

VBL 9672 (Hist. 428)

Libre domini Clementis Scultheti p. ij m. et
empta

Inven. 181 & 182

Bibl. ja

Postilla Nicolai de Dynkelopud.

181-182

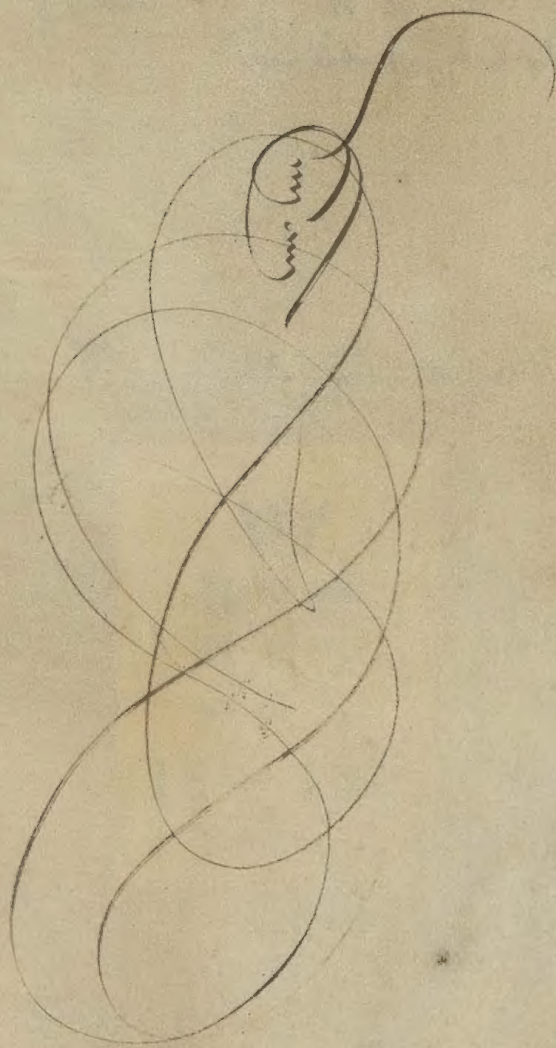
Inc.

Oxam
2

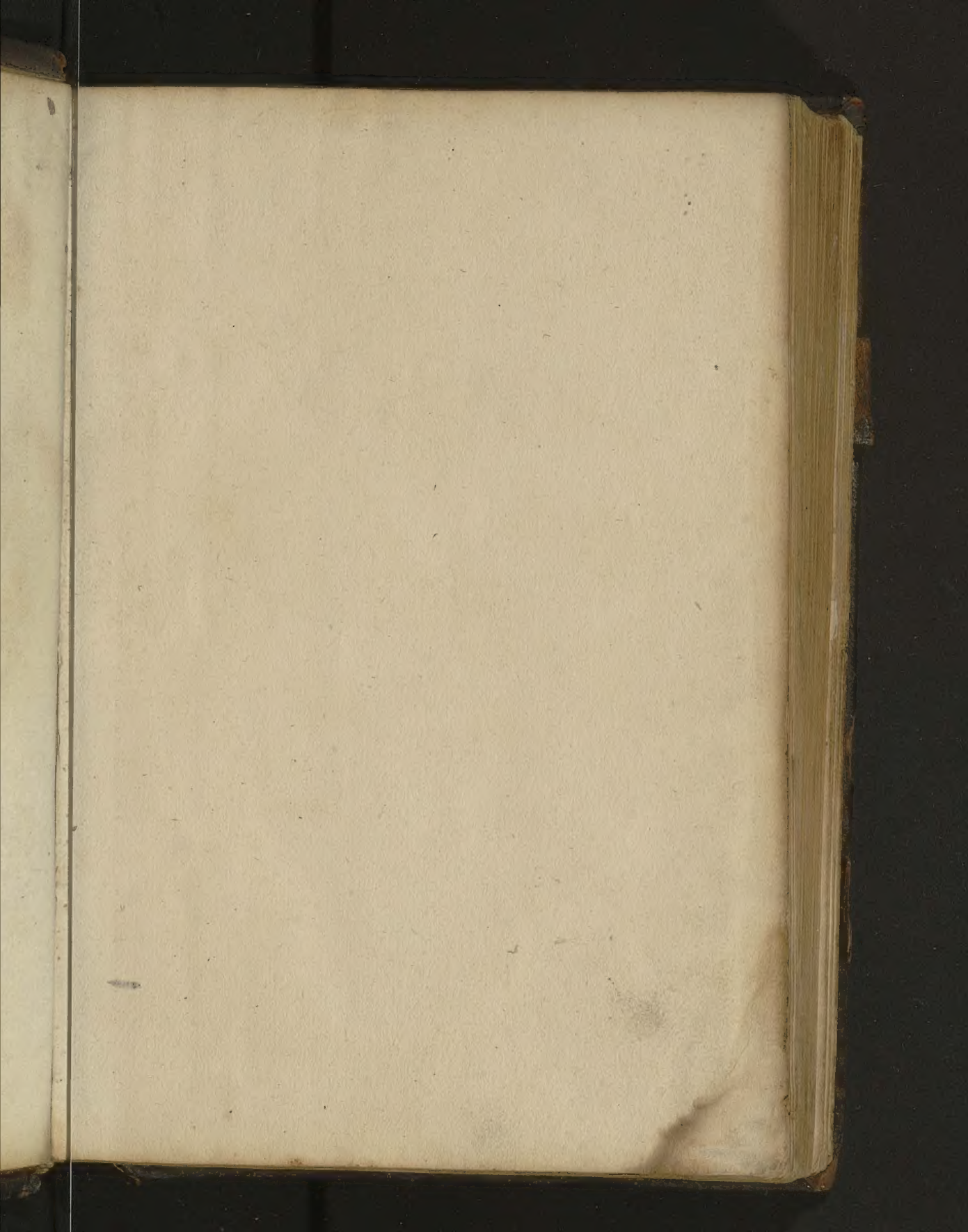

libre ligatus p libania Manos Colligij archipre
7 doctores Mechano olfury Shenberk
1 5 2 1 . other p 10
die Equij pft obijt mnt

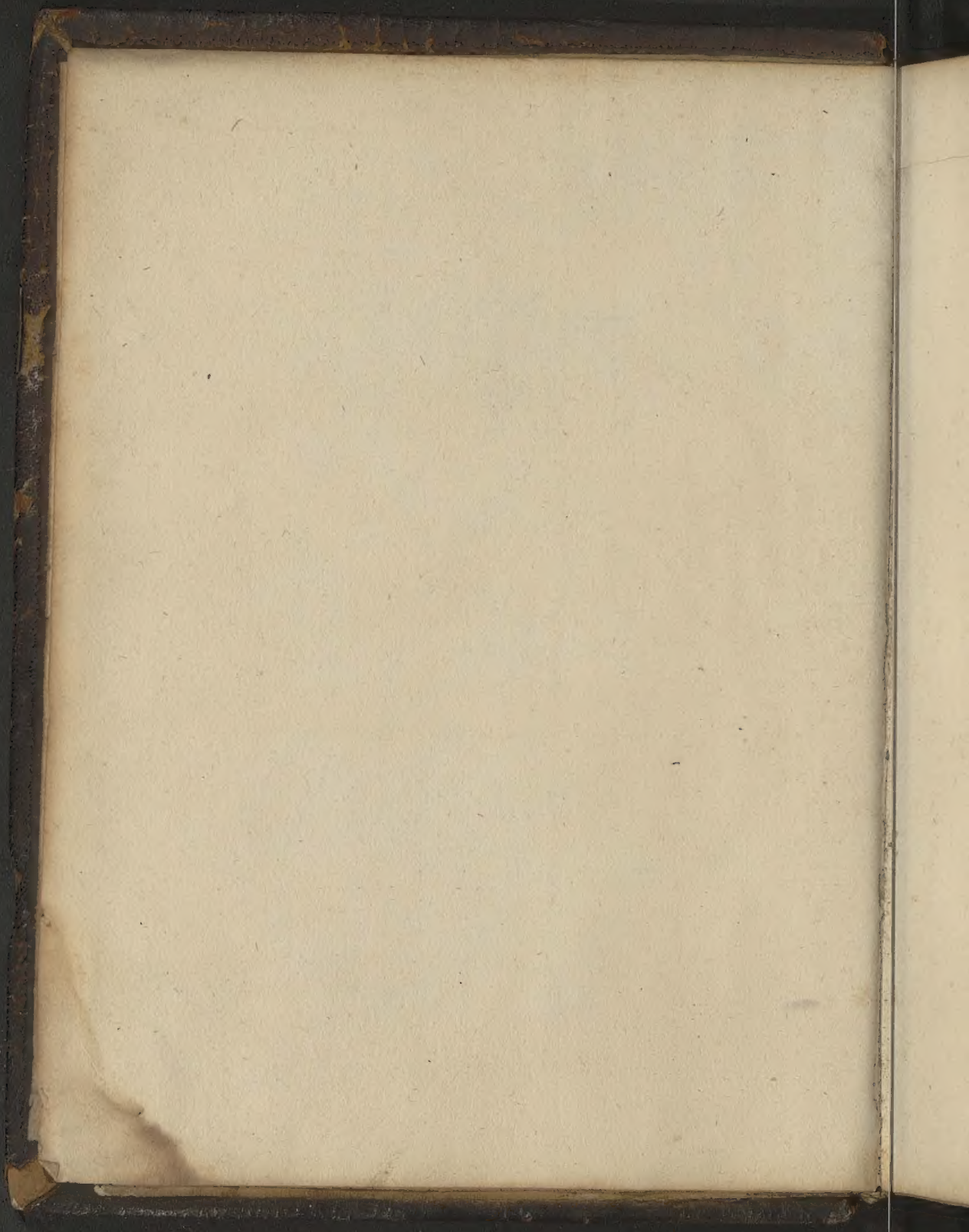

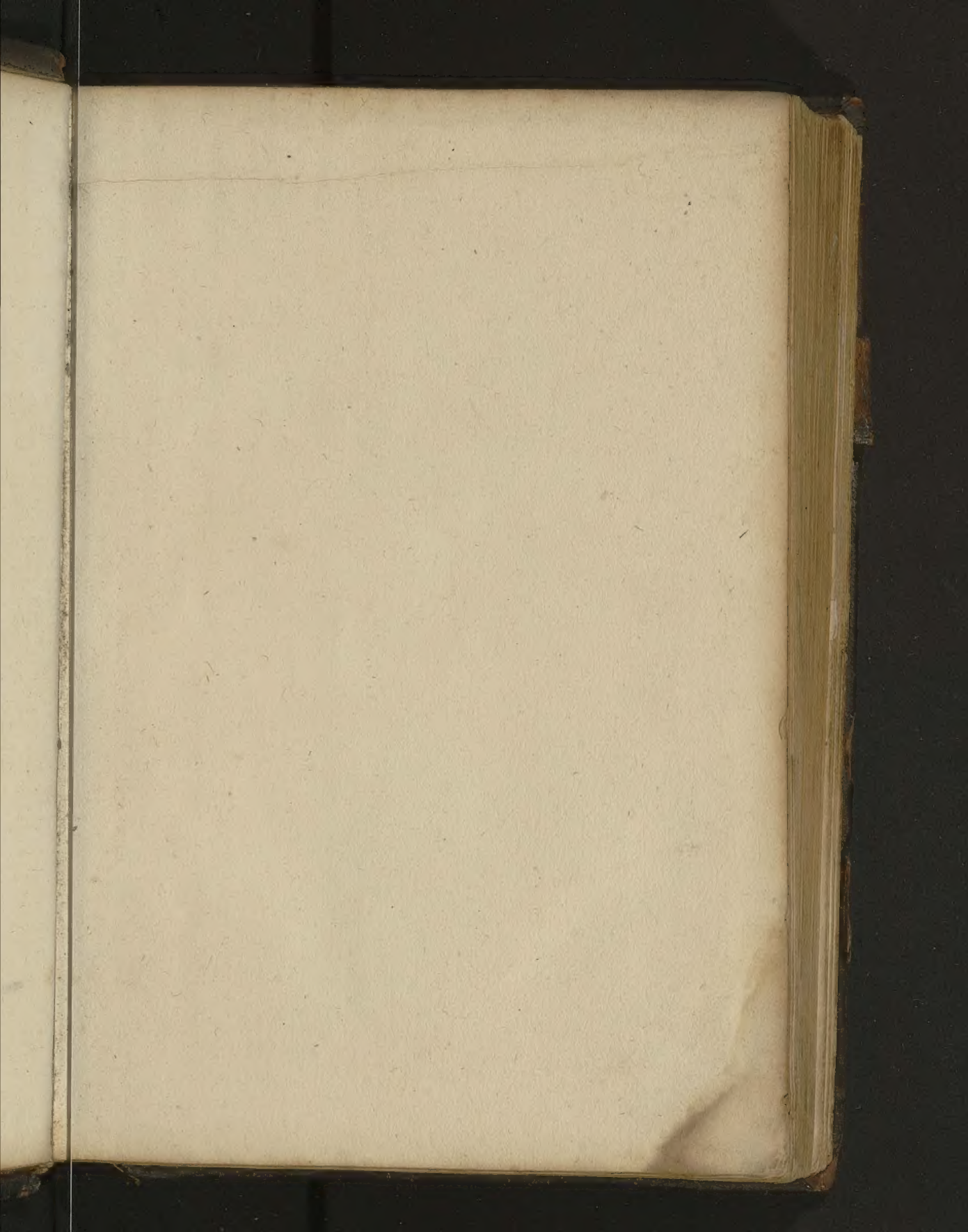

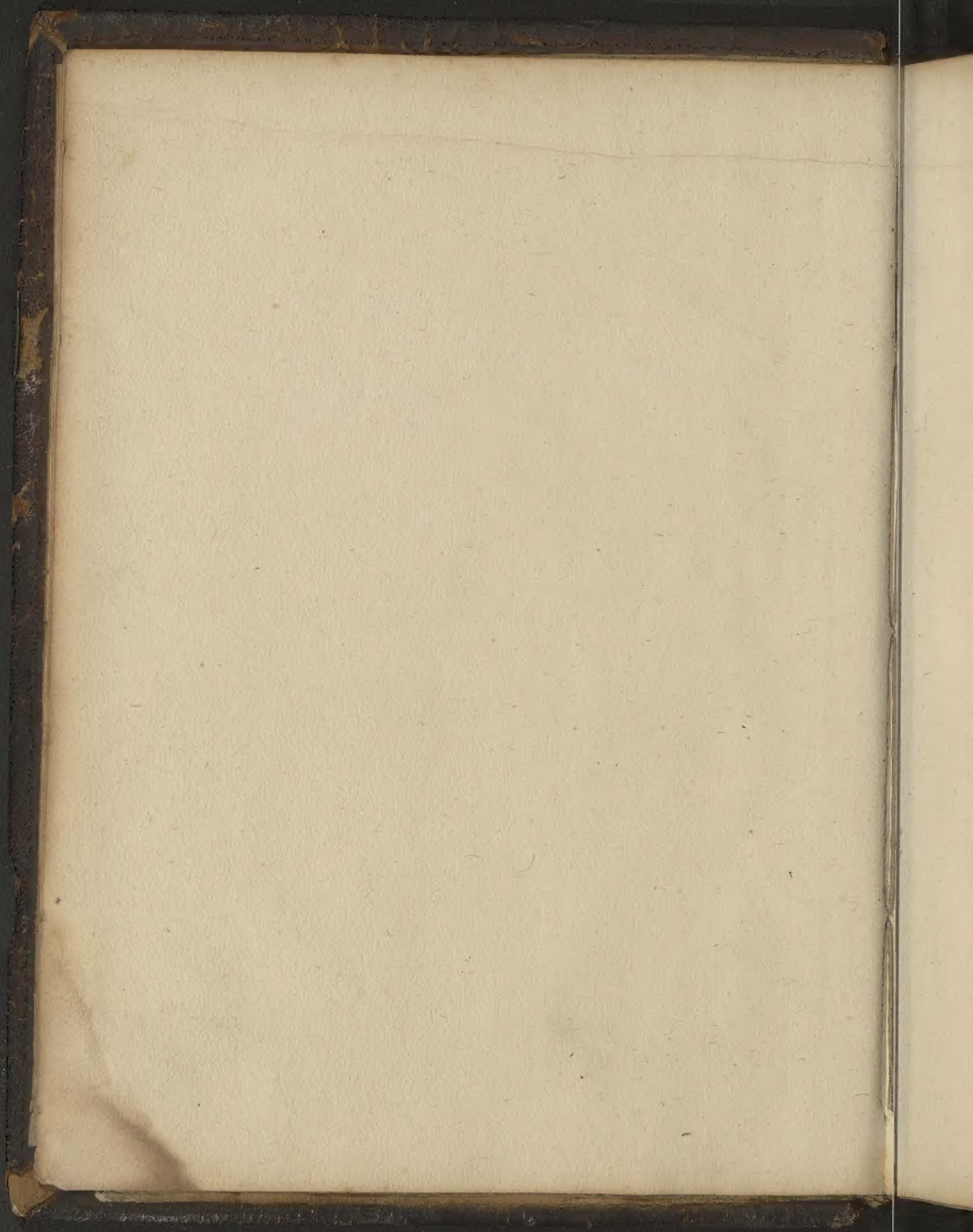

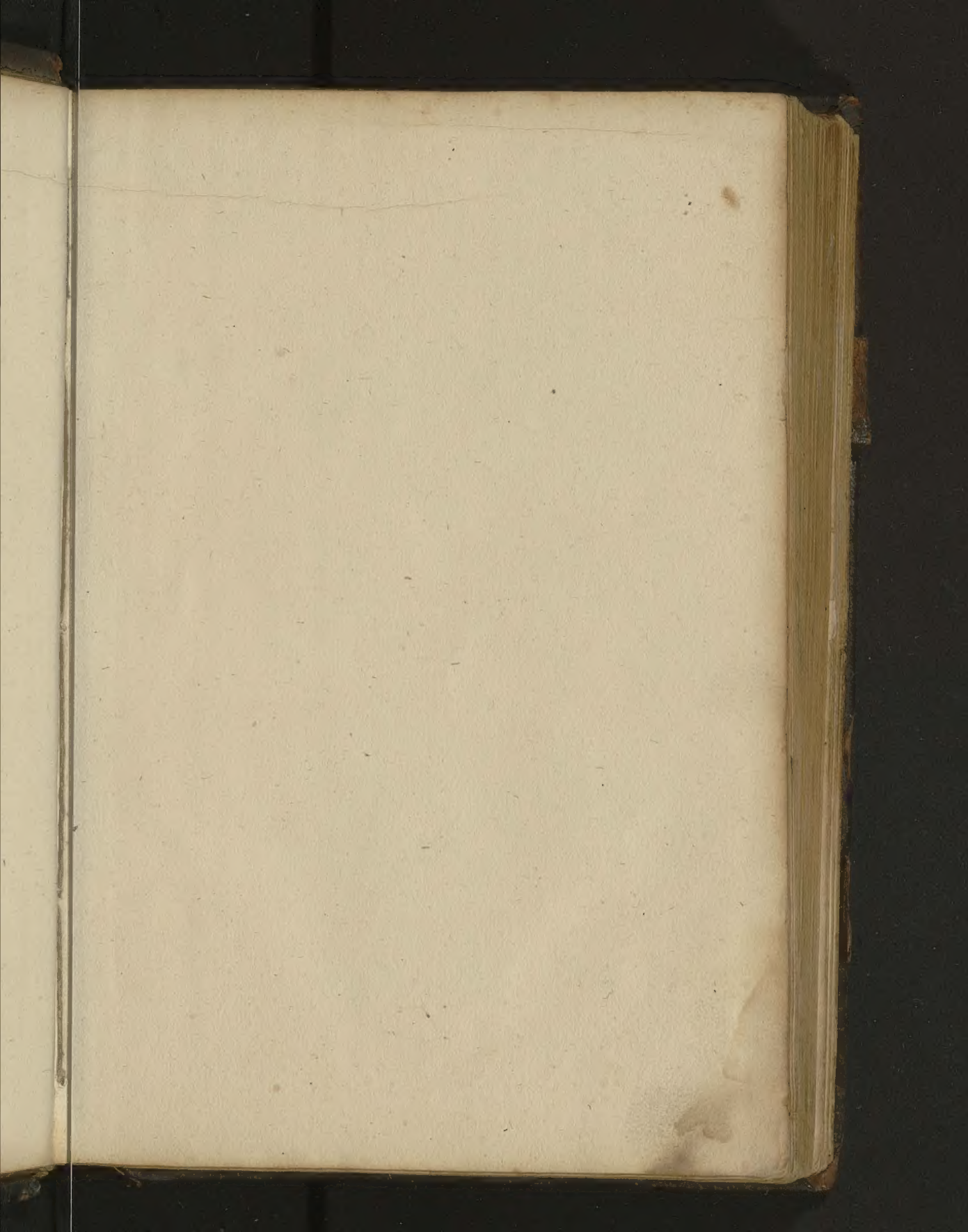

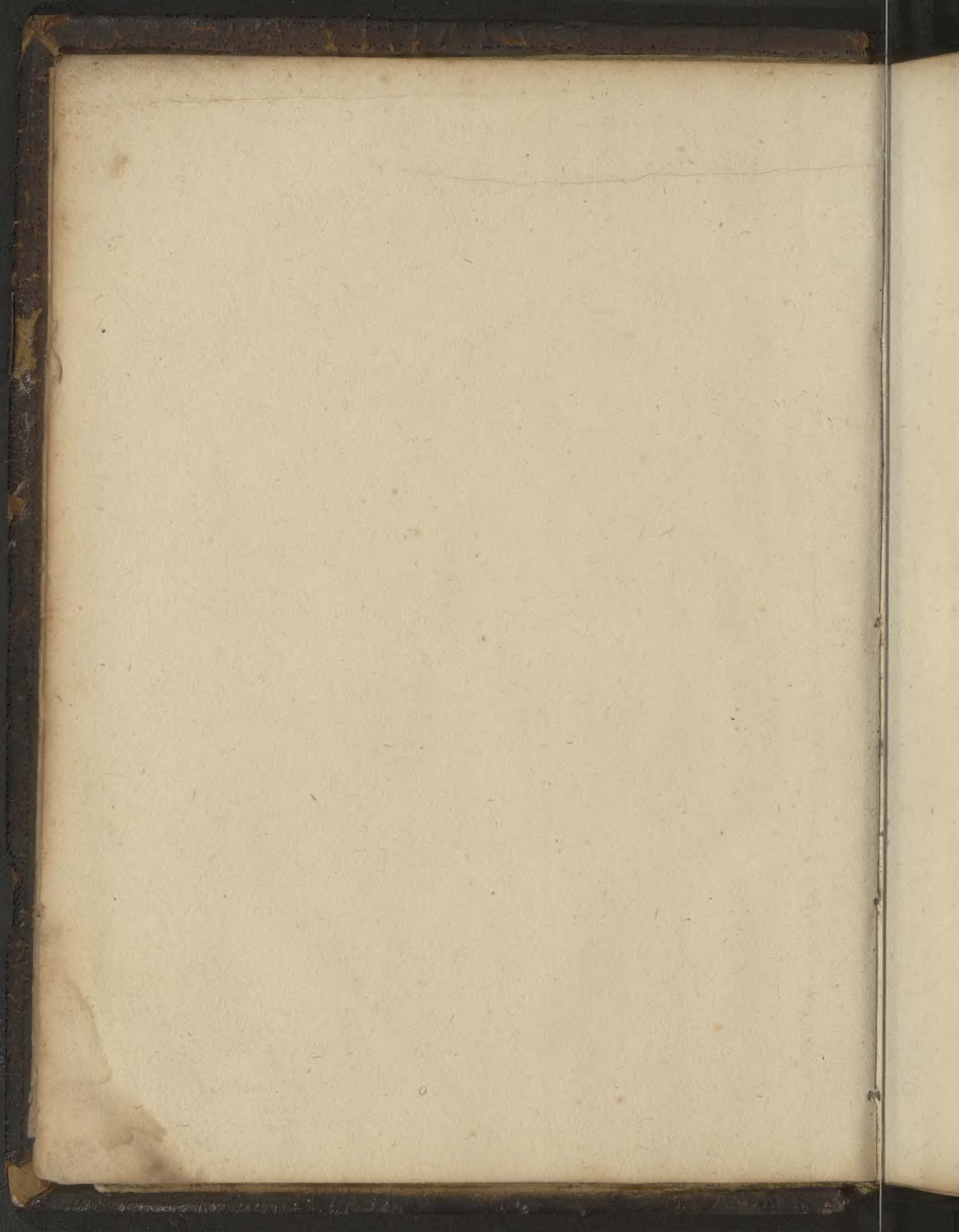

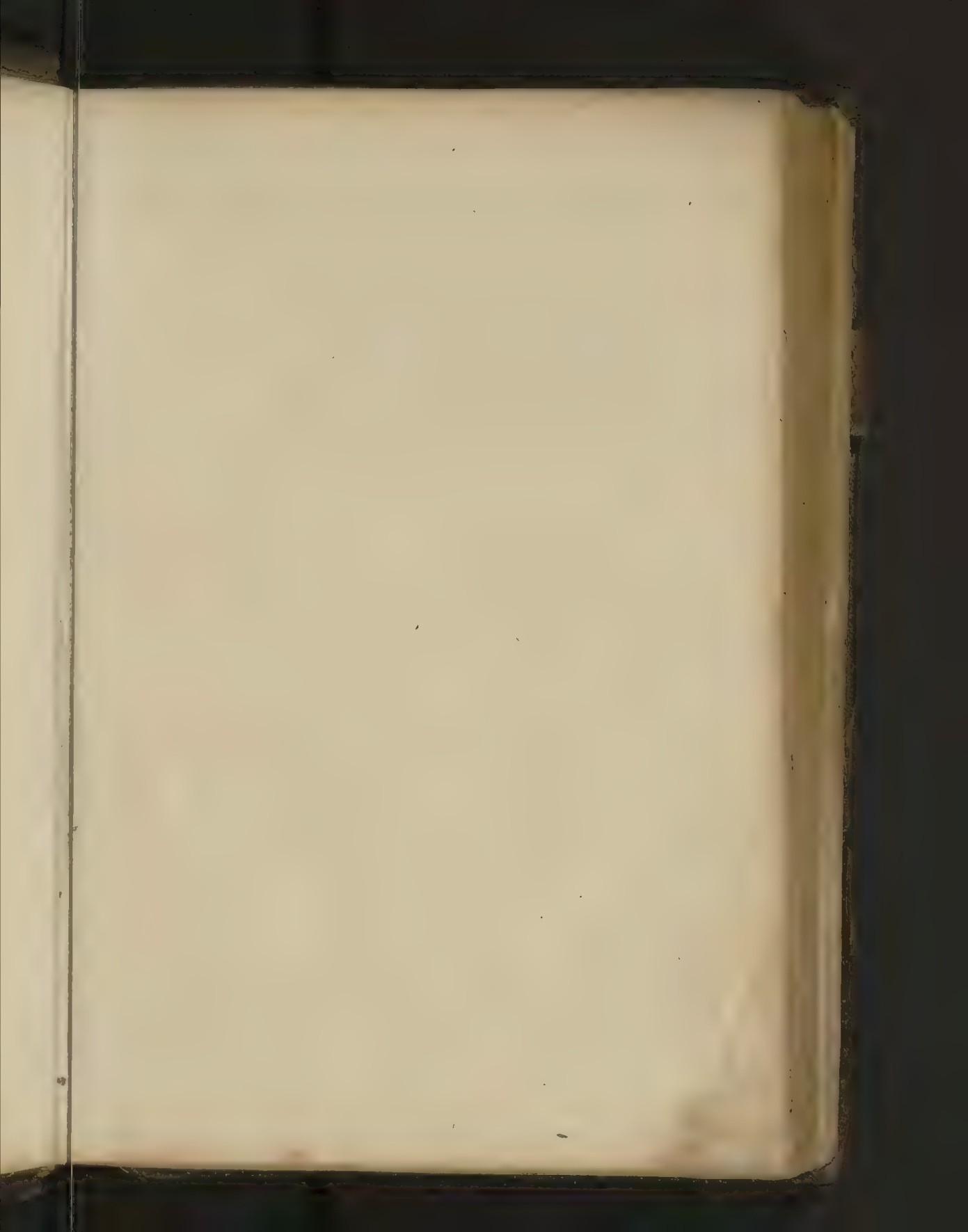

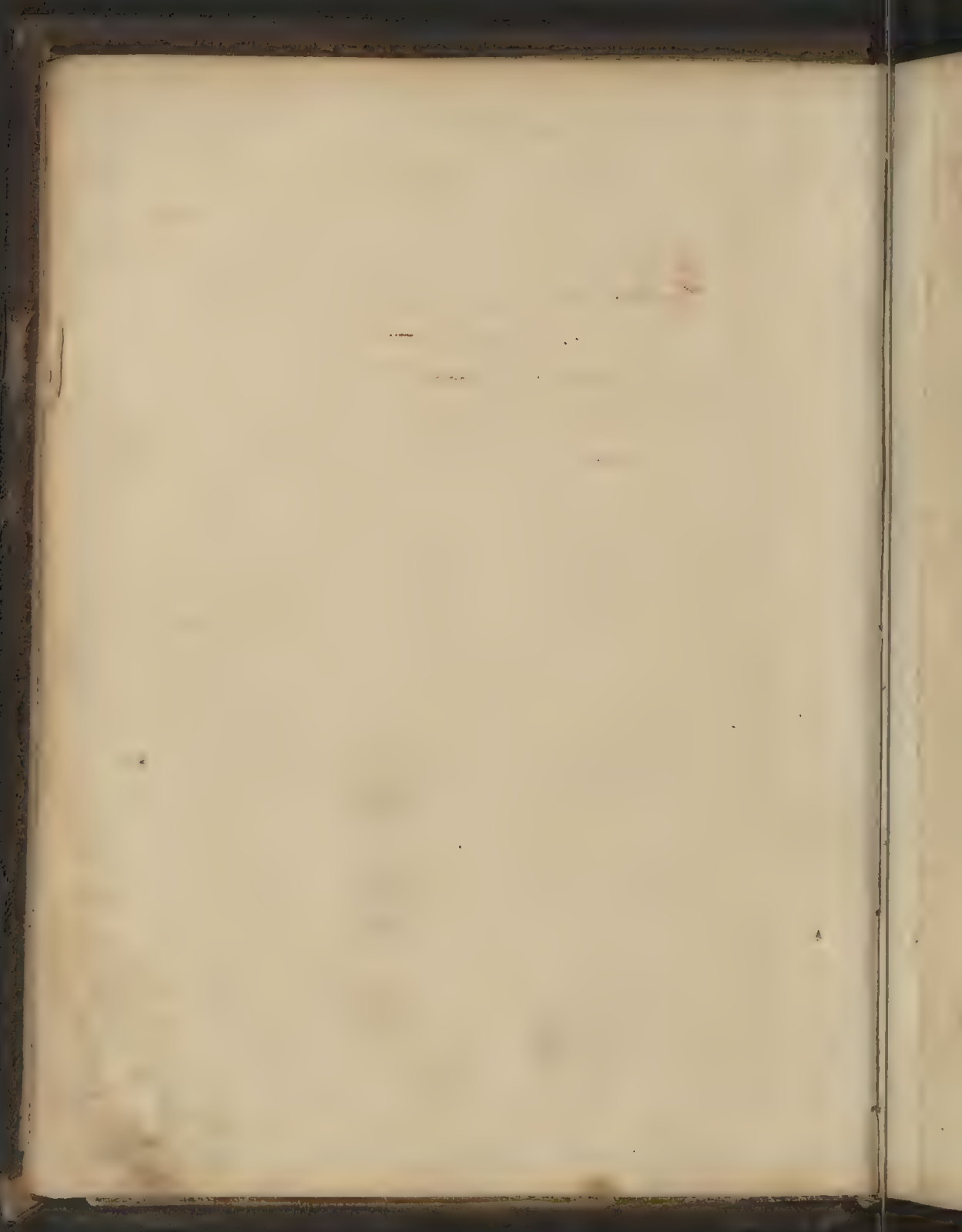

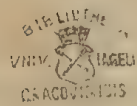

Postilla cū sermonibus
euangeliorū dñicalium
eximij doctoris Nicolai
de dynckelspuel per cir-
culum anni

C Be
dn
nn

r
v
n
n
ce
p
l
B
B
co
Ba
B
ro
B
p
d
B
n
B
el
B
si
B
B
m
B
n

Tabula

Tabula alpha

betica in postilla erimij doctoris
dñi Nicolai de dyneckspuel: con-
tinens materiã inibi deductã.

Abusus di

uitiarũ vel bonoz cõ-
tingit tripliter. fmo

ne. lñ. R.

Actus noster quis sit meritorius
vite. sermone. l. F.

Adam qualis factus sit in primo
statu. sermone. iij. R.

Adherere deo vt possim⁹ fm ani-
me potentias hec sunt nobis ne-
cessaria lñ. Q.

Admonet dominus nos multis.
lxx. M.

Adoratio quid est l. xvñ. S.

Aduentus dñi quare annuat re-
colitur. sermone. j. A.

Aduentus dñi quadruplex. f. B.

Ad aduentũ dñi ppario j. L.

Aduentus christi ad iudiciũ decla-
ratur iñ. M.

Aduentus primus debuit esse in
paupertate iñ. P.

Adulatio qñ sit mortale. lxxviñ. S.

Ager triplex in quo christus semi-
nauit xñ. E.

Agilitas erit in corporib⁹ beatorũ
clñ. E.

Alma. labscõdita tres in hebreo
sic sunt scripte vñ. M.

Angeli qñ fuerunt creati iñ. R.

Angeli gaudent de penitẽte. lv. L.

Angustie oblesse hierusalem mari-
me fuerunt ser lxiñ. S.

Anima est melior corpore lñ. A.

Anima post separatõnem quan-
tum tempus habeat inter iudi-

cũ particulare.

Apparitiones cũ fiunt alicui quo-
modo se debeat habere vide ser-
mone xliñ. Q.

Apparuit christus post resurrecti-
onem pluries xxxix. P.

Appetit⁹ duplex i christo. xxxv. A.

Apostoli tribus viabus sunt vo-
cati lvñ. Q.

Arbor mala quõ puniet lñ. Q.

Ascendit christus fm naturã hu-
manam xlvñ. L.

Assumere carnes ex femina dequit
christum vñ. M.

Auaricia quid sit lñ. M.

Auaricia excludit di fustũ. lxx. E.

Auditores verbi dei sunt in qua-
druplici differentia xv. M.

Baptismo

christus meruit vt oia
pccã remittat. xxxij. A.

Beatitudo et gloria christi diuina
virtute mansit in supiori ratõne
vt nõ redũdaret i corp⁹. xxxv. S.

Beatus quilibet tũc habebit illa
scilicet xñ. F.

Beati habebũt situatõnem respe-
ctu corporis christi xñ. F.

Beelzebub vnõ hẽat ortũ. xxv. S.

In beelzebub cõtere demonia nõ
posse dñs probat xxv. L.

Benignitas dei ostendit in filiũ p
nobis traditione xxxij. A.

Blasphemare deum quid sit. lxx
iñ. B.

Bonos esse permixtos malis do-
minus permittit xñ. E.

Bona triplicia sunt a nobis que-
renda lxx. S.

Boni extra ecclesiam qui sunt. ser-
mone. lxxv. S.

Tabula

Charitas ma

Crimine inflamat p attēta cōsi
deratōez incarnatōis xpi.
Charitatē nimia ostēdit (v. 4)
christi in passione sua xxxij. B
Charitate nihil mai^{or} inter dona dei
Charitatē se hñe nemo. (xlix. D)
lat p certitudinē xlix. R
Charitatis gradus q sunt z quō di
stinguunt xlix. K
Charitatis pfectōez sapiētie z oim
virtutū excellēssime habuit ma
ria. xlix. V
Charitas ad quid monet habentes
eam lv. I
Charitatis pccōsitas z laus. lxxij. T
Carnalibz desiderijs resistere quo
modo discrete debem^{us} xliij. N
Caro z sensualitas quō sit subijcē
da spūi docetur iiij. I
Celum nobis aperitur p passioēz
christi. xxxij. D.
Cena dicit vīta eterna liij. A
Centurio quis fuerit z vnde sic di
ceretur xi. M
Centuriōis fidem z hūilitatez seq.
debemus in sūptione corpis xpi
Cerimōnie z exercitiain. (xj. I)
Ceteriores magis sunt curande qz
exteriores lv. K
Cibi eterne cene nō sunt corpales
Cicatrices christi ideo liij. A
reservauit post resurrectōz. xliij. F
Circūcidi voluit xps ideo ix. F
Charitatē corpis glificari qre xps
nō ostendit discipulis post resur
rectionem. xxxix. D
Charitas z pulcherrimus color erit
in corpibus beatorū xliij. E
Clausis tribus aut qtuor christus
verū fuerit confixus xxxvij. F
Cogitatōibus oībus cor aptū as

similatur vie trite xv. M
Cōpassio matris nō fuit minim^{us}
dolor xpi it ei^{us} dolores. xxxij. D
Complexionat^{us} fuit xps optima
complexione xxxij. N
Conatus freqns ad bona opera ē
signum charitatis xlix. R
Consciam freqnter examiare z vi
tam est signū electōis xlix. E.
Cōsideratio pprie excellētie vt plū
mum deqcit lrv. K
Contritio vñ debeat mortalia pec
cata. iiij. T. xxxij. A
Cōuersationi hoīm z instructōi cō
ueniebat christū incarnari v. D
Cōuersatus nō est christus conti
nue cū discipulis post resurrecti
onē ideo xxxix. D. xlvij. F
Cōuersatus fuit xps cū hoībuz z
nō Iohes baptista ideo lv. J
Corrigēdo alios māsueto. ē ad
bibenda xij. B. lxx. F.
Corrigere fratrem sp debem^{us} vbi ē
spes corrigendi xxxv. V
Credere deū deo et in deū differē.
xlvj. T
Cruce z christus non descendit ad
suasionem indeoz xxxvij. B
Curiositas mala liij. D.

Annatorū

Annulli sunt pene. lxxx. B
Anati. quō videant bo
nos in gloria liij. T
Defectus illos accepit xps quos
decurt eū assumere viij. A.
Demon pōt ligare vel vti mem
bra possessi lrvj. N
Demones singulis vicis p sunt.
et ab eis nominant lxx. F
Desideriū patrū de incarnatione
christi qntū fuerit. v. D
Destruccionis hierusalē erat cau

Alphabetica

sa auaricia sacerdotū lxxij. **D**
 Deuotio aliq̄ p̄cipiunt dulcedine
 sacramenti. aliq̄ tepidiores effici/
 untur. xlvj. **G**
 Deuotiois causa vnde est. xxxij. **A**
 De^o quō incarnat^o descendit. ij. **R**
 Deū posse incarnari pbat̄ ij. **D**
 Deus an aliter q̄ p incarnationē
 potuerit hoīem liberare v. **A**
 Ex deo esse aliquid intelligit̄ du/
 pliciter. xxx. **M**
 Deus est in omnib⁹ rebus genera/
 liter. in iustis vero specialit̄. l. **P**
 Deus venit ad aliquos sed diuer/
 simode l. **D**
 De cetera in scripturis qd̄ significet
 xlvij. **M**
 Diabol⁹ quō sit inimic⁹ hominis
 sermone. xij. **P**
 Diabolus ad meliora tendētibus
 cōtra eos pl⁹ grassatur. xvij. **G**
 Diabolus ex cōtectura estimabat
 iesum esse christū xvij. **A**
 Diabolus hortat̄ nos sed nō ar/
 tat ad peccatū xvij. **P**
 Diabolus male allegauit scriptu/
 rā contra christū xvij. **M**
 Diabolus fort⁹ custodit atriū suū
 sermone. xxv. **D**
 Diabolus duplicē prātem habet
 sup̄ peccōres ppter peccm̄. xxxij. **A**
 Diabolo noluit christus patefieri
 q̄ esset messias xvij. **B**
 A diaboli prāte merito passionis
 xp̄i liberamur xxxij. **A**
 Diabolū senō habere christus p/
 bat. xxx. **D**
 Diabolus si in forma christi ado/
 raret vtrū peccaret q̄s xliij. **P**
 Diabolus princeps mūdi triplici/
 ter iudicatus est. xlvj. **A**
 Diabolus quō tēptauit p̄mos pa/
 rentes. iij. **S**

Diabolus nō potuit scire maris
 virginem parere. vij. **P**
 Dies intelligitur totus tpus vite
 nostre xliij. **D**
 Diem triplicē christi abrahā vidit
 xxx. **R**
 Dies tres quibus sustinem⁹ xp̄m
 in deserto sunt lxi. **D**
 Diligendus est de⁹ ideo lxxij. **S**
 Diligere deum ex toto corde est.
 lxxij. **P**
 Diligere se deū quō quis pōt scire
 sermone. l. **F**
 Dilectōis effectus l. **F**
 Dilectōis dei pceptū an possit hic
 impleri lxxij. **R**. lxxij. **V**
 Dilectōis pceptum est datū f̄m
 modum patrie lxxij. **S**
 Dimittere alteri offensam quō sic
 ri debeat lvi. **R**
 Disciplina nobis necessaria est ad
 domandā carnem xliij. **M**
 Discipuli quare ita crediderunt re/
 surrectionē christi xlvij. **F**
 Discipuli verba passionis christi n̄
 intellexerunt xvi. **P**
 Diuitie dicūt māmona iniquitat⁹
 lxiij. **E**
 Diuitiaz amor excecatur lxi. **X**
 Diuitis ille seruit lxi. **A**
 Diuites ratōe cuius sunt honorā/
 di. sermone. lxxvj. **A**
 Dolor verus sensibilis exterior su/
 it in christo a ledente extrinseco.
 z maximus xxxij. **N**
 Dolorem tam magnū christ⁹ as/
 sumpsit voluntarie xxxij. **P**
 Dotabit corpus nostrū in resurre/
 ctione xliij. **E**

Ecclēsia pri
 mo pponit nobis chri/
 sti tēptatōes a diabolo
 a 3

Tabula

sermone. xix. n.

Ecclesia signat p muliere sangui-
nariam lxxix. El

Electionis signa reperies xlii. D

Electi aut reprobatu esse an qui
sciat xlii. A

Emorroyssa sanata fecit statum
ad imaginem christi lxxix. X

Exaltant se qda z deiciunt ab alijs
et e contra lrv. D

Fides est i

picul secura. et in secu-
ritate pclitaz. xvj. R

Fides p incarnationem christi ma-
xime referatur et solidat v. A

Fides duplex xlvij. D

Fideles pmitui ex vicinitate pas-
sionis xpi tantu feruore concepe-
runt vt ppter xpm oia relinqrent
iij. X.

Filius dei quos sit i mundu missus
q. A

Flagellis indurari sicut pharao e
signu damnationis xlii. B.

Fragmta qd significet. xxvij. D

Fratrem aliqd habere cōtra nos
contingit tripliciter lx. A

Gludiū du

plex. xl. A. xlvij. C.

Gaudere debemus in
die pasce xl. X

Gaudiū mūdānū est cōreptibile.
xlvij. A

Gaudiū iustoz quid sit xlvij. D

Gaudebant apli postqz ascendit.
xlvij. B

Generatōis omnis diuersitas in
christi incarnatione cōplet. vi. D

Gloria inanis facit omne op^o bo-
num peccatum. lix. D

Homo fact^o

est. qñ canit h in symbo-
lo ois popul^o flectit ge-

nua p gratiaz actōe incarnatōis
christi iij. X

Homo quos a deo pmo sit factus
xliij. Y

Homo duplex interior z exterior
li. N

Homo debz pcpue ad tria labo-
rare vt deo assimilē li. P

Hoies sunt in triplici statu. ly. A

Hoies obligatio duplex. scilicet do-
et diabolo xxxij. X.

Honor e testioniū vtur. lxxvj. A

Humana natura est exaltata sup
omnes angelos v. E

Hūilitatis gradus est pauca ver-
ba loqui x. N.

Hūilitatis exemplū christus sua
passione nos docuit. xxxij. J

Hūilitatē custodiendā cogūt ho-
minē bec. lrv. R

Ilnua regni

celestis clausa est per pcrū
iij. A

Idropicus significat auarū et lu-
rulosum lxxi. N.

Ieiuniū quare sit ordiatū. xvij. Y

Ieiunauit xps statim post baptis-
mum xvij. Y

Ieiunare maxime debent intran-
tes religionem et conuersi ad pe-
nitentiam xvij. Y.

Ieiuniū est sanctū ptra temprati-
ones xvij. Y

Ieiunare xps voluit pāse quadra-
ginta diebus xvij. A. xvij. J

Ieiuniū quare sit institutū. et ad
quid valeat xx. D

Ieiuniū quos sit institutū xxx. R.

Alphabetica

Ieunare q obligent xxij. S.
Ieunij sanctificatio requirit ista. xxij. S.
Ieunij nos nō incipim⁹ post baptis-
 mū sicut christus xxij. V.
Ignorantia veritatis si est vincibi-
 lis non excusat lix. F.
Illiciteratos rudes aplos elegit lvij. X.
Impios alios corrumpentes domi-
 nus hic nō punit lxij. S.
Inanis gloria etiam in seruis dei lix. S.
Inanij gloria diabolus rēpat. pe-
 nitentem xix. P.
Incarnatōis excellentiā describit v. F.
 Bernardus v. F.
Incarnatōis bñficia nō cogitātes v. S.
 sunt frigidi in amore dei v. S.
Incarnatōis cōsideratio affert oc-
 casionē virtutis v. P.
Incarnatōem patres expectabāt liij. X.
 magno desiderio liij. X.
Incarnatio dñi facta est i. E.
Incarnat⁹ quare sit xps liij. R.
Indulgētie et xpi passio satisfaci-
 unt p peccatis nris xxij. A.
Innuētiū qtuor sunt loca xl. V.
Innuētiū christ⁹ imediate post ex-
 piratōem in cruce descēdit. xl. R.
In inferno xps in triduo mortis xl. R.
 mansit fm aiam xl. R.
Infirmitas infligit a deo multi-
 pliciter lxvij. S.
Ingemuit christus in sanatōe sur-
 di propter tria lxvj. P.
Invidia quid sit lxvi. P.
Invadie filie lxvj. Q. i. sine
Johānes baptista nō fuit cū hoī-
 bus cōuersatus lv. D.
Johānem euāgelistā christ⁹ voca-
 uit in nuptijs an copulā carna-
 lem. x. D.
Josephi testimōniū de xpo. xxvj. F. in fine
Joseph desponsatōe marie fuit v-
 go corpe et virgo pmasit. vij. D.
Joseph debuit habere abundantiā
 virtutū vt esset pueniētia ipi⁹ ad
 suam sponsam vij. R.
Et accepit i donū ligatōez fo minis
 vt mīme eū ad viciū carnis incli-
 naret. vij. S. **E**t fuit iuuenis nō
 senio pfect⁹ quis sic depingat.
 vij. T. **E**t vt maxime fluctuaret i
 mēte vt nollet mariā traducere
 vnde haberet ortū vij. T.
Sed certificat⁹ fuit ab angelo d
 impregnatōis modo vij. T.
Ipocrita nō pē diu abscondi. lxij. S.
Ipocrite mlti nitiū abscondere co-
 rum astutias lxij. R.
Ira qñ sit peccatū lvij. A.
Ira pzelū sit duplicat⁹ lvij. D.
Judeoz pctiū r iūritudo xpiano
 rū auxert dolore passiois christi.
 xxvij. Q.
Judei ex pppna malignitate assu-
 mūt sibi scādolū d natiuitate xpi
Judei an incarnatōe fuerūt. lx. T.
 ppls elect⁹ sed p⁹ reprobat⁹. i. F.
Iudeis cū qrit vbi sit xps varie
 rñdent lxxv. D.
Judeoz obstinatio r excecatio. xx
Judeoz triplex gen⁹ q xps (vj. S.)
 nō receperūt lxxv. S.
Judeoz error circa pcepta dei et
Judā xps nō desijt (tirpat. lix. D.)
 fraterne corrigere quis sciret hi
 bil pficere lxxv. V.
Jude nimia cupiditas in xpi ven-
 ditione notat lxxvi. D.
Judiciū acapit duplicat⁹ lvj. B.
Judiciū qle dñs phibuit lvj. B.
Judiciū suspitōis sit duob⁹ mo-
 dis. lvj. D.

Tabula

Judiciū malivolentie. lvi. **P**
Iusti aliqui etiā penitentes sunt.
sermone. lv. **P**

Iusticia phariseorū fuit diminuta
tripliciter lxi. **F.**

Iusticiam docuit christus in sua
passione xxiiij. **R.**

Iusticie diuine rigor ostenditur in
passione xxiiij. **R.**

Iesus christus qd sit vere filius dei
et naturalis probat. ij. **F.**

Iesus qd sit verus deus et hō pro
batur ij. **J.**

Ispis ad le
pulchroz christi delige
penitentia xxxix. **N.**

Largitas diuine misericordie no/
mā in remuneratōe opez bono/
rum. sermone. liij. **G.**

Latria contingit dupliciter diabo
lo exhibere xliij. **P.**

Latrones in. idēs ē genus hūanū
lxvij. **T.**

Latro mortēs in cruce tria habuit
xxxviij. **P.**

Lauādo pedes discipulorū christus
nos tria docuit xxxv. **G.**

Lauamus pedes inuicē spūaliter
qn iuicē pctā dimittim. xxxv. **G.**

Lege scripta sunt hec decē. lxvij. **F.**

Leprosus quare dñs tenet cum
esset phibitum xj. **R.**

Leprosus peccator et si p cōtritiōē
sit mundat. adhuc tñ mittit ad
sacerdotē ecclesie xj. **T.**

Ligatus fuit christus a iudeis ideo.
xxxvi. **F.**

Locus aq. iobānis baptiste qd
fuit. lv. **P.**

Lux et tenebre quō sint in inferno
lxxx. **P.**

Lucem quam debemus petere a

domino
Quāferi casus fuit. ppter supbias.
lxv. **R.**

Luxuria maximū vinculū aīe ne
ad deum accedere possit. liij. **F.**

Mallos in ec
clesia debem. sinere p/
pter bonos xij. **G.**

Mali hic prosperant et iusti op/
primunt. lxix. **J.**

Malice hominū ad tpus aliqñ/
do cedendū est xxvij. **H.**

Māmo et māmona dñt. lxix. **V.**

Mandatorū dei studiosa obfua/
tio est signum grē xliix. **F.**

Mansuetudinē christus docuit in
passione xxxiiij. **L.**

Maria an vouerit virginitatē an nō
vii. **P.**

Maria an cōsenserit in copulam
carnalem viij. **M.**

Marie maxima laus si dicim. eā
esse matrē dei viij. **R.**

Maria pfuata fuit ab originali.
viij. **F.**

Maria nemo cōcupiuit viij. **F.**

Maria quomodo inuēta ē in vte/
ro habens viij. **G.**

Maria quō pcepit de spūsanctō.
viij. **X.**

Maria quare nō reuelauit ioseph
impregnatiōis modū viij. **V.**

Maria sollicita est fideles pfua/
re a malo etiam tpali x. **J.**

Maria dicit mulier rōe sex. x. **N.**

Maria pauca vba loquebat. x. **N.**

Ad mariā oratio pulcra augustini
xxxviij. **F.**

Maria quare nō uenit ad sepul/
chrum cum alijs xxxix. **M.**

Matrimoniu inter mariā et Jo/
seph vix et pfectū fuit viij. **D.**

Alphabetica

Magdalena et alie marie nō pfe-
cte crediderūt diuinitatē christi.
xxix. R
Meditatiōes de penis inferni vti
les sunt lxxx. S
Mercenari⁹ ideo cōduat. xiiij. S
Misericordiā christus oñdit no-
bis sua passiōe xxiiij. R
Misericordie opa q̄ magni meri-
ti sint xxxix. A
Misericordias septē de⁹ nob de-
dit. sermōe. xli. A
Missio filij dei qualis sit ij. I
Miraculū conuersiōis aque i vi-
nū fuit simpliciter primū. x. A
Miracula facere solum post bap-
tismū christo cōueniebat x. P
Miraculū nō debuit christ⁹ face-
re ad suasiōē diaboli xvij. R
Miracula christus aliquādo fecit
orando. aliqñ iubendo. xxvij. J
xxvij. J
Tria miracula christus ostēdit in
sua captōe xxxvj. F
Miracula et signa quare nūc non
sūt sic i p̄minua ecclia. xlvij. D
Miracula quotidie spūaliter sūt
p̄ electos in ecclia xlvij. J
Miracula christ⁹ aliquādo predi-
cari aliqñ occlari p̄cepit. lxxj. D
In miraculis christus est dissilis
alijs sanctis lxx. A
Morientibus in charitate meri-
to christi datur vita et̄na. xxxij. F
Mortuis resurgentib⁹ nō crede-
rem⁹ si scripture nō credim⁹. liij. G
Mortuos resurgere nō esset vtile
ad correcciōē vite liij. X
Mortuus iuuenis ante portā si-
gnificat peccatōē manifestū. lxx. D
Mortuos nō debemus flere in-
consolabiliter. lxxix. X. lxx. R
Mors a iusto bilariter expectatur

sermone. lxxix. X
Mortē d̄liberate cogitare ⁊ time-
re est vtile. lxxx. P.
Mortem appetere vtrum liceat.
lxxx. R.
Mortē dñs voluit esse incertam.
lxxx. A
Munus dō offerendū est omne
opus bonum lx. J
Murmuratio sanctorū in regno
quid est xiiij. A

Nasci chri-
stus voluit sic paup. v.
v. viij. A
Nasci christū de virgine deuit. vj.
N. in fine.
Nasa voluit de despōsata. vij. P.
Nasci voluit puer. viij. A
Natiuitas christi est quartū diffi-
cile qđ salomon ignorauit. vi. N
Natus est xps debito tpe viij. D
Natura diuina est vbqz lxxvj. J
Natura duplex in christo. ij. S
xxxij. X
Nature humane v̄itas in xpo de-
claratur vj. D
Nature diuine nō derogat q̄ fm
carnem xps nascatur ex virgine.
vj. R.
Nauicula tropoloyce significat a-
nimam xij. S
Nota debent imponi ab aliq̄ p̄p̄-
rietate rei ix. S
Nubes christo ascēdenti nō fuit i
vehiculum xlvij. A
Nec gloriosis corporib⁹ resurgen-
tib⁹ xpo obuiā in aera. xlvij. A
Nuptie diuine nature cus būana.
lxxv. A
Nuptias dñs sua p̄sentia appro-
bavit x. P
In nuptijs solum et alias nunq̄

Tabula

maria rogauit xpm ad miraculū faciendū x. R

Obedienti

am nobis dñs demon strauit xxxij. P

Obprobria multa iudei xpo incu lerunt xxxvi. L

Paulos discipulorū dñs btōs di cit. f. mone. lxxij. R

Odire nō potest deus aliqd corū que fecit vj. R

Opera in caritate facta merentur vitam eternam liij. T

Opa bona dñs docuit nos ocul tare xi. S

Opis ostentatio pter rectā inten tionē nō sufficit ad salutē. lix. S

Opa nostra nō debem⁹ facere in publico lxxvi. T

Opa nostra duplici intentōe sūt in manifesto lxxvi. D

Opiare christus voluit imminen/ repassione xxxv. L

Oratione oportet defect⁹ nros sup pleri xlvij. T

Oratio vt exaudiat sit tal. xlvij. T

Orois impedimēta ne exaudiat. xlvij. B

Originale peccatū qualiter cōtra batur vij. S

Originaliū remissio vn⁹ est fruct⁹ passiōis xpi. xxxij. A

Ostentatōem quō fugere debem⁹ xxxvij. P

Oues significant bonos xpianos lxxij. D

Ostentatie p

cepta debent esse in p/ passōe cordis. xxxvi. J

Patientiā xps nos sua passione docuit. xxxij. J. xxxv. L. xxxvi. J.

Panis nomine omīs victus in/ telligitur lxxi. A

Paradisus liij. X. xl. F

Parentes ratione cui⁹ honoran di sunt. lxxvi. L

Passionem suam dñs pdirit disci pulis xvi. D

Passiōis christi incōmoda. liij. D

De passiōe dñi meditāda. xxxij. T

Passiōis xpi effectus xxxij. A

Passiōe sua qlibet semp aliquid abstulit aut cōtulit xxxij. D

Passiones aliter sunt in christo. aliter in nobis xxxv. B

Passionis dñi debem⁹ recordari in⁹ gaudia resurrectōis. xxxix. P

Passio xpi duote meditata sanat omē vulnus mentis xxxij. S

Passio christi particularim recen setur. xxxij. L

Passus est christus nobis ad ex/ emplum xxxij. F

Patiā xps voluerit volūtarie. xxxv. A

Paupes non omnes sunt boni. liij. S

Pax triplex l. R

Pecōrum magnitudo auxit dolo rem in christo xxxij. P

Peccati displicentia auxit eius tri sticiam xxxij. P

Pecōrum detestatio signū est grē xlix. R

In peccato manere vsq; ad senius est signū damnatōis xlix. A

De peccatis noscere zintelligere ē vtile lix. F

Pecōr si statum culpe intellige ret fletet lxxij. F

Peccata in deū et hominē maxi me differunt in gūitate. lxxvij. A

Pecā dimissa quō fdeat. lxxvij. P

In peccati dimissiōe quō debem⁹

Alphabetica

- nos habere ad fratrem lxxij. **P**
Peccare non debuit adā iij. **S**
Peccati ade sequuntur oēs defecti in hūana natura iij. **T**
Pena duplex p peccatis nris debita remittit p passionem christi. xxxij. **P**
Ad plenā peccatorum dimissionem tria requiruntur lvi. **T**
Penitentia quō in ea sit pmanē dum xl. **S**
Perfidie iudeorum cause sūt sex. sermone. iij. **A**
Perseuerantiā christi docuit nos sua passione xxxij. **T**
Petrū qre pmisit ei dñs cadere. xxxvi. **P**
Piscatores magis dñs elegit q̄ alios artifices lviij. **T**
Precepta dei phibent etiā voluntatem lix. **P**
Predicatori necessaria sūt lviij. **T**
Predicatores plimuz peccant in ambone xviij. **A**
Predicator non debet indocilibus predicare xv. **P**
Predicatores debent fm qualitate auditorū fmone moderare xi. **A**
Prelatis negligentibus agentibus diabolus seminat zizaniā xij. **A**
Processio dñicis diebus extra ecclesiam designat xlvij. **A**
Prophetie omnes implete sunt in natiuitate dñi viij. **A**
Prosperitas tpalis in omnibus ē signū damnatiōis xlix. **P**
Proximi subuētiōem docuit xps. xxxv. **T**
Prouidentie modus traditur in villico lxiij. **P**
Prudencia non semp accipit p virtute. lxiij. **P**
Punitio iniusta etiā dicitur iudiciū sermone. lvi. **A**
Pugna fit intus in hoīe in penā peccatorum xliij. **P**
Ratio ē melior corpore et sensu. li. **T**
Reus oibus possum⁹ vti licite cū moderatione lv. **J**
Recidivatio frequens in idē peccatū est signū damnatiōis xlix. **A**
Recōciliatio cū fratre fit dupliciter. **R**ecōciliatōz qñ a ffe debe mus petere lx. **R**
Recōciliatōis nre ad deū causa ē passio christi xxxij. **P**
Redimere nos xps voluit sua pas Regnū dei pzo (sione. xxxij. **F**
Regnū celoz dicit p̄sens ecclesia. q̄s querit lxix. **P**
Regnū celoz multis (lxxv. **A**
Regnū celoz multis modis accipitur xliij. **A**
Religionē potest intrare alter cōiugum ante copulā carnalē. x. **A**
Respect⁹ dñi ad petrū fuit spūal⁹ **R**esurrectōis dñi oz (xxxvi. **P**
Resurrectōis dñi oz do narratur xxxix. **P**
Resurrectio duplex xl. **R**
Resurgere xpm fuit necessarium. xliij. **D**
Resurgent boni et mali differēt sermone. xliij. **E**
Resurrectōem futurā nemo credit impossibilē xliij. **P**
Resurgemus omnes taliter. sermone. xliij. **D**
Resurrectōem suam christus probavit xlvij. **A**
Resurrectōis fidem domin⁹ paul⁹ latim induxit lxx. **A**

Tabula

Reuelatio diuinaz veritatū est si
gnum gratie xlix. T
Rigor diuine iusticie in peccati pu
nitione liij. T

sacramen

Sacramentorum efficacā meruit
passio christi xxxij. D
Sacre scripture nō credētes quō
puniantur liij. R
Salomon habuit scientiā infusā
de naturis omniū vij. M
Salus hominis duplex xxxvij. A
Samaritani vñd venerit. xxxix. A
Satisfecit xps sufficiēter pro toto
generē hūano. xxxij. Y
Seculares sunt astutiores in sa
ctis suis q̄ spirituales lxij. E
Sedere ad dextrā p̄ris. xlvij. M
Sensus p omnes christ⁹ patiebāt
xxxij. A
Sepulchrū christi quō fuit dispo
situm xxxix. D
Sequi se xps p̄misit cecus et non
demoniacū xvj. S
Serpens quā deapies vtrū fue
rit ver⁹ serpens an diabol⁹. ij. D
Sermones dñi seruant tripliat.
sermone. l. F
Seruire dicitur duob⁹ modis. lxx. Y
Sibille de xpo p̄phetates. iij. M
Sollicitudo imponat studiū qd
dam. lxx. B
Sollicitudo qualis p̄beatur a
domino. lxx. B
Sollicitudo fit illicita mltis mo
dis. lxx. A
Spes maxime in nobis erigit p
incarnatōem christi v. A
Sperandi in alijs occasio nobis
p incarnatōem auferit v. E
Spine sunt diuine et sollicitudi
nes. xv. D

Sp̄s sanctū mittere vtrū christ⁹
potuerit h i terra posit⁹. xlv. S
Sp̄s sanctus quō veniat in mentes
hominū xlix. P
Sp̄s sanctus visibili signo fuit
missus sup aplos l. J
Sp̄s sanctus qd opabat in dñi
pulis in missione l. J
Sp̄s tradebant sponsis p⁹ die
desponsatōis custodiēde. vij. R
Supbia hominis rep̄mi deberet p
incarnatōem christi v. E
Supbie q̄tuor sp̄s. liij. A. lxx. J
Supbia peccatū mortale. liij. L
Supiores docent cōdescēdere in
ferioribus v. F
Supior excedēs an debeat a sub
dito veniam petere. lx. P
Suspitiōis iudiciū p̄hibet lvi. P

Turi et al

Talia qd significet. lxxv. E
Templū edificatū sub
Aldra fuit mai⁹ q̄ salomōis. f. E
Talia petere debem⁹ sub condi
tione. xi. R
Temptari simpliciter nō est ap
petendum xvij. E
Ad tēptationē nemo debz seinge
Tēptatōib⁹ mēs su rere. xvij. M
Tēptatōes nō sunt simpliciter
necessarie ad salutē xvij. A
Tēptari christus voluit xvij. E
Contra tēptatōes debem⁹ nos
defendere cum sacra scriptura. f
mone. xvij. E
Temptare deū est xvij. E
Tēptare cōtingit dupl⁹ xvij. F
Temptare deū quō sancti dicunt.
xvij. F
Temptatio christi nobis pponit
in exemplum xvij. D.

Alphabetica

Temptatio christi a diabolo an cor
poraliter vel spūaliter fuerit fa
cta. xviij. **A**

Temprationū quattuor sunt ge
nera xix. **D**

Tenebre exteriores et interiores sūt
in damnatis lxxx. **A**

Terra bona est cor in bono ppo
sito existens. xv. **P**

Testamentū quale christus fecit
in morte xxxij. **M**

Testes falsi qui dicant xxiij. **R**

Timere solum deū est signū pfe
cte charitatis xlix. **R**

Timor mali an sit peccatū. lvi. **P**

Timor pene et ne ē duplex. lxxx. **S**

Timore molestiaz diabolus pri
mo temptat penitentē xix. **D**

Torpori qualiter resistere debeam
xlvj. **R**

Traducere mariā ioseph noluit.
vij. **R**

Trinatē psonaz iudei docti sci
uerunt sed tñ obscure xlix. **P**

Trinatē quō quotidie veniat in
mentem xlix. **P**

Trinatē deus dimittit pctā pro
pter filium. iij. **T**

Trinatē psoarū quō possit nosci
de trinitate loq ē piculosū. li. **M**

Tristicia est duplex xl. **T**

Tristicia xpi fuit maria. xxxij. **P**

Tristicia voluit christ⁹ assumere.
xxxv. **B**

Tristicia de spiritali bono est si
gnum charitatis xlix. **T**

Tristicia de alijs bonis cōtingit
quadrupliciter lvi. **D**

Tullius exultit senū propter vici
nitatem moris lxxix. **P**

portet implere lix. **S**

Verbi dei vtilis auditio signū est
gratie xlix. **R**

Verba dei audiūt multi diuersi
mode xxix. **N. xxx. P.**

Veritas quō nos defendit ptra
diaboli tempramēta xix. **P**

Vermes etiā mafiales dicūt do
ctores esse in inferno lxxx. **E**

Vestis nuptialis dicitur caritas.
lxxv. **S**

Vestitū piositas vtrū sit peccatū
lij. **R**

Vestigia christi vbi ascendit nun
q potuerūt deleri xlvij. **N**

Via salutis querat ab ambulan
tibus cum iesu xvj. **R**

Viam p quam christū debemus
seq ostendit xvj. **T**

Ville tres sunt homini cōmisse.
lxij. **T**

Villic⁹ et econom⁹ differēt lxij. **A**

Villico homini deus dicit tria
ba horribilia lxij. **B**

Vilipendi p christo nemo egrese
rat exemplo christi xxxvj. **D**

Vltimi primo remunerant et an
q primo vocati xliij. **R**

Virginē mariā fuit possibile con
spe parere et itactā manere. vi. **I**

Virginitas mane p multa decla
ratur. vj. **M**

Virt⁹ ppria et aliena lxxvj. **I.**

Ve virtutibus et actibus interio
ribus debz eē maior cura lv. **R**

Vita eterna erit omnib⁹ equalis
obiective xliij. **R**

Vite corporalis amissio in xpo au
xit eius dolorem xxxij. **P.**

Vita hois est brevis in mundo.
quare xliij. **D**

Vita hominis est plena defectib⁹
xliij. **R**

Verbum di
audire nō sufficit s3 o

Vitam cōmunē christ⁹ dūrit nō
autem iohānes lv. J

Alia p̄sens est tpus estatis ⁊ me
rendi. et econtra alia vita. lxiij. B

Vite prolōgatiōem vtrū liceat ap
petere lxxx. J

Vocatio duplex interior ⁊ exteri
or. xliij. J

Voluntas duplex in xpō. xxxv. B

Volūtas sola ē peccatū. lviij. B.

Volūtatē nostrā oportet coopā
ri ad salutem nostrā l. B

Rpus fm naturā hūanāz nō
descendit de celis ij. R.

Xps fm diuināz naturam
quō descendit de celis ij. R.

Xpum messiam temporaliter re
gnaturū credunt iudei liij. B

Xps in p̄mo suo aduētū debuit cō
temni et pati iij. D

Xps sacrificat p̄ pctis n̄ris. liij. T.

Xps oīa que in terris cōuersando
gessit ordinauit totū ad nostram
salutem sicut propter nos incar
natus est v. B

Xps nihil a casu vel oecessitate fe
cit sed oīa ex p̄ordinatiōe diuina

gessit p̄ vtilitate n̄ra v. B. viij. D

Xps incarnandus an potuerit si
bi creare humanitatē aut de qua

cunqz materia voluissz formare
et sibi vnire vi. D

p̄m natū ex maria virgine d̄mō
stratur exemplis vj. D.

Xps tenuit viam a quile colubri et
natis vj. A

In christo sunt tria viij. B.

Xps fm diuinā naturā nō. reco
git mariā matrem x. D

Xps sua miracula n̄ fecit arte ma
gica aut diaboli potestate sed di
uina virtute. p̄batur ser. xxvj. F.

Xps fm omnes vires interiores
clare cognouit et app̄hendit oēs

passiones suas xxxiij. R

Xps qualiter fuerit d̄relictus i cru
ce. sermone. xxxviij. B

Xpi corporalis p̄sentia impediēbat
missionem spūs sancti apostolis.

xlv. S

Xelus quidam est bonus quidaz
malus lxxj. A

Finit tabula

viij. D
dierit si
e de qua
formare
vi. D
ine dmo
vi. D.
olubri et
vi. D
viij. B.
p. recog
x. D
ortema
e sed di
viij. F
teriorce
ndit oēs
xviij. R
tus i stu

ediebat
stolis.

quidaz
lxvj. A

ba
vi
m
ne
cu
G
no
m
fa
fol
ma
in
La
lub
rap
adu
nin
qui
nu
Qu
ven
Pa
ca h
péd
na.
Ber
plon

Sermões relos

lunissimi doctoris Nicolai dyck
elipuel de tpe p circulu anni felici
ter incipiunt.

Dominica prima aduentus

Sermo primus

Benedi-

ctus qui venit
in noie domi/
ni Math. xxi.

Euangeliz qd
hodie legitur
fm breuariuz
pataviensem.

habet etia i dnica palmaru. z ido
vsqz ad ide tpus referuabo. Dice/
musia solu de illo verbo tbema/
tis qd in fine ei ponit. sz Benedi/
ctus q venit in noie dni.

Ubi notadu q omni anno semel
no sine magna causa aduentus do/
mini cu soleni meoria ab vniuer/
sa ecclesia celebrat. qd ta deuote z
soleniter no fieret nisi i eo lateret
magnu aliquod sacramtu. Bern.
in sermone de hoc tpe aduentus.
Audabile sine dubio et multu sa/
lubre est circa hoc sedula confide/
ratone versari. et diliget pensare
aduentus dnici ratem. Circa euz
nimiz qredo. quis sit ille bndict/
qui venit in noie dni. i. q vrdomi/
nus venit p carnis assumptioem.
Querendo etia vnde venit. ad qs
venit. propter qua causam venit.
Hec etenim et filia z alia multa cir/
ca huc aduentu dni mirada sz z stu/
peda ac ineffabilibz mysterijs ple/
na. Propter qd de eis loqns ide
Bern. in quoda sermone dicit. Si
psona venientis intueor n capio ex

cellentia maiestatis. Venit sz vni/
uersitatis actor z dei fili natural.
Si attedo ad qs venit. qz ad nos
homies: dignatois magnitudine
expauesco. stupent eni angeli d no
uo videntes infra se in huana na/
tura que supra se honorat in diui/
na. Si cosidero propter qd vene/
rit qz propter nostra salute ample/
ctor inestimabile latitudine chari/
tatis. Si modu ppendo agnosco
mirabile exaltatioem conditiois
huane. Et quia cogitant aliq in
hoc sacro tpe cora vestris charita/
tibus loq d aduentu christi siue ei/
incarnatoe Ideo consiliu isti san/
cti vt dicenda fiat itelligibiliora d
stingua ea in aliqt qstiones predi/
cti sancti qstionibz proportionabi/
les. querut de fide et moribz p/
mixte. Et pro eaz floribz et decla/
ratioibz adduca cocordantias puc/
dñs dederit. et testimonia scriptu/
raz. Quod vt ita fiat q oipotenti
sit acceptu et nobis salutareroge/
m maria virginē vt gratia impe/
tret nobis ad hoc coopante. z pro
illo salutem ea angelica salutatio
ne Ave maria zc. **T**epus
quod sancta mater ecclia hodie in/
cipit cu diuinis officijs. z durat vs/
qz ad die natiuitatis dicit aduent/
dni. Est autē qdrupler christi ad/
uentus. Primus fuit in carnez
ad nram redemptioem. Et ille ad/
uent fact e z ei tpus pterijt an/
te mille qdringentos et. xlix. anos
Secundus in mentē ad nostras
sanctificatioem. z ille fit qtidie ad
deuotas aias p illapsum sanctifi/
catiuu. Tercius erit ad particu/
lare iudiciu in vniuersiusqz morte
ad meritoz discussione. Quart/
erit ad generale iudiciu in fine mu

Dñica prima aduentus

di ad vltimatā omnium retributōs
Circa hos q̄druplices dñi aduen/
tus dicit Ambro. sup. Lucā. q̄ san/
cti patres illud tpus aduentus cele/
brare ceperūt vt vnusq̄sq̄ fidelis
se illo tēpe p̄paret vt in die natiui/
tatis dei sui p̄mū eius aduentū et
ip̄ius natiuitatē ex virginis ytero
digne valeat celebrare. q̄ p̄ h̄ dis/
ponet ad p̄fectius in se suscipiendū
christū ad se venientē ad iudicium
sine p̄culare in hoīs morte. siue
ad vniuersale in totū mūdi consū/
matōe. Debet autem ista p̄paratio
esse nō in cultu vestitū. nō in sup̄flu/
is ciboꝝ delicijs sicut seculares ali/
q̄ consueuerūt facere. De q̄bo dicit
Bern. in primo s̄mone de aduen/
tu. Elidem⁹ nōnullos tāta sollici/
tudine diebꝝ illis vestitū gl̄iam et ci/
boꝝ delicias p̄pare ac si hec r̄simi/
lia in sua natiuitate q̄rat christus.
atq̄ suscipiat digni⁹ vbi hec accu/
ratus adhibent. Subdit S̄z ip̄s
audi dicentē. Sup̄bo oculo r̄ insa/
ciabili corde cū h̄ nō edebā. Quid
tāta ambitōe vestes p̄paras in na/
tale meū. deestoz ego illud. sup̄bi/
am n̄ amplector. q̄d tāta sollicitu/
dine ciboꝝ copias reponis i tpus
illud. dāno ego carnis delicias. e/
go nō accepto. celebrās q̄ aduentus
meū labijs me honoras. s̄z cor tuū
longe est a me. nō me colis s̄z deus
tu⁹ venter est. Tales vt timeo m̄l/
ti inueniūt in seculo q̄ solliciti sūt
quō p̄ futuro christi festo sibi p̄pa/
rēt ea q̄ corpus respiciūt. et modi/
cū vel nihil curāt de his q̄ saluteꝝ
suar̄ respiciūt animar̄. in q̄bo tūc
inueniēz delicias sup̄flue et cultus
vestitū nimius. r̄ nihil vel modicū
curāt de virtutibꝝ. q̄z quoz cogita

tōes r̄ desideria vanitati sedī r̄ vo/
luprati corp̄is deficiunt illi n̄ p̄nt
etiā gustare q̄ suauis est dñs. S̄z
vt dicit Bern. Vos fr̄es nolite e/
mulari in malignatī b̄ neq̄z zelauē/
ritis faciētes iniquitatē. r̄ intelligite
magis nouissima eoz. r̄ cōparatā/
mini eis ex aīo. r̄ orate p̄ eis vt sal/
ui fiāt q̄ p̄occupati sunt in delicto.
qm̄ hec p̄paratio eoz nō est ita bōa.
de q̄ Isa. dicit. Prepare viā dño.
Sup̄ q̄ b̄tūs Greg. in ome. dicit.
Vlta dñi p̄parat q̄n ad p̄ceptū vi/
ta parat. Unde scriptū est. Si q̄s
diligit me s̄mone meū suabit. et
pater me⁹ diliget eū. r̄ ad eū venie/
mus et mansione apud eū facie/
mus. **L** Debet ergo n̄ra p̄/
paratio esse nō p̄ sup̄flum cultū ve/
stitū r̄ ceteroz similium. nō em̄ dñs
hec in nobis approbat. nec p̄ h̄ po/
terimus eius future festiuitati indi/
gnus iteresse. vt ab ip̄omet disce/
re possumus q̄ mor natus nō ad/
hibuit sibi p̄ciola r̄ delicata. S̄z vt
ait scriptura cū nasceret nō erat ei
locus in diuersorio. neq̄z etiā erant
ei cunabula q̄ tenera ei⁹ membra
recipent. sed in vili r̄ duro p̄lepio
sordentē stabuli reclinatus ē. r̄ p̄a/
nis vilibꝝ inuolut⁹. Propter q̄d
dicit Anf. Consolamī cōsolamī q̄
in sordibꝝ paup̄tat̄ nutriti quia
vobiscū de⁹ in paup̄tate est. nō cu/
bat i delicijs splēdidi cubiculi. nec
em̄ inuenit in terra suauit̄ viuenti/
um. Quid igit gl̄iaris diues lutea/
res in voluptatibꝝ lecti picti r̄ de/
licati. cū rer̄ regū suo decubitu stra/
ta paup̄tatis honestare voluit. cū
tamen ille infantulus in cui⁹ ma/
nu sunt oīa tuis seriā r̄ tuis plu/
mis p̄legerit duras stipulas. iur

mentozzē. Sed debet pparatio
nostra esse p emūdatōem pctōzū.
p obfuantia mandatorū. per vi
croziam impugnationū. per mun
diciā cordiū. p preparationē anima
rum. p castitatem corpis. p suffe
rentiā aduersitātū. p largitionem
elemosynar. p dilectōem dei et p
rimozū. Unde bñs Aug⁹ in q
dam sermone de aduentu dñi Pre
paremus nos dilectissimi in omni
castitate. in omni pietate in admirā
dam dñi nostri iesu christi natiui
tate. qui totū mūdū ineffabili ad
uentus sui luce pfudit. et gaudea
mus. qz vt pateret nobis ascēsus
in celū descendit ad nos in terras
ille de quo in themate dixi. Bene
dictus q vātin nomie dñi. Et qz
deus p prophetas suos pmisit se
missurū mēsiā ad salutē mundi. et
iudei adhuc expectāt eū futurum
Ideo circa materiā p sentem que
ritur primo

Questio prima. s. an ille bñ
dictus de quo nūc sermo
venit. et an ex scripturis
hoc pbari possit. s. qz tpus sui pmi
aduentus nunc transierit. Rñdet
q sic. Hoc enim clare ostenditur
non solū ex scripturis noui testa
menti in quibus hoc luce clari⁹ cō
tinetur et que sunt maioris autori
tatis qz quecunqz alie scripture. s.
etiam ostendit ex scripturis veteri
testamenti et prophetar. que illō
tēpus longeante predixerūt. Un
de Genesis. xiiii. Dñ Jacob pñ
archa moriturus esset et benedice
ret filiis suis inter cetera dixit iu
de. Nō auferet sceptrū de iuda nec
dux de femore eius donec veniat
qui mittend⁹ est. Vbi Hiero. tran

stulit donec veniat qui mittendus
est: chaldaica translatio habet ex
presse. donec veniat messias. Fu
it autē ablatū regnum et domina
tio a iudeis tēpore Herodis. quia
ille fuit alienigena in iudea. Pa
ter enim eius fuit ydumeus. et ip
se herodes fretus auxilio roma
norum debellauit antigonum re
gem iudeorum: qui descenderat a
machabeis. et omnem prolem re
giā occidit. Et ita ab illo tempo
re vsqz nunc rege caruerūt. et sunt
adhuc magis longinqz a scepro qz a
pncipio. Lū ergo ablatio regni fu
erit eis signū predictū de aduentu
christi patet q illud tempore he
rodis impletū est. sub quo etiam
christus domī⁹ nascebat. vt pa
tet ex hystoria euangelica. **S**e
cundo archangel⁹ Gabriel instru
xit Danielē de tempore aduentus
christi dicens Daniel. ix. ca. Sep
tuaginta hebdomade abbreviare
sunt super populū. et super vrbe
tuam sanctā. vt consumeat et finez
accipiat peccatum. et deleatur ini
quitas. et adducatur iusticia sem
piterna. et impleatur visio et pro
phetia. et yngatur sanctus sancto
rum. Quod dictum nō potest in
telligi de hebdomadibus dierum
quia septuaginta hebdomade die
rum faciunt nō complete annum
cum dimidio. sed oportet intelligi
de hebdomadis annozū. vt salices
septem anni faciūt hebdomadam
vnam. quemadmodū scriptura ac
cepit Leuitici. xxv. cap. vbi dicitur.
Numerabis hebdomadas septez
annorum. idest. quadringētos no
naginta ānos. vt clare patet mul
tiplicando septuaginta per septez.

Conato ex scriptura videtur. pbari qz ille benedictus deb
quo nūc pñs vñm tpus fuisse finem pñm aduentus
Corpe tpus mēziaraz pñm est pñm tpus mēziaraz
Corpe tpus mēziaraz pñm aduentus est completum et pñm
mēziaraz pñm aduentus

Dominica prima aduentus

Et incipiunt dicti anni a. ij. anno regis archaxerxis q̄ dedit licentia ne emie recedificadi ciuitate hierusalē. z terminat q̄rto anno post christi passionē. Et sic est sensus fm̄ Nicolai de lyra. Septuaginta hebdomade s̄q̄ sūt. cccxc. [abbreviate sūt. i. registrare in diuina prouidentia sup̄ populū tuū. i. iudaicū. [z sup̄ urbē tuā. i. hierusalē. vt cōsumet iudē terminet p̄uancatio. et finē accipiat pctm̄. i. s. p̄ christi passionē. et adducat iusticia sempiterna. p̄ eius p̄dicatō. Et impleatur visio et p̄phetia. i. d̄ ip̄o p̄dicta. [z vngat sc̄tissimōz. i. s. christi dñs q̄ fm̄ hūanitatē vnctus est oleo gr̄e s̄q̄ septē donis sp̄s sancti sup̄ oēs creaturā. Qd̄ bene innuit ps̄. dicens. [De⁹ de⁹ tuus vnxit te. Inon oleo materiali sed oleo leticie. i. donis sp̄s sancti. p̄ cōsolationē tuis. iud est sup̄ ceteras creaturas. Et Isa. xi. dicit propheta. Egrediet virga de radice iesse. Yesse fuit p̄r dauid et dicit alio noie ysa. De hoc loq̄bat propheta cū dixit. [Egrediet virga. iud ē virgo maria. q̄ dicit virga gracilis paup̄tate et hūilitate. z flexibilis pietate. de radice iesse. i. stipite dauid. cui⁹ radix z pater fuit yesse. et flos de radice ei⁹ ascendet. i. s. christus dñs q̄ est flos puritatis. qz nullū peccatū actuale vlt originale habuit in eo locū. z etiā quia p̄tulit fructū. et relescet sup̄ eum sp̄s dñi. i. qz in baptismo ei⁹ apparuit sp̄s sanctus in specie colūbe sup̄ eum ad designādū plenitudinē om̄is gr̄e in eo. Et cōsequenter enumerat propheta dona spiritalia q̄ sue sanctissime hūanitati sunt collata excellētissime et sup̄ omnē aliā creaturā. Cōsequenter ex-

ponit propheta visionē vel angel⁹ ip̄i prophete. et qualis hebdomada de sunt intelligende. et exp̄mit de occasione xpi in vltima hebdomada. z cōsequenter de destructōne ciuitatis hierusalē p̄ populū romanū z ducem eoz. i. tyrū. et de duratōe desolatōis ciuitatis vsqz in fines mūdi. vt patet in textu vsqz i finē capituli quē legere potest q̄ vult.

Et Aggei. ij. dicit. Adhuc vnū modicū ego mouebo celum z terrā mare z aridam. z mouebo om̄es gentes et veniet desiderat⁹ cunctis gentibz. Et sequitur. Magis erit gloria dom⁹ istius nouissime magis q̄ prime dicit dñs exercitū. Et q̄ auctoritate patz q̄ xpi aduentus est p̄teritus. Primo p̄ q̄ quod dicit. Adhuc modicū et veniet desiderat⁹ cunctis gentibz. Propheta autē dixit hoc sc̄o anno dauid regis plax. et ab eo d̄ anno vsqz nūc fluxerūt duo milia z. x. anni. Tantū autē tēpus nō dicit in scripturis modicū. et ergo cū dicit propheta restare modicū tēpus vsqz ad aduentū desiderati cunctis gentibz patz q̄ tēpus sui aduent⁹ diu est ante p̄teritū. Quod patz ex hoc qd̄ sequitur ex auctoritate. Magis erit gl̄ia dom⁹ nouissime magis q̄ prime. Et propheta loq̄t de templo seu de domo dñi edificata post reditū populi de captiuitate babylonica. Ad cui⁹ edificatōez inducebat populū et p̄dixit gloriā eius maiorem futurā q̄ fuerit gloria dom⁹ prime p̄ salomonez edificata. quod oīno nō potest intelligi p̄p̄t maiores diuitias. honores. cultū edificia aut populuz. cū in oībz istis fuerit sc̄da dom⁹ q̄si nulli⁹ momēti respectu prime

*Na hebreorum
abraham*

*Quia et
dixit dñs
et p̄ flos*

*24
vñ
fm̄
vñ
p̄t
p̄t*

Sermo

ut patz Eldrey. cap. Etiam in pmo
tēplo fuit archa testamēti de qua
sūme gl'abant z nō legitur fuisse
in secundo. Propter qd oportet
textū intelligi de maiori gl'ia quā
habuit secundū tēplū ex aduentu
deliderati cunctis gentibz. qd eā ex
cellētissime gl'ificauit sua pntia.
qn in ea p'dicauit z miracula fecit
cecos claudos surdos. sanando.
et sic d' alijs miraculis Et enā qn
a matre virgine fuit i eodē tēplo
oblat'. De q oblatioe ali' ppha
loquit malach. iij. di. Ecce ego mit
to angelū meū z p'eparabit viāz
an' faciē meā z stari v'ietad tēplū
suū dñator quē vos q'ritis zange
l' testi quē vos vultis. Erq' xps
sua pntia scdm tēplū honorauit
z gl'ificauit magis qz p'mum tem
plū fuerit gl'ificatū. z illd scdm tē
plū dñdū. qz fere ante. Mccc. an
nos fuerat destructū pstat qz xps
ante. Mccc. ānos venerat i mū
dum. Itē ante christi aduentum
qn deus irascebat pplo iudaico.
propt' pctā eoz. tūc soluz puniuit
eos in t'palibz. vt p' famē. p' lites
p' captiuitatē. s3 nō deseruit eos i
spūalibz vt pz i deserto vbi ex me
rito pctōz suoz vagabant. xl. an
nis. z adhuc habuerūt secū moy
sen et aaron. z viderūt miracula
multa z habuerunt tabernaculū
dñi z archam testamēti z sacer
dotes zc. Sic in captiuitate ba
bylonica habuerunt Hieremiā:
ezechielem daniēlem. z post redi
tū de babilone habuerūt pphas
z alios magnos viros. vt zacha
riā: Aggei. malachiā. Eldrā Nec
miā zc. Et habuerūt tēplū z diu
itatez hierlm z pñapes z sacerdo
tes z sacrificia zc. Erq' patz qz an

aduentū iesu nazareni fuerit pl'
ppl'us dei electus erq' de' illū po
pulum tūc in spūalibz non dereli
quit. A tempe vero iesu nazareni
de' ppl'm iudaicū puniuit non
solū in t'palibz disp'gendo eū non
tūc ad vñā terrā s3 p' vniuersū mū
dū. s3 qd maximū est eum totalz
deseruit in spūalibz qz interiz nō
habuerūt pphas: nō miracula. nō
vñctionē regū aut sacerdotū. nō
terrā p'missionis. nō ciuitatē hie
rusalem nō tēplū. nō sacerdotes.
nō sacrificia z hostias. z durauit
nūc vsqz ad qrtum decimū cētena
riū. qd aptū signū est qz ab eodē
tpe nō fuerint ampli' electus po
pulus dei. sed ab eo reprobatus.
eo qz nō cognouerūt t'pus visita
tiōis sue per messia ipsio paten
ter in scripturis p'missū z tandem
asdem scripturis tam p'formiter
missum. Itē qz p'phe principa
liter p'phetabāt de messia et eius
aduētū z ante christi aduentum
p'phs iudaicis multos habuit p
phetas qui frēqnter et principali
ter de messia p'phetauerūt. S3
post christi aduentū iā p' mille et
qdringentos annos nullū habu
erūt p'phetā. quod apte signū xps
venisse d' qz p'phete locuti sunt.
als vñqz in tāto tpe aliqz fuisset
a deo missus qz de eo z eius aduē
tu nūciasset. Propter hoc qz nūc
nō sunt in ecclesia quia christ' ve
nit de cui' aduentu oēs p'phete
principalit' sūt locuti. Item qn
iudei fuerūt dñō nunc semp fue
runt in p'spero statu. vt patet ex
decursu libroz veteris testamēti.
z si aliqn fuerūt afflicti hoc fuit p
pter eoz peccata. Et quia ante ca
ptiuitatē babilonicā fuerūt ydo

ante aduentū xpi
p'mū p'tu aduentū
t'palibz z nō p'ntatibz

Dñica prima aduentus

*De iherosolymis
compositum
capitulum
de iherosolymis*

tre pessimi et occisores prophetarum
eos a peccatis reuocant. ita quod
vni regum ciuitate iherosalem imple
uit sanguine prophetarum usque ad 6
ut de manasses legitur. iij. Regum
xii. et multa alia mala fecerunt propter
que peccata omnes captiui ducti sunt
in babilonem. et ibi solus p. lxx. an
nos fuerunt captiui. Et cum cap
tiuitas in qua modo sunt sit maior
quia sunt in omni modo sunt sit maior
dispersi et durauit fere p. Mccc.
annos et pl. et nulla apparet ad
huc liberatio operet eos concedere
re quod peccatorum p. qui nunc tam diu et
tam grauius captiui remanet fuerit
maius quam omnia peccata predeceia ca
ptiuitate babilonica. cum pena pec
cato debeat correspondere. et non potest
assignari aliud peccatum nisi illud quod
missum quod christum eis in lege et in
prophetis promissum negauerunt
et crudeliter occiderunt. Non enim legi
tur quod per captiuitatem babilonicam
et dolatrasent vel occidissent pro
phetas sicut ante fecerunt. Item
sacra scriptura determinat tempus ad
uentus messie. et locum natiuitatis
eius et modum viuendi et moriendi
Et hec omnia sicut a scriptura sunt de
terminata ita dudum sunt in iesu na
zareno impleta. Igitur constat ipsum
esse messiam. Assumptum vide de
ductum circa dominicam secundam. Nec et
multa alia inuenies particulariter et
de articulare posita et probata per ma
gistrum. Ilico. de lyra in quadam ques
tione in postillis suis super prophetas cum
obiectioibus articulo. et cum flori
bus eandem obiectionum.

De eadem dominica. Sermo. ij.

Secunda questio. q. 5. B
Igitur ille benedictus qui sic
venit in nomine domini. Responde

quod est dei filius et deus verus deo
patri sanctoque et coeterno spiritui co
equalis et consubstantialis. creator ce
li et terre. Ille inquam est qui venit
in nomine domini. id est in nomine patris
a quo missus est. Parum enim vide
batur diuine bonitati ad consumatio
nem nostre redemptionis mittere che
rubin et seraphin aut unum ex an
gelis. sed ipse et dei filius venire di
gnatus est ut idem esset reparator
noster qui et creator. et ut idem frater
noster similis nobis in natura quod
et dominus noster est et pater. Quia autem
ille benedictus qui venit in nomine do
mini sit deus verus et dei natural
filius claret ex innumeris vtriusque
que testamētis scripturis. quas pau
cas adducam. Et ad melius intelli
gendum ea que de persona mediatoris
dei et hominum christi iesu ve
ri messie dicenda sunt et exponenda
est notandum quod in christo domino sunt due
nature. Una diuina que ipse est
et ab eterno fuit et in eternum mane
bit inuariabilis et necessario. Alia
est humana quam in tempore assumpsit
et sibi quodam speciali modo vniuit.
non sic quod diuinitas sit facta huma
nitas. sed ipsa persona diuina filius dei
sic assumpsit et sic sibi vniuit huma
nitatem quod ipsa persona diuina ratione
istius vniōis concretive dicitur ho
mo aliquo modo simili sicut res ha
bens albedinem sibi vnitam dicitur ab
ea concretive alba. et habens cali
ditatem dicitur ab ea calida et. Na
res talis informata albedine aut
caliditate non dicitur nec est albedo
aut calor abstractiue sed concreti
ue dicitur alba aut calida. Et induit
vestem non est nec dicitur illa vestis.
ut videlicet tunica aut pallium sed a
tali veste indutus dicitur vestitus aut

et per hoc quod fuit aliis
quod dicitur per hoc quod fuit aliis

Sermo

II

palliat tunicat⁹ zc. **¶** Qui
bus sic pmissis est p similia osten
dendū ad nostr⁹ ppositū. Primo
q possibile fuit deū predicto mō
sibi vnire humanā naturā. Nam
teste scriptura serpens peccare se/
at primos homines. quod intelli
gi nō potest de serpente q est aīal
irrationalē. oportet cedi q dia/
bolus in assumpta quocūq; na
tura serpentis ista fecerat. Sumi/
liter angeli qui etiā sunt spūs in/
diuisibiles de sui natura sepe i as/
sumptis hūanis corpibus legun/
tur sanctis patribus apparuisse et
cū eis vt homines comedisse. lo/
cuti fuisse auralia fecisse homini/
bus solita. Cum ergo malignus
spūs potuit se vnire corpi serpen
tino. et in eo moueri loqui zc. et
cum boni angeli potuerūt sibi as
sumere hūana corpa z in ist⁹ boi
bus apparere sensibilibiter et cum
eis loqui comedere zc. Sicut legi
tur factū abrahā loth thobie zc.
Et cum aīa humana que est indi
uisibilis spūs potest grossum cor
pus z terrestre sibi vniri quō nō
posset dñs deus q est infinite po
tentior hūanitati dicto mō se vni
re. aut quō auderet homo hoc de
dei potentia negare. cū nullā om
nino in deo negat mutabilitates.
nec aliquā includit contradicōes
nec etiā aliud aliqd indecens aut
incōueniens sequi possit. sed sic p
omnia decentissimū z ordinatiss/
simū et diuine bonitatis pietatis
dilectōis et misericordie clarissime
ostensiuū vt potest⁹ clari⁹ appa
rebit. **¶** Hoc q iā scitū et cō/
sequenter ostendendū q deus non
solū potuit se p dicto mō huma
nitati vnire. sed q etiā fīm septu

ras ita se vnuit. z vltra ostenden
dū est principaliter q messias ex
scripturis sacris debuit esse z est
ver⁹ deus et verus hō. Hoc patz
primo Hier. xxiij. Ecce dies veni
ent z suscitabo dauid germen iu/
stū. Per quod apparet xpi hūa/
nitas fīm qd est de stirpe dauid. z
in eadē autoritate de eadē psona
sequit⁹. et hoc est nomen ei⁹ quod
vocabūt cum dñs iust⁹ n⁹. Per
quod apparet ei⁹ diuinitas. Nam
vbi nos habem⁹ dñs in hebreo
ponit⁹ nom en dñi tetragramaton.
quod est propriissimū dei. z nulli
potest cōperere nisi deo soli. Et si
cut habem⁹ in trāslatōe nostra eo
dem modo habet in trāslatōe
septuaginta interpretū. z hoc est no
men quod vocabūt eū iust⁹ n⁹. z
ibi ponit⁹ nomē dñi tetragrama/
ton vbi nos ponim⁹ dñs. Ecce cla
rissimū testimoniū illi⁹ prophete
de vtraq; natura xpi. s. diuina et
humana. nec apti⁹ poterit haberi
Itē ysa. ix. b. d. xpo. Paruul⁹ ei
nat⁹ ē nobis z fili⁹ dat⁹ ē nobis.
p qd ostendit q hūanitas xpi. z sub
dit. Et vocabit⁹ nomē ei⁹ admira/
bilis. cōsiliari⁹. de⁹. fortis. p⁹ fu/
turi seculi. pnceps pacis. Per q
noia oīa ostendit ei⁹ vera diuinitas.
Ipe ei fīm diuinitatē suā ē admira
bilis. miracula facies. qd soli deo cō
uenit. ipe ē cōsiliari⁹. i. cōsilia euāge
lica pceptis supaddēs. z oē bonum
cōsiliū imo oēs bonū cogitatū cor
dibz hōim imitēs. ipe ē de⁹. ipe ē
fortis isernū spoliās imo sol⁹ op⁹
Ipe ē p⁹ futuri seculi. qz electos ad
vitā etnā admittēs. z ē pnceps pa
cis infīne qstū ad grām. et pac⁹ su
pne qstū ad celestē glīas. Et q te/
re⁹ debeat bñe vocabit⁹ sicut iudei

messias debuit
esse verus deus
et filius dei

Dominica prima aduentus

conspicientes tertium dicant quod non
patet clare per translationem septua-
ginta. et sicut per translationem chalda-
icam que ambe habent. et vocabitur

Item Isa. xxxv. dicit. Deus ipse
veniet et saluabit nos. per quod omni-
datur incarnatio persone diuine. et
subdit. Et tunc aperientur oculi ce-
corum et aures surdorum patebunt. tunc
saliet sicut ceruus claudus. et ap-
te erunt lingue mutorum. Per quod
ostenduntur miracula que christus
in suo aduentu operaturus erat. et
per que cognoscere habuit ab homi-
nibus quod ipse esset ille qui promissus
erat in lege et prophetis. Illa enim
miracula fuerunt facta corporaliter per
christum. et postea per apostolos et alios
credentes in nomine christi. ut patet in
euangelio et in actibus apostolorum. Fu-
erunt etiam facta spiritualiter in illu-
minatione infidelium fide recipientium
et aures eorum fuerunt aperte manda-
tis christi obediendo. et claudi sana-
ti per viam mortis incedendo. et muti
soluti fidem libere confitendo.

Item Mich. v. dicit. Et tu berb-
leem cuncta pulvis es in milibus
iuda. ex te ei egredietur dux qui sit do-
minator in israel. messias secundum transla-
tionem chaldaicam qui secundum carnem est
natus de stirpe dauid. Et persequens
subdit. Et egressus eius ab initio
a diebus eternitatis. per quod exprimitur christi
diuinitas. Est enim sensus. [Egres-
sus] id est emanatio eius. id est persone fi-
lij [est] ab initio. id est a patre qui est
principium [a diebus eternitatis] quia
hec emanatio est eterna. spiritus enim na-
scitur filius a patre et semper natus est.
Et Baruch. iij. Nunc est deus nos-
ter et non estimabit alius aduersus
eum. ipse aduenit omnem viam sciencie
et dedit eam iacob puero suorum israel

dilecto suo. Post hec in terris vi-
sus est et cum hominibus conuersatus
est. Et Ysaie. vij. Ecce virgo concipiet
et pariet filium: et vocabitur nomen
eius emanuel quod interpretatur nobis
scum deus. Et ad Phil. ij. Cum in for-
ma dei esset non rapinam arbitratus
est esse se equalem deo. sed semetipsum
erinaniuit formam serui accipiens.
Et ad Gal. iij. Cum venit plenitu-
do temporis misit deus filium suum. Et
Joh. i. In principio erat verbum et
verbum erat apud deum. et Joh. b. iij.
Sic dilexit deus mundum ut filium
suum unigenitum daret. Et Leo pa-
pa. Saluam propter vnitatem vtriusque sub-
stantie in vnitatem persone sustinuit
a maiestate humilitas: a eternitate fir-
mitas. et ab eternitate mortalitas.
Et Bern. sermone. xvi. super cantica
Non modicum fiducia robur pre-
stat mihi quod magnus vir ille per pro-
phetas potes in opere et sermone de mon-
te celorum descendens visitare digna-
tus est mecum sicut pulvis et cinis.
suauiter rumino hunc: et replentur vi-
scera mea. et interiora mea saginantur.
et omnia ossa germinant laudem.
Inestimabilis enim dignatio fuit
et penitus incogitabilis quod in carce-
ris huius. id est mundi horrore fetore
que descendere dignata est tanta ma-
iestas et tanta incogitabilis celsi-
tudo. **S**ic hec predicta de tempore
re aduentus veri messie christi dominici
et maxime de duabus naturis in christo
et de modo unionis diuine persone ad
humanam naturam aliquid et potissime
homines nunc primo ex iudaismo con-
uersi ad fidem. propter quorum transfor-
mationem predicta principaliter locutus
sum. vel etiam si aliqua alia christia-
ne religionis mysteria. ut de trini-
tate. de sacramento eucharistie. et

sic de alijs humanā ratōem transcendentibz nō intelligerēt. nō debent ex hoc moueri: aut oīno turbari. tñ firmiter ⁊ fortiter ea credant ⁊ ip̄a successive quantū eis ad salutē sufficiat ⁊ statui eoz compentit intelligent. Attendāt tales q̄ ordo addiscēdi in humanis et ad intelligentiā pueniēdi hoc erigit vt discipuli a p̄ncipio magistris suis credant. et tūc poterint post ea ad creditorū attingere intelligentiā et ratōem. vt dicit Aristo. p̄mo priorū. Et ex quo res sic se habz in humanis. quāto magis discipulos a m̄gro deo de sup̄naturalibus et cōmunem ratōem excedētibz ⁊ erudiēdois optet a p̄ncipio simpliciter ex ip̄ius dei auctoritate credere. ⁊ cōsequēter ad creditōrum ratōem et intelligentiā puenire. Quod etiā Ysaia intēdebat cū dixit. Nisi credideritis nō intelligetis. **C**oncludendo ergo dicimus q̄ iesus christ⁹ ille benedictus q̄ venit in noīe dñi est verus deus et naturalis dei fili⁹. vt est i priori questione dictū. quomodo ergo cōueniebat sibi descēdere de celis et venire in hūc mundū. fm q̄ dicit Job. iij. Nemo ascēdit in celū nisi q̄ descendit de celo fili⁹ hoīs qui est in celo. Et ad Ephe. iij. Qui descēdit ip̄e est q̄ et ascēdit. Lūm tñ deus sit immutabil. ⁊ omnibz rebus sit sp̄ p̄sens. ip̄so testāte p̄ dicēte p̄ prophetā Hieremiā. xxiij. Ego celū ⁊ terrā impleo. Et in psal. Si descēdero ad infernū ades. ⁊ Ysaie vlti. Celum mihi sedes est ⁊ terra scabellū pedū meoz. Est rememorādum ex dictis q̄ duplex est natura in xp̄o scz diuina ⁊ hūana. **Q**uestio scia.

Querit ergo ex q̄ christ⁹ scus est deus quō igit immutabil⁹ deus et oībo semper p̄sēs potuit descēdere et sic mutari aut ad locū venire in q̄ prius nō fuit. Rñdet fm intentōez magistris in tercio di. i. Et fm. sanctus Thomā i scā pte summe. q. lviij. Et dicit p̄mo mō q̄ xp̄s in p̄mo suo aduētū. i. in sua incarnatōne nō descēdit de celo fm suā naturā humanā. qz al̄s habuissz naturā suā hūanā i celo ⁊ adduxissz eam secū in terrā. qd̄ nō est verū. qz ip̄e de nouo formauit eā in vtero marie semp virginis. et eaz sibi ynīuit ac p̄postatice copulauit. **S**cdo dicit q̄ ip̄e descēdit d̄ celo fm suā naturā diuinā nō sic intelligendo q̄ prius solū fm diuinitatē fuerit in celo. ⁊ q̄ tūc in suo aduētū deseruerit celū et incepit esse inferius solū in terra. hoc enī est absurdū cū immutabil⁹ sit ⁊ ratione sue imensitatis necessario sp̄ existat in oīni re. Sed sic ē intelligendū ip̄m fm suā diuinitatē descēdisse. qz ip̄e dei fili⁹ q̄ est infini⁹ respectus. ⁊ optimū ac sup̄mū in entibz se hūiliauit ⁊ q̄si inclinauit ⁊ inferiorauit cum pro n̄ra salute assumpsit naturā hūanam q̄ sua creatura est. et q̄si cinis ac puluis in comparōe diuine maiestatis vradter reputāda. Nō est ille descēsus fact⁹ fm locū aut p̄ loci mutationē sed fm exinanitōnem. qz cū in forma dei esset formā sui accepit fm modum loq̄ndi apli ad Phil. ij. Sic ergo dicit exinanit⁹ nō q̄ suā plenitudinē amitteret. sed ex hoc q̄ n̄ram paruitatē suscepit. ita dicit descēdisse de celo: nō q̄ celū deseruerit. sed qz sua altitudo

Dñica secūda aduentus

do nostrā naturā inferiorē ac terrenā assumpsit in unitate p̄sēp sam in seip̄o exaltādo et dignificādo. Et est aliq̄ mō sile sic si p̄nceps potens in legitimā vxorē duceret filiā alicuius paup̄is et ignobilis rustici dicerem⁹ cū descēdisse et se quodāmodo inferioras se. cum tamē ante et post idē sit et eque in senobilis atq; potēs. Ita ergo intelligēdū ē dei filiū in hūc mūdū descēdisse. **2°** Q̄ ar̄ dicitur missus esse in hūc mūdū hoc sic intelligendū est q̄ dei filius q̄ prius cū solū fuit in natura diuina fuit semp̄ inuisibilis nobis et oculis nostris corp̄is est factus visibilis sensibiliter p̄sens. et hoc per assūptionē hūane nature in qua cū hoib⁹ corp̄aliter cōuersat⁹ est in terris. propter qd̄ dicit Aug. li. p̄mo de doctrina xp̄iana. Non p̄ locor̄ spacia veniēdo sed in corp̄e mortali mortalib⁹ apparēdo vēisse ad nos dicit dñs. Et br̄s Beatus querit dicens. Quō venisse dicitur q̄ fm̄ diuinitatē semp̄ ubiq; fuit. R̄ndet dicens. Erat q̄dem i mūdō et mund⁹ p̄ ip̄m factus ē et mūdus eū nō p̄gnouit. Non itaq; venit in mūdū q̄ abierat. sed apparuit qd̄ latebat. Unde et humanā in qua cognoscere induit formā. q̄ nimirū in diuina natura inhabitat lucē inaccessibleē. nec sane in gloriā erat maiestati apparere in similitudine sua quā fecerat ab initio. Nec indignū fuit aliq̄bus in substantia sua agnosci. n̄ potuit cognosci in imagine apparere vt q̄ fecerat hominē ad imaginē et similitudinē suā ip̄e innotesceret hominibus factus hō. Et mḡ dicit in

tercio di. j. Missio filij dei intelligenda est ipsius incarnatio. eo enim missus est q̄ humanitatē assūpsit in qua mūdō visibilis apparuit. Sic ergo paret q̄ de celo descēdit dei fili⁹ et venit in hūc mūdū non quidē p̄ loci mutationē: s; p̄ sue altitudinis inclinationē in assumptionē nostre puitatis. et p̄ exhibitionē sue p̄sentie visibiliter i assumptionē natura. Ut ergo tān bñficij grati simus studeamus frequenter et maxime in hoc sacro tempore circa hunc tāti regis aduentum aīo occupari. crebro n̄ra meditatio verset̄ circa aduentū tante maiestatis ad n̄ram humilitatē. et circa tantā nostre puitatis p̄ hūc christi aduentū exaltationē et dignificationē. et hōz meditatio nos excitet ad amorē tanti benefactoris. et ad reddendā sibi gr̄az posibilem actionē. vt p̄ hoc mereamur consequi finalē fructū hui⁹ aduentus. s. vitāz eternā. Quā nobis cōcedere dignet̄ idē dñs et saluator noster iesus christus. q̄ cū p̄re et spūs sancto viuit et regnat. vn⁹ de⁹ in secula benedictus Amen.

Dñica secunda aduentus Sermo terciaus

Benedictus qui venit in nōie domini. Matt̄. xxi. **Q**ue rit⁹ q̄rro. Que sit causa p̄ficiē iudicē cū tamen scripture veteris testamenti q̄s ip̄i etiā recipiunt tāclare veritatibus catholicis testificent. et maxime de christo. iesu quo ad aduentū et p̄sonam. Luc⁹

2° expm p̄lly
2° expm p̄lly
2° expm p̄lly
2° expm p̄lly

2° expm p̄lly
2° expm p̄lly
2° expm p̄lly
2° expm p̄lly

etiā modū nascendi: conuerſandi
moriēdi: reſurgendi: ad celos aſcē
dendi et legem ſuā publicādi cla
riſſime atteſtant omnes ſcripture
legis et prophetarū que d' meſſia
p'dicte fuerūt. et omnes figure le
gales et hystoricales. quas omnes
adducere eſſet nimis longū. et in
ſup tanta eſt cōſonantia ſcriptu
rarū veteris teſtamenti ieſu chri
ſti et geſtoꝝ eius et ſuoꝝ. et tā pū
ctualis q' vix poteſt maior conſo
nātia cogitari. Nec ſolū ſcriptu
re ſacre his atteſtant ſed et gentili
um prophetiſſe. quaz vna ſumo
ſiſſima ad phos et poetas i libro
ſuo expoſitorio cuiuſdam viſiōis
ſeu ſomniij. quod plures ex ſena
tu romanorū viderunt ſinguli v/
na nocte expreſſe dicit. In diebus
illis eriget virgo de genere he
breorū noie maria. et pcreabit ex
ea ſine cōmiſſiōe viri fili' dei no
mine ieſus. Et conſequenter totum
pceſſum chriſti tangit et totā pro
phetiā ponit auctor de cauſa dei.
libro primo. caplo. xxxij. Addu
cit etiam ibidem quandam aliaꝝ
ſybillam que fuit circa aduentum
chriſti. Recitat quoq; idem de
quodā alienigena olim mortuo.
cuius ſepulchrū fuit in conſtanti
nopolī caſu eſſuſum. qui p ſep tu
ram in lamina aurea iuxta ſe po
ſitam ſic ait. Chriſtus naſcet' d' m/
ginē maria et credo in eū **Mul**
ta alia gentiliū teſtimonia addu
xit p'dictus auctor que trāſeo cau
ſa breuitatis. De hac igit' queſtio
ne cogitavi pntic loq' Rogem' et c'
N **Q**uidē in ſua pertinacia
ſtant aueſi a fide et catholica ve
ritate. **D**ui' Nicola' de lyra in

ſine queſtionis ſolēns quam ſe
cit de probabilitate veritatum ca
tholicarū ex ſcripturis veteris te
ſtamenti tres ponit cauſas quibz
addende ſunt adhuc alie tres.

Prima etenim cauſa propter
quam ſm cum multi iudeorum
auertuntur a fide eſt timor pe
nurie temporalis. Sunt enim et
fuerunt ſemper valde cupidi. et i
lege eorum frequenter promittit'
abundantia temporalium. quod ip
ſi ſolum literaliter intelligunt. et
ideo ſupra modū abhorrent bi
uius contrariū. ſcilicet temporalium
penuriam. **S**ecunda cauſa eſt
quia a cunabulis nutriunt in o
dio chriſti et legis chriſtiane. Et
vt dicit ipi omni die chriſticolis
maledicunt in ſynagogis ſuis. Il
la autem ad que homines ſūt af
ſueri a puericia illa ſunt eis quaſi
in naturam conuerſa. et per con
ſequens fortiter auertūt intelle
ctum a ſibi contraria veritate.

Tercia cauſa difficultas et alt'
tudo eorum que in fide catholica
credenda proponunt. ſicut trini
tas perſonarū in natura diuina i
vna chriſti perſona. et ſacramētuz
eucharistię. que eorum carnales
intellectus nullo modo poſſunt
capere. et ideo reputant nos tres
deos adorare. credere et colere. et
in ipa eccleſia ſacramētū eucha
ristię. Iſti deliri putant nos pa
nem adorare. et ſic peſſime ydo
latrare. ſicut per experientiā cog
nouerunt. qui cum eis de tali
bus contulerunt. Pro talibus
igitur a fide catholica peruerunt
tur. et plures iā baptizati ad vo
mitum reuertuntur. **N**

Dñica tertia aduentus

Pro declaranda q̄rta causa sue pfidie est notandum q̄ licz vt p̄dixi q̄druplex sit xp̄i aduēt⁹. duo tamen illoz sunt principales. de quibus etiā scripture frequēter loquunt⁹. Primus est in hunc mūdu. cū scz humanā naturā assumpsit. z in ea inter hoies visibiliter cōuersatus ē. de q̄ p̄dixi in p̄cedēti sermōe. z ille esse debuit in paupeate hūilitate et passione. vt posterius declarabo. **S**ecūdu⁹ erit ad iudiciū finale. de quō loquitur euāgelii hui⁹ dñice secunde. z ille aduentus erit in prāte magna et virtute. De hoc aduentu loquit⁹ Dan. viij. ca. dicēs. Ecce cū nubib⁹ celi quasi filius hois veniet zc. Et dicit notanter [cū nubibus celi] Sicut em̄ christ⁹ ascēdit in celus fm̄ humanitatē obsequio nubium ita etiā veniet ad iudiciū. vt habetur Actū. i. vbi dicit⁹. Niciēsus q̄ assūpt⁹ ē a vobis i celū sic vēiet zc. Dicit propheta notāter [quasi filius hois] quia christ⁹ nō solū ē filius hois sed plus est etiā filius dei. Et ideo subdit⁹. [z vsqz ad antiquū diez puenit] id ē ad equalitatem dei patris fm̄ naturā diuinā [et dedit ei potestātē] qz tūc omnia erāt plene subiecta christo vt habet ad Hebre. ij. Sequit⁹ [z honorē et regnū. et omnes populi tribus et lingue ip̄i seruiēt. z potestas eius potestas eterna q̄ nō auferet⁹. et regnū ei⁹ quod nō corrūpet⁹] quia regnū ei⁹ nō erit finis vt habet Luce. i. De b̄ scōo aduēt⁹ loquit⁹ etiā Isa. xxx. c. dicēs. Et erit lux lune sicut lux solis. z lux solis erit septēpliciter sicut lux septē diez in die in qua alligauerit dñs vulnus populi sui. et percussu

rā plage eius sanauerit. Tunc in finali iudicio mūdus renouabit⁹ et meliorabit⁹ ad augmentū glorie beatoz. qui in elementis z corporibus celestib⁹ melioratis videbunt clarā relucentiā diuine virtutis et bonitatis. fm̄ illud Sap̄ie xij. A magnitudine speciei z creature cognoscibiliter poterit eoz creator videri. Decor autē corporū celestīū maxime cōsistit in luce z ideo tūc augebit⁹. z hoc est qd̄ dicit p̄pheta. Et erit lux lune in die qua alligauerit dñs vulnus populi sui. qz sancti tūc resurgent in corporibus gloriosis ab omni corporis et penalitate liberi. Iste xp̄i aduentus erit in vltimo die seculi qui in scripturis vocat⁹ dies mag⁹ z terribilis. Unde Malachie vltimo. Ego mittā vobis helyā anteqz veniet dies dñi magn⁹ z terribilis. Helyas enī et enoch ad hoc reseruant⁹ in vita vt p̄dicent contra pfidiā antixpi ante diē iudicii. Et Jobelis. iij. dicit⁹. Sol cōuertetur in tenebras. z luna v̄tet⁹ in sanguinē anteqz vēiat dies domini magnus et terribilis. Et q̄a iudei nō sciūt distinguere illū duplicem christi aduentū propter qd̄ multipliciter circa hoc errāt. scripturas enī p̄dictas et alias similes p̄tinentes ad secundū christi aduentū. scz ad finale iudiciū. itelligunt de primo eius aduentu scz in carnem. Et propter hoc eas que h̄mōi scripture p̄mittūt ventura in aduētū ad iudiciū vident nōdum impleta. credūt christū nō venisse in carne. Si autem duplicem christi aduentū distinguēt. et cuilibet aduentuū scripturas que de eo loquūt approp̄arēt

Sermo

III

clare viderent christū dudū venis-
se in carne. et nobiscū expectarent
ei⁹ aduentū ad iudiciū finale. Nec
est g̃ q̃rta cā pfidie iudaice. et p̃n-
cipaliter est vnū quod facit ipsos
iudeos circa christi aduentū graui⁹
errare. **P** Quintū p̃ncipale
quod iudeos errare facit circa mel-
siā et aduentū ei⁹ ac statū est q̃ cre-
dunt venturū eū i mūdū regē po-
tētissimū et t̃paliter regnaturū qui
eis restituet regnū israel. et obtine-
bit monarchatū mūdi oib⁹ popul⁹
sue ditioni subiectis. et q̃ vident q̃
hoc nō ē in christo impletū. idē di-
cunt ipm nō esse messīā. Sed h̃ ip-
soz dictū est manifeste error z cla-
re p̃tra statuta scripture veter⁹ in-
uentiōnū. q̃z licet aduentus secundus
vēturus sit in magna p̃tate vt fuit
iam clarificatū p̃ scripturas predi-
ctas aduentus p̃mus veri messie
f̃m scripturas prophetaz esse de-
buit z nūc fuit nō in p̃tate z domi-
nō t̃pali sed in hūilitate paupertate
i passiōib⁹ contēptib⁹ z morte. **O**
em i paupertate esse debuit z modo
fuit christi p̃mus aduentus p̃tz Za-
charie. ix. Exulta satis filia syon. iu-
bila filia hierusalē. Hoc impletus
est in xpo quādo veniēs hierlīm p̃-
pe passiōē fuit receptus ad ciuita-
tem z templū cū gaudīo z exulta-
tiōe populi. Subdit p̃pheta. Ecce
rex tuus veniet tibi iustus et salua-
tor. saluatorus em̃ erit nos z nūc
saluauit p̃ viā iusticie seipm morti
offerēdo. Et ip̃e paup̃. Christus ei⁹
dñs a p̃ncipio natiuitat⁹ sue vsq̃
ad mortē paup̃rimā duxit vitam.
vt p̃tz ex decursu euāgelioz. **N**o
luit enī suo exēplo nos docere cō-
temptū mundanoz z amorē cele-
stī. p̃p̃t hoc ip̃e pauper fuit i tē-

poralibus sed ditissim⁹ in sp̃uali-
bus. q̃z datus est ei sp̃s nō ad mē-
surā. Johā. iij. Et sequitur. Sedens
sup asinā. Et illud impletū ē i die
palmarū vt patz Mat. xxi. **A**
utē christ⁹ in p̃mo suo ad-
uentu. s. in illū mundū debuit nō
dñari t̃paliter sed pati: cōtemni et
mori p̃ peccat⁹ ñris p̃tz clarissime
Isa. liij. vbi p̃pheta loq̃ns de chri-
sto et ei⁹ passiōē dicit. Quis credi-
dit auditui nostro et brachiū do-
mini cui reuelatū est. Et post pau-
ca exp̃mit ignominia christo illa-
tā cū dicit. Nō est species ei neq̃
decor. J̃q̃uis ei f̃m̃itātē xps f̃m
hūanā naturā fuerit speciosus for-
ma p̃ filijs hoīm. psal. xliij. tamē
illa speciositas fuit in passiōe eius
deturpata alapis in facie ei⁹ infla-
turā z liuorē causantib⁹. et sp̃utis
eā defedantib⁹. Postea exp̃mit p̃-
pheta ei⁹ contēptū et abiectiōnem
cū dicit. Nos. i. iudei. et cōsiderat
se propheta iudeis eo q̃ esset d̃ po-
pulo eodē reputauim⁹ cū quasi le-
prosum. i. s. vilē et abominabilem ad
modū leprosi. Et reputauim⁹ eū
p̃cussuz a deo et hūiliatū. i. s. p̃p̃t
peccata sua propria. imputauerūt
enī sibi iudei q̃ haberet demoniū
z puerteret populū z cetera multa
vt patz in euāgelijs. Tercio exp̃-
mit passiōē eius et cām passiōis.
z fructū cū dicit. Ip̃e autē vulnera-
t⁹ est propter iniquitates nostras.
Quasi dī. Nō sicut iudei putabāt
passus est p̃ suis proprijs peccat⁹
q̃z vt posteri⁹ dic p̃pheta. Ip̃e pec-
catū nō fecit nec inuent⁹ est dolus
in ore ei⁹. sed p̃ ñris exp̃iādis vul-
neratus est. z sequit⁹. Om̃es qua-
si oues errauimus. et dñs i eo po-
suit iniquitates omnīū nostrz. i. pe-

Dñica tertia aduentus

nam pro iniquitatibus omnium nostrum expiandis. sequitur. [Et oblat^r est] scilicet ad passionem et ad mortem. [quia ipse voluit] scilicet obedientiam patris et per liberationem generis humani. et cetera multa ponunt ibidem expiamentia messie contemptum spiritus passionem et mortem. Item de christi passione et morte ponit etiam Daniel. ix. ubi dicitur. quod post hebdomadas septem et hebdomadas sexaginta duas. scilicet in medio. lxx. hebdomadas occidet christus. et non erit populus qui eum negaturus est. Ex quibus clare patet quod messias secundum scripturas non erat regnaturus tempore. raliiter in primo suo aduentu ut iudei male expectant. sed venturus erat et ita venit in paupertate. humilitate passionem et morte ut sic saluum faceret populum suum a peccatis eorum.

Sextum quod eos errare facit circa messiam et circa eius aduentum et statum est quod omnia que scriptura veteris per messiam fideles predixit illi carnaliter et corporaliter adimplenda in bonis huius temporis exterioribus. scilicet diuitiis honoribus deliciis et dominis. et cum talia nōdum videtur sic corporaliter impleri per christum dominum dicitur ipsius non fuisse verum messiam. Et hoc se valde excecant a vero scripturarum intellectu. quem si capere vellent clare noscerent in primo christi aduentu omnia impleri esse que de eodem primo eius aduentu in lege et prophetis fuerunt pronuntiata. et crederetur nobiscum omnia alia in secundo aduentu. scilicet in finali iudicio adimplenda. Ubi enim scriptura prophetica loquitur de messia et liberatione populi sui ipsi intelligunt de corporali liberatione de captiuitate romana in qua nunc sunt et fuerunt se

re per. 1500. annos et qua dispersi tenent per totum mundum. Cum tamen scriptura intendat liberationem humani generis a peccatis quibus homines a diabolo captiui tenebantur. et a damnatione eterna cum per peccato erant debitores: a quo liberari debuerunt per messie passionem et mortem. ut patet Isa. liij. Et statim ante declaratur est. Et ubi scriptura mentioes facit de reedificatione hierusalem et de templo materiali: que ut dicitur reedificabunt in aduentu messie et illic congregabunt omnes iudei quocumque fuerint dispersi. Sed si aduerterent bene et intelligere vellent clare inuenirent quod scripture ibi loquuntur non de materiali ciuitate hierusalem aut de templo materiali. sed de spirituali. scilicet de ecclesia fidelium que edificatur a christo ex viuis lapidibus. scilicet ex fidelibus qui in presenti conspiciuntur per gratiam et in futuro per gloriam. Quod autem huiusmodi scripture veteris testamenti loquentes de reedificatione hierusalem et templi in Isa. lx. ca. sui libri. postquam enim multa dixit de reedificatione hierusalem quasi ponens pro fine capituli alloquens hierusalem de qua huiusmodi sermo est. Quod utique non potest intelligi de ciuitate terrena et materiali. quia omnis talis species subiecta est cursumus solis et lune ac siderum. Sed erit tibi dominus in lucem sempiternam. Non occidet ultra sol tuus. et luna tua non minuetur. quia dominus erit tibi in lucem sempiternam. Per quod innuitur quod dominus qui erit lux illius ciuitatis videbit ibi in sempiternum. quod non potest esse in terris et in hac vita cum scriptum sit. Non videbit me homo secundum diuinitatem et viuet. Quod igitur illa intelligant de hierusalem spirituali per illam materiale designata.

sz de ecclesia catholica fm statum quem habet et habebit in celo. De qua dicit Apoca. xxi. Civitas illa non eget sole neque luna ut luceat in ea. sed claritas dei illuminabit eam. Item in eodem ca. dicit. Non audiet ultra iniquitas in terra tua. vastitas et confusio in finis tuis. quod iterum est proprium vite eterne in qua sola nullum est peccatum. necesse potest aliquod malum cum nullus illuc hostis possit accedere. Et prope finem capituli dicit. Populus autem tuus omnes iusti in perpetuum terram inhabitabunt. quod non potest competere civitati terrestri. quia in nulla civitate fuerunt aut unquam erunt iusti omnes. sed solum in patria celesti potest hoc inveniri. in qua post finale iudicium erunt omnes iusti qui fuerunt a principio mundi usque ad finem eius. et illi erunt populus dei qui in perpetuum hereditabunt celestis regnum quod proprie dicitur terra viventium. quia ibi est vita sine morte. et omne bonum sine omni malo. Similiter Ezech. xl. propheta describit edificationem civitatis hierusalem et templi mirabilem. quod non potest intelligi ad istam decivitate materiali aut temporaria de domo et civitate celesti. Quod patet. quia dicit in fine Ezechiel. Et nomen civitatis ex illa die dominus ibi dem amen. quod proprie convenit civitati celesti. in qua dominus dicit singulariter esse propter effectum excellentissimum. scilicet eternam beatitudinem quez ipse causat in mentibus omnium beatorum. Item hic introducat spiritualis intellectus scripture posite Isai. xi. ubi dicit. quod in diebus messie habitabit lupus cum agno. Hoc enim impletum est in christi primo adventu et in ecclesia primitiva. ubi lupus. id est qui prius fuerat ra-

par et severus iam perversus habitat cum agno. id est cum innocere et mansueto. quando tuncque cum homines fuerunt prius discordes in actibus moribus et fide et modo vivendi recepta fide et gratia spiritus sancti fiebant concordantes in actibus moribus et fide et modo vivendi. Et sic intelligatur de alijs hominibus scripturam que recte intellectu dare inveniunt in omnibus consonare domino et salvatori nostro iesu christo qui cum patre et spiritu sancto vivit et regnat Amen.

Dominica tertia adventus.

Sermo quartus

Benedictus

qui venit etc. **Q**uinta questio est que habenda est ille sic venerit in mundum. id est que sit incarnatus siue quod sit illi causa. **R.** Pro illo notandum quod deus a principio primos penes fecit rectos innocentes et perfectos sine defectibus corporis et anime. et dedit eis cognitionem sufficientem boni et mali. agendorum et imitandorum. et sufficientem virtutem ad standum et innocentiam perpetuam. **S**ecundo notandum quod deus dedit etiam tunc homini libertatem arbitrii. et adiecit ei preceptum obedientie. scilicet ne commederet de fructu scientie boni et mali. non quia sic deus dilexerit illum fructum. sed ut homo se exerceret in obedientia dei et observantia mandatorum eius. et per tale obedientiam predicta bona sibi principaliter data non perderet. atque ut per meritum obtineret bona futura sibi promissa. scilicet bona post celestem ad quam cum domino placuisset fuisset sine morte translatus ipse et omnis posteritas sua ut ibi celesti eterno bono sibi in celis preparto perpetue fruerentur. ut dicit magister in secundum doctorem. Per transgressionem vero precepti dei spoliaretur plurimus bonis.

Dñica tertia aduentus

sibi a deo collatis et cū tota posteritate sua iurreret mortē. et multos alios defectus corporis et aie. et prouaretur bñtitudine. et miserā incurreret sempiternā. nisi ipse aut aliq̄s fili orū. p̄ illa inobediētia et p̄ctō complete satisfaceret deo. ¶ Tercio notandū q̄ diabol⁹ fuit ante hoīem creatus. q̄ prima die q̄ fuit dominica creauit deus celū et terrā et angelos vt fuit super⁹ dictū i die s̄a cti michaelis. Et eodē die aliq̄ angeli corruerūt et facti sunt diaboli. Sexto vero die creat⁹ est hō. et qñ diabol⁹ vidit q̄ hō potuit per hūilitatē obediētie ascendere in celū vñ ipse diabolus p̄ supbiā corruerat. et sic potuit mereri bñtitudinem quā ipse diabolus amiserat: tūc ei inuidebat. p̄pter quod venit mor in paradisu et in specie serpentis eū ibi de triplci p̄ctō temptauit. s. de gula. supbia et auaricia. Et vt dicit m̄ḡ in. xxi. di. secūdi. P̄rio temptauit mulierē tanq̄ inferiorē p̄tē hūane nature. et in q̄ minus q̄ in viro nouit rōem vigere. et muliere victa p̄ ipam tēptauit et virum et eā i adiutoriu assūpsit. et sic vtrūq̄ parentē in peccati cōsensum attraxit. Pro q̄ p̄ctō et i penā mor spoliati sunt originali iusticia et multis bonis q̄ pro se et p̄ tota eorum posteritate receperūt. et cū omni humano genere puniti sunt multis defectibus q̄s expimur in corpore et aia. quoz null⁹ fuiss̄ i nobis si gentes nō peccassent sed sp̄ i innocentia p̄stissent. et insup totū hūano generi clausa ē ianua regni celoz. q̄ deus decreuit nullū hominē intrmittere ad regnū celoz nisi sibi plene satisficeret de p̄ctō illo et de p̄ctis totius generis hūa

ni in sui initio. et eius lapsū grauissimum in protoplastis. ¶ Quarto dico q̄ vt dicit Anf. p̄mo Cur deus hō. c. xxi. Ideo p̄ tota creatura possibili seruāda nō debuit mādāda dei trāsgressus fuisse nec peccasse: et ideo nō pōt aliq̄s satisfacere de peccato plene nisi p̄ red dat deo q̄ sit tota creatura possibilis vel omne id p̄ q̄ peccare nō debebat. et constat q̄ hoc nihil est nisi deus. Oportuit ergo hoīez diuinā naturā vel p̄sonā dare deo ad satisfaciendū et ad debitū p̄soluendū. Et quia illā diuinā p̄sonā ex se habere nō potuit. ideo fili⁹ dei incarnatus ad h̄ est sibi dat⁹. Et iterū Anf. ibid. Satisfacere p̄ humano genere pur⁹ deus nō debuit et pur⁹ hō nō potuit. nec alia quāq̄ creatura sufficit. Ne ergo hūanus gen⁹ ad bñtitudinē creatū totū periret et suo fine tota species hūana p̄uaret factus est de⁹ hō. et pro nobis cōpletissime satisfecit cū se obtulit deo patri. p̄ salutem mūdi. et ipse melior ē omni possibili creatura ¶ Quādo ergo q̄rit quare ille bñ dictus venit in mūdū. i. q̄re incarnatus est. et que sit hui⁹ causa. Rñ dē q̄ ideo vt pro oīm hoīm peccatis satisfaceret sua passiōe et morte. et sic nobis mala culpe et dāna tōis p̄petue remoueret. et nobis vitā eternā mereret. Et sic solū propter nos et propter n̄ram salutem descendit de celo. Propter qd̄ dicit Lu. xix. Venit filius hoīs querere et saluū facere qd̄ pierat. et ad Gal. iij. Misit deus filiū suū natū ex muliere factū sub lege vt eos q̄ sub lege erat redimeret vt adoptōes filioz dei recipemus. Et Aug⁹. sup̄ Job. dicit. Nulla cā veniēdi erat a

christo dño nisi peccatores saluos
facere. tolle morbos: tolle vulne-
ra, & nulla est causa medicine. Ve-
nit igitur de celo magnus medicus, qz
p totū mūdū iacebat egrotus. Be-
nus em̄ humanū totū perierat ex
quo peccauit vnus homo in q̄ to-
tū erat. Venit igitur vnus sine pec-
cato q̄ saluos faceret om̄es a pec-
cato nō eū d̄ celo adduxerūt meri-
ta nostra, s; peccata. De ille. **E**
Ex dictis habem⁹ p̄mo q̄ pecca-
tū primorū parentū fuit cā d̄ me-
ritoza om̄iū illorū defectuum
quos patimur in corpe & aīa. quo-
rum nullus fuisset in toto genere
humano si null⁹ homo peccasset
¶ Secūdo habemus q̄ p inobediē-
tiā adē & eue om̄is eorū posteritas
facta est obnoxia, qz om̄es nasci-
mur filij ire, vt dicit ap̄ls ad eph. ij.
Dēs ei⁹ p̄cipimur & parimur i pec-
cato originali, qd̄ nos separat a regē
celorū nisi christi gr̄ia nobis sub-
ueniat, et ppter fomites peccati et
multiplicē corruptōez ex origie cō-
tractā sic inclinamur ad mala et
sumus tardi ad bona: q̄ p vitam
nostram multa adiāmus p̄pria
peccata p̄ q̄ meremur penā dāna-
tionis eterne. ¶ Tercio habemus
q̄ deus ppter peccatū primorū pa-
rentum p̄dusit om̄i homini qui
ab adā descenderat p viam p̄pa-
gationis aditū regni celestis, qz nō
vultit aliquē admittēre ad gau-
dia celi nisi sibi plene satisficeret p
peccatis, qd̄ tamē null⁹ pur⁹ hō
facere potuit nec aliq̄ creatura, s;
solū ille q̄ esset deus et hō. In q̄
considerare debem⁹ rigorē & se-
ueritatē diuine iusticie cui ita dis-
plicet peccata q̄ p eis tāta exigit
satisfactionē q̄ntā nō potuit exbi-

bere pura creatura, s; tm̄ dei fili⁹
deus et hō, p quā seueritatē diuine
iusticie et p̄iositatem p̄ecij p pec-
catis nostris soluti merito indicat
nobis maior necessitas immunē
se tenendi a peccatis fm̄ illud p̄-
me ad eborin. vi. Empti estis p̄e-
cio magno, glorificate et portate
dēū in corpore vestro. ¶ Quarto
habemus q̄ cū hō nō habuit vn-
de satisficeret p peccatis & se redi-
meret a malis deus dedit sibi sa-
tisfactorē, scz iesum christum filiū
incarnatū, q̄ in hūana natura
sua passione & morte pro nostris
peccatis satisfecit & nos liberauit,
qz nobis p illa meruit q̄ baptis-
mus tollit a nobis pctm̄ origina-
le quod excludebat a regno dei, et
meruit q̄ contritio delet actualia
pctā que ex p̄pria volūtate p̄misi-
mus. ¶ Qm̄ nūc p contritōem dī
mittunt nobis peccata actualia:
illō nō est i virtute et bonitate ip-
sius p̄tritionis in se, sed ē ex meri-
tis christi. Ille em̄ nobis meruit
q̄ cū in fide sua decessamus pctā,
ppter hoc qz sūt cōtra deū & volu-
mus posteri⁹ cauere de peccatis,
ne p ea deū offendamus tūc de-
trinitas nobis dimittit propter
filiū dei q̄ nobis illud meruit p h̄
q̄ seipm̄ in mortē obtulit p pec-
catis illis, sic et pro peccatis toti⁹
us mundi. ¶ Similiter q̄
opa nostra bona ex charitate fa-
cta sunt apud deū meritoria vite
eterne illud nō est ex bōitate ope-
rū nostrorū in se, cū vita eterna i
compabiliter melior sit q̄ opera
nostra, & est eterna, n̄a vero ope-
ra q̄si momentanea, sed est ex xp̄i
meritis. Ille enim nobis meruit
q̄ cum in fide et dilectione eius

Dñica quarta aduentus

facimus aliqd bonuz opus. tūc de^o trinitas vult dare nobis p^{ro} merita christi eternū p^{ri}miū in celo: incōpabiliter melius q^{uam} sit opus n^{ost}rum. In q^{uo} cōsiderare debem^{us} maiest^{atem} dei largitatē et misericordiā q^{uia} cū nō hēremus yⁿ satisfacere / m^{erito} et nos libarem^{us} iⁿpe misericors de^{us} suū filiū n^{at}alē et sibi p^{ro} oīa equalē nobis dedit et sic dei fili^{us} scip^sū nobis dedit in satisfactorē. Propter h^{oc} venit in mūdu^m. i. p^{ro} h^{umana} naturā assūpsit. quod mariē largit^{us} et misericordie fuit. **U**n Anf. vbi sup^{er} Quid g^{ratia} aut misericordi^e eē aut intelligi valz q^{uia} vt p^{ro}ptōi eterne pene debitorū. et yⁿ seredimar non h^{ab}iti dicat de us p^{ater}. Ecce filiū meū. accipe eū et da p^{ro} te. et fili^{us} dicat. tolle me et re / dime te. Et Bern^{ardus}. ser. j. de aduētū dicit Quis dubitet magnū aliqd in causa fuisse. vt maiestas tanta de tā lōginq^{ue} in locū tā idignū de scēdere dignaret. plane magnum aliqd q^{uia} ex p^{re} sua fuit mīa mag^{is} q^{uia} misarō mīta. q^{uia} caritas copiosa. Et pōt addi q^{uia} ex p^{re}nti fuit necessitas mag^{is}. idigētia mīta. et mīa nimia. **H**ūc aduētū fili^{us} dei i carnē sc^{ri} p^{re}s v^{er}is testi p^{ro}uide / rūt. et ip^s toto corde desiderabāt. p^{ro} q^{uo}d b^{en}dicto dei fili^o cuz mag^{is} desiderio dicebāt illō p^{se}. Dñe inclina celos et. et des. Et illō. Dñe nob^{is} dñe faa^{ci} et. et sal. e. Et illō y^sae. lxiiij. Utinā dirūperes celos et descēderes. Et illud etiā y^sae. xlv. **R**orate celi desup^{er} et nubes pluāt iustū ap^{er}iat terra et germiet saluatōrē. Et mīta sūta quib^{us} libri eoz^{um} pleni sūt. Et Aug^{ustinus}. in. j. ser. de purifi. Intelligite f^{ide}les q^{uia}le desiderū habuerūt sc^{ri} videre christus

sciebāt em̄ illū esse v^{er}it^{atem}. Et oīes q^{ui} pie viuebāt dicebāt. **S**i me in / uēiat illa natiuitas. **S**i q^{uo}d credo videā oculis meis. Et q^{uo}d de sene sy meone diat. **E**x suspirādo q^{ui}tidie dicebat in o^{mn}ib^{us} suis. **Q**uā vent et. q^{uā} nascet. q^{uā} videbo. Putasne me h^{ab} inuēiet. Putas durabo. Putas isti oculi videbūt eū p^{ro} quē cor / dis oculi reuelabūt. Et p^{ri}miti fideles noui testamēti q^{ui} hunc aduētū de p^{ro}p^{ri}etate secuti sunt. in q^{ui}b^{us} ad huc vigeat caritas et vicinitate aduēt^{us} et passiōis x^pi ex iugi meditatōne ist^{ius} excellentissimi b^{en}efici^{um} magnū cōceperūt feruorē et deuotōis affectū et nimia pascebāt sp^{iritu}ritali dulcedie. et ideo sp^{iritu} p^{ro}pter x^pm oīb^{us} q^{ui} in mūdo sūt sola celestia appetebāt. yⁿ v^{er} ex eis. s. be^{atus} ar^{thurus} Aug^{ustinus}. de seip^{so} dicit. it. p^{re}f. **N**ō satiahor ill^{is} dieb^{us} dulcedine mū / diali mirabili cōsiderata altitudie diuini cōsili^{um} sup^{er} salutem generis hūani. Et h^{oc} t^{em}p^{ore} nō nulli religiosi h^{ab}it de cōsuetudie q^{ui} cuz leg^{it} vel canit in simbolo. Et h^{oc} facit^{ur} est: tūc se totos p^{ro}sternūt in terraz et aliq^{ui} flectūt genua. imo in pl^{ur}ibus regionib^{us} nō solū sacerdos. sed et cōis p^{ro}plus ad p^{re}dicta verba flectit genua ad agēdū deo g^{ratias}. de isto imēso dono et ineffabili b^{en}eficio. s. q^{uia} illa infinita maiestas dignata ē seita inclinare q^{uia} p^{ro}p^{ri}etate nos et p^{ro}pter n^{ost}raz salutē suā creaturā sibi vni / uir tā intime. q^{uia} illa p^{ro}sona est de^{us} et h^{oc}. et q^{ui} ille q^{ui} de^{us} est et ab eterno fuit ac erit in eternū ille rōne ist^{ius} intime et singularissime vnionis factus ē h^{oc} de nouo: et cōsors nature n^{ost}re imo frater n^{ost}r^{us}. Non enī cōfundit^{ur} dei fili^{us} nos vocare fratres sic deducit ap^{osto}ls ad Heb^{reos}. ij.

Sermo

IV

Ab istis scis patribus et devotis hominibus debemus discere et exemplum accipere ut et nos sic fieri simus de illo immenso dono et dei beneficio: quod illud spiritus et precipue per illo sacro tempore aduentus cognoscimus et devote meditemur et ipsi largitori gratias referamus atque eius largitatem et inmensam bonitatem laudemus. et iungi memoriam predicemus. et nos in hoc sacro tempore aduentus sic perdisponamus ad instantem festivitatem ut tunc congruis honoribus et deo acceptabilibus pagamus christi aduentum in carne et ex regie natiuitatem. ut per hoc mereamur quod ipse dignetur visitare nos spirituali aduentu suo et spiritus in nobis permanere. et in nobis ac nobiscum talia operari opera quod si bene accepta sint et per quod mereamur vitam eternam. Quod ipsemet nobis concedat Iesus christus dominus noster qui cum patre et spiritu sancto vivit et regnat vnus deus in secula benedictus Amen.

Dominica quarta aduentus.
Sermo quintus

Benedictus
qui venit etc. etc. s. s. In
superioribus dictum fuit quod
dei filius in hunc mundum venit siue in
carnate et acriter homines sensibiliter
conuersat propter nos dum tarat et
propter nostram salutem. s. ut nos sal-
uos faceret et beatos. Quia circa hoc
nunc quaestio an potuerit nos saluos
facere alio modo siue aliter quam in per-
sona sua per personam incarnatam. De hoc eo-
gitavi nunc breuiter loqui. Rogemus etc.
Sermo quoniam verum deus
potuerit humanum genus
alio modo aut per alium saluare
sine seipso incarnatione. Rude-
rim Augustinus in xiiij. de trinitate et secundum san-

ctum Thome in tertia parte summe. q. i. ar.
ii. Quod deus absolute sua potentia
multis alijs modis potuit nos redi-
mere aut saluos facere. Potuit ei
gratias dimittere peccata. Potuit etiam
satisfactiones alicuius hominis aut angelis
puri aut alteri creature acceptare
tamen sufficienter quous non dignam.
Hec dicitur quod in omnes possibili-
les redimendi modos ille fuit prae-
sentissimus ad sanandum nostram miseriam
et optimus ad parandum nostram salutem
Et ibi considerandum est quod in mente iugiter re-
uoluendum quod sic dominus solus propter
nos et propter nostram salutem hoc factum est
sic omnia quae in terra visibilia conuersado
in humana natura gessit totum ad no-
stram salutem ordinauit. Nihil enim per
christum dominum dictum factum aut circa ipsum
suum gestum est frustra. aut a casu vel ex
necitate per ipsum factum. aut circa ipsum
gestum. sed totum est ex diuina prouidentia
ad alicuius singularis personae vel ad
alicuius contrarium vel ad totum multum
dum fidelium utilitatem instructorem aut
salutem dictum factum aut gestum. Io-
annem Augustinus christus nobis natus est. nobis iacu-
it in praesepe. nobis vagiebat in cinis.
nobis arridebat in stella. totumque nobis
prospicebat quod saluator agebat in
homine. Et ibi. Beatus in sermone. de ascensione domini
dicit. In nostra siquidem vita multa sunt
casus vel necitates. sed christus dei filius et
sapientia neutri horum potuit subiacere
quod ei necitas et tunc cogere. aut quod
sapientia ageret casum. subdit. Dicit enim
quodcumque locutus est. quodcumque operatus est. quodcumque
passus est ne dubites esse voluntaria. plena sacramentorum. plena vir-
tute. Item subdit. sicut ille qui scri-
bit certis rationibus ordinat colloquia
vniuersalia. ita quae a deo sunt (ut di-
cit ad Romanos. xiiij.) ordinata sunt. id est
rationabiliter disposita. et ex oportunitate

Dñica quarta aduentus

causis facta. maxime q̄ p̄sens inf
nos opata ē incarnata maiestas
oīa quesunt in n̄ram salutē rectis
sime ordiata. nec satis visū ē dñi
ne bonitati q̄cūq; mō saluare nos
sed in suo esno disposuit nos redi
mere mō nobis optimo ac cōue
nientissimo ad salutē fm Bugu. vt
supius allegam. et ita facit opere
adimpleat d̄mōstrās nobis i. h̄ sua
crimiā ad nos charitatē. **¶**
Quis enim circa hoc considerās
z aduertēs diligent̄ nō noscerz q̄
multa bona et occasiōes fructum
ac opezz bonoz sine q̄b⁹ saluari n̄
possum⁹ affert nobis ille modus
reparatōis. q̄. s. dei fili⁹ dignat⁹ est
hō fieri. et q̄ nō p̄ angelū aliquē.
aut aliā creaturā nos redemit sed
p̄ seipm venit q̄rere et saluū face
re qd̄ pierat x̄ps dñs. sic nos suf
ficiēter imo sufficiētissime redeme
rit et saluos fecerit. tū vt etiā effi
ciēter saluemur. i. vt efficaciter cō
sequimur fructū et p̄ncipalē effectū
illius redemptōis. s. eternā salutē
optet z n̄raz volūtātē accedere et
coopari. Oportz ei credere. optz
spare. optz amare. p̄cepta seruare
p̄ctā cauere. cōmissa deplāgere. et
se virtutib⁹ et bonis opib⁹ exerce
re. Qm̄ vt dicit Bug. Qui te crea
uit sine te nō iustificabit te sine te
z ita nec brificabit te saltē adultū
sine adulto. i. sine proprio merito
tuo. Hoz aut oīm et his filium
sine q̄b⁹ nō meremur vitā maiore
ocasiōē dat nobis et ad ea iplē
da pl⁹ aniat corda n̄ra. erigit ani
mos nostros. p̄mouet z inducit
ille mod⁹ redemptōis n̄re p̄ filiū
dei. p̄ p̄m p̄sonā q̄z q̄cūq; ali⁹ pos
sibilis modus. **¶** Nam p̄
mo fides n̄ra sine q̄ impossibile est

placere deo p̄ hūc modū pl⁹ rese
rat in nobis q̄ p̄ aliū quēcūq; co
q̄ sicipi nob in p̄pria p̄sōa loq̄nti
z nos fidē docenti credimus sine
hesitatōe. Si aut p̄ aliū de fide i
formati fuissēmus anim⁹ homis
aliq̄n̄ hesitare cogeret cū bi oīs
fuerint creature potētes fallere et
falli. Nūc aut fide n̄ra innitimur
infallibili v̄itati. qz credim⁹ p̄ dei
filiū incarnatū z inf̄ hoies cōuer
satū q̄ suo veracissimo ore certissi
me edocuit hūanas mētes credē/
da. sperāda. amāda z timenda. q̄
re de oīb⁹ illis nullus relinq̄t no
bis locus dubitatōis. Nā cū sit ve
ritas et sapia p̄ris certi sum⁹ q̄
nec fallere pōt nec falli. Et hoc vo
luit b̄tis Bug. xi. d̄ dñi. dei vbi dīc
Et hō fidenti⁹ ad veritatē ambu
laret ip̄a v̄itas dei filius assūpta
hūanitate nobis fidē constituit et
fundauit. **¶** Secōdo p̄ illū modū
reparationis hūane pl⁹ q̄ p̄ aliquē
aliū modū erigit in mētib⁹ n̄ris
spes de dimittenda culpa. d̄ obtri
nēda gr̄a et habenda vitā eterna.
Nā fm m̄ḡm i. tercio sn̄iaz Ele
ra ē p̄fecta christiana spes ē certa
expectatō future b̄titudinis q̄ cer
titudō expectatōis et gr̄a et meri
tū p̄uēit. Cōsideret igit vnusq̄sq; si
posz i. cordib⁹ hūanis et aliq̄ alio
generari maior certitudo de b̄. q̄
de⁹ velit nos h̄re p̄ticipes gl̄e sue
q̄z ex illo. q̄ ip̄e. p̄ nobis z n̄ra sa
lute factus ē hō p̄ticeps defectuū
n̄roz fm naturā assumptam. et
cōsors p̄nalis miserie n̄re Sed
z qd̄ adeo potuit spes venie erige
re. qd̄ tā de misericordia fiduciaz
firmare. aut etiā q̄ signo vel argu
mēto certi⁹ p̄bari potuit hūanō
cordi deū velle hoīb⁹ ad se redcū/

tibi et vitā emēdare volētibus mīse-
reri et pccare. q̄ ex h̄ q̄ p̄ nīscōia/
rū vt eis pcceret. p̄prio filio suo nō
pccat. et ip̄e fili⁹ vt nos īmunes
abire possem⁹. z ille si ip̄e latrocini-
orū n̄roz dignat⁹ est pferre suspē-
diū. Jo Augul. xij. de trinit. dīc.
Quid mētes n̄ras tāte erigit et ab
īmortalitatē despatōe liberat: q̄
q̄ tāti fecit nos de⁹ vt dei fili⁹ im-
mutabilis bon⁹ in se manens qd
erat et a nobis accipiēs qd nō erat
dignat⁹ est n̄m īire cōsortiū ve-
rā carnē assumēdo. **T**ertio p̄ illū
modū incarnatōis dī et p̄ hūa-
nē repatōis talit̄ facte attētā cō-
sideratōnē merito valde inflāma-
tur cor igne diuini amoris et dile-
ctōis dei in q̄ cōsistit pfectō chri-
stianē vite et meritū salutis eterne.
Per h̄ em̄ bñficiū oñdit nobis
dñs quāte nos diligere: et nihil
tā debitū est vel tā rōnabile sicut
rediligere eū. q̄ prior dilexit nos
et qui tāta nobis contulit bñficia
Uñ Augul. in de caribz adis ru-
dibz. Que maior causa est aduēt⁹
dñi: nisi vt de⁹ accēderet dilectō:
suā in nobis. si ḡ amare pigebit
saltē nō pigeat reamare cum qui
prior dilexit nos. imo vt dicit au-
ctor de fide et legibz. Hoc bñficiū
redemptōis n̄re fm̄ illū modū
distinc̄te meditatū pl⁹ deberet ac-
cendere corpa n̄ra si tot⁹ arderet
et tāto plus q̄to dei filius nobis
et pro nobis dat⁹ melior est toto
mūdo. nihil etem̄ natū est tātū ex-
citare in nobis dei dilectōnē. sicut
cū gratuita et bñficia gratā ad
memoriā reuocam⁹. q̄ z illa pro-
pter h̄ nobis data sunt. vt de eis
ḡi exstentes ip̄a cognoscerem⁹
atq; sp̄i memoria habereim⁹ nec

vnq̄ a datoris amore anim⁹ ide
repelceret p̄ taliū obliuionē. Inf̄
becaūt dei bñficia maxmū ē op⁹
repatōis n̄re p̄ xpm. p̄o. q̄ etiam
solo esset a nobis laudādus et ro-
tis viribz diligēdus. Lulus etiaz
diuini bñficiū excellentiā declarat
Bern. in smone. xi. sup Lantica.
vbi iter cetera dīc. Glide o homo
qd deus maifestat de se fecerat p̄
p̄ te. de dño seru⁹. de diuine pau-
p̄. caro de verbo. et de dei filio ho-
minis fili⁹ fieri nō desperit. Me-
mento hō q̄ licz de nihilo sis fa-
ctus. nō tū de nihilo es redēpt⁹.
Sex diebz cōdidit oia et te int̄ oia
Atuero p̄ trigintatres annos opa-
tus ē salutē tuā ī medio terre. O
quātū laborauit sustinēs p̄ te car-
nis necessitates. īfāiles iniurias.
hostis tēptatōes: passiones: dolo-
res: quē ignominia: mortis horro-
rē. **Q**uarto valde cōueniebat sa-
luti hōim et instructōni n̄re q̄ dei
fili⁹ hūanat⁹ et int̄ hoies sensibilis
cōuersat⁹ se eis p̄buit doctorē ve-
ritatē in exēplū ois iusticie ac vir-
tutis. Uñ Augul. in qdā ser. de na-
tuitate dñi. Homo q̄ videri pote-
rat seq̄nd⁹ nō erat. de⁹ aut̄ seq̄n-
dus erat q̄ videri nō poterat. vt ḡ
exhiberet hōi q̄ ab hoie videretur
et quē hō secure seq̄ret de⁹ fact⁹ ē
hō. Et Ansel. in li. Cur de⁹ homo
Quis explicare sufficeret q̄ neces-
sarie: q̄q; sapient factū est quille q̄
hoies erat redemptur⁹ et de via
mortis et pditōis ad viā vite et be-
atitudinis eterne reducturus esset
de⁹ et hō. et q̄ cū hōibz sensibilis cō-
uersaret. et in ip̄a sua cōuersatione
ip̄os doceret et hō. quō viuere de-
beret et se eis p̄beret bone et etno
se vite rectissimum exēplum. ad

Kath. Gomer

Dñica quarta aduentus

cuius exemplar instar omnes fideles mores suos et vitia ordinare debent. **S**icut enim dicit Iob. i. preia cano. **U**bi dicit se in christum credere debet sicut christus ambulauit et ipse ambulare. Christus autem in hodierno suo introitu in mundum cepit nos docere non verbo sed opere. et mor se nobis proposuit in exemplo. licet enim voluntarie et propter nos factus fuerit infans secundum rationem tamen fuit perfectus vir. secundum diuinam personam spiritus fuit. est. et eternus necessario enim dei filius et uerus et sapientia patris. propter quod nihil cum latere potuit nec unquam poterit in aliquo decipi atque falli. Et cum nasci uoluit ad se sibi elegit tempus anni molestius quod hyemis asperitatem. Et licet ipsi sit terra et plenitudo eius. tamen uoluit spiritus et elegit nasci in uia in aliena domo. in pauperetugurio panis uilibus inuolui. et infantilia sua atque tenerissima membra in arto ac duro presepio reclinari. Et cum uideret per diuina omnia que egit in humana natura assumpsit nullius a casu aut frustra egerit. sed totum ex rationabilissimis causis et ordinatissime ad nostras instructiones et ad nostram multiplicem perfectionem. certum esse debet quod si etiam non fecit a casu nec otiose. sed ad nostras utilitates atque nobis ueraciter in exemplo. Ad utilitatem quidem nostram ut cum innocens dominus talia pro nobis spiritus et innocenter sufferret. per hoc omnes illos defectus a nobis tolleretur. meruit enim nobis humilitatem in qua nullus horum aut quorumque defectuum remanebit In exemplo uero quod per hoc nobis demonstrant fugiendam esse gloriam mundi. uarietatem secularium et uinum corporis uoluptatem. amplectendam uero esse paupertatem humilitatem. et austeritatem tamquam uiam securissimam ad gloriam perueniendam In qua uia

ipse pauper nos hodie uoluit anteire. Hoc enim ut ait scriptis Bernardus. nobis stabulum predicat. hoc presepio clamat. hoc illa infantilia membra loquuntur. hoc euangelizant nobis per uerbum illius lacrimae et uagitus. hoc et tota uita eius insinuat. cum quanto plus conformamur tanto efficiamur meliores. **Q**uanto per christi incarnationem super omnia exaltata est humana natura assumpta et consequenter totum genus humanum ualde dignificatum ut patet in exemplo Si princeps aliquis prepotens duceret in uxorem legitimam pauperis rustici pauperem filiam. eo ipso ea uero exaltata esset super omnes mulieres patris illius et effecta omnium dominorum consequenter tota eius genealogia esset per hoc dignificata Sic in proposito Illa humana natura quam filius dei assumpsit in unitatem persone est per hoc exaltata super omnes angelos et super omnes aliam creaturam consequenter totum humanum genus est per hoc dignificatum. Unde in ueteri testamento angeli patiebantur se ab hominibus adorare. Nam Genesis. xviij. legitur quod abrahamae apparuerunt tres angeli et adorauit. etc. Sed in nouo testamento postquam dominus humana in se exaltauit et dignificauit naturam. tunc angeli non plus ab hominibus uoluerunt adorari etiam adoratione dulci. Non enim sancti angeli patiuntur illam naturam sibi subiectam quam in aurore suo uident super se exaltari. propter quod dicit apostolus per xij. **Q**uod iohannes uidens angelum cecidit ante pedes eius uolens adorare eum. prohibuit et dixit. Gloriam ne feceris quia conseruatus sum et fratrum tuorum. Et propter hanc humane nature exaltationem in christo et consequenter totum generis humani dignificationem merito ualde cauemus

Sermo

IV

ipam naturā nostrā inhonorare
aut deturpare maculis peccatoz
quā sic dignat^r est ipse dñs hono/
rare. Un Leo papa de ser. natiui.
dñi. Agnosce o xpiane dignitates
tuā z diuine p^ors factus nature
noli in veterē vilitatē degeneri cō/
uersatōe redire. **S**exto superbia
nra q^a maximū impedimentū est
ne deo inheretur redargui pōt. z
merito debet in nobis sanari p
tantā humilitatē filiū dei q^a p no/
bis factus est hō et in hūanitate
deo p^oi obediuit vsq^z ad mortē:
mortē autē crucis. Ideo dicit Gre/
gorius in registro Ad hūnigenit^o
dei fili^o formāz hūanitatē accepit
et nō solū visibilis. sed z despica/
bilis apparuit. Ad h^o cōtumeliāz
ludibria: illusionū opprobria. pas/
sionū tormenta tolerauit. vt ho/
minē debere nō esse supbū doce/
ret humil^r deus Et sup illud phil.
ij. Humiliauit semetipm factus
obediēs vsq^z ad mortē. zc. Dicit
Augul. Quāta humilitate humi/
liauit se xps vsq^z ad incarnatōnē.
vsq^z ad mortalitatē humane pri/
cipatōnē. vsq^z ad diaboli tentatōz
vsq^z ad ppli irrisiōnē. vsq^z ad spu/
ta. ad victā. ad alapas ad flagella
ad mortē. z nō q^a liber. sed q^a igno/
miniosior fuit. s. vsq^z ad mortem
crudē. Ecce hēm^o i xpo dño hūilita/
tis exēplum. supbie medicamentū
Quid q^a tumescas o hō pellis mor/
ticina. qd rēder^r sanies fetida. qd
iflaris. pnceps tu^o hūil^r ē z tu sup/
bus. caput hūile ē z mēbz supbū
Septio q^a xps ē hō fac^r z sic
hūanū gen^o. p eūdē redēptū p
quē creatū z nō p aliū. p h^o aufer^r
nob occasio spandi i aliū q^a i deū
Lū ei nob ē p deū solū sal^r. z ipē

nob p^oplete z oimode ē mediū p/
ueniēdi ad vitā i ipo solo spamus
z cū totali^r amam^r. **O**ctauo q^a
ipemet dñs nos libauit docemur
supiores debere iferioribz hūilic^r
z descēdere ac p eoz salute psona/
liter q^ascunq^z subire labores. Nec
solū supiores s^z z singulos fideles
dñs p h^o docuit portare onera p/
rior. ita vt fm doctrinā apostoli
ad phil. ij. nō solū q^a sua sūt singu/
li p^oiderēt s^z etiā ea q^a maioris sint
sic et xps dñs fec^r q^a tāta. tā mag^r
z tā indigna p alijs ptulit. Et vt
dicit glo. sup p^odicto textu. Nulla
res p^o sic facere vt illō officiosissi/
mū obsequiū. p^ois libēt^r i pēda/
mys. sic cū cogitam^r q^ata z q^alia p
nob ptulit xps. Et iō apls hortat^r
nos ad hoc xpm dñm nob p^oait
i exēplū dicēs vbi pus. **D**oc ei sē/
tite i vob qd z i xpo ihu. vt. s. sicut
xps ihs i eo q^a carnē assūpsit n^o ar/
tēdit q^a sūt sua s^z q^a sūt nra. z cū ei
set sine pctō suscepit nra pctā. id ē
penas pctōz nro^z q^as ipē sustinu/
it. ita z nos suo exēplo dēm^o ali/
oz onera portare. z p^oios i oibz
vt possum^r supportare. **M**ono
q^a xps hūanat^r ē z q^a nos licetēde/
mit. s. q^a hoiez quē cōmissio pctō/
rū subdidit diabolo non p^oate so/
la sed mediante iusticia. z p plēis/
simā satisfactōz a diaboli p^oate e/
ruit. Per hec docuit nos timicos
nō p^oipiti violētia s^z prudēt^r iusti/
cia vincēdos eē. vt docz mag^r i ter/
cio di. xx. **D**ecio q^a dei fili^o i car/
nat^r ē. z gen^o hūanū p seipz libe/
rauit. In hoc nobis ostēsa ē mira/
z incogitabilis diuine misicordie
magrudo qd ei misicordi^r eē aut
cogitari potuit q^a cū hūanū gen^o
nō p^oet vñ se a mal^r efne mortis

In die natiuitatis dñi

emeret. de^o pater sibi dedit in re/
demptōez naturalē suū filiū quez
ad hoc cōstituit incarnari. Quod
bñ notauit Zacharias cū Lu. i. di
xit. Per viscera misericordie dñi no
stri in q̄b^{us} visitauit nos oēs oīes
ex alto. Prope et hē dicit p. visce/
ra. qz vtiqz p. visceralē iīmā z sin
gularissimā oīpotētis dei miseri/
cordiā factū ē vt illa singular^{is} ma
iestas p. nobis carnē sumeret. z in
ea etiā mori vellet. vt nos viuere
mus. seruire vt nos regnarem^{us}.
exulare vt nos repatriarem^{us}. ad
seruissimā opa iclinari vt nos cō
stitueret sup oīa bona sua. ¶
Preter hec sunt mlt̄a alia et pē
ne innumerabilia q̄ diligēt^{er} cōside
rata mirabilē ostendūt pulchritu
dinē et vtilitatē nre redēptōis z i
enarrabilē cōueniētā modi illius
p. quo ip̄a ē a filio dei tā vtilis no
bis tamqz salubris pcreata. Sed
fratres nos sum^{us} ingt̄i de tantis
bñficijs diuis. qz q̄to bñficia sūt
maiora tāto ḡuius z deter^{ius} ē pec
catū ingratitudis. et q̄to maior
est erga nos dei misericors digna/
tio tāto eā negligētes digne ma/
ior seq̄tur dānatio. Nō sum^{us} siles
multis q̄ heu sic ingt̄i sūt de his
z alijs diuis bñficijs q̄ ppter eo
rū torporē z desideria vlt̄ propter
supfluas secti curas. prop̄ corpora/
les delicias. propter amorē pñtiū
z terrenoz z propter siltia q̄b^{us} ma
le dediti sūt nō conant^{ur} saltē cog
scere z mīme studēt meditari diui
na bñficia nobis tā ḡuite exhibi
ta. Et p̄ter alia eoz dāna tales eti
am illud malū in p̄senti icidūt q̄
eoz cordā q̄ ex cognitōe et dilige
ti meditātōe bñficioz diuinoz ig
niri poterāt z debuerāt ab igne di

ni amoris manēt fr̄. gida et tota
vacua dilectōis dei z sine ḡra de/
uotōis ac sine ḡra sp̄iali. De hoc
etiā bñs Bēf. loq̄ns sup Lañ. f.
mone. ij. dīc. Ardorē desiderij pa
trū suspiratiū christi i carne p̄sen/
tiā frequētissime cogitās cōpūgor
z cōfundor i memēpō. z nūc vix
cōtineo. lachrymas. ita pudet tor
poris miserabiliū tēpōz hoz. cui
nāqz nostz tantū igerit gaudiuz
ḡre hui^{us} exhibitio q̄ntū veteribus
sanctis accēderat desiderij p. mis/
sio. Hoc etenī ingēs desiderij pa
trū xp̄i aduētū suspiratiū oñdunt
vba que filio dei dicebāt. vt illud
Dñe inclina celos tuos z descēde
Inde etiā vt ait Bēf. vbi supra.
fuerūt ille q̄rule et plene murmu
re voces. mada remāda. expecta
reexpecta modicū ibi modicū ibi
Isa. xxiij. Inde anxie ille z plene
pietatis pces. Da mercedē dñe su
stinentibz te vt pphē tui fideles i
ueniant. Eccl. xxvi. et ibidē. Su
scita p̄catōes q̄s locuti sūt i noīe
tuo pphē priores. Inde blāde il
le plene p̄sideratōe pmissiōes. Ec
ce apparebit dñs et nō mentiet. si
morā fecerit expecta eū. qz veniet
z nō tardabit. Abacuc. ij. Itē ppe
est vt veniat tps ei^{us} et dies ei^{us} nō
elōgabunt. Isa. xliij. Et vt pcludā
fmonē alloqz vos vbi bñ bēf.
in qdā fmoē dicētis. Sic obsego
vos dilectissimi cōsiderate dilige
ter q̄ntū fecit de^{us} p nra exhorta/
tōe z p nra salute ne instructuosus
inueniat fmo viuus z efficit imo
fidel^{is} et omī acceptōe dignus ser
mo nō tā ozis qz opis. Subdit.
Putatis fr̄es paz mibi molestū
si hocipz vbi qd nūc loq̄r ad vos
vacuū et sine aliq̄ recōpensatōe de

perire in cordibus vestris noscat. et quod
sum ego aut quod est sermo meus. Si
tantillum vocis laboris inutile esse do
leret homo pusillus et nihili quod iustus
indignabitur dominus maiestatis si tanta
eius opera tanta eius dignationem per
niam duriciam ac negligentiam per
gat in nobis euacuari. Auertat haec
a seruis suis quod per eorum salute dignus
est forma serui accipe et ab intacta
virgine concipi et nasci vniuersus
dei filius iesus christus dominus noster
qui est in secula benedictus. Amen

In die natiuitatis domini
Sermo sextus

Benedictus
qui venit etc. vt supra.

Septima questio
Et quo dominus deus voluit per nos
homo fieri illo modo. scilicet quod conciperet ex fe
mina. an tamen potuerit sibi humanita
tem creare sicut creauit adam aut dicitur quod
cumque materia voluisset formare et
sibi unire. et hoc videretur decentius su
isse quod sic de femina nasci. Respondetur
secundum sanctum Thome in tertia parte summe.
quod xxxi. quod licet dei filius potuerit hu
manam carnem assumere de quacunque
materia voluisset. tamen vt dictum est pri
us ipse omnia que per ipsum facta erant in
humana natura facere voluit. mo
do nobis conuenientissimo quod tamen eius
decurrit et nostre salutis maxime con
grueret. Conuenientissimum autem fuit
vt de femina carnem assumeret ex plu
bus causis. Primo quod per hoc tota
humana natura in vtroque sexu no
bilitata est. Unde Augustinus in libro lxxiiij. qua
estio nono. Hominis liberatio in vtroque
sexu debuit appere. quod quia oprebat
virum suscipe quod sexus honorabilior
est. conueniens fuit vt nobilitatio fe

minei sexus hinc appareret quod ille
vir et femina natus est. Secundo vt il
la mulier conciperet debitam mulierem
cum sicut mors intravit per feminam. scilicet
eius. sic vita rediret per feminam. scilicet vir
ginem mariam. Unde Bernardus. Apertum pro
fecto humane restaurationis principi
um vt angelus a deo mitteretur ad
virginem partui consecrandam diuino. quia
prima predictis humane fuit causa cum
serpens a diabolo mittebatur ad mu
liem spiritum superbie concipienda. imo ipse
in seipso diabolus veniebat quod ge
nus humanum deceptus penitus permissis
immortalitatis gloria nudaretur. quia er
go mors intrauit per seculum aperte re
dierit et vita per feminam. Illa a diabo
lo seducta viro gustum nec obtulit
hec edocta per angelum mundo auto
re salutis edidit. Tercio quod per il
lum modum conceptio et natiuitas
christi et femina astruit veritas incar
nationis. Unde Ambrosius in libro de incar
natione. Multa secundum naturam inueni
es et multa super naturam. secundum enim predi
ctionem nature in utero femine fuit
corpus. sed super predicationem nature vir
go concepit. virgo peperit vt credere
mus quia deus erat qui in nouabat na
turam. et homo erat qui secundum naturam na
scebatur ex homine. Et Augustinus ad volunta
tatem. Si omnipotens deus homines ubique
quod formatum non ex materno utero
formaret sed repente offerret aspectu
hominum. nonne opinionem confirmaret
erroris. nec homines vix assu
misset illo modo crederetur. et dum mira
biliter faceret auferret quod misericor
diter fecit. Nunc et ita in se deus et
homines mediator apparuit vt in hu
manitate nature copulas vtriusque
naturam et solita sublimaret insolitis.
et insolita solitis temperaret. Quarto
quia per hunc modum completis omnibus diuer

In die natiuitatis domini

fitas generatōis hūane nature. Nā pām⁹ pduc⁹ est ex viro sine feia. ceti⁹ ho hoies pducūt ex viro z feia. Hoc qrtū qst xpo propriū relinqbat vt pduceret ex feia sine viro. **I**st h notāduz q ex xpi humanatōe z ex ei⁹ pdicto mō ex feia natiuitate z cōceptōne sumūt sibi indei ppa malignitate scādālū nō modicū. Dicūt em̄ in/decēs eē z dūio honori derogare q de⁹ i visceribz mlier⁹ capiat. z postea ex ea nat⁹ ei⁹ fili⁹ efficiat. Hāc eoz obiectōez sepe audiui in collatōe cū eis habita de fide. So lebāt nāqz dicere q nihil sit fedi⁹ qz feie viscera. z q p f hec blasphemia vidcat z horroz dicere aut credere deū se illi clussisse. Sz si itelligerēt z cōsiderarēt debite q sup⁹ i pma dñica aduēt⁹. R dicta sunt de duplici natura i xpo diuina. s. et hūana. z si vtriusqz nature p dūto nē p gserēt facili hū⁹ sue obiecti onis solutōz iuenirēt. z isup in se ipis cōfunderēt ppa sua ruditate z igrātia dep hēderēt qstioez p pāz q arguere plūmūt z calūniari tā altū mysteriū qd penit⁹ igrāt: et sua rudi obiectōe onidūt se penit⁹ ignorare. Una ei natura i xpo ē hūana natura. cū ar illa sit eiusdē spēi z nature cū hūanitate cuius/ cūqz alit⁹ hois puri. qd mīz aut q rōe ē p reip dītōz si illa hūanitas xpi sic z qlibz alia hūanitas fuit i vtero feie nō cuiuscūqz sz mūdissi me virgis ac aia z corpe scīssime. i quā totā castificatā z ab oi labe purgatā spūssctūs fm. bñ āgeli supuēt cū maiori mūere grāz eā qz obūbrant vt altissimi ei⁹ feres potētiā nouo moze generādi. vt. s. sine virili p tuctu z sine libidi

nein ei⁹ scīssimo vfo toti mūdo velut sacratū dei viui templū celebraret dei z hois pcept⁹. Ergo stulte z rudis iudee vñ sordes i h gīe quā scīspūs opatio ab omī labe purgatā totā scīficauit corpe z spīritu. vñ sordes i h gīe q sic singulari grā pūeta ē atz repleta. vtrīqz hēt vēr⁹ sui fructū quē ex istiohz vniuersitat⁹ dñz. Er d. Bu. i libello p. y. gñā heres. Vñ sordes i h gīe mīe vbi nō ē pūbit⁹ cū hoie pze vñ sordes i ea q nec papiēdo libi dinē. nec pariēdo passā ē dolozez. vñ sordes i domo ad quā nullus habitator accessit sz sol⁹ ad eā fab cator z dñs vēr. veltē. i. hūanā naturā quā nō hēbat i dūit. pcessit ad eā quā sic inuenit eā clausā reliqt. Ipa igitē vnica mī vnā z natura lis filij dei digna digni i maculata imaculatā. Cū em̄ de⁹ hō fieri voluit talē cū part⁹ deauit vt de imaculata p dīret imaculat⁹ oīm maculas purgatur⁹. **R** Scōa natura i xpo ē diuina cui⁹ p dītōz si noscerēt z cōsiderarēt clare āgserēt q eius dignitati nihil derogat q sic in visceribz latet feie. sic ei⁹ dignitati nō derogat q ē i omībz rebz. sic supius p bāui p scripturas. z p bat mgt i pmo di. xxvij. p mltas auctes. Si g de⁹ ē pūs p cēntiaz z intīm⁹ oi creature nobili z igno bili mūde z imūde. sican qz fieret hō i visceribz marie sp h gīs. illis eis dē tā intriseus real⁹ qz postea qñ hō ibidē fiebat z sic ē hodie h diuina natura p cēntiā pūs oibus visceribz qru cūqz mlier⁹ aut qru cūqz hoim z b nō derogat in aliq sue dignitati. imo cōuenit sibi rōe imēstas sue pfectōis vt impossibile sit aliō eē z deū adē nō intime

pūte. hūmōi rudes z indocti hoīes
tāq̃ de^o horreat res fetidas z im
mundas q̃s corpali^o sensib^o hō
horreare solet. eo q̃ sūt diffone na
turali hoīs cōpositōe. S; ille est
nimis grossus cogitat^o pueniens
ex grātia p̃ditōis z habitudis dei
ad eas. De^o em̃ nihil odit eoz q̃
fecit. oēs aut creaturā deus fecit. et
nihil in om̃ib^o creaturā odit neq̃
horret nisi p̃ctā q̃ in rōnali creatu
ra odit. q̃ illa cū sint q̃dā puatio/
nes ipenō fecit nec sūt ab eo effe/
cte s; a nra volūtate deficiēte. Cū
g̃ deus nullā corpale indispōitōz
aut positūā entitatē horreat aut
odiat. eo q̃ sūt sui effect^o p̃stat q̃
nō horret seie vrez. nec ē p̃ ei^o di
gnitatē vtrū sit aut in q̃cūq̃ alia
creatura. Tales insup vidēt nūm̃
puerilz credere q̃ de^o q̃ ē inuisibil^{is}
z simplicissim^o cōtaminet sordib^o
nris q̃b^o cēntialz inest. q̃d ē nimis
fatūū z rusticānū. Qd̃ exēplis de
clarat m̃gr̃ vbi. s. Primū ē q̃ spi
rit^o hūan^o nō cōtaminat sordibus
corpis q̃ntūcūq̃ polluti. Bīa em̃
leprosi tā mōda ē sūt aīa cuiuscūq̃
pulchri. imo mūdior z dō placā
bilior s; ē a p̃ctis purior. z h̃ de p̃ri
mo. Scdm̃ exēplū ē. q̃ sol ra
dios suos sine pollutōe ipoz ef/
fūdit sup loca z corpa n̄ solū mū
da s; etiā immūda z sordib^o fetē/
tia. q̃z p̃tactu hoīs z q̃dā alie res
infectū. sol^o rō radij ipolluti z in
cōtaminati ea p̃tingētes existūt. q̃
cū ita se habeāt certū ēē d̃z vnicū
q̃ q̃ diuina cēntia om̃ino simplex
z incōmutabil^{is} oīa replet locaz oī
bus creaturis cēntialit̃ inest. z tñ
nulli^o rei sordib^o p̃taminat̃ aut cō
tingit. Et iō diē Aug. Si sol radi^o
cloacaz sordes siccāre nouit eisq̃
in q̃nari n̄ nouit q̃nto maior splē

dor lucē etne in q̃ nihil in q̃namē/
ti occurrit q̃cūq̃ radiauerit mū
dare pōt. ipe x̃o pollui nō porest
Octaua q̃stio. vtrū
om̃i seia ex q̃ x̃ps nāsa
voluit z p̃cipi x̃go fuerit z
x̃go p̃māsit in p̃ceptu z p̃tu. Rñ/
deo ad q̃stionē cōndēdā. Primo q̃
fuit possibile x̃gine p̃cipi z parere
z itactā p̃manere. Hoc cōndā exē
plis scrip̃te. Primū nā sic de^o a
p̃ncipio formāuit adā d̃ limo frē
sine viro z m̃lerē d̃ viro solo nihil
coopante q̃cūq̃ m̃liere. Sic po/
tuit formare d̃ x̃gine hūanitates
sine cuiuscūq̃ viri coopatōe. Vt
de^o rō q̃re vnūz cadat sub dei oī/
potētia z nō aliō. z nlla poterit in
ueniri. sic de^o (teste sc̃ptura) sūplis
costā de latere ade et edificauit eā
in m̃liere nulla coopante m̃liere.
Sic itra vrez x̃ginis sua opatōe
z x̃tute ex castissimis z purissimis
ei^o x̃gialib^o s̃gūib^o formāuit cor
pus hūanū z aīauit illd̃ aīa rōna
li nullo ad h̃ coopante viro. sicut
tradit m̃gr̃ i tercio di. iij. z docto/
res ibidē. Et Iohes damascenus
in suo tercio. Scdm̃ exēplū etiā
sūptū a scrip̃ta. l. Nūeri. xviij. pōit
Aug. in q̃dā ser. d̃ aduētū dñi di.
Dñs moysi p̃cepit d̃ singul^{is} tribu
bus x̃gas afferri. allate s̃. xij. x̃ge
inē q̃s etiā erat x̃ga q̃ aarō fuerat
sacerdos. posite s̃ a scō moysi in
tabnaclo testionij. x̃ga at aarō p̃
altēz diē inuenit subito p̃duxisse
flores z frōdes z pepisse nūces. x̃
ga hec ptulit q̃d an̄ n̄ habuit. n̄ ra
dicata plātātōe. n̄ d̃ fossa sarclō. n̄
aīata succo nec fecūdata seīario. et
cū illic d̃essēt vniūsa ptulit nex̃ga
q̃d nec fugere potuit nec radicē. s̃
x̃ga siccata an̄is p̃limis potuit
z naturā sine aq̃ reuiuiscere z clau

In die natiuitatis dñi

sa sub tecto nuces pducere. Quare nō potuit virgo sine semine viri dei iure generare. Immo miraculū de vginis ptu. Virgo em̄ habuit tpa pariedī. qz decurs nouez mensibz generauit. Virga aut nō habuit cōsuetā tpa germinādī. eo q mor altero die qd natura non habuit germiauit. **¶** Tercū exēplū ponit Aug. in eodē sermone. Solis radi⁹ vitri soliditatē sic penetrat q talia videt̄ interi⁹ sic ex teri⁹. et tñ cum ingredit̄ vitrū nō violat. nec cū egredit̄ dissipat. Cū ḡ hoc possit natural' subtilitas radij q in ei⁹ ingressu speculū intergrū pseuerat. qnto mag' pōt omnipotētia dei vt ḡgo dei filiū concipiat z pariat. z ppetua ḡgo maneat. De cōceptōe claz est ex predictis. **¶** Sed et de ptu nulli fidelīū dubiū manet qn potuerit hoc de⁹ facere p penetratiōē corpore aut per aliū modum honestissimū q sue placuit voluntati. Ad idē dat Origenes alia exemplā super Mat. dicēs. Sic rubus quondā cōburi videbat̄ z ignis cū nō tāgebat Ero. d. iij. Et sic tres pueri i camino inclusi habebant et tñ eos nō ledebat incēdiū nec odor fumū erat in eis. Dan. iij. Et quēadmodū daniēle intra latrū cū leonū incluso claustr' nō apertis allatū est prandiū abacuc Daniel. vi. ita z scā virgo genuit dominiū et intacta permāsit. m̄ effecta est sed virgitatē nō perdidit. i fantē genuit z castitatis sigillū nō amisit. **¶** Uter⁹ enim de⁹ z hō fm scripturas sic cōcipi voluit z nasci z nūc cōceptus ē z natus ex intacta vGINE. Qd et p̄z clare ex euāgelij⁹ Mat. et Luc. z ex fide vni

uersalis ecclie. imo est articulus fidei dicēs. Nat⁹ ex maria virgine. Patet etiā ex scriptura pphetica Isa. vij. vbi propheta volēs nō solū achas regi iuda sedz toti dominiō z genealogie dauid dare magistru signū dixit. Ecce virgo cōcipiet et pariet filiū. ita nūc dudū cōcepit et peperit manēs perpetua ḡgo. Et seq̄t Et vocabit̄ nomē ei⁹ emanuel. qz filius ille vocat⁹ ē xps qd ē nomē signās duplicē naturā i vno supposito. s. diuinā vngentē z humanā vinctā. z idē significat emanuel qd interpretat̄ nobiscū de⁹. Et nota q vbi nos Isaie. vij. habemus Ecce ḡgo: i hebreo habet̄ Ecce alima. Et dicit Neco. d. lyra q alma in hebreo significat absconditiōē. et inde d̄r alma. i. abscondita. qz significat inuēculā aspectibz hoim absconditā qd de ei⁹ pudiciā z integritate nō dubitat. maxime qñ pponit̄ lra he. et tūc sonat baalma. Nec inueniūt̄ in tota scripta sacra aliq sic scripte nobis tñ tres. s. Rebecca Sen. xxiij. vbi d̄r de ea. Puella d̄coraminiis. q ḡgo pulcherrima z icognita viro. Et seq̄t ibidē Puella q egrediet̄ ad hauriēdum aquā. Loco ei⁹ i hebreo habet̄ alma q egrediet̄. Et maria soror moysi Ero. ij. vbi d̄r de ea. Et iuit pulchella z vocauit m̄ez pueri. i hebreo b̄r Juit baalma. Et illa q scribit̄ i b. c. vij. Isa. Et iō cū due p me fuerūt virgines purissime qñ sic noia te fuerūt idē claz erit d illa h noia ta. **¶** De hac etiā virgine iteligit̄ illud p̄duer. penult. Eliā viri pfecti in adolecētula. Nec ē vera lra quia sic habetur in hebreo. Nā salomō sub metaphora loq̄t

ibidē de mysterio incarnatōis xpī
dicēs Tria sunt difficilia z q̄rtus
penitus ignoro. z q̄ sint illa sub/
dit. Eliā aq̄le in celo. Hāc viā te/
nuit xp̄s in sua ascēsiōe in q̄ fm
humanitatē suā ascēdit sup om̄ē
aliā creaturam. Eliā colubri
sup petrā. hanc tenuit xp̄s in sua
resurrectōe. xp̄s ei passus p̄serpētē
colubriū designat. fm q̄dr Job.
iij. Sicut exaltavit moyses serpē
tem in deserto ita op̄ret exaltari fi
lium hominis. Christus autem
passus sepultus est in sepulchro
lapideo et inde mirabiliter exiuit ī
sua resurrectōe clauso sepulchro.
z sic tenuit viā colubri sup lapidē.
Sequit̄ Eliā nauis in medio ma
ri. Hanc tenuit xp̄s in sua cōuer/
satione. qz in h̄ mūdo tanq̄ ī ma
ri p̄celloso expositus fuit p̄ssuris
z tribulatiōib. Sequit̄. Et viā vi
ri p̄fecti in adolescētula. Adolescē
tula est br̄a virgo maria que ī iu
uentute cōcepit christum sp̄sū sā/
cti virtute. quod fuit valde mira/
bile. Propter qd̄ dixit Hieremi/
as. xxi. Nouū creauit dñs sup t̄/
ram. mulier circūdabit virū. quia
christus in vtero sp̄s h̄gis fuit vir
p̄fectus sc̄ēt̄s et h̄tutib ab in/
stanti p̄ceptōis. z in natiuitate ex
iuit clauso vtero h̄ginis. Et id̄ de
hac viā viri in adolescētula. dic̄ sa
lomon h̄ esse quartū qd̄ penitus
ignorat. Unde Hiero. dicit d̄ al
sumptōe virginis marie. Qd̄ na/
tura nō habuit. vsus nesciuit. īg
norauit rō. mēs nō capit hūana.
pauet celus. stupet terra. creatura
etiā oīs celestis mirat̄. hoc totū ē
quod p̄ gabrielē marie p̄mittit̄. z
p̄ sp̄m sanctū adimplet̄. De nulla
aut̄ alia viā viri in adolescētula p̄t

rōnabiliter dici q̄ fuerit salomo/
ni totaliter ignora. auz habuerat
scientiā infusam de naturis om
nium animalū z plantarū vsq̄ ad
minima. vt habet̄. iij. Regū. iij.
Hanc etiā matris dei p̄petuam
virginitatē clare docet et h̄gt̄ Eze
chiel propheta p̄ portā in domo
dñi clausam. p̄ quā sol⁹ dñs in/
gressus est. Dic̄ em̄ cap. xliij. Con
ueri me ad viā porte sanctuarij
exterioris q̄ respiciebat ad orientē
et erat clausa. Et dixit domin⁹
ad me. Porta hec clausa erit z nō
aperiet̄ et vir nō trāibit p̄ eam erit
q̄s clausa principi. Ubi propheta
euidēt nobis ostendit q̄ m̄s dñi
semp virgo fuerit z h̄go p̄mansit
sp̄ clausa qz virgo ante partū z h̄/
go in ptu. et virgo post partum.
Cōcipit z virgo est. parit z h̄go ē.
lactat z virgo ē. **S**ed z deuit
atq̄ valde fuit cōueniēs vt xp̄s
nasceret̄ d̄ femia h̄gie fm Dani.
Dñi si virgo erat que fuit cā toti
us mali hūano generi. m̄to mar
gis decet vt virgo sit q̄ fuit cā toti
us boni humano generi. Cum ḡ
eua q̄ fuit mūdo cā toti⁹ mali fu
it virgo. multo magis fuit virgo
mater xp̄i q̄ causa ē fructifera ro
tius boni et toti⁹ salutis huma
no generi. Sed quomā femia fa
cta de viro line muliere fuit facta
de viro virgine. sicut eua de adā.
cōuenienti⁹ est q̄ vir q̄ fit de mu
re line viro fiat de muliere virgi
ne. Et fm Bern. deuit vt de im/
maculata p̄diret immaculat⁹ do
min⁹: omniū nostrum maculas
purgaturus

In die natiuitatis dñi
Sermo septimus

In die natiuitatis domini

Omnis esset despōsata mater iesu maria Ioseph zc *Matth. i. ca.*

Maria fuit despōsata ioseph nō p sola vba de futuro vt essz ibi solū pollicitatio de mīmonio hēdo. sed fuit sibi despōsata p vba d pſenti. vt eēt ibi tal' pactio q̄ eos nō solū spōsū z pōnsā s; z coniu ges efficeret. Uerū etem inf eos fuit mīmoniu z pfectū i scititate. Perfectū etiā fuit fm triplex do nū cōiugij. fidē. s. plē et sacramētū vt p̄z p Aug. z allegat m̄ḡ i. iij. di. xxx. Dicit cū Aug. pfectū fuit inf eos cōiugij. pfectū qdē nō in fmōe sed in scititate. scīora ei sūt cōiugia pari voto cōtinentius. Et itez ait Aug. De nuptiāz bonū i plētū est in istis christi penitibus. fides. plēs z sacramētū. Prolem cognoscam? ipm dñm. fidē quia nullū adulterinū. sacramētū qz nullū diuortij. Sol' ibi nuptial' cōcubitus nō fuit. qz i carne pec cati fieri nō potuit sine pudēda cō cupiscētia carnis : q̄ accidit ex pec cato sine q̄ cōcipi voluit q̄ sine pec cato futur' erat. *Maria* hoc du bitat. Quare dñs m̄ḡ voluit cō api et nasci de virgine despōsata viro qz totaliter libera. Dicit enī in p̄nti euāgelio. Cū essz despōsa ta mar' iesu maria. Et Lu. ij. Mis sus est angel' gabriel ad vginem despōsatā viro cui nomē ioseph. En itaqz hec virgo a deo electa es set vgo cōceptura et virgo paritu ra cur igit' despōsata fuerit nunqz nuptura. *Secūds Tho. i* tertia pte sūme. q. xxx. ex septu/ nis scis scōz parz multas colle gerat causas p f q̄s cōgruit rōz ex despōsata vginē nasci z valde cō uenies tā prop' christū quā ppter virginē matrē qz prop' nos. Pro pter christū qdē fuit h cōueniens. Primo ne xps iesus tāqz illegiti menat' repudiaret a iudeis z nō acciperet ab eis tāqz messias prop' inhonestatē natiuitat' sue. vel sal tem ne illō p̄dēre possent. Uñ Ambro. sup Lu. Quid iudeis. qd herodi pōt ascribi si natū viderēt ex adulterio pseq. Scdo vt puer iesus a ioseph nutrirēt. Uñ z pa ter ei' dicit' ē q̄s nutriti' siue nu triēs. Tercio ad tutelā pueri na ti nediabol' z eū vehemēt' no cumētā parasser. Uñ z bñs ig naciū ideo dicit eā despōsataz vt part' ei' diabolō celaret. Naz ex oraculis pphetaz sciuit diabo lus christū nascitūz ex virgine. et ideo obseruabat an aliq' vgo con aper. Cū aut' despōsata pcepit ta lē cōceptū nō obseruabat. z ita de apiebat nō putās mariā pgnātē z viro despōsatā esse virginē. et p cōseqns nec puez esse deū. Sz diceret. Que corpal' sūt diabo lus pspiciatate sui sensus optime noscit. ergo videre potuit vgitatē marie z itegritatē ei' carnis. Rñ det scūs Tho. vbi sup. q' diabo lus multa pōt v̄tute sue nature a qb' tñ phibet v̄tute diuina. vt dīc Aug. iij. de trinitate. Sic q̄ diabo lus potuit virtute sue nature nos se mīem dñi cē virginē. phibebat tñ a dño ne cognosceret modum partus diuini. nec multū curauit talia scrutari circa matrē dñi qm vidit eam despōsatā viro. *Su* it etiam cōuenies ex pte virginis. Primo ne damnet a iudeis tā

q̄ fornicaria. Unde virgo b̄ta fu
it etiā de genere sacerdotali ex p/
te matris ex q̄ fuit cognata eliza/
beth. Sed si filia sacerdotis depre/
henderat i stupro illa flāma exu/
renda fuit. **Leu. xxi.** Fuit ḡ despō/
sata viro ne velut stupri rea dam/
naret si virū nō habēs filiū p̄cre/
aret. **Sec̄do** vt p̄ h̄ ab infamia
liberaret. **Uñ Amb. sup. Lucam.**
Maluit dñs aliq̄s d̄ ortu suo q̄
de matris pudore dubitare. Sa/
ciat em̄ tenerā esse & ḡinis & eun/
diā & lubricā famā pudor̄. nec pu/
tauit ortus sui fidē m̄is inuirijs
astruēdā. **Tercio** vt & ḡini pio/
seph ministrū exhiberet. Puer
em̄ iesus propter p̄secutōez hero/
dis fuit deportādus i egyptū et
inde reportādus. q̄re expediebat vt
virgo eūdo & redeūdo custodem
haberetz m̄strū n̄ suspectū. **Su**
it etiā cōueniēti ex p̄te nostra. q̄ te/
stimonio ioseph cōp̄obatu ē chri/
stū ex virgine natū. **Uñ Amb. su**
per **Luc.** Locupletior testis pūdo/
ris maritus adhibet q̄ possz dele/
re iniuriā et vindicare opprobriū
si nō agnosceret sacramentū. Et
br̄us Bern. dicit. Thomas dubi/
tādo et palpādo p̄stāntissim⁹ est fa/
ctus dñice cōfessor resurrectionis.
& ioseph mariā sibi despōsando &
eius cōuersatōez studiōsi cōpro/
bādo fact⁹ ē eius pudicie fidelis
simus testis. **¶ Et p̄sequē**
ter notādū q̄ cū virgo maria fuit
ip̄i ioseph desponsata ip̄e adhuc
verus virgo extitit copore & mā/
sit virgo in eternum. **¶** Em̄ tunc
fuerit vere virgo eliciunt docto/
res ex hoc q̄ christus in passione
sua nulli virginem custodiendaz
tradidit nisi virgini puro. videli/

cer beato iohāni quādo tūc ip̄a &
go senuit. ideo non est probabile
q̄ ante conceptū christi cū adhuc
erat inuencula traderet alicui nisi
virgini custodiēda. Sic ergo tūc
ioseph virgo fuit et etiā in eum
permāsit. sicut docet br̄us Hiero/
nymus de p̄petua virginitate ma/
rie. Et Hugo de sc̄to victore in li/
bro de cōiugio marie et ioseph. et
maḡ in q̄rto. di. iij. dicit. Sane cre/
dendū est non solū mariā sed & io/
seph apud se disposuisse virgita/
tem seruare nisi aliter iūberet de⁹
eosq̄ sic consensisse in coniugales
societate vt vterq̄ de altero reue/
lante spū intelligeret q̄ virginita/
tem vellet nisi deus aliter inspira/
ret. sed illā voluntatē nondū vbo
exp̄sserant. postea vero exp̄sserūt
et in virginitate permanserunt.

¶ Pro illo vltcrius est notan/
dum: q̄ licet virgo maria artare/
tur ad matrimoniū fm̄ modum
illius temporis in quo sterilitas
opprobrio habebatur: et licet ad/
huc inuencula foret ante christi cō/
ceptōnem. semp̄ tamen habuit in
desiderio virginitatē tanquam si/
bi acceptissimā. quam licet nō
nouerit: tamē corde firmiter pro/
posuit se eam cōseruaturā in p/
petuum. nisi aliud ei deus pred/
peret. Dicit enī Augustin⁹ in de
nuptijs et de & cubi. et allegat ma/
gister vbi sup̄. Beata maria pro/
posuit se seruaturā virginitatem
nisi deus ei aliter reuelaret. Ita er/
go habuit in desiderio et propo/
sito virginitatem. Deus etiā vo/
luit vt ipsa quam in matrem ele/
git virgo permaneret. vt sic im/
maculatus qui venerat omnium
maculas purgaturus generaret

In die natiuitatis domini

de immaculata. Voluit insup do
minus vt ipa virgo m̃fimoniali
federe iungere. Voluit em̃ de
gine desponsata nasci prop̃ rati
onabiles sup̃ causas exp̃ssas. Et
qz maria virgo propter desideriu
z firmu ppositu qd̃ habuit de vir
ginate seruanda. nō p̃sensit vnqz in
matrimoniu timens petitiōez de
biti cōiugal. Unde dicit m̃gr vbi
prius. Virgo maria nisi dei habu
isset familiare cōsiliu nō cōsensit
set in societate maritalē. virginita
tem enī seruare volebat. z ideo n̄
aliter in maritalē societate consen
sit nisi de h̄ familiare dei cōsiliu
habuisset. Ideo adueniente tpe q̄
despōsanda fuit apparuit ei ange
lus ad eā ob h̄ a deo missus q̄ eā
edocuit q̄ dei volūtas esset vt de
spōsaret viro. et eā certificauit q̄ i
nullo p̃iudicaret pposito suo d̄ cō
seruanda castitate qm̄ ioseph nun
qz ab ea petiturus esset debitū con
iugale. Et q̄m̄ vt habet i textu p̄
sentis euāgelij. Angel⁹ instruit io
seph dicens ei. Noli timere accipe
maria coniugē tuā. A fortiori em̄
indubitanter concludit q̄ ipa vir
go a deo mediante angelo aūqz
despōsaret ioseph. fuit certitudia
liter edocta. Noli timere accipe io
seph virū tuū in coniugē. Ecce em̄
spū sctūs dabit tibi in testē et cu
stodem virginitatis tue. q̄ astric⁹
pari voto cōtineat. et in multis ti
bi ad h̄ ginitatis custodiā cōgruē
tibus obsequet. Quicqd̄ em̄ circa
ioseph factū est p̄ ṽsionē angelicā
totū rōe marie factū est. q̄ fuit im
mediata in illa mirabili z tessabi
li conceptōe filij dei. Cū ergo pro
pter h̄ ginē maria āgel⁹ ipi ioseph
apparuit dicens ei. Ne timeas zc.

A fortiori marie apparuit z eā p̄
dicto modo edocuit. Postqz vir
go ab angelo fuit edocta de dei
volūate et certificata fuit d̄ suā
da castitate tūc primo cōsensit in
m̃fimoniu cū ioseph. **E**rat autē
vt dicit. Ber. sup̃ missus est mos
iudeoz vt a die despōsatiōis vsqz
ad diē nuptiarū sponsis sponse
traderentur custodiēde quatinus
eaz ipi sibi pudiciā suarent cu
riosi quo sibi p̃p̃is fideiores cri
sterēt. Quare ioseph duxit eam se
cū in domū suā in nazareth vt di
cit L̄bris. Et nō accessit ad eā car
naliter cōtingendo. qm̄ p̄positū
habuit p̄petuū maria h̄ gine cō
tinēdi. **E**l̄ em̄ ideo qz mos erat
iustoz nō cōsummare m̃fimoniu
carnali copula nisi pri⁹ vacarent
orōi p̄ aliqd̄ tps implozādo diuī
nū auxiliū et misericordiā dei. vt
pater Thobie. viij. Et in illo tēpo
re reuelatū fuit ioseph p̄positū
h̄ gis z h̄ p̄ illāmet virginē. aut p̄
reuelatiōē diuinā et p̄ceptum q̄
ipam nō deberet cōtingere. z tūc
ambo sil' virginitatē deo vouērt.
z yterqz votū etiā verbis expresse
rūt. atqz i cui⁹ ambo virgines p̄
māserunt. vt dicit Aug. et allegat
m̃gr vbi sup̃. Et ideo in annūcia
tiōe cū angelus dixit ad mariā Lō
cipies z paries filiū. ipa āmirādo
inrogat. q̄ modo fiet istud qm̄ vi
rū nō cognosco. Nō solū q̄ nō co
gnouissz. sed etiā qz iam vouit se
uūqz cogniturā. Et ideo angelus
ei r̄ndens exp̃posuit sibi modū dī
cens. Spū sctūs sup̃ueniet in te.
De his duobz coniugibz z eorū
mūta cōuersatiōe castissima z s̄a
ctissimo cōiuctu et h̄oēctissima co
habitatiōe est notādū q̄ qz maria

cōceptura fuit et paritura dei filiū
decebat filiū dignitatē ut ipa ma/
ter ei? maria tanta puritate nite/
ret q? sub deo neq? maior intelli/
gi. vt dicit Anf. in de cōceptu et gi/
nali. Propter qd maiore et pclar/
orem laudē dei dare nō possum?
q? q? facemur eā esse matrē dei. p
hoc etem cōfitemur deū ei et tulit
se omnia q? decent statū illius mē/
nitatē. et que ad h? requirunt vt sit di/
gna mater dei. hoc est q? ei cōtulit
excellētissimā scitātē: supabun/
dantiā charitatē et donoz spūscē
sic q? ioseph fuit sponsus marie et
vir legitimus et caput eius. q? ca/
put mulieris est vir. fm Aplm.
Decuit autē dignitatē mris: q? vir
ille tantā haberet abundantiā vir/
tutū gīaru et donozum q? esset
similitudo et conueniētia spōsi ad
rātā et talē suā sponsam. s. dei ma/
trē cū q? semp conuersari debuit.
familiariter cohabitare. ei obseq?
et ipsam in omnibus custodire. Si
autē g? mariaz eo q? cōceptura fuit
christus decuit vt sūma puritate
niteret. sic decuit vt haberet suo
modo parē sponsū purissimū et
castissimū qui cū ppetua virgine
prius ac posterius permaneret. et
q? vterq? regali reniteret progenie
et esset plenus gratia et virtutib?
Sed et decuit saluatoris dignita/
tē cuius ioseph pueri putatiuus et
nutricius esse debuit et ei tā fami/
liariter iungi et obsequi: vt eū me/
reret portare: aplecti: deosculari:
nutrire: custodire: deducere in egi/
ptū et reducere in terrā israhel et i
nazareth ciuitatē. **S**ecūdo
notādus q? cū anima infunditur
carni cōcupiscēcialiter ex cōcubi/
tu viri et mulieris conceptus tūc

in illa infusione contrahit macu/
lam ex cōiunctōe ab huiusmodi
infecta carne. Et illa macula fm
magistrū in. ij. dis. xxix. vocat pec/
catū originale. Vocat etiā cōmu/
niter fomes peccati. eo q? inclināt
homines ad peccata et difficultat
ad bona et generaliter omnes incli/
nat ad viciū luxurie. Ab illo itaq?
fomite fuit maria sp? virgo tota/
liter preseruata. vel si vt aliqui di/
cunt eā cōtraxit p excellētē grati/
am sibi collatā et p virtutes eius
pfectissimas fuit ille fomes sic so/
pitus et ligatus vt eā penitus ad/
vllū malū inclinaret aut difficul/
taret ad bonū. et ita pie credūt ali/
qui q? ipse sanctus ioseph spōsus
custos aut continu? cohabitator
christi et marie virgis idē recepit
in munere a deo. et marie tempe/
desponsatōnis vt. s. fomes in eo
vel extictus esset. aut sic sopitus
q? cum non inclinaret ad mala et
minime ad viciū carnis. et propē/
castissimū et pudicissimū cōiuctus
semper cū maria virgine haben/
dum. **A**ra decebat fieri etiā ne
speciositas marie et familiaritas
sibi cederet in rēptatōne scandalū
et ruinā. **T**ercio notādū. vt docet
Alexander de balis in suo. ij. Et
dñs Bonauentura in. ij. Nullus
vir vnq? ex aspectu gloriose virgi/
nis q?uis esset pulchra nimis vre/
batur aut inflāmabatur ad carnis
concupiscētiā. sed potius huius/
modi cōcupiscētiā extinguebat
ille virginalis aspectus taq? frigi/
dus quidam et ginalis ros p ocu/
los eius spiraret aut afflueret a
mente eius castissima et cōcupiscē/
tiā huiusmodi extingueret in cor/
dibus alienis. sicut ex aduerso de

In die natiuitatis domini

muliere peccatrice et petulante et sur-
git fastinatio quodam illecebrosa in
aspiciendo. sic de thibz notauit. b.
petr^{us} in. ij. ep^{istola} ca. ij. dices Oculos
hntes plenos adulteri et in facia/
bilis delicti. Ex dictis suis patet quod li-
cet sanctus Ioseph diu et familiariter
quixerat et cohabitauerit marie et
gini in mensa. in via: in domo. nu-
quam tamen ex hoc ad libidinem motus fuit. sed
ad castitatem magis. et hoc propter re-
pulsionem fornicis in seipso. et propter
excellenteriam virginis scitatem. et
propter integerrimam eius virginis ca-
stitatem. propter ipsius virginis meritum
et virtutem. et propter humillimum ac di-
sciplinatissimum conuersationis mo-
dum quem virgo mater sepe habuit et
conseruauit. **S**ecundo ex his et
superius dictis concluditur quod Ioseph
cum desponsatus fuit marie non fuit
uir vetulus: senio fractus et debili-
tatus ac frigidus. Pater habet etiam et
sine desponsationis marie cum Jo-
seph. vna enim fuit causa secundum predictam. mi-
sterium et obsequium prestandum ipsi ma-
rie et puero iesu cum tibus in egiptum
illic manentibus et inde remeanti-
bus. et consequenter usque ad perfectam
pueri etatem. Constant autem quod talia non
fuisse idoneum senio confectum et im-
potens viribus: quibus eget amplius ut
ei ministretur quam ut ministretur. quibus
etiam onerosior fuisset marie quam ob-
sequetior extitisset. Alia ratio despon-
sationis fuit ad conseruandam marie
famam apud perfidos iudeos. et ad
incarnationis mysterium celandum de
monibus. quod ratio cessasset propter hoc Jo-
seph senex frigidus et quasi maleficia-
tus palam apparuisset. Talis enim qui
pacto credi potuisset alicui in fa-
ctis pater. Creditur quod tunc non fuit
vetulus senio confectus. et. sed infra

l. annu. et fuit adhuc iuuenis. secundum
ysidorum. qui ponit terminos iu-
uentutis. l. annu. et xxviii. et hoc con-
stat dicto propheta ysa. lxix. Letabitur
sponsus super sponsam. et habitabit iu-
uenis cum virgine. Vbi glo. interli.
ioseph cum maria. Nec ad saluandum
pudicissimum et castissimum conuictum
eorum oportet credere quod Ioseph fuit
vetulus. sed hoc pro repulsionem fornicis
et pro excellentem virum quam scitatem sanctam
est in virtute spirituali quam potest plus
operari in conseruando castitatem quam se-
nectus aut senium operetur. **D**iceret
aliquis Si fuerit in etate ut predictum
est quare ergo senex depingitur. R^{esponde}
tur quod propter mentis et castitatis vir-
tutem. sicut dicit Sapiens sapiens. iij.
Oxeras senectutis est vita immacu-
lata. Sed contrario dicit propheta
sermo. ysa. lxx. Maledictus puer
centum annorum. Vel ideo depingebatur
ab initio nascens fidei et ecclesie dum
marie perpetua virginitas non dum ut
modo radices fixerat in cordibus
fidelium ne suspicarent carnale ali-
quid de Ioseph et maria. **V**bi
quid in lra. Anque conuenerit inuen-
ta est in utero hntis Anque conueni-
rent in carnali copula. Dicit glo.
Non quod postea conuenerunt. sed secundum
glosam est dictum ac si diceretur. Iste
antequam penetraret morte puenitus
est. igitur puenit post mortem. Ita non
sequitur Antequam maria et ioseph con-
uenerunt inuenta est. et. igitur post-
quam conuenerunt inuenta est in utero
habens. Inuenta quod est secundum Ori-
ge. Prius ab angelis custodiens eas
pregnantibus eam: conseruantibus
eas et eius beatissimam animam ad hono-
rem illius qui ab ipsa generandus
erat. Sed etiam a ioseph qui curam vir-
ginis habuit inuenta est in utero.

habēs. et hoc ex timore ventris. in
uentra est habēs in vtero de spū/
scto. et hoc de spūscō non refert
ad ly inuenta. qz latuit Ioseph q
de spūscō esset impregnata. sed
refert ad ly hñs in vtero. Vñ glo.
dicit Inuenit eā Ioseph in vtero
habere. sed nō de spūscō sciebat
esse. cū postea vt dubius delibera
ret dimittere eā. Math. hoc ad/
didit ne interi suspitio subreperet
lector. **D**iceret aliq. Qñ inue/
ta ē habere in vtero. Rñd. Chri.
Nō est cōueniens putare pñte
Ioseph angelū ipm introisse ad
maria. sed eo absente et ipsa statim
post angeli discessū delicta Jo/
seph abiit i mōtana ad elizabēth
vbi fuit tribus mensibus donec eli/
zabēth peperit p̄cursorē dñi. vt ptz
Luc. j. post eius reuersionē inue
nit ioseph eā manifeste gūidā. **S**
S; circa h q dicit eā gūidā d spū
sancto est notādū. q vt vult Da/
mas. in suo. iij. allegat ingt in. iij.
dis. iij. In illo momēto q bñdicta
virgo cōsensit verbis et dixit Ecce
ancilla dñi in eodē spūscō gut
tulas purissimi et castissimi sāgui
nis virginis collegit et mox ex eis
corpusculū formauit et animā rō
nabile de nihilo creatā: et mox sa/
pientia et virtutibz et omibz donis
sancti spiritus repleta isti corpi in/
fudit. et eodē instāti filius dei illā
hūanitatē sue p̄sone sic vnuit. vt
rōne illius vnionis esset ver⁹ de⁹
et hō. et hoc totū celebratum est in
sacratissimo vtero virginis et sub
eius casto pectore. et sic in eodem
instāti. quo virgo cōsensit ip̄a de
spūscō concepit dei filium. veruz
dei et hōiem. Ex quo habet q cū
dicit in textu inuenta est in vtero

hñs de spūscō. ly de non dicit cir
cūstātiā causē materialis. qz nihil
de substantiā increata spūscō fuit
sumptū tāqz materia corpis xpi.
sed dicit circūstātiā causē efficien
tis ipius spiritus sancti. cuius imme
diata opa omnia sūt p̄fecta in hac
xpi incarnatōne et virginis impre
gnatōne. sua infinita virtute sup
plente vices p̄cipij actiui imedi
ate effigendo corp⁹ xpi de carne
virginis formauit. Et virt⁹ altissi
mi obumbravit eidem virgini: ne
substantiā carnis ministrās car/
nali concupiscentia vreret. vt dīc
bugo de sancto victo. Sequit in
textu Ioseph aut vir ei⁹ cū esset
iustus. **N**ic ponit ioseph digna
dubitatio. qm vt dictū est prius
emisso voto virginitatis venit an
gelus ad mariā ignorāte ioseph
et imp̄gnata est de spūscō. statim
delicta ioseph et volūtate abiit
ad cognatā suā elizabēth ad mō/
tana. et post tres menses reuerse/
bat cū p̄acta fuerat natiuitas p̄e
cursoris. Et tūc vidit Ioseph ma
nifeste vterū virginis grauidum.
ex quo incurrit vehementē suspi
tionē propter mariē longā absen
tiam. Et ex alia parte tenebat de
maria tantā sanctitatē q sibi vi/
debat imp̄possibile eam cecidisse.
Vnde fm Chri. Ioseph cū
esset iustus forsitan apud se ait.
Comesatrix nō est. cantrix nun
qz aut turpiū verborum amatrix
sed omnia laudabilia in ea inuēit.
et nihil in ea inuenire potuit ex q
fornicatio mulieris posset argui.
igitur cogitauit q forte de spiritu
sancto haberet in vtero. et q pos/
sibilius esset mulierem sine viro
condpere qz mariā peccare. Et

In die natiuitatis dñi

simpliciter cogitauit q̄ p̄cepto mulieris plus p̄tinet ad deū q̄ ad virū cū nō sit in p̄tate viri sed dei. 2 quō sara p̄r^o sterilis 2 iā non agi ta ānoꝝ cōcepit 2 pepit. Gen. xij. Et qđ scriptū est ysa. viij. Ecce virgo p̄cipiet 2 pariet filiū. Ex istis ḡ om̄ibus nō habuit p̄fectā estimatiōē criminis neq̄ etiā certā p̄gnitiōē innocentie. s̄ fluctuabat mens ad vtrāq̄ p̄tē. cōsideratio em̄ p̄iudiciē sui ip̄m de ea malū p̄fecte suspicāre nō linebat. p̄sideratio vero imp̄gnatiōis plenā estimatiōē innocentie de ea nō p̄mittebat. Cū ḡ esset iustus 2 noluit eaz traducere. i. fm̄ vnā exp̄sitiōē nollz eā infamare. Dicit em̄ Augustin⁹ in de verbis dñi. Si solus nosti et q̄ aliq̄s peccauerit in te et vis eū in corā om̄ibz arguere non corrector sed p̄ditor es. vñ iustus vir Ioseph tāto flagicio qđ de v̄ore sua suspicatus erat magna benignitate pepit. restabat vtiq̄ dicta adulterij suspitiō. et tñ qz ipse solus sciebat eā noluit diffamare s̄ occulte dimittere eā volēs p̄des se peccati nō punire peccatē. Vel fm̄ aliā exp̄sitiōēz noluit eā traducere. i. ad penā diuulgare factū p̄palando. Dicit em̄ Leuitici. xij. Vir siue m̄l̄r in quibz ph̄tonicus siue diuinatiōis fuerit spūs mor̄te moriatur. Et postea dicit ibidez q̄ sacerdotis filia dep̄bensa in stu pro debebat flāmis exuri. Virgo aut̄ maria ex p̄te matris fuit de genere sacerdotali sicut et Elysa/beth ei⁹ cognata. Itē Deut. xij. Si duxerit vir vxorē et nō sit in puella inuenta virginitas. eijci ent eā extra fines domus patris 2 lapidibz obruent eā viri ciuitat̄

illius. Vel fm̄ terciā exp̄sitiōnem. noluit eā traducere. i. in suū consortiū familiare cū solēnitate nuptiali accipe. ne malo 2 crimini p̄sentire videret. De istis modis dicit Aug. in ser. de natiuitate Ioseph intelligēs marie v̄teꝝ grauidari turbat. eā quā de tēplo acceperat 2 nō dū cognouerat quidaz sentiebat. secūq̄ estimabat disputans dicēs. Quid faciā an p̄do antaceo. si p̄didero crudelitātē icurro. si tacuero malo p̄sētiō 2 cū adlteris portōēz in eā pono. Qm̄ ergo malū ē tacere. adulteriū p̄dere p̄r^o est. dimitte eā a p̄iugio. Et ideo sub dñi. Volebat eā occulte dimittere. ne si palā eā dimitterez nesciret r̄ndere def̄minate causaz dimittēdi q̄rentibz cū q̄libz p̄tius esset sibi dubia vt vñ ē. Ali⁹ dicit Orige. s. q̄ Ioseph sine hesitatiōe scuit eā imp̄gnatā a spūsctō. 2 ideo dimittere eā voluit nō ex suspiōe sed ex hūilitate. Sic et p̄trus dixit Luce. ij. Epi a me qz hō p̄ctor suꝝ dñe. Et sic exponit. l. noluit eam traducee. i. cōiugē ducere ex hūilitate. p̄pter mysteriū qđ ei apparuit i ea. Prior tñ exp̄sitiō pl⁹ placz. q̄re em̄ voluissz occulte dimittere cū etiā āgel⁹ apparēs sibi ip̄m de b̄ edocuit q̄ de spūsctō p̄cepit. quō ḡ p̄tius hoc scuit.

Y Sed q̄rit. cū maria vidit eū anxiū 2 ip̄a potuit intelligere q̄ p̄p̄ eā fuit. q̄re nō dixit sibi diuinū secretū. R̄ndet fm̄ Nico. de lyra q̄ talia diuina mysteria non sunt reuelāda nisi q̄tū scit de hoc diuina volūtas. Prudens igit⁹ q̄ go tacuit tenēs firmiter q̄ sic illū secretū fuit reuelatū elizabet̄ io bānis marri. vt h̄r Lu. ij. sic reue-

laret cōpetenti tpe ipi ioseph z alij fm bñplacitū volūtatis diuine. S; qre ioseph nō q̄siuit ab ea dicit q̄ p nihilo q̄sisset. qz virgini p se dicere nō credidisset. z etiā a diuina dispositōe factus est vt p reuelatōz angeli ipi ioseph manifestaret vt d̄ ceto nllō mō dubitaret z in illis p hoc fides affirmaret. ¶ Sequitur. ¶ Hoc aut eo cogitātē. ¶ Sic ponit certificatō ioseph diu em̄ intra se disputauit qd̄ esset facturus et nō cito dimisit vginē qz magnū malū fuisset si ad modicā horā ipaz q̄ de spūscō concepit dimisisset. Ideo anim⁹ sapientis ei fuit qui nihil vult remere facere. s; diligētē p̄cogitare qd̄ oīnib; pensat. magis debeat et expediat. Nota etiā fm Lris. Magna fuit ioseph māsuetudo. qz nulli narrauit su spūscōz quā habuit de vxore. imo nec ipemet vxori. s; in se sollicit⁹ cogitabat q̄ si negotiū ppalarer. pauci essent qui nō eaz magis fornicariā dicerēt q̄ virginē cōcepisse. Et qz non p̄cipit se sicut mlti. sed mature z prudēter p̄fauit oīa in re dubia. Stati dñs speciali modo imo p angelū ipm̄ direxit. z q̄ dicit in lra. ¶ Hoc aut ea cogitare āgelus apparuit in somnis ioseph. ¶ Via em̄ claus⁹ sensib; ad recipiendū reuelatōnes magis est apta. qz tūc nō est p receptōne sensibiliū exteriorū ipedita. ¶ Et notādū q̄ angelus certificauit ioseph ppter tres causas. Prima ne iustus ignorāter faceret rē iustā iusto. pposito. Secūdo ppter bonorē matr⁹ ne dimissa notaretur a vicinis z alijs turpi suspitione. Tercio vt ioseph intelligēs cām cōceptōnis reuerenti⁹ se haberet

ad vginē et se ab ea diligētius custodiret. Et addit q̄rta causa ne vltimus premeret dubietas quē cōmendabat eq̄tas. d. ¶ Ioseph fili dauid. noli timere accipe mariāz cōiugē tuā. S; vt dicit Origenes. Secur⁹ z intrepid⁹ accipe eā fm legis p̄ceptū vxorē tibi noiātā: et fm nupriaz cōiunctionez a te lōge alienā. Accipe q̄ eā sic cōmendatū celestes thesaur⁹. vt ditatis diuitiis sicut plenissimā scitare: sicut pfectā iusticiā. Accipe eā sicut vnigenitū māsionē. sicut honorabile diuinū tēplū. sicut donū dei. sicut creatoris oīm ppriā. sicut regis aula: sicut sponsā celestē imaculatāz. Ita q̄ ioseph fili dauid ne timeas accipe eā tibi cōmēdatā. tue religio sitati creditā sua futurā intendere fugiēs ab herode. Duc i egiptū z iterū remeās post herodis mortē reduci i trā isrl. ¶ Dices. Quō reape eaz debuit cū prius acceptā nūquā dimisit. Rñdet fm Chrys. Q̄ nō i domū eā accipe debuit vbi prius eā habuit. s; i aīn de q̄ eā deposuit ex quo voluit oculte dimittere vt dictū est. ¶ Qd̄ em̄ i ea natū ē. i. p̄ceptū. p̄ceptio em̄ ē nativitas i vtero. de spū scō est. vt sup̄ ē expōsitū. glo. Aliud ē nasci i ea. z aliud nasci ab ea. Nasci ab ea ē p̄dire i lucē. nasci in ea ē p̄cipi vel fm p̄sciam āgeli quā h̄z ex deo cui futurū q̄si p̄teritū ē natū d̄z. ¶ Parier aut filiū. glo. ne videret ioseph ampli⁹ p̄iugi nō esse necari⁹ cū cōceptō esset facta sine ei⁹ auxilio z cōsilio. oñdit q̄ q̄uis nō sit necessari⁹ cōceptui. tū vtilē ē p̄curatōni qz ipa p̄iet filiū. Et tūc matri z filio erit necessarius. matri vt eā ab infamia defenderet.

Dñica infra octa. natiui.

z filio vt eū nutriet. z arcūcidat
q̄ circūcisio notat cū dicitur Et vocab
nomē eius iesus. In circūcisione
em̄ solz nomē imponi. Nō aut̄ di
xit. piet tibi filiū sicut ad zachariā
Ecce elizabethyroz tua piet tibi fi
liū. qz m̄ler q̄ ex viro cōcepit mari
to suo filiū parit. maḡ em̄ ex ip̄o
est q̄ ex illa. Nec aut̄ q̄ nō de viro
cōcepar. nō viro filiū peperit. s; sibi
tūmō. Ell̄ idēfmiatē h̄ ponit. vt
ōndat q̄ eū peperit orbi terrarū
vniuerso. piet aut̄ filiū z vocabis
nomē ei⁹ iesum. i. saluatozē. Ip̄e
em̄ saluū faciet pplm̄ suū a pctis
eoz. Elbi āgelus inuit vtrāq; na
turā in xpo. i. hūanā p partū vir
gis. z diuīnā in saluando pplm̄ a
peccatis. qd̄ solus deus facere h̄z
Remigius. Sic āgelus ostēdit eū
dē esse totū mūdi saluatozē. z n̄ e
salutis auctozē. saluat q̄dem non
incredulos sed populū suū h̄ est i
se credētes saluat nō tā a visibili
bus hostib; q̄ pot⁹ invisibilibus.
h̄ ē a pctis. saluat nō armis pu
gnādo s; pctā relaxādo. Hoc aut̄
totū factū ē vt adimpleret illud
qd̄ dictū est a dño p̄ prophētā di
cētē. Ecce x̄go i vtero habebit. vbi
ly vt nō ponit causā. Nō em̄ iō
impletū ē qz p̄dictū fuit. s; qz iplē
dū erat. s; q̄ x̄go ab angelo visita
ret. q̄ casta et p̄petua x̄go fuaret.
q̄ de spūsc̄to gūda inueniret. q̄
de⁹ ab ea cōcipet. et q̄ puero hoc
nomē iesus imponeret. vt iudei ex
h̄ noscerēt ea esse impleta i gratia
euāgelij q̄ p̄dicta erāt in testamē
to veteri. Cōcordia enī sc̄toz cir
ca iesum christū ab initio sue incar
natōis vsq; ad finē cōuersatōis
sue sup̄ terrā cū scripturis legis et
p̄phetarū ē maximū testimoniū

z irrefragabile q̄ ip̄e fuit z ē messi
as ver⁹ i lege z p̄phetis p̄missus
Et vocabunt nomē ei⁹ emanuel.
Vocabūt nomē eius. s. p̄mo sc̄ti
angeli p̄sallentes. Sc̄do apli p̄di
cātes. Tercio oēs fideles in ip̄m
credentes. Vocabūt qd̄ nomē
eius emanuel qd̄ iterprat nobiscū
deus. Lic̄ em̄ pri⁹ nobiscū fuerit
deus imo in oib; creaturis. z cū
sc̄tis specialz p̄ grām. tū in sua in
carnatōe factus est nobiscū specia
liori q̄dam mō. s. p̄ hūane nature
assumptōem. z p̄ sensibile in̄ nos
cōuersatōem. Jo dicit Baruch. iij.
Post bec in terris visus ē z cū ho
minib; p̄uersatus ē. Ex q̄ maḡ no
scit bonitas dei z grā dignatōis
erga nos. s. q̄ ille q̄ añ ois secula
ineffabiliter est a deo p̄re genitus
idē ip̄e in fine tēpoz assūpta hūa
na carne ex x̄gine fact⁹ ē p̄ nobis
emanuel. i. nobiscū de⁹ iesus x̄p̄s
dñs n̄r q̄ cū p̄re et spūsc̄to viuit z
regnat deus in sc̄la b̄ndict⁹ amē.

Dñica infra octauas natiui.
Sermo octauus

Benedictus

venit zc. vt supra.

Nona q̄stio. Ex q̄ deus
potuit sibi creare hūanitatē p̄fe
ctā. vtpote in statu virili. z illā i
mediate assumere. q̄re voluit na
sci p̄uus puer z sustinere incōmo
da pueril̄ eratis. cū aliud videret
deccs et honorificū. **N**otā
dū q̄ vt dicit m̄ḡs dis. iij. tercij. et
doctores ibidē. Et sc̄tus Tho. an
tercia pte sūme. q. xiiij. Dei filius
assumpsit hūanā naturā nostrā
cū illis defectib; z i firmitatibus
q̄s ip̄m assumere decebat z n̄ e se

Inti cōgruebat. Assumpsit autē de
fectus q̄ in oibz hoibz inueniunt̄.
nō tñ oēs. qz nō illos q̄ tñ repu
gnāt scīe z gr̄e. vt sunt pctū z ig
norantia. p̄nitas ad malū z tardi
tas ad bonū. Tales em̄ defectus
nō decussent suā dignitatē. z non
p̄fussent n̄e salutē. Paruitas at
mēbroz. imbecillitas corpis et a
lia q̄ in corpore sequunt̄ puericiam
sunt defectus puenientes oibz hoī
bus cū nascūt̄. Et ideo dñs pueri
cū talibz assumpsit. Primo p
pter fidē incarnatōis astruēdam.
Principalit̄ em̄ nosam⁹ veram
hūanā naturā ex defectibz cōibz
q̄bus subiacet totū hūanū gen⁹.
Si ergo dei filius assūpsit hūa
nā naturā sine talibz defectibz eti
am pueril̄ etatis. putassent multi
ipm nō fuisse v̄z hoīem sed euz
carnē fantastica assūpsisse. Paris
em̄ piculi est si erret̄ circa hūanita
tem xpi sicut errare circa diuitatē.
Propter qd̄ dñs volēs suis fide
libz in oibz q̄ salutē sunt integre p
uidere. scīēs futuros aliq̄s hereti
cos q̄ dicerēt ipm nō verā huma
nā carnē n̄e silem assūpsisse. vt
illoz error p̄ fideles dep̄benderet̄
z refutaret̄. atqz ita v̄itas fidei de
vtraqz xpi natura z d̄ vera filij dī
incarnatōe z hūanitatē pura apd̄
ip̄os fideles maneret̄ integra z ī
cōcussa. ip̄e assumpsit iniurias in
fantes et defectus pueril̄ etatis.
Sēdo dñs puulus puer na
tus ē fragil̄ mēbris z corp̄e ipotēs
fandi z indigēs alteri⁹ ope iō vt
illos et omēs defectus ī nob de/
strueret. z eos oēs a nob auferri
mereret. Vñ Amb. sup. Lu. Ille. s.
xps dñs puulus z infantul⁹ fuit
vt tu vir posses esse pfectus. Alie

iuolūt⁹ vt tu eē posses mortis la
queis absolutus. ille in p̄sep̄to vt
tu in altaribz. ille in terris vt tu ī
celis. **B**est tñ diligēt circa
h̄ notādū q̄ in xpo sūt tria. Pri
mū est diuitas. z neqz putādū ē
q̄ fm illā pueril̄ fuerit et idigēs
materno lacte z alijs h̄mōi. s̄ fm
illā est coeqlis p̄ri et sc̄to sp̄it. sic
ab eterno fuit quē nihil latere p̄t
sicut nec potuit ab eterno. Cū cr
go audir̄ q̄ christ⁹ factus ē puer.
q̄ luxit v̄bera nō diuitati attribu
atis sed corp̄i ip̄ius. vt docz b̄t̄is
Ambro. sup. Lu. **S**c̄dm in xpo
est aīa hūana. nec putādū ē q̄ fm
illā in sua natūitate aut mafno
v̄fo pueril̄ fuerit z ignarus vt de
nob cōtingit s̄ in inst̄ti p̄ceptōis
sue fuit fm illā aīam p̄fect⁹ vir
Qd̄ etiā dicit p̄pha. Dierem. xij.
Nouū faciet dñs sup. terrā. muli
er circū dabit virū. loq̄ de x̄gie be
nedicta q̄ v̄fo suo circū dedit xpm
nouem mētibz. q̄ etiā fuit tūc p̄fe
ctus vir nō fm corpus sed fm rō
nē fm quā habuit semp in inst̄ti
cōceptōis plenū vsū liberī arbi
trij et gr̄am et sapientiā in tanta
plenitudine. vt in his nec p̄ficere
potuit. vt docet m̄gr̄ et doctores
ī tercio di. xviij. imo et tūc fm a
nimā p̄fectus cōprehēsor fuit. vt
itez docet m̄gr̄ di. xij. tercij. z do
ctores ibidē. **T**ercij in xpo ē cor
pus humanū. z fm illud fuit pu
er. qz paruus mollis et fragil̄ in
mēbris. indigēs cibo lacte bal
neis et alijs maternis respectibz
sicut ceteri puuli. et fm illud corp⁹
creuit z augmētabat̄ vsqz ad p̄fe
ctōē corp̄is viril̄. **E**t etiā dñs
altissimā paup̄tatē assūpsit. nat⁹
ei ē ditissim⁹ ī v̄ritatibz z sp̄ualibz

Dñica infra octa. natiui.

bonis. s; i tpalib; bñis pauprim⁹
In via em̃ et in aliena domo na/
tus est z nō habuit pānos nisi vi/
les qbus inuolueret. Et est in ar/
to ac duro psep̃io recliat⁹ q; z ip̃a
m̃i a⁹ a brutis aialib; mutuo re/
cepit calorē. Hoc at̃ n̄ factū a casu
s; ex diuina ordinatōne z puidētia
Et iō primo. vt p h̄ dñs nos suo
exemplo doceret cōtēnere terrena
z amare celestia. Scđo ppter hoc
vt sua paup̃tate spōte z inoçenter
propter nos assūpta nobis mere/
ret celestes diuitias. Tñ Ambro.
Christ⁹ dñs aliū locū in diuerso/
rio nō habuit. vt plēs haberes in
celestib; māsiones. Lū em̃ (vt ait
Aplus) diues esset fact⁹ est paup
ppter nos vt ip̃ius inopia dicare/
mur. Et in ser. instāz festiuitatis
itez dicit Ambro. Tñ xps in via
nascit. qz viā nobis oñdere vene/
rat. Voluit in angusto psep̃io re/
clinari. qz venerat nobis regni ce/
lestis latitudinē pparare. nō in se/
ricis aut auratis pānis: s; in vili/
bus inuolui voluit. q nob̃ imor/
talitatis stolā reddere venerat. cu/
nis se astringi pmissit q n̄os pe/
des z manus ad bona agēda pa/
uerat soluere. Subdit. Quid ad
h̄ dicēdū fr̄es: exclamādū ē cū p̃s.
Quid retribuā dño p omib; q re/
tribuit mihi. Ille qdē inuenit ca/
licē quē retribuit nos aut redda/
mus qđ possum⁹. i. elemosinas:
vigilias: lachrimas: pctā dimitta/
mus in nos peccatib; vt n̄ra no/
bis a deo dimittant⁹ pctā. hec Am/
bro. Et sile dicit Beda sup lu. dicē
em̃ Qui maior est om̃i laude par/
uul⁹ natus est nobis. vt viri possi/
mus esse pfecti. q totū mūdū va/
rio vestit ornatu. pānis vilib; in/

uoluit. vt nos stolā p̃mā recipere
valeam⁹. Per quē om̃ia facta sūt
pedes: manus q; cunis astrigunt.
vt n̄re man⁹ ad opus bonū exten/
te. n̄riq; pedes ad viā pacis sint di/
recti. cui celū sedes est. duri psep̃ij
āgustia cōtinet. vt nos p regni ce/
lestis gaudia dilaret. q panis est
āgeloz in psep̃io reclinat⁹. vt nos
qñ facta aialia carnis sue frum̃to
reficiat. q ad dextrā dei p̃ris sedz
z in diuerso loco eget. vt nobis
in domo p̃ris sui mltas preparet
māsiones. **M**itē xps est de⁹
oim̃ z dñs oim̃ z qdūq; facta sūt
circa ip̃m nō sūt a casu scā. s; ip̃i⁹
ordinatōe z volūtate. Oia aut̃ q
a deo imediate sūt. ordinatissima
sūt z cōuenientē disposita. Et qz si
cut de⁹ elegit sibi mariā ex q nasce/
ret. z locū in q. Ita etiā elegit sibi
t̃ps ex q ab ip̃omet fuerat electuz
Nat⁹ est aut̃ in tpe descriptionis
orbis. Et h̄ cōueniēt̃ ideo qz. nos
p pctā fueram⁹ in captiuitate dia/
boli. et xps venit vt nos de statu
illo redimeret. vt dic̃ Beda. Illo
tpe dignatus est incarnari: q mor/
nat⁹ cēsus cesar⁹ ascribere. atq;
ad n̄ri liberatōz ip̃e fuitio subde/
ret. Etiā illo tpe nat⁹ est q tot⁹ mū/
dus sub vno p̃nap̃e vivebat z ma/
ria par fuit in mūdo. Et decebat
vt xps illo tpe nasceret. q est par/
n̄ra faciens vtraq; vnūz vt d̃z ad
Eph. iij. vñ Hiero. sup ysa. Elefē
reuoluam⁹ h̄storias et inuenies
ysq; ad .xxvij. añū cesar⁹ Augusti
i toto orbe fr̄az fuisse discordiā or/
tā. orto aut̃ dño oia bella cessauē/
rūt. Iuxta illud ysa. ij. Nō leua/
bit gēs cōtra gentē gladiū Lēgru/
ebat at̃ vt illo tpe q vn⁹ princeps
dñabat in mūdo xps nasceretur.

Sermo VIII

qui venit suos cōgregare in vñus
vt esset vñus ouile et vn⁹ pastor. vt
dicit Job. x. Tercio dñs nascebatur
tpe reg⁹ alienigene vt impleteretur
pphetia iacob Ben. penul. dicētis
Nō auferet sceptrum de iuda; et
dux de femore eius donec veniat
q̄ mittēdus est. Et vt ait Chrys. su
per math. Quādiu iudaica gens
sub iudaic⁹ regul⁹ p̄tōrib⁹ te
nebat. pphete mittebant ad rene
diū ei⁹. nūc autē qñ lex dei sub po
testate reg⁹ inq̄ tenebat. nasceba
tur xp̄s. qz illa magna et despabil⁹
infirmetas medicū artificiosiores
req̄rebat. Quarto xp̄s nasci volu
it qñ dies plōgari incepit. et h̄ ideo
vt dicit in li. vete. et noui testa. vt oñ
deret q̄ ip̄e venerat vt hoīes cre
sccret in lucē diuinā. fm illd Lu.
ij. Illuminare his q̄ in tenebr⁹ et
in vmbra mortis sedēt. Quinto
asp̄itatē hiemis elegit ad natiui
tatē. vt tūc carnis afflictōne pate
ret p nob. Et nota q̄ i xp̄o dō
sūt implete om̄es pphete de ei⁹
natiuitate p̄dicte. Nat⁹ em̄ est et
virgie. p qd̄ impletū est illud ysa.
vij. Ecce h̄go cōcipiet et piet filius
et vocabit⁹ nomē ei⁹ emmanuel. Na
t⁹ est in berblee. p qd̄ impletū est
illud Michae. v. Et tu berblee fra
iuda neq̄q̄s mania in p̄cipib⁹
iuda. ex te em̄ eriet dux q̄ regat po
pulū meū isrl. et egressus eius ab
initio a dieb⁹ eternitat⁹. Et vbi nos
habem⁹ eriet dux chaldaica trā
latio h̄z. eriet mihi messias. et per
ista h̄ba inuit. ppheta duplicē na
turā in xp̄o vt alibi expōit. Nat⁹
est in tpe regis alienigene. s. hero
dis. per qd̄ impleta est ppheta
iacob Ben. xlii. Nō auferetur sce
ptrū. zc. Nat⁹ est paup. qz in via

in aliena domo. Inuolūt⁹ est vili
bus pānis. Et reclinat⁹ est in p̄se/
pio. et fuit volūtarie paup p totaz
morā suā in terra. p qd̄ impletus
est illud Zacharie. ix. Ecce rex tu⁹
venit tibi iustus et saluator et ip̄e
p paup. Natus est tpe marie pacis
p qd̄ impletū est illud ysa. ij. Et tō
flabūt gladios suos in falces et la
ceas suas in vomeres. tpe em̄ na
tiuitatis xp̄i in om̄ib⁹ regnib⁹ hūa
no ip̄erio subiect⁹ fuit pax general⁹
in terris adeo q̄ tot⁹ orbis tūc nu
merat⁹ est. vt p̄z luce. ij. Durauit
āt ista pax in iudea de q̄ fra ppha
p̄ncipaliter locut⁹ ēa scōdo anno
ante xp̄i natiuitatē vsqz ad mortē
ei⁹. et post p. xl. ānos vl̄ circiter. vt
pōt colligi ex dictis iosephi et ali
orū hystoriorū p̄phorū. Sed iudei
finalit⁹ rebellātib⁹ romanis d̄stru
cti sunt et captiui p. tū. xli. āno
post ascēsiōne xp̄i. Uenisse autē est
q̄ in pace tā lōga cessantib⁹ bellis
multa arma et instrumēta bellica
fuerūt cōuersa i instrumēta agri
culture apta. sic sensibilit⁹ videtur
in terr⁹ vbi post bella seq̄t pax di
uturna. Seq̄t ibidē. Nō leuabit
gens h̄ gentē gladiū. et nō exerce
būt vltra ad plū. Illd n̄ ip̄ortat
pacē eternitatē s̄ tm̄ diuturnitatē vt
p̄z ex alia scriptura. Nā. iij. Reg.
vi. d̄z. Et non ve. vltra la. si. in ter.
isrl. et illud nō ip̄ortat eternitatē.
qz frequēter legunt⁹ syri postea in
uasisse et spoliasse terrā isrl. s̄ im
portat diuturnitatē t̄pis. vt sit sē
sus. vsqz ad longū t̄pus nō vene
runt. nec eis acciderat sic priorib⁹
accidit. q̄s i samariā duxit heliz⁹
vt dicit ibidē. Et ita intelligat⁹ i p
posito de textu ysaie.

In die circūcisionis dñi

In die circūcisiōis domini

Sermo nonus

Postq̄ con

summāti sūt dies octo
vt circūcideret puer

Lx. ij. f. In h^o euāgelij expōe
de duobz esset dicēdū. s. de circūci
sione z de nois ipositiōe. Sed qz
de pmo. s. de circūcisiōe: cui pcepta
fuerit. qz fuerit eius effectus. z q
re dñs voluerit circūcidi. z plā au
distis in prioribz q nō optz itera
re. Sed de scdo. s. de noie iesu z ei⁹
impositiōne aliq̄ dicere cogitauī.
Det nobis de⁹ ista sic loq̄ z audi
re zc. **A**ppropinq̄nte tpe virgi
nei p̄tus diuina puidencia factū ē
vt ioseph ascēderet a galilea in iu
dea a ciuitate nazareth in berthee
ciuitate iude cā p̄fessiois faciēde.
z duceret secū p̄gnantē v̄ginē ma
riā de regali p̄sapia ortā. q̄ cū pue
nisset impleri sunt dies ei⁹ vt pa
reret. Trāfacti nāqz sūt nouē mē
ses a tpe diuini p̄ceptus. z pepit
filiū suū vnigenitū. quē sicut con
cepit sine omī libidine sic peperit
eū sine oī dolore. imo cū magno
gaudio z longe añ p̄sentit z p̄dixit
diuin⁹ ille p̄pheta ysa. xxxv. cum
dixit. Germinās germiabit sic li
liū et exultabit letabūda z landāf
Postq̄z aut̄ (vt ait euāgelistū) p̄sū
mati sunt dies octo. i. cū tā p⁹ di
ctū diē natiuitatis aduenissz octa
uus dies puer circūcidi. fm q̄ p
ceptū fuerat in lege veti aut̄ se sub
didit q̄uis nō teneret. Sed vt in
ter ceteras causas vnā referā idō
circūcidi voluit vt p hoc daret no
bis exemplū libēter subeūdi peni
tentie labores. ex q̄ nāqz innocens
z imaculat⁹ dñs nr q̄ peccatū nō
fecit nec inueni⁹ ē dol⁹ in ore eius

Et q̄ peccata hoīm tollere vēit nō
horruit tanq̄z peccator subire i te
nerrima sua carne circūcisiōis
cauteriū. p qd̄ in alijs tūc auferre
baſ originale peccatū q̄s dignum.
est z q̄s debitū vt nos q̄ pleni pec
catis sumus libenter et volūtarie
nos subdam⁹ penitētie z satisfā
ctioni in dimissionē criminū i sa
lutē et remediū animaz. Circū
cisus est ḡ puer. Et vt sequit̄. i euā
gelio. Vocatū est nomē ei⁹ iesus.

S. Et hoc valde prope factū
est. Noīa enī cum prope imponū
tur imponi debēt ab aliq̄ prope
tate aut cōditione illi⁹ cui impo
nunt. Christo aut̄ hoī datū est il
lud ḡfe inunus vt p ipm saluaret
oēs. Et ideo cōuenientē vocatū est
nomē eius iesus. i. saluator v̄sal⁹
Et istā rōem p̄signauit angel⁹ io
seph **Matth. j.** dicens ei. Et vocab
nomē eius iesū. apē em saluū faci
et populū suū. s. in se credentē sal
uū faciet nō tā ab visibilibz inimi
cis q̄z potius ab inuisibilibz. s. est
a pctis saluat. nō armis pugnan
do s̄ pctā relaxādo. vt dicit Remi
gius. Et q̄uis in sc̄ptura z singu
lariter in ysaia christus dñs mul
ta habeat noīa. vt emanuel. cōfi
liarius. de⁹ fortis. p̄nceps pacis.
oriens zc. Oīa tñ ista idē impoz
rāt cū noie iesus quo ad signū salu
tis. Et ideo sunt q̄si p eodē reputā
da z nō sine mysterio. tūc. s. in cir
cūcisiōne pueri cū pmo fudit p̄cio
sum sanguinē suū. Vocatū est no
men ei⁹ iesus: qd̄ interpretat̄ (vt di
xi) saluator. Per hoc em mox oī
debat ipm esse saluatozē illuz mū
do in scripturis z p̄phetis p̄mis
sum. q̄ passiōe sua z morte et pre
cio sanguis sui saluaturus. cēt po

Sermo

X

pulū suū a peccatis eoz. Sed
tur. Quod vocatū est ab ange/
lo priusq; in vtero cōcipere. Itunc
em vocatū ab angelo dicēte virgi
ni. Conapies z paries filiū et vo/
cabis nomē eius iesū. Et dicit Ori
genes. Nomen iesus gloriosum.
omīq; cultu dignissimū. nomen
qđ est sup omne nomē nō decuit
ab hoībus appellari nec ab eis af
ferri in mūdū. propter qđ signa/
ter dicit euāgelista. Quod vocatū
est ab angelo priusq; in vtero con
cipere.

Dñica prima post epiphaniā
Sermo decimus.

Nuptie facte

In sunt in chana galilee. z e/
rat mater iesu ibi. Joh. ij.
Dñs noster in pncipio nu
ptias instituit sacēs aliq; futuros
hereticos q; nuptias et matrimo
niū dānaret ipas nuptias tanq;
licitas approbavit cū eas corpora
li pñtia honoravit z initio signo
rū suoz consecrauit. Et de h loq
tur pñs euāgelistū dicens a pnci
pio. Nuptie facte sunt in chana
galilee. Que chana est villa qđaz
sita in galilea. **Q**uerit quādo il
le nuptie facte sunt. Et rñdet fm
mōm in hystorijs q; eodē die qđ
dñs baptizatus ē reuoluto anno
fuerūt iste nuptie. Et h etiā appro
bat ecclia q; eadē die reuelus an
nis facta sunt tria. s. christi adora
tio p magos. baptizatio xpī p io/
hannē. et conuersio aq; in virum.
Et ē notandū q; cōmuniter dicit
q; in istis nuptijs spūs fuit io/
hānes euāgelista. et q; dñs voca/
uerit eū ad apostolatū de nuptijs

an cōsummatōem eaz. p copulam
carnalē. Et ex h i ecclia obfuitur
q; ante copulā carnalē p̄r vřq; cō
iugū etiā alio inuito intrare religi
onē. Un̄ neuter cōiugū tenet an
te carnalē copulā reddere debitu
statim post mīmonū tractū p
hba de pñti. Sed dat ei tps du
orū mēsuū propter tria. Primo
vt possit deliberare de trāseundo
ad religionē. Scđo vt pñent q
sunt necessaria ad solēnitatē nup
tiaz. Tercio ne vilē habeat mari
tus datā quā nō suspirauit dila
tā. Ita dicit sc̄tus Tho. in. iij. di.
xxvij. Idē vult Host. nisi q; dicit
q; magis putet debere statui tps
arbitrio iudicis infra qđ transeat
ad religionē vel adhercat cōiugū.
Idē dicit Ber. Q; aut spūs fuit
iohānes euāgelista p; p Hiero.
in plogo suo sup iohem. vbi dicit
Christus eū vocat de nuptijs nu
bere volētē. Et q; vřq; videt q; fu
erūt nuptie iohis. q; nō legīt xp̄s
in alijs nuptijs fuisse. Hoc etiā
videt vt dicit Nico. de lyra ex h
q; mī ihu fuerat ibi tāq; i nuptijs
nepotis sui. Nō em verisile est q;
ip̄a veniss; nisi mltū ei attinuiss;
sicut iuit ad elizabēth cognatā suā
festināter. vt h̄r Lu. ij. Quia fm
q; dicit Amb. Nō libēter stabat i
publico s; magis in orōis secreto
Et dictis q; p̄r q; spūs in ist; nu
ptijs fuit iohes. **Q**ue autē fuerit
spōsa nescit. Aliq; tñ dixerūt q; fu
it maria magdalena que indigna
ta de ablatōe spōsi impudicē se
dedit. Sed illud nullā habet ve
ri silitudinē. q; ip̄a multū fuit no
bilis dñes et potens. et talis ne
quaq; nuplit paup; piscatori z ho
mini plebeio. q̄lis fuit iohannes.

Dñica priā pōst epiphā.

Sequit. [Et erat mater iesu ibi
Glocat^r aut iesus et discipuli ei^r
ad nuptias.] Chriſo. Glocat^r autē
ad nuptias dñm nō tāq^m magni
fici sed simpl^r tanq^m notū z vnū
notorū. Vñ euāgelista b^r declarās
dicit. [Et erat m^r iesu ibi.] sic enī
matrē vocauit ita z filiū. Prop^r
qđ seq^r. [Glocat^r ē z iesus et disci
puli ei^r ad nuptias.] Chryſ. Et ac
cedit neq^m enī ad dignitatē respici
ebat suā s^z ad bñficiū nostrū. Qui
enī nō dedignat^r formā sui acci
pere neq^m dedignat^r ē ad nuptias
venire seruo^r. Et dicit Aug. de v
bis dñi. Erubescat q^m hō sup^r qm
fact^r est bñf^r d^r. Ecce inf^r cetera
filius & gñis venit ad nuptias. qz
cū apud p^rem esset instituit nupti
as. **I**tem dicit hic Beda. Q
enā venire ad nuptias dignat^r do
min^r iuxta lecturā fidē recte cre
dentū cōfirmat. porro thadani z
marcionis ceterozūq^m q^m nuptijs
detrahūt p^ridia q^m sit dānabil^r in
sinuat. si enī thoro immaculato
et nuptijs debita castitate celebra
tis culpa iesset neq^mq^m dñs ad has
venire voluisset. nūc aut^r qz bona
est castitas coniugal^r. melior cōtinē
tia vidual^r ad pbandū oīm electō
nē qđ uñ discernēdo tñ meritū sin
gulo^r ex intemperato marie & gñis
vtero nasci dignat^r ē. a pph^rico
anne vidue ore mor nat^r bñdicit^r
a nuptiaz celebratozib^r tā iuueis
inuitatus has p^rsentia sue v^rtutis
honorat. Itē q^m nuptie sint licite
z m^rimoniū z q^m actus m^rimoni
alis possit fieri sine peccō p^r et feri
ptura. qz. i. Eho^r. viij. d^r. Virgo n^r
uq^m. G^rolo iuueculas nubere. fili
os p^rcreare. sed p^rcreatio filio^r nō

pōt fieri sin e carnali cōiunctione.
imo act^r m^rimonial^r pōt esse me
ritozius vt alibi dicit. Seq^r. [Et
deficiēte vino.] forte p^rp^r paupta
tē spōsi aut aliq^m alia cā. sic aliqñ in
curia mīstroz. aut prop^r inopina
tū supaduētū aliq^m vltra nūc p^r
stitutū. [Dicit m^r iesu ad eū.] Vi
nū nō habent iad sufficientiā. Er
cor de eīm p^rsumo voluit p^ruēire
totalē defectū ne appareret z fusio
z ideo ad faciēdū vinū inātauit fi
liū quē sciebat ad hoc potentē. Et
cū dixit. Vinū nō habēt. nō b^r di
xit tanq^m sibi manifestādo cū oīa
īpe noscat s^z in p^rellādo b^r dixit ac
si ad cā cura oīm p^ruener^r. tāta tūc
fuit pietas cordis ei^r z mīsericor
dia q^m cū videret iopiā voluit p^ruē
nre totalē vini defectū z z fusio^r
hospitis. Ad mīsericordiā ei^r p^rinz
alio^r defectib^r cōpart. z eos quā
si suos reputare. ac eis p^r posse sub
uēire. Et ita & go maria plena mī
sericordia vidēs alio^r defectū qñ
suū p^rputauit. volēs succurrere di
cebat filio. vinū nō habēt. z sic etiā
nō rogata officiū aduocatōnis z
pie auxiliatricis assumpsit. Et si n^r
rogata hec fecit qđ rogata facier.
z si tūc mater tā pia fuit et cōpa
tiens quāto magis mō cū regnat
in patria. quia eius gloriā nō mī
nuit eius virtutes sed poti^r auxit.
z si tā sollicita fuit vt hoies illos
p^rseruaret a paruo malo cuiusdā
tēporalis v^recūdie. qñ sollicita cre
denda est in celis vt fideles p^ref
uet a malo eterne confusiois et
damnatōis. **R** Sed queri
tur. Vnde ipa sciuerit filius talia
posse: cum ante nullus ab eo mī
raculum viderit. vt dicitur in fine
euangelij. Respondetur q^m ipa de

hoc edocta fuit a principio pange-
lū z spm scilicet. et nouit etiā ex his
q̄ facta fuerūt i ei⁹ natiuitate z ex
sc̄pturis q̄ de eo erāt. z etiā ex his
q̄ ip̄a in se expta fuit. Sed qua-
re tūc primo et nunq̄ p̄i⁹ incita-
uit eū ad miraculū faciendū cū sc̄i-
uit eū talia posse. Rndet q̄ nō de-
cebat eū ante miracū facere s̄ tūc
primo q̄n p̄ alios cepit manifesta-
ri. s̄ iohannē et discipulos habuit
q̄ p̄ miracū cōfirmādi erāt. De h̄
dicet posteri⁹ plus. ista duo hic li-
mul cōplectēs Chriſt. dicit. Dignū
est q̄rere vñ venit m̄i in mentem
magnū qd̄ imaginari de filio. ne-
q̄ em̄ aū miraculū fecerat. s̄ hoc
erat initiū signorū ei⁹. Rndz chry-
so. Sed reuelari ināpiebat z a iō-
hāne z ab alijs q̄ ad discipulos di-
xerat. sed aū hec oia ip̄a cōceptio
z ea q̄ post natiuitatē sunt mari-
mā ei de puero estimatōez impo-
suerūt. El̄n Lu. dicit. Maria autē
conſuabat v̄ba hec in corde suo.
Lui⁹ igit ḡra nō ante ad miracu-
lū eū inatavit. nā antea vt vnus
multorū ita cōuerſabat. El̄n nō p̄-
sumebat mater ei tale qd̄ dicere.
q̄ de audiuir q̄ iohes ei testifica-
tus est z q̄ discipulos iā haberet.
de reliq̄ iā p̄fidenter rogat. **¶**
Seqt̄ [Dicit ei iesus. Quid mi-
hi z tibi est mulier.] Aug. Quidaz
derogātes euāgelio z dicētes q̄ ie-
sus nō sit nar⁹ de maria. hūc ar-
culū conāt sumere erroz sui vt di-
cant. Quō erat m̄i ei⁹ cū dixit. qd̄
mibi et tibi m̄l̄r. Et rndens eis di-
cit. Videam⁹ qd̄ errauit z creda-
mus q̄ hoc dñs dixit. Nepe Jo-
hānes euāgelista at ip̄e dicit. Et
erat m̄i ibi. et q̄r hoc cū m̄i vtrūq̄
vez est. S̄ cū dñs maximā reue-

rentiā detulerit m̄i sue. ita vt eti-
am Luca attestāte subdit⁹ erat pa-
rētib⁹ suis. qd̄ ḡ est qd̄ dicit. Quid
mibi et tibi m̄l̄r. videt em̄ extra-
nee z dure matri rndere. Duesūe
p̄ticle hui⁹ expositōis. **¶** Bria stat
in h̄ q̄ due sunt nature in xpo. s̄.
diuina et hūana. et solū fm̄ diuinā
cōpetebat sibi miracū facere. Et
hūana quā habuit a m̄e. z q̄ vir-
go quasi materna auctoritate exi-
gebat miraculū ab eo ip̄e volebat
oñdere q̄ nō tenebat ei in h̄ obe-
dire. q̄ in natura diuina fm̄ quaz
potuit facere miracula nihil ha-
buit ab ea. et p̄ cōsequēs in eadem
nihil habuit cū ea cōe. ideo dixit.
Quid mibi z tibi mulier. q. d. In
virtute faciēdi miracū nihil ha-
bemus cōe tu et ego. nō em̄ illam
a te habeo. carnē v̄o hūanā i qua
passus traxit a matre. ideo addi-
dit. [Nondū venit hora mea.] id
est nōdū venit tps patiēdi in na-
tura quā habeo a te. sed cū illa ve-
nerit tūc te recoḡscā et tibi conde-
scēdam. El̄n z tūc recōmēdauit eā
iobi vt h̄i Job. xix. Hec ē sentētia
Aug. Dicit em̄ sic. Dñs n̄ fm̄ q̄
deus erat matrē nō habebat. fm̄
q̄ hō erat matrē habebat. miracu-
lū autē qd̄ factur⁹ erat fm̄ diuina-
tē factur⁹ erat z nō fm̄ infirmī-
tē hūanā. Miraculū tñ exigebat
z ille tāq̄ nō agno scēs viscera hu-
mana opat⁹ facta diuina dixit. qd̄
mibi z tibi ē m̄l̄r qd̄ i me fac mi-
raculū. Non tu genuisti deitatē. s̄.
meā. Dicit autē m̄l̄r femineū ser-
rum nō fm̄ corruptōem. integri-
tatis signās. s̄ q̄ genuisti ifirmī-
tatē meā tūc te cognosca cū ip̄a i-
firmitas pēdebit i cruce. **¶** Alia ex-
positio est illi⁹ p̄ticle. Bria virgo

Dñica prima post epipha.

ex pietate mota voluit p̄occupare
tps debitū faciēdi miraculū. illud
cū miraculū erat p̄mū iter mira
cula ei⁹. et ad cōfirmatōz discipu
loz factū. ideo debuit eē notūz
existentibz et ḡtū ip̄is cōiuiantibz
Hoc aut mag⁹ erat post vini tota
lē defectū. Et iō dixit illi domin⁹.
Quid mihi et tibi mlier. q. d. Sci
re tps aptū ad faciēdū miraculū
n̄ ē m̄. et tibi cōe. s. mihi soliquēit.
pp̄t qd̄ subdit. Nondū v̄t hora
mea. s. id ē tps cōueniēs ad facien
dū miraculū mihi soli notū. Nec
est snia Ch̄rif. dicit enim. Voluit
oñdere qm̄ oia d̄cēti tempe opa
tur nō simul oia faciēs. qz confu
sio qdā esset. iō subdit. Nōdū ve
nit hora mea. s. id ē nō sū cognitus
his q̄ assunt. sed neqz scit qz desi
at vinū. sine eos p̄mūz b̄ sentire.
q̄ necessitatē nō p̄sentit neqz hū
ficij ḡndē suscipit sensū. **¶**
Et notandū qd̄ dñs vocat matrē
mlierē nō a corruptōe s. a natura
et seru. v̄t mlier a pietate q̄ cito cō
passa ē defectui vini. Fuerūt tñ q̄
dā heretici q̄ ausi blasphemare ma
trē dñi dixerūt eā nō eē virginem
eo qd̄ dicta ē hic mlier. Sed facile
illud reprobāt. cōstat ei qd̄ eua ad
huc ego erat qñ adā de pctō eam
accusans dīc. mlier quā dedisti mi
hi sociā. Gen. iij. Etā eua ip̄a i sua
formatōe añqz adā eā vidissz di
cta est mlier. tulit inqz vnā de co
stis ei⁹. Gen. ij. Mlier ḡ in sc̄ptu
ra vt dicit Ouge. nō ē nomen cor
ruptele sed etatis. vt q̄libz posset
dici mlier q̄ bz annos pub̄tas. vt
sq̄ sit habil viro. Seq̄t. [Dīc m̄
eius m̄stris] Virgo m̄ cōfidēs
petitōz suā nō parī repulsaz. sed
mag⁹ ex xp̄i rñsiōe intelligēs ip̄az

ad p̄ueniēs tps dilata. vt p̄t et p̄
ori snia Ch̄rif. expectabat ipleri
onē eius petitōis hora p̄ueniēti a
suo filio cognita. et iō dixit m̄stris
q̄ f̄uebāt i nuptijs illis. Qd̄cū
qz dixerit vobis facite. Itaqz dī
ceret Ip̄e disponet aliqd̄ vobiscū
oportūo tpe qd̄ ip̄e nōscit. et qd̄
cūqz dixerit vobis facite. **¶** Et ē
est notandū qd̄ ego m̄ i oibz illis
tā pauca v̄ba loq̄bat et solū neces
saria ad p̄positū. Nam a p̄ncipio
cū a filio p̄uenit magnā rē q̄mī
raculū. qd̄ tñ añ b̄ nūqz fecit tūc
dixit solū. vinū nō habēt. et cū in
tellexit se a filio exaudītā. tūc dixit
m̄stris. Qd̄cūqz dīc. vob̄ f. Ecce
qud̄ nō potuistis iudicātentū pau
ciōibz verbis ex̄p̄m̄te. et illd̄ v̄t
de maxilla ei⁹ b̄n̄dictatē. Quia dī
git sc̄ptas. B̄ndict⁹ i regula qd̄ vn⁹
ḡd̄is b̄n̄dictatē ē pauca verba loq̄.
et raro. et solū vn⁹ et necessaria
ad p̄positū. Ita etiā facerem⁹ si
eēm⁹ h̄ntes. et adhuc m̄lētū iua
rer si bō nō loq̄ret nisi p̄us itellī
geret et p̄deliberat⁹ p̄ceda. qz tūc
posset paucis verbis et intelligibi
lī h̄oibz ex̄p̄m̄re mētis cōceptū.
als̄ errat in p̄p̄o s̄m̄oe. et eū audi
entibz difficilē aut non intelligibi
lē facit. scriptū ē eīm. sermo sapiēt
facilis. **¶** Erāt aut̄ ibi lapidee hy
drie ser polite ad purificatōz iude
ozi. Ex traditōe iudeoz senioz iu
dei vasa freq̄nter lauabāt et purifi
cabāt. s̄m̄ qd̄ dīc̄t Mar. viij. Et
iō ad hoc faciēdū erāt ibi ille hy
drie q̄ erāt vasa ad reponēdum a
quā p̄ h̄m̄oi purificatōe. et ex hoc
miraculū fuit euidēt⁹. qz si aqua
fuisset p̄uerla in vinū in vasis vi
narijs posset credi qd̄ vinū p̄extitit
ser̄ ibidē capiteas metretas binas

vel ternas. Metreta mētura q̄da
est p̄tines decē sextarios f̄m J̄s̄
doz. xvi. et bimol. Cui⁹ autē q̄tita
tis fuerit sextari⁹ nō est certū. qz n̄
est eiusdē q̄ntitatis i diuersis loc̄
[Dicit eis iesus]. s. mīstris. [Im/
plete hydrias aq̄] qz autē de aq̄ p̄
us ibi posita hauerāt ad purifica
tionē. ideo iussit iesus ipleri qd̄ fu
erat amoris. Tūc subdit. [Et imple
uerūt eas vsqz ad sūmū]. Per h̄
em̄ miraculū fuit euident⁹ qd̄ aq̄
fuit appositā de nouo. et p̄ mini/
stros q̄ sciebāt totalē defectū vi/
ni. Que cū implete essent aq̄ cō/
uersa est in vinū & tute diuina: dicit
Chrys. Non autē tpe dñs aquam
hauit. et tūc vinū ostendit s̄ hoc
iubet mīstris vt eos testes habe/
ret et⁹ qd̄ fiebat. vñ seq̄t. [Dicit eis
iesus. haurite nūc et ferte architri/
clino]. Voluit em̄ dñs qd̄ ille qui
erat p̄ncipalior inter conuiuas p̄
mo de vino illo gustaret. et ex cō/
mendatōe illi⁹ miraculū not⁹ fi
eret. pp̄ qd̄ dixit. ferte architridi
no. Scdm̄ Alchunū. Tricliniū
est ordo triplex lectoz. et architri/
clin⁹ est p̄nceps triclinij. i. prim⁹ i
ter cōuiuas. qz antiq̄ comedebāt
in p̄uijs sedētes in lect̄. prop̄
qd̄ in scriptur̄ dicūt hoīes come
dentes accūbere v̄l discūbere. Et
ē pbabile qd̄ fuerit aliq̄s sacerdos
illi⁹ r̄pis q̄ stabat ad b̄ndicēdū in
nuptijs. ad ostendēdū q̄liter debe
at p̄cedere f̄m legē et statuta senī
orū. [Et autē gustauit architricli
nus aquā vinū factā]. i. mutatā
in vinū [et nō sciebat vnde esset]
s̄z qd̄ ēet p̄ virtutē xp̄i mīstri autē
sciebāt qd̄ hauerāt aquā ad supplē
dū vini defectū ex p̄cepto xp̄i vo/
cat sp̄sū architriclin⁹ q̄si ad argu

endū eū. Tūc subdit. [Et dixit ei.
Dis hō] prudēter agēs [p̄mo]. i.
in p̄ncipio [ponit bonū vinū]. i.
appōnit cōmūatib⁹ bonū vinū. qz
tūc s̄c̄e viuar et p̄t discernere bōi
tatē vini. nō sic autē p̄ ebetatē. vñ
subdit. [Et cū inebati fuerint tūc
illud qd̄ deter⁹ ē] appōit ip̄is cō
mūantib⁹. qz tūc nesciūt discerne
re int̄ bonū et malū [Tu autē sua/
sti bonū vinum vsqz ad buc]. q. d.
Imprudēt fecisti h̄rū. iste tñ lo
q̄bat i gr̄ater. dicit Chrys. Nō sim
pliciter autē xp̄s vinū s̄z vinū op/
timū fecit. talia em̄ sunt xp̄i mi/
racula vt m̄lto his q̄ p̄ naturā fi
unt speciosiora et vtiliora fiāt. Bq̄
igit̄ vinū facta mīstros testes ha/
buit. boni & oīni architriclinū et
sp̄sū aliq̄d ostēdisse. s̄ euāgelista
h̄ p̄mittit t̄gēs solū illd̄ qd̄ ne/
cessariū ē scire. s. quōd vinū ex aq̄ fe
cit. vñ statim subdit. [Hoc initij si
gnoz fecit iesus i chana galilee] B̄
em̄ erat p̄mū miraculū a xp̄o fa
ctū vt dicit. [Et manifestauit glo
riā suā]. i. diuinitatē potētā. [Et cre
diderūt in eū discipuli ei⁹]. Quia
aliq̄ de nouo crediderūt i eū. et illi
q̄ p̄us crediderūt. vt andreas na
thanael et ceteri de q̄b⁹ d̄r Joh. i. in
fide fuerūt solidati. Et dicit Aug⁹.
Hoc autē miraculū dñi qd̄ de aq̄ fe
cit vinū nō ē mix. eis qz nouerūt
qd̄ de⁹ fecit. ille enī fecit illo die in
hydrys q̄ oī anno b̄ facit i vitib⁹
S̄z b̄ assiduitate amisit amiratio
nē. itaqz fuauit sibi de⁹ iusitate q̄
dā qd̄ faceret vt t̄q̄z dormietes ad
se colēdū mirabiliter excitaret. **P**
Querit h̄ an p̄uersio aq̄ i vinū de
q̄ dcm̄ ē i euāg. fuerit p̄mū mira
culū xp̄i qd̄ fecit i b̄tiana nata assu
pra q̄ fuit ist̄z diuinitatē et i miraculū

Dñica pria post octa. epipha.

faciēdis. vñ z ad raptum manus eius mūdabāt leprosi. illūinabāt cecī z ad volūtate ei⁹ suscitabant mortui. Rñdēt s̄m intēriōz Lñs. et Nycō. de ly. sup finē illi⁹ euāgelij. Et s̄m. s. Thomā in. iij. pte sū/me. q. xliij. Qdñs añ illud miraculū cōuersionis aq̄ in vinū nullū aliud fecit in natura humana. Sed q̄ illud fuerit p̄mū. patet. Nā n̄ fecit miracula i infātia sua qz illa fuissent vana z inutilia. qz nō fuissent ad manifestatōnē doctrie sue. nec recto ordine fuissent manifestaria diuinitat⁹ eo q̄ fuissent ipeditiua recte cognitiōis de ei⁹ hūanitate z incarnatōne vt dicetur. Et ideo libellus de infantia saluator⁹ p̄trariū hui⁹ dicēs iprobat⁹ est tāq̄ ab heretic⁹ cōfect⁹. vt p̄z in decreto Selasi pape Qem dñs in puericia sua nō fecerit t̄lia signa q̄ in dicto libello sūt posita patet. qz p̄siderādo totā seriē oīm euāgeliorū nō inueniūt fecisse miracula nisi vtilia z homib⁹ salutaria. vt infirmos curare. cecos illūminare. opa ei⁹ fructu pietat⁹ z salutis plena decuerūt xpm q̄ plenus pietate. Illa miracula in dicto libello sibi assepta nec fuerūt vtilia nec salutaria saltē mltā eoz sed vana z vacua solū qñdā amiratiōnē vidētib⁹ inducētia. Itē nō legit dñm vnq̄ r̄fisse igit̄ a fori⁹ ori nō fecit t̄lia vana z fatua q̄ ibi ponūtur. Licet enī fuerit puer cor⁹ por⁹ fuit tñ p̄fect⁹ vir mēte ab infāti cōceptōis sue p̄gnosces oīa q̄ cognouit. postea effectus vir nec fecit postea signa añ suū baptis mū. vt patet Job. i. Xps tpe baptismi adhuc erat incognit⁹ etiā ipi p̄curson suo. Vñ Job. baptis. lo

quēs de xpo ait. Et ego enī nescie/bā. s. añ baptismū. Silr loqns in deis dicit. medius aut vñm stetit quē vos nescit⁹. Si aut aliud miraculū fecisset nō fuisset sic incognit⁹ z maxie suo p̄curson qui ad ipm manifestādū nat⁹ erat. vt p̄z Luc. j. imo nec p̄cursoze idignū ē qz ei⁹ miracula sufficiēter m̄ifestassent eum. Et iō dicere q̄ fecerit miracula añ ei⁹ baptismū est manifeste cōtra euāgelij. Post baptismū vero p̄dictū fuit p̄mū. s. cōuersio aque in vinū. z p̄ cōsequēs fuit ei⁹ miraculū simpliciter p̄mū.

Post q̄ fuerit cōueniēs xps nō facere miracula añ illō tps patet. qz miracula xpi ad duo ordia bant⁹. s. ad manifestatōez sue diuinitat⁹. z ad cōfirmatōez sue doctrine p̄ quā hoīes ad fidē adducebātur. z quantū ad veraq̄ fuit cōueniēs differre opationē miraculoz vsq̄ post baptismū. s̄ p̄mo declarātiōnē miracula erāt doctrine sue cōfirmatiua. qz cōfirmatio doctrie nō p̄cedit actū docēdi. s̄ magis seq̄tur. Ad p̄dicatōz aut z doctrinā requirit̄ erat p̄fecta saltem de cōgruitate de q̄ nūc agit. Perfectione etat⁹ est. xxx. ānoz. p̄ter qd Joseph recepit regnū egipti in t̄li etate. Gen. xli. Silr dauid incepit esse. xxx. ānoz cū regnare cepit. vt habet. ij. Reg. v. Et Ezechiel incepit in. xxx. āno p̄betare. vt habet Ezech. j. Et iō cōsequēs fuit vt añ tricesimū ānū nō doceret z p̄ cōsequēs nec miracula facerz sue doctrine affirmatia. **S**cdo idē oñ dī inq̄rtū miracula erāt sue diuinitat⁹ manifestatia. parīs ei⁹ est p̄culi (dicit Nico. de lyra) si neget̄ i in xpo vera bñanitas sic si neget̄.

in eo vera diuinitas. et sic debuit diuinitas manifestari. ut vere hūanitas cognita non impediret. et ideo si fuit ueniens ante etatem perfectam miracula facere: ne eius incarnatio fantastica putaretur. Logruus ergo fuit quod dominus a natiuitate usque ad illud tempus illius miraculi et post baptismum conuersaretur in omnibus sicut homo et uenerat aliis. ut et hoc manifestaret ueritatem hūane nature sue. et quod post illud tempus cum iam ad perfectam etatem ueritatem inciperet saluare et diuinitatem suam per miracula manifestare et probare ueritatem sue doctrine. Dicit Chrysostomus. Si hoc prima etate miracula fecisset indignis istis alio manifestare eum. quod enim in breui tempore per miraculorum multitudinem clauit ut nomen eius manifestum fieret omnibus multo magis si puer existens in prima etate miracula fecisset. nam et ea quod fierent inopabiliora existarent ab infirmitate facta. decens autem non cepit signa facere ex prima etate existimassent enim fantasma esse incarnationem et ante oportunitatem tempus eum cruci tradidissent in uero liquore facti

Domnica secunda post octa. Ephie Sermo undecimus

Dominus descendit de monte in quo erat turba multa. Na theci. viii. Postquam dominus conuersauit in monte finem suum omnibus preceptis quibus christiana uita formatur perfecte. ut dicit Augustinus. mox descendit ad operantem miraculorum ut per uirtutem signorum sermo firmaretur apud audientes. Dicit enim hoc. Cum descendisset iesus de monte in quo cum eo erant discipuli quibus erat datum

nosse celestis doctrine secreta. Secrete sunt enim turbe multe. Ique. i. i monte ascendere non poterat. ut dicit origenes. Quos delictorum sarcina deprimit ad sublimia mysteria non scendere non ualeat. Sequatur autem dominus aliquis (dicit Origenes.) propter charitatem. plerique propter doctrinam nonnulli propter curiosem. Per hoc etiam quod domino in monte docere discipuli erant cum eo turba inferius expectate demonstrat finem. Raymonde doctoribus ut in predicatione sua finem habere moderatum. ut scilicet uiderit unumquemque capere posse ita uerbum dei annunciant. Ascendit enim in montem doctores cum perfectionibus excellentiora precepta ostendunt. descendunt vero cum inferioribus leuiora demonstrant. Et dicit Chrysostomus. quod inter ceteros qui montem non ascenderant etiam leprosus fuit qui ascendere non ualebat quasi peccatorum baculas pedibus. Leprosus enim est peccatorum animum nostrorum. Ideo ergo dominus de altitudine celi quasi de excelso monte descendit ut leprosum peccatorum nostrorum mundaret. et quasi iam parus descendenti occurrit. Propter quod dicit. Et ecce leprosus ueniens etc. Origenes In monte dominus docuit. alias curauit. corda sanauit. quibus completis sicut de celestibus montibus ad saluandos descendit. et uenit ad eum leprosus et adorauit eum. Iamque peteret adorare cepit cultum diuinitatis ostendens. Chrysostomus. Non autem illum petebat quasi hominem artificem sed adorabat quasi deum dicens. Domine si vis potes me mundare. Ique. d. finem Origenes. Voluntas tua opus est. et opera tue uoluntati obediunt. tu prius naaman syrum per helyseum a lepro mundasti. Ili. Regum. v. et modo si vis

Dñica secūda post octa. epi.

potes me mūdare Chrys. i. ome.
Nō dixit si rogaueris deū vl si ora
ueris si volueris potes me mūdare.
Nec dixit Dñe mūda nos. s; ei to
tū cōcedit z dñm fecit z prātē vni
uersorū ei tribuit In h aut q dicit
si vis. nō dubitauit xpi volūtates
ad omē op^o bonū patā. s; qz non
omib; expedit corpal integritas
nesciebat vtz ei expeditet oīo illa
Dīc q si vis q si dicat. credo q bo
nū est. si vis ignoro aut si est mi
hi qd desidero bonū **R**hic ē
cōsiderādū qz sapient^{er} habuit ille
leprosus tūc nūc pmo ad fidez con
uersus. nō em̄ desiderauit sanita
tē corpis nisi inq̄ritū illa esset aīe sa
lutaris. z iō nō orauit vt dñs eus
sanarē. s; illi^{us} volūtati cōmisit an
eū sanare vellz q sol^o nouit quod
sue cōgrueret saluti. A q lepro ad
huc i fide nephito nos a puericia
in xpi fide enueriti exēpluz recipe
debem^{us}. vt bona fortūe. bona na
ture. z q̄cūqz terrena q bo cōtingit
bñ z male vti nō peterem^{us} a deo
nec ea qrerem^{us} nisi inq̄ritū sūt ne
cessaria sūstētati nre z expediētia
nre eterne salutis. Nihil em̄ bonū
est nisi nra felicitas eterna z q no
bis ad illā psequēdā pficiunt siue
sint psp̄ra siue aduersa. z q̄cūqz
nos a cōsecutōe efne felicitat^{is} ipe
diūt aut retardant illa nob mala
sunt z nocua. siue sint diuitie siue
sanitas siue honores. siue liberi.
aut alij amari z q̄cūqz alia q fm̄
mūdū reputant. z a mūdānis ap
petūt. Lū at dñs volūtate z vbo
sanare pōt manus apposuit. Vñ
sequit^{ur} Et extendēs ihs manū te
tigit eū] Hūanitas em̄ xpi (vt di
cit damasce.) erat organū z instru
mentū diuinitatis Et sic artifex me

diāte instrumēto opat^{ur}. sicut tus di
uina in xpo p applicatōz hūanitat^{is}
aliq faciebat vt eā cōiūctū instru
mētū diuinitati declararē. **S**z q̄ri
tur qre dñs tetigit leprū cū h p/
hibitū fuit in lege. Rñdet q non
fuit phibitū in lege leprū tangere
ei qui ex tactu suo poterat curare.
Sic helias z heliseus nō fecerunt
cōtra legē tāgendo mortuū ad re
suscitādūz. vt habet. iij. Reg. xviij
et. iij. Regum. iij. Et Chrysosto.
dic. Dñs oñdit q nō subiaceret legi
z qm̄ mūdīs iā nihil est imūdum
Nō em̄ man^{us} eius a lepra facta ē
imūda. sed corp^{us} leprosu a manu
sācta cōstitutū est mūdū. nō ei so
la corpa creatur^{ur} venit s; z aīazim
verā sapiētiā docuit^{ur}. Sicut igit^{ur}
manib; nō loq̄ māducare nō phi
bebat. ita z h erudit qm̄ optet aīe
leprā formidare solā qd est pctm̄
Leprā aut corpis nullū esse ipedi
mentū ad virtutē. Et subdit chry
sost. Si eū tacite curasset qd scire
poterat cui^{us} virtute sanar^{ur} eet. er
go volūtas mūdādi facta ē pro
pter leprosu. verbū autē propter
spectatē. iō dixit volo. mūdare]
vt dicit Hiero. Nō aut vt pleriqz
latinoz putāt cōiūctim legendūz
est sed sepatim. vt primo dicat volo.
deinde iperās dicat mūdare.
Ille em̄ dixerat. Si vis. Dñs rñ/
dit. volo. Ille p̄miserat. potes me
mūdare. Dñs dicit. mūdare. [Et
cōfestim mūdāta est lepra eius
Quia vt dicit Orige. Iste nō di
stulit. nō ei tardauit credere. ideo
dñs nō tardauit mūdationem.
S Et ait illi iesus. Triplex mā
datū est imponit. Primū vt occu
tarer miraculū. Vñ ait Vnde ne
mini dixeris] Et hoc ideo primo

fm Christo. et Amb. vt nob daret
exemplū vt de nris opibz ostenta
tionē nō qramus z glām. Vbi
notādū est qd est vniū viciū cōe
apud hoies et ad qd multū incli
nati sum⁹. et est illud qd alioz di
cta et facta etiāz si sint bona raro
reputam⁹. sed sum⁹ pmissimi ad
rephendendū ea. qd cū nō sūt fa
cta fm nrm affectū z ea qd facim⁹
dicim⁹ et sum⁹ nos aut sentim⁹
placēt nob. et pferim⁹ ea his que
alioz sunt cōmendādo ipā apud
alios etiā laudādo. vel apud nos
occulte iudicādo. z sepi⁹ designat
alijs si nō imitant nra tanqz ma
gna qsi ipi nō habeāt in rebo iudi
ciū. Irē tanti delectamur i huma
na laude qd etiā simplicibz z stultis
hoibz sepe de laudē nra credi
mus qbz in null⁹ alijs rebz crede
remus. et qd nesciūt pēlare merita
z dignitates opez et psonaz aut
etiā qd laudādū sit aut vitupan
dū sicut nec cecus discernere valz
inter colores. Irē si aliqñ accusa
mus nos aut nra hoc nō sp ex hu
militate facim⁹ sed p b astute vo
lumus alios ad nram laudē puo
care qsi nō debeāt pati qd vitupe
remus qd in nobis laudādū sci
unt aut credūt. Aut iō facim⁹ vt
ab eis reputemur vt saltē sic pla
ceamus si aliud nō habem⁹ vnd
placere possim⁹. et hec oia sūt re
phēnsibilia z oriūt ex supbia cōiter
et aspectu hūane laudis et inanis
glie et vane oñtatōis. qd oia domi
nus cauere docuit suo exēplo auz
sanationē leprosi occultan pcepit
Ergo homo illa mala caueat
z quietior in anima existat a pu
gna multarum cogitationum et
affectionum est documentum vti

le vt homo non solum compla
ceat sicut dictis z factis proprijs
qd ea semper preferat aliorū op
bus et verbis. sed etiā ne sicut eis
cōsidat qd p certo teneat ea eē bo
na et bene facta. quēadmodū fe
cit supbus pharise⁹ qd se iactabat qd
modo bis ieiunaret in sabbato.
tanqz certū essz sibi qd opa sua ef
ficerent placibiliter facta. imo caueat
ne forte in ipo aut in ope suo sit
aliqd latens qd alijs aut diuie sa
pientie displiceat. sicut fecit Job
qd dicebat. Verebar oia opa mea.
Et cum hominē contingit coram
hominibz aliquod opus bonū et
notabile aliqd facere. vt exempli
gratia pdicare vel aliqd sile tunc
nō anxiet quō sic faciat qd ipse per
hoc placeat hominibz sed conari
magis debz qd faciet qsto melius
z magis expedire pōt fm deū et
pfectū. p. miorū. et si bene successer
it deo gratias agat qd dedit forte
magis merito aliorū qm merito p
prio. et si alijs laudant non extol
latur ex hoc sed cogitet. ex eoz be
nivolentia sic loquuntur. si male
successerit sibi sua culpa. Vt si alijs
vituperent factū nō ex hoc turbe
tur. sed cogitet. ego feci quod po
tuit. imo gratias agat et speret qd
dominus hoc ad bonum suum p
miserat. et cum sic ab elatiōe pre
seruauerit. et qualitercūqz succes
sisset siue bene siue male dicendo
fecit suam diligentia tūc nō mul
tum circa hoc animo occupet an
placeat aut displiceat. et an alijs
laudent vel despiciant. sed statim
sic se habeat interius corde z exte
rius in exhibitione ac si non fece
rit et multo prouior erit animus

Monica secūda post octa. epi.

suus et ceterus. **S**ecūdo ideo qz vt
dicit Chryso. Non dū erat tps xpi
opa p̄dicare qd cōmittendū erat
aplis. Tercio fm Ambro. qz me
liores sūt q̄ fide sp̄otanea credūt
q̄ sp̄atis bñficijs. Quarto fm
Nicro. qz nō op̄ est p̄dicare qd
euidētia opis demōstrabit. Qui
to qz prius fuit expectandū iudi
ciū sacerdotū ad quos fm legem
p̄tinebat iudicare de lepra. Ad q̄s
eū dñs remisit dicens. [Eade ostē
de te sacerdoti] **E**t h̄ fu
it scđz p̄ceptū sibi datū. Misit eū
aut dñs ad sacerdotes prop̄ plu
res causas. Primo fm Nicro. p
pter hūilitatē vt sacerdotibz d̄fer
re videret. Secūdo fm eū vt sacer
dotes videntes leprosu sanatum
crederet saluatori z saluarentur.
Tercio fm eundē et Chryso. ne le
gem infringere videret de q̄ eū se
pissime criminabāt. Quarto fm
Chryso. vel Duge. vt p̄gnosceret
qz nō fm legis consuetudinē s̄z p
gr̄e op̄atōem sanat̄ ē. Quinto qz
liq̄ esset mūdatus nō tñ reputa
bat mūdus nec p̄mitterbat ad co
habitātōem eoz vel alioz nisi sa
cerdotū iudicio. Per hoc etiā si
gnificabat qz p̄ctōz q̄ p̄ leprosu fi
gurat licet sit mūdatus a lepra
peccati p̄ contritōem tñ adhuc te
net se oñdere sacerdoti p̄ confessi
onē. **T**erciu mādātū fuit. [Et
offer imm̄t. Iq̄d p̄cepit moyses i
testimoniū illis. sicut d̄ hoc sc̄ptū
est Levi. x. Et Chryso. i ome. Pre
uidens em̄ r̄ps eos ex hoc nibū
profuturos nō dixit in emendati
onē eoz sed in testimoniū. i. in ac
cusatōem z attestatōz. qm̄ q̄ a me
erāt fieri da oia facta sunt. z licet
eos p̄videnim nō emēdari non tñ

obmisi q̄ fieri oportebat. illi autē
in p̄ria māserūt malicia. Remi
gius. Moraliter autē p̄ leprosus
intelligat̄ p̄ctōz. Naz p̄ctū immū
dam et variā facit aiam. qui ante
christū p̄cedit qm̄ de p̄stinis p̄ce
catis cōfundit̄. et tñ debz penite
re z remediū penitētie postulare.
Nā leprosus vuln̄ oñdit z reme
diū postulauit. Extendit aut̄ do
min̄ man̄ qm̄ auxiliū diuine mi
seratōis impendit. et statim cōse
q̄tur absolutōez peccatoz. nec d̄z
ecclesiē recōciliari nisi iudicō sacer
dotis. **E**t **L**ū autē introiit
capharnaū. Nōtandū fm Nico
laum de lyra qz ille centurio cui
seruus hic curatus legit̄ nō erat iu
de^s s̄z genti^l. ille positus fuit a ro
manis ad custodiā p̄ncipal̄ ciuita
tis capharnaum. Et ideo qz iesus
erat iude^s ip̄e nō venit ad eū in p̄
pria p̄sona reputās se indignum
ad ipetrādū hoc. sed misit ad ie
sum p̄ncipes sacerdotū iudeoz.
vt dicit Luce. vii. vt p̄ eos curatio
nem sui serui facili^l impetraret.
Et qz qd p̄ alios facimus qdā
modo p̄ nosip̄os facimus. vt dī
cit Augu. in de p̄cordia. euāge. Et
ita Math. dicit eū vāsse ad ihm̄
nō qz in p̄pria p̄sona venit sed p̄ i
termēdias p̄sonas. Et sic intelli
gendū est qd dicit h̄. [Accessit ad
eū centurio]. i. p̄ amicos. Diatur
aut̄ cēturio qz habebat centū ho
mines i armis sub se ad custodiā
ip̄ius galylee. Idē aut̄ cēturio au
ditis xpi miracul̄ firmit̄ credidit
qz posset sanare seruū ei^l q̄ erat ei
valde char^l. vt d̄z Lu. vii. Et iō de
ei^l sanatōne fuit valde sollicitus.
[Accessit ḡad eū rogās et dicens.
Dñe puer meus iacet i domo pa

Sermo XI

liticus. et male torquuntur. Chryso.
Fide autem centuriois vide quod non di-
xit. veni salua. sciens quod illic consti-
tutus in omni loco erat pñs. Sa-
pientia autem quod non dixit hic consti-
tutus sana eum. sciebat enim quod potes-
tatem ad faciendum. sapiens ad intelligendum.
misericoors ad exaudiendum. ideo
infirmum tñ exponit. remedium
autem sanitatis in pñte misericordie
sue dimisit. Iesus autem sciens fides
et deuotioem eius respondit ei per infirmum.
cum dicens. Ego veni et curabo
eum. Chryso. super Mat. Quoniam
centurio per seruum peribat ideo ire per-
misit ut nos doceat non colere ma-
gnos et contemnere modicos. sed
pauperes et diuites sibi honorare.
Cum autem esset in via misit centurio
nuncios obuiam ei ut sibi diceret. Do-
mine non sum dignus etc. Erat enim
homo gentilis et abominabile erat in-
deis comedere aut bibere cum gen-
tilibus aut domos eorum intrare. Et
forte ille gentilis idola habebat in
domo et ideo ex humilitate christum ab
ingressu domus sue repellebat. et
ex altera parte firmis credebat quod ab-
ses solo homine seruus suus curare pos-
set. propter quod dixit. Sed tamen dic
verbo etc. Et probat illud per hoc quod
subdit. Nam et ego homo sum sub
potestate constitutus habes sub me mi-
lites. id est ego habeo alios sub
me qui debeant mihi obedire tñ suus
subditus maiori videlicet pñsidi et
impatori et subditi obediunt mihi.
quia dico huic vade et vadit. Et hoc
intelligit sequens conclusio. scilicet hec. er-
go tu qui non es subiectus alicui potestati
potes percipere infirmitatem et eam ex-
cuse. et sic solo verbo curare suum me-
um. **X Aug.** de verbis domini.
Dicendo autem se indignum pñstitit di-

gnus non in cuius pietas sed in cuius cor
christus intraret. nec ei hoc diceret cum tan-
ta fide et humilitate nisi illud quod ti-
mebat intrare domum suam corde ge-
staret. Nam non erat magis felicitas si
iesus intraret in pietas eius et non esset
in pectore eius. Orige. Qui sancti et deo
acceptabiles anasthetes sub tectus
tuum ingrediuntur tñ cibidem per eos dominus
ingreditur. et tu sic estimas tamquam dominum
suscipes. et quasi corpus et sanguinem
domini in aduocalis et bibis tñ dominus sub
tectum tuum ingreditur. Tu ergo humiliter
teipsum dicas. Domine non sum dignus etc.
Ubi ei indigne ingreditur ibi ad in-
dicium accipietur ingreditur. Audiens
autem iesus miratur etc. Ex predictis inferet
quidam conclusio. quod ex fide huius gentilis
et infidelitate iudeorum concludit salua-
tor vocatorem gentium et reprobationem
iudeorum. Et hoc est quod dicitur. Audiens autem
iesus habita centuriois expressum tñ
fidei miratur etc. Sed quomodo in christo fu-
it ammiratio. vide Nico. de lyra.
[Et sequentiis se] scilicet suis dicit. Dixit
Non inueni tantam fidem in istis. id est in
populo iudaico. quod intelligendum est
quod ad originem fidei. quod alii pluri-
bus signis visis crediderunt. ille
vero nullo miraculo viso sed solus
audito credidit. imo principales po-
puli iudaici non crediderunt. et multi-
tudo a fide auerterunt. et ideo con-
cludit saluator. Amen. id est fideliter.
Dico vobis quod multi ab oriente
et occidente veniunt et recubant cum abra-
am ysaac et Jacob. quod multitudo
gentium de diuersis partibus orbis ex-
stetit per predicationem apostolorum. quia
ad fidem et sic preceperunt gratiam et glo-
riam. Filii autem regni. id est iudei ex quibus
erat christus natus et quibus erat
principaliter missus ad predicandum eis
etiam in tenebras exteriores. quare

Dñica tertia post octa. epi.

pulerūt fidē xpī. et sic remanēt in
pctis suis obstinati: et sic efficiē
ad penas inferni q̄ dicunt exterior
res tenebre. Quia tenebre interio
res sūt ignorātia cecitatis intellectus
sed exteriores sunt gehenne. [Ibi
enī erit fletus et stridor dentium.]
Haymo Per methaphorā enim
mēbroz penas describit tormen
toz. Solent enī oculi fumo tacti
lachrymas pducere. dentes vero
a nimio frigore stridere. Ostēdit
q̄ reprobi i inferno frig⁹ et calo
rem intolerabilē sustinebūt. fm
illud Job Transibūt de aquis ni
uiū ad calorem niviū. Et dixit ihs
centurioni. Glade et sicut credidi
disti supple p fidē fiat tibi sin sa
natōe serui tui. Et sanatus est pu
er in illa hora.]

Dñica tertia post octa. Ephie.
Sermo xij.

Ascendēte

a iesu in nauiculā secuti
sunt eū discipuli eius.

Matth. viij. **A**dū dñs post
sermonē in mōte factū multos in
firmos curasset. et multa mirabilia
fecisset (vt refert Matth.) Videns
circa eū multas turbas ascendit in
nauiculā vt transiret in regio
nē genēsareth. Et b̄ fecit fm Re
migiū. vt q̄si hō turbaz impo
ritatē declinaret. Erāt enī ibi affi
xi ammirantes et videre ipm volen
tes Quis enī discederet a thia mi
racula opante. Quis enī facies ei⁹
nō veller videre et os thia loquēs
Si enī moyses glorificatā faciem
habebat et stephan⁹ sicut angeli.
intellige comunē dñatorē quales
decēs ē tūc apparuisse. vñ pp beta

Specios⁹ forma p filiis hoīm
Et vt fm Chrys. per b̄ nos doce
ret ostentatōnē fugere: et nihil pp
hoīm laudē facere. Et vt dicat Ori
genes. Cū multa et mirāda dñs
oñ disset in terra trāsiret ad mare:
vt ibi excellētia opa demonstraret.
q̄tenus terre marisq̄ dñm se oñ
deret. Et secuti sunt eū discipuli
eius In oīm gressū ei⁹ seq̄ntes. vt
dicit Origen. sed mag⁹ scitātē co
mitātes Et fm Chrys. Dñs iussit
vt seq̄rent eū trans fretū. quaten⁹
in seipis experirent et tūc miracu
loz q̄ in alijs videbāt fieri. Et ec
ce mor⁹ magnus fact⁹ est in mari
ita vt nauicula opiret fluctib⁹.
Iste mor⁹ nō est factus naturalit
sed imperio xpī. sicut scribit. Qui
cōturbas pfundū maris. Et fm
Origen. Chrys. hoc fecit vt disci
pulos mitteret in timorē vt suoz
auxiliū implozaret. suazq̄ potenti
am postulatib⁹ manifestar. Ipe
vero dormiebat in corpore q̄dē. s̄ nō
diuinitate. demonstras q̄ verum
hominē assūpsit corpusq̄ corrup
tibile induerat. Vbi notandū q̄
dñs n̄ freq̄nter sua opa tpaunt.
q̄ i vno eodēq̄ miraculo mōstra
ret se esse deū et hominē. Sic enī
in pposito vñ fecit. nā dormiuit
vt se homiez esse mōstraret. et po
stea suo impio mare sedauit in q̄
se deū esse oñdit. cui venti et mare
obediūt. Et accesserūt ad eū et su
scitauerūt eū. Et dicat Cyrillus. Di
scipuli nō statim suscitauerūt xp̄s
cū cepit tempestas oriri. sperātes
alio mō posse euadere periculum
sed q̄ nauigādo piculū eis tātū
timorē incussit vt nulla esset alia
spes salutis tūc excitauerūt. Et sic
dicat Origen. Tāto metu discipuli

erāt pterriti z pene aīo alienati vt
in eū irruerēt et nō modeste ac le-
uiter suggererēt. s; turbulēter su-
scitauerūt. *Origē.* O discipuli sal-
uatorē vobiscū habetis z piculus
timētis. vitā vobiscū ēz d morte sol-
liciti estis. S; rīdeāt. puuli sum?
z adhuc infirmi iō timem? *Unō*
seqt. Et dīc eis iēsus. Quid timi-
di estis modice fidei. Iq. d. si prāte
meā vidistis sup terrā qre nō credi-
tis q i mari sū potēs. z si mors ir-
rueret nōne debuistis pstantissime
sustinere. Et fm *Chrysos.* Propt̃
h vocat eos modice fidei qz lz cre-
derēt xpm posse eos libare a picu-
lo cū eēt excitat. nō m credebāt q
hoc possz dormiēs facere. z iō de
h icrepant. *Ubi notādū*
q ex vbo saluatoris i correctōne
alioz tpantia z māsuetudo adhi-
bēda ē. Sic em dñs cū discipulos
icreparet māsuetudie vltus ē non
ifidelitatis s; pue fidelitatis eos ac-
culans. correctio em dura freqnt
facit q correct̃ a corripiente resili-
at. cū? p̃trariū facit correctō mol-
lis nisi sit hō p̃teru? z i malo ob-
stinat. tūc aliqñ expedit correctō
nis a sp̃itas. Tūc surgēs impauit
vētis. z facta ē trāqllitas in mari
magna. *Chrys.* In hoc ei? ptās
oñdī q oīs tēpestas cōfestim so-
luta ē. z nihil turbatiōis remāsit.
cū vō naturalz sit tēpestas tūc vlt
qz ad multū tpis aq p̃cutiuntur.
[Porro hoīes mirati s̃ dicētes.]
Qual ē h. qz vētī z mare obediūt
ei. *Orig.* Nō interrogatiue dicūt s;
assertiue. ille tal ē q vētī z mare
obediēt ei. Qual ē ille. i. qz. qz
fortis. qz magn. iubet ei creatu-
re z nō supgredit iussione ei. soli
hoīes resistūt qbo dat viā z pru-

dentis. et iō i iudicio dānabūt
Multis alijs modis exponit
pt *Uno mō tropologicē sine mo-
raliter fm Aug. sup Joh.* vt p na-
uiculā itelligat qlibz fidelis ania.
Hec nauicla mari exponit qz cor-
pi sociat et toti mūdo exponitur.
In hac nauiculā xps ascēdit cum
p grām z vnionē sacrificatiū ipaz
ihabitat. Sequit̃ aut discipuli. i.
vtutes theologice z alie. S; nec
pōt bec nauis sine fluctuatōe trā-
sire. Flāt em p̃tra eā vētī tēptati-
onū diabolicaz ab extrīseco veni-
entū et surgūt ab intrīseco vnde
passionū ire voluptates zc. Et nō
nunqz est tant? tēptationū ipet?
ab extrīseco z ab intrīseco q qua-
si aīa opit fluctibz vt sit i piclo cō-
sentiēdi. et sic peccādī gūit. *Mag-*
erem vnda est carnal? p̃cupia. ma-
gna vnda tpaliū idigētia. magna
vnda tribulatio: p̃secutio. ex qb?
timēdū ē aīaz z vtutes piclitari.
Sed xps aliqñ in nobis dormit
eo q ipē fm *Hilariū* sōno nro cō-
sopit i nobis. sepe ei fit q hō ha-
bēs grāz z etiā xpm cū inhabitā-
tē fit ad tps desēs z tard? ad opa
bona ex aliq pigrida z accidia aut
propter occupatōz lōgā i tpalibz
z seclariib? negocijs. z tūc xps qñ
sopit? nra accidia ita vt nō opet i
nob opa bona aut magna. Vel
xps dormit cū tal aīa nō exercez vi-
res suas i resistēdo p posse hmoi
tēptatōibz. propter qd xps nō iu-
uat eam qz ipa negligit facere qd
posset. et sic discipuli in piculo cor-
porali timore mortis in christuz
cōfugerunt pro adiutorio. sic de-
bet anima in tali tēptatione et
periculo spirituali cogitare mor-
tem propriā. dānatōem eternā et

Dñica quarta p^o octa. epi.

h^omōi que ei incutit timorē q̄ in
atata faciat qđ p̄t resistēdo tēpta
tōibus z p̄ residuo farrat ad au
tiliū. z dñs faciet sibi trāquillita
tē p̄bēdo adiutoriū p̄ augmentū
v̄tutis vt possit resistere. et remit
tēdo imperiū tēptatōis. qm̄ vt dīc
āpl̄s. i. ad Eboz. x. Fidel' de' qui
nō p̄mittit vos tēptari vltra qđ
p̄testis rē.

Dñica q̄rta post octa. epiphanie
Sermo tredecimus

Irit iesus
discipul̄ suis pabolam
hanc. Sile est factum

regnū celoz hoi qui semiauit bo
nū semē in agz suū. Math. xij.

Nota regnū celoz multis
modis accipit i sacra sc̄ptura. Et
ad ppositū aliqñ accipit p filio dī
fm̄ Remigii. Et sic regnū celoz
id ē fili' dei est filis hoi q̄ semina
uit bonū semen i agro suo. Vel
pōt accipi p ecclia hic militante.
Volens em̄ dñs declarare qual
sit status p̄sentis ecclie dīc. [Sile
est regnū celoz]. i. sile est de statu
p̄sentis ecclie sicut de hoie semina
te bonū zc. s. ita vt sit similitudo rei
facte ad statū ecclie. Et nota q
xps habuit triplicem agz in quo
semiauit triplex semē bonū. Pri
mus ager ē mūdus. sicut ipemet
dñs expōit ifra dī. Qui semiauit
bonū semen ē fili' hois. Ager est
mūdus. In h agro xps semiauit
semen v̄bi dei siue doctrinā v̄itarz
Scōs ager ē ecclia catholica in q
xps semiauit fideles hoies v̄ sūt
filij regni. i. sc̄i z electi filij q̄ inter
filios regni cōputāz vt dīc Remi
gius. De q̄bz dīc Ysaie. xvi. Electi
mei semen bñdictōis sūt. Semi/

nant aut tales a dño in agro ecclie
sic vt fructificēt exēplo et doctria
filios spūales generādo. Tercius
ager est aia in q xps seiauit semen
v̄tutū. Deinde tangit mali semē
nis supseminatiōez. Qui' sūt due
cause. Una hoim negligētia. alia
seueri demōis malicia. Primum
tāgit cū dīc. [Cū aut dormirent
hoies sid ē fm̄ Aug. cū negligēt
ageret ppositi ecclie: nō attēderes
nec vigilātes sup gregē suū. Vel
etiā q̄libet hō nō custodiēs sensus
suos. [tūc venit inimic' hō]. i. di
abolus clam z spargit supseminā
traria. Et nota cū hoies dormi
unt nō itēdēdo vigilāter sacre scri
pture z doctrine v̄itatis tūc dia
bolus iacit in agro mūdij semina
erroris et infidelitatis. Itē dum p
lati ecclie dormiūt. i. curam negli
gūt subditoz diaboli' supseminat
malos xpianos in agro ecclie q̄
sūt scandalū z scisma z psecutō ec
clesie. Itē dū aia ociosa vacat q̄si
dormiēs z nō exercēs v̄tutū opa
tūc diabol' iacit in agro aie semi
na vicioz. Multa em̄ mala docu
it ociositas. Propter qđ dīc Hie
ro. Sp aliqd opis facito vt te di
abolus occupatū inueniat. Nec
aut oia zizania sūt qz immūda et
infectūda. Dia em̄ immūda in se
mine zizania dīcūt fm̄ Aug. Se
minauit aut i medio tritici. qz in
ter doctrinā v̄itatis cōmiscauit fal
laciā erroris. inf̄ fideles z electos
cōmiscauit prauos hoies. inf̄ v̄tu
tes cōmiscauit vicia. [Cū aut creuis
set herba z fructū fecissz tūc appa
ruit zizania. Crescit herba semis
xpi irrigatōe et pluuiā. s. dū fit p
fectus intelligētia sacre scripture.
dū fit multiplicatio spūaliū. viro

Sermo XIII

rū. dū pfiat aīa de vīte i vītez.
Fructificat aut hoc totū semē dū
nob eterne vite pmiū ppat. **M**o
ta q nō est differētia zizanie z tri
tia in herba sic dicit Lbryf. quia
qsi silez herbā habēt. ita qsi ad ex
teriorē apparētiā frēqnter nō est
differētia inter semē xpi et semē
diaboli. s3 in fructu depēdēt di
uersitas. **Un** Mar. viij. A fructi
bus eoz cogscētis eos. **A**d
[Accedēs aut serui pñssamilias
dixerūt ei. Dñe nō ne bonū semē
semiaſti i agro tuo.] Iſti sunt fide
les dñi sui et solliciti circa res eius
Et signit platos ad regimē subdi
toz q hoc nō dicūt interrogādo p
modū dubitatis. Nō em dubi
tabāt qm bonū semen semiauerit
ipe sed qrūt p modū amirātōis
z doloris. vñ subdit [Un q. i. q
auctore ipe.] **A**ger habz zizaniā.
Et ait illis. inimic⁹ hō hoc fecit. i. i.
diabolus q est inimic⁹ seminātis
z semis. Iſte inimic⁹. s. diabolus
suggerit falsitatē q semē recte do
ctrine. **Itē** semia puerfoz hoim
ipe spgit ietelaz qb dixit saluator
Johā. viij. Vos ex pñe diabolo
estis. oīa opa pñs vestri facitis.
nō qdem creādo hoīes malos s3
eis vicia z errores suggerendo. et
sic q hoīes in ecclia mali sunt h ē
a diabolo suggerēte z ab hoīs vo
lūtate cōsentiente. qd innuit dñs cū
dixit. hoc fecit inimic⁹. i. diabol⁹ z
hō qz malicia ab vtroqz ē fm mo
dū pdictū. **Itē** ipe semiat i aīa vi
cia zria vīuabz [Serui aut dire
rūt. Uis imus z colligim⁹ ea.] i. i.
si vis excō mūicab imus eos z se/
parabimus eos a cōmuniōe fi
deliū. Tali zelo petr⁹ amputauit
auriculā seruo. Tali zelo dixerunt

discipuli Lu. vi. Si vis dicem⁹ vt
i ignis descēdat de celo. [Et ait. nō
ne forte colligētes zizaniā eradicē
tis sil et triticū cū eis.] Ecce qm
paterfamilias amat. qz permittit
malū semen inimici i agro suo ne
eradicaret triticū [Sinite vtraqz
crescere.] bonos z malos pmitti
te pmixtos in ecclia [vsqz ad mes
sem.] i. vsqz ad diē iudicij. [Et i tē
pore messis dicā messoribz. Colligi
te pmiū zizaniā. z alligate ea i fa
sciculos ad cōburēdū.] In quo inu
itur pena maloz. Et subdit pmiū
bonoz. [Triticū aut cōgregate i
horreū meū.] Tēpus messis est fi
nale iudiciū. messorē aut sunt an
geli. zizaniā sunt mali q pmo col
ligent a pfortio brōz ppetuo con
cludendi q ad penā dāni. et alliga
bunt ppetue q ad penā sensus. z
puniēt d inerb generibz penarū.
qz dñs i fasciculos. n. i. vno fasce fm
glo. Pro mō em puerſitatis sue
vnusqzqz puniet. Horreū aut est
celū empyreū. Et triticū ē iusti et
electi. q ad modū tritici sunt inte
rius cādidi p mūdiciā. exteri⁹ rubi
cūdi p patiētā in tribulatiōibz se
culi qzues moribz z vtilēs fmōibz
Illi illucducent paleis. i. pctoribz
traditis ad pburēdū igni inextin
guibili. Attēde h pñssamilias pru
dentiā i bonis semibz cōseruādis
attēde eius patiētā i mal semibus
tolerādis. Attēde ei⁹ iusticiā i pu
niēdo mala z ei⁹ misericordiā in p
miādo bona. **E**t nota q
dñs hec nō simplr mādauit vt ab
stineat ab eradicatōe zizaniōz. id ē
maloz etiā alijs nociuoz. s3 hoc
mādauit ideo vt tritico parcereſ.
id ē bonis. Et sic faciēdū ē cū non
pñt occidi mali quin occidant sil

Dominica septuagesime

z boni. vt qz latent inf bonos. vl
qz habent mltos seqces. ita q si/
ne piculo bonoz occidi vel ab ali
is separi nō pnt. vt Aug. dicit cō
tra pmenianū. Unde dñs docet
magis esse sinendū malos viuere
z vltionē seruandā vsqz ad extre/
mū iudiciū. qz q boni simul occi/
dant. Qñ vero ex occisiōe n̄ imi/
net piculū bonis sed magis tute/
la z sal^o tūc licite possunt mali oc/
cidi. propter qd scribit̄ Ero. xxi.
Maleficos nō sine viuere. Et in
ps. In matutino interficiebā oēs
pctōres terre. Querit̄ qre dñs
in ecclia sua pmittit pmisceri bo/
nos et malos. nōne meli^o fuisset
in ea solū fuisse bonos z nullos
malos. Rñdet̄ q melior est pmi/
xtio bonoz et maloz qz seqstra/
tio eoz. Pri^o et s qz de istis iudis
nascūt̄ sepi^o iusti z optimi fideles
qd non esset nisi essent scti pmi^o
Secūdo qz freqnter in mal^o sunt
donā grē gratis dare. sicut fuit de
propheta balaam z de sapia salo/
monis. z ita de alijs donis. q licz
nō sint ad pfectū vite etne illis q
illa habēt. tñ sunt ad bonū ecclie
z electoz. Dia eni pnt electis ex/
pediūt sic fuit. ij. Thimo. ij. Tercō
in multis necessitatibz hui^o vite
mali bonis mīstrāt: qñs inuite
subfuiūt vt liberi^o et pleni^o a m^o
tis necessitatibz deoccupati dō va/
cent. Glñ et apls p regibz infideli/
bus pcepit orare. p me ad Thīm.
ij. qz sub eoz pccōne licz tyrāni
ca z iniq̄ freqnt^o viuūt. Et Baruch
j. p̄cipiebat captiuis vt p nabuch
odonosor regez balthasar filio e^o
orarent vt lōgo tpe viuerēt. Ma/
nifestū etiā est q infideles plimū
laborādo insudauerūt vt scias di

uerlas et artes mechanicas inue/
nirēt in quoz labores christiā si/
ne veratōe intrauerūt ex s vltēri
us celestibz vacātes. Quarto ad
hoc valet cōmixtio illā vt boni p
secutōne maloz elucescāt exerceā/
tur et pben^t. z in virtute pficiant.
nisi em̄ fuissent psecutores glori/
osos martyres nō habuiss̄ ecclie
sia. Dicit Aug. Dis malus aut iō
viuit vt coringat aut p eū bon^o ex/
erceat. et nisi fuissent heretici non
sic plene z diligēter sacre scripture
exposite fuissent. sicut dicit Aug. i
de vera religioe. Lū em̄ heretici p
scripturā diuinā fidem ecclie cona/
ti sunt expugnare mgri z rectores
eccliaz necessitati fuerūt scriptu/
ras diuinas diligent^o videre. copi/
osi^o exponere. et mltā q in eis la/
tebant apire. et plura scripturarū
testimonia p manibz hē ad obui/
andū aduersarijs vitatis. z ad sol/
uere z trarietates q vident^o i scptu/
ris esse. q oia facta nō fuissent ni/
si p hereticos coartati fuissent. sic
etiā dicit sc̄tus Hilari^o. ij. d. trini/
tate. c. j. Quinto tal^o pmi^o plū
bus mal^o occasio cōuersiōis z emē/
datōis fuit. iuxta illud Lū sancto
sc̄tus eris. Et hoc etiā diuinā misē/
cordia plurimū extollit et mani/
festat ex quo ipos pctōres q dig/
ni sunt eterna morte sustinet i ec/
clesia sua vt maiorē occasionē ha/
beāt penitēdi. Nō vult enī domi/
nus mortē pctōris. Ita q p̄t qz
ex multis causis n̄ expedit vt ho/
mines mali tollerentur z radica/
rent ab ecclia oēs tēptatiōes dia/
bolice. eradicarēt enī multe simul
virtutes. Nam vir^o in infirmita/
te pficiat. Unde stimul^o carnis n̄
fuit ablatu aplo ad custodiā hu

militat[ur] z sequenter aliar[um] virtutu[m]
 Inica septuagesime Ser. xliij

Smile ē re

Regnu[m] celo[rum] homini p[ri]mo
 familias q[ue] er[un]t p[ri]mo
 m[ai]or[um] p[ro]ducere op[er]arios i[n] vinea[m] sua[m]
 Mat. xx. S[ecundu]m nota q[uod] h[ic] reg/
 nu[m] celo[rum] intelligit[ur] p[re]sens ecclesia. p[er]
 p[re]sent[em] familias intelligit[ur] de[us] p[ater] q[ui]
 ita gubernat mu[n]du[m] sic p[re]fami/
 lias domi[n]i. z sic filie est regnu[m] celo/
 ru[m]. i. status ecclesie militantis filis e[st]
 ei negocio q[uod] p[re]families aliq[ui]s fe/
 cit ad l[ib]er[ati]o[n]em aut facere potuit. q[uia] si
 aut aliq[ui]s p[re]families distinctis ho/
 ris diei co[n]duxit aut p[ro]ducere potu/
 it op[er]arios i[n] vinea[m] sua[m]. sic de[us] fecit
 i[n] vniuersali ecclesia i[n] distinct[is] p[ar]tib[us]
 totius t[em]p[or]is q[uod] fuit ab i[n]itio mu/
 di vsq[ue] ad ei[us] co[n]sumat[i]o[n]e[m]. Na[m] de/
 us[us] er[un]t] n[on] p[er] loci mutat[i]o[n]e[m] s[ed] p[er]
 sui bonitatis ad extra diffusionem.
 s[ed] i[n] creatura sibi subiecta p[ri]mo
 mane i[n] d[i]c[t]o p[ri]ncipio mu[n]di p[ro]du/
 cit op[er]arios i[n] vinea[m] sua[m]. Vineam d[i]c[t]
 est vniuersal[is] ecclesia. q[ui]a p[ri]mo m[un]
 do colligit[ur] vsq[ue] ad vltimu[m] i[n] fine
 mundi nascitur. vt dicit[ur] Bre. Hi
 op[er]arij sunt doctores z p[re]lati a d[omi]no
 missi ad cultura[m] hui[us] vinee p[er] p[re]di/
 cat[i]o[n]e[m] z doctrina[m]. Primo g[en]e[ra]l[ite]r ma/
 ne de[us] pater co[n]duxit op[er]arios q[ui] a
 p[ri]ncipio mu[n]di vic[em] ab ada[m] vsq[ue] ad
 noe q[ui] erat p[ri]ma etas mu[n]di aliq[ui]s
 s[an]ctos p[re]ses mu[n]di ad erudit[i]o[n]e[m] ho/
 minu[m] elegit. videlicet Ada[m] Seth
 Enoch et aliq[ui]s iustos. [Et co[n]u[er]s[i]o
 ne facta ex denario diurno] p[er] de/
 nariu[m] diurnu[m] intelligit[ur] eterna vi/
 ta que o[mn]ib[us] e[st] quantu[m] e[st] ex
 p[re]sent[is] finis. s[an]ctitudinis obiectalis.
 Sic ergo p[re]sent[is] facta p[er] denario
 diurno. i. p[er] missa[m] eis p[er] mercede[m] vi/
 ta[m] eterna[m] [misit eos i[n] vinea[m] sua[m]

Et egressus hora tertia] Per ho
 ra tertia[m] intelligit[ur] t[em]pus q[uod] fuit a
 noe vsq[ue] ad abraha[m]. i[n] q[uo] deus itez
 misit aliq[ui]s s[an]ctos ad erudiendu[m] po/
 pulu[m]. s. Noe Sem Thare z consi/
 miles. Seq[ue]nt[ur]. [Ite[rum] aut[em] er[un]t cir/
 ca hora[m] sexta[m] z nona[m] hora[m]] Sexta
 fuit ab abraha[m] vsq[ue] ad moysen. i.
 q[ui] missi su[n]t abraha[m] ysaac z Jacob.
 z. xij. p[re]iarche. Hora nona fuit a
 moysen vsq[ue] ad xpm. i. t[em]p[or]e legis. i[n]
 q[uo] ad erudiendu[m] populu[m] dei missi
 sunt moyses z aaron iudices z re/
 ges p[ro]phete z sacerdotes. [Circa
 vndecima[m] er[un]t] Undecima hora
 intelligit[ur] a t[em]p[or]e xpi vsq[ue] ad finem
 mu[n]di. i[n] q[uo] g[e]ntiles vocati su[n]t p[er] p[re]
 dicatores ap[osto]lo[rum] z alio[rum] docto[rum] ec/
 clesie. z i[n]o seq[ue]nt[ur] q[uod] stat[im] h[ic] tota die
 ociosi] q[uia] eni a p[ri]ncipio mu[n]di vsq[ue]
 t[em]p[or]e h[ic] o[mn]is morib[us] laborare negle/
 xerunt q[ui] i[n] tota die ociosi steterunt.
 [Dicunt ei. n[on] nos p[ro]duxit. i. nul/
 l[us] p[ro]pheta. null[us] doctor ad i[n]struendu[m]
 nos venit. q[uia] lex z p[ro]phete filijs isrl[ael] da/
 te fueru[n]t. vt illi i[n] sp[eci]ali sci[en]tia ful/
 geret ex q[uo] b[ea]t[us] m[ort]u[us] carne xps erat na/
 scatur[us].] Ite z vos i[n] vinea[m] mea[m] z
 i[n]t[er]ponit p[re]dictio. q[uia] g[e]ntiles iudeis
 p[re]dicti s[un]t vt vna ecclesia ex o[mn]ib[us] fieret
 Sic g[en]e[ra]l[ite]r d[icitu]r Bre. i. o[mn]e. Ad erudien/
 da[m] plebe[m] sua[m] n[on] t[em]p[or]e destitit op[er]
 arios suos mittere. q[uia] vt p[ri]m[us] p[er] pa/
 tres. z postmodu[m] p[er] leg[is] doctores.
 deide p[er] p[ro]phas. postremu[m] ho[m]o per
 ap[osto]los du[m] plebs sue mores excoluit
 q[ui] p[er] op[er]arios i[n] vinea[m] sue cultura
 laborauit. q[ui]s i[n] q[ui]lib[et] modulo
 vl[tra] q[uo]d cu[m] fide recta b[ea]te actio[n]is ex/
 cedit hui[us] vinee op[er]ari[us] fuit. Pro/
 secuto[rum] hui[us] expositio[n]is vide i[n] Ni/
 co. de l[et]t[er]is. vsq[ue] ad finem. S[ecundu]m alio
 mo d[icitu]r exponit p[ar]bola d[icitu]r singularit[er]
 ho[m]i[n]ib[us] ad g[ra]t[ia]m sue ad bona[m] vita[m] s[ed]
 diuersas suas etates vocat[ur]. Et ita

Dñica septuagesime

p regnū celo ⁊ intelligit pñs eccle
sia vt sup dictū ē. et fm Chrysost.
Paterfamilias est xps au celi ⁊
terra qñ vna ē dom⁹ familia aut
celestiū terrestriū ⁊ infernoꝝ cre/
atura. Per vineā vero ci⁹ intelli/
git iusticia large capiēdo nomē iu/
sticie. s. p omī virtute. Et ita sicut
in vinea sūt diuerse vites. ita in iu/
sticia sūt diuerse spēs iusticiarū .s.
⁊ tutes vt tpatia māsueto ca/
stitas. paciētia. ceteqz ⁊ tutes que
omēs generalit iusticie vocantur.
Opary vero qd mittit ad vineaz
sūt hoies qd dñs cōuertit de pec/
cat⁹ ad bonā vitā. ⁊ ad hoc vt sibi
ppter ipm openē opa iusticie ⁊ sin/
gulas ⁊ tutes. Cōductō aut p de/
nario diurno significat pmissiōz
vite eterne omibz dandā qui ipsi
dño .i. sibi ad laudē opat bona et
oia opa iusticie. Ad hāc vineā cō/
lendam mittit pfamilias xps q
tidie oparios suos distinct⁹ horis
qn. s. hoies diuersis etatibz vocat
ad grām ⁊ bonā vitā ⁊ ad ⁊ tutes
ac omēs iusticie spēs sectādas. qd
inuit text⁹ cū dic [Qui exiit pmo
mane cōducere ⁊c] Vbi notādū
fm Chrysost. Q omēs mercenarij
sum⁹. qz vt pꝛ ex textu. Omēs a
xpo pmo vite eterne cōducti su/
m⁹ ad laborādū sibi in vinea sua
.i. ad laudē ⁊ gliaz suā opando vir/
tutes ⁊ opa iusticie. Sic g nemo
vt dic Chrysost. iō cōducit mercēna/
riū vt h solū faciat vt manducet
aut vt solū sibi ipi pficiat aut la/
bozet. s. vt dñi sui vilitatē faciat.
sic ⁊ nos nō ideo sum⁹ vocati a
xpo. vt h solū oparemur que ad
nrm pñet vsū. s. q ad gliaz dei.
⁊ sic mercenari⁹ pus aspiciat opus
deinde qridianū cibū. Sic ⁊ nos

debem⁹ aspicere q ad gliaz dei pti/
nent. deinde q ad nraz vilitatē. et
sic mercenari⁹ totā diez circa op⁹
dñi im pedit. vnā aut horā circa ci/
bū suū. sicut nos omē op⁹ vite nre
debem⁹ impendere circa gliaz dei
modicā aut pꝛ circa vsus nros
tecerenos. Et sicut mercenari⁹ qua/
die op⁹ nō fecerit erubescit intrare
domū ⁊ petere panē. qñ tu non
cōfunderis eccliaz intrare. ⁊ stare
an cōspectū dei. qz nihil boni ante
cōspectū dei gessisti Sic g sumarij
exemplū a vris cōducti operarijs
ppria mercede. ⁊ ex h discat⁹ intel/
ligere ad quāta vos obligamini
dño deo a q habetis corp⁹ ⁊ aiaz
⁊ omia q possidetis. ⁊ q vltra hoc
vult vob dare mercedē vite eter/
ne. **¶** Secūdo notādū q dies
ille i cuius diuersis bonis paterfa/
miliās exiit pducere oparios itel/
ligit totū tps vite homis in quo
mereri licet ⁊ amplius. iuxta illd
ps. Exibit hō ad opus suū vsqz ad
vesperā. Et Joh. xij. Optet opari/
dum dies est. Veniet em̄ nox. scz
mortis in q nemo pꝛ opari. Et p
quqz horas diei quibus exiit pa/
terfamilias intelligunt quqz eta/
tes homis. Nā pma hora in qua
sol oritur ⁊ nondū ostēdit calores
significat puericiā. Tercia hora
significat iuuetutē siue adolecēt/
iam. qz sicut sol incipit tūc ascēde/
re ⁊ calozē ostendere sic tunc caloz
naturalis. Hora sexta etatē viri/
lem. qz tūc hō est in statu pfecto.
sicut sol in medio celi. **¶** Nonā in
qua sol incipit ab alto descendere
significat senectutē in q hō inci/
pit declinare ⁊ caloz naturalis fri/
gescere. Undecima hora in q sol
est ppinqu⁹ ad occasum significat

seniū
est. p
illaz
ad v
merit
cria
tūa
intellig
cōduc
cōueno
diurno
ca eter
Bly per
na. Et d
egressu
os stare
Qui sit
carnis
inur qz
crat. Et
peccato
Quolun
opat. Et
volas a
nis co
tē. Et n
to pꝛ
os lub
[Jre ⁊ v
fuerit d
fm Ch
redder
sperabā
nē. Op
uit a d
erunt o
Pora
mane s
re virtu
vero cō
in senec
rtu. [J
nā horā
ad deū

Sermo XV

seniū seu decrepitā etatē. qz tūc hō
est. ppe mortē articulū. Qualibz ḡ
illaz horaz mittunt aliq oparij
ad vineā. qz in aliq etate aliq con
uertit ad bonā vitā ad iusticiā se/
ctādā z virtutes. Aliq em̄ conuer
tuntur ad dñm in puericiā de qbz
intelligit cū dicit. Et ijt pmo mane
cōducere oparios in vineā suā. et
cōuēctione facta cū eis ex denario
diurno. i. pmissa eis. p mercede vi
ta eterna. [misit eos i vineā suā]
Alij vero cōuertunt in adolescen
tia. Et de istis intelligitur cū dicit. [E
gressus circa horā terciā vidit ali
os stātes in foro ociosos] Greg.
Qui sibi viuit et q voluptatibus
carnis pascit recte ocios⁹ redargu
itur qz fructū diuini operis nō se
ctat. Et Chrys. sup mat. d. Ociosi
peccatores illi em̄ mortui dicunt
Ociosus autē est q opus dei non
opat. Uis ergo ocios⁹ nō esse nō
tollas aliena. z de tuis des. z opa
tus es in vinea dñi misericordie vi
tē. Et nota q nō fecit pactū p cer
to precio nisi cū pmissis. z om̄es ali
os sub icerto pacto pduxit dicēs.
[Ite z vos i vineā meā. z qd iustū
fuerit dabo vobis] Et h ideo facit
fm Chrys. Quia tātū est patris
reddere quantum mercenarij nō
sperabāt accipe. Uñ fm Orige
nē. Oparij terciē hore nō inuita
uit a d totū op⁹ qdquid aut potu
erunt opari suo iudicio reseruat.
Poterāt at eqle op⁹ facere eis q
mane sūt vocati. si volebāt opan
tē virtutē extendere ad op⁹. Alij
vero cōuertunt in virili etate Alij
in senectute. Et h inuit cū dicit in te
rtu. [Ite p ar exijt circa sextā z nō
nā horā z fecit sili] Alij cōuertūt
ad deū i decrepitā etate. ppe extre

mū vite. z p istis dicit. Circa. xj. exijt
z inuenit alios stantes. z dicit eis.
Quid h stas tota die ociosi] Ubi
reprehenduntur illi q in tota sua vi
ta neglexerūt opari bonū vsqz ad
senectutē aut decrepitā etatē. et si
tūc bñ opari incipiūt mercedem
suā habebūt. qzuis mltā neglere
runt q mereri potuerūt Et h inuit
hic Greg. d. Qui vsqz ad etatē vlti
mā bñ viuere neglexit. vsqz ad. xj.
ociosus stat. vñ recte vsqz ad. xj.
torpētibz dicit. Quid hic statis tota
die ociosi. ac si aperte dicatur. z si
deo in puericiā z i iuēture seruire
noluistis saltē ad vltimā etatē re
spice ad vite vias cū iā nō estis
mltū laboraturi. vel sero venite.
Sequit. [Dicit ei. Nemo nos cō
duxit] Null⁹ eoz q vsqz ad sene
cutē bñ viuere neglexit ita se excu
sare poterit. Nō enī poterit vera
citer dicere. Nemo me cōduxit. qz
p famulias xps qrtū ad se prince
oēs a prima etate vocat. vt dicit
Chrys. sed nō oēs sequūt vocātes
I Ubi notādū q fm sctū
Tho. in. iij. di. xvj. duplex est vo
catio. Una ē interior. z est qdā in
stinctus aut mot⁹ ad bonū a deo
missus. z ita dñs oēs vocat. oibz
em̄ dedit rōes naturalē q bz quen
dā naturalē instinctū z inclinatioē
ad bonū. z vltra h sepe imittit ho
minibz aliqs mot⁹ boni. Et pōt i
telligi illud ps. Multi dicūt quis
ōndit nobis bona. Quib⁹ rñdz p
pheta dicēs. Sigtū ē sup nos lu
men vultus tui dñe. Uñ fm glo.
Vultus deī rō nra est. sicut ei vul
tus cōformitate ali⁹ ali⁹ simulat.
ita p rōem nos deo siles sumus.
fm illud. Fecit de⁹ hoīes ad ima
ginē et similitudinē suā. Vult ḡ dice

Dominica septuagesime

re. O dñe lumen natural' rōis sūg
tum est sup nos. i. nobis a te da
tū z imp'ssus q̄ cog'scere possum?
agēda a nō agēdis. Alia ē vocatō
exterior q̄ fit p̄ p'dicatōrē. z si q̄ ad
illā aliq̄ se excusare vellēt nos tñ
minime excusare possum? vt di
camus. Nemo nos ad laborē cō
ducit. i. veritatē viā nemo nobis p̄
dicauit. Quia dicit Greg. Quid
nos a bono ope torpētes excusa
rōem nram dicituri sum? q̄ pene
a matris ytero ad fidē venim? q̄
h̄ba ab ip̄is auibul' audiuimus.
q̄ ab yberib' sancte eccl'ie porū p̄
dicatōis supne sumpsim? cum la
cte carnis. Ex dicitis q̄ p̄z q̄ om̄es
vocati sum? ad opandū in vinea
dñi. s̄ est in x̄tunb'. s̄ nō oēs vo
cantē audim? q̄ nō oēs seq̄ndo
verba p̄dicatōis exterioris aut in s̄ri
ctū aut amonitōem interiorē cō
uertimur ad deū p̄ bonā vitā p̄ in
stinctū diuine iusticie et p̄ opa bo
na in quib' solū dei q̄ram? glo
riā. Unde Bre. in om̄e. Fr̄es
mozso vto vos aspiciat. et si tā dei ope
rarij estis videre. penset vnusq̄sq̄
qd̄ agat et cōsideret si in viā dñi la
bozet. Qui enī in hac vitā q̄ sua s̄t
q̄rit adhuc ad dñi vineā nō vēit.
Ille nāq̄ dñō laborat q̄ non sua
sed lucra dñi cogitat. q̄ zelo chari
tatis. studio pietatis infusit. q̄ aīa
bus literadīs inuigilāt. q̄ z alios
secū ad vitā pducere festināt. Ita
ergo conemur eē dei operarij. q̄
solū illi q̄ i vinea dei dñō laborāt
recipiēt p̄ p̄mio mercedē vite eter
ne. De q̄ cōsequēter agit cū dicitur
[Cū sero factū esset.] [Ubi p̄ sero
fm̄ Rabanū intelligit cōsumatō
totius mūdi. in quo vnusq̄sq̄ reci
piet mercedē fm̄ suū laborē.

R. Tūc deus pater dixit chri
sto dñō au iudiciarij p̄tētes cōmi
sit [Voca oparios.] Nam ad ius
sum filij dei oēs mortui resurgēt
ad iudiciū vt q̄libet accipiat fm̄
opa sua [Redde illis mercedē in
cipiens a nouissimis vsq̄ ad pri
mos.] Dicit Ebriso. Quia sp̄ libē
tius dāmus illis q̄bus grāis dā
mus. q̄ illis solus p̄ honore n̄ro
dāmus. mō licet deus ex liberali
tate sua z misericordia sua dat vitā
eternā oib' q̄b' cū dat. tñ illa sua
libalitas et misericordia p̄ relucet
in hoc q̄ cū dat illis q̄ i senectū
te incipiūt bñ opari q̄ i iuuentu
te. Et s̄ voluit dñs inuere cū dīc
a nouissimo incipiēdū eē. [Uel p̄ se
ro p̄ intelligi vnusquisq̄ hoīs
finis postq̄ nō ē ampli? opandū
sed tñ est rps recipiēdi mercedē.]
Et vocatio oparioz ē cor̄ exit? d
hac vitā. z puentio ad iudiciū p̄ri
culare. vbi nouissimi. i. q̄ tarde z i
senectute p̄rio cōuersi sūt ad do
minū pus remunerāt. plerūq̄ q̄
prius ad regnū de corpe erant
q̄ bi q̄ in puericia vocati videbāt
vt dicit Bre. [Uel in senectute con
uersi p̄rio remunerāt. i. att? a con
uersione cōputādo. q̄ post labo
res breuiorē vt post labores vni
us anni vel paucorū diez. v̄l vni?
hore sicut latro. cōuersi sūt in iu
uentute plerūq̄ tardi? hoc ē post
labores p̄riorē vt. l. vel. lx. an
noz. seq̄t. [Cū ergo venissent qui
circa. xi. hora venerāt acceperūt sin
gulos denarios.] p̄ qd̄ significa
tur q̄ singuli electi accipient bea
titudinē candē eternā obiectalē
p̄ p̄mio. s̄ diuinā eēntiā q̄ se oib'
dabit ad videndū et amādū. s̄ nō
accipiet candē aut eglē b̄titudinē

*et vbi qui om̄es q̄libet
causā b̄titudinis obiectalē
q̄ nō forūm*

formale. sed vn^o dan^o videbit de
um z pfecti^o eo fruet^o. z sic etiā pl^o
in eo gaudebit q^o alius. Nam fm
diuersitate meritor^o hui^o erit ibi
diuersitas p^omior^o. Un^o Joh. xiiij
In domo p^oris mei māsioēs mul
te sunt. Et p^ome ad Lho. xv. Stel
la differta stella in claritate. Itēz
denari^o ille. i. b^oritudo pōt dici ea
dem q^o ad duratōem. q^o ois aia p
petue a pre post durat. iuxta illud
Sap. v. Iusti aut^o im ppetuus vi
uent. Unde Aug. in de v^oginitate
Quia ipa vita eterna pariter erit
oib^ous sancis eq^olis denari^o ē oī
bus attribut^o. q^o est oī m^o merces.
q^o h^o in ipa vita distīcte fulge
būt lumina meritor^o multe sunt
māsiones apud p^oem. ac in dena
rio q^o dē nō impar viuet ali^o alio p
lirius. in multis aut^o māsioib^ous
honorat^o ali^o alio clarius. seq^otur.
[Et accipientes murmurabāt.]
Querit. quō murmurabūt cū di
cat Greg. q^o nullus q^o murmurat
regnū celoz accipit. et null^o q^o acci
pit murmurat. Rndet Christo. q^o
nō optet ea q^o in pabolis dicunt^o
fm totum q^o dicit^o inuestigare. s^o
intentōem propter quā posita est
intelligere. Intētio aut^o ē eos tan
to potiri honore q^o posset hūano
mō inuidiā i alijs nō btis genera
re. Vel d^o q^o duplex ē murmura
tio. q^o dā q^ostionis alia amuratōis.

Illico ergo q^o i uicē cōuerli sunt
vident^o q^o i amirari cū vidēt h^o ali
q^os tarde cōuersos sibi pferri i be
atitudine vel eq^ori. eo q^o isti tarde
cōuerli in breui tpe tā feruide dō
fuerūt q^o etiā alijs eq^ori aut pfer
ri meruerunt. Seq^ontia in opari
pnt facili aptari ad p^omā expo
sitiōes propter quā pabola p napa

liter posita ē. Seq^ot in fine. [Sic
erūt nouissimi p^omi et p^omi no
uissimi.] Dic ponit duplex inia q^o
trahit^o pabola. Prima ē q^o ple
rūq^o illi q^o a uicē in iusticia ste
terūt. eo q^o nō sūt se guiora pec
cata cōmississe stāt q^o dē i iusticia s^o
sē tardi ad exercēdū magna opa
bona. Ecōuerso sepe q^o tarde inci
piūt cū cōsiderāt se a deo tādiu er
rasse et tps suū tā inutilit^o cōsum
pisse dāna illa recōpēfare volēt
valde inardescūt ad multa bona
opa. q^o oia p deo derelinquūt. cō
tūmelij^o gaudent. honores fugiūt
z sic in breui tpe pl^o merent^o q^o te
pidi q^o diu in ista vita vixerunt.
Sūt etiā nōnulli q^o p^o studia bo
noz opez a bonis deficiunt. z sic
cū fuerint p^omi fiunt nouissimi
Itē dicit Christo. q^o illa pabola sit
cōposita vt illos audiciores facerz
q^o i vltima senectute cōuertit^o ad
dñm ne estimarēt se min^o habitu
ros. imo vt dictū ē pnt sic feruere
i charitate q^o eq^obunt alijs aut ex
cedent eos. Un^o Gre. in ome. Ple
rūq^o q^o post venire decreuerit p a
gilitatē boni op^ois aīcedit nos. z
vix enī cras seq^omur quē hodie p
ire videbamur. Vltimū q^o scri
bit^o valde terribile. s. [Multi at
sūt vocati pauci h^o electi.] Q^o vt
dicit Gre. Ad fidē ples veniēt. ad
celeste gaudiū pauci pducūt. Ecce
vor oim fidelij^o xpm clamat. sed
nō oim vita clamat. pleriq^o deū
vocat^o seq^omur moribus fugiūt.
Dinc ad Titū paul^o dicit. Qui
pfitēt se nosse deū fact^o aut negāt
Et Iacobus ait. Fides sine opib^o
morta ē. Et dñs Mat. xij. Nō
omnis q^o dicit^o mibi dñe dñe in
trabit in regnū celoz zc.

W. J. L. f. v. m. m. v.

Dñica sexagesime

Dominica sexagesime
Sermo xv.

Cum turba

multa cōuenirēt ⁊ de ciuitatibus pperarēt Luc. viij. Per seminatore illū debemus intelligere dei filiū iesum christū q̄ exiit nō localiter. vbiq̄ em̄ est. sed p amictū ⁊ susceptōem carnis venit ad nos vt dicit Chrys. Dic seminator postq̄ pabolā p̄fēris euāgelij p̄posuit dixit. Qui habet aures audiēdi audiat. Tibicū q̄ in scripturis hoc vbi ponit exaratio est mētis ad intelligēdū mysteriū. et tūc tradit doctrina sub mystica forma. Greg. Dēs q̄ illic aderāt aures corp̄is habebāt. sed cūctis aures habēntibus si q̄s aures hēat dicit aures. p̄culdubio cordis q̄rebat. Et sic ē sensus. [Qui habet aures ad audiēdū]. i. anie potētiās ad intelligēdū aptas audiat. carnalit̄ eas apponat. vt qd̄ mystice et pabolice p̄fērt intelligat. ⁊ intellecta obediēter cōpleat. Post hoc interrogat a discipulis exposuit eis pabolā dicens. Semē est verbū dei. i. p̄p̄a. s. veritas euāgelica ⁊ tota sacra scriptura. quā dei filius p se ⁊ suos ap̄los seminauit in ecclia. ⁊ quotidie p doctores et p̄dicatores seminare nō cessat.

M Sunt autē auditores ⁊ bi dei et q̄ suscipiūt semē illud in q̄drupla differētia. Primi sunt ad modū vie. ⁊ sunt homines q̄ habent carnales mētes. ⁊ q̄z corda sunt totaliter data mūdo ⁊ mundanis rebz. et sicut via cōmūis ē ⁊ patet oibz trāseūtibz. sic corda talīū cōia sūt. et patēt oibz vanis in talibz carnalibz ⁊ mūdanis cogita

tōibz ⁊ affectōibz q̄b⁹ q̄ridiciterit ⁊ calcat ⁊ fit durū ad omne bonū. Et ideo sic semen male cadēs sup viā trita nō p̄fundat in ea. sic t̄l̄s cū verbū dei audiūt nō p̄fundāt. nec radicat in eoz corde. q̄z propter eoz carnalitātē ⁊ imundiciā cogitationū ⁊ maliciā affectionū anim⁹ eoz nihil ad dei verbū afficiūt. nec aliquā in eo delectatōz habent. ⁊ iō nō conāt illud intelligere. nec memorat illud retinere. nec p illud mouent ad cōpunctōz cordis ad alios tēptandū de salute sua. Tūc dicit Beda. Sūt q̄dē qui verbū dei qd̄ audiūt nulla fide. nullo intellectu. nulla saltē tēptā de vtilitatis occasiōe p̄cipiūt. De q̄bus dicit. [Qui circa viā] Semē etiā verbi dei qd̄ in talīū cordibz seminatū cōdemōēs q̄li semē vici trite subito auferūt a memoria ip̄orū. ⁊ p imissiones malaz cogitationū et immūday affectionum. Unde Gre. xix. mora. Mali sp̄ritus humanas mētes oblidētes dū ip̄is cogitatōes noxias igerūt verbuz vite a memoria enellunt. Et b̄ voluit dñs cū exponēdo pabolā dixit. [Qui autē secus viā hī sunt. q̄ audiūt. deinde venit diabolus ⁊ tollit verbū de cordibz eoz ne salui fiāt.] Etiā sicut propter hoc q̄ via oibz patz trāseūtibz ideo semē cōculcat ⁊ nō fructificat. sic propter b̄ q̄ corda talīum patēt oibz vanis cogitationibz ⁊ affectōibz p eos verbū dei cōculcat et delect de corde ⁊ nō fructificat. Vel etiā sicut semē cadens sup viā cōculcat p̄cibz trāseūntiuz. sic (fm̄ Eusebiū) aliq̄ cū audiunt verbū dei pmittunt postea in eis susceptū semē cōculcari p fallaces

seductores q̄ eis dicūt. Quis omnia illa pōt fuare. Nō est res tam dure intelligēda. nō sunt mādara dei tā stricta. de^o ē misericors. **A**

Alij habēt se p̄ modū petre. sic enī semen plectū supra petrā aut sup̄ mūz anquā figit qdē breuel radices et crescit aliquantulū sed ppter tenuitatē calami et defectūz humoris supueniēte calore solci to arefcit et nō puenit ad fructūz. sicaliq̄ verbū dei cū desiderio audiūt et cognoscūt ip̄i⁹ utilitatē in eo delectant̄ intātū q̄ etiā ex ip̄ius auditōe corde cōpūgunt̄ p p̄ctis suis z recipiūt multiplex ppositū bonū. imo aliqui ex cōmōnitōe dei vbi incipiūt opari bōa. cū aut̄ venerit estus tēptatōis tūc qz nō habuerūt firmā voluntatē sed leuē. nec habēt humore deuotōis z gratie ideo nō est i eis radicātū et bñ firmatū illud ppositū. qre tēptatōe fatigati a bono pposito recedūt. z bñ inchoata de relinquūt. nec ad fructū p̄seuerantie pducūt. Hoc voluit dñs cum dixit [Nam qd̄ supra petrā hi sūt q̄ cū audierint cū gaudio verbūz suscipiūt et hi radices nō habent. qz ad tpus credūt et in tpe tēptatōis recedūt] De illis ponit exēplum btūs Bre. in ome. hodie/na dicens. Multi nāqz cū vbi⁹ avariciā audiūt eandē avariciā detestant̄. rex omnīū contēptum laudāt. sed mor vt vident anim⁹ qd̄ cōcupiscit obliuiscit qd̄ laudabat. Multi cū verbū contra luxuriā audiūt pollutiōem carnis non solū p̄petrare nō appetūt. sed etiā p̄petratas erubescūt. sed mor vt carnis species eoz ocul⁹ apparet sic mens ad desiderū rapit ac

si adhuc nihil sit ab ea contra hēc eadē desideria d̄liberatū. Itē glo sa dicit. Multi audietes disputa tōem contra avariciā et luxuriāz dicūt cōtemptores seculi vel etiā castos hoīes cēbrōs. sed vbi spēs p̄tēptabiles eoz obtutibz p̄sentātur mor ab eis recedit qd̄q̄ boni cōceperunt. et ideo hoc qz radices nō habēt. Temptatōe enī probat̄ an verbū dei radices fixent. sicut i petru ventorū apparet si arbor sit benedicata. **Tercij** habent se p̄ modū spineti. Sic ergo semen plectū in d̄sum spinetum figit quidē radicē et germinat herbam. et crescit aliqui in calamū sz ex densitate spinaz deprimitur et suffocat̄ et nō fructificat aut mo dicū. sic aliqui verbū dei audiunt cum desiderio et in eo delectant̄. vt in priorī mēbro. sed diuitie et amor eaz et sollicitudines seu cure q̄s diuitie et amor eaz causāt z voluptates q̄ ex diuitijs frequenter sequunt̄ semen vbi dei depri mūt et suffocant in cordibz eoz vt nō fructificet. s. bonas cogitatōes bona desideria z opa spūalia aut paz. Suffocat quidē s̄m Grego. qz importunis suis cogitatōibus guttur mētis strangulant. et duz bonū desiderū intrare ad cor nō sinunt. quasi aditū flatus vitalis verant. Et dixi notāter vel parū. quia sicut semen inter spinas ali quādo fructificat aliqua gna sed parua et pauca. sic si diues aliq̄s fructificat in bonis opibz. ista ta men ppter sollicitudines et delicias parua sunt et pauca ac imp̄fecta. Propter hoc Aug⁹ diuitias comparat fisco. vt dixi in materia de avariciā. Hoc voluit dñs cūz di

Dominica quinquagesime

rit. Quod aut in spinis cecidit hi sunt q̄ cū audierint cunctes. s. ali quo mō p̄dicatōis [et a follicitu dinibz et diuinijs et voluptatibus suffocant et nō referūt fructum.] De istis ambobz mēbris s̄l' dicit Beda. Sūt q̄ auditi verbi et vtilitātē pbant et desiderii gustāt. s. ne ad h̄ quod pbant pueniāt. ali os hui' vite aduersa terrēdo. ali os p̄s̄pā bladiēdo retardāt. De p̄mis dicit. Qui supra petrosa. De secundis. Qui in spinis. De his tribus dicit Chriſt. Et in breuibz plura cōprehendā hi q̄dam sunt tanq̄ negligentes audire. hi tanq̄ delicati et debiles. hi v̄o tanq̄ serui sacri voluptatis et nō mūdi a bono desistūt. Bon' etiā ordo vie petre et spinaz. opus enim est primo memorie et cautele. deinde fortitudinis. cōsequēter cōcept' p̄sentii. **P**ro dicit aliq̄s. Quis fatuus agricola p̄geret semen in viā vel supra petrā. vel in spinas sic p̄dicator inſpicier facere videt si p̄dicaret in docibilibz et in diſpoſitis sicut hic signant. Non enim sunt margarite p̄iciēde an porcos. Ad hoc r̄ndet duplicat. Prio q̄ hic nō dicit q̄ seminans picit aliud secus viā. sed dicit q̄ semen cecidit aliud secus viā. sic p̄dicator intēdit p̄dicare nō ineptis. s. ipse facit qd̄ in se est p̄dicādo. sed si v̄bum recipit sic vel sic est ex pte auditoris. Alio mō dicit Chryſo. q̄ increpādus est agricola q̄ sup seſibiles spinas petrā aut viā seminat. Nō em̄ est possibile petrā terram fieri. nec viā nō esse viā. aut spinas nō esse spinas. in rationabilibus v̄o secus ē. possibile ei est petrā conuerti in terrā pignē.

et viā nō conculcari. et spinas diſſipari. Ideo nō est vanū et inutile p̄dicare etiā malis. **Q**uarti habent se p̄ modū terre bōne bene culte et mundate a spinis tribulis aut alijs nociuis. eo q̄ corda talium sunt culta exercitijs virtuos. et mūdata a p̄turbatiōibz sollicitudinū et imūdaz cogitationum ac malaz affectionū. et ab amore p̄sentii et mundi. Sicut ergo semē piectū in tales terrā bonā figit radices. germinat herbā. crescit et fructificat i abundantiā. Sic semē v̄bi dei in tale cor cū gaudio et delectatōe susceptū figit in eodē. mēoriter retinet. et germinat bona desideria et p̄positū firmū qd̄ in p̄spis et aduers' retinet et vsq̄ ad fructū pducit bonaz opationū et retributiōis eterne. **E**t nota q̄ illos q̄ sunt signati p̄ terrā bonam et in q̄bus verbi semen abundat fructificat oportet habere cōditōnes oppositas p̄dictis q̄ sign' p̄ viā. petrā et spinas. optet ei illos primo memoriter retinere v̄bz susceptū et caute custodire ne demones p̄ malas inuisiones illō tollāt de cordibz eoz. aliter enim nō p̄desset sicut nec q̄bus reiectus. **U**nde Bre. i ome. hodierna. Verba dei que aure p̄cipitis mēte retinere. est em̄ sermo dei cibz. sic igit cibz stomacho lāguente reſcit. sic qñ sermo audit' in ventre memorie nō retinet. sed q̄sq̄s alimentum nō tenet p̄fecto de ei' vita desperatur. Eterne ergo mori periculū formidate si cibū sancte exhortationis accipitis. si v̄ba vite et alimenta iusticie i memoria nō tenens. Oportet igit memoriter retinere verbū dei. et hoc est contra

riū illis qui secus viā vbi vēr dīa
bolus et tollit verbū. **S**ecūdo
opret illos esse firmatos in patiē
tia. vt. s. letanter aduersa sustineāt
aut cū tā moderata tristitia vt pro
pterea nec mala faciāt nec a bono
cū⁹ ppositū a vbo dei conceperit
desistant. et hoc est contrariū ad il
los qui supra petrā. q. ad tps cre
dunt et in tpe temptatōis rece
dūt. Sic enī calam⁹ q. erurgit de
semine supra petrā tenuis et ibe
cillus est. et male radicat⁹. et iō ab
estu solis cito erurit. et arefat. sic
ppositū bonū qd ex verbo dei cō
cipit in corde nō disposito p. pati
entiā debile est et infirmū. Et iō su
pueniente aliq. temptatōe aut ad
uersitate cito euanesat. **T**ercō
opret eos habere cōtempnū psen
tiū. et hoc est ptra illos q. in spīnī
in qbus amor psenitiū et sollicitu
dines suffocant vbu dei. De illis
igit̃ intellexit dñs cū dixit. [Qd at
in terrā bonam hi sunt q. in cor
de bono et optimo audiētes vbu
dei retinēt in memoria. et fructū
afferūt in patiētia.]

Dominica quinquagesime
Sermo xvi.

Sumpsit

Iesus duodecim disci
pulos et ait illi. Ecce ascē
dimus hierlīmā et cōsumabuntur
oīa. **M**at. xx. **N**ōne passio
ne dñi de qua in euāgelio sit mē
tio hodie nō est dicendū. sed ref
uandū est ad suū tps. s. ad vltimā
hebdomadā qd. dragelime. **N**ō m
qrendū ē cur dñs. an tps passiois
sue discipulū ignominia et sil. gliaz
resurrectōis pdixerit. **P**ro q. no

tandū q. dñs sepe pdixit discipul
suis passionē suā et mortē. vt pa
tet. **M**at. xvi. postq. petr⁹ confes
sus est eū esse filiū dei. **S**ecundo
Mat. xvi. postq. trāfigurāt⁹ est
ante eos in monte. **T**ercio ibidez
postq. curauit lunaticū. **Q**uarto
in euāgelio pseniti. **L**u. xviij. **M**at
thei. xx. et **M**at. x. vbi dicit. Scis
q. post biduū pasca fiet et fili⁹ ho
minis tradet⁹ vt crucifigat⁹. **P**redi
xit autē dñs discipulis suis tā cre
bro passionē suā et resurrectōnem
propter multas causas. **P**rima
vt in sua passioe min⁹ dubitarent
in eius diuinitate et de ei⁹ resurre
ctione. **U**nde **B**re. **P**reuidēs sal
uator ex passione sua discipuloz
animos p̄turbādos eis longe an
passionis sue penā et resurrectōis
gloriam pdixit. vt cū eum morien
tem vt pdictū erat cernerēt etiam
resurrecturū mīme dubitarent.
Secūdo s̄m **L**yrillū vt ipi scirēt
q. dñs passionē suā p̄nouit. et ex
hoc cognoscerēt q. spontane⁹ ad
eam accessit. ne postea dicerent q.
liter ille in manus hostiū incidit.
qui nos promittebat saluare. **T**er
cio s̄m **T**heofilū **U**t essent testes
q. voluntarie et sciēter passus sit
quod p̄cognouerit mortē et potu
isset fugisse si voluisset. **S**equitur
[Et ipi nihil horum itellererūt.]
Circa hoc queritur quare disci
puli verba illa christi nō intellex
erūt cū tñ plana fuerūt. **R**espō
detur q. hui⁹ triplex est cā. scilicet
q. apostoli hec verba christi non
intellerunt. **P**rima fuit ma
gnus amor quem ad ipsum et ad
eius vitam habuerūt et ad corpa
lē ei⁹ p̄sentia. p̄pter qd eius mor
tem cogitare non potuerunt.

Dñica quinquagesime

Scōa quia vtz deum z hominē
innocentē esse scīerūt. z ideo ne/
quaq; ipm morturum putabāt.
Tercia qz ipis in pabola loq con/
sueperat. cogitabāt forte etiā illa
ad qdā alia referenda. et pabolice
dicta. Has tres causas ponit Be/
da dicēs. Quia em̄ discipuli ei⁹ vi/
tam maxime desiderabāt ei⁹ mor/
tem audire nō poterāt. et quomā/
quē nō solū hominē innocentē s;
etiā deū verū sciebant hūc nulla/
tenus mori putabāt. et qz pabo/
las ante sepe loquentē audire cō/
sueuerāt q̄tiens de passiōe sua di/
cebat ad aliud allegorice referen/
dum esse crediderunt. Et fm̄ glo.
Iudei q̄ ei⁹ mortē sperabant qz/
quid de sua morte loquebat̄ intel/
ligeant. Hoc em̄ loquebat̄ qd̄ ip/
si facere optabāt. Sequit̄ [Factū
est aut̄ cū appropinquaret hieri/
cho cecus qdā sedebat secus viā
mendicās. et cū audiret turbā p/
tereuntē interrogabat qd̄ h̄ esset.
Dixerūt aut̄ qz iesus nazaran⁹ trā/
siret. et clamauit dicēs Iesu fili da/
uid misere mei.] **R** **Q** ille
cecus turbā ptereuntē audiuit. et
ipam videre nō poterat et a trāse/
untib; interrogauit qd̄ h̄ eēt. i. q̄s es/
set principalis in illa turba. Per
h̄ significat̄ qz simplices diligē/
ter q̄rere debent a scientiorib; ea q̄
ad salutē p̄tinent. et potissime de/
bent h̄mōi q̄rere ab his q̄ ambu/
lant cū iesu. i. q̄ sunt vite euāgelī/
ce sectatores. et quāto sciūt homi/
nem meliorē z scientiorē. tanto eis
securi⁹ est vt ab eo q̄rant viā veri/
tatis. Et in hoc qz hic cec⁹ clama/
uit [Iesu fili dauid misere mei]
confitē vtrāq; naturā in xp̄o. scz
humanā in hoc qz dicit eū esse na/
tum ex progenie dauid. et diuinā
in hoc qd̄ dicit [misere mei.] Dei
enim est propriū miseri et effici
ter releuare miserā sue creat̄e quā
condidit. Et si q̄rit. vnde hic cec⁹
illa scire potuit cū lumine p̄nat⁹
libros legere nō potuit. Rndz Li/
rillus dicēs. In iudaismo nutrit⁹
nō ignorauit qz de p̄genie dauid
deus fm̄ carnē nasceret̄. et ideo ei
vt dō loquit̄ d. Ihu fili dauid mi/
serere mei. Sequitur. [Et q̄ p̄ibat̄
increpabant eū vt taceret. Iqz vt
dicit Nico. de lyra. Per clamorē
suū i impediebat̄ turbā ab audien/
do christi doctrinā.] Ipe vō mul/
to magis clamauit.] Sup qd̄ di/
cit Lirillus. Miremur instātam
p̄fessōis ei⁹. Nā p. p̄bidentes nō
impediebat̄ ei⁹ audacia. Nouit ei
fides oībus repugnare z in om̄i/
bus triūphare. vtile enim est pro/
cultu diuio pudorē deponere. nā
si cā pecunie sunt impudētes nō/
nulli. p̄ salute aīe nō decet totales
deponere impudentiā. q̄si diceret
imo oīno decet Chrys. Talis ē na/
tura fidei vt q̄nto magis verat̄ eo
magis accendit̄. p̄pter qd̄ serui dei
in p̄secutōibus nō viciunt̄. Vir/
tus ei fidei in piculis est segura. et
in securitate piculat̄. sicut dauid i
p̄secutōe sanctus fuit. in securitate
autē z ocio adulter fact⁹ ē. [Stās
autē iesus iussit euz adduci ad se.]
In q̄ apparet clementia xp̄i. quia
nō dedignatus est stare z alloqui
viles p̄sonas et paupes. [Et cum
appropinq̄sser̄ interrogauit eū di/
cēs [Quid tibi vis faciā] Nō inter/
rogauit dñs q̄si ignorans qz n̄re
orōes etiā solis desiderijs inote/
scūt apud deū. Sz interrogauit
fm̄ Hilariū vt sciret astates qz nō

XVI

ter. vt iam aliquid diuinū in chri-
sto cognosceret. ¶ Querit Chrys.
Cur dñs demoniacū curatum se-
qui volentem prohibet. Luc. viij.
et tamen hūc cecum illuminatū
sequi permittit. Respōdet quia il-
lum mittit preconem vt ex sua cō-
sistentia benefactorem p̄diceret. Le-
cum vero sequi permittit hieroso-
limam ad passionem profectur⁹
vt recentē habentes miraculi mē-
tionem. nō existimarēt eum infir-
mitate potius q̄ misericordia pa-
ti. ¶ Nota q̄ cecus ille a dño
illuminatus secutus est deū cor-
poraliter ⁊ spiritualit̃. Et qz nos
sumus a deo spūaliter per veraz
fidem Ideo cū cum corporaliter se-
qui nō possum⁹ saltem eū spiritu-
aliter sequi debemus. Ad qđ faci-
endū necessariū est nobis cogno-
scere vias ⁊ quā ipse dñs incessit
Et illā nobis beat⁹ Gregorius in
omelia. aperte describit dicens .
Cū ip̄e dñs sit creator āgeloz su-
sceper⁹ nostrā naturā quā cōdi-
dit in vteꝝ virgīs venit. nasci in b̄
mūdo p̄ diuites noluit. sed pau-
peres elegit. vñ ⁊ agnus q̄ pro il-
lo offerret defuit. colūbarum pul-
los aut par turturū ad sacrificiū
mī inuenit. p̄sp̄erari in b̄ mundo
noluit. ⁊ insup nullas delectatio-
nes ⁊ gaudia in b̄ q̄siuit. s̄ etiam
aduersa mltā tulit vt opprobria
irrisiōes: spūta: flagella: alapae: spi-
neā coronā: ⁊ mortē. sic ⁊ p̄ns euā-
gelio loquit̃. Illa est via quā ince-
sit. ⁊ quā nob̄ p̄mōstrauit. p̄ quas
si eū sequi volumus vt debemus
optz vt nō sim⁹ auari. aut supbi.
nec appeteram⁹ p̄sp̄ari ī rebz hui⁹
mūdi. s. vt n̄ appeteram⁹ altos stat⁹
magis honores. mltas diuitias.

Dñica prima quadragesime

z si affluunt nō apponam^r cor. nō
diligam^r eas. simus de eis largi
ad paupes. z plus gaudeam^r de
bono ope z de adiutorio qđ faci/
mus paupibz de diuitijs qđ gau/
deam^r de bona possessione. pati/
enter sustineam^r aduersa. sic dñs
nobis hui^r exemplū oñdit in sua
scitissima passione. z vt nō qram^r
gaudia z delectatōes mundi sicut
dñs nō qsiuit. z potissime hodie
z illo sacro tpe d q etia nos amo/
net ecclesia cū in hodierno euāgelio
nobis christi passionē pponit et
signāter cauere debemus nobis a
vanitatibz malis z noquis gau/
dijs q hoc tpe qruūt seclares ho/
mies i supfluis cibis z potibz noci/
ue aīe corpi z rebz. za stultis illis
z illicit rebz z iocis q nūc exercēt
cū laruis z mutatiōe vestij ita vt
viri vtiāz vestibz mulierū z econ/
uerso qđ de se est viciōsus. Dicit. s.
Tho. ij. ij. q. clxix. Et est etia specia/
liter phibitū Deute. xx. Quia gen/
tiles talit vtebant ppter ydolatri/
am Et talia nō solū cauere debe/
mus in nobis. s. etia in filijs z fi/
liabz nostrs et in tota familia nra
et oibus nobis subiectis. qz pro/
illis ratōem reddituri sum^r. Vñ
Aug. in qđam eplā ad quendā co/
mitem dicit. Quēso mi frater qso
oibus tibi subiectis z bone volū/
tatis in domo tua a maiore vsqz
ad minore amorē et dulcedinē re/
gni celestis. amaritudinē et timo/
rē gehēne annūcies. et de cor sa/
lute sollicitus ac vigil cristas. qz p/
oibz tibi subiectis q in domo tua
sunt rōem dño reddes. Annūcia
pēpe. impa. suade eis vt caueant
sibi a supbia. a detractōe. ab ebri/
etate. a fornicatiōe. a luxuria. ab

ira. a pūrio. a cupiditate quē ēra
dix omniū malorū

Dñica prima quadragesime.
Sermo xvj.

Ductus ē ie/
sus in desertū a spū vt
temptaretur a diabolo

Math. iij. **E**t ductus est
iesus i desertū. Itē. s. immediate p^r
baptismū. Ductus est a spū s. scz
sancto. qz hūanitas xpi fuit orga/
nū diuinitatis. et ideo ad oīa agē
da mouebat instinctu spūs sancti.
[in desertū] vt scz in loco deserto
ordī apto suū spiritū p nobis of/
ferret deo patri. et vt tēptat^r a di/
abolo in gula auaricia et supbia
sicut pthoplasti diaboliū vinceret
sicut pthoplasti fuerāt victi. pro/
pter quod seqtur [vt tēptaretur a
diabolo] Notandū q christ^r sta/
tim p^r suptrōnez sacri inuatiō/
nis qđ est baptismus tēptari vo/
luit ad informādū nouiter bapti/
zatos adultos. aut aliq^s nouiter
ad xpm cōuersos p penitētiā. vel
p introitū religiōis vel aliqūē ali/
um statū in q deserit mūdus z cō/
cupiscētia ei^r. vt magis vigilēt cō/
tra inuisibilē hostē. qz ipis pdicto
mō nouiter cōuersis diaboli^r sta/
tim maiores tēptatiōes mouere
solēt. Ambro. sup Lu. Diabolus
sp inuadet ad meliora tendentibz
Vñ dicit Hilari^r sup math. In
sctificatis diaboli tēptamēta gl/
sanctur. Et Eccl. ij. Fili accedēs ad
seruiturē dei sta in iusticia z timo/
re z ppara animā tuā ad tempta/
tiōē. Et hoc facit primo ppter b
quia indignatus est q recesserunt

ab eo **S**cdo torq̃t inuidia timē ne
illic ascēdāt vñ cecidit ipe. Tercio
qz pfidit q ipos a pncipio facili-
ter vincere possit nodū firmatos
z habituaros i bono. **S**cdo no
tādū q xps nō seipm igessit ad tē
pratonem sed ab alio. scilicet spūscō
duct⁹ ē in destrū vt tēptaret a dia-
bolo vt hic scribit. p qd ipe nobis
inūauit q noli pos i tēptatōes i
pellere nō oportet nec dēm⁹. q̃liter
m̃ aliq faciūt q se pectō ppinqs fa-
ciūt. occasiōes pēptōz nō vitantes.
S3 q aliūde attracti viriliter stare
debem⁹. **Uñ** dicit hic Chryso. Qz
bō erat xps sic voluit bō duci ad
pugnā et nō se ingerere ad pugnā
dū p b docēs q null⁹ d3 pfidere i
viri bō suis vt se dlecatōib⁹ carnis
z mōi igerat vt h mōi super. et p b
pfect⁹ se in x̃tutib⁹ exercitat. Nā
illa ē s̃tuitas z stulticia q nedū cō-
gilitat nimia i g̃ratia q nedū cō-
munes se deapiūt s3 etiam apls
petr⁹ decept⁹ fuit affirmās se an-
dacter cū xpo i mortē ire. q statim
ad vocē galile abnegauit dñz suū.
Et dicit sc̃s Tho. i. ij. di. xxi. q
tēptari simplr acceptū nō ē appe-
tendū. s3 tēptare z vicere sil acce-
ptū est appetendū. S3 qz p nostrā
fragilitatē victoria nimis dubia
est. iō secur⁹ fugit q̃ q̃rat. Et qñ
audis b̃m̃ Jacobū di. Dē gaudi-
um existiate f̃res cū i varias tem-
ptatōes iciderit. dic q loquit de
tēptatōe tribulationū. ad qz pa-
tiētā hortat vt inf̃ eas eq̃litas et
gaudiū m̃et⁹ fueit. Nō ei alie eas
vicere pnt nisi p patiētā. **Uñ** ipz
gaudiū victoria qdā ē. qd qdē nō
est d tēptatōib⁹ fm se s3 de patien-
tia q tēptatōz viciat. Itē dicit q tē-
ptatōes nō sūt necessarie ad salu

tē nisi necessitate p̃ditōata. vt s3
si adueniāt nō veniūt ad regnū ni-
si vincant. et necesse ē vt veniāt s3
statū pnt⁹ corruptiōis ex q corru-
ptōe seq̃t pug̃ carnis aduers⁹ spm̃
q̃ tēptatio d3. **Tercio** notā
dū q s3 doctores xps tēptari vo-
luit. Primo ne diabol⁹ se iactatz
q xpm̃ iō nō viciat qz cū eo pug̃re
pm̃issus nō fuit. si ei sup̃b aliquē
nō supat sp̃ causat qz cū eo pug̃re
pm̃issus nō fuit. qz p̃ditio sup̃bo-
rū est q nō pnt cog̃scere suū pro-
priū defectū. **S**cdo qz cū certa-
mie gl̃iosior ē. et virtus mag̃ ma-
nifestat q̃ sine certamie. **Tercio**
fm Hilariū sup̃ mat. voluit xps
sc̃tiss̃ctōz tēptari p̃t cautelā no-
strā vt oñdat q nullus tā sc̃t̃is
est i hac vita quē diabol⁹ ñ aude-
at tēptare. z p b ois bō sit sp̃ in ti-
more ñ cadēdi a iusticia. **Uñ** q se
existimat stare videat ne cadat. dic
apls. i. Lho. r. **Quarto** vt diabo-
l⁹ iuocatōe xpi a nob i ñis tēpta-
tōib⁹ forn⁹ creat̃ audies nomē ei⁹
q̃ plene d̃ sc̃ipō triūphauit. **Qui-
to** vt nob p̃ tēptatōes auxiliū fer-
ret. vñ Bre. dic i ome. Nō erat in-
dignū redēptori q tēptari voluit
qui venerat et occidi. vt sic tēpta-
tiones nostras temptatōib⁹ su-
is vinceret. sicut mortē nostrā sua
morte superauit. **Sexto** propter
exemplū vt nos instrueret q uali-
ter diaboli tēptatōes vincamus.
Uñ Aug. dicit. iij. de trini. q chri-
stus diabolo se tēptatō p̃buit vt
ad sibi habēdas tēptatōes ei⁹ me-
diator esset non solum per adiu-
toria. verum etiam per exemplū.
Septimo vt nemo turbet de
tēptationib⁹ p̃ter sp̃m̃ irruētib⁹
dum etiā christū vidēt temptari.

Monica prima quadragesime

vt Chryso. dicit: Sequitur in littera
[Et cum ieiunasset. xl. diebus. et. xl.
noctibus postea esurijt.] **N**ota q*uod* ieiunium in nobis ad h*oc* or-
dinatum est vt lasciuia corporis re-
primatur. et tota sensualitas r*ati*o-
n*al*ius p*er*fectius subiiciat*ur*. In x*risto* autem
nulla fuit rebellio aut inobedien-
tia carnis seu sensualitatis ad spi-
ritu*um*. et ideo ipse ieiunio n*on* indigu-
it. Voluit t*amen* ieiunare vt sua inno-
cent*er* carne pro nobis maceraret.
et vt nos exemplo suo ieiunarem*us*
ad humiliand*um* carnem nostr*am* et
p*ro*fundand*um* occasiones p*ec*corum.
Unde Chryso. Ieiunauit x*ristus* vt
tu discas q*uod* magnu*um* bonu*um* ieiunium
et qualiter magnu*um* iuuat est nobis
aduersus diabolos. q*uia* nec diabo-
lus nec mundus possunt efficaci-
us inclinare rati*o*em et appetitu*um*
q*uam* mediare effrenitate et lasciuia
sensualitatis. ideo hac sensualita-
te domita et frenata p*er* ieiunium
maximus stimulus diaboli puni-
endi nos ablatu*us* e*st*. **S**ecundo
notand*um* q*uod* statim post baptisimu*um*
q*uod* in nobis sanatu*us* est morbi ori-
ginalis christ*us* ieiunauit docens p*er*
hoc q*uod* sp*iritu*aliter m*un*dati a peccat*is*
siue p*er* baptisimu*um* quo ad adultos
siue p*er* penitenti*am* siue p*er* introitu*um*
religionis n*on* debent vacare ocio
nec molliter viuere. sed ieiunare o*per*-
beret ad reprimend*um* brutales mo-
tus sensualitatis q*ui* maxime impel-
lunt homines ad peccata. Et in h*oc*
s*ecundu*m Chrysol.*um* fecit more medici. q*ui*
cu*nd*o aliqui egrotant*es* sanu*os* fecit iu-
ber n*on* facere illa ex quibus egri-
tudo facta est. Egritudo aut*em* h*uius*
n*ost*ri generis primo facta est p*er* inco*nt*i-
nenti*am* ventris siue per gulam.
Ipsa eni*m* ada*m* de paradiso expulsi.

ipsa eni*m* postea noe diluuium fecit.
sodomor*um* fulmina ipsa deduxit.
Multa eni*m* mala semp*er* homini-
bus operata est et continue opatur
Na filie sue quas generat sunt lu-
xuria. ebrietas. discordie. cecitas i*n*
tellectus ex qua oritur supbia. i*n*g-
noras propria co*nd*itione. s*ed* aua-
ricia q*uia* diuitie a carnalib*us* appetu-
tur propter delicias sensuales.
Nox eni*m* christus ante tempra-
tionem ieiunauit hoc fecit in ex-
plu*m*. quia cu*nd*o o*mn*ib*us* immineat con-
tra teptato*res* se tueri per hoc q*uod* ip-
se ante teptatione*m* ieiunauit docu-
it q*uod* p*er* ieiunium oportet nos a ma-
ri co*nt*ra teptato*res*. Unde inter ar-
ma iusticie ap*osto*l*us* enu*er*at ieiunium.
ij. ad Ebo*rum*. vi. **E**rcio no-
tand*um* q*uod* s*ecundu*m doctores d*omi*n*us* volu-
it p*er* se quadraginta dies ieiunare
propter h*oc* vt in hoc equaret*ur* duo-
bus patrib*us* q*ui* maximi in veteri le-
ge habebant*ur*. videlicet moysi et he-
lye. quor*um* vnus erat legislator et al-
ter p*ri*ncipalis prophetar*um* et legis ze-
lator. illo*rum* eni*m* q*ui*libet. xl. noctibus
et. xl. diebus ieiunauit. vt pat*et* de
helya. ij. Regu*um*. xix. Et de moysi
Deutero. ix. quod duob*us* vicib*us* ieiunauit.
Et vt dicit Chryso. No*n* vl-
tra q*uadr*aginta dies et noctes d*omi*n*us*
p*re*cedere voluit. ne incredibilis vi-
deret*ur* carnis assumptio. Aliter t*amen*
ieiunauit christ*us* et aliter moyses
et helyas. Quia s*ecundu*m Glo. moyses
et helyas n*on* ieiunaueru*nt* virtute
prop*ri*a sicut christ*us*. sed moyses su-
stentatus colloq*ui*o dei vt habet Ex-
odi. xx. Et ab Aug*ustino*. xij. sup*er* Gen*esim*. ad
liam. Helyas vero ieiunauit i*n* for-
titudine cibi semel sup*er* cuiusda*m*
panis subditiu*um*. Et fuit possibi-
le q*uod* propter rechemete*m* co*nt*empla-

tionē in moyse et helya aīa tātur
abstracta fuerit ab opibus vege/
ratōis q̄ sic modica fiebat deper/
ditio et depditi restauratio q̄ v/
nus cibus sumpt⁹ ante sufficeret
nature eoz p̄ tātū tps. **N**h̄ etiā
alijs modis potuit diuina x̄tute z
dñi naturalr sic ieiunare .xl. dieb⁹
z .xl. noctibus. z vt dicit p̄seq̄nter
textus [postea esurijt] Et vt dicit
Nilarius sup̄ Math. q̄ dñs esu/
rijt nō fuit ex surreptōe medie sed
nature sue hominē dereliq̄t. Non
enim erat diabolus a deo s̄z a car/
ne vincēdus. **E**t nota q̄ p̄fidus
quidā iudeus arguit cōtra hūc te/
xtū dicēs Christiani dicūt iesū esse
deum. sed deo nō cōpēnt comedere
neq̄ ieiunare. igit̄ ē derisibile di/
cere deū esurire. Eū moyses q̄ fu/
it solū homo nō esurijt post ieiū/
niū .xl. diez. et .xl. noctū. Respon/
det **N**ico. de lyra. q̄ christ⁹ est z ei/
rat verus deus et hō. et p̄ passio/
nē suā voluit redimere gen⁹ hūa/
nū. propter quod ante resurrectō
e suā habuit corpus passibile et
mortale. Ieiunauit ergo z esurijt
ac afflictōes imo mortē p̄ nobis
sustinuit. nō in deitate q̄ hoc est i/
possibile sed i hūanitate. et sic no/
bis meruit gratiā et gl̄iam. **E**nd
sup̄ illud **Benef.** xxiij. Et introdu/
xit eaz ysaac. Dicit rā. m̄ḡ hada/
rassen s̄ est rex messias quē elegit
deus sanctus et benedictus vt co/
leret eū toto corde. daretq̄ cor su/
um ad petendū misias p̄ israel z
ad ieiunandū et humiliandū se p̄
eis. sicut scriptū est ysa. liij. Ipse
vulneratus est propter iniquitates
nostras attrit⁹ est propter scelera
nostra. disciplina pacis nr̄e super
eū. et liuore eius sanati sum⁹. **E**x

autē dicit p̄dictus iudeus q̄ moy/
ses p̄ suū ieiuniū nō esurijt falsū
est. q̄ postea nō comedisset. Nec
est simile de vtroq̄. nā manichei
z ceteri heretici dicturi erāt q̄ x̄ps
nō habuit carnē ex elementis cō/
positam sed celestē et fantastica. **A**d
quoz errores repellēdos op/
tuit exprimere esuriē christi. **I**u/
dei vero hoc nō erant dicturi de
moysē. et ideo nō oportuit vt scri/
ptura mentionē faceret de esurie
moysi sicut euangelii fecit de esu/
rie christi q̄ p̄ hanc esuriē in se nō
solum humanā infirmitatē z ve/
ram humanā naturā ostendit s̄z
et occasionē temptatori suo dedit
Prop̄ qd sequit̄. **A** **A**ttac/
cedens temptator. **U**bi notādū
s̄m **N**ico. de lyra. q̄ diabol⁹ scie/
bat p̄ prophetas q̄ ventur⁹ erat i/
mundū verus deus et verus hō.
vt habet ex̄p̄sse ysa. ix. Paruul⁹
natus est nobis et filius dat⁹ est
nobis. Ecce vera hūanitas. **E**t vo/
cabit nomen eius admirabil. con/
siliarius. deus fortis. pater futuri
seculi. p̄nceps pacis. Ecce manife/
sta ei⁹ diuinitas. **P**lurib⁹ etiā alijs
locis exprimit̄ hoc sed trāseo cau/
sa breuitat̄. **S**imiliter sciebat di/
abolus tēpus natiuitatis x̄pi cō/
pletū. tum propter hebdomadas
daniel in q̄bus erat determinate p̄/
fixus termin⁹ sui aduētus. tū pro/
pter trāslationē regni iudeozū ad
herodē alienigenā. put fuerat pre/
dictū p̄ iacob patriarchā **Gen.** xlii
Sed nesciebat certitudinaliter q̄
iesus nazarenus esset ip̄e christ⁹ d̄
quo talia fuerūt dicta. eo q̄ myste/
rium incarnatōis fuit septē sigil/
lis clausus ne pateret diabolo vt
dixi sup̄ra i die circūcisiōis. **V**erū

Dñica prima quadragesime

tamē propter eminentiā sanctita-
tis iesu et propter cōpletōem tem-
poris respectu aduentus christi. et
propter signa facta in christi nati-
uitate et in ei⁹ baptizatiōe. et pro-
pter testimoniū āgeloz ad pasto-
res. prop̄ stellā que apparuit ma-
gis. propter testimoniū s̄ymeōis
z anne. et propter testimoniū iō-
hānis et alia talia habuit diabol⁹
fortem cōiecturā q̄ ip̄e esset ver⁹
deus et messias p̄missus in lege
z p̄phetis. Et ideo voluit de hoc
experientiā accipere certitudinem
p̄ tem̄p̄ratiōem. et ultra hoc inten-
debat eū p̄ hanc tem̄p̄ratiōem in-
ducere ad peccatū si inueniret̄ pu-
rus homo. Sed diabolus nullū
illorū obtinuit vt patebit. **N**
Diceret. ex quo diabolus p̄ncipa-
liter intēdebat exp̄iri si iesus esset
messias et verus de⁹ et hō. quare
noluit sibi christ⁹ hoc patefacere.
Hoc soluit glo. sup̄ illd. j. Ebo. ij.
Dei sapientiā in mysteriō que ab-
scondita est nemo principib⁹ hui⁹
seculi cognouit. si enī cognouisset
nunq̄ reges glorie crucifixissent.
Sup̄ quo dicit glo. q̄ demōes sa-
pientiā dei de modo redemptōis
generis hūani p̄ iesu nazareni mor-
tem implēde si cognouissent non
suggererent ip̄m crucifigi. q̄ nō
suggereret illū diabolus crucifigi
p̄ quem se ius suū sciret p̄dere su-
per humanū genus. Illa ergo s̄z
doctores est causa q̄ christus na-
zareus noluit diabolo patefieri
clare q̄ ip̄e esset messias deus et
homo. et q̄ tali p̄cessu z mō volu-
it redimere z eripere humanū gen⁹
d̄ potestate sua. Etia diabol⁹ non
p̄ se mutauit lapides. i. delicatissi-
mos abos dicēdo se a deo missū

ad reficiendū eum in deserto. Il-
la enī fuisset maior et fortior tem-
ptatio. sed ideo nō fecit. quia solū
voluit scire si esset messias quem
scivit velle liberare genus huma-
nū p̄ ip̄ius mortē et passiōē. vt
inuento q̄ esset messias dissuade-
ret omnibus ne interficerēt eum.
Uñ Leo papa in sermōe de qua-
dragesima dicit q̄ nō ideo indu-
xit eum p̄ncipaliter diabol⁹ ad fa-
ciendū de lapidibus panē vt ior-
dinate comederet sed vt eius diui-
nitatē cognosceret. et si esset messi-
as precipue. [Accedens igit̄ tem-
ptator dixit ei. Si filius dei es j. s.
natural et p̄ consēq̄ns ei equalis in
potestate. tūc vt appareas fili⁹ dī
z esimes repellas] [dic vt lapides
isti panes fiant] Chrysost. Logitauit
diabolus apud se si poterit de la-
pidibus facere panes vere filius
dei est. si autē nō poterit homo ē.
[Qui rīdens] [scit q̄ nec diuita-
tem eius poterat p̄pendere nec ip-
sum ad gulā inducere] dixit. Scri-
ptū est j. s. Deute. xviij. [Non in
solo pane] s̄z naturali] [viuit hō.
sed in omni verbo quod p̄cedit d̄
ore dei] j. de sacra scriptura que ē
tanq̄ os dei. eo q̄ p̄ eaz loquitur
omne qd̄ vult ab homīe fieri. vt
dicit Greg. xviij. moral. Verbu er-
go quod p̄cedit de ore dei est oīs
instructio et oīs cōsolatio que p̄-
uenit ex meditatiōe. auditōe. lectō-
ne diuinorū eloquiorū in quib⁹ in-
ueniunt̄ verba medicinalia cōtra
omnē veratōem spūalē z etiā exē-
pla de his q̄ talia passi sunt z ad-
iuti. z signē ibi inueniunt̄ p̄missio-
nes eterne b̄titudinis q̄bus anīa
contra durities laborū reficit̄.

Nota q̄ dñs in qualibz illa

rū temptationū dīpeo scriptura
rū sed defendit. qz in qualibet dicit.
scriptū est. in quo nos docuit qz p
scripturā sacra possum⁹ et debe/
mus nos defendere cōtra oīa tem/
pamenta. Quod etiā pulcre dūdu/
cit Greg. sup. Ezech. pre. ij. om. c. iij.
dicens. Univerſa munitione in sa/
cro eloquio cōtinet. ibi dīppe sunt
pcepta dei et exempla iustoz. si ei
torpet anim⁹ a desiderio condito/
ris sui audiat qd dicitur. Diliges
dñm deū zc. Si qd in odiū for/
tasse labit. pxiū audiat qd dicit.
Diliges pxiū tuū sicut teipsum.
Si res aliā cōcupiscit audiat qd
dicit. Non cōcupiscas rē pxiū tui.
Si de iniuriā que a pxiō ore vl/
facto facta est ad irā mens incen/
ditur audiat qd dicit. Non qras
vltionē nec memor eris iniurie ci/
uiū tuozū. Si in carnis cōcupiscē/
tia in muliere sauciata mens accē/
dit. ne ocul⁹ mentē inficiat audi/
at qd ibi dicit. Qui viderit mu/
lierē ad concupiscēdū eam iā me/
charus est eam in corde suo. Con/
tra inimicū forſitā quisqz animū
suū relaxare disponat in odiū au/
diat qd illic scriptū est. Diligite i/
micos vestros bñfacite his qz zc.
Si is q aliena iā nō rapit adhuc
forſitan sua inordinate retinet au/
diat qd illic dicit. Glendite qz pos/
sidentis et date elemosinā. Inſir/
mantis anim⁹ pxiū desiderat dō
simul et ſeculo. audiat qd ibi ſcri/
ptum est. Qui nō renūciaverit oī/
bus que possidet nō potest meus
esse discipulus. Torporē qd appe/
tit. labores p dño subire etiā pua/
let z refugit audiat qd ibi scriptū
est. Qui nō colligit metū dispigit.
Quot ergo ibi pcepta sūt tot no/
n pectoris munimina. Jila er/

go arma sumam⁹ ad depellēdū
inuisibile hostem. Qd verificat nō
solū de vita spūali sed etiā corpa/
li. sicut patet de moyſe qui ieiuna/
vit qdraginta dieb⁹ et qdraginta
noctibus verbo dei corporaliter et
spūaliter sustentatus. vt dictū est
prius. Dicit Rabanus z Grego.
qz auctoritate scripture vtiť xps.
qz vult vincere hūilitate nō pote/
ſtate. dāns nobis exemplū vt q/
ticiens a pravis hoībus aliq pati/
mur ad doctrinā ante animemur
qz ad vindictā. **D**iceret aliquis
Lum iēſus fuerit deus qre nūdē
do diabolo vixit. Non in solo pa/
ne vivit hō zc. Nōne meli⁹ et me/
gis merito dixisset. sed in omni
bo quod pcedit de ore meo. Sz
debet ut allegare scripturā sic ſtat
Deutero. viij. Et etiā qz dñs vo/
luit diabolo celare suā deitatem
quā ipē diabol⁹ querebat expiri p
tēptatōez. z iō nō debuit dicere. d
ore meo. qz loqbat vt hō celās di/
vinitatē. Dñs etiā voluit p ſcrip/
turā excludere tēptatōem diaboli
z ideo debuit ipaz sacra scripturā
allegare putaret in textu in quo
ponit de ore dei. Et ppter eandē
rōem nō debuit dicere. iō re qz p/
cedit zc. qz nō sic in textu ē sz ſtat
in oī verbo qd pcedit de ore dei.
ſeqt. **T**ūc aſſūpſit eū h diabol⁹
D **S**ecundo tēptavit eū diabol⁹
de ſupbia et ad eū dē finē ad que/
pus. Dicit ergo. **T**ūc aſſūpſit eū
diabol⁹ in ſcrās civitatē j. i. i hieru/
ſalē q dicebat ſcrā. qz i tūio cultu
dputata Tēplū ei erat ibi nec erat
tūc licitū alibi ſacrificare dō. **E**t
ſtatuit eū ſup pinaculū tēpli j. i. ſa/
ſtigii ſine ſumitātē tēpli. Et dicit
Nicolans d lyra. qz pinnaclum
erat rectū tēpli quod erat de ſup

Dñica prima quadragesime

planū sicut fiebat tūc dom⁹ pale
stinor. Erat em̄ vt dicit Chrysos.
intentio demonis eū illuc portā
tis. vt a populo ciuitatis ipse ihs
quasi volare videret. et sicut vanā
glīam ferret. Sed diuina virtute
fecit q̄ nesciente demone null⁹ eū
vidit. [Et dixit ei Si fili⁹ dei es.]
Hiero. In omnib⁹ his temptati
onibus diabolus hoc agit vt in
telligat si filius dei sit. Sed xp̄us
semp̄ sic responsus tēperat vt am
biguū relinquat. cogitabat diabo
lus si descēderet per aera volādo
sine lesione sui filius dei esset. Vñ
dicit [Mitte te deorsū.] Chrysos.
Non impellebat eū nec tergit s̄
solum ei p̄suasit vt sic se p̄cipitar⁹
deorsum. Et sciamus. Om̄is qui
obedit diabolo ipse se p̄icit deor
sum. nō diabolus. Potest enim
ad malū hortare. aſtare autē siue
cogere nō pōt. Vnde Bern. i. ser.
de illa dñica. Nobis inquit est si
vinci volum⁹. nemo nost⁹ i hoc
certamine deſc̄at inuitus. pōt iui
tus sustinere tēptatōis motū sed
in te est si volueris dare vel nega
re cōsensum. in tua facultate est si
volueris inimicū tuū facere suū
tuū vt tota eius machinatio coo
pere in bonū. Et q̄ christ⁹ prius
vſus est autoritate scripture. et iō
etiā diabolus volēs se ostendere
sapientē etiā assumpsit autorita
tem scripture. q. d. Si es dei fili⁹
tūc potes descēdere propria virtu
te et ministerio angelor⁹ [Scriptū
est enī de te. Quoniā angel⁹ suis
de⁹ mādauit de te] 2^a. Hierony.
Male interpretat diabolus scrip
turas. q̄ hec propheta nō est de
christo ad lram sed de quolib⁹ vi
ro sancto signant cōfidente i deū

Alia vide in lectione. sequit. [Vñ il
luelus.] Chrysos. Nihil motus ni
hil indignatus sed cū multa mo
destia cū scripturaz voce ei rñdit
dicens. [Scriptū est.] Deute. vi.
[Non tēptabis dñm deum tuū.]
E. Temptare em̄ deū est que
rere experimētū d̄ dei virtute abs
q̄ inevitabili necessitate. et hoc pec
catū est. q̄ quādoq̄ homo ha
bet aliquid qd̄ pōt facere fm̄ vias
humanam ad euadendū piculū.
nō debet illud obmittere. queren
do diuinū experimētū. Per hoc
ergo rñdit dñs diabolo tēptanti
eum. q̄ cū posset de pinnaclo tē
pli descendere p̄ viam hūanaz p̄
gradus factos ad hoc in tēplo nō
debebat p̄ aliā viā descēdere. Vbi
ergo ex humana rōne et consilio
potest hō habere qd̄ faciat nō de
bet deū temptare. sed vbi deficit
humana ratio cōmendet se deo n̄
temptādo sed deuote cōfidoendo.
vt vult glo. hic. Contra hanc chri
sti rñsionez arguit p̄fidus iudeus
dicens. Si fuit deus vt dicit xp̄i
ani tunc in eo fuit potestas faciē
di miracula. et ideo si misisset se d̄
orsum sine lesione nō fuisset aliq̄
temptatio diuina: nec peccatum.
Item viri sancti legunt deū tem
ptasse nec ex hoc reprobant i scri
ptura. sed magis cōmendant. vt
helyas. iij. Reg. xviij. vbi dixit
deo. qui frauditus erit p̄ ignē ipse
sit deus. Et Heliseus. iij. Reg. v.
dixit ad regem israel de Naaman
Veniat ad me et sciat prophetaz
esse in israel. Similiter Bedeon
Judicum. vi. temptauit deum q̄
rens signum in vellere. Item de
us non inducit homines ad ma
lum inducit autē ad sui tēptatōes

Malach. iij. dicēs. Inferre omēs
decimā. ⁊ sit abo in domo mea et
pbarē me. Sup̄ h̄ r̄ndet q̄ dñs
voluit textū moysi allegare dñs/
bolo sic stat. Et cū iude⁹ vult argu
ere q̄ tēptatio nō sit pctm̄ m̄aise/
ste dicit dñs q̄ arguit maliciā po
puli Nūeri. xiiij. Tēptauerūt me
iā p̄ decēvices Itē ps. xciiij. Nolite
obdurare corda v̄ra sic in exacer/
batōe s̄m diē tēpta. i. deser. vbi tē
pta. me p̄. v̄ri. **S**ed qd̄ dicit
de viris sc̄tis. Pro illo est n̄ otan
dū q̄ tēptare est experimētum de
aliq̄ accipe. Null⁹ aut̄ q̄rit experi/
ri de illo de q̄ est cert⁹. s̄ de illo d̄
q̄ ē dubi⁹. Pōt̄ at̄ q̄s experire de
aliq̄ duplici. s̄ facto aut̄ v̄bo. ver
bo qd̄ dē auz̄ q̄s q̄rit aliqd̄ a vicino
suo vt̄ expiatur an̄ iunaret euz̄ in
necessitate sua. Facto cū fac̄ aliqd̄
qd̄ nō videt̄ ordiabile ad aliqd̄ ni
si ad t̄lem exp̄ientia. Et t̄lis res d̄r
tēptatō vt̄ cū q̄s fac̄ currere equū
sine necessitate aliq̄ siue vtilitate d̄r
tentatio equi. q̄ t̄lis cursus equi
nō videt̄ ad aliud ordiabilis. nisi
ad accipiēdū experimētū de equi
velocitate. si aut̄ faciat eū currere
p̄pter necessitatē aliquaz̄. vt̄ p̄pter
fugā hostiū aut̄ ad capiēdū ceruū
nō est tēptatō equi. dubitare autē
de his q̄ p̄tinēt ad p̄fectōnē diui/
nā vt̄ est dei potētia aut̄ bonitas
z̄c. semp̄ est malū. ⁊ iō q̄ facit aut̄
dicit aut̄ sine necessitate ⁊ vtilitate
ad expiēdā diuinā potētia aut̄ di
uinā volūtātē tēptat̄ deū et pec/
cat. Et ideo exponēs se sine necessi
tate ⁊ vtilitate periculo vite expe/
ctās fuari a deo tērat̄ deū cū pos/
sit fuari alio mō. t̄le est qd̄ sugge
rebat̄ diabol⁹ x̄po dñō dicēs. Adit
te te deoz̄ sū. ⁊ licz̄ dñs p̄ v̄turē po

tuisset h̄ facere sine piculo tñ hoc
nō fecit. q̄. voluit diabol⁹ celare
deitatē vt̄ dñm̄ est. pus. et voluit
excludere tentatōz̄ demonis p̄ la
crā scripturā. ⁊ ideo h̄ r̄ndit p̄ il/
lud qd̄ hoib⁹ p̄hibet. potuit enim
p̄ ḡdus descēdere de pinaculo sic
hō. Q̄ igit̄ aduersarius arguit de
belia nō valet nō em̄ p̄cūt signuz̄
p̄ ignē descēdentē sine vtilitate. s̄
ad h̄ vt̄ ppl⁹ isrl̄ a cultura baal
recederet ⁊ coleret deū verū. Itē
hoc fecit de p̄cepto dñi dicēs sibi
Glade oñde te achas. Elī tūc re/
uelat⁹ erat sibi mod⁹ p̄cedēdi cō/
tra p̄phetas baal. licet h̄ totalit̄
sit exp̄ssum. q̄ nō oia scribuntur.
Eodē mō dicēduz̄ est de helyseo.
Curauit em̄ naamā ex diuinā reue
latōne ⁊ diuinā v̄tute. ⁊ p̄pter nota
bilē causā ⁊ vtilitatē. Ip̄e em̄ naa
mā relicto ex h̄ ydolatriā cōuert⁹
fuit ad colendū vnū verū deum.
Elī vt̄ habet̄. iij. Regū. v. Ip̄e
dixit nō faciat̄ fū⁹ tuus vltra ho
locustū aut̄ victiciāz̄ dñs alienis ni
si dñō soli. De Bedeon hō d̄r vno
mō q̄ h̄ fecit ex istictu diuin⁹. et sic
nō peccauit. Instinct⁹ em̄ diuin⁹
nō ipellit ad malū. Alio mō d̄r q̄
Bedeon nō dubitauit de potentia
qn̄ p̄ ipaz̄ possz̄ saluare pplz̄ nec
d̄ v̄bo dñi dicēs sibi. Glade i hac
fortitudine mea liberab̄ israhel qn̄
esset v̄bū. s̄ i ḡrauit an̄ p̄missio ef
set absoluta q̄ sp̄ iplet. an̄ p̄ditio
nal. s̄. nisi Bedeon ⁊ socij ei⁹ pone
rēt ipeditm̄tū p̄ aliqd̄ pctm̄ frēqn̄
em̄ in sacra scriptura p̄missiones
diuine intelligunt̄ fac̄te sub t̄li con
ditōe q̄ quis nō exp̄mat̄ Elī Jere.
xviij. Subito loqr̄ de gente et de
regno vt̄ edificē ⁊ plātē. Idē. Si
fecerit malū i ocl̄is meis ⁊ n̄ audi

Dñica prima quadragesime

arvocē meā penitentiā agā sup bo
nū qđ locut' sū vt facere. Timuit
igit' Bedeo ne p fragilitatē suā z so
ciōz eius pueniret malū z sic ipe/
dimētū dicte pmissiōis. Perit' g'
hūil' a deo doceri p signū q' nō
puirēt tle impedimētū. vt cōstā/
tius z expeditius iret ad plū. ppe'
qđ perit' duplex signū. vnū p se z
vnū p socijs suis. Ad auctoritatē
Malach. dicēdū. q' iudei tenebāt
soluere decimas ex pcepto dei. et
p cōsequens h' erat necesse ex pte
soluentiū z vtile ex pte recipienti/
um. Erat em̄ ad sustentationē mi/
nistroz dei. Ad hoc em̄ inducebat
dñs ppl'm ppheta dicentē. In/
ferre omēs decimā. Quāt' subdit'.
Probate me sup h'. zc. ly pbate
nō tenet hic causalit' sic intelligen
do q' soluerēt decimas ad pban/
dū seu tentandū si p hoc de' ap/
ret eis carharactus celi. z est sens'
Si impleueritis pceptū de deci/
mis sicut tenemini. z ego cōsequē
ter mltiplicabo bona v'ra. sicut di
cit' ysa. s. Si voluerit' z audient'
me bona terre comedetis. Nec ex
dictis Nico. de ly. in rñsionib' ad
argumēta cuiusdā pfidi z temera
riū iudei. **S**eq' Tūc itez
assumpsit eū diabol' in mōtē ex
cellū valde. Tercio tentauit eum
de cōcupiscētia oculoz seu de aua
ritia. Quia vt seq' tur in lra. **O**stē
dit ei omia regna mūdi. Nō sic q'
de illo loco posset videre omia re
gna z omnes ciuitates determi
nate. Sed vt vult Chrys. osten
dendo ei diuersas mundi partes
dixit ei tale regnū est in tali situ. et
tale in tali enarrādo in breuib'us
magnitudinē et gloriā illorū
regnozū. Et dicit Nl. de l'ra. q'

omnis illa ostensio fuit mag' ad
auditū q' ad visū. Quo facto di/
xit ei. **N**ec oia dabo tibi. si proad
dens adoraueris me. Jāsi diceret
In illis faciā regem te. Et hoc di/
abolus arrogātē loquebat'. Nō
em̄ potuit facere. sed mentiebat'
qm̄ mendax est z pater eius. s. mē
dacū. Joh. viij. Creature em̄ cor/
porales nō sūt in potestate eius.
nisi inq'itū sibi a dño deo pmitti
tur. **T**ūc dixit ei iehus. Glade sa/
thanas. i. recede a me. qz aduer/
sarius es veritatis. Hoc aut' chri
stus quasi cū idignatōe dixit qđ
nō fecit in pcedētibus tēptatōib'.
vt discam' illi' exēplo iurias no
stras eq'nimiter sustinere. dei aut'
inurias nec vsq' ad auditū suffer
re vt vult Chrys. Maria autem
deo fit iniuria cū cult' sibi soli de
bitus ipendit' diabolo. qđ diabo
lus hic facere suggerebat. **S**cri
ptū est em̄. **D**eu. vi. **D**ñm deū
tuū adorabis z illi soli seruiēs. Jēz
cultū latrē. Est em̄ latrā seruut'
soli deo debita p se. hoies aut' ve
nerari pnt' dulia. **U**bi notādū
q' adoratio put' est actus latrē ē
cōfessio corde ore et ope. q' qđ cō
fite' aliquē p'pū suū in entibus
cū exclusiōe maior' dñoz respe
ctu serui. Et talē cōfessionē in sinu
at exhibitio reuerētie q' fit cū tota
li pstratiōe hois in terra. p h' enīz
hō designat q' nihil penit' virtu
tis habz sine illo. z q' ille oimōdā
prātē habz sup illū. Et potissimū
gdus ydolatrie cū h' fit creature.
quēadmodū hic diabolus expeti
uit a xpō cū dixit. si proci dens zc.
Alio modo cōmittit' idolatria in
omī casu. in quo dū hō humana
via nō potest se mouare recurrit ad

aliud q̄ ad deū. videlicet ad astra.
ad incantaciones et alias supersticio-
nes. Et fm hoc surgūt innumera-
biles modi idolatrie de quibz es-
set longū enarrare. [Tunc reliq̄t
eū diabolus. Chrysostomus. Angeli p̄ci-
pienti dño recesserūt adeo vt lo-
cus diabolo aduersus christū da-
ret. ne forte videns angelos circa
eum nō appropinquaret ad eum
Recesserūt ab eo ergo āgeli vt cō-
uenienti⁹ locus tēptandi haberet
diabolus. Et etiā vt victoria chri-
sti excellēti⁹ appareret. Dicit eni
glosa. q̄ angeli sancti agonez dñi
pcul aspiciēbāt ne videret eorum
subsidio diaboli vicisse. Ip̄o igit̄
tēptatore victo et p confusiōe re-
cedente [accesserūt angeli z mini-
strabāt ei sicut vero dño. p̄p̄ij ser-
ui. Chrysostomus. Angeli ministrabant
christo scim⁹. sed in q̄bus mini-
strabant nescimus

De eadem dñica Ser. xviij

Ductus ē ie-
sus in desertū a spū zc.

Mat. iij. **M**olēt

pugnaturis famolorz exēpla pre-
poni victorū vt ex hoc forti⁹ ad pu-
gnam animēz. Et qz nūc pncipiū
q̄dragēsimē q̄ est tps p̄nie p quā
p̄niam cōfictū cū diabolo iim⁹.
idcirco p̄sens euāgeliū hodie legi-
tur in q̄ maxime victoria dñi nri
iesu xpi exēplū p̄ponit q̄lit ipe
cū hoste viriliter dimicauit z glo-
riose triūphauit vt p hoc z nos a-
nimemur z ad dimicādū contra
nostrāduerariū instruamur. xpi
enī victoria nob̄ est i adiutoriū et
exēplū. Vñ Aug. in. iij. li. d. trini.
Abri⁹ diabolus tēptādū se p̄buit

vt ad supandas ei⁹ tēptatōes me-
diator nō solū p adiutoriū s. etiā
p exēplū. Et qz diabol⁹ ad tem-
prādū christū occasionē sūpsit ex
tribz. s. ex tpe. ex loco. ex ieiunio. iō
euāgelista ista tria cōmemorat a
pncipio euāgelij. Et p̄mo innuit
d tpe ex quo occasionē recepit. cū
tunc. s. statim post baptismū du-
ctus est a spū. s. sc̄to. i. p. instinctuz
spūsc̄ti. hūanitas enī xpi fuit or-
ganū diuinitatis. z iō ad oīa mo-
uebat̄ in stictu spūsc̄ti. Vñ Bre.
in ome. Vere et absqz q̄stioe acci-
pit̄ v̄a spūsc̄to in desertū ductus
credat̄. vt eū illuc spūs suus duce-
ret vbi hūc ad tēptandū sp̄it⁹
malignus inueniret. Sed o addit
de loco tēptatōis ex quo occasiōes
recepit in desertū. vt. s. in loco de-
serto orōi apto suū spm̄ p nobis
offerret deo patri. vt tēptaretur a
diabolo. Desert⁹ enī loc⁹ maxie
est aptus tēptatōi. Vñ Chrysostomus.
Tūc enim maxime instat diab⁹
lus cū vident solitarios creūtes z
attētos sibi Sic z mlierē tēptauit
sine viro eā inueniēs. q̄cūqz cogi-
tatio talibz incident diu pseuerat
i eis. [Notādū arca dicta q̄ do-
min⁹ nō seipm̄ ingessit i tēptatōz
Vide in alio fm̄ dē. xviij. V. Sed
est dubiū p̄mū quare xps statim
post sacramentū inuatiōis qd ē
baptismus tēptari voluit. Vide
vbi supra. Secundū dubiū qua-
re tēptari voluit. vide ibidē. Seq̄-
tur. [Et cū ieiunasset. xl. diebus et
xl. noctibz postea elurij.] Vbi e-
uāgelista ponit terciā cām tēptati-
onis. s. ieiunij. **I**tem q̄rit̄ p̄-
mo quare christus ieiunauit cum
ieiunio non indiguit. Vide vbi su-
pra. **S**ecundo queritur quare

Dñica quadagesime

tanto tpe. s. xl. dieb. et. xl. noctib. ieiunauit. Illius assignant multe cause. Prima cā vt mysteriū q̄ dragenarij numeri insinuaret q̄ est numerus remissiois. v. p. t. z. ex suis p̄tib. aliquotis simul sūptis redit numer⁹ q̄nquagenari⁹ q̄ est annus iubile⁹. Et hāc rōnes assignat b̄t̄s Aug. in l. lxxiij. questionū. Itē qz dñs tot ānos duxit filios israel p̄ desertū ad terrā. p̄missio/ nis. Itē tot mensib. christ⁹ mū/ do publice p̄dicauit. Itē tot septi manis christ⁹ in virginis v̄ro mā sit. Itē tot dieb. moyses z helyas ieiunauerūt. Itē tot horis iacuit dñs in sepulchro. licet Aug⁹. iij. de trini. t̄m cōputer. xxxvi. horas sed ip̄e incipit cōputare ab hora sepulture. nos autē ab hora mort⁹.

Scda rō vt intelligam⁹ legē et prophetas nō discrepare ab euā/ gelio. Nam in lege z p̄phetis con/ secratū fuit tātoz diez. ieiunium ideo dignū fuit vt cōsecraret ab euāgelio. In moyse lex. in helya. p̄ phete. et in xp̄o euāgelij intelli/ gunt. Hanc rōem dat Leo papa.

Tercia rō fm Bre. est quia p̄ce/ pta decalogi in q̄ttuor euāgelij⁹ continent. Et nō nos delinq̄ntes cō/ tra p̄cepta euāgelica q̄ttordecies b̄ est. xl. dies culpas q̄ cōtra legē z euāgelij cōmissim⁹ ieiunando punire debem⁹.

Quarta rō fm eū/ dem cūdem est qz in hoc mortali corpe ex q̄ttuor elementis subsisti mus ex quoz vno quoqz cōtra de/ cē p̄cepta delinq̄mus. iō rōnabili ter ip̄m corpe⁹ nostz q̄ttordecies affligimus.

Quinta rō fm eū/ dē est. qz sicut ex lege inuenit of/ ferre decimas aliarū rez. ita offer re debem⁹ decimas totius anni.

vide eum. **S**exta rō fm Amb. quia. xl. diebus aque diluuij inun/ dauērūt p̄ quas pctōres exterminati fuerūt. et exinde illuxit celi se/ renitas. Sic sacro illo tpe ieiunij p̄ccata abolerēt et resulget diuina clementia. Et nota qz fm Greg. licz toto tpe nec de die nec d̄ nocte comederit. nos t̄m fragiles ip̄m in hoc imitari nō possum⁹. et iō sin/ gulis dieb. sumēdo cibū semel ieiunamus. Istē vō defectus qz con/ tinuatis dieb. et noctib. continu ando ip̄m imitari nō possumus. supple p̄ hoc qz nos singul⁹ anis illud tps ieiunij obseruam⁹. cum t̄m christus vna t̄m vice illud ser/ uauerit. Itē fm Aug. in sermone de q̄dragesima. Licet xp̄s statim p̄ acceptū baptisma icēpit b̄ ieiunij nō t̄m credendū est eū nobis p̄ b̄ regulā obseruatōis dedisse vt nos statim post epiphaniā q̄dragesi/ mā incipiamus. sed appropinquā te tpe pascale q̄n maiori letamī ne cū temptatore cōstigmur tūc est ieiunandū vt corpus impleat de castigatōe militiā. et anim⁹ im petret de b̄n̄liatōe victoriam.

Itē triplex est ieiunij. Primū meroris et penitētie. vt iniunxit Aliud sobrietatis et abstinentie. vt Daniel et socioz eius. Tercius est gaudij et exultatōis dñi mortib. carnalib. sedatis ex nimia cō tēplatōne et desiderio eterne vite comedere obliuiscimur. Seq̄t i euāgelio. [Et accedens tēptator] Diabolus cūm vtradiuit in bap/ tismo xp̄i vocē patris. Hic est fili us meus dilectus. secut⁹ est xp̄m in desertū et obseruauit qd agerz Et videns eū post. xl. diez ieiunij elurire accessit vt tēptaret volēs

experiri an esset deus. Nā sūm illi
colatū de ly. vt sup̄. Accedēs ergo
ait temptator. Si fili⁹ dei es dic
vt lapides isti panes fiant. Scie
bat scriptū esse. Ip̄e dixit et facta
sūt. Jō blādīt ei dicēs Dic solum
modo fiet. z sic apparebit q̄ fili⁹
dei sis. **R.** Et nota q̄ xps ad/
huc nullū miraculū fecit. Nā ini/
tiū signoz suozum fuit cōuersio
aque in vinum in nuptijs vt vult
Chrys⁹. Et diabolus p̄m⁹ fuit qui
h̄ expetiuit ab eo. Sz illud ad sug
gestionē suā fieri n̄ debuit. Prio
q̄ si h̄ ad suaz suggestionē fecisset:
ip̄e sibi innotuisset. z sic mysteri⁹
passionis impediuit. q̄ si cogno
uisset dñm gl̄ie non crucifixissent
j. Corin. ij. Scdo vt doceret nos
fugere ostentationē. Tercio vt do
ceret nihil esse faciendū ad diabo
li suggestionē. etiā si bonū sit qd
sugerit. ip̄e em̄ sp̄ ad malū ordi
nat vt acris fallat. Quarto non
fuit necessariū dñm miraculū fa
cere. p̄ sustentatōe sua. potuit em̄
recurū habere ad humana subsi
dia z sibi de cibo p̄uidere. sicut Jo
hānes baptista fecit euz morabat̄
in deserto vt legit̄ in euange. Uel
etiā poterat ad loca prima prope
rare. z ita diabolus reputabat q̄
si xps esset purus hō q̄ tūc pecca
ret si ad subueniendū fami sine ra
tionabili causa miracula facere at
temptaret. z tñ hic intēdebat euz
p̄ panē p̄ntem z visum allicere ad
inordinate ip̄m sumendū. z in eo
post euriem nimīū delectandū.
Et dicit eū tēptare de gula. Qui
respondēs dixit Scriptū est. Nō
in solo pane viuit hō. sed in omī
verbo qd procedit de ore dei. Lō
stat em̄ hō ex gemina substātia. i.

aia z corpore. Et corpus p̄ncipaliter
sustentat̄ pane materiali. z aia pa
ne spūali qd est v̄bū dei. Sz di.
quō est illa respōsio christi ad po
sitū temptatoris. Rñdet̄ sūm glo.
q̄ est sensus. q̄ si diceret. patz q̄ p̄/
suasio tua est tēptatōis. de cibo em̄
corpis solū agis qui nobis ē cōis
cū peccatoribz. z nō agis de cibo
mētis q̄ nobis cōmunis est cū an
gelis. si em̄ fidelit̄ ageres plus me
de meliore cibo amonerēs. sine q̄
nemo viuere potest. z q̄ sustentat̄
hō nō solū vita spūali. sed z corpa
li sicut de moyse q̄ ieiunauit. xl. di
eb⁹ sustentat⁹ v̄bo dei corporaliter z
spūaliter. Et sūm Rabanū verbuz
dicit̄ procedere de ore dei cū volū
tatē suā. p̄ scripturarū testimonia
reuelauit. Postq̄ aut̄ diabolus
in p̄ma tēptatōe nō p̄fecerat vt
dicit Chrys⁹. cogitauit intra se. iste
qui fame nō vincit. cessi nō est de⁹:
est sanctus tñ. Possūt aut̄ sc̄i fa
me nō vinci. sz postq̄ omēs necessi
tatē carnis vicerūt. p̄ vanā gl̄iam.
cadere possūt. z ideo sequit̄ in euā
gelio. Tūc assūpsit eū diabolus
in sanctā ciuitatē. i. hierusalē que
diuino cultui deputata fuit. z sta
tuit eū sup̄ pīnaculū tēpli. i. sup̄
summitates tēpli in illa pte vbi sa
cerdotes solēt alloqui pplz expo
nentes eis legē vt ibi christ⁹ tem
ptaret̄ p̄ vanā gl̄iam. vbi ip̄e di
abolus mltos tēptauit z decepit
p̄ vanā gl̄iam vt in cathedra do
ctoꝝ. **S.** Sepe em̄ doctores
magrī z p̄dicatores peccāt p̄ vanā
gl̄iam in cathedra z in ambone.
iō p̄mo. q̄ vident se ibi exaltatos
sup̄ alios sūm p̄fectōs scientie z in
telligentie. scdo vident q̄ laus z fa
ma eoz a tāta mltitudine statū di

Dñica prima quadragesime

vulgarat ad mltos. ¶ Nota q̄ aliq̄ dixerunt om̄es illas tēptationes esse factas a demone nō visibiliter sed invisibiliter suggerente. stupēdū esse videt̄ sic dicentibz. q̄ deus z hō p̄mittat a demone circūduci. Alij aut̄ dicūt q̄ demō visibiliter apparuit xp̄o in specie humana et locut⁹ fuit cū eo z suavit sibi. zc. et hoc tenet glo. dicēs om̄ia corporeis sensibz esse p̄pleta. z hoc videt̄ veri⁹. Et itēz dicūt aliq̄ q̄ diabol⁹ duxit dñm p̄ aera ita q̄ xp̄us cor porali imagine diaboli innit⁹ fu/ erit sicut vnus innit⁹ dorso alteri us. Nec est h̄ mirū. qz dicit Grego. Dñs p̄misit se a diaboli mēbris crucifigi. qd̄ ergo miruz si p̄misit se a demone duci mō predicto su/ per pinnaculū templi z sup̄ mon tem excelsū. Alij dicūt q̄ duxit eū p̄ viā eundo secū z a deserto in bierusalē. z ibi ascēderūt sup̄ pinnaculū p̄ cōez ascensū sicut ceteri homines. sequit̄ [Et dixit ei Si filius dei es mitte te deorsū] Hiero. In om̄ibz istis tēptationibus hoc agit diabolus vt intelligat si fili⁹ dei sit. sed xp̄s sic respōsū tēperat. vt ambigū relinquat. et qz xp̄us vsus fuit scriptura in p̄ore respōsione sua. idō diabolus volens se etiā sapientē oñdere similiter allegavit scripturā dicens [Scriptū est enī. angelis suis mandauit de te]. q. d. Nō optet te timere q̄ offendaris qz angeli sustērat te. **M** Et nota q̄ diabol⁹ male adduxit scripturā. Prio trūcando eā. Taciuit enī qd̄ sequit̄ z qd̄ de eo dictū fuit. Sup̄ aspidē z basiliscū abulabīs. vñ Chrysos. O diabole qūo filius dei portat angelozz mani b⁹; legisti. s̄ sup̄ aspidē z basiliscuz

calcat nō legisti. sed illud p̄tulit vt superbo. h̄ aut̄ tacuit vt astut⁹. Secūdo male allegauit. qz nō ad debitū intellectū. nō enī intelligitur de xp̄i capite. vñ Chrysos. Glere filius dei nō portat angelozz manibus. s̄ ip̄e magis angelos portat. Et si portat manibz angelozz. vt nō offendar ad lapidē pedem suum. nō quasi infirmus. sed p̄pter honorē q̄si dñs. s̄ intelligitur de mēbris xp̄i de viro iusto vt sit sensus. de te iusto viro mādauit deus angel⁹ suis vt custodiāt te manibz suis. i. suis auxilijs non offendas pedē tuū. i. mentē tuā seu affectuz tuū ad lapidē. i. ad aliq̄d offendi/ cū h̄ peccati. sequit̄ [Bit aut̄ illi iesus Rursus scriptū est]. i. Deute. vi. [Nō tēptabis dñm deū tuū] Glo. Nemo debet tēptare deū. qñ habet ex humana rōne qd̄ facit. christ⁹ at̄ portat aliq̄d descēdere de templo q̄ p̄cipitādo se. qñ aut̄ defiat hūana ratio z auxiliuz cō/ mender se hō deo nō temptando sed deuote cōfidēdo. Tercio temptauit deū de auaricia. vñ sequit̄ [Iterū assumpsit euz diabol⁹ in mōtem excelsū valde et ostendit ei om̄ia regna mūdi]. Dicit glo. Nō q̄ ampliauerit visū eius qui om̄ia videt. sed vanitatē humane pompe quā amabat. quasi speciosam ostendens facere volebat amari. Et s̄m Chrysos. nō sibi sic ostenderat vt ip̄a regna vel ciuitates et populos aurū et argentū viderit oculis s̄ p̄tes z plagas terre quibz regna et ciuitates posita fuerāt. vt puta si ascēderes sup̄ excelsū locū digito extēdēdo dicatur tibi. Ibi est roma. ibi grecia z sic de alijs. non sibi sic ostēdēdo

ut ipas videas ciuitates sed ptes
terre in qbus posite sunt. Sic et
diabolus poterat xpo singula loca
digito monstrare. et vniuſcuiusq; re
gni honorē statū gloriā et diuitias
et scz quō in tali regno est abun
dantia auri. in illo argenti. [Et di
xit illi] Nec omnia dabo tibi si ca
des adoraueris me. [Falsa fuit il
la tēptatio. qz nō potuit dare illa
nec habet potestātē sup corpalia
nisi inquantū dñs pmiserit. In
qua etiā fuit qz voluit sibi exhibe
ri honorē deo debitū. Unde glo.
Ecce antiqua diaboli supbia. sicut
em̄ in principio voluit se deo ſilez
facere ita et nūc voluit sibi diuinū
cultū vsurpare. [Tūc dixit ei. va
de sathanas] et recede a me quia
aduersari es veritatis. et h dñs
cum qdā indignatōe dixit. Et hoc
fm Chrysostomo. ut exemplū habere
mus q p prias iniurias eq̄nimi
ter sufferre debem⁹. dei aut iniu
rias et cōtūelias neq; vsq; ad au
ditū sufferre. Christus em̄ tēptati
ones que erāt i iniuriā hoīs patiē
ter sustulit. illā vero q erat in dei
iniuriā tolerare nō potuit. [Scri
ptū est em̄. Dñm deū tuū adora
bis et illi soli seruiēs] adoratiōne
et seruitute latrē que soli deo de
bet. alijs aut sanctis et creaturis
seruitus dñie. [Et est diligenter
cōsiderādū q dñs in omnib; istis
tēptatiōibus vsus est auctoritate
scripture ad nos informādū fm
Grego. et Rabanū ut q̄tiēs a pra
uis hoīb; aliqd patimur magis
ad doctrinā qz ad vindictā exarte
mur. In hoc etiā nos docuit q p
sacrā scripturā possum⁹ et debe
mus nos defendere cōtra omnē
tēptatōez. Unde Aug. sup cano/

nicā Joh. ome. q. Temptat⁹ ē do
minus a diabolo. et quō ipse repu
lit tēptatōez docuit pugnare mili
tem. Et Grego. sup Ezech. Uniu
uersa nra munitio in sacro eloq̄o
cōtinet. Vide in alio fm̄ de i hac
dñica. xvij. L. [Tūc reliq̄t eū dia
bolus] fm Chrysostomo. Non reliquit
eū dñs quasi obediēs pcepto dei
qz dixerat ei. Glade. sed diuitias
xpi tantū excusserat diaboli. et h
ut idē dicit ad nram pficit cōsola
tiōne. qz diabolus nō tādū tēptat
hoīes qz diu vult sed qz diu xps p
mittit. qz licz pmittit euz tēptare
nos tñ repellit eū ppter ifirmā
naturā. iuxta illd apli. Qui nō p
mitteret vos tēptari vltra id qd po
testis. Et dicit Aug. sup ps. Si tā
tū possz nocere diabolo qz tū vult
aliqs iustoz nō remaneret Seq̄t
[Et accesserūt angeli et mīstrabāt
ei] Dicit Chrysostomo. Angeli mīstra
bāt sām⁹ sz in qb⁹ mīstrabāt ne
scim⁹. Certū tñ est q nō necessita
te ipotētie mīstrabāt sed propter
honorē eius

De eadem dñica

Sermo xix

In p̄posito euāge. agit⁹
duobus. s. de tēptatōe do
mini et de ieiunio. et i deo
de vtrōq; illoz ē aliqd p̄seq̄ntē di
cendū. Et primo de tēptatōe.

Pro quo notādū q dñs et
saluator noster postqz fuerat a io
hanne baptizatus in iordane tūc
ductus est in desertū a spū sc̄to ut
temptaret⁹ a diabolo ut audistis i
euāgelio quod legist⁹ Math. iij.
Voluit em̄ mor post baptisum
temptari ad incitandūz adūltos
nouiter baptizatos: aut q̄scunq;
ad xpm nouit p̄uersos p̄pniā

¶ *Quintica prima quadragesime*

aut p religiois ingressus aut per
quēcūq; aliū modū q̄ deserit mū
dus et concupia ei⁹ vt magis vigi
lēt cōtra inuisibile corū hostez
qz ip̄os tunc graui⁹ tēptare solet
q̄ pri⁹. Nam Eccl̄i. ij. d̄r. Fili acce
dens ad futurū dēi sta i iusticia ⁊
timore et ppara aiam tuā ad tem
ptatōz. **¶** Sūt aut̄ q̄tuor tēptati
ones p̄ncipales et q̄li p̄ncipes ali
arū tēptationū q̄ s̄m b̄t̄m Bern.
ser. lx. sup psal. Qui habitat. ⁊ ser/
mone. xxxiij. sup can. tangunt in
illo textu eiusdē psal. Non timeb
a timore nocturno. ⁊ sagitta vo
late in die a negotio pambulāte i
tenebris. ab incurſu et demonio
meridiano. Quibz q̄tuor tēptatō
nibz solz eo ordie quo i nūero nu
merant̄ inuadere ⁊ tēptare eos q̄
ad dēi cōuertūt et vellent vitam
suā i meli⁹ emēdare. Cōtra q̄s tēp
tatōes vitas hoiez quē q̄li scuto cir
cūdat defendit ne ip̄is vincat. p
ut innuit psal. dices. Scuto circū
dabit te veritas ei⁹. Et tūc subdit.
Nō timebis a timore nocturno.
De his q̄tuor tēptatōibz ⁊ d̄ mo
dis q̄ vitas defendit hoiez cas
dicendū est in p̄ncipio hui⁹ q̄dra
gesime vt penitentes q̄ nūc puer
ti volūt ad dñm cautiores fiant
se custodiēdo et fortiores eisdem
tēptatōibz resistēdo. ppter b̄ eniz
euāgelii hui⁹ prime dñice illi⁹ q̄
dragesimalis t̄pis qd̄ est t̄ps pe
nitētie pponit nobis agonē chri
sti quō fortissime fuit tēptat⁹ a de
mone. ⁊ quō cū glorioſissime vic.
vt ⁊ nunc et sp̄ pari ſimus stare ⁊
hostis tēptatōes. et eis xp̄i exem
plo viriliter resistere. Et qz eū qui
vere vult cōuertī ad dēū op̄z pri
mo assumere vitam penitētie ad

quā nō sufficiat vt hō nūc cōfite
atur solū ad satisfaciendū t̄pi aut
ex cōsuetudine aut propter aliq̄s
hoies. sed optet vere detestari po
ra peccata et habere firmū p̄posi
tū cauēdi sibi de futuris p̄ctis. qd̄
vt hō efficaciter faciat et sic i bona
vita pseueret est sibi vtile imo ne
cessariū sibi cauere illa in q̄bz pri⁹
peccādo male delectat⁹ est. et fu
gere ea q̄ sibi p̄us cā fuerūt ⁊ occa
sio peccatoz. et optet eū corpi suo
adhibere aliquā afflictōem labo
ris aut disciplinatōnis. vt vigilie
ieiunij. alicū ad satisfaciendū d̄ pec
catis p̄teritis. et ad faci⁹ cauē
dū de futuris. et ad rep̄mendū la
sciūas brutalitatis et ad redigen
dū aiāle ad obedientiā sp̄is. Nec
autē valde aduersa sunt carni ad
huc indomite et male assuete q̄re
in eisde cōuertēdū ad dēū. **¶**
Prima tēptatio est timor de mō
lestijs afflictōibz et aduersitatibz
corpis. Et illa tēptatio surgit i te
rtu sup̄dicto p hoc qd̄ d̄r a timo
re nocturno i. a timore aduersita
tū corporis. et hoc iō qz in sc̄pturis
p noctez solēt aduersitates ſiḡri.
Vt idco s̄m Bern. vbi sup̄. qm̄
ppter qd̄ aggredimur aduersa to
lerare illud nō dū reuelatū ē. Si
em̄ dies illa luceret in cui⁹ lumie
pi⁹ et labores et p̄mia viderem⁹.
timor oīno q̄rūis laboz nullus
esset p̄ desiderio p̄miorū dū clara
luce appareret qm̄ nō sūt cōdigne
passiōes hui⁹ t̄pis ad futurā glo
riā q̄ reuelabit̄ in nobis. Nūc hō
qm̄ abscondita sunt ab ocul⁹ n̄ris.
⁊ nox est itez in hac pte tēptamur
nimis a timore nocturno. et pro
bonis q̄ nō videmus formidam⁹
q̄ in p̄senti valle sūt aduersa tole

rare. Cū g̃ hō cōuerſi vult ad de
um. tūc vt dixi p̃ma eius tēptatio
z p̃mū certamē est p timores mo
lestiaz corporis. vt. f. abſtineat a
delectatōibz z ſubeat triſtabilia
qz caro adhuc indomita exiſtens
ex ſua p̃iori mala cōſuetudine et
ex inſtigatōe demonis acriter cō
cupiſat aduerſus ſpiritū z fortis
ſine timet ea derelinq̃re in qui
bus p̃us male delectata eſt z ſub
ire abſtinētiā: vigilias veſtes aſpe
ras. z ceſa carnis afflictiva. Con
tra hāc tēptatōez z p̃tra hūc timo
rem moleſtiarū corporis circumdat
homiez veritas z defendit vt non
poſſit ei dñari. eū videre. aut ei no
cere. Ip̃a em̃ ingerit interioribus
oculis hoīs z cum cogitare facit
plura. p̃ que diligēt cogitata fa
cit eū nō timere. neqz fugere tales
moleſtias corporis. ſed eas libere
ſubire cū diſcretionē z put ſibi cō
gruit ſue cōplexioniſue etati. ſue
cōſuetudini vt rōnabile ſit ei⁹ ob
ſequiū. Primo etenim veritas inge
rit oculis cordis z meditatōni ho
minis pctā que fecit cōtra diuinā
maieſtatē. z ſi tenet veritatē tunc
cognoſcit q̃ multa ſunt z q̃ mag̃
z indigne p̃ ea cōtempſit creatorē
ſuū: redēptorē ſuū: z ex b̃ fatebit̃
et cognoſcat q̃ ſc̃tiſſimū eſt vt ab
iſt̃ abſtineat in quibz prius male
delectādo h̃mōi peccata p̃tra deū
fecit. z vt corpus ſuū p̃ vigilias. p̃
ieiunia. z p̃ alia h̃mōi affligat i pe
nitentiā: ad ſatiſfaciendū p̃ pctis
cōmiſſis. z ad cauendū de futuris
Vt ſic p̃pheta de ſe ait in p̃s. ita z
h̃mōi hō par⁹ ſit pati flagella an
nūciās i cōfeſſiōe iniquitates ſuas
p̃teritas z cogitās p̃ peccato ſuo
emendando. z p̃ futuro cauendo

Secūdo veritas ingerit cordi hoīs
p̃ meditatōnē eternoz ſupplicii
que per ſua pctā meruit. z ſi tenet
veritatē ip̃e ex b̃ cognoſcat z fatebit̃
qz om̃ia q̃ hic patit̃ penitendo de
pctis ſunt q̃li delicie reputāda in
cōparatōne eoz eternoz malozū
q̃ per pctā meruit z que om̃ia eua
dit p̃ ea que hic patit̃ penitēdo de
pctis. Tercio ingerit memoriā
eternoꝝ premioꝝ ad q̃ tendimus
quibz hō peccādo meruit p̃uari. z
p̃uabit̃ eis eternalit̃. niſi peniteat
de eis. Et ſi tenet veritatē fate
bit̃ q̃ dignū ſit z ſibi expediēs vt
nō fugiat q̃ corpori dura vident̃ in
penitentiā. ſed ea ſubeat vt penitē
do de pctis z tolerādo h̃mōi ad
uerſa corporis mereat̃ recipi in dei
amiciciā z efficiat̃ digna vita eter
na. Facit quoqz circa hoc cogitare
qz vt ait Ap̃ls ad Rom̃. viij. Nō
ſunt condigne paſſiones huius tē
pis. zc. Quarto ingerit meditatō
nē eozū q̃ dñs noſter ieſus p̃ nob̃
p̃tulit. z ſi hō crebro cōſiderat̃ q̃
ta illa maieſtas ſuſtinuit. p̃ nobis
et p̃ n̄ra ſalute. z ſi veritates tenet
fatebit̃ q̃ dignū z ip̃e p̃ ſe z p̃p̃ia
ſalutē ſuſtineat illa p̃ua q̃ ad peni
tentiā prinēt. z q̃z debitor eſt p̃p̃
p̃terita ſua pctā. Quinto ingerit
meditatōez mortis. p̃p̃ne q̃uo iſta
certiſſima eſt. z icerta ē hora mor
tis. qz neſcit hō an hac die: z forte
hac hora repetēd⁹ ſit ab eo ſp̃s z
mor rapiend⁹ ad p̃pectū diſtric
iudicis receptur⁹ ibi penā p̃dignā
p̃ p̃miſſis. z ſi hō illd̃ meditare z
veritatē teneret ip̃e ſine dubio fa
teret̃ q̃ dignū ē vt ſtatim penite
ret. z aſſumeret durā vitā penitē
tiales nec a momento diſſerret.
ne forte eū hora mortis in diſpo

Dñica prima quadragesime

sitū inueniret. signanter q̄tuz bec meditatio incutere debet; merito horrozē istis hoibz q̄ se culpabiles sciūt. eo q̄ diu inordinate vixerūt. nullo q̄si respectu habito ad deū z ad p̄riā salutē. q̄tū istī merito incuteret horrozē cū talia cogitarent si saltē vere fideles sunt credunt aliqd de futuris. Sed ve multis q̄ penas illas citius expient q̄ credūt eas. Sexto ingerit meditationē fragilitatē z vilitatē humani corporis. q̄ sic flos agri hodie floret: et cras in clibanum mittet; qui pedibz conculcabit. sic humani corporis cōpositio. cuius sanitati: cuius cōmoditati: cui⁹ volupitati fere nunc omnis cura inuigilat. statim vertet in putredinē z v̄mē. ac postremo i abiectissimū puluerē dissoluet. Vbi tūc supbia vbi ceruix erecta. vbi iactātia verborū. vbi ornat⁹ vestitū. et varietas olidiaz. velut sonitū euaneſcit oīa z suū amatozē miserrimū derelinquerūt. nec sequentē eum nisi opa sua z merces fm eozū qualitates. Hec et alia his similia q̄ veritas homini offert diligenter frequēter ineditata repellūt aut totaliter expellūt hūc malū timorē molestiarū carnis. z faciūt eas amplius nō timere z homines nō separari ab hmōi timore. sed volūtarie et libenter eas subire. z in eis viriliter p̄sistere. z vsq; in finē perseuerare. Cū autē homo adiut⁹ cōsideratōibz p̄dictis a veritate sibi oblati sic se assuefecit ad abstīnendum ab illicitis delectatōibz z ab occasionibus peccatoz. et p̄ferenda ea que sunt corpori molesta: q̄ p̄dictū eozū timorē a se repellit

aut ipsū reprimat. z sic ei resistit q̄ ipse dñari nō potest. nec ei nocere. nec a p̄dictis resistere. Tūc demō cōuertit se ad t̄pandū tēptatōnez

Scōda tēptatō est. s. a sagitta volāte in die. Vbi p̄ sagittā intelligit appetitus inanis glie z vane laudis: z sui exaltatio. sicut est sagitta volat. sic z fama volare dicitur. z in die. quia ex opibus bonis orit⁹ q̄ dies z lux in scriptura nūcupant. Demō ḡ hoies quē videt p̄seuerare in vita bona z penitētōnali illa scōda tēptatōe. s. supbie z inanis glie vt eū p̄ h̄ peccare faciat et opa sua bona sibi faciat infructuosa. Quia dicit Augusti. in de natura z ḡ. Inanis glia in seip̄a peccatū est Et insup insidiat bonis opibz z se eis citissime immiscet z ea indigna facit remuneratōe in cōspectu dei. p̄pter quod Math. v. dicit dñs. Attendite ne iusticiā vestrā corā hoibus faciatis vt videamini ab eis gliam. s. inanem p̄ talibus q̄rendo. alioquin mercedē nō habebitis apud p̄fēz vestrū qui in celis est. Et est notā dū q̄ oīe bonū hominis veruz aut estimatū pōt sibi esse occasio et materia exaltatōis sui z appetitōnis p̄ eo inanis glie. sicut sciencia est quoddā magnūz de illa dicit Apostolus q̄ inflat vbi est. s. si ne charitate. sed cū charitate edificat. Sicut z Augu. dicit. Virgines se superbire de integritate carnis z extolli. supple quia sciunt se illā habere. Et glo. i. ad Thimo. vltimo. dicit Q̄ propius v̄rmis diuiciū est supbia. q̄ p̄pter diuicias se sup alios eleuant. Et ita cūz hō p̄cipit se omnino abstinerē de

rationibus carnis et mundi propter
deum voluntarie sustinere que contra
habet a delectationibus carnis. et quod mo-
lestia sunt corpori ut ieiunia vigilas
et cetera huiusmodi. tunc demum instigant
te facilius nisi cautus fuerit vulne-
rat qui vulnere a sagitta volante in-
dicat. ab appetitu inanis glorie et
vane laudis et incidit in quadam ex-
cellentiâ sui et supbia quam se alijs qua-
s talia non videt facere reputet meli-
ore. et cum hoc vult ab hominibus ut me-
lior reputari et laudari. Contra hanc
temptationem defendit veritas homines
quod quasi lauro circumdat quod ipse non
blatit falsis adulationibus creden-
do de se multa bona quod non insunt.
sed seipsum vaciter noscit. et de seipso
tenet in omnibus veritatem. ac seipsum
interius sollicitat consideratione discen-
tit et veraciter agnoscit proprias corru-
ptiones. propriam imperfectiorem. propria ma-
litiâ et corporis et numerabilia pi-
cula in quibus sine intermissione et sat
Ista enim veritas et vera estimatio
de se haud dubium humiliabit homines
et cordialiter fateri faciet quod in se
non est bonum de quo ipse extolli debe-
at merito aut gloriari. Item si in tali
superius consideratione inueniat in se
aliquid bona tunc si veritas eum circun-
dat defendit ut cognoscit quod ea a deo
solo teneat. fatebitur utique quod non ha-
beat hoc a se sed ex liberali dei do-
no. cui etiam de hoc habebit reddere
roem et fatebitur quod pro illo bono non
ipse sed deus laudandus est. iuxta il-
lud apostoli. Quid habes quod non acce-
pisti. quod si accepisti cur gloriaris quasi non
non acceperis. fatebitur etiam quod non est
securus de istius boni conservatione.
imo quod nec illud bonum teneri po-
terit propria virtute cum tam caduca et

labilia sunt bona huius mundi. Si
namque homo hodie habet bonam naturam
vel pulchritudinem. sanitatem robur
et cetera. potest sibi cras auferre infirmi-
tas vel mors. Si habet bonam for-
tune potest sibi auferre violentiam
potentium aut ignis aut alia aduer-
sa nisi deus conservet eam. Nisi enim
dominus custodient civitatem frustra vi-
gilat qui custodit eam. Bona etiam
nature et fortune sepius sunt
magis nociva hominibus quam vicia quod
sunt sibi bona et salutaria. Quid er-
go de his gloriari potest homo.
Similiter bona anime que hodie
habet ea gratis cras amittere po-
test. Iuxta illud prime ad Corin-
thios. Qui stat videat ne cadat. Que
etiam dubia sunt et incerta ita quod se-
pe vicium est in veritate quod homo re-
putat veritatem. Propter quod Job
enumeratis multis et magnis o-
peribus suis subdit. Verebar omnia
opera mea sciens quod non parceres
delinquenti. Si enim opus extrinse-
cum sit de genere bonum ratione ma-
terie super quam cadit nescit tamen ho-
mo an in ipso operante vel in o-
pere sit aliquid quod opus ipsius dis-
piiceat diuine maiestati. **Tercio**
si homo veraciter considerat bo-
na aliorum certitudinaliter inue-
niet quod imperfectus ipse adhuc est.
et quod plus sibi erubescendum est
quod gloriandum. Et si homo pre-
dictis considerationibus quas sibi
veritas obtulit. et illi temptationi
aliquo modo resistit: non propter
hoc cessat antiquus hostis. sed ad
callidiora se convertit argumen-
ta. **Temptat** enim ipse tercio
per ambitionem et cupiditatem
que secundum apostolum per me. Thib. vlti

Dñica prima quadragesime

radix omniū aliorū malorū dicitur. ut si hō. nō curat laudes curet tñ̄ et appetat dignitates. qñ̄ etenī hō considerat gl̄iam vanā inanē esse et ideo cōtēpnit eā aliqñ̄ puerit se ad aliud. solidius ut. s. apperiat altos status. magna officia. multas diuitias &c. Nec temptatō si gnā p̄ negociū ambulās in tenebris. et hoc p̄pter hypocrisis q̄ ex ambitōe frequēter descendit et in tenebris ambulat. qz abscondit qd̄ est. et illud qd̄ nō est menti ostēdens in se formā pietatis et simulās habere virtutes q̄s nō habet. et hoc ideo ut horū intuitu possit ad magnos honores p̄uenire. Ab hac peste defendit veritas dicens illud Mat. xix. Diues difficile intrabit regnū celoz. Et illd̄. Quid p̄dest hominī si vniuersū mundū lucret anime aut sue patiat̄ detrimentū. **Q**uartā temptatōem q̄ras apud Bern. locis sup̄ allegatis.

De eadem dominica Sermo. xx. **D**e ieiunio Scūdo in euāgelio p̄missio agit de ieiunio de q̄ nūc dicendū est. **Q**uia illd̄ p̄mo querit̄ ad qd̄ et q̄re sit ab eccl̄ia institutū. Pro q̄ notandū qz in quolibz nōstrz sunt duo. scz spūs seu rō fm̄ quā siles sumus angelis. et p̄ quā cognoscere possumus et debem⁹ qd̄ bonū quid malū. p̄ceptū aut phibitū et facere bona et fugere mala. et possūmus cōgscere deū. opa ei⁹. et bñficiā ip̄ius. et sibi de illis regratia. et eū diligere sup̄ oīa et diligenter seruire. Aliud in nobis ē corpus et sensualitas tota. et fm̄ illā sumus siles bestijs. et corpus et

sensualitas ad hoc nobis donata sunt ut subsint spūi. et illi seruiant tanq̄ instrumenta sua ad oīa bona opa. Nā in hac vita spūs nihil pōt nisi mediāte misterio corporis. Debem⁹ ergo ad hoc conari ut corpus nōstrz sic sit dispositū q̄līter optime seruit spūi ad opa bona et ei subest. et qz tñ̄ possit homo exercere opa sibi fm̄ statū suū **S**cdo notandū qz ieiunū ratio nabiliter seruati ad mltā spūalia valet homi. et p̄pter eadē etiā institutū est ab eccl̄ia. sicut de b̄ p̄ncipaliter loquit̄ doctores in. iij. di. xv. Et sc̄tus Tho. ij. q. q. cxlvj. Primo em̄ valet ad domādū carnē et ad subijciendū eam spūi. qñ̄ to em̄ caro fortior est et pingui⁹ pasta tanto lasciuioz et pl⁹ rebelans rōi atqz plures mot⁹ inordinatos excitat cōtrarios rōi. sz ieiunio cōpetēt lacerata hūilior fiet et facilius flectit̄ ad regulam rōis. **S**cdo valet ad vitādū futura peccata tā interi⁹ i aīo qz exterius in ope. qz hūiliata carne et inordinatis cōcupiscētijs et brutalit̄ ut motibz repressis p̄ discretū ieiunū nō erit tā fortis tēptatio. hominis nec inciatio ad pctā et maxie carnis. Uerū tamē nō opz qz hō ad hoc tēdat ut sic carnē mortificet qz nūqz sentiat aliquē inordinatum sensualitatis motū. h̄ em̄ nō est possibile nobis hic de lege cōmūi imo qd̄ ad hoc tēderet sensus d̄strueret et totā naturā forte corrūperet sed sufficit sic macerare corp⁹ ut rari⁹ in eo erugāt h̄mōi mot⁹. et cū hoc remissiores mot⁹ quos rō possit cito rep̄mere et sibi subijcere aut totalit̄ excludere. De his duobz loquit̄ Lbrylo. sup̄ Mat.

donata
seruane
oia bo
is nihil
corpis.
nari ve
tū qū/
opa bo
sic bo/
arū suū
ū ratio
spūalia
enā in/
de b pū
in. iij.
cel. vij.
adū cor
ū. qn/
ingui?
rebel
inordi
i. s. ie/
lor. fie
n. rōis.
futura
terius
inordi
alit us
eumū
pomis
rie car
hō ad
ficet q
naturū
nō est
cōmū
fēstru
rūper
p. re
inor?
quos
i. subij
Debia
Mar.

Sermo

XX

dicens. Nec diabolus nec mundus
pōt efficiat inclinare rōnabilem
appetitū qz mediāte effrenitate z
lasciua sensualitatis. z iō hac sen
sualitate domita p discretū ieiuni
um z frenata. maximus stimulus et
gladius diaboli puniēdi nos ē ab/
latus. **Tercio** valet ad delēdū
pctā pterita et ad satisfaciēdū p
eis. Vñ Jobel. ij. Conuertimi ad
me in toto corde vso. in ieiunio
z planctu et fletu zc. Et vna pars
penitētie et satisfactōis est p ieiū/
niū. **Quarto** valet ad disponē/
dū animū hoīs ad virtutē. Et iō
Aug. dicit in quodā s mone d ora
tōe et ieiunio. Ieiunium purgat mē
tem. subleuat sensū. carnē spiritui
subijcit. cor facit contritū et hūili
arū. libidinū ardore extinguit. ca/
stitatis vero lumē accēdit. Et itez
in eodē sermōe dicit. Ieiunium ver
bositate nō amat. diuitiaz super
fluitatē iudicat. supbia spūit. hūi
litate cōmendat. pstat hoī seip
sum intelligere qd est infirmū et
fragile. Et etiā canum? in hymno.
q ieiunium fecit iohannē baptistaz
intimū amicū xpī z moysen cha
rū deo. et legislatorē. et helyam le
uat curru igneo. **Quinto** valz ad
eleuandū mentē in deū et ad libe
ri? sublimia contēplādū. Vñ dī
Dauid. x. q post ieiunium triū hebdo
madaz reuelationē accepit a dō.
Sicut em̄ maxime obruit aīaz et
obtrundit sensus hoīs plen? ven
ter z crapula. vt vult brūs Nic/
ronym? in tercia rñsicc? Iou/
nianū. ita nihil tam subtiliat inge
niū z etiā sensū clarificat sicut ie/
iunium rite seruatiū. q̄tato enī aīo
a passiōibz z inordinatis motibz
pōt rō se eleuare ad spūalia. z sup

na. **Sexto** valet ad merēdū
vitā eternā. meret em̄ hō seruādo
pceptūz ecclie aut supioz. meret
etiā sibi ppter deū amputādo po
tū aut alia delectabilia carnis. b
totū innuit Bre. in p̄fatōe. Qui
corpali ieiunio zc. Sicuti f m p/
dicta ieiunium rite et rōnabiliter ser
uatiū est remediū ad pctā futura
cauendū. et ad pterita delēdū. ad
reprimendū cōcupiscētiā inordi
natas. ad subijciendū carnē spūi.
z ad tenendū eā sibi subiectā. z va
let ad eleuatōem ad spūalia z ad
meritū vite eterne. **Ex** hoc p̄z
p̄mo q sicut recta rō iudicat q p
pter aliquā spēalē causā aliqz hō
minus sumat de cibo qz sibi com
peteret f m cōmunē modū vt p/
pter infirmitatē cauēdā. aut aliq
opa corporalia expediti? agēda. sic
multo magis f m rectā rōem est
ieiunādū et minus de cibo sumē/
dū. ppter spūalia mala vitāda et
spūalia bona psequēda. discrete tñ
z rōnabiliter vt natura nō corrū/
pat. Quia vt Hiero. dicit. Nō dif
fert vtrum magno vel puo tpe te
interimas. z q d rapina holocau
stū offert q nihil ciboz nimia ex
gestate vel māducādi aut somni
penuria imoderate corpus affli/
git. Sicut rō recta non tñ de cibo
subtrahit vt hō reddat impotens
ad debita opa pagenda. Vñ dicit
Hiero. q rōnal hoīs dignitatem
amittit q ieiunium charitati vl vi/
giliis sensus integritati p̄feret
P̄z scdo q vnusqz ex naturali
rōe et de lege nature ratiū vti debz
ieiunio z tā moderate vti cibis et
potibz q̄tū sibi necessariū puenit
ad p̄dicta spūalia mala vitāda et
bona psequēda. Sz qz pauca. b no

Dñica prima quadragesim

serer. qz circa hoc nō p̄siderarent aut si nosceret tñ qz carnales sunt illd nō impleret quare platos ec-
clesiasticos ad q̄s p̄tinet statutis incipe ea q̄ p̄tinent ad fidelium cō-
munem vtilitatē in tēpalibus re-
bus oportuit aliqua ieiunia sta-
tuere cōiter ab omnibz seruanda
determinādo tps et modū ieiunā-
di et fm cōueniētiā et vtilitatem
populi xpiani ad cohibendū z de-
lendū peccata et ad eleuandū mē-
tem ad spūalia et ad assuefaciēdū
hoies vt cū nō ligant staturo ec-
clesie ieiunent. dicente eis hoc re-
cta ratione ad p̄dictos fines con-
sequendos.

De eadem dñica
Sermo xxi.

Otro modo qua-
re ieiunū sit institutū q̄ri-
tur cōsequēter quō sit insti-
tutū et quō a nobis seruādū. Re-
spondēt doctores et dicūt. Prio
q̄ vt p̄dictū est ieiunū ab ecclesia
institutū est ad cōcipiscētiā re-
frenandā. ita tamē q̄ natura sal-
uet. Ad hoc āt sufficit vnica come-
stio p̄ quā hō potest nature satis-
facere. et tñ cōcipiscētie aliqd de-
trahit diminuēdo vices comestio-
nū. Et ideo ecclesie moderatione
statutū est vt a ieiunāte nō ampli-
us q̄s semel in die naturali come-
dat saltē de his q̄ cōi modo ordi-
nant ad esum et ad nutritōez ho-
minū. z ideo si aliquoz sūptio s̄z
que cōmuni modo māducatio so-
let fieri et que cōmuni mō tñ ad
manducationē et nutritōem ordi-
nata sunt iteret ieiunū ecclesie sol-
uitur. Et dicūt aliq̄ q̄ quoties hō
comedit vltra semel toties soluit
ieiunū et vēit p̄tra ecclesie statutū

qđ est negatiuū : et q̄ obligat sem-
p̄ et p̄ semp. Durādus vō sup. iij
sentētiāz v̄rit hoc in dubiū. dicit
tñ pri⁹. ego n̄ puto q̄ sit alian sua
deandū postq̄z vna vice comedit
frāgens ieiunū q̄ comedat terciā
aut q̄tra vice. Tñ p̄ter dubiū qđ
p̄ eccliam nōdū est determinatū
tñ enā quia tales comestōes re-
gulariter sūt illiate z p̄tra bonos
mores nō i casu et causa. Dixi āt
notanter q̄ cōi modo sumūt per
modū cibi vt ad nutritōem p̄nci-
paliter ordinata sunt. De alijs ve-
ro que manducāt seculis est. Quid
sunt q̄druplicia que sumūt p̄ mo-
dum māducatōis. **P**rima sūt
que sumunt p̄ modū cibi et p̄na-
paliter ordinata sunt ad nutrien-
dū corpus et nutritū enā illd. vt
sunt panis pulcis pulmētaria fi-
cus vuc paste amigdala pira po-
ma nuces z oia s̄ilia. Et de istis n̄
licet manducare extra horaz vni-
ce comestionis. z qui seculis facit a-
git cōtra statutū ecclie et frangit
ieiunū. **A**lia sunt q̄ nō sumunt
p̄ modū nutrimenti nec nutrit
corpus et solū sunt medicine ex-
pellētes supflua zc. vt sunt pillu-
le et s̄ilia. et qui talia p̄ necessitate
sua sumeret extra horā vnice co-
mestionis nō frāgeret ieiunium.
Tercia sunt q̄ nō nutrit de se-
sed soluz vt medicinalia sumunt
ad alterādū cibos sūptos vt me-
lius digerant vt cinciber muscatū
zc. Et q̄ de illis sumeret ex tali ca-
su nō veniret p̄tra statutū ecclie.
Quarta sunt electuaria z confe-
ctōes delicate. Et de illis dicit s̄a-
ctus Tho. ij. q̄. z. iij. s̄niaz. q̄ si a-
liq̄ mō nutriat: nō tñ p̄ncipaliter
assumunt ad nutrimentū s̄z ad di-

gestionē cibor. zio si aliq̄s talia
etiā ad delectandōz sumeret n̄ sol
ueret p̄ h̄ ecclie ieiunū. q̄uis pos
set h̄o ex hoc totaliter vl̄ i pte me
ritū pdere ieiunij. vl̄ etiā mortali
peccare si sit imoderata libido. nō
tū est trāsgressor p̄cepti ecclie nisi
in fraude statuti sumeret vt si cū
magna q̄ntitate vteretur q̄si aliq̄s
cibis ad famē extinguedā. De po
tu vero d̄r. q̄ ecclia i cōstituēdo ie
iunū nō intēdit interdicare nisi bi
nam manducationē. s̄ sūptio po
tus n̄ est māducatio. zio q̄ potat
extra horā vnice comestiois non
dicit̄ bis māducare. et iō nec statu
tū ecclie frāgit nisi i fraude legis
illud faciat. Licet ḡ ieiunātibz plu
ries bibere. Si aut̄ q̄s imodera
te potu vti p̄t peccare z meritū
ieiunij pdere sic etiā si imoderate
cibū i vna comestioe sumat. in h̄
enī venit p̄tra intēdoz statutū qz
ipedit finē ieiunij quē intēdebat le
gislator. s̄. repp̄sionē z cupiscētiā
z eluatiōē mētis i deū zad spūa
lia. Sic dicit̄ sc̄tus Tho. vii. s̄. Et
addit Petr⁹ de palude sup. iij. s̄.
tētiā q̄ isti q̄ legūt i refectorijs
vl̄ fuit qz hora d̄bita comedere
nō p̄nt p̄p̄t mīsteriū z n̄ tenēt vl̄
tra ieiunare merēt secū disp̄sari
vt anticipet comestioz plenā vt fa
ciat p̄libatōnem vt postea come
dāt nec ex h̄ trāsgressores sūt sta
tuti ex q̄ rōnabilē ē. Et h̄ puto ve
rū de mōasterijs in q̄bz viuūt re
gularit̄ z expectat̄ cū comestione
admin⁹ p̄ meridiē fm̄ morē p̄sti
noz parz. Idē intelligit̄ de fuito
ribz nobiliū eis dē debita hora co
mestiois fuitiū q̄ mittūt ad por
tādū enxiū vel aliqd̄ h̄mōi.

De eadē dñica **Ser. xxiij.**

Otro mō q̄re ieiū **S**
miū institutū z q̄liā nob
seruādū ē. Querit̄ terciō q̄
obligat̄ ad ieiunū talit̄ obfuan
dū. R̄ndet̄ fm̄ s̄a. Tho. ij. q̄. q. cxi
vij. ar. iij. q̄ oēs xpiani hōies ob
ligant̄ ad ea nisi i ipis sit aliquod
sp̄ale z legitimū ipedimētū z rō
nabilē cā. Et q̄n tal̄ cā ē notoria ex
p̄ se euident̄ tūc p̄t talē obfuitiā
ieiunij p̄terire et se p̄fertī cōsuetu
dine infuētere. vl̄ si nō possit de
facili haberi recursus ad supiores
d̄r recurrere ad eū q̄ habz p̄tatem
in talibz disp̄sadi vl̄ ad suū sacer
dotē. et puto q̄ etiā expediret h̄re
recursū aliq̄n ad rōnabilē medicū
vl̄ aliū discretū viz q̄ sciret d̄ suf
ficiētia cause intēdū meli⁹ iudicare
Dicūt̄ ḡ p̄nter s̄a. Tho. Durād⁹.
Petr⁹ de palude z alij q̄ pueri z
iuuenes n̄ tenēt qz h̄nt iustā cāz et
euidētē. eo q̄ i ipis exigit̄ cibz ad
nutritioz z augmētatoz z vt⁹ na
ture nō tātū i eis p̄ualuit q̄ pos
sint sel̄ de cibo sumere q̄ sufficiat
eis p̄ diē. et iō indigēt frequēti ci
bo. als natura lederet̄ notabiliter
q̄s diū ḡ sūt i statu augmēti qd̄ est
vt i plib⁹ vsqz ad finē terciū septē
nij nō tenēt ad ecclīastica ieiunia
seruāda. Cōueniēs tū ē vt etiā in
b̄ tpe ad ieiunia se exerceat̄ pl⁹ vl̄
minus fm̄ modū sue etat̄ z ro
bur corpis. qz res natural̄ z vires
nature nō sunt in oibz eq̄les z de
bēt p̄ntes liberos suos et dñi sub
ditos suos iducere ad talia. qz eis
ad bonū regimē obligant̄ nō tū
q̄ ad corpus z tpalia s̄ magi quo
ad spūalia. **Infirmi ei nō tenēt ie**
iunare. p̄p̄t debilitatē vtur̄ natu
ral̄ q̄ infirmitate p̄mit̄ z nimis ḡ
uaret̄ si deberet vna vice sumere

Dñica prima quadragesime

q̄ p̄ diem sufficeret. et etiā prop̄ cibaria ieiunatiū q̄ cōiter piculosa sunt infirmitati. et etiam propter horā comestionis tpe ieiunij que nō pōt seruari ab infirmis. cū op̄teat aliqñ mani⁹ aliqñ tardi⁹ comedere ppter perarismū vl' al' p̄ut cōgruit releuatiōi infirmitatū. Pro q̄nta sit infirmitate ieiunij soluendū sit dicit r̄vllb. q̄ sup̄ hoc standū est iudicio boni viri. Et videt̄ innuere sc̄t̄s Tho. in p̄orib⁹ h̄bis q̄ qñ infirmitas ē tal' z tanta q̄ euident̄ ē q̄ nō patit̄ ieiunium vel q̄ ieiunij esset in augmentū infirmitatū z in piculū corporis tūc pōthō soluere ieiunij. Si autem hoc sit dubiū tūc standū est sup̄ hoc iudicio boni viri. et maxime p̄iti medici et discreti sc̄t̄s nō scire cāl morbi z guātia aut picula que ex ieiunio aut ab̄ possent vi similiter euire. nō enī sp̄ nocet ieiunij infirmis. sed sepe pdest et sanari. vt patet in q̄dā collecta de ieiunio. De paupib⁹ dicit q̄ paupes q̄ possūt semel h̄re qd̄ eis sufficiat ad vnā comestionem nō excusantur ppter paupertatem a ieiunij ecclesie. S; si paup nō possēt simul h̄re hora comestionis qd̄ sufficeret ad victū vni⁹ diei sic aliqñ cōtingit egenis q̄ frustratim et ostiatim elēosynas q̄rūt. vel etiā qñqz ex p̄cedenti inedia obilitat⁹ esset talis paup. ita q̄ ieiunij sine notabili incōmodo ferre nō possēt tūc excusat̄. **D**e laboratoribus dicit q̄ si seruū et rustici cogantur a dñis suis ad talē z tantū laborē cū quo nō possunt ieiunare: tūc excusant̄. Si autē volūtarie laborāt distinguendū ē. qz si sine labore al' sibi sufficere potest z suis

q̄ ad necessaria vite tenent̄ ieiunare. Si autē nō pnt nisi laborare: sed tūc cū minori labore. vt forte cum labore medie dici. vel cū alio leuiori labore pnt accipere vt habeant p̄tūc psonas et necessariū victū p psonis suis et familia curā gerūt adhuc tenent̄ ad ieiunij. Ita addit Petrus de palude. Si autē n̄ pnt laborare q̄ fructū sufficientē acq̄rerent nisi frāgēdo ieiunij tūc possunt fm dispensationē sui sacerdotis ieiunij soluere et laborare q̄ intentio maioris lucri nō necessarij n̄ excusat hoīes a peccato si ieiunij soluant. Qui autē i ducēdo oparios pactū ponūt vt ieiunij frāgant peccāt nisi festiuitas op̄is necessarij hoc requirat vt ppter hostes vl' ppter dilunij vel aliquā h̄mōi causam p quam res destruerent̄. Hoc artēdāt diuites et ociosi aut etiā remissos labores habētes. et q̄ cū paupes z etiā laborantes qui p diros labores corpora sua macerant tā stricte obligant̄ ad ieiunia ecclesie vt dictum est. quanto magis ipi qui ociosi sunt et mollibus stratis ac vestibus viuunt: et mellea ac delicata comedunt et bibunt stricte obseruare illa ieiunia debent. Et etiam debent sepe ieiunare cum p̄cepto ecclesie nō stringunt̄. z hoc propter predicta spiritualia mala fugienda: et bona. prosequenda. Et quia viatio p terras inf̄ labores computatur. et ideo d̄ hoc intelligendum est sicut de labore. Si enim immineat necessitas statim itineraudi et magnas distas faciendi. et hoc propter conseruationē vite corporalis. aut propter aliō necessariū ad vitā spūale

z simu
nia
Dua
tur ell
statue
alias
causas
currēd
nisi yb
fo q̄ p
ere. S
pōt au
nō sun
iunia c
grinat
grinat
nullo r
Qñ ai
dñ est
cōplea
grinat
bo: vie
lit. qz
grediē
pter ill
q̄ a si
Et n
me ybi
clesie d
cōtēnē
tis. aut
dñ finī
pter qu
ctū su
aut q̄
ex aliq
ex aliq
nat p̄i
latoz ac
seruadi
tuit p̄o
impedi
seruadi
Hoc tñ

et simul cum hoc non potest ecclesie ieiunia suare non obligatio ad ieiunium. Quia dicit sanctus Thomas. Non videtur esse vel fuisse intentio ecclesie statuens ieiunium per hoc impediret alias preceptis et magis necessarias causas. Videtur tamen dici de talibus currendum ad dispensationes superioris nisi ubi ita est pluerit quod ex hoc apparet quod plati dissimulat videtur anuere. Si autem talis itineratio differri potest aut diminui convenienter tunc non sunt propter hoc dimittenda ieiunia ecclesie recte sicut iam dicitur de peccatione voluntaria. Unde propter peccationem voluntariam assumptam nullo modo frangendum est ieiunium. Quia autem imposita preceptore capitulum dicitur tempus ut absque fractio ieiunium compleatur. Et si ieiunium infra tempus peccationis occurrat transgrediendo est labor vite ut ieiunium sit obfvari possit. quod non videtur sufficiens causa transgrediendi generale preceptum ecclesie propter illud quod voluntarie sumit vel quod a simplici sacerdote imponitur.

Et nota quod de intentione sancti thome ubi supra quod quod sit preceptum ecclesie de ieiunando et transgrediendo continetur auctoritate ecclesie precipientis. aut quod fuerit sed taliter quod impediret finis intentio a legislatore. et propter quod institutum est ieiunium ut dicitur fuit ille mortaliter peccat. Si autem quis scire vellet et non potest. aut si ex aliquo leui negligencia ignorat vel ex aliquo rationabili causa statutum non servat precipue in casu in quo etiam si legislator adesset non determinaret esse servandum. talis transgressio non constituit peccatum mortale. Potest enim esse impedimentum propter quod aliquod ad observandum huiusmodi ieiunia non tenentur. Hoc tamen quod dictum est per sanctum thomam.

ut premissi. scilicet quod peccat mortaliter quod servat ieiunium sed taliter quod impediret finis propter quod institutum est sic intelligendum est. quod quod ieiunat solum secundum verba precepti. scilicet quod non plus quam seculum manducat in die naturali et debita hora et de quod dragesimalibus. sed sic laute vivit quod per hoc impedit finem ieiunium intentum a legislatore. scilicet repressio ne vicio et appetitum ad spiritualia ut premissi a principio. quod in illa una manducatione crebro tam multum comedit et manducationes tantum continuat. et tam delicatos cibos sumit. ut salmones lampadas et alios magnos pisces quos ita preperat et condit variis salsamentis et diversis speciebus aromaticis. vel etiam quod de natura sunt talia precepta quod ex eorum nutrimento magis titillaretur caro quam si ex aliquibus carnibus tantum comederet aut magis. et sunt longe lascivioris saporis et luxuriosioris nutrimenti quam carnes bouine vel mutonis vel vituli. Et quod bibunt multum et forte vinum et preciosis electuariis et aliis talibus. Isti sunt de quibus dicit sanctus Thomas. quod peccet mortaliter. quod licet servent mandata dei tamen non servent intentionem mandantis. imo impediunt eam per suam crapulam. quod tamen intentio est potior et plus attendenda quam verba. sic finis potior est ordinatus in finem. Et potest declarari exemplo. Si princeps hodie mandaret quod omnes de tali artificio deberent cras ire ad fossatum et omnes scirent intentionem principis. scilicet ubi forederet tota die propter instantem guerram. et adveniente crastino omnes intraret fossatum. et statim post hoc irent aut si ibi manerent per diem tamen non laborarent sed luderent solum tunc non satis fecissent principem. quod licet implerent verba mandati quod omnes intraret fossa-

Dñica prima quadragesime

tum nō tñ impleuerūt intēctōnez
principis q̄ magis respiciēda est.
Sic si p̄cipet princeps q̄ sub pe
na. x. libraz. nullus iret ad murū
aut sup̄ ambitū murū ciuitatis. et
vnu illuc eq̄taret aut illic se leua
ret aut portare pmitteret. ille nō
faceret cōtra verba mādātī s; cō/
tra intentionē et incideret penaz.
Sic in p̄posito stat q̄ q̄s nō ser
uat mandatū q̄ ad verba et seruet
quo ad intentōem. et satisfaciāt oī
mode. vt si q̄s ex infirmitate aut
p̄pter grauē et necessariū laborem
aut propter aliqd̄ tale nō pōt ie
iunare sed comedit bis vel ter in
die. tñ sic t̄pate q̄ p̄ hoc p̄uēit ad
finē ieiunij. s. ad rep̄sionē vicioz.
et ad cetera sp̄ia līa bona q̄ p̄scri
pta sunt ille satisfecit simpliciter.
Ex q̄bus p̄z q̄ si ille q̄ seruat ver
ba mandati solū et nō q̄ ad inten
tionē mādantis peccat ex b̄ mor
talit. multo magis sic peccat mor
taliter q̄ nō fuit vba mādātī nec
finē intentōem mādantis. qz nō
ieiunādo impedit finē quē inten
dit ecclīa iſtituēdo ieiunū. Ex oī
bus de ieiunio p̄dictis p̄nt multa
colligi q̄re hō d; diligenter ieiuna
re. Primū ē magna ip̄i⁹ vtilitas
qz corpus sp̄ū subijcit. libidinū
ardores extinguit. carnē domat.
originem vicioz necat. intellectū
clarificat. hominē virtutib; aptat
p̄ctā purgat. corpus a morbis p̄
seruat. morbos tractos sanat. sē
sus clarificat. et totū corpus agi
litat. Atē ad ieiunandū mouere
debet q̄ ip̄m obseruādū esse ratō
naturalis dictat et auctas patrū
ad hoc obligat tanq̄s necessariū
ad recte et religiose viuendum et

ad penitentiā de peccatis agendā.
Item q̄ hoc ieiunū nobis est a
xpo suo exemplo cōmendatū. vt
patuit p̄ Chryso. sup̄ius i expō
tōe enāgelij. Itē ip̄e nos suo ex
lo ieiunare docuit q̄ ieiunare nō
indiguit nō vt carnē sp̄ū subiuga
ret. qz nulla in eo rebellio fuit. s;
hoc fecit vt eius op̄atio esset n̄ra
instructio. Item philosophi qui
modiciū sciuerūt d̄ p̄p̄ritate aīe
et nihil de vera futura b̄titudine.
docuerūt corpales voluptates ac
tenuādas esse et castigādas vt in
tellectus illustret sciētis. et affe
ctus p̄ficiat virtutib; vt p̄z p̄ ari
stotele in ethicis. Et p̄ Tullīū in
de senectute. Quāto magis fidei
bus q̄bus cōstat aīe p̄p̄ritas et
virtutū eterna p̄miatio et viciozū
eterna punitio sunt voluptates
minuēde et oīa ampleranda que
aiam deo gratā reddūt que a vi
cijs retrahūt. que ad veras v̄tu
tes disponūt. quoz vnū p̄cipuū
est ieiunū rite seruātū. et generalit̄
oīs t̄pantia in abis et potibus vt
p̄z ex dicat. Sed inueniūt aliqui
pingues et robusti aut diuites sed
delicati. et etiā aliq̄ oīosi q̄ dicūt
se velle ieiunare sed q̄ nō possint
ex infirmitate vel aliq̄ alio defe
ctu videāt tales et intelligāt et dili
genter cōsiderēt ne forte i eis im
potētia sit nō ex defectu corporis
aut necessariōz. sed magis ex defe
ctu charitatis. si em̄ amorē habe
rēt ad deū et ad sp̄ia bona qd̄
iā eis appareret difficile fieret facile
intuitu amatoris. amāti em̄ nihil
est difficile. Et dicat Eusebi⁹ scdō
libro ecclīastice historie. Charitas
ea que fragilia sunt p̄ naturā per

gratia
impor
ex de
gnū el
die p̄ q̄
nis au
dicnu
ro q̄ p̄
ieiunā
intuitu
ieiuna
formi
corpi
deret.
p̄pter
fingūt
tu vire
sp̄iali
vt p̄scr
libus e
eis in c
nonē d
q̄ sine
tuerūt
fortes
res ho
passos
uices c
z omī
Vider
laboz
et quō
Vider
uos et
nō po
Quid
ud nisi
q̄ sic d
nō ide
voluer
itū ca
Dis a
sollici

gratia facit eē firmissima. Et qñ
 impotētia quā p̄tendūt nō sp̄ sit
 ex defectu viriū sed charitatis: si-
 gnū est q̄ si alicui taliū dareē q̄ti
 die p̄ q̄dragesimā tantū de flore/
 nis aut etiā de obolis quantū q̄ti
 die numerare posset ieiunus. pu-
 ro q̄ plures inuenirent q̄ mō nō
 ieiunāt et dicūt senō posse qui tñ
 intuitu lucrī tēpālīs illius q̄tidie
 ieiunarēt vsq̄ ad noctē. vel nihil
 formidantes de piculo vite aut
 corpīs defectu et tūc p̄mo come-
 derēt. z sic ieiunare q̄tidie posset
 p̄pter lucrū tēpale. et nūc falsē cō-
 fingūt senō posse ieiunare intui-
 tu vite eterne. et tā multiplicūm
 sp̄aliū bonorū z effectū ieiunij
 vt p̄scripti sunt. Et qd aliud d̄ ta-
 libus erit in finali iudicio: nisi q̄
 eis in eorū cōfusione z cōdemna-
 tionē dicet. Videte debiles illos
 q̄ sine piculo corpīs ieiunare po-
 tuerūt. et quō non potuistis vos
 fortes et robusti. Videte paupe-
 res hos etiā penuriā i necessarijs
 passos. q̄ potuerūt. z quō vos di-
 uites cū lautissimis pcuratōibus
 z omī abūdantia non potuistis.
 Videte hos laboratores fortib⁹
 laborib⁹ fatigatos. q̄ tñ potuerūt
 et quō vos non poteratis ociosi.
 Videte illos v̄ros subditos ser-
 uos et anallas q̄ potuerūt. z quō
 nō poteratis ip̄os dñi et rectores
 Quid ergo tūc rēdere poterūt ali-
 ud nisi se cōdemnatōe dignos. eo
 q̄ sic dediti gule nō ieiunauerūt.
 nō ideo q̄ nō potuerūt. sed q̄ nō
 voluerūt. q̄ eis nō posse non fu-
 it in causa sed nolle fuit in culpa.
 His attentē dilectissimi nō sim⁹
 solliciti solū de cōmodo cor p̄is

sed magis de animaz profectib⁹
 cogitantes q̄ aīa est p̄fecta. et cum
 eo eternaliter victura. sed de cor-
 pore cogitemus q̄ ex vili mate-
 ria formatū est. q̄ in abiectū pul-
 uerem et cinerē resoluendū est. q̄
 ab immūdis vermib⁹ pingue de-
 uorandū est. Et insup cogitem⁹
 infernū in quo inobediens eter-
 naliter cruciādus est. Nam si hec
 et his similia sedule p̄ oculis ha-
 beremus i eternū nō peccarem⁹.
 Ista enim sunt de quibus dictus
 est Ecclesiastici vj. In omnib⁹ ope-
 rib⁹ tuis memorare nouissima
 et in eternū nō peccabis. Secū-
 do dicunt q̄ inter ieiunia ieiunū
 quadragesime est solēnius. tum
 quia obseruatur ad imitacōnem
 christi. tum etiā per ip̄m disponi-
 mur ad redemptōis nostre my-
 steria deuote celebranda. z iō cuz
 in omni ieiunio oportet abstine-
 re a carnib⁹. in illo quadragesima-
 li vltra hoc phibent oīa et lacti-
 ania. circa quorū abstinentiam in
 alijs ieiunijs diuerse consuetudi-
 nes existunt apud diuersos. quas
 quisq̄ obseruare debet fm morē
 eorū inter quos conuersat.
 Tercio dicūt q̄ hō tenet sic obser-
 uare ieiunū vt nō anticipet scien-
 ter et notabiliter debitā horā cō-
 mestionis. Nam fm sanctū tho.
 in scripto et in sūma vt etiā sup⁹
 dictum fuit. Ieiunium ecclesie de-
 bet esse penale. quia satisfactoriū.
 ordinatum est enim ad cohibiti-
 onem peccatorū futurorū. ad de-
 letōem p̄teritorū. z ad satisfactōē
 p̄ eis. et iō vt esset penale z magis
 satisfactoriū oportuit q̄ sup cō-
 munē horā q̄ alijs dieb⁹ comedit

Domica prima quadragesime

addeſ his diebꝫ ieiunij aliqñtum
tps q̃ expectaret cū cibo ad maio
re afflictōem corpis in ſatiffactōz
p̃ petis. **M**odo alijs diebꝫ diſcre
ti hoīes comedūt circa decimam
qñ ſol nō multū aſcēdit z ipi cepe
rūt churire. et bñ digeſſerūt cibꝫ
p̃us ſumptū. ſic etiā manēt ſani z
bñ diſpoſiti et apti ad bona. z iō
diebꝫ q̃drageſimalibꝫ dꝫ notabilz
expectari vltra illud tps. qz p̃ il
lud tpus cū hō inapit churire vna
hora plus affligit eū q̃ p̃cedētes
tres vel q̃ttuor dies. qñto pl⁹ re
net hō expectare iā q̃ alijs diebꝫ.
ſz q̃bus comedit. **Q**uia autē
hora q̃s debz comedere. Rñdent
itez doctores et dicūt q̃ in p̃mīti
ua ecclia qñ hoīes fuerūt fortio
res corpe tūc in eis ſernebat duo
tio z fides. tūc fideles expectabāt
in diebꝫ q̃drageſimalibꝫ vſqz ad
horā nonā dici. q̃ eſt tertia p̃ me
ridiē. Et illa fuit cōuenies hora. p̃
hoc enī merebat. et mltū ſatiffaci
ebāt p̃ peccat. et cōueniebat etiā
myſterio paſſiōis xp̃i q̃ paſſio fuit
completa hora nona qñ chriſt⁹ i
clinato capite tradidit ſpm̃. Ieiū
nātes q̃ vſqz ad illud tps p̃ affli
ctōem carnis cōformabāt ſe paſ
ſioni xp̃i q̃ durauit ad illud tpus.
imo videt ſm̃ tho. q̃ illa hora co
medēdi. ſi nona fuerit p̃cepta per
ſtatutū ecclie qd̃ habet in gabilo
nēſi conalio de conſc. di. i. Et reli
gioſi antiq̃tus i oibꝫ ſuis ieiunijs
extra q̃drageſimā expectabāt vſqz
ad horā nonā. et i q̃drageſima vſ
qz ad vespam. vt patz p̃ beatū bñ
dictū in regula ca. xli. Et p̃ Bern.
in ſermōe de p̃ma dñica q̃drage
ſime. Suceſſiuo vero tpe qñ ſa
ci ſunt hoīes fragiles et refrigu

it charitas z tepuit fides z deuō
tio multoz. obtinuit general con
ſuetudo toti⁹ ecclie q̃ mō nō ex
pectat vſqz ad horā nonā dici. nec
forte nūc poſſent ſuſtinere. z etia
mō nō obligant hoīes tādū ex
pectare propter generalē cōſuetu
dinē toti⁹ ecclie q̃ exauſat. In ple
riſqz tñ locis hoīes cōſueuerūt ex
pectare vſqz ad plenū meridiē. ſ.
ad duodecimā horā. z illd̃ ē bonū
z laudabile z magis ſatiffactoriū
z meritoriū propter maiorē cor
pis afflictōem. z eſt tñ tolerabile
cōiter oibus vſqz ad illud tps ſi
ne corpis multo detrimento. In
hac vero ciuitate z vienēſi cōſuetu
do eſt comedere hora vñdecima.
Et ideo q̃ hic nō vult expectare vſ
qz ad duodecimā ille tñ nō debet
comedere ante vñdecimā. Quia
dicit ſctūs Tho. q̃ q̃ notabilz et
ſcīenter anticipat horā comestiōis
debitam z facit hoc iō vt min⁹ ca
ſtiget z puniat ieiunio aut fame
intentōem ſtatuti ille venit cōtra
ſtatutū de ieiunio vel ad min⁹ cō
tra intentōes ſtatuti. z ſi criolat ie
iuniū et peccat. Subdit tñ q̃ ſi ali
cui tā lōga expectatio cū cibo cede
ret in magnū quāmen forte pro
pter ifirmītatē aut eratē aut na
turalē conditōes corpis ſui cū illo
poſſit diſpēſari ne ieiuniū totalitē
ſolueret. Et debz demū ordinare
vt familia comedat debito tpe qñ
fieri pōt vt ſeruēt ordinationē ec
cleſie. z ne propter nimis expecta
tōem nimis gñent aut totalitē di
mītrāt ieiuniū. Ecce hoc eſt ieiuni
um nobis p̃ceptū. z ſic a nob ſer
uādū ex debito obediētie. et q̃ ſic
ſeruat ſatiffacit mādato ecclieſie.
Sed vt dicit brūs Bre. in omel.

Nemo credat solū illā abstinenti
am sibi sufficere. s; si volum⁹ illū
nrm̄ ieiuniū multū placere deo ⁊
esse nobis valde meritorū optet
nos fm̄ dictū pphete Iohel. ij. s; a
ctificāre ieiuniū nrm̄. **A**d s; a
ctificādū autē ieiuniū requirūt q
hō pmo nō solū abstinēat ab esc
carnalibus. sed ⁊ a pctis. vñ Bre.
in pastorali ⁊ in omel. Incassum
corpus p abstinentiā attēsi in
ordinat⁹ morib⁹ mens dimissa vi
cijs dissipet. Ieiunius em̄ a pctis
est finis ieiunij corporalis. ⁊ ad
ordinatū. ⁊ ergo a cibis abstine
re ⁊ peccat⁹ repleri est q̄si ridiculo
sum q̄ddā. Et ad cauendū modo
peccata oportet diligentius caue
re occasiones peccatorū. ppter qd
canim⁹ in hymno Utamur ergo
parat⁹ verbis abis ⁊ potib⁹. Et
beat⁹ Bern. in q̄da ser. de ieiunio
Si forte ceteris dieb⁹ statuta nra
aliq̄tenus intēperāt dignum est
vt nūc in seruoze spiritus recale
scant. q; si gula sola peccauit. sola
quoq; ieiunet. vt ibidē. Scdō req
rit vt hō pniteat de pctis pterit⁹
als nec ieiuniū: nec cetera eius bo
na opa sunt deo placita. Tercō vt
ip̄i ieiunio addat alia opa bona p
que fiat acceptus deo. vt orōnez
deuotā. elemosinā. ⁊ cetera tlia. Nā
deuota oratio ieiunij sanctificat
⁊ deo accept⁹ facit. ⁊ ieiuniū ora
tionē facit exaudibiliorē. vt vult
Ebr̄y. sup Math. vi. Lū ieiuna
tis. ⁊c. ⁊ iō sancti qñ p aliq̄ necessi
tat efficacit voluerūt orare. ieiuni
um cū orōne instituerūt. Etā ele
mosina ⁊ om̄e opus misericōdie san
ctificat ieiunium. Quia ysa. lviij.
dicat dñs p pphetaz. Hoc est ieu
nium quod elegi. Frange esurien

ti panē tuū ⁊ egenos vagosq; in
duc in domū tuā. Si videris nu
dū operi eū. et carnē tuā ne despe
xeris. Sup q̄ dic Grego. in ome.
Illud ieiuniū deus approbat qd
a⁹ oculos ad ⁊ passionē. et man⁹
ad elemosinā leuat. qd tūc ex pri
mi dilectōne agit cū ex pietate cō
ditur. Hoc ergo qd tibi subtrahis
alteri largire. ⁊ vñ caro tua affli
gitur. inde egentis caro primi re
paret. Ita ergo opa misericōdie
faciūt ieiuniū deo acceptius. et vl
tra hoc liberāt hoīem a peccatis.
Vñ Lu. xi. Date elemosinā ⁊ oīa
mūda sūt vobis. Et Thobie. iij.
Elemosina ab om̄i pctō libat. nō
q; immediate ⁊ sine cōtritiōe libe
ret. sed sic q; si hō est in pctō mor
tali et est frequēs in om̄ibus ope
rib⁹ misericōdie tūc liberat a pteri
ta culpa sic q; p ea disponit se ad
gratiā recuperādā ⁊ nō de facili p
mittat ire in pditiōē. Deus nā
q; ppter talia opa pictat⁹ citi⁹ dat
sibi cognitiōē peccator⁹ ⁊ detesta
tionem eorum. ⁊ veram contritio
nē p quā infundit gratia ⁊ expelli
tur culpa. **U** Diceret aliquis
Dñs in die epiphaniē baptizatus
est ⁊ statim post baptismū iuit in
desertū ⁊ ibi ieiunauit q̄draginta
dieb⁹ ⁊ xl. noctib⁹. Lū autē om̄is
xp̄i actio sit nra instructō. Quare
ergo nos incipimus ieiuniū no
strū non statim post diē Epiphie.
Rūdet. s. Tho. vbi sup. O ieiuni
um vt p̄dixi institutū est ad rep̄mē
dū brutales mor⁹ carnis et ideo
expediebat vt illo tpe indiceretur
hoc q̄dragesimalē ieiuniū q̄ forti
ores sunt in corpore hm̄ōi mor⁹
et hoc est illud tps veris quod est
magis cōcupiscentie apt⁹. Unde
b.

Dñica secūda quadragesime

Bug. in ser. de q̄dragesima Licet
xps statim post acceptum baptismum
acceperit h̄ ieiunium. nō tamē credē
dus est eū nob p hoc regulā obser
uatōnis dedisse. vt nos statim post
epiphaniā q̄dragesimā incipiam⁹
sed appropinquante tpe pascali qñ
acriori certamine cū hoste confi
gitur est ieiunandū. vt corp⁹ de ca
stigatorē impleat militiā. zanīm⁹
imperet de humilitate victoriz

Scdo institutū est ieiunium ad de
lendū peccata. ideo tūc principa
liter seruari debet cū oportet ho
mines maxime a peccatis purga
re se Hoc autē est ante tps pascale
circa quod passio dñi deuote cele
branda est. 2 circa qd nobis ppo
nit sacramētū eucharistie lumen/
dū. ad qd digne sumendū p̄cipue
nos disponere debem⁹ p ieiunium
2 penitentie lamēta. **T**ertio ieiu
niū ordinatū est ad eleuatōes mē
tiū p deuotōz ad deū et ad celestia
et ideo cōgrue q̄dragesimale ieiunū
agim⁹ añ festū pasche in quo
optet maxime mētes hoīm p de
uotōnē eleuare ad eternitatē gl̄iaz
quā xps tūc resurgēdo inchoauit
et nobis i se mōstrauit. et nobis i
fine tpm in generali oīm resurre
ctione p premio repromisit. Et in
super p h̄ q añ gaudiū pascale
agimus tps ieiunij 2 afflictōis si
gnificat nobis q ad gl̄iaz resurre
ctōnis puenit p tribulatōes sicut
xps p passionē. Et filiabus causis
in vigilijs p̄cipuarū festiuitatū in
stituta sunt ieiunia. vt per ea p̄pa
remur ad festa t̄palia 2 demōstre
tur subseq ad tribulationes p̄nt
vite q̄s sancti hic patienter p dño
passi sūt Etia est cōsuetudo ecclesia/
stica vt in singulis q̄rtis anni sa

cri ordines cōferuntur ad qz susce
ptōnē optet p ieiunium pparari p̄t
eōs q ordinant. 2 etiā totū pplm
p cuius vtilitate ordinatur. Un
Luce. vi. legit Qdñs añ discipulo
rum electōz exiit in montē orare
Qd exponēs. b. Amb. dic Quid te
facere cōuenit cū vis aliqd officiū
pictat⁹ incipere. qñ xps missurus
aplos prius orauit. ppter h̄ igitur
ecclesia in eisde q̄mōz t̄pib⁹ ordina
uit ieiunium triū diez

Dñica secūda q̄dragesime
Sermo. xxiij.

Egressus ie
sus secessit i ptes tyri et
sydonis. 2 ecce mulier zc.
Matth. xv. **P**ostqz dñs
et saluator n̄r reprobauit errores
phariseoz dicētiū Nō loq̄ mani
bus māducare esse grande pctm.
relict⁹ iudeis transiuit ad gentes
ppter qd d̄r in hodierno euāgelio
[Egressus ies⁹ secessit i ptes tyri 2
sy.] Sydō 2 ty⁹ sūt ciuitates gē
tiliuz sitē in terra pmissionis. p̄e
mōtem lybani. qz filij israel non
potuerūt totalit̄ expellere gentes
de terra sua. Etece mulier chana
nea. Nā chananei habitant in ter
ra pmissionis añ filios israel nec
potuerūt p eos totaliter extirpari
Un illa m̄r ab his q remāserunt
descēderat. Illa autē audiuit mira
cula 2 famā iesu xpi. 2 ideo firmi
ter credebat q filiā suam sanare
posset. [Nec ergo m̄lier a finib⁹
illis egressa. seq̄bat xpm in via ad
impetrādū sue filie sanatiōem. et
clamauit. Misere mei fili da
uid. filia mea male a demonio ve
ratur.] Et vocat dñm. filiū dauid

qz audiuit xpm indeis pmissu de
scensuru esse a david. [Qui non
respondit ei verbu] No ppe indi
gnatōem sed vt ex pfeueratia ipi
in pce firmitas fidei eius z devo
tio onderet discipulis. Propter h
etiā vt dicit glo. discipuli orabant
p ea vt sic onderet nos scroz pd
bus indigere. Unde seqt. [Et ac
cesserūt discipuli ei et rogabant
eū dī. Dimitte illā qz clamat post
nos Jm Nīco. de lyra. Discipuli
ad rogandū p ea fuerūt moti ex
hoc q viderūt ei fidem z devo
tionē. [Ipe aut rōdit eis. Nō sū
missus nisi ad oues q pierūt do
mus isrl] Nīco. de lyra. Christ⁹ p
mo et pncipaliter missus erat iu
deis tanq aplos eoz. Et iō in pro
pria psona nō pdicauit nisi iudeis
pncipaliter. nec fecit miracula n i
si in casu ex aliqua speciali cā. scz
vt ostenderet eccliaz in fidei gētiū
esse fundandā. Et hoc est qd dicit
apls ad Ro. xvi. Dico aut xpm ie
sum ministz fuisse circūcisionis. i.
aplm iudeoz ppter vītātē dei ad
cōfirmandas pmissiōes patz. qz
antiq̄tus patribz iudeoz fuit sa
cta pmissio de xpo sicut abrahe z
david. qz tñ iudei pro maiori par
te fidem xpi repulerūt z gentiles
eā suscepērūt. Et ideo aplos vbi s.
vt dicit Hiero. nō dīc hic qn xps
etiā ad gentes missus sit. s. qz pri
mū ad isrl missus est vt illis non
recipientibz iusta fieret ad gentes
trāsmigratio. Chrys. Lū hec mu
lier vidit nihil posse aplos inue
recūda effecta est. qz q ante aspe
ctū dñi nō audebat sed clamabat
post eū illa iā ppius venit. Un se
quit [Ar illa vīit et adorauit eū]
adoratōe latrīe tanq deū omniū

dicēs [Dñe adiūua me]. Chrysos.
Nō dicit deprecare deū p me. s. dīc
Dñe adiūua me. Et qz infirmita
tē filie sue estimabat suā. et p pns
sanatōem. ideo dixit. adiūua me.
[Qui rōdens ait. Nō est bonum
sumere panē filioz z mittere ca
nibz ad manducādū. Glo. dicit.
Filij sunt iudei generati z nutriti
sub cultu vni⁹ dei p legem. pāis
est euangelii et miracula q ad sa
lutē nrām pñēt. Est q sens⁹. Nō
est bonū doctrinā z miracula pro
missa indeis tāq spiritalibz filijs
sumere et mittere canibz ad man
ducādū. i. dare gētibz q erāt dedi
ti cultibz idolorū sicut canes circa
cadavera aīaliū mortuoz. [Ar il
la. etiā dñe] imo bonū in aliq ca
su. [Nā et catelli edūt de micis q
cadūt de mēsa dñoz suoz.] q. d.
Ox sicut catuli aliq modica vt pu
to micas cadētes d cibo pcesso fi
lijs papiūt. ita etiā gētiles debe
bāt aliqd saltē modicū pape de
bñficijs xpi. Ex q patz q nō est cō
trarietas i xbo xpi cū dicit. Non
est bonū zc. z in xbo hui⁹ mlier
dicētis. Etiā dñe. i. imo bonus. qz
xbo xpi intelligendū est q n erat
regulariter et vniuersalit⁹ bonus.
cū xps esset aplos iudeoz vt dictū
est Verbu aut b⁹ mlier intelligē
dū est in casu. s. ppe perētis devo
tionē et fidem. et vt onderet eccle
sic gētiū suprà fundatōes. Chry
so. Glide hui⁹ mulieris prudētia.
qliter neqz cōtradixit. neqz contri
stata est in laudibz alioz. neqz mo
lestata est i pprio cōuicio. Hiero.
Mira hui⁹ mulieris fides patien
tia z humilitas. fides qua cre
didit sanare posse filiā suā ab
sentem. Patientia qua totiens

Dñica secūda quādragesime

repulsa in p̄abō pseuerat. ⁊ iumi-
litas qua se nō canibus sed catu-
lis compat. Chrys. Propter hoc
aut x̄p̄s tardabat. p̄sciebat eā em̄
B̄ dicturā. nec occidari volebat tā
tam mulieris virtutē. Et h̄ digne
nobis est in exēplo ⁊ correctōe. qz
x̄p̄iani antiq̄ sum⁹ et h̄mōt virtutē
mimē habem⁹. [Tūc r̄ndens
iesus ait illi. O mulier magna est
fides tua.] q. d. fm̄ Chrys. O mu-
lier. p̄phetas nō audisti. nec leges
meditata es. insup̄ despecta ⁊ con-
rēpta. et nō recessisti sed pseuerasti
i petēdo. Et ideo [fiat tibi sic vis.
Fides em̄ tua te saluā fecit.] Nec
x̄p̄i vox filii illi voci qua dixit. fiat
firmamentū et factū ē. Un̄ seq̄t.
[Et sanata est filia ei⁹ et illa ho-
ra.] Et p̄dictis p̄z qz tarditas x̄p̄i
ad exaudiendū nō fuit ex ei⁹ i ḡra-
tia vel volūtate. sed vt ex pseuerā-
tia mulieris ostenderet fides ⁊ de-
uotio dignior exauditōe. ¶ No-
randū qz mulier illa cui⁹ filia ve-
rabat a demōe p̄ q̄ liberāda roga-
uit dñm s̄git fm̄ Rabanū quem
libet fidelē q̄ habet cōscientiā ali-
cui⁹ vicij forde pollutā. aut q̄ bo-
na q̄ gessit peccatorz peste fedauit.
Et sicut illa m̄lier dñm p̄ sue filie
liberatōe instāter rogauit p̄ se ⁊ p̄
ap̄los. ita necesse est. vt talis vicio-
rū forde pollutus ad p̄ces et la-
chrymas cōfugiat q̄b⁹ dñm p̄ ve-
nia dep̄cet̄ sctōrūqz intercessiōes ⁊
p̄ces querat. ⁊ q̄uis bonū sit alio-
rū p̄cib⁹ se cōmendare vt deū p̄ se
orent. nō tñ debet hō in istis solis
cōtentari. sed diligenter p̄ se et su-
orū peccatorz dimissiōe orare ⁊ su-
am orōem iungere bonis opibus
tūc impetrabūt a dño cū⁹ quod
petūt. qm̄ scriptū est. Solūtates

timentū se faciet et dep̄catōez eo-
rū exaudiet et saluos faciet eos. ⁊
sepe impetrat hō p̄ se et p̄p̄as p̄-
ces qd̄ p̄ alios impetrare non p̄t.
Propter qd̄ dicit Chrys. Hic in-
tende q̄liter ap̄lis nō impetrātib⁹
impetrat ip̄a tā magnū qd̄ instā-
tia orōis. z inde p̄ nostris norūis
a nobis vult magis rogari q̄ ab
alijs p̄ nobis.

De eadem dominica.

Sermo xliij.

Cressus ie-
sus d̄ terra genēareth
relictis calūniatoribus
iudeis secessit in p̄tes tyri et sydo-
nis que erāt ciuitates gentilium.
[Et ecce m̄lier chananea] genere.
Nam chananei olim iudeā inha-
bitabāt h̄ postea disp̄si sunt. Nec
mulier erat a finib⁹ illis. et seq̄ba-
tur x̄p̄s ad impetrādū salutē filie
sue. clamauit Miserere mei zc.
⁊ h̄ q̄re dñs distulit r̄ndere
m̄lieri tā hūiliter et fideliter dep̄canti
R̄ndz Beda reddendo triplicem
causam dicēs. Ideo distulit suā re-
sponsiōnē. non qz misericors de⁹
miserorū p̄ces despiciat sed vt pse-
uerantiā m̄lieris nobis sp̄ imita-
bilē demonstraret. que quāto magis
contēpta videbat a dño eo arden-
ti⁹ ceptis insistebat p̄cib⁹ vt disci-
puloz suoz aios ad intercessiōis
misericordiā cū clamāte muliere s̄
mul prouocaret. R̄ndere distulit
ne daret occasio iudeis x̄pm̄ calū-
niandū qz gentiles eis in docendo
vel sanādo p̄tulisset. et ideo fidez
eius iuste recusaret. Propter qd̄
sequit̄ i euāgelio. [Et accedētes di-
scipuli rogauerūt zc. Sed ip̄e r̄n-
dit.] Non sū missus zc. glo. corz

palis et pſentialis. Corpalis qz et
 eis natus est. et pſentialiter. qz eo/
 rum apostolus erat. vt dicit apls
 ad Rhom. xv. de h vide in Nico.
 de ly. Et dicit Beda Ipe dñs p se
 sol^o docebat et sanabat iudeos ad
 q̄s miss^o erat. sz p discipulos suos
 etiā gentiles ad fidei grām vocabat
 Nunc est ergo qz xps vnaz p se in
 corpe gentile sanatur^o puellaz nō
 bocantes p̄bata omnibus incor/
 poralis lūas fide perficit. Et fm
 Chrys. Cū hec mulier vidit etiam
 aplos nihil posse. iuerēcūda facta
 est. qz que añ conspectū dñi venire
 nō audebat. sz clamabat post euz.
 illa tūc. p̄ius venit. ppter qd sequi
 tur. At illa venit et adorauit eum
 dicens Dñe adiuua me. Et hoc et
 p̄dictis patz fides recta iust^o mlie
 ris. qz xpm verū deū et hoiez credi
 dit et eandē fidem verbis exp̄ssit
 Cū em̄ dixit Miserere mei fili da
 uid. p̄fessa est xpm esse verū hoiez
 natū fm carnē de p̄genie dauid.
 Et p hoc qz nō dixit deprecare deuz
 p me. sed pstrata in terram dixit.
 Dñe adiuua me. quasi diceret.
 Tu sol^o potes vbo omnē lāguo/
 rem sanare et nullus alijs p̄ter te
 confessa est ipm esse verū deū quē
 et credidit vbiqz p̄ntem fm diu/
 nitatē. et ideo filiā ei^o nō adduxit
 nec rogauit vt ad eā veniret. Cū
 Beda in omel. dicit. Cōstat ap̄tis
 fime qz eū vbo salutes posse dare
 p̄fidit. cui^o p̄ntiaz corpis nullibi
 requirit. sicut etiā centurio qz dixit.
 Dñe nō sis dignus vt intres sub
 tectū meū. sed tm̄ zc. Sequit^r Qui
 respōdens ait. Nō est bonū sume
 re panē filioz. et nutrire canibz ad
 māducanduz. Glo. dicit filij sunt
 iudei sub cultu vnus dei nutrit^r

geniti. Panis est euāgelij et mira
 cula aliqua q̄ ad salutē nřam peti/
 nent. At illa dixit Etiā dñe .i. ve
 raciter ita est vt dicis. scilz qz non
 est bonū sumere salutē plebi isra
 el celitus destinātā eam ab ip̄s
 totalit^r auferēdo. et dare gentibus
 aut regularit^r aut vniuersalit^r do/
 ctrinā euāgelicā et miracula p̄mis/
 sa sp̄ualib^o filijs sumere. et ea da/
 re canibz. i. gentilibz. Xps em̄ erat
 apls iudeoz. qz tūc fuerūt sp̄ua/
 les filij. qz fideles. Sed nūc sunt
 canes effecti Iuxta illud Circūde
 rūt me canes multi. Licet aut^r nūc
 nō sit bonū vniuersaliter et regu/
 lariter. tm̄ bonū est aliqñ in aliq
 casu. Nā et catelli edūt de micis q̄
 cadunt de mēsa dñoz suoz. Iq. d.
 Nō mereor panem. nec sedere ad
 mēsam. cū nō filia sim sz canis. nō
 tm̄ om̄ino sum repellenda. sed pe/
 to vt colligā micās. i. tantillā con/
 sequar grām vt sanes filiā meā. h
 em̄ respectu miraculoz et alioz
 bñficioz q̄ facit iudeis q̄li mica ē
 Et ist^o p̄ mira hui^o mulieris pru
 dentia. patientia. et humilitas De
 patientia dicit Beda in omel. Hec
 mulier patientie virtutem habuit
 nō erigua: que dño ad primā peti/
 tionē eius nō respondente verbū
 nequaquā a p̄cibus cessauit. sed am
 phori instantia auxiliū pietat^{is} ei^o
 qd ceperat implorauit. dans no/
 bis exemplū vt in cōuitijs et iniu/
 rijs nō statim exacerbem^o nec a p̄
 cibus et orationibz celsē^o. si qd
 volumus et petimus nobis non
 statim a dño prestat. sed sine inter/
 missione oremus. qz multū valz
 oratio iusti assidua. De eadē pati
 entia et humilitate dicit Beda Hec
 mulier canibus cōpata a dño nō

Dñica tertia quadragesime

sic quide ab instatia p̄cationis desistit nec a sp̄nēdo pietatis munere mētē reuocauit. s̄ susceptā libēter amplexata ē cōtumeliā. nō se solū canibus simile nō negauit. s̄ et catellis se equiperauit. Et Hieronim⁹ dicit. Nec mira hui⁹ mulieris fides. patientia ⁊ humilitas. Fides q̄ credidit sanare posse filiā suā absentē. Patientia qua toties repulsa in p̄abus perseverat. Humilitas qua se nō canib⁹ sed catellis cōparat. Tūc respōdēs iesus ait illi. O mulier magna est fides tua. In tñ q̄ mereris accipere qd̄ petis. [Fiat tibi sicut vis et sana/ta est filia. eius ex illa hora.]

Dñica tertia quadragesime
Sermo. xrv.

Erat iesus eiciens demonium ⁊ illud erat mutū. i. hoies quē obsedit mutū fecit. Luc. xi. **U**bi nota q̄ dñs iac⁹ erat mut⁹ vt b̄ d̄r. Et erat cec⁹ vt dicit Mat. xij. [Et cū eieciss̄ demoniū locutus est mutus. Et vt dicunt Chrys⁹. ⁊ Theophil⁹ erat etiā surdus Et ista q̄tuor miracula simul facta sunt. Primū qz electū erat ab eo demoniū. Scdm̄ illumina tus fuit a cecitate. Tercio qz recepit auditū. Et q̄rto recepit facultate loquendi. Existis miraculis amirare sunt turbe. salic⁹ cū viderūt rem tā insolitā Sequit̄. Qui dam aut̄ ex eis. s̄z scribe ⁊ pharisei s̄m̄ Mattheū dixerūt. In beelzebub p̄ncipe demonioz ej̄at demonia. Miraculum illud erat publicū et ideo negare non poterant sed puertere conabant̄ dicen

tes q̄ virtute demonis factū ess̄. Odiū em̄ ⁊ inuidia puerūt iudi/ cia. ⁊ facta interpretant̄ in p̄re desio rem. Scribe aut̄ et pharisei valde oderūt christum. qz acriter arguebat eoz vicia. et miracula diuina virtute facta dixerūt fieri arte magica. ⁊ dixerūt eū demonia ej̄cere in virtute cuiusdam demonis cui in hoc iseriores obediebāt quē demonē ip̄i vocabāt beelzebub. Ubi notandū q̄ s̄m̄ glosam. et mḡm in hystoriz⁹ ⁊ Ysido. viij. et bimo. Ninus cōditor vlt̄ repator ciuitatis ninive patri suo post mortem statuā cōsecrauit ad quā cōfugientes qui forfecerant veniā merebant̄. p̄pter qd̄ statuā inceperunt venerari. ⁊ succedente tpe tandem diuini honores sunt ip̄i statue exhibiti. et ita incipiebat cultus ydolatrie. iudei. p̄ gentiliū irrisione vocabant hoc idolū beelzebub. i. deū muscarū. p̄pter multitudines muscarū que erāt in templo eius p̄pter sordes voris imolari. In hoc simulacro dicebant iudei p̄ncipē demonioz habitare. qz in eo fuit idolatrie p̄ncipium. et quia nullū idolū inueniebat efficax illo. ⁊ quia cultus eius erat generalis apud om̄es gētes. Licet em̄ quelibet natio haberet aliq̄s speciales deos hunc tñ tanq̄ generalem deū om̄es venerabant̄. et ita in virtute p̄ncipis demonioz q̄ in hoc idolo habitabat dicebāt pharisei dñs facere miracula. nullam illi⁹ habētes causam aut ratiōnē. sed solū stimulis inuidie moti ita dicebāt ad calumniādū opa christi. Ubi Remig⁹. Solo odio et inuidia moti nihil sordidius inuenientes qd̄ obijcerent dño dice

bant q in beelzebub eijceret de/
monia. [Alij temprates signū de
celo petebāt ab eo.] Isti miracu/
la christi parua reputabant. qz cō/
muniter erāt circa illa inferiora.
sqz sanitates corporū zc. Et ideo q
rebant ab eo signū fieri circa cor/
pora celestia sicut tpe Josue. eius/
dem. x. et tpezechie sol retrocessit
decem gradibus. vt habet Ysaie
xxxvij. Tale autē aliqd petebāt
ab eo fieri tanqz dicerent. Si hu/
iusmodi feceris tūc credemus q
diuina virtute miracula opereris
Chrysost. Quoniā phariseoz su
spitio irratōnabil esset metu mul/
titudinis nō eū audebant diuul/
gare sed in animo suo eam verte/
bant. Et ideo subdit. [Ipe autē
vt vidit.] Beda Non ad dicta sed
ad cogitata dñs mīdit. vt vl sic cō/
pellerent credere potentie eius q
cordis occulta videbat. hoc ei nō
potest demon nec aliqua creatu/
ra sed solus deus. vt et ipi in sua
scriptura habebāt. Uñ. iij. Reg.
vj. dicit. Tu solus nosti corda fili/
orum hominū. Et. j. Regum. xvi
Domo videt ea que parēt deus
autem intuet cor. **L** Dicit
Omne regnū in se diuisum deso/
labitur. et domus supra domus
cader. Si autē sathanas in se di/
uisus est quomodo stabit regnū
eius. quia dicitis i beelzebub me
eijcere demonia. [Cōfutat aduer/
sarios ostendēs diabolū nihil si/
bi coopari in demonū eiectione.
Et hoc probat quattuor ratioibz
quaz prima est. Omne regnū in
se diuisū desolabit. id est peribit
z destruet. Concordia nāqz parue
res crescunt. et discordia maxime
res dilabunt. Sz regnū sathane

in se diuisum est fm vos. qz dīd/
tis q vnus aliū eijcit. igit regnū
sathane stare nō poterit quod est
notorie falsū. Etā patet falsitas
dicti eorū ex h qz demōes ad nos
deapiendū nō sunt diuisi sed pcor/
des. qz als nō possent tantū no/
cere. et h signifi cavit Job. xli. Cor/
pus illius cōpactū squamis sese
pmentibz vna vni cōiungit z vna
alteri adherebit. Deinde ibi. [Si
autem ego in beelzebub eijcio de/
monia filij vestri in quo eijciunt.]
Ponit scđam rationē ad idē dice/
tis. Si ego in beelzebub demōia
eijcio vt vos dicitis seqt qz filij
vestri sūt in beelzebub eijciāt de/
monia. sed h vos reputatis falsū
igit nec dicere debet q ego in be/
elzebub eijciā. Sz qz dñs appel/
lat filios iudeoz sūt due expositi/
ones. Vna fm Hiero. Cyrillum
Bedā et Chrys. Q filij eoz vocē/
tur discipuli xpi q a iudeis fm car/
nē exorti fuerūt. q frequēter demo/
nes eiecerāt nec tñ iudei opus ipo/
rū calūniabant. Dedit ei xps eis
potestatē sup demonia vt eijcerēt
ea. Et tūc erit argumētū tale. Vos
creditis q apli mei ex vestra pge/
nie geniti diuina virtute eijciant
nunqz em eis imposuistis qz in
beelzebub facerēt. sed ipi hnt hāc
prātem a me q nō sum minoris v/
turis qz ipi ex quo illā prātem eis
dedi. igit multo minus debetis
mibi imponere q virtute beelze/
bub eijciam demones. Subdit.
[Ideo ipsi iudices vestri erunt.]
quia apostoli erūt assessores chri/
sti in finali iudicio. Alio mō fm
sanctū Hieronymum et Bedā
filij iudeorum hic dicant exorciz/
aste. qui quibusdam exorcismis

Dñica tercia quadragesime

expellebant demonia. et istis nō imponebāt iudei q̄ hoc facerent i beelzebub. sed q̄ fieret in virtute diuina ad inuocatōem diuī nomis. igit̄ nec debebant xp̄o h̄ impone re. et ita exorastis iudices eoz erūt inquantū ex ip̄is exorastis sumit̄ causa quare iudicādi et cōdemnā di sunt iudei. [Porro si in digito dei cūcio demonia]. i. in virtute spiritali sancti [profecto puenit i vos regnū dei]. i. christus. p̄ quē apiet̄ vobis adit̄ ad regnū celeste. [Lū fortis armat̄ custodit arriū suū in pace sunt om̄ia que possidet. si autē fortior illo supuenerit et vice rit cum vniuersa arma ei⁹ auferz in q̄bus cōfidebat. et spolia q̄ dī s̄tribuer] Ponit̄ tercia cā **P**ro quo notādū q̄ fortis hic vocat̄ diabolus. cuius arma s̄m Bedā sunt astutia diaboli et neq̄cie. Arriū eius s̄m Bedā fuit hic mūdus in maligno positus in q̄ vsqz ad saluatoris aduentū portebat̄ i perio. qz in cordibz infidelīū sine vlla p̄tradictōne req̄scebāt. Per fortiorē aut̄ itelligit̄ christus. spolia diaboli sunt ip̄i hoies decepti que christ⁹ dicat̄ distribuere quando hoies pctōres vocauit ad fidē p̄ grām eos in diuersis q̄dibus or dinādo. Et sic possz formari ratō Nemo p̄t eripere hoies de p̄tate diabolī nisi sit fortior diabolus. Lū ergo hoc faciā sequit̄ q̄ sim forti or eo. et ita non i sua p̄tate s̄ i diuina virtute cūcio demonia. **U**lt̄ sic. Omnis q̄ eripit hoies de p̄tate diaboli est fortior eo. sed ego eripio eos p̄ hoc q̄ expello d̄mones de obsessis. et reuoco eos ab idolatria et alijs pctis ad cognitiōē vni⁹ dei et ad iustā vitā igit̄

sum fortior eo. [Qui nō ē mecum aduersum me est. et q̄ nō colligit mecum disp̄git] Ostendit quōd diabolus contrariat̄ sibi. s. xp̄o voluntate et actu. Et quantū ad voluntatem dicit̄ [Qui nō est mecum id ē q̄ nō habet vnā intentiōem meā ut qd̄ ego volo ip̄e velit] Contra me est] Quantū ad secundum. s. ad actū subdit̄. [et q̄ nō colligit mecum disp̄git] christus em̄ vāt disp̄sa colligere Job. xi. Iesus mortu⁹ erat ut filios q̄ disp̄si erāt congregaret in vni⁹. sed diabol⁹ etiā collecta disp̄git. Job. x. Lup⁹ rapit et disp̄git oues. Hiero. Diabolus cupit aīas hominū tenere captiuas. dñs liberare. ille p̄dicauit idola ille vni⁹ dei noticiā. ille trahit ad vicia. hic reuocat ad virtutes. ille incitauit ad discordiāz. h̄ ad dilectiōem. Et quo p̄t formari q̄tra rō. Qui inter se sunt plene discordes intentiōe et actu nō coopantur sibi mutuo. sed ego et diabolus totalit̄ discordamus. ut patet ex p̄dictis. [Lū immūda spūs exierit ab homine ambulat p̄ loca inaq̄sa q̄rens req̄em et nō inueniēs dicit̄. reuertar in domū meā vnde exiui. et cū venerit inuenit eā scopis mūdātā et ornātā. Et tunc vadit et assumit septē alios spūs neq̄iores se. Et ingressi habitāt ibi et erūt nouissima hoīs illius p̄iora prioribus.] Expositiōem vide i alio sermone de p̄nti dñica. Sequitur. Factū est autē cū hēc diceret Extollens vocē quedam mulier de turba dixit illi. Beatus venter qui te portauit et vbera que luiti. Et ille dixit. Quinimo. beati q̄ audiūt et verbū dei et custodiūt illud **U**nde i alio sermōe de p̄nti dñica

in demo
ctu. quia
tū fecit.
dit spūal
tradunt
tentia.
gue et al
tur que
er dei p̄
impedim
re. Et dic
rat ip̄m
qua in ill
pperrata
tus loqu
liberat.
monē lo
zē. Ier vi
er eis s̄s
eliebuo
unt inter
prem et
at odieb
ebat eoz
euāgelij.
ab eo d̄r
te magi
demoni
iustā sup
res obed
ere dō
babebar
quem vo
miliarē.
res de co
illo med
signo zē.
na repur

De eadem dominica
Sermo xxvi.**E**rat iesus

ejiciens demoniū z illū erat mutū nōq̄ etiā sint in demone formaliter sed ab effectu. quia hominē quē obsedit mutū fecit. Natura em̄ corp̄alis obedit sp̄uali quo ad mortū localem vt tradunt doctores circa secūdū sententia. Et quia vox p̄ motū lingue et alioz instrumentoz causa tur que instrumenta pōt demon ex dei p̄missione ligare za motu impedire et sic hominem mutū facere. Et dicit Beda q̄ Matth. narrat ip̄m fuisse et cecū. et sic tria signa in illo vno hoīe simul a dño p̄petrata sunt. q̄ cecus vider. mutus loquit̄ et obsessus a demone liberat̄. Sequitur. [Et cū ceciss̄ demone locutus est zc. et mirate s̄ zc. Jex visu rei isolite] Quidā aut̄ ex eis Jsc̄ pharisei dixerūt. In beelzebub zc. Quidē et invidia faciunt interpretari facta in deteriore p̄tem et p̄uerti iudicia. Pharisei aut̄ odiebāt christū q̄ acriter arguebat eoz vicia vt patz p̄ decursu euāgelij. Et ideo miraculis factis ab eo d̄trahēbāt dicētes ea fieri arte magica. et ita etiā hīc eiectioez demonis dicebāt fieri virtute cuiusdā sup̄ioris demōis cui inferiores obediebāt ad nutū de corpibz exēdo Dicebāt nāq̄ iudei q̄ xps habebat aliq̄ demone sup̄iorez quem vocabāt beelzebub sibi familiarē. et q̄ sic demones inferiores de corpibz obsessis ejiciebat illo mediante. [Et alij rēptantes signa zc.] Isti miracula christi parua reputabāt. eo q̄ vt p̄m̄it̄ erāt

circa illa inferiora. vt circa sanitates corpis et h̄mōi. Et ideo que rebāt ab eo signa fieri circa corpora celestia. sicut tpe Josue. eiusdē x. et tpe Ezechie sol retrocessit decem gradibz. vt habet Ysa. xxxviij. [Ipse aut̄ vt vidit cogitationes.]

Nic notandū q̄ sicut iudei tpe christi vt p̄sens declarat euāgelij sic et hodie eoz filij imitatores pessimoz patrū suoz friuole et sine ratōe p̄fingunt dominiū et saluatore fuisse magū z sua opera fecisse arte magica et diabolī potestate. et hoc sic temerarie cōfingunt vt eū z fidē christianā odibiles faciūt simplicibz iudeis z eos teneant in sua p̄fidia. Et q̄s uis om̄i fideli cōstat hoc falsū et friuolū figmentū. tamē p̄pter nouiter conuersos vt illa nō teneant si ea forte in priori eoz statu crediderūt pōt p̄tra illā fictiōem argui Et p̄mo ex verbis et p̄batōibz domini in euangelio p̄senti. Et p̄marō sumit̄ ex hoc qd̄ dicit̄. [Ipse aut̄ vt vidit cogitationes eoz] potest em̄ sic formari argumētū q̄si dñs diceret. Ex opibz nō vultis cognoscere diuinitatē meā sed ea attribuitis arti magice et demoniū virtuti. cognoscite tñ veritatē diuinitatis mee ex h̄ q̄ video et vobis dico cogitationes vestras et secreta cordiū vestroz. quod nō potest facere demon nec homo. nec aliqua creatura. hoc em̄ manifestū signum diuinitatis est. quia hoc deus sibi soli refuauit vt videat cogitationes cordis. Sicut et ipsi in vestris scripturis habetis. Unde dicit̄. iij. Regū. vi. Tu sol⁹ nosti corda filiozū hominū. Et. j. Regū. xvj. Homo videt ea q̄ pa-

Dñica tertia quadragesima

rent deus autē in tēcor. [Dirit eis. Omne regnū in se diuisum desolabitur. et domus supra domū cadet. Si autem sathanas in se diuisus est quō stabit regnū ei⁹ qz dicitis in beelzebub me eijcere demonia.] **S**ecunda ratio contra dictā friuolā confictōnez ē talis. Si ego p demonē aliquem eijcerē aliquos tūc diuisio esset inter eos et dissensio. et sic nō possz stare prās diaboli et pīret virt⁹ eorū sicut in omnibus rebz cōtra se diuisis fieri videm⁹. Non ergo sathanas sibi ipī repugnat nec suis satellitibus nocet. sed pot⁹ stabit regnū ei⁹. ppter qd nō virtute dmonis sed diuina virtute demoniuz est eiectū. Lōsequenter ponit terciā rationem dicens. [Si autem ego in beelzebub eijcio demonia filiū vestri in quo eijciunt.] Non solū christus sed etiā discipuli ei⁹ in noīe christi eijciebāt demonia. ⁊ non soluz discipuli sed aliq alij iudei qui nō erant xpi discipuli. qz dicit **Matth. ix.** Vidim⁹ quendā in noīe tuo eijcientē demonia q non sequit⁹ nos. Non poterāt autē iudei dicere q apli facerent mirabilia virtute magica. quia erāt simplices ⁊ illiterati. Et si dicerēt d aplis q christus docuit eos artem magicā. tamē nō poterat h dīcī de illis q nō erant ei⁹ discipuli. ergo cū eijcerēt demones in noīe christi nec poterat h attribui spīritui maligno. Ex dictis sequit⁹ q nec electio demonū facta p xpm in cuius virtute alij eiecerūt et in eius noīe. Est ergo ratio tal. **Q**uāsi filiū vestri. s. apli. qui erant de semine iudeorū. vel alij iudei qui me non sequunt⁹ eijciūt demonia h nō

potestis attribuire nisi virtuti diuine. ideo ipī iudices vestri erunt De aplis hoc est manifestū. quia ipī erunt assessores christi in vniuersali iudicio. Sed alij q non se quebant⁹ christū et tamē eiecerūt demonia isti nō credētū iudices erūt per cōparatōem. quia ex iporū facto alij ostendent⁹ cōdemonabiles. quia nō crediderūt in christum. cuius deitas declarata fuit p miracula in virtute et in nomine eius p non credētes facta. Si autem in digito dei id est in virtute spū sancti eijcio demonia sicut ostensū est modo pfecto veniet in vos regnū dei. quia per christū aperiet⁹ vobis regnū celeste. **Lū** fortis armatus custodit atriū suū ⁊c. Hic tangit qrtā rationē quam vide in alio sermone de hac dñica. [Qui nō est mecum contra me est. ⁊ q non colligit me cum dispgit.] **Q**uinta ratio est talis. Volūtas eius qui alicui obedit est cōformis voluntati illius cui obedit. Si ergo christ⁹ in virtute demonis faceret miracula sequeret⁹ q christ⁹ et demon essent concordēs. Hoc autē est falsū. qz oīno difformes et cōtrarij. **L**ibritus est hūilis. benignus ⁊c. diabolus p oppositū inuidus superbi malivolus. Itē facta et doctrina christi ad hoc semp tendūt vt retrahant hoies a peccatis et vt saluent⁹. Facta demonis sūt ad distrahendū homines p peccata. Ex q patet q christ⁹ nihil opat⁹ de virtute demonis. Et hoc est quod dicit [Qui nō est mecum] per concordia et voluntatē [cōtra me est] et h mōi est diabolus. vt patz ex dictis. [Et qui nō cōgregat mecum.]

reducendo hoīes ad unitatē fidei
[dis]p[er]git et talis est diabol⁹ qui
diuersas sectas hereses et scisma
ta quantū potest introduct. Ad
illa saluatoris argumēta possunt
nunc addi aliqua p[er]tra p[re]sentes in
deos vt sextū sit. Si nunc ex fri
uola h[er]m[en]i iudeorū confictōe ali
quis fidelīū credere vcllet q[ui] chri
stus domin⁹ fuisset magus et ope
ra sua fecisset cū demonū adiu
rio. talis multū a fortiori credere
posset q[ui] moyses fuisset magus et
q[ui] fuerit alijs magis pharaonis
doctior cum fecerit que alijs magi
facere nō potuerūt. Pater illud
q[ui] christus iesus a puericia sua vs
q[ue] ad t[em]pus operatōis miraculoz
p[re]stitit in domo parentū pauper
sine eruditione litterarū. et i[n] sim
plicitate laicali. Propter qd cū
iudei vidissent eū legere in libris
prophetaz dicebāt. Quō ille fili⁹
fabri scit h[ec]as cū nō didicent. De
hoc habet Luce. iij. et Jobā. xij.
Moyſes vero a puericia nutrit⁹
est in domo pharaōis q[ui] plena e
rat magis. hoc autē dicere est in
firmare auctoritatē veteris testa
menti tanq[ua]m nō a deo sed a mago
data est. quod cū sit incōueniens
iudeorū friuola est cōfictio. **S**e
prima rō. Nunq[ua]m auditū est q[ui] q[ui]
q[ui] virtute artis magice talia ope
ratus fuisset qualia christ⁹ dñs et
discipuli eius. vtpura q[ui] mortuos
verere resuscitasset. cecos natos illu
minasset. aqua in vinū mutasset.
et alia innumerabilia q[ui] sup[er] natu
ram sunt et mō naturā transcen
dūt. Et iō friuole et sine omni rati
onetūc dixerūt et hodie dicunt in
continuatōe p[re]fidię sue christū do

minū virtute magica aut demo
nis opatione talia fecisse. **O**cta
ua ratio. Si fuisset dñs iesus ma
gus et magister artis magice alijs
magi nō fuissent sibi et discipulis
suis infesti et contrarij qualis tūc
fecerūt p[er]t docent sanctoz legen
de. sed ipi magis habuissent eos i[n]
honore et ipi assitissent et p[ri]mo
uissent vbiq[ue] eoz dicta et facta et
q[ui] intentōem. eo q[ui] hoc fuisset ad
maiorē gloriā. et fuissent ad p
bationē artis eorū. imo indubie
magi christus et discipulos suos
honoraſſent tanq[ua]m exp[er]tos et ma
gistros in illa eoz arte et se eis fa
miliares fecissent. **N**ona ratiō
Omnes regiones quas inhabitāt
christiani quondā ignorabāt deū
verū et adorabāt idola et demo
nia in ydol[atri]a et i[n] cultu latrē. et per
doctrinā christi ac discipuloz et
factū est q[ui] nunc eadem regiones
confitent et cognoscūt vnū verū
deum celi et terre creatorē. et eidē
exhibent solennē latrē cultum.
Si ergo christus et discipuli eius
fuerunt magi et talia fecerūt ope
ratione demonū: vt ipsi peruersi
iudei ausi fuerunt dicere domino
et nunc suis simplicib[us] dicunt tūc
demonēs volūtarie auxissent di
uinū cultū. et honore diuino qui
eis prius exhibebat et quem sum
me diligebant et hodie prop[ter] eo
rum superbiā sūme appetunt se
priuassent. et illum in deū omni
potentē quem sūme odiūt tran
stulissent. quod omni ratiōnali ho
mini constat esse fatuū et delirū
et per consequens fictio iudeorū
ē fatua et delira. et ex fomite odij
et rācoris plene et oimode p[re]cedē

Dñica tertia quadagesime

Talia argumenta sunt quasi vulgaria p̄tra vulgares et ignaros iudeos nec op̄ est eis vti p̄ fidelius confirmatōe sed p̄ iudeoz grosso rū confutatōe. ⁊ forte p̄ noui cōuersoz aliq̄li informatōe vt pleni⁹ resipiscāt a fatuitatib⁹ quib⁹ i/merſi erāt et imbuti ante eoz cōuersionem in tanta multitudine quāta nouiter cōuerſi sunt in hac ciuitate ⁊ ylenēſi dño opante. **D**cccc. xx. **D**ecima rō sumit ex h̄ q̄ Joseph⁹ qui apud eos maximus hystoriograph⁹ et apud eos ē autēticus q̄ dñm nō dicit fuisse magum aut opa sua fecisse arte magica. et tñ fateſcūt multa miracula fecisse que etiā p̄phete de ip̄o p̄dixerūt. Nam in lib. xx. antiquitatū describēs tpa tyberij cesaris sub quo dñs passus est dicit. Fuit in eisdē t̄pib⁹ Iesus sapiēs vir si tñ cum virū nomīare phas est. Erat em̄ mirabiliū op̄ez effector et doctor q̄ libenter ea q̄ dei sunt audiri ⁊ mltos etiā et gentib⁹ sibi adiunxit. christ⁹ hic erat. hūc accusatōe prauoz gentis nre cū pilatus in cruce moritur⁹ decreuisset non deseruerūt hi qui cū ab initio dilexerant apparuit em̄ eis itez viti⁹ fm q̄ diuinis⁹ inspirati p̄phe vel hō vel alia de eo innūerabilia miracula futura p̄dixerūt. [Cū autē immūdus spūs exierit ab homine ambulat ⁊c.] **S**ic fm Hiero. et Nico. de ly. ponit excecatio iudeoz et possessio a diabolo. Pro quo notandū fm eosdē q̄ p̄as diaboli fuit quodā mō eiecta a iudeis p̄ legis datōem q̄ excludēbat cultū demonū ⁊ inducebat colendū deū v̄ez. et sic eiectus trāsiuit ad possidendū plen⁹ gē/

tiles sine lege et p̄betaz oraculis viuētes. et ideo eos tenebat idola trie subiectos. sed adueniēte christi p̄dicatōe et aploz iudei p̄ maiorē p̄te fuerūt increduli. gentiles autē deuore fidem ad p̄dicatōnes christi et aploz receperūt. et sic diabolus ab eis fuit eiectus p̄ fidez christi. Et ideo reuersus ad populū iudaicū possidendū errore excecatū. et sic facta sūt nouissima huius populi peiora priorib⁹. q̄ stat⁹ iudaici populi peior ē modo q̄ fuit a p̄ncipio ante legē datam. Noceſt ergo qd̄ dicit. [Cū immundus spūs exierit ab homine .i. a populo iudaico sub lege nature. q̄ eiectus est i susceptōe leg⁹ moſayce] ambulat p̄ loca arida [id ē corda gentiliū fide vacua] q̄rens redēm .i. p̄petuā mansiōnē i ip̄sis [et nō inue. q̄z p̄dicant⁹ apostolis inde eiect⁹ fuit. Tūc dixit reuertar in domū meā unde exiui] .i. iudaicū populū [et cū v̄it i uenit scobis mundatā.] q̄z iudei habebāt superficialē et exteriorē mundiciā. sicut scoba tollit tñ superiores et superficiales sordes. [Tunc vadit et assumit septē spiritus nequiores se] id ē vniuersalitatē peccatoz. [et ingressi habitant ibi. Et erunt nouissima hominis illius peiora priorib⁹.] q̄z ante legē datā fuerāt peccatis irriti et a diabolo possessi. sed post aduentū christi i peccatis sunt obſtinati facti. quia ex ingratitudi/ ne peccata eoz⁹ quasi duplicata sunt. Et fm Chrysostomū. Iudei tunc superstites fuerunt peiores prioribus. quia alij in p̄phetas sequebant. ipsi autē in dominū prophetarum. Et ideo a tyto et

Hic iesus

vespasiano peiora passi sunt his
 q̄ patiebant̄ i egypto et babilone
Mystice etiā exponit̄ hec ps̄ d̄
 quolibz peccatore a q̄ recessit dya
 bolus p̄ baptismū vel penitentiā
 z ad quē itez redit p̄ peccatū. qz cū
 illū vincit ingredit̄ cū septē neq̄
 ribus sc̄i. cū vniuersitate viciozū
 Quia dicit̄ Bre. In septenario v
 niuersitas designat̄. Uel cū septē
 mortalibus peccatis q̄ homini pe
 iora sunt q̄s diabol⁹. eo q̄ quodli
 bet peccatū mortale dānat. qd̄ di
 abolus facere nō pōt si ei resistat̄.
 Et erūt nouissima hois illi⁹ peio
 ra p̄ioribz. qz sicut recidiuatio in
 corpali egritudine peior est q̄s p̄n
 cipalis egritudo. ita in spūali in
 firmitate. qz p̄ recidiuā i p̄ctm̄ sit
 hō p̄ior ad peccandū. z q̄si ex cō
 suetudine aliquādo inapit̄ peccare
 qd̄ valde pei⁹ est q̄s peccare ex i fir
 mitate z ipotētia zc̄. Etiā qd̄libet
 peccatū in recidiuante peius est q̄s
 ante recidiuā. ppter ingratitudinē
 Sequit̄. Extollens vocē zc̄. brūt
 venter zc̄. et vbera que suxisti] et
 sic matrē dñi ex filio laudat qz ab
 ipo ei vēit gr̄a et gl̄ia. [At ille di
 cit̄] cōmendādo fidem et p̄statiā
 mulieris et alioz. [Quinimo bñ
 q̄ au. zc̄.] q. d. Elere brā est sed nō
 solū illa sed etiā omnes sunt bñ
 q̄ audiunt vbi dī corde credētes
 z ope implētes. Uñ Aug. in lib.
 de virginitate dicit̄. q̄ brā maria
 felicius cōcepit̄ deū mente p̄ fidē
 q̄s corpe per carnis assumptōz. Et
 Beda i omel. Dei genitrix maria
 beata qd̄. qz verbi incarnati mi
 nistra facta est tp̄alis. sed beatioz
 inde qz eiusdē verbi sp̄ custos ma
 nebatur interna.

Dñica quarta quadragesime

Hic iesus
 trās mare galylee qd̄ ē
 ryberiadis. et seq̄bat̄ eū
 multitudo marina qz videbat̄ si
 gna q̄ faciebat̄ sup̄ his q̄ infirma
 bant̄ Job. vi. **H** Judei qdā
 vice q̄rebant dñz interficere. z qz
 nōdū erat hora z tps sue passiōis
 ideo recessit inde. Per hoc dās no
 bis exem plū cedendi ad tps ma
 licie hūane. Ubi dicit̄ Chrys. Si
 cut iacula cū in durū inciderint cū
 multo impetu iaciūt. cū aut̄ non
 habuerit aliud obuiās dissoluitur
 cito smissio z q̄scit̄. ita si cū auda
 cius hoib⁹ ipet uose icesserim⁹
 semit̄ magis. si aut̄ cesserim⁹ d̄ fa
 cili demollim⁹ eoz insaniā. Lessit
 igit̄ dñs furori iudeoz] et ab h̄e
 trās mare galylee qd̄ est ryberia
 dis] Illud mare dicit̄ Nico. de ly
 ra est qdā lacus magnus p̄ quem
 trāsit iordanis fluui⁹. et vocat̄ ma
 re fm̄ modū loquēdi iudeoz qui
 omnē magnā cōgregatōez aqua
 rū vocāt mare. fm̄ illud Bene. j.
 Longregatiōesq̄ aquaz vocauit
 maria. Et vocat̄ mare galylee a p
 uincia iuxta quā trāsit. et mare ry
 beriadis ex noīe ciuitatis edificat̄
 te in littoze. Et seq̄bat̄ eū multi
 tudo magna] Quidā fm̄ Hiero.
 maliciōse volētes eū cape in fmo
 ne vt pharisei. Quidā ex d̄siderio
 addiscēdi. Quidā vt sanitatē reci
 pent. Quidā aut̄ ex curiositate vo
 lentes miracula q̄ faciebat̄ videre
 Ideo subdit̄] Quia videbant̄ si q̄
 que faciebat̄ sup̄ his q̄ infirmabā
 tur. Subijt ergo in montē iesus
 et sedebat̄ ibi cū discipul⁹ suis] Et
 sic patet loc⁹ in quo factū est m̄

Dñica quarta quadragesime

raculū. Consequenter etiā describit
tempus in q̄ factū est cui subditur.
[Erat autē proximū pasce dies fe
stus iudeorū.] Illud fuit scōm pa
scale festū d̄ quo h̄ euāgelista mē
tionē facit. et in illo festo pascale
nō fuit iesus in hierusalē. Quis ei
legem seruauerit nō tñ in hac so
lennitate. qz illi q̄ habebāt iūdicii
as capitale erāt excusati a p̄cepto
quo p̄cipiebāt omnē masculū ap
parere corā dño in solennitate pa
scali. qualiter fuit de christo quez
iudei querebāt interficere. Sic di
cit Nīco. de lyra. Et subdit. Pre
terea xp̄s sic seruādo legem osten
debat se esse verum hominē desi
lijs israel fm carnē. sic aliqñ p̄ter
mittēdo obfuantia eius ostende
bat se esse supra legem. [Lū suble
uasset ergo oculos iesus. et vidis
set qz multitudo maxima vēit ad
eum dicit ad philippū. Vñ eme
mus panes vt manducet hi.] Nō
querit tanq̄ ignorās q̄ deficeret
eis p̄ciū. sed vt ex rñsione philippi
certius fieret miraculū. Et Chry
so. reddit rationē q̄re magis phi
lippū interrogauit dicēs. vt eum
erudiret. Nam si simpliciter factū
fuisset miraculū nō tantū appare
ret. Nūc autē cogit eū confiteri. vt
certius discat miraculi magnitu
dinem. Vñ subdit. [Vocauit di
xit temptās eū.] Non qz ignora
uit cor eius sed vt subp̄i oñderet
p̄priā tarditatē quā ip̄e discipul⁹
in se p̄cipe nō valebat. et vt eū eti
am alijs oñderet qualē adhuc fi
dem haberet. sicut etiā Gen. xxiij.
Tēptauit dñs abrahā vt ei⁹ obe
dientia alijs mōstraret. p̄pter qd̄
sequit. [Ip̄e em̄ sciebat qd̄ eēt fa
cturus.] quia inq̄rēt deus oīa no

uit ab eterno. et inquantū bō ha
buit plenitudinē scientie ab instā
ti conceptōis sue. [Rñdit ei phi
lippus. Ducentorū denarioz pa
nes nō sufficiunt eis vt vnusq̄sqz
modicū qd̄ accipiat.] q. d. Paupe
res sumus tantā pecuniā habere
nō possum⁹. et si haberem⁹ n̄ suf
ficerēt ad eoz refectōem. [Philip
pus adhuc rudis erat et tard⁹ in
fide. nō aspiciēs ad xp̄i virtutem
qua de aqua vinū fecit et ad alia
eius miracula. Si em̄ cogitasset
quō et aqua vinū fecit faciliē itel
lexisset q̄ etiā ex lapidibus potu
isset fecisse panes sufficiens illis.
et si credidisset q̄ dñs xp̄s fuiss⁹ ve
rus deus. sciuisset q̄ ip̄e et nihilo
creasset oīa. et credidisset q̄ potu
isset etiā creare comestibilia.] p̄ ill.
et sicut quotidie augmenat. Gnū
piectū in terrā q̄ inde crescit cala
mus et spica et aliqñ centū grana.
Ita debuisset intellexisse q̄ p̄ies
sic posset multiplicare. Sequit. [Di
xit ei vnus ex discipul⁹ ei⁹ andreas
frater symonis petri.] Vñ videt
melius disposit⁹ fuisse. qz in rñsi
one sua videt habere respectū ad
multiplicationē panū eo modo
q̄ factū est p̄ helyscū. iij. Reg. iij.
Vñ de Chryf. Estimo qd̄dem non
sine causa illud ad eum dicere. sz
qz andierat signū qd̄ helyseus de
panib⁹ ordeaceis fecerat. parit ei
de. xx. panib⁹ centū hoīes. Ascen
dit igit in excelsū sed ad sūmū ve
nire nō poterat. [Est hic puer vn⁹
qui habet qnqz panes ordeaceos
et duos pisces sed hec qd̄ sunt in
ter tantos.] q. d. Si etiā multipli
caren⁹ sicut helyse⁹ fecit adhuc es
set valde modicum in tanta mul
titudine. estimabat em̄ q̄ de plu

ribus p
ciora fa
ciebat
it meli⁹
aut hely
panes v
q̄ sic ch
re. non
de. qz cū
bus soli
q̄ dñs i
pascere.
h̄ inter
facere h
eos ordi
dū [Erat
co.] quoc
cus erat
buerit
qz milia
li vii bu
supra. vt
res autē
cola⁹ de
aut sic
bus [ac
as egisse
los disti
[Simil
lebant.
ra dicit
racula i
la facere
do aut
cum gr
lia nō fi
ca arte
autē im
pulis su
runt fra
runt erg
cophino
sed et di
sunt cop

ribus plura et de paucioribus pau-
ciora factururus esset quod miracula fa-
ciebat. quod non est verum. Andreas su-
it melius dispositus. quia credidit si-
cut helyseus potuit multiplicare
panes ut de xx. abaret centum viros
quod sic christus posset etiam multiplica-
re. non tamen adhuc fuit perfectus in fi-
de. quia cum cogitavit quod de xx. pani-
bus solum centum parit. non intellexit
quod dominus posset de quicquid tot milia
pascere. Et ideo subiunxit. Quid autem
hinc inter tantos. Dixit ergo iesus.
Facite homines discubere. id est. facite
eos ordinate sedere ad comeden-
dum. Erat autem fenum multum in lo-
co. quod addit ad ostendendum quod lo-
cus erat aptus ad sedendum. Discu-
buerunt ergo viri numero quasi quoniam
quod milia. Finem modum hebraicum so-
li viri hic nominantur a xx. annis et
supra. ut habetur Numeri. Mulie-
res autem et pueri tacent. Dicit Ni-
colaus de lyra et Theophilus. Illis
autem sic ad iussu apostolorum discubentibus
accepti iesus panes et cum gratias
egisset distribuit. id est. per discipu-
los distribui iussit discubentibus
Similiter et ex piscibus quantum vo-
lebant. Nota Nicon. dicitur ly-
ra dicit quod christus aliquando fecit mi-
racula ipando ut ostenderet se il-
la facere propria virtute. Aliqua-
do autem orando ut hic cum dicitur. Et
cum gratias egisset ut ostenderet quod ta-
lia non fiebant per demones magi-
ca arte ut pharisaei dicebant. Et
autem impleti sunt dixit iesus disci-
pulis suis. Colligite que superane-
runt fragmenta ne pereant. Collegerunt
ergo et impleuerunt duodecim
cophinos fragmentorum. non casu
sed ex divina dispensatione impleri
sunt cophini secundum numerum duode-

cim apostolorum. ut per hoc designa-
retur quod fragmenta verborum christi
per apostolos per mundum portaren-
tur. Illi ergo homines cum vidis-
sent quod fecerat signum dicebant
Quia hic est vere propheta qui ventu-
rus est in mundum. Christus pro-
missus fuit in lege tanquam propheta
alijs excellentior. ut habetur Deuterio.
xviii. Prophetam suscitabit vobis
de vobis etc. Viso ergo miraculo pre-
dicto populus confessus est ipsum esse il-
lum prophetam de quo scriptura pre-
dicta loquitur. et ita confitebatur esse
verum christum. Et hoc est quod dici-
tur. Illi ergo cum hoc vidisset quod
fecit signum. alii non audierunt. quia mul-
tiplicatio panum facta per helyseum
fuit multum deficiens ab illa. ut pa-
tet per predicta. Dixerunt. Hic est vere
propheta qui venturus est in mundum
ad salvandum. Alii enim prophete solum
venerunt ad denunciandum istum ad-
ventum.

De eadem dominica
Sermo xxviii

Hic iesus
transit mare galylee quod est
tribenadis etc.

Dominus audita morte iohan-
nis: et quod herodes volebat eum vi-
dere. an forte ipse esset quem oc-
cidit. putabat enim a quibusdam
Iohannem surrexisse qui virtutes
operaretur. Iohannes secessit et abiit trans
mare galylee non timore mortis:
sed parcens inimicis ne homici-
dium homicidio iungeretur. ut dicit
glosa. Et quia reuerli sunt aposto-
li quos miserat predicare et curare
infirmos ubique et renunciare
omnia que egerant. Et quia tan-
tus fuit concursus ad christum quod nec

Dñica quarta quadagesime

spaciū habebāt ad māducanduz.
Un̄ vt dicit Mar. vi. Sit ill. Ele
nite in desertū de seorsū et requi/
escite pusillū. et ex hac cā trāsfreta
uit mare [et sequebat̄ eū multitu
do magna] Et causam q̄re seq̄bat̄
eū subiūgit euāgelista dicens. [Qz
videbāt signa q̄ fa ciebat. Subiit
q̄ in monte iesus: z sedebat ibi cū
discipul̄ suis] Et fm̄ Lhryso. Nō
sedebat odiosus sed loq̄ns aliqd
eis eos ad se p̄uertebat. Reliquit
aut̄ turbas in valle et cū paues fa
miliaribus sibi discipul̄ ascēdit in
montē. Nam fm̄ Lhryf. Ad va/
candū cōtēplatōi fugiēda est mul
tudo et solitari⁹ loc⁹ est eligēd⁹
Et subiūgit tps in q̄ illud miracu
lū factū fuit cū subdit̄ [Erat autē
primū pasca. Cū subleuass̄ q̄ oculo
s iesus et vi. zc. dixit ad philip
pū] zc. Qz subleuasse oculos xps
iesus z venientē ad se multitudi
nē vidisse phibet diuine pietat̄ in
dicū est. qz cūctis ad se venīre de
siderātibz gr̄e celestis munere oc
currere cōsuevit. et ne q̄rendo er
rare possint lucez sui ppl̄is ap̄ire
dignat⁹ est. Et idem. p̄ hoc q̄ dñs
dicit̄ oculos subleuasse dat̄ intel/
ligi q̄ oculos nō erigebat huc atqz
illuc sed pudice sedebat attē⁹ cūz
discipulis suis. nec odiose sed fm̄
Lhryso. diligēte loq̄ns eis aliqd.
z eos ad seipm̄ conuertēs. demuz
respicēs vidit turbā ad se veniētē
p̄pter qd̄ dicit̄ in euāgelio. [Et cū
vidisset qz multitudo zc.] Multi
tudo fuit magna z diu afflicta la
bore itneris. z discipuli nō habe
bant vnde mīstrarēt eis necessa
ria. Loc⁹ etiā erat desertus carens
panibz. z hora erat tarda. vt habe
tur Mat. xiiij. Igit̄ ex omni pte

erat oportunitas faciēdi miracu
lū. Volēs aut̄ dñs miraculū face
re p̄mo q̄ fuit a philippo dicens.
[Un̄ emem⁹ panes vt māducēt
hi. h̄ aut̄ dixit temprās eū] nō tē/
prauit tanq̄s ignorās sed quēad/
modū m̄gr̄ temprat discipulum
quē scit ignorātes vt ip̄imet disci
pulo sua manifestet̄ ignorātia. et
ex hoc habeat occasiōē q̄redi. do
ctrinā. Unde Beda. Tēptauit vt
philipp⁹ tarditatē sue fidei quaz
m̄gr̄o sciēte ip̄e nesciebat tēprat⁹
cognoscat et miraculo facto casti
get. Et dicit Lhryf. Si simpliciter fa
ctū esset miraculū nō tm̄ appare
ret. nūc autē p̄us cogit eū confite
ri inopiā vt cert⁹ discat miraculi
magnitudinē. [Ip̄e ei sciebat qd̄
esset factur⁹] Quia inq̄tū de oīa
nouit. z inq̄tū hō habuit plenu
dinē sciētie ab instanti p̄ceptionis
[Rūdit philippus. Ducētoz de/
narioz] zc. q. d. Paupes sumus
tantā pecuniā h̄re nō possum⁹. et
si haberem⁹ nō sufficeret ad illoz
sustentatōem. [Dicit ei vn⁹ ex di
scipul̄ eius andreas zc. Est puer
vn⁹ hic zc. vsqz inter tātos.] vide
in alio fm̄oe. Et fm̄ Lhryso. Cō
siderāda est hec p̄simonia discipu
loz christi in duobz. Primo in q̄
litate. qz sic mirabiles viri z ma
gni pane ordeaceo vtebant̄ q̄ ē ci
bus iumentoz. Scōo i q̄ntitate
Quia. xij. viri z xps terciusdecim⁹
z forte de alijs discipulis nōnulli
q̄ comitabāt eos nō nisi q̄nqz pa
nes habebāt. In q̄ apparet q̄ntū
escam carnalē cōtēpserūt sol̄ sp̄ua
libus intēdentes. [Dicit q̄ eis iesus
Facite hoīes discūbere] .i. ordia
te sedere ad comedenduz. Et apl̄i
obediētes vbo christi ita fecerunt

nō interrogantes quid deberent
homines comedere. sed cogitantes
qui parauerat olim mensas in de
serto. posset etiā in hoc deserto tur
bas reficere. [Erat autē fenū mul
tum in loco. i. virēs herba et gra
men. Erat em̄ circa pasca cuius terra
germinat et arbores florent. vt di
cit Theophilus. Sup hoc ergo se
no. i. gramini b̄ virentibus dele
crabiliter discubuerūt. [Discubu
erūt ergo viri numero q̄si quinqz
milia. Jexceptis mulieribz et puul
q̄ nō numerant̄ fm̄ legalē consue
tudinē. vt dicit Theophi. Et attē
de fm̄ Hiero. q̄ cuilibet mullena
rio correspōdebat vn⁹ panis [Ac
cepit ergo iesus panes. Illos qui
qz qui ibi erāt. Et cū grās egisset.]

2. In hac gratia actōe xps
p̄mo suā humanitatē et patris re
uerentiā innuit. Sic dicebat Job.
viij. Ego gloriā meā nō quero. s̄
honorifico patres. Scōo vt dicit
Beda. vt nos d̄ pceptis muneribz
sem p grās agere doceret. et ipe q̄
tū de nostris pfectibus gratulet̄
intimaret. Tercio fm̄ Chrysostomum. vt
nos erudiret nō p̄mo tangere mē
sam donec grās egerimus ei qui
dat nobis escā in tpe oportuno
Et dicit Chrysostomus. q̄ dñs in minori
bus respiciat in celū. in maioribus
aut cū potestate omnia facit. Quā
em̄ pctā dimisit. mortuos suscita
uit. mare refrenabat. occulta cor
diū redarguit. oculos cōdidit cec
nati. quē solus dei sunt. nequaquā
videt orās. q̄ autē panes multi
plicare fecit qd̄ om̄ibus min⁹ est
tūc respexit in celū. vt discam⁹ qm̄
in minoribus nō aliunde virtutē
habet nisi a patre. simul aut erudi
dit nos nō prius tangere mensas

donec grās egerim⁹ ei q̄ abū dat
nobis. [Discubere inō immedia
te p se. sed p discipulos. vt patz in
luca. Et piscibus q̄tū volebat.]
In quo attendit abundantia diu
ni beneficii. Et nota q̄ frangente
dño panes multiplicant̄ in mani
bus suis. Et fm̄ Chrysostomum. multipli
cabāt in manibz discipulorū mini
strantiū Et fm̄ hilariū etiā in ma
nibus comedentiū Et in mēsa cre
scebat substantia panis. et dicit Au
gustinus. Illi quiqz panes fue
rūt quasi semina. Un̄ sicut pauca
grana seminata multiplicant̄ per
naturalē cōversionē humoris ter
restris in naturā seminis. Ita illi
quinqz panes fuerūt multiplicati
per cōversionē miraculosā in pa
nes nō seminatos sed a dño bene
dictos. Dicit em̄ Augustinus. sic Un̄
em̄ multiplicat de paucis granis
segetes. inde in manibz multipli
cauit quinqz panes. potestas erat
in manibus xpi. Panes autē illi
quinqz q̄si semina erāt. nō qd̄ terre
mādata s̄ qd̄ eo q̄ terrā fecit mul
tiplicata. [Ut autē impleti sūt dixit
discipulis suis. Colligite. et.] Nō
quidē hec ostentatio fuit supflua
vt dicit Chrysostomus. S̄ ne fantasma
estimarent qd̄ factū est. ppter qd̄
nō creauit. s̄ ex subiecta materia
miraculū fecit. **MS.** q̄rit q̄re
nō turbe dedit fragmenta ad por
tandū s̄ discipul. Rūdet Chrysostomus.
Quā hos marie erudire voluit q̄
orbis terrarū debebāt esse m̄grī.
Ego autē nō solū miroz multitudi
nē panū. sed et certitudinē supflu
orū qz nec plus nec minus fecit
superflūū esse. s̄ tū q̄tū volebat
scz. xij. cophinos fm̄ nūerū. Nec
Chrysostomus. Et Augustinus dicit. Que

Dñica de passione

sūt fragmēta nisi q̄ ppl's nō pote-
rat m̄ducare. Quid igit̄ restat nisi
vt secretiora intelligētie q̄ nō po-
test cape multitudo ill' credat̄ qui
idonei sūt alios docere sicut erāt
apli. Unde z duodecim cophini re-
pleti sunt. Illi igit̄ hoies cū vidissēt
qd̄ fecerat signū dixerūt. Quia h̄
est vere ppheta q̄ venturus est in
mūdū j. q. d. Hic est ille magnus
ppheta promissus nobis a moyse
Deutero. xviij. Prophetā de gen-
te tua z de frīb' tuis sicut me su-
scitabit dñs deus tuus. h̄ est ipse
tū in ipso dño nro iesu xp̄o. ¶ No-
ta p̄ fragmēta possumus intelli-
gere dei p̄cepta Et sicut de' p̄cepit
colligere fragmenta ne perirēt. ita
de' p̄cepit p̄cepta sua seruari ita
vt nec cōtra vnū veniat Sūt aut̄
qdā. zc. vide posteri' de materia
quarū quō qdā putāt non om̄ia
p̄cepta oportere seruare. qdā non
restricte seruanda esse z ex p̄uis caus̄
volūt causari Et vide ibi exempla
tria ex scriptura de trāsgressoribz
p̄ceptor. dei ex magnis causis q̄
tū non transierūt impuniti Illis
nūc addo q̄ in mādatīs dei ince-
dēdū est via regia z secura z nō s̄
qrēde due glose aut extorte māda-
tor. nec seq̄nde affectōe nūc cōmo-
di aut delectabil. t̄les em̄ piculose
sūt z insecure z mltos decipiūt et
deceperūt Sic ei h̄mōi dei p̄cepti
falsa z friuola expositiō aut dubia
iterptatiō totū mūdū posuit ad il-
lū statū piculosū in q̄ oēs sumus
cū serpēs callid' p̄ie m̄liēri suaserit
p̄ceptū dei deligno verito nō esse
tā stricte seruādū aut simplr̄ intel-
ligēdū. z ei false exposuit tāq̄ etiā
nocua esset ei' obseruatō ne fieret
sicut dñs sacres bonū z malū z q̄

eius trāsgressio non mereret̄ mor-
tē z corpis z aie sic tū de' ip̄is m̄-
nat' fuerat. Irē acceptare z sequi
h̄mōi expositiōes dubias z insecure
ras piculosū est z mltos dānavit
Si em̄ false sūt tūc hō seq̄ndo eas
peccat z p̄ceptū dei. sic de eua cōti-
git z sepe piculosū est sic peccare. s.
seq̄ndo expositiōes dubias q̄ sciē-
ter trāsgredi p̄cepta dei. qz vbi s̄
se delinquere ibi facilius corrigi z
peniter de pctō. Vbi aut̄ nescit se
peccare immo credit sibi licere ibi
pctm̄ ztinuat nec de ipso penitet
etiā in morte

Dñica de passione Sermo. xxix.

Quis ex vob̄
q̄ b̄s arguet me de pctō
Joh̄is. viij. Dñs z sal-
uator n̄r sepe arguit iudeos sup̄
b̄ q̄ sibi nō crediderūt. z q̄ ex x̄bis
z factis ei' nō cōgnerūt esse xp̄m
a deo p̄missūz nūc missū. z qz po-
tuissent apud se cogitasse x̄l etiā di-
xisse. q̄ nō credim' nbi h̄ nō est. pp̄
ter odiū veritatē s̄ est. pp̄ f̄ malavi-
tā tuā. Hoc xp̄s excludit z remo-
uet cum a prinapio enāgelij dicit
[Quis ex vob̄ arguet me de pec-
cato j. q. d. Si aliq̄ pctm̄ de me
sūt qd̄ sup̄ me possit̄ ostēdere pa-
rus sū audire z me rōnabiliter ex-
purgare. Grego. in omel. Pensa-
te fr̄es charissimi māsfuētudine dī
nō dedignat̄ ex rōne se pctōrez nō
esse q̄ ex v̄tute diuinitatis poterat
pctōrē iustificare. Et qz potuissent
itez dixisse nō est x̄m iō nō credi-
mus tibi. h̄ etiā excludit cū dicit
[Si x̄rates dico q̄re nō creditis

Sermo XXIX

mibi Jq. d. Si ego nō dico vitare
onēdite et arguite me de pctō Sed
qz nullus vřz pōt me accusare de
pctō. qz nullū inuenistis in me in
tota vita mea. nec aliq̄s vř in pōt
me accusare de aliq̄ falsa doctrīa
qz nihil falsi inuenistis in oīb; vřb;
meis. et iō qz nō creditis mibi h̄ est
qz solo odio p̄ra me mouemini.
Mala em̄ affectō puerit iudiciū
rōnis. et iō inuidia et odiū qd cōce/
pūt iudicē cōtra xpm̄ ex h̄ qz argue
bat pctā eoz fuit cā excecātōnis et
obstinātōnis eoz. Cū igit̄ defect⁹ ex
pte mei nō sit. restat qz i vobis sit
defect⁹. Qui em̄ ex deo est verba
dei audit. Quilibz em̄ libent̄ au/
dit doctrinā ad quā est affectat⁹ et
libent̄ audit de eo loq̄ quē diligit.
¶ Notādū qz duplicat̄ aliqd̄ ē
ex deo. Uno mō fm̄ naturā. et sic
oīs creatura est ex deo. qz largit⁹
est ei esse. Alio mō aliq̄ spāl̄it̄ sunt
ex deo p̄ gr̄az vt qd recte in deū cre
dūt et mādātā ei⁹ fuant. et de illis
dn̄s dicit. Qui ex deo est vba dei
audit. ¶ Nō solum aure corpis. sed
magis aure mētis conādo vt itel
ligat. et ope ipl̄cat. et qz licet iudicē
fuerūt ex deo fm̄ naturā non tñ
fm̄ grām. qz mādātā ei⁹ nō serua
bāt. iō decīs dixit dn̄s. [Vos ver
ba dei nō auditis] supple vt iliter
mō p̄dicto. [quia ex deo nō estis]
Subdit em̄ in euāgelio. [p̄ terea
nō auditis. i. nō recipitis. nec cre
ditis. nec etiā intelligere curat̄] ver
ba dei de ore meo [qz ex deo non
estis] fm̄ imitātōnē. q̄uis fm̄ na
turā. Grego. Terribile ē valde qd
subdit. [Qui est ex dō vba dei au
dit. p̄ terea vos non auditis qz ex
deo nō estis.] Si em̄ ip̄e vba dei
audit qd ex deo est. et audire verba

dei nō p̄t q̄sq; ex ip̄o nō est. inter/
roget se vnusquisq; si vba dei au
re cordis intelligit et p̄cipit vñ sit
celestē patriā vitas desiderare iuz
bet carnis desideria cōteri. mūdī
gloriā declinare. aliena non appe
tere. propria largiri. P̄set vnus/
quisq; si hec vox i aure cordis sit
iā cōualuit. et qz ex deo sit p̄scit.
Sūt nō nulli q̄ p̄cepta dei nec au
re corpis p̄cipe dignat̄. et sūt non
nulli q̄ hec qdē corpis aure p̄cipi
unt. sed i nullo ea mēt̄ desiderio
cōplectūt̄. Et sūt nō nulli q̄ libent̄
vba dei suscipiūt. ita vt etiā in fle
tibus cōpungat̄ s; post lachrymarū
tpus ad inq̄tatē redeūt. hi profē
cto vba dei nō audiūt qd hec eret/
cere in ope contēnūt. Ex his vřb;
p̄t qz de intentōe bñ Bre. i. ome.
hodierna ē qz diuersi diuersimod/
de se habent ad auditōē v̄bi dī
Primi sunt q̄ ip̄m nec aure cor/
pis dignant̄ audire. qz ita sūt tre
nis immersi et illecti vt nō valeāt
nec audire diuina. et tales ex deo nō
sūt. nec mltū de eoz ē salute span
dū. qz p̄ se nō sciūt. nec in libris le/
gūt. nec in sermōib; audire volūt.
qd bonū. qd malū. et iō sibi a pec/
catis cauere nō p̄nt. Un̄ Abrysso.
sup illud Math. vi. Lucerna cor/
pis tui est oculus tuus. nō pius
est ex ip̄o verbi dei auditu. p̄fectus
Nam qui audit et semetip̄m rep̄
bendit sepe etiā altius ingemiscit.
et quandoq; studet vt perueniat.
vt studeat etiā implere ea que
didicit. Qui vero nec quia peccat/
uit agnoscat. quomodo a peccatis
recedet. quomodo semetip̄m cul/
pabit. quō emēdare conabitur. cū
vero ex auditu verbi dei qz pecca
uit agnouerit tñc p̄mo corrigere

Dñica de passione

se velle poterit. Et dicit Raban⁹
 Si quis non velt verbo dei ille
 nō vinit. Quia sicut corpus hūa/
 nū nullōsmō vinit sine terreno ci/
 bo ita anima vivere nō pōt sine
 verbo dei. Scōi sunt z si audiūt
 verbū dei aure corpis. nō tñ aure
 cordis qz nō conant̃ intelligere z
 addiscere q̃ dicunt̃. Nullā em̃ ha/
 bēt delectatōez in eis. nec amōez
 ad ea. vt sunt q̃ spōte dormiūt in
 fermōe. vel si vigilāt tunc ad alia
 cor habēt. z isti nō sunt ex deo. qz
 nō audiūt verba dei vtiliter zat/
 tēte. Verbū em̃ dei nō vaga men/
 te sed recollecta audiēdū est. z cū
 diligētia conādū vt itelligat̃. Qz
 dicit Aug⁹. in quodā sermone vt
 ponit̃ in decretis. j. q. j. Quāta sol/
 licitudine obsequam⁹ cū nobis cor/
 pus xpi mīstrat̃ ne ipsū de mani/
 bus ad terrā cadat. tāta sollicitu/
 dine obseruem⁹ ne verbū dei qd̃
 nobis erogat̃ dū aliqd̃ cogitam⁹
 aut loq̃mur de corde puro depe/
 at. qz nō min⁹ erit re⁹ q̃ verbū dei
 negligēter audierit̃ qz ille q̃ corp⁹
 xpi sua negligētia i terrā cadere p/
 miserit. Ubi notandū q̃ verbū
 dei attente z frequēt̃ auditū mul/
 tos z magnos causat in hoīe effe/
 ctus bonos. Nā multos conuer/
 tit ad fidē sine q̃ nulli est sal⁹. z si/
 deles docet cognoscere mala z ca/
 uere ea. z docz nōscere bona z ani/
 mat̃ p̃ficere in eis. z sic crescere in
 grā z merito. z p̃ctōres amonet z
 cōpungit ad penitētiā z cōuersio/
 nē. z sic tollit in eis om̃e peccatūz
 mortale z veniale. Corpus xpi
 q̃uis augeat grāz nō tñ tollit cul/
 pā nisi veniale z mortale tñ solā
 oblitā. Audire igit̃ verbū dei fre/
 quēt̃ z cū diligētia est hominī fru

ctuosius z mag⁹ necessariū ad sa/
 lutē s̃m p̃dicta. q̃ sumere corpus
 dñicū z semp negligere diligētē
 z vtilē verbi dei auditōnē. Et quo/
 pater p̃ma ps auctoritatē q̃ sicut
 diligēt̃ cauem⁹ ne corp⁹ xpi de ore
 nō cadat ex negligētia. sic frequēt̃
 cauere dēm⁹ ne ex p̃tinua negligē/
 tia nihil de dei verbo sigat̃ in cor/
 de ad meditatōez n̄faz. Et si hō nū/
 q̃ audiret̃ vbi dī. vlt̃ si aliqñ tñ sp̃
 audiret negligēt̃. tñc s̃m p̃dicta
 negligeret totā salutē suāz. Quia
 quō sciret p̃cepta dei z multa faci/
 endo necessario z cauēda. imo vī/
 det̃ salutē suā cōtemnere. eo q̃ cō/
 temnit necessario ad h̃ requisitūz
 et est graue p̃ctm̃. Alon autē vī/
 detur graue peccatū si hō n̄ ex cō/
 tēptu sed ex negligētia p̃mitteret
 cadere corpus dñicū de ore. Ex q̃
 patet scōa ps auctoritatē. Ter/
 cū sunt qui verba dei cū delectatō/
 ne audiūt. z tñ c̃intelligūt illud. z
 aliqñ p̃ amonitiōnē verbi dei mo/
 uent̃ ad cōpūctōnē vsqz ad lachri/
 mas z cōcipiūt bonū p̃positū. sed
 auditū verbū z perceptū nō conā/
 tur retinere. sed statim post audi/
 tū verbū cōuertūt se ad fabulas.
 vel ad sedāria facta ad priora pec/
 cata z sic se priuant om̃m illoz que
 audierāt. zc. Et necisti sūt ex deo
 Uñ dicit Grego. in omelia de se/
 minante. Verba dei q̃ aure p̃cipi/
 tis mēte retinete. abus em̃ mēt̃
 est verbū dei. Et q̃si acceptus cib/
 stomacho languente rejicitur. qñ
 auditus sermo in ventre memo/
 riē nō retinet̃. sed quisqz alimēta
 non retinet de huius p̃fecto vita
 despat̃. Ene g̃ mort̃ piculū formi/
 date si cibū quidē sancte exhorta/
 tionis accipitis si ve rba vite. i. ali

mēta
 tis. z
 valde
 post
 uere
 ria. s̃
 sp̃ual
 p̃ dñi
 duo v
 sermo
 as q̃
 sic em̃
 ctōz.
 randē
 vt doc
 sua. D
 ne de
 dicit
 p̃bat
 opibz
 respōd
 nos q̃
 em̃ ini
 respōd
 p̃uert
 nabili
 da se
 Resp
 Nōne
 D
 In ter
 gentes
 rior il
 buby.
 ueniet
 coluer
 la. vt
 libros
 libros
 erit gen
 tñ voca
 ritus i
 ta quā

mēta iusticie in memoria nō tene-
tis. Et ad retinēdū auditū verbis
valde cōferret vt hoies nō statim
post sermonē ad fabulas se con-
uerterēt. nec ad alia vana z secula-
ria. s; potius vt aialia mūda cibū
spūalē quē susceperūt ruminaret
p diligētē rememoratiōē. aut vt
duo vel tres vl' plures post factū
sermonē cōuenirēt z qlibz sentēti-
as q̄s ip̄e retinuit alteri insinuarz.
sic em̄ nō solū memorari poss; di-
ctorz. s; etiā ea meli' intelligere z
tandē xp̄o iuuāte opibz implere.
vt docet celari' in qdā amonitiōe
sua. De h̄ etiā habet i alio sermo-
ne de eadē dñica. verba xp̄i q̄bus
dixit iudeis. vos ex deo non estis
pbāt ip̄i reprobi et de semetipsis
opibz ondit. Un̄ dicit Bregio. Eū
respōdēdo dicūt Nōne bñ dicim⁹
nos qz samaritan⁹ es. zc. Voim
em̄ iniquoz nō scientiū rōnabili-
respōdere mod⁹ ē vt se ad cōuicta
puertāt. et ita iudei nō hñtes q̄ rō-
nabiliter xp̄o respōderēt ad cōui-
cta se cōuertūt. ppter qd subdiur
[Respōderūt ḡ ei iudei et dixerūt
Nōne bñ dicimus nos qz samari-
tanus es tu et demoniū habes.]

Mota vt dicit Nico. de lē.
In terrā decē tribuū habitabant
gētilēs q̄ trāslati fuerūt a rege asi-
rioz illuc. captiuat; inde decē tri-
bubz. vt habet. iij. Regū. xvij. con-
ueniebāt tñ cū iudeis aliq̄liter qz
coluerūt dñm q̄uis cū h̄ etiā ido-
la. vt ibidē dicit. Nec recipiebāt oēs
libros veteris testamēti. s; tñ. v.
libros moysi. Quāuis igit dñs fu-
erit genere iude⁹ et nō samaritan⁹
tñ vocabāt eū samaritanū tanq̄
ritus iudeoz dissoluerēt z sabba-
ta quēadmodū samaritani aliq̄s

s; nō oēs ritus iudeoz seruabant
Et dicebāt eū demoniū habere
ppter miracula q̄ faciebat que ip̄i
magicis artibz deputabāt. et etiā
qz sepe eis cogitatiōes et secreta
cordiū suoz dixit eis. hoc dicebāt
eū a demone habere. Etia aliqñ al-
ta z sublimia loq̄bat q̄ ip̄i non in-
telligebāt. ip̄m arrepticiū dicebāt
z infanientes. Accepta aut tāta cō-
tumelia adhuc māsuētel. Respō-
dit eis iesus z dixit Ego demoniū
nō habeo s; honorifico patres de-
clarando eius virtutē in miracul.
[Et vos inhonorast; me] attribu-
endo demoni qd diuine virtutis ac-
tribuēdū est. Ego gliaz meā nō q̄-
ro. s. mūdā z iactāriā sicut vos
estimatis. vl' Ego gliam meā nō
q̄ro. s. exaltatiōē meā nō q̄ro nūc
qz an̄ passiōē xp̄s querebat abie-
ctionē. Est q̄ q̄rit. s. deus pater q̄
post hūiliatiōē in cruce exaltauit
eū z dedit ei nomē qd est sup omē
nomē. Phil. ij. [Et iudicet. s. de⁹
p̄r de illis q̄ me inhonorāt. s. vin-
dictā faciēdo de ip̄is. qd factū est
qn̄ in vindictā mortis xp̄i destruc-
ta est ciuitas hierusalē et tēplū et
populus occisus est p romanos.
Bregio. In his verbis supbia nō
pfundit. q̄ si exagitata leuī fuerit
acriores iniurias reddit q̄s accepit.
facit q̄ pōt q̄ nō facere pōt mina-
tur. et iniuriā accipiēs dñs nō ira-
scit. nō cōtumeliosa verba respon-
dit. q̄ si eis dē illa dicētibz respōde-
re voluisset demoniū habetis ve-
rus pfecto diceret. qz nisi impleti
demonio tā puerla de deo loqui
nō possent. s; accepta iniuria etiā
qd vez erat dicere noluit. ex h̄ do-
cemur vt cū a p̄ris ex falsitate cō-
tumelias acceperim⁹ eoz etiā ve-

Dñica de passione

ra mala taceamus ne mysteriū in
ste actōis et correctōis in arma
vertamus furoris. [Amē amen]
.i. fideliter dico vobis. Si q̄s ser
monē meū seruauerit. [Chrys]. Nō
solū p̄ fidē. s̄ etiā p̄ purā vitā. Nā
fides sine operibus mortua est.
[mortem nō videbit in eternum]
[Illā. s̄. q̄ est eterna dānatō. illa est
vera mort. Alia aut̄ que est separatō
aīe a corpore est solū migratio q̄dā
[Dixerūt ḡ iudei. Nunc cognoui/
m⁹ q̄ demoniū habes. [q. d. p̄us
opinabamur nūc aut̄ certū sum⁹
te habere d̄moniū quia nulla fal
sitas a deo est s̄ a diabolo. verbū
aut̄ tuū est aptū mēdaciū. Ad qd̄
pbandū inducūt. [Abraā mortu⁹
est et. p̄phete. qui tñ sermones dei
seruauerūt qui est maioris virtu
tis q̄ sermo tuus et ideo patet q̄
falsum est qd̄ tu dicis. [Si quis s̄
monē meū seruauerit mortē nō
gustabit in eternū. Et quo patet
q̄ decipiebātur in equiuoco. quia
xp̄s dicebat de morte spirituali.
ip̄i aut̄ intellexerūt de morte tpa
li. Et iō p̄nter d̄risorie querūt duo
Prīmū. [Nūquid maior es pa
tre nostro abraā qui mortu⁹ est.
q. d. nō. Scōz. [quē teipm facis]
quasi d. manifestus est q̄ te iactas
et ad vanā gloriā de te falsa dicis
Et quia in illo secūdo imponebāt
xp̄o quomō q̄reret vanā gloriā
Et ideo illud p̄mo excludit dicens
[Si ego glorifico meipm. .i. si q̄
ro gloriā meā illā mūdā cōtra
regulā veritat̄ diuine vt vos mi
hi imponitis. [gloria mea nihil ē
.i. falsa. s̄ ita nō est. q̄ gloria mea
est a deo patre a quo nihil falsū z
malū pōt esse. z b̄ est qd̄ dic̄. [Est
pater meus q̄ glorificat me. .i. p̄

miraculoz opatiōz et glorificauit
in baptismo et in morte et in tpe
passionis cū vox facta fuit ad eūz
et p̄ passionē eū resuscitauit z col
locauit ad dexterā suā. [quē vos
diatis q̄ deus vester est. p̄ operū
imitationē. sed hoc est falsum. [q̄
nō cognouistis eū. p̄ fidez forma
tam in qua cōsistit dei filiātō per
adoptionē. vt dicit Nicolaus de
lyra. [Ego autē cognoui eū. sicut
eius filius naturalis habens ean
dem sciētiā cū eo. [Et si dixerō.
quia nō scio eū ero similis vobis
mendax. .i. sicut estis mēdaces as
serendo eū cōscere cū tamē eū nō
cognoscatis. ita essem mendax si
assererē me eū ignorare cū inquā
tum deus habet nōciā eandē cū
eo et inquantū homo eū clare vi
deat. sed scio eū. .i. modo p̄dicto.
[Et sermonē eius seruo. p̄ qd̄ do
cet q̄ vera cognitio p̄ opa demō/
stratur. Deinde respōdit ad p̄mū
quesierāt eū p̄mō derisorie si ma
ior esset abraā. Respōdet q̄ sic. [q̄
abraā pater vester exultauit vt vi
deret diē meū. Quia abraā desi
derauit cognoscere tempus aduē
tus xp̄i qd̄ est videre ip̄m in sp̄i
tu. et sic patz q̄ maior est eo. p̄pter
hoc eū cognitionē hanc desidera
bat. quia ab ip̄o bonū redemptio
nis expectabat. [Vidit et gaudius
est. Quādo eū dicebat ei. In se/
mine tuo benedicent om̄es tribu
terre. Gene. xxi. Et in oblatione
ysaac. Propter qd̄ ille mons di
ctus est dñs videt. vt ibidē habe
tur. quia dñs fecit abraam videre
occultū christi mysterium. vt dicit
Nicolaus de lyra. Contra hoc ar
guūt dicētes. [Quinquaginta an
nos nondū habes et abraam vi

disti]. q. d. hoc est impossibile. qz ab abraam morte fluxerunt circiter duo milia annoz vsqz ad illd tps. Et quis dñs nō habuit vltra. rxx. annos tamē ppter labores z ieiunia et alias fatigias pro nostra salute habitas apparebat longe maioris etatis qz esset. Et vt dicit Nicolaus de lyra. Ex modo loquēdi eozū apparet falsitas et calumnia. qz christus nō dixit. Gladii abraam sicut ipsi resumpserunt. sed ecōtrario quia abraam viderat ipm. Et quia obiectio eorum pcedebat ex hoc qz soluz naturam humanam in ipso cōsiderabant. z ideo ostendit se habere naturā diuinam dicens [Amē amen dico vobis. anteqz abraam fieret ego sum] Scdm Augustinū notanter dicit. [Anteqz abraam fieret sicut alia creatura que in esse producit. Et dicit ego sum] non dicit ego factus sum. Quia eius esse nō cepit. Nec dicit fui. qz preteritū tempus diuinitas nō habet. sed semper esse. Et quia iudei verbis christi nō poterant contra dicere rātionabiliter loqndo ideo contradixerūt corpaliter psequendo. Et ideo subditur. [Tulerunt ergo lapides iudei vt iacerent in eum] tanqz in blasphemum. [Jesus autē abscondit se. Iquta diuinitatis virtute se reddidit eis inuisibilem. [Exiit de templo] p mediū eozum pgens. suis tamē discipulis mansit visibilis. quia cū secuti sunt. Et fm Alchuinuz fugit. qz nondū venit hora passionis eius Et etiā quia ipse non elegerat hoc genus mortis. Gregorius. Cur abscondit se redemptor noster. Respōdet. quia hoc exemplo nobis

hoc loquit. vt etiā cū resistere possumus iram superbientū humiliter declinemus. Unde p pauluz dicit Date locū ire. ad Roma. xij. Quanta humilitate iraz proximi ferre debeat ppendat homo. z furorē irascentiū abscondentes declinare debemus. Nemo ergo se contra acceptas iniurias erigat. Nemo cōuictis cōuictum. reddat imitātōne dei

De eadē dominica
Sermo xxx

Quis ex vobis

arguet me de peccō. Post lazari resuscitatiōe de qua legit i euāgelio pcedētis ferie serte iudei ptra xpm conspirauerūt vt eū interficerēt. z illa resuscitatio videt facta fuisse pma luna marcij. et luna. xv. xpus passus est. Cōueniēter hac dñica i apit officiū passiōis ppter illā iudeoz conspiratōes in xpi mortē. Et pueniēter legit hodie pñs euāgelij in q legit dñs passus fuisse iniurias tam mhorz qz factorz. Et etiā ideo qz innocētes anteqz subeant iudiciū passionis solēt expectare iudiciū examinatiōis. Dñs g sciens modo iudeos in suā mortē pspirasse iudiciū examinatiōis expectāt cū dicit. [Quis ex vobis arguet me de peccato] Quāuis em dñs pati voluerit ipe tū oibz suā innocētiā manifestā esse voluit. ppter qd dixit. [Quis ex vobis arguet me de peccō] q. d. Vos vultis me interficere. oñdite peccatū q meruerim mortē. quod si nō potestis erit manifestū me innocenter moriturū. Et fm Origenem Hoc verbum ihu christi est tante

Tñica de passione

fiducie q̄ nullus vnq̄ hoīm s̄ di
cere potuit nisi sol⁹ deus n̄r q̄ pec
catū nō fecit. **S**ed ip̄ qz l̄i v̄ita
tem dico vobis q̄re nō creditis mi
hi. **I**g. d. Nō potestis arguere pec
catū in vita mea. nec falsitatē i do
ctrina. quare ḡ nō creditis mihi.
cū em̄ nō sit impedimētū ex parte
mei oportet q̄ sit ex vicio v̄o. Et
qz dñs q̄redo dixit. q̄re nō creditis
mihi. ideo hoc soluēdo subdit
[Qui ex deo est verba dei audit. p
pterea vos nō auditis qz ex dō n̄
estis. Ip̄ imitatorēz q̄uis p̄ naturā
p̄. **N**otandū s̄m Bre. i ome
q̄ ad verbū dei diuersi diuersimo
de operant̄. Quidā enī sunt q̄ nec
aure corp̄is verba dei dignāt au
dire sed magis delectant̄ in vanis
sermonibz. q̄. ad Thimo. iij. A ve
ritate q̄dem auditū auertēt ad fa
bulas aut conuertunt̄. De salute
eorz nō est multū sperādū sicut d̄
infirmis nolentibz medicinā reci
pe. **A**lij verba dei aure corporis
audiūt sed mētis delectatōez non
suscipiūt. q̄ sunt siles febricitati/
bus q̄ dulcia māducātes saporēz
propter infectōem oris nō p̄cipi/
unt. **P**rimi nec audiūt verba dei
etiā aure corp̄is. vt q̄ diebz festiuis
q̄ toti occupandi sunt in sp̄ialibz
vadunt ad vanitates z occupāt se
cū tp̄alibus. vt cum ratiocināz z
placit̄ zc. Isti ex deo nō sunt nec
est de salute multū eoz sp̄anduz.
quia p̄ se nō sciūt nec in libris le/
gunt. nec in sermōibus audire vo
lunt. qd bonū. qd malū. et ideo si
bi a peccatis cauere nō possunt et
a laqueis hostis. **A**lij verba dei
audiūt sed nō conant̄ intelligere
z addiscere que dicunt̄. vt qz sp̄o/
te dormiūt in sermōe. vel si vigi/

lant tñ ad alia cor bñt. De quibz
vide Bern. in s̄mone de septuage
sima. Isti nō sunt ex deo. qz v̄ba
dei nō audiūt salubriter z vtiliter.
Tercij sunt q̄ in audiēdo ver/
bum dei sic delectant̄ vt z fletibus
compungant̄. sed verba dei non
retinent. et post paululū ad pecca
tū vt prius dilabunt̄. qui siles sūt
cribro qd̄ madefcit in recipiendo
aquā. et tñ nō retinet eā. **Q**uar
ti sunt q̄ delectabilr audiūt z me
moriter retinent. z intelligere co/
nant̄ nō vt s̄m ea open̄ sed vt sci
ant de eis loqui. et in hoc in seip̄is
delectant̄. et apud alios gl̄iantur.
Et isti similiter nō sunt ex deo. qz
v̄ba dei nō audiūt vtiliter. imo v̄
bum dei quod in se est valde salu
tare ip̄m sibi nociuū efficiūt cum
ex eo supbiūt in seip̄is. et corā ali
is vane gl̄iant̄. **Q**uinti sunt q̄ v̄
ba dei audiūt z ea tali intentione
suscipiūt vt memoriz̄ retinent et
ope impleant. Et isti sunt sapiētes
de quibz dicit̄ Math. vij. Om̄is
q̄ verba mea audit et seruat ea as/
similabit̄ viro sapiēti q̄ edificauit
domū suam supra petrā. Qui il/
lo vltimo mō verba dei audit ex
deo est. et q̄ ita nō audit ex deo nō
est. Propter qd̄ vt dicit̄ Bre. inē/
roget se vnusquisqz si v̄ba dei au
re cordis p̄cipit z intelliget vñ sit
Sed diceret aliq̄s aut cogitarz
apud se. Ego sic audiui. dicit̄ Bre.
Ecce verbū dei docet nos. et iubz
celestē patriā desiderare. desideria
carnis cōtinere. mūdi gl̄iam dēci
nare. aliena non appetere. prop̄a
largiri. et ceteras virtutes iubz. et
vicia phibet. **P**enser igit̄ apud se
vnusquisqz vltz si hec vox dei in
aure cordis eius cōualuit. et q̄ iā

ex dō sit cognoscit. Si igit hō ita
 audiuit verbū dei q̄ illa ex eo irel
 lexit. et ea ope impleuit. tūc vtilit
 verbū dei audit et vere ex deo est.
 z magnū habet signū sue salutis.
 [Rñderūt igit iudei et dixerūt ei
 Nōne bene dicam⁹ nos qz sama/
 ritanus es tu et dmoniu habes]
 Iudei nō considerātes qd dicerēt
 sed solū vt dicerēt sicut hoies ira
 z indignatōe repleti in cōtumeli/
 as pruperūt dicētes [Nōne bñ/
 di. zc.] Sed qre iudei dñm sama/
 ritanū dixerūt et dmoniu habē/
 tem. Elide supra ser. xxix. Dñs at
 accepta tāta zūelia adhuc māsue
 te [rñdit. z dixit eis. Ego dmoniu
 nō habeo.] Ecce quō modestē mā
 suete et simplici vbo negauit qd
 illi obiecerūt. Elbi vide Grego. in
 ome. Et nota qd etiā ex māsuetō
 mō responsiōis dñi apparet veri
 tas sue rñsionis. Nō em est dmo
 niū habentis in magnis iniurijs
 sibi illatis tantā mōstrare māsue
 tudinē et tā quietū z imperturbatū
 manere aio et corpe. [Sed qñt
 cū dñō fuerūt duo obiecta quare
 solū ad vnum rñdit. Rñdet qd ex
 multis causis. Primo qz certuz
 erat eū de iudeis natū. ideo nō op
 tuit eū ad hoc rñdere. eo qd euide
 ter falsū erat.] Scdo qz illud de
 samaritano tāgebat suū vitupe/
 riū fm qd hō. sed de demonio il/
 lud tāgebat diuinū honorē. ppter
 quod subsequēter dixit [Ego glo/
 rifico patrē] Docuit ergo nos p
 hoc qd nostra impropria obem⁹
 patienter sustinere. Tercio fm
 Gre. vnū negauit et aliud tacēdo
 concessit. Samaritanus em inter
 pratur custos. et ipse est qd custodit
 nos. sine cuius custodia frustraui

gilat qd custodiūt ciuitatē. vt dicit
 i ps. Quarto qz apd deū nō ē di
 uersitas nationū. sed solū distin/
 guit varietas meritorū. Non em
 est distinctio greci et iudei. Nam
 omnin idem dñs. ad Roma. x.
 Quinto quia xps appellauit se
 samaritanū in pabola hominis
 vulnē. et spoliati a latronibz.
 sup quo misertus fuit samarita/
 nus z alligauit vulnera eius. ideo
 dñs nō negauit se esse samarita/
 nū sed tacendo cōcessit. Deinde dñs qttuor ratios tāgit
 in breuibz verbis quibz pbat se
 nō habere dmoniu. Prima est
 quia diabolus nō querit dei glo/
 riam et honorē sed conat illuz au
 ferre. sed [Ego] inquit iesus [glo/
 rifico patrē meū] deū. igit dmo
 niū nō habeo. Luncta enī christ⁹
 ad honorē patris opabatur. z cū
 cta in eū retulit. et omnia. scz po/
 tentiā sapientiā zc. que ipius sunt
 fatebat se habere a patrē. Vel sic.
 qm qz in hoibz querit honorē
 dei ille non ē demoniacus. qz alio
 demoniū incitaret ad pctā. z con
 tra glām dei sed ego in oibz hoc
 feci. ergo zc. [Vos autē inhono/
 rastis me] Multiplicat iudei xps
 inhonorauerūt fm diuinitatē at
 tribuēdo diabolo opa deitatis vt
 hic. Et Luce. xi. Et fm hūanitatē
 vt hic dicendo ipm samaritanū.
 Et Matth. xi. Ecce hō vorat. po/
 rator vini et amicus publicanoz
 Tunc ibi [Ego glām meam nō
 quero] Ponit scdam ratōnem di
 cens. Diabol⁹ in oibus suis opi
 bus querit gloriā propriā. Ego
 autē nō quero gloriā meam i mū
 do et iactantiā sicut vos putatis
 Vel quicunqz nō querunt glām

Dñica de passiōe

mundanā et iacantiā et hmoi tē
poralia nō est demoniacus. quia
als demon eū ad talia querendo
induceret vt facilius deciper. sed
ego non quero hm ōi. Non enim
quesiuit in mundo gloriā nec vl/
lā magnificentiā. Venit g vt dō
ceret omnē mundi gloriā contem
nendā. vt dicit Grego 3°. Tercia
ratio est talis. Ille nō habz ōmo
nium quem deus glorificauit et
glorificabit. sed de^o pater glificat
z glificauit me. vt in baptismo z
in trāsfīguratōe. et glōzificabit in
resurrectōe cū dabit mihi nomen
qđ est sup omne nomē. Et hāc ra
tionē tāgit cū dicit [Est] scz deus
pater [q querit zc.] Quarta rō ē
Ille nō est demoniacus qu^o iniu
rias deus pater iudicabit. et gūf
punit vos sup iniurijs mibi illa
tis. Et ita factū est qñ in vindictā
iniuriarū christo illatarū capta est
ciuitas hierusalē et populus occi
sus a romanis. Et illam rationē
tangit dñs cū dicit [Et iudicet.]
Sequit. [Amen] .i. fideliter [di/
co vobis. Si quis sermonē meuz
ser.] non solū in memoria retinē
do sed etiā in corde meditādo: et
ope implendo [mortē nō videbit
in eternū] scz illam que est efna dā
natio. [Dixeruntigit ei. Nūc co/
gnouimus qz demoniū habes.]
tanqz dicerēt. Nunquid iā certus
est ita esse sicut dixim^o. .i. qz demo
niū habeas. Nulla em falsitas a
deo sed a diabolo z tuū dictū est
ap̄te falsum. qđ pbare voluerunt
sic arguendo. Sermo tuus non
est maioris efficacie qz sermo dei.
sed obseruatores diuini sermōis
mortui sunt. quales fuerāt abra/
am et pphete. Igit sermo tuus a

morte non liberat. vt tu dicis. Et
hoc ē quod dicūt. [Abraam mor
tuus est] qui sermonē dei in omi/
bus seruauit [z prophete mortui
sunt. et tu dicis] q. d. mentiedo di
cis. [Si quis sermonē meū serua
uerit mortē non gustabit ietnū]
Iudei intellexerūt de morte cor/
porali. dñs autē nō de corporali
quā hoies expeririunt. sed de mor/
te eterne dānatōis intellexit quā
sancti nō patient. et hoc carnales
iudei nō intellexerūt. Animal em
homo nō sapit que dei sunt. p me
ad Ebozin. q. Consequenter in sultā
do pponūt christo duas qstōes.
Prima [Nunqd tu maior es pa
tre nostro abraam q mortuus ē.
et pphete mortui sunt] Illud nō
est vez q mortui sunt intelligen
do de morte eterna de qua domi
nus locutus est. Secūda qstio.
[quem teipm facis] Ille seipsuz
dicat facere qui cū nihil sit rep̄ta
tionē tñ sui magnus est. z extol/
lit se. Quasi dicerēt fm Theopbi
lum. Cum tu nihil sis et abiectus
carpētarij filius de galylea quare
tibi vsurpas gloriā. cuius meriti
aut dignitatis vis credi. quid d te
sentis. aut quē te rep̄tas. Et do
minus nō respōdit illi ratōi eorū
quo nitebantur probare qz sermo
christi nō liberat a morte. qz ratō
non erat ad ppositū. eo qz domi
nus loquebat de morte eterna. ip
si vero de tēporali. Sed respon/
dit duplici questōi sibi propositē
Et primo secūde dicens. [Si ego
glorifico meipsuz glia mea nihil
est] .q. d. Queritis a me que ego
memetipm faciā: respondeo. Si
dixero vobis gliam meā nō cre/
ditis mibi. Unde si lego glifico

me] i
me] i
me] i
pura
qui glo
quia d
glifica
dit. l
raculis
vos no
nouit
rere de
nisi fili
lare. M
nemo v
est in fi
nō nou
dar] Et
eū sere
dar dicit
ne eius
lū man
inde ip
an esse
Et dñs
abraam
sperado
telligen
lem. Et
telligi d
quam
Ista di
finem. 2
am vt
ra lūm
hospiti
dies na
vt dicit
quia sa
saturū.
semine
bus ter
intelligi
quem p
no p fili

me] id ē p verba mea gloriosum
me fecero [glia mea nulla est] re/
puratione vestra. [Est pater meus
qui glorificat me quē vos dicitis
quia deus vester est.] Pater meus
glorificat me. i. gloriosum me ostē
dit. scz in voce lapsa de celo. in mi
raculis. et in virtute s̄monis. [S̄
vos non cognouistis eū. ego autē
nouī eū] et ideo a me deberet q̄/
rere de eo. Nemo em̄ nouit p̄cem
nisi filius et cui voluerit fili⁹ reue
lare. Math. xj. Et Joh. j. Deum
nemo vidit vnq̄ nisi vnigenit⁹ q̄
est in sinu patris. [Et si dixero qz
nō noui cum ero filis vob̄ men/
dar.] Chryso. Sicut vos dicēdo
eū sciremetimini. ita ego ero men
dar dicendo eū nescire. Et sermo
nē eius sermo.] id ē s̄m Theophi
lū mandata ei⁹ opere impleo. De
inde ip̄i d̄n̄sorie quesierunt ab eo
an esset maior q̄z abraā. **R**
Et d̄ns respondet q̄ sic. [Quia
abraam pater vester exultauit. s̄.
sperādo s̄m Aug. [vt videret] in/
telligendo [diē meū] desiderabi
lem.] Et nota q̄ illa dies pōt in/
telligi de diē natiuitatis eterne. d̄
qua in Psal. Ego hodie genui te.
Ista dies nec habet principiū nec
finem. Nunc diē cognouit abra/
am vt dicit Grego. quādo i figu
ra sūme trinitatis tres angelos
hospitio recepit. Vel intelligitur
dies natiuitatis tp̄alis. quem diē
vt dicit Augu. cognouit abraam.
quia sc̄uit christū ex semine suo na
saturū. Sibi em̄ dictū fuit. In
semine tuo benedicent om̄es tri/
bus terre. Vel p diem s̄m Chris.
intelligitur dies passionis christi
quem p̄ndit in imolatione arie/
tis p filio. Et oēs illos vidit abra

am i figur⁹ et fide. z si n̄ apte i sp̄e
[et gaudius est.] Aug⁹. Quale fuit
gaudiū cordis. videntis verbum
manēs splēdore p̄s mentib⁹ re/
fulgentē apud patrē manētē deū
z aliqñ in carnē venturū. z non d̄
patris gremio recessurū [Dixit
ei iudei. Quinq̄ginta annos nō/
dum habes et abrahā vidisti.] q.
d. s̄m Greg. Multi sunt anni q̄
abraam mortuus ē. qz erāt vltra
duo milia annor. quō ḡ tu vidisti
abrahā tūc t̄pis. Itez male intel
ligentib⁹ r̄ndit iesus. Abraam nū
q̄z vidit christū oculo corpali. s̄ vt
dit eū oculo mentis fide illumina
tus. [Dixit eis iesus.] Amē amē
dico vobis anteq̄z abraam fieret
ego sum.] Hoc est vez s̄m deita/
tis substantiā. qz in p̄ncipio erat
verbum. Et s̄m Grego. Christus
volens diuinitatis sue duratōnem
oñdere. non dixit. anq̄z abrahā fi
eret ego fui sed dixit. ego sum. qz
fui significat p̄teritū. diuitas au
tem nō habet p̄teritū nec futurū
sed p̄sens tm̄. Exod. iij. Ego sum
q̄ sum. soli autē creature compe
tit fieri. Et ideo d̄ abrahā dixit
d̄ns. anteq̄z fieret. Et quia p̄fidis
iudeis defecerūt verba quib⁹ con
tradicerent christi verbis ideo [tu
lerunt lapides iudei vt iacerent in
eum. Iesus autē abscondit se.] Au
gustin⁹. Non autē abscondit se in
angulo templi quasi timens. aut
in domunculaz fugiens. aut post
murū vel columnā diuertēs. sed
celica potestate se inuisibilē cōsti/
tuēs insidiantibus per mediū il
lorum iuit [et exiit de templo.]
Consideremus (dicit Grego⁹)
saluatoris n̄ri mansuetudinez et
hūilitatē q̄ potētia diuinitatis nura

Dñica palmarū

tacito mētis suos psecutores pos-
set subito in penā mortis subruere
tanq̃ pauidus humiliter se ab-
scondit. Et hoc ppter tria. Prio
fm alchuinū qz nōdū venerat tē-
pus mortis sue. Scdo fm Augu-
sti. qz nō elegerat tale gen^o mortis.
Tercio fm Augusti. qz daret no-
bis itelligere qz liceat psecutores
declinare qñ est psecutō psonalis
Math. x. Si vos psecuti fuerint
in vna ciuitate fugite in aliā. Uñ
Brego. Quid hoc exēplo loquit̃
nob. nisi vt etiam cū i sistere possu-
m^o irā supbiētū hūilē declinem^o
Uñ p paulū d. Date locū ire. ad
Rom. xij. Quarto fm eūdē Gre-
goriū ad insinuandū qz ei ip̃a ve-
ritas abscondit̃ qz eius verba sequi
cōtemnit. eā quippe quā nō inue-
nit hūilē veritas fugit mentē

Dñica palmarū
Sermo. xxxij.

Cum appropinquasset hierosolimīs
et venisset bethphage. zc.
Math. xxi. Solēt reges bellū in-
traturi p aiatōe militū se p̃us in
gloria regia oñtare. Sic saluator
noster ad locū passionis vbi bel-
lū cōtra diabolū erat ingressurus
honorē regalē hodie oñtauit i eo
qz equitādo incessit qz als pedibus
ambulare cōsuevit. Et qz turbaz
acclamatiū pconio honorari vo-
luit occurrētū sibi cū floribus et
palmis et vestimēta sua in viā q̃
incedebat psternentiū atqz clamā-
tium. Danna filio dauid rex isra-
el bñdictus qz venit i nomie dñi.
qđ totū fieri voluit ad cōfortatio-
nē discipuloz et alioz credentiu

qui paulo post h̃ erāt visuri ip̃ius
ignominia. z de hoc est p̃ns euan-
gelii. In quo dicit a p̃ncipio Luz
appropinquasset iesus. zc. Ubi sciē-
dū qz sicut legit̃ Job. xij. An ser di-
es pasce. i. añ diē palmarū sabba-
to xp̃s erat bethanie quod erat ca-
strū marie magdalene et marthe
distās a hierosolimīs. xv. stadijs.
vbi fecerūt xp̃o cenam et martha
ministrabat. lazar^o erat vnus ex
discubētibz. qui (vt ait Augustin^o
in de verbis dñi) cōiuiis interro-
gātibz loca penarū inferni. dili-
genti narratiōe indicauit vt in lō-
gis r̃pibz ignorati. ita tādē inue-
nirēt. p̃ditore lazarū Maria vero
aperuit pixidem de alabastro vni-
genti nardipistici p̃ciosi z vixit ca-
put z pedes dñi. Cōuenerunt autē
bethania multi nō tñ ppter iesus
sed vt lazarū viderent resuscitatū.
Sequēti vero die vt est hodie ma-
ne factō. xp̃s de bethania recessit
vt veniret hierusalē. Et cū appro-
pinquasset hierosolimīs z venisset
bethphage. Jq erat vicus sacerdotū
distās a bethania fere vno milia-
ri ad montē oliueti in cuius descē-
su sita est dicta villa. Tunc misit
duos discipulos. Jqui fuerūt pe-
trus et philipp^o. vt dicūt Ambro-
sius Hylarius et mg̃ in historijs
[Dicit eis. ite in castellū qđ cōtra
vos est. i. ad hierusalē que erat si-
ta ad radices alterius mōtis. i. sy-
on. Et statim iuenietis asinam.]
Ista asina fuit ad portā ciuitatis
deputata vsui pauperū qui p̃ria
iunēta nō habebāt. cum aliquis
operat^o fuisset cū ea dabat ei pabu-
lū. Et pullū cū ea. Jqui cū eo nuse-
bat ad sile op^o. [Sup qz adhuc ne-
mo boīm sedit. vt d̃r Math. xi.

Soluite et adducite mihi. Et si qd aliqd vobis dixerit pphibēs solve re aut inqres ad qd aut p q [dicit] te qz dñs his opus hz z cōfestim dimittet eos. Dicit Chriſto. qz rē xpi mouit int^o asine custodes vt mox ad verbū eoz darēt q̄uis cū ignotis. [Hoc autē totū factū ē vt adimpleret qd dictū ē p pphaz d. Zacharie. ix. Dicite filie syon. scz glo. Huic facto adhibet testimo nū pphetie vt appeat q oia sūt impleta q de xpo erat sc̄pta. Sed scribe et pharisei cecati malicia n̄ intellexerūt q legerūt. Dicite filie syon. i. habitatoribz ciuitatis hierusalē q sita est sub castro montis syon. In Johe dicit. Noli timere filia syon. qd exponit s̄m Augu. Noli timere hierusalē sed illū aḡ sce q a te laudat. et noli trepidare cū parit. qz ille sanguis fundit p quē tuum delictūz delet et vita redimit. Scōz Chriſto. cōsueuerūt hoies timere reges veniētes propter necessitates belloz exactōes atqz iniusta grauamia. sed noli timere hierl̄m. qz ille veniēs nō est talis sed mansuet^o et hūil. nō in mltitudine exercit^o ingrediēs z eq̄rū sed cū hūili turba asine iſidēs. [Euntes autē discipuli fecerūt sic pcepit illis iesus. et adduxerūt pul lū et asinā. et imposuerūt sup euz vestimēta sua. et euz desup sedere fecerūt.] Nec fuit reuerētia quam discipuli xpo exhibuerūt. qz n̄ p miserūt eū eqtare sup nudo asino s̄z ei loco selle vestimēta sua iposuerūt. [Plima autē turba strauērūt vestimēta in via.] scz sub pedibus asine ne offenderet ad lapidē. nec calcarer spinas aut caderet i foue am. Ul^o pon^o hoc totū iportabat

reuerentiā christo exhibendam. [Alij autē cedebāt ramos de arboribus et sternebāt i via] quod erat alacritatis et gaudiij signum. vt dicit Bre. et sol^o Iohes exp̄mit q isti q pcedebāt ei obuiā cedebāt ramos de palmis. Et est veri sile q de oī genere arborū pulcray. et p̄cipue oliuay zc. Latat etiā ecclesia d floribz et palmis. Occurrūt turbe cū floribz et palmis zc. In illa em̄ calida regiōe tūc arbores florēt. Idē est credibile q pulchri ores frondes cū floribus suis cedebāt. vel etiā flores alios de fructu carpebāt p amenitate z iocūditate ostēdenda. Et in iohē scribit q ei obuiā pcesserūt cū ramis palmarū. Lū em̄ xpus esset in descensu mōtis oliueti auditū ē hierl̄m de aduētū ei^o. Et tūc turba mltā q erat ad diē festū pcessit ei obuiā cū floribz et ramis palmarū. quia audierūt miraculū de lazari resuscitatōe. Multa autē turba comitabāt cū de bethania veniēdo. et sic oēs s̄l. s. obuiātes et comitātes fecerūt ei reuerentiā. [Turbe autē q pibāt et q seqbant cū clamabāt voce magna.] scz iocūda di. [Osa na filio dauid] osanna. i. obsecro salua. et postea pueriebāt ad xpm s̄m onē. [Benedictus q vēit i noīe dñi] et est laus sumpta ex psal. c. xvij. vbi sic dicit. O dñe saluū me fac. Et in hebreo Ana adonay. O dñe bñ pspare. Benedict^o q vēit in noīe dñi. Et est sensus s̄m glo. [Benedictus]. i. glorioſus sit [q venit] in mundū p carnis assumptionem. et hoc [in noīe dñi] id ē tanqz dñs. vel [in noīe domini] id est p̄ris cum glificādo. Ires s̄m Marcū turbe adhuc adiun

De passione christi

kerūt scđam laudē dicentes. Bñ dictū regnū p̄ris n̄ri dauid. q. d. Bñdictū sit regnū p̄ris n̄ri dauid quod restitūtū est in aduētu tuo Item s̄m Lucā terciā laudē addiderūt dicentes. Pax de celis et glia in excelsis. Et itēz cōuertētes verba ad christū dixerunt. O san na in altissimis. quia nō q̄rimus salutem terrenā sed celestē. Item s̄m Joh. addiderūt. Benedictus rex israel qui venit in nomie dñi et sic receperūt eum in regem.

De passione domini
Sermo xxxij
Quod dñs de
Quorū christiane p̄n
cipalis causa sit om̄i/
potens deus s̄m illud Jacobi. j. Omne datū optimū et om̄e do/
num p̄fectū desursum est descen dens a patre luminū. oportet tñ ipius deuotēis ex parte nostri ēē etiā aliquā causam. scz ipam medi tatōnem et contemplationē. que (s̄m illud p̄sal. in meditatioē ex ardescit ignis) excitet in hominis corde spūalem ignē. i. dilectōnem que est a p̄ima causa. Licet etiam s̄m s̄ctū Tho. scđa scđe. q. lxxxij. meditatio eoz que sunt diuinita/ tis s̄m se maxime exārent dilecti onem dei et per consequē deuo/ tionē tamen quia propter debili tatem mentis humane et prop̄ immersionē eius in corpus corru pibile om̄is cogitatio nostra in/ cipit a sensibz. ideo oportet vt ad cognitōnem diuinorū et cōsequē ter ad eozū dilectionē manu ducamur p̄ sensualia nobis nota. vt sūt opera dei naturalia et sup̄naturalia

et bñficia nobis collata. et ma xime ea que p̄tinēt ad christi hu manitatē. sicut in p̄fatione dicit̄ vt dum visibiliter deū cognosci mus p̄ hunc in inuisibilū amorē rapiamur. Opera igit̄ dei natura lia et sup̄naturalia et innūera eius beneficia. et p̄cipue que respiciunt christi humanitatē intellecta et ac tēte meditata manu ducunt ho minē in dei cognitionē et sue om̄i potētie. infinite sapiētie. sue boni tatis. immēse misericordie. largi/ tatis et ceterorū diuinorū. quorū cognitio et meditatio causant sū/ mi et immēsi boni dilectōem sup̄ omnia. que cōmuniter in hoīe ex citant deuotionē et p̄mp̄fificant ad omne bonū. Vlex si om̄ia dei operaz oīa bñficia que nobis lar gatus est et largiri nō desinit mise ricors et miserator dñs. Et si in/ sup̄ om̄ia que christus dñs in ter ris visibiliter cōuersatus propter nos et prop̄ n̄ram salutē fecit i/ telligere et recolere est difficile. nec forte om̄i hoīe possibile. dignum. tñ et rōnabile est vt salte illud inē ea p̄cipuū et maximū. s. xpi mors et eius passiones p̄ quas humanū genus redemit et repauit a mēo/ ria fidelīū nō recedat. Quia bt̄is Bern. sup̄ cantica. sermōe. xliij. cō mendās cognitōem et meditatōz mortis xpi et passionē p̄ q̄s nos re demit et repauit dicit̄ in eis sapien tiā cōsistere et plenitudinē scientie p̄fectōem quoqz iusticie in his cō stitui diuitias salutis et copias me ritorū. Et subdit. Nec meca interi sublimior phia scire xpm et hunc crucifixū. nō req̄ro vbi cuber. vbi pascat i meridie. i. alta diuinitat̄ sue maiestate. sed cū intueor salua

rorem in cruce. Quia licet illud sub
limi⁹. s. diuinitas meditatio. istud
in passionis meditatio pati⁹. qz
sensui propinquus a q nra incipit
cognitio vt sciam⁹ illius meozari
De his. xpi passione z morte co
gitauit aliq dicere put dñs mīstra
bit. Ideo rogem⁹ & ginē btām vt
nobis ad h grāz necessariā impe
tret. et p illo salutemur eā angeli
ca salutarōe di. Ave maria zc.

E Locutus igitur de passio
ne xpi cogitauit d tribu dicere. Pri
mo in generali. deinde de qlibz co
rū in spēali. Prīmū est magnitu
do et acerbitas passiōis xpi tā q
ad tristitiā interiorē qz q ad extē
rē dolorē quē habuit in corpore.
Scdm ē benignitas dei erga nos
q nobis indignis s; valde indigē
tibz talē ac tātū dedit redēptores
cū tātis effectibz bonis z fructibz
qz nobis ei⁹ passio attulit z eius
mors. **T**eratiū est vtutes qz ipe
dñs in sua passiōe multipl⁹. imo
copiosissime demonstrauit. **H**ec
tria vident⁹ mibi in hoc sacro tem
pore pncipaliter p vitā hoīs fre
qnter a qlibz in xpi passiōe atten
denda et sollicitē meditāda. vt q/
libet dei seruus ex pmi meditati
one attēta z cognitōe distincta mo
ueat⁹ ad aliquā cōpassionē cū chri
sto patiēte habendā interi⁹ q ad
affectū aīe. et etiā exteri⁹ q ad cor
pus passionē ei⁹ aliqūl⁹ sentiēdo.
vt sic portet xpm in corde z i cor
pe. in corde p cōpassionē. i corpe
p p ipius corpis p p xpm discre
tā castigatōez. z aduersitatū patiē
tē toleratōez. Hoc em̄ est magni
meriti et valet ad purgatōez pctō
rū. Ex scdo vō attente p siderato
z distincte cognitō intelligat vī pa

tris dilectionē q nobis dedit talē
redemptorē et christi dilectōz ad
nos q talia z tā indigna pati volu
it vt nobis tātos fructus afferret
sua scīssima passiōe. vt hoz attē
ta consideratio inflāmet affectuz
hoīs ad sui bñfactoris dilectōz. z
causet in eo de tāta dei erga nos
benignitate z de tantis bonis no
bis collatis leticiā z gaudiū spiri
tale. qd gaudiū suauē facit p dictū
dolorē quē causat p sideratio passi
onis. Nā amaritudis passiōis xpi
q cristabil⁹ ē. et benignitatis dei er
ga nos q delectabil⁹ est z etiā fru
ctiū ex passiōe christi puenientiū
pmixta consideratio causat in pio
corde dulcē merorē. et lachrymas
facit dulces q ex fonte hui⁹ meo
ris fluxerūt et suauis. fitqz hoi le
ue qdqd p amore tal⁹ sui bñfacto
ris laboris iminet aut doloris.

Extercio autē assumat sibi exē
pla imitatiois et documenta sa
lutaria ad directionē sui in vita p
senti. **H**ec tria pcepit ex meditatio
ne passiōis xpi btūs Bern. vt ipe
innuit ser. xliij. sup. Lān. vbi dicit.
Ex his scz christi passionibus pre
dicto modo meditant⁹ mibi aliquā
salutaris potus amaritudis sup
ple conficiat. Ecce cōpassio. Ex his
rursus salutaris vñctio consolati
onis. Ecce spiritualis leticia cō
solans. **H**ec mibi mundi indices
non solū placabilem: sed et imi
tabilem representāt. Ecce secunda
imitatio. **A**d primum horum per
tinet quod dicit spōsa Canticonuz
j. Fasciculus myrrhe dilect⁹ me
us mibi inter vbera mea cōmo
rabit⁹. **M**yrrha etenim est herba a
mara. et significat christi passio
nē. et qlibet myrrhe ramusculus

De passione christi

aliquā singlarē passionē z aliquē singularē articulū passionis christi. Fasciculus autē ex multis ramisculis collectus z colligatus significat aggregatū ex omnibus anxietatibus z amaritudinibus. aduersitatibus. z passionibus quas dñs a principio introitus sui in hūc mundū vsq; in exitū ei⁹ de hoc mūdo passus est. Sicut ergo spōsa hūc fasciculū mirre sibi colligauit. et ipm inter vbera sua cōmorari fecit. i. ipm in corde suo portauit retinēs in mēoria sua z sedula meditatione reuoluens amara omnia que xps dñs p nobis passus est. Ita dignū est z valde salutare vt quilibz fidelis exemplo sponse studeat eundē fasciculū mirre sibi colligere z inter vbera sua collocare. i. studeat intelligere z memoriter retinere z sedule meditari i corde suo omnes labores. anxietates passionis xpi dñi vt sunt pmo ille in faniles necessitates sue. Deinde labores q̄s prulit in p̄dicando fatigationes in discurrendo. vigiliās in orando. tēptatōes z ieiunia lachrymas in patiēdo. insidias in colloq̄ndo. picula in falsis fratribus. cōiūtia. spūta. colaphos. subfannatōes. exprobratōes. clauos crucē. flagellatōnē. sanguinē sudorē hmoi q̄ in euangelistis copiosissime describūt. z sūt posterius latius declarāda. Ad secundū pertinet vt hō gratus existens de dei bñficijs studeat. z omī diligentia conet vt ipsa cognoscat z put pōt intelligat ipsoz sedule memorē z de eis grās agat. z maxime est hoc faciendū de illo excellētissimo bñficio redemptoris nři z de effectibus bonis ac fructibus inde secu-

tis. vt ex hō hmoi affect⁹ hōis vt dixi inflāmet ad tantū talez redemptorē diligēdū q̄ prior dilexit nos z lauit nos a pctis nřis in sanguine suo Apocal. i. Et vt hō effugiat illud pessimū viciū ingrātitudinis quo multi hodie laborāt qui nec curant dei bñficia cognoscere. nec ea recolere. nec agere grās ipozū largitori vt bñ de eis habeat veritatem illud ps. Nō fuerunt memores bñficioz eius z mirabiliū ei⁹ q̄ oñdit eis. Ad terciū p̄tinet qd dicit. i. petri. ij. Christ⁹ passus pro nobis vobis relinq̄ns exemplū vt sequamini vestigia eius. Quia dñs singulariter in sua passione oñdit nobis vtutes mltas vt humilitatē. patientiā. et obedientiaz mansuetudinē. q̄ a nobis diligētē sunt inspicienda z fideliter imitanda vt sibi placam⁹. z sic p̄cipes efficiamur fructuuz sue mortis et sancte passionis. Nec sūt sic in generali dicta de tribz cōsiderandis in dñica passione. **N** Et anteq̄ descendā ad dicendū de quibet eorū in speciali p̄mitto aliqua. Quorum p̄mū est qd due sūt nature in xpo. vna ē diuina qua ip̄e ab eter no fuit. hodie ē. z semp̄ necessario erit. z fm illā nihil passus est. nec pati voluit cū sit inuariabilis. Alia est natura hūana quā in se ex tpe assumpsit ab extrinseco. z fm illā passus est z mortuus. Lū ergo auditur. legit. vel cogitat qd xps est passus. nō debz hoc intelligi de diuina natura in christo immediatez fm se. sed debet referri ad humanam naturā que añ ip̄ius resurrectionem fuit passibilis. Passus em̄ est dei filius omnia que scriptura testat fm illō qd pati poterat

se3 fm substantia assupta. ¶ Scdo pmitto moduz q nos dñs redemit. Pro q notadū. q sicut colligit ex dictis doctoz in. iij. z sancto Thoma in. iij. pte sūme. q. xlvij. z. xlix. Humanū gen⁹ cōtra deuz multiplicat peccauit. ppter qd de rigore iusticie obligabat ei ad satisfactōz p offensa z ad sustinēdā cōdignā p pccis penā. et q ad penaz obligabat deo tāq supmo iudici. sed diabolo obligabat tanqz ministro iusticie. et tanqz tortori. fm illud Mathei. v. Ne forte tradat te aduersarius tuus iudici z iuder ministro. s. angelo penaruz crudeli. vt Lbry. ait. Nō insup per pccā subdidit se diabolo z ei⁹ seruus factus erat. Supauerat em̄ diabolus hoīez inducendo ad pccm̄. Et ideo hō a diabolo victus. fact⁹ est ei seruus. fm illd. j. Pet. ij. A quo qd supatus est huic z seruus additus est. et in penā pccis pccī permissit deus diabolu nocere hoīb et ad suū cōsensū rēpādo pducere. Sic q hō fuerat dupliciter subptate diaboli. Primo q ad pccm̄ q deo pmittere eū tenuit captiuū et q ad penā inferni cui⁹ inflictor fuit qñ dei minister. ¶ Scdo notadū q ille pprie facit satis pro offensa. q exhibet id qd eque vel magis diligit qz oderit offensaz. et sic null⁹ pur⁹ hō poterat deo satisficere p offensa cū totū hūanuz genus fuit in offensa dei ex vna massa pditionis pcedēs z ppter aliqs causas q dicent. S3 sic xps dñs plenissime satisfecit. qz ex caritate et obedientia et ad honorē dei patris pro salute hominū patiēdo z moriēdo aliqd maius exhibuit deo qz exigeret recōpensatō offen

se totius generis hūani. z aliquid deo acceptius qz sibi displicuerūt oīm hoīm pccā Et hoc pmo ppter magnitudinē charitatis ex q pariebat q hūanitati sue data fuit nō ad mensurā. Job. iij. ¶ Scdo ppter dignitatē vite quā p satisfactō nē facebat q erat vita dei z hoīs. qzuis em̄ mortu⁹ fuerit fm carnē tñ dignitas carnis ibi nō fuit estimāda solū fm naturā corpis. sed fm psonā assumētē. s. in qtu erat caro deo vnita. ex q hēbat dignitatē aliquāliter infinitā. ¶ Tercio ppter generalitatē passionis z magnitudinē doloris assūpti. vt posterius appebit. Sic q xps p passionē et mortē plene z abundanter satisfecit p pccis tot⁹ generis humani z nos redemit vt declarabitur inferius Emit nos de potestate diaboli dādo p nobis pccū nō quidē pecuniā aut aliqd tale. s3 id qd est maximū. s. semetipm̄ suaz sanctissimā vitā ponendo. et etiā sanguinē suū fundēdo. Unde ad Ephc. v. dicit apostol⁹ Xps tradidit semetipm̄ p nob hostiā z oblatōnē deo pñ in odorē suauitatis Et. j. ad Corinth. vi. Empti em̄ estis pccio magno glorificate z portate deū in corpore vō Et. j. petri. j. dicit Nō corruptibilibz auro et argēto empti estis de vana vīa cōuersatōne. zc. sed pccio sanguis agni imaculati z incōtaminati iesu xpi Nis pmissis dicā cōseqnter de tribus superius dictis in speciali. ¶ A Et nūc dicā de scdo. qd erat benīgnitas dei erga nos. q nobis oīno indignis talē ac tātū dedit redemptorē z cū tātis fructibz z effectibz qz nobis eius passio z mors attulit. Quis em̄ estimare pōt inestimā

De passione dñi

bilē dignitatē tante benignitatis.
 tantē grē. tantē charitatis. qz vt ser
 uū redimeret. nec pater filio. nec
 filius ip̄e sibi pep̄it. ppter qd̄ ami
 rās d̄ h̄. b. Aug. i li. supputatōnū
O imēsa pietas. **O** inestimabil' chari
 tas. vt libares suū filiū tradidisti.
 de^o fact^o ē hō vt p̄dit^o hō de p̄tate
 demonū emerēt. Quā benignissi
 m^o amator hoīm fili^o tu^o de^o n̄
 cuius p̄is visceribz nō satis visus
 est vt se inclinaret fact^o hō de vir/
 gine maria. nisi etiā subiret crucis
 patibulū effuso sanguine. ppter nos
 et ppter n̄ram salutem venit pius
 deus. p pietate z bonitate sua que
 rere z saluū facere qd̄ pierat. Que
 fuit ouē p̄ditā. q̄ fuit aut̄ et in hu
 meris suis portauit ad caules gre
 gis pius et mi sericors pastor **O**
 charitas. **O** pietas quis vnquā
 audiuit talia. Quis sup̄ tāta mise
 ricordia nō obstupescat. quis nō
 miret. q̄s nō colleret. ppter nimia
 charitatez q̄ dilexisti nos. misisti
 filiū tuū in similitudinē carnis p̄ci.
 vt de p̄cō damnaret p̄c̄m. vt nos
 efficeremur iusti in illo. ip̄e em̄ ve
 rus est agnus q̄ abstulit p̄c̄ā mū
 di. Qui mortē n̄ram moriēdo. de
 struxit. et multos alios effect^o bo
 nos hūano generi attulit sufficiē
 ter. imo sufficientissime. z his qui
 deo adherēt q̄tidie affert efficiē
 tē passionē suā z mortē q̄z aliq̄s enū
 rare volo. **¶** **P**rim^o ē r̄missio p̄cō
 rū origialiū z actualiū. Dēs ei p
 uult. ppter p̄c̄m p̄moz. pentū cōci
 piūt z nascūt^o i p̄cō origiali. z fere
 oēs adulti supaddūt multa alia
 p̄c̄ā actualia. z nō habuit q̄ se re
 dimere posset a tāto onere p̄cōz
 qm̄ tāte malicie sunt p̄c̄ā potissi
 me actualia q̄ fuit cōtra illud infi

nitū bonū. q̄ de quid hō facit bo
 ni ex p̄p̄is viribz est oīno insuffi
 ciens ad delendū p̄c̄m. Et insup
 quicqd̄ pōt hō boni istius etiā est
 debitor deo p̄ bñficio creationis
 z gubernatōnis. z sic nihil habuit
 quo se a p̄c̄is redimeret. sed opoz
 tuisset eū p̄petue ad ea obligatū
 p̄māsisse. Sed dei filius. p nobis
 hō factus et q̄ nūq̄ p̄c̄m fecit sua
 inocēti passioe et morte redemit
 nos ab oībz sup̄dictis p̄c̄is. qz me
 ruit nob q̄ possum^o m̄dari ab oī
 bus p̄c̄is. si saltē vti volum^o r̄me
 dijs ad b̄ legitime ordiari. Ab ori
 giali qdē illo mō nos liberauit q̄
 sua passioe meruit baptismo illā
 efficacā q̄ etiā p̄uul rite baptizat^o
 dimittit origiale p̄c̄m z adulti p̄
 baptismū mūdant^o nō solū ab ori
 ginalibz sed etiam ab actualibus
 omnibus quo ad culpā z quo ad
 penā. Et vltā b̄ ab actualibz etiā
 illo mō nos liberauit. qd̄ meruit no
 bis qm̄ i sua fide et ppter deū nob
 displicet p̄c̄ā n̄ra vt sit in cōtritō
 ne. tūc ea nobis dñs dimittit. nō
 ppter valorē cōtritōnis n̄re in se
 q̄ imp̄fecta est et brevis z p̄c̄m in
 finite malū. s̄ dimittit ppter xp̄z
 dñm q̄ ppter p̄c̄ā illa z totū mū
 di p̄c̄ā ex maxima charitatez obe
 diētia p̄mptissima et ad honorez
 dei patris se obtulit in passionē z
 mortē. Hoc voluit. b. Joh. cū in
 ij. c. j. cano. sue dixit de xpo. Ip̄e ē
 p̄p̄iatō p̄ p̄c̄is n̄ris. nō aut̄ pro
 n̄ris tūc. s̄ etiā totius mūdi. **¶**
 Scd̄ fructus est reconciliatō n̄ri
 ad deū. Juxta illud ad Roma. v.
 Reconciliati sumus deo p̄ mortē
 filiū eius. Est aut̄ passio xp̄i causa
 reconciliatōis n̄re ad deū duplici
 Prio qz fm̄ modū p̄dictū remo.

nec p
 inim
 rui
 et cit
 Qd
 Nā q
 mor
 cus d
 mīa
 lus h
 caro.
 mās
 digna
 bis q
 mus a
 meru
 mus n
 qm̄ a p
 riam e
 xpi est
 est sac
 qd̄ sac
 uētū d
 gener
 est p̄c̄ā
 q̄ xpo
 marie
 tat. **¶**
 p̄c̄is d
 est pena
 vīsonis
 la debi
 origina
 p̄petue
 pena se
 natio
 nūcrab
 miserit
 mortali
 factoria
 p̄ peccat
 cata acc
 liber illa
 mortū p

uet pctā nra ppter q̄ cōstitutimur
inimici dei. Iuxta illud Sapien.
cui. Simul odio sūt dō impius
et eius impietas Et in ps. dicitur
Odisti omēs q̄ opant iniquitates
Nā qñ hō cōmittit peccatū saltez
mortale. talis cōstitutū p b̄ inimi
cus dei. et q̄diu manet in dei ini
micia et extra dei gr̄az. Lū ḡ nul
lus hō potuerit se liberare de pec
cato. optuisset omēs hōiem semp
māsisse in dei creatoris sui ira z in
dignatōne. s̄ ex q̄ deus meruit no
bis q̄ fm̄ predictū modū possu
mus a pctis liberari et mundari.
meruit etiaz nobis q̄ deo possu
mus reconciliari et recōaliāmur
qñ a pctis p baptismū aut penitē
tiam emūdamur. ¶ Scdō passio
xp̄i est causa recōaliatōnis nre qz
est sacrificiū dō acceptissimū ppter
qd̄ sacrificiū in hūana natura in
uētū de sup oēm offensaz hūani
generis sic placat. ē q̄ cuilibz pat
est pctā dimittere z sibi recōaliari
q̄ xp̄o p̄iūgit p fidē et dilectōnez
marie habitualē q̄ ē habit⁹ chari
tatis. ¶ Tercia est dimissio pene p
pctis debite q̄ est triplex. Prima
est pena dāni q̄ est carētia diuine
visionis et eterne beatitudinis Et il
la debita fuisse oīni homī p pctō
originali. p q̄ optuisset eū caruisse
ppetue eterna beatitudine. Scda ē
pena sensus etna q̄ est ppetua dā
natio i inferno inestabili et in
nūerabilibus penis cruciatibus z
miseriis. q̄ debita fuit hōi p pctō
mortali. Tercia est tp̄alis. s. satisf
factoria cui⁹ hō remanet debitor
p peccatis venialib⁹ aut post pec
cata actualia dimissa. Et a qua
liber illarū penarū liberamur p
meritū passionis xp̄i. Nā a p̄ia

liberamur p baptismū q̄ in p̄u
lo ex virtute passionis xp̄i tollit ori
ginale vt dixi z cōsequē penaz dā
ni. p eo debita. in adulto tollit ori
ginale z actualē penas p t̄libz de
bitas. Nā vt dicit. s. Tho. in scri
pto. iij. s̄n̄az. Nō p baptismum
baptizā in morte xp̄i. z ei cōmori
tur et sepeliū. vt d̄r ad Roma. vj.
Iō baptismus in q̄tū in se ē totā
efficaciā passionis influit baptiza
to z iō absoluit nō solū a culpa s̄
etiaz a pena. A scda liberamur qñ
virtute passionis xp̄i fm̄ modū p
dictū dimittit nobis mortale per
cōtritiōē z p sacramētū penitētie
tū etiaz absoluiū eadē virtute
ab obligatōne ad penaz eternam.
A tercia liberamur p passionē xp̄i
multiplicat. ¶ P̄io p baptismū
q̄ in adulto tollit vt dixi oēs culpā
z s̄l omēs hui⁹ penā satisfactoriaz
Scdō p sacramētū pnie qd̄ virtū
te passōis xp̄i eadē penaz minuit
aut totalit tollit fm̄ exigētiā p̄tri
tōis z deuotiōis. Tercio p indulgē
tiā q̄ sūt hui⁹ pene remissio factaz
p applicatōz meritoz passōis xp̄i
nō ex efficacia sacramētoz. sed ex
auctoritate plari cui cōmissū ē pe
nā quā xp̄s sustinuit patiēdo ap
plicare fidelibz p modū satisfactō
nis z in solutōz penaz q̄s ipi me
ruerunt. Sic enim innocēs dñs
p̄tulit penas quas nos meruim⁹
z luere deberemus pro peccatis no
stris. Et ideo dicit ys̄aie. liij. q̄ de
us posuit in eo. s̄z in christo iniq
tates omnium nostruz. Et fit ali
quando totalis remissio. aliquā
do partialis. vt vnius anni aut
quadraginta dieruz fm̄ quod so
nat concessio indulgētiāz. ¶ Quā
tem christi passionē simus sic a

De passione dñi

penis hmoi seu reatu z obligatio
ne ad eas liberati saltē sufficiēter.
z liberemur ab eis q̄tidie efficiētes
patz auctoritate apostoli ad Col/
los. ij. vbi dicit Donās nobis de/
bita z delēs qđ aduersū nos erat
cyrographuz decreti. Et Augusti.
dic. Fusio sanguine culpa oīm cul
parū cyrographa deleta sunt. In
q̄bo auctoritatibz p cyrographuz
intelligit̄ reatus vel obligatio ad
penā rōne offense pōis. Et dicitur
cyrographū decreti. z cyrographuz
pcti. qz huius reatus vl obligatō
cōsurgit ex nra culpa. tāqz ex me/
rito. et ex diuina sententia tanqz ex
decreto. ¶ Quartus est liberatio
a potestate diaboli. Nā ppter pec
catū diabolus duplicē prātez ha/
buit sup hoies Una fuit prās tra
hēdi eos ad infernū. etiā q̄tūcūqz
iustos. z ab illa prāte diaboli su/
mus liberati talit̄ q̄ modo nullū
iustū z plene purgatū pmittit̄ tra
here ad infernū. Alia prās diabo
li sup hoies fuit prās p̄cipitandi
eos in malū culpe rēptādo eos p
magnā fraudulentiā et deceptionē
z fortissimā ad malū impulsione
ita vt pauci sibi tūc resisterēt et cū
maxima difficultate. Un̄ Grego.
in octaua pasce A mūdi origine vl
qz ad redēptoris aduētū vir pau/
cis electis euadentibz in vētrē sue
malicie diabol⁹ totū traxit gen⁹
hūanū. Et licet diaboli ad maluz
potestas impulsiva nō sit p xpm
totaliter ablata qz adhuc multos
tēptat. est tñ multū debilitata eo
q̄ post xpi mortē nō pmittit̄ dia/
bolus tāte tēptare q̄te p̄us neqtā
te q̄te vellet. Et etiā ppter exhibi/
tā passionē dant̄ nūc tēptatis ma
iora munimēta ad resistēdū q̄z oī

xpi aduētū et eius mortē. Unde
j. Corin. x. Fidelis deus q̄ nō pa/
rit̄ vos tēptari sup id qđ potestis
s; facit etiā cū tēptatōne. p̄uētū vt
possitis sustinere. Et cōtra ipsius
deceptionē z fraudulentiā iā ppa/
lata est veritas p sacra scripturas
implicite instruētes et spūsc̄i in/
ternā inspiratōes vt nō possit mō
sic decipere sicut potuit añ xpi pas
sionē. ¶ Quintus est aperitio
regni celestis. Nā ppter pctm̄ pri/
moz parentū clausit deus ade et
toti posteritati sue ianuā regni ce
lestis. Hoc em̄ decreuit nullū ho
minē descēsurū ab adā p viā ppa/
gatōis admittere ad vitā eternā
i. ad clarā eius visionē z beatificā
fruitōnē et q̄tūcūqz iustū et sc̄m
nisi sibi satisficeret p oīm pctis. Et
ppter hoc sc̄tōs p̄res quibz oīm
sa erant pctā sua ex merito future
passionis xpi optuit clausos ma
nere a btitudine ac ea carere ac in
limbo patrū expectare xpi passio
nē. Imo qz nullus hō potuit satif/
facere p suo pctō et multominus
p peccatis mūdi seu hūani generis
optuisset oēs hoies ppetue exclu
sos mansisse a dei visione z et̄na
beatitudine. Sed venit christ⁹ ve
rus deus et hō. et sua passione et
morte satisfecit plenē p oīm pec/
catis. Obtulit seipm̄ in ara crucis.
q̄ melior est et p̄ri dilectior q̄ oīa
mala mūdi sibi displiceāt. Pro/
pter qđ illā oblatōem accepit p̄
tanqz satisfactoriā p oīm peccat̄.
Et ita xps p suā passionē z mortē
aperuit nobis ianuā regni celestis
id ē p passionē et mortē satisfaciē
do pro omniuz peccatis meruit
nobis q̄ qlibet iustus post mortē
z qñ est sufficiēter purgatus mor

admit
pprer
latron
disio
tudine
cō frui
dicit
etiā cū
oīam
omnes
dider
tūcōe
sionet
dist cel
rēne b
nis q̄
remou
quia d
trūph
nulla a
Nich
dēs it
in pad
locū oī
cia sac
nē z m
ue legi
illā effi
q̄ p ba
bis et c
dimur
aliud s
auctē
libz op
In ve
exhibi
liā in c
lo. eo q̄
ne op
que m̄
q̄ nūc
cessit t
ge effi
quē mō

admittit ad beatitudinē eternā. Et
 ppter b̄ dñs pendēs in cruce dixit
 latroni Hodie mecū eris in para
 diso. i. habebis mecū eternā bea
 tudinē. s. clarā dei visionē et beati
 tudinē. qd̄ añ nulli adaz filio
 dictū fuerat aut cōcessū. Statim
 etiā cū dñs expirauit descendit fz
 aiam ad iimbū z fecit pfecte brōs
 omēs illos iustos q̄ eū ibidē diu
 dīderauētz expectabāt p sue se
 cutōe salutē. z ita deus ex sua pas
 sionez morte remouit ianuam pa
 disī celestī spūalis. i. tulit causaz ca
 rētie beatitudinis. s. in die ascensio
 nis qñ intrauit celū empyreū tūc
 remouit clausionē paradisi celestis.
 quia decretum erat q̄ anteq̄ xps
 triūphator mortis illuc ascēderet
 nulla aīa locū illū intraret. p̄ qd̄
 Michae. vi. d̄z d̄ xpo Ascēdes pa
 dis īter añ eos. qd̄ expōt d̄ ascēsu
 in paradisi celestē. s. celū empyreū
 locū oīm brōz. ¶ Sext⁹ est effica
 cia sacramētoz. Nā xps p passio
 nē z mortē suā meruit q̄ sacra no
 ue legis ratōne opis opati omēs
 illā efficacīā et virtutē haberent. s.
 q̄ p baptisimū dimittit pccm̄ no
 bis et cōfert nobis grā p quā red
 dimur accepti deo. et per qd̄libet
 aliud sacm̄ rite z digne susceptūz
 auget nobis eadē grā et etiā p qd̄
 libz opus bonū ex charitate factū
 In veteri vero lege etiā passionē
 exhibita fuerūt multa sacramēta
 lia in onus tradita illi aīq̄ popu
 lo. eo q̄ nullū eoz cōtulit grāz rō
 ne opis opati. nisi sola circūcisio.
 que tñ mltū minoz cōtulit grāz
 q̄ nūc cōferat baptisimus q̄ ei suc
 cessit tāq̄ dignius cōmunius z lō
 ge efficacius sacm̄. ¶ Septimus
 quē meruit nobis est q̄ in fine vi

te nostre si saltē in charitate z sine
 aliq̄ mortali iueniemur nō impu
 tabitur nobis ad miseriam eter
 nā illa inspectio siue illa deficien
 tia q̄ quasi omēs hoīes deficiunt
 a pfectōne vite et altitudie iusticie
 ad quā in pūcto mortis puenire po
 tuissent et tenerent. ¶ Octau⁹
 est vita eterna. q̄ puul in sola grā
 baptismali decedētibus dat sine
 meritis p̄iis et soluz ex merito
 passionis xpi. sed adultis etiā dat
 p meritis p̄iis et suis opibz bo
 nis. nō q̄ illa sint ex se et suo valo
 re digna vita eīna. quomō ei h̄c
 uis volitio bona aut etiā haustus
 aq̄ frigide p q̄ dñs vt ipemet pro
 misit dare vult vitā eternā esset di
 gnus ea cū ip̄a beatitudo sit eīna
 et volitio quasi momētanea. z cū
 haust⁹ aq̄ frigide sit res quīvalor
 z vita eterna inestimabilis bonita
 tis. Nō ergo opa n̄ra ex suo valore
 merent vitā eternam. Cū etiā fm̄
 aplm̄. Nō sūt cōdigne passionēs
 sic nec actōnes huius t̄pis ad su
 turā gl̄iaz q̄ reuelabit in nob. Sz
 ex merito xpi h̄nt vt ea mereant.
 Ip̄e em̄ sua morte z passione sua
 meruit nobis q̄ qñ in fide et dile
 ctōe ei⁹ facim⁹ aliqd̄ opus bonūz
 tūc deus p̄ ppter merita filij sui i
 fundit nob grāz q̄ efficiamur sibi
 accepti. aut magis accepti q̄ prius
 et p ope bono ex charitate elicto
 vult nobis dare eīnū p̄miū in ce
 lo. De q̄ sc̄ptū est. Ysa. lxiij. Ocu
 lus nō vidit nec auris audiuit nec
 in cor homis ascendit. que p̄para
 uit diligentibz se. ¶ Hi sunt octo
 fructus q̄s christus dñs sua mor
 te z passione nobis meruit. et nō
 illos solos sed alios multos quo
 rum aliqui patebūt ex sequentibz

De passione dñi

Et vniuersaliter omne bonū gratie
aut glie hominibus a deo post pec
catū ade collatū aut cōferendū to
tū cadit sub christi merito. San
cta em trinitas decreuit nulli ho
mini viatori cōferri salutē eternā
aut quodcūq; adiutorūz p̄tineas
ad salutē. nisi in virtute oblatiōis
christi in cruce que nūc facta est a
p̄sona dignissima. imo infinite di
gna. scz deo et homie ex prompra
obediētia ac seruēntissima charita
te Et ita etiā semp et inuolabili
ter obseruat. quicquid em de ad
iutorijs disponētib; ad gratie col
lationē. ad pcti remissionē. ad bea
titudinis cōsecutōnē tempe suo col
latuz est antiquis iustis qui a p̄n
cipio mūdi p̄cellerant vsq; ad xpi
passiōez totū est eis collatū in vir
tute et ex merito passiōis christi
ab eis dē fidelib; p̄cedite vt exbi
bende. ipi em vere tūc crediderūt
xpm venturū passurū. zc. quē nos
nūc vere credimus venisse passuz
mortuum. Quicqd; vero de adiu
torijs huius disponētib; et iu
uantib; ad cōsecutōnē eterne bea
titudinis nūc cōfertur nobis hoc
totuz. p̄pter passiōē nūc exhibitā
Ita ergo passio xpi causa est meri
toria saltē nō solū p̄nomiatorūz
fructū. sed et omis glorie et gra
tie imo et oim adiutorioz ad glo
riam zgratiā disponētiū que vn
q; data sunt aut in futurū dabun
tur homi viatori. Quod etiā de
ducit ex verbis apostoli ad Ro
ma. v. vbi dicit Nō sicut delictum
ita et donū. i. s̄m glosam Non sic
efficax est pctm̄ ade ad dānatōnē
vt gr̄a xpi ad saluatōnē. Et subdit
Si em vnus delicto multi mor
tui sūt. multo magis gr̄a dei in gra

ria vnus hois iesu xpi in plures
abundauit. Vbi dicit glosa. Ma
ior est xpi gratia z abūdās ex qua
omia bona sunt homi. sine q̄ ni
hil habz hō boni. Quia eni vt di
cit apostolus ad Romanos. Pro
prio filio suo nō pepercit. sed pro
nobis omibus tradidit illū. quō
nō etiā cū isto omia nobis bona
donauit. Minus em est vt dicit
glosa ibidē nobis omia donare.
q̄ nostri causa illū morti tradere
Hos fructus omēs a redemptio
re nostro ex ope redemptiōis su
ceptos decet nos redemptos co
gnoscere et iugiter meditari vt ex
ipsozū recordatione inflāmemur
ad eius amorē et inātemur ad di
gnas gratiarū actiōes reddēdas
deo et redēprozi nostro iesu xpo
qui cū patre et spiritu sancto viuit
et regnat vnus deus in secula be
nedictus amen.

De passione christi Sermo. xxiiij.

Chrisť pas
sus est pro nobis vobis
relinquēs exemplū vt
sequamini vestigia eius. j. Pet. ij.
Scdm̄ augustinū in de cath. ru
dibus. Christus in terris inter ho
mines vt hō sensibiliter cōuersa
tus omia terrena bona contēpsit
et ea suo exemplo nobis cōtemnē
da mōstrauit z omia terrena ma
la sustinuit q̄ sustinēdo p̄cipiebat
vt nec in alijs quereret felicitas.
nec in alijs timeretur aduersitas.
Natus em est de mīse que q̄uis
intacta cōcepit sp̄s intacta p̄man
sit. Sabro tñ despōsata erat in q̄

omēs carnalē nobilitatis timorē
extinguit. Natus in ciuitate bethle
em que iter omēs ciuitates iudee
erat exigua. Noluī quēq; de terre
ne ciuitatis sublimitate gloriari.
Paup̄ etiā factus est cuius sunt
omīa ne de terrenis diuitijs quī
q; extolleret. Noluī rex ab homi
bus fieri. qz humilitatis viā ostē
debat miserijs. esuriuit qui omēs
pascit. Sitiuit qui fons est sitien
tiū. Fatigatus est ex itinere q; viā
nobis fecit in celū. Obmutuit et
obstipuit p; quē mutus locutus
est. et surdus audiuit. Vincens est
qui infirmitatū vincula soluit. Et
mortu⁹ est q; mortuos suscitauit.
Nec z mltā alia egit ac passus est
p; nobis vt exemplū nobis relin
q;ret vt seqremur vestigia eius z vt
ip̄i amore filia pateremur. Et quā
uis nō solū illa. s; vt ait. b. Augu.
in de vera religione tota xp̄i vi
ta quā in terris gessit morū sit et
fuerit disciplina. Singularit̄ tñ in
sua passione bñdicta multas z ma
gnas ondit nobis virtutes q̄s at
tente inspicere debemus z inde ex
empla ad imitandū sumere ad se
quendū vestigia saluatoris. Et il
lud fuit terciū inter ea q; prime di
xia quolibet xp̄iano in christi pas
sione frequēter cōsiderāda et solli
cite meditāda d; quo cogitauī nūc
dicere Rogemus ergo x̄ginē ma
riā pro gratia impetrāda nobis.
¶ **Q**uestio est quare xp̄s
voluerit nos illo modo redimere
et p; nobis satisficere z p; passionē
eius z mortē fuit ne q̄s alter mo
dus possibilis hōies redimendi.
Rñdēt scri z doctores in. iij. sen.
dis. xx. Et. i. Tho. in. iij. pte sūme.
q. xlvj. Et Augus. in. xij. de trini.

Et in sentētia dicūt. ¶ **P**rio q; ab
solute fuit deo possibile homiez
alio modo liberare q̄s p; xp̄i passi
onē vt videlicet p; solā volūtate cō
donādo nobis pctā aut alio mo
do. Vñ Leo papa in sermone de
ramispalmarū dicit Omipotētia
filij dei q; ppter eandē essentia est
equalis patri potuiss; liberare so
lo impio volūtatis. Et Augus. xij
de trinitate dicit istū modū. sc; q;
nos p; mediatorē dei et hominū
xp̄m iclū deus liberare dignatus
est asserim⁹ bonū et diuine digni
tati cōgruū. Clericū ondamus
aliū possibile deo nō defuisse cui⁹
potestati cūcta subiacent equalit̄.
¶ **S**cdo dicūt q; christus voluit
nos nō solū redimere sed etiā vo
luit nos redimere tali mō q; ma
xime cōgrueret nre miserie sanan
de et nostre saluti pmerēde. Et iō
licet potuerit nos alio modo libe
rare q̄s p; suā mortē vt p; solā volū
tatē vt dixi. aut p; effusionē vnus
gutte sanguinis sui q; rōe dignita
tis diuine psonē sufficētissima fu
isset. Isto tñ modo nos redemit
vt copiosa esset nra redemptio et
valde conueniēs nostre saluti. Di
cit nanq; bñs Bern. in sermōe
de passione. Sufficeret ad redem
ptionē orbis vna p̄ciolissima gut
ta sanguinis xp̄i sed data ē copia
vt virtus diligentis in bñficiū re
dundatōne clarescat. Vnde scri
ptū est. Apd dñm misericordia z
copiosa apud eū redēptio. Prox
sus copiosa. quia nō sola gutta sed
largiter vnda sanguinis de corpo
redomini iesu per quinq; partes
emanauit. ¶ **T**ercio dicunt q; ille
modus liberatōnis hominis per
christi mortē et talem actantam

In passione dñi

eius passionē fuit inter oēs possi-
biles mod⁹ optm⁹ ⁊ cōueniētissi-
mus. vt patet p̄ sanctū Aug. xij. d.
trinitate dī. Sanāde nre miserie
cōueniētior modus nō fuit q̄ per
christi passionem. Finis etenī nre
liberatōis est nostra salus eterna
quia propter h̄ nos dñs redemit
vt mereri possimus beatitudinē.
tanto autē modus cōueniētior est
ad consequēdū finē intentū q̄tuz
in illo modo pla concurrūt p̄ mo-
uentia ad finē et trahētia ad salu-
tē. Talis autē est ille modus libe-
ratōis quo dñs nos liberauit et
nullus alter. Nō declarat. q̄ illis
solū valet passio christi ad salutē
qui ex libera volūtate deo adhe-
rent p̄ amorē et p̄ caritatē. sed per
nullū aliū modū liberādi potuit
homo liberari manēte eius libe-
ro arbitrio ⁊ pl⁹ attrahi ad deū/
morē q̄ p̄ eū liberauit p̄ ei⁹ mor-
tem et passionē. Sic em̄ nob̄ de⁹
ostendit magnā dilectionē suam
ad hominē vt ex hoc puocaret ad
diligendū eū. ⁊ sic merendū felici-
tatē suā. Et cōsequēter in sua pas-
sione mltro plura q̄ quocūq̄ alio
ōndit hominū virtutū exēpla. et
sue sancte vitē vestigia q̄ necessa-
ria sunt ad salutē. que hō amore
sui redēptoris seq̄ndo recta et se-
cūta via pducit ad salutē. que qui-
dem salus vt dixi est finis ⁊ fruct⁹
nostre redēptōis p̄cipu⁹ ⁊ p̄nci-
palis. **P**rimo itaq̄ per h̄
q̄ christus nos liberauit sua mor-
te et tā graui passiōe ostēdit nobis
deus clare nimīā suā dilectōem
ad nos. Vñ apls ad Roma. v. di-
xit. Cōmendat deus suā charita-
tē in nobis. q̄ cū inimici essemus
christus p̄ nobis mortuus est. Et

Hugo de scrō victore in de archa
noe loq̄ns ī p̄sona christi dī. Nec
q̄ oñderē tibi q̄tū te diligere nī-
si moriēdo te a morte liberarem.
vt nō solū pietatis bñficiū impē-
dā sed etiā charitatis mōstrē affe-
ctū. Et Bre. ij. mora. Eū possz no-
bis deus nō moriēdo succurrere
voluit hoibus moriēdo subuēire
q̄ nos mī⁹ amat. nec vim suē di-
lectōis nobis oñderet nisi h̄ qd a
nobis tolleret ⁊ ipe sustineret ad
tpus. Et Joh. xv. deus exp̄mens
charitatis p̄fectōem dīc. Maior
rē charitatē nemo habz q̄ vt ani-
mā suā ponat q̄s p̄ amicis suis.
Et tua charitas ad nos dñe Jesu
maior fuit. q̄ nō p̄ amicis. imō p̄
inimicis aīam tuā posuisti vt tibi
eos faceres amicos. Propter qd
dicit apls ad Ro. v. Eū inimici es-
semus recōciliati sum⁹ dō p̄ mor-
tem filiū eius. Et ad Ephe. ij. De⁹
autē q̄ diues est in misericordia qui
se actualia et originalia dimittit.
Ipe inq̄ nō propter meritū no-
strū sed p̄pter nimīā charitatē q̄
dilexit nos vt cū essemus mortui
p̄ctis ⁊ iustificauit nos christo Et
bñ dicit apls propt̄ nimīā chari-
tatē excellentissima em̄ fuit chari-
tas q̄ hoc facere suffecit. Magnū
em̄ essz si par p̄ pare. inferior pro
superiore talia pateret. sed inestima-
bile est ⁊ sup̄ oē qd cogitari pōt vt
nō seruus p̄ dño. vt amic⁹ p̄ amī-
co. vt filius p̄ p̄re. s̄ creator p̄ cre-
atura. rex regū et dñs dñantiū p̄
vilissimo suo. ditissim⁹ p̄ paupri-
mo. amic⁹ p̄ inimico. ⁊ postremo
deus ⁊ dñs omnīū p̄ misero ho-
mie p̄tē volūtariē vilissima mor-
te. Et ideo dicit Berff. sup̄ cāti. ser-
mone. ij. Sup̄ oīa reddit te mibi

amabile bone iesu calice quibibi
 sti nre redemptois op^o. hoc ei oi
 no nrm amore vedicauit sibi to/
 tū. hoc nram deuotōez z blādus
 alliat et iusti^o erigit et ardentius
 stringit et vehemēt^o afficit. Ita
 ergo dñs z saluator p illū modū
 redemptois nobis ondit nimiaz
 suā charitatē ad nos. Ac p hoc de/
 dit nobis causam et incitāmē for/
 tissimū ad rediligendū eū. Quid
 em dignius est iustis ac natura/
 lins q̄ reamare eū q̄ prior ama/
 uit nos. et tante q̄ tā multa et tā
 indigna pateret^o p nobis. et nullū
 inaniter et frustra sed totū ad no/
 strā salutē ppter eū cūcta passus
 est vt p singula eoz aliqd nobis
 mali auferret et aliqd boni cōfer/
 ret. **¶** Quod diligēt^o attrē/
 dendū est. Et cordi fortiter insigē/
 dū. Nos em pctis nris meruim^o
 eternā tristitiā quā dñs in princi/
 pio sue passiois post cenā vltimā
 volūtariē assumpsit tristitiā ma/
 gnā vt ipemet fateat aplis dicēs.
 Tristis est aīa mea vsqz ad mortē
 Et hoc ideo fecit vt illa sua tristi/
 tiā quā innocētissime patiebat^o no/
 bis auferret eternā tristitiā. cuius
 p peccatis fueram^o debitores et
 nobis mereret leticiā sempitnā.
 Nos peccādo demeruim^o vt p/
 petue diabolice prāti manerem^o
 subiecti et mancipati tartari infer/
 nali et dñs sua passioē ideo pass^o
 est se capi. et cū ipē hāc captiuitatē
 patiēter p nob pateret^o p eā nobis
 mereret liberatōnē a prāte diabo/
 li et pseruaret nos a teterrio carce/
 re ifernali. Nos pctis nris merui/
 mus vt cēmus ppetue demonuz
 focū et omnū damnatoz. ipē su/
 stinuit vt latronibz associaret^o z cū

iniquis deputaret^o vt nos crueret
 a cōsortio damnatoz et a socia/
 te demonū et faceret dei filios et
 socios angeloz. Qui oīs glā seruit
 celoz. et q̄ solus ē glā sustinet^o
 minias et cōfusiōes ac derisiones
 vt nos a cōfusiōe z eterna demo/
 nū irrisione ac insultatōe redime/
 ret et ad pristinā glām reuocaret.
 Qui solus habet prātem soluēdi
 z ligandi ex misericordia sua p no/
 bis ligari voluit vt nos a pctis no/
 stris et ab oībus mal^o et miserijs
 quas peccādo incurrim^o redder^o
 absolutos. Et tādē mortu^o vt sua
 morte nram eternā mortē destru/
 eret. et nobis vitā cōferret sempi/
 ternā. Et vniuersal^o nihil i sua pas/
 sione odiosū fuit aut inutile. s; qd
 libet est ordinatū ptra aliqd ppe/
 tuū malū nobis auferēdū quod
 peccādo meruim^o. et ad merēdū
 aliqd eternū bonū qd peccādo p/
 didimus. Et de h pulcre loq̄t bea/
 tus Bre. in. ij. li. pastoralis. Et am/
 bro. in. ij. de trini. dicit. z allegat
 mgr in. ij. di. xv. Christ^o vt hō hu/
 manā tristitiā quā in eo suscepit
 affectu mibi patit^o. mibi trist^o est.
 mibi dolet. ergo p me z in me do/
 luit q̄ p se nihil habuit qd doleret
 Et subdit. Doles igit^o domie iesu
 mea vulnera n̄ tua. qz nō p te sed
 p me doles. Et btis Hiero. in q̄
 dā eplā dicit. Christ^o vt nos exal/
 taret se hūiliauit. et cū immortal^o
 esset mori cōtent^o est vt nos d cē/
 no mortis laqueo liberaret. coro/
 natus est spinis vt nos q̄ añ era/
 mus spinei et infructuosi fructū
 bone arboris apportarem^o. felle
 z aceto potat^o est vt in nobis iāz
 nec fellis amaritudo esset nec aspi/
 tas aceti. Et Aug. dicit. Venit ad

De passione dñi

nos celestis negotiator accipe cō-
tumeliā z dare vitā. habere igno-
miniā et dare gloriā. ¶ Scō do-
minus in sua passiōe oñdit nob
exemplū obediētie. Ipse em̄ ex o-
bediētia mortuus est z passus fin-
illud ad Phil. ij. Christ⁹ fact⁹ est
obediens vsqz ad mortē. Et h̄ cō-
ueniebat iustificatōi nr̄e. vt sic per
vnus hoīs inobediētiā pctōres
cōstituti sūt multi. ita p̄ vni⁹ obe-
diētiā iusti cōstituti multi. Ro.
v. Ex quo aut̄ christ⁹ q̄ patri ē coe-
qualis ip̄i obediuit et nō solū pa-
tri sibi coequali. imo etiā marie z
ioseph. iuxta illud Luc. ij. Eleuit
nazareth cū illis et erat subditus
illis. quāto magis q̄ puluis sum⁹
z cinis sibi obedire debem⁹ z ei⁹
pceptis. et propter eū supioribus
nostris saltē in his q̄ respiciūt su-
perioritatē eorū. et vtiqz dignissi-
mum esset vt omnes hoīes ex a-
more et promptissima voluntate
obediētes esse dñō deo. p̄ celesti re-
gno et acq̄sitione tantorū bñficio-
rū cū videamus seruos dñorū ter-
renorū p̄ icerta et parvissima mer-
cede tā p̄mptos esse ad obediē-
dū dñis suis nō solū in omnibus
que iubent verbo sed etiā que ali-
quo signo cognoscere p̄nt esse de
eorū voluntate. etiā si ardua sint
et difficilia. ¶ Tercio oñdit no-
bis exemplū hūilitatis cum exi-
nauit semetipm̄ formā serui ac-
cipiens. et cū imortal̄ existens. p̄
nobis voluit mortalitatis legib⁹
subiacere cū ip̄e qui est altissimus
est sic sponte abiectus vt fm̄ Ysa.
liij. reputaret̄ omnīū viroz no-
uissimus. Et cū ip̄e q̄ est ditissim⁹
et solus nulli⁹ egeus sic fact⁹ est
paup̄ vt ip̄o testante volucris et

vulpib⁹ terre paup̄ior inueniretur
Dicit em̄ in euāgelio Math. viij.
Vulpes foueas habēt z volucres
celi nidos. filius aut̄ hoīs nō ha-
bet vbi caput suū reclinet. Et po-
tissime in cruce paup̄im⁹ erat v-
bi nud⁹ pepēdit q̄ oīa vestit. z quā
oīa pascituriebat nō habens qd̄
sibi adhiberet nisi acetū felle mi-
xtū. Neccōsiderata diligēt̄ sana-
rēt merito in nobis pestē sup̄bie z
inducerēt virtutē hūilitat̄. ¶ Quar-
to dñs in sua passiōe oñdit nobis
exemplū pseueratiē. Cū em̄ p̄ pec-
catis nr̄is pateret̄ nō desistit pro-
pter acerbitatē passiōis. sed vsqz
ad cōsumationē et p̄fectionē om-
niū q̄ de ip̄o scripta erant et dicta
patiēter pseuerauit. p̄pter qd̄ i fi-
ne dixit. Cōsumatū est. tūqz dice-
ret. oīa in me sunt impleta q̄ d̄ mea
passiōe p̄ prophas in scriptura su-
erāt p̄nunciata Ip̄e aut̄ est caput
nostr⁹. q̄re si huius capitis mēbra
esse volum⁹ i oīb⁹ nr̄is bonis opi-
bus virtutē pseueratiē seruemus.
vt ad finē nostr⁹ ip̄o ducēte pue-
nientes cū eo dicere cōfident̄ vale-
amus. p̄sumatū est. h̄ ē adiutorio
tuo nō mea virtute bonū certamē
certauit. cursū cōsumauit. fidē sua-
ui. redde q̄ qd̄ legitime certatib⁹ in
agone te p̄mittere repositus est. s.
coronā iusticie quā tu iudex iustus
reddes in illo die eterne gl̄ie q̄ nu-
bilū nō habz. reddēs qd̄ de illis sol⁹
q̄ pseuerauerūt in finē. qz virtus
boni opis pseueratiā est. ¶ Quin-
to oñdit nobis virtutē patientie.
In tota em̄ passiōe dñs nec si-
gnū alicuius impatiētie oñdit nec
verbo nec facto. vii. j. Petri. ij. Cū
malediceretur nō maledicebat cū
pateret̄ nō cōmiabat. Cui⁹ exēplo

et nos aduersa oia patienti suffera-
mus. discam^{us} ab eo equanimi^{ter} to-
lerare flagella dei benignissimi pa-
tris. quia ipse pessimorum flagella pro no-
bis sustulit. Non etiam natus ad la-
boris in petris nutritus et conuersa-
tus hereditarij tui celestis aule de-
putatus qui nisi multos recipit. ta-
lis inquit homo qui flagella non patienti
sustinet cum videat regem omnium regum
et dominum dominantium amantissimum iesum
qui petrum non fecit. nec inuenit^{ur} edo-
lus in ore eius. tam multipliciter et
uulsiuissimis passionibus attritu^m quod homo
ad memoriam reuocet. ut dicit Augustinus.
in de consuetudine uitae et uicioz. Et
Sere. in quidam ome. Nil est tam durum
quod non toleretis ad memoriam christi
passio reuocet. Et Hieronimus. in quidam
epistola dicit. Nos si domesticus et di-
scipulus christi sumus. demus oppro-
bria detractoresque libenter amplecti
et equo animo omnia ea ferre quae pro nobis
magister noster et dominus protulit. Qui homo
sustineret non uult ille nec discipulus
eius se ostendit esse. nec filium. nec fratrem
nec domesticum. Ille enim innocens
inmaculatus intactus. in quo nulla po-
tuit peccati macula inueniri. De quo
scriptum est. j. pe. j. et ysa. liij. Qui
peccatum non fecit nec inuenit^{ur} re. Ille pro
nobis sacrilegis et peccatoribus et eterno
supplicio macipatus tamque atrocissimis
flagellis cedens. sputamibus irridens.
et nos confundimur. propter eum erubescere
re. quia propter nos tanta est pressus il-
le enim pro salute nostra dorsum uidentibus.
faciem spumantibus. maxillam palmis non
confundit pare. et nos pro eo leue etiam
confundimur audire. uiam. Quia
de re gaudeamus. potius et letemur si
tanta pro magnis et passionibus et pro salu-
te nostra uel quia sustineamus. et Iud.

desu. bo. Christus opprobria. irrisiones.
periculis. alapas. spurs. flagella.
spinas coronam crucemque sustinuit. et
nos miseri ad nostram confusionem uel
non finem fatigamur uno uerbo de-
sumur. Et Augustinus. super psal. 137.
ubi dicit. Viriliter age et confortetur cor
tuum. et sustine deo. subdit. Quid est
sustine deum. ad tempus laborabis et in
eternum non laborabis. ad modicum
dolebis sed sine fine gaudebis. Et con-
sequenter dat notabilem doctrinam uolenti
in uirtute patientie perficere. dicit ei. Si
in molestias incipis labi primo pro-
prie tibi exemplum passionis christi. Elide
quod pro te protulit christus qui quilibet proferret
in se non habebat. quicquidque patienter
cogita. Non adhuc ad illas in-
sultationes. ad illa flagella. ad illas
ignominiosas uestes. ad illam spinam
am coronam. ad illam postremo crucem
peruenisti. Et subdit Augustinus. Vis quod
rebus. his uerbis. his allocutionibus.
habet talis exemplum confirmat iustus dominus
quicquid acciderit iusto diuine deputat
uoluntati. Quia quem deus diligit
corrigit. flagellat autem filium quem
recipit. **S**exto in sua passi-
one ostendit nobis exemplum miseri-
cordie. Est enim misericordia alterius
defectum aut miseriam noscere et ei con-
pari et pro posse succurrere et defe-
ctum tollere. Et ita fecit dominus qui pec-
cata nostra et omnem miseriam inde se-
cutam aut secutam nouit. et nobis con-
pariebat et sufficientissime subuenit
propter personam et seipsum donauit pro
nostis miseris auferendis. pro his docet
unumquemque dolere et miseris suis
propter comparationem et pro posse subuenire. quod
dignum est. Ex quo ei dei filius infirme ro-
nali create sue. si homini ita condescendit
ita quod ex misericordia sua pro seipsum
eius de potestate diaboli et de omni

De passione domini

miseria cū tantis laboribus liberavit. quāto magis dñs hō hoc facere homī z h̄ exēplo xpī z pp̄ fir mā dilectōz q̄ q̄libz pp̄z diligere deberet sicut seipm. Igit̄ primo ī corpali ac etiā spūali necessitate cōstituto subueniendū est a nobis fm̄ possibilitatē nr̄am. sic sām̄us z gaudem⁹ nobis ad dñō eē subuē tū z adhuc volum⁹ ab eo ī om̄ibz necessitatibz subueniri. Bñ enim misericordes quoniā misēricordiā cōsequuntur. Per hoc etiā q̄ ip̄e su p̄mus dñs p̄ infima sua ratiōnali creatura tātū laborauit. tātū egit z fecit. docuit et on̄dit q̄ sup̄iores debent suis inferioribz cōdescēdere. z p̄sonaliter p̄ eoz salute labores q̄sqz subire. ¶ Septimo ostendit nobis exēplū equitatis z iusticie seruāde ad alios. vt. s. ad inimicos nostros n̄ violentia s̄ magis prudenti iusticia vincem⁹ hominē quē peccata diabolo subdi deſt. Potuit ch̄rist⁹ iuste sola uoluntate a p̄ate diaboli eripe z seruitute. sed h̄ facere noluit ne hoīes ad mala p̄ni suo exēplo hostes suos aut alios quosqz amissa iusticia vi vincere uellēt aut alia vi tenere aut p̄mo auferre. Sed liberauit hoīem mediāte iusticia et p̄ plenissimā satisfactiōez deo p̄i factā in quo merito eū hō imitari debz. vt. s. ita se habeat ad primū suū sicut dñs oīm se habuit ad diabolu iuisibile hostē nostrū q̄ tam nullū ius in hoīe habuit sed sibi ex dei iusta p̄missione iniuste ī eū dominiū usurparet. Propter qd̄ dñs in. iij. di. xx. z sunt vba Aug. Diabolus uicio pueritatis sue a maior est potentie. et def̄tor oppugnatorqz iusticie in q̄ hoīes eū ma-

gis imitant. q̄ etiā neglecta vl' etiā posa iusticia potētie magis student eiusqz vel adeptōe letāt vl' cupiditate inflāmāt. Ideoqz placuit dō vt nō potētia s̄ iusticia eruerz hominē. in q̄ imitari eū hō disceret. s̄z vt nūqz vi sola sed magis iusticia suos aduersarios superet. Per hoc etiā on̄dit q̄ntus sit rigor et q̄nta seueritas diuie iusticie. Nam iusticia req̄rit vt ei q̄ iniuste offēsus ē aut lesus fuit p̄ctis hominū satisfiat. deus aut̄ iniuste lesus fuit p̄ctis hoīm. qz cōtēptus ē et offensus. z ideo iustū fuit vt sibi satisfieret. z illā satisfactiōem sic seueritas diuie iusticie erigit q̄ cū de⁹ homī misereri uellet. et hō satisfactiōem p̄ peccatis exoluere nō ualeret anteqz diuina iusticia illā satisfactiōem omitteret et p̄ctā in ultā seu impunita dimitteret de⁹ pater suo filio pp̄rio nō peccit sed p̄ nobis oībus tradidit illū in tā ignominiosa passionē z turpissimā mortē qd̄ valde esz nobis pp̄dēdū et timendū. et merito magnas nobis necessitatē indiceret a peccatis abstīnēdi seu p̄tinēdi Si em̄ rigor diuie iusticie h̄ effectit q̄ de⁹ pater suo filio naturali sibi p̄ oīa coeq̄li et infinite melior toto mūdo nō peccit. nec ip̄m de tāta passione sup̄portare curauit. s̄z tātas ab eo exegit penā p̄ peccatis alienis. quanto minus parceret misero homini de tātis beneficijs ingratos qui peccatis suis multipliciter offendit. et nō curat eū placare. nec etiā satisfacere conat̄ per satisfactorias austeritates. sed negligit illā inestimabile misēricordiā hoīb̄a deo factā. nec recolit nec app̄ciat p̄ciōsissimū illud p̄ciūz

quo redempt^r est. s. p^rioso s^rguie
agni immaculati z inc^ramiati ie
su christi. ¶ Et est bñ notandum
q^d dñs in ope n^re redēptōis ostē
dit nobis vt dixi ambas illas s^r/
tutes. s. sūmā mīfīcordiā z sūl^r stri
cīssimā iusticiā. Iusticiā in h^o q^d p
peccatis voluit habere talē ac tan
tā satisfactōēz quā null^r hominū
soluere potuit. Mīfīcordiā h^o
in hoc q^d cū hō satisfaccere nō po
tuit ne habuit p^r qd se liberar^r ip
se dedit sibi liberatōrē suū filiū na
turalē. Et filius sēp m nobis de
dit in liberatōrē. Et ille fuit cōue
nientissim^r modus vt sic miserī
cordiē fieret homi liberatio a dā
natōē vt tñ nihil depirer iusticie.
¶ Octauo oñdit nobis exem
plū mālūetudis et clemētie. vt ip
sius exēplo et ppter eū facili^r re
mittam^r illis q^d cōtra nos aliqd
fecerūt. aut nos indebite offēde
runt. Ipe em̄ i cruce pendēs faci
liter remisit offensas. vt p^rz in la
trone. qui tūc dixit. Hodie mecum
eris in paradiso. ¶ Un̄ Aug. in libello
suo de b^ro latrone dīc. Latro nō
indignit lōgo spacio t^rpis vt padi
sum accipe mereret sed tñ ei iusse
cit quantū expendi potuit. ¶ Un̄ p/
ferēdo sermonē in paradisu pcedē
re etiā ap^los merebat. Etiā in cru
ce pendens inimic^s suis. s. crucifi
xozibz actualit^r grauissimē iniuriā
tibz bñficiā et signa dilectōnis ex
bibuit. q^d p eis p^rem orauit dicēs
P^r ignosce illis q^d nesciūt qd fa
ciūt. ¶ In h^o sicut bon^r doctor fecit
qd ante vt Nat. v. iussit. Orat ei
nō solū p inimic^s sed etiā p actua
liter psequētibz z calūniātibus se.
dās nobis exēplū vt sicut orauit
p occisoribz suis. sic nos oremus

p detractoribz n^ris aut alijs inu
riantibz. Cōsiderate z opeimplere
mālūetudinē xpī. z ei^r benignita
tem in oibz qdē pssur^s suis. nec
semel os suū aperuit vt aut qrele
aut excusatōis aut cōminatōis
aut maledicti verbū aduersus ma
ledictos canes aduersarios suos
pferret. sed in nouissimo h^o bñ
dictōis quale a seclō nō est audi
tū sup inimicos suos effudit dī.
¶ P^r ignosce illis q^d nesciūt qd fa
ciūt. ¶ Mono oñdit nobis exēplūz
liberalis donatōis. z b in suū p^r
largitōē. Nam fons ille pietat^s et
mīfīcordie sēp m nobis z p nobis
dedit. qd vtq^s fuit excellētissime
largitatis. ¶ Decimo oñ
dit nobis exēplū rōnal^r ordiatōis
re^r nostraz in fine rite trāsmigra
tōis de h^o seclō. et in finali sui testa
mēti dispositōē. ¶ Un̄ Amb. in q/
dam sermōe. Auctor pietat^s i cru
ce pendens testamētū dedit sin
gul^r pietatis opa distribuēs. ap^lis
psecutōnem. iudeis corpus. patri
sp^rm. virgini panymphū. latroni
paradisū. pctoribz infernū. xpianis
penitentiā et crucē scām reliquit.
Et in ome. sup stabat. Dū moriēs
saluator sic testamētū suū dispo
suit q^d sibi de oibz q^d habuit nihil
retinuit. tpalia em̄ q^d mittebat tā
q^s vili ora iam duduz amiserat in
traditore. corpus suū in sacramē
to discipulis tradidit. discipulos
ip^sos patri cōmēdauit. vestes suas
diuisit militibz. et corp^s suū mor
tale crucifixozibz. Adhuc g^r nō ha
buit nisi m^rem et spiritū. idcirco
vt se de oibz rite expediret matrē
virginē virgini amico reliqt. z sic
spiritū post oia cōmēdauit deo
patri. Ecce forma rite trāsmigrā

De passione dñi

do de hoc mūdo quā in cruce do
minus confirmavit et nobis exē
plū reliqt. Ex quo manifeste patz
q si q̄s i extremis desiderat salu/
briter spm̄ suū cōmendare dō pa
tri prius se diligentē expedire debz
ab omnibz q̄ hic sibi fuerūt a deo
cōmendata vt post xpm̄ nud⁹ cat
spoliās scipm̄ nō solū habitz que
secū educere nō potest. sz etiā affe
ctu habēdi. qd̄ maximū ē. vt. l. hō
ita se subdat diuic volūtati vt eti
am tūc n̄ habeat affectū ad illa p̄
sentia nec appetitū ad vlti⁹ reti
nendū vxoies filios diuitias. imo
et ppriā vitā. qd̄ tñ in mult⁹ nō ē.
propter qd̄ plimi tā inuiti exēūt
de b̄ seculo. qz adhuc amāt p̄sētia
z possessa. et magis affectū habēt
ad hm̄i ampl⁹ retinēdi. De hoc
etiā loquit̄ Bonauētura dicens.
Quā munific⁹ fac⁹ es in nuptiis
tuis bone iesu rex et sponse. qz lar
ge oīa q̄ habuisti tradidisti. ecce ip
sis crucifixoribz orōis affectū. la
troni padisū. matri filiū. filio ma
trē. mortuis vitā. manibz p̄ris anī
mā tuā. toti mūdo signū potētie
tue obtulisti p̄ redimēdo suo. nō
ex pte sed totū sanguinē ex mult⁹
z largis foraminibz effudisti. pdi
tori tuo reatus sui penā. terre cor
pus sed nō ad corrūpendū ad rē/
pus tradidisti. Has et his filies &
tutes quas nobis saluator in sua
passiōe oñdit dignissimū est nob
cordis ocul⁹ inspicere z eas imitā/
do nostro redēptori cōformari vt
p eas sibi placeamus. z sic merea
mur p̄cipies fieri omnū illoz
fructū q̄s sua passiōe z morte
nobis meruit iesus christ⁹ domi
nus noster q̄ cū p̄re et spūscō v/
nus est de⁹ in secula bñdict⁹ amē

In die parasceues
Sermo xxxiij
Dos omēi
q̄ trāsitis p̄ viā attēdi/
te et videte si est dolor si
milis sicut dolor meus. Trecū. j.
Quia omnū saluberrimū est vi
atorū sepe recolere xpi passiōem.
Dicit em̄ btūs Bern. in qdā ser/
mone. Nihil tā efficax ad p̄sciētie
curāda vulnera necnō ad purgan
dū aciē mētis q̄s xpi vulnez sedu/
la meditatio. Idō sacra scriptura
freqntius imo diligent⁹ cōmen
dauit xpi mortē et eius passiōē.
z dū a suis fidelibz f̄m sensibiles
p̄sentia recessur⁹ ad inuisibilia pa
terne maiestatis trāsitur⁹ sub spe
cie panis et vini sacramētū sui sā
cissimū corpis z sui p̄ciosi sangui
nis instituit. et ad ipm̄ freqntari
dū in sue passiōis et mort⁹ mēo
riam fidelibus p̄mendauit dicēs
Hoc facite in meā cōmemoratōz
Et apl⁹. j. ad Corinth. xi. Quoties
cūqz manducabitis panē hūc z
calicē bibetis mortē dñi annūcia/
bitis. Et itēz dñs noster oēs ho/
mines viatores alloquit̄ p̄ verba
thematis dicēs. O vos om̄s qui
trāsitis zc. Per hoc oēs hortans
ad diligent⁹ inspiciendū ocul⁹ cor/
dis z deuote meditandū magni/
tudinē et gūitatē sue passiōis. taz
quo ad tristitiā interiorē. q̄s q̄ ad
dolorē exteriorē et ipius excessū
sup oēs hui⁹ tpis passiōes. Et hoc
fuit vnū ex illis tribus de quibus
supius dixi. et a quolibet christia
no sunt p̄ vitā suā freqnter et
maxime in b̄ sacro tpe attēdēda z
solicite meditāda. De alijs duobz
dixi vt audistis p̄cedent⁹ in duobz

Sermo

XXXIII

sermonibus de illo. Tercio restat
nunc agendum. et per impetranda gratia
ad hoc nobis necessaria recurra-
mus ad matrem misericordie reducē-
tes eam ad memoriam illam venerandam
stationem qua unico filio suo coram
se pendente in cruce hodie assistit to-
to materno affectu absorpta et in-
estimabili dolore confecta cum vi-
dit tam crudeliter cōteri innocentissi-
mum filium suum summe sibi dilectum di-
uinitus ab ea conceptum miraculose
genitum. et vere ac firmiter dei filium
credidit. Et insuper per eam gratia impe-
tranda etiam eam salutem angelica
salutarum dicentes Ave gratia etc.
N Pro huius membri persecutione
sit questio hec. Ultrapassio christi domi-
ni fuit acerbissima et maxima iter
omnes penas huius vite. Pro qua
stione est notandum quod in christo pa-
tente fuit verus dolor sensibilis
exterior quod causatur ex corporali lesione
per aliquod extrinsecum nocuum. Et
in eo fuit tristitia interior quod causa-
tur ex apprehensione alicuius discove-
nientis et noliti. ut dicit sanctus
Thomas in tertia pre summe. q. xlii. et
quodlibet illarum passionum fuit in chris-
to maxima inter omnes passiones hu-
ius vite. Et hoc primo declarat de
dolore sensibili exteriori. Nam quod il-
le dolor sensibilis christi fuit maxi-
mus inter omnes dolores huius vi-
te patet ex multis causis. Primo
propter perceptibilitatem patiens. Quan-
to enim complexio hominis est nobilior
et purior et subtilior tanto delicati-
or est caro eius et tenerior et precep-
tior. et sic etiam parum tormentum
tali corpori illatum magnū in eo cau-
sat dolorem. Fuit autem christus super
omnes mortales excellenter beatus com-
plexionatus cum corpore. et fuerit

formatum non actione nature sed mi-
raculose. quod immediate divina virtute
et operatio spiritus sancti cuius perfecta sunt
opera. Deutero. xxxij. et spiritus miracu-
losa facta perfectiora sunt alijs que
naturaliter sunt. ut dicit Christus. su-
per Iob. Et fuit etiam corpus christi in
virginali utero non ex tali materia
ex qua cetera humana corpora formantur.
sed de purissima materia. quia de
purissimis immaculatis et mundissi-
mis guttulis sacrati sanguinis ma-
rie virginis. ut dicit Damas. in suo
tercio. Et sicut magister sententiarum in. iij.
di. iij. Et ita propter nobilitatem et
subtilitatem complexionis christi. pro-
pter puritatem et teneritudinem corporis
sui. propter mundiciam et puritatem matris
ex qua christi caro operis spiritus sancti fuit for-
mata erat ipsa caro marie precepti-
bilis. et quodlibet tormentum in illa pre-
ciosa carne causabat valde mag-
num dolorem quam in alio humano corpore
quicquam. Cum ergo tormenta christo illata
fuerunt non pauca aut parva. sed mag-
nimis prestat quod in eo intensissimum cau-
sabatur cruciatum. Secundo fuit dolor
sensibilis passionis christi maximus
propter generalitatem passionis et quod
extendebat se non solum ad aliquam sed ad
omnia corporis membra et ad omnes exte-
riores sensus. Quia extendit se ad
omnes partes corporis patiens. nam passus est in
capite coram pungentium. in manibus et
pedibus fixuram clavorum magnorum
valde. quod sicut scriptura cum dicit Fode-
runt manus meas et pedes meos. in
faciem alapas et sputa ac vellicaciones
genarum. unde ipse dixit per prophetas Ysa-
ia. Lorum meum dedi percussoribus et ge-
nas meas vellenti. Quod quidam expo-
nunt de laceratione maxillarum factarum
in quibus impiorum iudeorum. Quidam
vero exponunt de extractione barbe

De passione domini

christi dñi. Et forte utrūq; factuz est. Ecce quō sacrilege man⁹ ipie gentis nō saturate colaphis z cōspuitōe desiderabil' vult⁹ dñi nři. sed etiā ad genaz ipi⁹ vellicantōez exarserūt. z inde sanguinē eliciuēt. Vbi cōsiderāda ē māsuetudo am mirabilis agni patiētissimi z merito imitāda Ipe em̄ genas suas pudicissimas iudeoz vnguibz lace rādas cū oi māsuetudie p̄buit. vt z nos patiēter sufferam⁹ si aliqn faciē nřam cōfusio ppter ipz ope riat. sustinuit et flagella durissi/ ma z gūissima i dorso in lateribz z in sacro pectore suo. dicēte Hieronymo sup math. Traditus est iesus militibz vberādus. z illō sa/ cratissimū dorso pectusq; dei ca/ par flagella sumplerūt. tandem in toto corpe sustinuit expāsiōez et crudelē ipius distensionē in cru/ ce. vt oia ei⁹ ossa dinūerari possēt fm̄ illud psal. Dinūerauerūt oia ossa mea. Passus est etiā in oibz qnq; sensibz corpeis. Nā f3 tactū passus verbera z vulnera multa vt in capite p spinas. in manibz z pedibz p clauoz fixuras. in toto corpe flagella z virgas. fm̄ gustū felle et aceto potatus est. fm̄ olfa ctū qz i loco fetido cadauez mor tuoz q̄ d3 caluarie locus appēsus est patibulo. fm̄ auditū lacessitus est vocibz insultātū blasphemantiū z irridentiū iudeoz. fm̄ visus passus est videns mřem et disci/ pulū quē diligebat flentes. adau xit em̄ vulnez passionē mřna cō passio quā tam tristissimo corde. manibz cōplossis. ocul' lachryma/ rū torrente fluentibz voce queru/ la sibi pendēte in cruce vidit asta re. **¶** **¶** Unde in omel'. sup

stabat d3. q nō modicū passionis sustinuit dñs ex assistētia dilecte mřis sue quā desolatā z ineffabi li meroze plenā cognouit. qz ex h pbat qz iā in p̄mo moritur⁹ a/ maritudine mortis q̄si oblit⁹ de solate matri sic cōpassus ē vt iam in vltimo spū cōstitutus dispo ne ret quō h manere deberet alri eā cōmēdādo. Et subdit. O dolores ierpicabiles. o ineffabilē reapro catōem sancti amoris. fili⁹ patiē valde. et mater nimis patiebatur mater est cōpassa patiēti vnigeni to. fili⁹ recōpassus est patiēti mři Tanti⁹ em̄ fuit iper⁹ passionis dñi iesu vt q̄si torres xpm̄ patien tē impleret dolor et inebriaret. z eo impleto i mřem efflueret. qua sibi impleta in ipm̄ filiū patiētes quodā mō passio redundaret. De ista generalitate passionis loquit Bērū. in quodā s̄mone dicēs. Ca put angelicis tremendū spiritibz densitate spinaz pūgīt. facies pul cra p filijs hoim spūis iudeoz derturpat. oculi lucidiores sole ca ligant in morte. Aures q̄ audiunt angelicos cant⁹ audiūt peccatoz insult⁹. Os qd docet angelos fel le z aceto potat. Pedes qz scabel la adorant crud clauo affigūtur. Man⁹ q̄ formauerūt celos sunt extēse in cruce: clauis affixe. Lor/ pus verberat. latus lācea pforat. Et qd plura. nō remāsīt in eo nisi lingua vt p pctōribz ozaret z ma/ trē discipulo cōmēdaret. Et Lbr̄y so. sup Math. Que nobis erit cō tumelia postq̄ bec xps passus ē. nec enī pticulayna sed totū corp⁹ iniurias patiebat. caput p coronā manus p clauos. os p acetū. faci es cōspuebat. gene vellebantur. et

eadē totū corpus in cruce expādit et pforat. **Tercio** fuit dolor xpī maximus ppter genus passionis et mortis. qz mors cōfixorū in cruce fuit acerbissima et hoc qz tales cōfigunt in locis neruosis et maxime sensibilibus. s. in manibz et pedibus. et ex hoc qz ipm corpis pendētis cōtinue auget dolorē. Nō em̄ habuit sustēratōnē corpus illud magnū et pfectū nisi vulnera quatuor in qbus pēdebat ex quo valde distēdebat et lacerabat. et ex hō fuit crucifixo acerbissima. qz dolor in ista passione diuturnior est. nō em̄ tales cito moriūtur sic gladio interempti. imo dñs tribu horis pēdebat in cruce i isto intensissimo dolore. De hoc loquens Augusti. sup. Johan. d. Ista morte crucis nihil fuit peius inter oīa genera mortij. et deducit ibidē qz ista mors erat maior opprobrij maioris supplicij. longior et exterminij. Subdit qz passione et morte crucis nihil erat tūcin carne intolerabili. et nihil est cruce in frōte gloriofius. **Quarto** fuit dolor passionis christi maximus propter eratē sue qualitatē. Mortuū em̄ fuit in etate in qua maxime viget hoīs robur et fortitudo et oīa vitalia tūc sūt viuacissima et ideo maior est dolor i tē etate et mors innaturalior et cū maiori violētia et dolore. **P Quinto** fuit rōne finis passionis. Fuit enī finis passionis liberatio generis hūani a pctō et satisfactio p pctis totius mūdi. ppter hoc enī dñs patiebat et moriebat ut p hoc genus humanū redimeret. p totius mūdi peccatis satisfaceret. Et ideo ut vult san. Tho. vbi supra. Tātū dolorē

assumpsit dñs voluntarie qz erat pporcionatus magnitudini subiecti fructus qz inde seq̄bat. Erat ei sufficiens satisfactō p oīm pctis. et licet minimus dolor xpī suffecisset p pctis oīm hoīm et hoc ppter dignitatē diuine psonē ex qz infinitas habuit virtutē. tñ ut dicit. s. Tho. Christus voluit humanū genus liberare a pctis nō pte. s. iusticia. Et ideo nō solū attēdit qz virtutem haberet dolor eius sed etiam quātus sufficeret fm naturā hūanā ad tantā satisfactōz. et videt sic posse intelligi. s. qz dñs nō cōtēntus fuerit ut pateret p nobis dolorē quē lesio exterior sibi poterit inferre. sed ut esset plenior satisfactio p factis pctis nris auxit dolorē iponte tñ assumpsit ut esset sufficiens et plena vel sufficiens satisfactō p pctis totius mūdi quez ppter imēsam multitudinē et infinitā magnitudinē pctōz optuit esse intensissimū. Et istz et alijs sibi bus causis ppter qz sensibilis dolor corpis xpī passionis fuit maximus inter oēs dolores huius vite. **Secundo** declarat qz etiā tristitia interior xpī tpe passionis sue fuit maxima inter oēs tristitias huius vite et similis ex plūbus causis. **Prima** fuit multitudo et magnitudo pctōz p qbus tristat est. nā ipse tristabat p pctis oīm hoīm pntiū pccatorū et fuorū. et ista tristitia i eo excessit longe et ineffabili oēs tristitia cuiuscūqz cōtristati. sic pctā totius mūdi p qbus tristabat innumerabili plā fuerūt pctis cuiuscūqz cōtristati. **Secunda** cā fuit claritas pgnitōis sue tāto ei qz plus detestat peccatū et tāto sibi plus displicet qz pfecti nōscit neq̄ciā siue maliciā pcti

De passione dñi

z dignitate dñi dei sūme boni qui eo offendit z cōtemnit. s; xps dñs etiā fm hūanā naturā rōne inestimabilis sapiētie sue create distinctissime nouit infinita pcta mūdi z infinita eoz malicā z spretū siue cōtēptū q p illa fit imenso bono dño deo cui tā multipliciter obligamur ppter infinitā suā dignitatēz ppter inūerabilia bñficia suscepta iō pcta illa z ipoz multitudō z magnitudo z nra detestabilis ingratitudo de tantis bonis z donis causabāt in eius hūanitate inestimabile tristitiā displicentiā z detestationez eoz. ¶ Tercia causa fuit eius maxia charitas z dei dilectō. q̄to ei dei dilectō maior est i aliq̄ tanto plus displicet eidē om̄e aduersū deo z eius offensiuū. s; xps fm hūanā naturā habuit improportionabiliter maiore charitatē q̄z aliq̄ alia creatura vnq̄z habuit vel habitura sit de lege dei ordinata. qz dat⁹ est sibi spūs nō ad mēsurā Job. iij. z iō inestimabiliter displicuerūt sibi pcta hūani generis z causabāt sibi maxiaz tristitiā eo q sūt z fuerūt offensa tā grauis dñi dei inestimabiliter sibi dilecti. ¶ Quarta causa fuit amissio vite corporalis q̄ amissio est naturaliter horribil hūanē nature sibi derelictē sic dñs in hora passiōis vires inferiores aie dereliquit ppter nature. z ita corporalis xpi vita tāte fuit dignitas p̄cipue ppter diuinitatē vnitā q de eius amissione etiā ad vnā horaz esset magis dolēdū q̄ de amissione vite alteri⁹ hois p tps etiā q̄z tūcunqz. Un̄ P̄hs. iij. ethi. d. ¶ Quinto scit eā meliōrē z tñ eaz exponit ppter bonū virtutis. z sic etiā

xps vitā suā dignissimā z maxie dilectā exposuit ppter bonū charitatis. fm illud Hier. xij. Dedit dilectā aiam in manus inimicōz. ¶ Quia causa fuit casus et pccm iudeoz in eius morte delinquētū qui tā multipliciter erāt debitores sui ob qd ipis singularitē tā multa z magna bñficia exhibuīt. De qbus omibz tā ingrati erāt vt nō solū ea n̄ agnoscērēt et cōfiterēt. s; etiā tātū bñfactorē crudelitē occiderēt. ppter qd de eis dici poterat Retribuebāt mihi mala pro bonis et odiū p dilectōe mea. ¶ Quia aut multa bona ipis oñderit p̄z qz fuit popul⁹ suus p omibz electus quē de seruitute egiptiaca liberauit z a graui onere pharaonis quē in deserto māna pavit añ cuius faciē aquas maris z iordanis diuisit z q̄si in vtres cōgregauit vt essent eis q̄si p muro a dextris et a sinistris añ cuius faciē gentes fortes z multas de terra sua eiecit vt eis daret iū possessionē terrā melē z lacte manantē z alia inūerabilia bōa eis oñdit a p̄ncipio. z nūc in carne spāliter venit z inter eos spāliter cōuersat⁹ ipsoz infirmos sanauit. cecos illūiauit. demones effugauit. mortuos suscitauit z inūerabilia alia miracula opatus ē. Pessimoz ergo iudeoz pccm z ingratitudo de tāz bñficijs auxit etiā interiorē tristitiā christi dñi. z nō solū pccm iudeoz tūc exētiūz z in xpi mortē p̄sentētū auxit ei⁹ tristitiā. sed etiā iniquitas et magnitudo futuroz hoim quāvidit z nouit distincte sicut omia noscit Un̄ Bernardus in quodā sermone loquēs in psona christi dīc. O homo vide que p te patior. nō est

dolor
qui p
afflic
dior z
interio
te tā in
dā serm
iterū lo
tis p p
p mea
dis aff
gnāt m
ra corp
debat
sui sang
aliter ei
rauit q
fuit. z v
barin p
lē ingra
tanqz n
uioni. z
tanto b
bar etiā
mā vial
rūt ei
bonis. q
ra a ma
a iudeis
suorū a
gas eue
rū cruat
¶ Sert
suoz di
rū qui e
ge ante
Lorula
meū de
ta. Opp
expectau
nō fuit. q
nō inuen
noti dese
bilan sūt

dolor sicut q̄ crucior ad te clamor
 qui p te morior. vide penas quibz
 afficioz. vide clauos. quibus perfo
 dior. z cū sit dolor tantus exterior
 interior tñ est plactus grauior cuz
 te tā ingratū expior. Et itez i quo
 dā sermone dicit ad peccatores et
 iterū loquit in psona xpi. Nō sa
 tis ppter te vulneratus sū. nunq̄d
 p mea iniquitate afflictus sū cur ad
 dis afflictionē afflicto. magis ag
 gnāt me vulnera tui pccī q̄ vulne
 ra corporis mei. Et Raban⁹ dicit Uli
 debet dñs ad augmentū doloris
 sui sanguinē suū tā viliter z tā inu
 aliter effusū. qz sic inuacuū labo
 rauit qz tūc vir vnū latronē acqui
 suit. z vnū apostolū pdidit. Uide
 bar in p̄sentibus et futuris gene
 lē ingratitudinē q̄ enaz a xpianis
 tanq̄ mortuus dādus erat obli
 uioni. z q̄ paucissimi sūt qui ei de
 tanto bñficio gratias agāt. Uide
 bat etiā p̄sentū et futurozū pessi
 mā vicissitudinē ab his qui ode
 rūt eū gratis z retribuūt mala p
 bonis. qz si pati possz adhuc peio
 ra a malis xpianis pateret q̄ tūc
 a iudeis. Uñ sup̄ dolorē vulnerū
 suozū addentes p̄uicarōes pla
 gas eius quoti die et renouāt z ite
 rū crucifigūt atqz ostentui habent
 ¶ Sexta causa fuit specialit̄ cas⁹
 suozū discipulozū z ceterozū amico
 rū qui eū deseruerunt. vt ipse lon
 ge ante pdixit p pphetā ysa. lxiiij.
 Torcular calcavi sol⁹ et nō est vir
 meū de gentibz. Et in alio pphe
 ta. Opprobriū sustinuit cor meuz
 expectaui qui simul cōtristaretur z
 nō fuit. quesiui consolantez me et
 nō inueni. Et nō solū amici sui et
 noti deseruerūt. sed z in eo scanda
 lisa sūt qui cū eū vt hominem pa

ti et mori viderūt. tunc eū solū ho
 minē esse crediderūt. vel de eius
 diuinitate dubitauerūt.

¶ Septima fuit p̄pinitas sui
 venditoris. venditus em̄ fuit z tra
 ditus nō a q̄cunqz sz a discipulo z
 ap̄lo cōmensali. Qd cōgrit in ps.
 cū dixit. Si inimic⁹ meus maledi
 xissz mihi sustinuisse vtiqz. et si is
 qui oderat me sup̄ me magna lo
 cutus fuit abscondisse me for. ab
 eo. Tu vero homo vnanimis dux
 me⁹. z not⁹ meus Qui simul me
 cū dulces capiebas cibos in do. d.
 an. cū cōsensu. Qui edebat panes
 meos. sz in sacra cena. magnifica
 uit sup̄ me supplātationē. Ea autē
 mala que nobis inferunt ab illis
 q̄ nos diligere deberēt plus cōtri
 stāt q̄ que ab extraneis sūt. Uñ
 dicit Grego. in ome. xxxv. Nō ino
 rē dolorē mala inferunt que ab ex
 traneis inferuntur. Plus vero in
 nob̄ tormēta sentiunt que ab illis
 patimur de quoz mentibz p̄sume
 bamus quia cū dāno corporis ma
 la nos cruciāt amisse charitatis.
 Subdit Hinc est q̄ de iuda pro
 ditore suo p ps. dñs dicit. Si ini
 micus meus maledixisset. zc. vt
 prius fuit allegatū Et subdit Gre
 gorius. Ac si dñs apertis vocibus
 de suo traditore diceret. transgres
 sionē eius grauius p̄tuli q̄to hāc
 ab eo qui meus esse videbatur sen
 si. ¶ Octaua fuit p̄ceptitas ani
 me christi. Nā tristitia causatur ex
 apprehensione discōuenientiū et
 nolitoz. Quāto quis distinctius
 p̄cipit illa mala discōuenientia et
 tristitie inductiua tāto maiorem
 causant tristitiam. Sed anima
 ipsius christi fm̄ omnes vires su
 as interiores apprehendit effica

De passione dñi

diffime et distinctissime oia p̄dicta mala et om̄es circūstātiās eorū eo q̄ om̄ia cognoscat ideo maximaz causabāt tristitiā in eo q̄ clare nota erant. Et his igit̄ et alijs filijs causis fuit tristitia aīe xp̄i maria inter om̄es tristitiās huius vite p̄fillā ergo magnitudinē dupl̄is passionis xp̄i. s. doloris exterioris et tristitiē interioris sup̄ om̄es passioēs hui⁹ vite dixit p̄pha Hiere. j. Treno. *O* vos om̄es q̄ transitis zc. *S*uper b̄ amonens nos q̄ sepe de hēmis oculo interiori et mērali videre actu cognitōnis et meditatōis. et ex h̄ etiā mōueri actu deuotiōnis et affectōis et attēdere. i. attente cōsiderare mortē et passionem xp̄i et p̄dictas alias causas acerbitat̄ vsusq̄ passionis sue. s. et doloris sensibilis exterioris et etiā tristitiē interioris. q̄ t̄lis attēta cōsideratō et inspectō passionis xp̄i vulnē et cōtumeliā eius valde est hoībz salutaris. Cui⁹ figura p̄cessit Nāri. xxi. vbi dicitur Q̄ cū serpentes irruerūt in filios israel et plagas multas fecissent in populo. Venerūt ad moysen et rogauerūt. d. Ora vt tollat a nobis dñs serpētes. Orauitq̄ moyses p̄ populo et de mādato dñi fecit serpētē enēū quē exaltauit in ligno quē paussit a serpētibz cū aspicerēt sanabant. Qd̄ fuit figura de xp̄o exaltato in cruce. sicut xp̄s se oñdit ip̄e mer saluator Johā. iij. vbi dicit. Sicut moyses exaltauit serpētes in deserto. ita exaltari optet filius hoīs. vt om̄is q̄ credit in eū non pereat sed habeat vitā eternā. De hoc loquens Augusti. omelia. viij. sup̄ Johā. d. *H*oīes qui mordebant a serpentibus intuebantur.

Subdit qui sūt serpētes mordentes p̄ctā de mortalitate carnis p̄ deūtia. Quis est serpens exalta⁹ mors dñi in cruce morsus letalis serpentū mors xp̄i vitalis. *R*espiciatur ḡ serpens. s. xp̄s vt nihil valeat mors. *R*espiciat̄ serpens. s. si ne veneno vt respiciēs curet ab oī veneno. Et subdit. Nos ergo fr̄es vt a p̄cto sanemur xp̄m crucifixū intueamur. quō em̄ qui intuebantur illū serpentē moribz nō peribant serpentū. sic qui intuent̄ fide xp̄i mortē sanant̄ a moribus peccatorū sed illi sanabāt a morte ad vitā t̄palē. illi aut̄ vt habeant vitā eternā. Et si aspectus figure olim vt audistis tantū valuit vt eā aspiciētes curaret a serpentū moribz. quante putatis est efficacie intuitus figurati. s. xp̄i redemptionis in erecto ligno ad clauos depēdētis. *H*is ḡ mortē eternā euadere r̄spice huc ad christū crucifixū. et respice nō solū oculū cor poris sed m̄tro magis oculis cordis. *H*is mundū spernere et carnem vincere respice huc et crucifixi ge carnē tuā cū vicij et cōcupiscētijs. *H*is a venenosis serpentū moribz. i. demonū suasiōibz et peccatorū vulneribz sanari r̄spice huc q̄ vt sup̄us allegaui Bern. diē. Nihil tā efficax mihi ad curādūz p̄cie vulnera necnō ad purgādūz mētis acie q̄ et vulnē christi sedula et deuota meditatio. Et q̄a saluatoris cognitio est meditatio passionis christi iō d̄ ea diligēt nos amonet b̄t̄s Aug. in quodā sermone ad virgines vbi dicit. *I*nspecte vulnera pendentis in cruce. sanguinem morietis. p̄cium redimētis. acatrices resurget. Caput

habet inclinatum ad osculandum. cor aptum ad diligendum. brachia extensa ad amplexandum. totum corpus expositum ad redimendum. Sbdit Nec quate sunt cogitare hoc in statera cordis vestri appedire ut totus nobis figatur in corde qui totus fuit pro nobis fixus in cruce. **T**unc autem adhuc clarius cognoscamus excessus passionis christi super omnes alias passionis huius vite. et ut secundum predictum. b. Augustini consilium christus totaliter insigatur cordibus nostris per cognitionem. amoris et per compassione ut etiam possit quilibet ad instar spiritus sibi ex eis colligere et colligare fasciculum mirre et cum colligatur inter vera sua. id est in corde per uirga et uirga eorum memoria colligere. sumemus breuiter aliquas particulas passionum christi percurrente aliquantulum ingressum eius in mundum. pergressum eius in mundo. et egressum eius de mundo. In ingressu etenim in mundum moritur natus est tribulatione et dolore inuenit. nascitur enim in stabulo. uilius panis inuoluitur. super dura lumentorum pabula in praesepe collocatur. Et ut nostris mederetur doloribus. dolorem subiit circumcisionis. ligatur fasciis. et iam seuit in eum rex iudeorum. Atque adhuc pendens ad uera matris fugiens a facie herodis portatur in egiptum. In pergressu uero in hoc mundo longe excessit alios in labore et dolore. quod ergo mortalius unquam fuit tante paupertatis. tante abstinentie tam pluxus in uigiliis. tam frequens in orationibus tam cruciatus fame et siti quando in deserto cum feris manens suam innocentissimam carnem pro nobis maceravit ieiunio. xl. dierum et noctium

Ubi et illusoris spiritus temptamenta ut nobis nostra tolerabilia faceret equanimiter tolerauit. Quis tam constans fuit in labore et sudore vultus sui cum circumibat ciuitates et castella euangelizando uerbum dei sermonemque confirmando et uirtute diuinitatis sue demonstrando sequentibus signis. Ubi etiam multas ab impijs iudeis sustinuit contumelias irrationes: exprobrationes. contradictiones uerborum suorum. et opera diuina quae in eis operabatur. et quae nemo alius potuit operari blasphemantes attribuebant arti magice et beelzebub principi demoniorum. sepe insidiabatur uirtute sue intendendo sibi mortes et cum lapidibus impetendo. In egressu eius a mundo statim post uultum maiorem cenam appropinquante hora traditionis sue cepit (referente sacro euangelio) redere et pauere ac mestum esse. ita ut ipsemet diceret suis discipulis et amicis. Tristis est anima mea usque ad mortem. sanguineus sudor agonizantis membra tam copiose perfudit. ut iam non distilleret. sed guttati in terram decurrerent. quod uerumque certissimum fuit indicium maxime et amarissime passionis quae sibi de propinquo imminabat et quam diutissime nouit et inenitabiliter mori uoluit sustinere. Nequaquam enim corpus extrinsecus tanto talique sudore deflueret nisi cor intrinsecus propter inestimabile malum de propinquo imminens anxietate. tanti mali naturali horrore et nimio dolore uolentia arrareretur. uoluntarie occurreret suis inimicis cum ad mortes querentibus. uiri sanguinem cruentas manus iniecerunt in eum et agnum mitissimum in nullo oblatrantem et

De passione dñi

nihil renitentē duris vincul' vinci
entes tanq̃ latronē trahabant ad
domum anne primuz. vbi etiam
post alias iniurias q̃ui vberē i fa
cie a suo pōtificis suscepto. Itē
vincit' ducit' ad domū cayphe p̃n
cipis sacerdotū. vbi post mltā fal
sa testimonia vultū ei' venerabi
lē in quē desiderāt angeli p̃spice
re. qui om̃es celos adimplet leticia
pollutus suis labijs spuris multi
pliciter inq̃nauerūt. sacrileg' ma
nibus gloriosam faciē cedebant.
velo in derisionē opuerūt. z dñm
vniuerse creature sicut seruū p̃tē
p̃ribilē et despectissimū colaphiza
uerūt. Tūc propter hec z alia in
cōmoda noctis totū in eo x̃ifica
tū est quod de eo p̃dixit Ysa. liij.
Nō est species ei' neq̃ deco'. vidi
mus eū no. vi. z sci. infir. et q̃si ab
sconditus vultus ei' z despectus
vnde ne creputauim' eū. Glere lā
guores ñros ip̃e tulit. z dolores
ñros ip̃e portauit. et nos putauim'
eū q̃si leprosum et p̃cissum a
deo et hūiliatū. Ip̃e aut' vulnera
tus est propter peccā nostrā. attrit'
est propter scelera ñra. disciplina
p̃cis ñre sup eū et liuore ei' sana
ti sumus. Post ista totū noct' in
cōmoda iesum itē ligatū duxerūt
de domo cayphe in p̃torū. z pila
to p̃fidi tradiderūt. q̃ eū misit he
rodi vbi postq̃ derisus fuit i alba
veste velut stultus remissus ē ad
pilatū. qui eū app̃hēdit inq̃s ligā
do ad statuā. z sic g̃uter flagella
ri iussit aut p̃misit q̃ sanguis eius
tā copiose colū nā aspsit q̃ fertur
adhuc rubra illi' sāguis vestigia
seruare. In his oib' nō satiati do
minū iesū derisorie ac cū nimia pe
na et confusioe velut ad imaginē

regis induit et coaptāt circūdan
tes ei' vestem coccineam qua an
quit' reges vti solebāt. z plecten
tes coronā de duris z acutissimis
spīnaz aculeis densam illā capiti
suo nō solū ad irridendū s̃ ad pu
niendū ip̃osuerūt q̃ sc̃tissimū cor
pus multipliciter vulnerauit. et
guttas sanguis vndiq̃ eliciēs vs/
q̃ ad venerabilē ei' faciē et collū
defluere cepit. baculū arūdinēz
quē ei' in derisionē loco sceptri re
galis dederūt de ip̃ius manu ra
piētes cū eo vulneratū caput dñi
p̃cusserūt positis corā eo in terra
genib' adorāt sublanādo atq̃ eū
regē iudeorū cōclamantes. z mor
ad p̃spuēdū amabiles genas sub
siliūt. maxillas palmis p̃cutiunt
z ei' venerabile collū colaphis de
honorant. Post hoc dñs recepta
in se snia mortis iubet dorsū iaur
uare sub crucē onere. et sup̃ p̃por
tare ignominia. s. crucē tūc valde
ignominiosam et ad locū suppli
cū deductus. potat' myrrha z fel
le. nudat' vestib' vt videat' virgīa
ei' caro tota vulnerata z vberib'
vndiq̃ lacerata. affigit' cruci ferre
is clauis q̃bus eis sanctis mani
b' z pedib' p̃forat' totū corp' sic
detrozū z sinistrozū sursum z de
orsū distendit vt oia ei' ossa vale
ant nūerari. Ita em̃ ip̃e p̃dixit p̃
ppham. Foderūt man' meas et
pedes meos. dinumerauerūt oia
ossa mea. In cruce leuat' z solis q̃
tuor manū et pedū vulneribus
sustentatus trib' horis sic pende
bat in cruce nudus in medio dy
orū latronū. Elino myrrhato z
felle potat'. a iudeis irridet' z sub
sannat'. z tanq̃ omnib' consumma
tis inclinato capite tradidit sp̃m.

De
rea
H
los
nu
De
passi
ea
mur
ve
rereg
Thi
cōmu
gnab
iulde
extra
ius se
lor a
Nō
catū
p̃tis
brū q
sum.
uaron
oculis
liate
ista ab
inuiē
quā p
sus est.
in infir
regnat
sancto
tus B

De
p̃n

quolibet
cōsidera

De cuius latere adhuc milis lan-
cea aperto manavit sanguis et aq
Nec dubita piosi sanguis copio-
sus riuos ex qnq vulnerib ma-
nu pedu et lateris effluxisse.
Hec et alia que christus pro nob
passus est figamus in corde nro.
ea sedule meditemur et comparia-
mur saluatori nro dno patienti.
vt mereamur dno eidem coregna-
re regnanti. Quia dicit apls. ij. ad
Thimo. ij. Si comortui sum et
coniuemur sustinebim et conre-
gnabim. Exeam fm monita e/
iusdem apli ad Heb. vlti. ad eum
extra castra. i. extra concupiscencias hu-
ius seculi iproperiu crucis et vici-
lor asperitatem cum illo portantes.
Non enim decet membrum esse deli-
catu sub capite crucis fixo. nec ad ca-
pitris corpus iudicari punire me-
bru quod capiti no fuerit copal-
sum. Copatiamur itaq dno sal-
uatori nostro. et iugiter cu corde et
oculis inspiciam in omi illa hui-
litate qua pro nobis suscepit. In oi
ista abiectione qua pro nobis su-
stinuit. In omni ista aduersitate
qua pro nobis et pro nra salute pas-
sus est. vt eum mereamur videre
in infinita gloria sua qua in celis
regnat in eternu cum patre et spu
sancto vn deus in secula benedi-
ctus Amen.

De passione dni Particula
prima Sermo xxxv

Anteriorib

tribus sermonibus dixi
tribus q mihi videntur
quolibet fidei in christi passione
consideranda et sollicite meditanda.

Primo enim enuerant multiplices
fructus qs nobis christi mors et
eius passio contulerunt. Secundo enu-
meravi charitatem patientiam et ml-
tas alias virtutes qs nobis do-
minus in sua passioe ostendit et ad
imitandu proposuit. Tercio enu-
meravi plures causas propter quas
vtraq passio christi. scz ta interio-
r tristitia q exterior dolor ma-
ior fuit omni alia passione huius
vite. Quod sequitur ad tunc dicta pro-
pono nuc hystoriam dñice passiois
vt saltem iuniores habito aliquo
intellectu particulariter etiam possint
ipias facili inspicere oculo et tena-
cius memorie commendare ac duo-
tius. et cum maiori affectu singu-
las meditari. atqz ita ex omnibus
christi passionibus tanq ex multis
myrrhe ramusculis sibi cu spon-
sa fasciculum myrrhe colligere et
colligare que ad fouendu deuoti-
onem porrent in cordis clara no-
ticia et viuaci memoria. Rogem
igitur maria virginem matrem mise-
ricordie vt nobis ipetrare dignetur
gratias qua directi et illustrati sic
d alijs loquamur. sic ea audiam
et taliter corde percipiamus q sit vo-
ad honorem et nobis ad salutes
Pro quo ea salutem angelica sa-
lutatione dicentes. Ave maria etc.
Et Dominus et saluator no-
ster quod alijs percipere voluit ipe
pri in se opere ostendit. et postea
alios ad idem faciendu ammonu-
it. Propter quod dicit Actuum. j.
Lepit iesus facere et docere. imo
quia dominus solum propter nos
homo factus est et defectibus no-
stris subiectus. ideo qd in hac
vita conuersatus est nihil in humana
natura frustra fecit aut pattebat.

De passione dñi

sed totū ordinavit ad salutē et in
formatōem atq; exemplū fidelīū
suorū. propter qđ oīs christianus
debz doctrinā vitā et passionē xpī
p oculis habere ac iugiter intueri
tanq; exemplar clarissimū oīs
scitatis atq; illud imitari fm eri
gentiā status sui. ad qđ utiq; req
rit aliq;us noticia eorū. p q habē/
da p̄sentē sermonē incipiam⁹ me
morantes illud qđ dñs ante sue
passiōis inchoatiōez fecit. De quo
scribit egregi⁹ euāgelista Johānes
Qd̄ domin⁹ noster appropinquāte
illa benedicta hora in qua dcreue
rat p salute nostra sufferre tā triste
suppliciū in sanctissima sua carne
quā de intemerata virgine trahit
antequā corpus suū daret discipu
lis ac institueret illud sacratissimū
corporis et sanguinis sui sacramē
tū. surrexit a cena et depositis vesti
mētis suis preanxit se lintheo. Et
cū p p̄rijs manib⁹ misisset aquā in
pelui lauit pedes discipulorū suorū
et extersit lintheo quo erat p̄cinct⁹
Et quia scuit dñs q in moralib⁹
plus mouent exempla q̄ verba so
la: ipse prius ostendit in se opus
hūilitatis et postea cū resedit disci
pulos et nos ad eū in hoc imitan
dū ammonuit dicens. Si ego do
min⁹ et magister vester laui pedes
vestros fortius debetis alter alte
rius lauare pedes. Exēplū em̄ de/
di vobis vt quēadmodū ego feci
vobis ita et vos faciāt. ¶ In quo
suo ope tria nos docuit dominus
suo exemplo. Primus est miseri
cordia et subuentio indigētie proxi
morū et opera amicitie et amoris
fraterni. Lotio ei pedū facta pau
peri indigenti est opus misericor
die et facta alteri est opus amicitie

et fraterni amoris. p̄p̄ qđ fm̄ ill.
de lyra et sc̄m̄ iho. in postilla sup
Johannē p lotionē pedū designā
tur oīa opa misericordie. et quod/
libet hūilitatis et pietatis officiū
primo impensū. et ad talia impen
denda primo q̄libet tenet ex p̄cep
to in necessitatis articulo. s; extra
causaz necessitatis tenet homo de
bito p̄gruitat⁹ et honestat⁹. Et ē no
tandū q̄ p̄suetudinē lauādi p̄is
pedes sensibilis et ad l̄raz q̄ apud
nōnullos obfua⁹ laudat. b. Aug⁹
sup Johannē dicēs. Est apud ple
rosq; p̄suetudo cū se inuicē hōspi
tio suscipiūt faciunt sibi inuicē fra
tres etiā ope visibili. multo autē
meli⁹ est et sine cōtrouersia veni
t et etiā manib⁹ fiat. nec dedignet
qđ fecit christus facere christian⁹.
Cū em̄ ad pedes fratris inclinā
corpus etiā in corde ip̄o v̄l excitat⁹
vel si iā ierat p̄firmat hūilitat⁹ af
fectus. Subdit Aug. sed ex cepto
h̄ moralī intellectu nūqđ frat fra
trē poterit a delicti cōtagiōe mū/
dare. Sed cōfiteamur inuicē de/
licta n̄ra et delicta inuicē donem⁹
et p̄ n̄ris delictis inuicē orem⁹. at
q; ita qđ dāmō inuicē pedes lauem⁹
Per hoc innuit q̄ hō lauat sp̄ua
liter fratri pedes cū q̄rū in eo est
abluit sibi maculas cordis. qđ fit
tripliciter. Primo remittēdo ei of
fensā. fm̄ illud ad Col. iij. Dona
te inuicē sicut dñs donauit vob.
Sc̄do orādo p̄ p̄ccis eius. fm̄ illd
Jaco. vi. Orate pinuicē vt salue
mini. Tercio ip̄m amonēdo et fra
terne corrigēdo. fm̄ illd Math.
xviij. Corripe eū int̄ te et ip̄m so
lū. ¶ Sc̄do in hoc suo ope
docuit nos dñs p̄fectissimā hūi
litate. Magna et cū p̄fūda n̄

mis fuit illa hūilitas q̄ dei filiū
se inclinavit ad terrā. et discipulo
rū suoz simpliciū et rusticanozū
hoīm sc̄tis suis manibz lauit pe
des x̄p̄i lutosos et maculatos
qz discalcate incedebāt. vt dīc̄t M̄
co. de l̄y. Et de hoc loq̄ns Bern.
dicit exclamādo. O mira pietas.
o noua et inaudita hūilitas. x̄p̄s
dei filiū veloces pedes ad fundē
dū sanguinē de pura et intemera
ta virgie natus rex regū et domi
nus dñantū aū discipulos rene
rēda genua flexit hūilis et p̄clū
pedes eoz lauit. Subdit. Quid ti
bi videt o hō q̄m qz es quem ira
accēdit. quē supbia cōsumit. qd ti
bi videt de creatore tuo. ecce p̄nū
lauit pedes discipulū suū. et tu dedi
gnaris recōciliari et hūiliari fr̄ibz
offensis. in q̄ supbia diaboli seq̄r̄
z christi hūilitatē imitari p̄tēnis.
non p̄pēdes qd scriptū est Jaco.
j. Deus supbis resistit hūilibz aut
dat grām. Tercio oñdit nob̄ i
illo ope excellentissimā patiētiā z
māsuēdine cū ip̄e dñs sēlus v/
niuersē creature factor aū scelera
tissimū p̄ditorē suū cui ip̄m non
latebat crudelitas genuflecto. p̄cū
bebat et maledictos pedes sc̄tis
simis manibz attrectabat lauit z
exterlit. Magna inīqtas et obsti
natio p̄ditoris illi q̄ inter tot in
dicia charitat̄ z hūilitatis offida
tantā iniquitatē adhuc cōmittere
cogitabat. Et nūmū admirabilis
x̄pi caritas qui licz p̄fecte nosceret
malignitatē indurati cordis sicut
certissime oīa sat. voluit tñ illi p/
dito exhibere oīa que māsuēdi
nis et benignitat̄ erāt. z q̄b̄ du
ri cordis possz p̄tinacia emolliri.
p̄pter qd etiā in ip̄a captiuitatis

sue hora nō negauit ei osculū. z in
sup veteris amicitie amonuit eū
dicens. Amice ad qd venisti. sicut
etiā horrore imani criminis eū ter
rere voluit cū dixit. Juda osculo
filiū hoīs tradis. De hoc loq̄ns
Ans. dicit. Hoc hūilitatis z man
suetudinis speculū intuerē o hō. z
vide dñm iēsū in tremendo iudi
cio viuoꝝ et mortuoꝝ aū pedes
paup̄culoz discipuloꝝ imo et iu
de neq̄ssimi p̄ditoris sui se incur
uantē. et discē ex h̄ qz m̄tis ē z hu
milis corde et cōfundere in super
bia tua. erubescē impatiētiā tuam
memento qz cūis es et puluis. et
noli supbe eleuari sup̄ te nec ip̄a
tenter exagitari p̄tra p̄ximū tuū
¶ Sed di. aliq̄s cū dñs sc̄uerit
qz talia frustra sibi. s̄. aude exhibe
rent. qz sc̄uit qz a p̄cto p̄ hec nō re
traheret nec desisteret a concepta
malicia nisi eā ope adimpleret. q̄
re ergo illi indigno talia gr̄tis vo
luit exhibere. Rñdet qz nihil per
x̄pm dictū aut factū aut circa ip̄s
gestuz est frustra. et ideo qd oīa ad
vtilitatē fecit nos p̄ hoc docere vo
luit patiētiā enā ad inimicos ser
uandā esse et eis dilectōnis signa
fore atqz bñficia exhibēda. vt p̄ h̄
eoz irā frangam⁹ et maliciā eoz
nostris beneficijs vincam⁹. Do
cuit etiā nos p̄ h̄ quō p̄tra frat̄re
peccantē nō deberem⁹ cito turba
ri et tumultuari. sed deberem⁹ ad
eū nos beniuole et māsuēte habe
re sicut dñs se habuit ad p̄ditorē
suū. sic em̄ citius audiret correctō
nem nostrā et seq̄ret eam libētius
q̄ durā et austerā. Anim⁹ em̄ ho
minis vt dicit Sene. generosus
est pl⁹ vult duci q̄ trahi Insuper
p̄ multiplicē amonitiōē iude⁹

De passione dñi

bis et bñficijs vt p̄dixi docuit nos
dñs q̄ cū fr̄s delinquentē secreto
corripimus si nō statim a pposito
desistit nō debem⁹ mora discreta
āmonitōe desistere. sed in corrigen
do p̄seuerare q̄s diu nobis spes est
de ip̄ius emēdatōe p̄ nostrā corre
ctionē et secretā āmonitōz nō vno
tīm mō aggrediēdus est. sed multi
modi sūt apud ip̄s et varij attem/
ptadi. Hec ei totū dñs circa pro/
ditorē suū fecit vt patet ex dictis.
Quis tñ obstinatōē lauit. igitur
a fortiori nos h̄ circa primos sa/
cere deberem⁹ exemplo christi qz
ip̄oz obstinatōē nescim⁹. s; emē
datōē speram⁹. ¶ Dato p̄dicto
exemplo eximie humilitatis et pa
tietie et imminente iā passionis tpe
in quo et dñs corpālē suā p̄sentia
subtrahere voluit fidelibus. ita vt
amplius nō cōuersaret cū eis cō/
tinue sensibiliter in p̄p̄ia forma.
mor idē dñs n̄ accessit ad aliud
op⁹ salut⁹ n̄re pficiēdus inter oīa
memorabilia charitatiue dulcedi
nis sue ad nos p̄cipuū et dignissi/
mū. Nā cū resumptis vestimētis
suis reledisset ad mēsam instituit
sacramentū altaris in q̄ mira mu
nificentiā largitas sua appuit q̄
ip̄is p̄mitiuis sacerdoti b; sanctis
apparuit. s. apostolis et cōsequēter
toti ecclesie et orbi terrarū sub spe/
ciebus panis et vini dedit corpus
suū et sanguinē suū in potū. vt qd
in p̄rio erat futurū sacrificiū deo
placens. et redemptōnis n̄re inap
preciabile p̄ciū. etiā nobis de cete/
ro esset. imo et toti ecclesie vsq; in
finē seculi viaticū et sustentamētū
anīmārū. Peracta cena cōsumā/
taq; lotionē pedū et instituto p̄cio
sissimo sacramēto corp̄is et sangui

nis dñi. atq; terminato p̄claro ser
mone quē ip̄e dñs post cenā corā
suis discipulis fecit q̄ ponit in euā
gelio iohānis in quinq; capitulis
Tunc vt narrat euāgelica h̄istoria
[Egressus est iesus trās torrentes
cedron in ortū.] vbi fm̄ Augusti.
multociens puenire solebat cū di
scipul⁹ suis et loqui de his que nō
erat p̄bas alios audire. tibi ex im
minenti passione cepit pauere et te
dere et mestus esse. p̄pter qd dixit
discipulis suis. Tristis est anima
mea vsq; ad mortē Vbi fm̄ Nico
laū dely. ly vsq; pōt capi intēsiue
qz tantū intēsa fuit tristitia q̄tū
poterat esse in hoīe viuo Alio mo
do pōt capi extēsiue. qz durauit
vsq; ad horā mortis. Et auulsus
paululū a discipulis suis. et posu
tis genibus prociuit in facies suas
orans. et di. Pater mi si possibili
le est transire a me calix iste nebi
bam illū. et factus est sudor eius si
cut gutte s̄g. decurrēt i terrā. ¶
Circa ista q̄ritur p̄mo. Vtrū dñs
pati voluerit et se volūtariū sacri
ficiū deo patri pro nobis obtule
rit. Et vnde sibi venit tā vehemēs
tristitia et cordis sui angustia et su
dor et anxietas que in ista hora mē
bra sua tā copiose p̄fudit vt iāz nō
distillaret sed guttati decurrerz in
terrā Pro ista questione est dicen
dū q̄ sicut in xp̄o est duplex natu
ra. s; diuina et humana. sic in eo
est duplex volūtas. s; diuina et hu
mana. Et in humanitate vltra vo
lūtate creataz ē etiā sensualitas et
corp⁹. ¶ Scdō notādū q̄ sicut in
nobis sic et in xp̄o est fm̄ humanā
naturā duplex appetitus Prim⁹
est sensitivus. qui est solus respe
ctu sensibilū delectantiū et contri

stantiū. Alius est appetitus ratio-
nalis qui dicitur voluntas. Et ad
huc dupliciter consideratur. Uno
modo vt natura. scz inquantū sim-
pliciter et absolute in aliqd fertur
tanq̃ in fm se malū. et sic vocatur
volūtas vt natura. Alio modo cō-
siderat vt arbitraria. s. inquantū
i aliqd fertur volūtue et nolūtue cū
quadā compatione fm q̃ res illa
habet bonitatē vel maliciā ex or-
dine ad aliqd. et sic vocat volūtas
vt arbitraria seu volūtas vt ratio.
¶ Ad questionē ergo propositā
dicat primo q̃ christus dñs diuina
volūtatē voluit pati et mori. Quia
fm istam est vnū cū patre et spū
sancto. Et ergo sicut tota trinitas
voluit christū pati et mori. ita et
christus voluit hoc volūtatē diui-
na. Ideo dicit mgr̃ dist. vlti. terciū
q̃ tota trinitas voluit vt xps pa-
teret. Et christus ad patrē de pas-
sione sua loquens ait in psal. Tu
cognouisti sessionē meā. i. voluisti
et approbasti passionē meā tibi ei
placuit. Secūdo dicit q̃ christus
volūtatē sua humana cōsiderata
vt arbitraria seu vt ratio perfectis-
sima volūtatē voluit pati et mori
propter nostrā liberatōem. volū-
tas enī dei erat vt xps pateret et
moreret. non quia illa. s. mors et
passio xpi bona essent absolute in
se. sed q̃ erat congruentissima me-
dia ad humanā salutē procurandam.
Volūtas autē christi vt ratio p-
fectissime cōformis fuit volūtatē
diuine. ideo ipse dñs talia pati vo-
luit et hoc volūtatē vt ratio. Hoc
enī ex illo patet q̃ christus pro-
pter hoc venit in mundū vt pa-
teretur pro salute et redemptione

generis humani. que sine ei⁹ pas-
sione fieri non potuit. Et ideo di-
citur Isae. liij. Oblatus est quia
ipse voluit Et Luc. xij. Baptismo
habeo baptizare. et quō coartor.
vsq̃ dum perficiatur. Vbi ad lit-
teram loquit de baptismo sangui-
nis istius sue sanctissime passio-
nis. Et Ambrosius exponēs di-
ctum verbū in hoc capitulo dicit
Tantū desiderabat et volebat p-
ficere opus nostre redēptōis quo
coartabatur ex mora dilationis.
Nam venientibz quoq̃ vna cum
proditorē viris sanguinū et que-
rentibus animā suā cum facibus
laternis et armis per noctem vl-
tro occurrit et se eis primū mani-
festauit et obtulit. Hoc enī in-
nuit cū post reuerſionē oratōis re-
uersus ad discipulos dixit. Spi-
ritus q̃dem in se p̃mptus est. ca-
ro autē infirma. Vbi dicit Remi-
gius. Nūc dicit spiritū suū p̃m-
ptum esse ad patiendum. carnem
vero infirmam timere dolo-rem
passionis. ¶ Tercō dicitur q̃ fm
volūtatē vt natura et sensuali-
tatē talia pati refugiebat dispen-
satiue. Nam filius dei ante passi-
onem suā p̃misit carni agere et
pati que sunt ei⁹ ppria. et similiter
p̃mittebat omnibz viribz anime
pati que sunt eis ppria. sed sensu-
alitas naturaliter refugit dolo-
res et corporis lesionem. similiter et
volūtas vt natura rem in quam
fertur fm se et absolute cōsiderata
repudiat ea que nature contraria
sunt. et sunt fm se mala. Sed pas-
sio de ppriā iminēs fuit talis. s.
cōtraria sensui corporis xpi et toti
eius nature et ip̃ius inestimabilē

De passione domini

volūtas vt natura sic vehemēter
refugiebāt. q̄ horruerunt z paue-
rūt tā amarā passionē similiter z
mortē. Nec est intētio et sentētia
san. Tho. in. iij. pte summe. q. xix.
Vbi etiā dat exēplū de hoc. Nā in
viatore puro hoīe sensualitas ac
etiā volūtas vt natura refugit na-
turaliter z horret sectionē vulne-
ris aut vstionez tāq̄ malū fm se
in q̄trū absolute cōsiderat sub rō/
ne lesiui. z sine relatōne in aliq̄ez
bonū finē qualiter sensus z volū-
tas vt natura p̄siderāt illa. Volū-
tas aut vt ratio eligit z vult ean-
dē sectionē et vstionē z amarā po-
tionē. nō sub ratione vstionis lesi-
ue aut sectionis dolorose. sed sub
ratione relatiua ip̄ius in bonū fi-
nez. qui p̄ tale mediū attingit. vt/
pote. ppter sanitatē cōseruandā ac
recuperandā. et sic vult homo se-
ctionē vstionem aut amarā medi-
cinā. et hoc volūtatē arbitraria et
ppter finē salutis vitalis. z simul
vult imo horret talē rem z trista-
tur de ea fm sensibz et naturā z in
quātū apphēditur vt lesiua z fm
se mala. Similiter mater habēs
paruulū infirmū vult vt secatur
a medico ppter sanitatē et rogat
imo salariat eū z tamē fortissime
dolet z tristat de illa pueri sectioe
eo q̄ sit paruulo dolorosa. Sic in
xpo dño intelligēduz est respectu
passionis sue. s. q̄ volūtas z natu-
ra z ei⁹ sensualitas refugiebāt ei⁹
passionē in quātū apphēnsa abso-
lute p̄ modū ei⁹ discōnientis et
lesiui. sed fm volūtatē deliberati-
uā cōsideratē voluit pati ppter nos
z nō libare qd̄ sine passiōe z mor-
te fieri nō poterat. Ex hac igit̄ for-
ti reluctatōe sensualitatis que per

mittebat̄ agere z pati fm suaz na-
turā et ex maximo horrore mortis
et vehementia anxietatis ip̄ius p-
pter intolerabile malū tā grauis
passionis de p̄p̄inquo iminentis
fiebat vt sudaret sanguineū sudo-
rē. ita q̄ cū humore sudoris exiret
etiā aliqd̄ sanguinis ip̄m sudores
tingent̄. Vel vt aliqui volūt sup-
naturaliter factū est vt sanguis p-
sudore exiret. vt cū xps dñs in to-
to suo corpore sudauerat iam incipe-
ret sanguinē suū nō i vna pte cor-
poris tñ. sed generaliter in toto
corpore fundere. p salute totius sui
corpis mystici qd̄ est ecclia vniuer-
salis. **B**et est notādū q̄ sic
dñs volūtatē diuina z etiā volūta-
te hūana deliberatiua voluit pa-
ti fm corp⁹ z voluit mori. sic etia⁹
eisdē volūtatibz voluit tristitiā tñ/
morē z hūmōl mor⁹ passionū aie
licet eū xps ab instāti concepti-
onis sue fuerit cōp̄hensor fm su-
piorē portōnē rōnis z beat⁹ &c. et
licet fm naturalē habitudinē po-
tētiāz aie adinuicē z aie ad corp⁹
glā supior̄ ptis rōis redū dasset i
inferiores potētiāz aie z in corp⁹
vt sic et glā aie z illa fuissent glōsa
z ipassibilia tñ qz illud nō cōgrue-
bat nre saluti. Ideo ex diuina vir-
tute factū est vt in ip̄o dño bñtu-
do maneret in aia q̄ ad supiorem
portōnē rōis z n̄ redū daret i infe-
riores potētiāz neq̄ in corpus.
Et h̄ ideo fecit. Primo vt ip̄e fm
corp⁹ z fm potētiāz sensitīuas et
cefas vires aie inferiores possz pa-
ti. Si ei bñtudo supioris portōis
rōis fuissz pmissa diffundere se in
inferiores vires z i corpus tñ etiā
illa fuissent impassibilia. et sic tñ cū
nō pot uisset pati mori z liberare

nos. Secundo ut cum timeret passiones et tristitiam per se nobis ostenderet veritatem assumptae naturae, cui natura le est refugere mortem et dolorem. Per se etiam in fide nos erudiuit. sciuit namque dominus aliquos hereticos futururos qui dicerent ipsum non veram sed fantasticam assumpsisse carnem. Quales fuerunt impii manichei. Et illo rursus error tolleret ab ecclesia benignus dominus qui in omnibus suae ecclesiae voluit providere statim autem passionem suam assumpsit voluntarie tristitiam et alios animi motus ut homo. sicut etiam assumpsit a principio famem sitim et ceteros nostris humanis et naturalibus defectus. Et Hieronymus super Mattheum. Dominus non solum veritatem assumpti hominis probaret vere quidem contristatus est sed ne passio in illi animo dominaretur per passionem cepit contristari et mestus esse. quia homo in motu in sensitivo motu appetit inchoat quibus resistebat nec se ultro extenderunt. Ex quo patet quia homo in motu passionum appetit sensitivo aliter fuerunt in Christo et aliter sunt in nobis. quia in nobis frequenter indelitate oriuntur et perveniunt iudicium rationis. sed in Christo omnes tales affectiones sensus oriebantur secundum dispositionem rationis. Etiam homo in motu frequenter in nobis non solum sitit in appetitu sensitivo. sed trahit ad se rationem quod in Christo minime fuit. sed ille motus ex eius dispositione sic in appetitu sensitivo manebat quod ratio ex his nullo modo impediebat facere quod conveniebat. Secundo predicavit secundum Ambrosium. ut per haec nostras tristitias et timores in se vinceret. sic et nostram mortem suam morte destruxit. Tercio hoc fecit ad consolandos nostram et membrorum suorum ne forte desperet quod si caro infirma et tarda

ad bonum remurmureret ut ad passionem sustinendam aut aliud quicquid per Christum faciendum ad quod promptus est spiritus. Quarto ut nos per illa doceret noscere quod de doloribus nostris portavit et non absque sensu doloris passionum semitas percurrit. Nam ut magister recitavit in iudicum. di. xv. Quidam dixerunt quod Christus nullum vez doloris senserit sed solum similitudinem et imaginem doloris protulerit in assumpta humanitate. et hoc propter unionem ipsius ad divinitatem. Quia contrarium patet ex Isaia dicente. Vere languores nostros ipse tulit et dolores nostros ipse portavit. Et in evangelio ipse dixit ut audistis. Tristis est anima mea usque ad mortem. Ubi etiam legitur quod cepit pavere et tedere et mestus esse et languinem sudorem emittere. quod evidens signum fuit non solum vere passionis suae et doloris futuri. sed etiam vehementissime anxietatis sui cordis. Non enim corpus extrinsecus tanto tamque generali sudore deflueret nisi si cor interius nimia doloris molestia angere. Ex quo autem tanta fuit anxietas cordis Christi ex sola imagine mortis et distinctissima cognitione passionis de peripinque imminentis. quod sic considerat eius naturam ut de scitissima eius carne faceret fluere sanguinem sudorem. quantum putatis acerbam et amaram fuit passio in se et vulnere suorum plagarum et aliorum malorum inflictio actualis etc.

Alia questio. Si dominus illa pati voluit ut dictum est. quare ergo oravit premissum ut auferret calicem ab eo. Respondetur quod oratio est notificatio quedam et expressio desiderii orantis. Dominus ergo oravit id primum ut illa oratione exprimeret desiderium non quidem voluntatis libere. quia illa

De passione dñi

nō desideravit auferri a se calices
 imo voluit eū bibere. s; iō orauit
 vt exprimeret desiderii sensuali/
 tatis sue q̄ desiderabat ablatiōes
 calicis. i. passiōis quā naturaliter
 horruit. et p hoc oñdit veritatem
 hūane sue nature et alia q̄ supra
 dicta sunt. Scōo orauit. p abla/
 tione calicis. ideo vt p h nos do/
 ceret q̄ imminētib; nobis piculif
 possum⁹ et debem⁹ dñm frequēti
 us et attentē exorare vt flagella
 traciōis sue dignet̄ a nobis auer/
 tere. sic enim fecit q̄ est caput no/
 strū. qz cū discipul⁹ suis dixit. Tri/
 stis est aīa mea vsq; ad mortem.
 secessit ad orandū et dixit. Pater
 si fieri pōt transeat a me calix iste.
 Nihilomin⁹ tñ si flagella ablata
 nō fuerint debem⁹ ea ipius exem/
 plo patienter ḡtanter ⁊ viriliter cū
 omī p̄seneratiā tolerare Tercō iō
 vt nobis oñderet q̄ hoib; licitū ē
 fm naturālē affectum aliqd velle
 qd deus nō vult. et sic xps vt an/
 te dictū est noluit et orauit vt nō
 pateret̄. ⁊ de⁹ voluit vt ipse patere
 tur. ⁊ sic fm sensū et voluntatē vt
 natura noluit pati et passiōem re/
 fugiebat. et de⁹ voluit vt ipse pa/
 teret̄. et sic naturali affectu voluit
 contrariū volūtati diuine q̄ ad vo/
 litū. igit̄ etiā nobis hoc licet Quia
 oīs christi actio nra est instructio.
 Quarto p illā orōem ⁊ alia circa
 eā facta oñdit nobis q̄ volunta/
 tem nram vt est ratio ⁊ est deli/
 beratiua debem⁹ p̄formare diui/
 ne volūtati in voluto scita ⁊ cogni/
 ta ipa volūtate diuina. et debemus
 totū affectū nostrū in oib; illi sub/
 iicere. ita q̄ qcqd petim⁹ boni no/
 bis a deo largiri aut aduersa fmo/
 ueri sp̄ totū diuine volūtatis dispē/
 satōi plenarie cōmittam⁹. vt ipse

dñs in ill' faciat sicut sue volūtati
 est. et sicut scit bonū esse ad sui ho/
 norē et nob; p̄ficere ad salutē. Sic
 em̄ ip̄e dñs fecit. qz postq̄ affectu
 naturali orauit a se auferri calicē
 statim subiūxit. Verūtamē nō si/
 cut ego volo sed sic tu. Deist⁹ vlti/
 mis duob; dicit Aug. in enchiridi/
 on. Sic christ⁹ hoīem gerēs ostē/
 dit p̄uatā q̄ndā hoīs voluntatē.
 i q̄ ⁊ suā ⁊ nraz figurauit q̄ caput
 nostrū ē cū dicit. Trāseat a me ca/
 lix ille. Nec em̄ erat volūtatis hūa/
 na p̄p̄riū aliqd et tāq̄ p̄uatū vo/
 lēs. sed qz rectū voluit eē hominē
 ⁊ ad deū dirigi: subdit. Verūtamē
 non sicut ego volo sed sicut tu. ac
 si ip̄e dñs dicat. hō vide i me quia
 potes aliqd p̄p̄riū velle et si deus
 aliqd fecit. cōcedit hūiane fragili/
 tati. hec vox capitis sal⁹ est totius
 corporis. Et Leo papa in smone d
 passione. Nec vox oēs fideles in/
 struxit. oēs cōfessores accēdit. oēs
 martyres coronauit. Nā q̄s mū/
 di odia q̄s temptationū turbies
 q̄s posset p̄secutorū supare horro/
 res nisi christ⁹ in oib; ⁊ p oib; pa/
 tri diceret. Fiat voluntas tua. Di/
 scāt ḡ hāc vocē oēs ecclīe filij vt cū
 aduersitas violēta alicui⁹ cēptati/
 onis imineat supato tremore for/
 midis accipiāt tolerantiā passiōis.
 Et p̄dictis itaq; causis ⁊ p nobis
 dñs iesus tristat⁹ est et orauit a se
 cali cē auferri ⁊ sanguineū sudauē/
 rat sudorē. Et his noscere possū⁹
 q̄d diligētē attendendū est a q̄libz
 xpiano ad oia q̄ xps hic i carne fe/
 cit ⁊ sustinuit. Sicut ei hec de q̄b;
 nūc audist⁹ sic ⁊ oia alia p ipm et
 circa ipm gesta si attēte p̄siderent
 plena inueniunt mysterijs. plena

Sermo

XXXVI

optimis exemplis. plēa salutaribus
documentis. Et ex b̄ certitudinaliter
noscat q̄ v̄a p̄ncipio dixi oīa nō
casu sed ex diuina dispensatione ex
rōnabilissimis causis ad istructōz
z salutē fidelū facta fuisse z gesta
p̄ iesū xp̄m dñm nostrū q̄ cū p̄re z
sp̄sctō viuī et regnat vn̄ de⁹ in
secula benedictus Amē.

Secūda particula De pas/
sione dñi. Ser. xxvi. D

Cum domi
nus egressus eēt ad mō
tē oliueti in ortū q̄ndaz
cū discipul⁹ suis rea q̄ dicta sunt
ageret. Judas interim p̄sumauit
p̄tractū pus. s. feria q̄rta cū iudeis
inceptū d̄ xp̄i vēditōe et traditōe
p̄ q̄ p̄miserūt ei pecuniā se datu/
ros. Nā cū iudas audis̄ feria q̄r
ta aggregatos p̄ncipes sacerdotū
z seniores populi ad tractādū de
xp̄i morte abiit ad eos et dixit. qd
vultis mihi dare z ego vob̄ eū tra
dā. At illi cōstituerūt ei. i. firmū p̄
miserunt se daturos sibi triginta
argenteos. Jz sic p̄ triginta argen
teis vendidit sanguinē iustū. Qui
bus receptis accepit cohortē z ve
nit i ortū vt quē eis vēdidit i coꝝ
man⁹ traderet vt spopōdit. Vbi
cōsiderāda ē nimia cupiditas mi
serimi iude q̄ dānū qd ex effusioe
vngenti se putabat suscepisse vo
luit magistri z dñi sui p̄cio cōpen
sare. sic ei cap⁹ fuit cupiditas in/
sania q̄ obliuiscēbat p̄uersatōnis
mēse disciplinat⁹ admonitionis:
suasōis z oīs b̄nficiū sibi impēsi
ab optimo mḡro. et cū p̄ modico
vēdidit argēto. Nec xp̄i venditio
hodie i multis opat̄ malū cupidi/
tatis z auaricie. Dic̄ em̄ venerabi

lis Beda. Multi iude scel⁹ hoī/
rent nec tñ cauet. Qui ei charitatē
z vitatē iura spernit xp̄m q̄ ē cha
ritas et vitas p̄dit. maxie cū non
īfirmitate vl̄ īgrātia peccat. s̄ ad
similitudinē iude q̄rit oportunitatem
vt arbitris absentib⁹ vitatē men
dacio p̄tutem criminē cōmuret. Et
vniuersal⁹ oēs q̄ p̄ q̄busdā mūdā
lib⁹ rebant t̄palib⁹ iusticiā d̄serūt
deū q̄ iusticia ē vēdūt. aut q̄ p̄ mu
nerib⁹ falsū testimoniū aut iniquū
iudiciū p̄ferūt dñs q̄ vitas ē p̄ ius
ta pecūia vēdūt. Est z h̄ notan
da xp̄i vilipēsio. ip̄e ei q̄ ē infinite
z vniuersal⁹ bon⁹ q̄si vile qd daz
puo p̄cio ē estiat⁹. vñ Hiero. Ju
das n̄ certā p̄ dño postulauit pe
cūie sumā. s̄ q̄si vile tradēs mād
piū i p̄tate emētū poluit q̄tū vel
lēt dare. Quid vul. m. d. z ego vo.
eū tradā. In q̄ re nos docemur vt
patiēter p̄ dō sustineam⁹ si p̄ alijs
aliqñ vilipēdimur. z vt non turbe
mur si qñ minores estiamur q̄ si
mus cogitātes ex q̄ dñs p̄ nob̄ tā
te vilipēdi voluit vt puo vēderet
p̄cio nos vō q̄ vilipēsibiles sum⁹
q̄ facit viles si p̄ditōis n̄re mise
riā aspiciam⁹ cur n̄ p̄ xp̄o eq̄nimis
pateremur. Et postq̄z dñs ter
orauit p̄res p̄ calicē ablatōe z sc̄io
ad discipulos r̄uersus fuis̄ dixit
eis. Surgite eam⁹. ecce appropi
q̄bit q̄ me tradz. Et adhuc illo lo
q̄nte. ecce iudas vn̄ d. xij. cū acce
pisset cohortē venit et cū eo turba
m̄tra cū laternis gladijs z armis
missi a principib⁹ sacerdotū scri
bis et senioribus populi. Qui au
tē tradidit euz dedit eis signū di.
Quēcūqz oscular⁹ fuero ip̄e est te
nere eum et ducite eum caute. Je
sus autem processit obuiam eis z

De passione domini

accedens iudas dixit Auerabbi. Et dixit iesus. Amice ad qd venisti. Iuda osculo filiū hoīs tradis. et oscular⁹ est eū. Ubi notanda est nimia iniquitas Jude q mōm et dñm suū q eū ad honore aplatus elegit et mltā bona sibi ondit tradidit in manus impioꝝ et frau- dulenter. qz osculo pacē et amicitiam simulabat quā i corde nō habebat. Et vt dicit in tractatu qdā. Licet inexplicabil fuit pditoris i pietas. in immensū tñ eū erupabat agni dulcissimi māsuerudo in exēplū datā mortalibz. ad illatā etiā ab his q retribuit mala p bonis iniuriā pferendā. Quia ecce hō vnanimīs q dur videbat et nor⁹. q panes eius edebat et in sacra illa cena dulces cū eo capiebat cibos magnificauit sup eū supplāratio- nem. et tñ agnus ille mitissim⁹ os suū i quo dol⁹ nō est inuētus ori iude quod abūdauit malicia i ip- sa hora pditoris suauis osculo ap- plicare nō reuult. Et ipm amonu- it veteris amicide dicēdo. Amice ad qd venisti. Et insup vt eū ter- reret imāitate peccati dixit. Iuda osculo filiū hoīs tradis. imo oīa sibi exhibuit q prauī cordis pīna ciā emollire merito potuissent. tāta fuit ei⁹ obstinatio t pueris suo pposito vt nec familiaritate cōru- bernij. nec hūilitate obsequij cū si- bi dñs lauit pedes nec suauitate colloquij. nec terrore imānitatis pcti a cōcepta malicia potuerit re- uocari. Quare autē dñs illi irre- uocabili et indigno talia exhibue- rit et documēta plā q ex hū sume- re debemus habes sup⁹ de lotōe peduz discipuloꝝ. ¶ Elententibz aut vna cū pditore viris sangui-

nū vt pdiri et qrentibz eū per no- ctē cū laternis armis et facibz vt on- deret qz pmpus ad passionē eēt eius spūs. et qz volūtariē p nob pateret vt etiā supius dixi. Ultio eis occurrit. et se p mū eis obtulit et manifestauit. Multoties ei pri- us miserūt cōprehēdere eū: s; nō valuerūt qz nondū venit hora ei⁹. Tūc aut volens se eis dedit. pro- pter qd occurrēs ipis dixit. Quē queritis. Et cū rñdissent Jesū na- zarenū. Dixit eis. Ego sū. Ad qd verbū oēs abierūt retrozū et ceci- derūt in terrā. Sup q dicit bñs Aug. Ubi nūc militū cohort. vbi terror et munitio armorum. vna vox turbā odīs ferocē armisq; ē- ribilē sine telo vllō pcussit repulit et stravit. De⁹ cū latebat i carne. et qd iudicaturus faciet q iudican- dus h fecit. qd regnatur⁹ poterit q moriturus hoc potuit. Propē h autē dñs suos aduersarios oēs oīpotenti virtutis sue vbo quasi grādī qdā tonitruo pstravit i ter- rā. vt ex h noscerēt qm nihil pos- sent aduersus eū nisi qntū ipē eis spōte pmitteret. Sepe etem p⁹ tē prabāt ipm apphēdere et occidere sed nō potuerūt. qz nōdū vēit ho- ra ei⁹. ita nec iam cū venit tps pas- sionis sue aliqd poterāt i eū nisi qntū ipē sua volūtate pmissit. S; nec in discipulos xpi q cōq poterāt eo q dñs eos phibuit. Quādiū giacuerūt in terra pstrati dñs nō recessit a loco sed in eodē loco ma- nens cū surrexissent de terra. Ite- rū interrogauit eos dicēs. Quēs qritis. Qui dixerūt. Jesum naza- renū. Quibz rñdit. Dixi vob qz ego sum. Si ergo me qritis sinī- te hos abire. Iq. d. potestatem do-

vobis capiendi me. sed meis nul-
lū faciatis malū. In quo dñs cō-
seruatōne dilectōnis ad suos vsq;
ad vltimā horā demonstrauit. ma-
nifestissimū em̄ fuit dilectōnis ve-
rissime iudiciū. q̄ cū a pfidis que-
reretur ad mortē se eis spōte obtu-
lit manifestauit et tradidit. et ser-
uos suos liberos d̄ inuiti iussit p-
cens amicis suis non pcens sibi.

E ubi notādū q̄ dñs volēs
se tradere in manus eoz qui vene-
rāt ip̄m capere p̄us fecit tria mira-
cula corā eis ex quibz clare nosse
poterāt virtutē diuinitatis. Pri-
mū fuit q̄ vt dixi solo verbo quo
respōdit. Ego sum q̄si quodā ma-
gno tonitruo p̄strauit i terrā istā
multitudinē ferociū z armatorū
hoīm Et hoc est simile illi miracu-
lo qd̄ dñs in die palmarū fecit cū
ingrediens templū et facto flagel-
lo de resticulis eiecit euentes z vē-
dentes z euerit mensas eoz et ca-
thedras in cōspectu p̄ncipū sacer-
dotū z potētū iudeoz z maxime
multitudinis q̄ tūc cōuenerāt ad
diē festum. Qd̄ Grego. dicit fuisse
vnu de maioribz miraculis xp̄i.
Scdm̄ miraculū fuit q̄ cū eis p-
mittere voluit potestātē ip̄m capi-
endi tūc p̄cepit eis vt suos discipu-
los abire pmitterēt qd̄ et ex chri-
sti p̄cepto z diuina virtute ei⁹ face-
re coacti sūt. Quis inuiti. in q̄ vti-
q̄ sue maiestatis potentiā secūdo
ostēdit cū inimicos suos sic iussit
vt finerent abire discipulos qd̄ et
ex suo p̄cepto fecerūt z cōtra suū
ppositū. ppriū. vt dicit Grego. Quā-
gelista ostendēs q̄ hoc nō illorū
ppositū sed virtus eius qui cōpre-
hensus erat ideo subiūgit vt imple-
retur sermo quē dixit. qz quos de-

disti mihi nō pdidi ex eis quēq̄.]
Quod dñs dixit nō solū de salu-
te spūali. sed etiā de salute corpali
suoz discipuloz. ppter hoc inde
excepit iudā qui pditus est corpali-
ter z spiritualiter. qz ex despōtione
se suspēdit. Sed et terciū maiesta-
tis sue miraculū z etiā pietatis
opus corā ip̄is opatus est. Fons
em̄ ille pietatis nec tūc misericor-
diā suā cōtinuit. nec fauus ille dūt
cedinē suā stillare cessauit. s; tactu
sanctissime manus sue sanauit au-
riculā serui a discipulo mutilatā
et ita om̄ia ostēdit eis que eos a
suo malo. pposito merito reuocaf-
sent. Un̄ Chrys. Ne qd̄ dicat qm̄
ipse iudeos ad hoc induxit vt euz
ocaderēt. seipm̄ in manus p̄cōz
tradēs manifeste ostendit eis om̄-
nia que sufficiebāt eos reuocare. s;
qz manebāt in malicia sua obstia-
ti. et nec maiestas miraculi. nec pie-
tas bñficiū eos reuocabat. z ita de
cetero nullā habere poterāt exau-
sationē Quare volēs opus n̄re sa-
lutis pficere seipm̄ in manus eoz
tradidit. Tūc em̄ cohors z tribu-
nus z ministri iudeoz manus su-
as homiadas iniecerūt in iesū et
tenuerūt eū. Ex illo articulo tēti-
onis saluatoris t̄le pōt sumi docu-
mētū morale q̄ sicut xp̄s amore
n̄ri seipm̄ volūtariē tradidit capti-
uū iudeis. sic z nos p̄ eius amore
nosipos z om̄es sensus n̄ros de-
bemus captiuare in obsequiū xp̄i
vix vt oculi captiuēt ab illicito vi-
su. Aures a noxiō auditu. lingua
ab odolis sermonibz a detractio-
nibz z vituperijs. z sic de alijs. **S**
Sequitur de ligatōne. Postq̄ euā-
gelista dixit q̄ iniecerūt manus in
eū z tenuerūt eū. Et subdit. Et li-
m

De passione dñi

gauerūt eū] Sed quare ligauerūt
innocētes manus mitissimi dñi cū
ipe in nullo resisterz nec in aliquo
obloqueret. sed quasi agnus man
fuctus spōte se ad victimaz duci p
mitteret. Rñdet q̄ ideo Prio ne
manus eoz effugerz. Dixerat em̄
eis neq̄ssimus iudas q̄ teneret eū
z duceret eū caute. Scōdo qz inten
debāt eū occidere. mos aut̄ iudeis
erat. vt d. glo. vt quē morte dignū
iudicaret vincitū p̄sidi traderet. Et
nō solū i captiuitate sed et postea.
imo ter legit dñs ligatus ductus
qz p̄mo i captiuitate vt dictū ē Et
ligatū duxerūt eū ad Annā p̄mu
Joh. xviij. Scōdo cū de Anna du
cebat ad Layphā. vñ Joh. xviij. d̄z
Misit eū Annas ligatum ad Lay
phā. Tercō cū ducebat añ pylatū
Uñ Math. xxvij. Vincitū duxerūt
eū z tradiderūt eū poncio py
lato. Sz cū in xp̄z nihil possent
nisi qd̄ ipe pmisit. quare ḡ voluit
ab ip̄is ligari. z q̄si latrovincti ma
nibus trahi ad iudiciū p̄ncipis sa
cerdotū cū m̄tris opprobrijs. ob
iurgatōnibz. trusionibz. ipulsioni
bus et alijs malis que sibi in illa
via impij irrogarūt. Rñdet q̄ vin
culū charitat̄ nimicq̄ in corde pri
us nobis tā fortiter cōstric⁹ fuit
z colligatus h̄ effecit vt ipe qui so
lus habet prātē ligandi z soluēdi
spōte p nobis sufferret immitissi
moz hoīm imitia vincula vt p h̄
disrūperet vincula pctōz n̄roz z nos
ab omibz miserijs n̄ris q̄s peccā
do incurrimus redderz absolutos
De q̄ grati esse debemus z sibi ver
sauiue dilectōnis vinclo ita p̄strin
gi vt nulla nos creatura ab eius
charitate valeat separare. fm illud

Apl̄ ad Roma. viij. Quis nos se
pabit a charitate xp̄i. Et vt p̄t eū
ita prios diligam⁹ vt velimus et
opemur bonū ad oēs Sz z dilige
ter canere debem⁹ ne nosipos ad
h̄mōi miseriā a q̄bz absoluti su
mus religem⁹ p n̄roz vincula pctō
rū. De hac captiuitate z ligatōne
xp̄i dñi loq̄ns Bonauen. Quis si
ne gemitu audire pōt q̄lit in hora
illa crudcles hoies hōiadas ma
n⁹ iniecerūt in regē gl̄ie z trutulēti
lictōres mitis iesu innocētes man⁹
vincul cōstringētes ip̄m māsuerit
simū agnū adistar latronis trare
rūt ad victimā Quis insup narra
re sufficeret q̄nt⁹ dolor⁹ acule⁹ di
scipuloz corda penetrauerit cū vi
derūt dilectissimū m̄ḡm z dñm
suū a suo discipulo p̄ditū ligat⁹ p
tergū manibz q̄si malefactorē du
ci ad mortē. cū zille ip̄issim⁹ iudas
pnia duct⁹ tāta postea ob h̄ fuerit
amaritudie f̄plet⁹ vimaluerit mo
ri q̄s vivere. Ele tñ homi illi q̄ nec
sic ad fōtē misericordie p sp̄e venie
redijt. sz p̄rij sceleris imanitate pri
naci⁹ despauit. **S**ū aut̄ dñs
cōphēsus fuit et ligatus discipuli
omēs relicto eo fugierūt. In q̄ im
pletū fuit v̄bū dñi q̄ dixit Omēs
vos scādalu patiēti in me in illa
nocte. Quāuis aut̄ vt dictū ē tur
ba ex p̄cepto dñi discipulos abire
pmiserit ip̄i tñ pauore p̄riti mēz
ad fugā p̄mpti erāt In hac re nos
primo amonemur ne vnq̄s a xp̄o
sp̄ualr fugiam⁹. A xp̄o at̄ q̄ est v̄i
tas z iusticia fugit ois q̄ ex timore
mūdano aut ex amore p̄riti⁹ aut
q̄cūqz ex causa facit cōtra iusticiā
aut cōtra vitatē. Scōdo q̄ apl̄i ad
tps fugierūt z cito ad dñm redier

runi docemur q̄ si aliqñ ex fragi-
litate hūana deū offendim⁹ et de-
serim⁹ peccādo nō iō despem⁹. sed
ut apli cito redeam⁹. vñ dicit h̄ Re-
migi. Q̄ discipuli relicto eo fugie-
rūt. In hoc demonstrat fragilitas
aploz q̄ em̄ de ardore fidei. p̄mise-
rūt se mori cū eo nūc timore fugi-
unt in memores sue p̄missiōis qd̄
videm⁹ impleri in his q̄ p̄ amore di-
magna se p̄mittūt facturos et p̄
modū nō implēt. nō tñ despare de-
bent. sed cum aplis resurgere et p̄
pniaz resipiscere. Tercō docemur
q̄ si illi q̄ vident esse amici nr̄i et p̄-
ximi. de q̄b⁹ dicit Eccl̄. vii. Est amicus
socius mēse et nō p̄manz in die ne-
cessitatz. si in quā t̄les recedūt a no-
bis. aut nobis cōsiliuz vel auxiliuz
subtrahūt hec q̄nimit ferre debe-
m⁹: in memores q̄ etiā dñs p̄ nob̄
s̄ sustinuit cū apli sui dilecti eo re-
licto oēs piter fugierūt. Et licz pe-
trus p̄rio cū ceteris discipulis fugiē-
tib⁹ fugerz. postea tñ reuersus cōp̄-
hēsū dñm et ligatū cū duceret ad
annā seq̄bat̄ ex amore. s̄ p̄ timore
seq̄bat̄ a lōge vt videret finē Et cū
esset in atrio p̄napis ter negauit
xpm̄. Et dñs querit⁹ respexit petz
respectu corpali. vel magis vt Au-
gust. vult respectu sp̄iali et diuino
Vñ dicit August. De q̄ respectu
h̄ intelligedū sit diligēter est vidē-
dū. dicit em̄ Math. xxvj. Petrus
sedebat foris in atrio. qd̄ nō dice-
ret nisi illa cū dño intus agerent̄.
Silit̄ in eo qd̄ dixit. Et cū esset
petrus in atrio deorsū. oñdit non
solū in iterorib⁹ s̄ etiā in supioriz-
bus gesta q̄ dixerat. quō ḡ respexit
dñs petrū facie corpali. quā p̄pter
mibi videt illa respectō diuinitus

facta. Et sicut dictū est respice et
audi me et conuertere dñe libera
animā meā ita dictū arbitroz cō-
uersus dñs respexit petrū. Et Be-
da dicit Respicere nanqz eius mi-
sereri est. quia nō solum cum agi-
tur penitentia: verū etiam vt aga-
tur misericordia dei necessaria est.
Et ita videt illa respectio diuinita-
tis fuisse vt Petro iam veniret in
mentem suam quotiens iam ne-
gasset dominū. et q̄ dominus ei
p̄dixisset. atqz vt ita misericordi do-
mino eum respiciente peniteret et
fleret. Sicut solemus dicere. Do-
mine respice in me. Non autē po-
terat in tenebris negationis p̄ma-
nere quem lux mundi respexit.

Post hunc domini respectū Pe-
trus recordat⁹ verbi iesu quod ei
predixerat: regressus flevit ama-
re. Et dicit Nicolaus de lyra alle-
gans ad hoc itinerariū Elemen-
tis pape. Q̄ Petrus extunc tra-
xit in consuetudinem: vt a primo
galloz cantu vsqz ad horā matu-
tinam staret in oratiōe flens pro
illa negatione. ¶ Hec negatio pe-
tri et casus omniū apostolorum
haud dubiū multum auxit tristi-
ciam christi. vt etiam supius dixi
inter causas que faciebant ad au-
gmentum interne tristicie domi-
ni nostri iesu christi. ¶ H̄
queritur hic. quare dominus per-
misit tam dilectū discipulum tā
grauiter cadere in peccatū. Respō-
detur q̄ idō s̄m Gregoriū vt for-
tior existeret post casum. Secun-
do ideo vt ex culpa sua disceret q̄
liter cadentibus misereri deberet
Dicit enim Chrysost. Idcirco au-
tem diuine prouidentie secretū per

De passione dñi

misit ut ipse p̄sus laberet petrus q̄
erga pctōres sententiā p̄prij casus
intuitu r̄pareret. Petrus em̄ orbis
terrarū doctor et m̄ḡr peccauit et
veniaz impetrauit. ut indulgentie
norma et regula iudiciū p̄beret.
Idcirco nō āgelis arbitror cōmis-
sam potestātē sacerdotij. ne cū ipi
minime peccarent in pctōribz sine
misericoḃdia vindicaret. Nō passi-
bil sup hoīes ordiat. ut dū ipse in
alijs suas recolit passiones m̄tez
apud eos se p̄beat et benignū Ter-
cio ut discerem⁹ q̄ nemo debz de
sua virtute presumere. sed humi-
lit̄ de dei adiutorio confidere. ex q̄
ap̄ls q̄ p̄mo audacter cōfirmavit
se mortuū cū x̄po statim post ad
vocē ancille negauit dñm suū. vñ
Beo di. Euāgeliste p̄cordit̄ ad ne-
gatōz p̄t̄ scripserit. nō disciplinā ac-
cusantes. s̄ nos erudire volētes q̄s
tū malū sit nō deo totū cōcedere.
s̄ in seip̄o cōfidere. Quarto ne ali-
q̄s p̄pter q̄cūq̄ pctā despect. cū pe-
trū q̄ ter dñz negauit nō solū sim-
plici v̄bo. s̄ etiā piurio zanathe/
mazatōe vidz nō solū veniā cōse-
cutū. s̄ et p̄ncipē ap̄loz. aut p̄ x̄p̄z
caput eccl̄ie p̄stitutū. Et iō dicit Bo-
nauē. Nō p̄ditor̄ despans̄ p̄fidia
s̄ p̄ncipis ap̄loz sectare pe-
nitentiā aia q̄ peccasti. Petr⁹ nāq̄
secut⁹ m̄ḡm a lōge vsq̄ in atriu⁹
p̄ncipis sacerdotū ad vocē ancille
se x̄p̄z nosse cū iuramēto negauit.
tercioq̄ repetijt̄ donec gallo can-
tātē resperit benignus m̄ḡr p̄ dile-
ctū discipulū respectu miseriāz et
gr̄e. q̄ cōmonitus petr⁹ egressus fo-
ras fleuit amare. O q̄squis es q̄
ad vocē impetētis ancille viz car-
nis tūe x̄pm. p̄ te passū negasti. p̄-
cauisti volūtate vel actu. rememo-

ras pietatē m̄ḡri dilectissimi foris
egredere cū petro ut teip̄m amari
tu die desleas si qñ te respiciat qui
petrū lachrymātē resperit. genimi-
ne q̄s amaricatōnis cōpūctōis. s̄
p̄ te et cōpassionis ad x̄pm inebrie-
tis abstinētio. et expiat⁹ cū petro re-
atu sceleris repleat⁹ cū petro spū
scitatis. **I**tem cū sic illa age-
rent cū petro exteri⁹ in atrio In-
terim pōtifex interrogauit iesum
de discipul⁹ et doctrina ei⁹. Qui r̄-
dit dñs. Ego palā locut⁹ sū mun-
do. ego sp̄s docui in tēplo et i syna-
goga vbi oēs iudei p̄uenerūt. ego
in occulto locut⁹ sū nihil. interro-
ga eos q̄ audierūt | q. d. Ego pat⁹
sum subire testimoniū eoz q̄ me
audierūt qd̄ est tibi mag⁹ credibi-
le q̄ meū. Tunc vnus ex m̄stris
pōtifex accepit rñsōz istā x̄pi tāq̄
notass̄ pōtifex stulta it̄rogatōe
et ideo dedit ei alapā di. [Sic rñ
des pōtifex] Iesus aut̄ vultu pla-
cido submisso s̄mone māsuete sy-
bi rñdit et v̄e ip̄m q̄ blade corri-
puit di. [Si male locut⁹ sū testi-
moniū phibe de malo si aut̄ bene
cur me cedis | q. d. Si male locu-
tus essem posses hoc cōndere et nō
me iniuste p̄cutere. In q̄ dñs suo
exēplo nos docuit māsuēdines
et patientiā s̄m Bug. Dicit em̄ h
Bug. qd̄ illa rñsione veri⁹ māsuē-
tus et iusti⁹. qui em̄ accepit alā/
pā nōne veller eū q̄ p̄cussit aut ce-
lesti igne cōsumi aut terra disten-
ta forberi. aut correptū demonio
voluntari. aut etiā aliq̄ h̄mōi q̄libz
pena vel etiā ḡuiozi puniri. Quid
boz p̄ patientiā iubere nō potuiss̄
set p̄ quem factus est mūdus nisi
patientiā nos docere voluiss̄ per
quam vincat mundus. Et subdit

Aug⁹. d. aliq⁹ cur nō fecit dñs qđ
 ipe alibi pcepit Math. v. d. Si qđ
 te pculserit ad vnā maxillā pbe si
 bi aliā. ppter qđ fm illud suū mā
 datū debuit patiēti nō sic respō/
 dere sed ei alterā maxillaz debuit
 prebere. Rñdit Augul. d. Qđ dñs
 mansuete rñdit z animo trāquil/
 lo. z qđ nō solū alterā maxillā itez
 pculsuro. sed z totū corpus figen/
 dū pparauit in ligno. Dic nobis
 demōstrat illa sua pcepta patiētie
 nō oblatiōe corporis. sed pparatiōe
 cordis faciēda. Fieri em̄ pōt vt al/
 terā maxillā visibilis hō pbeat ira
 t⁹. qđto meli⁹ verbo rñdet placat⁹
 z ad pferēda grauiora trāquillus
 Et qđ nō oporteat. imo nec expedi
 at sp̄ exteriori ope implere pcepta
 patiētie posita Math. v. bene de/
 clarat Aug. in libro ptra mēdaciū
 vbi dicit. Ea qđ in nouo testamēto
 facta sūt a sc̄tis videlicet ad exēpla
 intelligēdarū scripturarū qđ in pce/
 ptis digesta sūt. Velut cū legim⁹
 in euāgelio Accepisti alapa⁹ para/
 alterā maxillā. Exēplū aut nulluz
 patientie qđ ipius domini excellē
 tius inuenimus. z ipe cū alapa p/
 cussus esset nō ait Ecce alteraz ma/
 xillā. sed ait Si maledixi exproba/
 de malo. si aut bñ quid me cedis.
 Vbi dñs oñdit istā paratiōem al/
 terius maxille in corde faciēda Et
 in sermone dñi in mōte dicit Pa/
 ratus em̄ fuit dñs nō solū in alte/
 rā maxillā cedi p salute oīm. sed
 etiā toto corpe crucifigi. Dñs er/
 go pceptis patiētie quibus dixit.
 Si quis te pculserit ad vnā maxil/
 laz pbe ei z alterā. Et si qđ volue/
 rit te tē. voluit nos patiētes esse.
 ita vt nō turbaremur ira cōtra in

iuriātes. Et si aliqñ expedit ip̄s
 resistere exteriori ope. debem⁹ m̄
 cor semp tenere quietū z trāquil/
 lū z similiter debemus habere pa/
 ratā volūtatē ad dimittēdū vindi/
 ctā. z ad sustinēdū etiā maiore in/
 iuriā si ide. pcuraretur honoz dei
 aut pfectus fidei. vtilitas cōmūis
 aut correctio atqz emēdatō primi
 iniuriātis. Hoc nos dñs pceptis
 suis docuit. hoc etiā ope impleuit
 qđ z tra fuit a quo tāta iniuriā su/
 stinuit nō mouebat ira. nō se vin/
 dicauit. sed trāquillo z quieto aīo
 submissa voce māsuete eū corripu/
 it cū pata volūtatē nō solū adhuc
 vnā maxillā pbe. p istius bono
 suscipere. sz z p salute ip̄ius z oīm
 voluit mor toto corpore crucifigi

R. Postqđ dñs alapa corā
 Anna suscepit misit eū annas liga/
 tum ad cayphā pontificē ad quē
 pncipaliter ptinebat examinatio
 xpi z apud quē cōuenire solebant
 scribe z legisperiti. z seniores po/
 puli et iudices ordinarij. z ibi inu/
 riosa ppressus est a iudcis oppro/
 bria Cū em̄ staret corā caypha p̄n/
 cipes sacerdotū z om̄e cōciliū qre/
 bāt falsū testimoniū cōtra ielū vt
 eū morti traderent et nō inuene/
 rūt cū multi falsi testes accessissent
 Nouissime dño falsi testes accesserūt
 dicētes. Nos audimus euz
 dicentē. Possum destruere hoc tē/
 plū manufactū. z reedificare illud
 Et quo conabant p̄bare qđ ipse di/
 uinā potentia sibi vsurparet. Sz
 qrit Hiero. Quō falsi testes sunt
 qui dicūt ea que dñm legimus fe/
 cisse et dixisse. Respōdet qđ falsus
 testis est qui non eodē sensu dicta
 intelligit quo dicunt Dñs em̄ dy/
 m 3

De passione dñi

rit de templo corporis sui. s. etiam in
ipsis verbis calūniat vt paucis ad
ditis vel mutatis quasi iustā calū
niā faciāt saluator dixit. Soluite
templū. s. isti mutāt et aiūt. Pos
suz destruere templū dei. Vos in
quit soluite non ego. qz illiatū est
vt ipsi nobis inferamus man⁹. de
inde illi vertunt. et post triduū re/
edificare illud. vt pprie de tēplo iu
daico dixisse videatur. Dñs autē
vt ostenderet aiale et spirās tēplū
dixerat. Et ego in triduo resuscita
bo illud. Aliud est resuscitare et re
edificare. Princeps autē sacerdotū
vidēs testimoniu⁹ nō sufficere ad
cōdemnationē iesu perturbatus sur
rexit et dixit ad iesuz. Nihil respon
des ad ea q̄ isti aduersus te testifi
cant. Hoc fm. Chrys. dixit volēs
ab eo inexcusabilem responsionē eli
cere vt ex ipsa eū capiat. Inutilis
autē erat excusationis respōsio nul
lo eam accipiente Et ideo iesus ta
cebat. Solū em̄ figura erat iudi
cū. sed in veritate latronū incur
sus. sicut in spelunca. Et ideo silet
iesus. Etia⁹ propter hoc silet qz vo
lebat implere illud qd̄ de eo scriptū
erat Ysa. liij. Quasi agn⁹ corā tō/
dēte se obmutescet. et nō apiet os
suū. Vbi dicit Orige. Ex hoc loco
discamus cōtēnere calūmantū et
falsoz testiu⁹ voces vt nec respōsi
one dignos eos habeam⁹ qui nō
cōuenientia dicūt aduersū nos ma
xime vbi maius ē libere et fortiter
silere qz defedere sine vllō pfectu
Quanto autē magis dñs tacebat
ad impios et indignos sua respon
sione tāto pontifex magis supat⁹
furore eū ad respondendū puoca
bat. vt ex qualibet excusatione ser/
mōis locū inueniat accusandi. pro
pter qd̄ ait illi. [Adiuro te p deuz
vnu⁹ vt dicas nobis si tu es xp̄s
filius dei benedicti.] Ad hoc dñs
ppter reuerentiā diuini nomis in
uocari respōdit dicens [Tu dixisti]
supple veritatē. [qz ego suz Uerū
tamē dico vobis. amodo videbi
tis filiū homis sedentē a dextris
virtutis dei et venientē in nubib⁹
celi. Jqz in extremo iudicio sic vide
bitur ab istis qui euz cōdenauerūt
iniustē. Tūc pnceps sacerdotū sci
dit vestimēta sua dicens Blasphē
mauit. Mos em̄ erat iudeoz sci
dere vestimēta sua in signū dolo
ris quādo audiuerūt blasphemā
cōtra deū sicut xp̄o false iponebāt
ppter qd̄ pnceps sacerdotū et oēs
assistētes iudicabāt eū dignū mor
te. [Lū em̄ pōtifer dixisset. Quid
egemus testib⁹. Ecce nūc audistis
blasphemā Subdit Quid vobis
videt. Tūc omēs dixerūt Reus ē
mori.] Ita fuerūt ipsi accusantes
ipsi discutiētes. ipsi snias pferētes
¶ Et vt dicit Chrysostomus
Sicut venatōnem inuinentes:
ita suam cōsequenter demonstra
bant ebrietatem et insania fereban
tur. Multa em̄ ei tūc opprobria
intulerūt q̄rū vnu⁹ fuit vt ait euā/
gelista. Et colaphis eū ceciderunt
Et dicit Beda Qui tūc celus est co
laphis iudeoz. i. plagis ad colluz
datis. cecidit nūc falsoz xp̄ianoz
blasphemijs. Scd⁹ fuit qz mani
bus extensis pcutiebāt faciē eius.
Vñ dicit euāgelista. Alij palmas
in faciē eius dederūt qd̄ patienter
sustinuit. vt et nobis in omnibus
exemplū paciētie ostēderet. vt Cy
rillus dicit. Leli et terre dñs celus

sustinet et patitur impiorum ridicula. forma nobis patientie pbes. Ter-
 cū q vultū illū desiderabilē ange-
 lis. venerabilē scriptis. qui et omēs ce-
 los adimplet leticia polluerūt spu-
 ris polluti labij dicēte euāgelista.
 Expuerūt in faciē ei⁹. Per hoc
 etiā iplera est scptura dicēs. Faciē
 meā nō auerti ab increpātibz et cō-
 spuentibz in me Ysa. l. Proprius
 em erat iudeoz cōspuere in faciē
 ei⁹ quē condēnabāt et morte dig-
 nū iudicabāt. Et verisimiliter illō
 magis et multiplic⁹ xpo fecerūt
 cōtra quē maiori odio exarserunt
 Un̄ Marc. dicit q cōspuerūt. tā-
 q nō vnus solus. s; plures simul
 cōspuerūt in faciē xpi. Ex quibus
 spuris imūdis et verbenbz ad xpi
 faciē datis. facies illa decora et ple-
 na grāz quā angeli desiderabant
 inspicere sic deturpata fuit. vt tūc
 illud videre implētū qd scribitur
 Ysa. liij. Nō est spēs ei neq; decor.
 Vidimus eū et non erat aspectus
 in eo. et nos reputauimus eū qua-
 si leprosum pculū a deo et hūiliatū
 Quartū fuit velatio sue venerāde
 faciei. Un̄ euāgelista dicit Et vela-
 uerūt eū Obtexerūt em faciē illaz
 quā scī patres ipōz cū mult⁹ su-
 spirijs desiderabāt videre et cū ml-
 to dīderio diu clamabāt Ostēde
 nobis faciē tuā et salui erim⁹. Ve-
 ni et oñde nobis faciē tuaz sup che-
 rubin et cetera multa Tādē venit
 et iudeis faciē suā ostēdit et ipsi eaz
 velauerūt et sibi ipīs absconderūt
 Quintū fuit pphetizādi irrisoria
 postulatio. Un̄ cū velatus esset p-
 cusserūt eū dicentes. Prophetiza
 nobis xpe Quis est qui te percussit.
 Sed vbi et quādo percusserūt eū. de

hoc euāgeliste diuersimode scri-
 bunt. Nā Marc. dicit q tūc cola-
 phis eū cedebāt. Alij aut palmas
 in faciē eius dederūt. Scōz Mar-
 cum vero colaphis et alapis euz
 tūc ceaderūt Scōm Lucā vero p-
 cutiebāt faciē eius. Et ergo potest
 dici q cū velabāt eū quilibet pcul-
 sit ipz vbi ipse volebat. Alij ad col-
 lum. Alij ad maxillas alij ad faci-
 em. Et pcutiendo interrogauerūt
 eum dicentes. Prophetiza nobis
 christe Quis est qui te percussit. et
 sic dominus prophetaz vt pseudo-
 propheta illusit. Quia dicit
 Beda. Hec quasi in contumeliāz
 faciebant ei qui se ab apostolis
 propheta voluit haberi. ¶ Sextū
 potest addi. Vellicatio genarum
 eius. Dicit em propheta. Corpus
 meuz dedi pcutientibus. et genas
 meas vellentibus. Quod intelli-
 gendum videtur de laceratiōe ge-
 narum dñi facta vnguibus ipso-
 rum iudeoz. Nam sacrilege ma-
 nus impie gentis non fuerunt sa-
 turate colaphis et alapis ac con-
 spuitōne desiderabilis vultus mi-
 tissimi domini nostri iesu christi.
 sed etiā ad genarum eius vellicati-
 onem crudeliter exarserunt. Ecce
 hec sunt incōmoda noctis illius
 qua dñs noster captus est. Que
 vt ait Augustinus in de cōcordia
 euāgelistarū passus est vsq; ma-
 ne in domo principis sacerdotū.
 que mala et incōmoda fin Chry-
 sostomum in omelia euāgeliste
 cum sūma diligentia executi sunt.
 et licet sint exprobratissima. nihil
 tamen de eis occultabant. nihil in-
 cis verecūdatur. s; glām sibi existi-
 māt maxiam dñatorē orbis frāz

De passione dñi

christū p nobis talia sustinuisse. Nec igit cōtinue legamus sedule de ip̄is loq̄mur. ea n̄is mentibz inscribam? s̄lt̄ in ip̄is gliemur z dñō cōpatiamur. Immo aīa duo ta hec opprobria et noctis illius incōmoda que dñs p nobis p̄tulit cernēs audīēs et aduertēs quō posset sea lachrymis cōtinere z ī ferne compassiōis occultare dolo rem. maxime dñi simul aduerterz z cōpararet agnīnā dñi iesu tracta bilitatis māsuetudinē. z leoninā acerbitalis iudaice feritatē. achor rendā prozsius eoz impietatem. Nec tantis iniurijs satiari n̄ po tuit q̄n potius ferali rabie fremēs impio iudici tanq̄ rabido cana/ nimā iusti deglutindā exposuit. Vincitū em̄ iesum aīa faciē pilati pduxerūt pōtīfices et postulabāt interim crucis supplicio eū ī quo nullū o m̄ino fuit peccatū iesu do minū nostz. qui cū p̄e et sp̄u san/ cto viuit et regnat Amen.

De passione domini

Particula tertia. Ser. xxxvij

Impiorū in

deozū crudelitas nō fuit
satiata iniurijs et incom
modis quas innocētī dñō tota no
te impie irrogauerūt. vt de eis au
distis sermone p̄ximo. Sed post
om̄ia ip̄m vincitū ad pilatū pdu
centes crucis eū supplicio interim
petiuerūt. Ab illo sumet exordiu
p̄sens sermo. et pducatur hystoriaz
vsq̄ ad xpi cōfessionē et eleuatiōez
in crucis patibulo inclusiue. Ro/
gemus mariā virginē p gratia no
bis impetranda. qua zc. **M**

[Facto claro mane fere hora pri
ma diei surgens oīs multitudo d
domo cayphe adduxerūt iesū vin
ctum in p̄toriu et tradiderūt euz
pōtīo pilato p̄sidi.] Ubi cum vin
ctus staret iudei nō introierūt pu
tantes se contamiari si alienigene
domū introissent. s̄z nō timebāt
se cōtaminari cū fratre innocētez
occidere conabant. Uñ Aug^o. O
impia cecitas. alienigene iudicē p
torio cōtaminari timebāt z fratrē
innocētis sanguinē funderē nō ti
mebāt. Nam q̄ etiā dñs erat z vi
te dator q̄ occidebat nō eoz p̄sciē
tie sed nesciētie deputat. [Exiuit q̄
pilar^o foras et dixit ad eos. Quā
accusatōez affert aduersus hoīez
hunc. Rñderūt iudei. Si nō esset
h̄ malefactor n̄ tibi tradidissēm^o
eū.] Sup quo dicit Aug. Interro
gentur atq̄ rñdeant ab immūdis
spiritibz liberati. ceci videtel. mor
tui resurgentes. et q̄d oīa superat
stulti sapiētes vtrū sit malefactor
iesus. Sed illa dicebāt hī de q̄bo
p prophetā iam ip̄e p̄dixerat. Re
tribuebant mibi mala pro bonis.
Consequent in ceperūt dñm accu
sare in tribu et dicere. q̄ eēt p̄tra/
rius publice p̄rati et principatui.
[Dixerūt em̄. Inuenim^o hūc sub
uertentē gentē n̄sam.] Cauertēdo
a lege moysi. et p̄hibentē tributa
dare cesari. et dicentē se esse xpm
regem itanq̄z voluerit sibi vsurpa
re regnū iudeozum. P̄ximū fuit
manifeste falsū. quia dñs legē mo
ysi seruauit vsq̄ ad finē. S̄lt̄ se/
cundū est falsū. qz querentibz iu
deis an licet dare cēsum cesari zc.
Mat. xxiij. S̄lt̄ terciū fuit falsuz.
qz cū sciret turbas vēturas vt eū

Sermo

XXXVII

rapent et facerēt regē fugit. Joh. vi. [Et dicit pilatus ad iesū. Non audis q̄nta aduersū te dicūt testi monia. Et nō r̄ndit ei ad vllū ver bū ita vt miraret̄ p̄ses vebemēt.] Ideo autē dñs nō r̄ndit ad accusa tōes iudeoz. q̄ fuerūt manifeste falsē nec r̄nsiōe digne. Et etiā q̄ voluit implere qd̄ fuit sc̄ptū d̄ eo Jsa. liij. Sicut agnus corā tōdēte se sic obmutescet. Et cū sic taceret dñs mirabat̄ p̄ses vebementer d̄ christi patiētia q̄ sic tacuit cū oīa p̄tra eū dicta posset exufflare vno vbo. [Et intravit pilat⁹ in p̄torijū dī ad iesum. Tu es rex iudeoz.] Pilatus q̄ fuit hō gentīl⁹ ideo n̄ curauit de prima accusatōe. s. de obseruatōe vel violatōe legis. Se cundū sc̄debat esse falsū. q̄ audiue rat quō a x̄po fuerat r̄nsū iudeis. Reddite q̄ cesaris sunt cesari et q̄ dei sunt deo. Detercio autē inter rogauit christū. q̄ videbat illd̄ cē p̄tra impatorē q̄ aliq̄s diceret se regem iudeoz. eo q̄ tūc fuiebant impatori. [Interrogauit autē euz dīcēs. tu es rex iudeoz. Qui respō dit. Dīcīs h̄ a te aut aliq̄ tibi dire rūt de me. Dixit pilat⁹.] H̄ se dīdi cisse a iudeis dīcēs. [Nunq̄d iude us sum.] q. d. Ego nō sum iude⁹. z ita a me hoc nō dico. [sed gens tua et p̄tīfices tui tradiderunt te mibi. Tūc ait iesus. Regnū meuz nō est de hoc mūdo. si ex h̄ mun do esset regnū mīstri mei vtiq̄ d̄ certaret vt nō traderet iudeis.] **C**ontra dicit in ps. lxi. rex oīs t̄re de⁹. q̄ rex er̄ cī⁹ regnuz e/ rat de hoc mūdo. Rūdet q̄ s̄z dī uinitatē x̄po oīa subiecta sunt. z ē rex oīm. Sed s̄m b̄ūanitatē non

venit in p̄mo aduentu suo ad dō minandū tp̄alit̄ sed maḡ ad ser uicdū z patiēdū. Et sufficit ad p̄ positū. q̄ non fiebat q̄stio nisi de b̄ūanitate et q̄ ad p̄sentē statum. Dñs ei voluit i p̄mo aduentu suo cē paup̄ et pati ac mori. vt sic i eo impleret̄ p̄phetia Zach. ix. z Ysa. liij. [Qui pilat⁹. Ergo rex es tu. r̄ndit iesus Tu dīcīs.] q. d. Vtēz dīcīs q̄ rex sū ego. [Ego in h̄ nat⁹ sum z ad hoc vēi i mūdū vt testiomū phibea m̄tari. Qui pilat⁹. Quid ē m̄tas. Et cū h̄ dīxisset exiit ad iudeos z dixit ad eos. Ego nul lā inuēio cām in hōie illo. At illi dixerūt. Lōmouit vniuersū pplm̄ incipiēs a galylea vsq̄z huc.] Et tō tā accusatōez retorq̄bāt i offensaz cesaris an⁹ official⁹ fuit pilat⁹. vt p̄ hoc eū magis cōcitarent aduer sus iesum. [Cum autē audisset pi latus q̄ iesus galyleus esset z de herodis p̄tate q̄ et his dieb⁹ hie/ rosolymis erat misit pilat⁹ iesuz ad herodē.] sub dēs ip̄m sue p̄tati z volūtati. vt. s. ipe eū iudicaz vlt dīmitteret. [Et gaudius ē herodes q̄ ex multo tēpe cupiebat videre iesū. et spabat aliqd̄ signū videre ab eo.] nō tāq̄z lucratur⁹ aliqd̄ vti litatis ex ei⁹ aspectu s̄z patiēs no uoz cupidinē cupiebat videre q̄n dam extraneū homīez de q̄ audie rat q̄ sapiēs et mirific⁹ eēt vt dīē Theop̄. Volebat etiā audire ab eo qd̄ diceret. et iō interrogauit euz q̄ si derisorie habēs se ad ip̄m z eū subīannās. Sub dīt ei euāgelista dīcēs. [Interrogauit autē eū mult⁹ s̄mōib⁹. Iesus h̄o.] q̄ cūcta rōe p̄ egit z q̄ teste dauid suos s̄mōnes i iudicio disponit piū eē iudicabat

De passione dñi

i talibus habere silentiū. Sermo
em̄ platus ei cui nihil p̄ficiat cōdē
natōis sit causa. hec Theop̄. Pro
pter qđ subdit euāgelista [Et ip̄e
nihil ei rñdebat] Un̄ Ambro. dic̄
Tacuit et etiā nihil fecit. qz nec illi
us crudelitas merebat̄ videre di/
uina. z dñs iactantiā declinauit.
Et forte typice in herode oēs im/
p̄i figurant̄. q̄ si leginō crediderit
z p̄phetie miraculis xp̄i opa i e/
uangelio videre nō poterunt. Et
Grego. xxij. moral. Hec audiētes
nos oportet addiscere vt q̄tēs audi/
tores nostri n̄sa volūt q̄si laudan/
da cognoscere. nō autē sua puerla
mutare oīmino taceam̄. ne si oī/
tatōis studio verbū dei loq̄mur.
z illoz q̄ erat culpa eē nō desinat
z nostra q̄ nō erat culpa fiat. Et. x.
mora. dicit idē. Inq̄situs redem/
ptor n̄s tacuit. expectatus mirabi/
lia facere cōtēpsit. se seqz apud se
in occultis renēs eos q̄s exiora
q̄rere cōperit ingratos foris reli/
q̄t. magis eligens ap̄te a sup̄bi/
tibus despici q̄ a nō credentibus
vacua voce laudari. **¶** Ex his
autoritatibz eliat̄ qđ dñs nullū si/
gnū fec̄ corā herode nec rñdit̄ ad
interrogata p̄pter tria. Primo ne
dimitteret̄. et crucis ac passionis
sue fruct⁹ vltim⁹ differret̄. Secū/
do ideo qz herodes fuit indignus
taliū. qz ad desiderandū illa mo/
tus fuit solū ex curiositate. s. vt vi/
deret aliqd̄ mirabile. z audiret ali/
qua noua rara et incōsuet̄a de q̄/
bus miraret̄ z nō q̄siuit salutē su/
am aut cognitōem vitatis. Tercō
vt nobis oñderet qđ in factis z v/
bis n̄s debem⁹ cauere oñtatōez
vt qñ aliq̄ volūt aliq̄ a nobis scire

aut videre ex q̄ seq̄ret̄ n̄sa laus et
ostēratio. et null⁹ alioz fructus s̄
tm̄ curiositas qđ tūc debem⁹ poti/
us tacere q̄s loq̄. ne cū alijs place/
re volum⁹ nosip̄os ostētatōez z ia/
ctātia maculem⁹. Sic em̄ dñs fe/
cit. sciēs em̄ qđ ex suis signis et v/
bis sequeret̄ laus sua tanq̄ cuius/
dā viri mirificā. et nulla seq̄ret̄ v/
tilitas. eo qđ herodes et sui deside/
rabant h̄mōi signa videre et vba
christi audire n̄ prop̄t cōfiscere v/
tatē et prop̄t salutē prop̄az s̄z curi/
ose prop̄t videre z audire noua d̄
q̄bus miraret̄ noluit facere et vo/
luit potius tacere et deideri q̄s si/
ne fructu loqui inanit̄ z laudari.
z maxime p̄dicatoz verbi dei sui
ostentatōem corā p̄ncipibz aut q̄/
busdā alijs dicēdo placibilia z nō
vtilia. sed debz q̄rere tm̄ honores
z vtilitatē audientū. z dz potius
tacere q̄s dicere ea que eēnt tm̄ ad
laudē suā et ostentatōez. z inutilia
aut min⁹ vtilia audientū. [Cū āt
dñs ita staret tacens corā herode.
tūc etiā stabāt illi p̄ncipes sacer/
dotū et scribe cōstāter accusantes
eū] De eis dē de q̄bus z corā pilato
eū accusabāt. maxime s̄ agguan/
tes quō cōmouisset vniuersū po/
pulū incipiens a galilea domino
herodis. vt ex s̄ magis assumerz
sibi aio qz cōmōtōem in suo dñio
conq̄tasset. Et cū vidisset herodes
qđ xp̄s nullū signū faceret nec v/
bū aliqd̄ ad interrogata rñderet.
nec p̄tra accusatores suos aliq̄bz
rñsiōibz se d̄fenderet [s̄preuit eū]
cū exercitu suo reputās xp̄m idio/
tā et fatuū. z derisit eū induēs ip̄s
veste alba. sic em̄ tunc fatuus sole/
bat illudi. Et q̄uis s̄ herodea fe/
cerit i
my
est o
min⁹
ens i
nem
scep
mūdi
sus. q
hoc et
turba
placet
mūda
z letā
eis re
sus. S
hūc r
oculis
sperni
s̄ et m
mur. c
der z c
da fili
cōtēni
stulto
vrp b
ois stu
tis et c
vt men
sapie
imēsa
veste
¶
n̄s d
oia p
suscep
cayph
ba ind
scepit
pureo
lā et ci
gatus
buit cū

erit in xpi derisione. nō tñ caret mysterio. Quia dicit Amb. Non est oclō sū q vestē alba induit do min⁹ ab herode imaculare tribu/ ens idicia passiōis q agnus dei si ne macula cū glia mundi pctā su/ scepit. Erinde agnus dei peccata mūdi ablatur⁹ in alba veste illu/ sus. qz i casta carnē est passus. Ex hoc etiam debēt discere serui dei nō turbari cū p cādoze vite sue q deo placere volūt derident⁹ ab hoib⁹ mūdānis. s; debēt cōquiescere. imo z letātē sustinere cogitātes quō p cis rex glie christ⁹ illusus ē et deri/ sus. S; et q libz xpianus hō debz hūc xpi spretuz et irrisiōē hēre p oculis z patiētē ferre cū irridet⁹ z spernit. Quid ei mag⁹ ē si nos qui xē insipientes sum⁹ et ignari tēpta mur. cū illa etna sapia que oīa vi det z quē nihil latere pōt ihs xps dei filius sic voluit p nobis sperni cōtēni derideri ac p idiotā imo p stulto reputari et illud. ppter h vtr p hec nobis mereat ablatiōem ois stulticie et ignorātie nre pscen/ tis et q fuissent futura i inferno. z vt mereret nobis collatōēz eqles sapie z scie angeloz infinita sapia imēsa dei pñs sapiētia. Hāc albā vestē mō repserat alba sacerdotal

P Unde notādū q pontifex nū christus in passiōe sua habuit oīa pōtificalia ornamēta. Amictā suscepit cū velat⁹ est a iudeis corā cappha. Albā habuit cū veste al/ ba induit⁹ ē ab herode. Casulā su/ scepit cū milites circūdedē purpureo vestimēto corā pilato Sto/ la et angulū habuit cū fuit colli/ gatus ad colūnā. Manipulū ha/ buit cū fūne man⁹ ligauit⁹. z hūc

soluerūt qñ clarūdinē i dextram dederūt. et tūc funis ille remansit pendēs i sinistra. et representat p h q manipul⁹ portat⁹ i sinistro bra/ chio. Coronā spineā p micro zba culū arūdinē p baculo pastoralī Lyrothecas autē habuit z sanda/ lia cū man⁹ eius z pedes toti fue rūt sanguie rubricati. ad qd desig/ gnādū sandalia debēt hēre opturā cū aliq rubro sericeo pāno. Lyro/ thecē etiā habēt desup manū ali/ qd monile rotūdū. qd d; sūt hēre aliqd de rubro ad designādū stig/ mata xpi. Et sic pilat⁹ honorauit herodē in h q misit sibi xpm tāqz hoiez sue inuiditōis et ad se iudi/ cādū z dimittēdū. Sic cū herodes in xpo nullā iuenit cāz mortis vt pilatū rebonoraret dñm spretū z ludibrio habitū induit alba veste in derisione z remisit eū ad pilatū

[Et ipa die facti sunt amia hero/ des z pilat⁹] Nā antea erāt inimi ci ad inuicē ppter necē qruā galyle orū qd pilat⁹ occidit mīscēs san/ guinē eoz cū sacrificio. Cū xps reduct⁹ ē ad pilatū pgregat⁹ pñ apib⁹ sacerdotū z magistratib⁹ et plebe cruiit ad eos pilat⁹ foras. z dixit eis. Obtulistis mihi hoiez hūc qsi auertētē populū. z ecce ego corā vobis interrogās nō iue/ nio in eo causam in his in qbz euz accusatis. sed neqz herodes. nā re misit illū ad nos. Per diē autē so/ lennem cōsueuerat pñs dimitte/ re vnū vinctum. Nam et in no/ cte pasce angelus domini salua/ uit hebreos et percussit pñmoge nita egiptiorum. ideo in memo/ riam huius beneficii in solennitate pascali iudei saluabant vnūz

De passione domini

ppinquū morti et alios dānatos ad mortē interficiant. ad repēntā dū saluationē hebreoz. et interfectionē egiptioz. **¶** Sciens autē pylatus iēsū qd p inuidiā tradidisset eū. volēs ip̄s libare pposu it quē illozduoz vellēt sibi mitti scz iēsū vel barrabā. Barrabe autē libatōz credebatur iudeos nullo mō petere. ppter magnā ipsius maliciā. Sed pncipes sacerdotū et scribe nimio odio cōtra xp̄m p̄mori. suaserūt populo vt peterēt barrabam. iēsū autē pderēt. ppter quod vniuersa turba exclamauit. **¶** Tolle hūc et dimitte barrabā. Ier ita tu multuosis verbis et acclamatōnibus auctore vite petierat ad mortem. et virū homicidā seditio sūqz latronē seruāt ad vitā. lupū agno mortē vite. tenebras luci tā stulte qz impie pferētes. Dic discē cinis humiliari. et patiēter fuisse. Et si aliquādo tibi pferatur inferior te aut hō humilioris cōditōnis cū et videas dñm tuū hoc p te sustinuisse. vt etiā insignis latro sibi a mltitudine ppli pferret. Cū autē pylatus audiret iudeos petere dimissioz barrabe et occisionē dñi dicit eis. Quid em̄ mali fecit ego nullā causam mortis in eo inuenio. Corripit ergo eū et sic dimittit. Et statim apprehendit iēsū et flagellauit. p se aut verisimilius p ministros suos. Et b̄ fec̄ fm Alchuinū vt iudei sic saccati penis et opprobrijs mortem eius vltim⁹ nō sitirēt. Et Augusti. in quodā sermone de passionē dñi loquit̄ ac si xp̄s in flagellationē tacuerit ante pylatū. dicit em̄. Ecce iam dñs aptatur ad verbera ecce iam ceditur. rūpit sanctā ceruicem

violentiā flagelloz. repetitis ictibus crudeliū verbera scapularū terga cōsantūt. pro chdolo facit extensus ante hoīes de⁹. et suppliciu patit̄ rei in quo nullū pcti vestigiū potuit inueniri. Tamē cōmūiter tenetur qd dñs dū flagellatur ligatus fuit ad colūnaz qua ip̄m pylatus stare iussit et ligari. atqz in cōspectu derisorū durissimis verberibus virgineā carnē crudeles lictores dinellere. qui et repetitis ictibus plagas plagis. vulnera vulneribus et liuores liuoribus cōflixerūt. Et vt dicit Hiero. Quia scriptū est multa flagella peccatoris. voluit dñs flagellari vt sua flagellatōne nos a flagellis ppetuis liberaret. haud dubiū multa dura et atrocia verbera dederūt trutulētī lictores in carnē candidā saluatoris qd rū verberū si vnū aut pauca cum graui flagello corporis vni⁹ nō sitz vīcz p respectū ad xp̄i carnē deberet valide infligi qz putatis qz viter lederet. Et ex hoc aduertat oīs xp̄ianus quantū et qz acutus ac intolerabilē dolorē tūc p se sustinuerit christus cū imites et imitificordes viri circūsteteragnū māfuetissimū et ex robore lacertorū suoz cū crudelibus flagellatā mltas et duras itulerūt plagas isti castissime et nobilissime carni qd tāto fuit pceptiuoz et sensibilioz qz alia caro qsto fuit nobilioz et delicatior ac clarioz. qz ex puriori et mūdi ori formata materia ex v̄giali vtero sūpta. et qsto imediate a diuina virtute et scriptū opatōe fuit subtili⁹ et meli⁹ formata et completiorata. tāto etiā in ea inde vber maiorē causat dolorem qz in alio

grosse
daz
xūc
cūlū
pe
vuln
ram
corp
colum
gute
bucru
Beda
dante
deflue
reinne
quo o
inueni
inqt.
rūc ma
nū pue
as p re
penis d
carent.
tracta
p̄tritōis
saluato
atqz cor
patient
mi p̄ris
libet qu
tan qz p
fugit. q
sufferre
natus e
nutritu
redicari
nō nisi
sufferres
cordis et
regū et di
saluato
nec inuen
prop̄ te
R. p̄

grosso corpe vt etiā longo añ in q
daz alio f mone memoroz me di
rulle. Et q̄ copiose putatis sacra/
tissimus sanguis de cōscisso cor/
pe christi et tā multis vberibz et
vulneribz lacerato stillauerūt in f
ram q̄q̄ copiose flagellis sacruz
corpus scindentibz inherit Lū z
columna ad quā dñs ligat⁹ fuit
gutt⁹ sanguinis isti⁹ cōspersa ad
huc rubra fuit vestigia. vt refert
Beda sup Lu. Et insup q̄ abun/
danter ille preciosissimus sāguis
defluerit p dorsum de sacro late
re innocentis z amātissimū dñi in
quo o mīno null⁹ reatus poterat
inueniri Propter qd̄ ip̄e p pphaz
inqt. Sine causa flagellis cecide/
rūt me. Et v̄e dñe iesu sine causa.
nisi pueri illi hoies forte bñficia
eis p te exhibita et opa tua bona
penis digna sua ingritudine iudi
carent. Nec cogita et mente per/
tracta o hō q̄ totius confusiois z
p̄tritois istius cā existis z repēde
saluatori tuo deuotōis ḡtitudinē
atqz compassiois affectū. Et discē
patienter sufferre flagella p̄ssī/
mi p̄ris tui dñi dei et aduersa q̄/
libet que ip̄e tibi p se aut p alios
tanq̄ p instrumēta misericordiz in
figit. q̄ em̄ flagella dei nō merito
sufferes cum omī patiētia o hō q̄
natus es ad laborē. q̄ in peccatis
nutritus es z cōuersatus atqz be/
reditati celestis aule deputat⁹. q̄
nō nisi mūdōs accipit. que inq̄ n̄
sufferes patiēter si videres oculis
cordis et attēte cōsiderares reges
regū z dñm dñantū amātissimū
saluatorē tuū q̄ peccatū nō fecit.
nec inuent⁹ est dolus in ore eius
prop̄ te tam ḡuiter flagellari.

R Propter qd̄ dicit Bre. in pa

storali. Cur aspex credit vt a deo
hō toleret flagella. p mal⁹ si tanta
deus ab hoibus ptulit mala pro
bonis. Aut q̄s sane intelligentie
de p̄ssioe sua ingt⁹ existit si hic
sine flagellis non erūt q̄ sine p̄cro
fuit. Flagellato dñō gentiles. scz
milites p̄sidis nō cōtenti ista fla/
gellatōe adhuc illuserūt ei multis
verbis z factis. Et pilato iubente
aut p̄mittente ad mitigādū furo/
rē iudeoz vt eēnt satiati sanguie
suo cū viderēt eū sic punitū vltra
condignū. vel vt dicit Chrysos. mil/
tes talia fecerūt vt cōplacerēt iu/
deis amore pecuniaz. ¶ Et quia
xpm esse regē iudeoz corā pilato
pri⁹ accusabant. idcirco milites il/
li sacrilegi derisorie adhibebāt in
signia regalia. Et b̄ in p̄torio in lo
co parenti et corā multitudinē. Et
p̄mo exuentes eū vestibz suis in/
duebāt eū purpura. i. veste rubea
ad similitudinē purpure. qua veteres
reges utebant. Secōdo plectebant
coronā de spinis. i. de iūcis maris/
nis ad modū spinaz acutis et du/
ris. z imposuerūt capiti suo p dia/
demate regali. Et Nico. d. ly. dicit
se audiuissē a qdā q̄ fuit vltra ma
re cū ludouico rege frācie q̄ in lit/
tore maris ip̄e sensir pūcturas iū
coz p sotulares intermedios. d. ta/
libus spinis. i. iuncis marinis ad
similitudinē spinaz duris et acutis
plectētes coronā imposuerūt eaz
capiti eius. Et ista corona dēssitate
aculeoz suoz ḡuissime p̄ssit vene/
randū caput dñi et saluatoris nrī
z multoz aculeoz suoz signa et
vulnera in eo reliqt ac vndiqz p̄ci/
osi sanguis guttas eliciuit z in ve/
nerabilē facē trāsmisit. Vñ dicit
Hieron. Caput illud diuinū densi

De passione dñi

tate spinarū vsq; ad cerebrū pfixū
fuit. ita vt sanguis ex capite extra
ctus frontē genas et collū pfunde
ret. Ecce fidelis aīa quō sponſus
tuus speciosus forma p filijs ho
minū tanq; sponſus pcessit coro
natus. nō auro nō gemis. s; cru
delibus spinis. Et amictus fuit
purpura veste derisoria. Egredere
ergo filia syon. i. fidelis aīa. egre
dere inquā a curis secularib; a co
gitarōib; vanis. ab occupatōib; mū
danis. a carnalib; cōcupiscen
tijs. et vide regē salomonē christū
dñm verū pacificū q; destruxit ini
micias inter deū et hoīem. cō
tēplare hunc in dyademate suo q;
coronauit eū impia et crudel ma
ter sua. i. synagoga plebs. s. iudai
ca. cui cōpeditos ipse soluit. elisof
erexit. et pupillos eius ac viduas
consolat^r est. Considera quō spe
ciosus ille p filijs hoīm p te ho
die qñ leprosus fuit. facie vanti
niū et nouissim^o viroz estimat^o
est vt te ab eterna pfusiōe eripet.
et a supbie peste liberaret. Nec ho
die et sp; considera ac cōtēplare o
culo cordis tui. et post illd pclarū
hūilitatis exemplū et speculū no
li ampl^o supbia in altū extolli. s;
hūilia te et sustine patiēter oppro
bria p eo q; tam indigna p te et p
tua salute dignatus ē cū oīni pati
entia et māsuetudie sustinere. Ter
cio dederūt ciarundinē in dextra
eius pro sceptro regali. significan
tes p h; regnū qd sibi vsurpasse vi
debat. Quarto milites veneūt et
genua ante eū irrisorie flectebāt et
illudētes ei dicebāt Ave rex iudeo
rū. q. d. Voluisti regnare et nō po
tuiti. Quito cū milites an eum

genua flecterēt. et ipm vt regē irri
sorie salutarēt tūc dabāt ei alapas
Sexto expuerūt i facie ei^o tāq; in
cōtēptibile et vilē psonā. Septio
acceperūt baculū arūdinēū d ma
nu ei^o et pcutiebāt caput ei^o. et h;
in cōtēptū et rōe doloris sibi sibi i
fligendi. Sed etiā ex tali pcutiōe
aculci corōe pl^o intrabāt caput ei^o
et pfundi^o vulnerabāt. Ecce qñ mlti
plici^o xps p nobis densus est et
qñtas p nobis et qñ multiplices
patiebat iniurias et cōtūmelias.
De qbus loqñs Anf. dicit. Atten
de aīa mea qñ est q; hic igreditur
habēs imaginē qñ regis et nihilo
minus serui despectissimi pfusiōe
repletus est. coronat^o incedit. sed
ipa ei^o corona cruciat^o ē illi. et mil
le pūcturis speciosū vticē eius di
uulnerant. regali purpura iduit.
s; poti^o i ea despicit qñ honoret.
Sceptū māu gestat. s; eo ipz vene
radū caput ei^o pcutiūt. adorāt co
rā eo posūt. genib; i frā. et regē cō
clamāt et cōtinuo ad pspiciendū
amabiles ei^o genas subiliūt. ma
xillas palmis pcutiūt et honora
bile collū ei^o exhonorat. Vide ita
qñ aīa mea quō p oīa vir iste p te
spernit et coartat. et discas ab eo pa
tiēter ferre si aliqui p eo deriderit
aut cōtūmelias sustineas. Quia
dicit Xp̄s. Quenobis erit cura
d reliq; si cōtūmelias ab eo pparia
mur. **S** Postq; xps hec pas
sus est et inde fiebat in xpm termi
nus pūctiāz. nec pūctula tñ sed
vniuersū corpus patiebat iniurias
Postq; tñ milites sic dñm adap
tassent. Tūc exiunt pilat^o itez fo
ras ad iudeos et dixit. Ecce addu
co eū vobis foras. postq; ipz sus

Sermo

XXXVII

faciēter examinari et eū flagellari
ad vobis satisfaciendū vt cogitatis
[qz nullā inuenio i eo cām] Et ad
pceptū pilati [exiit ihs portans
spineā coronā et purpureū vestimē
tū] Inō clar⁹ ipso s; plen⁹ oppro/
brio. vt dicit Aug. Glorabat ei pila
tus vt sensibiliter videret q̄lit fuisse
illus et flagellat⁹. vt sic moue/
rentur ad compassionem et eius
sanguinem non sitirent. Et dixit
eis [Ecce homo] q. di. Si in aliq
male egisset ē tñ ultra p dignū pu
nitus. zis deberet vob merito suf
ficere et furorē vestrū mitigare S;
vt dicit Aug. Iudeorū inuidia p xpī
ignominia nō frigerat inardescit
pot⁹ et exarscit. Et iō cū pontifi
ces et mistri vidissent eū sic flagel
latū tullū tumultuose clamare
rūt [Crucifige crucifige eū.] Et ad
pores accusationes addiderūt mō
altā di. [Nos legē hēm⁹ et fm le/
gē d; mori qz filiū dei se fecit. Luz
at pilat⁹ audisset hos fmōes ma
gis timuit] interficere filium dei.
Et tali timore cōcussus rursus in
q̄sitōz fecit [Ingressus ei i p̄toriu;
dixit ad iēsū. Eū es tu Iesus autē
rñsū nullū dedit.] Et est notādū
qz plūbus viab; dñs interrogat⁹ in
sua passiōe legit racuisse. Prio ta
cuit corā pōntice cū a fals; testib;
accusabatur. Secdo corā p̄fide auz a
pōntificib; accusabatur. Tercio ab he
rode eū multis fmōib; interrogā
te. Quarto corā pilato de suo ori
gine inq̄rete. Eū dicit Aug⁹. Hoc
autē silētiū dñi nři iesu xpī nō solū
sel' fcm ois collar' euāgelistaz nar
ratōib; repit. Sed apd p̄ncipē fa/
cerdotū et apd herodē et apd ipsū
pilatū vt nō frustra de illo p̄be/

tia p̄cesserit. Sicut agnus coram
tōdente fuit sine voce sic nō apuit
os suū. tūc vtiq; qñ interrogatib;
iudeis nō rñdit. q̄uis em̄ q̄busdā
interrogatōib; sepe rñderetū pro
pter illa in q̄b; noluit rñdere ad
h̄ data est nobis de agno optima
sil'itudo vt i suo silētiō nō re⁹ sed
innocēs haberet. i. nō sibi sic con/
sci⁹ q̄ de pctis cōvincebat suis. s;
sicut mansuerat q̄ p pccat⁹ imo/
labat alienis. **E**sp̄ plura
vba dicit euāgelistū [qz pilat⁹ qre/
bat dimittere iēsū. Qd cū cognu/
set iudei dicebāt ei. Si hūc dimit
tis nō es amicus cesari.] Qis q̄ se re
gē facit tradidit cesari.] Eū autē pi
latus audiss; minas sibi i ferre d
idignatōe cesaris adduxerūt iēsū
foras et sedit p tribunali. et videt
qz nihil p̄ficeret laborādo p chri/
sti libatōe lauit man⁹ suas coraz
pplo et dixit [Innocēs ego suz a
sanguine iusti bui⁹] et ita voluit eē
imūnis a pctō. s; nō suffecit hoc.
nec totaliter poterat p h̄ cruciari
qz vict⁹ timore impatoris et fauo
re iudeorū q̄bus p̄erat et a q̄b; for
te pecunias leuare sparet contra
iusticiā dedit sentētiā i mortē in/
nocētis. Nam vt sequit in euāge/
lio. [Tunc. i. qñ audiuit illa verba
populi. s. Si hūc dimittis nō es
amicus cesaris. Qis q̄ se regē fa/
cit cōtradicit cesari.] Tradidit eis
illū p sententiā diffinitiuā vt
crucifigeret. et innocens dominus
propter hoc vt nos eriperet ab illa
gram sentētia quam feret contra
omnes de tāta sua miseria ingra
tos et ab illo aspo verbo qd dictu
rus ē in iqs. s. Ite i ignem eternū
vult in iusto iudicio cōdemnari.

De passione domini

Quia snia data milites pſidis ſuſcipientes ieſum eruerūt ipſi purpura zinduerūt veſtibz ſuis et impoſuerūt ſibi crucē] portādā ad locū paſſiois. Dicit em̄ Chryſo. q̄ li gnū illud reputabāt prophanuz. q̄re nullus illoz illd nō ſolū nō portare ſed nec tāgere voluit. Et ideo impoſuerūt ieſu velut homi iā dānato. Et diē glo. Portat crucem ſuā ieſus. grāde ludibriū im/pijs. grande myſteriū pijs gloriā. quibz q̄ſi in ſcepero regi. Porta uir crucē ſuā ſup humez vt imple ret illud Iſa. ix. Lūius p̄ncipatus ſup humez eius. Quod z figura tū fuit in yſaac portāte ligna z ignem p ſua imolatōe. Genef. xxij. Sic xp̄s portauit lignū crucis auz igne charitat. Et ex q̄ yſaac dimiſſus eſt z mactatus eſt aries herēs cornibz inter vepres. ſic z hic fm̄ Chryſ. diuina natura manet ipaſſibil ſed mactata ē hūanitas herēs cornibz in vepres. i. inter reſectiōem peccatōz q̄b̄ hūana natura decinebat. **¶** Et eſt notādū q̄ dñs p̄mo portauit crucē. ſz qz p totā noctē pcedere z p totū mane vſqz ad horā ſextā afflicto fuit z ideo lento ḡdu incedebat. p̄p̄ quod ipſi feſtinātes] coegerūt ſymonē cyreneū patrē alexandri vt portaret crucē poſt ieſū] vt ſic citi us venirēt ad locū paſſiois. Ille aut̄ ſymon nō iſraelita ſed pegrinus z aduena cui tanq̄ cōtēpibilibi pſone impoſuerūt crucē. et b̄ n̄ carebat myſterio. Quia diē gloſa. Ecce nō hebreus ſed alienigena et gētil opprobrio xp̄i ſubdit. vt plenitudo ſacramētōz trāſire a iudeis ad gentes oñdāt. Et cū veniſſet ad locū paſſiois qui fuit ppe bieruſalē z dicebat] caluarie loc⁹] nō ppter caluariā capitis ade quem aliq̄ dixerūt ibi ſepultū ſed falſe. qz iuxta bebron ſepultus fuit vt dicit Hiero. et habet Joſue. xiiij. S; dicebat caluarie loc⁹ p̄pter b̄ qz ibi malefactores decollabāt. Ibi denudauerūt eū. ſ. dñm ieſū q̄ cūcta veſtit. et q̄ ante ſecū regnans cōfeſſionē induit et decorez amictus lumie ſicut veſtimento. Illū qdē nudauerūt et b̄ vt pare factus ſic flagelloz ictus p dorſū eius et ſacra latera puriſſimi z ſa/ciſſimi ſui corpis vulnera z difformitatē oēs valeāt intueri. Et videt̄ q̄buſdā q̄ illa expoliatio veſtiū fuit vna de maioribz z acutioribz xp̄i paſſioibz. Lū enī exuebat veſtē immediate cutē ei⁹ p̄tingentē illa veſtis ſeu tunica fuit fortit̄ i bibita vulneribus et cruētaz ictibus flagelloz. Unū qñ dñs illa tunica violenē et feſtināter expoliatus fuit cōciſſa fuerūt et renouata in eo oīa vulnera q̄bus veſtis i bibita fuit. z ita videt̄ fuiſſe crudelior paſſio xp̄i et acutioris doloris z forte ḡuior q̄ actual flagellatō aut vulney inſectio. vt pōt in eſē plo aliq̄liter dclarari. Si em̄ modica lana vel pāniculus in recenti vulnere aut apto vlcere congelat̄ z inde violenē ac cū feſtinatōe extrahit̄ longe maior dolor ſentit̄ nſa groſſa carne ex tali extractōe pāni q̄ de vno vlcere. q̄nte ḡ maior fuit dolor i xp̄i nobiliſſima carne vbi ex multis vulneribz extraxerūt tunicā iſtā feſtināter imites crudeles ac inſidicordes homines. **¶** Lū aut̄ nudatus eēt poſuerunt eū nudū ſup lignū crucis z ipſum illi aſſixerūt manibz et pedibz fer

reio d
ipm
derm
oſſa.
rūe m
dimin
dicerz
ſum c
deorſu
pellis
ſent d
Un ſi
p̄us c
cruc n
ome r
ſuz. qu
oculis
caro ſu
ſio corp
tandun
p̄s. p̄di
cruci tū
corpis
longitu
erēt for
ſaali⁹ p
d xp̄o. q
hūores
natural
nerui ſu
illā prē.
duerēt
ligno o
cū cord
dibus p
ſupiori
ta corp
oſſum i
dus ſuit
diminut
tur vtrū
tuor clau
natur a m

reis clavis crudelissime pforatis
ipm̄q; atrociter in ipsa cruce exten-
derūt. vt nūcerari possent om̄ia ci-
ossa. Ip̄o dicente p̄ pphetā Jode-
rūt manus meas et pedes meos
dīnumerare et om̄ia ossa mea. q.
dicerz. Tātū sum distēsus dextroz
sum et sinistroz et a sūmo vsq;
deorsuz. vt corpi meo ad modum
pellis tympani distento facile pos-
sent dīnumerari om̄ia ossa mea.
Un̄ sup̄ ps. xxi. vñ ille versus sū-
ptus est dicit Lassiador. Forma
crucis mira p̄prietate depicta est vt
om̄e xp̄i corpus sic ea dicat exten-
suz. quatenus eius ossa humanis
oculis numerabili viderent. z qđ
caro sup̄ducta celauerat nimia tē-
sio corporis aperiret. **X** Et no-
tandum fm̄ Nico. de lra. super
ps. p̄dicto. Qñ aliqđ affigebatur
cruci tūc p̄us accipiebat mensura
corpi sui a manu in manum fm̄
longitudinē. vt in ligno crucis fi-
erēt foramina p̄ que possent clau-
i facili p̄rālire. z sic etiā factū fuit
d̄ xp̄o. qñ āt vna man⁹ fuit affixa
hūiores cucurrerunt ad illū locū qđ
naturalit̄ currūt ad locū lesuz. z sic
nerui fuerūt attracti et retracti ad
illā p̄tē. ideoq; vt alia manus de-
ducere ad locuz foramis facti in
ligno optuit eam trahi violenter
cū corda. z idē intelligendū de pe-
dibus. p̄pter lesionē factā in p̄tib;
superioribus. p̄pter qđ ex tali violē-
tia corporali extensione apparebant
ossium iuncture. quia christus nu-
dus fuit crucifixus. et ita ossa eius
dīnumerari poterāt. Sed queri-
tur utrū xp̄s tribus tm̄ aut qua-
tuor clavis affix⁹ fuerit cruci. Pu-
tatur a multis verisimilius esse qđ

tribus tm̄. Vno. s. p̄ manū dexte-
ram. Alio p̄ manū sinistraz. et ter-
cio p̄ ambos pedes simul. Putā-
dū nanq; est qđ quicqd̄ doloros⁹
aut cōtumeliosius cuiq; crucifigē-
do infligendū poterāt inuenire p̄
fidi iudei in xp̄o crucifigendo fieri
iusserūt. Molesti⁹ aut̄ est ita cru-
ra z torqueri vt vno clauo ambo
pedes latiori vulnere pforarētur
cū acerbiori violentia cōcussionis
et cōfractiōis. verisimile etiā vide-
tur nōnullis aurozē pudiciē nu-
diz dōrfetenus cruci subiectū nō
extendisse. Sed secreta nature ce-
lādo cōuoluisse crura pedib; com-
plicitis atq; sic coaptatos pedes
festinātes crucifixores vno clauo
pfodisse. et nullo subiecto pedib;
appodiamēto eos vsq; ad rectuz
colūne crucis crudelissime cōtor-
sisse. Huius exēplū habemus in
pictur; z i imaginib; crucifixi. Qđ
z Anf. vult z qđā duoz dñice pas-
sionis cōtēplator in p̄sona increa-
te sapiētie loquens ait. Glide ma-
nus meas pulchras clavis aceri-
me pfossas. brachia atrociter extē-
sa. pedes pforatos. crura admodū
fessa violēta qđā cācellatōe cōstri-
cta. Et dñs ita crucifixus pēdebat
in ea tribus horis qđ fuit excessiui
dolor; nimis Quia ex pōdere ma-
gni virilis et p̄fecti corporis sic con-
fixi cruci in locis neruosis et maxi-
me sensibilib; .s. in manib; et pedi-
bus. et sic pēdētis sine alio sustēta-
culo. valde augebat̄ dolor. et fati-
gabāt corpus atq; lacerabat̄ z ex-
tēdebāt vulnera manū z peduz
vt inde emanarēt copiosi riuī san-
guinis p̄ciosi. Nec fuit dominus
solus crucifixus. sed cū eo duo la-

De passione dñi

trones vnus a dextris alius a sinistris ad cōfusions et cōm ignominie. dedecoris atq; doloris augmētum fuit innocēs dñs extra portā ciuitatis in loco punitōnis malefactorū in die solēni hora meridiana in medio latronū sup crucez q̄ si ad spectaculū eleuatus. Et quibus nō solū dolorosa. sed etiā mētum ignominiosa fuit xpi mors. Primo qđ ex cōditōe loci in quo crucifixus est qui fuit despectus et ferid⁹ ppter cadauera malefactorū qui ibi occidebāt Scđo ex modo mortis. qz crucifixio fuit tunc turpissimū genus mortis. Sicut scriptū est Deut. xxi. Maledictus q̄ pēder i ligno Et Aug⁹. lxxxiij. q. Sapiētia qđez dei homīez ad creplū q̄ recte viuerem⁹ suscepit Per tunc autē ad vitā ea q̄ nō sūt meruenda nō meruere. Sunt homines autē q̄ quis mortē ipaz nō timeāt genus tñ mortis horrescūt. Et ergo nullū genus mortis recte viuēti homī meruendū esset illius hominis cruce oñdēdū fuit. Nihil em erat in eis oīa genera mortis illo genere execrabil⁹ et formidabil⁹ Tercio ppter nuditates xpi. Nā nude suspēderūt eū in cruce qđ nō solz fieri nisi psonis valde vilibz et abiectis. Quarto ppter societates. qz inter duos malefactores fuit crucifixus. et h̄ factū est ex iudeoz mala intētiōe. Volebāt em p hoc inducere suspitōnē populo q̄ iesus esset princeps et pncipalis in eoz factis. Xps autē sic voluit fieri vt in eo ipleret illud ysa. liij. Et cū iniquis deputatus est Et vt p h̄ nobis qui esse debūmus cōualiter socij demonū mereret vt fieri posse

mus socij angeloz. Pro q̄ sit sibi cū patre et spūstō gratiaz actio. honor et glia in s. amen.

De passiōe dñi Particula. iij
Sermo lxxviij

Cum pende
ret mediator noster in ara i illo stupēdo suo agone. quis toto corpe cōfractus mēte tñ integra cōstāter stetit et iudeozū falsē p̄uasiōni q̄ sibi dicebant descēdat de cruce nō cōsenties. p seuerabat vsq; in cōsummatōnē operis nostre liberatōnis Et sicut cithara habens lignū et cordas de sup extensas cū pcutitur dulcē resonat sonum. Sic cithara nostra dñs iesus habens crucē p ligno et corpus suū cordarū vice p̄cussus tantis doloribus et opprobrijs resonabat septē salutaria verba cōsolatōne plena charitate et doctrina. et ideo ab oīi fideli cōsideranda. et cū oīi deuotione in cordis cubiculo recōdenda Postq̄ autē cū inclinato capite tradidisset spm̄ p̄fissum est latus ei⁹. vt inde sibi ecclesia formaretur. de his erit dicendū in presenti sermone. Rogemus igit̄ mariā virginē vt nobis a suo filio cuius cruci hodie taz si deliter astitit impetret gratiaz nobis necessariā. et p illo offeramus ei illud āgelicū Ave maria gfa rē.
Aliū dñs nudus pēderet in cruce blasphemabāt eū ip̄i iudei Nā p̄tereūtes fm̄ Nicola. de lira vulgares ad locū cruce cōcurrentes referente Mark. blasphemabāt eū mouētes capita sua dicētes Glach q̄ destruit tēplū et in triduo

re edificat. salua capm descēdens
de cruce. Similiter et pncipes sa/
cerdotū cū scribis et senioribus di/
xerūt. Alios saluos fecit seipz nō
pōt saluū facere. Si rex israel est
descēdat nūc de cruce. et credimus
ei. et multa alia. ¶ Ubi cōsideran/
dū q duplex ē hois salus. Una est
corporalis sanitas ei⁹ et de illa lo/
quebatur h. qz vt d. Diero. Na/
ligni iudei nolētes cōfitebāt veri/
tatē cū de xpō dicebāt. Alios sal/
uos fecit. qz cecos illuinauit. clau/
dos rectificauit. et q nōscere debu/
issent. q si voluisset etiā se saluare
potuisset illa corporali salute d q so/
la ipi iūllererūt. ex q enī alios ab/
egritudinibz sanauit qto mag⁹ se
ab hmōi saluare potuisset. Alia est
hois salus spūalis. s. liberato a
pctis. et de illa nō intellexerūt. cū
dixerūt. Alios saluos fecit seipm.
saluū facere nō pōt. qz oīno iūra/
bāt istā verā salutē. q tunc nos sua
morte et passione saluare et sanare
vult a peccatis. et illa salute deus
se nō saluū fecit. qz cū saluator esset
ea nō indiguit nos autē indigem⁹
et ideo in cruce māsit pseuerās vs/
qz in finē. vt sua morte nos saluos
faceret. imo si de cruce descēdisset
nullū saluū fecisset. ¶ Scōdo notā/
dū q cū vltēr⁹ dicebāt. [Si rex
israel ē descēdat nūc de cruce. hoc
ad diaboli suasionē dicebant. Un/
dicit beatus Bernardus in sermo
ne qut incipit. Vicit leo de tribu iu/
da. Quilla verba iudeorū. Alios
saluos fecit etc. Si rex israel est de/
scēdat de cruce. Inō tm iudeorū
fuerūt. s. demonū qui eis ista im/
miserūt et eos ad loquendū insti/
gauerūt. ad ipediendū christi mor/
tem et nostrā salutē.

Postqz dīar/
bolus xpī captionē p̄dicauit p
iudeos p aliqua signa ppendit. vī
similiter q esset verus messias. et
p consequens q post ei⁹ mortem
spoliaretur infernus et saluaretur
humanum genus. hoc autem per/
pendit et christi patiētia et p scri/
pturariū que de christo loquebau/
tur claraz impletionē. et forte per
sanctorū patrū in limbo exultati/
onem. et ideo timens infernū spo/
liari et suam potestātē super hu/
manum genus terminari et debi/
litari. conabatur christi mortem im/
pedire: aut diutius retardare. Et
hoc primo ex vroz pilati tempta/
uit. quam instigauit ad hoc q mī/
sit ad pilatū pro tribunali seden/
tem dicēte ei. Nihil tibi et iusto il/
li. q. d. Nullo modo cōdemna eū
sed magis dimitte. quia mītra pas/
sa sū hodie per visū prop̄ eū. Di/
abolus enim illi mulieri in lecto/
manenti apparens terroribz eam
monuit laborare pro christi libe/
ratione. Secūdo hoc facere cona/
batur p iudeos. Cum christus in
cruce pendebat diabolus etiā in/
stigauit iudeos vt sibi suaderent
descēdere de cruce. et ita instinctū
diaboli ipi iudei dixerunt. Alios
saluos fecit etc. Si rex israel ē etc.
¶ Diceret aliq. Quare dñs
nō descēdit de cruce ad suasionē
iudeorū et ad eoz promissionē
de suscipienda fide. cum tamē ve/
nerit ad saluandū mundum. Et
principaliter missus fuit ad ones
que perierūt domus israel. Rñde/
tur q christus dominus quē nul/
lum cor latet scuit q fraudulen/
ta fuit illa suasio temptationis.

De passione dñi

et diaboli instinctu. nō ad iudeoz
fidē. sed ad impediendū nostrā sa/
lutē. et ideo vt ipi suaserūt de cru/
ce nō descēdit. sed vsq; in fines p̄se
uerauit. Et sicut prius sepe conati
sunt eū occidere z nō potuerūt qz
nō dū venit hora ei⁹. s. quā ip̄e ex
patris bñplacito elegit z cōstituit.
sic mō cū hora sua venit ipi nō po
terāt ei⁹ mortē z h̄mōi generis hūa
ni libatōz vl̄t⁹ differre aut ip̄edire
Sauit etiā dñs qz mēdosa fuit il
la eoz pmissio qz dicebāt qz ei cre
derēt si de cruce descēderet. Prius
em̄ viderūt ad eius iussū de obse
ssis corporibz demōia exire subito
de grabatis paliticos exilire. cecos
natos clara luce videre. mortuos
resurgere. q̄ refert historia euāgeli
ca. que maiora fuerunt q̄ ip̄m de
cruce descēdere. resilientibz clauis
de ei⁹ manibz et pedibus. z tñ tūc
nō crediderūt. sed om̄ia eius opa
diuina virtute facta impugnabāt
z demoni aut arti magice attribu
ebāt. Igit̄ nec xp̄o de cruce descen
dētī crederēt s; attribuerēt demo
ni et arti magice. Lazarus etiā q̄
driduanus in monumēto xp̄i po
testate de morte surrexit. z hoc no
tum factū fuit om̄ibus habitanti
bus in hierusalē. qd̄ vtq; maius
fuit q̄ viuū hominē de cruce descē
dere. z tamē nō ppter hoc in xp̄m
crediderūt. sed z xp̄m resuscitantē
et lazariū resuscitatū occidere que
suerūt. Christoq; in cruce penden
te facta sūt maiora et mirabiliora
opa in cōmōtione nature q̄ fuis
set mirabile si xp̄s de cruce descen
disset. Fuit em̄ terra mota. petre
fasse. monumēta apta sol supnatu
raliter et valde mirabiliter tribus

horis obscuratus. Velū tēplū tas
sum in duas ptes a sūmo vsq; de
orsum. Et xp̄s cū clamore valido
expirauit. qd̄ fieri nō potuit virtu
te nature. Nec aut̄ signa talia fise
rūt qz eozū magnitudo demōstra
uit ip̄m crucifixū eē dñm nature
in ei⁹ morte turbata. z demōstra
uerūt hoc sic clare qz gentiles. s. eē
turio et qui cū eo erāt custodiētes
iesum visis istis miraculis confite
bant̄ eū esse vere filiū dei. z tñ per
fidi iudei om̄ia ista vidētes nullo
eozū moti sūt ad credēdū. sed sua
malicia excecari in sua p̄fidia per
stiterūt Et ita mltro a fortiori in ea
p̄stitissent etiā si dñs de cruce ip̄is
cernentibus descēdisset. S; z ma
ius ē mortuū de sepulchro resur
gere q̄ adhuc viuētē de cruce descē
dere. z xp̄us in cruce mortuus re
surrexit. et viuus exiuit de clauso
sepulchro sigillis z custodibus p
ip̄osmet iudeos cū om̄i diligētia
signato. z ita magis q̄ petiuerunt
eis exhibuit in hoc qz de morte re
surrexit p clausū sepulchrū. et tñ
nō crediderūt. igit̄ nec credidissent
si d̄ cruce descendiss; ppter hoc di
cit Hiero. Fraudulenta pmissio
vestra o iudei. maius em̄ fecit sur
gēs de sepulchro z non creditis. si
de cruce descēderet quō crederetis
Et Grego. in omelia pascale dicit.
Deus de cruce nō descēdit ad sua
sionē iudeozū. sed expectauit pau
lulū. tolerauit pbra. irritiōes susti
nuit suauit patiētiam. distulit ad
miratōez. z q̄ de cruce surgere no
luit de sepulchro surrexit. Pl⁹ fu
it mortē resurgēdo destruere q̄ vi
tā descēdēdo fuare. Insup christ⁹
nō solū resurrexit. s; eo resurgente

Sermo

XXXVIII

multi cū eo resurrexerūt z ī ciuita-
tem sc̄tāz itrauerūt et apparuerūt
multis. Iad declaratiōem resurre-
ctionis. et tñ impj iudei nec xp̄o.
nec sc̄tis cū eo resurgentibus. nec
apostolis xp̄i resurrectiōē pdicā-
tibus crediderūt. s̄ apostolos q̄s
in nomie xp̄i z eius a mortuis re-
surrectiōis miracula facere vide-
rūt vsqz ad mortē inuaserūt. Nāc
impioz iudeoz p̄tinaciā sciēs xp̄s
nō ad eoz mēdosas p̄missionē de-
scēdit de cruce. nō eoz insultibus
z irrisiōnibz cessit. nō opus nostre
redēptiōis qd̄ inchoauit descriuit.
sed vt illud cōsumaret. z vt nobis
exemplū daret patiētie z p̄seuerā-
tie. vsqz in finē p̄seuerauit. ¶ Ex q̄
bus debem⁹ accipere morale do-
cūmētiū vt sic caput n̄m xp̄s dñs
post q̄s crucē ascēdit in ea p̄seuera-
uit vsqz in finē. z nec doloris ma-
gnitudine. nec iudeoz irrisiōne et
p̄missione defecit. intermittēdo
opus qd̄ incepat. Ira et nos mē-
bra eius crucē quā ascendimus. s̄
est penitētiā z vitā laboriosā quā
egim⁹ p̄ abstīnētiā et vigilias p̄
oratiōes p̄ cōpactiōes de pctis
p̄ cōfessionē et cōpassiōē compas-
sionibus xp̄i. z p̄ cetera opa bona
nō deseramus. s̄ in ea p̄seuerem⁹
vsqz in finē vite sic xp̄s p̄seuerauit
in cruce sua. Nā in quā ab hac cru-
ce penitētie discedamus ip̄as. s̄ de-
serēdo nostra leuitare aut carnis.
vel sanguinis aut sp̄us: vel cuius
cūqz alterius suasiōe. sed in ea p̄se-
uerem⁹ vsqz ī finē ī ip̄a moriamur
Qd̄ si fecerimus erit q̄ sicut dñs
in sua cruce p̄seueratē deposuerūt
viri iusti. s̄ Ioseph et Nicodemus
ita nos dei dignatiōe deponēt de-

illa n̄ra penitētia. de omnibz n̄ris
laboribz in hac vita angeli sc̄ti se-
pantes aiām a corpe et p̄ducētes
eā ad suū cōfortiū vbi cū omnibz
sc̄tis in eternū requiescet a labori-
bus suis. ¶ Seq̄t de verbis q̄
dñs pēdēs in cruce emisit. inter q̄
p̄mū fuit verbū q̄ p̄fz p̄ suis cru-
cifixoribz orauit. d. [P̄ ignosce il-
lis qz nesciūt qd̄ faciunt.] Et quō
agn⁹ ille innocēs z mansuetus in
omnibz p̄suriis suis nec semel os
suū apuit. aut q̄rele. aut accusatōis
aut p̄taminatōis. aut maledictōis
sermōe aduersus crudeles hostes
suos dicerz. qñ imo potius noue
bñdictiōis verbū qd̄ a seculo nō
est auditū. sup̄ iūmicos suos ex ab-
undātia pietatis effudit. d. [P̄ater
ignosce illis qz nesciūt qd̄ faciūt.]
Et in h̄ sic bon⁹ doctor fecit p̄ qd̄
alios facere docuit. Nā Nath. v.
dixit. Diligite iūmicos v̄os. bñfa-
cite his q̄ oderunt vos. et orate p̄
p̄sequētibz z calūniantibz vos. S̄
qd̄ prius verbo iussit h̄ modo im-
pleuit ope. vt nos doceat v̄b̄ or cre-
plo. p̄p̄ qd̄ illud v̄bū o xp̄iane re-
cōde diligēt in corde tuo. z q̄tiens/
cūqz semit cōtra te inimici tui me-
morare illi⁹ vbi dñi iesu. z sic ipse
orauit p̄ occisoribz suis tui p̄p̄ ex
emplo ora p̄ detractoribz z q̄bus
cūqz aduersarijs tuis. Tñ dicit
Chrys. qd̄ dñs dixit orate p̄ p̄sequē-
tibz vos. Hoc etiā crucē ascēdēs fe-
cit. dicebat em̄. p̄ ignosce ill. n̄ qz
nō possz ipse relaxare. s̄ vt nos p̄
p̄sequētibz orare docerz. nō solū v̄-
bo s̄ etiā ope. Dic aūt. p̄ dimitte
eis si penituerit. fauet em̄ p̄tētibz
si vellent post tātā neq̄ciā reat⁹ p̄/
fidie diluere. Et circa h̄ qd̄ dīc. [qz

De passione dñi

nesciūt qđ faciūt. **I**diat Nico. de
lyra. Querant ibi aliq simplices z
illitterati a sacerdotibz iudeoz de
cepti qđ psequēbant xpm zelo legi
et p istoz orauit xps Alij aut erāt lit
terati qđ ipm esse pbabiliter cogno
uerūt vel pgnoscere debuerūt. sed
ex odio z inuidia fuerūt excecati z
xpm psecuti sūt ad mortē z p illis
nō orauit dñs. **S**ecūm vbi
dñi in cruce fuit. qđ dixit latroni.
[Hodie mecu eris in paradiso] In
alio latrone ex serie euāgelij qtuor
notāda sūt z cōsiderāda. Primuz
charitas fraternal. qz pxim. salū
latronē xpm vitupantē redarguit
dicēdo ei vt habet in Luc. [Tu ne
qz deū times qđ in cadē dānatōne
es] Scdm est corde z ore cōfessio
ppij petri z excusatio xpi Vñ cōse
qnter dixit. [Nos qđ de iuste. nā di
gna facit recipim⁹] h aut nihil ma
li gessit] Tercio in eo magna fuit
fides. Nā magna valde fuit ei⁹ fi
des. eo qđ nec ppter acerbitatē pene
quā sustinebat. nec ppter infirma
corpis qđ in xpo videbat cōfessioz
vere fidei dimisit. s; firmiter corde
credidit z ore cōfessus est ipm re
gnatur in secula. Tere magna fu
it fides qđ cōfitebat esse dñm in p
petuū regnatur cū quē vidit secu
morientē z quē petrus negauerat
qđ viderat euz sepissime miracula
facientē. Quarto fuit fortis spes
papiēdi ab eo bñtudinē qru vtrū
qđ innuitur p s; qđ dixit ad iesum
[Dñe memēto mei dñi veneris in
regnū tuū] De s; facto latronis lo
qns. b. Grego. xviij. moral. ait. In
cruce clauī manus eius pedesq; li
gauerūt. nihilq; in eo a penis libe
ruz nisi cor z lingua remāserāt in/

spirādo deo totū illud ei obtulit.
qđ in se liberū inuenit. vt iuxta s;
qđ scptā est corde crederet ad iusti
ciā. ore cōfiteret ad salutem. Tres
autē vtriusq; qđ apłus memorat
subito replet⁹ grā et accepit latro
z fuaui in cruce. Fide nāq; habu
it qđ regnatur deū credidit quē se/
cū piter morietē vidit. spē habuit
qđ regnicis aditū postulauit. chari
tatē qđ in morte sua vniuersū tenuit
qđ frem z collatrones p suo scelere
moriētē de iniquitate sua redarguit
hecille. Et iō meruit a dño audire
illud tot⁹ amor⁹ z grē vbi] Amē
dico ti. hodie m. es in pa. [Et nō
accipit ibi paradysus p illo orto vo
luptat⁹ in quē posuit dñs adam z
euā a pncipio. nec p celo empyreo
s; p fructū ebriā quā habuerūt scī
přes statim in descensu xpi ad infe
ros. Nor ei vt dñs expirauit tpe
fm aiaz ad inferos descendit z ea/
de dic aia illius latronis illuc pue
nit z facta fuit princeps illius bea
tifice fructōnis cū xpo z scīs pñ/
bus in limbo vt sic satiare in glia
quā desiderabat cū esset in pena et
videret in maiestate quē h pfitēba
tur positū in infirmitate. Ecce qđ
pius z dulcis est iesus qđ cito exau
dit. cito pmittit. z cito dat z plus
qđ petat. Quis igit desparabit de ram
pio exauditorē. de tā celeri pmissio
re. de tā pempto redditore. z de tā
largo datore. Lerte nullus despa
bit qđ sic h latro decessari vult petā
z se toto corde ad deū conuertere.
Vñ dicit Ambro. Pulcrū aut da
tur affectū de cōuersionis exēpluz
qđ tā cito latroni venia relaxat. ci
to igit dñs. qđ cito ille pueritū
et vberio est grā qđ pccatio. sed em

dñs plus tribuit q̄s rogat. ille ete
nim rogabat vt memor esset dñs
fui. Dixit aut dñs. Amē dico tibi.
Hodie mecū eris in paradiso. Ultra
em̄ est esse cū xpo. ⁊ vbi xps ibi re
gnū. **Hec Ambro.** **E**t Terciu⁹
verbū fuit qđ ad m̄sem ⁊ discipu
lū dixit. Ad m̄sem qđ ē. [Ecce filius
tuus. Ad discipulū aut. Ecce mat
tua] Cū nāq; dñs staret in ara cru
cis in angustia vicine mortis tunc
fidelissima mater q̄ cū nūq; a p̄n
cipio vsq; in finē deseruit ei assiste
bat cū ineffabili tristitia ⁊ mero
re cordis sup̄ tā miserabili cōtritō
ne vni⁹ ⁊ naturalis filij sui. que⁹
diu⁹ suscepit miraculose genuit
dei filiū ⁊ inenarrabili amore dile
xit. Quis istā estiare possit magni
tudinē doloris q̄ cruciebat matris
simū illud cor marie virginis ⁊ ma
tris cū ita staret iuxta crucē ⁊ illaz
carnē iesu scriissimā quā tā caste cō
cepit. tā dulat aluit. tā crebro am
plexata ⁊ osculata fuit corporis
ocul⁹ suis vidit post spuroz sordel
post alapaz ictus. post flagelloz
percussiones. post spinaz pūctiōes.
diris clauis affixā stipiti crucis et
ibi tribu horis pēdētē atroassime
cruciari. Si ad solā estiatōnē mor
tis sic cōtremuerūt viscera m̄lier⁹
istius cui⁹ filiū salomō scidiussit.
vt dicit. Regū. iij. Quāto maior
fuit cōmōtō intra sua scriissima at
q; castissima viscera materna ma
rie virginis. qñ coraz oculis eius
dissecebat. ⁊ extendebat sacrofan
cta caro filij dei q̄ intra eā tā dolci
ter scī spūs opatōe cōpacta fuit. ⁊
nouē mensib; tā delectabiliter reque
uit. Fuit at interna passio dñi no
stri vehemēciaucta ex assistētia sibi

cōpatiētis dilectissime sue matris
quā tā desolatā ineffabili meroze
plenā sub ara crucis stare vidit cō
plossis manib; lachrymos oculis
⁊ q̄rula voce prorper qđ cū tā pro
pinqu⁹ erat morti adhuc sue pas
sionis racerbissime mortis qua
si oblitus cōpatiēti matri sic com
passus est vt in vltimo spū consti
tutus eā consolaret. ⁊ de ea dispo
neret quō hic manere deberet. qz
eam alteri iohanni charo suo di
scipulo cōmēdauit dicēs [Mulie
r ecce filius tuus. Et ad discipu
lū Ecce mat tua] De hac christi ⁊
m̄ris sue passiōe ⁊ ⁊ passiōe Aug. i
illa solēni omelia sup̄ stobat iuxta
crucē dicit sic. O dolores inexpli
cabiles. O ineffabile reciprocario
nē sancti amoris. fili⁹ valde patie
ter et nimis patiebat. mater com
passa est patiēti vnigenito. filius
cōpassus ē cōpatiēti matri. Tāt⁹
ei fuit iper⁹ passiōis dñi iesu vt q̄
si torrēt xpm patiēte ipleret dolor
⁊ inebriaret. ⁊ eo iplero i m̄sem ef
flueret. q̄ filij iplera in ipm filium
patientē passio quodāmodo redū
daret. ⁊ vbi putat⁹ m̄sem miscēre
mag⁹ misericordē posse iueniri a fi
delit eā q̄rētib; nisi iuxta crucē ie
su. **S**ed Quāq; eā sibi p̄piciā in
uenire desiderat ibi eā q̄rat. ibi rī
met sacris meditatōib; pulset de
uotis p̄ab; dicat ei hec et similia.
Memēto dulcis dñs illi⁹ venci
rāde statōis q̄ corā b̄tō filio assisti
sti pēdente i cruce. reduc ad m̄co
riā cordis cogitatōes ⁊ innocentis
aie tue angustias q̄s tūc habuisti
Un⁹ inoces ille vnigenit⁹ tu⁹ in
ocul⁹ tuis imolat⁹ ē. cogita q̄ om
nia pro p̄ctōibus tolerare voluit

De passione dñi

quorū prim⁹ ego sum. Ad te o vni
ca spes miserorū cōfugio. plenarie
tibi meipm et omnes necessitates
meas recōmendo. et hodie in ma
trē et patronā oībus popto. Noli
pia mater spernere me prop⁹ eus
qui amore mei nud⁹ et dilacerat⁹
pendebat ante te. quō nō oīderet
se credita p̄piciā matrē ei q̄ eā sic
sepe pulsauerit. aut quō pia virgo
se negare posset homi q̄ eam hoc
mō iuxta crucez aggressus fuerit.
vbi q̄ndam plena singulibz sterit
tota mīno affectu absorpta. Luz
igī vt p̄dixi mestissima mī sic sta/
ret iuxta crucē filij. et eā saluator
monēs itantē videret. et fil⁹ disci/
pulū quē diligebat bñm iohānez.
dixit mī sue. **Ecce filius tu⁹.** Ad
discipulū autē **Ecce mī tua** q. di.
ad matrē. tu me filio corporal⁹ pri
uaris. ideo tibi dilectū amicū tuū
in filius trado. vt de eius p̄sentia
meā interim absentia cōsoleris. eo
dem affectu et diligas eadē patie/
tia. ipm suppores. eadē diligētia
sibi cōuiuas q̄si vnigenitus tuus
esset. Et q̄si ad discipulū dicerz. io
hānez tu me p̄re spoliaris. et ego
tibi mīem meā charissimā trado
in mīem. quā eodem affectu dili
ge et venerare eadē cōfidentia. ab
ea q̄cquid volueris postula. ean/
dē beniuolētia ab ea expecta quā
solet vnigenitus a mīe sua. **Cre**
dī nanqz q̄ ioseph tūc mortuus
fuerit. al⁹ dñs nō fecisset sibi istā
iniuriā q̄ sibi coniugē suā abstu
lisset et eā alteri cōmēdasset. sed ex
quo ioseph mortuus fuit et domi
nus ab hoc seculo discedere volu
it. et eā in hoc exilio post se dere/
linquere. ipam alteri cōmēdauit.

vt verecūdia virgināl' tutorē habe
ret atqz patronū sub cui⁹ cura cō/
modius hāc deduceret vitā. vāz
i oīe. sup stabat. **Ap̄tissime au**
tem eā cōmēdauit beato Johā
ni euāgeliste fm̄ Hiero. in fm̄one
Logitis me. ideo. s. vt virgo virgi
ni cohereret et deseruiret officiosū
sime causa adoptōnis. Et subdit
Hiero. Non em̄ pudicissima vir
ginitas aliau discipulorū recti⁹ q̄
virgini cōmendat. vt esset adinu
cem grata societas. et florid⁹ aspe
ctus. necnon et venustus cōuersā
di vultus. vna vlsqz alternatim pu
diciāz splendore decoratus. Et
videte quō dñs hunc discipulum
dilexit. et quō ipm in fine sup om
nes alios etiā angelos honorauit
in hoc q̄ dilectissime mīi sue ma
rie cui post suā humanitatē omnē
aliā creaturā seruificat. iohannem
loco sui in filiū subrogauit. et ipas
ei in matrē nō in dominā cōmen
dauit. Unde dic̄ Leo papa. Amo
rem quo eū plus ceteris dilexit i
fine exhibuit. vt bñs iohānez cū
gabriele archangelo ad custodiāz
matris dñi deputaret vt archan
gelus custodiret virginē interius
et iohānez exterius. sed ille vt mī
ster. iohānez vero vt filius. quem
rer omni potēs tanto honore di
gnū estimauit etiā nos cū oīni
diligētia honorem⁹. et tota men
tis deuotione ipm salutemus di
centes. Ave beatissime et sanctissi
me iohānez euāgelista floride vir
go dilecte christi virginis fili⁹ be
nedictus tu in reuelatōibz sanctis
et benedictus fruct⁹ oris tui amē.
S **Quartū** verbuz quod circa
hora nonam emisit fuit. **Nely be**

ly lamasababani. quod est dictū. Deus meus de^o meus vt qd de/ reliqisti me.] Et illud protulit ma/ gna voce: non ex impatiētia aliq. quoniā nullam oīno habuit. imo in tota passione sua nec aliqd si/ gnum impatiētie ostendit. Unde dicit brūs Petrus. Dū maledice/ res nō maledicebat. dū paterē nō cōminabat. Sed p hoc q sic cla/ māis dixit [Deus deus me^o] ma/ gnitudinem sui doloris quē p no/ bis sustinuit ostendit. Hūanitas namqz tota fuit torrenti penalti/ tū immerſa. ita vt eius sensualita/ tē et omnes aīe vires excepta su/ periori portēerāt impetus passi/ onū quasi torrēs inebriaret z sup/ repleret. et hoc nobis significauit cū in cruce clamās dixit. [De^o de/ us me^o] vt qd derelicti me.] Nō est ergo derelictio illa referēda ad solutionē vniōis psonalis. ita q tunc hūanitas fuerit dimissa et a diuinitate sepata. dñs em̄ nihil eo/ rum que assumpsit dimisit. Sed referēda est illa derelictio ad hoc q diuinitas exposuit hūanitatē pas/ sionibz sine defensione et ptectione ac si nō fuisset vnita. Unde ibi de/ relinquere est diuinitatē sua pote/ tia nō protegere hūanitatē a pse/ quentibz. Dicit em̄ glo. Deus di/ cit eū deseruisse in morte. qz pote/ stati psequentiū eum exposuit. sub/ traxit ei ptectōem sed nō soluit v/ nionē. Et Cassiodo. sup ps. xxi. di/ cit. q illud intelligit in psona chri/ sti homis q derelictū se sub inter/ rogatōe testat. qz reuera manibus impioz tradi nō poterat nisi ma/ iestatis potētia talia fieri pmissis/ sicut in euangelio dictus est. Non

haberes in me patrē nisi tibi da/ ta fuisset desup.] Idē vult magi/ ster sentētiāz in. iij. di. xxi. vbi dicit. Fateamur deū qdāmodo illū ho/ minē in morte deseruisse. qz pote/ stati psequentiū eum exposuit ad tps nō suā potentia exercēdo illū defendit vt nō morerēt. sepauit se diuinitas qz subtraxit ptectionem sed non soluit vnionē. sepauit se foris vt nō esset ad defensionem. sed nō intus defuit ad vnionem.

¶ Quintū verbū [Sitio]
Et tūc crucifixoies dabāt ei bibe/ re vinū myrrhatū cū felle mixtū. Puniris em̄ om̄ibus alijs ipsius membris restabat adhuc punire etiā lingua. quod factū est p illud amāz vinū quod accepit non ad bibendū sed ad gustandū solum. qz ad penā lingue sufficit potū gu/ stare. Et vt recitat Nicola^o de ly/ ra sup Mat. Scribit in quodā libro qui apud iudeos intitulat li/ ber iudiciū ordinarioz. qz dixit sa/ lomō puer. vlti. Date syccerā. id ē potū inebriantiū merētibz. et vi/ nū his q amaro aīo sunt vt bibāt et obliuiscant egestatis sue. z dolo/ ris sui nō recordent amplius. Jō et hoc sumpta occasione seniores statuerūt vt dānatis ad mortē da/ rent vinū aromaticū ad bibendū vt passionē facilius tolerarēt. Et i/ hierusalē erāt matrone deuote ac cōpassiue. et ille hoc vinū dederūt ex deuotione. Iudei autē nimia crudelitate moti hoc vinū datū p christo et alijs duobz crucifixis ac/ ceperūt sibi. et loco eius posuerūt acētū cum felle mixtū. qd dñs so/ lum gustauit. vt impleret qd scri/ ptum est psal. lxiij. Dederunt in

De passione dñi

escā meā fel. et in siti mea potaue/
rūt me aceto. Circa qđ dicit Aug⁹.
in sermone de passione. Propina
tor fontū potat aceto. mellis da
tor cibat felle. flagellat remissio.
cōdēatur venia. illudit maiestas
iridet virtus. et largitor ymbauz
pfunditur spūs. Et est notandū
qđ licet dñs noster tūc vere sitive/
rit eo qđ vere p totius sanguis sa/
crati sui effusione siccatus habuit
ossa sicut cremiū arefacta. fm illō
ps. Aruit tāqz testa virtus mea z
ossa mea sicut cremiū aruerūt. Fu
it enī sanguis xpī qđ exhaustus p
sudore sanguineū et p extractionē
sanguinis in flagellatōe. coronati
one. manū et pedum affixione. et
tādē in lateris aprōne. In cui⁹
signū vt dicit Nicola⁹ de ly. Post
sanguinē exiuit aqua ad ostendēdū
qđ corpus remāsīt qđ ex sanguine
arefactū. Putādū tñ est qđ nō di/
xerit Sino ad petēdū potū qđ cor
palez extingueret siti. qz sciebat se
mor corpaliē moriturū. sed dixit
sitio vt p gustatō nē amarā potus
puniret etiā linguā. z vt adimple/
retur p̄dicta scriptura Et etiā vt p
hoc significaret ardore charitatis
sue ad nos que charitas fecit ip
sum feruētissime desiderare nřaz
salutē sicut sinēs mltro ardēt⁹ de
siderat potū qđ esuriēs cibū. qđ uis
ei ante passionē petiuerit a se trās
ferri calicē vt nō biberet illū. id ē
passionē vt eā nō sustineret. signi
ficās nobis p hoc magnitudinē
tūc future et de p̄p̄nquo iminen
tis passionis sue quā natura ve/
hemēter horruit. epotato tamen
ipso calice. id ē consummata iam fe/
re passione dixit. sitio. volens p b

significare qđ tantus fuit amor ip
sius ad nos. et qđ tante sitiebat. i.
tā vehementer z feruenter deside/
rabat salutē humani generis qđ eti
am paratus fuisset si opus foret
adhuc maiora p nobis sustinere
tormenta. ¶ **S**extū v̄bz
fuit [Consummatū est] Postqz ei
dulcissimus dñs iehus gustauit a/
cerū siue vinū myrrbatū. id ē cuz
myrrba que amarissima est z cuz
felle mixtū dixit. Consummatū est.
hoc est pfectū et cōpletū est testi/
moniū scripture que de me loqñt
dicit. Dederūt in escā meam fel z
i siti mea potauerūt me aceto. Et
consummata est oīs scriptura q lo/
quitur de me passuro. z consumma
tum est opus redemptionis hūani
generis. Ecce quō caput nostz pro
peccatis acerbitate sustinēs passi
onis vsqz ad consummationē oīm
scripturarū q de ei⁹ passiōe erant
patiet̄ p̄seuerauit Ita z nos si hu
ius capitis sumus mēbra in oīm
bus nostris aduersitatibz virtutē
p̄seuerantie seruemus. vt ad finē
nostrū pueniētes mereamur ab
eo recipere splendore sempiternuz
quem nullus adipisci poterit nisi
qui in bonis vsqz in finē p̄seuera
uerit ipomet hoc in euāgelio atte
stante. ¶ **S**eptimū verbū dñi fu
it in cruce pendentis. [Pater in
manus tuas cōmēdo spm meū]
Quāuis enī scierit animā suam
patri sūme cōmendatā. paulo enī
ante. hoc est post vltimā cenaz di
xit discipul̄ suis. [Venit p̄nceps
mūdi huius] id ē sathanas [et in
me nō habet quicqz] Voluit tñ i
articulo mortis animā suā patri
cōmendare. et hoc ad nostrā eru/

ditionē
ra z c
rini n
nibus
hora m
uenti
celestē
ipē qđ
leue no
nriū suū
enē pa
uit. quā
z cinis
di prim
ipm p
nrm cō
nis dei
ab hūm
cuis cri
tur. fec
tūi et c
itēz ad
supius
sione v
planis
qđ illis
antecē
teret. J
luta J
ritū tra
restatē
suā z it
dixit J
nimā
Lryf
clinau
vt cepi
gelista
rat. Et
me qñ
est quā
menda

Sermo

XXXVIII

ditionē. scz vt doceret nos qui terra z cinis sumus vt discerem⁹ spiritū nostrū tūc patris eterni manibus cōmēdare. z etiā vt tūc. scilicet in hora mortis nostre totalius z feruenti⁹ cōuerteremur nos ad deū celestē patrē nostrū. Exquo nanqz ipse q̄ peccatū nō habebat et q̄ delevit nostra crimia purissimū spiritū suū a purissimo corpore egrediēte patris sui manibz cōmēdavit. quanto magis nos qui terra z cinis sumus. et in quibus mūdi princeps multa inuenit que ad ipm̄ p̄tinet. i. peccata debem⁹ spm̄ nrm̄ cōmēdare manibz oipotentis dei benignissimi patris nri ne ab huius mūdi p̄ncipe diabolo i eius exitu decore corpore cōprehendatur. Fecit autē domin⁹ postea p̄fectū et totale testamentū suū. et b̄ itez ad nostrā eruditōz vt hābes sup̄ius a principio materie d̄ passionē ubi agit de virtutibz nob̄ exēplatis in christi dñi passione. Et qz illis ita pacis nihil remāsit qd̄ anteqz morerē p̄ nobis fieri oporteret. Ideo vt dicit Iohes euāgelista. Inclinato capite tradidit spiritū suū. Itē ille vt dicit Aug⁹ q̄ post mortē habebat ponēdi animam suā z iterū sumendi eā. Ip̄e enim dixit Job. x. Nemo tollet a me animā meā sed ego ponā eā. Et dicit Chrysostomus. Non anteqz expiravit inclinavit caput. sed inclinavit caput vt expiraret. p̄ que oia indicat euāgelista quoniam omniū dñs ip̄e erat. Et dicit Aug. Quis eī ita dormit qm̄ voluit sicut iesus mortu⁹ est quādo voluit. Quante ergo commendata est p̄tēs iudicantis si ap-

paruit tanta morietis. Christo autē mortuo qz pascere erat vt non remaneret corpa eoz in cruce sed tollerent⁹ ex licētia pilati venerūt milites et fregerūt latronū crura. Et cū vidissent iam iesuz mortuū nō fregerunt eius crura. S; vnus militū lancea latus eius aperuit. et continuo exiit sanguis z aqua. Et s̄m Chrysostomus. vulnus lateris christi esset ostiū sacramentorum. quia sicut de latere primi ade dormientis in paradiso formata ē eua. ita de latere secūdi ade dormientis in cruce formata est ecclesia. et etiā vt impleret scriptura Zacharie. xij. Videbunt in quem transfixerunt. Diuina ordinatione permissum est vt vnus militū sacrum illud latus aperiendo perfoderet. Cuius testis est euāgelista egregius Iohannes dicens. Et vnus militū lancea latus eius aperuit. Super quo dicit beatus Augustinus. Vigilanti verbo euāgelista vltus est vt non diceret. latus eius percussit aut vulneravit. sed aperuit vt illic quodāmodo vite ostium panderet vnde ecclesie sacramēta manarent. sine quibus ad vitam que vere vita est nō intratur. Unde subdit idem euāgelista. Et continuo exiit sanguis et aqua. Ille sanguis in remissionē fusus est peccatorū. Illa aqua salutare temperat poculum. hec et lavacrū prestat et potum. Hoc p̄nūciabat qz in latere archē Noe ostium salutis iussus est: quo intrarent animalia que non erant tunc in diluvio peritura. quibus p̄figurabatur ecclesia. Propt̄ h̄ p̄ma mulier

In die Pasce

facta est de viri latere dormientis
Et hic scdus adaz inclinato capite
dormiuit in cruce vt inde formare
tur coniunx. per illud qd de latere
dormientis effluxit. O mors vnde
mortui reuiuiscunt Quid illo san
guine mūdus. qd illo vulnere sa
lubri? Hec Aug. De hac etiā aperi
tura et vulneratōe lateris xpi qui
dā deuotus loqns sic dicit. Dulcis
sime et amātiſſime iesu. me totus
trabe in cor tuū. et licz tortuositas
pctōz meorū impediāt. tñ qz illd
incōprehēſibili charitate dilatātū
est et ampliātū. z tu q solus es po
tēs facere mūdū de imūdo? ceptū
semine. O oīm pulcerrime ampli
us laua me ab inīq̄tate mea. et a
pctō meo mūda me. vt purificat?
p read te purissimū possis appro
pinq̄re. z in corde tuo oīm dieb
vite mee merear habitare z videre
simul ac facere volūtatē tuam.
Ad h em pforatū est latus tuū vt
nobis ad h pateat introitus. Ad h
vulneratū est cor tuū. vt in illa vi
ta exterioribz tribulatōibz abso
luti in eo habitare possimus. mibi
lonimus et ppter hoc vulneratus
est cor tuū vt p vulnus tuū sensibi
le amoris insensibile vulnus no
ſceremus Qui cū ardentē amat
amore vulneratus est. quō amo
ris vulnus quodāmodo melius
nobis ostendi potuit nisi q nō so
lum corpus suū verū etiā cor suū
vsqz ad intima lancea vulnerare
pmisit dñs noster iesus christus.
Quis ergo illū cuius cor p nobis
tam acriter vulneratū est nō dili
gat. Quis tam ardentissime amā
tē nō reamaret. Amplectamur
vulneratū nostrū. cuius manus z

pedes latus et cor tā acriter impū
vulnerauerunt. Oremusqz vt cor
nostrū adhuc durū z impenitens
amoris sui vinculo et iaculo vul
nerare z sibi colligare dignet. idēz
ipse dñs z saluator noster Qui cū
patre et spīritu sancto viuūt et re
gnat vnus deus in secula benedi
ctus. Amen.

In die sancto pasce
Sermo. xxxix.

Maria mag
dalene et maria iacobi
et salome emerūt aro
mata vt venientes vngerent iesū
Marb. vltimo. **R.** Maria
magdalena et maria iacobi mīno
ris mater que z cleophe filia z vr
or alphci. et Maria salome filia
vrz zebedi. z mater iacobi maio
ris et iohānis euāgeliste emerunt
aromata vt venientes ad monu
mentū vngerent corpus dñi iesu.
qd de cruce depositū viderūt in se
pulchro reponi. Lū ei dñs in cru
ce pēderet voce magna clamabat
d. deus meus deus meus vt quid
d̄reliq̄sti me qd n̄ ita intelligēdū ē
q tūc diuitas ita dimiserit hūani
tatē q fuerit ab ea sepata. s̄ sic in
telligitur q in xpo diuitas nō de
ſendit hūanitatē in passione plus
qz si ei nō fuerit vnita. xps em taz
duram patēbatur morrē et sic ig
non inioſe ac si homo solum fue
rit z nō deus. vt patet per magi
strū in tercio. di. xxi. Et hoc viden
tes fideles et dicte mulieres du
bitabāt de eius diuitate putātes
ipm puz fuisse hoīez et n̄ deū. nec
cito surrectū a mortuis. s̄ solū i

Sermo

XXXIX

finali iudicio cū ceteris resurrectu-
rū. Sic ḡ deuote ille mlieres nō
dū verā fidē habebāt de xpī diui-
tate et ei⁹ celeri resurrectōe. ⁊ ideo
reuertere a tumultu p⁹ christi se-
pulturā ⁊ xpī clausurā ⁊ quem vi-
uū dilexerāt mortuo ⁊ sepulto ad
huchūanitatē officia exhibere vo-
lentes corpus suū q̄si puri homi-
nis vngere disponebāt more iu-
deorū q̄ talia defunctis exhibebāt
Et propter hoc vt dīc glo. Statim
sepulto dño in pascue q̄diu licu-
it opari. s. vsq; ad solis occasū vn-
genta pauperūt. vt Lucas t̄git. et
q; propter breuitatē t̄pis eo q; i-
munebat vacatio sabbati in q̄ illa
nō licuit opari. imo nec cibos co-
q̄re ex plere nō poterāt. ⁊ iō prop̄
mandatū in sabbato a vespa vsq;
ad vespam siluerūt. i. q̄uerūt. mor-
tū sabbato t̄facto. s. occidente
sole vt opandi licentia redijt festi-
nauerūt emere plā aromata. vt h̄
dicit Mare⁹. vt venientes mane se-
q̄ntis diei vngerēt iēsū. **R**
Ubi docemur q̄ magni meriti sūt
pietatis opa apud dñm. Iste em̄
mlieres lic; de dño iēsū nō dū pfe-
ctam fidē habuerūt. tñ opus sibi
pietatis vt mortuo impēdere vo-
lentes meruerūt videre nō solum
angelos q̄d de nullo aploz legi-
tūc factū. s; etiā prime fuerūt q̄ sa-
cro referēte euāgelio viderūt mor-
tis triūphatozē xpī dñm Per h̄
etiā q; iste mlieres fin legi mada-
tū p sabbatū siluerūt docemur q;
etiā in bonis opibus nō debem⁹
pcedere ad libitū nostrz regula di-
uine legis p̄termissa. s; omnia or-
dinata facere debemus fin leges
dei. ¶ Nota etiā de nūero illarū

mulierū q; fuerūt p̄les q̄ tres. nā
Lu. dicit. q; cū eis fuit Johāna vx-
or cūsepcuratoris herodis q̄ xpō
crediderat. ⁊ alie que de galylea ve-
nerāt cū iēsū ministrātes ei. Mar-
cus aut; alijs tacitis solū tres no-
minat. q; ille sicut cōueniebant in
noie ita singularē deuotōez habebāt
ad xpī. Marth. solū nominat
duas. s. mariā magdalēnā ⁊ alte-
rā mariā. nō tñ negat alias ibi fu-
isse. Sed Johā. ibi dicit q; maria
magdalena venit ad monumētū
omib; alijs tacitis. Quia vt dicit
Aug. Licer ipa sola nō venient. tñ
propter feruentē amorē iohes cā
solā noiat. et ex eadē causa om̄es
euāgeliste eā noiant [Et valdē ma-
ne vna sabbatoz. i. prima die sep-
timane q̄ nūc est dñicus dies. sab-
batū em̄ aliq̄ capīt p septimana
sicut Lu. vi. Ieiuno bis i sabbato
Et vna capīt in scriptura p p̄ma.
Uñ Gen. s. Factū est vesp̄e ⁊ ma-
ne dies vnus. i. p̄mus. [Uenit
ad monumētū orto iā sole] Et
dicit Aug. in de consensu euāgeli-
staz Quid nō est sic intelligēdū
q; mlieres cū venerūt ad monu-
mentū q; tūc fuerit sol corporaliter
ortus sup emisperiū nostrz seu su-
p terrā ita vt nō posset videri cor-
pus solis. sed venerūt cū celuz ex
pte oriētis incepit albescere. quod
fit cū sol appropinqt ad orizontē.
q; tūc emisperiū sup'us ⁊ aer⁹ su-
prioris p̄re illuminat manētib; ad-
huc tenebris sup terrā. Et iō dicit
Joh. [q; venerūt cū adhuc tene-
bre essent] quia appropinqte so-
le ad ortū aliq̄ tenebrarū reliq; sūt
adhuc supra terrā. et tanto mino-
res q̄nto magis orit lux. Hoc etiā

In die pasce

vult Lu. d. [q̄ venerūt diluculo] Qd̄ fm̄ Hiero. est mediū int̄ re-
nebras ⁊ diei claritatē. Et h̄ etiam
vult hic Marc⁹ dicens. [Et valde
mane zc.] **M** Goler q̄ri an
maria mater dñi cū ceteris mulie-
rib⁹ venerit ad sepulchrū. ⁊ an vt
alie aromata p̄parauerit. Rñdet̄
q̄ h̄ in nullo enāgelioz legi. Pie
tñ credit q̄ nulla aromata p̄pauit
nec cū aliq̄ venerit ad monumen-
tū ad vngēdū iēsu que firmissima
fide sciebat illud scripsimū corpus
aromatib⁹ nō indigere. eo q̄ in se-
pulchro nō putresceret. qz deitati
vnitū fuit et celerit̄ resurrectoruz.
Vel forte iō nō venit ad sepulchrū
qz ceteris cūtib⁹ ad sepulchrū fi-
lius eius resurgēs a mortuis ei iā
apparuit. et eā de sua resurrectione
testificauit. Pie em̄ credit q̄ ei se p̄-
mo manifestauerit ipam in h̄ pre-
ceteris honorādo. qz ipa p̄ ceteris
in morte sua maiori dolore p̄fusa
fuit. Secūdo qz sup̄ oēs alios ho-
mines maiori fulgebatur tute ⁊ ar-
tius cū amabat. Tercio qz int̄ oēs
q̄ aderant in hierl̄m in solo ei⁹ sa-
croscro virginali corde firma mā-
nit fides de xpi diuitate. Ip̄is em̄
discipul⁹ dubitantib⁹ in passiōe et
morte ipa nullū dubitatōis mo-
tū habuit. Sed vt vult Aug. d̄ q̄/
shonib⁹ noui ⁊ veteris testamēti.
Ipa tñc amurata fuit ⁊ quodāmo-
do stupefacta de h̄ q̄ verus deus
⁊ hō tā ignominiose tractabatur.
Quarto qz ipa sup̄ oīs alios ho-
mines cū maiori desiderio expecta-
bat ei⁹ resurrectionē. Dignū igit̄ vi-
det̄ q̄ q̄ ipm̄ natū p̄mo latrē cul-
tu adorauit etiā p̄mo respiceret e-
gressum ab inferis. vt sic ei⁹ daret̄
finis singulab⁹. aut⁹ cor doloris

gladius p̄forauit. Cōsiderād⁹ est
illaz muliez seruēs amor ad chri-
stū. q̄uis enī Ioseph ⁊ nicodem⁹
sepeliuerūt dñm cū aromatibus
sicut scribit̄ in euāgelio [q̄ Nico-
dem⁹ attulit mixturā myrrhe et
aloes q̄si libras centū] ille tñ mu-
lieres adhuc antea voluerūt vn-
gere. ⁊ hoc vñt ex amoris magni-
tudine. Lōditio em̄ veri amatis
est vt magis eligat ipē p̄pau obse-
quiū amato ipēdere q̄ q̄ ali⁹ im-
pēdat. Itē naturalis horribile ē vi-
dere mortuū ⁊ p̄tractare illum in
monumēto. sed amor iustis muli-
eribus viciit fragilitatem nature.
Itē nō retraxit suspitō fetoz⁹ mor-
tui corporis. nec cogitabāt p̄mere q̄
tā magnū erat saxū ad monumē-
tū aduolūtum. nec timebāt ad se-
pulchrū positos custodes. h̄ totū
fec̄ seruēs amor ad xpm̄. vt d̄ illi
nihil cogitarent. aut si cogitabant
de reuolutōe lapidis tñc amor in-
cis ita spem erigebat vt nō desiste-
rēt. Amor em̄ facit amātē bōe spei
vt nihil p̄puter impossibile. credit
oīa parata q̄ amor⁹ desiderio sus-
fragant̄. **M** Sequitur [Et dice-
bant adinuicē. Quis reuoluet no-
bis lapidē ab ostio monumenti] **E**
Uiderunt enī in sepultura dñi q̄
magn⁹ lapis aduoluebat ad ostiū
monumenti quē sciebāt se nō pos-
se reuolucere. qz erat magn⁹ valde.
Ergo volentes introire ad cor-
pus dñi vngendū dixerūt venien-
do. [Quis reuoluet nobis zc.] Et
respiciētes viderūt reuolutū lapi-
dē] quē ipē nō poterāt reuoluisse.
[Erat q̄ppe magnus valde. [S̄
angelus domini descendit de ce-
lo. et reuoluit lapidem] vt dicit
Matheus. Et vt dicit glosa Be-

de. reuoluit non vt egressuro ianuas aperiat. sed vt egressum ei factū pādat. qui etiā mortal clauso virginis vtero nascēdo potuit mundum introire. ipse iā immortalis de clauso sepulchro exire potuit resurgēdo. Et August. dicit qd clauso manēte tumulo xps exiuit subtilitatis dote collata suo corpī glioso. **M**oralit̄ iste lapis designat pnie pondus. ad quod incipientes cū cōuerſi ad deū incipiūt timere incipiūt ne possint inchoatā penitentiā cōsummare. iō dicunt ingemiscētes. Quis reuoluet nobis lapidē ab ostio monumēti. i. a corde in qd xps desiderat sepeliri. s; nō debent diffidere nec retrocedere. s; pcedere cū his m̄scribo et vī debūt citi⁹ lapidē reuolutū. Deſcēdet autē angel⁹ dñi de celo. i. g. rā spūscī qd lapidē reuoluet. qz totū pōdus pnie subleuabit. Ipse em̄ dñs ait Mat. xi. Iugū em̄ meū suauē est et onus meū leuē. et Prover. xxiij. sz. Equus par⁹ ad diē belli. dñs autē salutē dabit. Et Ber. Subito pcedenti d ymbra ad solē. de ocio ad laborē. s; ue videt oīne qd incipit. sed postq; ab his disuascere et ad alia paulisper assuascere vs⁹ tollet caput et diffīcultatem. et inueniet facile qd ipossibile esse putabat. **P**ro sequētib; nota qd fm Beda. monumētū dñi fuit dom⁹ rotūda de subiacenti petra excisa. tāti ambitus vt dicit Remig⁹ vt vir decē capet hoīes. et tante altitudinis vt erect⁹ existēs in pauiēto vir posset culmen attingere. ab oriēte habebat introitū cui magnus lapis supposit⁹ erat pro ostio ad dexter

rā ingredientī. i. a pte aqilonari ērat excisum sepulchrū dñi de eadē petra. seprē pedum in lōgitudine tribus palmis alti⁹ cerero pauiēto eminens fm magistz hystoria rum qñ sarthofagus suppositus pauiēto. Vel in illo pariete loculus factus erat sicut fit in mur⁹ domorū ad reponendū vtenſilia. cuius patulū nō desuper sed altare versus meridiē erat vs⁹ corpus domini inferebat. **I**ntroeu tes ergo mulieres in monumētū id est in domunculā illā in petra excissā in qua fuit loc⁹ dñici corporis. Nam ante ostiū domūcule positus fuit ille lapis. **V**iderūt iuuenem id est angelū in forma iuuenili sedentē in dextris id ēad dexterā ingredientū vbi ērat loculus sepulchri ex latere aqilonari. vel sedebat ad meridianā partem loci vbi positū fuit corp⁹ domini. quod fm Bedā supinus iacens caput habuit ad occidentē et sic dextrū latus necesse erat habere ad austrū. Ad quā partem loculi sedit angelus [coopertum stola] id est veste candida [et obſtupucrūt] propter reuolutiones lapidis et propter vacuitatē sepulchri. ac propter apparitōnem angeli in forma iuuenis. et propter conditionē loci qui distabat a ciuitate. et circa quē puniebant rei. **D**iceret aliquis. Mathēus dicit [q angelus federat super lapidē reuolutū. Et marc⁹ dicit] q introeuntes viderūt eū intra monumētū. **L**ucas vero dicit [q steterunt iuxta illas duo vīrt] id ē angeli in forma virili [et in veste fulgenti] **J**ohannes vero dicit [q

In die Pasce

maria magdalena vidit duos angelos sedentes. vnū ad caput. alius ad pedes vbi positū erat corp⁹ iesu.] Et sic posset alicui videri qd euāgeliste int se nō cōcordent.

Pro cōcordatā nota hystoriā resurrectōis s̄m Mḡm hystoriarum ⁊ Symonē de cassia ⁊ alios. Nam mlieres venientes ad sepulchrū inuenerūt lapidē reuolutum ab ostio monumētū. i. domuncule exisse in petris intra quā domūculā fuit locus dñici corpis vt p̄dixi. Et viderūt angelū sedentē sup lapidē. de q loq̄tur Mar. Qui angelus cū post cetera verba dixisset eis. [Vēite et videte locū zc.] Ipse introierūt domunculā. ⁊ an la- tuis dextrū seu meridionalē ptem loculi dñici [viderūt sedentē angelū coopertū stola cādida] De q hic loquit̄ Mar. Qui post alia vba dixit eis. [Ecce locus vbi posuerūt eū. Et cū mente cōsternate essent ⁊ stupefacte seu turbate de hoc q corpus dñi nō inuenerūt. tunc vt dicit Lu. [Duo viri]. i. āgeli i for- ma virili et habitu] steterūt iuxta eas i habitu fulgēt. et dicebāt ad eas. Quid q̄ritis viuētē cū mortuis. nō est hic surrexit. Recordamī q̄liter locutus est vobis. Ipse autē mlieres post hec vba extierūt cito de monumento cū timore et gaudio magno nūciare discipulis. Et oīa vīsa in sepulchro ⁊ audita ab angelis nūciauerūt illis. xi. ⁊ alijs oībus. sed ppli nō crediderūt illis. imo vīsa sunt eis vba mliēz illaz q̄si deliramenta. Maria vō magdalene q̄ amabat ardenti⁹ ardentioribz amatozibz ex discipulis allocuta est petro. s. et iobi dicens

et habet Jobā. xx. Tulerūt dñm meū et nescio vbi posuerūt eum. Petrus igit̄ et iohānes currebāt ad monumētū. ⁊ mlieres itez cū eis reuerse sunt credentes se aliqd certius cū aplis inuenire posse. Et cum nihil preter illud inuenirent illis duobz aplis recedentibus et ip̄e pariter recesserūt. lento tñ pēdē p̄ tristitia ḡdientes p̄ter mariā magdalēnā q̄ amoris cathena li- gabať nō abscedebat a sepulchro sed stabat ad monumētū for̄ plo- rans. et dū fletet inclinauit se ⁊ p̄spexit i sepulchrū. et vidit duos an- gelos in albis sedentes. vnū ad ca- put et aliū ad pedes. vbi positū erat corpus iesu. Qui dixerunt ei. Mulier qd ploras. Post auertēs vultū ab angelis cōuersa retrozū vidit iesum stantē credēs eū oru- lanū dicebat ei Dñe si tu sustulisti eū dicito mibi vbi posuisti eū ⁊ ego tollā. Quā cū dñs p̄prio nomi- ne noīauit statim agnouit eū. ⁊ vt solita fuit ad pedes dñi appropin- quit vt tāgeret. Qui iesus ait. vt in Johāne habet. Noli me tangere. P̄ q̄ vba ab ocul⁹ ei⁹ disparuit. et ip̄a de resurrectōe credula ⁊ iocū- da statim relicto sepulchro festi- uit ad aplos. vt iussa dñi ⁊ magi- stri sui p̄ficeret. Et reuertēdo a se- pulchro suas cōsocias in itinere in- ter sepulchrū et hierlīm cōsterna- tas modo lēto ḡdientes vestigio adinuenit. et eis quō dñm viderit nūciauit. Et cū sic versus hierlīm ambularēt. occurrit eis iesus et te- nuerunt pedes ⁊ eū adorauerunt. Et de illa apparitōe loq̄t Marth. Sic ḡ scē mlieres bis venerunt ad monumētū ip̄o mane pasce. et

bis venerūt ad apłos. Et in pmo
aduentu viderūt angelū sedentē su
p lapidē reuolutū. de q loq̃t Ma
theus. Et etiā intra domūculā vi
derūt iuuenē sedentē i dextris. vt
dicit Mare². Et statim post h vi
derūt duos iuxta se stātes itra se/
pulchrū vt dicit Lu. Et tūc vene
rūt ad apłos vt dicit Lu. Deide cū
reuerse fuissent ad sepulchrū cum
Petro et iohē vidit maria magd.
duos sedētes vnū ad caput zc. et
vidit dominū in orto. Et de ist² vi
sionib² loquit̃ Iohes. Que festinās
inuenit cōsodias suas in via. z tūc
itey apparuit eis dñs. Et de illa
visione loq̃t math. Et tūc scđario
venerūt ad apłos. qz in pmo ad
uentu nūciauerūt eis visionē āge
loz. sed in scđo re iurrectōem dñi.
z apparitōes eis factas reuulerūt.
Sic pr̃ qz licz inf euāgelis as pri
ma facie apparere posset aliq̃ di
neritas. tñ in xitate nulla est iter
cos discordia. sed qđ vnus obmit
tit alter supplet. Et qlibet xitatez
dicit et om̃es simul pfectā z com
pletā. Qui dicit illis. Nolite ex
pascere. ac si dicat fm Grego. in
ome. Paueant illi q nō amāt ad
uentū supnoy ciuū. Glos aut no
lite timere meā p̃sentā qz vestrū
conuē videtis. [Jesū q̃rit̃ naza
renū crucifixū surrexit nō ē hic]. s.
p p̃sentā carnis. vt ait Gre. q nū
qz deest p p̃sentā maiestatis. Ec
ce locus vbi posuerūt eū. j. q. d. Si
mibi nō creditis vacio credatis se
pulchro. Prop̃ hoc enī reuolui
lapidē. nō vt ip̃e exiret sed vt vob
ostenderē locū corpis vacuatum.
¶ Et nota q angel² volēs nū
ciare mlierib² resurrectōez dñi pre

misit eis passiōem dicēs. [Jesū q̃
ritus nāqz nazarenū crucifixū] Et
p hoc significauit nob q inf gau
dia resurrectōis debem² mēozari
amarit udmē passiōis. pp̃ hoc et
hodie discipuli obtulerūt dño p̃tē
pisas assi z fauū mellis. Nā p fa
uū mellis intelligim² resurrectō
nis dulcedinē. z p piscē assium xp̃s
in cruce passum. q s̃l comedere de
bem² nō solū cogitādo s̃ opeimi
tādo vtrūqz. Primo passiōē p
aliquālē corpis maceratiōz z casti
gatōem et p patiētiā et p alias v
tutes nobis in xp̃i passiōe oñsas.
Scđo resurrectōez qz dñs surrexit
a morte ad vitā corpis. Si ita spe
ram² nos resurrectisse p p̃niam a
morte p̃ri ad vitā iusticie gaudea
mus z cogitem² q dñs surrexit
ad vitā imortalē. ita z nos caute
ambulemus ne reledamur ne no
bis deterius cōtingat. Sed ite dī
cite discipulis ei² et petro. ¶ Micro.
qz indignū iudicabat se discipulū
eo q negauit m̃gr̃m. s̃ p̃tā p̃erī
ta nō nocent qñ nō placēt. Et Gre
go. dicit. Angel² p̃tē vocat ex no
mie ne desp̃et et negatōel. Quia p
cedet vos in galyleā ibi eū videbi
tis sicut dixit vobis. j. s. imminente
passiōis sue tpe. Mat. xxvi. Gre.
in ome. Elū dī de redēptore ñs o
[Precedet vos i galileā] Galilea
nāqz facta trāsmig̃tio iter p̃tatur.
Saluator ei ñs iā de passiōe ad re
surrectōez. de morte ad vitā. a p̃cā
ad gl̃iaz trāsmig̃uit. Et post resur
rectōez a discipul² i galilea videt̃.
qz et nos resurrectōis ei² gl̃iaz p
lecti videbim² si mō a vicij ad v
tutū celsitudinē trāsmig̃im². ¶ Et
notādū q ex euāgelis colligit̃ q

In die pasce

dñs p̄ter illas apparitiões postea factas z p̄ter istas de q̄bus euāgeliste nō loquunt̄ in hodierna die. q̄ndes appuit ad fidē suā corrobora dā in cordibz fidelīū suoz. Nazario marie magdalene cū ipsa ad monumētū fletet. et corp⁹ eximie generatōis inde sublatū crederet dñs sub ortulani sp̄e appuit q̄ tñ ex qualitate vocis sue de agnouit q̄ erat iesus nazaren⁹ idē i nūero q̄ a iudeis crucifig⁹ fuit z q̄ ipam a septē demonijs liberauit. Secūdo m̄lribz q̄ audito angeloz testimonio q̄ nō solū x̄bo p̄solatē sed etiā habitu fulgēte. glia triūphātē annūciauerūt cū d̄ sepulcro fuerant se oñdit zeas d̄ sua resurrectione letificauit. Tercio petro propter abnegatōez singularit̄ tristi z mesto dñs se m̄ifestauit. Quarto duobz discipul⁹ i emaus eūtibz z de ipso loq̄ntibz dñs se p̄iūxit. et cū eis it̄as i cena recubuit. vbi ex q̄dā mō sp̄ali fractōis p̄ais quē antea cū discipul⁹ suis m̄aducās exerce solebat apti s̄t ipoz oculi. et ipm cōgnerūt. Quinto ad discipulos p̄gregatos in credendo tardos clauis ianuis subintrauit. De q̄rū tarda credulitate ait Grego. in oīe. xxi. sup euāgelio. q̄ i resurrectionē dñicā tarde crediderūt nō tā illoz i firmitas q̄ n̄ra vt ita dicas futura firmitas fuit. Ip̄a nāqz resurrectione dñi dubitatibz p̄ multa argumēta mōstrata ē. q̄ dū legentes agnoscam⁹ q̄d aliud q̄ de illoz dubitatōe solidamur. ¶ Et nota q̄ i euāg. nō legit̄ q̄ post p̄mū diem eis apparuerit nisi q̄nquies vt dicit Aug. i de p̄cordia euāgelistaz. Sexta enī fuit i octaua die vbi vi

dit cū thomas. Septia ad mare tyberiadis. Octaua i mōte galylee. Nona ipis p̄uolantibz vt dicit Mar. Decima i ascēsiōe i monte oliueti. s̄z nō sūt oīa sc̄pta vt iohel fateat. Crebra ei erat cū eis p̄uersatio an̄ ascēsiōez. z h̄ ad cōsolatōem eoz. Et vidz q̄ i hierlm ipis latitātibz p̄ timore iudeoz s̄t vlt̄ bis ab eis visus ē ad p̄solatōez eoz. In galilea x̄o nō clā nec s̄t aut bis tñ. s̄z cū m̄lta p̄tate oñsiōz sui fecit p̄ b̄es se eis viuuz p̄ passionē suā i multis argumētis z signis vt Lucas testat̄ actibz. Prop̄ qd̄ z ap̄la. j. ad Ehoz. xv. dicit. q̄ visus ē p̄l⁹ q̄s q̄ngēt̄ fratibz s̄l. deide visus ē iacob. d̄ q̄bz apparitōibz i euāg. n̄ h̄t. ¶ Circa apparitiões xpi q̄rit̄ q̄re xps nō continue p̄uersat̄ ē cū discipul⁹ suis p̄ resurrectionē. il lud ei fuisse eis magna p̄solatio. Rñdz san. Tho. in t̄a pte sūme q̄ dñs voluit discipul⁹ circa resurrectionē suā duo d̄clarare. Primū erat vitas resurrectionis. z ad hoc suffecit q̄ pluries eis apparuit z cū eis familiarit̄ loq̄t⁹ fuit z comedit z bibit. z eis se palpādū p̄buit. Scdm̄ eis manifestādū fuit glia resurrectionis. i. q̄ resurrexit ad vitā ip̄passibilē z imortalcē. z ad h̄ mōifestādū valuit vt nō cōtinue cū eis p̄uersaret sicut p̄ fecerat. al̄s forte i errore ducti fuisset vt crederēt ipm resurrectionē ad vitā quā prius habuit. Eō solatōz at̄ eis d̄ p̄tinua p̄ntia i alia vita p̄misit. fm̄ illud Job. xvi. Itēz vide. vos z gaude. cor vestz zc. ¶ Scdo q̄rit̄ ex quo corp⁹ dñi p̄ resurrectionē fuit clarificatū q̄re non oñdit discipul⁹ suis claritatē p̄ resurrectionē. Rñdetur

fm̄
volu
dicit
tu⁹
vt se
pus
appe
mar
suā d
appu
secer
sac⁹
cōgla
als p
No
solū
ip̄is
In gl
h̄ nol
parer
darn
recc
figura
re nō
cata

In no
R
vita
Et h
mō
alis
tale
reun
corpa
tio cul
recc
sticie.
resurre

fm sã. tho. vbi. s. Qdñs pãpue
voluit oñdere p^r resurrectiõz suaz
discipul^u suis q^d idẽ ipse esset q^d mor
tu^u fuerat. z ad b^e necariũ fuerat
vt se eis oñderet i eadẽ forma i q^u
pus cũ eis puerfat^u fuerat ne ali^u
apperet. imutatio em̃ fm aspẽm
maxime diuersitatẽ oñdit. si g^o eis
suã claritatẽ oñdiss^z potuiss^z aliẽ
appuiss^z q^u p^r. Itẽ vt p^r visu coq^u
fceret eẽ eũdẽ vt pu^r infẽ eos puer
fat^u opuit vt distice attẽderent z
coq^uscerẽt effigiẽ faciei sue. quõ em̃
als p^r visu coq^uuissent eũdẽ fuisse.
Voc aut̃ non potuiss^z fecisse nisi
solũ colorẽ sue faciei z ñ claritates
ipis oñdiss^z. Eñ Aug. ad orosiu.
In glificata carne dñs resurrexit.
s^z noluit i illa claritate discipul^u ap
parere. q^u nō potuissent oclⁱ tãtã
claritatẽ pspicere. Si ei añq^u mo
reret^r p nobis z resurgeret qñ trãl
figurat^u est i mōte discipuli eũ vide
re nō potuerũt. qñto mag^{is} clarifi
cata carne eũ videre nō potuiss^zet.

In die Pasce Ser. xl.

Sicut chri

stus surrexit a mortuis
p gliam pñs. ita z nos
in nouitate vite abulem^u. Ro. vj.
R^o p^r q^d notadũ q^d sic aia est
vita corpis sic charitas est vita aie.
Et sic sepatio aie a corpe est corpal^u
mors. sic sepatio gfe ab aia est spũ
alis mors. z h^{ic} sit ppter pctũ mor
tale p qd spũal^u morit^u hõ. z sicut
reunio aie ad corp^u est resurrectiõ
corpal^u. sicut rata ifusio gfe z dele
tio culpe p cõtritiõẽz est spũal^u resur
rectio aie d^{icitur} morte pcti ad vitã iu
sticie. Scdo notadũ q^d duplex est
resurrectio corpal^u. z sũz duplex est

resurrectio aie seu spũal^u. Pria re
surrectio corpal^u est ipsecta. vt cũ ali
q^us resurgit ad vitã mortalẽ. ita vt
itez postea moriat^u quẽadmoduz
factũ fuit d^{icitur} lazaro z alijs a xpo z
ceteris scis resuscitat^u. Et etiã d^{icitur} ist^u
q^d cũ xpo resurrexerit. vñ Augu. in
epla ad eunodiũ. Scti q^d cũ dõ re
surrexerit pacto suo testionio i fre
puluerẽ f^{uit} diefr. z illa sũt f^{uit} resurrectiõ
nẽ aie ipsecta. vt cũ aliq^us ill^u diebo
p^r pñtõz zẽ. surrexit a morte pcti
ad vitã iusticie z gfe. z nũc b^e pasca
li tpe fuerit ad eadẽ pctã sic canis
reuerit ad vomitũ suũ. z sic iteruz
morit^u spũal^u. z sepe p totũ añũ ia
cer i pctis suis mortu^u z sepultus
De q^uo i snia d^{icitur}. Ber. i ser. pñt^u fe
stiuat^u. O amatores seclⁱ. o iimi
ci crucⁱ xpi aut^u iuanũ accepto no
mie dicam^u xpiani. xpo ad vos vẽ
turo pass^u hospitũ pñtẽtes cũ ge
mitu castigates corpa. clẽos^u nas i
pẽdẽtes. vt qd g^o susceptũ minuit^u
imo erire cõpellitis neq^uas ad
mittẽdo tãq^u min^u reuerẽtie z ho
noris debeat^u xpo suscepto q^u ad
huc futuro seu ad vos vẽturo. et
tanq^u min^u erigat reuerẽtie resur
rectiõis tps q^u passiois. Audistis in
ponib^u f^{uit} mōib^u q^d ad verã pñtõz
reqñit dolor de pñtõis z ppositũ
cauẽdi fũta pctã. Timẽdũ aut^u est q^d
hmõ i q^u iã reuertũt ad porẽ suã vi
tã q^d resumũt pctã añ pñtõis. z q^d ñ
cauẽt icẽnuã vicõz i ducẽtũ ad la
psũ ñ habuerit dẽ displicẽtiã d^{icitur} p
terit^u pctis. s^z exioza opa d^{icitur} gene
re bona fecerit solũ ex qdã simula
tõẽ z cõsuetudie tps. z ne viderẽt^u
totaliter diffõrmes ceteris christi
anis. z q^d sic sine vera pñtione sũ
pserit sacm eucharistie i nimum

In die pasce

pīculū aīaz suaz. aut q nō habu
erūt firmū s; repidū ppositū cauē
di futura crq; tā cito relabūt post
susceptū sacm siles effecti et qua/
si locū iude q pū sūit xpī apls et
postea traditor ē effectus. Et sicut
in iudā (sicut d; i euāg.) diabol⁹
ītrant p⁹ bucellā. sic sarhā quē p
qlēcūq; pniām et susceptū sacm
a se repulerūt mō i eos reuertitur
cū septe se neq;orib; .z f m dñi sen
tentā fuit illius nouissima peiora
priorib;. Et qd d talib; dicā nisi il
lud qd scptū ē. Qui baptizatur a
mortuo et cōtingit itez mortuus
qd pficit lorio ei⁹. Et illd. ij. Petri
apli. ij. Si effugietes in qnationez
mūdi huius. et itez ill' implicanē
facta eoz sunt defiora pōib; z e/
rūt sicut canis reuersus ad vomī/
tū z sicut sus lora i volutabro lu/
ti. Salomō dicit prouer. xvi. Si
cut canis odibil' ē q reuertit ad vo/
mitū suū. Et dñs i euāg. cuidam
Ecce iā san⁹ factus es noli peccare
ne aliqd deteri⁹ tibi p;igat. Et ite
rū salomō dicit. Fili peccasti nō ad
ijcēs itez sed z d p;stinis depcare
vt tibi dimitrant. Et dñs i euāg.
Cū spūs imūdus exierit ab hoīe
zē. **N**ā ē resurrectio pfecta. s; q
ad vitā imortale. sicut cū q; resur
git āplius nō moritur⁹. quēadmo/
dū xps hodie rurrexit dū ē aplō
Ro. vi. Xps resurgēs ex mortuis
iā nō moriē mors illi vltra nō dnabi
tur. Et sīgtaīe resurrectōz pfectaz
vt cū hō sic resurgit a petis ad vi/
tā grē vt āpli⁹ nō reuertit ad mor
tē viciōz. De hac resurrectōe loq;
in Apoca. x. Bñs z sctūs q h; re
surrectōez p mā. In his cū scda
mors nō h; prātē. s; erūt sacerdo

tes dci z xpī ei⁹. Sup q dīc Aug.
ij. d ci. dci. cū. Qui nō solū a mez
te q in petō ē reuulsit. verūetā q
in eo qd reuixerit permanet. i illo
scda mors. a. efna dāatio non h;
prātem. **S**ic vt nos q iā a
dño pcedēte p pniā de morte aīe
z de petis surreximus ad vitā iu/
stiae i eo q rurrexim⁹ p mācam⁹
z nō moriamur p petm necāria sē
nobis mltā q dixi p hāc qdragēsi
mā. z p nāpalz nobis necessāriū ē
vt sp stem⁹ in pniā fm modū etiā
pri⁹ dictū. vt vīz caueam⁹ petā. et
sp artēdam⁹ ad vitā nīaz. z qūdie
vna hora fuem⁹ nobis capituluz
de oib; illo die facti. dicit cogitat⁹
zē. Et qd qd iuenim⁹ repbēibile d
leam⁹ p p;ritōz. z ita erit vitā nīa
sp mūda. opa nīa viuā z placētia
deo. Et studeam⁹ p p;rijs opib; ple
ne satisfacere p petis. et redimere
ac pfoluere b; penā debitā p petis
dimissis. illd cū affert mltas vti/
litates vt p dīxi dñ p dīcāi d satis
factōne. **P**etē necessāria sūt nobis
valde oīa remedia q sup⁹ i qdam
ser. dixi qly pōt z d; se hō inuine
vt efficac⁹ resistere valeat oib; tē/
prātōib; carnis ac astutissimī de/
monis q iā artius tēptat nos q; p
us ex multis caus q; in pma dñi
ca dixi. Et int cetera valde necessā/
riū z vāle ē hōi vt mō fugiat occa
sionē petōz q sibi pū fuerunt et
mō cē pnt cā ruine. Et ē sile sicut si
q; in lubrico ambulās cecidit. q/
mō nūca casu cert⁹ erit nisi illd lu
bricū fugiat. Sic i pposito. quō ei
hō q mō xpo rurrexit p pniāz z
nādū firmat⁹ ē i bono quō stare
poterit si nō diligēter fugit. s; ca tā
qrere icipit q sibi pū occasionez

mine p
na fuit
derit
pudic⁹
colloq;
rie. quō
becē q
ria nisi
soacra
tus ē
ea si no
nore. T
statu r
loaue
pera s
zuuē
z caue
Jā ced
Nec d
zē. et i
est i co
ria qly
nō oī
stia n
modo
ac de q
mstia
cia de p
tritōz
bēda q
sit bon
cū. vt.
minē si
bit. D
animu
hō ted
ar. Et i
vt pen
abfoz
no ope
cū gan
in de p
dolore

mine pſtiterūt. vt cui ſplēdida ce/ na fuit cā edacitatis quō illā eua/ det iā niſi ei? cām excludat quē im/ pudic⁹ muliez aspectus z icanta colloquia pſecerūt i feditatē luxu/ rie. quō vinceret niſi illa fugiat. qz hec ē q̄ridiana pugna z raro victo/ ria niſi fuga. Qui etiā ex plimozū ſocietate mala q̄ ſp̄ aſperit dlecta/ tus ē i mitari quō nūc nō imitabit⁹ ea ſi noluerit ſocietate maloz dcli/ nare. Nāqz ſicut aer mal⁹ aſſiduo ſtatu tract⁹ corp⁹ inficit. ſic turpiſ/ locutio aſſidue audita z puerſa o/ pera ſedule viſa animū inficiunt puiueris. et ſic d̄ inumeris pctis z cauſis eoz. **S**ed. aliq̄s Jā ecclia frequētat i diuiſ officiis Nec dies quā fecit dñs exul. et le. zc. et ita debem⁹ mō gaudere. z b̄ eſt i comēſatōibz et cōiuijs z cere/ ris q̄bz cōſueti ſum⁹. Notādū q̄ nō oē gaudiū ē bonū. nec ois tri/ ſticia mala. Et iō vt intelligatis q̄ modo gaudere z triftari debeatis ac de q̄bz ſare deberis q̄ duplex ē triſticia. q̄dā de p̄ ſe mala. vt triſti/ cia de pctis. et illa qz p̄inet ad cō/ tritōez p̄ quā delēt pctā ip̄a eſt ha/ bēda qz bōa ſm̄ ſe. z q̄uis ſm̄ ſe ſit bona. tñ pōt fieri mala p̄ effe/ ctū. vt. ſi ſit taz imoderata q̄ ho/ minē ſic agguat et eū a bono r̄tra/ bit. Ois em̄ triſticia maḡ nata ē animum ḡuare et ita dep̄mere vt hō tedioſus ſit z nihil agere ei libe/ at. Et iō aplūs. ij. Lho. ij. n̄ vult vt penitēs maiori triſticia de pctō abſorbeat ne forte d̄ ſperat a bo/ no ope torpeat. imo hui⁹ triſticia cū gaudiō miſcēda ē. Qz diē Aug. in de p̄nā De pctō d̄ oleat z d̄ ipo/ do loze gaudeat Alia ē triſticia de

vero bono. vt d̄ his q̄ p̄tinent ad laudē dei aut ſautē p̄p̄iā aut p̄ri/ moz. et tal⁹ triſticia ē ſilz mala. p̄ri/ mo ſm̄ ſe eo q̄ ē de xō bono de q̄ gaudendū eēt. Scōo ē mala p̄ ef/ ſectū inq̄tū agguat aim hois. et ſad̄ eū tedioſū vt nō libeat ei age/ re bōa i oibz. z potiffime i iſtis re/ bus in q̄bz q̄s ita triſtat. z tal⁹ tri/ ſticia nō ſolū hodie ſz etiā ſp̄ fugiē/ da ē. qz ē q̄ue i ſe pctm̄. eo q̄ eſt ac/ cidia. et inſup ex ea oriūt mltā ma/ la et tot⁹ defect⁹ i ſp̄ualibz. vt de/ clarat b. Gre. ij. moza. z ſā. Tho. ij. q. xxxv. z Jſido. d̄ ſūmo bono **S**ilz duplex ē gaudiū. q̄dā ē d̄ rebz malis aut etiā mūdānis re/ bus. vt ſūt pctā aut etiā occaſiōes pctōz. quēadmodū ſt magni bo/ nores mūdāni z diuitie. mltā abū/ dātia delictoz aboz z potuiū. p̄/ cioſitas veſtiū. pulcritudo aut ma/ gna ſanitas corpoz et hmoi q̄bz ſec̄lares hoies cōit gaudere ſolēt. Et tale gaudiū ē malū z fugiēdū. Quia ſm̄ Aug. i eplā ad q̄ndā co/ mitē. Iſta ſunt de q̄bz nos vult gaudere mōs vt peam⁹ cū amato/ ribz hui⁹ mūdī. Et ſm̄ Gre. i ome/ lia de epulone. qñ hōi hmoi afflu/ unt nō d̄z gaudere ſz poti⁹ timere ne forte dñs p̄ bonis q̄ facit velit ſibi p̄ hmoi ſatiſfacere z nō refua/ re mercedē i vitā efnā. Aliū ē gau/ diū de bonis vt ſūt p̄ncipal⁹ de⁹ z ea q̄ p̄inet ad dei laudē z hono/ rē z ad n̄fam et p̄rimoz efnā ſalu/ tē. et illd̄ ē bonū ſm̄ ſe. qz bonū ē z laudabile gaudere d̄ bonis. z eti/ am ē bonū p̄ effectū inq̄tuz facit hoiez p̄mptū ad bñ opandū circa illa ſp̄ualia i q̄bz delectat⁹ z gaudz. Et iō illud gaudiū nō ſolū hodie

In die pasce

hæc etiā sp̄s est q̄rendū z potissime ho-
die z toto pascale tpe. Sicut em̄
in prio rite cōpūcti z cōtristati su-
mus ex memoria pctōz. ita nunc
gaudet debem⁹ ex recordatōe lete
resurrectōis xp̄i z oīm bonoz q̄
sibi data sūt z q̄ ip̄e aīas suis p̄u-
lit. Et prio recordari debem⁹ et in
time gaudere q̄ dñs n̄r post mor-
tē statī ad ifernū descendit z eū po-
tēnt spoliavit. achodie lete ī diēs. ī
nūerā mltitudinē scōz p̄p̄z eduxit.
¶ **¶** Pro q̄ notādū q̄ vt dicūt
doc. sup. iij. sc̄. di. xlv. Quatuor fu-
erūt loca in q̄bus detinebant aīe.
Insim⁹ fuit z est infern⁹. In q̄ sūt
oēs dānati ad penā sens⁹ p̄ actua-
lib⁹ peccat⁹. In sc̄do fuerūt anime
adhuc purgāde p̄ peccat⁹ venialib⁹
z etiā p̄ dimissis mortalib⁹. In ter-
cio pueri q̄ tñ in originalib⁹ decel-
serūt q̄ fm̄ m̄gr̄m in. ij. sen. nullaz
patiūt aut patiēt penā sens⁹. s̄ tñ
dāni. In q̄rto fuerūt vt dicūt do-
ctores z. f. tho. in. iij. p̄e sum. q. l. ij.
sancti z iusti q̄ decesserant aī xp̄i
mortē sine pctō mortali a p̄ncipio
mūdi vsqz ad illd tps descēl⁹ xp̄i
ad infernū. z q̄ plene erāt purgati
isti oēs sūt detinebāt in ly mbo pa-
trū vbi nullū habebāt dolorē. nī-
si forte ex dilatōe gl̄e. ex cui⁹ tñ spe
īmo certissime magnū habebant
gaudiū. **¶** Sc̄do notādū q̄ vt di-
cūt doctores sup. iij. cr. f. tho. in. iij.
p̄e sum. q. l. ij. Stati cū dñs expi-
rauit i cruce. ip̄e s̄z aīaz nō necessari-
tate sic p̄ores p̄es. s̄z sp̄ōte descen-
dit ad ly mbiū ad aīcos suos vincu-
latos vt eos inde potēt eripet. Et
d. Aug⁹. In q̄dā ser. z Eusebi⁹. Q̄ cō-
festi cū dñs descēdit ad ly mbiū pa-
trū illi respēduerūt insolita luce

z statī maligni sp̄s detinētes a/
nimas scōz territi inq̄rere cepērt
z dicere. Quis est ille tā fortis. tā
terribil. tā p̄clar⁹. nūq̄ t̄lez n̄r ac-
cepit tartar⁹ nūq̄ t̄lez mortuū mi-
sit nobis mūd⁹. nō solū n̄ra nō ve-
ret supplicia. s̄z etiā alios de n̄ris
vincul⁹ soluit. nūq̄ p̄us in hac ma-
gna caligine z cecato sp̄ carcere io-
cūdū lumē appuit. Dñs aut post
illas crudeles voces ly mbiū intrā
te mor occurrerūt scōz turbe z re-
dēptoris vestigī⁹ p̄uoluūt z ei me-
sta supplicatōe deplozāt dicētes.
Aduenisti tādē desiderabil⁹ z deñi-
tissime iesu ille quē desiderant ex-
pectabam⁹ in tenebris. Te nostra
vocabant suspīria te larga req̄re-
bāt lamēta. sicut redemisti viuos
cruce tua. sic eripe mortuos mor-
te tua facture iā fesse miserandos
solue gemitus. Et statim eos dñs
repleuit gaudio. qz statim viderūt
diuinā essentia z ea beatifice frue-
bāt. z insup magnū habebāt gau-
diū ex p̄sentia b̄ndicte anie christi
vnite deitati et pulcerrime oi dco-
re v̄tutū. Et sicut dñs tūc suos le-
tificauit. ita dānatos de sua dāna-
tiōe p̄futaui. Et quo p̄siderari p̄e
quō vltra penā inferni isti dānati
tūc acerbissimū habebāt dolorē
cū viderūt magnū gaudiū eoz q̄
erāt in ly mbo q̄ ip̄i p̄petuo carue-
rūt. z cū cognouerūt e p̄petue dā-
natos et p̄uatos desiderabili īui-
tu dei quē sancti iā cōsecuri erant.
qz etiā fm̄ Lbryso. maximū ma-
lū est z mai⁹ q̄ mille inferni. Et
coguerūt q̄ p̄ breues. īmo p̄ mo-
mentaneas delectatōes q̄s hic ha-
buerūt demeruerūt acerbā penā
inferni eternā. **¶** **¶** Tercio no

Sermo

XL

tādū q dñs nō statim eduxit eos
sed sicut fīm corpus p triduū i se
pulchro iacuit. ita p idem tps fīm
asām in inferno remāsīt. Diceret
nōne deus fuit in hoc triduo i pa
diso. ipe em latrōi dixit. hodie me
cū crīs in padiso. Rñdēt q triplex
est padisus. Prim⁹ est iste locus
terrestriis deliciosus in quē de⁹ po
fuit adā z euā a principio. z in illo
nō fuit dñs in illo triduo nec etiā
latro. Scōs padisus est celestis z
celū empyreū. et nec in illo fuit la
tro tūc. qz nemo illuc ascēdit vsqz
ad diē ascēisionis. Terc⁹ padisus
est spūal. et est vita eterna. z illa ē
clara dei visio et bñficia ei⁹ fruitō.
z illa habuit latro cū alijs sancts
in lymbo. Et de illa loquebat⁹ do
minus cū dixit latrōi. Hodie me
cū crīs in padiso. Sic ḡ dñs per
triduū in lymbo pmāsīt et hodie
letus inde ascēdit. z cum eo omīs
beatorū turba pcessit. Quā turbā
vtpicredi potest secū ad locū se
pulture duxit. vbi in ppo genere
viderūt quō deus virtute diuina
vniuit asām corpi. et effusū sangui
nē resūpsit z venis impleuit. z ve
rus atqz pfectus hō surrexit. z de
clauso sepulchro exiuit. Et sic apō
inferos relictī sunt dñati. p mor
talibz z pueri i originali. z sic lym
bus patrū est euacuāt⁹. ita mltis
doctoribus vidēt verisilē q sic eti
am purgatorij fuerit tūc euacua
tū ex singulari ḡa christi regis. no
stri post tantā victoriā psonalē ad
carcerē captiuorū descēdent. sic ei
solet fieri in aduēu terreni regis.
¶ Scōo debemus attrēte cogitare
z de hoc ex intīmīs gaudere q do
minus noster pridie p nobis pas

sus hodie lete surrexit. et q hec dñ
es amplius nobis radiauit de se/
pulchro qz refulsit de celo. Quia
de celo refulsit materialis sol qui
mane orit et vespē occidit. sed d se
pulchro radiauit sol iusticie q am
plius nescit occasus. qz xps resur/
gens ex mortuis iā nō moritur. ¶
¶ Tercio gaudere debem⁹ q do/
minus z saluator noster quem iu
dei se extinxisse putauerunt vt ait
Aug. post illusiōes z flagella. post
spineā coronā. post supplicia cru/
cis z vulnera. post dirā mortē z in
ferna hodie de suo funere pulcri/
or surrexit qz ante fuit. qz licet fue
rit totalit pulcer z omnino immu/
nis ab omī pcti macula et ornat⁹
omni virtutū decore. tñ prius vi
xit in corpe passibili z mortali. car
ne trabentus z qtuor ornat⁹ do
tibus glie qz in se oñdit et nobis
in fine tēporū. p pmo repromisit.
¶ Quarto gaudere debem⁹ q no
bis innotuit p veram fidē dñs et
saluator noster. Nā ipe p ignomi
niā sue passiōis et p obedientiam
meruit exaltari resurgēdo z manē
festari nomen suū p mundum vt
nūc sciāt hoīes z dēmones illuz
q inter nos hūana carnecōuersa/
tus est esse redemptorē mūdi dei
filiū sibi p oīa coequalē. et non so
lum christus sed z crux sua q omī
bus detestabilis fuit nunc hono
rabilis facta est vt reges et princi
pes assumūt eā in frontibz suis i
galeis in clipeis et diademantibus
in purpura. et vbiqz crux xpi emi/
cat gliosa. ¶ Quinto congaude
re debemus virgini bñdicte. bñs
apostol⁹ z toti turbe fidelium que

In die pasce

per triduum cōgemuit. et quā dñs
hodie exuberātī gaudīo pfudit cū
eis semetipm viuu p̄buit z p̄pter
edificādā fidē oēmz dubitatōnez
a corde fidelīū extirpādā suam re
surrectōnē iā factā certā z verā m̄
tis argumētis mōstrauit z irrefra
gabilī p̄buit p̄ testimoniū āgloz
p̄ oñsonē vulnezz p̄ expositōz sc̄p
turaz z frequētiā appitōnū. Ser
to gaudere debem⁹ de oībz bonis
q̄ nobis dñs meruit p̄ suā passiōz
z glōfaz resurrectōz. Vbi notādūz
quō incidim⁹ mltiplices defect⁹ p̄
puaricatōz z dñs meruit nobis li
beratōz ab istz oībz. nō aut̄ mō ab
istis liberamur. s̄ in finali iudicio.
si em̄ tūc erim⁹ de saluādīs tūc re
sumem⁹ corpa n̄ra glōsa et libera
ab oīni defectu. zc. Hec z his filia
ac oīnia dona sp̄ et nūc p̄cipue co
gitare debem⁹ z de istz intīme gau
dere. qz illud est gaudiū bonūz. Et
ad illud hortat̄ nos ecclīa cūz mō
frequētat in diuīs officijs. Hec est
dies quā fecit dñs. Diceret aliq̄s.
Nō scio talia cogitare. si cogito ea
ip̄a me nō delectāt. Rñdet q̄ illa
est culpa n̄ra qz assuescīm⁹ nos ad
mūdāna z carnalia in q̄bz noctīue
cōsueuim⁹ delectari. S̄z nūc debe
m⁹ nos assuefacere ad sp̄ualia bo
na z incipiemus ea amare z in eis
cōplacere z incōpabiliter plus in
eis delectari et gaudere q̄ in alijs
vnq̄s delectari fuim⁹ z delectatōe
pura z im̄p̄mixta amaritudine et
quā non sequit̄ penitudo. Ita em̄
sancti assuefacti sūt in bonis vt le
gīt de sc̄to Bernardo q̄ sibi pena
fuit comedere aut bibere. aut dor
mire z ex necessitate nature. vide
bat̄ em̄ sibi quō tps q̄si p̄deret za

melioribus q̄ ampli⁹ dilexit īpedi
ret. Ita scribit Anconīensis in tra
ctatu de oculo morali. de q̄dā sc̄to
p̄re qui ita se assuefecit ad bona q̄
q̄diu hoīes cūz q̄bus cōuersabat̄
bona tractabāt sp̄ gaudebat z sine
tedio fuit. s̄ q̄cto ceperunt loqui
inutilia tediū habuit et dormita
re cepit. Et per contrarium est de
de nobis. vt in presenti sermone
docet de nobis exp̄ientia plurimi
attēdian iā dormiūt q̄ ad fabulas
essent vigiles z attēti. Isti q̄ sancti
hoīes fuerūt siles nobis z nos ha
bem⁹ corpus et aīaz sicut z ip̄i. Et
igitur ita nos ad bona assuefacere
possum⁹ sicut z ip̄i fecerūt. z q̄ hoc
nō facim⁹ nō est q̄ nō possumus
s̄ q̄ nolum⁹. Dicit em̄ Hiero. In
tēbus nō possen⁹ est in causa. sed
nolle est in culpa. Det nobis em̄
datōz vite xps ielus. zc.

General sermo d̄ misericordia
Sermo. xli.

Misericordi

as dñi ietnū cātabo. pl.
lxxxviii. B̄tus Ber. i q̄
dā fm̄oe dicit se videre septē mise
ricordias dñi in se de q̄bz cogita
ui breuīt dicere vt easdē mis̄icor
dias dñi etiā nos cōsiderem⁹. Si
q̄s eaz i nob̄ inuenimus de ip̄is
deo gr̄as referam⁹. z si q̄s nōduz
accepim⁹ laborem⁹ vt eas a diuī
na largitate accipe mereamur Ip̄
se ei dñs benign⁹ et patius oībz ex
hibere eas debitiū suū facientibus
P̄ria misericordia vt ait Bern.
est q̄ me a multis pctis in seculo
positū custodiuit. quā misericordiā
etiā q̄libet nost̄z in se faceri debet

Quis enim non videat quod sic in multa cecidit, licet etiam in alia peccata posset cecidisse nisi ipsum omnipotentis dei misericordia custodisset. tanta namque est humana fragilitas, tanta ingratus nostra et tanta incauta vita et conuersatio, in super tot sunt stimuli carnis et inclinatōes ad peccata ab intrinseco venientes, tot sunt laquei et temptationes ab extrinseco et a toto mundo et quasi innumerabiles astutiae demoniorum hostium nostri quod non est quod non sedule caderet nisi eum dominus specialiter prouideret. Propter quod dicit in psalmo. Nisi dominus custodierit ciuitatem frustra uigilat quod custodit eam. Secunda est uerba Bernardi. quod per uersionem meam benigne expectauit, ploravi ego multo tempore iniquitatem meam et dominus plorauit pietatem suam. Nunc etiam misericordia dominus omnibus nobis exhibuit. Quis enim nostit quod non frequenter quis peccauit, et sepe diuitiis in eis pseuerauit uel etiam adhuc pseuerat et dominus eum frequenter sustinuit expectando et per uersiones nec permisit in peccatis mori et perpetue danari, propter quod dicit in psalmo. Deus iudex iustus fortis et patiens nunquid irascitur per singulos dies. Est enim deus iustus iudex in meritis singulorum reddens, et est fortis cum peccatori non potest resistere, et est patiens, quod sustinet in multa patientia uasa irae apta in interitum. Et quod est uere patiens id non irascitur per singulos dies sed longanimitate expectat peccatorem penitentem, et quod est infinite iustus id quod punit peccatores si non perueniunt. Tercia misericordia est uerba Bernardi. quod uisitauit cor meum et mutauit uel mihi amara fieret quod prius dulcia fuerat sic ut spem nobis omnibus misericordia fecit cum in hoc quod agessimus ali tempore nobis et unicuique nostrum dedit ueram

tristitiam, ita ut sibi modo displiceant peccata quae prius placuerant, et doleant de illis peccatis malum de quibus gaudebant, et nunc tristiter quod mala ante dilectabatur. Quarta est uerba Bernardi. quod per meritum misericorditer suscepit uel in coram inueniret numero, de quibus psalmus. Beati qui remissae sunt iniquitates. Et haec est magna dei misericordia quod ad solam contritionem actum cum proposito peruenire tam magna misericordia dimittit peccata non propter ualorem actus, sed propter merita christi domini quod per istum sic et totum generum humani peccatis se obtulit in morte. Et per hoc meruit quod cum ipso fide et dei dilectione displiceret nobis peccata nostra omnia dimittuntur. Quinta est uerba Bernardi. quod uirtute peruenire et emendare deinceps mihi contulit uiuendi uirtutes ne scilicet adiuu paterer etiam nouissimum error peior priore. Et si in hoc quod drage simili tempore peccatas tercia et quartam misericordias persequi sumus uel spem faciamus modo quod in nobis est, et dominus addet istam misericordiam, scilicet peruenire etiam a peccatis et pseuerantiam in bonis et salutem necessariam et sine qua salui esse non possumus. Non enim solum quod incipit bene facere saluabitur, sed ut dicit in euangelio quod pseuerauerit usque in finem hic saluus erit. Et haec pseuerantia in bonis inceptis dominus nobis signat in passionibus suis in resurrectione. Nam cum per peccatis nostris pateretur usque ad perfectionem et consummationem omnium quae de ipso scripta erant et per dicta patienter pseuerauit, propter quod in fine diuit. Consummatus est. Ipse autem est caput nostrum, quod si homo caput membra esse uolumus in bona uita quam nunc inchoauimus usque in finem perseueremus, et tunc perfiditer dicere poterimus. Consummatus est et adiutorio

In octaua pasce

suo nō mea & tute bonū certamen
certavi. cursū cōsummaui. fidē suā/
ui. Redde igitur quod legitime certatibz
in agōe te pmittere repositū est. s.
coronā iusticie quā tu iudex iust⁹
reddes illis q nō solū inchoāt bñ
vivere s; q pseverauerūt vsq; i finē
Silt hanc pseverantiā nob osten
dit in sua resurrectione. eo q resurre
xit ad vitā immortālē. Ubi notā
dū erit qd sup⁹ dictū fuit d̄ dupli
ci resurrectione. s. pfecta & impfecta
fm̄ de primo R. Septa miserī
cordia ē vt dicit Bēf. q mibi cōtu
lit grāz pmerēdi. maḡ ē hec dei ḡ
tia et misericordia q hōi puo b̄ de
dit vt suis opibz bonis in dei dile
ctōe fact⁹ mereri possit vitā esnā.
z deū sibi pstituerē debitorē. Ubi
notandū q q̄uis cū bene agim⁹
aliqđ pmiū etiā eternū nobis de
beat. nō tñ sic q opa nra ex se taz
bona sint q ppter eoz valozē no
bis illd pmiū debeāt. nec pmiuz
illud a deo sic erigere possum⁹ sic
hō dicit alteri. da mibi hoc qd cō
cessi tibi. aut sicut laborator erigit
a pducēte pmiū cōdignū labori suo
Quis em̄ cogitare psumeret q p
uū z impfectū opus suū mereat d̄
p digno tā inestimabilia bōa in celo
ppterue duratura. Sz z dñs nihil a
nob recepit de nro p q q̄cūq; red
dere debeat. imo opa nra bona
sunt sua munera q in nobis cozo
nat et q nos ad maiora sibi obli
gāt. sed vt vult bt⁹s Aug. Illud
pmiū qd nobis debet p nris opi
bus sic a deo erigere possum⁹ sic
vn⁹ hō dicit alteri debes mibi hoc
qz mibi pmissisti. Debitor em̄ de⁹
factus est nobis nō aliqd a nobis
accipiēdo. s; qd ei placuit misicor

diter pmittēdo. alio ḡ mō vt dicit
Aug⁹. in de verbis dñi. possumus
a deo exigere pmiū nřz vt dicam⁹
Redde qd pmissisti. z hoc tu fecisti
qz laborātes admisisti. ¶ Septia
misicordia est vt dicit bernard⁹. Q
mibi cōtulit spē obtinēdi grāz. q
donauit hōi indignoz pcrōzi vsq;
ad celestia spanda psumere. Ubi
notādū qz vt dicit m̄gr i. iij. di. xxvi
Spes est certa expectatio future
btitudis ex grā z merit⁹ pueniēs.
Nullus igitur recte sp̄at eternā btitu
dinē nisi q deo seruit vel de cetero
fuiŕe pponit. imo q nō est opat⁹
bona. nec conari. pponit ad bona
faciēdum p futuro. s; p solam dei
misericordiā credit se assecuturū
gloriā sine meritis nō vere z xp̄ia
ne sp̄at. s; male psumit Qui ḡ nūc
bñ viuere z deo seruire incepim⁹
in illo vsq; in finē pseuerem⁹ z tūc
vere sp̄are possum⁹ cōsecutōz eter
ne glorie. quā nobis cōcedat ieh⁹s
xp̄s q cū pŕe z spū sc̄o vnus est z c̄

Pr̄ica in octaua pasce
Sermo. xliij. 26

Cum esset se
cero die illo vna sabbatoz
et fores essent clausē vbi
erāt discipuli cōgregati ppter me
tū zc. Joh. xx. In dienāq; aposto
li erāt disp̄si ppter metū iudeoz.
s; in sero cōueniebāt ad locū vnū
vbi simul cōferebāt de gest⁹ vřis
z audir⁹ de tāta nouitate m̄grī sui
z is in tali hora. s. in sero eis appu
it die illa resurrectionis q fuit pma
post sabbatū. [Et fores essent clau
se ppter metū iudeoz.] Qd etiā ex

diuina ordinarōe factū est ut iesus in
trās ad discipulos ianuis clausis
oñderet se habere corp⁹ glorioſus
[Et dixit eis. Pax vobis. Iherat
cōtra duplicē corp⁹ cōturbatiōez.
Erāt enī cōturbati de xpī morte ⁊
de pſcutorē iudeorū eis imminente.
Poterat autē dñs p suā pñtiā eos
custodire ab omī pſcutorē iudeo
ruſq; ipſis inuitis potēter surrexit
a mortuis ⁊ de ſua reſurrectōe cer
tificare. Un̄ ſubdiť. [Et cū h̄ dixit
oñdit eis man⁹ ⁊ latus iuxta p̄ dica
trices pmanentes oñderz eis idēti
tatē nūeralē corpis ſui paſſi Chry
ſo. Quia añ crucē ei⁹ dixerat Ite
videbitis me ⁊ gaudebit cor veſtrū
Et h̄ nūc op̄e implet. Un̄ ſubdiť.
[Baui ſūt ḡ diſcipuli viſo dño. Et
dixit eis itez. Pax vob ſicut miſit
me p̄ ad veritatē fidei nūciādum
in iudea. ⁊ ego mitto vos ⁊ ad ean
dez veritatē publicādā p̄ vniuerſū
mūdū. Executō autē huius officiū
nō pōt conuenienter fieri ſine gr̄a
ſpūſſancti. Sequit̄. [Et cū h̄ dixit
ſet. inſufflaui ⁊ dixit eis. Accipite
ſpūſm̄ ſctm̄. q̄p̄ remiſeritis pctā re
mittūt̄ur eis. ⁊ q̄rū retinueritis re
tenta ſūt. [Et h̄ eſt vtz qñ iudiciū
ecclie p̄format iudicio diuino. No
ta q̄ ſtatus nō fuit ſpūſſcti. ſ; ipe
fuit ſenſibile ſignū inſenſibil̄ do
natōis ſpūſſcti. Sicut lique ignee
in die p̄t̄hecoſtes. ⁊ p̄ illā ſufflari
onē a ſe oñdit xp̄s ſpūſm̄ ſctm̄ p̄ce
dere a ſe ſicut a p̄re. [Thomas autē
q̄ d̄r didimus vnus de duodecim
nō erat cū eis qñ venit iesus. [Et h̄
ſm̄ Grego. nō caſu. ſ; diuina ordia
rōne geſtū eſt. vt elect⁹ diſcipulus
tūc deſſet. Eḡit nāq; miro mō diui
na clemētia vt diſcipulus dubitās

dū in m̄gro ſuo vulnera palparet
carnis in nobis ſanarz vulnera in
fidelitatē. Plus enī Thomas in fi
delitas ad fidē q̄s fides credentiū
diſcipulorū p̄fuit. Quia dū ille ad
fidē palpādo reduatur. n̄ra mens
omī dubitatōe poſtpoſita in fide
ſolidat̄. Quent Beda q̄re ioh̄as
nes thomā tūc deſuiſſe dicat. cuz
Lucas ſcribat q̄ duo diſcipuli de
emaus reuerſi inuenirēt vñdedm̄
cōgregatos. Reſpōdit dicēs. dat
euāgelista intelligi quoddā fuiſſe
in valluz et thomā tempe medio
egreſſus eſſe. Et Auguſtin⁹ de con
ſenſu ⁊ cōcordia euāgelistarū. Ele
ruz eſt q̄ illi diſcipuli inuenirent
thomā. ſed cū illi i ſermone p̄ſiſte
rēt thomas exiit et dñs intrauit
[Dixerūt ergo alij diſcipuli. U
dimus dñm. Ille autē dixit eis. n̄
ſi videro in manib⁹ fixurā clauo
rū ⁊ mittam digitos meos i loca
clauorū et mittā manū meā in la
tus eius non credā. [Dicit Chryſ.
Simpliciter et qualitercūq; cre
dere facilitatis eſt. ita multū inue
ſtigare eſt groſſiſſime mentis. Et
p̄pter h̄ thomas accuſat̄. ap̄lis ei
dicētib⁹. vidim⁹ dñm. Jñ credidit n̄
tantū illis diſcredens q̄ntū non
credens impoſſibile eē. Chriſt⁹ au
tē nō eſt paſſus eū in infidelitate
pmanere. igit̄ ſequit̄. [Et p̄ dies
octo itez erant diſcipuli ei⁹ intus
⁊ thomas cuz eis. Venit iesus ia
nuis clauſis et ſtetit in medio ⁊ di
xit eis. Pax vobis. Deinde di
xit thome. Infer digitū tuū huc
⁊ vide manus meas ⁊ aſſer manū
tuam et mitte in latus meū et no
li eſſe incredulus ſed fidel. [Di
xit Nicola⁹ d̄ lyra q̄ thomas vo

In octaua Pasce

huit duplici sensu certificari & christi
in resurrectione. s. visu et tactu. p. aspe
ctu & tactu vulnere. et ita non solum
vidit sed & tetigit cicatrices christi ut di
cit scriptus Thoma. i. iij. p. te summe. Et
Leo papa dicit. Sufficit sibi ad fi
dem propriam vidisse quod viderat. sed no
bis opus est quod tangeret quod videbat
Diceret. quare christus dixit. vide et non
dixit. tange. Rndet Nico. de ly. quod
visus propter sui certitudinem capitur
pro omni sensu etiam per auditum. Exo. xx.
Luctus populi videbit voces. et
sic capit hic per tactum. imo aliquando ca
pit per intellectum sicut dicimus. Uti
des tu h. i. intelligis. Et sic hic potest
capi generaliter vide. id est cognosce.
[Rndit Thoma. et dixit ei. Dominus meus
us et deus meus] In quo non solum credi
dit corde sed et ore confessus est eius
verum deum esse et hominem. [Dixit ei ihesus
Quid vidisti me thoma credidisti.]
Greg. Thomas unum vidit et alio
credidit. hominem enim vidit et deum
confessus est. Bti quo non viderunt et cre
diderunt. In hoc comedat aliorum pro
prietudinem ad credendum. et in hoc stat
solatio nostra quo non vidimus et credi
mus per doctrinam christi et apostolorum
quo enim viderunt ad nos derivaram.
[Multa quidem et alia signa fecit ihesus
in conspectu discipulorum quo non sunt scri
pta in hoc libro] Ubi ostendit iohannes in
sufficiencia huius scripture respectu
excellencie christi in opere et doctrina quo
tanta est quod non possit ad plenum litteris com
prehendi. Et dixit notat[ur] quod non sunt
scripta in hoc libro Inne forte aliquis cre
deret illa non esse vera quod alii euangelii
iste posuerunt et quod a iohanne dimissa sunt.
ut dicit Iyra. Tunc subdit veritas
huius scripture cum dicit. [Nec autem scri
pta sunt ut credatur quod ihesus est dei

filius] J. s. naturalis potentia sibi per omnia
equalis. et per consequens idem in divinitate. quod
natura divina est indivisibilis. Tota
scriptura hic est finis et terminus ultimi
mus constitutus ut credamus quod ihesus
incarnatus sepultus regressus ab in
feris. celum ascendens verus est dei filius
[Et ut credentes vitam habeant] s. et
nam in quo clare videbitur quod nunc creditur.
[Noie ei] s. i. per fidem noie ei. Quod
ut dicit Act. iij. Nec aliud est nomen
sub celo datum hominibus in quo opteat
nos salvos fieri. **E** Notan
dum secundum magistram in hystoria tres sunt
cause propter quas dominus resuavit in cor
pe suo cicatrices vulnere suorum.
Et san. Thoma. in. iij. p. te summe ponit
quod causas propter quas resuavit cica
trices. i. signa vulnere et apturam
vulnere cum quodam solutio et tunc
Et ideo Thoma. non solum vidit sed et te
tigit etc. Quare prima est propter gloriam
christi. Ubi Beda super Lucam. dicit. quod non
est in potentia curandi cicatrices sua
vit sed ut in perpetuum victorie sue arcum
ferat triumphum. Ubi Aug. dicit i. xx
ij. de civi. dei. Quod fortassis in illo re
gno in corporibus martyrum videbimus
cicatrices vulnere quas per christi nomi
ne pertulerunt. Non est deformitas sed
dignitas erit. et quodam quodvis in corpore
non corporis sed virtutis pulcritudo re
fulgebit. ille ei cicatrices in christo et in
scriptis erunt signa instantissime et fide. ut ex
ipsis et alijs gaudium crescat. ut dicit
scriptus Thoma. super. iij. finiarum. di. xliij
Secundo ad confirmandum corda disci
pulorum circa fidem resurrectionis sue
Tercio ut patri per nobis suppli
cas quale genus mortis pro nobis
sustinuit semper ostendat.
Quarto ut sua morte redemptus

miserico
inductu
dico quod
et. ut dicit
bolo. S
in corpe
mostrau
tangeren
stratur
vincens co
minet qu
nera qui
quod pupu
ros apert
Longru
oculari i
illu effe
predicab
tur. cruci
vulnera
sti agnos
ipi. sed in
leat glori
rotans lu
grati pro
gat quod
Pie enas
vulnere
apturas
passione
vit. quod
gere. Rnd
me. q. liij.
rii fuit
surgere
vinctu
reillos q
ad morte
tare a de
reconc
q. p. eius
est fides n

misericorditer adiuti eiusdē mortis
indicijs insinuet. Quinto ut in iu-
dicio q̄ iuste dānent impij annū-
ciat. ut Aug⁹. dicit in libro de sim-
bolo. Sciebat xps q̄re cicatrices
in corpe suo seruaret. sicut em̄ de-
mōstrauit Thome nō credenti ut
rangeret et videret. ita etiā demon-
stratur⁹ est vulnera sua inimicis ut
vincēs eos veritas dicat. Ecce ho-
minē quē crucifixus. videtis vul-
nera q̄ infixistis. agnoscitis latus
q̄d pupugistis. q̄d p̄ vos et p̄pter
vos aptū est. nec intrare voluistis.
Congruū et decet est ut homines
oculari intuitu cicatricū cognoscāt
illū esse iēsu filiu dei quē apostoli
p̄dicabāt p̄ hoim salute incarna-
tus. crucifixus. et nimia charitate sic
vulneratū. et ut reis loquentibz iu-
sti agnoscāt nō ex opibz q̄ fecerūt
ip̄i. sed ineffabili misericordia de-
se ad gloriā assumēdos Impij ve-
ro tātis sue redēptōis bñficijs in-
grati p̄pria iudice cōsuetia intelli-
gāt q̄ iuste et q̄ merito dānentur.
Pie etiāz credi pōt nō solū quicq̄
vulnera. sed oim plagaz cicatrices
apturas. cū par rō sit hāz et oim
D⁹ Diceret aliq̄s. ex q̄ deus p̄
passionē mortē plene nos libera-
uit. q̄d necessarius fuit ip̄m resur-
gere. Rñdet. s. Tho. in. iij. presum-
me. q. liij. Ex multis causis necessa-
riū fuit et valde cōueniēs xpm re-
surgere. Prio ad cōmēdatōnē di-
uine iusticie. ad quā p̄tinet exalta-
re illos q̄ p̄pter deū se hūiliāz vsq̄
ad mortē crucis. iō op̄tebat ut exal-
tare a deo vsq̄ ad gl̄iosaz resur-
rectōnē. Secōdo ad fidē instructōez
q̄ p̄ eius resurrectionē cōfirmata
est fides n̄ra circa diuitatē eius. s̄

cuz resurrexit fuit in eis illa fides
reformata. p̄pter q̄d Tho. cuz vi-
dit et tenuit dixit Dñs meus et de-
us meus. Si xps nō resurrexisset
nemo credidiss̄ eū fuisse filiu dei
aut hūani generis redēptōez. Nā
anq̄z resurgeret in sola virgine re-
māsit fides. Duo em̄ discipuli eū
tes in emaus quibz nō constabat
de resurrectione dixerunt. quō ante
mortē eius sperabāt ip̄m redēptu-
rum israel. quasi vltimus nō spe-
rātes ex q̄ mortuus fuerat. Quia
ut d̄r. ij. Lchorin. vlti. Et si crucifi-
xus est ex infirmitate nostra. s̄ vi-
uit ex virtute dei. Et iō. j. ad Lho-
rin. xv d̄r. Si xps nō resurrexit in-
anis est p̄dicatō nostra. Et in. ps.
d̄r. Que utilitas in sanguine meo. i.
in effusione sanguis mei. dū descē-
do quasi p̄ q̄sdā gradus maloz
in corruptōnē. q. d. nulla. Si em̄
statim nō resurgā corruptūq̄ fue-
rit corpus meū. nemini anūciabo
nullū luctauero ut exponit glosa.
Tercō ad cōplēmentū nostre salu-
tis. q̄z sicut p̄ hoc q̄ mala sustinu-
it moriēdo ut nos liberaret a ma-
lis. ita glorificatus est resurgendo
ut nos pmoueret ad bona. fm il-
lud ad Rom. iij. Traditus est p̄-
pter delicta nostra et resurrexit p̄-
pter iustificatōnē nostrā. Quarto
ad informatōnē vite fidelū. fm
illud Ro. vi. Quomō xps resur-
xit a mortuis p̄ gloriāz patris.
ita et nos in nouitate vite ambule-
mus. et xps resurgens ex mortuis
iā non mori. ita et vos estimare
mortuos esse p̄ctō. viuentes autē
deo. Quito ad subleuariōz nostre
spei. q̄z dum videmus xpm resur-
gere q̄ est caput nostrū. speramus.

In octava pasce

z nos resurrecturos. **Un. i. Lbo. f.**
rv. Si predicatur xps q surrexit a
 mortuis. quō qdā dicūt in vobis
 qm resurrectō mortuoz nō est. et
 Job. xix. Scio p certitudinē fidei
 q redēptor meus. i. xps a mortu
 is resurgēs viuit. z iō i nouissimo
 die de terra surrectur⁹ sū. repoli/
 ta ē hec spes mea in sinu meo. Et
 Grego. in ome. diei pasce. Due vi
 te erat. vna mortāl quā nouim⁹
 Altera imortal quā nesciebamus
 et istā in se resurgendo dñs oñdit
 nobis vt p b certos nos redderet
 q eadē nobis in fine ipaz darz p
 pnia quā mō in sedemōstrauit et
 emplo. nec sol⁹ surrexit. s; z mlti
 rus scōz corpa q dormierāt surre
 xerūt. vt certiores essem⁹ b in no
 bis futuruz esse qd nō solū in ipō
 dño s; etiā in mēbr⁹ ei⁹ factū esse
 cognoscim⁹. **¶** Morādū vlteri⁹
 q in hac vita passibili et mortali
 cōformamur xpo patiēti z moriē
 ti. S; in generali oim resurrectōe
 assimilabimur resurrectiōi sue. et
 quīs omnes resurgemus boni z
 mali. differēt tñ. qz mali resurgēt
 ad penā. boni vero ad pfectā gliaz
 qz vltra aie bñtudinē quā etiā scī
 mō hūt do tabit tūc corp⁹ qtuor
 dotibz b est qtuor excellentibz bo
 nis corpis. que dñs spōsus dabit
 spōse sue ecclie triūphāt. z cuilibz
 hoim beato cū resūpt⁹ corpibz in
 cōsumatōne spūaliū nuptiaz sibi
 vt spōso pfecta cognitōe z indisso
 lubili amore ppetue duraturz cō/
 iūget. Nabebit ei dotē impassibi
 litatis p quā pseruabit a separatōe
 aie a corpe et ab oī nociuo motu
 ab intriseo vel extriseo veniente
 Hoc vult apls. i. Lbo. f. iij. cū dicit

Lū mortale b induerit imortali/
 tatē. z corruptibile hoc induet in/
 corruptibilitatē. Et itez Semina
 tur in corruptōne resurget in icor
 ruptōe. Et q corpa btōruz tūc nō
 patiēnt nec pati poterūt est f m le
 gez dei ordinatā. Et f m. i. Lbo. iij.
 di. xliij. Ex v tute z patiētia aie
 q etiā pfecte dñabit corpi z omibz
 q in eo sūt vt nulla in corpore esse
 possit mutatio cōtra aie ordiatōz
 et regimē. ipa enī est in medio con
 stituta int deū z creaturā rōnalez
 Et q sicut ipa pfecte erit subordīa
 ta deo tāqz suo supiori. ita pfecte
 tūc dñabit suo corpi tāqz suo infe
 riori z oibus q in isto sūt. S; f m
 Scotū. Impassibilitas erat tunc
 in corpe glīoso a diuina volūtate
 i pediēte actōz qlitatū corpis isti⁹
 z oim extriseoꝝ ne i illud agāt le
 siue sicut tres pueros in camino
 ignis pseruauit vt nō agerz in eos
 zc. Et ille ambe vie possunt se mu
 tuo iuuare. Et quīs dñati erunt
 imortales q ad mortē corpale. hoc
 tñ nō est ad eoz votū. ipi enī vel
 lēt mori. imo vellēt nō esse ppter
 nō sentire pene acerbitatez. ppter
 qd d; Apōc. it. In diebz illis qrēt
 hoies mortē z nō inueniēt eā z de
 siderabūt mori z fugiet ab ill. Li
 cet q sic essent imortales nō tñ est
 i passibiles. s; ad acerbissimā penā
 addicti. **¶** Scōo habebit qlibz be
 at⁹ dotē agilitat⁹ p quā abilitabit
 ad oēm corpis opatōz sibi cōueni
 entē. sine corpis aggruatōe tardi
 tatez i pedimēto. z ita disponet hō
 vt scz possz se mouere ad libitum
 suuz motu nō progressiuo ad om
 nē differētiā positōis. z corp⁹ erit ei
 tūc ita pfecte subiectū. vt in nullo

resistat volūtati spūs Et ̄ die Au-
gusti. Ubicūq; fuerit spūs ibi pti-
nus erit et corp⁹. De hac agilitate
loq̄tur ap̄ls. i. 1. Corin. xv. cū dicit
Semina in infirmitate surget in
virtute. glo. i. q̄ mobilitas nō est ni-
si agilitas Et Ysa. xl. Currēt et non
laborabūt. volabūt et nō deficient
Et sapie. iij. d. Fulgebūt iusti et tā
q̄ scintille in arūdinetō discurrēt
Hac agilitate vsus est xps in sua
ascēsiōe. z illa agilitate sc̄ti moue-
bunt a locis resurrectionis ad lo-
cū iudiciij. et q̄uis deferant baiulif
angelis et nubib; obuiā xpo in ae-
ra. vt vult glo. i. ad Thes. iij. Hoc
tū nō est ex s̄ q̄ indigeāt. sed ad re-
uerētiā designādā q̄ corpibus glo-
sis ab angelis et ab oib; creaturis
deferet. Et dicit. 1. Thes. in. iij. Etia
p illā dotē ascēdent ad celū emp̄
reū ¶ Tercio habebit q̄libet b̄tus
dotē claritatis q̄ in duob; cōsistit
Primū est pulcherrim⁹ color et vi-
uacissim⁹ q̄ cōuenit huic corpi fm
erigētiā sue cōplexiōis et meritoz
Diversi enī diuersaz cōplexionuz
diuersos habebūt colores. Scd̄z
in q̄ cōsistit dos claritat̄ ē lux plus
q̄ solaris. q̄libz em̄ corp⁹ glōsuz
erit lucidius sole. qz fm aplm ad
philip. iij. Corp⁹ n̄m cōfigurabit
claritan corpis xpi. s. claritas cor-
pis xpi in trāfiguratiōe fuit plus
q̄ solaris. vñ Math. xvij. Resplē-
duit facies eius sicut sol. vbi dicit
glo. plus certe q̄ sol. qz nō habu-
it mai⁹ cui apperet. Et Mat. xij.
Fulgebunt iusti sicut sol in regno
p̄ris eoz. et vt vult Aug⁹ xxij. de ci-
uitate dei. Apostoli videbant in
christo post resurrectionem colo-
rem faciei nō. autem claritatem.

sed abscondit eam ab eis vt dicit
qz infirmus aspectus siue oculus
nō gloriosus nō pōt claritatē b̄ri
pfecte videre et attendere ad eam
q̄uis rap̄ti sicut discipuli viderūt
trāfiguratiōem. et oculus noster
videt modo soles vñ vt dicit Au-
gu. Et Mḡ in. iij. d. xlij. Impij
in iudicio videbūt gloriā xpi et san-
ctorū. sed illd̄ erit ex speciali dispo-
sitiōe dei ad augmētū sue pene fm
illud sapiētiē. iij. Impij videntes
gloriā iustoz torq̄bunt in iudicio.
¶ Quarto quilibet beatus habe-
bit dotē subtilitatis. vt scz corpus
sūū possit esse cū alio corpe p̄cise
in eodē situ p modū penetratiōis
et possit ptransire aliud corp⁹ q̄
cūq; sine alterius diuisione et ces-
sione. qz corpus nostrz fm aposto-
lum ad Phil. iij. reformabitur vt
cōformet corpi claritatis christi.
Sed corpus christi sic fuit cū alio
corpore penetratiue. vt cum surre-
xit exiuit clausum sepulchrum.
Item intrauit ad discipulos clau-
sis ianuis. Item ascendit ad celū
nō diuisis corporebus celestibus.
et beati ascēdēt zc. ¶ Est ta-
men norandū q̄ illud non habet
corpus glōsiosū ex aliqua pp̄ria vir-
tute sed hoc habet ex virtute diuina
Sicut em̄ corpus b̄ri petri nō ha-
buit ex aliqua virtute seu pp̄rieta-
te corpi indita q̄ ad p̄sentā vñ
bre eius sanarent infirmi. sed hoc
fiebāt virtute diuina. Ita vbicū-
qz voluerit anima beata esse cor-
pus suum cum alio corpore ita-
tim faciet virtus diuina. vt sit cū
eodem sine sui cessione ita faciet
de omni glōsioso corpe. et sic pos-
set de alijs facere q̄n sibi placeret.

In octava Pasce

Ex istis et pudū antea de bñtudīe dictis possumus aliquantulū pñdere. qñta et qñlia deus omnipotens dare vult amicis suis in cōsūmatione bñtudinis qñ plene remunerabit totus hō et pñficat in aīma et corpe qñ omnia xps nobis meruit. Nā tūc pmo habebit hō fm animam pfectā dei visionē clarā et faciem et pfectā fructū seu ipsius su per omnia dilectionē cū inestimabili gaudio seqnti et securitate de ppetuo sic manere. Et in illo cōsistit essentialis bñtudo sine qñ nō saria rētrōnalis appetitus. etiā si omnes delicias mūdi haberet. ppter qñ dicit ppheta. Satiabor cū apparuerit glia tua. Scōdo habebit hō tūc pfectā pacē et cōcordiā intra se ipm et inter potentias aīe qñ omnes erūt subiecte spūi cōplete et corpus aīe Tercio qlibet bñs hō videbit clare in verbo vel in ppro genere oīm bñōz gaudia et qñquid boni dñs eis daturus est. Quarto erit inter omnes scōs plena pax et pfecta cōcordia et qlibet diligit omnes et quēlibet pfecta dilectione. Et ex istis duobus vnusqñqz ppter pfectā charitatē et dilectōez quā in vita habet tantū gaudebit p singulorū bonis qñ mens sua de accidētibz gaudijs illaz rerū capere pōt. Quinto hēbit qlibz gliaz corporis sui fm qñtuor dotes de quibus dictū fuit. Et post hec omnia habebit hō maximū gaudiū et ornatū. pulcritudine. et corporali decore celestis ciuitatis. quā corporalibz videri oīul. Ibi em videbimus xps dñm fm hūanā carnē glorificatā pulcherrimaz. vniuersissimo colore et claritate lucidissima. Quia dicit mgs in

iii. di. xlviii. Et enīte dñs in iudicium in fortitudine et pñte magna sol et luna dicuntur obscurari nō sui luminis pñatōe. sed supueniente maioris luminis claritate. Ibi etiā videmus dei genitricem virginē mariā corpe pulcherrimaz et lucidissimā post xpm. sicut post xpm excellentissima fuit virtute et scititate. Et cōsequēter videbimus innumerabilia scōz glorioza corpora qñ qlibet clarius est et lucidius sole. vt dictū fuit. Et insup vniuersum et pulcherrimū corpe. Et sic etiā illa ciuitas itēssime illustrata splēdore oīm glōsoz corpū et potissime splēdore glificati corporis xpi. sicut aer nūc illuminat a sole quis incōparabiliter extēsi. ppter qñ ysa. lx. loquēs de cōgregatiōe iustoz. d. Nō erit tibi amplius sol ad lucēdū p diē. neqz splendor lune illuminabit te. s. erit tibi dñs in lucē sempiternā. Et Hiero. sup eodē. d. Zeliterreqz solis atqz lune nob cessabit officiū et ipe dñs erit lumen suis in ppetuū. Et Apoca. xxi. d. Nō egebit ciuitas illa sole neqz luna vt luceāt in ea. sed ipsa claritas dei illuminabit eā. Et lucerna eius est agnus. Erīt etiā ibi maxima delectatō fm auditū. ex suauissima sua cōsonātia vocalis laudis qua omnes sancti vocaliter ppetue laudabūt dñm vt diē glō. sup illud Osee In cāntico et cimbalis. zc. Et vult glōsa sup illud ps. penult. Exultationes dei in guttore eoz. Sup qñ etiā dicit Augusti. Ex corde et lingue nō desinēt laudare deū. Erīt etiā ibi. sin pñsa ordinata situatō vniuersiusqz in loco suo sibi debito. qñ licz vbiqz

sedet brū s ipe habz sibi pntē z in
 tunc illapſū deū. ſ. quē z ſolū vidēt
 bti oculi intellectualit tū in ordie
 ad xpm ſm hūanā naturā. aliq ſe
 dēt ppinqu⁹ aliq diſtā⁹ ſm ex
 igētiā meritoꝝ ſuoꝝ z ſm q ſimi
 lius vel minus ſ. miſi b xpo vire
 xūt. Qm̄ vt ait zvilhelm⁹ piſienſ
 in tractatu de virtutibus. Tanto
 vnusqſqz ſedebit ibi ſublim⁹ q̄to
 b deo fuit ſubieciō. Et mgt adaz
 in q̄ſtionibz dicit. Hi erūt xpo in
 corpe viciōſes q̄ hici i terr⁹ mag⁹
 pceptis eius aio appropinq̄bant
 implēdis. **S** Et qz vt dicit
 Grego. in omel. bodierna. Tunc
 recte docem⁹ ſi occultis cordium
 q̄ſtionibz occurrim⁹. Quāuis em̄
 certiffima ſit reſurrectō generalis
 ex v⁹ tute fidei. ex teſtionibz ſc̄ptu
 re. ex xpi reſurrectōe cā ſcā an⁹ mē
 bra ſumus cui cōformari debem⁹
 z ex pſuaſione rōnis. qz b exigit re
 muneratō diuine iuſticie. vt toti ho
 mini retribuatur ſicut toti⁹ hō meru
 it. z cōſumātō glie q̄ oēs appetituz
 ſic ſatiet aia aut appetit vniū cor
 poris. zc. z pfectō nature q̄ in toto
 cōpoſito z nō in altera pte ei⁹ con
 ſiſtit. Multi tū cū carnē in putre
 dinē. oſſaqz in puluere p ſepulcra
 pſpiciūt iſta repari q̄ſi diffidētēs i
 tra ſe dicūt. qñ ex puluere honor
 educit. qñ agit vt cinis aſceſ. Qui
 bus rñdet. b. Grego. in omel. p̄di
 cta. Et ſup Ezechielē li. ij. omel. viij.
Qlōgeminus eſt deo reparare hūa
 nuz coꝝ p⁹ qd fuit. qz creare qd nō
 fuit. Deus aut ſimul celū terrā ex
 nihilo creauit. q̄rea fortiori pōt
 humanū corpus ex puluere reſor
 mare. Itē natura ex puo ſemie p
 ducit magnā arborē cū multis ra

diabz cū magno trūco z multi
 plicibz ramis z floribus et fructi
 bus. q̄rū nullū fuit in puo gra
 no ſemis. cū aut h natura ſciat.
 ſicut cōtinue videm⁹. q̄to magis
 deus pōt coꝝ p⁹ hūanū de limo re
 formare. z aiam pexiſtentē reuini
 re illi ex q̄ natura ſuā virtutē habz
 a deo. Quid ergo mirū ſi de⁹ oſſa
 carnes z cinerē reducat ex puluere
 q̄ fructū folia flores z magnā mo
 le arborū q̄tidie reſtaurat ex puo
 ſemine. Itē cōſideret hō ex q̄ ipſe
 primo ſit i m̄ ſis vtero formatus
 tūc em̄ cū cōcipiebat quid fuit nī
 ſi quaſi ſpuma quedā puā z liqui
 da ex patris z matris ſemine. Ex
 iſto in vtero matris virtute natu
 re formatū eſt corpus diſtinctum
 in om̄ibus mēbris eius cū oſſibz
 carnibz et neruis. quod cū natura
 poſſit ex tā impfecto et diſſimili
 hūano coꝝ pi formare pfectū coꝝ
 pus. q̄to magis deus hoc pōt ex
 puluere in cui⁹ v⁹ tute natura agit.
 Itē ex puluere hoī vel ex ſtercore
 aut alia putrefactōe pōt natura
 pducere animal aliqd. igit a forti
 ori de⁹ pōt homiez ex puluere re
 parare. Item natura pōt ex virga
 facere ſerpentē. ſicut fecit deus de
 virgis magoꝝ in exodo. Quāuis
 em̄ facta fuerūt opatione dei. nō
 tū ſunt naturalis papplicatiōem
 actiuoꝝ ad paſſiua. Igit ex fortio
 ri deus facere pōt hūanū coꝝ p⁹ ex
 puluere z ſibi vniū animū. z ſic to
 tū homiez reparare. Et ſic in mul
 tis alijs naturalibz q̄uis minus
 raris p que declaratur reſurrectio
 Et ideo dicit Auguſtin⁹ in de quā
 titate anime. Si curſū naturalibz
 rerū attendamus. certus erit nō

Dñica secūda post Pasca

bis resurrectionē futurā esse q̄ so-
lem oriri cras. Et nō vult ex hoc
August. q̄ resurrectō sit ex nostra
cognitōne. sed vult q̄ melius po-
teat fieri a deo q̄ hec opera natu-
ralia possint fieri a natura Sic co-
gitet hō q̄ multa sint etiā in natu-
ra q̄ esse nō dubitat. et q̄ tñ nō in-
relligit q̄liter sint z resurrectiones
futurā esse nō dubitet. si etiā mo-
dus q̄ fiat appbendere nō valeat.

Refurget
Refurctō est iterata surrectō et
q̄ cecidit. sed totus hō p̄mo cecidit
p̄ mortē in q̄ aīa separata est a
corpe. Sc̄do cecidit humanū cor-
pus p̄ resolutionē ip̄i in pulueres
aut in q̄m q̄z alia corpa. et tercio
isti pulueres disp̄si sūt in varia lo-
ca z corpa. Oportz igit in resur-
rectōne p̄mo recolligere illos pul-
ueres in vnū locū. z illud ministe-
rio fit angeloz. s̄m illud saluato-
ris. Mat̄. xxiij. Mittet fili⁹ ho-
minis angelos suos cū tuba z vo-
ce magna. z cōgregabit electos su-
os a quatuor ventis a sūmis celo-
ruz vsqz ad terminos eoz. q̄d est
intelligendū q̄cūqz fuerūt disp̄se
pres materie corpis in elementa.
siue in ignem siue in terrā a sūmis
celoz vsqz ad terminos eoz. siue
in q̄d cūqz corpus mediū aquā vel
aerē simplex corpus vel mixtū. A
quatuor ventis om̄es pres mate-
rie recolligent z reunient. Istis sic
collectis diuina virtus ex eis refor-
mabit idē corpus humanū quod
prius fuit dissolutū z p̄fecte orga-
nizat. z tercio isti corpori sic refor-
mato reuniet animā intellectuā
et sic resurget totus homo qui pri-
us cecidit p̄ sepatōne anime a cor-

pore in morte. et sic anima resu-
met idē corpus Propter q̄d dicit
Job. xix. In nouissimo die de ter-
ra surrecturus sū. et in carne mea
videbo deū saluatozē meū. z sic ex
eadē anima z eodē corpe erit idē
homo qui cecidit p̄ mortē. Unde
Job. xix. Quē visurus suz ego ipse
et nō alius. z sic patz quō resurget
tot⁹ homo. z hoc sit primū dictū
Sc̄do dicit doctozes q̄ quilibet
homo electus siue dānatus resur-
get integraliter cū om̄ibus mēbr̄
que p̄ninent ad integrū homīnez
nō orbatū. et q̄uis aliquozū mē-
broz ampli⁹ nō erit vsus adhuc
cū illis resurget homo eo q̄ sunt
de integritate nature. et sine illis
nō esset p̄fectus homo. Tercio di-
cūt q̄ resurget cū intestinis. capil-
lis vnguibus. Q̄ cū intestinis pa-
tet. q̄ quicq̄d est de integritate na-
ture resurget. s̄ de integritate na-
ture et pres hom̄is integrales sūt
igit. zc. Nō aut tūc erūt ad hoc of-
ficiū ad q̄d nunc. q̄ nō replebunt
supfluitatibz. eo q̄ nulla supflua
tūc erūt in corpe hūano. sed erūt
tūc ad oblectādū intellectuale vi-
sum in tā pulcra armonia et p̄po-
sitione hom̄is. etiā in istis p̄tribus
in quo laudabit aīa sapiētā cōdi-
toris. p̄pter q̄d dicit Aug⁹. de ciui.
dei. In interioribus viscēbz que
mō nullū decus videntur habere
ita pulcritudo delectabit. vt om̄i
formatōe appēti q̄ oculis placet
s̄m mētis iudiciū p̄ferat De capil-
lis patet Luc. xxi. Capillus de ca-
pite vestro nō peribit. Et par ratio
est de vnguibus. z causa est. quia
quicq̄d p̄ninet aliq̄ modo ad p̄fe-
ctionē nature eo q̄ talium priua-

Sermo

XLIII

rio est inspectio. et etiā talia data sūt
ad ornamētū. **S**ed dices. qd de
deformatiōibz et defectibz corpa
libus q̄s homies hic habuerūt re
surgēt ne cū hmōi. Rōdet q̄ si lo
quimur de deformatiōibz q̄ sūt
mutilatō aut carētia alicui mēbri
tūccertū est apud homies q̄ nul
lus resurget cū tali defectu. qz oia
corpa tā brōz q̄ maloz integra
erūt et resurgēt cū omibz mēbris
suis. vt dictū fuit prius. Alie sūt de
formatiōes veniētes ex oppositiōe
alicuius supflui vt scilicet digitus in
vna manu vel gibbus. vel macula
in oculo. vel aliqd hmōi. Aut pue
nientes ex indebita dispositiōe p
tū qd ad sitū. sicut in claudis. et con
tractis. Vel aliq̄ mala dispositiō
totius vel p̄s sicut lippitudo ocy
loz. febre. et hmōi egritudines q̄
sūt cause deformatiōis. Et de istis
deformatiōibz et defectibz certū est
apud hoies q̄ corpa scōz sine ill
toraliē resurgēt q̄litercūq̄ etiā hic
defectuosa fuerint. ppter qd dicit
Aug⁹. in Enchyridion. lxxviii. et
xc. Resurgēt scōz corpa sine vlla
deformatiōe. sine vlla corruptiōe
Et. xxi. de ci. dei. Aberit a corpi
electoz omis deformatiō. omisq̄
tarditas. omis infirmitas. De cor
poribz aut reproboz dimittit Au
gus. sub dubio in Enchyridion. vñ
in ca. xci. dicit Utrūq̄ sane ipsi cū vi
cijs et deformatiōibz resurgant cor
poz. in q̄rendo laborare qd opus
est. nō fatigare nos debet incerta
eoz habitudo quoz certa ē dain
natio et eterna. Tamē apud mo
dernos doctores est duplex super
hoc opinio. Quidā dicūt q̄. in cor
poribz dānatoz manebūt hmōi

deformatiōes et defect⁹. eo q̄ ad hū
mā miferiā dputati sūt qui nihil icō
moditat⁹ subtrahi d⁹. **S**ed s. tho.
et alij alit⁹ dicūt. s. q̄ de⁹ q̄ imēdiare
oim corpa reformabit oia ad ite
gritatē natē restituet sine defectibz
et deformatiōibz q̄ ex vicio aut debi
litate nature et nataliū p̄ncipioz
puenerūt. defect⁹ at q̄ ex natalibz
p̄ncipijs cōit i oibz corpi bz huma
nis naturalibz p̄sequit⁹ vt passibi
litas pōderositās et. erūt i corpi
bz dānatoz q̄s defect⁹ ab electoz
corpi bz glia excludet resurrectiōis

Dñica scda p^a pasce Ser. xliij

Obscuro vos tanq̄ ad
uenas et pegriof absti
nere vos a carnalibz desiderijs q̄
militāt aduers⁹ aīaz. i. p. e. ij. **I**n
hac epla doc⁹ ap̄ls petr⁹ tria.
Prius quō dē⁹ nos hē ad nos
ip̄os. scdo quō ad prim. et t̄cio quō
ad deū. Pro p̄mo dic. [Obse. v.
tāq̄ ad. et.] Pro q̄ notādū q̄ vt
dic m̄g^r i. ij. sen. Lū de⁹ i p̄ncipio
creauit hoies tūc p̄ cor⁹ et scsū et
alia filia i q̄bz cōicam⁹ cū alijs bru
tis aīalibz addidit ei rōez q̄ sol⁹ i
ter corpeas creatas sūmū i p̄scē
do itelligeret. itelligēdo amaret.
amādo possideret. ac sic lucefne be
atitudis princeps fieret. Scdo ip̄s
hoies sua imāgie ilignuit et orna
uit. qz rōez hoies ad suā silitudinē et
imāginē fec. vt. s. in trinitate sic est
vnitas eēntie et trinitas p̄sonaz.
ita i vna eēntia rōnal⁹ aīe sūt tres
potētie. s. mēoria itellect⁹ et volūtas
cū aliqli bitudie actūū suoz i p
ductiōe adinuicē. sicut ē originatio
int⁹ p̄sonas diuinas. De q̄ m̄g^r in

Dominica secūda post pascha

Ita multa scribit in .i. sen. di. iij. Et in .ij. di. xvi. Et tercio fecit hoies i se pacatu z traqllū ita vt corp' hois z omnia mēbra eius. z sensualitas ac omnes vires aīe appetit. ut z cognitio inferiores plene et pmpre obedirent superioribus. s. rōni ita vt nulla eaz moueret vnqz cōtra iudiciū rōnis z impiū volūtatis. s. solū vt rō indicauit ac voluntas impauit. Et pter h' dedit deus homini multa bona a pncipio. de qbus nūc nō est dicēdū qz nūc non sūt tāte ad ppositū. z illā interna pacē z subiectōz eoz plenā corpis z viriū inferiorū ad rōnē hō tādiu habuit qz diu obediuit z ita semp habitur' fuisset in se et in posteris suis si sp' ipi z posteris sui deo obediissent. z sp' in obedientia pstitissent. et sic in inocēna pstitissent. Et illa sūt de intērdōe Aug⁹. xiiij. de ci. i. di. in pluribz capitulis. **¶** Sedo notādū q' aī pcrū nullū fuit desiderij malū aīe aut eoz poris. Sed vt dicit Ysidorus de summo bono. ca. ix. Lūta p peccatū pmi hominis p pena sunt trāslata in totū humanū genus. et vt nūc taceā de innumerabilibus alijs defectibus q's continue sentimus in nobis de vno solo nunc dicā qui est magis ad ppositū mām pro dūcēdis. s. de discordia z implacabili pugna q' est intra hoies. Nam cū aīa recessit a deo et facta fuit libi inobediēs. tūc in penā peccati p didit dñū sup corp' z vires inferiores q' facte sūt rōni valde inobedientes vt sepe spūs valde pmpus sit ad aliqd bonū qd nōscit faciendū z veller facere. sed caro tarda est. z ab illo retrahit et sepe

ad malū trahit animū et fortissi/ me inclinat z sepe iudicat bonum esse sensualia. zc. Et sensus tā fortiter in illa inclinatus est. vt multōnes vincat fortiter rōnem. z cā ad se trahit. aut si nō vincit tūc frequēf sensus sequit' cū magna tristitia. nisi anim' pfectus sit in virtute. Et hāc discordiā inuit aposto lus paul' cū dixit. Caro pcupiscit aduersus spm z spūs aduers' carne. ad Gal. vi. et ad Rom. viij. Eli deo aliā legē in mēbris meis repugnantē legi mēris mee. De h' etiā locutus est Aresto. cū dixit in fine i. ethicorū. Ratiō semp depcat ad optima. Glidē aut in nobis aliqd quidē ppter rationē innatā qd aduersat' z obuiat rōni Et etiā voluit apostolus petrus cū suasisit in presenti epistola abstinere a carnalibus desiderijs que militāt aduersus animā Hoc etiā conquerit' de uota anima in Lanf. Filij matris mee pugnaverūt ptra me. hoc est caro meā genita et nutrita suis malis cōcupiscētijs z sensualibus delectatōibz q' nūtūtur oppugna/ re. **¶** Tercio notandū q' quis sic fortissime tēperet nos caro z aduerset' spūitui tñ homo ei potest resistere z potest eā multū subūcere rationi et ad eius obediētiā trahere z ad hoc hō tenetur z cū hoc homo negligit facere tūc omnis inordinatus motus sensualitatis z omnis operatō contra deum facta imputabit' hoī ad peccatum eo q' illis obuiare et resistere p ratios tenebat' et neglexit voluntarie dicēs. Quō debet resisti volūtati seu sensualitati. z quō debet domari. Inter multa alia hoc

valet potissime fm cōsiliū bñ pe-
trific. vt abstineam⁹ a carnalib⁹
desiderijs z castigemus corp⁹ no-
strū rōnabiliter. qz quāto plus cō-
sequimur hmōi sensuales delecta-
tōnes: tāto ardētius desideram⁹
tas ex cōtinua assuefactōe. z q̄sto
mollius et delicatius tractamus
corpus p multū cibū et potū deli-
catos. p oīiū. p molles vestes. per
supflūū sōnū z hmōi tāto plures
excitat nobis motus rōni cōtrari-
os lasciuos z inordinatos z tāto re-
bellius fit spiritui. sicut equus in-
domitus inobediēs est sessor. qñ
aut rōnabiliter affligim⁹ p vigi-
lias. p asperitates vestitū. p labo-
res corporales. p simplicē victū z p-
citātē. vt in illis nō gramus dele-
ctatiōez. sed nature necessitatē. qñ
sic facimus tūc hūiliat caro. z re-
frigescit seruoꝝ carnaliū cōcupiscē-
tiarum. z sūt vires inferiores ma-
gis obediētes supiorib⁹. et facili⁹
flectunt ad vsū virtutis z reglās
rōnis. et p̄mptius subseruit spūi
ad om̄e opus bonū. z ip̄e spiritus
inquietatus a tribulationib⁹ passi-
onū sensibiliū liberius eleuat ad
sublimia et celestia cōtemplanda
ppter qd dicit apostolus ad Ro.
viij. Si fm carnē vixeritis morie-
mini. sed si spū facta carnis mortū
ficaueritis viuetis. Et sequit ibidē
Qui xp̄i sūt carnē suā crucifixerūt
cū vicijs z cōcupiscētijs suis. tales
em̄ castigāt carnē nō vt occidant.
sed vt reprīmāt brutales motus
qui sūt incentiua viciōz. z hoc oī-
bus nobis necessariū est. Nemo
em̄ q̄stūcūqz pfect⁹ q̄dū in hac
mortali vita viuit securus est. sed
semp indiget talibus ad viciōz re-

pressionē. ad virtutū generatōez. z
ad genitaz cōseruationez. Lūis
exemplū habemus in bñ paulo
qui licet esset electōnis vas. z p̄pa-
rat⁹ in euāgelij xp̄i. tñ vt ip̄emet
dicit. i. 2. Cor. ix. Castigauit corpus
suū et in fuiturē redegit et adhuc
vidit aliā legē in membris suis re-
pugnātem legi mētis sue et capti-
uantē in lege peccati. Item multa
aduersa sustinuit et valde dura
passus ē. vt puta nuditatē. ieiunia.
famē carcerem flagella supplicia z
alia multa que enumerat in sc̄da
epistola ad 2. Cor. xij. **N**ō
quo cōsiderare possumus q̄ necēs-
saria est nobis stricta disciplina.
exq̄ in nobis adhuc tā imperfectus
est spiritus. et tā acriter cōcupiscat
aduersus spiritū caro in petō nu-
trita z mala cōsuetudine viciata.
Et si in p̄ncipio hmōi afflictio cor-
poris z fuga carnaliū delectatio-
nis hōi gravis videat⁹ vt aliquale
etiā capis aut alteri⁹ ptis ingerat
dolorē. nō debet hō statim desice-
re. tāqz vltra vires suas sit. **M**ul-
ta em̄ pōt sustinere natura. qd pa-
ter de abstinentijs z alijs duris que
sepe diu sustinet homines in via vt
paupes. aut in carceribus positi
et pater in abstinentijs quas faciūt
aliqui p sanitate corū cōseruāda
et recipiēda. et parz de mltis ma-
gnis laborib⁹ z piculis qnos su-
stinēt multi p tpalibus reb⁹ ac-
quirendis z obseruandis in mari
in terra. in vent⁹ in pluuijs die ac
nocte. Legitet ergo homo q si tā-
ta sustinet homines inuiti. quanta
possent volūtariē si suas vires p-
barent. et de sua potētia expiri vel-
lent. Unde Bern. Ignosce dñe

Dñica tertia post Pasca

ignosce dissimulamus: tergiuerſa
mur etiā in his que ad te p̄tinent
vix est q̄ velit experire quid possit.
Dicūt filij Zebedei **Matth. xxij.**
Possumus bibere calicē passiōis
et nos nō possumus leuē abstine
riam sustinere. Dicit Paulus ad
phil. iij. Omnia possumus in eo q̄
nos cōfortat. et nos quibus nūq̄
deest diuinū auxiliū diffidimus
nos pauca posse. p̄culdubio pos
sumus multa. sed nolumus. Et q̄
nō posse nō est in causa. cū nō vel
le sit in culpa. vt vult Hiero. Logi
ter etiā homo q̄ si tāta sustinēt ho
mines. p̄ sanitate corporis. p̄ cōgre
gatione et cōseruatōne t̄paliū rerū
quāta merito sustinēt p̄ salute ani
me q̄ in cōpatōne meliora sūt bo
nis corporeis. q̄ eterna sunt. Cor
pus vero hodie est et cras putre
ſcit. et in cinerē reuertetur. Logitet
quoq̄ hō q̄ si tanta sustinēt homi
nes et faciūt ex dilectōne creaturū
rerū q̄ta merito paterent et age
rēt. p̄ deo sūmo bono et possēt ex
eius amore. amantibus em̄ nihil
est difficile et nullus labor durus
**Uli Hiero. in epistola ad Eusto
chiū virginē.** Amemus xpm̄ eius
q̄ semp inquiramus amplexus.
et facile videbit̄ om̄e difficile. bre
uia putabim̄ om̄ia que lōga sunt
et iaculo illius vulnerari p̄ horaz
momēta dicemus. Neū mibi q̄
incolatus meus plongat̄ est. Nō
sūt cōdigne passiōes huius t̄p̄is
ad futurā gloriā que reuelabitur
in nobis. Logitet itē hō vitā san
croz patrū quātū isti sustinuerūt
qui fuerūt homines similes nob
De quibus **Bern.** Q̄ q̄ discamus
ab illis qui in dieb̄ ant̄bonij exti

terūt monachi. Siquidē isti tāta
auditate panē animaz p̄cipiebāt
vt corporis obliti cibuz diē quoq̄ le
iuni trāsierūt. Et **Eusebi⁹** in sc̄do
libro ecclesiastice historie in ca. xv.
loquēs de victu et viciabus refecti
onis deuotorum p̄mitiue ecclesie
dicit aliquos corū post tres dies
aut plures sūp̄fisse nō taz deside
ratū quāq̄ necessariū cibū. Et di
cit. q̄ nullus ex his gustauerit car
nem aut vinū. sed aqua fuit eis po
tus. et panis cū sale et yfopo cibus.
dicatur de sancto paulo. Nec nō
dico q̄ oporteat omnes sic facere.
imo nec oib̄ expediret. sed vt di
xi vt noscam⁹ q̄ natura nō est tā
te debilitatis qui multa sustinere
possimus si vellemus. Logitet in
super breuitatē carnaliū desiderio
rū. sed et toti⁹ vite et acerbiteratē
intermiabilē infernalis cruciat⁹
in quo erit intolerabilis dolor et
mors corporis et anime sine spe ve
nie et misericordie. Et postremo co
gitet hō huius laboris breuitatē
et inestibilis p̄mij eternitatē. quē
nec auris audiuit. zc. De q̄ prime
audistis. ita em̄ misericors dñs di
sposuit. et t̄ps p̄mij sempiternum.
Qñ q̄ temptat̄ hō de cōcupiscen
tijs carnis. aut astutijs et decepti
onibus diaboli. tūc cogitet hec et
alia h̄mōi. et illis armatus viriliē
resistit. **N** Et notādū q̄ nō
tenemur nec possum⁹ sic abstine
re a carnalib̄ delectatōib̄ vt nun
q̄ sentiamus. q̄ op̄ret comedere
dormire talia vite necessaria exer
cere in quib̄ q̄sto ordinatus viu
mus. tāto maiorē et naturalioz
delectationē sentim⁹. Et iō t̄pato
panis suauior est q̄ crapuloso pul

Sermo

XLIII

li. et necessaria nature isti delecta-
biliter sumunt cum alij supflua fasti-
diunt. Sed ita debemus abstinere
a carnalibus desiderijs vt nō que-
ramus talia. vt. s. nō comedamus
ppter delectari. s. soluz ppter nature
necessitatē. Itē finis hominis est
ad hoc institutus vt exerceat bona
opa et acquirat virtutes et ad hoc
data est sibi rō et omnia alia sibi da-
ta sunt vt spiritui seruiat. Et ergo
homini cū magna discretiōe op^o
est vt corpus sic prudenter regat
et in tali robore et sanitare teneat i
q̄ maxime deseruit ad spūalia pro-
sequenda et vicia cauēda: et ad pa-
genda que sibi faciēda incubunt
Sic etiā corpus nimis molliter
tractatū: et pinguius pastū rebel-
lat spiritui vt dictū est: et impedit
a bonis. Sic nimis debilitatū p
supflua afflictionez deficit. nec
potest subseruire ad opa bona. et
sic spūalem pfectū impedit. Vñ
Ambro. super eplam ad Ty. dicit
Prudenter sibi seruire vult deus
tentandus est enim vt si fieri po-
test ceptum obsequiū gradatim
prouebatur et non p immoderā-
tiam minuat. Et Iſido. de sum-
mo bono libro. v. ca. xlv. Sollici-
ta discretione carnis est materies
moderanda. scz ne aut integre ex-
tinguatur. aut immoderate laxetur.
Nam infirmitate carnis pre-
ualente ad pfectionē ptingere nō
potest. nam quāuis rē. Et ergo in
vſu necessariōz vite seruare debe-
mus regulā Augustini quam dat
de cibis sumēdis. quia dicit. ad ci-
bos sumendos accedere debem^o
sicut ad medicinam. Valde enim
conamur tantum solum de me/

dicina sumere quantū congruit p
sanitate corpis ne nimis sumēdo
corpus amplius grauem^o et min^o
sumēdo nihil proficiat in nobis.
Sic cibū sumere debemus q̄ntū
sufficit p sustentatōe corpis et co-
gruat sanitati ip̄ius ad seruendū
spiritui ne nimis sumēdo deficiat
viriū et spūalē pfectū impediatur.

Dñica tertia post pasca
Sermon. xliij.

Modicum et

Modica nō videbitis me. et iterū
modicū et videbitis me.
Joh. xvi. **E**idem^o p experientia q̄
sicut res amota p sui pñtiam dele-
ctat. sic p eius absentia contristat.
Christ^o s. scies q̄ sua pñtia corpal^o
erat delectabilis suis discipulis et
q̄ sua absentia corpal^o q̄ instabat
p mortē discipuli turbarent sic pi-
us et benignus mgr eos cōsolat p
dicēs eis illā subtractōz nō esse p-
petuā. s. ad tps. nec lōgū s. breue
Dic^o ill^o modicū] supple ē tps et iā
istat i q̄ tps nō videbitis me] Per
illō modicū itelligit tps ab hora
mortis vsqz ad resurrectōis horā. et
sic ē sensus [Modicū] rē. i. tps in
q̄ nō vide. me p subtractōez a vob
i mea morte erit breue [Et iterū
modicū et vi. me] Per illō modi-
cū itelligit tps ab hora resurrecti-
onis sue vsqz ad ascēsiōis suā. qz tūc
itez viderunt eum eo q̄ tūc ap-
paruit eis frequē loqns d. regnā.
illō tps fuit modicū p ppatōez
ad tps seqns vsqz i finē mūdi. iō se-
q̄l qz vado ad p̄res Iq. d. Qñ ascē-
dā i celū tūc nō videbitis me vsqz in
finē mūdi i resurrectōe gñali. nā p
illō tps nō videbit corpal^o et sēibilē

*Tristis constantia
vultu hominis
p̄p̄tione*

Dominica scda post pasca

psentia in ppria forma et cōit ab
oibushis ex spali apparuerit et
apparere possit aliquibz an illud
tps. sicut bto iohi euangeliste appa
ruit qñ eū ad se vocauit. et bto pe
tro ad pces fidelium exēte yrbez a
facie neronis apparuit dñs. Qui
petrus dixit. Dñe quo radis rē.
¶ Et notandū. licz dñs aliq/
bus apparuerit et adhuc ex spali
grā apparere possit amicis suis.
caute tñ se habēdū est in hmoi vi
sionibz. qz etiā diabol⁹ talibz se i/
misceat. et p plures apparitōnes tē
prat vt in errorem et pctā ducat.
Scribit em. ij. ad Eboz. xi. q an/
gelus sathane trāfiguratur se i an/
gelū lucis. qz ex diuina pmissione
assumit sibi corpus in q aliquan/
do simulat psonā xpi aut alterius
Et sic appuit bto martino et mltis
alijs. et multos decepit aliqñ in/
uisibiliter informādo cū voce au/
dibili. sicut bto frāscō volens eū
retrahere a penitētie rigore. et m/
tis alijs modis niti deape. Di/
ceres ex quo ita est q dñs aliqū/
do se apparuit aliquibz et adhuc
apparere pōt. et etiā diabol⁹ qñs
deceptorie apparuit etiā in perso/
na xpi. Si ergo aliqñ talis appa/
ritio fieret alian quō dberet se ad
oēs eas habere. Rñdet fm q le/
git ex dictis scī Bonauē. in. ij. di.
ix. et dicit primo. si alicui cōtingerz
talis apparitio nō debet statim ei
credere nec illud vt xpm adorare.
sed ex quo est res insolita dz credu
litate suā suspēdere et debz cogita/
re quō dicit bñs iohes in pma ca
nonica. c. iij. Nolite oīni spūi cre/
dere sed pbate spūs an ex dō sint
Etiā dñs inculcat nobis. multoti

ens cū dicit in euāgelio q mlti i
noīe suo sūt venturi mēdāre. Ita
etiā sancti facientes in talibz cas/
bus simulatōes diaboli cognoue
rūt et eū a se fugauerūt. Legit em
de bto martino q quadā die dia/
bolus in forma regis purpura et
diademate et aureis caligis orna/
tus sereno ore et leto sibi apparuit
Lūqz diu ambo tacuissent Mar
tine agnosce quem colis. xps ego
sum descēsurus ad terras pri⁹ tñ/
bi me manifestare volui. Ad h cū
martinus amirās taceret. rursus
ait. Martine cur dubitas credere
cū me videas christus ego sū. Tūc
ipse spūsanctus doctus ait. Dñs ie/
us christ⁹ nō se purpuratū aut di
ademate renitēte futurz predixit
ego xpm in ea forma q passus est
nisi crucis stigmata pferentē non
credā inuenisse. Ad hanc vocē ille
disparuit et totā cellā fetore reple
uit. Sicigit debet hō nō pāpitan
ter agere. sed ex quo res est insolita
et incōsuetā debet suspēdere credu
litate. qz q talibus raris cito cre
dit leuis est corde. Secūdo debet
p deuotā oratōem ad dñm recur
rere vt cor ipsius illuminet. et qd
facere debeat oñdat. Dñs aut fa
ciēs qd in se est et deuote ad ipm
recurrētes cōsuevit dirigere. crudi
re et adiuuare. aliquādo p internā
inspiratōnem. aut dirigendo ad
aliquem hoīez qui posset adiuua
re sicut fecit de cornelio. aut flectē
do intellectū hoīs ad aliquē pās/
sum scripture aut ad aliquā histo
riam. et cuius cōsideratōne dirigi
tur et adiuuatur. aut aliquo alio mō
sibi placenti. ¶ Secūdo dicit idem
doctor q bmoi apparitōes n sūt

desiderāde vt fiant. qz qui eas de
siderat verisimiliter inflat^r est cor
de cum putat se ad hmōi visiones
et revelatōes ydoneū. Tercio di
cit. si fiant sunt ex hūilitate porius
formidande. ita enī maria virgo
turbata est in sermōe angeli z co
gitabat qualis esset ista saluatio.
Unde bñs Bern. de natiuit. dñi
dicit. Maria nō alitū sapit ita vt
etiā salutatōem angelicā vereat. si
cut in q̄ euangelista. Maria cogi
tans q̄lis esset illa saluatio nīmi
rū indignam se saluatōe angeli
ca reputabat. et forsitā talia me
ditabā. Unde hoc mihi vt veniat
angelus dñi ad me. Sic igit nar
rat de quodā patre sancto q̄ cū ei
diabolus in specie christi apparex
ret ille clausis oculis dixit se i hac
vita nolle xpm videre. ac diabol^r
eius humilitate cōfusus statim eua
nuit. Ecōtra de pluribz narrat q̄
se ad hmōi visiones idoneos re
putabant z eas desiderauerunt q̄
in multas insanias z errores sūt
p̄cipitati. Hoc dixi ad incitādum
hoies ne in hmōi rebus sint leues
z p̄cipites ad cito credendū aut si
milititer adorandū. aut ad statim fa
ciendū quod illud visū suad; aut
iubet. et dixi specialiter ppter ali
quos hoies singulares. inueniūt
nanq; aliq; hoies qui postq; vt eis
videat diu pure z abstracte vixerūt
tantā habent cōplacentiā in vita
sua q̄ putant molestias tēptatio
nū iā merito circa eos cessare de
bere z deū nō debere pmittere vt
tēptent. nō cōsiderantes quō san
cto paulo stimulus datus fuit in
custodiā hūilitatis. p cuius ablati
one cū oraret fuit sibi respōsū. zc.

Et aliqñ etiā ad hoc deueniūt q̄
desiderant visionē habere z orant
vt eis fiant. quod vt dictū est ex su
pbia pcedit. Ideo deus in tra sua
aliqñ pmittit fantasticas appari
tiones vñdecūq; immitteri vt fiant
deliri et fatui q̄ indebite cupiebāt
esse vates. Aliq; etiā sic se putāt ali
quādo familiares esse deo vt le
uissime credant ipm semp spūalē
et supnaturaliter ac miraculose cir
ca eos singulariter agere. z deside
rāt etiā aliqñ sine causa circa se mi
racula fieri qd est vna spēs tēptā
di deum. cū. s. hō obmittit qd hu
mano mō facere pōt z totū com
mittit deo. Sunt etiā aliq; ita pro
prie prudētie innitētes. vt etiā bo
norū hominū z discretōz cōsilia
p nūilo reputent et ideo seq con
remnant etiā friuole z sine discul
sione. imo cum aliqñ amonentur
vt aliqd de ipoz vita mutent po
tissime in austeritate nimia tunc
respōdent. Ego habeo bonā intē
tionem. Ego facio propter deū ipē
nō pmittit me deficere aut errare
Nōne illa est qdā supbia ex qua
putant se sic iustos z deo placen
tes vt eos non pmittat errare aut
deficere. Nonne est etiā tēptatō
dei cū omissio imo sp̄eto aliorum
cōsilio cōmittūt se soli deo. Non
ne etiā illud est in eis gravis error
q̄ credunt ad bonitatē opis suffi
cere bonitatē intentōis. cū multe
alie requirant circūstantie. Sic ei
Job postq̄ enūerauit magna ope
ra que indubie bona fecit intentō
ne statim subiunxit. Verebar oīa
opera mea. sic et tales merito ve
rerent opera sua z nō certificarent
se de eis.

P Circa p̄dictum
p 3

Dominica tertia post pascha

tertū [Iteꝝ modicū et videbitis
me qꝫ vado ad patrē] Diceret ali
qꝫ. Ex quo christus ex gratia speci
ali aliqñ appuit aut apparere pos
set aliqꝫbus ꝛc. Et cū diabolus so
let hoies i hoc aliqñ deapc. Que
ritur si diabolus trāsformat se et
apparet homi etiā in forma chri
stian homo peccaret ipm adoran
do. Rñdet Bonauen. in. iij. di. ix.
¶ Dupliciter cōtingit honorē la
trie exhiberi diabolo aduersario
christi. Vno mō simpliciter. Alio
mō sub conditōe. Simpliciter tunc
nō potest esse sine peccato. qꝫ exhi
bet cultus latricalteri qꝫ deo. Et
ideo ibi est cultus ydolatrie. nec ex
cusaꝝ homo ꝛc ignoratiē. Habet
enī triplex adiutoriu p qd potest
errore vitare. Primū est remediū
sacre scripture que incātar hoies.
Multoties ei dicit qꝫ multi i xpi
noie sunt venturi mendacis. Se
cundū est remediū orōis interne.
qua homo ad deū debet recurrere
reꝝt cor eiꝫ illuminet. Terciū est
suspēsiō credulitatis sue. Nō enī
debet homo omni spīritui credere.
sed pbare si ex deo sint. Qui enī ci
to credit leuis ē corde. ꝛ fortassis ē
inflatꝫ corde in talibꝫ raris ꝛ icon
fuetis dū ad tales visiones ꝛ reue
latōnes idoneū se reputat. Vñ ta
les apparitiōes potius sunt for
midande qꝫ desiderāde. sicut de b
stari dictū est vt audistis. Si aut
adoraz ipm sub cōditione actua
liter cōsiderata. tūc nō adorat luci
ferū. sed xpm magꝫ. qꝫ nō stat ad
oratiōem nisi stante conditōe. et
ad deum refert adorationis impli
catio. Si autē adorat sub conditi
one solū habitualiter ꝫsiderata il

lud sufficit ad vitandū peccatū rē
spectu huius apparitiōis insolite ꝛ
insuere ad quā nō debet seqꝫ ado
ratō ꝫcipitater. sed cū maturitate
ꝫua ꝛ oratione. Consecratio autē
hostie est cōsuetū. iō sufficit qꝫ ado
rantes in habitu habeāt hanc cō
ditōem si debito mō cōsecratio fa
cta est. cū qua conditōe oēs fide
les vadunt ad ecclīam ad orādū
christū sub sacramēto. Hec Bo
nauetura. ¶ Aliter possunt expo
ni illa verba vt p primū modicū i
telligatꝫ tꝫus ab illa hora in qꝫ do
minus loquebatꝫ discipulꝫ suis vs
qꝫ ad suam mortē ꝛ sepulturam.
quia in eo videbant enī. et sub illo
subtractus est eis vt ipm p tridu
um nō viderent. Vñ Bed. Quia
tentus in illa nocte a iudeis ꝛ in
mane crucifixus et sepultꝫ ab hūa
nis est seclusus obtunibꝫ. Et p secū
dū modicū intelligitꝫ tꝫus ab ho
ra sepulture vsqꝫ ad horā resurre
ctōis. Post qd viderūt christum
ꝛ ꝫꝫ expositio. Predicta xpi ver
ba erāt discipulꝫ obscura anteqꝫ ef
fet oꝫe impletū. Quia sm Chriſt.
Tristitia mortis xpi amouebat i
telligentiā a mentibꝫ discipulorū.
ꝛ etiā quia videbatꝫ eis quō in xpi
verbis esset quedā cōtrarietas cū
dixit. [Modicū et non videbitis
me ꝛ iteꝝ modicū et videbitis me]
quia nō sāuerūt illa referre ad di
uersa tꝫa. Et ideo sequitꝫ in littera.
[Dixerūt ergo discipuli eiꝫ ad in
uicem. Quid est hoc qd dicit nobꝫ
modicū et nō videbitis me. Et ite
rū modicū ꝛ vide. me. qꝫ va. ad p
Dixitꝫ qꝫ. Quid est quod dicit no
bis modicū nescimꝫ qd loqꝫtur.]
Questio qꝫe volunt resur

gere et nō pot^o resurrectionē suam
 vsq; in finē mundi differre. Et de
 omeliā circa dñicā primā post pa
 sca. Et nota q; adhuc terciō modo
 pñt fm Aug. et Alchuinū expo
 ni dicta verba christi. vt sit sensus
 [Modicū] supple tpus supest. s.
 vsq; ad ascensionē meā. et [tūc nō
 videbitis me] q; diu viuetis i car
 ne. quia ascendo ad patrē post q;
 draginta dies [Et itez modicum
 videbitis me] in regno celoz [q;
 vado ad patrē] Et illam expositō
 nem videt dñs innuere in his q; se
 quunt dicēs aplos debere plāge
 re z tristari in modico vite rēpor
 pñtis ad modū parētis mulie
 ris. sed postea eternaliter gauisuri
 sunt in gloria. [Et nota q; modi
 ca et brevis est pñtis hoīs vita. z
 ita deus ordinauit. Primo vt ho
 mines pñtē vitā breuē cōtemne
 rent z celestē eternā desiderarent.
 Secūdo vt homines illud tēpus
 modicū totū ad dei opus expen
 derent. Si enim longa esset vita
 nostra forte tederet aliquē diu bñ
 opari. nūc brevis est et ideo tota
 deo attribuat. Tercio vt hō citi^o
 temptationēs et picula euadat. to
 ta em pñtis vita piculis et tēpra
 tionibus est exposita. Tetēdit em
 diabolus laq;os in omni creatura
 vt artius tēptet. ex quo scit q; mo
 dicū est tēpus vite nostre. et q; ci
 to euademus man^o eius. Quar
 to vt deus homines cito ad sere
 ducet. Sicut em q; aliq; diligūt
 non diu sine eis esse volūt. Joh.
 xvij. Pater quos dedisti mihi vo
 lo vt vbi ego sum illic mecū sint.
 Quinto vt hoīs modicū labora
 rent. et tpe p modico labore mul
 tum retribuere mercedis quia nō

sunt cōdigne passionēs hui^o tpls
 ad futura zc. Sequit [Cognouit
 aut iesus q; voluerūt eū interro
 gare] hoc cognouit virtute diuita
 tis cui^o p pñū est cognoscere secre
 ta cordiū [Et ideo dixit eis] pñeni
 endo eoz interrogatōem vt oñde
 ret se scire mentis eoz intentiōez.
 [Amen amen] i. verē [dico vobis
 q; plorabitis et flebitis vos] q. d.
 Per hoc qd dixi [Modicū z nō
 vide. zc.] intelligit tpus mee mor
 tis vsq; ad resurrectionē in q; fle
 bitis ppter meā absentiā [mūdus
 aut gaudebit] q; in triduo mortis
 iudei mūdialiter viuetes sunt ga
 uisi credentes sese xpm totali exti
 risse et nomen suū totaliter dele
 uisse. Vniuersali mūdus. i. mali q;
 sunt in mūdo gaudebūt in pñca
 tōe iusto z vel gaudebūt in rebus
 mūdāis [Vos at z tristabimini]
 de passionib; q; in mūdo sustine
 bitis vel de occasione mea. Sic et
 scit tristat d sibi illas passiōib; z d
 pñtis [s; tristitia vīa tref i gau.]
 Quia i tpe q; eis dñs p^o resurrecti
 onē appuit gauisū sē viso dño z vl
 tra tristitia scōz tref i gaudiū fu
 ture vite. z glie. z seqtur. [Mlier
 cū parit tristitia h; q; ve. h. ei^o. cū
 at pepit iā nō memit pñsure p gau
 dio. q; nat^o ē hō i mō] qd dixit d
 clarat exēplo mlier pñtiēs. q. d.
 Sic mlier i pñti tristitia patit. s; il
 lā tristitia absorbz gaudiū supueni
 ens i natiuitate pueri. sic vos fide
 les tristitia hēbit i mea passiōe et
 morte. s; gaudebitis i mea rēurre
 ctōne que est tanq; natiuitas ho
 minis d vita mortali ad immorta
 lem. Ad illam tristitiam aprat ex
 emplū vt sequitur. [Et vos tristi
 tiam habebitis] s. tpe mee passiōis

Dominica tertia p^a pasce

onis. Iterū autē videbo vos. scz post resurrectionē. et gaudebit cor vestrū. et gaudiū vestrū nemo tollet a vob. qz vita xpi de qua gaudebant nō fuit amplius auferēda. Et illud gaudiū apostolorū de visione xpi fuit inchoatū in xpi resurrectione et in glia ascensionis cōsummatū. et sic ppetuatū. **R**et nō tādū qz fm hac tertiā expositionē plena est pns vita. penalaribus et defectibus. aduersitatibus et miserijs quibz hō cōteritur. et nūqz in eodē statu pmanz. vt dicit Job. xiiij. sed iā calet. iā friger. iā sitit. iā esurit. iā timet. iā tristat. iā dolet et infirmat. iā afficit aut. fatigat. et nihil est in hac vita stabile et totalitē placēs. sed oīa pntia carnalia aut mūdana sūt quasi qbusdā amaritudinibz mordacibus et pūgitiuis cōspersa. **S**ed diceres. Quare deus voluit breuē hominis vitā tā penālē facere. et multis misere malū. Rōndet et vilbelimus de vicijs et virtutibus. pte. i. in materia de pudentia. Qz diuina pudentia et paterina sollicitudo creatoris ita ordinauit ad multiplex bonū hominū. Quis enī nō videat qz si mundus ille nō haberet nisi pacem dulcedinē et delicias inseparabili adherētia in se detineret homines et a bonis futuris et virtutibus tante auerteret vt forte nulli has vel illa curarent. aut auferrent hominū bona felicitatis eterne. ppter quod tamē solus creatus est. et in ferret sibi malūz damnationis eterne quo nullū peius. benignissim⁹ creator vitā illam amaricare voluit. ne sua dulcedine alliceret ad se homines et sic eos a bono ad qd

ipōs creauit auerteret. et in malūz contrariū eosdem ptraheret. sed suis amaritudinibus et quasi aculeis que quodāmodo animos hominū a se repelleret. et ad spiritua lia bona et eterna faceret aspirare. Hic predictus doctor plura ponit exempla. Primū est. Nutritrix videns paruulūz tempe ablactationis dulcedine lactis adeo allectū. vt ab eo se separari nō permit tat. nec ad solidiorē ac conuenientiorē cibū inclinari velle. sūmitates papillarum aliqua aspergit amaritudine quā paruulus sentiens in papillis sponte eas deserit et refugit et ad mensam patris inbiat. et postea comedit. Ita pater misericordiarū volens homines ablactare. et ab vberibus huius seculi. et ab amore presentii fm solū sensum carnaliter atqz seculariter delectantiū separare et eos assuefacere ad solidos cibos spiritualiūm deliciarum et ad mensam celestēz prouocare ipsa delectabilia presentia corporalia et secularia aspergit multis amaritudinibus. scilicet tribulationibus. aduersitatibus. et c. Sed videtis qz paruuli ita aliquando anhelant ad vbera carnalia matris vt inconsolabiliter fleāt cū ista eis auferūtur aut negant. et signant illos qui corpore grandēui et aliquando capiti bus canī tā pueriles sūt moribus vt ita adhereāt amore pntibz delectatiōibz. qz etiā cū eiulatu et lacrymis lugeāt ablata sibi rēgalia aut negata siue nō concessa. quia vtiqz tanto minus sunt capaces solide resurrectionis spiritualiūz deliciarum quanto plus inbiant

verbo presentium delectationum. dicente Bre. Quato unusquisque plus delectatur in infimis tanto minus capit de celestibus et supernis. Secundum exemplum. paterfamilias videns filium in loco periculo accepto gladio ipsum crebro percussit. absterret cum ideat quod diffugiat. Ita deus omnipotens pater noster cui manifesta sunt omnia pericula. omniaque noxia huius habitatoris multa pavit flagella. scilicet per silentiam. lites. famem. infirmitates. mortem persecuciones. opprobria. et quibus flagellat homines absterret et diffugiat ne adhereat. Tercium exemplum est de vino valde inebriatuo et aequo tripante fortitudinem vini. Tunc voluptates carnales et seculares inebriant usque ad brutalem insipientiam insaniam atque dementiam. in hoc sunt siles vino fortissimo et maxime inebriatuo. tribulationes. et aduersitates et dolores. faciunt hominem quasi sobrium. et redeunt ad cor et deum cognoscentem ac querentem. Unde psalmista. Multiplicate sunt infirmitates eorum postea accelerauerunt. Et iterum. Imple facies eorum ignominia et querant nomen tuum domine. Et in his tribulationibus mundi simillime sunt aque fortitudinem vini tripantis. modo paterfamilias frequenter si vinum opponendum alumnis suis aut filiis sit esse noxium. ipsis propter sui fortitudinem et vini inebriationem triquetrum tripant matura aequo. Ita pater noster celestis sciens voluptates seculi nobis periculo. insimul et eas nobis tripant admixtione multarum amaritudinum. Hoc ideo dixit et eis cognosceremur et laudaremur divinam voluntatem et bonitatem quanta multipliciter nobis protulit qui

bene iuuaremur et incitaremur ad merendum salutem nostram quam nihil melius esse potest. Secundo ut ex eis laudaremur divinam providentiam quam in rebus nihil frustra esse sinit. sed ita sapienter omnia ordinavit et disposuit ut non solum bona sed etiam finem se mala ad multiplicem nostrorum perveniant perfectum. Et tercio ut de cetero non murmuramus sub flagellis dei. sed illa non solum libenter sed etiam gaudent sustinere certi quod ipsa ex prima pulsione ordinant ad multiplicem nostrum perfectum etiam nobis adhuc cognitum. ut ad perveniendum alicuius mali quod aliis inaderemur. aut ad promerendum alicuius boni quod aliis negligeremur. Quamvis autem dominus omnipotens vitam presentem sic ex causis predictis amari cavet non tamen eam totam amarum fecit et penalem sed amaritudinibus permiscuit multa et dulcia suavia et delectabilia. ut sunt cibis potus somnus. quies pax et securitas. et alia multa. nobis perveniencia et delectabilia contulit quam tamen omnia non sunt nisi quodam aspectu rationis modice et odore prenuces respectu immense divine suavitatis. ut ait Augustinus. quod aliquid in illa regione aspicitur. Et in primo libro de vera religione dicit. Ne illis quod se advertunt a lumine tuo et in carnali suo opere velut in umbra sua defixi delectantur. Ubi tamen habent quod eos delectet de circumfulgentia lucis tue ac si diceret res de circumfusione suavitatis tue. ut exponit virgilius in tractatu de artibus. Sic ergo omnis suavitas huius mundi et quicunque creaturarum velut aspectus modica et odor tenuis et vestigium minimum divine suavitatis. et huiusmodi suavitas quicunque creaturarum est nobis ad bene data a divina larg

Dominica quarta post pasca

grate vt nos alliciat inuiter et fer-
uenter tēdere facit ad plenitudines
suauitatis imense a quo totū stil-
lauit et effluxit. recte eo mō q̄ o-
dor ipm odorātē allicit ad odora-
bile a q̄ effundit. et aspicio ad ple-
nitudinē a q̄ stillauit et vestigium
ad impmentē illud. Sic ergo elu-
riēs aut sitiēs nō est cōtētus aspsi-
one plenitudis quaz nūc habere
nec odore aut sapore cibi aut po-
tus. sed p̄ hec icitatē vt magis desi-
deret et feruētē tēdat in ista. et sicut
venator nō ē cōtētus fere vestigio
sed p̄ illud manuducit et inatatur
ad ferā insectādā. Sic nos boīes
nō debemus cōtētī esse nec siste-
re ī suauitatibz p̄sentīū rerū quis
nec eas p̄pter se q̄rere. s; debem⁹
p̄ eas cōmoneri ad cognoscendū
et tota mēte q̄rendū plenitudines
imensitatis diuīe suauitatis et q̄
omīa illa tāq̄ vestigia et odores te-
nues deriuata sūt cuius tñ cōtra-
riū multi faciūt. q̄ spreto diuīe su-
auitatis fonte copiosissimo acre-
dūdātissimo aspīōes p̄dictas lin-
gūt tota mēte adherēt ac ī mergū-
tur. imo in eis īnebriāt vt ad om-
nes brutales īspīcīas īsanīāt.
Et est merito miserāda miserabil'
illa tante multitudis hominū ca-
pīo et īmersio demētīssima in
vna guttula suauitatis quā p̄fert
abyssālī fontī diuīe suauitatis. imo
propter istā guttulā nībil curant
vb̄ertatē dom⁹ dei et torrentē vo-
luptatis: q̄bus potādi et īnebriādi
sunt oēs electi. iuxta illud ps. Ine-
briabunt ab vb̄ertate dom⁹ tue.
et torrente voluptatis tue pota-
bis eos.

Dominica quarta post pasca

Sermo xlv

Ualdo ad eū

q̄ me misit. et nemo ex
vobis interrogat zc. Jo-
han. xvi. **S** Dominus noster ante hoc
euangelium dixit apostolis de tribula-
tionibus eorum futuris. et quod infelices
eorum reputaret se obsequium
prestare deo. et hoc videbat apostolis nimis
duz. Postea subiunxit de recessu
suo cum dixit i. hodierno euangelio.
Uado ad eum quod me misit. i. ascen-
do in primo ad patrem. Discipuli
autem adhuc imperfecti de primo valde
territi fuerunt. eo quod videbat eis ni-
mis durum et extraneum. Et de seculo
valde tristati fuerunt. eo quod spera-
bant presentiam christi in tribulationibus con-
solari. et ideo existit duobus atterriti
totaliter obmutuerunt. et ideo dominus expro-
brando dixit eis [Et nemo ex vobis
interrogat me quod vadis. s; hoc ideo
est [quod hec locutus sum vobis] de
tribulationibus futuris et recessu meo.
ideo tristitia impleuit cor vestrum.
Sed ego vltate dico vobis. expe-
dit vobis vt ego vadam. si enim non ab-
iero pacitius non veniet i. vos. Si
autem abiero mittam eum ad vos. **D**i-
ceres. nunquid dominus in terra positus
poterat apostolis mittere spiritum sanctum
Respondet quod potuit sicut et post resurrectionem suam insufflauit et dixit. Ac-
cipite spiritum sanctum quod remiserit etc.
Sic ergo in terra positus dabat spiritum
sanctum sine quo non fuissent in gratia et
sine peccato mortali. S; non dedit eis
in tanta perfectione et abundantia dono-
rum sicut post ascensionem suam. nec tunc
fuerunt apti ad tantam abundantiam spi-
ritus sancti. eo quod affectio carnalis quam
habebat ad humanitatem christi quam

exteri⁹ cernebat^r eis feruore dilectionis spūalis remittebat fidem diuinitatis. Quādiu em̄ delectabāt in p̄sentiali forma hūanitatis xpī. tādū min⁹ p̄fecte intuebāt^r i eodē formā diuinitatis. Uñ Aug. 2 beō. Nisi aspectib⁹ corpali⁹ humana forma subtraheret^r sp̄ carnal⁹ dilexissent. nec ita spūal⁹ diuinum aliqd cogitare potuissent. q̄s diu em̄ deū et hoīem secū cōuersantē conuēscētē et colloq̄ntē habebāt ei⁹ p̄sentiali delectati⁹ min⁹ ad sciēdū diuinitatē oculos ment⁹ erigebāt. Postq̄ autē dñici corpus ad dextrā patr⁹ collocare nouerūt illuc totū suū desiderū transulerūt q̄ caput p̄cessisse cognouerūt. Iuxta hoc qd̄ alibi audierūt Math. vi. Ubi est thesaur⁹ tuus ibi et cor tuum. iōq̄ iā capaces facti erāt non ultra de morte cōtristati. s̄ de p̄missiōis ei⁹ munere letificati luca attestātē q̄ ait Act. 1. Et factū ē dū bñdiceret illis recessit ab eis et ferebat^r in celū. et ipī adorātes regressi sunt in hierl^m cū gaudio magno. Et h̄ potest^r cōsiderare ex q̄ eleuatiō mentis ad celestia et diuina et spūsc̄i missiōe ex pte ap̄loz ipe diebat cōuersatio xpī et cōplacētia hūanitatis ipī⁹ et p̄ntia q̄ erat iācta. tā honesta. tā casta. tā plēa gr̄iarū. quantū in nobis amorē celestiu⁹ et aduētū spūsc̄i ipedit amor n̄re carnis. q̄ necē casta nec pudica sed i peccatis p̄cepta. in p̄ctis nata et in p̄ctō nutrita. et mala p̄suerudie multipl⁹ uiciata. q̄ntūq̄q̄ ipedit amor mūdi et oīm inferiorū. De q̄ mūdo dixit dñs Jobā. xliij. qd̄ sp̄m veritatis nō pōt accipere. Et intelligit p̄ mūdū hoīes mū

dū inhabitātes. nō q̄dem carnaliter solū. q̄ sic et iaz christus et ap̄lī erāt in mūdo sed p̄ mētalē curaz. p̄ puatā affectōem. p̄ carnalē delectatōem. p̄ rez tpaliū cōrrectatiōnē et totalē in eis occupationē. q̄nto nāq̄ hoīes plus gaudent et delectant^r in rebus infimis tāto minus capiūt de rebus celestib⁹ et supernis. vt dicit Grego. in ome. pen. theco. Et Math. vi. Non potestis deo seruire et māmo me. sic nec dō. et mūdo. aut carni q̄ cōtraria. Deus celestia iubet amare. et illa inferiora despiciere. mūdus et caro retrahūt ad oppositū. Sequit^r. Et cum uenerit arguet mūdū p̄ iāctos ap̄los quib⁹ audaciāz dedit mūdānos homines arguēdi. Uñ de August. sup̄ Job. Spūsc̄us arguet mūdū de peccato. Iquasi diceret. Ille infundet charitatē in cordibus uestris. et sic timore depulso arguēdi habebitis libertatē de trib⁹. sc̄l. de p̄ctō i qd̄ habuerūt principaliter infidelitatis. q̄ non crediderūt in xp̄m. quo p̄ctō manente cetera detinent^r. q̄ sine fide mediatoris dei et hoīm nullū dimittit^r peccatū. Et de iusticia xpī quā nō acceptauerunt nec imitari voluerunt. quetamē vere declarata est p̄ hoc qd̄ surrexit et ad p̄res rediens ad celos ascendit. p̄op̄ quod postea subditur. Quia uado ad patrem. et iam non uidebitis me. p̄sentialia corporali uobiscum cōtinue cōuersantē seu habitantem. Et de iudicio eterne damnatiōis. quod iam non timent. et merito timere deberent. Quia princeps huius mundi iaz iudicatus est. id est diabolus iaz

Dñica quarta post Pasca

sentētia diuina eternal? damnatus est. et ita dānabūt oēs q̄ eū ī pcris imitant. [Adhuc mltā habeo vobis dicere sed nō potestis portare mō] ppter vram impfectōz zillo rū dicendoz de altissimis fidei arduitate [Cū autē venerit ille spūs vitaris] .i. spūscūs q̄ est vītas p eētā. et effectiue dōcēdo eā [ille docebit vos oīa] necessaria ad salutē. nō solū p psonis vris. s; etiā ad regimen ecclie et fidelīū instruatōem. Et qz posset credere qz spūscūs esset filio maior ex q̄ docturus fuit eos de maioribz. iō hunc errorē remouet dicens [Nō em̄ loquet̄ a semetipō] qz sicut nō est a semetipō ita nō loquit̄ a semetipō [sed quēcūqz audiet] a me z patre. qz suū audire est ab eis procedere [loquet̄ vobis] Et nō est intelligendū qz oīa q̄ audit spūscūs a filio annūciat qz recipit īfinitā sciam. sed intelligendū est de oībz p̄inentibz ad salutē eoz z ecclie regimen vt dictū fuit. [Nota opa trinitatis ad extra sūt indiuīsa. qz tres p̄sone sicut sunt vna diuītas sic sunt vna volūtas. Luz autē ad extra opent̄ sola volūtas. re q̄cqd vna vult alia vult. nec p̄t vna aliqd velle qd nō alia. igit̄ nec opari qd nō alia. Et h̄ vult dōmīnus cū dicit. Nō em̄ loquet̄ a se] id ē p̄m diuinitatē nō loquit̄ a se. id est nō sine me z sine meo z patris mei arbitrio. qz nō ex se sed ex patre et me est. hoc em̄ loq̄ spūscū est spūscū sancti esse. vt qz nō ē spūscū sanctus a semetipō sed a p̄e et filio. ideo a semetipō nō loquit̄. iō sequit̄ [sed quēcūqz audiet loquet̄.] sicut spūscūs nō loq̄t̄ a semetipō

sed quēcūqz audiet. qz audiet̄ ab alio est. ita spūales hoīes a semetipō nō loquunt̄ sed agūt īstructu spūscū sancti. vt d̄z Actū. ij. et iō seq̄tur. [Et que ventura sūt annūciabit vobis] .i. statū ecclie deir onstrabit vobis. et gaudia celestia reducet vobis ad memoriā cū patie mini p fide mea. p hoc em̄ christ̄ eleuauit mentē eoz. qz nihil auidius est generi hūano q̄ scire futura. [Ille me clarificabit] .i. claritatē meam quā habeo/apud hoīes manifestabit q̄ me solū hoīes putabant. Illuminabat em̄ mētes apostolorū oīdēns eis claritatē xpī in qua est equalis deo p̄ri. z fecit vt ipī aplī clarificarent p xp̄m laudē et gl̄iam eius toti mūdo p̄dicātes. [Quia de meo accipiet] a me pcedēdo [Et annūciabit vobis] [Illud enim qd accepit spūscūs a filio. s. diuinitatis naturā sic ē altū et supra omnē intellectū. qd nō nūciaret spūscū sanctus ad noticiā ipius nullus attingeret]

De eadē dñica Ser. xvi **V**lido ad eū

[q̄ me misit. Johānis. xvi] Chryso. dicit qz propter verba que dñs aplīs dixerat paulo ante. s. [Venit hora vt oīs qui interficiat vos zc.] et propter verba q̄bus nūc subiunxit de recessu suo. s. [Vlido ad eū q̄ misit me] id ē p̄mo ascēdo ad p̄em qui me incarnari instituit ita fuerunt tristes z atterriti qz totalit̄ obmutuerūt. z ideo dñs obiurgādo subiūxit. [Et nemo ex vobis īfrogat me q̄ vadis] .q. d. In dubijs con-

fueritis quere aut nunc aut silentis.
 vel secundum Bedam. Nemo ex vobis in-
 terrogat. etc. Quia tanta tamque ma-
 nifesta erit ascensionis mee claritas
 ut nemini vestrum opus sit interro-
 gare quod vadam. quia videntibus cum
 eis ad celum pergami. Sed quia
 hoc locutus sum vobis tristitia im-
 pleuit cor vestrum. Tristitia imple-
 uit cor eorum. quia predixerat eis quod propter
 eum eadem erant de synagoga. Item
 predixit eis persecutionem quas passuri
 essent. Item quod totus mundus habi-
 turus esset eos odio. et tantum quod
 cumque eos occideret crederet se obse-
 quiu[m] prestare deo. Sed illud quod ma-
 gis implebat corda tristitia erat
 recessus ipsius cum presentia fuissent
 in tribulationibus consolari. Expedit
 vobis ut ego vadam. Iam quasi diceret
 secundum Hieronymum. Modicum sustinete et
 non contristemini. quia et si millies con-
 tristaremini. optet tamen vos audire
 de recessu meo. quia ire meus confort
 vobis utilitatem. propter quod dicit. Si
 enim non abiero etc. Vide super de hoc do-
 cumenta. Et cum venerit ille spiritus
 sanctus. scilicet benignus amicis. et austerus
 inimicis. arguet per linguas apostolorum.
 martirum et doctorum. in mundum. id est. ho-
 mines mundanos mundi amatores
 De peccato infidelitatis. quia non cre-
 dunt in me. **¶** Qui sciendum quod
 aliud est credere deum. aliud crede-
 re deo. aliud credere in deum. Crede-
 re deum est ipsum credere esse. Crede-
 re autem deo. est credere esse vera quod di-
 cit. Credere vero in deum. est crede-
 do eum amare et ei firmis inherere.
 Et de tali credere dicit Iohannes. v. Dis-
 quod credit in me non morietur in eternum
 Et ita loquitur Augustinus. de verbis domini. d.
 Multum interest utrum quis credat ipsum

esse christum. et utrum credat in christum. Nam
 ipsum esse christum demones crediderunt
 De iusticia quia vado ad patrem et iam
 non videbitis. secundum Augustinum. Iusticia
 creditum est quod credat in christum. quem
 non videt. Et ita fidelium iusticia est
 vituperatio infidelium. Ideo merito
 mundus arguet si contra fidelibus cre-
 dentibus in eum quem non videt. quia noluit
 infideles credere nisi qui videt. Alio-
 modo exponit Hieronymus. Quia dei filium
 ad презire fuit argumentum quod irrepre-
 hensibile vitam egerit omnes servaue-
 rit iusticia. arguendi fuerant homines
 mundani. qui contra iusticias de christo
 dicebant. Quia homo peccator est et non est
 homo a deo etc. De iudicio autem. quia prin-
 ceptus mundi huius iam iudicatus est.
 Diabolus qui est princeps mundi tri-
 phat iudicatus est. Prius secundum Augu-
 stinum. in de questionibus non. et verum legis
 Iudicatus est reus in causa salua-
 toris. quia procuravit ei mortem quam sine
 crimine erat. Item secundum eundem in de
 verbis domini. Et quia diabolus electus
 est a corde creditum in christum. iam est iu-
 dicatus ut non sit princeps mundi Item
 secundum eundem super iohannem. Princeps huius
 mundi iudicatus ignis eterni irrevoca-
 biliter iudicatus est. Si igitur prin-
 ceptus mundi iudicatus est reus in cau-
 sa saluatoris. etiam homines mundani
 qui christum occiderunt iudicabuntur
 Item sic iudicio dei diabolus electus
 de dominio hominum arguitur homines
 qui ei adherent et eum iterato perficiunt
 principem. Item sic diabolus iudicatus est
 igni infernali. merito qui eum sequuntur
 iudicabuntur. merito igitur arguitur
 qui ita terribile iudicium non timent
 Premissas expositiones recolligit
 Augustinus super iohannem. viij. Credat ita
 quod homines in christum ne arguantur de

Dñica quarta post Pasca

perō infidelitatis trāseāt in nūc
fidelitū ne arguātur de iusticia illo
ruz q̄s iustificatos nō imitant. ca
ueant futuz iudiciū ne cū mundi
p̄ncipe iudicentur. Et qz discipuli
verboz xp̄i nō erāt capaces. ideo
pmisit eis spūssancti instructiōes
et hoc tāgit cū dic. [Adhuc multa
habeo vobis dicere. sed nō pote
stis portare modo.] Multa habuit
xp̄s apl̄is dicere exponēdo z deda
rādo v̄ritatem diuinitatis sue que
postea p̄gnouerūt p̄ sp̄ritū sanctū
que nō potuerūt portare p̄tūc. qz
adhuc carnales que carnalitas a/
mouēda erat p̄ sp̄ritū sancti ad/
uentū. [Cū aut̄ venerit ille sp̄rit⁹
veritatis qui p̄cedit a filio qui est
veritas dñi] docebit vos oēm ve
ritatē iutile et p̄ salute p̄ficiuā Re/
siduū vide supra in sermone de p̄/
senti dñica. Sequit̄ iam questio.

Q Solent nōnulli querere
quare hoc sit q̄ spirituales homi
nes deo deuote et sincere fuisse cu
pientes sint aliquādo sic bene di/
sp̄siti vt tota mente z pleno cor/
de p̄mpte z delectabiliter sedēt ac
applicēt ad singula que p̄tinēt ad
dei famulatū z honorē. vt ad de/
uotā orationē ad seruidas medi/
tationes z cogitatōes. z ad singu
la opa bona z in istis magnū ha/
bent gaudiū z spūalē suauitatem
potissime cū edant eucharistie sa/
cramētū. aut p̄sentes assistūt. Alj
aut̄ ita reddunt̄ tepidi z torpētes
vt nihil hoz desiderēt nec aliquid
sapiāt aut placet. nec aliquā dulce
dinē aut gaudiū i eis sentiāt Isti
rei patres plures reddiderūt rati
ones seu causas. vt dic̄ abbas da/
niel in collatōibz patrū. Prima

est cū ex negligentia p̄pria homo
penitētie admisit cogitatōes mul
tas iutiles vanas aut fatuas. aut
cū hō penitētie se multū occupa
uit in negocijs secularibus. tunc
hōi que cogitauit vidit et audi/
uit adherēt memorie hois z men
tem distrahūt z in diuersa rapiūt
ac cor faciūt in deuotū z a spūali/
bus cogitatōibz et affectōibz
bonis inane z vacuū. Exemplum
dat cassianus. Eit cū terra p̄mitti
tur iacula et sp̄as ac tribulos ger
minare et generare tūc fit sterilis
z vacua ab om̄i fructu bono. Sic
terra cordis nostri cū non colitur
bonis meditātōibz sed repletur
curis secularibus et carnalibz de/
siderijs aut stultis vanis et fatua
is cogitatōibz fit sterilis z ab
om̄i spūali fructu vacua z inanis
Scōa causa est impugnatio dia/
bolica. cū em̄ bonis acibus sum⁹
dediti callid⁹ hostis p̄ malas im
missiones obiectozum sensibiliū
p̄sentatas mentē nostrā retrahēs
nos ab om̄ibus actualibus inten
tionibus ignorātes distrahit z ab
strahit mentes a cōsideratōibz
bonis cui oportet resistere. et abla
ta causa cessat effectus. Tercio hu
iusmodi torpor z desid̄ia ac sterili
tas mentis fit aliquādo ex aliqua
indispositiōe corpōis et virium
sensitiuaz. vt cū corpus est nimis
debilitatū aliqua egritudine. aut
sunt vires sensitiue quasi sopite p̄
excessū vigiliāz abstinentiāz con
tēplationū z orationū. zc. tūc em̄
nō possunt debite subseruare sp̄rit
tui. z p̄ cōsequens sp̄ritus nō pōt
p̄mpte z delectabiliter in bonas
opatiōes. zc. Sp̄ritus em̄ in hac

vita n̄ potest i sua opa sine misse
rio sensuū. ideo fm exigentiā di
spolitionis eorū sepe adiuvat spi
ritus. aut impedit in opibus suis
Et simile est sicut cū aliq̄s artifex
nō habet apta instrumēta nō po
test p̄mpte opari. et illud qđ facit
tardius facit et minus bonū aut
aptū. Ita de spiritu nostro respe
ctu corporis qđ sibi datū est p in/
strumēto vt sibi seruiat ad opera
bona. magna ergo discretiōe op̄
est et circūsp̄ctione vt corpus sic
prudenter hō regat. ne nimia viua
citate sui lasciuat z spiritui rebel
let. z ne p imoderatā afflictionem
nimīū debilitatū deficiat. Et ideo
dicit Hieroni. **O**x de rapina holo
caustū offert q vel ciborū nimia
egestate vel māducādi aut somni
penuria imoderate corp̄ affligit
Et itē dicit Rōnalis homis di/
gnitatē amittit q ieiuniū charitati
et vigilas sensus p̄fert integritati
Et dicit Thomas **O**x p regula de
bet haberi vt hō sic viuat comedē
do et bibendo vigilādo et dormi/
endo. vt corpus suū in tali statu
robozet sanitate teneat vt sibi ma
xime deseruiat ad spiritualia p̄se
quenda z vicia cauenda. z hoc est
cū in mediocri statu est. Et nō de/
bet homo respicere ad b̄ solū qđ
nūc agere potest. qz forte cū nūc vi
uit fm extremū possibilitatis ip̄e
sic debilitat naturā q post annū
aut duos vel decē cogit diminue
re seruitiū diuinū aut totaliter di
mittere. sed hō debet attendere etiā
ad futura. et sic moderare vitā vt
post annū vel decē imo vsqz in fi
nem vite q̄ritū possibile est de die

in die semp in diuio fuitio crescat
ppter qđ dicit beat⁹ Amb. super
epistolam ad Thy. Prudenti sibi
seruire vult deus. Tempandū est
ei vt si fieri possit ceptū obsequiū
gradati p̄ueat. z nō p imoderan
tiā minuat. Et Ysidorus de sumo
bono ca. xlv. Sollicita discretiōe
carnis est materies moderāda. s.
ne aut integre extinguat. aut imo
derate laxetur. infirmitate carnis
nimia p̄ualente ad p̄fectōz nemo
attingere pōt Itē dicit Corpis de
bilitas nimia etiā vires anime frā
git. mētis quoqz ingemū fac mar
cescere. nec valet quicqz imbecilli/
tate p̄ficere zc. Et iterū dicit ibidē
Non est corpori adhibēda imode
rata abstinentia ne dū ampli⁹ q̄
uatur caro pondere in edie maluz
postea agat nec bñ facere inapiat.
z que addicit vt vsu mali careat si
mul et boni officiū dum pl⁹ p̄mit
tatur. Et dicit Cassianus de insti/
tutis monasterior. q hmōi acci/
dia aut torpor circa spūalia mari
me inquierat monachos hora se/
rta hoc est in meridie. Et hoc idē
vt dicit sanctus Tho. secūda secun
de q. xxxij. quia vsqz tunc ieiunā/
tes maxime incipiunt sentire de/
fectū abi et vrgenti estibus solis. ex
quibus corporalibus defectibus
causatur tristitia. et sic torpor.

Quarta causa est dei dispositio.
Sunt nāqz huiusmodi dona dei
et gratie gratis date que dona do
minus aliquādo subtrahit amicis
suis ad bonū eorū. vt. s. parum a
dño deserti sentiant imp̄fectū suū
Et sic de hmōi alacritate et mentis
puritate nō extollant. sed būliliter

Dominica quarta post pascha

cognoscant ea a seipis non habuisse. nec ex suis meritis accepisse. sed mere ex dei dono. et ut per recuperationem per di gratie seu doni feruentius et cum maiori instet deuotione. Et hoc ut cognoscentes quod homini gratia amissam cum tanto labore oportet recuperare iam recuperata diligentius teneant. et cautius custodiant. quod cum facile creditur recuperari plerumque solus negligenter custodiri. Et etiam ut erciter mens ad feruentius et sollicitius ad utendum gratia sibi data. sepe enim homo in gratia sibi data negligenter se habet non se in ea exercitando ut debet. propter quod dominus aliquando eum deserit ut feruentior fiat. **X** Et est notandum quod sunt aliquae per que potest homo homini delictis et torpori resistere. et aliqua liter animum reformare ut sibi placeat spiritualia et se prompte et delectabiliter in eis exerceat. quod vide in materia de accidia in fine. Et hoc remedium contra primas duas causas est. ut homo conetur ad occupandum cor suum bonis et sanctis meditationibus. Quia illud est sicut molendum quod molitur quicquid imponitur. et ideo cum molitur bonum non admittit malum etc. Huiusmodi meditationes sunt contemplationes dei et perfectionum eius. operum et beneficiorum. et potissime beneficium incarnationis. redemptionis. ibi enunciantur atque perfectiones et beneficia. etc. Nam ex meditationibus diuinarum perfectionum operum et beneficiorum dei generatur in corde hominis amor dei. et ceterae affectiones bone. etc. Ex quibus consequenter causatur deuotio et promptitudo applicando animum delectabiliter ad diuinum seruitium. Secundum remedium custodia sensuum. Tercium finis seculi. Quartum meditetur fina

le iudicium Quintum cogiter breuitatem laboris et eternitatem premij. Sextum est cordis ad alia flexio. ut homo conuertat se ad aliud aliquod bonum. Sicut oriet. meditet. legat. cum alijs conferat. vel alicui exteriori exercitatio intendat **Un** Lesari? Incipiamus bonas cogitationes intelligere et diligere. et statim ab ipsis quae mala sunt dignabimur dominus liberare. Septimum remedium est consideratio si aliquid valeat homini cogitationes vane cum nihil ex ipsis reportat homo nisi offensas dei et deordinationes animi sui. etc. **Un** dicit Seneca Logitationes vanas et inutiles velut somnium siles non recipias. quibus si animus tuus oblectaueris cum omnia disponis tristis remanebis. Et si per dicta remedia non statim se releuat tunc sentit non despet. sed pserueret. Non enim valent remedia nisi pseruerenter continuata. Si enim in his aliquam difficultatem sentit. oportet aliquem sibi vim facere. et quidam sui violentia per vitam a se excludere ac murum consuetudinum et passionum malorum rumpe re ut sic quasi violenter ascendat ut consequenter ad regnum dei conscendat fin illud euangelij Regnum celorum vim parit. et violenti rapiunt illud **Et** est vltimum notandum. quod quando homo est animo recollectus et eleuatus ad diuina cogitandum et actualiter diligendum et tunc in sumptione sacramenti aut alio non sentit dulcedinem et quadam spiritalis suauitatem. non terreat eum aut fatiget illud. Quia dicit quidam doctor quod talis spiritalis sapor seu inter nus gustus non est effectus fidei debitus. nec est proprie presentis temporis sed magis beatitudinis. Et ideo non

Sermo

est in potestate hominis. sed sumi et benignissimi largitoris qui dat qui bus et qui sibi placuerit et puti ducaverit esse ad sua laudem. etc.

Prima quinta post pascha.
Sermo. xlvij.

Ben amen

Adico vobis si quid petieritis preces in nomine meo dabit vobis. Ioh. in. iij. di. xv. dicit. Sanctus Theodorus. in. iij. di. xv. dicit. Opera nostra non sunt sufficientia ad scripi ad obtinendum omne quod indigemus. Et ideo oportet quod illud quod nobis deest ex misericordia suppleatur. et habet misericordia orationis pulsatur. et ideo orationis meritum erigit ad supplendum defectum omnium aliorum nostrorum. Et est aliquid in modo sicut si haberes famulum qui non posset mereri nisi panem et ille vestibus indigeret et alijs quod non posses a te de rigore exigere. sed tamen petere ut de liberalitate tua sibi donares etc. sicut aliquid modo in presentia. et ut assidue sumus in oratione atque magnas habemus fiducias in domino. dominus noster iesus christus securos nos fecit de exauditione precum nostrarum et promisit imo iuravit nobis per veritatem quod ipse meretur est quod omnia darentur nobis qui rite peteremus in principio habet evangelium. d. Amen amen dico vobis. etc. Et est notandum quod illud non est intelligendum de sola oratione vocali quod fit tamen oratione. sed intelligendum est principaliter de oratione mentali quod secundum Damasium est elevatio interiorum in deum. supple tamque ad superiorum nostrum a quo auxilium quoniam et a quo aliquid a nobis desideratum petimus. Et ad hoc ut iste preces nostre exaudiantur et nobis a domino deest quod

XLVII

petimus requiruntur multe conditiones quas inuenies laudem expressitas in sermone. Prima conditio est ut omni non pcedat ex fide et confidentia ut. si hoc credat firmiter quod deus libere et per sua voluntate disponit res. et confidat quod dominus velit sibi dare petitum in quantum ipsi ad salutem proficiat. Unde vii. de summo bo. li. iij. ca. vij. Tunc dicitur esse orationis affectus erga deum ut non desperet preces effectum. inanis orationis si spei fiduciam non habemus. Petat ergo ut apostolus Iacobus ait. i. unusquisque in fide nihil dubitans. Secunda conditio est ut sit humilis. Unde in psalmo. Respexit in orationem humilium. et non spernit preces eorum. Qui enim petere aliquid vult oportet quod ei se subdat. Iuxta illud psalmus Subditus esto domino et ora eum. Ille autem perfecte subdit se deo qui suum plus nihil sibi retinens totum deo tribuit. Tercia conditio ut ea quod homines petant recta intentione petant. scilicet ut petant vitam eternam propter deum ibi perfecte laudare. et omnia alia petant propter vitam eternam et in quantum sunt amunicula quedam ad beatitudinem promerendam. Lulius contrarius facit aliqui qui solum petunt ista temporalia et presentia propter hoc solus ut magis abundant et crapule et ocio vacent. et securius carnis illucubris inseruiant. Quidam etiam petunt mala et perniciosa ut mortem damna aut infirmitates primorum. De quibus dicitur Iacobus. iij. Petitis et non accipietis. eo quod male petitis et insinuat. Et dicit Bernardus in quodam sermone. Trium postulare debemus a deo. duo. scilicet temporis huius bona. ut corporis et anime. tertio vero eternam. scilicet beatitudinem. In prima petitione cauenda est super

Dñica quinta post Pasca

fluitas et voluptas ut temporalia non petamus nisi unde possumus in dei seruitio sustentari. In secunda cauenda est impuritas ut non requirantur virtutes ad ostentationem et populi applausum. In tertia cauenda est elatio. scilicet ne vita eterna requiratur tamquam ex proprio fiducia meritorum. **Q**uarta conditio est. ut petitio sit ordinata. scilicet que petitur recto ordine petantur. sicut si quis petit a deo sibi dari vitam eternam prius petat sibi dare opera bona quibus ista mereatur. et ad illa bona obtinenda agat et laboret quantum potest secundum vires proprias. **L**uius contrarij fecerunt filij Zebedei qui ut dicit Beda prius petierunt primo rati sublimitate quam peterent et quererent operum perfectos. propter quod eis a domino responsus fuit. Nescitis quid petatis. Et dicit Chrysostomus super illud Math. vii. Petite et dabit vobis. querite et inuenietis. Petite precibus die ac nocte. orantes quante studio et labore nec enim laborantes circa scripturas acquirimus nisi studuerimus. nec donum dei negligenter habemus. Quinta conditio est ut ea que petuntur expediant salutem. quod et dominus innuit cum dicit. **I**n nomine meo. super quod Augustinus in omelia ait. Iesus idem est quod saluator vel salutaris dei. ille igitur in nomine iesu petit. qui id petit quod ad veram salutem pertinet. Sepe autem ignoranter petimus contraria salutem et sic inutiliter. et tunc misericorditer non accipimus illud quod inutiliter petimus. Unde Ysidorus. Multos deus non exaudit ad voluntatem. ut exaudiat ad salutem. Multi orantes non exaudiuntur. putando illis deus meliora quam petant reservat. Sic contingere solet puerilis. qui ut in

scholis non vapulet exoratur. sed non dat postulationis effectus. quod imperdit talis exauditio ad perfectum. Non aliter contingit quibusdam electis. deprecantur deum pro nonnullis huius vite commodis vel aduersis. prudentia vero diuina temporalium desiderio minime consulit. quod meliora in eternum illis promittit. hec ille. **Q**ui petit hoc quod non est necessarium ad salutem. nec est manifeste contrarium salutem. et tunc licet hoc ex charitate sit petiturus ad merendam vitam eternam. non tamen mereatur accipere quod petit. **U**bi Augustinus. in de sententia spiritus sancti. Fideliter supplicamus deo pro necessitate huius vite et misericorditer auditur. et misericorditer non auditur. Quid enim infirmo magis sit utile magis nouit medicus quam egrotus. Sexta conditio est ut hoc oratorem pleuerat. Hoc vide ubi supra Septima ut ipse petens conetur vitam suam corrigere et legi dei obedire. et sic suam orationem innare per bona opera. De istis ei dicit per apostolum. Voluntatem timetium se faciet et deprecatur. et salua eos. Et Ysaia. ubi. **Q**ui a preceptis dei auertitur quod in oratione postulat accipere non meretur. nec impetrat ab illo bonum quod poscit cuius legem non obedit. Si enim illud quod deus precipit facimus. illud quod petimus sine dubio obtemperamus. Nam scriptum est. **P**rouer. iiii. Qui auertit aurem suam ne audiat legem. oratio eius erit execrabilis. **M**ulta apud deum utique sibi necessario commendantur. ut oratione operatio. et oratio operatione succiatur. Unde Hieronymus ait. Leuamus corda nostra cum manibus. Cor enim cum manibus leuat qui orationem cum opere subleuat. **Q**uique vero opera

Sermo

XLVII

cur et nō orat manus leuat ⁊ cor
nō leuat. Nec ille Et dicit Chryſ.
Qui orat et peccat nō honorat de
um. ſed deludit. ppter hoc tales ſi
miles ſunt milinibus qui chriſto
genua flectebāt ⁊ alapas dabant
Octaua cōditio vt oratio ſit attē/
ta. vt. ſ. illud verſetur in corde. qđ
pfertur ore. Unde Yſido. Oratio
cordis eſt nō labioꝝ. Nec em̄ ver
ba depicantis deus intendit. ſed
orantis cor aſpicit. qđ ſi tacite cor
oret et vox ſileat. q̄uis hominibz
lateat deo laterenō poteſt. qui cō
ſciētie preſens ē. Melius autē eſt
cū ſilētio orare corde ſine vocis ſo
no. q̄ ſolis verbis ſine intuitu mē
tis Nec ille. Un̄ in ps. Clamau
in toto corde meo vbi clamor cor
dis eſt magna intentio cogitatio
nis. Et Baſilius dicit Si alius
anima intendat ad ſingula verba
pſalmoz ſicut guſtus intētus eſt
ad diſcretionē ſapoz ille complet
qđ dicitur. Pſallite prudenter Et
ibidē. quomodo inquit nō obtine
bit quis vt in oratōne ſenſus eius
nō vagetur ſi cert⁹ ſit aſſiſtere ante
oculos dñi Recogit⁹ ergo homo
ſe ſtare pñū ſe iacere ante cōſpectū
dei ⁊ ſecū loqui. et iuuabitur a va
gatione mētis. Letera vide ſupra
Ita habem⁹ octo que faciūt ora
tionē noſtrā exaudibilem **B**
Sunt et alia plura que impedi
unt orationē noſtrā et faciūt eam
inexaudibiles Primū eſt diffiden
tia exauditionis. vnde Jacobi. i.
Qui em̄ heſitat nō eſtmet qđ acci
piet. Eccl. xviij. Ante orationē ppa
ra animā tuā. ⁊ noli eſſe quaſi ho
mo qui temptat deū ſi velit audī
re. Scdm̄ quia homo nociu⁹ ſi

bi petit et ſaluti cōtrariū. vt Pau
lus. Terciū quia illud quod petit
nō petit debita intentione Unde
Jacobi. iij. Petitis vt in cōcupi
ſcentiis inſumatis ⁊c. Quartum
quia petēs ē in peccatis de quibus
nō conatur vitā in melius muta
re. Unde Yſaie. i. Cum multiplica
ueritis orationes non exaudiam
quia manus veſtre ſunt plene ſan
guine. i. opa veſtra plena ſunt pec
catis. Et Yſaie. lix. Peccata veſtra
abſcōderūt faciem eius ne exaudi
ret. Quittū eſt torpor orādī. quia
homo nō ſeruēter et deuote orat
et attente. Unde Hieremie. xxiij.
Lū orabit⁹ nō exaudiaꝝ vos. ſed
cum queſieritis me in toto corde
veſtro. Sextū cū homo nō perſe
uerāter orat Lū em̄ deus hominē
exaudire vult. tunc aliquando dif
fert ad petentis maiorē vtilitatem
vt ſcilicet homo ex dilatiōe ad ſer
uenter petendū et deſiderandū
prouocetur. ⁊ ſic maius mereatur
accipere. Aut differt vt acceptum
cautius custodiatur quod diffici
lius impetratū eſt. Unde Chryſ.
Deus adhuc beneficiū ſuū ſubtra
hit vt nō ſit nobis vile qđ non do
nat. Aut differt vt homo humilie
tur cū taz tarde exaudiat⁹. **C**ō
ſequēter oſtendit dñs aptitudinē
ad petendū cū dicit. **E**ſq; modo
nō petiſt⁹ quicq; iſq; mō. i. qđ diu
corpali ter vobiscū ſui nō petiſtis
qđq; in noīe meo iſq; vobis nihil
deſuit. Luc. xxiij. Qñ miſi vos ſine
ſaculo ⁊c nūqd aliqd deſuit vob
Et illi dixerunt. nihil. Cōueniens
ergo erat vt xpō dño aſcēdēte inci
perēt petere a deo patre ppter qđ
ſubdit. **P**etite ⁊ accipiet⁹ Chryſ.

Dominica quinta post pascha

Nunq̃ oranti bñficia denegat q̃
orantes vt nō desistant instigar.
Et principaliter perire [vt gaudiū
vestrū plenū sit] **E** **U**bi no
randū q̃ triplex est gaudiū. Pri/
mū est mundanū qd̃ sc̃z habet de
rebus hui⁹ mūdi et de diuitijs de/
licijs et honoribus magnis. in lu/
xuria. in ebrietatib⁹. in singul⁹ cor/
pis voluptatibus et ceteris hmoi
Et hoc est gaudiū malū vanū in/
stabile et impurū et multis amari/
tudinib⁹ p̃mixtū. De hoc gaudio
dicit Bonauē. in quodā tractatu.
q̃ illud mundanū gaudiū nunq̃
p̃fecte cognoscit nisi cū p̃fecte d̃spi/
atur. Unde sicut a p̃fectis mūdi
p̃ceptorib⁹ tradit̃ mūdanū gaudi/
um propter plā habendū ē contē/
pabile. Primo p̃pter hoc q̃ ha/
bet vilitatē in obiecto. i. gaudiū h̃
est de vilib⁹ reb⁹. Si ei querit̃. qd̃
est leticia seclī aut gaudiū mūda/
nū. Rñdet Aug. Impunita neq̃/
cia. luxuriari. inebriari. comestati/
bus vacare. vanitatib⁹ int̃edere. et
pro his nihil in hac vita sustinere.
Putant aut̃ mali securos se eē in
delicijs cū nō corrigunt̃ p̃ suis ne/
quicijs et ignorāt q̃ etiā Aug⁹. dic̃
Nil infelicius felicitate peccatiū
q̃ penat̃ infirmitas incurrit̃ et ma/
la voluntas roborat̃. Sc̃do habz
īpuritatē in subiecto. Alia enī pec/
cantis deformata est subiectū mū/
danū gaudiū q̃ letat̃ cū malefecerit̃
et exultat in reb⁹ pessimis. Tū di/
cit Hiero. q̃ gaudere et ridere cū
sc̃do nō est hois sensari sed frene/
tici. q̃ mundū cor cū hoc seclō nō
est letū sed cū deo letū est et iocun/
dū. Tercio habet hmoi gaudiū
mūdanū breuitatē in seipo. Un/

de Aug. sup̃ iobem. Leticia seculi
vanitas est q̃ cū magno desiderio
oprat̃ vt veniat. et nō potest tene/
ri cū venerit. Et Job. xxi. Gaudiū
hypocrite ad instar pūcti. Et p⁹ ca/
dicit. Ducunt in bonis dies suos
et in pūcto ad inferna descendūt.
Et Lu. vi. Ele vobis q̃ nūc rideſ.
q̃ lugebitis. Et de breuitate et in/
stabilitate huius gaudiū ponit p̃
modū dyalogi plā exempla Hu/
go de seclō victore in li. suo de va/
nitate rez mundanaz. Tū enī di/
scipul⁹ diceret se videre nauigātes
in mari in magna trāq̃llitate et ae/
ris serenitate hoies p̃ nauis discū/
bentes ad epulas et canētes i lyr̃
et omni genere dulc̃ cantilene au/
ditū pascere. Hugo dixit. Quid ti/
bi videt̃. Rñdit discipul⁹. qd̃ nisi
magnū gaudiū magna q̃ iocū di/
tas et possessiōe diuturna essz feli/
citas. Hugo. Nūd⁹ igit̃ tibi pla/
cet. Discipul⁹. Cur mihi displicere
debeat ignoro. Hugo. Fige pau/
lisper oculū donec videas finem.
Et p⁹ paululū. Quid inq̃t vides.
Videō vndiq̃ nigrescere celū. nu/
bes vent⁹ agitari. mare cōturbari
fluctus intumescere. nauē q̃li fun/
ditus ṽri. Hugo. Quid tibi videt̃
Discipulus. Deū qd̃ laudam. ecce
leticia ṽra q̃ cito mutata est et vita
ṽra ad quā miserā deuoluta est.
Pri⁹ vobis exultantib⁹ pisces ma/
ris alluserūt. nūc vos naufragos
et misabilē submersos pisces ma/
ris vi accipiūt. Quid tibi videt̃ et
quale gaudiū. Discipul⁹. Vanitas
vanitātū. Aliud exemplū de mer/
catorib⁹ pgentib⁹ p̃ viā cū multis
et magnis mercedib⁹ ac oī genere p̃ci/
osa rez. quib⁹ p̃spe et gaudio seī

cede
rū q̃
re
de
se
ratū
de v
cū tr
Hug
spice
miser
aliqui
in qu
vita
rem p
dine
unmu
cuius
dū an
q̃ sum
entib⁹
da. U
sunt il
i glori
Ubi p
cicia et
Ecce tr
li relic
di gaud
ritudin
de p̃so.
in volu
nitio ple
ratib⁹
tos qu
bus. S
q̃ cong
q̃ auar
do conf
mordere
psequit
ponis in
fallax gl̃

cedentibus supueunt cunctis armato
 rum quod oia rapiunt. et viros quod effuge
 re non poterant. occiderunt. Que vi/
 dens discipulus exclamauit. O mi
 serum gaudium mundi. vanitas vani/
 tatum. Silla exempla ponit multa
 de varijs gaudijs quod omnia in fine
 cum tristitia claudunt. In fine ergo
 Hugo loquens ad discipulum. Re/
 spice hunc miserum mundum et magis
 miseros quod ducunt eum. Iste est ques
 aliqui putabam nobis amicum esse.
 in quo nobis ipsa longa promissum
 vitam queramus. tranquillam pacem. felicita
 tem perpetuam. Iste est cui pulcritu
 dine diligimus. cuius spes lauda
 uimus. cuius locum ditatem coperimus.
 cuius gloriam desideramus. cuius gau
 dium amplecti sumus. certe video non
 quod sunt vana oia hec. et nunquam sapi
 entibus et virtutibus amatoribus appeten
 da. Ubi enim sunt preses nostri. ubi
 sunt illi diuites et potentes quos olim
 in gloria huius mundi elatos vidimus.
 Ubi postremo omnes de quibus ami
 citia et familiaritate presumamus.
 Ecce transierunt vniuersi nos autem so
 li relictum sumus. Quarto huiusmo
 di gaudium mundanum multis ama
 ritudinibus est permixtum. Ubi Boetius. in
 de philosophia. Si gaudium tuum ponis
 in voluptatibus corporis huius appeti
 titio plena est amaritudinibus et angie
 ratibus. et satietas plena pena mul
 tos quoque dolores afferunt corpori
 bus. Si in diuitijs ponis quantum tuum
 quod congregamus aurum et argentum non
 quod auaricie sufficit. neque sollicitu
 do confusum nec victum amittendi
 mordere desinit hic viuente. neque
 persequitur beneficij moriente. Si
 ponis in honoribus et dignitatibus
 fallax gloria est et vana. ac mutatioe

temporis splendore desinit. Ad hec
 etiam multa dicta sunt circa terciam
 dominicam. Quinto hoc gaudium
 magnam dampnum confert homini in ef
 fectu. quod priuat ipsum in hac vita spi
 rituali gaudio. quod tam purum est et
 bonum de quo dicitur postea. Dicit ei
 Bernardus. in sermone de ascensione. Amat
 quidem in carne sua solaciundas si
 ue in verbo siue in facto siue in aliquo
 alio. et si hoc interrumpunt aliqui non
 tamen totaliter rumpunt. Inde est quod ra
 ro affectus dirigunt in deum. et co
 rum compunctio non continua sed ho
 raria est. et verum dicam momenta
 nea. impleri autem visitationibus diuis
 aia que his subiaceat non potest. Et quan
 to magis illis euacuabitur tanto ma
 gis istis implebitur. si multum multum
 si parum parum. imo nunquam ille cum istis
 misceri possunt in eternum. Ubi ei
 vasa vacua prophetam non inuenit ole
 um stare necesse est. Et per pauca di
 cit. Si apostoli dñice carni inherentes
 que sola sancta et sola scriptorum
 erat caro spiritus sancti repleti non pote
 rant donec tolleretur ab eis quod in
 carni tue que sordidissima astrictum
 et coagulatum. illud veracissimum spi
 ritum te putas posse suscipere nisi care
 as istis consolatoribus. et eis fundi
 tus renuciare temptaueris. reuera cum
 inceptis tristitia implebitur cor tuum.
 cum autem perseueraueris tristitia tua
 vertetur in gaudium. Sermo hoc gau
 dium mundanum non est verum nec
 bonum quod habet tristitiam in termino
 Sermo enim hominum mundana gau
 dia excludunt homines a vita beata.
 Propter quod ut dicitur Job. xxi. quod
 miseri hominum in puncto ad inferna
 descendunt. et extrema huius gau
 dii lucrus occupat

De ascensione domini

dum gaudiū est verū et bonū. et ē
gaudiū iustoz quod in p̄senti vi-
ta habent de deo. p̄sencia em̄ rei
om̄ate causat gaudiū in amāre. s; iusti etiā nunc habent sibi deū ali-
q̄ mō p̄sentē p̄ fidem et dilectōez.
Cognoscunt em̄ deū p̄ fidem et iu-
giter memorant̄ sui ac opeꝝ suoz
ac diligunt eum atq; cōplacent in
eius bonitate et p̄fectione. et illd i-
eis causat magnū gaudiū. et p̄nt fa-
cit eis gaudiosū et delectabile om̄-
ne quod p̄tinet ad dei seruitium et
honorē. Insup habent puras cō-
scientias in quib; nihil sibi conscj
sunt. propter qd̄ et diuina mise-
ricordia sperāt se p̄uētuos ad ei⁹
p̄sentiā p̄fectam p̄ claram v̄sionē
quod in eis magnū causat gaudi-
um. Hoc tamē gaudium non est
plenū quia nōdū habent dilectus
p̄fecte p̄sentē. s; p̄ claram v̄sionē.
et beatificā fr̄uītōem. nec sunt om̄i-
no securi de sua b̄titudie. quare ra-
tione dilatiōis glorie et aliaz m̄-
seriaz repugnantū p̄fecte p̄cipa-
tioni diuini boni habent aliquaz
tristitiā p̄mixtā. Et q̄uis huic gau-
dio nihil hūane iocūditatis sit cō-
parandū tñ respectu plenitudinis
patrie est paz. Unde Richardus
in li. de. xij. p̄iarchis. O dulcedo
tam magna. o dulcedo tā pua. q̄
modo nō magna q̄ mūdānū om̄-
ne excedit. quō nō parua que de il-
la plenitudine vir modicā stillas
decepit. Ista dulcedo si aliqñ ra-
p̄im p̄cipiat sic mentē inebriat vt
totū hominē ex se rapiat. Ad quā
cū raptus esset paulus dicit. siue i
corpe siue extra corpus nescio de-
scit. Et Aug. x. confes. Aliqñ intro-
mittis me in affectū multū inusi-

tatū huic. nescio rursus ad quam
dulcedinē. que si p̄ficiatur i me ne-
scio qd̄ erit scio q̄ vita illa nō erit
Tercij gaudiū verū et optimū
est gaudiū sanctorū in patria. et b̄
gaudiū est p̄fecte plenū qz ibi obti-
nebit vnusquisq; non solū deum
quem desiderabat fm̄ illud psal-
miste. Qui replet in bonis deside-
riū tuum. Et erit illud gaudiū sta-
bile et eternū. et nulla pōt tristitia
p̄misceri. imo nō solū erit plenū
sed etiā sup̄plēnū. qz plus obtrine-
bunt sancti q̄ desiderare sufficiāt
Non em̄ in cor hois ascēdit q̄ p̄-
parauit deus diligentib; se. Hinc
est quod dicit Lu. vi. Mensuram
bonā et sup̄effluētē dabūt in sinū
vestꝝ. imo illud gaudiū erit tā sup̄-
abundanter plenū q̄ nō pōt totū
capi ab hoie nec intrare cor homi-
nis totū. sed potius hō intrat i ip-
sum. fm̄ illud Mar. xvj. Intra i
gaudiū dñi tui. Illud gaudiū do-
cuit dñs ap̄los p̄sequenter petere cū
dicit [Petite et accipietis vt gau-
diū vestꝝ plenū sit. et c.]

De ascensione domini
Sermo xlvij

Ecubenti-
bus vndecim discipu-
lis apparuit illis ih̄s
et exprobrauit incredulitatē eozū
et c. Mar. xvi. **E** Dñs noster
resurgens p. xl. dies in terra mora-
tus est ad p̄batōem sue resurrecti-
onis. optuit em̄ discipulos testifi-
cari toti mūdo de resurrectōe chri-
sti. quod etiā fecerit posteri⁹ fm̄ il-
lud Actū. j. Vos eritis mihi tes-
tes in hiernsalē et in om̄i iudea et
samaria. et vsq; ad vltimū tꝛe. et iō

irātū necessariū fuit ip̄is p aliqua
euidētia signa eā pbari vt effica/
cius esset testimoniū. vt dicere pos/
sent illud p̄me Joh. j. Qd̄ audiui
mus z ocul̄ n̄ris vidim⁹. z man⁹
n̄re contrectauerunt hoc testifica/
mur et annūciamus vobis. **Nā**
sit q̄ post resurrectōem suā p. xl. di/
es. et in istis p̄buit sap̄m z viuum i
multis argumētis et signis. vt p̄
Actū. j. Et p̄ illa p̄bavit eis suam
resurrectōem. Et p̄mo p̄ apparitōz
z testimoniū angeloz q̄ mlierib⁹
apparuerunt in xp̄i resurrectōe.
vt p̄z p̄ oēs euāgelistas. Secūdo
p̄ expositōes scripturaz z testioni/
orū q̄s ip̄e eis p̄posuit ad p̄batōz
sue resurrectōis. vt patz Luc. vlti.
Tercio oñdit eis v̄itatē sue resur/
rectōis p̄ h̄ q̄ p̄bavit se habere ve/
ram carnē hūanam z nō fantasti/
cam. z hoc fecit cū corpus suū pal/
pādū eis dedit. vt patet Lu. vlti.
z qñ oñdit vulpez suoz acatces.
d. Glidete man⁹ z pedes qz ego ip̄
se sum. z qñ cū eis post resurrectio/
nem suā mādūcauit et bibit. vt p̄z
Luce vlti. p̄ quod oñdit se habere
carnē viuā in q̄ opa vite exerceret.
Et q̄uis dñs post resurrectōz suā
se comederit. qz cibū ore sūptū i
v̄trē traiecit. cib⁹ tñ ille aliū de cō/
sūptus et resolut⁹ fuit. z nihil ip̄i⁹
queritū fuit i carnē gl̄ificatā i qua
nulla sit resolutio. z q̄ nulla req̄rit
dep̄diti restauratio. **Quarto** v̄i/
tatē sue resurrectōis eis p̄bavit p̄
h̄ q̄ ip̄is fidelib⁹ suis sepe apparu/
it z eis effigie suā verā oñdit quaz
corp̄alib⁹ ocul̄ cernerēt. Nā p̄ illos
xl. dies nō p̄tine morat⁹ ē cū eis
sz infra istū nūcz diez decies eis
app̄uit vt euāgelica tradit hysto/
ria. Quia in die resurrectōis qñq̄
es vt dictū fuit Et sexto post dies
octo app̄uit discipul⁹ oib⁹ p̄sente
thoma. septimo septē discipul⁹ ap/
paruit in piscatōe ad mare tyberi/
adis. octauo i mōte thabor qñ cō/
uenerāt in galylea. Et ita añ diez
hodiernū apparuit octies. hac ve/
ro die bis. Nam vt dic̄ magister i
hystoria scholastica. Dēs tā apl̄i
q̄s alij discipuli et mlieres habita/
bāt i ista p̄e hierl̄m q̄ dic̄t mello/
sz in monte syon. vbi dauid con/
struxerat sibi palaciū. z ibi erat ce/
naculū illud gñde stratū in q̄ p̄ce/
pit sibi dñs pare pasce. z in illo ce/
naculo tūc habitabāt vñdecī apl̄i
ceteri aut̄ discipuli z mlieres habi/
tabāt circū q̄z p̄ diuersa hospitā.
vt d̄r in p̄ncipio hodierni euāgelij
[Redib̄ētib⁹. xi. discipul⁹] Nā ip̄s
comedentib⁹ i illo cenaclo hodie/
na die app̄uit ill̄s ib⁹: z illa fuit no/
na apparitio Et exprobrauit i cre/
dulitatē eoz z duriciā cordis. qz h̄s
q̄ viderāt eū surrexisse n̄ credide/
rūt. Aug. d̄ p̄ s̄s euāgelistas. Do/
min⁹ exprobrauit i credulitatē a/
postolorū. nō quā tūc habuerūt sz q̄
añ fuit i eis. s. qñ nō crediderūt his
q̄ viderāt eū surrexisse. vt patz de
thoma q̄ n̄ credidit alijs discipul⁹
Joh. xxi. z silr̄ alij discipuli n̄ credi/
derūt marie magd. z alijs mlierib⁹.
¶ Quare discipuli sic fuerūt tardi/
ad credēdū xp̄i i resurrectōz dāf due/
cause. Una infirmitas eoz. n̄ cū sic
fuerūt p̄fecti vt mirabilia opa dī co/
gnoscerēt. Scda cā rō en̄te future
firmitatis. Unde Leo papa. Non
p̄misisset deus tantum suos di/
scipulos dubitare de resurrectōe
nisi eoz dubitatio n̄re fidei fuisset

De ascensione domini

conservatio. eoz igitur dubitatio certis tollitur ne dubites a nobis veritas resurrectionis Et Bre. dic. mihi enim mihi maria magdalene prestat. q. cin. credidit q. thomas qui diu dubitavit. Ille enim dubitas vulnerum acatrices tetigit. et de nostro pectore dubitationis vulnerum apertavit. Et convenienter dominus recedens ab apostolo increpavit hanc incredulitatem. ad designandum quod gentes ad quas erant apostoli mittendi essent merito increpande a deo et condemnande si non crederent apostolis de his qui ipsi viderunt a domino. ut habet Actuum. i. Dominus comedit cum eis et convalescens precepit eis ab hierosolymis ne discederent. sed expectarent promissionem patris. i. adventum spiritus sancti a patre per christum. promissum. Et secundum magister in historiis. Hoc dicto precepit eis ut egredierentur de civitate et evanirent ab oculis eorum. et statim post comestiones christi discipuli et alii et mulieres unanimiter de civitate egressi fuerunt ad montem oliveti. ubi eis dominus iterum apparuit Et illa fuit modo decima apparitio de quibus evangeliste faciunt mentionem. Et dixi notanter. de quibus evangeliste faciunt mentionem. quia creditur quod ultra hoc eis apparuit. quia dicitur Actuum. i. Post resurrectionem suam appens per dies quadraginta prebuit se eis vivum in multis argumentis et signis. Et apostolus. ii. ad Cor. xv. dicit quod visus est plus quam quingentis viris simul. deinde visus est iacobo. de quibus tamen apparitionibus in evangelio non legitur. propter quod et iohannes facit quod non omnia christi facra in evangelio scripta sunt. Crebra gerat cum eis conversatio ante ascensionem tunc videtur quod in hierosolyma

les ipsis latitantibus per timorem iudeorum semel vel bis ab eis visus sit ad eorum consolationem. in galilea vero non claudum nec semel aut bis tamen. scilicet cum multa potestate ostensionem sui fecerit prebens se eis vivum in multis argumentis. et Sed quare non continue conversatus est eis per resurrectionem cum eis hoc fuerit ad magnam consolationem. Rudes. s. Tho. in. iiij. parte summe. quod dominus voluit discipulis suis circa suam resurrectionem duo ostendere. Primum erat veritas resurrectionis quod surrexit ad vitam impassibilem et immortalem. et ad hoc manifestandum voluit ut non continue cum eis conversaretur sicut prius. alio forte in errorem ducti fuissent ut crederent eum resurrexisse ad vitam quam prius habuit. Secundum solatio est autem de continua ipsius presentia eis in alia vita promissum. secundum illud Iohannis. xvi. Iterum videbimus et gaudebit cor vestrum. et gaudium vestrum nemo tollet a vobis. Et ut ait magister in historia. **H**ac processione apostolorum quia unanimiter de civitate sunt egressi procedere crucifixo representat ecclesia singulis diebus dominus processiones faciens egrediendo extra ecclesias preterendo crucem. Et secundum auctorem de fide. et le. Universaliter hoc quid exterius corporaliter in sancta agitur ecclesia figura est et quodammodo representatio spiritualium per quam indocti et simplices velut per sensibilia signa instruuntur posunt ad spiritualia cognoscenda. ut agnitione diligant. et dilecta querant. et quesita inveniunt. Et in super etiam docti sunt illa magnam iactantem ad perfectum iteriorum. totum enim decor qui exterius exhibetur significat spirituale decorum qui in nobis hic esse debet nunc et qui in futuro promittitur et obtinendo speratur

Cum igitur hominibus sacra que dei cultu sensibilibus exhibentur videmus non debemus in istis exterioribus consistere sed animo per hunc ad cogitandum spiritualia rapi. ut per decorem sacrarum vestium et per varietatem colorum cogitemus varietatem virtutum et gratiarum quibus hic ornari debemus interius. et decorem glorie quo in futura gloria decorandi sumus in anima et corpore. et per crucem que prefigit intelligere dominum et salutem nostram iesum christum qui nos precessit. et suis sanctissimis exemplis et documentis nobis rectissimam viam ad celum ostendit. Et quia crux prefigit et procedendo sequitur. et ordinare vult post alios. preceperit usque ad ecclesias signat quod omnes christiani vitam morem et doctrinam christi domini semper per oculis habere debent et suam vitam illis conformare. et sic perficere de virtute in virtute transeundo. donec intrent ecclesiam celestem et videant faciem ad faciem divinam naturam. secundum illud propheta. Ibi de virtute in virtute sic videbit deus deorum in syon. **P** hoc eis dominus officium predicantis commisit et dixit. **E**untes in mundum universum predicate evangelium omni creature. id est homini. Non enim cum omni creatura convenientiam habet. ideo omnis creature nomine designatur. ut videtur Bre. Et secundum eundem potest omnis creatura nomine natio gentium designari. Ante enim dictum fuit. In via gentium ne abieritis. nunc autem dicitur. **P**dicare omni creature. id est. secundum apostolum a iudea apostolorum pulsa predicatio. tunc nobis in adiutorium fieret. cum illa hac damnationis sue testimonium superbe repulset. **Q**ui crediderit et baptizatus fuerit salvus erit. **U**bi dicit Bre. Fortassis unusquisque apud seipsum

dicit. Credo et baptizatus sum salvus ero. **R**idet. si fidem operibus tenet. vera enim fides est que bonis quod verbis dicit moribus non contradicat. **H**inc dicit quibusdam falsis fidelibus dicit. **Q**ui confitentur se nosse deum factis autem negant. **H**inc Iohannes ait. **Q**ui dicit se nosse deum et mandata eius non custodit mendax est. **E**t dominus dicit. **N**on omnis qui dicit michi domine domine intra bit regnum celorum. sed qui fecerit voluntatem patris mei qui in celis est. et Iacobus dicit. **F**ides sine operibus mortua est. **E**t nota quod duplex est fides. **P**rima est informis que scilicet est sine charitate. et de illa non loquitur dominus hic. **I**lla enim fides informis que scilicet est in anima sine charitate non sufficit homini ad salutem. **A**lia est fides formata. que scilicet est in anima una cum charitate infusa. et de illa loquitur dominus. **Q**ui enim habet fidem veram charitate formatam et qui per dilectionem operatur et in illa perseverat usque in finem. hic haud dubium salvus erit. **S**igna autem eos qui credunt hec sequuntur. **I**n nomine meo demonia eicient. linguas loquentur novis. serpentes tollent. et si mortificaverint quod biberint non eos nocebit. super egros manus imponent et non habebunt. **Q**uia totum mundo rex temporalium et trahitoriarum cupidinibus irretito et multis erroribus tenebrato predicanda erat christiane religionis fides que docet penitentiam spernere et amare celestia eterna. et tradit credenda ea que non videmus. imo rationem naturalem excedentia. ut mysterium trinitatis. incarnationis. passionis et sacramentalium diversarum et hominum. que in primitiva ecclesia necessarium fuit ut fides generaret et genita nutriret per opera mi-

De ascensione domini

raculosa omnē virtutē naturalem
excedentia. et soli deo possibilia.
Cū em̄ hoies hanc fidei doctrinā
quīs altissimā viderūt probari p
opa insensibilia et soli deo possibi
lia q nō potest esse testis falsitatis
certissime cognouerūt ipam veri
tatem infallibilē cōtinere. et ita i
primitiua ecclia dabat gratia ope
rādi miracula nō solū discipul' et
apostolis christi sed et multis alijs
credentibz. vt patz p decursū Act.
apostolorz et legendaz scōz. Nūc
vero cū ecclia est in fide et verita
te cōfirmata talibz nō indiget. Et
emplū ponit Bre. in ome. dicens.
Nam dū arbuta plātam' tādū
eis aquā fundim' quīqz ea in ter
ra cōualuisse videmus. ac si sel' ra/
dicē fixerit irrigatio cessabit. Nūc
Paulus dicit. lingue in signa sūt
nō fidelibus sed infidelibz. Et d
istis signis que apli et alijs fideles
in noīe iesu facturi erāt hic ponūt
quīqz. Primū est electio demo
num. de quo dicit. [In noīe meo
demonia eijciēt.] Lu. xi. Dedit ill'
potestātē sup oīa demonia. Secū
dum signū est locutio diuersarū
linguarū [linguis loquent' nouis]
quod in die penthe. pmo factū ē.
cum apli replebantur spūs sancto.
Terciū fugare serpētes. qz [serpē
tes tollēt.] i. auferent. De brō pau
lo legitur Actū. xxiij. qz viperaz
que manū eius mo mordit excus
sit. Quartū nō pati nocumētuz a
mortiferis potibz. Sicut beat' io
hānes euāgelista calicē veneni bi
bit sine nocumēto. Itē de multis
legit martyribz q plūbz bulliēs
et pīx soluta i ora eoz fusa sint. nec
en illis illa nocuerūt. **I**tem

hic notandū q sicut priora verba
[Qui crediderit et baptiz. rē.] dant
secularibz et mūdānis hoibz occa
sionē nimis magnā supflue fidu
de et vane spei de salute obtinēda
et sola credulitate et baptisinate
sine omibz bonis. Sic hec verba
dñi. s. [Signa eos q credūt hec se
quētur] possūt nōnullis et deuor'
pbere occasionē despiciēdis. Cū eni
hic dicit [Qui nō crediderit cōdēna
bit] Et cū sine fide sit impossibile
placere deo. vt ait apls ad Heb.
xi. Et cū nemo nūc aut paucissim'
faciūt signa illa q in presenti loco
scripta sūt et q vident' esse signa ve
re credulitatis. posset ex hoc pius
anim' de sua despere salute. imo
posset sibi videri q nemo aut pau
ci saluarent' h' tpe. eo q nemo aut
paucissimi nostro tpe hoz signo/
ruz muneribz sūt decorati Sed
nō debēt hec verba quēqz terrere.
qz dñs nō loquit' hic de fidelibus
huius tps. et de p'senti statu ecclie
sed loquit' de statu nascētis ec
clesie et de p'mitiuis fidelibus. tūc
em̄ necessaria fuit ad lram opatō
eoz et similiū miraculoz p puer/
tendis infidelibz. et p pfirmādis
nouiter cōuersis. vt dictū fuit. Di
at ergo dñs [Signa autē eos rē]
tanqz diceret in pncipio nascentis
ecclie. Fideles in me credituri faci
ent hec et alia silia signa vbi et quā
do opus fuerit. p fidelīū puerliōe.
Nunc cū ecclia est dilatata ad fi
nes terre et i fide roborata nō op
tet fideles ista signa facere sensibi
liter ad lraz. sed sufficiat q faciūt ea
spūal'. Et taliter. s. spūaliter p nūc
faciūt illa signa. illi q nūc habent
fidē formatā et p dilectōez opant'

tem. Et cū illa signa spūalī intel-
lecta apparēt in hoīe ibi sūt idu-
bitata argumēta et signa vere fi-
dei formare et p dilectōs opantis.
z sunt p consecūs signa salutis. vt
vult bñs Bre. in ome. hodierna.
Primū igit signū nūc vere z vi-
ue seu fidei formare est vt hoīes a
se cūciant demonia. z bñ sit p vitas
penitētiālē. p quā rōe cōtritōis ex-
pellunt demonia si que i eis sunt
ratione pcti cōmissi. et lōge a se re-
pellunt ne ingrediāt p peccata su-
tura. et cum illa canēt p opa peni-
tētiālia. **S**ecundū signū est lo-
qui linguis notis. i. ydiomatibus
vt si q̄s fuerit solitus alioz famaz
rodere. aut secularia facta vana et
inutilia etiā dicere z loq̄ tā talia fu-
giat et ea solū loquat̄ q̄ ad laudes
z glām dei p̄tinent z ad primoz
edificatōem. **T**erciū signū ē ser-
pentes q̄q̄ q̄ iam vite veteris secla-
ria verba derelinquūt scā autem
mysteria insonāt cōditoris sui lau-
dem z potentiā q̄ntū p̄ualēt nar-
rant q̄d aliud faciūt nisi liguis lo-
quūt nouis. **Q**uartū signū ē ser-
pentes tollere. id ē om̄nē errozes et
falsam doctrinā aut sup̄sticiosam
a cordib⁹ suis et alioz auferre.
Quartū signū est pestiferas potio-
nes bibere sine nocumēto. i. suasio-
nes malas audire. et tñ ad opera-
tionē prauā mīme trahi aut malā
dilectatōem. aut irā. aut aliā h̄mōi
prauā inclinātōem ad pctiū senti-
re z ei nō cōsentire. **Q**uitū ē su-
pra egros manus ipōnere vt bñ
habeat. i. p̄imos q̄s in bono ope
īfirmari p̄cipit tota x̄tute succur-
rere et exemplo sue opatōis illoz
vitā roborare. Et subdit Greg. Et

hec miracula tāto sunt maiora q̄n-
to p hec nō corpa sed aīe signa cre-
dulitatis inueniūt. Nec itaqz sig-
fratres charissimi auctore dō si vul-
tis vos facietis. Ex his etenī exte-
riorib⁹ signis obtineri vita ad hoc
opantib⁹ nō valeret. Nā corpalia
illa miracula oñdūt aliqñ scitātē
sed nō faciūt eam. Nec hō spiritu
alia que agunt in mēte vitatē vi-
te nō ostendūt sed faciūt. ista autē
corpalia facere etiā mali p̄nt. **E**nī
q̄busdā veritas dicit. Multi dicēt
mibi in illo die. Dñe dñe nōne in
noīe tuo p̄phauim⁹ z demōia ele-
cinus et x̄tutes mltas in nomie
tuo fecim⁹. z tūc cōfitebor illis qz
nūqz noui vos. Discedite a me q̄
opami iniquitatē. Nolite ḡamare si
gna q̄ p̄nt cū reprobis boni habe-
re cōmūia sed ea q̄ mō dixim⁹ cha-
ritatis atqz pietatis miracula ama-
te. que tāto securiora sunt q̄nto oc-
cultiora. De q̄b⁹ maior sit ap̄d de-
um retributio q̄ ap̄d hoīes minor
est glia. **R** **I**te bñs Bēf. i.
f̄mōe quodā de ascēsiōe exponit
etiā spūaliter signa in b̄ euāgelio
enūerata put nūc sunt argumēta
vere fidei formare seu p dilectōem
opantis. Dicit ei in snia. Primū
opus fidei p dilectōem opantis est
cordis cōpunctio. i. vera p̄nitio p
quā deint⁹ cūciant demonia cum
ab affcū cordis eradicaūt pctā. Se-
cūdū ē oris p̄fessio i q̄ q̄ i x̄pm cre-
dūt fidei formata liguis loquunt̄
nouis cū se iā accusāt q̄ p̄ se excusa-
bāt z iustificabāt. z cū de cēso non
loquūt linguis p̄thoparentuz vt
declinēt i x̄ba malicie ad excusan-
das excusatōes i pctis. **L**ū autē cō-
tritōe z oris confessiōe priora pctā

De ascensione domini

sunt deleta tunc ne recidit patiatur
et fiat posteriora peiora prioribus
necessario serpentes tollunt. i. occasi
ones peccatorum de cetero fugiunt et ve
nenatas plusiones cogitationes et
alias inclinationes ad peccata extir
guunt. p. posse: nec in corde morari
permittunt ad momentum. Si autem ra
dix aliqua peccati aut concupiscentia car
nis. aut alia quecumque reprobatio tam
velociter extirpari nequit sed ani
mum pulsat. et in ipso tunc renitente ad
tempus moram fecerit iam homo mortifex
quod bibit. sed non sibi nocebit dum
modo non consentiat sed p. posse re
luctetur. Et si hec lucta periculosa et
molesta pueniat ex imperfectioe
tunc que est quasi infirmitas anime.
imponer illi egritudinem manus. id est
frequenter opera sua. tunc crescunt virtu
tes quibus hec sua infirmitas cu
rabitur. et erit sibi facile supare quod si
bi prius difficile videbatur. Sequitur.
[Et dominus quidem iesus postquam locu
tus est eis] hec. s. predicta et plura alia
que ponuntur Actuum. i. tunc ut scribitur
Actuum. vi. [Elevatis manibus benedixit
eis] scilicet confirmans in eis potesta
tem et virtutem quam prius ipsis dederat
ut in eis perseverarent et perficerent vel
quod ad adventum spiritus sancti. quod eos perfe
cit in scientia et virtute et in omnibus boni
tatis. Et hoc loco in consuetudinem du
xit ecclesia. ut sicut dominus postquam omni
bus pacis ascendere voluit in celum benedi
xit fidelibus suis quod sic episcopi et ceteri
presbyteri consequenter pacto divini
officio volentes iam ab altari recede
re dant super populos benedictiones
signantes eos signo sancte crucis et in
precantes eis bona in nomine sancte tri
nitatis. Post hoc ut legitur in plen
to evangelio dominus ascendit in celum.

Ibi notandum quod in christo du
plex est natura. Divina. scilicet in qua
ab eterno spiritus est et fuit unum cum pre
ter spiritu sancto et per omnia coequalis. et
secundum illam non ascendit nec ascendere poterat
ut tradunt doctores super ieremiam. in ieremiam.
et sancti. Thome. in ieremiam. preter summe. quod. lviij.
et est certum. quod ascensio est mortalis
localis de uno situ inferiori ad alium
superiorem. christus autem immobilis est
secundum divinam naturam. et est in omni lo
co et situ. et nihil est eo altius. Alia
est humana natura in christo quam
in tempore assumpsit ex virginali utero
intemerate virginis. et secundum hanc ascen
dit quod eam sibi unitam in unitatem
suppositam hodie de hoc loco genera
tionis et corruptionis durit in superum
celum quod est locus incorruptionis.
quod marie fuit proportionat. sue huma
nitati perfecte per resurrectionem incor
ruptibili et immortali. **S**ecundo
notandum quod quis ut dicitur Actuum. i. do
minus ascendens superius fuerit a
nube ab oculis eorum. et quis ange
li assisterunt. hoc tamen non fuit ut ad
ascendendum eorum indigeret aut vel
fuerit adiutorio. sed quod per hoc ostende
retur quod omnis creatura parata est ob
sequi suo creatori. ad reverentiam
nulla affuerunt non ad adiuvamen.
Et dicit sanctus Thome. quod nubes illa
non prebuit amminiculum christo ascen
denti per modum vehiculi. sed appa
ruit in signum divinitatis secundum quod gloria
dei israel apparuit super taberna
culum in nube. nam per prophetam virtute ascen
dit tam ratione deitatis. que omnia potest
quod ratio humanitatis secundum quam habuit
dotes agilitatis. ratione cuius potuit mo
vere suum glorificatum corpus ad omnem
differentiam positionis. ad quancumque di
stantiam et quancumque velociter. ita

em glorificatū corpus pfecte sub
est impio anime. q̄ vbiq̄ volue
rit spūs ibi p̄tinus erit z corpus.
fm q̄ dictū fuit q̄ i generali f̄sur
rectiōe sancti p̄ dotē agilitatē mo
uebūtur p̄pria virtute a loc̄ resur
rectionū ad iudiciū locū z obuiā
xpo in aera. Et q̄uis deferentē ho
niab angelis z nubibz obuiā xpo
in aera. vt vult glo. i. ad thes. iij.
illud tamē nō erit ex h̄ qd̄ indige
ant. sed ad reuerentiā designandaz
q̄ corpibz gloriosis et ab angelis
z ab om̄ibus creaturis deferēt. vt
dicit. i. tho. sup. iij. sen. Et etiā per
hāc dotē post iudiciū ascēdet in ce
lū empyreū. Sic ergo vt ait euan
gelistū. Postq̄ dñs locutus est eis
ascēdit in celum. Ier̄t sequit̄ in p̄
senti euāgelio sedz ad dexterā dei.]

M. Vbi notādū q̄ p dexte
ram patris p̄mo intelligit gloria
diuitatis. Vñ Damas. in suo. iij.
Nō locale dexterā patris dicim⁹.
q̄liter em̄ q̄ incircūscriptibilis est
locale adipisceret dextraz. dextra
em̄ z sinistra eoz q̄ circūscribūtur
sunt. Dexteram autem patris dici
mus gloriā z honorez diuitatis
Secdō mō dicit̄ b̄tudo p̄ris fm̄
Augustinū i sermone de simbolo
Credite xpm̄ sedere in dextera pa
tris. b̄tūs em̄ est z p̄ius b̄titudis
nomē est dextera p̄ris. Tercio mō
iudiciaria potestas. vñ Aug⁹. vbi
supra de simbolo. Ip̄am dexterā
intelligite potestātē quā accipit il
le hō susceptus a deo vt veniat iu
dicaturus q̄ p̄us venerat iudican
dus. Sed p̄ sessionē intelligere de
bemus habitatiōē vel morā Vñ
Aug⁹. in sermone dicto. Sedere
bitare intelligite. sic solem⁹ dicere.

Talis sedz in etiā ciuitate. i. habitat
vel manet. Sic xps fm̄ diuinaz
naturā sedet ad dexterā p̄ris. quia
fm̄ diuinaz naturā manet eternali
ter z incōmutabiliter in b̄titudie
p̄ris. z simul cū p̄re habet imuta
biliter eandē gloriā diuitatis ac re
giā z iudiciaria potestātē. ac ab eē
nō habuit. z in eternū habebit. sed
fm̄ b̄nā naturā sedet ad dexte
raz p̄ris. nō fm̄ equalitatē. s̄ fm̄
quēdā accessū ad dexterā. xps em̄
fm̄ q̄ hō sup om̄es alias creatu
ras maxie p̄pinquus est glorie di
uinitatis. z beatitudini eterne ei⁹
z iudiciarie p̄rati. eo q̄ sup om̄es
alias creaturas anima xpi abun
dantiorē recepit habitualē gratiā
et charitatē infusam. sapientiā. sci
entiā. z om̄es virtutes z xpi b̄nā
tas sup om̄es alias creaturas re
giā et iudicialē p̄rātē h̄z. z sup oēs
alias honorata est in hoc q̄ dei
tati vnita est in p̄sona filij et assū
pta i vnitatē suppositi. z hodie su
per oēm creaturā spūalē z corpēā
loco eleuatus est. Vñ Grego. in
hodierna omel. Qui facit om̄ia
sup om̄ia sua virtute ferebat Sic
em̄ oia alia excedit dignitate. me
ritis z b̄titudine. sic in supmo loco
celesti ciuitatē posuit est. t̄pnus q̄sq̄
q̄to maior erit meritis z xpo h̄ic s̄
milior. t̄tō sibi erit in loco p̄pinq̄
or iā fm̄ aiām z post resurrectionē
corpe z aiā fm̄ locales sitū vt pa
tuit in sermone post octauā pasce
Lū aut dñs iesus fuent iā in celus
recept⁹ vt eū discipuli videre non
possent. z illi adhuc insp̄s vultu
bus ituerent in celū. z eū seq̄rent
oculis quē incessu sequi non pote
rāt. Tūc vt dicit̄ Actuū. i. steterūo

Dñica ifra afcenfionem dñi

fora eos duo angeli in virili fpe.
z albis veftibus. quali die feftum
agentibz p dñi afcenfione. q eos vt
omnia dulciter arguit ne innanuz
attolleret oculos. z dixerunt. [viri
galilei. quid ftatis afpicientes in
celu. zc.] Et dicit notater. [vidiftis
eum] Itaqz. d. No est vectus curru
igneo vt belias. nec tractus coma
vt abacuc. nec aliq amiculo ad/
utus. fed iuit ppria virtute. [afce/
dente] No folu in aerē. vt abacuc
q ductus fuit tm p aerē in babilo
nē. nec in freftre padifū vt enoch
z belias. fed vidiftis eū eūte in ce/
lū] Afcedit em in celū empyreum
in altiffimis collocatus q nullus
hoim an ipz fuit ingreffus. nec in
greffus fuiffz nifi pē pri iter illuc
mortalitū demōftraffer. Et tūc se
cū dixit fctas aias de lyngo edu
ctas. zc. Hic xps quēadmodū vi
diftis eū ita eūte in celū fic veniet
qz in eadē fubftantia carnis et fup
eundē mōte oliueti veniet clarus
in maiestate fua et potestate ma/
gna in fine mūdi ad iudicādū vi
uos z mortuos. Tertū q habētes
q dñs ielus in celū afcendit. nihil
aliud vobis incūbit. qz vt iuste pie
z fobrie in eius abfentia viuatis.
in h feculo femp p oculis habētes
ftrictū iudiciū ad qd finaliter re/
uerfur est de celo vt det vniūqz
iuxta opa fua iuftis celus. iniuftis
ifernū. Hec cū apli ab āgel audif
fent i fpu hūilitatē z igne charita
tē. pñi aio ieliato corpe adoraueſt
adoratōe laſe xpm deū z dñz ma
ieftatē z glie mgtm z redēptōrē. z
p mētes ora veftigijs pedū vbi ſte
terat afceſur? [greſſi ſūt i hierl:]
ad expectādū pmiſſiōez pñis iuxta
mādatū dñi dicēns Luc. xlv. Sc

dere i ciuitate q aduſqz induami v
tute ab alto. **N** Et fert d qdā
milite q i pñibz trālmārinis omia
loca i qbz ſaluator fuerat ſollicite
cū lachrymis viſitauit. Et cū oia lo
ca ſctā deuote pſiſſz. vltimo vēit
ad locū ad montē oliueti vbi in
celū afcēdit. z ibi poſt longā orati/
onē cū lachrymis dixit. Ecce dñe
vbiqz queſui te. z cū modo vene
rim ad locū vbi afcēdiſti in celum
neſcio vbi amplius requirā. Iube
ergo ſpiritū meū ſuſcipi vt ad de
xterā patris videā te reſidentē in
gloria patris. Quibus dictis ſpi
ritū ſuū celo tradidit. Et die Sul
pit^o eps hieroſolimitan^o vt hī i
glo. ſup act^o **Q** dñi facta fuiffz ec
cleſia i mōte oliueti vñ xps i celū
afcēdit loc^o ille vbi ſtererūt pedes
afcēdēt nūqz poſat p̄tinuari pau
mēto. ſed marmora excuriebant
in ora apponētū. z puluis adhuc
retinet veſtigia imprefſa pedū ei^o
[Regreſſi aut ſunt cū gaudio ma
gno] vt dicit ibidem. **G**audēbāt
ei ſancti apoſtoli primo de hūane
nature in xpo gloriſicātōe et exul
tatōne. Quis nāqz diligēs xps nō
gauderet de hoc q huāna natura
ei^o ab ipō vnigenito dei aſſumpta
poſt tot z tātos labores. poſt paſ
ſionē z mortē. nūc reſurrexit ad vi
tā immortalē. afcēditqz in celū. z ibi
in eternū quieſcit in maximis diui
ne nature bonis. Sed gaudebāt
de cōpleta hūani generis redēpti/
one. Nā ppter p̄ctm primoz parē
tum fuit nobis clauſus ſupremus
celū. locus. ſ. oim ſanctorū vt nul
lus huc admitteretur q̄tūcumqz
ſanctus. Sed hodie dñs p ſuū in
greſſū ad idē celū parauit nobis vi
am illuc afcēdendi. Iuxta illd Jo

Sermo

XLIX

hānis. xliij. Ego vado parē vobis locū. Et ibidē. Ut vbi ego suz illic z vos sitis. Tercio gaudebant de restauratōe āgelice ruine. quā dñs hodie incepit cū animas electorū suoz de lyombo eductas ad celum trāsdurit. z in diuersis angeloz choris locauit p diuersitate meritorū suoz. ita facturū de singulis electis vsq; ad cōsumatōes seculi morituris. Quarto gaudebāt de spū sancti pmissione quē eis dñs missurus erat nō post multos dies qui eos cōsolaret. z eos regeret in aduersis huius vite. qui eos ornaret virtutibus z scientia et tam copiosam eis infunderet charitatē vt omī timore mūdano postposito nō solū nō timerent. sed z gauderēt. p nomie iēsu cōtumeliā patiti. Quinto decertitudine future sue resurrectōis gaudebāt z in celū ascensionis. cū vidissent caput suū ad immortalitē resurrexisse z in celū ascēdisse. sed cū multis mēbris certā habebāt spēs se idē cōsecuturos. ppter qd̄ Jobis. xliij. sup illo verbo Si diligereis me gaudere eis vtiq; qz ad p̄s vado. dicit Augustinus. Quis nō hic gaudeat qui sic diligit xp̄m. vt sua naturā iā immortalē gratuletur xp̄o. atq; ad ipsū speret sibi futurū primū. Illi autē pdicauerūt vbiq; nō statim post receptōs spū sancti sūt apostoli diuisi. sed pdicauerūt in iudea quasi p xij. annos vt ait Beda. Et deinde solēnis eoz diuisio facta est p mūdū vniuersū dñō coopante z cōformate sequētib; signis. i. supra dictis. Sic autē tūc fuit apostolorū pdicatio confirmata signis. ita et nūc q̄libet pdicator d̄ bone opa-

tiōis signis sermonē suū cōfirmare. vñ Theophi. fiat dñe iēsu xp̄e vt nri sermones q̄s de virtute dicimus p opa cōfirmēt et actus vt eadē sim⁹ pfectite coopante in oibus verbis z factis. qz te decet sermo nū et opm glia. cū sis virt⁹ z sapientia dei p̄s Amen.

Dñica infra ascensionis dñi
Sermo. xlix.

Quoniam venerit pacitus que mitta
vobis a p̄e spm̄ vitat
q̄ a p̄e p̄cedit Jo. xv. **S**al
uator n̄r volēs pdicere discipulis
suis multa aduersa q̄ passuri erāt
in mūdo. ne ex h̄ turbaret p̄misit
eis q̄ mitteret eis aliū cōsolatorē
i. spū sanctū q̄ eos diligeret z dirige
ret in agēdis z cōsolaret i aduersis
Dicit ei cū venerit pacit⁹. i. cōsolator
quē ego mitto vobis a p̄e spū
ritū vitatis. Hic due tagūt cōditiōes
spū sancti. Prima est q̄ d̄z pacit⁹
tul. i. cōsolator cōsolat ei deuotos
q̄s inhabitat mltā bona in eis z cū
gaudio opando ex q̄b⁹ mltiplices
sumūt spūales cōsolatōes vt alibi
dicit. Scda p̄ditō est q̄ d̄z spūs ve
ritat⁹. i. fm̄ Chryso. qz fidedign⁹
est. mlti ei vera sciētes veri nō sūt
qz spm̄ vitat⁹ nō hñt. s̄ ille spūs
vitat⁹ ha docet z veraces efficit
Ille testioniū phibebit de me z vos
testioniū phibebit Aug⁹. Ille vobis
ispirādo z vos exteri⁹ sanādo
z ita spū sanctus testioniū phibuit
xp̄o in h̄ q̄ ap̄los t̄les fecit q̄ sciē
rūt z audebāt pdicare euāgeliū et
fidem xp̄i corā omībus z intrepide.
q̄ em̄ homines prius illiterati
et simplices de p̄funditate scrip-

Dnica infra ascensionē domini

turaz subito loq̄bant plane etiaꝫ
in om̄ibus linguis fuit maximuz
signū ad cōfirmandū fidē xp̄i. Et
vos testionū p̄bibeatis p̄dicā
do omnibꝫ populis. q̄ ab initio
mecū estis. f̄uistis. Nō ab initio vi
re. sed ab initio p̄dicatōis intelli
gēdū est. q̄n dñs incepit docere et
miracula facere. [Hec locut⁹ sū]
vobis ad cōfortatōē vestrā cōtra
futuras tribulatōes. [vt nō scan
dalizemini. i. ne occasiōe tribula
tōnū cadatis p̄ ipatētiā in pctm̄]
Post hoc enūterant dñs in p̄ticu
lari tribulatōes q̄s passuri erāt. q̄
rūz. P̄ia est. [q̄ absq̄ synagogis
faciēt vos. ita enī cōspirauerūt. q̄
si quis cōfessus esset xp̄z extra sy
nagogā fieri. Dic hic Aug⁹. Quā
tū erat apostol⁹ expelli de synago
gis iudaic⁹ cū tñ exituri forēt etiaꝫ
si nullus eos expelleret. subdit. s̄
dñs p̄ hoc demonstrare voluit q̄
iudei xp̄m nō fuerāt recepturi a q̄
apostoli nō erant recessuri. p̄pter
q̄d restabat vt iudei remanentes
extra xp̄m extra synagogā facerēt
eos qui nō reliq̄runt xp̄m. Secūda
tribulatio. s̄. [Venit hora vt om̄
nis q̄ interficit vos arbitret̄ se ob
sequiū p̄stare deo.] Oīs enī iude⁹
occidēs xp̄i predicatorēs putat se
obsequiū p̄stare deo. credēs q̄ de
fereret deū israhel q̄cūq̄ conuer
tur ad xp̄m. Hinc ergo accēsi z ze
lum dei habētes. sed nō fm̄ cōsci
entiā obsequiū se p̄stare deo credē
tes occidebāt eos. ita fuerūt iudei
excecati z ignorantēs. sed illa igno
rantia nō excusabat eos. q̄ illa p̄
cedebāt ex odio et inuidia p̄ xp̄m
et doctrinā eius. Bētes etiā interfi
ciētes xp̄i fideles credēbāt se p̄sta

re obsequiū. nō q̄dem deo vero. s̄
deo opinato. vt Ioui aut Satur
no. zc. Et hec faciēt vobis. q̄ non
cognouerūt p̄rem neq̄ me. Hoc
dixit eis ad cōsolationē. q̄. d. fm̄
Chryf. Sufficit vobis i cōsolatio
nem hec pati p̄pter patrē z p̄pter
me. **P** Et nota licet iudei ha
buerūt noticiā clarā de vnitāte dei
de pluralitate tñ triū p̄sonaz. nō
habuerūt noticiā nisi supiores scri
pturas intelligētes. vt dicit Nico
la⁹ de ly. Et tñ illa noticiā fuit ob
scura. q̄ an t̄pus xp̄i nō fuit trini
tatis misterium ad plenum reue
latum. Et illa etiam noticiā quaz
habuerūt iudei de hoc fuit in eis
obscurata ex odio q̄d cōceperūt a
doctrina xp̄i. z sic licet cognoscerēt
deū in q̄tū pater est om̄iū p̄ cre
ationē. nō tñ cognouerūt deū pa
trē in q̄tū misit filiū ad salutē cre
dentiū. **P** Posset aliquis querere.
Lū de⁹ sit vbiq̄. z impossibile sit
aliqd esse in q̄ nō sit. z cū etiā im
mobilis. quō spūscrit⁹ qui est de
us dicatur hodie missus apostolis
et quō tota trinitas q̄tidie venit
ad pias mētes. q̄ eius mādara ser
uāt. dicēte dño in hodierno euā
gelio de se et p̄fe. [Ad eū. s̄. venie
mus z māsioēs apud eū faciem⁹.]
Et an p̄ns euāgelii dixit. [Roga
bo p̄fē z aliū pacitū dabit vobis
vt ma. vo. in eternū.] Pro illo no
tādū est. put vult Aug⁹. in sermo
ne de imagine. Sic aīa hūana est
in toto corpore z in om̄i p̄te eius
viniificās. gubernās z mouēs. Sic
deus est vbiq̄ in toto vniuerso et
in q̄libet ip̄i. oīa gubernās vniū
cās z mouēs. Et vt ibidē dicit in
eplā de origie aīe. Quāuis aīa p̄d

ro mō sit in omnibz pcculis cor/
poris tota simul tñ in alijs inten/
si in alijs remissi opat. ita. 2 deus
cū sit in omnibz rebus essentialit
2 tot. in aliqbus tñ aliq opat bo
na q in alijs nō opat. Via em vi/
derin oculo 2 nō in pede vidz Sic
de opat opa meritoria in amias
suis 2 nō sic in alijs qz in eis es/
sentialiter est. Sic q aia dici fesse
in corde specialit qz ibi plura 2 pri/
cipalia opa opat qz in alia pte corpis
Sic de q est vbiqz specialit in bo
nis dici esse eo q illos accedit ad
diligēdū deū 2 priz vt dic Aug.
de tri. xi. Et mgr di. xviij. pmi. Tūc
nobis spū sanctus mitti dicit. cū ita
in nobis est. vt nos faciat deū dili/
gere 2 prim p qd manem in deo
2 de in nobis. Et ita aduētus dei
in mēte piā nō est p motū locales
cū ipē imobilis. nec est ad rem in
qua pū nō fuerat. cū in omnibz sp
sit. sed est nouus illapsus et vnio
ipius ad aīam cū causatōne noui
effectus scificationis in aīa vtpote
charitatē 2 dilectōis dei sup omnia

QSecōdo est pncipaliter no/
tādū q qñ diuina natura vnū a iē
scificatione tūc mltā dona cidē siml
largit 2 potissime ei infūdīt chari/
tate seu grāz scificationē q vt dic Au/
gus. in dōna di creatā non est ma/
ius nec aliqd etiā ad creatū donū
est hōi salubri ac etiā magi neces/
sariū. Prio qz qñqz bz charitates
infusā ille ē a deo accept ad vitaz
eternā. Est ei qdā decor aīe cōpla/
cēs diuine volūtati q vt ipa aīa tñ
habitu decorata accepta sit dō ad
vitā eternā. vñ apls ad Ebrmo.
Elt iustificati grā ipius heredes si/
mus fm spē vite eterne. 2 sine hac

grā null est deo acceptus ad vitā
etnā dicēte aplo ad gal. v. Et etiā/
cuati a xpo est q in lege iustifica/
mini a grā exadist. i. puati est grā
pū habita. 2 p pñb euacuati. i. nō
pñet ad cōsōrtium mēbroz xpi
2 filioz. Et Job. iij. Qui nō diligit
manet in morte. Et Augus. d. So/
la charitas diuidit inter filios re/
gni 2 filios pditionis. Et iterū dicit
idē Charitas ē fons ppa bonoz
cui nō cōmūcat alien. ois ei q cā
bz est in statu salutis 2 dign vita
etna. 2 q carz ea ē indign vita etna
fm pñre iusticiā. pñt qd etiā puuli
baptizati q nulla hñt ppa meri/
ta si decedūt aī vñ rōnis rōne il
li grē q eis infusa ē in baptismo
saluāt. Scōdo qñqz bz charitates
infusā illi opa bona ex charitate
pcedētia sūt deo accepta 2 p ea ac/
qd libz ipoz hō meret pmiū etnū
Et sine charitate nullū op est deo
acceptū ad vitā. vñ Aug. vbi cha/
ritas est qd ē qd nō pdesse possit.
Et. i. Ebof. xij. dicit apls. Si di/
stribuero oēs facultates 2 si tradi/
dero corp meū ita vt ardeā. i. of/
feraz me volūtariē ad martiriū
ignis qd ē acerbissimū. charitatē
aut nō habēā nihil pdest mihi ad
cōsecutōez vite etne. **R**ecē no/
tādū q nemo pōt h in via p certū
tudiez scire se esse i charitate qz dz
Ecē. ix. Nescit hō an odio vel amo/
re dign sit. Et etiā charitas nullo
mō stat in aīa cū mortali pctō. ne/
mo aut pōt scire euident sine pctō
mortali se esse. Cū paulus dicat. i.
ad Ebof. iij. Nihil mihi cōscia suz
sz in b nō iustificat sū. Glosa. i. in
nullo me remordet cōscia mea. sz
nō iō iustū me puo qz pōt esse qd

Dñica ifra ascensionem dñi

ps 10.

*Supra. Charitas
in hunc modum
in hunc modum*

nescio. delicta ei qd intelligit. quis
aut nō possit haberi certitudo vt
pdictū est. nī vt dīc Bern. in qdaz
fmone. Nō sine testimonio cōsola/
tōis reliqt electos suos de^o. De
dit em de^o aliq signa in cōsolatōz
suoz ex quibz spē sumēt z fortē cō/
iecturā de habitōe charitatis z de
spāli assistētia spū sancti. zilloz
plā enūerāt sancti z doctores. qz
b aliq recitabo. Primū est vtl au/
ditō vbi dei. dīc em dñs Joh. viij.
Qui ex deo est sp. p gām vba dei
audit. Et de h pmo signo loqns
Bern. in qdā fmone. d. Inter illa
q fiduciā pstat z maximā spci ela/
tōez. vñū est maximā spci elatōē
Qui ex deo est vba dei audit. z sb
dīc. Nōnullos sic audītes infduz
inuenies ac si nihil ad eos ptineat
ex his q dīcūt. nec irritare cor sinūt
nec discutere mores nō cogitātes
an forte qd audīūt dīctū sit diuina
dispensatiōe ppter eos vt se corrigāt
si fmo dei aduers^o ista vicia pcessit
quibz sese illi senserit z ipi dissilent
auertētes oculos cordis. aut qlibet
inētrōe palliēt vicia seducētes mīsi
seipos. Nō video (dīc Bern) in ill
salutē signa. s. magis vereor ne for/
te ex q nō audīūt vbi dei. s. attente
z vtilit qz ipi ex deo nō sūt. Scdm
signū est detestatiō pēoz pteritoz
seu pmissoz z firmū ppositū caue/
di futura ppter deū. Nec em sunt
pnipia in attritiōe q est dispositio
de cōgruo ad infusiōē p quā de/
let oīs mortal culpa. s. illd Pro/
uer. x. Vniuersa dīcta opit chari/
tas. videlicet sic opit vt nō videant^r
a deo ad penā etnāz iputādā. De
hoc signo loqns. b. bern. sup. i. Jo/
hā. ij. Tres sūt q testimoniū dāt in

terra. spūs. sanguis z aqua dīcūt.
Quis est qui habz testimoniū effusi
sanguis xpi z testimoniū certissimū
redeptōis nōne q ipius intuitu cō/
tinet a pctis. Habet z testimoniū
ab aqua. qz nō sufficit pctori conti/
nentia a pctis si nō assit penitētia
q laboret in gemitu suo lauans p
singulas noctes lachrymis stratu
suū. Et nota q lz illud sit signū p/
babile incristēt charitatis nō ē tñ
omīquaqz certū. qz ad sufficiētē
cōrritōez z alia reqrunt. s. discussio
sufficiēs cōsciēcie. z nō facilliter est
hoi certū an tēz habuerit sufficiē/
tez cōsciēcie exaiaōē ad cogno/
scēdū omīa pctā mortalia pus co/
gnita. l. si forte aliq pmissit q īgrae
esse pctā nō ex ignorātia facti s. iu/
ris. Itē reqrit q hō detestēt pctā
ppter deū q eis offendit z cōtem/
nit. sed qz sumus valde reflexi sup
nos z sup cōmodū nostz ita q est
difficile hoi leuare se supra se. et
deū recte diligere sine reflexōe su/
per se diligentē. z ideo nōnūqz pu/
tat se hō aliqd velle aut nolle ppter
deū cū forte vult aut nō vult ppter
seipm. s. ppter cōmodū suū cō/
sequēdū aut incōmodū vitādū.
Terciū signū est virtutes incristen/
tes aut frēntes conatus ad ope/
rādū bona opa ex quibz nascunt^r
virtutes z cōsumant^r. Vñ Grego.
in omel. festi penth. dīcāt. Nunqz
est amor dei ociosus. opat ei ma/
gna si est. si āt opari renuit amor
nō est. Itē Apłus. i. ad Lhōr. xij.
multas enūerat virtutes que om/
nes sūt effectus charitatis. z ergo
vbi apparēt ille virtutes et hmo^s
opa virtuosa signū est q charitas
incristat que talia efficit z opatur.

Dicit enim ap[osto]lus q[uod] charitas patiens est. benigna ē. &c. Eleuati h[uius] signū nō causat omnino certitudines sic nec p[re]cedēs. q[uia] stare q[uod] homo diu stentet in charitate & ex frequen-
tatis operibus bonis nō solū au-
cta fuisset charitas meritorie. sed etiā naturalit[er] genite fuissent mo-
rales virtutes que p[er]dita charita-
te p[er] peccatū etiā occultum adhuc p[er]mptificaret hominē ad opa bo-
na. Itē itaq[ue] aliquē hominē habere charitatē. & tñ ip[s]z nō conari fre-
quēter ad opa bona. vt si haberet puā nouiter acq[ui]sitā & inessent ad-
huc habitus viciosi p[er]us acq[ui]siti: inclinātes ad cōtrariū op[er]i p[er]u-
tia. imo cōtingit q[uod] hō habz chari-
tatē intensā & q[uod] illa ad tps aliq[ui]d se nō mōstrat in p[er]mptitudine ope-
rum bonoz. Exemplū homo dor-
miēs habet in se totā curā & tñ vi-
ta est in eo p[er] somnū sic sopita q[uod] nō mōstrat se in op[er]e exercitio. sic cōtingit charitatē sopitā esse ad tē-
pus aut p[ro]pter aliquā corp[or]is debi-
litatē. aut p[ro]pter nimiam hominis ex-
p[er]ioribus op[er]ib[us] fatigatōnē. aut p[ro]pter animi distractōez ex occupa-
tione necessaria circa aliq[ui]d exteri-
ra. aut p[ro]pter peccata venialia que obtūdunt & sopiūt charitates do-
nec homo eā exercitet p[er] fortē co-
natū ad opa bōa. **S** Quartū signū est studiosa mādatorū dei observatio. p[ro]pter q[uod] dicit dñs in euāgelio Joh. xiiij. Si q[ui]s diligit me sermonē meū seruabit. Et sta-
tim añ hoc dixit. Qui audit man-
data mea & seruat ea. hic est q[ui] me diligit. Sup[er] q[uod] dicit Aug[ustinus]. Qui ha-
bet ea in memoria. et seruat in vi-
ta. qui audit faciendo & seruat p[er]se-

uerando. hic est qui diligit me. Et
Aristote. ix. et ibi. inter amabilia
ponit cōformitatē volūtatis ip[s]o-
rum amatiū. Et Tulli[us] dicit q[uod] ami-
coz idē est velle & nolle. Volūtas
autē dei est vt seruemus mandata
ei[us] & ideo qui conat[ur] interi[us] quo ad
volūtate[m] & exteri[us] q[uod] ad op[er]is ex-
hibitionē erequi oēm dei ordinati-
onē beneplacitā & mādātū signū
est q[uod] habeat charitatē p[er] quā ami-
cus dei constituitur que sic causat
in eo cōformitatē voluntatis suc-
ad volūtate[m] diuinā. Item primū
& principale mādātū est q[uod] deū su-
per omnia diligam[us] & hoc facit ho-
mo qui diuinas p[er]fectōes nōscit in
deo: vt q[uod] est omnipotēs eternus
imensus. infinitus. largus. bon[us].
misericors. &c. vult absolute deo
in esse. et in eis cōplacet solū q[uia] ip[s]i
deo insunt. & sunt eius perfectio &
qui se & omnia alia in deū refert.
et quēcūq[ue] opat[ur] & agit in dei glori-
am & honorem ordinat vltimate.
et qui taliter deum omnib[us] alijs
rebus p[ro]ponit q[uod] propter nullam
creaturā. nec p[ro]pter omnes simul
volūtarie aliquid facit q[uod] sit p[er]tra-
dei voluntatē & p[re]ceptū. & q[uod] i[n] nul-
lo casu plus velit carere deo q[uam] ali-
quo cōmodo. aut quocūq[ue] creato-
sibi scilicet homini placito. sed q[ui]n-
docunq[ue] occurrit casus q[uod] oportet
carere deo aut etiā illum offende-
re aut carere carnali dlectatōe aut
tempali lucro et honore aliquo.
aut sanitate aut propria vita. aut
q[ui]cunq[ue] creato. q[uod] tunc pot[est] care-
at creatura: imo omnibus simul
q[uam] velit carere deo et contra eum
facere. Qui ergo sic dei volunta-
tem i[n] illo primo p[re]cepto implet

Dñica infra ascensionem dñi

¶ s. dicto modo cōplacet in deo et in ei⁹ pfectione. et oīa in ordinatū finē. et pdicto mō oīb⁹ ipm anteponit signū ē q⁹ habeat charitatē infusam que talia in eo operatur. Elideris nāq⁹ q⁹ quicqd⁹ hō habz sibi multū charz illud tā p̄ciosum estimat q⁹ eo inuic⁹ carer. imo pro multo maiori v⁹ meliori nollet a se illud alienari. ita vbi charitas ē ibi facit hō deū tā charz et ita placet ei ac p̄ciosum vt eū oīb⁹ anteponat et ipō p nulla re carere veller. eo q⁹ nulla res alia sibi aliquaten⁹ cōpabilis est. sed oīb⁹ plus incomparabiliter valet. Ipe em̄ ē illa p̄ciosā margarita de qua mer ipse dicit Mat. xij. quā cū inuenit hō pre gaudio vendit. i. cōtēnit oīa alia. q⁹ oīa alia nec estimatōem nec p̄ciū habent ad illū. Propter qd⁹ dicit qdā. Oīa mibi vident⁹ p̄ ipm solus ipse p̄ciosus ē. Elideris etiaz qñ hoies rem quā nō habent charā nō curāt. tūc eā tanq⁹ vilem reputāt. nec p ea conquirenda mltis laborāt. et si eam possideāt facili⁹ a se alienāt. et eandē rē minoris valoris sepissime vendūt. Ita charitas vbi nō est ibi de⁹ tanq⁹ vil⁹ hī et p qñq⁹ vilitate deserūt. Quid ei vil⁹ dīc⁹ vili⁹. i. dīcunt⁹. mōm taneo lenocinio carnal⁹ voluptat⁹. tñ vbi caritas nō est p illo de⁹ deserūt. Sic pomposi hoies atq⁹ vanissimi etiā p vento modico inanis glie deū deserunt. quo tñ vtro nihil est vilius sicut deo nihil melius aut p̄ciosius aut eque p̄ciosū. et ita intelligit de alijs. Quia q⁹ oē aliud a deo incōpabiliter min⁹ valet incōpabiliter deū vilē habent q⁹ p quocūq⁹ alio deū dimittūt. si

militer quāto min⁹ eo est illud p quo deserūt tāto maior ei cōtumacia irrogat⁹. quare tenene p qñq⁹ infinita ei cōtumacia irrogatur Et hoc fit vbi charitas nō existit ibi em̄ cetera amāt et de⁹ oīno negligēt nec curāt. Vbi aut⁹ charitas ē ipse solus eligit diligēt oībusq⁹ preponit. et oīa alia ppter ipm dimittunt. sicut exp̄sse legit⁹ Lant. viij. Si dederit hō omnē substantiam dom⁹ sue p dilectōe qñ despiciet eā. s. substantiā. Sic aut⁹ vt patz et dictis charitas facit homi deū charū et sup oīa p̄ciosum. s. hōminē habentē charitatē facit sibi charū p̄ciosum et oīno inuendibilē p q⁹ cūq⁹ re. ¶ Vbi notandū q⁹ totū genus hūanū p peccatū icidit manus et p̄tatem diaboli. a q⁹ omps deus nos liberauit. cū nos de rēp̄rannde diaboli emitt. p q⁹ dei filius seipm p nobis in p̄ciū dedit. et p totius mūdi p̄ctis satisfecit. ppter qd⁹ ap̄s. i. Ehoz. vi. Empti estis p̄cio magno. Et btūs petrus j. Pe. ij. Non corruptibili auro et argēto empti estis de vana conuersatōe vestra p̄ne traditōis. Diabolus autē p tpalia et trāsitoria que nobis offert conat⁹ nos recinere. et sue subijcere p̄tati. Cū q⁹ diabolus tēptando offert cordi hoīs voluptatē aut papit homi voluptatē aut pecuniā aut honorē aut ali quod tale. tūc q⁹ charitatē habz et sibi ipse de⁹ vere charus ē et p̄ciosus hōmō parua reputat et p̄rēnit quare diabolū a se repellendo sibi rīdet. Nō vitarē vilesco vt me p tā vili p̄cio vendā. Sed s̄m Bug. p̄lū opponēdo me exhibeo p̄ciū qd⁹ p me datū ē. ipe em̄ de⁹ qui me

creauit ille seipm p me pccū dedit
 Quare si qd min^o offerat qz ipsuz
 deū q dignat^o est eē pccū meū sic
 omne illud incōpabil^o min^o ē eo
 nō eū audīā. imo sicut ibidē Aug.
 dicit. Absit vt postqz me scio eē cū
 pccū languie xpi me vlti^o exhibe
 am venalē. In qbus aut nō ē cha
 ritas istū vītate se tā viles faciūt
 vt voluptatē honorē pecuniā aut
 aliud qd tale qd eis diabol^o p sug
 gestionē offert magnū reputet. et
 sibi ea pferat aut cōserat z aias su
 as p binōi diabolo vēdāt cū ea p
 da honorē pceptū et ordiatōnem
 cōcupiscūt aut cōsequūt. **¶**
 Quintū signū est tristitia de spūa
 li malo primi et leticia de eoz spi
 rituali pfectu. Charitas em fac p
 rimos nobis spūalē charos z nō
 carnalē. et facit gaudere de vtrū
 bus z alijs aie bonis. et de extio
 ribz inqz tū sunt necessaria z p sunt
 ad aie salutē. Et facit dolere d pec
 catis primi imo de bonis corpis
 z alijs inqz tū nocent aie z impedi
 unt a bonis z pmouēt ad peccata.
 Cōtra qd vt dicit wilhel. multi fa
 ciūt q cū primi corpāl^o infirmant^o
 aut aliō fm corpus incōmodum
 patiunt pene incōsolabil^o lūgēt z
 dolēt sup eos. cū aut spūal^o dolēt
 viē cū ardent ira vel odio vel libi
 dine q ardores sūt omni ardoze se
 brilli pnciosiores non dolēt super
 binōi vulnera. imo mortē aīaruz
 pene insensibili corde audiūt de p
 rimis. sed vulnera corpōz mortē
 egrotudines qscūqz cū dolore et lu
 ctu miserabil^o audiūt plāgentes z
 lachrymātes. Sed si forte amicus
 asinā pdident cōdoler vehemētē.
 si aut aiaz nō curat euidēt. Sic

dicat bñs Ber. Asina pdit et tot
 habz pqsitores. aia pdit z vix ē q
 recogitet. Si viderimus frēs infir
 mātē corpāl^o z cibū corpālē sume
 re nō valētē misabil^o dolem^o sup
 eū z dicim^o. Ecce iā duo vl tres di
 es postqz cibū nō accepit sūt. Et d
 cibo spūali si p annū nō sūp lit ra
 rus est q doleat. Et est sic sicut cū
 qd equo vel asino cōpanit. sessorēz
 aut vel rectorē ipi^o oīno negligit.
 Quid ē em corp^o hūanū nisi equ^o
 vel asin^o ipi^o spūs. et qd spūs ni
 si sessor aut rector corpis. Aut sic
 cū qd valde curat ruinā aut fossu
 rā domus z inhabitatorē negligit
 Corpus em hūanū ē sic dom^o mi
 litantis i eo spūs. et mors seu vul
 nus est sicut ruina dom^o aut fossu
 ra ei^o. Tales nō v diligūt fratres
 sed mag^o fratz eqs asinos dom^o
 zc. Vt nō recto ordie diligūt. qz p
 mo diligende sunt fratz aie. deide
 corpa z tercio corpāl^o. **¶** Sextū
 signū est aialis et mūdial^o pcupi
 scentie pseuerās z notabil^o diminu
 tio. Vñ. i. Jo. ij. Si qd diligit mū
 dū nō ē charitas pñs i eo. Si nā
 qz charitas dei eēt i hoīe ipe pccio
 sū et magnū hñt deū. et p conse
 qns vilē z cōtēptibilē haberet mū
 dū z cōuerso. Non em cōpatiunt^o
 se i eodē charitas dei et amor mū
 di. Vñ. Jaco. iij. Quicūqz volue
 rit amic^o eē secl^o hui^o: inimic^o dei
 pstituit. **¶** Septimū signū ē diui
 naz vītariū reuelario. iuxta illd sal
 uatoris Job. xv. Jā nō dicā vos
 suos sz amicos. qz oīa nota feci vo
 bis q audiui a pñe meo. Et. i. Jo. ij
 dicat. Vñctio docebit vos de oībz
 Sic amor mūdān^o atqz carnalis
 in oībz exccat eos qz amipit ita

Unica infra ascensionē dōmini

ut ipa q̄ amat nō agnoscat sed p̄-
ciosa putat q̄ vilia sunt et bona que
mala. Sic charitas eos q̄s possidz
in om̄ibz illuminat. facit em̄ affe-
ctibz mētis appropinquare ad deū.
De quo dicit in ps. Accedite ad eū et
illuminamini. Et dicit beatus Aug.
viii. de ciuit. dei. Quāto flagrant
deū diligim⁹ tāto sereni⁹ ardētius
q̄ eum videm⁹. Lū⁹ p̄ma causa ē
q̄ charitas cōpescit et trāquillat i
solentē carnaliū dīderioz tumul-
tū q̄ intellectuāle oculūz obnubi-
lat. Scō q̄ amor dei facit amā-
tem sedulū intimius et attentū in
q̄rere statūz amati et placētia sibi.
Item p̄fecti⁹ agnoscat vinū gustā-
do et vidēdo sū q̄ solū vidēdo et nō
gustādo. Nōdo amor ē q̄si q̄daz
gustus exp̄imental⁹ ip̄ius amari. et
p̄ cōseq̄ns facit ad pleniorē cogni-
tionē eius q̄ amat. Itē sicut feruē-
scēte calore tandem erūpet lux flā-
mea. ita in ardēscēte amore surgit
splēdor sapientie et itelligētie quo
candescit aīa tandē sicut ferrū igni
tū. Item amor dei sincer⁹ meret
ut amans specialit⁹ ab amato dirī-
gat in cognitōe sui. et oīa in ordie
ad ip̄m amati. **¶** Octauū
signū p̄fecte charitatis est quz hō
nihil timet nisi deū. Dicit ei Joh.
iii. Perfecta charitas foris mī-
tit timorē. Nō exponēs Hilber⁹
sup. Lān. f. mōe. xiiij. dicit Charitas
p̄fecta est carere timore. Nec ei ni-
hil penale habz. timor autē penaz.
Et subdit. Quid em̄ timebit chari-
tas. veteres offensas. nō. q̄ chari-
tas operit multitudinē p̄ccōrum.
aut in firmitatē pprie p̄sciētie time-
bit ne decadat. non q̄ fortis est ut
mors dilectio. aut t̄pales timebit

p̄ x̄po molestias. nō. tñ etiā ne si ef-
ne fuerint fatigari poterit dilectio
p̄fecta. nō. idco amat charitas ne
peat sed magis vult foris inctūz
pire penaliter q̄ intus vsu frustra-
ri charitatis. **¶** Nonū est deside-
riū dissolutionis. ut vīz homo ex
vehemētia diuini amoris cupiat
dissolui et esse cū x̄po. Nā spūsan-
ctus animā quā replet sursum agit
ut tendat ad locū suū. i. ad celū. et
hoc p̄ amorē et desiderūz. Quod
pulchre dēclarat beatus Aug. xij. cō-
fessionū dīcēs. Pōderibz suis agū-
tur corpa et petūt loca sua grauiā
deorsū et leuia sursum. Nec extra lo-
ca sua sunt inq̄tera. sed q̄d est pōd⁹
in corpaliū hoc amor in spūaliū
est. Un̄ ait. Amor me⁹ pōd⁹ meū
eo feror quocūq̄ feror. Et subdit.
Dono tuo dñe. i. spūscō accendi-
mur. et sursum ferimur. Et dicit nō
tanter ut hō cupiat dissolui et esse
cū x̄po. et b̄ ex vehemētia amoris.
nō ex impatiētia viuēdi. nō ex p̄-
sumptōe de scititate vite. aut de p̄-
pria salute. sic nōnulli stulti faciūt
qui sic de se et de sua iusticia p̄-
sumūt q̄ importune a dño aī tē-
pus expetūt p̄miū sui laboris. nō
considerāt tales q̄d scribit Eccl̄.
Hodie fenerat q̄s et cras expetit
odibilis erit hō h̄mōl. Siq̄dē fe-
neramur dño q̄cqd boni fecerim⁹
tempus aut solutōis ip̄e de⁹ p̄-
fixit. i. diem mortis quē ip̄e nouit.
Stultissimū. ergo ē et p̄cassimū
ante t̄pus illud p̄miū expetere.
In exemplū accipiam⁹ apl̄m. qui
licet ad Phil. i. cupiebat dissolui et
esse cum christo. non tñ hoc p̄ter-
ue petebat a dño. s̄z patiēter expecta-
bat diuoluntatē. Un̄ Aug. d. Qui

sicut Paulus desiderat dissolui et esse cum christo ille patienter viuit et delectabiliter moritur. Et subdit. **U**nde apostolus patienter viuente. id est cum patientia. non amabat hic viuere sed patienter tolerabat. dissolui tamen et esse cum christo optimum dictabat. et ideo passioni appropinquans vehementer exultabat et glorificabat dicens. Bonum certamen certavi. cursum consummavi. fidem seruavi. in reliquo reposita est mihi corona iusticie quam reddet mihi dominus in illa die iustus iudex. **D**ecimum est frequentis conscientie discussio et examinatio non solum de peccatis mortalibus sed etiam venialibus que opponunt feruori charitatis. **XI** Indecimum signum est dilectio inimicorum et beneficentia ad eos habita. et hoc propter deum. et singulariter tunc est signum perfecte charitatis quando homo perfecta ac plena et forti voluntate diligit inimicum propter deum etiam actu iniuriante et benefacit ei. sicut fecit christus et stephanus. Propter quod dicit dominus. **M**at. v. Diligite inimicos vestros et benefacite his qui vos oderunt etc. Et postea subdit. **U**t sitis perfecti sicut et pater vester celestis perfectus est. Aliqua illorum sunt signa charitatis que et nouiter genite. Aliqua sunt signa charitatis aucte et roborate. aliqua vero perfecte charitatis et consummate. Tres enim gradus distinguuntur charitatis. scilicet incipientium. proficientium et perfectorum. Quos enunciat Augustinus super i. cano. Iohannis dicens. Charitas cum fuerit nata nutritur. cum fuerit nutrita et roborata perficitur. Et secundum Thome. ii. q. xliii. Illi tres gradus distinguuntur secundum diuer-

sa studia ad que puenit homo per charitatis augmentum. Nam cum in homine nascitur caritas tunc ei incumbit principale studium ad recedendum a peccato et ad resistendum concupiscentiis eius que adhuc in eo militat et mouet fortiter in contrarium charitatis. et hoc pertinet ad incipientes ut perficiantur in charitate que in eis crescit per bona opera que operantur. licet etiam perficiantur in virtutibus per opera virtuosa. Ipsi tamen principalius cura et sollicitudo incumbit ut resistent peccatis quorum ad huc inquietantur impugnatione. **II** Quod autem aliquantulum creuit charitas et decreuerunt concupiscentie. ut iam non sic fortiter et acriter impugnent tunc succedit secundum studium et cura. ut scilicet huiusmodi principaliter intendat ad hoc ut in bono perficiantur et in virtutibus crescant et illud pertinet ad proficientes. qui postquam impugnationem viciorum minus sentiunt: iam quasi securius ad profectum tendunt. Et una tamen parte facientes opus. id est intendentes profectui virtutum. et ex altera parte habentes manus ad gladium. id est resistentes impugnationi viciorum. ut dicitur in Esdra edificantibus hierusalem. Illi enim proficientes non solum intendunt profectui: sed etiam pugne contra vicia. quibus principaliter bonorum operum profectui studeant et virtutum. **P**ostquam charitas per augmentum roborata est et creuerunt virtutes quibus ligantur passionibus et quietatur humanus animus. tunc succedit tertium studium. scilicet sollicitudo et cura hominis et principaliter intendit ad bonum

Dñica infra ascensionē

vt deo inheret cognitōe et amo
re. et hoc p̄tinet ad p̄fectos q̄ totū
studiū ad hoc deputāt vt alijs p̄e
termittis vacēt deo et diuinis rebus
q̄tū necessitas p̄n̄s vite patit̄ et ad
mittit̄. **Y** **H**ac p̄fectōes et sapie
et charitatis et dīm et virtutū excellen
tissime habuit h̄go maria q̄ p̄fecte
fecit eā adherere deo. sic indefinē
q̄ vt ip̄a inuit Lanf. v. Lū ex natu
rali necessitate dormiuit corporeis
sensib. intellectu et rōne vigilabat
deo sp̄ adherēs p̄ altissimā diuio/
ruz cōtēplatōz. p̄ ardentissimā dile/
ctōez. cū inestimabili mēt̄ dulcedie
sp̄uali De p̄fectōe sue sapie loq̄ns
Bern. sup illō Apōc. xij. Signus
magnū appuit i celo mlt̄ amicta
sole. sole aut̄ p̄hibet̄ amicta. qz p̄/
fudissimā diuie sapie abissū vltra
q̄ credi p̄penetrauit. vt q̄tū sine
p̄sonali vnione creature p̄ditō pa
n̄ illi luci inaccessibil̄ credit̄ iner
sa. De ei⁹ ardentissimo amore dicit
Hierō. in f̄mone de assūptōe Lo
gicis me. puto q̄ q̄cqd cordis est.
q̄cqd mēt̄is. q̄cqd virtutis hūane.
si totū adhibeas nō sufficit vt co
gitare valeas q̄ indefinē crucia
bāt ardore et p̄ius amoris. q̄tū mo
uebat̄ sp̄ū sanctō repleta celestiu secre
toz incitamentis. qz et si diligebat
xp̄m ex toto corde nouit tñ q̄tidie
in f̄mā mabat̄ desiderioz affectib. tā
to si q̄dē validi q̄to diuini int̄ illu
strabat̄ visitatōib. quā totā reple
uerat sp̄ū sancti gr̄a totā icāduerat
diuini amoris ita vt in ea nihil esset
q̄ mūdānos violaret affect⁹. s̄ ar
dor cōtinu⁹ et ebrietas p̄fusi amoris
Et q̄s estiare possz iterū gaudiu
et sp̄uale dulcedinē quā itēssime
sensit purissim⁹ anīm⁹ in tā alta et

clara cognitōe dei et diuioz ac ar
dentissima charitate. s̄ quā etiā sen
sit in filiū sui cōtrectatōe cū eū h̄go
brā cōtineret brachijis osculare et ia/
bijs. pasceret et veribo. sacrosctis et
gaudentib. inspicere oculis in suo
virgineo gremio illū q̄ in celis est
cib. angeloz et sc̄arū aiaz nō du/
biuz qn̄ in f̄mā p̄fuderet suauitate
quā nō licet hōi loq̄. atqz tāta sp̄ū
ali dulcedie vt nos in f̄ris tñ dul
cedie p̄fructa est q̄ inuit sp̄ū sanctū
cū in eius p̄sona in Lanf. dicit Lo
medi fauū cū melle meo. bibi vi/
nuz cū lacre meo. **¶** De p̄fectōe ve
ro suaz virtutū dicit Hierō. Si
diligēter attēdas nihil est virtutis
nihil splēdozis. nil gr̄e. nihil cādo/
ris. q̄ nō resplēdeat in virgīe ma
ria. cui⁹ etem mēs vnqz purior fu
it. cuius cor mūdū. cuius animus
deuotior. cui⁹ vultus hūilior. cui⁹
sermo moderatior. cuius vita san
ctior. cuius responsio mansuetior.
cuius cōuersatio honestior. q̄ vir/
go castior corpe et spiritu. Ip̄a em̄
fuit om̄is virtutis et bonitatis ex
emplū. **¶** Qm̄ f̄m Ambro. sup Lu
cam. In virgiali vita marie velut
in speculo refulget species castita/
tis et forma virtutis. Et subdit Hic
sumaris exempla viuendi. vbi tā
q̄ in exēplari magisterū signa et
pressa probitatis ostēdūtur quid
fugere. quid tenere. et quid corrige
re debeat. Talis em̄ fuit maria
vt eius vita sit omniū disciplina.

¶ **¶** Est consequenter que
stio. **¶** Verum homo scire possit se
esse electū. et p̄tinere ad ciuitatē di
aut possit scire se esse reprobatū et
p̄tinere finalit̄ ad ciuitatē diaboli
Rūdet p̄rio q̄ nemo p̄t b̄ de cōi

lege oīno certitudinaliter scire se eē
pdestinatū z finalit ad celestē qui
tate puerurū. Nam sup illō Ma
thēi. xij. Multi sunt vocati zc. dīc
Grego. in oīe. scōe dñice. Nō nul
li bona nūc incipiūt. nōnulli vō i
bonis que inceperūt nō p̄sistunt.
alter em̄ pene totā vitā suā in pra
uitate ducere conspiciat. s; iuxta fi
nem vite sue a prauitate sua ad di
stricte penitētie lamenta reuocat.
Alter videt electā vitam ducere z
tū hūc cōtūgit ad erroris neqciā
p̄pe finem vite declinare. Alii vō
nū inchoat meli⁹ cōsumat. Alius
malis actib; a primeua etate se se
dugit et in eis dē opib; sp̄ deflor cō
sumat. tanto ergo se vnusq; in
bumilitate depmar q̄nto si sit ele
ctus ignorat. Et p̄pe finē oīe. dīc
Quia nulli est certū de se electū se
esse restat vt oēs trepidēt. oēs de
sua actōe formident. oēs in diuina
misericordia gaudeāt. null⁹ d̄ suis
virib; p̄sumat. Et Aug. in solilo/
quio loqns ad dñm dīcīt. Nō gli
etur ante te oīs caro s; p̄uēscat et
cōtremiscat a facie tua cū ignoret
hō an amore vel odio dignus sit.
sed in futurū oīa reseruāt incerta.
Videmus em̄ mltos dñe et audi
uimus a patrib; nris. qd̄ vtiq; si
ne timore magno non recolo. sine
tremore magno non confiteor as
cendisse prius vsq; ad celos z in
ter sidera nidum suū collocasse.
postmodū aut cecidisse. et cetera q̄
ibi sequunt. Et itēz Augu. in fine
disputationis cōtra pelagianos
dīcīt. Dic nemo gl̄iet. nemo despe
ret. sol⁹ em̄ deus scit q̄ sunt eius.
in q̄ntū autē possum⁹ oēs homines
ad bonū opus hortemur. nulli de

speratōem inducam⁹. p̄mūcē ore
m⁹. in cōspectu dei nos hūiliem⁹
dicētes. Fiat volūtas tua. ipi⁹ erit
ptāns iudiciū nobis debitū muta
re damnatōis. et grām pdestinati
onis indebitā nobis progare
B Secdo dīcīt q̄ sunt aliq; sig
er qbus p̄r. p̄babiliter cōiectura
ri qd̄ sit pdestinatus z qd̄ p̄scitus
quis ventur⁹ sit ad celū finalit aut
quis ad infernū. Vñ Bern. in q̄
dam sermōe dīcīt. Si nullū oīno
signū electōis meremur q̄ in hac
vita exules ab indigenis. B̄ est celi
ciues a ciuib; babylonis inēfūt. q̄
esse poterit cōsolatio inter spem z
metū anxia sollicitudine fluctuāt
bus. nō vtiq; penitus sine testio/
nio cōsolatōis electos suos de/
reliq̄t. **P**rimū ergo signū re/
probatōis hōis et q̄ p̄tineat ad a
uitatē diaboli ē in hac vitā n̄ sub
ijci penalitatib; adam z toti poste
ritati sue. p̄ p̄rio p̄ctō inflicto. nec
flagellari tribulatōib; qbus se
pe flagellat dñs. p̄ p̄ctis ipoz pro
p̄rijs. Sunt em̄ aliq; vt vult Aug.
xri. de ciu. dei. q̄ in hoc seclō quasi
nihil patiūt aduersi. sed q̄si in hu
iusmodi seculi reb; oībus p̄spanz
quia sunt sani potētes diuites. et
viuūt in delicijs. Et B̄ est signū q̄
sicut electoz portio est aduersitas
huius vite. sic reproboz portio ē
bona hui⁹ seculi. Vñ de Lu. xvi. d̄
diuite epulone dīcīt. Recepisti bo
na in vita tua z lazarus silz mala.
nunc autē hic cōsolat⁹ tu vō cru
ciaris. Et p̄pheta de q̄libet talis
dīcīt in ps. In vita ipius b̄ndicet.
benedicet q̄dem multiplz in diuit
ijs honorib; delicijs et alijs hu
iusmodi p̄sentib; bonis z q̄ sensua

Dñica infra ascensionē domini

lit appetit dñi hic vivit. Et subdit. vsq; in eternū nō videbit lumen. Quia vt dicit Aug. sup eodē. Cū h- esset in tenebris erat gaudēs falsis bonis z nō amās vera bona. z iō hinc ad tartara ibit. a tenebris som- nioz erapient eū tenebre toz me- toz. Et in Job scribit. xxi. Ducit i bonis dies suos z i pūcto ad ifer- nū descendit. Legit z bñm Amb. vehementer ammiratus de quo- dam hospite suo ditissimo qui ab ambrosio sup ei⁹ statu interroga- tus rñdit se omnia sp ad votū ha- buisse z nihil sibi de quo tristare- tur euenisse. Quo audito ambrosi- us pñtēs illi imminere interitū fe- stināter cū suis recessit ab eo. quez statim terra absorbit cū oībo di- uitijs. Et Bre. in ome. Mora ma- nifestū p dītōis indicū est. cū affe- ctantis iniquitatibz subsequēns finiet affectus. z nulla pñtietas ab eo impedit qđ mens pueris pcepit. **S**cđm signū est sub penalitati- bus huius vite nō ingemiscere ad emēdatōem. sed sub eis magis per- uerti et idurari. quēadmodū pha- rao rex egypti qđ sub tot z tātis fla- gellis dei se nō correxit obrut⁹ flu- ctibus maris rubri in pctis suis i- cerit. vt habet in hystorijs Etrodi xiiij. Unde dicit mgr di. xv. quarti Qui iter flagella duriores interi⁹ fiunt pñtētibz eterna cōnectūt. vt tēpale suppliciu sit eterne peneini- tiū. z vt videat h qđ i inferno seqē- tū Aug. Ignis succēsus est z ar- debit vsq; ad inferni nouissima. i. vindicta hic incipiet ardebitq; ad extremā dānatōem. **T**er- ciū signū est pñstere in aliq cōmūi peccato maxime circa senū. vt i v/

sura. in auaricia. fornicatōe. tyran- nide aut mercatōis fraude. z sic d- alijs pctis mortalibz. Signū ei ē q talis sic pñstēs in aliq pctō i eo vsq; in finem pmaneat. et sic dāne- tur. q̄uis eni possit in fine vite ha- bere contritōez de pctis z v- peni- tere. hoc tñ difficile ē valde z timo- rosum. ppter grauē dolorē corpis. propter vehemētē timorē mortis z etiā eterne dānatōis. propt for- tem tristitiā quā habet de separatōe vxoris et liberis q̄s inordinate dile- xit et adhuc diligit. et etiā propter dimissionē mundi et omniū mū- danorū a qbus iuitissime recedit. Et insup vt ait Aug. in qdā f mōe Deus hac anāduerisōe punit pec- catores vt moriēs obliuiscat sui q̄ viuens oblitus ē dei. **Q**uartus signū est frēq̄ns recidiuatio i idēz peccatū mortale. Quia sicut recidi- ue egritudines solent esse mortife- re in corpibus. ita recidiue spūales sunt mortales aīabus. ppter qđ d- recidiuare dicit dñs Lu. xi. Et erūt nouissima hoīs illius peiora prio- ribus. **Q**uitū signū est velle cō- tentari in vita pñtēti ppetue sine morte et renūciatōne bonoz vite future. seu de ill⁹ nō curare. dñm o- de bonis vite pñtētis copia habe- ri ppetue possit Unde iuuenies nō nullos mortalū vsq; ad h- desipi- entes. et ita pñtētis seculi delectari- onibz affectatos q optōe data po- tius huius misere vite statū quez quidā ducunt in honoribz prātibz diuitijs et voluptatibz ppetua cor- pis valitudine eligerēt q̄ statū in- regno celesti pmissum. Tales par- uipensores regni dei z grātē ei⁹ in- grati nisi hanc mentē mutant. nec

2m. 32.

sentis vite felicitatē retinebūt. nec future vite felicitatē obtinebunt. sed vtrāq; pdūt et iuste qz statū regni celestis eis ignotū nō cupiunt nec quia bonis p̄sentis seculi frui eternaliter possunt. **U**n̄ ḡ euidētius cōstare posset aliquos ad celestem hierusalē nō p̄tinere q̄ ex h̄ q̄ optōe data p̄ligerent p̄petue i babylone habitare q̄ in celesti hierusalē habitare. **E**tia aliq̄ sunt signa electōis hoīs et q̄ finaliter p̄ueniet ad celeste regnum. Quorū primū est oīa. s. penalitates aduersitates. imo et p̄ctā cōmissa euenire et cooperari ad verū bonū. qd̄ est felicitas aut ad opa et virtutes quibz meremur felicitatē. Qd̄ notat apls Ro. viij. dicēs. Diligētibz deuz oīa cooperat̄ in bonū qui fm̄ p̄positū vocati sunt sc̄i. i. p̄destinatis oīa cooperant̄ in bonū vt dicit Aug. in li. soliloquiorum. Cooperant̄ autē eis penalitates et aduersitates in bonū qn̄ p̄ eas hō exercet in virtutibz et puocatur et q̄si stimulat̄ p̄ eas vt i oībz ad deū recurrat. et totā suā fiduciā i eo ponat sentēs se aliū consolatozem et adiuuare potentē nō habere. De talibz salubriter afflictis dicit p̄pheta. **M**ultiplicate sūt infirmitates eoz postea accelerauerūt sup̄ple cōuerti ad dñm. solatozem et medicū. **U**nde Ps̄. vi. In tribulatiōe sua mane surgent ad me. Et istū p̄fectū aduersitatū sentēs p̄pheta dixit. Bonū mihi qz būlia sūt me. **G**lo. i. diuersis tribulatiōibz et temptatiōibz exercuisti vt dīscām facere iustificatiōes tuas. id ē opa iusticie. Etia p̄p̄a p̄ctā cooperant̄ electis in bonū. et h̄ tunc

qn̄ hō ex casu et lapsu in aliqd̄ p̄ccatū reddit̄ in ceteris cantior et in oculis suis vilior et būlior. in p̄nitēdo seruētiōz et efficacior. i. cōmpatēdo fragilitati aliorū p̄mprior. **P**ropter qd̄ dicit Aug. soliloquorū. **P**redestinatis oīa cooperant̄ in bonū etiā peccata. Et subdit. **L**um ceciderint nō collidēt qz tu dñe supponis manū tuā custodiēs oīa ofsa eoz. vt nec vnū ex his conteret mors autē peccatorū pessima. **S**ecundū signū ē viriliter resistere hostibus nr̄is. s. mūdo carni et d̄moni qui nos ad p̄sensū p̄cti trahere conāt̄. Et h̄ signū tāgit p̄pha cū ait. **I**n hoc cognoui quoniam voluisti me quando n̄ gaudebit inimicus sup̄ me. **G**audet ei et exultat diabol⁹ d̄ casu iusti. vt dicit glosa. Et Aug. sup̄ illd̄. **Q**ui tribulat me exultabāt si mor⁹ fuero. **I**tē apls dicit. **N**emo coronabit̄ nisi q̄ legitime certauerit. Et **J**oh. ij. **O**mne qd̄ natū est ex deo vincit mūdum. **T**erciū signū est habere se in hac vita nō vt hospes fixus ita vt nō studeat bona p̄sentis seculi q̄ sunt voluptates p̄sidentie honores et diuitie cū tanta sollicitudine q̄res et tā tenacit̄ retinere ac si sit sem̄p sic māsū hic. s. h̄re se p̄ modū exilis pegrini sollicitē suā patriā remeātis. et hoc fit cū hō rebz p̄sentis seculi nō inheret ex amore vt eis vtatur n̄ ad desideria explēda sed tm̄ ad necessitates sp̄nentis vite supplendas. et ita bona p̄sentia habet in vsu et tanq̄ in trāsitu. eternas vero habet in desiderio et peruentione. quemadmodum peregrinus omnia in via occurrentia pertrāsīt nō inherendo

In die pentheco.

ais amore aut iſiſtēdo. ſed ſolū a/
nimo deſiderat et corpe feſtiat ad
patriā. ſic cū pſentia parui pendit.
q̄ nihil habet nec habere cupit cū
pctō. Lum ad diuitias affluentes
nō apponit cor. de ipſis rebz poſſeſ/
ſis quotidie mercedes q̄rit eas tō/
ta ſollicitudie ad laudem et hono/
rē dei ſuāqz et alioz neceſſitatē or/
dinādo ac diſpēſando. et ſic pl⁹ gau/
det dō bono ope ad qd ſibi ſeruiūt
diuitie q̄ gaudeat de bona poſſeſ/
ſiōe. Et vult Bre. in ome. xxxvi. ſu/
p euangelia. Qui em̄ bonis hui⁹
ſeculi ſic vtunt trāſeūt. nec ſe in eis
arreſtāt amore et deſiderio. ſed oīa
ī adeptōe celeſtiū bonoz ordināt
magñū habēt ſignū q̄ ad celeſtes
p̄tineant ciuitatē ad quā ita feſti/
nant. Propter hoc paul⁹ ex pſōa
ſua et alioz dixit. Quādiu ſumus
in hō mūdo pegrinamur a dño. Et
itez ait. Non habem⁹ hic manen/
tē ciuitatē ſz futurā inq̄rim⁹. Pro/
pter hoc etiā dñs ad diſcipulos ſu/
os dixit eos nō eſſe de hoc mūdo.
Job. xvi. **E** Quartū ſignū ē
pſcientiā ppriā imo et totā vitam
freq̄nter et diligēt diſcutere era/
mie ppzio et alioz iudicio. q̄ ſi hō
inueniat ſe reū alicui⁹ moral' ſta/
tim illd tollat p pnie lamēta. aut
ſi inueniat ſe forte ad aliqd pctm̄
inclinatū remediū adhibeat. q̄ em̄
ita agit magñū habet ſignū ſalut/
ſue. qz in corpali egritudine cū mor/
bus naſciť ſacili⁹ remediū adhibet
cum igit morbus ineriſtēs nō ſen/
ſit aut nō in eſſe credit. remediū nō
q̄rit. et ita in eo vſqz ad interitum
pſiſtit. et ita itelligit de morbo ſpi/
rituali in q̄ ignoratē morit⁹ ppter
negligentiā ſufficiētis diſcuſſionis

et ſcie pprie ac total' vite. Et qz ſola
charitas diuidit inter filios regni
et p̄ditōis. qui em̄ ſunt in charitate
et in ea decedūt ſunt filij regni et nō
p̄ditōis. Et ideo ſigna p̄i⁹ poſita
de ineriſtentia charitatis etiā ſūe
ſigna ex quibz argui poteſt et pba/
biliter cōiecturari ad vitam etnāz
p̄iere. et ſic erūt plā ſigna predeſti/
natōis. Et dicit Aug. Si non es p̄/
deſtinatus fac vt p̄deſtineris. h̄ ē.
ſi nō apparent in te ſigna p̄deſtia/
tionis fac vt in te appareāt. Quia
igit nescis certitudinal' an ſis ele/
ctus ad vitā. ſi ex hoc ergo anxiat⁹
age opa bona. conare ad virtutes.
fac vt p̄dicta ſigna in te appareāt.
et magnā ex hoc habebis conſola/
tiōnē in hac anxietate tua. in hō ti/
more tuo. et magnā fiducia et ſpes
bonam q̄ filius dei ſis et ad cele/
ſtem p̄tineas ciuitatē. Gl̄n Bēf. ī
quodā ſermōe. Certitudinē veraz
vitiqz nō habem⁹ ſed ſpei fiducia cō/
ſolat nos. et ne dubitatōis anxie/
tate cruciemur ſunt nobis data ſi/
gna qdā q̄ ſunt indicia manifeſta
ſalutis. Et ita dñs q̄b certitudinē
negat cām ſollicitudis p̄ſtat ſiml'
et grām conſolatōis. Nec ille ī ſen/
tentia. Qui igit dicta octo ſiḡ ha/
buerit et ī eis ī finē p̄maſerit haud
dubiū eſt de nūero electoz. et per/
ueniet ad beatitudinem etnāz. Ad
quā vniuerſalr tēdere et feliciter p/
uenire faciat om̄ps dñs q̄ in tri/
nitate. viuūt et regnat de⁹. Amen.

In die ſctō Pentheco.

Sermo I

Quis di-

ligit me ſermone meo

Sermo

servabit. Job. xiiij. **S** Notandum
dum primo quod est diligere deum. et quod
diligere super omnia. et qui sic diligit
deum et sermones eius servat. Et ex
hoc multi sequuntur boni effectus
quoniam aliquis dominus enunerat in evangelio
Notandum quod nullus actus noster bonus
est deo placens aut meritorius vite
eternae nisi ipse sit dilectio dei super
omnia aut actus liber bonus depen-
dens causaliter ex dei dilectione super
omnia. aut eius habitu. scilicet charitate
inhabita. ut docet circa dis. i. primo sen.
Valde igitur necessarium est ut deum super
omnia diligamus. et illa est dilectione mo-
ueamur ad omnia alia nostra opera faci-
enda. et omnia alia volita referamus fina-
liter in deum. Sit nobis exemplum eo-
modo quo medicus volens sanare ali-
quem et illa volitione sanitatis mo-
uetur ad studium in libris ad videndum
viam illius infirmi. ad conficiendum
medicinas et ad alia multa opera sua.
et illa opera operata refert in sanita-
tem propter quam omnia illa operatur. Sic
patet volens filiis suis bonum et illa
volitione mouetur ad volendum the-
saurizare eisdem filiis. et ex illa vo-
litione mouetur veluti ad eundem ad vene-
tias ad emendum et vendendum et multa
alia faciendum propter hoc et istum finem ut
pvideat filiis in temporalibus. Sic i. pro-
posito. **D**icemus aliquis. Penes quod no-
sco quod ego diligo deum. Respondit dominus
statim an hoc evangelium daret certum
signum et infallibile argumentum per
quod unusquisque experiri poterit deum
vere diligat remittens nos ad opera
cum dicit. [Qui habet mandata mea
et servat eas ille est qui diligit me.]
Idem innuit dominus in principio huius
evangelii cum dicit. [Si quis diligit
me sermonem meum servat.] Et nota

quod tripliciter servantur sermones
domini. scilicet corde. ore. et opere In corde ut
ea iugiter meditemur. Ore ut per
ea primum edificemus. In opere
impletiones bonorum operum. De quo
primo dicit Deuteronomio. xiiij. Laus ne alius
quam obliuiscaris eorum quae precepit tibi
deus. Et Ecce. Quae precepit tibi deus
cogita super. De secundo item. Si intelle-
ctus est tibi responde pro tuo. scilicet pro
doctrina et edificatione. De tercio
pro. Declina a malo et fac bonum
Nec ena tria inuit Gregorius. in ome-
lia hodierna. d. De dilectione condito-
ris mens. lingua. et vita requiratur.
Qui ergo sic servat dei verba. ve-
re deum diligit. probatur enim dilectionis
exhibitio est operis. ut dicitur Gregorius.
et subdit. hic in epistola sua beatus Jo-
hannes. d. Quia qui diligit deum et man-
data eius non custodit. mendax est.
Utre enim diligimus si ad mandata
eius a nostris nos voluptatibus coar-
tamur. Nam quod adhuc illicita deflu-
it. profecto deum non amat. quod ei in sua
voluntate contradicit. Et notandum cum
aliquis alium vere diligit tunc primo com-
placet sibi. et gaudet de omni bono
quod noscitur alteri presentia inesse
Secundo desiderat sibi bonum futurum
quo adhuc caret. Terco tristatur de
malo presenti quod hic sibi imminet. et
similiter tristatur de futuro malo quod
timet incurrere. et illud cavet Quar-
to conatur ad conformandum se volunta-
ti sue. et libenter converstat sibi corpe
et animo de ipso cogitando et loquendo.
Sic docet doctores in. iij. sen. vi.
xxvij. Et Aristoteles. ix. eth. Et potest unus
quisque experiri in se alterius sibi veri
dilecti. Cum igitur sic sit inter homines. erit
similiter respectu dei. ut iste qui vere
diligit deum gaudeat et complacatur si.

In die pentheco.

bi de omni bono intento dño deo
qđ sibi noscitur inesse. vt qđ eternus
omnipotēs ē. potēs pctōes puni
re. qđ oīa noscitur et nō latent ei pctā
nostra. qui est districte iust⁹ et nul
lū dimittit impūitū. qđ est infinite
largus. et nullū bonū dimittit ir/
remuneratū. zc. Et gaudet et com
placet in omni honore qđ sibi extrin
sice exhibet. et desiderat qđ sibi ho
nor exhibeat⁹ debitus. et hoc pmo
net. p posse. timer in se et in alijs.
et conat⁹ volūtatē interius et ope
exterius ereqđ oēm dei ordinatōez
et oīe ei⁹ mādātū et h. ppter deū
vltiāte ad eius. s. laudē et honorez
Talia igit⁹ sūt signa dilectōis dñi
dei. z qđto sunt fortiora z maiora
tāto maiore intēsiōne z pfectioez
significāt dilectōez. **S** **A**lose
quēter ponit effect⁹ dilectōis dei
Prim⁹ est. [Et pater meus diligit
eum.] et quē pater diligit eū dē z fi
lius z spūscrit⁹. qz sicut ille tres
psone sūt vna deitas. ita z vna di/
lectō. Scđs effect⁹ dilectōis est di
uina visitatio. qui tāgit⁹ ibi. [Et ad
eum veniemus] nō solū pater z fi
lius ad animā diligentē. z se eius
mādātis obrgantē. sed z tota cri/
nitas z quelibet diuinariū psone/
rum. Nā de patre z filio habetur
hic cū dicitur. Et ad eū veniemus
Sed de spūscritō dicit⁹ Iohis. xiiij.
statim añ p̄sens euāgeliū. Ego ro
gabo p̄res z aliū paracletū dabit
vobis. vt vobiscuz maneat ineter/
nuz. Et cū deus venit ad piā men
tem nō venit vacuus. sed ei mul
ta bona affert. z principaliter cha
ritatē infūdīt que homini multa
confert. qz eū cōfortat z p̄mptifi
cat ad opa bonā. et oīa opa bo

na et ea pcedentia facit deo accep
ta. **D**iceret qñ venit. Rñdet qđ
in baptismo pmo Et si hō labitur
in mortale tūc in cōtritiōe reuertit⁹
z qđdiu manet hō sine pctō mor/
tali. tam diu manet deus cū hoīe
Et qñscunqz hō extra mortale
sumit aliqđ sacm̄ digne. semper
augetur sibi charitas. Et qñcunqz
operatur opus bonū et charitate
tūc meret⁹ nō solū vitā eternā. sed
et charitatē sibi augeri. Et ergo qñ
hō diu esset in charitate et diligēs
z sollicitus in opibz. posset tanto
augeri charitas z p̄fici. vt nō solū
moueret hoīez ad opa. necessitat⁹
z pcepti. sed etiā ad opa pfectō
nis que sūt potissimē cōsilia. **D**i
ceret quādo recedit ab hoīe. Rñ/
det quādo homo peccat mortali⁹
z tūc etiā p̄dit charitatē totā. z qđ
quid in tali statu opat⁹ p illud nō
meret⁹ vitā eternā. Et ist⁹ patz fm
b. Grego. Erqđ dei dilectō tāta bo
na nobis cōfert. et dcus tā diligē/
ter hoc a nobis requirit. et erqđ taz
deificū est vt eū diligamus. qz im
mensuz bonū et taz multa nobis
exhibuit. debem⁹ ad hoc maxime
conari. Sed dicit Aug⁹. **O**m̄nibz
tā excitat. nutrit z augmētāt dile
ctiōne dei in nobis. sicut beneficio
ruz eius frequēs cogitatio Logite
mus igit⁹ quō omnipotēs dñs gra
tuite nos pduxit in esse. z tā clemē
ter nos nutrit ac gubernauit in
hodiernū diē. qđ a mltz pctis nos
custodiuit in qđ cadere potuissē
sicut in multa cecidim⁹. qđ patien
ter nos sustinuit. et nos nō p̄misit
in pctis nris mori. z p̄petue dam
nari. sed lōganimitē nram expē/
ctauit p̄uersionē. qđ benigne ad se

redeūtes suscepit et peccā indulgit.
 et cū p peccatis nostris satisfacere
 nō possemus. q̄ misericordit̄ no
 bis dñs pater filiū suū dedit in p
 ciū qui z nobis innumerabilia bñ
 ficia cōtulit. z vltra hec oīa vt me/
 reamur vitā eternāz tota diuinitas
 se nobis dat q̄tidie cū ad pias mē
 tes venit eius charitates infundit
 et bona opa. vt p illis suis donis
 nos ppetue coronet. **H** Et
 nota q̄ q̄uis vt dictū est sup̄ de
 aduētū. deus sit vbiq̄ z in oīibz
 creaturis generalit̄. tñ qdā modo
 specialiori est in aīabus sc̄tis que
 suā volūtatē faciūt. De q̄ loquēs
 Aug⁹ in eplā ad Hieronimū de
 origine aīe dicit. Quēadmodum
 aīa p oīes p̄tulas corpis est sicut
 nec minor est in maioribz. nec ma/
 ior in maioribz. sed tñ in alijs intē
 sibus opatur. cū in singulis p̄tulis
 corporis essentialiter sit. Ita z de
 us cū sit in omnibz rebus essenti/
 aliter ac totus. in illis tñ plentius
 esse dicit̄ q̄s inhabitat etiā in q̄b
 ita est vt faciat eos templū suū.
 Sic igit̄ aīa dicit̄ esse speciali⁹ in cor
 de. quia intēsi⁹ z plura z p̄ncipali
 ora opat̄ q̄s in alia p̄e corpis. ita
 de⁹ q̄ est vbiq̄ z p̄ncipalius in bo
 nis. eo q̄ illis sp̄aliter se vnit. z eis
 infundit charitatē. z dilectōz dei et
 p̄mi in eis causat et cū eis vt dicit
 Aug⁹. xv. de trinitate. Quotienscū
 q̄ sp̄s sc̄tus infundit aīe charita/
 tē de nouo. aut p̄ore charitatē au/
 gmentat tūc dicit̄ venire ad hoīes z si
 bī muti. nō p motū locale. q̄ imo
 bilis est. s̄ p nouū effectū sanctifi
 catōis quā causat in aīa. **T**ercio
 effectus dilectionis. Et apud eūz
 māsionez faciem⁹. Jm. b. Grego.
 Deus ad aliq̄s venit. et apud eos

māsione nō facit. sed cito recedit.
 vt sūt bī q̄b p̄tritionē peccā mōz
 talia dimittūtur et qui iterū recidi
 uant cito. vel deo veniēte cor clau
 dunt. d. illud Job. xxi. Recede a
 nobis scientiā viarū tuāz nolu
 mus. Sup̄ quo dicit Grego. Hoc
 verbū dicere stulti minime presu
 mūt. sed tamen pueri oīes deo
 q̄tidie nō verbis sed factis et mo
 ribus dicūt. Quādo em̄ illa agūt
 que dñs omnipotēs p̄hibet quid
 aliud faciūt q̄ suū animū contra
 omnipotēre claudūt. sicut em̄ eius
 p̄cepta cogitare est cū ad se intro/
 ducere. ita eius mādatis resistere
 est cū a cordis habitatiōe expelle
 re. Dicunt igit̄ dñs. Recede a nob
 quia ei ad se p̄bere aditū recusant.
 eūz actibz prauis impugnat̄ etiā
 si verbis laudare videant̄. Residu
 um sup̄ illo verbo apud eū mane
 mus. vide i omet. Ad alios venit
 z ap̄ eos māsione facit. z sūt bī q̄
 per baptisimū aut p̄niaz positi ad
 statū salutis in eo p̄seuerāt. et q̄to
 diūti⁹ p̄seuerāt. rāto diūti⁹ sp̄s sc̄tus
 cū eis manz. et si vsq̄ in finē
 hui⁹ vire p̄seuerāt sine peccō mortā
 li tūc sp̄s sc̄tus ppetue cū ip̄is ma
 net. vii Jo. xiiij. Si diligis me mā
 da. m. scr. x. Qui n̄ diligit me ser.
 meos n̄ fuit Sic ei obfuarō mā
 datoz ē signū dilectōis vt dictū ē.
 sic n̄ fuarō ē signū carētie dilectio
 nis. Et sic dilectō ē cā obfuarōis
 mādatoz. sic carētia dilectōis ē cā
 nō obfuarōis. Deficiēte ei cā defi
 cit effectus. et sic est etiā causa n̄ ad
 uer⁹ dei ad nos. Qd dicit Hiero. in
 eplā ad eustochiū & ginē. Difficile
 ē aīaz hūanā aliqd nō amare. q̄ q̄
 nō amat deum amat carnem aut

In die pentheco.

mūdū. Si ergo carnē aut mūdū
aut q̄cūq; terrena amat. tūc de istis
loquit. de istis cogitat. et ea exequit̃
ad q̄ t̄lia trahūt et inclināt. q̄re n̄ p̄t
seruare verba dei. que iubēt his cō
traria. s. celestē p̄ria; d̄siderare. car
nis desideria cōrēnere. mūdū glia;
declinare. aliena nō rapere. p̄pria
largiri Qui igit̃ vult dei verba ob
seruare et in dilectōne dei p̄ficere.
op̄ret q̄ studeat corpus suū et mū
dū nō amare. Un̄ Hiero. vbi sup̄
Necesse est vt amor carnis amore
spūs sup̄et. desiderium desiderio
extinguat̃. q̄quid inde minuit̃ hīc
crescit. Et Aug^o. dicit. Vbi p̄fecta
charitas ibi nulla cupiditas. [Et
sermonē que audistis nō est meus
sed eius q̄ misit me p̄ris]. q. d. fm̄
Chrȳs. Nō solū nō amat me. sed
nec p̄res amat qui hūc sermonem
nō seruat. q̄ sermo quē loq̄r non
est a me sed a p̄fe Subdit Chrȳs.
Dicit aut̄ h̄ q̄ nihil extra p̄res lo/
quit̃. neq; p̄ter illud qd̄ illi videtur
[Nec locutus suz apud vos ma/
nēs.] carnali et visibili p̄sentia [Pa
dyltus aut̄ spūs sc̄tus] Hic dñs cō
solat̃ discipulos. et p̄mo ex illūina
tione quā suscipiēt a spūs sc̄to. [Pa
radyltus aut̄ spūs sc̄tus quem mī
tet pater in nomine meo. ille vos
docebit om̄ia]. i. faciet vos intel
ligere oīa q̄ dico vobis. Nec em̄
dixit dñs apostol̄ post cenā. Tūc
aut̄ apostoli adhuc erant rudes et
i timore positi ex auditu passiōis
xp̄i. ideo ad verba xp̄i male inten/
debāt. et p̄ cōsequēs nō capiebant
ea ad planū. p̄pter qd̄ optuit gra
tiam spūs sc̄ti postea supplere istū
defectū. [Et suggeret vobis oīa q̄
cūq; dixi vobis]. i. ad memoriā

vobis adducet q̄cūq; dico vobis.
Uel spūs sc̄tus docuit eos oīa. que
xp̄s nō dixerat eis nō valentibus
portare. cōmēorauit q̄q; quecūq;
dñs dixerat. et que cōmēdare me/
morienēq̄rūt. ¶ Et nota q̄
dū q̄ sancti apl̄i ad h̄ erant a dño
electi vt euāgeliz̄ qd̄ ip̄e dñs in p̄
uis hierosolimis et galilee locis p̄
dicauerat. ip̄i om̄ibus hoībus p̄di
caret. vt nō sit terra aut locus qui
n̄ audiat euāgelicas tubas. fm̄ il/
lud. In oēm terrā extitit zc̄. Et q̄
apl̄i adhuc timidi erāt et simplices
ad loquēdū verbū dei. et ad annūciā
dū euāgeliz̄ xp̄i. Nō em̄ legit̃ q̄
in quinquaginta diebus que a festo
pasce vsq; ad diē p̄thecostes efflu
rerāt aliquē hoīez ad xp̄i fidez con
uertissent. Et ideo dñs p̄misit eis
spūs sc̄tū. et misit eos vt sederēt in
ciuitate donec induerent̃ virtute
ex alto. et hec p̄missio bodie imple
ta est. Un̄ vt d̄r Act. ij. Dū cōple/
rētur. zc̄. vt habet̃ ex historia scho
lastica. Dū essent om̄es discipuli
simul in cenaculo. subito venit sp̄i
ritus sc̄tus. et repleuit viros et mul
eres. et appuerūt sup̄ capita eorū
radioli ignei ad modū linguarū.
¶ Et nota q̄ iste lingue nō fuerūt
spūs sc̄ti. q̄ creature. s̄ fuerūt signa
visibilia. q̄ signābāt inuisibīlē missi
onē spūs sc̄ti. et q̄ illos inhabitare
p̄ plenitudinē gr̄e. et ita cōmuniter
siebat in p̄mitina ecclia potissime
cū de lauacro ascēdebāt cōuersi vt
manus eis p̄ ap̄los iponebant̃. et
h̄ fuit tūc necessariū et vtile ecclie
p̄ cōuersione infidelitū. et corrobō
ratione cōuersorū. Nūc aut̄ simili
ter mittit̃ spūs sc̄tus. s̄ sine tali visi
bili signo. eo q̄ nō ecclia est i fide

*translatio de beatus
ex matheus*

Sermo

L

et veritate firmata. Et ideo hodie
na die missus est eis spiritus sanctus qui
eos impleuit singulis virtutibus
ad predicandum euangelium et sancte ecclesie
fundamentum necessarium. Nam absque la-
bore. sed et simplici suo dono simul
infundit eis cognitorem omnium virtutum
que in eorum et sancte ecclesie cedebant
utilitate et eos subito tam sapien-
tes et subiles fecit in sapientia profun-
dissima. quod nullus mortalium eis va-
luit comparari sicut eis promissum fuit a
domino. Luc. xxi. Ego dabo vobis os
et sapientiam cui non poterunt resistere
omnes aduersarii vestri. Et b. Hilari-
us. ii. de trinitate dicit. Querite et
intelligite verum mirabilis fuerit
mortui suscitare. an impitius tanta
scientiam intimasse. Et hiero. in epi-
stola ad paulinum. Quicquid alius
exercitator. et quidiana in lege medi-
tatio tribuere solet. hoc illis spiritus
sanctus suggerebat. Secundo absque
studio et prelo exercitatio dedit eis
hodie donum linguarum. ut scilicet quilibet
illoz absque impedimento et contumacia re-
quirebat ad fidei doctrinam scilicet in-
telligere et loqui omnium gentium lin-
guas. ut dicit Leo papa et Mari-
minus in sermonibus huius festi
Et Grego. in omel. hodierna. Et
s. Tho. ii. secunde. q. clxxvi. Quia pro-
ceptum fuit eis a domino Mar. vl. et
Mar. vl. ut discurrentes per vniuer-
sum mundum docerent omnes gentes. et
ideo necessarium fuit eis scire omni-
um gentium linguas. ut ab eis intelligi
posset. et ipsos loquentes possent in-
telligere. Tercio tam copiosam eis
charitatem infudit ut ita animati et
roborati potest timorem deponerent
et veritate fidei intrepide predicarent.
et ut tormenta que prius metuebant

modo gaudentes per nomen iesu susti-
nerent. ut vult b. Grego. in omelia
hodierna. Qui enim prius per metum in
deorum in vno conclaui residebant. et
de christo in sue natiuitatis lingua lo-
qui apte non presumebant. ita hodie
erna die spiritus sancti aduentu roborati
sunt ut ipsum in aliena lingua libere
loquerentur. quod inflammati cor despe-
xit tormenta que prius metuebat.
et vim carnalis fortitudinis vicie
amor conditoris. et ideo etiam constitu-
ti ante conciliium senioris populi denum-
ciationibus eis ne amplius loquerentur
in nomine iesu Respondit petrus cum aliis
apostolis. Oprete deo magis obedire
quam hominibus. Et itez. Si iustum est
in conspectu dei vos potius audire
quam deum vos iudicare Non enim possu-
mus quod vidimus et audimus non
loqui. et sancti apostoli cessi dimitterebatur
tunc ibant gaudentes a conspectu con-
ciliij. quam digni habiti sunt contumelia
pati. Actum. iij. et v. Ecce dicit Gre-
go. Gaudet petrus in verberibus quod
ante timebat in verbis. et qui prius
ancille voce requisitus timuit. post
aduentum spiritus sancti vires principum ces-
sit. Sequitur in euangelio. [Pace
reliquo vobis. pacem meam do vobis]
Hic dominus secundo consolatur suos disci-
pulos. et hoc ex pacis collatione Nam
dominus hec dicit discipulis suis post
cenam cum statim ire voluit ad passi-
onem et mortem. etiam secundum Bern. quasi vl-
timo illis valefaciens forte ruit in
oscula eorum et dixit. Pacem relinquo
vobis. pacem meam do vobis. **R**
Et est notandum quod triplex est pars do-
na Prima est spiritus et est quies hominis
cum exclusionem tribulationis et mole-
stie ab extrinseco ventientis. et illam
dominus non reliquit hic apostoli. sed per

De sancta trinitate

nūciavit eos multa passuros. cū
in fra. xvi. ca. dixit Absq. synagog
facient vos et venit hora vt oīs q
interficiat vos zc scda est pax pe
toris. et est debita subiectio men
tis ad deū viriū inferiorz ad supio
res. et amor priorz et cōsensus cū
ipīs in bono. et illā reliq. dñs su
is in hoc seculo q̄uis adhuc imp
fectā. Vñ Aug. hic dicit. Pacem
nobis reliquit in hoc seculo in qua
manētes hostē vincim⁹. et vt etiā
hec intelligam⁹. Iusti cū habēt
volūntates suas cōformes diuī et
ei subiectas. et vires inferiores sb
iūciūt supioribz et nō tumultuant
passionibus. aut si exurgūt eas re
p̄mūt. et q̄tum in eis est cū oībz
p̄ris cōcordāt in bono et oēs dili
gūt in deo. et ita hñt illā scdaz pa
cem. q̄uis adhuc i perfectā. qz ali
qn dissentire possūt et sepe ab ho
ste ipugnātur sed vincūt et aduer
sa patiūt. sed paciēter tolerant.
Et fm Aug. Ista dñs n̄ dixit suā
sua ei pax quālp̄ in se habet est p
fecta. eo qz sibi nihil omnino in se
ipō repugnat cū mens ei⁹ pfectis
si ma sit et semp fuerat cōformis
deo vires z inferiores plēissime sub
dite supioribus sine omni defectu
et pctō Sed pax quā nobis reliq
q̄uis ab eo signā tñ magis dicen
da est. i. a nobis habita qz defectu
osa z imperfecta. Tercia est pax eter
nitatis et est stabilis ac eterna trā
quillitas beatorz in dei clara visio
ne z beata fructōne cūz exclusionē
oīs mali z positōe omīs boni. Et
illā dñs dicit suā esse. qz et eā habz
in se et nobis eā pmitit se datur
cū dicit. Pacē meā do vobis. et b
z futuro seculo. Vbi sine hoste vi

dimus et regnabimus et vbi nūq
dissentire possumus. et dabit eā il
lis q hic habēt scdā pacē. Vñ in
de verbis dñi dicit Aug. Nō po
terit ad hereditatē dñi puenire q
testimoniū pacis noluit obserua
re. nec pōt cōcordiā habere cū xpō
qui discors voluit esse cū xpiano.
[Nō quō mūdus dat ego do vo
bis.] Mūdus ei. i. homines mūdū
diligentes nō q̄rūt pacē internam
et cordis sed tñ pacē externā et tē
poris. et cū sibi dāt talia pacē non
fāciūt vt deo seruiāt q̄ete. sed fm
Aug. vt q̄ete et sine molestia bo
nis hui⁹ mūdi fruāt. quā pacē fre
quēter sequit multiplicatio pctōz
Deut. xxxij. Incrassat dilatat⁹ est
dilectus meus et recalcitrauit. Et
Osee. vi. Nec fuit iniquitas fororis
tue sodomē. saturitas panis et a
būdātia et ocū. Tercio dñs cōso
lat suos et reuersionis pmissione.
dicēs. [Nō cōturbe cor vestz ne
qz formider creditis in deū z i me
credite.] q. d. Nō recedo sic a vobis
qm̄ adhuc veniā ad vos. Gladio ei
p mortē sed veniā p meā resurre
ctionē. Gladio ascēdendo s̄ reuer
tar iudicādo. imo vado fm būa
nitatem solā. fm cū illā moriar z
ascēdā. s̄ maneo sp fm diuinitatē
z iō nō dberis turbari et formida
re. Quia vt dicit Aug. Tur turba
ret z formidaret cor qñ sic desere
bat oculos qz nō deserebat cor. ibat
cū illud qz hō erat et manebat
p illud qz deus erat. [Si diligere
tis me gauderetis vtiqz: qz vado
ad patrē. qz pater maior me est.]
Non debetis tristari de meo recē
su [sed si diligeretis me] id ē quia
diligitis me. tūc vtiqz debetis gau

habetur in
pax pax

et in deo
pax pax
et in deo
et in deo

et in deo

dere] quia vado ad patre[m] q[uod] maior
me est.] Sed Aug. est in hoc loco
notand[u]m q[uod] in christo sunt due na-
ture. Una est diuina s[ecundu]m qua[m] eq[ui]-
lis est patri et sp[iritu] sancto. et s[ecundu]m il-
lam no[n] est mortuus neq[ue] ascēdit.
q[uia] s[ecundu]m illa[m] immutabil[is] est. nec s[ecundu]m
illa[m] iuit ad p[re]fem. q[uia] s[ecundu]m ea[m] est vbi
q[uod] totus par diuitate qua[m] nullus
cōtinet loc[us]. Alia est hūana natu-
ra in qua no[n] solū minor est p[re]e et
sp[iritu] sancto. imo et minor s[ecundu]m ip[s]o est.
et s[ecundu]m illa[m] cōueniebat sibi ire ad pa-
tre[m] et ascēdere. Discipuli ergo qui
diligebāt christū debebāt gaude-
re. et nos gaudere debem[us] de hūa-
ne nature christi gl[ori]ficatōe et exal-
tatōe. Quia dicit Aug. Eō gratula-
dū est hūane nature. eo q[uod] sic assū-
pta est a verbo vnigenito. vt imor-
talis cōstitueret in celo. atq[ue] sita fie-
ret terra sublimis vt incorruptibi-
lis puluis sederet ad dexterā pa-
tris. q[uod] no[n] hinc gaudet q[uod] sic dili-
git christū. et vt suā natura[m] iā im-
mortalē gratulet[ur] i[n] christo atq[ue] id
ip[s]m speret sibi futurū esse p[er] xpm.
Ista etiā hūanitat[is] christi gl[ori]fica-
tio et exultatio fuit vna causa pro-
pter qua[m] statim post christi ascēsi-
onē discipuli sunt reuer[si] a monte
oliueti in hierusalē cū gaudio ma-
gno. vt dicit Lu. vlti. Et q[uia] dñs iā
statim locutus fuit de sua hūani-
tate s[ecundu]m qua[m] minor est patre. et s[ecundu]m
qua[m] itur[us] fuit ad deū moriēdo re-
surgendo et ascendēdo. ne ex hoc
putaret[ur] solū homo oñdit[us] eis quō
merito crederet[ur] ip[s]m deū esse dicēs
[Et nunc dico vobis priusq[uam] fiat.
vt cū factū fuerit credatis.] q[uod] non
solū s[ed] b[ea]t[us] sed q[uod] etiā p[er] h[oc] sū de[us].
q[uod] certitudinaliter dixi vobis futu-

ra. quod solius dei est. Vñ Aug.
Illud itaq[ue] dicit[ur] cū factū fuerit
q[uod] eum post mortē visuri erāt vi-
uentē. quo visō fuerāt credituri q[uod]
ipse esset christ[us] dei fili[us] q[uod] hoc po-
tuit facere et p[re]dicere ante q[uam] facer[et]
Credituri autē erant nō fide noua
sed aucta. aut certe cū mortuus es-
set defectata cū resurrexisset refe-
cta. s. fide.

De sancta Trinitate

Sermo li.

22

Sicut acci-
pi potest ex dict[is] docto-
rū in tercio sententiarū
di. xrv. Aliq[ui] sunt articuli fidei qui
tā clare et palā in eccl[esi]a p[er] āni circu-
lū manifestant[ur] populo christiano
p[er] doc[tr]inā. p[er] celebrates festoz. p[er] ec-
clesiasticū vsū et ritū. q[uod] null[us] suffi-
ciēter cōpos rōis et nō carēs docto-
re p[er]t[ine]t i[n]g[er]are eos nisi oīno negligat
suā salutē et p[re]tēnat diuinū cultū. nō
visitādo statū[us] t[em]p[or]ib[us] eccl[esi]am. aut
diuinū seruiciū. aut nō attēdat ad
ea q[ue] in eccl[esi]a docēt[ur] āni festiuitatē
b[ea]t[us] ad illa q[ue] agūt[ur]. Et h[uius]m[od]i articu-
los tenet q[ui]libet xpianus sufficiē-
ter cōpos rōis noscere et credere. q[uia]
si i[n]g[er]aret h[uius]m[od]i esset ex sua negligētia
aut p[re]ceptu. et p[er] p[er] se q[ui]s ex sua cul-
pa q[uod] h[uius]m[od]i i[n]g[er]antia nō excusat. Ine-
hos at articulos vn[us] ē ille articul[us]
d[icitur] vnitatē diuine cōntie et trinitatē p[er]
sonaz quē fideles noscere p[oss]unt ex
ip[s]o actu significatōis sue. signat[ur] em[en]-
se q[ui]tidie i[n] no[m]i[n]e p[at]ris et filij et sp[iritu]s
s[an]cti. Et noscere eum p[oss]unt ex his q[ue]
in eccl[esi]a docent[ur] et agunt[ur] et etiā per
celebrates festoz et per eccl[esi]asti-
cū vsū et ritū. Quod ex hoc pa-
tet. Nā eccl[esi]a p[er] totū dñi aduētū

De sancta trinitate

comemoratur quod deus pater misit
in mundum christum dominum per hominem salutem
Secundo per predicationem per diuinum officium
cum et totum ecclesiasticum ritum tunc tam
clare et manifeste ostendit quod quilibet
utens ratione poterit illud ex hominibus suffi-
cienter discere et sic cognoscere esse
in diuisis patris personam. Et in festo
natiuitatis commemoratur quod filius
dei factus est homo et natus est ex vir-
gine maria et hoc iteque tam clare ostendit
in predicationibus et factis et ritibus
ecclesiasticis. quod quilibet ratione utens
et ad hoc sufficienter attendens poterit il-
lud ex his scire. et sic personam filii ag-
noscere. Idem patet fideles noscere ex
his que aguntur in ecclesia in festis re-
surrectionis et ascensionis. In festo ve-
ro penthe. ecclesia commemoratur quod
missus fuit spiritus sanctus in apostolos qui
ipsorum corda inflamauit charitatis
ardore. Et etiam hoc tunc sic clare ostendit
ecclesia per predicationem. per celebrata-
tem. per diuinum officium et cultum. ut qui
libet adultus utens ratione potest h-
er talibus discere. et sic cognoscere per-
sonam spiritus sancti. **Item** hodie
scilicet hodie sancta mater ecclesia totius tri-
nitatis celebrem agit memoriam. et
hoc ideo ut fidelis populus qui per pri-
ora distincta festa nouit personarum
distinctionem. per illud hodiernum toti-
us trinitatis festum agnoscat diuine
essentie unitatem. et sic veraciter sciat
et firmissima fide teneat quod est una
simplicissima ac summa deitas. que
est pater et filius et spiritus sanctus. et quod
hi non sunt tres dii sed unus deus. scilicet
una simplicissima deitas. Hodie
ergo dicendum et predicandum esset de
immenso perfectione diuine nature. et ex-
tollenda esset supereminencia sancte trini-
tatis et indiuidue unitatis. et ocla-

randus esset modus illius singularissimi
me existencie diuine nature in trinitate
personarum et in unitate et simplici-
tate essentie. Sed obstat quod videtur
Augustinus in de trinitate. quod nullibi piculose
us erat quod in materia summe et san-
ctissime trinitatis. propter quod scribi-
tur. Scrutator maiestatis opprobriatus
tura gloria. Obstat etiam ineffabilitas rei
propter quod et verba deficiunt quod
de illo ineffabili sancte trinitatis mys-
terio humana lingua digne valeat
loqui. Itaque dicit Augustinus. vii. de trinitate.
Supereminencia deitatis excedit
usitati eloquii facultatem. et deus verus
cogitare possit. Et super psalmum. lxxv. di-
cit. Deus est ineffabilis et ideo facili-
us dicimus quod non sit quod sit. Sub-
dit. Si terram cogitas aut mare non
est hoc deus. si ea que in terra sunt co-
gitas homines animalia et cetera hominibus.
aut etiam quicquid in ea lucet sol. luna
stelle non est hoc deus. Si angelos
cogitas virtutes prestantes cherubim
et cetera. non sunt hec deus. ipse enim eternus
est. hec omnia sunt res temporales. ipse cre-
ator. ille sunt creature ab ipso deo ni-
hilo facere. Queris igitur quod est deus.
Respondet Augustinus. Nec oculis vidit. nec
auris audiuit. nec in cor hominis ascendit.
quod ergo ascendet in hominis linguam
quod in cor hominis non ascendit. Et be-
atus Gregorius. mora. dicit. Quis propter
indignum est qui potuit dici. nam cuius
laudi non sufficit obstupescere prescientia
quam sufficeret loquens lingua. Er-
go hec nobis obstat. Et tamen ne deus
tam re hodie taceamus omnino. loquamur
de paucis et faciliores et qui si
vulgari et ac eteplari. et dicenda
ad nostram utilitatem et moralem instru-
ctionem ut possumus applicare. Et

Augustinus pro de trinitate ca. 3.
Vbi quia unitas trinitatis patet et alii et ff. ut periculosum
alibi et cetera. ut laboriosum aliquid queritur. Nec scitur
usque aliquid queritur

Sermo LI

aut dicenda salubri⁹ pferant⁹ z vilius intelligant⁹ et audiant indigemus spū sancti gra. p q nobis imptada ad eam⁹ maria & ginē z eā deuote salutem⁹ angelica saluta⁹ tōe. **N** Duplex i nobis est homo. s. exterior q est sensualitas nra cū omnibz viribz suis z potentijs. z corpus cū oibz organis et p⁹ribz suis. Scdm hūc exteriorē hominē cōicamus cū brutis bestijs q habent sensū et corpus sicut nos imo aliq bestie in hoz pluribz nos excellūt. Bonitas aut hoīs nō cōsistit in his que sunt huic exteriori homi bona. sed in bestijs ita est q dicunt⁹ bone a robore viriū suaz. a velocitate cursus. a viuacitate sēsus. a sanitate et pulchritudine corporis. et a siliibz corporis dispositōibz q inter ea q ipis pueniūt conuenit optima. Ali⁹ est hō interior. z est ipa rō. quā in f oēs corporeas creaturas de⁹ soli dedit hōi. Et ille interior noster hō est in nobz ps melior et dignior valde. Prio ex hoc q fm eam hō est dei capax. et fm eā deo et sanctis angelis assimilat⁹. sed fm exteriorē hoīem assimilat⁹ hō brutis. Ideo dicit brūis Bug. sup Job. Vita hoīm media est inter pecorū vitā et angelorum si uiuit hō fm carnē pecoribz assimilat⁹. si uiuit fm spiritū. i. interiorē hoīez āgelis sociat⁹. Scdo ex hoc interior nī hō melior est exteriorē. q fm exteriorē hominē. id ē sensum nostz nihil cognoscimus aut a mam⁹ nisi sensibilia. sic z bestie faciūt. fm rōnem vero nōscere possum⁹ spūalia et celestia. imo z deū possum⁹ p rōem nōscere z amare euz laudare. z pncipes fieri

sue bñtudinē eterne. Tercio ex hō pcellit hō interior exteriorē. qz in bonis corpis nō consistit felicitas nra. nec dicimur boni hoīes ā bonis corpis sed ā bonis aīe seu hominis interioris dicimur boni. et in illoz habitōe p̄sistit felicitas humana. Sicut etiā Aristot. dicit q pmo et. r. ethico. defmiat optimus hoīs bonū z finē vltimū desideriorū suoz cōsistere in cōtēplatione pfecta diuinissimaz rez. cōformit⁹ ad illud qd dicit dñs Jobā. xviij. Nec est vita eterna vt cognoscant te deū vep⁹ et quē misisti iesū christū. Et qbus docemur q nō est nobis cura habēda quō corpus vegetem⁹ z carnē ipīguem⁹ s. sūmope nobis curadū est vt corpus nostz taliter disponam⁹ qliter optime est aptū spūi seruire. ad hō etem daturū est homi suū corpus vt spūi subseruiat p acq̄redis virtutibz et p exercēdis opibz bonis. z sic d ce teris q sūt vera hoīs bona. Et fm que hō assimilat⁹ deo z angelis sanctis. Ille ergo ē finis imo z totius exterioris hoīs nri vt seruiat spūi ad opa bona q spūs in hac vita nō potest sine corpis ministerio operari. Et quia ordinata ad finē aliquē tūc solū sūt bona cū sunt fini ppor⁹tionata z tāto sūt meliora qnto sūt fini magis cōgrua. qz ipm corpus nostz tūc est bonū et bñ se habēs qn est sic dispositū in robore et ualitudine q est bñ habile z dispositū ad p̄mptē subfūēduz spūi ad opa spūalia z diuina. z tñ b qd hō p̄t p̄grue exercere etiā illa opa q si bi fm suū statū incūbūt faciēda ita vt corp⁹ nō ex supflua z nimia viuacitate lasciuat. nec ex debilitate

De sancta trinitate

te nimia sub onere deficiat. **P**rimus ergo interioris hoīs .s. rōnalis spūs nři ē vt assimilet̃ dō suo. cui et de facto et de sui natura ī aliqbus assimilāt. et adhuc in pluribus alijs assimilari pōt. Ad quod nobis sūme cōnādū est. qz quāto plus et in pluribz hō assimilāt dō suo. tāto melior est dignior z acceprior creatori. **P**rima itaqz sili- tudo rōnalis spūs ad deū fm Aug. in sermōe de imagine ē. qz sicut deus est vbiqz in toto vniuerso et in q̄libet pte illius z oīa viuificās mouēs et gubnās. fm illud Act. xvij. In eo sum⁹ viuimus et mouemur. Sic aīa rōnalis est ī toto suo corpore et in qualibz eius pte ipm totū et singulas ei⁹ ptes viuificās gubnās et mouēs. Secūda similitudo rōnalis spūs ad deū fm Aug. vbi pūs est fm tres potentias aīe nobiles. q̄ sūt mēoria intellectus z volūtas. In illis em̄ aīa gerit imaginē et magnā similitudinē scē trinitatis increate. qz sicut in diuina natura est vnitas essentie z trinitas psonaz. ita etiā in vna z simplicia ac indiuiduali essentia rōnalis anime sūt tres potētie. .s. memoria intellect⁹ z volūtas cū habitudine actuū suoz ad inuicē in pductōe. sic est originatio psonaz in diuis. Sicut em̄ a mēoria secūda spēs vbiū mērale etiā ab illo et memoria pducit̃ in nobis amor. ita ī diuina nata fili⁹ par vbo pcedit a paterna mēoria. et ab vtroqz. .s. p̄e et filio pducit̃ spūs sc̄tus q̄ est amor et nex⁹ vtriusqz. scz p̄is et filij amorosus. Et licz aīa rōnalis nō sit adequate z oīi mode filius benedictę trinitati. sic

nec aliq creatura ei pōt oīmode et p oīa assilari. in nulla tñ alia creatura repit̃ ppinqz et filioz dī imago qz in aīa rōnali. Nec est mag⁹ dignitas hoīs qz fm pte suā nobiliorē factus est tā excellēt ad imaginē creatoris. et nō solū ad imaginē patris aut solū filij aut soluz spūs sc̄ti. sed ad imaginē toti⁹ scē ac indiuidue trinitatis. Et qz valde cauem⁹ ne imagines lapideas aut ligneas scēoz viliter vestiam⁹ sed ornām⁹ auro et rebus p̄ciōs. q̄to magis cauere debem⁹ ne vitā imaginem oīpotētis dei sanctę z indiue trinitatis difformem⁹ p p̄tā et viciā. deo in illa sua imagine valde displicabilia. s. magis ornare debem⁹ decore bonoz opēz z virtutum. **T**ercio in bñdicta trinitate tres diuine psonę inter se pfecte et plenissime sūt p̄cordes. ita qz nūbil velit vna qd non velit alia. nec vna itelligit aliqd qd nō itelligit alia. nec vna aliqd extra opat̃ qd nō alia opat̃. Et ī hac etiā ei p pōse assimilari debem⁹ fm creatam nām imaginē. vt. .s. etiā voluntas nra nūbil velit nec opandū ad extra impet nisi qd intrinsec⁹ cōgiscit z iudicat volendū esse z opandū ad extra fm vēr dictam cōratiōis. nec extrinsec⁹ iudicet aliqd volendū aut opandū nisi qd mēoria ex diuis legibus et eruditōibz ei of fert et sibi offerendū reseruat. deo aut taliter facti siles sunt boni. et q̄nto meliores tāto siliiores. Sed mali nō sic sunt deo siles. qz volūtas in eis multa vult mala et opatur q̄ nō recta rō sed pueria aut se sus dicat et iudicat faciendū q̄ sibi nō offert memoria cōformit̃ diuī

nis legibus et regulis. Quarto de
in toto mūdo pfectū habz domi/
niū. ita vt de oibz disponat ad bñ
placitū suū. et nihil possit resistere
sue volūtati. oia ei q̄cuqz voluit
dñs fecit. Sīc hō conat̄ ad b opa
rī vt sup corpus suū et sup omēs
inferiores aīe vires et in toto ani
me sue regno sup oēs mot⁹ opa/
riones et passiones ip̄a rō sua sp̄
pncipatū obtineat. ita vt nihil ī to
to illo regno aīe fiat contra rōnis
recte iudiciū et imperiū volūtātē.
z si vnq̄ aduersus rōem aliq̄s in/
ordinatus erurgat mot⁹. statī ip̄a
ratio ei occurrat z ip̄m reprimat. ei
resistat aut totalit̄ excludat. et neq̄
q̄s eū in suo regno morari aut inua/
lescere pmittat. als ei ad culpam
et nō sensui aut corp̄i imputat. Ad
hoc enī rō data est z ad hoc est in
aīe regno sup̄me posita. vt omēs
inferiores aīe vires z potētiās q̄si
vulgus q̄dā sibi subiectū a mal/
coerceat. et in suos debitos fines
regat et dirigat. q̄d z facere potest
q̄re cū hō facere negligit ei ad pec/
catū merito imputat. Et aut̄ hō
in hoc deo assimilet̄ et ratio ceterū
que in hoīe sunt potēter dñet ne/
cessariū est vt hō corp⁹ suū mace/
ret et affligat p aliq̄s rōnabiles ca/
stigationes. vt p ieiunia. vigiliās.
labores. asperitates vestitū. simplici/
tatem et paupertatē victus z cetera
hōmō p que caro domat̄ ne cōtra
sp̄itū seniat. sicut equus frenat̄. z
freneticus ligat̄. ip̄a etenī carne sic
rōnabilit̄ domita et frenata ma/
ximus stimul⁹ pūgendi nos dia/
bolo est ablat⁹. Hac rō discipli/
na carnis deficiēte qua nō solū in/
surgit cōtra sp̄itū sed et ip̄m ad

se trahit. nec possunt diabol⁹ aut
mūdos efficac⁹ declinare rōnalez
appetitū q̄s mediāte effrenitate et
lascīvia sensualitatis. Quīto fm
Aug. in p̄dicto fmone de imagine
Deus ē charitatī. bon⁹. patiens
mitis. misericors. liberal⁹. fortis. et
ita de alijs dignitatibz z virtutibz de
coribus. Unde vt dicit ps. Domi/
nus decorē induit. Idē sanctus
Aug. Omī splēdore virtutū z tot⁹
virtuose bonitatis decore ornat⁹
est. Debet igit̄ hō ad hoc conari vt
creatori suo in his p sue exiguitatē
modulo silet. Nā de⁹ ad b creauit
hoīem vt eis dē virtutibz et sibi
pfectōnibz plūmis insigniret et or/
naret et quasi dignitatis vestimētū
eis dēz vestiret q̄bus suis creator
indutus est. vt. s. aīa hoīs vestiret
habitu charitatis sapie iusticie for/
titudinis liberalitatis r̄pantie pa/
tencie prudēcie zc. Et subiūgit Au/
gu. Aliq̄s virtutes q̄rū q̄sqz plus
in se bz tāto ppior est deo z maio/
rē sui creatoris gerit silitudinē. qz
ad ip̄m succedit nō locoz interval/
lis sed virtutū silitudie. Et Hugo
in dydascalico dīc. In b mūdo hō
deo siliis ē. eo q̄ sapiēs ē q̄ iust⁹ est
cētisqz virtutibz adornat⁹. Quāto
aut̄ pl⁹ sapim⁹ z iusti sum⁹ tanto
pl⁹ deo pformamur. z q̄ro pl⁹ deo
pformamur tāto pl⁹ sapim⁹ z iu/
sti sum⁹. Vlex q̄ sapia iusticia z oīs
virt⁹ ī deo imēsa ē ī nobis at̄ puū
qd et tenue qd. z iō ip̄a virt⁹ ē sua
natura z p̄pā eēntia. ī nobis autēz
accidēs qd dā et supaddita forma.
et ī nobis incipit relucere et tpe qd
ī eo sp̄ fuit. z qd ī nob trāsīt ap̄d il/
lū icōmutabile existit. Sexto de⁹
semp seipm cognoscit z amat im/

De sancta trinitate

mente, perfecte, et sine intermissione
et tota salus hominis et meritum eius
hic et tunc tota salus et felicitas sua
principue consistit in hoc ut, sine his deo
assimiletur secundum tres nobiles poten-
tias anime secundum quas est ymago crea-
toris, ut sunt memoria intellectus et
voluntas. Debet enim homo in hac vita
secundum energiam sui status diligentissi-
me conari et laborare. Primo ut per
intellectum suum deum cognoscat et ipse
excellensimam dignitatem et inestimam
perfectorem et ea que secundum eius voluntatem
sunt agenda, vitanda, credenda, spernenda,
et timenda ac magnalia mira et
stupenda, que ipse deus ab initio mun-
di fecit et usque ad consummationem seculi
facturus est et deinceps operabitur in
eternum. Ad hec autem intelligenda et
cognoscenda, valde utilis est nobis
diligens auditio verbi dei, attentum le-
ctio et frequens meditatio verborum
sacre scripture, unde propheta Decla-
ratio sermonum tuorum illuminat et
intellectum dat puillis. Et itez, Lu-
cerna pedibus meis verbum tuum.
Secundo debet homo conari ut volunta-
tem dei super omnia diligat, non per mo-
dum utilis diligenti sed sub ratione su-
preme boni in se ipse perfecti, propter se tantum
amabilis et desiderabilis, et mediante
te isto dei amore debet homo moveri
ad faciendum opera sua libera amo-
res vel odia respectu quorumcumque crea-
turarum. Nullus enim actus alicuius
voluntatis nostre est vere virtuosus
et eterne vite meritorius nisi aliquo
modo dependeat a predicto dei amore
vel habitu eiusdem dictum fuit in quo
dam alio sermone. Quicumque autem
virtutis accipit mediante illo dei amo-
re libere elicita voluntate informa-
tione charitatis ille deo est acceptus et

eterne vite meritorius, etiam si et ra-
tionabili impedimento nullus seque-
retur exterior actus. Ita enim potissimum
deus in interioribus actibus perfecti-
onem voluntatis et in se meritum posu-
it: eo quod illa in omnium potestate equa-
liter existunt, omnes enim equaliter ama-
re possumus, omnes equaliter bonum
velle et malum odire, divites et pau-
peres, fortes et debiles etiam si pecunia
equaliter dare non possumus aut opus
aliquod extrinsecum operari. Tertio debet
homo ad hoc conari ut homo in memoria
ipsius domini dei sui iugiter recordetur, et
ipsum frequenter cogitet cum innumerabi-
libus beneficiis eius que ipse nobis exhibuit
creando redimendo et quotidie ex-
hibet gubernando et exhibiturus est
perpetue glorificatione. De hac assimila-
tione hominis loquitur Augustinus in sermone
de ymagine domini. His tribus anime excel-
lentibus dignitatibus et potentibus in-
venitur in deum verti. Unde ut quantum a
nobis intelligitur, tantum diligatur, nec
duo illa sufficiunt, nisi memoria ad-
dat, ut deus spiritus in mente intelligatur, ma-
neat, et pater habeatur. Et Hugo in
de domo consue edificanda, dicit. Sic
non est momentum in quo non utamur di-
vinitate et misericordia. Sic dignissi-
mum est ut non transcat momentum quando cum
quantum nature fragilitas permittit in
nostra memoria cum suis benefi-
ciis habeamus, ut etiam occasione illorum
eius a quo tanta bona suscepimus toto cor-
de et totis visceribus diligamus. **¶**
Ad hoc autem ut homo sic deo ad-
hereat, et ei illo modo secundum has tres
potentias assilatur valde necessaria est
sibi primo custodia exteriorum sen-
suum, cum enim sensibilia obiecta per
ostia corporis, hoc est per carnales
sensum in interiora animi penetrant

ricipim a creatore auersū et ad ex
 teriora educum p varia desideria
 spargūt et varijs desiderijs in di
 uersa rapiūt et diffundūt. Secū
 do necessaria est sibi fuga a cōcu
 piscētijs suis. nō tñ corpe et loco
 sed ampl⁹ fugere optz corde et af
 fectu. Dicit em Aug. xij. p̄f. cor
 pus pondere suo moueri ad locū
 suū. subdit. Pond⁹ meum amor
meus. co feror q̄cuqz feror. Vult
 q̄ sicut corpa mouent⁹ ad illa loca
 ad que trahūt ea sue q̄litate⁹ mo
 tiue grauitas et leuitas. ita anim⁹
 hoīs p amorē suū fert⁹ in ip̄z ama
 tū ei cōtinue adherēdo. d̄ ip̄o sedu
 le cogitādo. et sic amor seculi et ter
 renorū mentē hoīs a deo vertit. et
 nihil debile qd de supernis cogita
 re pmittit. sed totā mentis atten
 tionē ad illa terrena q̄ diligit d̄fle
 cit. Tercio necessaria est mūdifi
 catio cordis ab oibz illicitis affectō
 nibz et vlt⁹ ab immūdia malaz
 vanaz fatuarū cogitationū. in q̄
 bus scz aduersus primū cogitant⁹
 amara. aut hui⁹ mente ptractant⁹
 immūda. aut q̄bus concipiunt⁹ in
 utilia. ea scz que nec ad salutē aut
 utilitatē suā aut primorū p̄tinent
 aut q̄ cū corde q̄ntūcūqz delibe
 rata fuerint cū nequnt p nos esse
 etui mancipari. Nam sine tali mū
 dificationē nō pōt mens de occultis
 et diuinis illustrari. s̄ mūdis cordi
 bus hoc pmittit. Nat. v. cū dicit.
Beati mūdo corde qm̄ tē. Et ali
 bi dicit. Spūs s̄ discipline fugiet
 fictū et aufert se a cogitatōibz que
 sunt sine intellectu. Purificemus
 ḡ corda n̄ra ab h̄mōi immūdis il
 licitis inutilibz et vanis. et porte
 mus deū in mente. n̄ra p iugem
 meditātōem oipotentissime maie
 statis sue. vt sic hūiliemur sibi. et ei
 in oibz obediam⁹ p iugē memo
 riā sue infinite sapiētie. qz lucide in
 ruetur oīa vt ex h̄ pudore conce
 pro caueam⁹ mala agere. et i cla
 ro diuino aspectu et in sue p̄sentia
 maiestatis p iugem p̄tēplationem
 in mēse bonitat⁹ sue vt ex h̄ moue
 amur ad ip̄m sedule sup oīa dili
 gēdū. p iugē meditātōz sue rigoro
 se iusticie vt ex hoc detestemur pec
 cata p̄terita et caueam⁹ futura. p
 iugem cōsideratōem infinite largi
 tatis sue et miscōie ad erectionem
 sp̄ei n̄re de gr̄a et beatitudie obti
 nenda. p iugē meditātōem ineffa
 bilis bñficentie sue erga nos vt ex
 hoc moueamur ad sibi reddendū
 p his gr̄az. possibiles actiōes. ad
 plenū et cū nemo sibi retribuere
 pōt. imo q̄nto plus hō deo tribu
 it tāto ei cōtinue ampl⁹ obligat⁹.
 qz nō retribuim⁹ ei nisi opa bona
 ad eius honorē faciēdo. sed et illa
 sunt dei dona. et crescentibz donis
 crescant et rōes donorū. s̄m Greg.
 His itaqz et alijs cōsilijs porte
 mus deū hic in memoria n̄ra. i in
 telligentia n̄ra. in n̄ra affectōe. et i
 firmā n̄ram voluntatē et totā vi
 tā n̄ram sic cōformem⁹ aliq̄l⁹ sue
 sanctissime et rectissime volūtati.
 vt increamur illuc puenire vbi iā
 non p speculū et in enigmate s̄ re
 uelata facie cōtemplabimur glori
 am d̄ni. et claro intuitu videbim⁹
 ineffabile illaz diuinaz psonarū
 pluralitatē. et diuine essētie sum
 pliāssimā vnitatē. quo nos toto
 corde tendere et felicis puenire fa
 ciat ip̄a summa trinitas et indiui
 sa vnitas Amen

Dñica prima post trini.

Dñica prima post trinitatis
Sermo lñ.

Primo qui

Adam erat dives et indu-

bat purpura et bysso et

Lu. xvi. **R** Circa hanc pma

euangelij pte consideradū ē q̄ dives

ille nō memorat res illas iniuste

acq̄suisse aut possedisse. Ex q̄ patz

f̄m Bre. in ome. quāta pena mul-

trand⁹ sit q̄ aliena rapit cū inferni

dānatōe pcutiāz hic dives q̄ ppria

nō largit. propter qd̄ nemo se se-

curū estimet dicēdo apud se. Alie-

na nō recipio s̄z p̄cessis licent⁹ vroz

quia dives ille nō ideo punit⁹ est

qz aliena abstulit. sed qz is accept⁹

rebus malus vsus fuit. Et b̄ tripli-

citer vt hic tangit. Prio ad vestiū

exteriorē ostentationē et interiores

mollicie. primū ostendit⁹ in nuā

p̄ purpurā et mollicies p̄ byssū

q̄ f̄m Bed. est genus lini cadidissi-

mi. Secdo ad gulositatē et sup̄tuo-

sam abarioz p̄patōem. qm̄ nō ra-

ro et rōnabilibz causis. vt p̄p̄t

honestatē hospitū vel amicoz sed

q̄tidie epulabat⁹ splēdide. Tercō

abusus ē diuitijs in male eas reti-

nēdo. qz sic nō subuenit lazaro vt

subdit. sic nec alijs indigentibz. ex

q̄ oīno inexcusabil⁹ est. cū ipi⁹ indi-

gētia ipm̄ latere nō potuit. qz iace-

bat ante ianuā eius. Et exiens et in-

trās eū viderat. vt ad cōpatiendū

cū moueret nō solū paup̄tas: sed

et ipius magna infirmitas. ¶ Di-

ceret aliq̄s. ex dictis seq̄tur q̄ p̄ci-

ositas et ornatus vestiū sit p̄c̄m.

Rñdz Bre. sic. Si cultus subtiliū

p̄ciosazqz vestiū peccatū nō esset.

nequaqz sermo dei tā vigilāter ex-

primeret q̄ dives q̄ torquebatur

apud inferos bisso et purpura in-

duebat. Nemo em̄ vestimēta p̄cio-

sa. i. statū ppriū excedēta f̄m san-

Tho. nisi ad inanē gl̄iam q̄rit: vt

honoratior esse videat. Nēo etiaz

vult illis p̄ciosis vestibz induit⁹

ab alijs nō possit videri. Elidesā.

Tho. ij. q. clxx. de modestia cir-

ca exteriorē ornatū. Seq̄t in lra.

[Et erat qdam mendic⁹ noie laza-

rus.] In illo paup̄e tria sunt no-

tāda. Primū grauis infirmitas qz

nō sedit nec stetit s̄z iacebat ad ia-

nuā diuitis vlceribz plenus.] Se-

cundū est cruciat⁹ famis et magna

egestas. qz cupiebat saturari d̄ mi-

cis que cadebāt de mēsa diuitis. et

nemo illi dabat.] Terciū est patiē-

tia in sufferēdo. p̄ quā illa aduersa

sibi vtilia fecit. et vite et̄ne merito-

ria. dicēte Lbryf. ideo angeli am̄

nistrātes tulerūt et locauerūt euz

in sinū abrahe.] Quia licz despect⁹

iaceret nō d̄spauit nec blasphemā-

uit dicēs. Dic dives in neq̄tia vi-

uens gaudet et tribulatōez nō pa-

titur. ego vero nec obtinere valeo

necessariā esq̄. s̄z patiēter sustinuit

Beda. Audiam⁹ qd̄ vtrqz passi sūt

in terra. audiamus qd̄ vterqz pati-

atur apud inferos. tēpale p̄terit⁹:

quod eternū est seq̄t. vterqz mor-

tuus est. sed illū angeli suscepērūt

istū et pene. Dicit em̄ in euāgelio

[Factū est vt moreret lazarus men-

dicus et portaret⁹ ab angelis in si-

nū abrahe.] Sed de diuite dicit⁹.

[Mortu⁹ est autē dives et sepul-

tus est i inferno.] Ecce vterqz mor-

tuus est. sed illū angeli suscepērūt

et illū magnitudo ifernaliū pena-

rum. ¶ Et notandū q̄ euan-

gelū non vitupat omnē diuitem
sed illū qui diuitijs abutit̃ mō p/
dico. nec laudat etiā oēm paupe/
rem sed iustū et patientē. q̃lis erat
lazarus. Unde Ambro. Non oīs
paup̃as sancta. nec oēs diuicie cri/
minose. sed vt luxuria infamat di/
uitias. sic paup̃atē cōmēdat san/
ctitas. **Sepult⁹** ē i inferno. **Au.**
i de 2 cor. cūq; **Sepultura** i inferno
est pfunditas penarū que sup̃bos
et misericordes post hāc vitam vo/
rat. Qñ ergo infirmitatis et gestas/
tis magnitudo nos p̃mit hūc la/
zarum cogitem⁹ et patienter susti/
neamus. imo et letanter accipia/
mus mala i vita illa. vt sicut laza/
rus ita et nos cōsolari mereamur
in vita eterna. Sequit̃ in lra. **[Ele**
uans autē diues oculos. s. cū elz in
tormentis vidit abrahā a longe et
lazarū i sinu ei⁹. et ip̃e clamās dixit
P̃r abrahā misere mei: mitte la/
zarū vt int̃gar extremū digitū sui
in aqua vt refrigeret linguā meā.
qz crucior in hac flāma. **] Florāter**
diatur eleuasse oculos. qz erat in p/
fundo inferni. vbi in tormentis cri/
stus leuauit oculos ad pauperes
ad quē ip̃os leuare noluit cū esset
in delicijs. Hic primo cōsideran/
da est seueritas diuicie iusticie in re/
tribuendo s̃m Bre. quia diues il/
le q̃ vulnerato paup̃i mēse sue mi/
serie dare noluit. in inferno posuit
vsq; ad mīma petenda venit. Nā
guttā aque a lazaro petijt q̃ cidez
in hac vita mīcas panis negauit.
[Secundo notādū est q̃ in infer
no existentes aut in celo sunt solū
spūs nō habētes digitos linguas
aut alia membra corp̃ea. et quod
hic dicit̃ de digitis lazari et lingua

diuitis est metaphorice dictū. Nā
p̃ digitū lazari dēm⁹ intelligere ope/
ra sua bona q̃bus meruit vitam
eternā. Et p̃ extremū digitū intelli/
gunt̃ mīma opa ip̃ius bona. Et p̃
guttā aque ip̃ius refrigeratē intel/
ligit̃ misericordia alleuiās miserā
Et p̃ linguā diuitis intelligūt̃ pec/
cata que p̃ linguā cōmisit. et sic di/
ues in tormentis petijt vt ex operi/
bus bonis lazari etiā minima sibi
opa misericordie darēt. vt propte/
rea sibi mitigaret̃ pena sua quam
pariebat̃ p̃ peccatis q̃ hic cōmisit.
et sp̃cialiter p̃ linguā. **[S; dices**
quare diues in igne positus magis
linguā refrigerari petijt cū ip̃um
nō loquacitati vacante dñs dixe/
rit sed cū clarōe et tenaciā et p̃ eda/
citātē peccasse. Rñdet̃ q̃ ideo am/
pli⁹ cruciabat̃ in lingua. qz ip̃a am/
pli⁹ peccauit. s. loq̃citare et edacita/
te. vñ Petr⁹ rauēnas. **Ligua** ma/
gis vñt̃ q̃ paup̃i insultauit et mīcas
negauit. hec gustat tormentā q̃ p̃ci/
olos cibos et odorata pocula de/
gustauit. s̃m illud Sap. xi. Per q̃
quis peccat per hec et torquet̃. Et
Bre. in omel. In cōuiujs abūda/
re loquacitas solet. quare is q̃ hic
male conuiuat⁹ dicit̃ apud infer/
num grauius in lingua torq̃ri p̃/
bibetur. p̃terea nanq; male conui/
uante culpa famulat̃ loquacitas
loq̃citātēq; ludendi leuitas. Scri/
bit̃ ei. Sedit popul⁹ māducare et
bibere et surrexerūt ludere. et prius
q̃ ad ludendū moueat̃ corpus ad
locos et vba inania mouet̃ lingua
Propt̃ h̃ s̃m san. Tho. ij. ij. q. cxi
viij. multiloquiū et scurrilitas po/
nūt̃ filie gule. Consequēter ostēdit̃
quō abrahā clamorē diuitis nō

Dominica prima post trini.

exaudivit. Quia scribit puer .xri.
Qui obturat aures suas ad clamo-
re paupis clamabit ipse et non exau-
diat. Unde sequitur. [Et dixit illi abra-
am. Fili recordare quia receperisti bona
in vita tua et lazarus filius mala. nunc
autem hic consolatur tu et cruciatur.]
Christo. Receperisti et. q. d. Si quid
boni fecisti in vita tua. unde tibi pre-
mium deberet totum receperisti in hoc
mundo. epulas datur. oblectatus
successibus plenis. Dicit autem si quid ma-
li commisit ignis aduersitatum purga-
uit cum paupertate fame et extrinsecis op-
pressus miseris fuit. et uterque vestitus
hic nudus accessit. hic quidem a pec-
catis propter hominum consolaciones sor-
titus eternam. per modicam tribulationem pro-
pter meritum patientie. tu vero a iusti-
cia propter hominum immitigabilem per-
fers penam per modicam delectationem.
Momentaneum enim est quod delectat
finitum Bre. et eternum quod cruciat. Et
nota hic consequitur Bre. in omelia.
Et in his oibus inter nos et
vos chaos magnum firmatum est.
Theop. Chaos magnum significat
distantiam iustorum a peccatoribus. Nam si
cuius affectus eorum varii erant. ita et
mansuetudo non modicum differunt. Ul-
timus glo. Chaos magnum est magna
distantia meritum quod firmata est ri-
gore diuine iusticie. [ut hi qui volunt
hic transire ad vos non possunt. et.]
Chrysostomus. q. d. Videre possumus non
autem transire. et nos videmus quod perdidere-
tis. et nostra gaudia cumulat vestra tor-
menta. Unde sanctus theodorus. di. vlti. quatuor-
libri. q. ij. ar. ij. sub argu. ij. dicit.
quod damnati ante diem iudicii videbunt
beatos in gloria. non hoc modo quod vide-
ant quilibet sit eorum gloria. sed solummodo

do cognoscere eos in gloria quodam iusti-
mabili. et ex hoc turbabuntur. tunc pro-
pter inuidiam dolentes de felicitate
beatorum. in damnationem namque marie viget
inuidia propter defectum charitatis
et propter amorem sui. tunc etiam propter hoc quod
ipsi tales gloriam amiserunt. Unde Sa-
piencie. ij. de impijs dicit. Videntes
turbabuntur terrore horribili. Et hoc
vult Chrysostomus. in auctoritate sua. et quod se-
quitur in auctoritate. et vestra tormenta cum-
mulant nostra gaudia. de hoc vide gre-
gorium in omelia. circa sequentem textum.
Sequitur. [Rogo ergo te pater ut mit-
tas eum in domum patris mei. habeo
enim quoniam frater ut restet illis ne et ip-
si veniant in locum hunc tormentorum.]
Bre. Dico considera quanta ardenti di-
uiti ad supplicium cumulantur. nam ad
penam suam ei cognitio seruatur et memo-
ria. cognoscit enim lazarum quem despe-
xit. fratrumque suorum meminit quos reli-
quit. Et nota quod Ero. ij. dicit. Ego
sum deus fortis zelotes visitans ini-
quitates patrum in filios usque in terci-
am vel quartam generationem. Quod
Hieronymus. in ezechiel. et Augustinus. super psalmum
Deus laudem me. et. de filiis peccata pa-
trum imitantes accipiendum censent. et
ideo pena illorum propter iniquorum quorum
imitatione alij peccant et damnant meri-
to augentur ex imitatoribus eorum damna-
tis. sicut Augustinus. dicit. Quia pena attriti ad
huc crescit dum aliquis damnatus qui per
suam prauam doctrinam corruptus est
Unde et forte diues ille sciens fra-
tres suos imitatione sui corruptos.
timuit plus puniri si et ipsi sic per-
uerant. et exemplo ipsius bona sua in co-
mesationibus et veste splendida expo-
nerent nulla de eis opera misericordie
die faciendo. Petenti autem diuiti
abraham prius respondit di. [Habent

moysen et prophetas audiat illos.]
 Eryf. Vocat hic Moysen et propheta
 scripta mosaica et prophetica.
 Grego. Si diues qui dei verba des-
 spererat hec audire non posse suos
 sequaces existat. Un rñdit diues
 [Nō pñ. s. si quis ex mortuis iterit ad
 eos penitentiā agat.] Cui mor vera
 et sententiā rñderit. Si moysen et p-
 phetas non audiuit. neque si quis ex
 mortuis resurrexerit credent ei.]
 Eryf. Quia autem verum sit quod
 non auscultant scripturas nec mor-
 tuis rediunt auscultant. ostendit
 indei qui nunc quidem voluerunt occidere
 lazaro. nunc vero inuadebant apostolos.
 cum tamen a mortuis nonnulli resurrexerit
 sent hora crucifixionis. Sed et illud
 considera quod quilibet mortuus seruus
 est. quicquid vero dicitur scripte dicit dominus
 Un et si resurgat mortuus et si celitus
 descendat angelus omnibus sunt magis
 digna fide scripture. Nam angelorum
 dominus atque vinorum et mortuorum eas in-
 stituit. Si autem sciret hoc deus quod mor-
 tui resurgentes possent viuere non
 obmisisset quod per utilitatem nostram quod
 singula tractat. sed et si crebro resur-
 geret mortui homo iterum contineret. s. et
 diabolus facile induceret peruersa
 dogmata illud quoque per organa sua
 fingens non quidem suscitatus est de factis
 ctos sed quibusdam fallacijs spectan-
 tiū frustras inuitū vel ingeminās
 quiddam morē silare. Ite Simon de
 cassia i de doctrina christiana. Mul-
 ti dum viuunt operantur quępiam ex mor-
 tuis resurgere ut annūderet sibi quod
 boni quod mali post hanc vitam erit. et
 quod asserunt se ad meliora conuertere. si
 ex mortuis iam notis audierint va-
 esse. quod per fidem sancta ecclesia dogmatu-
 r. s. in reprobū sensū hominū op-

tantes dati sunt ut magis velint in
 meliora mutari ex vno resurgenti
 ex mortuis in fine seculi quod ex fide
 vniuersalis ecclesie qui credit omnes ex
 mortuis in fine seculi resurrecturos
 Quis autem ex mortuis veniens non
 uir dissuadere peccata et homines ad
 meliora conuertere quod moysaica lex
 quod scriptura scripturarum. quod ipsa ve-
 ritas qui humanis mentibus interlucet.
 Quis ex mortuis aptior alterius se-
 culi bona vel mala predicere ad pe-
 nitentiā imitatur cautiorem quam christus qui
 vere infernū nouit et celū. per quem
 facta sunt omnia et secula. Habebant
 illa tempora moysen et prophetas. habent
 illa tempora christiana hos et christum zapo-
 stolos. si istis peruersi non credunt quod
 modo credet homini ex mortis venienti
 Si ergo qui resurrexit et qui multos sus-
 citauit. et apostolis qui in eius virtute de-
 fectos a tumultu renouarunt non cre-
 dunt. neque si resurgat ceterū milia. Nam
 si angeli omnes euangelizarent in mundo
 in linguis humanis vera predicarent. si
 omnes mortui renouarentur ad vitam cum
 scia. cum potestate loquendi. si ostenderet o-
 culis humanis bona superna et infer-
 ni tormenta. super hec omnia plus est christus
 cui non quibus adhibenda est fides
 Nota circa illa quod inueniunt
 mali et carnales homines qui amant su-
 am peruersam vitam nec volunt ab ea per
 scripture ammonitiones conuertere. et ex-
 cusationes frivolas sue peruersitatis di-
 cunt. Nescimus an ita sit ut scribitur.
 sed si quis ex mortuis resurrexerit et
 nobis annūciat de statu futuro per
 morē an ita sit ut scriptura loquitur.
 tunc et nos conuertere vellemus. Sed quod
 falsa et frivola sit illa excusatio. et
 quod in reprobū sensū dati sunt qui ita
 dicunt aut cogitant. facile patet ex dictis

Dñica scda post trini.

auctoritatib⁹. ex q̄bo et p̄cipue ex
auctoritate Chryf. et alijs facile p
pendit q̄ multipliciter tales pec
cāt et errāt. Peccāt nāq; p̄mo in
b q̄ d fide dubitāt. s. an sit vita p̄
hāc vitā in q̄ boni p̄mient et ma
li puniēz. qd̄ est articulus fidei. z
explicite ponit i euāgelio Math.
xxv. de sentētia iudicis Venite bñ
dicti zc. Et ite maledicti. imo de b
tota scriptura est plena. et sic vo
lunt reputari xp̄iani. et nec habēt
fidē in actu nec opa bōa. Secūdo
peccāt ex b q̄ deo magnū cōtem
ptū faciūt. qz vnū mortuū i credē
do sibi p̄ferūt. cui vt dicūt credere
vellēt de statu alteri⁹ mūdi. z deo
credere nolūt q̄ nobis i scripturis
locutus ē p̄ legē et p̄phetas. z tan
dē p̄po ore nobis. p̄palauit euāge
licā veritatē. p̄p̄ qd̄ scripture om
nib⁹ sunt certiores. Vñ Chryf. sol.
Quēcūq; dicūt scripture dic̄ dñs
zc. vt. s. Tercio si tales aliqd̄ boni
faciūt nō eis p̄ficiat ad vitā etnāz.
qz nō ex dei amore sed timore pe
ne aut cupiditate p̄p̄ij cōmodi ta
lia faciūt. Nā qz mō nō cauēt pec
cata et agūt bona et tūc b vellent
vt dicunt. qz nisi certificati cauere
vellēt penā. et cōcupiscēdo gl̄iam
in suū propriū bonū illud referē
do. Et ita hodie faciūt idubie si a
liqd̄ boni de genere agūt q̄re non
est eis meritorij sed est pct̄m. z ē
fructio creature. Quarto siles mē
tiunt et seip̄os decipiūt cū cogitāt
aut dicūt se velle p̄uerti a sua ma
la vita ad informatioem alicuius
ex mortuis resurgētis. qd̄ bñ pro
bat euāgelij cū dicit. [Si moysē
et p̄phetas nō au. neq; zc.] Qd̄ et
pbat Chryf. p̄ sile. qz lazarus domi

ni ptāte a mortuis resurrexit. z tñ
iudei ipi nō crediderūt. nec malaz
vitā correxerūt. sed et xp̄m resuscī
tantē et lazaz resuscitatū occidere
voluerūt. Sistr mlti xp̄o resurgē
te resurrexerūt. et multis apparu
erūt. et tñ iudei post b nō credide
rūt s; etiā aplos inuasēz. Quinto
nō essz vtile fidelib⁹ q̄ mortui cre
bro resurgerēt et viuis apparerēt.
q̄re stulti talia stulte op̄rāt. Nam
vt vult Chryf. Si essz fidelib⁹ sa
lutare haud dubiū dñs ita ordias
set. q̄ p̄ vtilitate n̄ra singula q̄q; fe
cit et facit. imo esset ḡuiter noauū
z in multaz deceptōem z piculuz
aiāz. qz diabol⁹ illi rei se imiscerz
z in specie alicui⁹ defuncti noti vt
p̄ris zc. se faalz hoib⁹ oñderet. sic
se oñdit saul in specie samuel. z eis
falsa de statu futurū seclī imo erro
nea z mala in morib⁹ p̄suaderet.
qd̄ esset oim tēptationū quissima
tēptatio. qz hoies. p̄pter affectum
quē habēt ad suos charos et p̄p̄
spem de fidelitate charoz in q̄rū
psonis diabol⁹ se oñderet facile
credērēt falsa q̄ diceret. et facerent
mala q̄ suaderet. et sic fides in eis
subuerteret et boni mores. Et isū
p̄ si xē aliq̄ mortui resurgerēt nō
facile eis credendū foret. Quis ei
certificaret hoies illos de saluaz
esse q̄ si ex dānatis eēnt. ita nos vt
diabol⁹ p̄pter eoz inuidiā et obsti
natōem in malo decipe conarēt.

Dñica scda post Trinitatis

Sermo Alij

Homo qui
da fecit cenā magnā
Luc. xiiij. **A**li

dñs inuitatus fuissz p quēdā pñ/
cipē phariseoz z sanassz ydropicū
atqz docuissz nō diuites sz paupes
inuitādos eē ad mēsam. qdā ex di
scūpētibz dixit. Bñs q māducāt ī
regno dei. Cui dñs pabolizādo re
spōdet q ī regē suo māducare pa
nē z eternā vitā suscipe nemī vo
lenti accedere negabit. cū ad istius
regni annonā ex pte pñdētis esset
vocatio general' si solum dignare
mur accedere inuitari. Et illud pñe
tis euāgelij pabola manifestat cū
dicit. [Nō qdā fecit cenā mag. zc.]
Nō ille fm Lyrillū de pñ est fm
q imagines ad similitudinē vitaris
figurāt. Quia vt ait Bre. Quoties
de pñitūā suā virtutē vult ostē
dere. vsus pard' leo nūcupatur.
qn' hō mīsericordiam suā expmere
vult dicit hō. Hic ergo cōditor oīm
fecit cenā fm Bre. ppauit nob
satiētātē dulcedis eterne. et refecti
onē future gl'ie. Hoc aut cōmuniū
cena appellat et nō prādiū fm eū
in oīe. qz post prādiū cena restat
post cenā aliud cōmuniū nullū re
stat. Et qz dei cōmuniū nobis ī ex
tremo ppabit rectū fuit vt nō pñ
diū sz cena noiaret. Sic g' ipe dñs
fecit nobis cenā ī die suo ī q nō ē
successio postere comestitiōis. ī die
inquā etno q noctē nō habet. qz il
lius diei sol xps est q nūqz occidz.
ppter qd de illo die dicit ppheta.
Ordinatio tua pleuerat dies. Et
sicut post cenā restat reqes. sic bñ
tūc ī ppetuū reqescēt a labori
bus suis. ¶ Et hec ē magna cena.
Primo ex magno factore seu pñe
familias. qz magnus dñs et ma
gna virt' ei'. Et itez. Magn' do
min' et laudabil' nimis. Et itez est

mag' ex appositōe magnoz. s. eter
noz z ineffabiliū bonoz vt nō illo
rū apphēderit pond' nūez z men
surā. Un' Bñ. Fercula celest' con
uiuij tā mag' sūt q mēsurari nō pos
sunt. tā mltā sūt q nūerari nō pos
sunt. tā copiosa sunt q finiri nō pos
sunt. Et nō sunt illa intelligēda de
epul' mātialibz z carnalibz qbz hec
nra indigentia sustētāt et supplet.
sz intelligēda sūt de dulcissima aie
refectōe q ē ex his q integrāt tota
lē z pfectā aie felicitatē. vt sūt cla
ra visio īfinite pulcritudis. diuīe
maiestatis ī trinitate psonaz z v
nitate essentie. pfecta dilectio seu
fructio īmēse bonitatis dei. securi
tas d' illoz ppetua tētiōe. gaudiū
īnestimabile psequis pñdicos actus.
sz visioem fructoz et securitatz.
Et etiā gaudiū qd habebit qlibet
de omnium scōz gl'ia. z clara vi
sio xpi fm hūanitatē z vgis marie
z oīs pulcritudis d'corū z honoris
illoz. z clara z distincta visio oīs sā
ctoꝝ z oīm bonoz q eis īsūt. Atē
ibi erit plēa z pfecta par z mutu'
amor oīm celi ciuiū adiūicē. Un' s
sz An'. Sic oēs īsūt pfecte diligūt
vt nō alie gaudeat vnusqzqz p sin
gul' alijs qz p seipso. z sic ī illa pfe
cta caritate īnūerabiliū scōzū āge
loꝝ et hoīm erit tāta marīa z gau
dēdi occasio vt pter pñdictū eēntia
le gaudiū tātū vnusqzqz gaudz qz
tū p mēs sua cape d' accidētaliū
gaudijs p bonis singloꝝ scōzū.
Et vt ad vnū dicā. ibi vicz ī etna fe
licitate ē amotio oīs mali z colla
tio oīs boni. qz fm An'. ī d' pcor
dia. Felicitas fm oēs pñsū ē suffi
ciētia cōperētiū cōmodoꝝ sine om
ni indigentia. Et fm Boetius est

Monica scda post trini.

star^o omniū bonoz aggregatōe p
fectus q̄ vir bonus mallet habere
q̄ non habere. Et Aug^o. de ciuita
te dei ca. ultimo. Quanta erit illa
felicitas vbi nullū erit malū nul
lū latebit bonū. vacabūt dei lau
dibus qui erit omnia in omnib^o.
ipe em̄ oīporēs de^o qui sine fine vi
debit sine fastidio amabit sine fa
tigatōe laudabit^r erit finis deside
riorū n^oz i se q̄etās rōnalē crea
turā z ei^o satiās appetitū. qd̄ non
pōt facere aliq̄ creatura nec oēs si
mul. dicēte Augustino in libro cō
fessionū. Dñe fecisti nos ad rez in
quietū est cor nost^r donec q̄escat
in te. Et p̄phā. satiabor cū appue
rit gl̄ia tua. Nec itaqz dixi de ma
gnitudine illi^o cene atqz celestis cō
uiuij vt ip̄m arti^o desiderem^o. dili
gēt^r ad ip̄z adipiscēdū tendam^o z
vt cauti^o caueam^o singla q̄ nos ab
h^o cōuiuiō valēt excludere. Qz vt
dicit Aug^o. sup Jobā. Tanta est
pulchritudo diuine iusticie tanta
est iocūditas lucis eterne atqz in
cōmutabilis veritat^r sapiētie z ho
niritatis diuine vt si etiā nō liceret i
illa gloria ampli^o manere q̄ pro
vni^o diei mora p̄pter hoc innume
rabiles anni hui^o vite plene diui
tiarū et delictijs et circūfluentia bo
noz t̄paliū recte meritoqz cōtem
nerent. om̄ nē nanqz sermonē atqz
oēm hūane mentis sensus excedit
decus pulcritudo gl̄ia et maiestas
celestis regis. cui^o p̄spectū ibi adi
piscēt oēs q̄ hic se q̄ volūtatī ob
tēperant. **B** Ad hanc cenam
p̄familias [vocauit multos] qz
pri^o in populo dei facta ē iuitatio
ad illā cenā p̄ p̄archas et p̄p̄bas
z nūc in nouissimis dieb^o facta est

p̄ christū et ap̄los vbiqz et ad om
nes. Et vt dicit Bre. Multi s̄t vo
cati sed pauci veniunt. qz nōnūqz
ip̄i q̄ p̄ fidem subiecti sūt et nō a^o
cōuiuiō male viuēdo p̄tradunt.
[Et misit seruū suū hora cene dice
re invitatis vt venirēt qz para sūt
oīa.] Per seruū ad inuitādū missū
fm̄ Bre. intelligere debem^o quēli
bet p̄dicatōrē q̄ r̄uē hoīes ad cenā
dñi vocat qñ aliqd̄ ad eoz edifica
tōem loquit^r. qñ eos ad cōtēptum
seclī amonet. et ad amorē celestiu
erigit. qñ eos ad p̄niam p̄ctōz in
ducit. Hora cene [fm̄ Greg. est si
nis mūdi vel vltima ei^o etas in q̄
nos sum^o] In p̄orib^o eratib^o hoīes
inuitabant^r. qz oēs q̄ntūcūqz iusti
cū moriebant^r ad limbū mittebat^r
nūc autē hora cene i q̄ inuitamur
z recipimur ad cenā. eo qz oīa ad
ip̄am necessaria sūt para. De^o nā
qz pater p̄auit nobis in xp̄o p̄ctō
rū amotōem. gr̄e collatōem. sacra
mentoz efficacīā. serōz p̄icipatō
nē. regni celestis aptōez. Et vnuer
saliter bona mūdo pullū collata.
Declara singula mēbra quōd tota
creatura nō posset deo satisfacere
p̄ mortali culpa. sed xp̄s p̄ nobis
satisfecit. Declara quōd merita xp̄i
applicāt nobis talib^o bonis. Dia
ergo decentia hāc cenā para s̄t. vt
nō sit aliqd̄ nisi inuitatos ad hāc
cenā festinare. Sed de^o iuenit ho
mines ad illā im̄paros. p̄p̄t qd̄
subdit [Et ceperūt se oēs excusare.]
Plus ei hoīes terrena diligūt qz
sp̄alia. pl^o amat t̄palia qz eterna
pl^o p̄sentia qz futura. z sic ad cenā
celestē venire recusant. cū i istis ifi
mis rebus delectati p̄ sua mala o
pera se retrahūt a futura gl̄ia. Et

dicat Greg. Offert de^o qđ rogari debuit &c. vide i ome. [Prim^o ait villā emi & necesse habeo exire & vi dere &c.] Scđz Aug. in de vbi do mini. p emptōez ville supbia desi/ gnat. p pappetitōem dñandi sup illos qđ habitāt in villa. Tal' appe titus dñandi ex supbia pcedit. di cete Aug. xij. de ciui. dei. Loc^o supi or sine qđ popul^o regi nō p̄t et si a/ ministrē vt decet tñ indecēter ap peti. qz p̄sūptio est appetere p̄sīdē tiā rōe celsitudinis gđus et rōne ho noris et reuerentiaz. **E**t no ta qđ brūs Bre. xij. mora. am̄ge q̄tuor species supbie Prima ē cū aliqđ bonū qđ sibi ict a seipō ha bere se estimat. Scđa si illd bonū credit sibi d sup datū p suis tamē meriti^o recepisse se putat. Tercia cū iactat se habere bonū qđ nō habz. Quartū cū despectis ceter^o singu lariter haberi vlt videri vult quod habz. Nā vt dicit san. Tho. ij. ij. q. clxij. supbia iportat imoderatum appetitū excellētie. s. qđ nō ē fin re/ ctā rōem qđ hō amat & d̄siderat ex cellentiā. p̄pam sup suū modū et p̄tra dei ordinatōez. Lū igit qđ at tribuit sibi mai^o bonū qđ habeat. vel attribuit bonū qđ nō hz p̄ns est qđ ei^o appetit^o tēdit excellētiā p̄pā vltra modū sibi cōpetentēz & sic est tercia spēs supbie. & etiā est spēs mēdaciū qđ ad extiorē actū. sed qđ ad interiorē cordis arrogantiā est supbie spēs. Ad illā terciā spēs re/ ducit qđ aliqđ excusat se de peccato qđ habz. Quia vt dīc Aug. xij. de ciui. dei. hoc p̄tinet ad supbiā. p eā em̄ hō sibi attribuit bonū innocē/ tiē qđ nō habz. Itē excellent^o ē qđ aliqđ bonūz insit alicui a seipō qđ

qđ insit ei ab alio. et iō cū aliqđ e/ stimat bonū qđ habz ab alio ac si haberet a seipō fert p p̄scqns ap/ petitus eius in p̄pam excellentiā supra suū modū. Et qz dupliciter aliqđ est cā sui boni aut efficienter aut meritorie Et sup h̄ sumūt due prime spēs supbie. s. cū qđ a semet ipō habere estimat qđ a deo habz vel cū p̄pā meritis sibi datū de sup estimat. qđ etiā ad inq̄tudinē p̄tinent. cū nō recognoscat tale bñ ficiū sibi impensū. Itē cū aliqđ ali qđ bonū excellent^o possidet cete/ ris. et ex h̄ alijs despectis se p̄fert in corde & p̄ferri desiderat. & qđ so lus videri. inde sumit q̄tra species supbie. Et ad illā q̄tra spēm redu/ cit qđ aliqđ p̄sūptuose tēdit ad cō seqndū illud qđ sup seipm ē et su pra suā dignitatē. qz ex h̄ vult alijs p̄ferri. Dis aut supbia volūtaria & cui volūtate cōsentit ē peccatuz mortale. vt dīc sc̄tus Tho. vbi s̄. & sc̄tus Bre. vbi s̄. dicit qđ eviden/ tissimū reproboz signū ē supbia. q̄re om̄es isti sepabūt a celestice/ na &c. **A**lter dicit. Iuga boum qnqz emi Per hūc intelli gūt auari. Auari^o em̄ nihil aliud in telligit appetendū nisi possessiōes & tales exteriores diuitias qđ sen tit p qnqz sensus qđ p quinqz inga boum intelligunt vel signāt. Qz sicut duo boues i vno iugo combi nant. ita duo instrumēta ad quēli bet sensum cōiūgunt. ad gustādūz linguā et palatū habem^o. tact^o p totū corpus diffundit. vlt due ma nus sūt tāqz p̄ncipalia organa ei^o. In alijs tribz sensibz manifestū ē. Et sicut boues terrā vtunt sic aua ri in terrenis laborant vt diuites

Dñica scda post trini.

fiat. Et nota qd fm Tho. scda scde q. cxvij. Avaricia est qda imoderata affectionu circa diuitias. vt cuz qd nimis amat aut desiderat diuitias. aut nimis delectat in habendo z possidendo. z si amor ille tantu cre scat qd pferat charitati. vt si qd ppter amorē diuitiaz nō timeat facere cōtra amorē dei z primi sic avaricia est pctm mortale. Si autē iordiatō amoris infra b plistat. vt s. hō qquis supflue diuitias amat nō tñ pferet eaz amorē amorī diuino vt. s. ppter diuitias nō velit aliqd facere p deū z prius. sic avaricia est pctm veniale ¶ Nota etiā qd p qnqz iuga boni fm Grego. intelligunt qnqz sensus corporis p qd sensus intelligunt curiositas vt dicit. qz sicut sensus interna cōprehēdere nesciūt. sed sola exteriora cognoscūt. sic curiosus conat alienā vitā vel alienā opationē discutere cum suā ppriā ignoret. Et subdit Braue curiositatis est viciū. qz sic mē tē hoīs ad exteriora ducit vt aliena opa faciat z se nesciat. animusqz curiosi qto pīt fuerit alieni meriti. tāto fiat ignar⁹ sui. Et b est p mus malū qd seqtur ex vicio curiositatis. s. qd hō igrat pprios suos defectus. z p cōsequens nō curat emēdare eos. Scdo cū hō intēdit ad alienā vitā. tūc cōtingit eū aliqn experi aliqd defect⁹ alterius z ex b aliū cōtēnere z se sibi i corde pferre qd est scdm malū. Aut terco cōtingit ipm mala que in alio cognoscit et q occulta erāt alijs publicare in detrimētū honoris z fame alterius z hoc est terciū malū. Quarto cōtingit ipm bona que in alterius vita cognoscit aut ea q pnt bñficiū iudi

care frivole z interpretari in pte peiores credendo apud se q sint mala q sūt bona aut dubia. aut credēdo ea esse facta mala intēctione q sūt bona. vbi intēctio latz nec ex signis sufficiens haberi pōt Et tle iudiciū est qrtū malū qd ex curiositate p dicta fit. z sic mltā alia ex ea mala seq pnt qre diligētē cauenda est.

¶ Est tñ cōsiderādum fm Tho. scda scde. q. cxvij. ¶ Acquire re actus z facta alioz bono animo vel ad vtilitatē ppriā vt. s. hō ex bonis opibz primi puocat ad melius vt etiā ad vtilitatē illius. s. vt corri gat si qd ab eo agit viciose fm regulā charitatis z debitū officij laudabile est. fm illud ad Heb. x. Cōsiderate vos inuicē in puocationē charitatis z bonoz opm. Et de qli ber plaro dicit illud Hier. Cōstituite in populo meo pcuratores robusti z scies phabiles vias eoz. Sz q aliqs intēdit ad viciā priorz ad despiciēdū vel detrahēdū vt saltē inqredū inutilē est viciōsū ¶ Alius dicit Uxorē duri z iō nō possū venire ¶ Per hūc signatur luxuriosi. Uxor em est carnal voluptas vel cōcupiscētia. Et talis dicit. nō possū venire. p b significās difficultatē veniēdi z nō impossibilitatē. qz voluptas fortissime ligat animū hominis z depmit ad inferiora nec sinit ipm leuari ad supna z spūalia per q disponi deberet ad piciendū cenā istā. Sequit in euāgelio. ¶ Et reuer⁹ seru⁹ nūciavit hec dño suo ¶ Ambro. Inuitat paupes debiles et cecos vt oñdat q nullū debilitas corporis excludat a regno. rari⁹ usqz delinqt cui desit illecebra peccādi. vel q infirmitas pctōnis per

miseri cordia dei remittat. **N**ota
deus pmo vocauit populū dei p
priarchas z pphetas z postea per
xpm zc. Et qz tūc pncipibz iudeo
rum sacerdotibz piter z maioribz
illi⁹ populi dimissis supple in pec
catz eoz paupes simplicesz publi
canti illius populi sūt ad fidē rece
pri. ita sepe fit inter fideles qz diui
tes. potētes zc cū eis arriserit pro
spera fortūa tūc p delectatōez in
pntibz rebus tenēt in pctis suis in
quibz ipediunt ab adeptōe huius
cene. Paupes vero z despecti aut
infirmi z aduersam hntes fortu
nā sepe citius audiūt vocē dñi z re
uerſi ad cor cōuertunt ad dñz. vñ
Grego. vt sup. [Et ait seruus. zc.
Adhuc locus est zc.] Nō soluz de
iudeis. s; etiā de gentibz multi sūt
vocati. pauci vero electi. s. ad fidē z
gloriā. [Exi in vicos et plateas zc.]
i. extra iudeā ad gētilē populū sic
fecerūt apostoli discurretes p vni
uersas orbis ptes. Nota fm Gre
go. qz in hac tercia inuitatōe aliq
vocant z venire cōtēnūt. z sunt q
donū intellect⁹ receperūt. z eūdē
intellectū opibz nō sequūt. Alij vo
cant z veniunt q receptā intellect⁹
grām opando pfiūt. Tercij sic
vocāt vt etiā cōpellāt. vt q bōa fa
ciēda intelligūt sed hec faciēdo de
sistūt. Elidēt q agere debēt s; h
desiderio nō sequunt. hos dñs se
pe p aduersitates qbus ipos fla
gellat itrare cōpellit. Sepe enī vt
itez ait Gre. nōnulli ad tpālē grāz
pficere volētes aut lōga egritudine
tabescūt aut afflicti iniurijs cōci
dūt. aut pcussi quib⁹ dānis affli
gunt. et i mūdi dolore vidēt quia
nihil cōfidere de ei⁹ voluptate de

buerūt. seqz ipos in suis desiderijs
repēdentes ad deū corda cōuer
tūt Gre. Hos itaqz eligit dñs qz
despicit mūdus. qz plerūqz ipa
spectio reuocat ad semetipm. z tā
to celer⁹ vocē dei aliq audiūt qn
to in h mūdo nō habent vbi dele
cent. Propter qd scriptū ē in ps.
Imple facies eoz i gminia et grēe
nomētū dñe. Et itez. Multipli
cate sunt ifirmitates eoz: postea
accelerauerūt. Gre. Iste q pſez re
liqz z pſis substantiā. pdige expē
dit postqz esurire cepit i se reuerſ⁹
dixit. Quāti mercenarij in domo
pſis mei abūdāt panib⁹. hic si nō
esurisset i seipm mīme redijſſ. qz
postqz terrenis reb⁹ indiguit tūc
cogitare cepit qd de spīritalibus
amisset. Amb. Bene mittit ad pla
teas vt de latiorib⁹ vicjs ad āgu
stā veniāt viā q ducit ad vitā. Ua
em vicioz lata ē z ducit ad peditio
nē. et viā stutū āguſta ē q ducit ad
vitā. s; qd dīc saluator. Mat. vñ

De eadem dñica
Sermo iij.

Pmo qui
b dā fecit cenā magnam.
Lu. xij. **H**o ille
de⁹ est. Et cenā magna ē refectio vi
te eterne Lu. xij. Ego dispono vo
bis sic disposuit mihi pſ me⁹ reg.
vt edat⁹ z bibat⁹ sup mēſaz meā i
reg⁹ meo. Nec illa refectio itelligē
da ē corpāl. corp⁹ enī tūc nō idige
bit cibo. s; itelligēda ē spūāl. qz es
rit clara visio dei z pfecta fruitio.
[Et vocauit mltos. z misit fūū su
um.] i. xpm q naturaliter pſi eq
lis existēs exinanit seipz formā
fui acāpiēs. cui⁹ missio ē incarnatō

Dñica tertia post trini.

Elel [misit seruū suū] .i. p̄dicato
rū multitudinē [hora cene] .i. tēpe
gr̄e [dicere inuitatis vt venirēt. qz
pata sunt oia] Ante xp̄i aduentū
nullus recipiēbat ad cenā illā. nul
lus em̄ p̄mittebat ad celū. qz non
dū erāt oia pata sed p̄ xp̄m oīa
pata sunt. qz dimissio p̄cōz. aptō
regni celestis zc. Sicut aut̄ christ⁹
missus fuit a patre vt venire face
ret vocatos ad cenā. ita ip̄e suos
suos ap̄los misit. z mittit p̄dicato
res zc. [Et illi ceperūt oēs se fil̄ ex
cūsare] Dicit Bre. Lū potēs pau
pem aliquē ad mēsam vocat pau
per vltē mutat et venire festinat.
z nos ad dei inuitamur cōuiuiū et
nos excusam⁹. Sed fortassis cor
da n̄ra oculis sibi cogitatōibus
dicunt. Nolum⁹ nos excusare ad
illud em̄ sup̄nerefectōis cōuiuiū
ac vocari et puenire gratulamur.
Et subdit Bre. Loq̄ntes t̄ha men
tes vestre vep̄ dicūt si nō pl⁹ terre
na q̄ celestia diligūt. si nō ampli⁹
reb⁹ carnalib⁹ q̄ sp̄ualib⁹ occupā
tur. Elū hec quoqz ip̄a excusatiua
causa subūgīt cum subīferē [Pri
mus ait sic. [Nullam em̄ et neces
se habeo exire z videre illā. Rogo
te ha. me exai.] Aug. In illa villa
em̄pta dñatio ligē. Qui em̄ habz
villā regioni et incolis dñat. [z ne
cesse habeo] ex necessitate assūpta
nō coacta [exire] Per istā dñatō
nē se peccat hō a seipo. et relicto p̄
prio regimē et dñatōne sup̄p̄ius
ambit alioz regimē [Rogo te ha
be me exai.] Rogatio videt̄ eē si
gnū hūilitas. Sciūt em̄ sup̄bi q
nūqz exaltat nisi hūilitas. Qz di
cit Eccl̄. x. Odibil⁹ est corā deo z ho
minib⁹ sup̄bia. Hūilitatem ergo

quā cordenō habēt ostendūt ver
bis et gestis. de q̄bus d̄r Eccl̄. xix.
Est q̄ neq̄ter se hūiliat et interio
ra ei⁹ plena sunt dolo. [Et alter]
scz auarus [dixit. Iuga bouū q̄nqz
emi] Bos sensum hūanū et affe
ctū signat. Bos em̄ nō portat sed
trahit. pigz etiā aīal ē. z recalcitrat
stimulo. Ita sensus piger ē ad bo
nū. et cū ad bonū stimulat̄ recal
citrat. sensus em̄ n̄ri versant̄ circa
terrena sicut boues circa terrā quā
versant̄. Dicūt aut̄ q̄nqz esse iuga
bouum. Iugū em̄ est ex duob⁹ bo
bus. sic q̄libet sensus vtr̄ duob⁹
organis. Istos sensus d̄r auarus
em̄ere. qz bona istis sensib⁹ p̄cepta
cū ip̄ius nō sunt ea cū desiderio si
bi v̄dicat aut emit. qz magnis pi
culis et laborib⁹ duris acq̄rit hec
tp̄alia z cū dāno regni celestis. [Et
eo p̄bare illa] Tūc auar⁹ p̄bat iu
ga bouum q̄n exp̄it qd possint tem
poralia q̄ sensu desiderāt. Probat
aut̄ vsurari⁹ qd possit pecunia in
luero. p̄bat cupid⁹ qd possint pos
sensiones in fructu. **A**lius
dixit .i. luxuriosus [vrozē duri]
Ita vt dicit Aug. est voluptas car
nis q̄ multos ipedit. Quā volup
tatē honorabiliori noīe vocat cō
iugū. Elū Bre. Licet cōiugū bo
nū sit. et ad p̄pagandū sobolē i di
uina p̄uidencia institutū. nō illi tñ
nō p̄ h̄ p̄creatōem plis sed deside
riū ceperūt voluptatis [Et iō non
possum venire.] Ecce vinculū hui⁹
vicij qd tenz ligat aīaz q̄ ad deū
nō pōt accedere. qz vt dicit Basili
us. Intellect⁹ hūan⁹ vergens ad
immūdiā et illecebras ē debilis
ad agēda diuina. Et Aug. viij. p̄f̄f.
Et volūtatē puerla facta ē libido.

z dū libidini seruit facta est p̄sue-
tudo. et si cōsuetudī nō resistit fa-
cta est necessitas. Et ille nō. rogat
se h̄c excusari. qz hoies talit̄ di-
spoliti frequenter erubescūt etiā ro-
gare deū. Vel q̄si cōtēpserūt irā iu-
rantis. Impi⁹ em̄ cū in pfundus
venerit viciōz cōtēnit. [Et reuer-
sus servus nūciavit hec dño suo.]
Predicatores dicūt reuerri qñ p
extiores circa verbū dei occupati-
ones in aliq̄b p̄ficiūt. z de h̄ deo
gr̄az actōes reddūt. v̄l cū obstacu-
lū inveniūt et deo renūciāt. qz eius
auxiliū et consiliū implorādo re-
deūt etiā ad seipsos de seipsis cogi-
tādo. [Tūc iratus p̄familias.] i. s.
deus cui⁹ familia sunt oēs ange-
li z fideles electi. Juste aut̄ domi-
nus irascit̄ de negligētis hoim.
qz patā eis vite eterne cenā p̄cipē-
dunt. z vilibz abis. s. rebz et dele-
catōnibz p̄sentis seculi mentē im-
plet. [Dixit seruo suo. Et cito in-
plateas et vicos ciui.] [Dicūt p̄di-
catores exire ab int̄mis p̄tēplati-
onis ad exteriorē verbi dei nūcia-
tōem. Ciuitas ad quā creūt mūd⁹
est. ciui⁹ platea est via lata z spacio-
sa ducēs ad mortē. Per quāz viā
s̄m Aug. vagant̄ oēs q̄ putāt licitū
q̄dqd est libitū.] [Paupes] qui
habēt defectū substantie [debiles]
q̄ habēt virtutis z vigoris defectū
[cecos] qui nullū ingenij lumen
habent. [introduc huc] De plateis
em̄. i. de mūdi p̄sp̄itare oēs isti in-
troducunt̄ p̄p̄niam. Per [vicos]
em̄. aduersitas mūdi intelligit̄ q̄si
orta via. De his vicis introducūt
bona t̄palia. p̄pter deū respuētes.
z debiles statū dignitatis z potē-
tiē nō habētes. i. ad Lhoz. i. Infir-

ma mūdi eligit de⁹. [Lec⁹ vero. et
claudi] sunt q̄ scādalisantē oculū
vel pedē a se abijciūt. int̄tōz vici-
vel affectū mūdi. [Et ait fu⁹ dño.
Factū ē vt impasti.] Elere ita fit
vt dñs impauit. qz in regnū eter-
ne beatitudinis. p̄ magna p̄te introdu-
cūt q̄ aut carēt t̄paliū. aut h̄ntes
ea cōtemnūt. [Et i vias z sepes.]
In vīs habitāt q̄ multa aduersi-
tate cōpellūt nō figere animum i
mūdo s̄z eo q̄si via pegrinationis
vri. [In sepibz] habitāt q̄s mūd⁹
despiciēs extra se abijcit. [Et com-
pelle intrare.] Cōpellūt nos ad ce-
nā intrare timor inferni z aduersi-
tas t̄paliū. Bre. Quos de⁹ elegit
hos mūdus d̄spiciat qz plerūqz de
spectio reuocat hoim ad seipm. z
tāto celer⁹ aliq̄ vocē audiunt dei
q̄to i h̄ mūdo nō habēt vñ dele-
ctent̄. Et Bre. alibi dicit. Mala q̄
nos h̄ p̄mūt ad deū cit⁹ ire com-
pellūt [vt impleat dom⁹ mea. Di-
co aut̄ vob qz nō viroz illoz qui
vocati sūt] z neglexerūt venire [gu-
stabunt cenā meā]

Dñica tertia post trini.

Sermo lv

Erat appro-
pinquant̄ ad iesū publica-
ni zc. Luc. xv. **H**ic
vt dicit Bre. nō solū ad colloquēdū
s̄z etiā ad p̄uiscēdū admissi et rece-
pri sunt. z h̄ fecit benignitas z mā-
suetudo saluatoris nr̄i. Et iō dicit
Ber. sup̄ can. Prop̄t māsuetudī-
nē q̄ i te ē dñe iesu currim⁹ p⁹ te.
audiētes qz nō spreuisti pctōres. s̄
horuisti cōfitentē latronē. nō la-
chrymātē peccatricē. nō chananeā
supplicatē. nō dep̄bēsā i adulterio

Dñica tertia post trini.

nō supplicante publicanū. nō nega-
tē discipulū. nō psecutorē discipu-
lū. nō ipos crucifixoꝝ zc. Tles
ei pponūt sibi in aīo plerūq; ipos
q̄s corrigūt. z meliores se estimāt
eis q̄s iudicat. q̄ vīz agentes p di-
sciplinā subditos vel alios q̄s cor-
rīgunt. z p hūilitatē custodiunt se
meritos. **O**ccasiōe festiuitatis
bri Johis baptiste quā hodierna
die agim⁹ q̄rit hic. q̄re dñs puer-
tus fuit cū hoib; i ciuitatib; z vil-
lis. et comederit et biberit ac vesti-
tus fuerit sicut alij hoies cōit. cū
tñ ei⁹ pcurzor b. iohes morat⁹ fu-
it in deserto. et ibi durissimaz du-
rerat vitā. cum tñ xps sublimior
vite esse debuit q̄s su⁹ pcurzor. No-
randū q̄ b. iohes bap. fuit i vtero
scitificatus. vñ Lu. j. dñs d co. Spū
scō replebit adhuc ex vfo matris
sue. sic ei ceteri fñm legē cōez i ba-
ptismo. sic sibi ex sp̄ali pūlegio i
vtero m̄is dimissus fuit origiale
z infusa fuit sibi charitas z copio-
sior q̄s ceteri. qz tāta q̄ ea median-
te z dei adiutorio sp̄ali agēte sem-
p vixit sine mortali culpa. nulluz
em p vitā suā vnq; mortale cōmī-
sit. vt dicit san. tho. in. iij. pte sūme
z Bonauē. i. iij. sen. di. iij. imo etiā
vitauit freq̄ntiam venialium pec-
catoꝝ. qd vt meli⁹ facere poss; ip-
se in puerilib⁹ anis fugit freq̄ntiā
hoim. exiuit domū pentū. z itra-
uit desertū. pp̄ qd de eo canit eccle-
sia in hymno. Antra des̄ti teneris
sub annis zc. Et manēs in des̄to
sp̄ duxit austerā vitā. vt p; Mar-
ti. Elestis em ei⁹ fuit ex pil' came-
loꝝ. ex q̄b; fit vestimētū aspez et
dup. Lingul⁹ ei⁹ fuit d pelle mor-
tui aialis cruda z pilosa. Esca eius
fuit locusta et mel siluestre. Locu-
ste sunt aialia pua mūda z volan-
tia p modū saltus et repiebant in
deserto iudee. et frixa cū oleo sunt
cibo paup̄z. Illa iohes māduca-
bat i heremo cōstitut⁹. Mel silue-
stre illud ibidē repit in trūcis arbo-
rū folia lata z tenera q̄ manib; cō-
trita habēt sapore q̄s mellis. Po-
tus ei⁹ fuit aq. Hoc totū cōphen-
dit ecclesia in illo vso hymni. Pre-
buit birtū tegimē camel. Qñ ḡ q̄
rit q̄re dñs nō morat⁹ fuit i des̄-
to. Rñdēdo dñs pmo q̄ dñs q̄ ad
infiorē cultū fuit inestimabil; alti-
oris z pfectionis vite q̄s pcurzor su-
us. qz dñs inestimabil; habuit etiā
ples ac pfectiores vtutes q̄s iohā-
nes. sibi enim dat⁹ fuit spūs non
ad mēsurā. Job. iij. Et dñs cū b
puerlabat fuit fñm aīaz pfect⁹ cō-
phēlor. sic nūc ē in celo. Iohes ve-
ro fuit pur⁹ viator. z iō infior cul-
tus q̄ aīa xpi coluit dimitatē p cla-
rā dei vīsiōez z pfectā. imo bñficia
fruitōez iestimabil; melior et pfe-
ctior fuit cultu interiori q̄ iohes co-
luit deū fide z charitate. Scdo dñs
q̄ dñs q̄ ad extiora lator; vite fu-
it. et iohes strictioris. qz dñs fuit
cōi mō māducās et bibēs z cū ho-
mib; morās. iohes ho nō proue-
iā dictū ē Et vtrūq; illoꝝ rōnabili-
ter factū sunt z ad salutē ac profe-
ctū hoim. **E**x ei iohes fuit tā excel-
lētis z austere vite exterior; factuz
est iō. qz bñs iohes ad h̄ missus
fuit vt p suā p̄dicatōez pplm pgre-
garet. et pplō cōgregato xpi adue-
tū i carnē. et quō se cito manifesta-
tur⁹ ess; denūciaret ac ipm popu-
lo suo digito dñmōstraret. qd totū
fecit vt paret Mar. iij. et Jobā. ji.

Et etiā ante christū ritū baptizati
diincepit. et p h boies ad xpī ba-
ptismū assuefecit. Et illa oia fuerūt
nova fortia z magna valde. z idō
necessariū fuit vt cēt hoibz vehe-
menter credibilis z magne aucto-
ritatis apud oēs. et h fiebat p hoc
q fuit excellētissime vite z singula-
ris in qua excellit oēs q ante cum
fuerūt. De nullo ei scō veteris te-
stamēti legit q tali mō vixerit i ci-
bo vestitu z loco. Nelyas ei vsus
est carnibz pane z oleo. et i domi-
bus habitabat. vt habet. iij. Reg.
in diuers loc. Silij filij pphaz q
durā duxerāt vitā pulmēto vli sē.
z ita i ductiue de oibz. Tāta igitur
pfectio exterioris vite excedēs vi-
tas oim antiqz patz fecit eū autē
tāc q mlti pfluēbāt ad eū i deser-
tū z crediderūt vbiis suis z p dīca-
tōibz. z sic pavit viam dño. Xau-
tē dñs fuit laxioris vite exterioris
qz morās cum hoibz z cōi mō mā-
ducās et bibēs qzuis sobrie z tpa-
tissime in oibz fuās punctuale
mediū virtutis hoc ipse dñs sicut z
oia alia fecit ad cōm hoīm salu-
tem ex plib⁹ caus. Primo vt suo
exēplo doceret fideles q eis licitū
esset talibus vti dñmō h faciunt
tpate z cū gīaz actōe z debet tpi-
bus z loc. et sic de alijs circūstan-
tijs. Scit eū dñs q vcturi erāt
in mūdū q false z erronee dicerēt
q fideles solū victu tenuissimo. s.
panis et aq vti deberēt. z q pecca-
rēt lautius aut largius se reficien-
tes. z errorē illū dominus suo ex-
emplo cōfupauit. cum ipse talibus
vsus fuit. Et omnis eius actio est
nostra instructio. Immo domi-
nus sic cōi mō vixit in abis et po-

tibz: q pharisei vocabāt eū vora-
torē z potatorē vini. Itē domin⁹
iussit aplos talibus vti cū predica-
tum irēt. qz Luc. x. dixit eis. Come-
dite que apud eos sunt. volens vt
comederēt que eis apponerentur
Scōo ne aliq volentes xpī seq i
hoc se destruerēt p pauidatē z sim-
plicitatē victus. aut ne aliq nō po-
tentes cū in hoc sequi forte despe-
rarent. Si cū dñs tam durā vitā
exteriorē durisset sicut iohes mul-
ti volentes cū in hoc seq. et se sue
vite cōformare possent se cito de-
struere z inutiles facere. Et aliq nō
potentes tam durā et asperā vitā
tolerare possent despare de vitā
eterna cū viderēt christū i tā aspa-
rita eos pcessisse in q cū seq nō pos-
sent. Dñs g q venit vt oēs ad se al-
liceret. laxiorē dunt exteriorē vitā
z cōmunē ceteris hoibz cōformē vt
oñderet fidelibus etiā istā ad salu-
tē pficere z deo placere dñmō fue-
rit debite pacta. et in his que licē-
ta sunt atqz pmissa. et vt ostende-
ret q vsus talīū licitoz nō repu-
gnat pfectōni. vt aliq putare pos-
sent. imo q aliqbus melior est et
plus conferens ad pfectionē vir-
tutum q abstinentia a talibus. et
nimis dura dat vitā dñmō talibz
vrentur sobrie et tpatē et non pro
voluptate sed pro necessitate na-
ture sue. Propter quod dicit be-
atus Bernard⁹. Damnamus ci-
bos saginatos quasi non melius
sit eriguo sagimine sobrie ad vsū
velci: q ventoso legumine vsqz
ad ructum saturari. Esau enim nō
de carne: sed de lente reprehen-
sus est. Et ionathas de gustu mel-
lis non carnis morti adiudicatus

Dñica quarta post trini.

est. Et adam de comestione pomi
nō vituli saginati condemnatus
est. Subdit. Melior videt varijs
pellibz involuta hūilitas q̄ vilis
tunicata supbia. z nihil est penit⁹
replere faba ventrē z murmura/
re mēte. Sīlī dicit br̄s Aug. sup
illo Ro. xiiij. Noli p̄p̄t ecclā d̄strue
re opus dei. oīa q̄dē mūda sunt.
R. **A**terdo p̄p̄t hoc dñs duxit
cōem vitā exteriorē sed excellētissī
mā infiorē. vt p̄ h̄ doceret fideles
vt nō starēt solū in exterioribz. sed
vt eis esset magis cura de animi &
tutibz et interioribz actibz bōis q̄z
de exterioribz cerimonijs z corpora
libz exercitijs. Nā in & tutibz et in
interioribz actibz bonis p̄sistit p̄n
cipalī meritū nostrū z sal⁹. cerimo
nie vō exteriores z corporales exerci
tatiōes in ieiunijs et vigilijs z cete
ris h̄mōi sunt tm̄ ad obtinēdas z
p̄sūdas & tutes ordiate. z n̄ sunt
bone nisi inq̄ntū p̄ferūt ad eas ob
tinēdas. aut inq̄ntū p̄cedūt z im/
panz ab actibz interioribz bonis.
Debem⁹ igit̄ p̄ncipalr̄ itēdere ad
opa interiora bona zad & tutes. z
nō stare solū in exterioribz cerimo
nijs z exercitijs corporalibz. Qui⁹ cō
trariū mlti faciūt q̄ putāt se sctōs
cū corp⁹ affligūt ieiunijs vigilijs
zē. et insistūt exterioribz solū. et non
purgāt cor a vicijs. nec mentes or
nāt & tutibz. sed sunt iracūdi. iudi
supbi detractores. vaniloq̄. iusti.
z ceter⁹ vicijs irreciti. z sic sūt simi
les scribis z phariseis q̄ exterioribz
obfuar̄ijs fuerūt culti. s̄z interioribz
vacui & ruti. sicut testa sine nucleo
Et b̄ h̄n̄ oñdit euāgelistū cū p̄seq̄n
ter dicit [Et murmurabāt scribe z
pharisei dicētes. Quia hic pctōres

recipit et māducat cū illis] Sup̄
bi nāq; pharisei putātes se iustos
p̄dēnabāt alios z dñm iudicabāt
notātes eū de mala vita eo q̄ pec
catoribz amabilem se p̄bebat. Ex
quo habet s̄m Greg. q̄ vera iustit̄
cia cōpassionē habet. falsa vō dedi
gnatōem. Et q̄uis iusti solēt pec
catoribz aliqñ iuste indignari. hoc
tm̄ faciūt zelo discipline. z cū foris
increpātes p̄ disciplinā exaggerāt
int⁹ dulcedinē p̄ charitatē fuant.
Ecōtra aliqñ h̄i q̄ de falsa iusticia
supbire solēt ceteros q̄sq; despici
unt. nulla infirmātibz misericordia
p̄descēdūt. z q̄ se pctōres cē nō cre
dūt eo deteriores sūt. De q̄z nūe
ro fuerūt pharisei q̄ pctōres cōtē/
pserūt. et iudicabāt dñm eo q̄ pec
catores suscepit et se eis amicabile
exhibuit. z quia egri erāt z se egros
fore ignorabāt. dñs eis p̄ duas pa
rabolas rīdet. quibus eis ostēdit
se pro peccatoribz de celo descēdis
se. et ideo eos penitētes debere re/
cipe. p̄pter quos decreuit se hūilia
re et aliorū p̄fectibz congaudere.
Dixit em̄ primo. [Quis ex vobis
homo qui habet centū oues zē.]
Sic dñs et saluator noster centū
oues habuit cum ab initio ratio/
nalem creaturā angelos et hoīes
creauit. sed vna ouis perijt quan/
do totū humanū genus per pec/
carum primi parētis statū inno/
centie perdidit. Ad hanc ouem iuit
et eam inuentam humeris suis i/
posuit quādo carne assumpta in/
ter homines conuersat⁹ ē et p̄ om̄
niū peccatis satisfecit. Et inuenta
oue. id ē reparato homine ad do/
mum redijt. cum in die ascensio/
nis in celum ascendit. et cōuocās

amico
eius a
p̄ faci
nue
cauit
re feci
dixit
ni oue
ira gau
caro
tanou
Q̄x au
pctōr
bus n
sed ex
pehū
z in b
ritas
dū oñ
rein b
tia p̄f
pare v
eā et v
nos cr
q; p̄n
uenit p
cū vid
Jēcē
ret ali
penitē
spond
de p̄n
sed sep
to ma
opatio
vitā. r
gaude
r̄ij poss
liores
zē. S
triplic
De q̄b
sūt q̄ m

amicos et vicinos. i. angelos q̄ sūt eius amici. eo q̄ volūtate q̄ sem p faciūt. et sunt ei⁹ vicini. qz conti nue eius visiōe fruūt. Illos cōuo cauit cū eos sibi ascēdenti occurre re fecit. et sc̄is angel⁹ occurrēt: ut dixit. Congratulamini mihi qz iue ni ouē q̄ pierat. Dico aut̄ vobis q̄ ita gaudiū est in celo sup vno pec catore p̄niā agēte q̄ sup nonagi tanouē iustis q̄ n̄ idigēt p̄niā. **R**ex autē angeli magis gaudeāt de pctōribus pueris q̄ iustis stātibus nō est ppter p̄m cōmissum. sed ex hoc qz ex pctis cōmissis se pe hūiliores efficiūt z sanctiores. z in bono seruētiōres. Nota q̄ caritas mouet habentē eā ad diligēdū omē qd̄ potest cū eo cōmūica re in b̄titudine. z qz angeli sūt in ḡtia p̄firmati et nos possum⁹ p̄cipare vitā etnā. igit̄ diligūt nos ad eā et volūt nobis oīa q̄ disponūt nos et iuuāt ad eā p̄cipiendū. Et qz p̄niā est h̄mōi. et qz p̄ eā remo uent̄ pctā q̄ excludūt a regno. igit̄ cū vident hoīes penitere gaudent. Itētiā gaudent de iustis. S; dice ret aliq̄s. qre magis de pctōribus penitētib⁹ q̄ de iustis stantib⁹. **R**espondeť q̄ nō sp̄ magis gaudent de p̄niā pctōris q̄ de iusticia iusti sed sepe ita fit. Un̄ notandū q̄ qn̄ to maius i bonis ē bonū v̄tut⁹ et opationū sc̄tāz q̄b⁹ disponūt ad vitā. tāto magis h̄ diligunt z d̄ eo gaudent. s; pctis maiorib⁹ obno xij post cōuersiōem p̄ p̄niā hūiliores fiūt z i bono seruētiōres. ḡ zc. Sc̄do notādū q̄ Bre. i omel. triplices distinguit hoīes. qdā zc. De q̄b⁹ loq̄t cū dīc. Plerūq; tales sūt q̄ magna pctā. et de istis loq̄t

ut dicit. ecōtra nōnūq; zc. z tal⁹ pe nitens fuit maria magdalēa q̄ tūz intēsam displicētiā habuit de pec catis suis et tā feruēter amauit. et tā frēqns fuit. et tā cōtinua poste rius i magnis z arduis bonis opi b⁹ q̄ ip̄a i vita sua plus p̄fecit i v̄tutib⁹ et meritis q̄ mlti iusti q̄ dū cūt cōem vitā. et iō angeli pl⁹ gau debāt de ea. Tercij sunt iusti et pe nitētes zc. de q̄b⁹ loq̄t Bre. cōse q̄nter. et tal⁹ fuit iohes q̄ tā sc̄tis fuit q̄ nūq; peccauit mortāl⁹. z tñ tā asperā duxit vitā q̄lē null⁹ ali⁹ penitēs vt p̄missum fuit z cū h̄ tñ p̄fect⁹ fuit in v̄tutib⁹ q̄ dñs sibi testimoniū p̄hibuit dicēs. Infan tos mulierz nō surrexit maior iō hāne baptista. Un̄ Bre. in omelia. Plerūq; hi q̄ nullis se opp̄ssos pctōz mōlib⁹ sciūt stāt qdē in via iusticie. nlla illicita p̄petrāt sed tñ ad celestē patriā anxie nō anhelāt tātoq; sibi in reb⁹ licitis vsū p̄bēt q̄nto se p̄petrasse illicita nlla me minerūt. z plerūq; pigri remanēt ad exercēdū bōa p̄cipua. qz valde sibi securi sunt q̄ nulla p̄miserunt mala ḡuioza. Ecōtra nōnūq; hi q̄ se aliq̄ illicita egisse meminēt ex ip̄o suo dolore cōpūcti inardescūt ad amorē dei. se seq; i magnis v̄tutib⁹ exercēt. oīa mūdi d̄relinquūt. honores fugiūt. acceptis p̄uēlijs lerant. si agrāt desiderio. ad celestē patriā anhelāt. z qz se errasse a dō p̄siderāt. dāna p̄cedētia lucr⁹ seqn̄tib⁹ recōpēlant. **M**ag; ḡ d̄ tali pec catore cōuerso q̄ d̄ stātē iusto gaudij fit i celo. et qz dur i p̄lio plus eū militē diligit qui post fugā ruer sus hostem forniciter p̄mit q̄ illum q̄ nunq; terga p̄buit z nūq; aliqd

Dñica quarta post trini.

fortiter fecit. Sic et agricola illas
ampli⁹ terrā amat q̄ post spinas
yberes fruges pfert q̄ eā q̄ nūq̄
spinās habuit et nūq̄ fertile mes
sem pducit. **M** **S** nota q̄
qdā sunt iusti de q̄z vitā tātū gau
diū est in celo vt eis nulla pctorū
penitētia pponi pōt. Nā mlti nul
loz maloz sibi sunt cōscī. et tñ se
affligūt ac si pctorū oibz angustent.
cuncta etiā licita despiciūt. ad de
spectū mūdi sublimē accedūt. bo
na sibi amputāt etiā cōcessa cōtem
nūt. p visibilia inuisibilibz accedū
tur. lamētis gaudēt. i cūctis semet
ip̄os hūiliāt. et sicut nōnulli pecca
ta opez. sic ip̄i pctorā cogitationū de
plorāt. Quid illos nisi et iustos di
xerim et penitentes. q̄ se in pnia z
de pctorā cogitacōis hūiliāt. et recti
in ope sp̄ pauerant. Quātū ḡ gau
diū in celo facit qñ hūiliē iust⁹ plā
git si facit in celo gaudiū qñ h̄ qd
male gessit p pniaz dānat in iust⁹.
Seq̄t scōa pabola. p quā idē qd p
pcedentē signat. Vñ sicut pri⁹ p
pastorē sic nunc p mlierē siḡt chri
stus dei fili⁹. q̄ ē sapiētia p̄is. qui
decē dragmas h̄ habuit. i. totā cre
aturā in nouē choros angeloz et i
hūanū genus distinctū. quā a p̄n
cipio sui capacē fecit. et ad sui ima
ginē et similitudinē creauit. et mō p
dragmā sic pgrue significāt. Quia
vt dicit glo. interlinear. Dragma
est num⁹ certe q̄ntracōis regis ima
gine insignitus. Vñ aut dragmā
pdidit cuz hūanū genus p lapsuz
primoz pentū a stat⁹ sui integri
tate corruit. et mlier lucernā accen
dit qñ dei filius hūanā naturā as
sumpsit. Lucerna em̄ ignis est in
testa. et lumen in testa est diuinitas

in carne. Nec lucerna luxit quan
do xps inter boies pfecta puerfa/
tione et doctrina et societate ange
lica q̄ cōgaudēt de pctoribz ad de
um cōuersis vt dictū fuit prius. et
miracloz opatōe claruit. et totam
domū euerit qñ cōscias hominū
de reatu peccatoz purgauit. Et cū
inuenerit cōuocat amicos et vici
nos. i. angelicas societates q̄ con
gaudēt de pctoribz ad deū puerf
vt dictū fuit p̄us. et q̄ de p̄rio deū
cōtemplāt di. Eō gratulamini mihi
oēs qz inueni dragmam quā p̄di.
Ita dico vobis gaudiū rē. vt p̄us
Et dicit notanter p̄niam agēte. et
nō dicit cogitāte solū aut dicente.
aut solū oñdente vt hypocrite. s̄
agente. et ad h̄ req̄n̄t abiectio volu
ptatū. Vñ Lbr̄y. in de cōpūctōe
cordis. Sicut ip̄osibile est ignem
accēdi in aq̄. ita ip̄osibile ē p̄niam
agere i delicijs. p̄raria em̄ sibi q̄n
uicē sunt et pemptoria

Dñica q̄rta post trinitatis
Sermo lvi.

Estote mise

ricordes sic et p̄r v̄f mi/
sericors ē Lu. vi.

De illa p̄ma p̄tula mō nihil. sed
subdiñi euāgelio. [Nolite iudica
re] Pro illo notādū q̄ iudiciū v/
nō mō est act⁹ iusticie q̄ ptinet ad
iudicē eccl̄asticū vel secularē. Nā de
illoz officio ē z esse debz iudicare
et inq̄rere ex factis gestibz et act⁹ ex
terioribz subditoz q̄les sint ad fi
nē vt malos puniāt et bonos ad
meliora puocēt. Hoc aut iudiciū
dñs nō p̄hibz h̄. imo illud alibi fi
eri mādauit. Quia Deuterōn. xvi.

dicat. Iudices et magistrat⁹ consti-
tues in oib⁹ portis tuis vt iudicet
populū iusto iudicio. Valde etiā
illud iudiciū necessariū ē et vtile i
politica cōitare. qñ saltē iuste exer-
cet. Un⁹ Tull⁹ i pncipio veteris
rhetorice. Ut inf⁹ hoies iprobitas
maloz rēpublicā nō pturbaret. et
vt simplices et māsueti viuere pa-
cifice possent. z suis reb⁹ libere z li-
cite vti et gaudere. publica iudicia
rōnabilissime inter hoies cēcepe-
rūt z cōstituta sunt in politijs z ci-
uitatib⁹. finis em̄ introductor⁹ ta-
liū iudicioz est trāq⁹llitas et par i
cōmūitate civili ciuitatis vl⁹ regni
Allo mō causat⁹ iudiciū ad pposi-
tū p actu intellect⁹ q⁹ q⁹s credit ma-
lū de primo. sic ei d⁹ iudicare d⁹ p/
rimo q⁹ ex signis actib⁹ z habitudi-
nib⁹ exteriorib⁹ credit malū de p/
rimo. Et h⁹ pōt multiplici fieri vt
colligit⁹ ex dictis mgti Nico. d⁹ lyra
Mat⁹. viij. Et san. Tho. ij. q. q. lx.
Primo mō ex facti cūdentia vt cū
q⁹s aliū iudicat homicidā. q⁹ vidit
ipm interficere hoies sine auct⁹ le-
gitime p⁹antis. Vel tu obligat⁹ mi-
hi et sciēter iyras q⁹ nihil tibi mu-
tuauerim. vl⁹ ego audio te blasphe-
mare deū. et h⁹ nō ē peccatū. imo te-
nemur sic iudicare de manifestis.
Quia sup illo ysa. Ele q⁹ dicit⁹ ma-
lū bonū et bonū malū. ponentes
lucē tenebras z tenebras lucē dic⁹
Hierō. Eiusdē criminis ē bonū lu-
cemq⁹ cōtrarijs noīari noīb⁹. cui⁹
est malū z tenebras vocabulis ap-
pellare virtutis. Scdo mō ex sig-
nis euidentib⁹. vt si q⁹s iudicat aliū
fornicariū. q⁹ vidit cū nudū cū nu-
da. solū cum sola. multonēs ma-
nifesta sūt opa carnis. i. p⁹cti. Exē-

plū etiā hui⁹. iij. Reg. iij. de mere-
tricib⁹ duab⁹ cōtēdentib⁹ corā sa-
lomōe rege. p puulo vitio. Et hoc
sitr nullū est p⁹ctm q⁹rtū ad iudica-
re p⁹cise. Et illa duplicia iudicia nō
phibuit dñs. Tercio mō de occul-
tis cordis vel alijs dubijs fit iu-
diciū nō ex euidentia facti. nec ex e-
uidentib⁹ signis s⁹ ex plectur⁹ leui-
bus signis z indicijs oīno insuffi-
ciētib⁹. z illud vocat⁹ iudiciū suspiti-
osū vel temerariū. q⁹d iudiciū do-
min⁹ phibuit h⁹ vt vult Aug. i de
fmōe dñi i mōre. Et etiā nō phibu-
it iudiciū q⁹d fit ex beniuolētia sed
ex animi amaritudine vel aliq⁹ ma-
la affectōe. vt vult Chrys⁹. sup illd
Mat. vij. Nolite iudicare. vbi dī-
cit. Dñs b⁹ mādaro nō phibet xpi-
anos ex beniuolētia alios corripe-
re s⁹ ne p iactantia iusticie sue xpiani
xpianos d⁹spiciāt. et sol⁹ plerūq⁹ su-
spitōib⁹ odiētes cēfos z dānātes.
Illa g⁹ duo iudicia dñs phibuit h⁹
potissime q⁹ ad vltimos duos q⁹d⁹
de q⁹bo dicet. Et p mū iudiciū pro-
hibuit q⁹ ad occulta et dubia. z se-
cūdum. i. q⁹ ad oīa occulta z mani-
festa. sp em̄ peccatū ē. Et nō soluz
p doctrinā xpi s⁹ etiā p legē natu-
re. Quia videm⁹ etiam inf⁹ bruta
aīalia eiusdē spēi sic cē. q⁹ si papiāt
vnū idividuū ex eis male h⁹re do-
lēt. nō exultāt. imo nitūt⁹ illud ad-
iuuare z libare. vt manifeste p⁹tz d⁹
porc⁹. Et g⁹ aīal rōnale pspiciēt ma-
lū in alio sibi sili iniquissime agit. p/
rimo suo miserā dilatatō z d⁹ ea
exultando. cuius potius compa-
ti deberet et charitative consulere
et in quantum posset excusare. di-
cēte beato Bernardo sermone q⁹r-
to sup cātica. Lane serue dei aliene

Dñica tertia post trini.

conuersatōis esse aut curiosus ex
plorator aut temerari⁹ iudex. etiā
si pperā actū cōp̄chēdas. nec sic iu
dices primū. magis aut excusa in
tentōem si op⁹ nō poter̄. puta iḡ
rantiā. puta surreptōes. puta casū
q̄ si oīno excusare n̄ potes suade
nihilomin⁹ tibi p̄i et dicto apud
te. vehemēs nimis fuit ista tēpta
tio qd̄ de me illa feciss̄ si accepiss̄
in me sibi p̄tāre. **P**er illis eli
ce scdm̄ notabile. s. q̄ qd̄libz p̄e/
dictoz trū iudicioz pōt duplicat⁹
fieri. Prio beniuole et cōpassiue.
Secdo mō maliciose et rigide. Hoc
iudiciū temeritatis et suspitōis ita
est cōmūe q̄ vt dicit Lbryf. nec fa
cile recipies quēq̄ nec p̄em famili
as. neqz claustralē exp̄t hui⁹ erro
ris. Sūt autē he diaboli ce tēptati
onis insidie. Nam q̄ se uere discutiūt
aliēna nūq̄ p̄prio reatuū incre
bit ueniā. Et dicit Lyrill⁹. Sedat
hic dñs pessimā passionē p̄leiaruz
hostraz. q̄uis em̄ deceat aliq̄s se
arcūspicere et fm̄ deū p̄uersari. h̄
nō faciūt sed examinat aliēna. Et
si uideat aliq̄s infirmari tāqz pro
prio passionū obliuī faciūt h̄ de/
tractōis materiā. **T**ercio notan
dū est principaliter vt uult sanct⁹
Tho. vt. s. ar. iij. q̄ p̄dictū iudiciū
suspitōis aut temerarium siue cor
dis siue exterioris excusatōis diffu
matōis tē. vt plurimū i nobis fit
et altero duoz. Primo ex hoc qz
aliq̄s in se mal⁹ ē. Ex h̄ em̄ q̄ q̄s
p̄sa ē sue malicie facilliter de alijs
malū opinat. fm̄ illud Eccl. x. In
uia stultus ambulās cū ip̄e sit in/
spiciēs oēs stultos estiat. Alio mō
p̄uenit ex hoc q̄ aliq̄s male affiat
ad aliū. cū enī aliq̄s aliū cōtēnit z

p̄uū reputat facilliter de eo mala
credit et aliqñ dicit. vt cū sic p̄uipē
dat apud se et apud alios. vt se sic
magnificet et extollat. Etiā cū ali/
q̄s aliquē odit aut ei irascant in
uidet itez facilliter mala de eo cre
dit z dicit. et sepe ip̄i mala inq̄rit
z ueraciter nō vt cū em̄det. s. vt
infamet z mordeat. **U**n̄ Aug. Ler
tū ē q̄ de malo incerto neminem
iudicare quē tanqz meipm̄ dilige/
rē sed d̄fendere sed excusare q̄dū
in publicū nō p̄dūret. sed qz carita
tē p̄didim⁹ facilliter alterutqz iudi/
cam⁹. **T**ercio specialiter iudiciū
maluolentiē et seueritatis sepe pue
nit ex hoc q̄ h̄o nō cōsiderat mala
z defectus alioz. **U**n̄ Bre. iij. mo
raliū. c. xviij. dīc. Sūt nōnulli qui
nihil qd̄em uirtutis agere studēt.
sed tñ cū alios peccare cōspiciūt in
stos se in cor cōpatēge suspiciāt. ne
qz em̄ corda oīm vna culpa trans
figit. hūc nāqz supbia illaq̄at. illū
ira supplātat. hūc auaricia cruciat
illū luxuria inflāmat. et plerūqz cō/
tingit vt is quē supbia depmit il/
lū respiciat quē ira inflāmat. z ex
hoc sciā iracūdo apud semetipm̄
iustiorē deputat. et q̄li d̄ iusticia ex
rollitur. qz pensare negligit uiciūz
q̄ q̄uius ip̄e tenet. Plerūqz cōtin/
git vt is quē auaricia cruciat aliūz
in luxurie ignauia inspiciat. z qz se
a pollutōe carnali aliēnū respicit.
q̄b ip̄e sordibz spūalis uiciūz intri/
secus polluat non attēdit. dūqz in
alio pensat malū qd̄ ip̄e nō h̄z in
se negligit cōsiderare qd̄ habet. sic
qz fit vt dū aliēa diiudicādo mēs
duat p̄prij iudiciū lumie priuet. z
eo durius cōtra aliēna supbiat q̄
sua negligētia ignorat. Ideo dicit

Prover. xviij. Justus p̄mū accu-
sator est sui. Ubi Beda. Omnis q̄
vere iustus est. ubi peccatū errata
cōspiciat. p̄mū ad seipm oculū cōsu-
deratōis reflectit. dūq; suā fragili-
tatē sollicit⁹ accusauerit. se demuz
ad corrigēdū alios linguam beni-
gnus exercet Quarto puenit iudi-
ciū ex h̄ q̄ hō libet̄r inquirat et ri-
mas dicat et facta alioz. ⁊ signat̄r
defect⁹ et pctā nō ex necessitate vel
utilitate. sed ex q̄dā desiderio scien-
di aliena. qñ hō libet̄r loquit̄. vel
audit alios frequē loq̄ de absentibz
et factz eoz. q̄ nihil ad se p̄tinent.
vel q̄ in nullo pōt imitari t̄les em̄
faciliē incurrūt suspiciōsū iudiciū
sic vnusquisq; pōt experiri quō se
pe ex leuibz credidit mala de p̄rio
q̄ ip̄met postea cognouit falsa fu-
isse. Itē sepe retulit alijs filia Qui
ḡ vitare vult iudiciū temerariū ca-
ueat p̄dicta qd̄ tñ pauci faciūt. q̄si
em̄ oim hoim pessimus mos est.
cū cōueniūt q̄ solū de absentibz
loquūt̄ et ip̄os et eoz opa vnā fa-
ciūt materiā detractōis ⁊ temera-
riū iudiciū. ⁊ nō volūt noscere h̄mōi
pctā esse nec curāt de eis p̄teri. ⁊ sic
pereūt in ip̄is sepissime. **Ad**
Quarto notādū q̄ circa ista q̄tu-
or sūt cōsiderāda q̄ sūt tāq; grad⁹
qdā. Primū est timor mali vt qñ
nō suspicamur malū de aliq̄ time-
mus tñ q̄ malū qd̄ nō dūz euenit
possit euenire nisi diligēt̄ p̄caue-
am⁹. et sic obfirmant̄ serj mona-
steria. et viuētes phibent̄ ab incau-
tis familiaribz. nō q̄ malū iam p̄-
sumēt facere s; timeēt mali occasio-
si nō p̄caueat. sicutiā claudim⁹ do-
mus n̄ras ac cameras ⁊ cistas nō
q̄ de aliq̄ singulari boie presuma-

mus malū qd̄ factur⁹ essz circa res
n̄ras s; time⁹ malū qd̄ fieri pos-
set si nō p̄caueret. qz locus et tps
facit furē Et sic timere nō est pctm̄
nec malū imo rōnabile et bonuz
qz nō sūt dande hoibz occasiōes
malefaciēdi **S**cōm est suspitio
aut opinio mali de p̄rio. aut dubi-
tatō de ei⁹ bonitate. vt qñ hō ex le-
uibz signis ⁊ nō sufficiētibz ad h̄ in-
cipit dubitare de bonitate. p̄rimi.
aut opinari malū de eo. ⁊ h̄ est ve-
riale. qz p̄cedit ex hūana infirmī-
tate ⁊ fragilitate vt dicit Nicolaus
de ly. Et. i. Tho. dicit q̄ sit venia/
le ⁊ leue pctm̄. p̄tinet em̄ ad tēpta-
tionē hūanā sine q̄ ista vita nō du-
at. Ut habet̄ in glosa sup illud. i.
ad Eho⁹. iij. Nolite añ tps iudica-
re. Et sup illd̄ ad Rom. xiiij. Qui
nō māducat māducātē nō iudicet
dicit glosa. Dubia in meliorē p̄tez
sūt interprāda. et h̄ nō facit ille q̄
ex leuibz signis dubitat de bonita-
te alterius vel opis sui Idē Beda
dic̄ in omel. hodierna. Dñ ḡ nihil
mali scio certitudinaliter. nec sunt
aliq̄ signa sufficiētia ad suspiciādūz
de eo malū. tunc teneoz credere q̄
sit bonus. ⁊ si contrariū facio. s. q̄
dubito de bonitate sua ex leuibz
signis solū ⁊ ad h̄ nō sufficiētibz
vel mere ex malicia cordis. tūc pec-
co ad minus venialit̄ Proportio
nabilit̄ intelligit̄ de ope. p̄rimi qd̄
pōt bona intētiōe aut mala fieri.
Exemplū Si hac nocte essent tibi
subtrahere. c. libre ⁊ nō scires qd̄ se-
cerit. nec ex euidētia facti. vl̄ ex eui-
dētibz signis. nec aliūde haberes
magna signa q̄ merito causarēt ti-
bi aliq̄ gradūz suspitōis de me.
tūc teneris credere q̄ ego nō fece-

Enica quarta post trini.

42

nim z si solū dubitas tūc peccas ve
nialiter. Idē. Si vides colloquen
tē virū z mlierē. zc. teneris crede
re. zc. Et dico notāter. z nō habes
aliunde notabilia signa q̄ merito
causaret suspitōnez. pono em̄ gra
dus in suspitionibz et etiā in signif
et q̄bus suspitōnez et coniecture
oriunt. Ad ppositū pnt applicari
exempla q̄ btūs Aug⁹. ponit in q̄
dam omel. Ubi dicit Bpta mala
argui z iudicari debēt. Illa vero
an bono an malo animo fiant qd̄
sare nō possumus. iudicare peni
tus nō debem⁹. verbi grā. Vides
hoīez frēq̄ntius ieiunare cōgaude
noli nimis laudare. qz potest hoc
p būana gloriā fieri. sed noli vitu
pare. qz pōt z p deo. z p anime sue
remedio ieiunare. Vidisti aliū in
dicto ieiūio publico velle prādere
cū dilectōe admone. si dixerit se p
stomachi lassitudine ieiūat n̄ posse
Crede z noli iudicare. qz vtrunqz
pōt fieri vt p gula vel luxuria prā
dere velit z qz p infirmitate ieiuna
re nō possit. Vidisti alterū subdi
tis suis cū seueritate disciplinā im
ponere. et indulgētiā tardius da
re. noli iudicare crudelem. qz forsi
tan nō fiebat morbo iracūdie. sed
zelo discipline et amore iusticie. p
pter illd̄ qd̄ scriptū Zelus dom⁹
me comedit me. zc. In istis igitur
z his similibz q̄ vt p bono aut ma
lo. aio fiat scire nō possumus me
lius est vt ad prē dexterā animus
nrm declinemus qz tolerabilius
est nos in h̄ pūcūiri. vt eos q̄ ma
li sūt bonos esse credamus q̄ vt
cōsuetudine iudicādi etiā de bonis
q̄ malū est suspicemur. de istis igit
rebus q̄ sūt deo note z nobis inco

gnite pīculo se nos prios iudica
mus De ipis em̄ dñs dixit. Noli
te iudicare vt nō iudicemini. De il
lis vero q̄ apta sūt et publica ma
la z arguere z iudicare cū charita
te debet z amore z possumus z de
bemus. odio hñtes nō hoīem sed
pctm̄. nō viciōsū sed viciōs detestā
tes morbū potius q̄ egrotū. Nā
publicus adulter. raptor assidue
ebriolus. p ditor supbus zc. si iudi
cati z castigati nō fuerūt implebit
in eis illud qd̄ btūs martyr. Eypri
anus de talibus dicit. Qui peccā
tes verbis adulātibz palpat pec
cādi fomitē subministrat. et pprie
illud nō vocat iudiciū. sed leuis su
spitio. ¶ Tercū est iudiciū
et firma sentētia de malo primi.
vt qñ quis ex talibus leuibz signif
firmiter tenet in animo qz prim⁹
sit mal⁹ z hoc pprie est iudiciū sen
tētiariū qd̄ imptat estiatōnez fir
mā z sanā. Et h̄ est pctm̄ mortale
si malū qd̄ iudicat de frē sit de ge
nere mortaliū. Pctm̄ em̄ mortā
le est qd̄ cōtrariat charitati. iudica
re āt aliqūe dicto mō est p̄ra cha
ritatē. Ita dicit Nico. de l. y. Sz. si
Tho. d. qz si tale iudiciū est de ali
quo graui tūc est pctm̄ mortale in
q̄tū nō est sine cōtemp̄u primi.
Uñ Glosa vbi s̄ subdit. Si q̄ su
spitōes vitare nō possum⁹. qz ho
mines sumus. iudicia tñā diffini
tius sentētiās firmasqz cōtinere
debemus. ¶ Quartū est pgressio
in extrisecū opus. vt qñ qd̄ nō so
lū p̄dicto mō iudicat. sz vltra hoc
pcedit ad exteriorē punitōez vt ad
iniquā suspitōez accusatōez. diffā
matōez. vñ aliā aliquā primi pūi
tionē. Et h̄ est grauius p̄dictis. qz

nō solū est q̄ charitatē. s; etiā cō-
tra iusticie eq̄tatē ¶ Diceret aliq̄s
q̄ sunt illa leuia signa ex q̄bus pri-
mus nō debz iudicare malos. zc.
Glide s. Mar. in p̄ncipio. vij. ca.
Predico q̄ mō dñs itelligi voluit
cū dixit [Nolite iudicare] et sequit̄
[Et nō iudicabimini] Hoc nō est
sic accipiendū q̄ qui nō iudicat non
iudicabit̄ a dño. stat em̄ q̄ ab aliq̄
pctō sibi caueat z adhuc p̄ alia me-
reat mortalia iudicari z cōdēnari.
S; vt dictū ē alibi. Dñs q̄ gladio
percussit. gladio peribit. intelligit̄
nō q̄ oīs q̄ gladio pcutit. gladio
mortali moriat̄. s; illo pctō qd cō-
mittit cū alios iniuste gladio oc-
cidit. seipos spūaliter interimūt
Pro q̄ pctō z ipsi gladio animad-
uersionis diuine sentētie pibūt. ni-
si se corrigāt z emēdet̄ eo mō vult
dñs. Si iudicabit̄ alios z temere
et seuerē peccabit̄ mortalit̄ p̄ quo
meremini iudicari z cōdēnari. nisi
emēdetis. z si nō iudicabitis teme-
re tūc p̄ b nō incurretis p̄m̄ mor-
tale. quō sitis indigni in iudicō dei
cōdēnari. Vel sic [Et nō iudicabi-
mini]. i. si nō iudicabit̄ temerarie
et maliciose de alijs. tūc dñs non
iudicabit̄ districte z seuerē d̄ pctis
vris. z hec est magna ḡa. Nullus
em̄ tā magne scitatis est si p̄ seue-
ritatē diuine iusticie deberz iudica-
ri qd sibi videt̄ iusticia iusticia ap-
peret. p̄p̄ qd dixit p̄s. Nō intres
in iudiciū cū tuo. i. fm̄ glosaz
Nō districte mecū agas in futuro
iudicō. qz nō iustificabit̄ i p̄spectu
tuo oīs viues. Nemo em̄ p̄ se s; p̄
dei ḡaz pōt libari. Grego. Sepe
iusticia n̄ra ad eramē diuine iusticie
deducta. iusticia ē. z fordz i distri-
ctōe iudicis qd in ocul̄ fulḡz opan-

tis [Nolite cōdēnare]. i. nolite iu-
dicare aliq̄nē cōdēnādū eē. qz aliq̄s
est hodie pessim⁹ z forte erit bon⁹
vt in m̄ltis patuit [z nō cōdēnabi-
mini] supple a dō p̄ temerario v̄ro
iudicō. Sequit̄ [dimittite z dimitte-
tur vob] dimittite p̄ris pctā i vob
zmissa. z dimittet̄ vob. a dō pctm̄
v̄s quē sepe offendistis ¶ Est
tñ notādū q̄ tñs dimissio dupl̄
p̄t itelligi Vno mō q̄ntū ad offen-
sas. z b nō videt̄ aliud q̄ remittere
odiū. irā. idignatōez. zc. ad illū q̄
nob odio malū itulit. z b est neces-
sitas z p̄ceptū. qz oēm hoīez tene-
mur diligere ex charitate Alio mō
q̄ ad iuriā z b nō est sp̄ necc̄t̄. l;.
sic superogatois. sicut ablata sibi
pecūiā nō tenet̄ q̄s dimittere aue-
rēt. s; repetere p̄t. sic etiā p̄ iuriā
sibi illata p̄t p̄ emēdā repetere f̄cō
p̄s̄atōez. s; ordiez tñ iusticie. z ad
sic dimittendū offēsas dñt nos mul-
ta mouere. Priō p̄sideratō diuine
offense. qz deū icōpabilis plus of-
fendim⁹ pctis q̄ pat⁹ est nobis di-
mittere si dimiserim⁹ alijs. Scōz
est. qz n̄ dimittēs s; videt̄ q̄rens
p̄uat deū illo qd sibi refuauit. vñ
Deut. xxxij. Mihi vindictā z ego
refuā. Tercū ē maḡ vtilitas quā
affert iuriā cū patient̄ sustient̄ v̄l
sufferūt. vt p̄us dictū fuit in. i. ser.
Quartū est qz dimissio offēse ma-
rie siles nos efficit dō dicēte Lbry.
Nihil ita deo siles efficit sic iuriā
tibi faciēti dimittere. Tu b em̄ vt
ait Tu. Nos an̄ oia mis̄icordes eē
voluit sic. z ip̄e mis̄icors ē. Et circa
b nota q̄ dicta s̄t circa illd. Mar. v
Ego at̄ dico vob n̄ resistere malo.
sequit̄ [Date z dabit̄ vob] Beo. Tu
bet nos dimittere iurias et dare

Dñica quinta post trini.

bñficia. vt z nobis pctā dimittant
z vita det eterna. Cyrillus. Quāt
ampliori manu accipiemus recō/
pēlatiōez a deo q̄ largiflue donat
diligētibz eū ostēdit subdēs. **Mē**
surā bonā z cōfertā coagitatā z su
pessuētē dabūt i sinū vřz. **Theo**
phil⁹. q. d. Sic farinā si sine pctā/
te mēsurare velles cōferres. eaz et
coagitares z supessunderes abun
de. Sic dñs mēsurā magnā z sup
essuētē dabit i sinū vřm. Et b̄ to
tū nō signat aliud q̄ magnitudi
nē celestis p̄mij q̄ deus remūera/
turus est suos. atra cōdignū. qz p
ope bono. z elemosina dare vult
sui darā visionē z bñdictā fruitōz
z securitatē z inestimabile gaudiū q̄
incōpabilis meliora sūt q̄ volun
tas dādi sit bona etiā p tali voli
tōne z tpali z breui vult dare bea
titudinē ppetue duraturā. **Eadez**
quippe mēsurā q̄ mēsi fueritis
remetiet vobis **Basil⁹**. Qua em̄
mēsurā vnusquisqz nostrū mēsu
rat in bñ opando. aut peccādo ea
dez vel p̄mia vř penas ferz. **Theo**
phil⁹. Et nō dicit in tāta mēsurā
remetiet ei. sed in eadē. qui em̄ bñ
fecit bñ fiet ei qd̄ est remetiū eadē
mēsurā. sed p̄ supessuētē mēsurāz
dicat. Quia millies bñfiet ei

Dñica quinta post trinitatis
Sermo. lvij.

Cum turbe
irruerēt in iesus vt audi
rent verbū dei. Luce. v.
Sirruere in aliquē est in eū
cadere z ipigere. Tātū aut fuerat
turbarū desiderū ad audiendum
xp̄m vt eū cōpmerēt. Unde dicit

Lbryf. Erāt ei cōneri eū diligētes
z mirātes z tenere cupientes. Quis
em̄ discessissz ab eo miracula faciē
te. Quis noluisset faciē ei⁹ glorio
sam videre. z amare os diuina lo
quens. nec em̄ fuit solū āmirabil
in agēdo miracula. sed z visus ei⁹
abundabat plurima gratia. **Un**
z loq̄ntē eū audiūt in silēno series
locutionis nō interrūpētes. dicāt
em̄ **Vt** audirēt verbū dei. **Irabe**/
bat em̄ ad se turbas cū impetu de
siderij sicut adamas ferrū vt audi
rēt verbū dei. **Mittebat** ei in eos
famez vbi dei sic p̄miserat **Amos**
viij. **Mittā** inq̄t famē in terrā. nō
famē panis. sed desiderū audien
di verbū dei **Fames** illa q̄ est appe
ritus abī spūalis est donum salua
toris z signū salutis. sic appetitus
cibi corporalis est signū sanitatis cor
poralis. z fastidiū hui⁹ abī signūz
est languoris spūalis. **Un** in p̄s.
Dēm elcā abominata est aia cor
idest tediū habent de verbo dei q̄
ip̄a aia viuūt z subdit. **Et** appropi
quauerūt vsqz ad portas mortis
idest vsqz ad defectū aie. **Et ipse**
stabat sec⁹ stagnū genēsareth. i. i.
mare galilee. **Et** dicitur stagnum
eo q̄ aque sine fluxu stant. **Et vi**/
dit duas naues stantes secus sta
gnū. **Una** erat petri z andree. alia
zebedei z filioz eius. i. s. **Iobānis**
z **Jacobi**. **Piscatores** aut descen
derūt vt lauarēt retia **Tota** ei no
cte occupati ope piscatōnis nihil
p̄didērūt. **Un** fatigati lauabāt
retia vt ea cōplicarēt. **Ascendens**
aut in vnā nauim q̄ erat symonis
rogauit eū a trā reducere pusillū.
Sic em̄ cōp̄mebat eū vt cōpelle
ret nauiz cōscēdere. **Dicit** **Theop.**

Unde xpi mansuetudinē quō ro-
gat petriū z petri obediētiā. quō in
omibz fuit obediens. et in hō dedit
formā platis vt libenti⁹ moneāt
qz p̄cipiant. et magis amari qz ti-
meri. Et sedens tranqz doctor au-
ctoritate vrēs docebat de nauicu-
la turbas. Post doctrine mani-
festatiōez congrue sequit^r miraculi
opatio. vt veritati doctorū fidē p̄-
stet miraculū. Unde subdit. [Et
autē cessauit loqui dixit ad symo-
nem. Duc in altū z laxate retia ve-
stra in capturā.] **T**ibi innu-
unt aliqua p̄dicatori expedientia
Primū est sublimis conuersatio.
et p̄fecta vita in opibus bonis. et
hoc tangit cū dicit. [Duc in altū]
Unde ysaie. iij. Supra montes
excelsū ascēde tu qz euāgelizās sy-
on. Secū dū est veritatis p̄dica-
tio qz tangit cum dicit. [Laxate re-
tia] Illa em̄ duo debent esse iun-
cta in p̄dicatore exēplo saluatoris
qz cepit facere et docere. Actū. j. Et
dicit Bre. Lūi⁹ vita despiciat restat
vt eius p̄dicatio contēnat. Et debz
p̄dicatio veritatis esse explicata et
doctrinalis. qd innuit cū dicitur.
[Laxate] .i. explicate et exponite
sacrā scripturā. Terciū est recta in-
tencio que innuitur cum dicitur
[In capturā pisciū] Ino p̄pter va-
nam gloriā. non p̄pter adulatōez.
nō propter lucrū z questū sed pro-
pter hominū edificatiōem [Et rñ-
dens symon illi. Preceptor p̄ to-
tā noctē laborātes nihil cepimus.
in noie aut tuo laxabim⁹ rete. Et
cū hō fecissent cōcluserūt pis. multi-
tudinē copiosā] Nisi em̄ in ver-
bo dñi p̄dicatores sniaz fidei p̄nū-
ciarēt nūqz multitudinē copiosā

credentiū p̄cluderēt. Quia vt dicit
Ambro. Non est hūane facundie
sed opus sup̄ni numis. Et d. Bre-
gon⁹. Frustra exteri⁹ laborat do-
ctoꝝ lingua vbi spūscū intēri⁹
nō adest. Nota qz d nauicla petri
turbas docuerat. ideo vt dicit Lbry-
so. duplicē remuneratōez ei tribu-
it. Quia p̄mo dedit ei multitudi-
nē pisciū copiosā. deinde fecit eū
discipulū [Rūpet at̄ at̄ rete eoz.]
ex fuitate pisciū [Et annuerūt so-
cijs qz erāt in alia nauī] p̄ nutum
quia dicit Lbryf. Ex stupore mi-
raculi loqz nō poterāt [vt venirēt
z adiuuaret eos z venerūt z imple-
rūt ambas nauiculas ita vt pene
mergerent] Et hoc fuit miraculū
qz intra vnū rete tāta cōcluderet
pisciū multitudo [Qd cū vidisset
symon petr⁹ p̄cidit añ genua iesu
dicēs. Eri a me qz hō p̄ctōz sū do-
mie] Ecce petri hūilitas. Nā vt dī-
cit Cyrillus. Petr⁹ rediēs ad p̄scā
entiā delicta tremuit. z velut imū-
dus mūdū nō credit posse suscipe-
re Est em̄ sile qd cēturio dixit Dñe n̄
sū dign⁹ zc. Mat. viij. z sic hūilitā
do se nō expellebat dñm s; magis
attrahēbat [stupor em̄ circū dede-
rat eū. et oēs qz cū illo erāt i cap. pi-
sciū qz cepant. Silr aut z iacobū
z iohēz filios zebedei qz erāt socij
symōis. Et ait ad symonē ihs. no-
li timere] Amb. Dic z tu eri a me
dñe. qz hō p̄ctōz sum vt rñdeat ti-
bi deus. Noli timere indulgenti
dño p̄ctm̄ fateri. bon⁹ ē em̄ dñs
z benign⁹. [Et hō iā hoīes eris ca-
piēs] id ē ex hō qd factū ē s̄ḡt qz ho-
mīnes capies. Beda. Dñs expōit
eis qd hec captura pisciū s̄ḡt. s. qz
ip̄e sic nūc p̄ retia pisces. sic aliqñ

Dñica sexta post trini.

Proba sit captus hoies. vel ex h
q sic te humiliasti habebis officium
capiendi hoies. Beda. Nondū i di
sapulū eligi sed p dicit q aliqui sit
eligend. Et subductis ad terram
nauib. relictis oib. secuti sunt eū.
ad rps. qz fm glo. adhuc habebat
voluntate redeūdi ad ppria. Ubi
fm Chryso. p siderada est eoz obe
diētia. hñtes em op p manib. ap
petibile piscatois mandatū tñ do
mini nō distulerūt sed relictis om
nib. seqbant. talē em obedientiaz
requirit a nobis xps vt eā nō pper
mittam. etiā si alijs valde necessa
riū vrgeat. **U**bi nota q ter le
gunt apli a dño vocati. Pria vo
catio fuit imediate post xpi bap
tismū qñ iohes videns xpm dixit
Ecce agnus dei. z tñ secuti sūt euz
duo discipuli iohis. andreas z ali
q. nōmē tacet Job. i. Et andreas
vocauit petz. et crastino de mane
cū xps exire voluit in galyleā vo
cauit philippū q duxit secū natha
nael. vt dicit Job. j. Et hec vocatō
fuit solū in quandā noticiā. Secū
da fuit in captura piscū. de q b dz
z illa fuit in qndā familiaritatem.
Tercia fuit d q dz Mar. iij. qñ
relictis oibus secuti sunt dñm nō
reuerſi ampli ad piscationē. sz in
tendentes doctrine xpi. Et illa vo
catio fuit ad apostolatū. Alij vero
dicūt q illa vocatio de q loquit
Lucas est eadē cū illa de q loquit
Mar. iij. z Mar. j. q vocati sūt sim
pliat ad societate xpi. et hoc videt
veri. qz hic dz [Relictis oib. secu
ti sunt eū.] q modus loqndi ppe
nō cōuenit nisi adherentib. xpo to
taliter. Etiā qz hic dz petro a xpo.
de cetero vacabis p dicationi. **E**t

nota q dominus magis elegit pi
scatores in officiū p dicationis euan
gelice qz ceteros artifices. ppter b
vt dicit Chryso. qz ars piscatoria
magnā similitudinē hz cū arte p dica
toria. Nā sic q retia iactat i aquas
nescit qz pisces cōprehensur est.
sed illi intrāt qz de trāsmittit ei
sic et doctor q diuini fmōis iactat
retia sup populū nescit q sūt acces
suri ad eū nisi qz de excitauerit.
vt adherēat doctrine ei. Et dicit
Amb. li. iij. sup Lu. Retia aploz
sunt xboz cōplexiōes et qñ qdaz
ozōis sin. q eos qz accepit nō ar
mittit. captos nō iterimit. sz refer
uat z in lucē de pfūdo extrahit flu
ctuātes z de infernis ad supna trās
ducit in limo pfundi latētes. **U**
Alteri notādū q dñs a pncipio
pncipales euāgelij p dicationes vo
cauit et pstituit hoies rudes z illit
eratos z maxime piscatores. Pri
mo ppter b vt xpi diuina ptas ex hoc
oñderet. q subito inhabilissimos
facere potuit tā sublimes z sapien
tes in scia sicut postea fuerūt facti
q nullus mortaliū eis valuit ppar
ri. Uñ repro q Petz z iohes fu
issent hoies sine lris et idiote tur
be valde ammirabant. vt dz Act. iij.
Frē Hilari. ij. de trini. dic. Quer
te et intelligite an mirabilius fuit
mortuū excitasse. an impiro tāraz
sciam doctne itimasse. Scdo ppter
hoc vt hūana supbia de suis factis
cōfunderet: vidēs tā impiros tāz
sumos effectos i scia pfūdissima
absq labore. sz simplici dei dono.
ad quā pbi neqz prigrere possunt
Sikr ne aliqz (q forte sibi sciolus
videret) ad eccliam veniēs estima
re posset q xps b scia op babe

ret. p
ces
scia
na scia
epros
res fa
xiras
eo q
mag
ad sch
cissim
arte m
zlong
mis z
psequ
arte m
meū
mines
nois
nec p
tē p do
nullo
sa doc
p dicatione
Diere
Ecce e
dicit d
xlvij. L
ab eng
tio sag
isti sun
gelio.
scatores

D
A
baz z
de cur
iusticia

Sermo

LVIII

rer. p. ecclesia sua fundada. et q. simpli
ces et idioras subito sublimes in
sciencia fecit q. oēs videret q. hūa/
na scia nō indigeret q. qntūlibz in
eptos sine labore sumos docto/
res facere posset. Tercio vt fidei
xitas omnino insuspecta maneret
eo q. nullo mō est verisile q. aliq. s.
mag. vel nigromātic. cōnocaret
ad se hoies rudissimos et incapa/
cissimos doctrine q. s. informaret i
arte magica q. magne ē subtilitat.
et longo studio ab hoibz subtilissi/
mus et l. r. a. s. s. vix acq. r. et per
p. seq. nō poterāt esse suspecti de
arte magica et nigromātia. et mari/
mecū essent paupes et infimi ho/
mines nō inueniebant cupidi ho/
noris diuitiaz. deliciaz. nec pro se
nec p. eoz amicos. et subierūt mor/
tē p. doctrina quā affirmabāt. igit.
nullo mō poterāt eē suspecti d. fal/
sa doctrina. Quarto vt. p. p. h. e. d. d.
p. d. c. a. r. o. i. b. z. euāgelij imple. r. t. vñ
Hier. xvj. ita p. p. h. e. t. a. t. i. u. m. est d. eis.
Ecce ego mitto piscatores multos
dicit dñs et piscabūt eos. et Ezech.
xlviij. Et stabūt sup illa piscatores
ab engaddi vsq. ad engallū sicca/
tio saganaz. Vbi dicit Hiero. Q.
isti sunt piscatores de q. b. d. i. euā/
gelio. Venite post me faciā vos pi/
scatores hominū zc.

Sermonis sexta post trinitatis
Sermo Lxviij.

Ad hunc dico
vobis nisi abūdauerit
iusticia v. s. a. p. l. q. s. scri/
baz zc. Math. v. 20. **A**ug. x.
de ciui. dei dicit. I. Nisi abūdauerit
iusticia vestra p. l. q. s. scri. j. zc. i. sup

illos q. soluūt et docēt q. d. h. s. ali/
bi dictū est Mat. xxiij. Dicūt et nō
faciunt. ac si dicat domin. Nisi ita
abūdauerit iusticia v. s. a. p. l. q. s. scri/
baz zc. p. l. q. s. faciat q. d. docet
nō intrabit in regnū celoz. Sūt
nāq. m. l. r. i. q. male viuūt s. b. n. do/
cent. de q. b. d. i. Mat. xxiij. Sede/
būt sup cathedrā moysi. q. d. fa. s.
o. aūt e. nō s. Dicūt em̄ et nō faciūt
Et q. hoc nō sufficit ad salutē. et iō
dñs discipul. suis et alijs p. l. a. s. ec/
clesie dicit. [Nisi abūda. iu. v. s. a.]
s. zc. vt faciatis q. d. docetis [p. l. q. s.]
scribaz et phariseoz. j. q. dicit et nō
faciūt [nō intrabit regnū celoz.]
Vt et iusticia eoz fuit i. exterio/
ri opatōe tñ et nō i. recta intentōe
Vñ Mat. xxv. Dia opa faciūt vt
videant ab hoibus et illa iusticia nō
sufficit ad vitā eternā. s. opz q. vt
dicit aplūs. j. ad Eho. x. oia ad glo/
riā dei facere. Et iō dñs [Nisi
abūdauerit iu. v. s. a. Et p. m. u. referri
pōt ad scribas. scōm ad phariseos
[Audistis q. dicitū ē antiq. s.] Notā
dū q. dñs i. f. m. d. suo in mōte nō
edidit noua p. c. p. t. a. moralia. s. vt
p. c. p. t. o. z. decalogi v. s. i. r. e. l. l. e. c. t. u. m. de/
clararet et errores circa ea excludere/
ret aliq. ipoz replicauit. Et p. m. o. il/
lud [Nō occides] De q. i. p. n. t. i. euā/
gelio legit. p. p. t. q. d. d. i. [Audistis q.
dicitū ē antiq. s.] nō q. i. mōte synai
fuerūt illi q. b. x. p. s. p. d. i. c. a. u. i. t. s. q. a.
p. e. n. t. i. b. z. suis audiuerūt antiq. s. q.
fuerūt circa montē synai tpe moysi
dictū fuisse. Nō occides. Qui aut
occiderit re. p. e. r. i. t. i. u. d. i. c. i. o. s. m. o. r. t. e. z. c. o. r.
p. a. l. i. i. u. z. ill. d. B. e. n. i. x. Quicūq. effu/
derit hūanū sāguinē fūdet sāguis
ei. et Exo. xxi. Quicūq. p. c. u. s. s. e. r. i. t.
hominem volens occidere morte

¶ Tñica sexta post trini.

moriat. Et iō dicit iudicio. t. si i iudi
cio manifestū erit ipz ppetrasse ho/
micidiū. Si occultū tūc pñer ad
forū iudiciale dei z nō hoīs.

¶ Notādū qd vt vult Joseph^{us}. xij
antiq^{uitatū}. Volūtas sola non est
pctm nisi creat in exteriorem actū
et ita fm eū interiori actu solo ni
si comite^r exteri^{or} act^{us} malus nō
peccat. Sed h est valde irrōnale
z etiā cōtra gētiles morales phos
Aristotile^m Senecā z alios. Tota
em rō et radix pcti sumit^{ur} ab actu
liberrimo qualis est iterior electō
volūtaris nec est pctm nisi liberū
z ppter hoc in amēibz z puer^{is} nō po
nit^{ur} pctm. In hūc aut errorē cōmu
nit iudei. plapli erāt ppter rudita/
tē eoz z grossitē. Et iō hoc pceptū
non occides tm de manifesto ho
micidio qd exteri^{or} actu fit intelli
gūt credēs h solū isto pcepto p/
hibitū. Quem errores dñs tollere
voluit z verū intellectū eis aperi/
re. Vñ Aug^{ustinus}. cōtra faustū. Iudei
nō intelligebāt homicidiū. nisi p

¶ pceptionē corpis hūani qbz apuit
dñs oēs iniquūz motū ad nocēdū
fratri in homicidiū genere deputa
ri. Et ita p h pceptū. Nō occides
phibēt^{ur} omēs modi homicidiū
volūtariū et sine auctoritate legit/
tie potestatis siue homicidiū tale
sit facto exteri^{or} vel verbo. vl mē
te cōsentiedō in mortē alteri^{us}. vel
eā cupiēdo. aut negligentia. qñ a
morte nō liberamus quem possu
mus. iuxta illō Ambro. Pasce fa
me. zc. Similiter occisō; ex negli
gētia in custodiēdo ppiāz vitā. et
occisionē q fit p inordinatā potus
aut cibi sup^{er}coz. Similiter q fit p
indiscretā abstinentiā et sic de alijs

modis. Similit^{er} phibet omē noz
cumctū et omnis lesio hoīs in na
turalibz suis etiā citra mortē. vt sē
mutilatō verberatō zc. Immo p/
hibet omīs inordinat^{us} motus et
spēs ire. iudie z odiū taliū interio
rū motuū ex qb^{us} solēt homicidia
z talia exteriora nocumēta oziri. z
h vult saluator cū dicit. [Ego autē
di co vobis]. q. d. Ego autē qui ve
ni nō ioluere leges s; adimplere. [Di
co] nō solū phibēdo factū. sed ani
mi motū qz quicūqz irascit^{ur} fratri
suo re^{us} ē iudicō. i. dign^{us} erit accu
satoe apud iudicē. [Qui ar dixerit
fratri suo racha reus erit cōcilio.]
Racha fm Aug^{ustinus}. Chry^{stostomus}. z Hiero
nimū diuersimode exponit. et tñ
idē volūt in snia. s. q sit qdaz vor
pripēs ex ira significās puipeñōz
leupēsionē vel vilipēsionē. vel est
vor interiectiua q ozit^{ur} ex indigna/
tōne vel cōmotione cōtra. aliquēz
quēadmodū ach z cōsiles signant
dolorē [reus erit cōcilio]. i. cōsensu
iudicū de snia dāda cōtra eū et di
ctāda sibi pena. qz pctm eius venit
in noticiā hominū p exteri^{or} signū
z sic cōciliū. i. pene infligēde deter/
minatō peior ē qz iudiciū. i. sola ac
cusatō vbi adhuc dat^{ur} locus defen
sioni. Ita ira scōa q prumpit in si/
gnū pumeliosū ceter^{is} pibz peior
est qz pma que retinet^{ur} in corde. qz
q ad irā z motū interiorē si sunt si
miles tūc sūt eqlis culpe z in eru/
ptōne est vltra. s. cōtempus z ab
latio hoīs. primi p verbū cōtume
liosū. z etiā p verbū vel factū cōtu
meliosū iracēs turbat et puocat
ad irā illū cui irascit^{ur}. Sequit^{ur}. [Qui
dixerit fratri suo fatue re^{us} erit ge/
bēneignis]. i. q ex ira pcesserit ad

¶ Nota qd p h pceptū

vicia et verba determiare cōtume
lic. De istis vide plenius in lectura
sup. Mar. ¶ Dices. tamen xps
dixit discipulis suis. Luc. xxiij. O
stulti et tardi. zc. vide ibidē de ira.

Nota q̄ p̄ter mala q̄ infert
corpi ira mala est anime z recitē
opinio senectē q̄ mala inducat ira.
q̄ excecet rōez in q̄ totū anime bo
nū existit z pellit ad iniurias. zc.
Et postea Brest. et homeri. ex quo
pater q̄ rep̄hēbilis fuit. Scri ve
ro doctores Aug^o. Hiero. Lbryf.
et Grego. v. moralitū. Et. f. Tho.
ij. scōe. q. clviij. p̄siderātes hūanā
vitā z adiuti p̄ sacra sc̄pturā dicūt
q̄ aliqui irascēdū sit z sine p̄ccō. im
mo calus occurrit in q̄ si hō nō ira
sceret ipe peccaret vt p̄bbit Scōo
notādū q̄ duplex est ira. q̄dā rōnē
p̄ueniēs. z est naturalis motus q̄
nō est i p̄rāte n̄ra. illa nō est p̄ccm̄
si ei nō sentiat. vult Aug^o. z enā
Lassiodor^o sup̄ illo ps. Irascim̄
ni et nolite peccare. imo est mae
ria exerce de virtutis si ei statim
resistat aut refrenet z cōremnetur
fm̄ rectā ratiōnē. Alia est ira quā
q̄s assūpsit deliberare aut cui non
resistit s̄z volūtariē cōtinuat. Ter
cio notādū. Ira nō est nisi i p̄ccu
sus et feruēs appetitus vindicte.
et talis potest esse bona z mala. et
p̄mo dicā q̄n sit mala seu p̄ccm̄. et
hoc fit mltipliciter fm̄. f. Thomā
secūda scōe. q. clviij. ex multiplici
diffōrmitate ad rectā rōnē z defe
ctu circūstātiāz. z potissime fit ma
la ex quatuor. Primo si quis ap
petat p̄nē illū qui non meruit.
Scōo si vltra q̄s meruit. Tercio
si nō seruat legitimū ordinē iusti
cie. Et q̄rto si nō bona intētiōne et

propter debitū finē vt si quis ap
petat vindictā solā sic vlt vt ipse di
cat bonus iustarius. vel p̄pter lu
crū vel p̄p̄s satiare appetitū i vin
dicādo. z p̄ter b̄ sit mala z p̄ccm̄ si
fit indebito tpe. indebito loco. et
ex q̄ritate sua. vt q̄n immoderate
ferueat fit mala etiā si iniusta vin
dicta appetat z sic illa ira mala vo
cat ira p̄ viciū. ¶ Quarto notādū
q̄n ira sit mortale vel veniale. De
hoc vide scōa scōe. q. clviij. de ira
cūdia. Sed ira volūtaria si sit mo
derata z debito tpe fiat z loco z ex
rōnabili causa et appetat iusta vi
dicta et p̄pter debitū finē q̄ est fm̄
san. cho. ij. q. clviij. emēdarō pec
cantis vel cohibitiō ei^o et q̄s ali
o z vel iusticie cōfūatio aut dei bo
noz. tūc ē bōa et licita. z vocat ira
p̄ zelū. et in multis casibz valde ne
cessaria. Vlt^o Lbryf. Et nota exem
plū de cyurgico zc. ¶ **N**o
tādū q̄ ira p̄ zelū pōt dupliciter fi
eri. Primo q̄ pueniat rōem ira tñ
q̄ q̄n hō sentit eā adhuc volunta
rie nō cōtinuat sed moderat eā vt
nō fiat nimis intrēsa. et stat etiā in
alijs licitis. tñ adhuc est valde ca
uenda. q̄z mltū piculosa. q̄z de na
tura ire est impedire rōem vel mi
nuere. Et q̄ cū puenit rōnem diffi
culter poterit rō recte iudicare du
rante passiōe. sed facilliter impellit
hō p̄ irā ad iniustam vindictā ap
petendū vel exercendū. z ergo do
ctrina est vt homo tali ire statim ve
p̄cipit eam resistat ip̄am excludē
do totaliter ne aliquā penāz infli
gat donec deferueat ira exēplo py
tagore. Secūdo potest cōtingere
ira p̄ zelum. sic q̄ hō p̄mo cogno
scat peccatū alteri^o et p̄ rationem

Dñica sexta post trini.

quiete deliberet de recta vindicta et iusta pena illi vultiter in fugēda. et sic inuenit se in erequendo illud tediosus. aut timētes aut negligentes. expedit q̄ volūtariē et delibere rate assumat tāta irā q̄ta sibi valz ad rōnabilit̄ erequēdū illud p̄ rōnem deliberatā zc. Et adhuc illa ira nō expedit vti nisi p̄fectis p̄p̄ difficultatē boni vsus ire. et hoc de clarat glosa p̄ exemplū de p̄iculo/ sa medicina q̄ nō cōcedit vti nisi p̄fectis medicis zc

De eadē dñica.
Sermo. lxx.

Aden dico
vobis zc. **E** ubi
notādus q̄ iusticia ali/

qñ capit stricte put est qdā spālis virtus dicta iusticia p̄icularis re/ gulās homiez ad bñ habendū se ad alterū. vnicuiq̄ ius suū tribu/ ens. Sed in p̄nti loco accipit gene/ raliter p̄ omni virtute aut etiā bo/ no ope. et iusticia illo mō accepta tūc iusticia scribarū et phariseorū fuit insufficiēs et diminuta tripli/ citer. P̄mo qz fuit in locutione et nō in ope. docent em̄ bona s; ope rant mala Et ideo dīc dñs Mat. xxiij. Sedebūt sup̄ cathedrā moy si. zc. dicunt em̄ et nō faciunt. et qz nō sufficit ad salutem bona dicere nisi etiā ope impleant. Et iō dñs apostol' dixit et cōsequēter om̄ibus plaris qbus ex officio incūbit ali os docere legem dei. Nisi iusticia v̄sa abun. zc. J. s. vt doceatis bona et ope ea impleatis plusq̄ scriba/ rus et phariseorū q̄ dicūt solus et nō faciūt. Nō intrabit in regnū

celorū. De talibz dixit Ysidorius de summo bono. Qui bñ docet et male vivit tanq̄ cō et cymbalū sō nū facit alijs. ipe tñ manet sibi in sensibilibz. Et iterū Qui bene docet et male vivit. videt vt cereus alijs (dñ bonū expōit) lucem p̄stare se vero in malis suis cōsumere. Et si cur nō sufficit bona p̄dicare et ope nō implere. ita nō sufficit ad salu/ tem bona audire solū aure corpis sed optet intelligere et veritatē co/ gnoscere. Prop̄ h dñs Joh. viij. dixit iudeis. Qui ex deo est verba dei audit. et iudei in sermone dñi p̄sentes erāt. et ideo aure corporis verba eius audierūt sed tñ nō ap/ posuerūt cor vt intelligerēt. Et ideo dixit eis. p̄pterea nō auditis qz ex deo non estis. h̄mōi em̄ veritatis ignorātia qbus fuit inveniendi fa/ cultas nō excusat. d. Chrys. super Mat. f. Nō p̄t eē excusatio cō/ demnationis ignorātia veritatis qbus fuit inveniendi facultas. si af/ fuisset q̄rēdi volūtas. Nō dñi autē q̄ querere debem⁹ cognitionē veritatis subdit. d. Si velles scriptu/ rarū ingredi veritatē. nūc peteres orōibz. nūc q̄reres i scriptur. nūc pulsares bonis opibz. nūc interro/ gares sacerdotes. nūc illos. nunc istos. s; illa nō sūt. qz vbi dei nō credit. nec p̄missio b̄titudis ei⁹ de/ siderat. nec p̄denatiois iudiciū for/ midat. Et Grego. in moral. Qui ea q̄ dei sūt sapiūt a dño sapiunt. et q̄ ea q̄ dei sūt nesciūt a deo nesci unt. Paulo attestare. Si q̄s igno/ rar ignorabit. Timeo q̄ aliq̄ v̄m putet q̄ nō opteat tā debite nosce re p̄ctā et de eis scire q̄ de ipis dicit. et postea diciturus sūt. et q̄ ideo sint

minus attēti ad discēdū z memo-
r iter retinēdū. et ppter ea dixi illa
q̄ nūc audistis. vt sciretis q̄tā dili-
gētiā scī volunt nos adhibere ad
cognoscēdū veritatez. vt sciamus
cauere mala z facere bona. z vt scī-
rent q̄ ignozātia crassa nō excusat
a pctō. et vt sic diligētiōres essetis
in discēdū eis q̄ de pctis audistis z
auditori estis h̄ vel alibi. **D**ia em̄
mortalia optz nos cauere si salua-
ri volum⁹. vel si aliqd̄ incidimus
optz de illo conteri z penitere. et
quō p̄t hō hmōi cauere nisi ea no-
scat. aut quō pōt de eis cōteri z cō-
fiteri. Glade ḡ vñle. imo multuz
necessariū est nobis hmōi noscere
et q̄to citi⁹ tāto melius. ne ex cras-
sa ignozātia in eis sine cōtritione
maneamus z finaliter pereamus
Nec etiā ad salutē sufficiat dei v̄bū
audire corpis aure et corde intrel-
ligere. pposse. sed optz etiā ope im-
plere. z vitā fm̄ diuinas reglās mo-
derari. **U**n̄ Hugo in didascalico.
Sūt q̄s audire dei verba delectat
nō qz salutifera. s̄ quia mirabilia
tales multa scire volūt. et nil opa-
ri. q̄s quid aliud facere dicā q̄ p̄co-
nia diuina in fabulas cōmutare.
Sic em̄ theatralibz ludis. sic poe-
ticis carminibus. intēdere solcm⁹
vt. s̄ auditū pascamus. nō animuz
edificem⁹. quoz intentio dānabil⁹
est. z ab om̄ibus fugienda. **S**
Scōo fuit iusticia scribarz z phari-
seoz diminuta. qz fuit in oñtatiōe
exterioris. Oia em̄ ppter vanā glo-
riā fecerūt. ppter qd̄ dñs dicit eis
Mat. xxiij. **D**ia ei opa sua faciūt
vt videant ab hoibz. Et iusticia
illa nō sufficit ad vitā eternaz. sed

optet (vt apls dicit. i. Lho. x.) oia
ad gloriā dei facere. Et ideo oibz
fidelibz dicit dñs. [Nisi abunda-
uerit iusticia v̄ra]. s̄. vt faciat opa
bona z bona intētiōe. s̄ ad salutē
vestrā et primozū. et p̄ncipalit̄ ad
gloriā dei [plus q̄ scribarū et pha-
riseozū] qui solū opant bona exte-
rius. sed nō recta intētiōe. sed fa-
ciūt ppter inanē gloriā aut ppter
tpale lucrū. aut ppter voluptates
[nō intrabitis celū] Quia vt vult
br̄s Aug⁹. in de natura z grā. In-
anis z vanis gloria in seipsa ma-
gnū est pctm̄. Et insup valde insi-
diat bonis opibz et se eis citissime
imiscet. z sicea mala facit et indig-
remuneratōe. ppter qd̄ Mat. vi.
dic̄ dñs **A**ttēdite. i. diligēter cōside-
rate. ne iusticiā vestrā fa. co. ho. vt
vi. ab eis. glām. s̄. et laudē hūanaz
p talibz q̄redo. alioqn mercedē nō
habebitis a p̄e q̄ i cel̄. **U**n̄ dic̄ s̄a.
Tho. ij. ij. q. cxxij. null⁹ peccando
meret. s̄ oē op⁹ q̄tūcūqz als bo-
nū si fit p̄f ianē gliaz ē pctm̄. qz
male circūstātionatū q̄ ad b̄. z idō
oē op⁹ q̄tūcūqz als ēēt bonū a/
mittit tñ vim merēdi si fiat p̄f i
anē gliaz. etiā si illa ianis glia esset
solū v̄cial culpa. z q̄uis ita sit pec-
catū z euacuet meritū. ē tñ sic cōia
hoibz vt etiā dicat Lbry. sup mar.
qz cū ceta vicia locū habeāt in ser-
uis diaboli ianis glia etiā locū hz
in suis xpi. Et itez dic̄. Illi q̄ se a
mūdo resiliuissē existimāt iani glia
freq̄ntē ḡtāt. et lōge piculosi⁹ alijs
qz alijs vsqz ad pecūias p̄f hāc dā-
na patiūt. his v̄o vsqz ad aīaz est
piculū. Et idē dic̄. Multa dat & tu-
tē hoī. i. conatū ad laborandū cō-
cupiscentia vanē glorie. Et subdit.

Dñica septima post trini.

cum indulgentia possū dicere. maiorē dat virtutē hominī p̄pocrite ad laborādū cōcupiscētia vane gl̄ie q̄ fidelibz spes regni celestis. aut repromissio pennis patrie Et sup̄ illo. i. ad Theſ. ij. deo q̄ pbat cor/ da nostra dicit glo. Aug. Quas vi/ res nocendi habeat hūane gl̄ie a/ mor nō sentit nisi q̄ ei bellū indi/ kerit. q̄ si vnicuiqz facile ē laudem nō cupe dū negat difficile tñ est ea nō dlectari cū offertur i p̄a. **T**ercio fuit iusticia scribāz z p̄ba/ riseoz diminuta in hoc q̄ fuit in ope exteriori. Nam solū cauebant sibi a malis opibus exterioribz et nō a malis volūtatiibz. putātes in dei p̄ceptis. p̄hibita ēē solū mala opa exteriora quibz vn⁹ alteri no/ ceret z nō interiora. z ideo dñs amo/ net z incātar suos disci. [Nisi iu/ sticia v̄ra zc.] ita vt caueat vobis nō solū ab opibus exterioribz ma/ lis [nō intrabitis i regnū celoz.] Et q̄ teneamur cauere nō solū ex/ teriora sed interiora opa mala do/ cet nos dñs p̄seq̄nter in euāgelio cū dicit [Audistis q̄ dictum ē zc. Ego aut̄ dico vobis zc.] Ubi no/ tandū q̄ cum popul⁹ israel exiuit egyptū et vēit ad montē synai tūc ipi data erāt p̄cepta a dño. circa q̄ iudei tpe christi multū errabāt. et ideo dñs in gl̄ioso sermone suo i monte aliq̄ illoz resūpsit vt ipoz verū intellectū daret. z errores cir/ ca ea excluderet. Et primū ex illis fuit. Non occides. de q̄ in p̄nti e/ uāgelio agitur. Dixit ergo discipu/ lis suis [Audistis sc̄z a patribz ve/ stris antiq̄s q̄ fuerit tpe moysi [di/ ctum ē] ietia p̄ceptū [Nō occides] quia qui occidit sine auctoritate le/

gitime p̄tatis [reus erit] mortis corporalis] iudicio [id ē] in iudicō manifestū erit ipm homicidiū p/ petrasse. Conseq̄nter notādū q̄ scribe z pharisei z aliq̄ iudei tpe xpi p̄pter eoz carnalitatē et grossiciez multū errabāt circa dictū māda/ tum. Nō occides. putantes p̄ ipm solū p̄hibitos esse ac⁹ exteriores quibus vn⁹ alteri nocet in corpe. z nō esse p̄hibitos interiores ran/ cores. inimiciāas. odia. malas vo/ lūtates. z desideria nocēdi zc. imo vt p̄z ex Iosepho. xij. antiq̄tatū in hunc errozē. p̄lapsi erāt q̄ puta/ bant solū exteriora noaumēta esse peccata et nō interiores volitōes nocēdi. Et q̄ q̄ntūcūqz hō in cor/ de generet cōtra primū iūmiciaas odia rācores q̄ntūcūqz sibi op̄a/ ret z desiderat malū aut vellz no/ cere si posset. dūmō ope exteriori nō impleteret nō peccaret. z ille fuit grossus error q̄ fuit z est nō soluz contra scripturā sacra sed etiā con/ tra scripturā aristotel' senece z ali/ orū philosophoz gētiliū q̄ in plu/ ribus locis libroz suozū docent z p̄bant peccatū pl⁹ cōsistere in inte/ riori volitōe q̄ in exteriori opatōe Immo exterior opatio nō est cul/ pa nisi inq̄stum. p̄cedit ex interiori mala libera volitōe. Qd̄ etiā de/ clarat in sc̄do sniaz. p̄pe finē. Acc⁹ eū exterior nihil addit bonitatis vel malicie sup̄ actū interiores zc. Ita ergo circa hoc mandatū erra/ verunt iudei. non eū vt ipi credi/ derunt prohibent solum exteriora noaumēta. sed illo mandato pro/ hibent omēs modi homicidiū vo/ luntariū zc. vt i primo sermōe di/ ctum est.

agit d
fi. Vlt
reus a
Jilem
delicet
tū deo
ra et p
pceden
nō fan
nes ac
vit ad
peccat
de trā
aliū de
subleu
m
nus or
ome op
sit inte
platio.
afflicti
ratio. c
na. Et
nec p̄h
rata. ch
rimo si
sanctua
Dicit e
ad alta
facere
ibi rec
haber
mun⁹
randū
q̄ ante
ad don
babz p
dar⁹ fu

De eadem dñica Ser. lx.

Offeri mu

nus tuū ante altare zc. In illa pre euāgelij agit de recōciliatōe fratris offen/si. Ubi notādū p p̄tinuatōne te/xtus ad p̄cedētia dicit Remigius Ille medic⁹ celest⁹ de celis ad fr̄as descēdens repit hūanū gen⁹ egro/tū. ideo illi salutaria tribuit moni/ta et p̄cepta q̄b sanaret. docēs in p̄cedentib⁹ nō irascendū. nō racha nō fatue fratri dicēdū Et qz homi/nes adeo p̄clius z infirmos cog/uit ad p̄cū ip̄i ire. ita vt sp̄ hoc p̄ceptū suare nō possint. idcirco si q̄s trāsgredere ex infirmitate vel aliū de dedit remediādū p̄siliū quo subleuaret dicēs [Si offers mu/nus tuū ad altare zc. Ubi p̄ mu/nus offerēdū ad altare intelligit oīe opus piū deo offerendū siue sit interi⁹ siue exteri⁹. vt sunt cōtē/platio. deuotio. p̄tribulatio sp̄s. afflictio ad deū et ad p̄ximū. p̄di/ratio. correctio. orō. ieiuniū. eleosy/na. Et nullū illoz est deo acceptū nec p̄ficiat offerēti nisi ip̄e sit i chari/tate. charitatē aut nō habz nisi p̄ximo suo iuste leso satisfaciāt aut satisfacere velit loco z tpe optūo. Dicit ergo. [Si offers mun⁹ tuū ad altare.] i. si qd cūq op⁹ bonū facere vis etiam ad honore dei [z ibi recordat⁹ fueris qz frater tuus habet aliqd aduersū te relinq ibi mun⁹ tuū ante altare.] Ubi no/tandū qz dñs notāter dicit [Relin/q ante altare.] et nō dicit reporta ad domū. ad designndum qz cū hō habz p̄positū boni opis et recoz/dat⁹ fuerit qz frater eius habet ali

qd aduersus eū nō debz totali di/mittere. p̄positū bonū. imo illd p̄positū dz retinere et op⁹ illud ad tps differre donec p̄gat ad recōci/liatōem frat̄s nō statim dimittēs do. Uñ glo. Nō ait refer. qd enim recte offert mutari nō lig. sed ait. [relinq] s̄z donec placabili⁹ offe/ras. Nō ei mun⁹ repellit s̄z chari/tatē p̄ximū q̄rit. sine q̄ nēo ad cha/ritatē dei puenit. iuxta illd. j. Joh. iij. Qui nō diligit fr̄em suū quēz videt deū quō p̄t diligere quē n̄ vi/det. Pri⁹ igit charitatem p̄rio sol/uat q̄ munus suū deo placere op/tat. **R** Et vade pus recōcili/ari fratri tuo. Qd p̄t fieri dupli/citer s̄m Nico. de lyra. Uno mo/do pedib⁹ corpis. z sic debz fieri si p̄t haberi bñ p̄sentia offensi fr̄is Si aut nō p̄t haberi cōmode ip̄i p̄sentia tūc suffiat ire ad eū pedi/bus mentis. qd sit qñbz p̄positū satisfaciēdi leso loco z tpe cōperēti bus. Et h̄ mō vñ ecclia romana q̄ reū cōfiterē absoluit z satisfactō nem leso faciēdā sibi imponit. Et hoc est qd dicit Aug. i de finōe do/mini i mōre. Lū aliqd tale oblatu/ri sum⁹ in interiōz tēplo p̄gendū est ad recōciliatōz cū fratre dimittēdo tale mun⁹ sp̄iale. p̄gendū at nō est pedib⁹ n̄ri corpis sed moti/bus animi. hūilr te affectu. p̄ster/nas fratri quē i ara cogitationum cōcurras i cōspectu ei⁹ cui munus oblatu⁹ es. s̄z si frater p̄sens ē: po/tes ad eū ire et nō silato aio lenire atqz i gr̄az reuocare veniā postulādo. Si pus corā deo feceris p̄gēs ad eū nō pigro motu corpis s̄z ce/lerrimo dilectōis affectu atqz ide/venies. i. intencōnez reuocās ad id

Dñica sexta post trini.

qđ agere cepas offers mun⁹ tuū
Hoc ē remediū ꝓtra pctū ire qđ
supbi amplecti nō valēt q̄ frēs su
os despiciūt. z eos lesos ad cōcor/
die pacisq; bonū renocare nolūt.
Uñ Aug. in de f mōe dñi in mōre
Quisq; b vnū remediū vt simpli
ci animo veniā depcet nō acceptat
magis etiā iactantie spū inflat. hu
milis aut corde recōciliatōez a ffe
qrens hac medicina a pctō curat.
2 Motanduz est circa dicta q
frēm hñe aliqd ꝓtra nos cōtingit
tripz. Primo si habeat irā vt o/
dium ꝓtra nos quis nos ei nullā
iniuriā fecerim⁹ nec fuerim⁹ cau/
sa illi⁹ sed aliq forte susurrōes vt
sepe ꝓtingit. Scđo si habeat irā et
indignationē i nos qz iniuriā ei fe
cimus. vt qz iniuste cā illi⁹ odiū fui
m⁹ Tercio si odiū nō habuerit i
nos licz ei iniuriā fecerim⁹ siue ipō
scienti siue nō q iniuriā fecerim⁹.
In pmo casu frat^r offensi recōci
liatōz parare est cōsiliū z magne
pfectōis in hoīe z meriti. Uñ dic
hic Lbryf. Ne dicas mihi nocuit
nō ego illi. si p glia salutis tue iu/
bet te dñs amicitia facere tu offen
sus debes puenire offendentes vt
duplice glia cōsequis. Uñā quia
offensus es. z aliā qz prioz ad ami
ciā moues. Et nota q i illo casu
nō tenemur lesi veniā petere quia
nō peccauim⁹. sed debem⁹ nos ex
cusare et ffi oñdere q i eū n̄ pecca
uimus. et q ipē sine cā irascit con/
tra nos. nisi forte timem⁹ vili mi/
liter q huiusmodi nostra humili/
tō vergat in detrimentum fra/
tris. quia forte ex hoc superbi
ret aut audacior fieret ad nocendū. z
tunc cautius huiusmodi reconali

tio tēptet p aliq̄s psoas interme
dias offendentē frēm cū oburgā/
tōe reducētes ad pus rogandum.
Uñ Aug. in de sermōe dñi i mōre
Tūc frater habz aduersus nos cū
nos eū in aliq̄ lesim⁹. nos aut ad/
uersus eū habem⁹ si ipē nos lesit.
vbi nō est op⁹ pgere ad recōciliari
onē. Nō em veniā postulabis ab
eo q tibi fecit iniuriā. sed tm dimit
te sicut tibi a dño cupis dimitti qđ
ipē cōmiseris. Et in qdā f mōe de
cōcordia frat^r q incipit. Sic dies
isti dicit Aug. Si dicit aliq̄s ille in
me z i ius peccauit z nō vult veniā
postulare qđ sū factur⁹. Rñd⁹ au
gust. Nolo mētiaris. nolo dicas.
da mihi veniā. qz te nosti n̄ peccas
se in frēm tuū. tu scis qz ille pecca
uit in te. nō tu in illuz. noli venire
ad frēm tuū q i te peccauit. z vltro
ab eo petere veniā. Debēt em iter
cosse aliq̄ pacifica q illū oburgēt
vt a te prius petat veniā. tu aut pa
tus esto ignoscere. prius ex corde
dimittere patus. si pat⁹ es dimit
tere iā dimisisti. habes adhuc quid
facies. ora p illo vt petat a te veni
am. qz scis ei nocere si nō petat. dic
dño in orōe tua. Dñe scis me non
peccasse i illū frēm meū. s; potius
illū peccasse i me. si veniā nō petat
a me ego bono anio peto vt ei iū/
scas. Et cōclufit sic Aug. Si in ali/
quē peccauim⁹ vero corde postule
mus. si aliq̄s i nos peccauit veniā
dare pati simus z p inimicū nostrū
oremus. Hec Aug. **¶** Si
vero secundo modo qz habuerit
aliquid aduersus nos tunc est de
precepto z ex debito iusticie vt no
bis ipsum reconaliamus si volu
mus vt opera nostra bona sint no

his meritoria et deo accepta tunc oportet quod obmissis omnibus alijs actibus nostris cum nobis reconciliemus actu vel voluntate finem modum prius dictum. Unde Chrysostomus hic loquens in persona dei dicit. Glade primum reconciliari fratri tuo. ego libenter contemnor. libenter honoris mei parior damnum. et libenter expecto dominus servos. tamen modo vos in amicitia veritatis veniat. Glade ergo ut scias quod plus diligo concordiam filiorum meorum vel fidelium meorum quam munera. quod munera hominum nullum faciunt deo lucrum. Echaritas autem illorum dei gloriam operatur. Erit ergo dicit. Ecce a discordantibus accipe non vult sacrificium. Hinc ergo pendite quantum sit malum discordie. quia per hoc illud abijcit per quod culpa relaxat. Et subdit. Quod in homines fideles aliquam dissensionem habuerint munus eorum non suscipit. oratio non exaudiri. nec deus vult examiniis fidelium quod diu inter se fuerit inimici. Et consequenter dicit. Qualis autem precessit offensio talis debet sequi reconciliatio. Si cogitatum offedisti: cogitatum reconciliare. Si verbis offedisti reconciliare verbis. si operibus offedisti operibus reconciliare. omne enim peccatum quod committitur eodem modo de ipso penam agat. Si autem tercio modo habuerit frater aliquid aduersus nos. tunc quia per iniurias verborum aut factorum auferit primo quod suum est. scilicet honor vel aliquid aliud bonum. igitur homo tenet satisfaciendo ei hoc restituere. iuxta illud Romanorum. Reddite omnibus debita. Et Aug. in epistola ad macedonium Sceleris penam sibi cupiunt homines

relaxari et illud propter quod scelus commissum est possidere pessimum genus hominum commemoras. Si enim res aliena propter quam peccatum est cum reddi possit non redditur non agitur penitentia sed fingitur. Si autem veraciter agit non dimittitur peccatum nisi restituatur ablatum. **¶** Aliter diceret aliquis. quid faciam si peto primum et non vult dimittere offensam. Rndet Aug. in sermone dicens. Si dixisti ex corde tuo fratri offenso et ha humilitate et caritate non ficta. dimitte mihi et ille noluerit tibi dimittere. noli esse sollicitus. seruus estis ambo. habetis dominum. conseruo tuo obseques. eum rogasti. noluit tibi dimittere. interpella dominum ambo et quod dimisit dominus si potest exigit seruus. **¶** Est dubium an superior ratione illius precepti a subdito quem iniuste aut indebite lesit veniam petere debeat. Respondet Aug. in priori sermone dicens Si sunt persone humiles per ordinem seculi huius a quibus petamus veniam extollunt in superbiam. Et subdit. Durum videtur ut iubeam quod si dominus peccat in seruum suum iniuste ligando. iniuste cedendo etc. quod dicat ille illi. ignosce mihi. veniam peto. quia non debet facere ne ille incipiat superbire. Quid igitur faciet dominus. ante oculos dei petat veniam. et si non decet quod non oportet dominum dicere seruo suo da mihi veniam. blande tamen illum alloquatur. blanda enim appellatio venit est postulatio. Et in regula dicit. quod ne citras discipule dura et ha dicere propelet. si etiam vos ipsi excessisse sentitis non a vobis erigitur ut a subditis veniam postuletis ne apud

Dñica septima post trini.

eos q̄s oportet eē subiectos dum
nimīū seruat hūilitas regēdi fran
gat auctoritas. Ex q̄bus patz quō
supior recōciliare sibi d̄s subditū.
z quō nō oportet.

Dñica septima post trini.

Sermo ^{lxj}

Omn̄ turba

Multa esset cū iesu nec
haberēt qđ māducarēt
Mar. viij. **H**ec turba seq̄
bat dñm p̄p̄ verboz suoz dulce
dinē. z p̄pter infirmoz suoz sana
tionē. Quia vt Math. ait. Post/
qđ dñs sanauit filiā chananee tūc
venit iuxta mare galilee. z ascen
dens in mōtē sedebat ibi. Quē cū
turbe scirēt adesse accesserūt ad eū
habētes secū mltos claudos. cecos
debiles zc. Et piecerūt eos ad pe
des eius. qđ dñs curauit ita vt mi
rarēt turbe. ne habebāt qđ mādu
carēt. de longinqs ei loq̄ venerāt
ad ip̄m z tribz diebz apud eū mā
serūt. z ideo qđ secū deculerāt iā cō/
sūpta erāt. Nā vt dicit L̄hyf. Nō
est credēduz qđ turba sine viatico
ad dñm i solitudine venerit. sed p̄
ma die z scđa oia p̄sūperant. z iō
z p̄s tertia die miraculū fecit. Lō
uocatis discipul̄ ait illi. Voluit at
dñs p̄i loq̄ discipul̄ suis nō pro
sua informatōe sed p̄ n̄ra instru
ctōe. Quia vt dicit Hiero. Per b̄
tribuit exemplū magnū vt n̄ sper
nerēt cū mioribz cōsiliari. qđ mul
ti nō faciūt sed sp̄nūt et putāt se si
bi sufficere nec eoz p̄silijs idigere
Bēf. Dia illi desūt qđ nihil sibi de
esse putat. Aug. Vbi dixisti suffi
cit tibi defecisti. z vbi tibi placuisti

ibi peristi. Et etiā iō dñs voluit cō
sulere discipulos q̄ten^o ex colloca
tōe itelligerēt signi magnificētiāz
[di. Misereor sup turbā qz ecce iā
triduo sustinēt me nec habent qđ
māducēt.] Turbe dicūt sustinere do
minū qñ docne z miracul^o in
tenti p̄pria nō attendebāt. z sic fu
it duplex causa miserie. s. qz patien
ter sustinebāt eū loq̄ntē. z qz victū
nō habebāt. Et notādū qđ ad hoc
turba sustinuit dñz vt ifirmos sa
naret. Si qđ ifirmitates tuas spū
ales vis sanari tunc exēplo turbe
sustine dñm triduo. vt p̄ma dies
sit dolor cōtritiōis. scđa pudor cō/
fessiois. tertia labor satisfactōis
Noc ē tridū qđ itur ad defūz vt
dñō gratū bñficiū offerat. Erođ.
viij. Vt qđ turba sustinuit eū pro
pter doctrinā p̄ tridū p̄t dici qđ
p̄ma dies ē cognitio veri. secunda
detestatio mali. tertia amor boni.
Vt fin Bēf. Triū diez iter ne
celle est vt eas i defū si q̄tū offer
re volueris deo tuo sacrificiū z tri
duo sustineas saluatozē si miracu
li p̄i b̄ desideras sanari. P̄ria di
es ē timoris horrēdū gehēne sup
plicii dēmonstrās. Scđa ē pietatē
qđ respiram^o in luce miserationū dī.
Tercia ē dies creatōis i qđ vitas i/
notescit vt tanq̄ ex debiro qđam
nature sine alia cōsideratōe creatu
ra subiecta sit creatori fūus serui
at redēptori. **P** **M** Et si dimi
sero eos ieiunos i domū suā defi
ciēt i via. qđ dā em̄ ex eis de longe
venerūt. Et r̄siderūt ei discipuli sui.
Vñ istos poterit qđ saturare i so
litudine] q̄si d. Locus est desert^o.
z vñ multū distāt. iō n̄ possum^o
habere panes ad satiādā tantam

multitudinē et tā famelicā Et dicit Theophilus. Discipuli autē adhuc nō intelligebāt nec ei virtuti ppter pōra miracula crediderunt. Dñs autē discipulos non vitupat et h in struēs nos q nō debem⁹ ignorā tibi z nō itelligētib⁹ quīfiraſci. ſed eoz ignorātie cōpati. [Et interro/ gavit eos. Quot panes habens. Qui dixerūt ſeptē.] Remigi⁹. Nō interrogat dñs. q. nesciens qd ha berēt. ſed ad h vt cū reſpōderunt ſeptē q pauciores dicerent panes eo magis miraculū diffamaretur et notius fieret. Et dicit Chryſoſt. Ad mirare diſcipuloz ſapientiā qualiſ ventrē ſupabāt nō multū menſe curā faciētes in heremo exiſtētes. z p tres dies manētes ſolū ſeptē panes habebāt. [Et pcepit turbe diſcūbere ſup terrā.] glo. in reſectio ne quīqz panū turbe ſup fenū diſ/ cubuerūt. q autē ſeptē panib⁹ reſci ende erāt ſup terrā diſcūbere p̄cipi unt. qz p legē veterē q p quinqz pa ties intelligit carnis deſideria cal care iubemur que fenū eſt. Dis em̄ caro fenū. in nouo at testamē to ipaz qz terrā. i. facultates tpa/ les relinqre iubemur. Un̄ Maſ. xix. Si viſ pfectus eſſe. zc. [Et acci piēs ſeptē pāes grās agēs fregit.] fm̄ glo. In h qd dī grātiās agēs oñdit qz tū gaudeat de ſalute nra. z docet nos grās agere de corpali z ſpūali reſectiōe. Un̄ Remigi⁹ ſup Maſ. In eo q grās egit no/ bis reliqt exēplū vt de omib⁹ do/ nis nobis celitus collatis illi grā tiās referamus. [Et dabat diſci palis ſuis.] Beda Qx dñs panes fregit designat opatōez sacramen/ toz. q panes diſcipul⁹ dedit vt tur

be apponerēt ſignificat q ſpūal ſciētie dona tribuit aplis et p eo z miniſteriū voluit ecclie ſue cibaria diſtribui. [Et appoſuerunt turbe. Et habebāt piſciculos paucos qz ſimiliter benedixit ſicut z panes z iuſſit apponi.] Ubi notādū q dñs dedit eis panes. qz panis eſt cib⁹ q ſuſtentat vita z ſignificat verbū dei. dedit eis et piſces in cōdimen tū cibi p quos ſign⁹ exempla. z ita designauit q panī verbi dei addē dū eſt p̄dimētū boni exempli. ma gis em̄ ſuadent opa qz verba dicit Amb. Et Seneca dicit. Longū iter p p̄cepta breue ac efficac p exēpla. [Et māducauerūt et ſaturati ſunt de panib⁹ z piſcibus z ſuſtulerunt qd ſupauerat de fragmētis ſeptēz ſportas.] fm̄ Beda. turbis ſatura tis qd ſupat apoſtoli tollūt ad de notādum q altiora p̄fectiōis p̄re cepta q multitudo nequit attinge re ad illos p̄tinēt q generalem po puli dei cōuerſatōez trāſcendūt. z tñ turba eſſe ſaturata memorat. qz z ſi ſua relinquere nequeunt ne qz explere que de virginibus dicit apoſtol⁹. tñ audiēdo mādata dñi ne legis ad vitā p̄ficiūt ſempiter/ nam. [Erāt autē qui māducauerūt quaſi qtuor milia.] i. viri exceptis puulis z mulieribus qui i lege nō nūerātur. [Et dimiſit illos.] zc.

Dñica. viij. poſt trinitatis
Sermo. lxxij.

HEc tēdite a
fallis pphetis qui veni
unt ad vos in veſtimē/
tis ouium in trin aut ſūt lupi ra/
paces. zc. Maſ. viij. **Q** In b

hincley simulatio hereticorum

Dñica octava post trini.

euangelio docet dominus fideles suos sibi diligenter cauere a falsis pphetis. i. a falsis et pueris xpianis q̄ verbo cōfitebuntur deū et factis eū negāt. Et hoc ideo ne tales corrupta sua vita et malis moribus fideles alliciāt ad mala. Et lingulariter amonet eos cauere sibi ab ypocritis. Qui veniūt in vestimentis ouium. i. sub simulatione exterioris scitatis. Et intrinsecus sūt lupi rapaces. q̄z interius sūt pleni malo simulantes exteriorē scitatem ppter malū finē. aut ppter inanē gloriā et mūdā laudē. aut vt in dignus existēs adipiscat magnū officiū vel ecclie dignitatē. aut aliud vtile. vt spalia aliq̄ cū aliorum damno. vel forte ideo vt familia ris fiat alicui mulieri vt eam p h decipiat. Et potissime amonet hic dñs fideles cauere sibi ab occultis hereticis ne ab eis seducantur aut fallant. qui qdē heretici vt frequē sūt etiaz ypocrite simulantes exterioris scitatem ppter hoc vt falsas doctrinā quā in corde tenēt inter fideles facilius habita optūitate disseminēt in q̄ eis nō tā cito crederet nisi scit iusti reputarent. Et est notandū q̄ hic oues sūt Abr̄ham. itel liguntur veri xpiani. sed p vestē ouium itelligunt exteriora opa de genere bona q̄ ad xpianos p̄tinet dñi modo sūt intentione bona. vt orare. ieiūare. dare elemosinā. ire ad ecclēsiā. zc h̄mōi p rapacitates vero luporū intrinsecā intelligit error quē heretici in corde tenēt. z in tēto pueris corūpēdi simpliciu fidē. Lū g dñs a p̄cipio euāgelij dicit. Attēdite a falsis pphetis. q̄ d. Attēdite z diligēter cauete a falsis

sis pphetis potissime ab hereticis. Lū veniūt ad vos in vestimentis ouium intrinsecus aut sūt lupi. i. q̄ falsam suā doctrinā et venenosas et pueras volūtate decipiēdi vos et corūpēdi fidē vestrā more luporū insidijs se abscondūt et cōtere nitūtur sub quibsdā simulatiombus et apparētijs exterioribz vt plus et facilius nocere possint. Et dicit notant dñs. Attēdite. i. diligēter obseruate. z cautius cauete. [a pphetis falsis.] **R.** Per qd significat q̄ndā difficultatē in dep hēdēdo eoz astutias fraudulentas quas sub triplici simulatōe boni nitunt abscondere. P̄ia est religio sitas xpiana quā simulāt. eo q̄ sacramēta nobiscū sumūt et se xpianos nomināt. et sic sub xpianitatē nomie et sacramētoz p̄cipatōne amicos se ventat et fidei simulāt cū sint vere inimici. ex hoc sūt fidelibus magis piculosi q̄ gētiles aut aliarū sectarū infideles. q̄ sūt fidei manifeste hostes. ppter qd facili⁹ est fidelibz ab eoz deceptōnibz sibi p̄cauere. Scda est q̄ ad firmamētū sui erroris verbis et auctoritatibz sacre scripture q̄uis male intellectis et expositis vtunt. et ex eis cōtra catholicā veritatē suā hereticā nitunt fundare. z q̄q̄ tam apparent q̄ nō solū simplices. sz etia aliq̄lit doctos nisi diligentissimē attēdāt decipi possent. De istis duobz simulatōibz loquitur b̄tus Aug⁹. xviij. de ciuit. dei. di. Heretici cū cogitant habere nomē. et sacramēta xpiana. et sc̄pturas. et p̄fectōnes. magnū dolores faciūt in cordibz pioz. q̄ multi cū volētes esse xpiani. p̄p̄ eoz coloratas as

lectiones belitare cogunt etiam ma-
gni Et aliquotulū .s. dic. q. videt dia-
bolus tepla demonū deferi et in
noie mediatoris et liberatoris cu-
rari genus hūanū. hereticos mo-
uit q. sub xpiano vocabulo doctri-
ne resisteret xpiane. qd futurū esse
sciēs dñs notāter hic dixit. **A**tten-
dire a falsis pphetis hereticis .i.
fictis xpianis. q. venietes ad vos
in vestimētis ouiu. Jb est in spē r fi-
gura religiositatis xpiane. Jb intri-
secus sūt lupi rapaces q. sūt a ve-
ritate fidei vacui. et sūt xpianorū
latētes psecutores. Tercia eoz si-
mulatō est extrinseca simplicitas.
inocētie et abstinentie. et vniuerse
scitatis apparētia. et falsitates eo-
rum p hmoi exteri⁹ recte efficacius
surripit. et simpliciū mētēs interi-
us insidiositate lupina ad se rapiūt
et ideo vt dicit dñs in intrinsec⁹ sūt
lupi rapaces Jq rapacitatē celant
in pfūdo cordis vsq. quo nocēdi
opunitatē inueniāt. et tūc ea ape-
rūt i ope exteriori. Sequit[ur] a fru-
ctibus eoz cognoscetis eos J. q. d.
dñs Quauis heretici vt suaz ma-
licia cōtegāt ne a catholicis facili⁹
cognosca possint vestes ouinas .i.
simplicitatis. inocētie et sanctitatis
exteriorēs appētias facili⁹ assu-
māt. sic lup⁹ ex naturali sua indu-
stria facit totū suū posse vt nō co-
gnoscat anq. ad oues dphēdēdas
veniat. tñ [a fructibus eoz cognoscet]
eos J. i. ex eoz exteriorib⁹ opibus
q. sūt i diuicia interior⁹ dispositōnis
quis ei suā maliciā in corde absco-
dat et exteri⁹ p simulatā scitatem
aut aliā ypocritism abscondant. diu-
tñ latere nō pōt qn erūpat in aliq.
signo p qd se pdāt. Qm sic vir vt

nunq. pōt ignis sic abscondi q. su-
mū nō emittat. sic filator vir diu-
latere pōt qn vbo ope vlt signo vlt
et aliq. taliū circūstātia vlt aliq. bus
circūstātijs filatorē se oñdat. **S**ic
ois arbor q. nō facit fructū bonū
excidet et mittet i ignē. **N**ic domi-
nus oñdit q. si ypocrite heretici et
aliq. ficti xpiani nō puniēt i h. mun-
do nō tñ ppter hoc erūt imunes a
pena. **Q**uia ois arbor q. nō facit
fructū bonū excidet et mittet i ig-
nē. J et p hoc dñs simpliciōres cō-
solat. vt ait Lhrys. q. de hoc solēt
ptra deū murmurare q. impios et
malignos hoies alioz corrupto-
res nō punit q. tñ exteri⁹ apparet
in vita p. senti. sed eos sepe pmittit
etiā magna mala facere. vñ Aba-
cuc. J. conquerit ppheta de dño di-
cens. Quare nō respicias sup iniq.
agētes et taces deuorāte impio iu-
stiozem se. Et in psal. Zelau super
iniquos pacē peccatoz vidēs. Si-
dcles ergo hōi cōsiderates aut au-
dientes malos aut tribulātes ne-
quaq. impune euasuros cōstātius
persecutiones eoz ferant. sic scri-
ptum est. Letabitur iustus cū vi-
derit vindictam. id est cū viator iu-
stus p. siderauerit horrendā immi-
nere malozū punitōnem. tunc ip-
se ab immūdicis scelerum conti-
nebit. et letabitur de hoc q. conti-
net a peccatis. et ita contemplatō
ne sanguinis. id ē peccati vel pe-
ne illozū ab omni iniquitate laua-
bit manus. **I**n istis ver-
bis domini sunt notāda aliqua
Primum est q. arbor que non af-
fert fructū bonū excidetur et in ig-
nem mittet. id est homo qui non

Dñica octaua pōst trini.

facit opa bona morietur et dānabitur. Si autē ille qui boni opis fructus offerre noluit dicitur excedendus et in igne mittendus. qd em̄ meretur ille penam qui vel puerse agendo vel alios pueriendo pessimū fructū attulit. Secūdo notādū qd in p̄dictis verbis in eo qd dicitur excedendus eos p̄ mortē. et nō dicitur quando excedent. et hoc ideo vt homines sp̄ sint pati vt quacūqz hora dñs repetit animā de corpe secur⁹ reddat eā in manus dñi ppter em̄ certitudinē mortis et incertitudinem hore mortis deberēt hoīes cōuertere in illud cōsiliū sapiētis Eccl. v. Nō tardes cōuertere ad dñm et ne differas de die in diē. subito em̄ veniet hora illius et in tpe vindicte dispēdz te. Tercō notādū qd notāter in p̄dicto textu duo in istoz pena tāgūtur. Tena est puari eterna liter regno beatitudinis. qd notat p̄ excidi. Alia est ppetua sens⁹ pena in igne infernali. qd notat cū dicitur [Et in igne mittet] Vñ Lbry. Si quis autē diligēter iuestigabit due pene sūt excidi. et in igne mitti. qui em̄ cōburendus in ignē mittit et iaz a regno exadit omnino q̄ exalto difficilior pena est. multi autē ignes gehēne solū abhorrent. Ego (dicit Lbryf) asū illi⁹ glie multo maiorē penā gehēna esse dico Et subdit Lbryf. Intolerabilis qdēz pena est ignis gehēne sed si quis mil le ponat gehēnas nihil tale dicit q̄ le ē a brā illa glia diuine p̄ntie finaliter exadi et odio haberi a xpo dō. **¶** Sequit. [Igitur ex fructibus eoz cognoscetis eos] referendo h̄ ad tertū imēdiate p̄cedentem. i. qd Lōmīs arbor q̄ nō facit fructū bo

nus excidet et in ignē mittet. Itē ē sentus qd licet cōtingere possit qd in hoc seculo ex opib⁹ suis nō ple ne heretici et ypocrite et pseudo xpiani tñ pacto p̄nti seculo ex fructu. i. ex mercede opm suoz māifeste cognoscant quales fuerint et h̄ tūc qñ cōmedēt fructus vie sue suisqz cōsilijs saturabūt. Prover. i. Vbi Bēda Quia vias sapientie ingredi noluerūt vt vincerēt receperūt mercedē viaz suaz vt peant. Ergo qz ypocrite et heretici dignā mercedē suis malis opibus patenter in cōspectu iustoz recepturi sunt. Idcirco xps recte dixit ad cōsolatōez iustoz. qd et si in presenti eos latuerūt. tñ in vita futura a fructib⁹ eoz cognoscetis eos. i. ex finalibus eoz p̄mijis et in retributionib⁹ q̄ sū lraz imēdiate p̄cedēt. sūt eoz velut mutilū imo viliū arborū exalto in ignes trāsmisio infernalē. q. d. xps. cū sic videbitis p̄re p̄tōres exultabitis et gaudebit cor vestrū. Vñ Lassiador⁹ sup illd ps. Cū perierint p̄tōres videbitis dicit duplici rōne iustoz gaudia cumulant. Primo cū serint in q̄tis sint iocūditatibus collocati Deinde cū viderint peccatorū penas exultabūt amplius ab efno se supplicio liberatos. sit em̄ gratioz q̄ltas attributi muneris qñ cōspecta fuit aduersitas penalis. ideo q̄tū hāc quā nūc credis penalitatē tūc oculo videbis plus letaberis illis digne p̄mijis. resūma in beatitudine p̄ gratiā dñi collocatū. et ecōtra in ipm in hac vita exaltatū et sup cedros libani eleuatū vsqz ad p̄fūdū inferni de p̄suz et detractū. Ecce finis impij

due pene clauduntur

gloriosi et temporis floruisse et exaltati fuisse. non ad honorem sed ad eius ruinam maiorem. et quod gloria perfectior mira prosperitas hic elevari permittitur ut ipsius irrepabilis ruina finaliter demostretur quam tanquam arbor quam non fecit fructum bonum excedit a terra viventium et in ignem mittitur. et sic a fructibus eorum cogit. Et quod dominus superius dixerat quod ex fructibus bonis cognoscatur hic bonus. possit aliquis credere quod talia opera bona ex quibus nosceretur homo bonus essent dicere Domine domine. hoc tollit Christus cum subdit. Non omnis qui dicit mihi domine domine intrabit in regnum celorum. Unde Augustinus de sermone domini in monte. Non habeamus putemur ad illos fructus de quibus superius dixerat pertinere si quis dicit domino nostro Domine domine. et ex eo nobis arbor bona videatur. sed illi sunt fructus facere voluntatem patris mei qui in celis est. Unde sequitur. Sed qui facit voluntatem patris mei qui in celis est ipse intrabit in regnum celorum. Unde Hilarius. Celestis ei regni iter obediencia voluntatis dei non nuncupatio aptura est. Et dicit hic Christus. Que autem sit voluntas dei ipse dominus docet Iohannes cum dicit. Necesse est voluntas eius qui misit me patris ut omnes qui vident filium et credunt in eum. b. v. e. Credulitatis autem verbum et ad perfessionem respicit et ad actum. Qui ergo non confitetur aut non persequatur secundum verbum christi non introibit in regnum celorum. Vel dominus in illo textu. Non omnis qui dicit mihi domine domine. ostendit quod sola fides sine operibus mortua est. ut ait Iacobus. dicit ergo. Non omnis qui dicit mihi domine domine. id est non omnis qui habet veram fidem in corde et cum habet operatur eam ore intrabit in regnum celorum. Fides ei non sufficit nisi

si assint etiam opera ad fidem pertinentia. propter hoc subdit. Sed qui fecerit voluntatem patris mei qui in celis est ipse intrabit in regnum celorum. Iste enim qui habet veram fidem Christi in corde et eam confitetur ore. et cum habet opera ad fidem Christi pertinentia. et maxime qui suam mandata dei ille intrabit in regnum celorum. Quia Mat. xix. dicit dominus. Si vis ad vitam ingredi serva mandata

Domina nona post trinitatis

Sermo LXIII.

Primo qui

dam erat dives qui habebat villicum. et hoc diffinitur.

Luc. xvi. Notandum quod illa parabola secundum Nicodemum de lyra ad hoc inducit ut per eam intelligatur quod sic dispensator faciens curialitatem debitorum domini sui receptus est in domibus illorum quibus fecit curialitatem. sic homines huius mundi si de bonis a deo sibi traditis ad dispensandum dant pauperibus recipientes in domibus eorum qui sunt celum. secundum illud Mat. v. Beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum celorum. Dicit igitur. Non quidam erat dives. Per homines istum intelligere debemus deum qui dives est signum quia ipsi sunt celum et terra et plenitudo eius orbis terrarum et qui habitant in eo. Qui habet villicum secundum Bedam. villicus est gubernator ville. scilicet cui dominus villam ad gubernandum commisit. pro eo nomus autem tam pecunie quam frugum et omnium quod dominus habet dispensator est. Sed hic villicus per economum accipitur seu dispensatorem. et sic qui liber homo est villicus dei. eo quod dominus cuiuslibet hominis mittit gubernandas et ad voluntatem domini sui dispensandas triplices divitias. scilicet

Dñica nona post trini.

fortune corporis et aie. Et ex h̄ vt di
at Amb. discim⁹ nos nō ēē dños
sed pot⁹ seruos alienaz faculta
tū. z cōtra illos q̄ dicūt Ego sū do
min⁹ meaz facultatū. dīc̄ Ebriso.
Opinio q̄z erronea mortalibus
auget crimia et minuit bona ea ve
ra est opinio estiare q̄ea q̄ posside
m⁹ in vsū vite possideam⁹ vt dñi
et ideo etiā optūe ea apphēdim⁹
tāq̄ bona p̄cipua. sed cōtrariū est.
nō em̄ nos vt domini i vita p̄sen
ti collocati sumus in p̄p̄ia domo
s; tāq̄ hospites et aduene q̄ nolu
mus ducimur z q̄ tpe nō putam⁹
deijcīmur. Qui nūc locuples est in
breui sit mēdicus. Ergo q̄cūq̄ es
noueris te esse dispēsatores alicarū
rerū et trāsitorij vsus. et breuia ti
bi iura cōcessa sūt. ab isto q̄ do mi
nū fastu sumas hūilitatē z mode
stia villia. Et h̄ diffamat⁹ est apd
illū q̄si dissipasset bona ipius. q̄z
frequē p̄tigit q̄ hoies male vrūt
his que eis a domio cōmissa sūt.
siue sint bona fortūe. siue nature.
dissipāt ei bona fortūe vsurpādo
sibi aliena p̄furtū. p̄ rapinā vsurā.
aut etiā p̄p̄ia male exponēdo. in
luxuria. in crapula zc. Sepe nāq̄
cōtigit q̄ hoies mūdi et maxime
ministri q̄bus sūt tradite diuitie
ad expēdendū in p̄ijs opibus fre
quē cōsumūt eas i illicitis z supflu
is p̄tra volūtate dñi tradētes tlia
eorū dispēsatoz. Dissipāt bōa cor
pis eis male vrēdo robore. sanita
te pulcritudie zc z etiā d̄ bonis aie
B [Et vocauit illū z ait illi] Glo
car dñs quēlibet hoies inspiratio
nibz interi⁹. p̄dicatōnibz extēnis
beneficijs z flagellis et incutiēdo
timorē efne p̄anatis [Et ait illi]

cū dicit dñs illi hōi valde tribilia
q̄ si crebro auribus nris insonarēt
nullo modo peccaremus Primū
est q̄bū rigide rep̄hēsis. [Quid
hoc audio de te] Itā terribilia scele
ra tāta dissipasti t̄palia inquinasti
corpus et aiam p̄ctis. Scōm ver
bū est antij timoris. Redde ratō
nē villicarōis tue] qd̄ erit in mo
te zin iudicio p̄iculari aut vnuer
sali. Tūc em̄ optet reddere rōnez
de om̄i verbo odioso. Mat̄. xij.
Et q̄to magis de verbo noctuo z
marie de ope malo et de om̄ibus
sibi creditis vsq̄ ad vltimū q̄drā
tem. Terciū verbū est amari do
loris [Iā non poteris villicare] in
morte em̄ villic⁹ deponet ab offi
cio suo. om̄ia em̄ tūc auferent ab
eo. ita vt etiā amplius n̄ possit me
rerī. Et ideo vt dicit Eccli. ix. Quic
qd̄ pōt manus tua facere instāter
opare. qz nec op⁹ nec rō nec scien
tia nec sapiētia erūt apd̄ inferos q̄
tu p̄peras. Nā post mortē erit tū
t̄pus recipiēdi mercedē et nō plus
merēdi vel penitēdi. [Ait aut villi
c⁹ intra se. qd̄ faciā] Sic p̄ctōz in
tra se debz cogitare [qd̄ faciā] vt
eternā damnatiōez euadā. Et f̄m
glo. interliniarē. nō dixit qd̄ dicaz
sed [qd̄ faciā] qz apud districtū iu
dicē nō excusant q̄ba suasoria sed
facta sua meritoria. Iuxta illd̄. j.
ad Lhoz. iij. Nō in f̄mōcē regnū
dei sed in q̄tute. [Dñs me⁹ aufert
a me villicarōez] i. dispēsatoz t̄p
aliū et om̄ia opa meritoria. z h̄ erit
in morte. tūc em̄ nō erit amplius
t̄ps merēdi vel penitēdi. [Fodere
nō valeo mēdicare erubesco] Con
siderandū q̄ in alia vita nec ania
p̄t bona opari q̄b⁹ ad gl̄iaz iuuēt

z qbus mereat. nec pōt medicare. id ē orādo obtinere tūc veniā pec-
caroz aut augmētū glie. opari q/
dē nō pōt. qz tps vite pſentī cōpa-
rat eſtati. alia vero vita futura ſi
mūlis ē h̄yemi i q̄ q̄libet accipit qd
hic acq̄ſiuit. ppter qd ſalomō hoz/
tāt hōiem Proverb. vi. Glade ad
formicā o piger z diſce ſapiāz que
cū nō habeat dūcē nec p̄ceptorem
parat i eſtate ſibi cibū. Et Chryſo.
dicit. Vita pſens habz exercitium
mandatorū. futura vō ſolaciū. ſi ni-
hil opat⁹ es frustra in futuro ſpe-
ras. Itē nihil pōt aīa in futuro o/
rādo medicare qz non dabit ei ni-
ſi qd hic meruit. Qui⁹ ſignū ſunt
ſatue virgines q̄ petētes oleū a pru-
dentibz repulſe ſunt. et petētes vt
ingredierent ianuās celeſtes repul-
ſe ſunt dicēte eis dño. Amē amen
dico vobis nescio vos. Et diuite
epulone negata ſuit gutta aq̄ [ſcio
qd faciā] qz ſp̄. aīq̄z tollat ab hac
vita p mortē diſtribūā de ſaculta/
tibz dñi mei debitoribz ſuis debi-
ta relaxādo [vt cū amor⁹ fuero a
villicatōe]. i. cū p mortē ſubtrahat⁹
fuero a pñti vita i q̄ ſola p̄t homo
mereri et demereri [recipiat me in
domos ſuas]. i. vt p eoz merita
z ſuffragia recipiat i māiōes cele-
ſtes q̄ paupey ſunt. Dicit em̄ glo.
Zeloꝝ regnū dom⁹ paupey ē. Et
dicit domos p̄p̄ diuerſitatē p̄mi-
orū. vñ Joh. xiiij. In domo patr⁹
mei māiōes multe ſūt. Ita d̄z q/
libz hō in pſenti vita cogitare quō
in futura nō poterit mereri opan-
do nec obtinere aliq̄ bona ea petē-
do et orando. et ideo debet ſibi in
pſenti vita que eſt tpus merendi
puidere vt tunc recipiat ſm̄ p̄p̄a

que geſſit in corpe p̄miū et merce-
dem. **E**xponēdo etiā de p/
ſenti vita eſt nōtādū q̄ cuilibz ho-
mini tres ville ſunt cōmiſſe. ſ. mū-
dus q̄ ad t̄palia. corpe⁹ et aīa q̄ruz
fructus d̄z diſpenſari ad honorez
dei. Corpus nanqz ſuū d̄z rōnabi-
liter exercere vigilijs ſeiunjs et ce-
teris laboribz p deo aſſumpt⁹. Et
tūc ſanitas fortitudo pulcritudo
z bona eoz ſunt optime diſpen-
ſata. Si vero hō corporis labores
ſuſtinere nō vellz aut nō poſſz quē
admodū hic villic⁹ q̄ dixit [Fode-
re nō valeo] tūc bona aīe ſaltē ſi-
cut intellectū volūtate z memoriā
exerceat diligēt meditādo in lege
dei. deum curando. et om̄es proxi-
mos amicos z inimicos et deuo-
te orando vt orationibz mendicā/
do impetret apud deum quod la-
boribus efficere nō poruit. vt ſi q̄s
mendicare erubescat vt hic villic⁹.
quia forte non ſcit deuote orare.
nec ſat meditari in lege dei. et ſic d̄
alijs ſpiritualibz tunc pvideat ſe d̄
bonis et fructib⁹ ville domini ſui
ſaliez largiēdo elemoſynas de bo-
nis tēporalibus. Opera enim mi-
ſericordie valde conferūt ad ſalu-
tem et introitū regni. ſiue ſint cor-
poralia opera miſericordie ſiue ſpi-
ritualia. Propter quod ſalomō
in ingreſſu ad ſanctas ſanctorū fecit
duo hoſtiola de lignis oliuay. iij.
Regū. vj. Oleum enīz ſignificat
miſericordiā. Vel ſic̄ m̄ Nico. d̄
lyra. [Bt villicus intra ſe. Quid
faciam] Aliquādo em̄ diuites hu-
ius mūdi male cōſumentes bona
ſibi credita timore mort⁹ qñqz du-
cunt in penitentiā ad cogitandū d̄
vita futura. [Foderenō valeo]. i.

Dñica nona post trini.

pprio labore et pnia nō possint satisfacere p pctis et venire ad vitaz eternā[m] mendicare erubescō qz ve recūdū debet esse hui⁹ mūdi diuitibus petere a paupibus et religio sis suffragia et nō repēdere eis in bonis tpalib⁹. [Sic qd facias.] qz bona tpalia eis distribuas. [Vt eis amotus fuero a villicatōne.] p mortē recipiant me in domos suas. i. p eorū merita et suffragia recipiāt in vitā eternā. Cōsequēter ibi. [Singul⁹ debi. dñi.] qz paupes qstūcūqz iusti sunt debitores dei. [Cōuocatis itaqz singulis debito rib⁹ dñi sui dicebat pmo. Quātū debes dño meo. At ille ait. cētū cadō olei.] fm Bedā. Cados grece est amphora latine cōtinens tres urnas. Dixitqz illi Acipe cautioez tuā. [Cautio est instrumētū qd fit ad cautelā de cōtractu debiti. ppa manu scriptū qd alio noie cyrogphū dicitur.] Et sede cito. [Dixit cito.] qz opa misericordie celeriter impēdēda sunt. Aug⁹. Et rem pdit et meritiū qd pauperez molesta mora suspediit. Et scribe qnquaginta. Et sic dimidiā pte annualiū redditū ei dimisit. Deinde alio dixit Tu vero qstū debes. Qui ait Lētum choros tritici. [Chor⁹ dicitur a chora qd ē mons. qz mēsurā chorū qsi mons videt. Et cōtinet. xxx. modios fm Ysidorū. xvi. c. bi.] Et ait illi. Accipe lras tuas et scribe octuaginta. et sic qntā pte debiti fmsit ei. Et laudauit dñs villicū iūctatis. **H**ic videt inculcari duo repugnātia. s. qd dicitur villicus iūctatis. et qd dñs eū laudauit. S; dicēdū qd dñs eū laudauit. nō simpliciter sed fm qd. qz vt dicit glo. Nō laudauit eū de

fraude. sed de puidētia q sibi puidit in posterū. vñ licet in se habuit aliq virtupabilia ppter qd villic⁹ in iūctatis ē dicit⁹. puidētie tñ modus pōt in exemplū bonorū trahi. Et dicit Aug⁹. Villicus quē dñs de villicatu cieat illum laudauit dñs eo q in futurū sibi pspexit. nō tñ omnia debem⁹ sumere ad imitādū nō ei est i aliq dñis faciēda fraus vt de ipa fraude elynas faciam⁹. et subdit. Dicunt etiā ille similitudines vt intelligamus si laudari potuit ille a dño q fraudez faciebat. qto ampli⁹ placeat deo q fm eius pcepta opa illa faciūt. [qz prudēter fecisset.] S; quō prudēt cū prudentia sit virtus. ille aut nō virtuosus. sed astute egit. Rñdet Lbry. Qx li. cet prudentia sit fm phos virtus. in sacra tñ scriptura nō sp accipit in bono. sed aliqñ in malo. et sic accipit hic prudēter. p astute vel callide. vel dicit q laudat hic factū villici nō in se sed in suo significato. et sic prudēter factū fuit. qecquid em̄ habemus dñi est. vñ si de bonis nobis a deo collatis puidebim⁹ nob facēdo elemosinas laudabimur ab ipō. Vel dicit q laudauit dñs villicū. nō absolute sed in cōparatio ad puidētiā sanctorū. qz prudenti or ipse fuit ad fraudē q iusti ad iusticiā. Et ideo subdit. [qz filiū hui⁹ seculi.] i. amatores mūdi. [prudētiores filijs lucis.] i. iusti q sūt in lue gře in generatōne sua sūt. i. in his q sūt ad carnalia et ptnēt ad mūdāna facta ac lucra tpalia. Videmus em̄ q multa excogitat et adinueniūt ingenia ad pquirendas diuitias et qz solliciti sunt ad imitādū carnē. et. Et raro sūt iusti

ita solliciti ad acq̄rēda celestia. Itē
 seculares hoīes sepe sūt valde for
 tiores ad resistēdū hostibz eoz bo
 na diripere volētibus q̄ etia iusti
 sint fortes et etia circumspecti ad
 resistēdū tpalibus et expugnādū
 demonē. et q̄to attentiores sunt
 mlti ad ornādū se vt placeāt mū
 do q̄ iusti vt placeāt deo. **S**i
 q̄rit q̄ sit ratio q̄ filij seculi magis
 sūt astuti et feruidi in tpalibz et car
 nalibz factis q̄ filij lucis in spūali
 bus. Rūdet q̄ ratio pōt esse vna
 ppter corruptionē hūane nature
 p quā hō p̄ior est factus ad ma
 la q̄ ad bona. Alia causa est. qz bo
 na terrena sūt sensibilia et ideo for
 ti⁹ mouēt animū. qz bonū nō mo
 uet nisi cognitū. Quia vt dicit Au
 gustin⁹ Inuisa diligere possumus
 incognita nequaqz. sensibilia autē
 bona magis sunt cognita nobis
 qz p̄ntia sensui. spūalia hō nō sic.
 In fine dñs pabolā istā ad n̄am
 salutē et eruditiōē adaptat. Inre
 tio em̄ dñi fuit nos exemplo illi⁹
 villici inducere ad opa pietat⁹ sua
 dēs vt nos faciam⁹ vt ip̄e fecit q̄
 p̄sentes se amoueri ab officio sec̄
 ḡam debitorū dñi sui vt eos po
 stea haberet gratiosos. ita et nos
 sentiētes q̄ mors nō tardat. debe
 mus de bonis nobis p̄mendatis
 a dño n̄o elemosinas facere pau
 peribus. vt post mortē eozū merit⁹
 recipiamur in gl̄iaz brōz. Dicit ḡ
 [Et ego dico vobis] q. d. Que p̄
 dicta sūt pabolice dicta sūt. s̄ nūc
 expresse [Dico vobis. facite vo
 bis] i. ad vestrā utilitatē [amicos
 de māmōna iniquitatis] i. de di
 uitijs iniquitatis. **E**t nota q̄ f̄z
 Aug⁹. nō solū dicunt diuitie iniqui

tatis q̄ iniuste acquisite sūt. de illi
 his em̄ nō iubet dñs elemosinā fie
 ri si saltē scit ad quē p̄tinent. Dicit
 em̄ Eccl. xxxiii. Qui offert sacrifici
 cū de substantia paup̄s quasi qui
 victimat filiū in cōspectu patris.
 sed fm̄ eūdē Māmōna iniquitatis
 dicuntur diuitie vndicūqz habeant
 que si male et iniuste sūt acquisite
 faciēda est de eis amicitia eas resti
 tuendo. Si vero diuitie non sunt
 male acquisite nibilonū⁹ dicunt
 māmōna iniquitatis P̄mio fm̄
 Augustinū. qz nō sūt vere sed fal
 se diuitie et plene paupertate. non
 em̄ faciūt hominē et securū faciūt.
 vt ibidez dicit. ex eo q̄ iniusti cōsti
 tuūt in eis spes. **U**ñ ps. Cōfidit
 in virtute sua et in multitudine di
 uitiarū suarū gloriānt. **S**cōdo qz
 fm̄ Amb. temptant animas no
 stras cupiditate vt velimus serui
 re auaricie qd̄ est ydolorū seruut⁹
Tercō fm̄ Basilii ex hoc. qz fre
 quenter acquirunt inique. aut a p̄
 decessoribus inique acquisite sunt
Quarto fm̄ Theophrastū. quia vt
 plurimū iniq̄ retinent. Magna
 em̄ iniquitas est retinere vñ debent
 viuere paupes. **Q**uinto fm̄ Theo.
 qz frequē male expēdunt in p̄mes
 sationibz. in luxurijs et alijs sup
 fluijs **S**exto quia per diuitias
 multa cōmittuntur iniqua. Seuisi
 ma em̄ iniusticia habēs arma. i. po
 liticorū. **S**eptio dicunt māmōna
 iniquitatis. i. inequalitatis. qz ine
 qualiter possident. [vt cū defeceri
 tis] p̄ mortē [recipiat vos in eter
 na tabernacula] i. p̄ sua merita et
 suffragia impetrēt vobis apd̄ deū
 finaliter recipi in vita beata. **U**ñ
 Grego. in omelia Si nos paup̄m

Dñica. X. post trini.

amicicia eterna tabernacula acquirimus. dātes pēlare debemus. quia patronis poti⁹ munera offerim⁹ q̄ egenis dona largimur.

Dñica decima post trinitatis
Sermo **Aluij.**

Omni appro

Cinquaret iesus hierusalē vidēs civitatē fleuit super eā dicēs Quia si zc. Luc. xix. **P**ior cordiū est miserias priorū affectu cōpassionis deslere et ptra miseriarū occasiōes zelo districte vltionis cōmoueri. Et de vtroq; illoz nobis exemplū dedit in presenti euāgeio. in cuius p̄ia p̄e de scribi affectus cōpassionis sup ru itura ciuitate. **Uñ dī** **Eñ appro** pinquasset iesus hierusalē vidēs ciuitatē. s. in qua diu vīgnit cultus diuinus q̄ fuit famosa laudibus potētissima ciuibus. affluēs diuicijs. abūdās delicijs pulcerrima edificijs. **fleuit sup illā.** Itū ppter mala culpe q̄ ibi multiplicare fuerūt. tū etiā ppter mala pene q̄ futura iminebāt. **[Si cognouisses]** mala iā dicta. s. multitudinē peccatorū tuoz et magnitudines penaz tibi iminētū **[et tu]** supple fletes mecū **[Et qdē in hac die tua q̄ ad pacē tibi]** z i hac mūdāna p̄speritate ad modicū tps duratura faciens volūtātē tuā et ideo gaudes. qz n̄ vidēs iminētia mala qd inuīt cū subdit **[Nūc autē abscondita sūt ab oculis tuis]** s. v̄tura mala p̄sens nāq; p̄speritas facit ne cōsideret aut p̄cauat futura aduersitas **Et sicut ciuitas hierusalē si cognouisset mala sua fleuisset vtiq; poti**

us q̄ gauisa fuisset. **Sic peccatrix aia si cōsideraret statū culpe sue et insecuritatē vite z futurū statū penarū inferni ip̄a merito plāgeret semetip̄am. sed p̄sens p̄speritas z amor mūdi ac delectatio pcti. zc similia tollūt mortis repētinē cōsideratōes. tollūt timorē stricti iudiciū diuini. tollūt etiā cōsideratōes acerbitatis penarū inferni. Quia veniēt dies in te et circūdabūt te inimici tui.]** **P̄nūciat dñs destructionē hierusalē q̄ a tiro et vespasiano romanis p̄ncipibus facta est**

S **Et in illa destructione p̄ia aduersitas fuit obsessio ciuitatis quā inuit dñs cū dicit. [Et circūdabūt te vallo.]** **Galluz est carhe-** natio facta de lignis que etiā dicti soler pala co q̄ de palis fiat **Ro-** mani igit̄ obsidētes hierusalē tres aggerēs circa eā fecerunt vallis. vt nullus ingredi aut egredi posset. **Secūda aduersitas ciuitatis fuit q̄ inimici eius sua p̄ntia eā circūdedē rūt qd subdit cū dicit. [Et circūdabūt te.]** nouē ei annis obsiderūt eaz nullū hñtē auxiliū. **Tercia aduersitas fuit coangustatio ip̄ius ciuitatis. [Et coangusta būt te vñdīq;.]** **Coangustati valde fuerūt iudei. qz nulla erat euasīōis via. creūtes ciuitatē iciderūt i gladiū. manētes in ea fame perierūt. Tarta ei erat angustia ciuitatē vt dicit Iosep. q̄ comedebar carnes filioz. Quarta aduersitas fuit destructio ciuitatis z euersio [Et ad terrā p̄sternēt te.]** **Lūcta nāq; edificia deiecerunt ad terrā. Quinta aduersitas fuit iudeorum occasio [et filios tuos iudeos qui in te sūt.]** **geniti supple proster-** nent ad terrā occidēdo sine miseri

cordia Serra aduersitas fuit om-
nimoda desolatio [et nō relinquēt
in te lapidē sup lapidē] Tūc poni-
tur causa generalis aduersitatis et
destructōis illius [Leo q nō cogno-
ueris tps visitatōis tue s̄q oīz cre-
ator p incarnatōis misteriū et per
p̄dicatōis officiū te visitare digna-
tus est quē nō recepisti sed vsq ad
mortē psequeris. Et illā iudeoz ce-
citātē dñs cōquerit Hier. viij. d.
Nilu in celo cognouit tps s̄uū
et turtur et yrūdo et ciconia. popu-
lus aut dñi nō p̄gnouit iudicium
dñi.] Et ingressus in templū. 2c.]

H Secūda ps in q̄ ponit̄ zel⁹
cōreptōis. tū dicit [Ingressus in
templū incepit eūcere emētes in
illo et vēdētes sup illo Mar. xxi.
Et intrauit dicit glosa. Ingressus
dñs vrbē p̄mo templū adiit dās
exemplū et formā religiosi vt q̄/
cūq̄ imus p̄mo domuz orōnis si
est ibi adeamus. et p̄ orōez p̄mēda-
ti sic ad agēduz negotia secedam⁹
Alia vice dñs etiā fec̄ s̄ile. s. post mi-
raculū cōuersionis aque in vinuz
De q̄ solus Job. loquit̄ ca. ij. De
hac em̄ electōne q̄ facta fuit in ra-
mis palmarū legi Mar. xxi. Mar-
ci. xi. Et Luce. xix. Notādū q̄ sacer-
dotes sue cupiditati p̄sulētes ordi-
nauerūt in atrio tēpli de familia
sua vēditores aialū vt a longinq̄
ueniētes q̄ secū hostias deferre nō
poterāt haberēt in p̄mpto ad emē-
dū oblatiōes ne p̄ h̄ se possent ab-
offerēdo excusare. Siliū aliq̄ veni-
ebāt ad tēplū qui nō habebāt pe-
cuniā vñ possent temere aialia of-
ferēda. ideo sacerdotes illi numu-
larios statuerūt q̄ sub certa cauti-

one pecuniā tradiderūt. Et līz. p.
accomodatōe nō acciperēt pecuni-
am vltra fortē tñ aliq̄ mūera aut
sperabāt se recepturos. vēdebant̄
etiā ibi colūbe pro sacrificio pau-
per. Et sic patet q̄ peccabāt ratōe
auaricie sue et etiā rōne negociatō-
nis que fiebat in tēplo. et etiā ratio-
ne vsure ibi cōmisse in recipiendo
aut sperando dona pro mutuo.
Et dicit Gregori⁹ in omel. Per h̄
q̄ dominus narrauit mala ventu-
ra ciuitati et p̄tinus intrauit tem-
plū vt de illo ementes et vendē-
tes eūceret per hoc ostēdit q̄ rui-
na. populi maxime ex culpa sacer-
dotū fuit. enersionē q̄ppe descri-
bens sed ementes et vendētes de
templo feriēs in ip̄o effectū sui o-
peris ostēdit vnde radix p̄dijt p̄di-
tionis di. illis [Scriptū est] Ysa.
lvi. [Quia domus mea dom⁹ ora-
tionis vocabit̄ Inō domus negoti-
ationis. non vane locutōis. nō spe-
ctaculoz. Et ideo ait Aug. in regula.
In oratorio nemo aliud agat
nisi ad quod factū est. [Vos autē
fecistis illam speluncā latronū]
quia ip̄i nō curabant de cultu dei
sed magis de excoziatiōe populi p̄
astutias acq̄sitas vt visum est sup
Spelunca latronū dicitur esse lo-
cus vbi spolia que rapiunt̄ cōgre-
gantur. et hoc fecerunt sacerdotes
de templo vt dictū est. Et dic̄ gre-
gorius in ome. Quia redemptor
noster p̄dicatōis verba nec indi-
gnis nec ingratīs subtrahit post-
q̄ discipline rigore eūciendo puer-
sos domuit donū mor ḡfe osten-
dit. nam subdit [Et erat quotidie
docens in templo]

Dñica. XI. post trini.

Dñica undecima post trini.
Sermo lxx

Orit iesus
ad quosdā q̄ i se cōfide
bant tāq̄ iusti z aspe
bant ceteros pabo. zc. Lu. xviij
Notandū q̄ Bre. xxiij. mora.
ponit q̄tuor species supbie. Que
re dñica scda. quas spēs vt tangit
euāgelista habuerūt in seisti ad q̄s
dñs p̄sentē pabolā loq̄bat. Nā p
hoc q̄ dicit i cōfidebāt in se i dat i
telligi q̄ aliq̄ bona q̄ habebāt nō
recognoscebāt se a deo habere sed
cōfidebāt in seip̄s. cōtra illō p̄me
ad Ehoz iij. Quid habes qd nō
accepisti. supple a deo. vbi dicit glo.
zenā Augu. Sciēdū neminē posse
discerni ab illa p̄ditōis massa nisi
q̄ hic bonum qd habz credat q̄ qd
qd boni habet a grā saluatoris ac
cepit. Per hoc autē q̄ dicit i tanq̄
iusti i innuit q̄ si aliq̄ cognouerūt
se a deo habere hoc tñ merit̄ suis
ascribebāt z tanq̄ debita sibi esti/
mabāt p opibz suis. cū tñ magis
debuissent attribuisse bonitati di/
uine. iuxta illud apli ad Titu. iij.
Nō ex opibz iusticie q̄ fecim⁹ nos
sed fm suā mīsericordiā saluos nos
fecit de⁹. Per b̄ autē q̄ dicit i aspnabā
tur ceteros i innuit q̄ p p̄ bonum
in quo alios excedebāt ip̄i alios d̄
spiciebāt z alijs p̄ferebāt se in cor
de et ab alijs p̄ferri desiderabant
z q̄ si soli videri. Per hoc autē q̄ si
bñ p̄is apd se attribuebāt z appro
priabant iusticiā quā tñ nō habebat
innuit q̄ rra spēs supbie. Vnde
cōpleri in scda dñica et i materia
de supbia posterius. Ad illos igit̄

correctōem et n̄ram amonitōez et
cautelā dixit dñs p̄sentē pabolam
Per quā fm Theophilū ostēdit
quīs opa iusta z de genere bono
rū hominē appropinquant deo si tñ
assumāt supbiā ad infimū deijc/
unt hoīem. Vnde Chry. sup mar.
dic Nihil ita a dei clemētia alīcos
nos facit z gebēne tradit igni vt su
pbie tyrānus. Hac em̄ in nob̄ eri
stente om̄is vita n̄ra im̄mūda est
Et si sobrietatē et si largitatē. si ie/
iuniū. si orōes z si elemosynā et si
qd cūq̄ aliud p̄fecerimus indign⁹
est apud deū oīs alt⁹ corde. Et ira
factū fuit circa illū phariseū. qz li
cet m̄lta bōa opa fecerit vt qz ieiunauit
bis in sabbato. i. i hebdomada.
et dedit decimas. z cauebat se a
rapina z pluribz alijs p̄ctis. sed qz
de illis supbiebat z iō nihil sibi p/
fidebat ad dimissionē p̄ctōz. z ad
meritū vite eterne. sed descedit de
tēplo manēs in p̄ctis suis. **¶**
Vbi notandū q̄ vt dicunt docto
res circa secundū sniaz de casu an
geloz. Lucifer mor vt creatus
reflecebat sup se attentissime
considerādo excessum sue excellē/
tie super alias creaturas. et nō cō
siderauit simul vnde venisset quia
ex nihilo. nec quo tendere deberet
qz in ens primū infinite excellē⁹
se: cui subesse debuit. et se respectu
ei⁹ nihil estimare. nec aduertit qn
tum laudis et gratiarū acrois de/
beret ipsi dō. qui mere gratuitū ip
sum de nihilo produxit. Et pro/
pter tales et cōsimiles considera/
tiones ex vna parte. et propter cōsi
deratōes absolutas p̄pe excellētie
pte ex alia orā ē i ip̄o. forz elatio
qua supbire cepit appetendo deo

Sermo

LXV

similari. Et ex pñi causa hic phariseus incidit in supbijs. vt colligitur ex textu euāgelij. qz pñiderabat bona qñpe habebat et nō pñiderabat bona alioz sed tm̃ mala. et tō publicanū spñebat et se corde ei pferebat. ppter qd dicebat. [Nō suz sic ceteri] Et illa est vna spēs supbie. vt paruit prius. Et qbus pñz qñ uis fortis et piculosa tēptatio est absoluta cōsideratio pñie excellētie et pfectionū incrīstētiū hōi sine cōsideratōne puitatis pñe et defectū pñioz. patz qz tal' pñideratō deiecit pfectissimū spiritū. s. luciferū et alios sibi consentientes q ta mē tam pfecti erant in natura et valde excellētes in vīrute et cognitōe. et q nullū ab extrinseco habebant impulsū ad peccatū qnto magis dīcēret hōiem qntūcumqz pfectū. Eū q hōi ingerit se talis tēptatio. s. pñideratio alicui' sui boni et excellētie pñie tūc cogitatōnem talē excludat aur sil' cogitet i pfectōem pñiā et puitatem respectu alioz. et potissime respectu dī a q habet qcqd boni est in eo. et qui tenet ad grāy actōes p illo et alijs bonis. Secūdo cōsideret vīrutes et merita sanctorū et alioz pfectoziū. et inueniet q si sua adessent adhuc pua essent in cōsideratōe et cōpatiōne alioz. et ex h' hūilitē vt nō dicat cū phariseo [Dñe nō suz sicut ceteri hōim raptores iniusti zc.]. s. dicat. Dñe nō sum vt serui tui casti sobrii sapientes zc. Tercio consideret hō pñios defect' suos. qz illa cōsideratio valde humiliat hōminē. Quō em̃ hō audebit scaltre pponere si ad cor suū redeat et secreta sua cōsideret. qz mlt'a cogi-

tavit optauit aut fecit etiam fateri
 pudet. Unde Sene. in de officiis.
 Denique si quis consulari et in secre-
 ta peccatoris sui redeat. et inspicat quod
 tacitus optauerit. quod multa sunt vo-
 ta. i. desideria que etiam fateri pudet. quod
 pauca que facere coram teste possumus
 vel audemus. Velut quod quis igitur magis
 scit mala sua quam alteri. et ergo viri
 sancti iustis aliorum etiam sua mirantur.
 sua vero licet magna despiciunt et pen-
 dentur. propter quod dicit Lactantius.
 in li. de ciuitate dei. Vir innocuus oculos lau-
 dat se sepe accusat. et cum placeat vni-
 uersis sibi soli displicet indignus se
 omnibus iudicari. etiam cum dignus censetur
 viuatur. Et quanto ad fugiendum superbiam
 et custodiendum humilitatem omnino ca-
 ueamus neira confidamus in operibus
 nostris ut per certo teneamus quod sine
 bona et deo placabilia. quicquid mo-
 dum fecit hic superbi phariseus quod se de
 eis iactabat tamquam de iustis factis et
 totaliter benefactoris. Vel Bre. vi. mo-
 ral. Sepe iusticia nostra ad examen
 diuine iusticie deducta iniusticia est
 Et sordet in conspectu discreti iudicis
 quod in oculis fulget operantis. et Isa.
 lxiii. Quasi panis mstruare iusti-
 cie nostre. Et scriptus iob. cui recte do-
 mino non fuit filius i. fra dicit Job
 ix. c. Verebar omnia opera mea. Sup-
 quo dicit beatus Bre. ix. moral. Nec
 fuerunt opera huius sancti viri. ipse quippe
 holocaustis multiplicibus deo pla-
 cere studuit. affectum compassionis ex-
 ercuit. misterium pietatis impedit. ca-
 stitatem mundiciam in corde custodi-
 uit. humilitatis culmen medullitus
 tenuit. eleosynas largas fecit. ini-
 micos dilexit. et multas alias virtu-
 tes habuit. Nec omnia sacre huius historie
 textus ostendit. que hic sanctus

Monica. XII. post trini.

vir verebatur illa opa ex q^b de^o pla-
cari solet erga iniquitates. quid est h^o
q^{uod} mira opa facies et ipsa etiam veret^{ur}
paucos cum dicit Elegerat oia opera
mea nisi q^{uod} in sciti viri actibus vbi
q^{uod} colligim^{us}. ut si placere deo vera-
citer cupim^{us} postq^{uam} pueria egim^{us}
ipsa etiam in nobis bene gesta timea-
mus. Et causa est. q^{uod} posset in ope
q^{uod} bonum putam^{us} aliquid esse displi-
ces diuine sapientie q^{uod} nos lateret.
propter q^{uod} apostolus dicit. ad Ebof. iij.
Nihil mihi conscius sum. sed in h^{oc} non
iustificat^{us} sum. i. in nullo me remor-
det conscientia mea. sed in hoc non iu-
stificat^{us} sum. i. non ideo me iustum pu-
to. q^{uod} posset esse q^{uod} nescio. delicta
enim quis intelligit. Et Aug^{ustinus}. dicit in
libro de ouib^{us}. Et allegat Hugo
de. s. victore in libro de domo con-
scientie edificanda. in fine prime parte
Sicut homini placet q^{uod} sibi ipse pla-
cet. et est notabile verbum et multum
pregnans. **A**udiro ergo de su-
perbo phariseo audiam^{us} modo de
penitente publicano. Pro q^{uod} nota-
dum q^{uod} ad completam et perfectam dimissio-
nem peccatorum tam q^{uod} ad culpam q^{uam} ad pe-
nam tria requirunt^{ur}. s. vera contritio.
pura confessio et digna satisfactio. Et
hec tria publican^{us} habuit ut euan-
gelium innuit. et ideo iustificat^{us} est et
prope descendit. Nam in h^{oc} q^{uod} dicitur. **S**cilicet
a longe nolebat oculos ad celum le-
uare exemplo manasses innuit con-
tritio quam habuit. tantam ei displi-
centiam habuit de peccatis suis. et tantum
de eis verecundabatur in conspectu di-
uine maiestatis q^{uod} nec accedere ad al-
tare presumptit aut oculos ad celum
eleuare exemplo manasses quando pe-
nitentis et dicentis. Peccaui super
nummum arene maris. et multiplicata

ta sunt peccata mea. et non sum dignus
videre altitudines celi per multitu-
dinem iniquitatis mee. ij. Paralipso.
vlti. Sed in h^{oc} q^{uod} dicitur. **D**e^{us} propi-
cius esto mihi peccatori innuit pura
confessio quam habuit. Et in hoc q^{uod}
dicitur. **P**eniebat peccata sua innuit
satisfactio operis quasi se puniendo et
affligendo. per peccata commissis. Per il-
la igitur tria consecutus fuit dimissio-
nem peccatorum. propter q^{uod} sequitur euange-
lio. **A**men. i. fideliter dico vobis
descendit hic iustificat^{us} q^{uod} templum
erat firmiter in monte ab illo. i. pro illo
remanente in seculo suis. **L**ui^{us} cau-
sa subdit. **Q**uod ois q^{uod} se exaltat humili-
abit^{ur} pro pena **E**t q^{uod} se humiliat^{ur} pro ve-
ra peccatorum confessione **E**xaltabit^{ur} in
gloria per remuneratorem. **M** **E**t
notat^{ur} dicit^{ur} q^{uod} se exaltat **Q**uidam
vero non exaltat se sed exaltat^{ur} ab alijs
cum eorum facta recitant. aut ad digni-
tatis gradum aliorum instantia promouetur.
Isti humiliari debent non ab alijs per
penam sed a seipsis humilian debent et
stimulando se ad talia indignos. **U**n-
de Aug^{ustinus}. in li. de uigilate. **H**umiliat^{ur} se
ceteros et confuatores esse marie
peruenit q^{uod} magno aliquid bono ceteris
eminet. quanto enim maior es tanto te
humilia in oibus. **Q**uidam autem seip-
sos exaltat. et illi contra ab alio de-
ficiunt. **E**xaltauit se super angelos et
effectus est diabolus **E**xaltauit se su-
per hominem et factus est mortalis et
tam plenus defectibus. **S**icut illud psalmi.
Domo cum in honore esset et cetera. **E**x-
altauit se pharao et submersus est
in mari rubro. **E**xaltauerunt se **D**a-
than et abaddon in seditione et precipi-
tati sunt in infernum. **E**xaltauit se saul
et demoniacus factus est. **E**xaltauit
se abalon et crinibus suspensus est

Exalt
beli
pbu
pus
Aug^{ustinus}
Et d
o ma
dicit.
care
misi

D
E

Mar-
mo q^{uod}
fuit m
s. a de
auditi
mon e
nis qu
et mou
est obs
se idio
rest tal
re. licet
re ab o
abstul
broz. s.
um. ne
nelung
liu et a
do nor
dum et
mendat
et copas
seriam
vellent
adducti
et cetera

Sermo

LXVI

Exaltavit se nabuchodonosor et i bestia cōversus est. Exaltavit se superbus antiochus et a vermibus cōsumptus est. Contra supbie viciū dicit Aug⁹. tota militat xpiana doctrina. Et dicit itez. O doctrinā salutarē o magistz dñm qz mortaliū q nō dixit. Disce a me mundū fabricare aut mortuos suscitare. sed qz mitis sum et humilis corde.

Dñica duodecima post trini.
Sermo Lxvi.

Eicens iesus

de finibz terre tyri vñt p sydonē ad mare galylee.

Mar. viij. **N**otandū primo qz hichō adductus ad iēsū nō fuit mutus vñ furd⁹ a natiuitate. s; a demone ipm obfidente et eius auditū et loq̄lā impedīte. quia de mon ex diuina pmissiōe pōt hominis quē possidet mēbra possidere et mouere ad nutū suū. et sic cōpētū est obfessos aliquādo locutos fuisse idiomata incōsuetā. Et sicut potest talīū mēbra ad placitū mouere. licentiā pōt ea ligare et impedire ab officiis suis. z ita in hōie illo abstulit officiū aurī et ligauit eū broz. s. ad salutem maxime vtiliū. ne auribz verbū dei audiret. et nē lingua de his q salutis sūt cōsiliū et auxiliū imploraret. **S**ecundo notandū q adducētes hūc surdum et mutū duplici reddūt cōmendandi. Primo ex misericordia et cōpassiōe quā habuerūt sup miseriam ipius. cui cum subuenire vellent et nō possent. pprijs vñbz adducūt eū ad iēsū nature reparato qm vt auditū ei restitueret et loq̄

lam. Secdo reddunt cōmēdabilem ex fide. qz pcanē dñm vt ei iponae manus credētes in mēbris christi esse diuinā virtutē oīm dfectuū sanatiuā. Seq̄t. **E**t apphēdēnt eum de turba seorsum jzē. Per h q hūc hoiez seorsuz ducit et sanat dat nobis exemplū q opa nra nō debem⁹ facere in publico. qz talia corā hoibz facta frēqnter ingerūt homini elationē cordis. appetitū hūane laudis et vane glie. Propē quod dicit Chrsf. Seorsuz a turba oblatū surdū et mutū apphēdit vt diuina miracula non faceret manifeste instruēs nos vanā gloriā ejcere et timere timorē. Nihil em̄ ē ex q aliqz sic miracula opet si cut si hūilitatē celat et modestiā sequat. **D**iceret. qre dñs h nob significare voluit q opa nra bona occulte sunt faciēda. cū tñ dicat Mar. v. Sic luceat lux vñs corā hoibz vt videāt opa vñs bōa et glificēt psem vestrū q in cel⁹ ē. Pro illo notādū q opa bona de genere pnt fieri i māifesto duplici intētiōe. Priō vt ipa opa ab hoibz videant. et vt ipi vidētes ex b laudēt et honozēt sic opantes. et h pbibuit dñs Mar. vi. dicēs. Attēdite ne iusticiā vñam zc. qz i ipe appetit⁹ inanis glie i se ē pctm vt dic Aug. in de natura et gñ. et ē fact⁹ propē inanē gliaz sic mal⁹ ppter idebitū finē in quē referē. et fit nociu⁹ merito. Secdo sūt tñ opa i publico ad dei gliam et pxiōz edificatōz et hoc est bonū laudabile et merito rū. **A**ltē⁹ notandū q qz inanis gloria valde insidiat opibz bonis et eis se immiscet. Ita q dicit Augustinus in de natura et gratia

Dñica .XII. post trini.

ipsis etiā sanctis pede celeriori sup
ueniat et surrepat. et potissime q̄
corā hoīb⁹ sunt. ppter qd̄ impfe/
ctis viris et q̄ adhuc sepe titillant
z temprant p̄ supbiā cōsulit vt spi
ritualia opa sua bona occulte faci
ant. ne forte cū cōsiderāt alios fa/
cere opa eoz de genere bona inci/
pant in cordib⁹ extolli p̄ supbiā
z in appetitū vane gl̄ie z sic peccēt
z cū hoc amittāt p̄mū op̄is bōi.
z hoc significauit dñs hic. Perfe/
ctis aut viris q̄ nō de facili effertū
tur in vanam gl̄iaz d̄r. Sic luce/
at lux vestra. i. facite opa v̄ra bōa
corā hoīb⁹ ad laudē dei et edifica
tionē primi. Et hoc maxime prin⁹
ad platos q̄ sibi subiectis pficere
debēt nō solū verbo doctrine. sed
exemplo bone vite. Seq̄t. **Mi**/
sit digitos in auriclas eius **Chry.**
Misit in auriclas ei⁹ digitos po/
tens verbo sanare vt oñderz q̄ di
uina virtute dotatū erat corp⁹ di/
uinitati vnitū. et opatio ei⁹ **z spu**
to tetigit linguā **in** signū q̄ om̄e
qd̄ fuit in xp̄o fuit sanctus. Unde
Theop. Expuens tetigit linguā vt
ostēderet q̄ om̄ia mēbra sacri cor
pis diuina existūt et sc̄tā. sic z spu/
rum quod vincta lingue soluit. ete
nim om̄e sputū supfluitas ē. sed i
dño om̄ia diuina fuerūt et sancta q̄
cunqz circa corpus suū fuerūt. siue
vestimenta ei⁹. siue digiti siue spu/
tū. Ideo aliqui curabat p̄ tactū ve/
stimentoz. aliqui p̄ digitū. aliqui p̄
sputū **Et** suspiciens in celū **Be**/
da. Suspexit in celū vt inde mu
tis loquelā. inde syrdis auditum.
inde cūctis infirmitatib⁹ medelā
doceret esse q̄rendā **Ingemuit et**
ait. Effeta qd̄ ē st̄ adapire **AP**

Ubi notandū q̄ saluator igemu
it. ppter tria. Primum vt doceret
nos gemere p̄ n̄ris et primoz no
stroz pctis. **Uñ** Beda hic dīc. In
gemuit autē nō q̄ ipi opus essz cū
gemitu aliqd̄ petere a p̄re q̄ cūcta
petētib⁹ donat. sed vt gemēdo da
ret nobis exemplū vel p̄ n̄ris vel
p̄ nostroz primoz erratib⁹ supne
pietatis pfidia postulare. Sc̄do. i
gemuit dñs ppter cōpassionem.
Cū em̄ de⁹ creauerit hoiez imorta
lem sanū et integrū viribus z aīa
zin tātā miserā d̄merito pcti de/
uenerit genus hūanū vt aliqñ pri
uē homo vsu sensuū vel ratiōis.
dñs illā miserā in illo cernens in
gemuit. Sic etiā fm̄ Aug. **3. Iul**
anū. Dñs mortuo lazaro plora/
uit. qz quē deus creauerat imorta
lem demeritū peccati fecerat mor
talē. Et h̄ vult **Chryf.** hic dicens.
Ingemuit nature hūane misert⁹
vidēs miserā quā genus hūanū
inaderat. Tercio ingemuit prop̄
veritatis hūane argumētū. qz p̄ h̄
oñdit se vez hominez. sed q̄ vno
verbo impando sanat oñdit se ve
rū deū. **Uñ** Beda. Ultraqz natu/
ra ei⁹ et eiusdē xp̄i difficta ē mani
feste. Suspicies em̄ in celū q̄si bō
depcatur⁹ ingemuit. sz mor vno
fmone quasi potēs diuina maiesta
te curauit. propter h̄ seq̄t in ternū.
Et statim apte sunt aures ei⁹. et
solutū est vinctū lingue eius. z lo
quebat recte. et p̄cepit adducto et
adducētib⁹ ne cui dicerēt **Per** q̄
docemur in magnis q̄ agim⁹ non
prop̄riā gl̄iam sed dei laudē z pro
rimoz vtilitatē nos debere q̄rere
z q̄tū in nobis est iactantiā decli
nare **Et** q̄nto magis p̄cipiebat.]

scz vt nō diceret[ur] tāto magis plus
p[re]dicabāt. Docemur ex hoc s[ecundu]m the
ophilu[m] cū alicui b[en]eficia elargimur
mime applausus z laudes petere.
cū v[er]o b[en]eficia accipim[us] benefacto
res laudare z p[re]dicare q[ui]bus nolit
quēadmodū hic memorat[ur] fecisse
a xpo sanari. Un[de] dicit glo. Et p[re]di
catōe sanatoz a xpo crescebat am
miratio turbaz z p[re]fessio benefici
orū. p[ro]pter quod seq[ui]t[ur]. [Et eo am
pli[us] ammirabāt dicētes. B[ea]t[us] oīa
fecit. surdos fecit audire z mutos
loqui.] Et dicit pluraliter [Surdos
z mutos.] q[ui]a lig hic dicit[ur] v[er]o sur
dus et mut[us] t[ame]n curat[ur]. tamē plu
res fuerūt q[ui] alio t[em]p[or]e et loco fuisse
curati. sed inter illos fuit ille vnus
c[ui] cura fuit mirabilior. q[ui] in eo tria
miracula cōcurrūt s[ecundu]m q[ui] dicit Die
ro. Unde audiet[ur] fuit ei restituit[ur] z
affatus z a demone fuit libat[us].
Quod dices. ex q[ui] d[omi]n[u]s cōscius fu
it cordiū z noras habuit z p[re]sentel[is]
z fut[ur]as hominū volūtates. q[ui]e
p[re]cipiebat istis vt nō dicerēt alicui
ea q[ui] sciebat ip[s]os tāto magis p[re]di
caturos. Et itē q[ui] ip[s]e d[omi]n[u]s ad h[oc]
in mūdu[m] venit vt miracula facien
do se deū z dominū creature ostē
deret. cur q[ui] illud miraculū occulta
ri p[re]cepit. Ad p[ri]mū respōdet Aug. d[icitu]r
cōsensu euāgelistaz q[ui] ideo h[oc] fecit
vt pigr[us] laudatozib[us] ostēderet q[ui]n
to gaudioli[us] quāto feruēti[us] euz
p[re]dicare debeāt q[ui]b[us] iubet vt predi
cent quādo illi q[ui] p[ro]hibēt tacere nō
valent. Ad secūdu[m] dicit[ur] q[ui] hoc fe
cit vt nobis exemplū ostēderet vt
etiā in bonis opib[us] inanem glo
riā z iactantiā caueamus. q[ui] vt di
ctū fuit ip[s]a i[n] se peccatū est. z vltra
h[ec] ex ea multa oriunt[ur] mala q[ui] sunt

filie eius. Inter q[ui]s vna et p[ri]ncipal[is]
est inuidia s[ecundu]m Bre. xxxi. moralū.
vbi dicit. Prima sup[er]bie soboles i
anis ē gl[ori]a q[ui] dū opp[ro]p[ri]am. nec non
obsc[ur]am mentē corrūpit mor in
uidiā gignit. q[ui]a dum vani noī[s] fa
mā appetit ne q[ui]s alius hāc adipi
sci valeat tabescit. **D**e hac g[lor]ia filia
inanis gl[ori]e nūc dicendū est. Pro
quo notadū p[ri]mo q[ui] s[ecundu]m Damasc.
xij. lib. Inuidia est tristitia in alie
nis bonis potissime dū estimant[ur]
p[ro]p[ri]ū malū. in q[ui]ntū. s. sunt dimi
nutiua p[ro]p[ri]e gl[ori]e et excellēcie.
Et ideo de illis bonis p[re]cipue ho
mines inuidēt in q[ui]b[us] est gl[ori]a. z in
q[ui]bus hoīes habēt honorari et in
opiniōe esse. vt dicit Bristo. ij. rhe
toricē. **S**ecūdo notandū q[ui] s[ecundu]m s[an]c[t]a.
Tho. ij. q. xxxvi. h[uius]mōdi tristitia d[icitu]r
alienis bonis p[ot]t cōtingere qua
tuor modis. Primo q[ui]n aliq[ui]s do
let de bonis alicui[us] ex hoc q[ui]a imi
net sibi ex illo nocu[m]entū. v[el] etiā
alijs bonis. et tūc tristitia talis n[on]
est inuidia. sicut cū q[ui]s tristat[ur] d[icitu]r ex
altitōe inimici sui timēs ne eū le
dat. z talis tristitia nō est inuidia.
sed magis timoris effect[us]. vt dicit
Bristo. ij. rhetorice. z p[er] eē sine pec
cato. Unde Bre. xxij. mora. Lucie
re plerūq[ue] solet vt nō amissa cha
ritate z inimici nos ruina letificet
z rursum a gl[ori]a sine inuidie cul
pa cōtristat cū ruente eo q[ui]sdā be
ne erigit credim[us] z p[er]ficiēte illo ple
rosq[ue] iniuste opprimi formidam[us].
Dices. p[ot]t ne h[oc] velle mortis
alterius aut dānificatōez in bonis
p[er]alibus. Unde sup[er] Mat. v. c. d[icitu]r
ca illū textū. dicitū est antiq[ui]s non
occides. Secūdo mō p[er]tigit trista
ri de bono alteri[us] nō ex eo q[ui] alter

Dñica .XIII. pōst trini.

haber bonū. sed ex eo q nobis de
est illud bonū qd ipe habet et hoc
est zelus vt dicit phus. ij. rethorice
Et si zelus sit circa spūalia laudabi
lis est. fm illud. i. ad Thoin. xiiij.
Emulamī. i. desiderate spūalia. Et
ita Hiero. cū ad allethā de instru
ctōne filie scribēs dicit Habeat so
cias cū qbus discat quibus inuide
at. quarū laudibz mordeat. vbi ca
pit inuidiā p tali zelo q quis inci
tari debet ad pficiendū cū meliori
bus. Si aut talis zel⁹ sit de bonis
tpalibz pōt esse cū pctō et sine pec
cato. Tercō aliq⁹ tristat de bono
alterius in qstuz ille cui accidit bo
nuz est illo indignus. q quidē tri
stia nō pōt oriri ex bonis z hone
stis ex quibus aliquis iustus effi
ciť. sed vt vult Bresto. ij. retho. est
de diuitijs et talibz q possūt pue
nire dignis et indignis. Et illa tri
sticia phibet in sacra scptura. fm
illud psal. Noli emulari in mali
gnatibus. i. noli indignari in cōsi
deratōne malignantiū q⁹s vides
florere in b mūdo. ppter qd scribi
tur Eccl. ix. Nō zelas gloriā et opes
pctōis. nō em scis que futura sit il
li subuersio. Et itez ps. Pene effu
si sūt gressus mei. qz zelauī sup ini
quos pacē pctōrū vidēs. Quarto
aliq⁹ tristat de bonis. primi in qz/
tū ipe excedit eū in bonis. et h est
pprie inuidia et est semp pctm. qz
talis dolet de q gaudendū esset. s.
de bono primi. Et vt dicit. s. Tho.
vbi sup Inuidia ex genere suo est
pctm mortale. genus em pcti ex
obiecto cōsiderat. inuidia aut fm
rōnem sui obiecti cōtrariatfratne
charitati. qm charitatis z inuidie
obiectū est bonū primi sed fm cō

trariū motū. Nā charitas gaudet
de bono primi. inuidia aut d eodē
tristat. et ergo inuidia ex suo genere
est mortale. tñ sicut in genere q li
bet pcti etiā mortalis iueniunt ali
qui motus imperfecti ex surreptio
ne aliq et indeliberati qui sūt pctā
venialia. sicut in genere adulterij
pmus motus cōcupiscētie. z in ge
nere homicidij primus motus ire
Sic in genere inuidie aliq inueni
unt pmi mot⁹ esse. z etiā aliqñ ta
les iueniunt in viris pfectis et sūt
venialia vl forte nō sūt pctā. quia
nō sūt in ptate nra quibus visis
tāgamur. omē aut pctm est volū
tariū adeo qd si nō esz volūtariū
nō esset pctm fm eūdē. Tercō no
tandū q pter h q inuidia tā ma
la est in se ppter mala que infligit
corpi inuidētis etiā multa magna
pctā ex ea oriūtur. Un plures fili
as eius ponit Grego. xxi. moral.
q sūt odiū. detractio. susurratio. ex
ultatō in aduersis. et afflictō in p
speris. Quarū sufficiētia sic sumit
vbi sup. qz i conatu inuidie ē aliqd
tāq pncipiū et aliqd tāq mediū
et aliqd tāq termin⁹. Pncipiū
est vt aliquis minuat gloriā alteri
us et si in occulto est tūc est susur
ratō. si in māifesto sic est detractio
Mediū aut est. qz aliq⁹ intēdēs
minuere gloriā alterius. aut pōt
et sic exultatō in aduersis. si nō po
test tūc est afflictō in psperis. et h
in qstū pspera pueniūt cōtra cona
tuz inuidētis qui nitit impedire.
sic em afflictō in psperis est filia in
uidie. sed qñ quis tristatur in pspe
ris primi in qstū habet quandam
gloriā et talis afflictio est ipamet
inuidia Termin⁹ aut in conatu in

Sermo

vidie est ipm odiū. qz sicut bonus
delectās causat amorē sic tristitia
causat odiū. De iuidia et vna filia
eius scilicet detractōne vide infra
vbi agit de vicij.

Dñica. xij. post trinitatis
Sermo **Arxij.**

Beati oculi

B qui videt q vos videt
z. Luc. x. **Q**ue
rit qre dñs oculos se vidēti bñfi
cer. Nūquid oculi caph. iude pi
lan. et alioz q eū vidēt beati erāt
Rñdet q dñs brōs dixit oculos
apostolor et alioz discipulor. nō
rñ cor pales et exteriores qui vi
derūt xpi hūanitatē pñtes et opa
eius miraculosa. sed etiā spūales
et interiores q ex xpi doctrina z ex
eius miris opibus p fidē viderūt
eius diuitatē. Un̄ Hiero. in ome
lia. Illoz oculos brōs ondit q ho
mies vidētes deū crediderūt. Sic
em̄ scī apli a dño reqsiti quē eū eē
dicerēt vni⁹ voce rñdeit. d. Tu es
xps filius dei viui. [Dico em̄ vob
q multi pphē z reges voluerūt vi
dere q vos videt et nō viderūt et
audire q auditis et nō audierunt]
Multi em̄ reges et pphē xps dñs
in hūana carne vēturuz in mūdū
p spm̄ pviderūt. sed et secū eū con
uersantē. colloquētē z. videre desi
derauerūt quēadmodū apli sibi eū
pñtē in hūana spē habuerunt. sed
talē minie reges ipsi z pphē xps
viderūt. etiā de pñtia corpali dic
dñs [Ex mlti re. z.] Nā qto desi
derio antiq scī dñs in carne vide
re voluerūt idicat pñarcha iacob

LXVII

q moriturus bñdicēs filiū suū atē
Expectabo salutare tuum dñe. Et
ysa. b desiderio ardebat cum dice
bat. Utinā distrūperes celos z de
scēderes. Et dauid Dñe inclina ce
los tuos et descēde. Et iterū Dñe
de faciē tuā et salui erim⁹. Et qm̄
nō solū pñtia eius vnlis erat. ve
rū etiā z doctrina ipius. ideo volu
erūt audire q apostoli sed nō audi
erūt [Et ecce qdā legisperitus sur
rexit tēprans illū dicēs Magister
qd faciēdo vitā eternā possidebo]
Et fm̄ Bedā ille legisperitus occa
sionē temprandi ex dñi verbis sū
psit quibus supius dixit Gaude
te qm̄ nomia vestra scripta sūt in
celis. quasi desiderū habere veniē
di ad hoc vt etiāz nomē suū scribe
ret i cel. Sz q illd n̄ recta intēōe
infrogavit euāgelista ondit cū di
xit [surrexit tē. eū] si forte xps ad
vitā etnā possidēdā nouāviā istitu
eret sic nouā videbat pdicare do
ctrinā. ac p hoc legisperit⁹ calūnia
ri possz xpm̄ q. in his q ad salutē
prinēt doceret cōtraria m oysi. Sz
dñs quēz occulta cordis nō fallūt
z quem nulla latet cogitatio ita su
am tēperat rñsionē vt ad interro
gatōem scribe rñdeat. et a tēprato
re rep̄hendi nō possit. remittit enī
eum ad legē. vt ex suis verbis et ex
lege ipē colligat qualiter vitā eter
nam possideat et qd eum exclu
dat. Propter qd sequit [Et ille]
sz christus [dixit ad euz. In lege
qd scriptū est. quō legis] Ubi di
cit glosa. Christus euz interrogat
quid scriptum sit in lege. vt ipē ex
suis rñsis iustificetur vel damnet
Nā in lege dei sc̄pta sūt pmo gesta
xpi ad credēdū. scōo bñficia di ad

Monica .XIII. post trini.

laudādū. Tercō p̄cepta diuina ad obfūdū. Quarto p̄ctā hoīm ad puniēdū. Quinto scōz exempla ad imitādū. Sexto documenta scripture ad discēdū. Septimo merita scōz ad p̄mādū. Octauo laudes dñi ad decātādū. Nono pene inferni ad fugiēdū. Decimo p̄mia celestia ad apperēdū. Tūc subdiť respōsio legisperiti euz dñ. Et ille dixit. Diliges dñm deū tuū ex to. cor. t. et ex to. aia t. et ex om. vi. t. et ex. t. men. t. Et p̄ri. t. sic tēp̄m. Et hec verba q̄ ad dilectōes dei sūp̄sit Deus. vi. sed q̄ ad dilectiōz p̄mi Levi. xix. De^o diligēdus est. quia noster creator. Un̄ Damascenus li. i. ca. xv. Principalius de^o noster est pater q̄ nos de nō entibus ad esse p̄duxit. q̄ illi q̄ genuerūt euz ex ipso esse et generare suscepunt. Multū euz diligeres q̄ amissum oculū aut vitā restitueret. iō ama q̄ tibi nō habēti hec om̄ia dedit. et nō solū hec tibi dedit. sed etia; inf̄ cetera te nobilitauit. Un̄ Bern. in sermone Parum ne tibi videtur hic cogita q̄ te fecit f̄m corp^o egregiā creaturā. f̄m aiam magis pulcrā h̄itē ymaginē creatoris in signē. rōnis p̄ncipē. b̄ritudinis ef̄ne capacē. Scōdo diligēdus est. qz noster gubernator. diligimus em̄ p̄rem familias q̄ dat nobis necessaria vite. deus ei. p̄uidit ad nō strā vtilitatē om̄ez creaturā. Itēz diligim^o p̄ncipē si rēpublicā regit pacifice. deus vero totā mūdī machinā sine p̄turbatione gubernat. Tercō diligēd^o est. qz noster redēproz. Si q̄s ei esset in captiuitate posīt^o. aut mortī adiudicat^o. multus diligeret eū q̄ p̄ eo intercederet

magis diligeret eū q̄ pro sua liberatione l̄ras aliq̄s mitteret. et maxime diligeret eū q̄ per seipm accederet. sicut fecit xps. Quarto dilīgēdus est deus. qz remunerator. q̄libz em̄ diligit vitā p̄p̄riā p̄ qua etiā totū mūdū daret hō. Diligit et sanitatē. pulchritudinē et diuitias. qz hec sūt bona hoīs. Ille igit̄ amplius est diligēdus a q̄ om̄ia n̄ra bona sūt p̄ntia et f̄ura. Adde etiā his q̄ in die pasce de septē misericordijs dicta fuerūt q̄ sūt septē magna dona et b̄nficia dei q̄ marime exatāt in corde hoīs dei dilecti onē. Et cū dicit q̄ de^o p̄pter talia diligēdus sit. ly p̄pter nō dicit causam finalē. sed potius causā mortuā et occasionalē vt dicit posten^o Et qz dñs r̄n̄sōz legisperiti recomēdauit. i euāgelio ei subdiť. Et dixit illi Recte respōdisti. Sic fac et viues] p̄ qd̄ inuit obseruationē illoz duoz mādatorz sufficere ad vitā. Et ideo de ist^o volo dicere posterius. Sequi^o in textu. [Ille autē volēs se iustificare dixit ad iesū Quis est meus p̄xim^o. hoc dupliciter itelligit̄ f̄m Nico. de ly. Vno mō q̄ voluerit se iustificare f̄z ap̄ parētiā Alio modo f̄m veritatē q̄rens a xpo itellectū p̄cepti vt ope impleret. Et causa huius duplex est. qz ille videt̄ ad xps̄ venisse mala intētiōne. vt inuit̄ Mat. xxij. et tūc p̄cedit p̄ma expositiō. sed postea xps̄ verbis cōuictus fuit. Et ei xps̄ dixit Nō lōge es a regno dei. vt habet̄ Mat. xij. et f̄m hoc pro cedit scōda expositiō. Senō apparet clare ex textu vtrū q̄stiones fecerit de p̄mo an̄ cōp̄ctionē vel post [Suspiciēs aut̄ iesus. j. i. sursum re

Cast. monica .xiii. post trini.

spiciens. qz de rebus magnis locu-
turus erat. [dixit. Nō qdā descen-
debat de hierl'm in hiericho z inci-
dit i latrōes] zc. f. maliq's est pa-
bola f. m. alios res gesta. qz inter
hierusalē et hiericho ad lram erat
qdam solitudo. vbi sp hoies tran-
señtes spoliabāta latrōibz. z occi-
debanz. in q etiā captus fuit sede-
chias rex fugiēs ab ereratu nabu-
chodonosor vt habet Niere. vlti.
Moraliter tñ exponit d pec-
catorē descēdente a statu iusticie i
peccatū mortale. vel etiā d toto ge-
nere hūano qd descēdebat ab adā
peccante [a iherl'm]. i. celestis beati-
tudinis pace z visioe in hiericho
id est in defectū hui' vite. [et incidit
in latrones] id ē in potestate de-
monū [qui etiā d spoliauerūt eū]
vellem innocentie auferēdo [z pla-
gis pctōrū impositis] quibz hūane
nature integritas violat [abieit]
nō ab iudicijs cessando s; cas oculi
tando [seminiuo relicto] qz et si i-
mortalitas auferri potuit oculus
tñ ratōis homini remāsit quo de-
cognosca pōt. [Accidit aut vt sacer-
dos vel leuita trāsiret] qz sacerdo-
tū legis z mīsteriū eius pctā non
curauerūt sed solū ostēderūt [Sa-
maritan] qui aias custodit [iter
faciens] p nobis cū facit est hō i
mūdo [venit sec' eū] s; vulnera-
tū. qz in similitudinē hoim factus et
habitu innētus vt hō [vidit eum]
oculo clemētie [misericordia mor-
est] ier p passioē [et appropinqns]
miseratōe [alligauit vulnera ei]
qz redarguens pctā cohibuit [in-
fundens oleū] spem venie pctēti-
bus tribuēdo [et vinū] terrorē in-
cuiēdo [et posuit illū in suū iumē

tum] Jumentū dicit hic caro xpī
in q peccata portauit ipe. z huius
mēto sauciato imposuit fidē incar-
natōis inspirādo [dixit in stabu-
lū] id est in p'sentē eccliam. Glosa
Non domū sed stabulū vocat. q
noie misērias z ferores hui' vite si-
gnat. ne homo in s exilio tanq in
patria gaudeat. [et curā eius egit]
quia circa egrotū sollicit' fuit. [Et
altera die] s; post resurrectōz qñ
splēdor lucis eterne effulsit. p'tulit
duos denarios] glo. duo testamē-
ta. que et nomē z imaginē reg' cō-
tinēt eterni [Et dedit stabulario]
qz apl's sensū apuit vt itelligeret
scripturas [curā illius habet. z qd
cūqz superogaueris ego cū redie-
ro reddā tibi] et superogat q p'di-
cat si ab eis quibz p'dicat sumpt'
nō accipiat. vel superogat q nō so-
lū p'cepta sed etiam cōsilia implet.
[Eū rediero] ad iudiciū [reddam
tibi] Mat. xxi. Quia i pauca fu-
isti fidelis sup multa te cōstituiam
[Quis horz videt tibi prim' fuisse
illi q incidit in latrones. At ille
dixit. q fecit misericordiā in illum]
Ambro. Cognitio nō facit primū
sed misericordiā q est f. m. naturaz
amare p'fortē [At illi iesus. Glā-
de et tu fac s'lr] primi necessitati-
bus subueniēdo. vti primū dilige-
re sicut teipm manifestas.

Pnica. riiij. post trini.
Sermo lxviij

Cpm ieretie
sus in hierl'm trāsibat p
mediā samariā z galyle-
am. Lu. xviij. **P**repositi s;
leges erāt ab hoibus sepāti. z iso-

Dñica .XV. post trini.

occurrētes xp̄o steterūt a lōge p /
pter reuerentiā xp̄i .et ne appropi /
quarēt sanis ne eos inficerēt [ma /
gna voce clamauerūt d. ad dñm.
Iesu p̄ceptor miserere nr̄i] tanq̄
dicerēt. Solo p̄cepto tuo et sim /
plici h̄bo potes nos curare. Quos
vt vidit dixit. Ite oñdite vos sacer /
dotibz. Hoc fecit. p̄p̄ impletōem
legis que Leuit. xiiij. p̄cepit vt emū /
dati a lepra se sacerdotibz offerret
duplici de causa. Vna qz sacerdo /
tes habebāt iudicare vtz tal̄ esset
vere mundatus. Sc̄da quia p̄ sua
mūdātōe habebāt offerre sacrifi /
ciū in lege determinatū. Et tercio
p̄pter cōmendatōem clauū i ip̄is
sacerdotibus. quoz est dignos ad /
mittere z indignos excludere. Et
q̄rto ad oñdendū q̄ post p̄ritōes
p̄ quam pctā dimittūt adhuc ne /
cessaria est cōfessio oris facta sacer /
doti in p̄ticulari de oibz peccat̄s
[Et factū est dū irent p̄diua virtu /
te [mūdati sūt] p̄pter fidē et obe /
dientiā ad xp̄m. Et p̄ hoc significa /
tur q̄ hō sp̄ualr sanāa pctis p̄ cō /
tritōem aut solo. p̄posito cōfiteñ /
di ante actualē oris cōfessionē. vt
etiā vult ps. Dixi cōfitebor aduer /
sum me iniusticiā meā dño z tu re /
misisti impietate peccati mei [Vñ
autē ex illis vt vidit qz mundatus
est regressus ē cū magna voce ma /
gnificās deū et cecidit in faciē an /
te pedes eius gr̄as agens] Itaqz g /
tus de beneficio sanatiōis sue [Et
hic erat samaritan⁹. Vbi inuuit
q̄ alij nouē erāt iudei q̄ nō se fuer /
si ad gr̄as agendū. qz decepti a sa /
cerdotibz q̄b se oñderēt q̄ doctrine
xp̄i z miracul̄ detrahebāt fm̄ eoz
informatiōes attribuebāt suā sanā

tionē obfūatiē leḡ et nō vtuti xp̄i
[Rñdens autē iesus dixit. Nonne
decē mūdati sunt z nouē vbi sūt.
nō est inuēt⁹ q̄ rediret z darz glo /
riā dō nisi hic alienigena. In q̄ si
guratū fuit q̄ gētiles futuri erant
deuoti ad fidē iudeis pmanētibz i
errore suo [Surge vade qz fides
tua saluū te fecit] Beda. Si fidel̄
saluū fecit illū q̄ se ad agendū gē /
as inclinauit. q̄ p̄fidia p̄didit eos q̄
de acceptis bñficijs dare deo glo /
riā neglexerūt.

Dñica .xv. post trinitatis
Sermo .lxx

Quo pōt

N duobz dñis seruire zc.
Mat. vi. x. **I**sta
tim ante hoc euāgeliū dñs oñdit
q̄ sup̄flua et inordinata thesauriza /
tio z in debit⁹ amor diuitiaz plu /
ra mala infert hōi. qz facit eū in /
curū a furibz z latrōibz z tyrānis
zc. z execat ei⁹ intellectū z deorđi /
nat affectū. z totū eius aīm trahit
ad illa inferiora cogitāda z aman /
da. qz vbi thesaur⁹ tuus ibi cor tuū
i. vbi illud qd diligis ibi est anim⁹
tuus. qz de illo cogitas. de illo loq̄ /
ris et illd tractas. Qui igit̄ diligit
thesauros terrenos de istis cogitat
de istis loq̄. et sic cor suū ad illa t̄ /
rena deflectit z impedit a celestibz
Propter qd dicit Aug. xiiij. p̄ sc̄f.
Corpus p̄dere suo nūtiad locuz
suū. pond⁹ meū amor me⁹. eo fe /
roz quocūqz feror zc. In h̄ euāge /
lio dñs vult oñdere q̄ p̄ter dicta
mala q̄ inordinatio thesaurizatio /
nis infert hōi etiā excludit eū a dei
seruitio ad qd tamē hō maxie ob /
ligat̄ ex bñficio creatōis z alijs bñ

ficij. Et ad hoc pbandū pmittit
q[ui] nemo pōt duob[us] dñis seruire
sp[iritu] p[er]trarijs. q[ui] ad futurū p[er]tin[et] vt
volūtate suā cōformet voluntati
dñi cui seruit. sed nō p[er] formare p[er]
volūtate suā volūtati[us] duoz do
minoz in se p[er]trarioz. igit[ur] rē. sed si
cōformet se volūtati vni[us] displic[et]
volūtati alteri. pp[er] qd seq[ui]t[ur] Aut
ei vnū odio habebit et altez dilig[et]
aut vnū sustin[et] ebit et altez cōtem
net. ex q[ui] eis cōtraria placēt. istum
odire et cōtēnere d[icitur] cui[us] mādatis
nō parer[et] et cui[us] beneplacita nō fac[er]e
Sed istū diligit cui[us] volūtati se cō
format et cui[us] beneplacita exeq[ui]t[ur] et
mādatis. Et istis infert dñs cōclu
sionē suā [Nō potestis deo seruire
et māmone] **V** **U**bi notādū
q[uod] aliud est māmō et aliud māmō
na. Quia s[ecundu]m glo. māmō ē nomē
demonis q[ui] p[er]t[inet] diuitijs. q[ui] vti[us] eis
ad decipiendū aias et irretiendū la
queis diuitiaz. S[ecundu]m māmōna ē ip
semet diuitie. Et de vtroq[ue] ē verū
Nō potest[ur] deo seruire et māmone.
Primo g[eneratim] videam[us] de p[ri]mo Pro
q[uod] vlt[er]i[us] notādū q[uod] seruire vno mō
idem est q[uod] bñplacitū iussu aut
volūtate alteri[us] exeq[ui]t[ur]. Iuxta illud
ad Ro. vi. Qui vos exhiberis fuos
ad obediendū. fuit istis ei[us] cui obe
distis siue p[er]ci ad mortē siue obe
ditōis ad iusticiā. **U**bi g[eneratim] h[ab]et denū
ciat nos fuos eē vnus cuius nos
volūtate explem[us] opibus. Et il
lo mō oīs bene opans fuit deo. et
oīs peccās seruit diabolo. q[ui] de
bona opa p[er]cipit. mō celestē patriā
desiderare. iubet carnis desideria
cōtēri. p[er]cipit mūdi gl[ori]am decliare
aliēna nō cupe. p[ro]p[ri]a elargiri. et ita
de oib[us] alijs virtutib[us] et opib[us] bo

nis. S[ecundu]m diabolo p[er] oppositū oēm
iusticiā fieri imp[er]at et ad faciendū
oē viciū instigat. Et q[uod] p[er] p[ri]mo q[uod]
de[us] et diabolo s[ecundu]m duo dñi. de[us] q[ui] des
rōe creatiōis p[er] naturā ē dñs oīm
vniuersal[is] et bonoz sibi obediētū
sp[iritu]al[is]. S[ecundu]m diabolo ē dñs t[er]m[inalis] malo
rū q[ui] se p[er] suas malas volūtates si
bi subdūt ei fufedo et mādatis
iplēdo. Et sūt cōtrarij eo q[uod] eis cō
traria placēt. cōtraria iubēt. vt pa
tuit igit[ur] rē. Et q[uod] b[on]o itez p[er]t[inet] q[uod] nō
p[er]t[inet] deo fuisse et diabolo eo q[uod] eis p[er]
ria placēt. Et q[uod] vlt[er]i[us] p[er]t[inet] q[uod] nō pōt
fuisse deo et māmone. et cā ē q[ui] de
us et māmō sūt p[er]trarij dñi. q[ui] de
p[ro]hibet auariciā et iub[et] p[er]tēnere t[er]ra
lia. vt i[tem] ei[us] q[ui] grāt[ia] nisi necitas. s[ecundu]m de
mō p[er] oppositū suadet auariciā et
incliat hoīes ad iordiatū amoris
diuitiaz et mediāte illo p[er]t[inet] ad ni
miā sollicitudinē apponēdā ad tē
palia. ad furtū ad rapinā rē. **E**
Et q[uod] b[on]o p[er]t[inet] p[ri]ncipale p[ro]positū. s[ecundu]m q[uod] a
uaricia et iordiat[ur] am[or] et t[er]paliū ex
cludit d[icitur] furtiū. q[ui] imoderate a
mātal[is] fuit diabolo illi q[ui] ad t[er]ra
iēliat. g[eneratim] nō p[er]t[inet] deo seruire ex dictis. q[ui]
māmō ē diabolo q[ui] diuitijs sube p[er]
est s[ecundu]m glo. h[ab]et. nō q[uod] i[tem] d[icitur] sine
s[ecundu]m q[uod] eis vti[us] ad decipiendū et irretiē
dū hoīes laq[ui]s diuitiaz. vñ Aug[ustinus].
Qui fuit māmone illi seruit vtiq[ue]
q[ui] reb[us] istis t[er]renis merito sue pueri
tat[is] p[ro]positū p[ri]nceps h[ab]et secl[is] a dño
dr. Et q[ui]s dñs h[ab]et solū faciat mē
tōz d[icitur] demōe q[ui] diuitijs p[ri]ncipat. q[ui]
i[tem] p[er]t[inet] p[ri]nti h[ab]et euāge. loq[ui]bat[ur] cōtra i
ordiate thesaurizātes i[tem] t[er]ra. Sin
gul[is] t[er]m[inalis] p[er]t[inet] vt dicit[ur] cōit[er] doctores
p[er]sunt demones q[ui] ex vicio cui p[er]
sunt nominātur. Unde Osee. iij.
dicit[ur]. Spiritus fornicationū de

Dñica .XV. post trini.

cepit eos et fornicati sunt a deo suo
et ita sicut seruicns cupiditati diui-
tiarū seruit ināmon. i. dēmon q
tali cupiditati pēst. qz facit qquid
suadet et ad qd illa cupiditas incli-
nat. Ita etiā seruicns alijs mūdi
cupiditati bō dēniūt dēmoniū q
talibus pēst. **¶** Alio mō fūire
aliqui est solū ipi? amōre oīa opa
sua facere aut sic vel sic se habere
et totā suā sollicitudinē circa acqsi-
tōnē. augmētatiōez. et cōseruatiōez
et bonā dispositiōez talis rei habe-
re et sic tot manerieruz rerū hō est
seruus in quot maneriebus reb?
hoies cōsueuerūt finē suū ponere
vt vnus seruit honor alter sensua-
li voluptati alter diuitijs. alr san-
ctis. Et p dīcte seruitutes cōpanē
adinuicē. sic q qsto res hōi dñans
est vilior et inferior. tāto detestabi-
lius est illā hōi pdomiari et ho-
mies illi fūit subijci. et ab ea vin-
ci et fm hoc vilissima seruit? videt
esse cū rōnalis spūs hoīs brutali-
bus volupratibus subijci et ab eis
vici. Et est magna deordinatiō q
hō qui fm rōnez est similis deo et
angelis et fm illā debet soli deo
seruire et oībus alijs dñari corpi-
bus. et ipse vilis subijci se infimis
rebus et sic seruit eis. Ex quibz ite-
ruz patz q nemo pōt seruire dō
et māmone .i. diuitijs. Quia fm
glosaz. Deus trahit sibi seruicētes
ad supiora. et diuitie imo et singu-
la terrena trahūt hoīez ad inferio-
ra. Etiā nō pōt hō sil? facere opa
sua ex amore dei finalit. et ex amo-
re diuitiaz vel alterius creature.
igit nō pōt deo seruire et māmone
Audiat ergo vt inq̄t Chryso. aua-
rus qui cēlet vocabulo xpiano se

nō posse simul diuitijs xpōqz ser-
uire. Et iō dixit. Nō potestis deo
seruire et diuitijs. Jqz ille eis seruit
cuius cura. labor. tota sollicitudo
est vt eas acquirat. ac umulet. cu-
sto diat. a furiis et latronibus de-
fendat finem in eis positum. **Sz**
diuitie illi seruiūt qui tota sollici-
tudine eas ad dei gloriāz. suāqz et
alioz necessitatē ordinat et dispē-
sat. **¶** Elī Beda Qui i vi? pietatis
diuitias expēdit nō seruit diuitijs
sed diuitie seruiūt sibi. qz vti eis
vt ministris ad opa virtutū. Et qz
uis hō pōt habere diuitias et deo
fūire. nō tñ tā cōiter perfecte pōt
ei seruire. sic si paup esset omnino
et sub regula viuens et alteri? sol-
licitudine vt claustrales. aut soluz
necessaria haberet in seculo. quia
ex b q hō res mūdanas possidet
alliciat animus ad eas et amorem
earū. vt vult Aug? in eplā ad pau-
linū et chersā. Et Chryso. super
Mat. Et qsto crescit cupiditas tā-
to minuit charitas. et cōuerso vt
vult Aug? ad deū loqns dīc. Ni-
nus te amat q tecū aliquid amat
qd nō ppter te amat. Et iterū diui-
tiē magnā ingerūt hōi sollicitudi-
nez et curā i acqrdō et dispēdō
eas p quā sollicitudinē animus di-
strahit et ad exteriora dispēgit. vt
min? sit recollect? ad ea q dei sunt
Vt dīc Grego. xv. moral. Et ideo
pmū fūdamētū pfectōis spūalis
vite est pauptas vt hō absqz pro-
prio viuat. d. dñō Math. xix. Si
vis pfectus esse vade vēde oīa et.
Per qd scī ptes religionū insti-
tutores ordinauerūt vt multi in co-
muni sub alterius regimine viuē-
rēt sine curis seculi et sine tpalibz

bonis ppijs. vt sic lectōni. orōni. cōrēplatori. psalmodie 2 alijs sp i ritualibus diligētijs possint insi/ stere et amplius pficere in virtuti bus. et ad hoc tenent vt dic Pro sper. in de vita cōrēplatiua. Ideo dico vobis ne solliciti sitis aie v're qd māducetis. neqz corpi v'ro qd induamini. **B** **¶** Ubi no tādū q deus et natura nō pvide/ rūt boi de regumēto et armis sed alijs anialibus. Nā auius dedit plumas ad opiedū. vngues 2 ro stra ad defensionē. similis brutis anialibus pelles et pilos p indu/ mēto. cornua et dētes p armis. qz in istis anialibz nō est ratiō nec p'as qua possēt sibi illa sua industria p curare. Nō aut cū sit nature rōna lis loco hozz habet intellectū et rō nē quibus habz cogitare diuersas artes et modos sibi faciēdi vestes et arma et habet man⁹ aptas ad opandū talia Et ideo de naturali cōditōne et institutiōne hois est vt p talibus sibi pcuradis laboret et sollicitet decēter tñ 2 fm modera men recte rōnis Scdo notādū q vt dicit. s. Tho. secūda secūde. q. lv Sollicitudo iporat studiū qddā adhibitiū ad aliqd conseqndū. Et alibi scribit q studiū est vehemēs applicatiō animi ad aliqd. et sic sol licitudo ad tpalia est vehemēs ap plicatiō animi ad acqrdū. possidē dū vel custodiēdū tpalia. Et qzuis omis sollicitudo aliq mō ipeditat hoiez in dei fuitio. qz cū hō ponit attēre animum suū sup tpale aliqd aut ad laborē suūz aut aliud tale tūc nō pōt animum suūz erigere ad cogitādū actualiter de deo. nec ad diligēdū eū actualiter p q tñ pnci

paliter seruit deo. nō tñ dñs oēm sollicitudinē p'hibuit. qz tenemur nobis puidere de necessarijs. et il lud nō pōt fieri sine sollicitudine. Illa ergo sollicitudo q necessaria est nobis et sine qua nō possum⁹ nobis cōuenienter puidere illa est rōnalis cū sit decēter et fm dicta men recte rōnis. et talē rectā solli citudinē nō excludit hic dñs cū sit ps prudētie. imo si secus fieret hō rēptaret deū. vt si expectatz ab eo cōsequi oia necessaria obmittēdo ea q debēt fieri et possunt via bñā na fieri. Sed sollicitudo q hic pro bibe⁹ est inordinata 2 supflua per quā impediunt et postponunt bo na spūalia. qz labor excedus est sz sollicitudo supflua tollenda est q mentē pturbat dñi nimis timee ne possessa disperiant aut elabora ta nō cōringāt. nihil em nisi qd de us decreuit possumus de diuitijs acquirere vel retinere vt dicit glo.

L **¶** Tercō notādū q hec sol licitudo sit illicita ex pte eius de q sollicitamur. s. si tpalia tāqz sine q ramus. Un et Aug⁹. de opibus monachoz cū dicit. Nolite solli cite esse. 2c. Hoc dicit vt nō ita in tueant 2 nō ppter ista faciāt qcqd in euāgelij p'dicatiōe facere iubent. et etiā qz vt in priori sermone di/ ctū ē oia p'p' deū finaliter faciēda sūt. Scdo sit illicita qñ est inutilis vt qñ mercator manens in domo mitteret merces ad forū et ipē cō/ tinue sollicitat p absentibz mente cogitādo. anxiādo ne forte pereāt ne rapiant. 2c. Illa est inutilis. qz nihil pficit. nō em ex hō magis cu/ stodiunt merces et tñ sollicitudo affligit animuz hois. et ipedit ab

Dñica. XV. post trini.

utiliter bona cogitatione de deo et alijs. vel cū hō seminante agrum aut coluit vineas et cōtinue die ac nocte aio turbat. cogitat. et sollicitat ne grādinē peant fructus. aut alio nocumēto illa est omnino supflua et inutilis sollicitudo. eo q̄ talis nihil valeat ineffectū nec defendit fructū aut facit eū aliq̄ mō meliorē. Aut qñ hō multū cogitat. cōsiliat et sollicitat de necessarijs vite aut abūdātia rerū et circa talia cōtinue mulitat et nihil vel modicū exequit opesuo in quib⁹ est vebemēs sollicitudo et null⁹ vl⁹ paucus labor executorius. vt in pigris quib⁹ dī. Prouer. xxi. Noluerunt man⁹ eius q̄cq̄ laborare tota die concupiscit et desiderat. et hec est stulta sollicitudo q̄ quis sine exteriori ope vult attingere metā. Tercio p̄ timorē supflūū sit illicita qñ. s. aliq̄s timet ne faciēdo qd debz adhuc necessaria sibi deficiāt. et hec puenit ex diffidētia diuine puidētie et largitatis. et hāc terciā sollicitudinē dñs phibuit h cū dīc. [Jō dico vobis ne solliciti sitis zc.] Et dissuadet eā multis rōnib⁹. Prio ppter maiora bñficia hōi prestita diuinitus pter suā sollicitudinē. s. corp⁹ et aiām Et h̄ tangit ibi. Nō ne aia plus est q̄s esca et corp⁹ plus q̄ vestimētū. J. q. d. sic arguēdo. corpus et aia q̄ maiora bñficia dñs dat vob sine sollicitudinē vīa. vide tur igit̄ a fortiori et illa minora. s. cibū et vestimētū dabit vobis cum debita sollicitudine et moderata atq̄ hūano labore ad h̄ fm vni⁹ cuiusq̄ status requisitis. qñ em̄ hō corporali labore panē acq̄rit sine q̄ labor nō pōt fieri vtilit̄. tūc labor ille aliquā animi applicatōē acq̄rit. et talis sollicitudo necessaria ē. sed q̄ vltra adhibet̄ esset supflua. Sic ergo labor exercēdus est ita et sollicitudo talis adhibēda Et h̄ vult Hiero. d. Labor exercēd⁹ est vt p̄us dictū est. Tūc ibi. [Respicite volatilia celi que nō serūt neq̄ metūt neq̄ cōgregant in horrea et pas vester celestis pascat illa Nō ne vos magis pluris estis illis.]

D Bonit scdaz rōnes p̄ quas dissuadet sollicitudinē et spāliter de cibo Et arguit sic Si deus puidet de cibo auiibus q̄ nō sūt tante nobilitatis nec sic dilecte sic hoies vtiq̄ magis puidēbit de nutrimentō hoibus lōge meliorib⁹ et magis dilectis. Aues em̄ fecit deus ppter hoies vt ip̄e dicit Gen. ix. Et Aristoteles dīc q̄ nos sum⁹ finis qdā modo oīm. Si ḡ deus puidet auiibus q̄s feat ppter hoies et ppter vitā hoīs sustentandā. magis vtiq̄ puidēbit de nutrimentō necessano hoibus q̄s nō fecit ppter aliqd nisi ppter sc̄p̄m ad laudē et gloriāz nois sui. Et h̄ est q̄ dñs vult dicere [Respicite volatilia celi zc.] Nō ne. v. ma. p. c. iust. J. Hūana natura est maioris pōderis et appētarōis corā deo cūc̄ aialib⁹. Et cōsiderādū est p̄io in p̄dicto exēplo saluatoris q̄ licet aues volēt et dilgēter q̄rāt cibū suū tñ dñs nō dīc q̄ pascat se s̄z dīc q̄ [p̄ celestis pascat eas] p̄ qd̄ inuit nob dñs q̄ nemo estiare debet sua industria et absq̄ dei spālī ppiatōe talia sibi sufficiēt posse acq̄rere Qd̄ Aug⁹. declarat exēplo. d. Agricola vineā colit aut arat putet et adhibeat cetera. pluerē aut vince sue nō pōt. q̄

si fortiterigare pōt. de cui⁹ fōte pōt. ipe qdē dūc nūū s; deus ipler fōtē. Et iō de illis qd ex opib; manuū suarū cōfidebāt sibi sufficiēter puidere posse diuie. puidēne suorum opm. pspēritatē nō cōmittētes di/ xit Agge. i. ca. Semiasstis multuz et paru itulistis. vide Hiero. sup eodē. Scdo cōsiderādū est qd de⁹ puidēdo auib; rē. d. cibo nō ponit abū in ore vel in nido auū. s; de/ dit eis sensus alas et instic⁹ vari os qbus se moueāt z laborēt ad q rē dū et acqreō necessitatē victus sui z pulloz suoz. Et sic hoi dedit rōnez z man⁹. rē. vt s. **E** Lōse qnt dñs ponit aliā rōez. d. Quis vrm cogitās s;ua sollicitudie. i. la gaciter p;radycere ad staturā suā arbitū vñū. j. q. d. nullus. s; h sol⁹ deus facit q abiq; tua cogitatōe ipm ad debitā qritatē deduc. igit et a fortiori enā tibi de necessario nutrimento puidēbit. adhibita so/ lū rōnabili diligētia. Uñ Chryso. De⁹ teex nibilo formant i vtero. z de periculo nascēte de vfo mris eripuit te. n solū nō cogitātē s; ne q; sciētē. de⁹ p singulos dies incre mēta corpis tui sua sapia fac te n̄ itelligēte. Si ġ in teipō qndie eius puidētia absq; tua cogitatōe opat qñō i nēarijs tuis cessabit si tu an xiā z supflūā cogitatōez z sollicitu dies de hmoi nō habueris. Et de vestimēto qd solliciti estis Cōside rate lilia agri quō crescant z nō la borāt neq; nent. Dico at vob qm̄ nec salomō in omī glia sua coop/ rus est sic vñū ex istis. Dissuadet in spālī sollicitudiez de vestimēto Et ponit exēplū de ornatu florum q. d. Exq; videri lilia agri absq; eo

rum sollicitudie et labore z hoim cultura ex abūdātia bonitatis di/ uie. puidēne fm̄ eoz spēs et qritatē gliose vestiri imo gliosius q; sa lomō in omī glia sua fuerit vestit⁹. Quare ġ cū lilis meliores sint z deo de vobis spālīor cura sit tam solliciti estis de vestitu de diuīa p/ uidētia min⁹ cōfidētes q; debent. cū tñ flores et lilia p eoz vestitu neq; laborēt neq; nent z tñ gliose induūtur. Et fm̄ Chryf. et glo. nō debet intelligi xpm̄ hic velle q vi/ ri nō laborēt et mlieres nō neant vt sibi vestes statui suo cōdecētes faciāt. sed h dixit etiā excludendo nimā curam et sollicitudinē circa hmoi q est indicū cuiusdā diffidē/ tie deliberatiue diuie. puidētie et ne estiant sua industria absq; dei ppiciatōe spālī talia sibi sufficien ter posse acqreere. **S**i autē fe nū agri qd hodie est et crās i cliba nū mittit de⁹ sic vestit. qto mag; vos modice fidei. j. rē. Qñdit hic impsectōez et vilitatē lilioz in gra du nature et ornatu eoz labilita tem ex hoc cōcludēs q si deus fe/ nus agri substātie vilis et inutilis tāto decore vestit non prop illo/ rum vilitatē. nihil em̄ cōfert igni pulcritudo lilij s; solū propter su am munificentā et sue liberalita tis redundantiā ostendendā. quā to magis homib; qui honora/ biliores sunt inter ceteras creatu/ ras corpeas prouidebit absq; an/ xiā sollicitudine de convenienti/ bus et oportunitis vestibus et ali/ mentis. Uñde super hoc Chryso stomus dicit. Si deus floribus sic occurrit qui nati sunt tantum modo vt videantur et percant.

Monica. XV. post trini.

hoies negliget q̄s sic creauit vt n̄
solū p tpe videat̄ s; vt impetunt
sint. Et si p nudis necessarijs n̄ op
tet sollicitos esse qz vtiq; digni es
sent venia q; p p̄ciosis solliciti sūt
z p supfluis. Et nota q; p b; q; rē tā
pulcrā exteri⁹ postq; emarcuit ei⁹
pulchritudo sic paz estimat q; pe
dibus cōculcat̄ z in ignē mittit sal
uator hic insinuat q; hō paz estia
re d; oīa decora hui⁹ mūdi z enaz
corpis sui. qz cū p mortē hō emar
cuit z eū deseruit. z carnal' eius de
cor in putredinē vertit̄ z in vniūz
escā nihil solamini pstantes spūi
corpus exēti. s; magis calamita
tis pond⁹ augentes Et circa illud
[modice fidei] glo. oīs fidētia in
deo habēda ē. q; si nec d; his mini
mis fidentes sum⁹ quō inuisibilia
speram⁹. pmodica fides est q; nec
de minimis fidenes et certa. In b
enā verbo notādū q; exēplo salua
toris in correctōe et rep̄hēsiōe alio
rū t̄pantia et māsuetudo adhiben
da est. **Uñ** **Chriſt.** Postq; dñs de
mōstrauit multā z redūdātē dei p
uidentia in oīb; rebo clarescētē auz
oporteret increpare vtiq; māsue
tudine vltis ē. nō infidelitatis sed
pue fidelitatis eos accusans dixit
[Si senū agri] zc. eos t̄pate argu
ebat. correctio enī dura frequē fac
q; corrept⁹ a corripitē resiliat. cu
ius cōtrariū facit correptio mollis
nisi sit p̄terit⁹ et obstinat⁹ i malo.
tunc enī aliq̄liter opus ē correctō
nis aspiras. [Nolite ergo solliciti
esse dicētes. qd mādū. aut qd bib.
aut quo opiemur. Nec enī oīa gē
tes inq̄rūt. Sāt enī p̄ v̄r qm oī
bus his indigeris] Dic dñs p̄du
dit p̄clusiōes suā ex dictis ac si ar

gueret. **De⁹** ē p̄ v̄r q; sāt singlarit̄
z deficiat q; et quō idigeret oīb;
his. et ē diues in oīb; his ac po
tens dare vobis. Quia dñi ētra z
plenitudo ei⁹. et vult fidelib; suis
debitū facientib; de hōi copio
se et abundanter absq; eoz anxia z
supflua sollicitudine qua in spūa
libus impediunt puidere. q. d. Si
pater vester celestis nō nosceret q;
bus indigeret aut non esset diues et
potens ad dandū vobis. aut n̄ es
set largissimus zc. Tūc forte cām
haberētis anxie sollicitudis ad p
curādū talia zc. sed qz ip̄e est sapiē
tissimus. **Uñ** **Chryſo.** Qual' es
set pater q; sustineret neq; necessa
ria tribueret puer. et enī conditor
nature de⁹ est z sic necessitatē eius
cū certitudine nouit. quō q; qui te
sic fecit q; sine his viuere n̄ posset
tibi vt esse p̄fues de talib; nō pui
debit. **Uñ** **Aug⁹.** dicit. Infelix hō
q; diffides. qz si deus vt elles cre
auit. quō vt bñ viuas et cē p̄fues n̄
curabit. Nōne sc̄ptū ē. Quō mise
retur pater filiorū misertus est zc.
Nolite ergo timere pusillus grex
[et solliciti esse dicētes. Quid mā
ducabimus aut qd bib.] zc. **Uñ**
[Hanc etiā conclusionē m̄p̄lica
ter persuasit saluator vt audistis
Nec enī oīa gentes inq̄runt]
Quali dī. gentibus que spem non
habent alterius boni post hāc vi
tam quodāmodo cōpetit tal' sol
licitudo. Diuitie enī delicie z pō
pe huius seculi pars infidelū est.
et bonus totū quod se sperant ob
tenturos. idco nimirū si anxie z ex
treme sollicitent̄ et laborēt pro hu
iusmodi acquirēdis. Non autē sic
est pars vestra qui estis fideles;

et in deū creditis q̄ de omnibus a
se cōditis puidētā habet et curaz. z
in ip̄m credētibz nō solū tpalia
sed et vitā eternā pollicit⁹ est. No
lite ḡ anxie solliciti esse pro hmōi
sed magis sitis solliciti p eternis
bonis q̄ creditis et sp̄at⁹. ¶ Post
q̄ dñs in duabus p̄cedentibus p
tibus ostēdit q̄ nō debemus aua
ri esse z multū amare tpalia qz im
pediūta seruicio dei. et q̄ nō debe
mus esse solliciti etiā p necessarijs
et munus p sup̄fluis. Diceret aliq̄s
cū q̄ debet ḡ hō occupari. cū ani
mus eius nō velit esse ocios⁹. Re
spondet dñs. d. ¶ Primū q̄rite re
nū dei z iusticiā eius. z hec oīa ad
iūcient vobis .j. q. d. Alim vřz occu
pate cū eternis et sp̄ualibz q̄ ad sa
lutē p̄nēt aīe q̄ ppetua est. Et no
ta q̄ dñs i illo textu tāgit triplīa
bōa q̄ oīa a nob̄ q̄reda s̄ s̄ dr̄iter
Primū est eterna b̄tudo et gau
dia celestia. illa debemus q̄rere p
mā et marie et p̄ncipaliter et dili
gētius quā alia duplicia. Et h̄ sit
q̄n frequēti⁹ z diligētius cogitam⁹
de dō et gaudijs celi q̄s de alijs re
bus et seruētius et diligētius dili
gimus illa q̄s quēcūqz alia et solli
citius opamur p istis habēdis q̄s
p alijs q̄buscūqz. Alia sunt bo
na media vt virtutes. opa bōa. et
p̄cipue fides spes charitas z filia.
q̄bus puenit ad p̄mia. et illa post
prima debem⁹ p̄cipue q̄rere. z hoc
facim⁹ cū de talibus frequēti⁹ co
gitamus q̄s de vltimis bonis. Ul
tima bona sunt q̄cūqz tpalia que
zq̄rere debem⁹ rōnabili diligētia
sollicitudie et p̄uisione. vt p̄missus
fuit. Et si ita nos habuerim⁹ i istis
triplīcib⁹ bonis tūc deus vltima

vult addere fm vtilitatē nostram
¶ Primū q̄rite regnū dei et
iusticiā eius. ¶ Hic ostēdit d̄ quo p̄
cipue hō sollicitari debeat impo
nēs nobis sollicitudinē dereb⁹ p
tinentibz ad vitā eternaz. vt sic in
melioribus occupari vilia nō que
ramus. Regnū em̄ dei eternū est.
dicente psal. Regnū tuū regnum
oīm seculoz. Et ideo p̄pter ipsum
omne bonū caducū derelinquēdū
est. et ip̄m primū et p̄ omnibz q̄
rendū. Dicit autē hō hoc regnū p
mo et p̄ omnibz q̄rere. q̄n vt fre
quētius p̄at et ordinatis t̄pibz co
gitat de illo z gl̄ia ip̄ius et assidue
bona opatur quibus disponit vt
dignus sit recipi in gl̄iaz illā. Re
gnū em̄ dei nō solū orōibz et la
boribus q̄rendū est. sed mag⁹ bo
noz opez iugibz exercitijs. Nā ei
oīs q̄ dicit mihi dñe domie zc. s̄
q̄ facit voluntatē p̄ris zc. Postq̄
autē domin⁹ p̄posuit terminū z
finē ad quē rēdere debem⁹ statim
subiūgit semitā p quā veniendū ē
ad terminū cū dicit [Et iusticiam
ei⁹.] Iusticiā autē regni dei dicit Re
migijs hic maximas vtutes. vt sc̄
fides spes et charitas. et morales
virtutes inq̄tū p̄dictis tribz infor
mant. Et Raban⁹ dicit. Regnū
dei q̄rim⁹ sectādo iusticiā. Iusticia
vero regni est oīa q̄ christ⁹ docuit
obseruare. Et si hoc mō fecerimus
oīia tpalia ad salutē necessaria
adiūcent nobis. Et dicit p̄z bona
gl̄ie et gr̄e esse bona substātia tē
poralia aut adiectiua. s̄ i oīm foro
q̄d post empiriōz adiūct modicum
ponderat. Sic tpalia respectu eter
noz nō sunt multū ponderanda.
Unde Chrys⁹. nō dixit dabunt sed

Dñica .xvi. post trini.

adūcient v^r dīctas .qz pñtia nihil
sunt ad magnitudinē futuroz

Item dī. si illa essent & a tūc ma
gis q̄rentibz regnū dei & iusticiam
eius magis adūci deberēt t̄palia
cuius oppositū videm^r .qz mali p
spantur et gl̄ant in seculo .s; boni
paup̄tatibz & miserijs subijciūt zē
Item apl's paulus multis alijs
diligētius q̄sunt regnū dei .z tū fu
it in fame et siti et frigore & alijs v^r
dīct. ij. **Lhoz. xi.** Rñdet Bug. in. ij.
li. de sermōe dñi i monte & stat so
lutio in hoc. 'Prudens' & fidelis
medic^r cui se infirm^r cōmisit non
sp̄ donat infirmo q̄ desiderat. sed
aliqd sibi cōcedit. et postea phibet
z sibi addit & detrahīt sicut novit
sibi optime cōvenire p salutem cu
panda. Sic omps de^r q̄ est sapiē
tissimus medic^r noster optime no
scens infirmitatē aīaz nostrarū .z
causas infirmitatū cui semel nos
toros cōmisim^r et a q̄ nos hēmū
pmissionē vite p̄sent^r & future no
scit. et qñ apponat et qñ detrahīt
t̄palia. Et hoc etiā facit sic iudicat
expedire eis quos et cōsolādos et
exercēdos in hac vita. et post hanc
vitā in ppetua req̄e stabiēdos at
qz firmandos gubernat et dirigit.
Sic et hō plerūqz q̄ iumēto suo ci
baria sua subtrahit nō deserit pro
pter hoc illa sua cura imo poti^r cu
rādo iumētū h̄ facit. Sic deus et
si qñqz pmittat et diligenti^r q̄rēt/
bus regnū dei & iusticiā ei^r bect̄p
lia desint facit ad bonū eoz v^r per
diversas tribulatōes eos exercens
patientia eoz p̄bet et pbatā et̄na
liter coronet. Item electis oīa coo
panz in bonū. quia de^r p̄sentia bo
na corpis et t̄palia et oīa in h̄ mū

do facit disponit et accidere p̄mē
tit siue bona siue mala. fm q̄ eis
magis expedire novit ad salutem
eternā. Itē deus qñqz iustis t̄p
lia subtrahit v^r occasiones peccā/
di eis auferat. ne abūdātia aut sa
nitate corporis et h̄mōi nescien
tes bene vti in pctā ruāt. Item qñ
qz propter hoc v^r eos ad se puocet
v^r suam totā fiduciā in eo ponāt.
z ad euz in oībz recurrāt sentiētes
se aliū consolatorē nō habere. De
talibz cū q̄ in tribulatōnibz sic ad
eum recurrūt et totā sp̄z suam
in eo ponūt dixit. Cū ip̄o sum in
tribulatōe eripiā cum & gloriifica
bo eum zē.

Dñica .xvj. post trini.

Sermo .lxx.

Ibat iesus

In ciuitate q̄ vocat^r Na
zareth & discipuli ei^r
cū illo. **Lx. xij.** **R.** Morandū i
p̄ncipio hui^r euāgelij dīct Greg.
Resurrectōis exp̄imentū nō ita
his sed opibz a saluatore didici
mus q̄ ab inferioribz incipēs op^r
mirabile fidē n̄ram assuefacit ad
maiora. Primo qdē in egritudine
desperata serui centuriōis resurre
ctōis incepit p̄ratem. Post h̄ alti
ori ptāte ducit hoies ad fidē resur
rectōis dū suscitauit filiū vidue q̄
ferebat ad monumentū. De q̄ su
scitātōe loquit^r hoc euāgelij qdē in
cipit [Ibat iesus] Nec ciuitas fm
Beda est in galylea iuxta montes
thabor ad duo miliaria Et v^r op^r
fiendū poss; manifestū fieri medi
antibz his q̄ viderāt [ibat cū eo di
scipuli ei^r et turba copiosa] z v^r sic
multi essent tāti miraculi testes di

at Beda: Propter hoc enim dominus predicare voluit cum choruscato ne miraculorum, ut ex scripturis de messia possit ab effectu cognosci quod ipse iesus esset christus promissus in lege et prophetis. Quia Isaie. xxxv. prophetatum est de operibus messie: Deus ipse veniet et saluabit nos, et apient oculi cecorum et aures surdorum patebunt. Tunc saliet sicut ceruus claudus, et apta erit lingua mureorum. Et de alijs multis prophetis de miraculis faciendis per christum. Et etiam propterea ut talem doctrinam sufficenter probaret esse a deo, opera enim sua miraculosa quod solius dei se sufficenter ostenderunt quod doctrina sua erat a deo, et totius negocium suum esset dispositio dei quod statuit mortales reducere ad celestia, ut videtes miraculum crederet et absentes instrueret. divulgando miraculum crederet. Propter eandem etiam causas suscitavit lazarus presentibus discipulis et multitudinem iudeorum. Sequitur. Cum autem appropinquaret porte civitatis ecce defunctus efferebatur unus filius matris, et hec vidua erat, et turba civitatis multa cum illa. Grego. nizenus. Erinas mulier breuibus verbis euangelista explicat, mater vidua erat quod non sperabat filios percreare, non habebat in quibus aspectum dirigeret vice defuncti, hunc solum lactauerat, solum aderat cum alacritatis in domo, quicquid matris dulcem erat ac preciosum hic solus extiterat. Et quod multa turba iuit cum illa ei compatiedo innuit quod erat mulier famosa in civitate. Quam cum vidisset dominus misericordia mortis dixit illi. Noli flere. Et accessit et tetigit loculum, hic autem quod portabat flere iuit. Et ait. Adolescens tibi dico

surge. Nota per hoc quod dominus dixit mulieri habere consolatiois, scilicet. Noli flere. monet ipse nos ut non nimis turbemur de morte charorum nostrorum et hoc propter spem resurrectionis. Iuxta illud apostoli. I. ad Thimotheum. iij. Nonolumus vos ignorare de dormientibus ut non contristemini sicut et ceteri quod spem non habent. Propter quod dicit Christus. Jubens autem cessare a lachrymis quod consolatur mestos monet nos penitentibus defunctis consolationem recipere resurrectionis sperantes. **¶** Secundo notandum quod mediator dei et hominum iesus christus pro nobis factus ita sua opera reparavit ut frequenter in uno eodemque miraculo se verum deum et verum hominem declararet, quod in huius lectionis serie apte demonstrat, cum prius misericordia mortis dicitur, ac deinde iuuenem suscitasse narrat, quod enim ad fletum vidue misericordia mouet homo verus est quod autem sola iussio iuuenem a mortuis suscitauit perculdubio verus deus est. Etiam dominus prius misericordia motus postea filium vidue suscitasse describitur in Beda, ut in uno illorum, scilicet in misericordia nobis exemplum imitandum pietatis ostenderet, et in alio fide mirande prestat ostenderet. **¶** Tercio notandum quod dissimilis est christus in operibus quod super naturam se alijs viris iustis et sanctis. Velas ostendit super filium sapienter dicens. iij. Regum. xvij. Dominus deus meus reuertatur oratio aia pueri huius in viscera eius. Velis ut suscitaret filium sunamitis corpus suum applicuit corpori defuncti. iij. Regum. iij. Petrus orauit pro tabita ut reuocaretur ad vitam. Actuum ix. Saluator autem ut inmortuos ad vitam reuocet imperans dicit. Puella tibi dico surge. Marci, v. Iohannis. xj. Lazare veni foras,

Dñica .XVI. post trini.

Et hic dicit [Adolescens tibi dico surge] Sed ipse q̄ ea q̄ nō sunt vocat sicut ea q̄ sunt et iā mortuos vt viuos alloq̄ pōt di. [Adolescēs tibi dico surge et resedit et cepit loq̄ qui erat mortuus z dedit illū matris sue] Sequit̄ [Et accepit oēs timor] qz in consuetudine erat qz ad verbum hoīs impantis aliq̄s mortuus subito rediret ad vitā ter h̄ qz resedit qui mortuus fuerat. dicēte christo surge. tantus fuit in astantibz timor admirationis. nā fm̄ Dām. ij. sniaz. timoris sex sunt spēs. in quas admiratio est vna. z ita timor admirationis tātus fuit in eis propter excellentiā z magnitudinē virtutis quā etiā excellentissimā cū gētiarū actione cōfessi sunt qm̄ [magnificabāt dñm] id ē magna d̄ eo p̄dicabant maḡ credēs [z dicentes. qz p̄pheta magn⁹ surrexit in nobis. z qz deus visitauit plebem suā] **M** **A** **G** **O** **S** **E** **N** **S** **U** **M** **I** **S** **T** **I** **N** **O** **R** **A** **N** **D** **U** **M** **Q** **U** **I** **D** **E** **M** **B** **E** **D** **A** **Z** **G** **L** **O** **S** **A** **S** [Naym] interpretat̄ fluctus vlt̄ comotio. erigit̄ genus hūanū in h̄ seculo in fluctu tēptationū z in comotione aīorū politū. ad qd̄ [ap̄propinquit̄ iēsus] quādo p̄ myste riuū incarnatōis in assumpta hūanitate visibiliter inter hoīes cōuersatus est. et tū crepperit hoīez per crimīalia peccata. priuatū vitā gr̄e et sic mortuus. qz sicut corp⁹ viuū vitā nature p̄ vnionē aīe ad ipsūm sic aīa viuū vitā spūali p̄ vnionē gratie z iusticie ad ip̄am. Et sicut p̄ separatōem aīe corp⁹ remanet mortuum. sic p̄ amissionē gr̄e qd̄ fit p̄ mortale peccatū mortua aīa vt ip̄a nō sit acceptāda nec opa ei⁹ meritoria vite etne. [Et efferebat̄ eū portā ci

uitatis] qz pctā sua nō erāt tñ cor de p̄ cōsensū cōmissa sed etiā p̄ singulos corpis sensus exteriori ope adimpleta. **N**ūc autē defectū plo rat mater vidua. i. sancta ecclesia. q̄ ideo vidua d̄r. qz a p̄sentia dñi sui viduata ip̄ius reditū ad iudiciū expectat. **Q**ui⁹ vidue fili⁹ vnusq̄ fidelis est quē plo rat. qz q̄ndie dominū interpellat p̄ peccatoribz vt eos dñs misericorditer ad gratias reuocet. **A**tende in odū suscitārōnis. **D**icit̄ em̄ in euāgelio [Et accessit et tetigit loculū] **E**t illi q̄ portabant steterūt. **E**t impans mortuo dixit. **A**dolescēs tibi dico surge. et resedit q̄ fuerat mortuus [Loculus in q̄ portabat̄ mortuus significat pctōis male assuerā consciētiā in q̄ quasi in lectulo q̄esit cum securus absqz timore peccat. quaz dñs tangit cū cor pctōis emollit p̄ p̄niam ip̄m intrinsec⁹ z extrinsec⁹ modis varijs ammonendo. **A**mmonet em̄ dñs pctōres aliq̄n do p̄ tribulatōnes z fortunas aduersas quibz pungūt. fm̄ ill d̄ ps. **Q**uātas ostēdisti mihi tribulatōnes multas et malas. **E**t iterum. **O**stendisti p̄plo tuo dura. potasti nos vino cōpunctōis. **A**mmonet etiā p̄ cōminatōes q̄bz terrent fm̄ illud. **D**edisti inuentib⁹ te significatōem vt fugiāt a facie arc⁹. **A**mmonet etiā per p̄dicatōnes z sacre scripture lectōnes. fm̄ illud ps. **A** mandatis tuis intellexi p̄p̄ca odi ui oēm viā iniquitatis. **A**mmonet etiā deus quādo qz p̄ interiora cordiū monita z cōsilia multa q̄ plerunqz facit dormienti in pctis misericorditer pctis occurrēs ad hoc vt inde excitetur z reuersus ad cor

incipiat ad deū cōuerſi. Et cū dñs
ita loculum tangit tūc portitores
stant. i. mali mores et male affecti
ones et blādimēta adulantū qui
hoiem qñi iporādo ad mala opa
inducūt tūcessare incipiūt. et mēs
diuine vocatōis obediēs residet qe/
scēdo et in seipaz reuerſa incipit loq
cū hō cōtrito et hūiliato corde oia
pctā sua deo confiteſt interi⁹ et sa/
cerdoti vicario suo exteri⁹. et tunc
pctōr p contritōem et sacerdotale
misteriū reddit matri sue ecclie. de
q tē erit merito cū pri⁹ solū fuerit
nūero. Hoc aut opus reuocatiōis
pctōris ad grām amiratiōem et ti/
morem reuerētie caulat in alijs q
vident hoiem sic cōuersum. vt q
prius fuit supbus subito fact⁹ est
humilis.

Phīca. xvij. post trini.

Sermo lxxj.

Quoniam intra
ret iesus in domū cuius
dā pncipis phariseorū
sabbato Luc. xiiij. **N**ota
qñs dñs habuerit phariseos sibi
valde aduersos. qz vt dicit Beñ. ha
buit in fact⁹ eos obſuatores et i di
ctis ptradictores. et in tormentis
illuſores. et tñ cū eis aliqñ conuer
ſabat. et abū ſumebat cū eis vt p
pſeueratē doctrinā et miracſa eos
traheret ad noticiā veritatis. Et q
dicit in euāgelio illo [Cū intraret
iesus etc.] Ubi panis nomine oia q
ad victū ptnēt euāgelista signifi
care voluit. qz vſus ſcripturē hic.
Sic em dixit dauid ad myboſech
q. Regū. xiiij. Tu comedes panē i
meſa mea. Et ſic in Beñ. ſcribitur
q ioseph dixit o fratrib⁹ ſuis. Iſti

hodie mecū comesturi ſunt panes
et tñ cū eo inebriati legunt. Et ſic i
oratiōe dñica p panes quē petim⁹
intelligunt oia neceſſaria [Et ipi]
ſupple phariſei [obſuabant enī] ſi
forte vt dicit Cyrillus reuerētiā le
gis contēneret et aliqd phibito/
rum faceret in die ſabbati. vt ſi ho
minem curaret aut aliud op⁹ face
ret. aut ſermonē ptuliſſet in q enī
merito rephendere potuiſſent. Et
ecce hō hydropicus erat añ illuz]
fm glo. Hydropiſis eſt morbo de
velice vicio natus cū inflatiōe tur
genti et anhelitu fetido. quem qui
habet qnto plus bibit tāto pl⁹ ſi
tit. Et fm Bedam ſignificat ho/
minē auar. quia qnto magis aua
rus diuitias q̄s cōcupiſcit acqrit.
tanto magis in acqreido ei⁹ cupi
ditas exardeſcit. nō em ſpem i ha/
bitis ſed in habēdis ponit. Signi
ficat enī hydropic⁹ quēlibz luxu
riolum. qz hydropicus q plus bi/
bit eo ampli⁹ ſitit. Ita luxurioſus
qnto amplius ad petulantiam car/
nis deditus fuerit tanto amplius
ad petulantiam libidis exardeſcit
[Tunc rñdēs iesus] obſuatorib⁹
inſidioſis. Rñdit aut non verbis
oris ſed cordis oſtendēs p hoc ſe
verū deū eſſe qui ſolus nouit cor
da hominū [Dixit ad legiſpitos
et phariſeos Licet ſabbato curare
hominē] et hoc interrogabat ab
eis nō qz ignorabat ſed vt cordis
eorum ceditatē et datis reſponſis
aprius cōuinceret. [Et illi tacuerūt]
qz fm Bedā merito tacēt q cōtra
ſe dictū qd dixerit vidēt. Si nā
qz dño qrēti [ſi liq ſabbato cura
re] dicerēt. licet. rephēſibiles eſſent
q dñm obſuarent ne hoiez ſabba

Dñica .XVIII. post trini.

eo curaret. Si ho diceret. nō licet
argueret quare ipi sabbato asinus
vel bouē soluētes a psepio duceret
adaqre [Ipe ho apphēsi sanauit
z dimisit illū] **D. Cyrill.** Ne-
glectis phariseoz illū dñs libe-
rat hydropicū a morbo q metu
phariseoz remedia nō postulabat
ppf sabbatūz s; solū stabat vt ex
aspectu miseret ei sanaret eū. dū
cognitio ad cordis desiderii attē-
dēs pūlit ei bñficiū sanitatis. Il-
lud aut viciū qd hic hō patiebat i
corpe pharisei patiebat i mēte. Et
iō an ipos stetit curad⁹ vt corpali
exēplo discerēt. **En dñs Bre.** i mo-
ral. Recte hydropic⁹ an facit pha-
riseoz curat. qz p alteri⁹ egritudi-
nē corpis i alio expmīt egritudo
mētis. Et qz adhuc ptra ipm dñz
murmurabāt ipe dñs rñdēs non
ad vocē oris s; cordis ad illos di-
xit [Qui⁹ vestruz bos vel asin⁹ in
puteū cadit et nō cōtinuo extrahit
illū die sabbati. et nō poterant ad
hēc rñdcre] qd. p vos aial i pute-
um cadēs cū tāta festinatōe extra-
here curat. nō ppf aialis salutem
sed ppf vestz cōmodū. **Alto** ma-
gis ego hoiez q melior ē pecore qz
ad imaginē dei facit dōeo i sabbā-
to ab ifirmitate liberare. min⁹ em̃
violat sabbatū hoīem solo verbo
curare qd et op⁹ ē pietatis. qz pec⁹
ex puteo trahere qd i vobis ē op⁹
cupiditat⁹. S; qz legis piti et pha-
risei cū dño ad cōmuniū iuitari sa-
tegebāt obtinere loca pma z sup-
ma vt digniores viderēt. z h dñs
redarguit pponēs exēplū hūilitat⁹
[cū dicebat ad iuitatos pabolā]
Nā fm sensū lralē dñs phibet h
arrogantiā et elatōez inter puiuā

tes vt dicit **Cyrill.** p silire pmp̃te
ad honores q nobis nō cōueniūt
iudicat nos temerarios eē z nra fa-
cta vitupio replet. **P.** Et cir-
ca h qd dicit dñs [Recube i nouiss-
simo loco] dicit **Be.** Occupare h
locū infimū i cōmuniū iuxta man-
datū dñici pueniēs ē. s; rursus in
illū irruere ptenose reprobū tāqz
iteremprore ordis z causatiū tu-
multus. z de eo mota cōtētio eqz
parabit nos ligātibz de p̃matu.
qz p̃p vt dicit domin⁹ expedit cō-
muniū faciēti cōmittere accubitiū
ordinē. sic em̃ in patiētia nos mu-
tuo sustinebim⁹. **fm** sensū spūalē
phibet elatio cordis. z supbia inf-
fideles. s. ne qis in corde suo repu-
ter se meliorē ceteris. **fm** h p nup-
as intelligere debem⁹ pūctionez
xp̃iet ecclie [Cū iuitat⁹ fueris] i.
a xpo p inspiratōz aut p̃dicatōem
vnitati ecclie sociat⁹ fueris [nō di-
scibe] i. nō reputes te ceteris meli-
orē nece extollas de scia vl d me-
ritis. p̃t cōtīgere q honorat⁹
or te. i. deo inuitat⁹ g̃tior. et si alijs
sit occult⁹ inuitatus. i. ad fidē voca-
tus ab illo. i. a deo q oēs vocat p i-
spiratōez. p p̃dicatōez. p flagellozū
visitatōnē. p bñficiōz exhibitiōem
[ne is q te zillū inuitauit] i. dñs q
corda z merita oīm discutit. et i ta-
lib⁹ dicat tibi iteri⁹ occulte vl exte-
ri⁹ manifeste [Da illi locū] glo. i.
itellige te minore z alios maiores
[z incipies cū rubore vltimū locū
tenere] i. tūc p̃fuderis. qz alijs te
p̃tulisti [s; cū inuitat⁹ fueris] ad fi-
dē vel ad cōmuniū eſne electōis [re-
cube i nouissimo loco] te minores
oībus reputado [vt cū venerit] i
mortē vel ad iudiciū [dicat tibi

ascēde sup̄ius in p̄nti ad mai⁹ me
ritū in futuro ad mai⁹ p̄miū [tūc
erit tibi gl̄ia corā s̄c̄is disc̄ibētib⁹]
id ē in eadem fide manētib⁹ v̄l in
eadē b̄ritudie d̄sc̄ibētibus. qz om̄es
cū āmiratōne gl̄ificabūt te. Itē vt
dicit Nīco. de lyra. p̄ p̄mū locū h
pōt intelligi q̄libz electio v̄l postu
latio seu p̄motio ad aliquā digni
tatē. dicit em̄ pabola. et ita ē alte
rius rei significatio. Ad dignitatē
aut null⁹ d̄ se ingerere. s̄ alios me
liores se p̄ponere q̄tū est in se. ali
oquin inuitator p̄ncipalis. s̄ dē a
quo est oīs p̄tās dēiciet eū a sua
dignitate saltē sp̄ialiter sn̄ia dam
natōis. aliqñ dēiciet eū pena t̄pa
lis punitōis. Si aut hūiliter cha
ritate suscepit. et ea bene vsus fue
rit celestem gl̄iam obtinebit. Un
de subdit [Om̄is q̄ se exaltat r̄c.]
Et in fine p̄cludit. [Dis q̄ se exal
tat hūiliabitur. z q̄ se hūiliat exal
tabit.] Quia s̄m Greg. Non p̄tās
sed elatio in crimie est. Et s̄m Ly
rillū illud dictū christi accipiendū ē
s̄m diuinū iudiciū et nō s̄m hūa
nam consuetudinē s̄m quā plures
concupiscētes honores sequuntur
eos. Alij & hūilantes se sine glo
ria remanent. Intrēdit ḡ dñs in il
la pabola p̄hibere sup̄biā imode
rate appetēdo p̄bam excellentiaz
[hūiliabitur.] Quia sup̄bia vt di
ctum est: est peccatū mortale p̄ q̄
homo dēiciat ad infernū. [Et qui
se hūiliat exaltabit.] in futu
ra gloria.

Dñica. xviij. post trinitatis

Sermo lxxij

Accesserunt

pharisei ad iesū et inter

rogauit eum vnus ex eis legis r̄c
Mat. xxiij. Nota s̄m Chry⁹. Eō
uenerūt in vnū pharisei vt multi
tudine vincerēt quem rōe nō pote
rāt. a veritate se nudos. p̄fessi sunt
q̄ se multitudine armauerūt. ordi
nauerūt autē dolose q̄ lig essent
multi. tñ vnus q̄stione x̄po p̄po
neret. dicebāt em̄ s̄m Chry⁹. Un⁹
loquat̄ p̄ om̄ibz. z om̄es loq̄mur
p̄ vnum. vt si q̄dem vincit oēs vi
deamur vicisse. si autē victus fue
rit vt solus videat̄ cōfusus Et s̄m
Hierō. Ille legislator interrogauit
christū nō scire desiderās sed tem
p̄tās an interrogatus nesciat qd
interrogabat. Unde s̄m Aug. in
cōsensu euāgelistarū. Primo tem
p̄tās accessit. sed dñi respōsiōe cor
rect⁹ malignitatē mutauit in be
nignitatē. p̄p̄ qd dñi respōsiōez
magnificat di. Mat. xxiij. [Bñ ma
gister i veritate respōdisti. qz vn⁹ de
us et nō ē alius p̄ter eū. et vt dili
gat̄ ex toto corde.] r̄c. Et dñs eum
cōmēdauit di. [Nō lōges a reg.
dei. Interrogauit ergo eū ille le
gis doctor. Mḡ quod est manda
tū magnū in lege.] s̄m Bedā sup
Matth. xxiij. c. ex hoc ostendit̄ inter
phariseos et scribas grauē questi
onem diu versatā esse qd essz pu
mū et maximū mandatū in lege.
Alij enim hostias et sacrificia lau
dabant. Alij sabbati obseruatōez
Alij fidei et dilectōis opera p̄fere
bant. subdit r̄n̄sio christi cū dicit̄.
[Ait illi iesus. Diliges dñm deuz
tuū r̄c.] Chry⁹. Vides. nō dixit. cōg
sce dñz deū ē. [s̄ diliges.] qz p̄gno
scere v̄p̄ deū pene p̄p̄tū ē hūane
nature. diligere autem eum religi
osi cordis et recti. Nota s̄m Chry⁹.

Dñica .XVIII. post trini.

sup Math. q tūc diligis dñz deū tuū cū nō est inclinātū ad alicuius rei dilectōez amplius q̄ dei. si aut̄ in aliq̄ alio amor cordis tui fuerit occupatus. iam nō ex toto corde amas deū. p q̄ta em̄ pte cor tuū fuerit ad aliquā rem. p tanta pte minus est ad deū. p quāta em̄ pte vxor aliqd laudauerit magis in altero viro q̄ in suo tātō dilectō ei⁹ minor est ad virū suū. Similiter et ois aia xp̄iana q̄ sp̄sa ē xp̄i de/ do qd diligere deū vt nihil sit in mū/ do qd amplius amet q̄ deū. Si nāq̄ cor diuisū fuerit p amores vt si deū diligat et tñ aliqd amat qd ad dilectōez dei nō referat nec ordi/ net. nō ex toto corde diligit eū. Et ideo dīc Basili⁹ q cū dī Ex toto corde Inō recipit sectiōez. Nā q̄tū cūq̄ in infimis expēdes hoc tibi necessario a toto deficit sicut in vase aliq̄ liquore impleto q̄tuz emanat foras tantū plenitudini dero/ gat. Sic z in aia inquātū emanat ab ipius dilectōe ad illicita intan/ tū minui necessariū est amorē ad deū Ex tota aia Aia deuz dilige re ē aim habere firmū i fide z cer/ tissimū in v̄tute. Et subdit Lbry. Qui q̄ putat incantatores aliqd possent auguria aliqd intellige/ re aut diuinationes aliqd nūciare ille nō in tota aia diligit deū. Esto vt omēs sensus tui deo vacēt cui⁹ enim intellectus deo ministrat: cuius sapiētia circa deū est. cuius cogitatio in ea q̄ dei sunt tractat. cui⁹ memoria q̄ bōa sūt recordat̄ tota mēte diligit deū. Sed Aug⁹. in de doctrina xp̄iana. cor refert ad cogitatōes. qz cor est pncipiū cogitationū. Un̄ Math. xv. De

corde em̄ exeūt cogitatōes zc. Et aiam refert ad vitā. z mentē ad in/ tellectū. p̄cipit ergo tibi fm̄ eū vt omēs cogitatōes tuas omnē vitā tuā. et omēs intellectū tuū in illuz referas a quo habes ea q̄ confers hoc est dicere nullā pte vite nostre relinquat q̄ vacare debeat. sed q̄ quid venit in animū illic rapiatur q̄ dilectōis impetus currit. Et qz Luc. x. addit Ex omnibus viribus tuis. Et Marci xij. Ex tota vir/ tute tua Et Deut. vi. Ex tota for/ titudie tua Per illa tria idē signi/ ficat. s. vehemēs conat⁹ ad dei dile/ ctionē adhibendū. vt. s. p diuinū amorē omnē virtutē aie deo sub/ iiciam⁹ viriliter et nō remisse. Be/ atus Tho. scda scda. q. xliij. aliter exponit. vide eū ibi et glo. aliter ex/ ponit sed nō multū dñt omnes expositiōes in sentētia **R. B.** querit an illud pceptū de dilectōe dei possit in via impleri. Pro illi⁹ solutiōe est notandū q fm̄. s. Tho mā vbi sup. duplicat aliqd pceptū pōt impleri. Uno mō pfecte. alio modo impfecte. Perfecte implet pceptū qn puenit ad finē quē p̄ci/ piēs intēdit. Implet etiā sed imp/ fecte qn z si nō ptingit ad finē quē intēdit p̄cipiēs. nō tñ receditur ab ordine debito ad finē. dat ipe exem/ plū et si dur exeratus p̄cipiat mi/ litib⁹ vt pugnēt ille pfecte implet pceptū q̄ pugnādo hostē vicit qd dur intēdit Ille aut̄ implz sed im/ pfecte cuius pugna ad victoriā nō ptingit. nō tñ cōtra disciplinā mi/ litare agit **S.** cōtra notādū q p h̄ pceptū intēdit dñs vt hō dō totalit̄ vniat̄ in patria vbi deus erit ois in omnibus. vt dī. i. ad Lbry. i. q.

Quod ipse omnipotens dominus erit beatis in
de sanabimur. et quicquid ab hominibus
honeste desiderat. vita. salus. copia.
gloria. honor. pax et omnia bona. et ideo per
ceptum hoc perfecte implebitur in patria
et iam in omnibus beatis perfecte implentur.
quod in anima que est pars hominis principaliter
sunt tres potentie. scilicet intellectus
voluntas et memoria. que secundum glossam. intel
liguntur per illa tria in precepto posita.
scilicet per cor intellectus. per animam volun
tas. et per mentem memoria. In sin
gulis autem beatis omnes he anime vires
sunt deo perfecte unite et totaliter dei
formes in se ipsis per claram visionem
divine nature divinam ceterarumque re
rum. Voluntas per perfectam fruitionem
bonitatis in se et per omnimodam per
fectam ad dei voluntatem et legem
sine discrepantia aliquam vel obligationem.
Et memoria per securam retentionem ultimi fi
nis adepti et possessi nihil minus que
minime de eo sentiat. Et insuper ibi etiam
impletur quantum quod in precepto addit
scilicet [Ex omnibus viribus tuis vel tota for
titudine tua] quod quilibet illarum trium
potentiarum anime in beatis erit et est in vl
tima et perfectissima actuacione sua et
continua sine actuacionis interruptio. pro
pter quod dicit Augustinus. xxij. de civi. dei.
c. xxx. Quanta erit illa felicitas ubi
nullum erit malum nullum latebit bo
num. vacabit dei laudibus que erit omnia in
omnibus. nam quod aliud agere ubi nulla
desidia cessabit. nulla indigentia la
borabit. ubi etiam pax erit. ubi nihil
adversus nec a seipso nec ab alio quod
que patietur. sed ibi omnipotens dominus si
ne fine videbit. sine fastidio ama
bit. et sine fatigatione laudabit. In
hac autem via non potest hoc preceptum ita
perfecte impleri. cognoscimus enim deum
hic imperfecte. quod per speculum et in eni

gmate et imperfecte diligimus. nec sta
tus huiusmodi vie patitur continuationem in
actibus. quod corpus quod corruptibile aggre
uat animam. et terrena habitatio de
primit sensum multa cogitantem. non
potest homo diu esse quando cogiter de ter
renis. et quando moueat sepe per multis mo
tibus vel in alium incidat defectum
dei dilectionem remittere aut totali
ter interrumpere. Potest tamen imperfecte
impleri in via. et impletur ab eo qui
deum diligit aliquam propter se actualiter
et alia opera sua dirigit et ordiat in de
um actualiter vel habitualiter aut
tuoaliter. et nihil agit quod diuine dile
ctioni contrarium sit. sicut sunt peccata
mortalia. et cum tali impletione mandatum
stat interruptio actuacionis diligendi et amor
reque aliarum a deo etiam sine actuali re
latione in ipsum et stant etiam peccata ven
ialia. **S** Diceretur si hoc mandatum
non potest impleri in via (quis imper
fecte ut promissum est) secundum modum ve
ro impletiois patrie datum est nobis
illud mandatum et propositum secundum Au
gustinum. in de perfectione gratie tanquam meta et
signum in quod tendere debemus. non enim
recte currit si qui currendum est nesciatur
tato etiam magis homo implet illud ma
datum et tanto perfectius quanto ma
gis in observacione appropinquat ad
patrie perfectionem. Et quis hoc pre
ceptum non possit perfecte in hac via im
pleri. non tamen hoc etiam utiliter no
bis propositum est. ut videns homo quod in
presenti vita tantum ab ipso impletione
deficit desideret esse in illo felici sta
tu in quo ipsum sine intermissione pos
sit impleri. Sequitur in littera. [Hoc est
primum et maximum mandatum] Pri
mum et maximum dignitate propter ca
ritatem de qua est que dignior est aliis
virtutibus. Unde. i. Cor. xij. **3**

Dñica .XIX. post trini.

fides spes charitas sa hec maior ē
charitas. Sciēdū at qd h [diligēs
prim. t. sic reipm sile est prio] p p
duo. qz sicut p mū est de dilectōne
maior boni ita z h est de dilectōe
minoris boni. Scdo sile est pmo
qz p mū est de diligēdo deo. Scd z
aut de diligēdo prio ad silitudinē
et imaginē dei facto. Un Lhryso.
Qui hoies amat simile sic q deuz
amat. qz imago dei est hō in q de
diligūt sicut rex in imagie honorat
Quo aut. primus sit diligēdus p
us expositū est. Deinde māifestat
p dicitōz mādaroz pfectōez cū dic
[In his duobus mādaris vniuer
sa lex pēdet et pphē] qz qd cōti
net vel moraliter vel figuratī in
lege qd cōt mōitorie pminatoie p
dicat. vel reprōbatīne in pphis ro
tū ad h rēdit vt introducāt chari
tas. vt deus diligat z primus [vl
lex et pphē] vide q oia pcepta im
plētī implēione illoz duoz mā
datoz de dilectōe et oia pmissa z
cōmātōes habeāt redna in illa z
ituitū illoz sint facta zc [vl lex z p
phete] pēdēt et mādaris charita
tis. qz ipa charitas finis illoz est
pēdēt qz ex ipis sicut media pēdent
ex fine fm cuius exigentiā ipa me
dia sūt et ordinant. **¶** Tūc
ita sit q qd dñs hōi pmissit qd
quid pcepit aut phibuit totū ad h
fecit vt deū diligeret sup oia et p
rim sicut scips. quare si nō valcas
pagias sacras scrutari oia volūta
sermonū reuoluere. oia scriptura
ruz secreta penetrare. tene charita
tez vbi pēdēt oia. Ille em tenet et
qd later et qd patz in diuis sermo
nibus q charitatē tenet in omib
fm Aug. in de laudibz charitatis

Ipa em fm Aug. in de doctrina
xpiana. sola est q vincit oia et sine
q nihil valēt oia. et q vbiqz fue
rit ad se trahit oia Et qdā glo. dic
Ubi caritas ē qd ē qd desse possit
vbi aut nō est qd ē qd possit pdes
se. hec em totam latitudinez diui
noz eloquioz abbreviare possidz
Itē Aug. in de doctrina xpiana
ca. i. dic. Verbu aptū et abbrevia
tū fecit dñs sup terrā. ideo breue
ne vacaret legere. ideo aptū ne qd
dicat mibi nō licuit intelligere the
saurus est magn⁹ diuiaz scriptu.
rarū habēs in se mirabilia pcepta
et multa tāqz multas gēmas z p
ciosa monilia z vasa argētea z ma
gni metalli si piger eras ad pscrutā
dū thesaurz nō sis piger vnā mar
garitaz ferre sub lingua et q vis se
curus ambulas. z hec est charitas
sive dilectō vt ibidē intendit. Lōse
qnt xps phariseis qstioz p pōit in
q oñ dit esse vez deuz. Un sequit
[Cōgregat aut phariseis interro
gavit eos iēsus dicēs. Quid vobis
videt de xpo cui⁹ filius est] Cypria
nus. Interrogat de illo quē crede
bāt esse venturū. qz pntē nolebāt
credere. Tunc subdit rep̄hensio iu
deoz phariseoz. cū [dicūt ei da
uid **¶** Ubi notādū q in xpo
sūt due natē vna diuina fm quā ē
filius p̄ris cui⁹ q et spūscō vn⁹ est
deus. Alia est hūana natura quaz
ex tpe sūpsit ex intemperate virgis
vrero et fm illam est filius virgis
marie q pcessit de pgenie dauid. z
sic etiā fm illā est filius dauid. z sic
licet vez dixerint q christ⁹ est fili⁹
dauid. tū in hoc errauerūt q cre
derent eū esse purū hoīem z non
dei filiū. Unde glo. dicit. Non re/

phendunt q̄ xpm filiū dauid di-
cūt sed ex hoc q̄ dei filiū nō credūt
Et ppter hoc christ⁹ rep̄hendens
illā responsionē inducit pphetam
dicēs. [Quō ergo dauid in spū vo-
cat eū dñm dicēs. Dixit dñs d. in.
zē.] q. d. Si xps est pur⁹ hō de se-
mine dauid sicut vos creditis. quō
dauid in spū pphético z inspirati-
one diuina vocat eū dñm suū dicēs
Dixit dñs dño in. zē. q. d. Non ē
de cōsuetudine hoīm q̄ p̄res filios
suos sibi pares vocent dños. sed
pot⁹ ecōuerso. Cū igit xps sit do-
minus dauid vt ip̄e in ps. dicit. n̄
erit ip̄e dñs eius fm hūanā natu-
rā fm quā est filius eius. igit op-
ter q̄ in eo sit aliā natura fm quā
est dñs eius. z illa est tm̄ diuina. z
p̄ consequēns ip̄e est ver⁹ de⁹. Item
quā dauid illd̄ dixit tūc messias nō
dum erat hō. quō ḡ dñs ei⁹ fuissz
qui nō dū erat. igit oportet fm in-
terdēm pphete in xpo ponere aliā
naturā. s. diuinā fm quā erat dñs
eius. ¶ Nota de expōsitōne illius
[Dixit dñs dño meo] zē. [Domī-
nus] sēz p̄r [dixit] filio suo. s. xpo
[dño meo] nō fm naturā d̄ semī-
ne meo sumptā. sed fm q̄ patris
est sempitern⁹ fili⁹ [sede a dextris
meis] id ē in eq̄litate diuinitat. fm
q̄ deus. in portioribz bonis inq̄n-
tū homo p̄ oībz creaturis. [do-
nec ponā inimicos tuos scabelluz
pedū tuoz.] i. donec oēs rebelles
tibi subiugauerō volūtaria subie-
ctione. s. vt credant te verū deus z
homīnē. vel coacta subiectōe vt in
die iudiciū puniti saltē credāt in te
Et dicit Remigi⁹ q̄ ly [donec] pro
infinito capīt. vt sit sensus. inimici
tui in eternū subijciēnt pedibz tuis

Et p̄missis infert christ⁹. [Si er-
go dauid vocat eum dñm quō fili-
us eius est.] q. d. Oportet fm aliā
naturā christū eē filiū. et fm aliā
dñm eius. Subdit euāgelista con-
futat oēs phariseos z dicens. [Et ne-
mo poterat ei respondere verbū]
Chryso. Cum dñs faciebat mira-
cula calūniabant dicētes. In beel-
zebub demone principe demonio
rū facit. Cum autē aliqd̄ de pphē-
tis assumit sicut hic illi⁹ veritati n̄
poterāt f̄sistere n̄ r̄ndere [neq̄an-
sus fuit quisq̄ ex illo die cū apli⁹
interrogare] Siluerūt ergo n̄ spō-
te sed quia nō habuerūt quod di-
cerent. Et quo patet q̄ interroga-
tio eorū fuit ex intentione mala et
nō ex desiderio discēdi. quod si fu-
isset nō timuissent eū post illā que-
stionē silem amplius interrogare.
Quō christus fm diuinitatem et
humanitātē sedeat a dextris p̄ris.
Vnde in tertia pre sūme sc̄i tho.
q. lviij. Et vide in fm̄one de ascen-
sione dñi.

De eadem dñica
Sermo. Lxxij

Oliges do-
minū deum tuū zē

X Notandum q̄ bu-
ius p̄cepti doctores et sancti mul-
tas dant expōsitōnes tamē in sen-
tentia nō multū distantes. Ex il-
lis sanctus Tho. secūda secūde. q.
xliij. vnam elicit satis rationabilē
Vnde notandū q̄ per illa tria q̄
hic posita sūt i p̄cepto et p̄ quartū
alibi additū dñs innuit oēs anie-
vires et oīa q̄ in hōie sunt z oīes
opationes eius extiores z infiores

Dñica .XIX. post trini.

et totā hoīs vitā quā et totā vult
in se p dilectōez ordinari. Et ideo
dicit sanct⁹ Tho. p cor debet in/
telligi voluntas. Quia sicut cor
est pncipiū oīm motuū corpaliū
ita volūtas est pncipiū oīm mo/
tuū spūaliū. Tria aut sūt pncipia
actuū nroꝝ q mouent a volūrate
scz intellect⁹ qui intelligit p men/
tez. vis appetitiua interior q signi/
ficat p aiaꝝ. et vis executiua exteri/
or q significat p fortitudinē. sicut
addit Dñs. vi. seu p vites prout
addit Mar. xij. siue p vires sic ad/
dit Luc. x. Sic g fm eū nobis pci/
piū vt tota nra intērio feratur in
deū qd est Lex toto corde. Iet q in/
tellect⁹ nū subdat deo qd Lex tota
mēte. Iet q appetitus nū reguletur
fm deū qd est Lex tota aia. Iet q ex/
terior actus nū obediat deo quod
est Lex tota fortitudie vel virtute.
vel omnibz viribz diligere deū.]
Vel sic papiū nobis Pri⁹ q deū
ex volūrate nra sic diligamus sup
oīa q nihil aliud plus deo. nec
aliqd equaliter sibi diligam⁹ et vt
oīa alia q diligimus ppter deū
diligamus. et hoc est diligere ex to/
to corde. eo q dixi p cor debz itelli/
gi volūtas. sic g hō diligit deū ex
toto corde cū volūrate sua. zc. vt
pdict⁹ est. Scdo papiū nobis q
dilectō in nobis opet et efficiat vt
ratio nra deo obediat et subdatur
p verā et firmā fidē in oīibz cre/
dēdis sine dubitatōe et sine errore
et sine supstirōnibus vt dicit Chry.
p purā cognitōez et p meditātōez
dei. pfectōnū suarū. opoz suoz.
bñficiōꝝ ei⁹. et ceteroz pntentiū ad
suā laudē et nraꝝ salutē. et hoc est
ipm diligere ex tota mēte. eo q vt

dixi p mēte debet intelligi ratio
Ita igit hō diligit deū ex tota mē/
te. qñ dilectō dei h in hoīe causat
vt rō ei⁹ zc. vt p dicit iterō. et quar/
to papiū nobis vt sic diligamus
deū vt ipa dilectō dei opet hoc in
nobis q tot⁹ appetitus nū sensi/
tiuus zc. **¶** Scdo notādus q
dictū mādātū pōt tripliciter imple/
ri. Vno mō impfecte ita q talis
totalitas excludat oīes cōtrariū
affectū. qñis nō oīes extraneus.
vt qñ dilectō sic possidet hoīez q
in eius intellectu. in eius volūrate
in eius appetitu sensitiuo et in exte/
rioribz opibus nihil est cōtrariū
dilectōi dei et pceptis eius. quāad/
modū sūt moralia. qñis multa
sūt illis extranea ad dilectōez. vt
carneales affectōnes. inutiles cogi/
tatōes zc pcta venialia. et h fit cuz
hō aliqñ de deo cogitat et de diui/
nis rebus. et eū diligit ppter se et
sic supra omnia vt nihil aliud sibi
plus aut eq̄liter et nihil vult qd sit
diuine dilectōi cōtrariū. Et illa im/
pletio pcepti oīibz mādātū est.
quilibet em vtes rōne tenet aliqñ
et ad minus diebus festiuis qbus
tenemur vacare diuinis et potissi/
me diuinis et pncipalib⁹ fm scotuz
et adā de deo cogitare et eū pdicto
mō sup oīa diligere et tenetur age/
re nūq aliqd dilectōi cōtrariū. et
ita implet pdictū mādātū. etiā in/
cipiētes et ipfecti imo oīes iusti
etiā q cōez ducūt iustā vitā. sicut q
viuūt fm pcepta licz nō seruēt cō/
silia vt qui viuūt in seculo in curis
huius mūdi solliciti p diuicijs ac/
quirēdis. custodiēdis et expēdēdis
et cū delectatōe vtunt rebus pñi/
bus pmissis et non p̄bitis. vt in

Sermo

delicijs in abis et portibus. in molibus stratis. in preciosis vestibus. et viuunt in necessario. **S**ecundo modo implet perfectus ut cum homo tota vita sua ad hoc deputat et totum suum studium et conatum ad hoc ponit ut deo placeat et sibi totaliter uniatur. ita ut non solum aliquando etiam frequenter et quantum potest vita patitur intellectus suus eleuatur pura fidei dei contemplationis et diuinitatis perfectionis mandatorum dei ac innationis rationabilium beneficiorum et quod nobis exhibuit creatorem et redimendos et quod nobis exhibet gubernandos. ac exhibiturus est glorificationem. et mediteretur gaudio vite. iocunditate celestis patrie et omnium celorum felicitate. Et ut voluerat non solum aliquando. sed ut frequenter quantum statum potest vite admittit in se eliciat intellectus actum dilectionis super omnia et quicquid homo vult aut diligit totum in deum referat vltimate. et ut omnes affectiones hominis et desideria ac omnes exterioriores operationes sunt regulate secundum dei voluntatem et eius precepta. Et illo modo potest etiam in presentis vita impleri et impletur non ab omnibus iustis sed a perfectis qui non solum viuunt secundum mandata sed etiam seruunt consilia eo quod propter deum cauere sibi non solum ab illicitis et prohibitis. sed etiam voluntarie abstinere ab aliquibus licitis et permixtis quod occupatio animi impediunt actuale motum eius in deum. ut sunt sollicitudines circa diuitias. cure seculares. delicie in delicatis abis et portibus et veneris actibus. et quantum non tenet homo sub pena peccati mortalis ad hoc quod sic frequenter et feruenter intellectu et voluntate eleuetur in deum. tamen quanto hoc frequenter et feruenter facit. tanto predictum preceptum perfectius et totalius implet secundum intentionem

LXXIII

tionem dei precipientis que est ut homo deo totaliter uniat secundum omnes vires anime et corporis et totam vitam suam. Et dixi notanter quantum status presentis vite patitur. quod corpus quod corruptum aggrauatur anima et terrena habitatio demeretur hominem multa cogitationem et ideo non potest homo in hac vita continue eleuari in deum actualiter per cognitionem et amorem. quam non potest homo diu esse qui cogitet de terrenis et quando aliquando moueatur presentis motibus vel in aliquibus necessitate corporale vel alium defectum incidat dei dilectionis et cognitionis remittitur aut ad tempus totaliter interrumpitur. **T**ercio modo implet perfectissime. ita ut totalitas excludat ab homine omnem affectum contrarium dilectioni et etiam omnes extraneum actum interrumpentem. et taliter potest solum impleri in patria. ibi enim intellectus cognoscit deum per claram et intuitiuam visionem diuine nature continuam et sine intermissione. nec aliud cognoscit nisi deum et ea eodem modo quod rite et rationabiliter in deum referent et voluntas secundum totum suum posse et semper sine intermissione actualiter deum diligit super omnia et est perfecte conformis diuine voluntati et legi sine discrepantia et obliquatione ab illa et erit ita de omnibus alijs viribus. etc.

Dominica. xix. post trinitatis
Sermo. Arxiij.

Ascendens
Iesus in nauiculam transiit
trauit et venit in ciuitatem
sua. **M**atth. ix. **M**atth. x. **M**atth. x.
ascendens in nauem ut scilicet per nauigium de
terra genesarenorum rediret in galileam ubi illuc ierat veniens in ciuitatem

Dñica .XX. post trini.

suā]. i. i capharnaū. ibi em̄ factū ē
hoc miraculū. vt dicit Math. ij. Di
cit aut capharnaū ciuitas dñi. nō
qz fuerat ibi natus. aut cōceptus.
vel nutritus. s; vt dicit Nicola^o de
lyra. Capharnaū fuit pñcipalis ci
uitas galilee. Nazareth vero vbi
xps fuit cōceptus et nutritus est.
aut qddā opidū vel vic^o respectu il
lius ciuitatis. Et ideo dicit Caphar
naū ciuitas xpi sicut ciuitates prie
dicuntur illoz q in ppinquis villis
cōmorant. vñ fm̄ alios dicit ciuitas
dñi. qz tūc qñ fuit in pñcipio pñdi
catōis sue dñs multū ibi moraba
tur et multa miracula ibi fecit [Et
ecce offerebāt ei palitici lacēre in le
cto] Et Marc. ij. Porritores euz
p turba n̄ possent intrare ad xpi p
sentiaz de tecto dom^o submiserūt
eū in loco añ xps. qd fuit magnū
signum fidei eorum. propter qd se
quit [Vidēs aut iesus fidē illoz]
scz palitici et offerētū aut palitico.
cōfide fili remittūt tibi pctā tua.]
licz em̄ puulis dimittātur pctā in
fide aliena vt offerētū. nō tñ adul
tis dimittūtur nisi in fide ppria et
actuali. Et dñs curaturus corpus
pus curauit aīam vt Beda dicit et
in b̄ facit dñs ad modū periti me
dici q pmo aufert causas egritudis
et postea intēdit curatōni. infirmi
tas aut hec inflita fuit paralitico
ppter pctā sua. Et ideo xps pmo
remouit causas infirmitatis. s. di
mittēdo pctā et postea curauit euz
et ita infirmi añ corpālē medicinā
āmonēdi sūt de penitētia et emen
datōe vite. et amoto pctō qd sepe
est causa morbi cōsequenter amoue
atur effectus. et ne manēte pctō nō
p sit corpālīs medicinā sicut cū fer

nū manet i vulnere. **B** Et nō
ta q fm̄ Nicolaū de lyra infirmi
tas corpālīs aut alijs talis defe
ct^o infligit alicui a deo multis de
causis Prop^o pñci punitōes pñci
sed nō ppter ipius purgatōes. et ta
lis infirmitas est qddā pambulū
pene gehēne. et sic inflita est hero
di. Vñ Actuū. xij. dicit Q^o p^o cussit
euz angelus dñi eo q nō dedisset
honore deo et cōsūptus vermib^o
expirauit. Et eodē mō fuit de pha
raone q p flagella induratus est.
Secūdo mō infligit ad pcti cōmissi
purgatōes sicut nabuchodonosor
amētia septē ānoz Dan. iij. Et si
milit Marie magdalene veratio
demonuz. Et maria sorore moysi
lepra ppter murmuratōes cōtra
moysen Num. xij. Tercio mō non
ppter pctm̄ cōmissū. s; ad gloriā
dei manifestandū sicut de ceco na
to dicit Job. ix. Quarto mō ppter
hūiliatōes ipius neim supbia ele
uet. sicut Paul^o dicit de seipso. ij.
ad Ebo^o. xij. Ne magnitudo reue
latōnū. et Quito mō pp^o alicui^o
pbatōes et patiētie declaratiōes. vt
patz de Job. vers^o. Job pbat. incli
nat paulū. sese māifestat In ceco.
purgat mariā et punit herodē. [Et
ecce qddā de scribis]. i. in lege peris
tis [dixerūt intra se] cogitādo hic
blasphemāt. [blasphemare nāqz
est deo aliqd attribuire qd soli nō
cōuenit. aut ab eo remouere qd si
bi cōuenit. aut attribuire creature
qd deo ppriū est. Ipi aut iudei pu
tabāt xpm̄ esse purū hoīez. et ideo
cū dixit [Remittūt tibi pctā tua]
putabāt eū blasphemare. Ebrist^o
aut redarguit eos pbādo duplici^o
q sit deus. et q ideo nō blasphem

inaret Et pmo pbar b ex illo quia
noscit cogitatōeseoz z secreta cor
diū q̄s cognoscere p certitudine so
li deo p̄p̄iū est. ppter qd̄ dīc̄ euā/
gelista. [Et cum vidisset iesus cogi
tatōes eoz dixit vt qd̄ cogitar̄ ma
la in cordibz v̄ris. s. false imputan
do mibi blasphemā. q. d. implici
te. cadē potētia q̄ cogitatōes v̄ras
intueor possū et hoibz p̄ctā dimit
tere Scdo hoc idē oñdit sanādo
paliticū. et p̄ impiū tāqz p̄p̄ia vir
tute qd̄ est eiūsdē potestatis et so
lius dei z p̄ctā dimittere. Licz em̄
palisis virtute nature possit curari
aliqn̄. nō tñ subito vt hic factū est
necita p̄fecte vt bō iā sūme infir
mus sanet vt statim possit porta
re lectū in q̄ iacebat. Dicit igit̄ [qd̄
est faciū dimitunt tibi p̄ctā tua.
[an dicere jet dicēdo facere] surge
et ambula. j. q. d. Equalis potesta
tis est vtrūqz. qz vtrūqz diuine vir
tutis. Cōsequenter cōcludit virtutē
sue diuinitatis p̄fecte. d. [Vt aut̄ sci
at̄ qz filius hoīs habet p̄tēz in
terra dimitte dī p̄ctā jv̄ de. et nō
vt bō pur⁹ [tūc ait palitico. surge
tolle lectū tuū et vade in domum
tuā. Et surrexit et abiit in domū
suā Glidētes aut̄ turbe] ex insolito
visu [glorificabāt deū q̄ dedit po
testatē talē hoibz] Exq̄ fm̄ glosaz
paret qd̄ nec de xpo plenā cogitati
nē habuerūt qz purū hoiez crede
bāt se sup̄ alios hoīes esse et posse
et hāc p̄tatem a deo accepisse. Vel
fm̄ Nicolaū de lyra [vidētes tur
be timuerūt] imponere sibi bla
sphemā [et glorificauerūt deū q̄
dedit talē potestātē]. s. xp̄s q̄ est vir
tus dei patr̄ [homīnibz] idest ad
salutem homīnum.

Unica. xx. post trinitatis
Sermo lxxv.

Smile fa

Actū est reg. ce. hōi regi
qui fecit nuptias filio
suo Math. xxi. **N**ota qd̄ in
regno celoz de q̄ euāgelīū loquit̄
erāt boni et mali. et ideo non vita
eterna p̄ ip̄m intelligit̄. sed ecclia
p̄nt̄ seculi. Et ideo p̄ p̄mā p̄tē euā
gelij dñs dat intelligere p̄mittunt
statū ecclie. et in scda p̄tē statū ip̄i
in fine mūdi. et est sensus qd̄ ecclia
militās q̄ ad p̄ncipale negociū fa
ctū in ecclia. s. qd̄ ad incarnatōis filij
dei. et etiā ad hunc statū p̄mittunt
et similiter finalē similis est negocio
illi de quo pabola in euāgelio loq̄
tur que posset fieri p̄ hominē re
gem. z ita p̄ regnū celoz h̄ p̄ns ec
clesia sicut in alijs loc̄ scripture de
signat. dicēte Breg. i ome. Sepe i
sacro eloq̄o regnū celoz p̄nt̄ ep̄is
ecclesia dī. Vñ i alio loco dī. Mit
ter fili⁹ hoīs āgelos suos z d̄ regē
ei⁹ colligēt oīa scādala. Et qz i bti
tudie etna nō sūt scādala q̄re p̄ re
gnū p̄ns ecclia intelligit̄ [Rex iāit
ille est de⁹ p̄r] q̄ fecit nuptias filio
suo [qn̄ p̄ incarnatōis mysteriū i ip
s⁹ filij p̄sona diuinā naturā z hu
manā copulauit i x̄giali v̄ro tāqz
nuptiaz illaz p̄doso z mōdissimo
thalamo. Vel qñ ei p̄ incarnatōis
mysteriū scām eccliaz fide et cha
ritate sociant̄] **N**ota qd̄ he nuptie
fuerūt solēnissime Prio rōe nūcij
s. angeli annūciāt̄ Scdo rōe dñi
p̄pant̄. s. tot⁹ trinitat̄. Tercio rōe
spōsi. s. filij dī. Quarto rōe spōse q̄
fuit natura hūana assūpta Quīto
rōe thalami i q̄ celebrabāt q̄ fuit

Dñica .XX. post trini.

uterus virginis [Et misit suos suos
os vocare inuitatos ad nuptias]
Inuitati ad nuptias fuerunt iudei.
qbus data fuit lex in q facta est p
missio de incarnatõe christi. vt De
nes. xlii. Et Deutero. xviij. Serui
aut q missi erāt fuerūt pphete qui
clari denūciauerūt ea q de chri/
sto obscuri in lege posita sūt aut
q hortabāt iudeos expectare chri/
stū et intēdere in eū fide et opibz
bonis. sed [nolebāt venire]. i. no
luerūt hīs prophetaz obedire. vt
patz in libris Reg. et palip. Sic g
p seruos missos intelligunt pro/
phete q p dixerūt incarnatōis my/
steriū. vt cū veniret xps cōformis
prophetis ipi iudei ad ipm et ad
has nuptias ei p fidem venirent
Sed vt subdit. Ad hanc vocatōez
prophetaz [noluerūt venire]. i. i
christū noluerūt credere. dicit inf
linearis glo. **D** Motandum
q longe ante xpi aduentū de p p
phetas z scripturas nūciavit tē/
pus in q christus nascitur esset.
vt patet Genes. xliij. vbi patriar/
cha iacob moritur dicit inf cete/
ra filijs suis. Nō auferet sceptrū
de iuda z dur de femore ei donec
veniat q mittēd ē z ipe erit expe/
ctatio gēniuz. Qd impletū est tpe
herodis ascalonite sub q dñs na/
tus est. Et Dan. ix. determinat nūe
rus annoz q adhuc restabat vsqz
ad xpi aduentū. Et licz dicāt iudei
xpm nō esse nec fuisse messia tñ p
pter illa z alia silia testimonia scri/
pture cogunt mlti eoz. vt dic Nī/
colaus de lyra. Et ego a plibz eoz
audiui q messias tūc nat⁹ sit qn/
do templū iacob et hierl'm destru/
ebantur p romanos. Sed dicunt

q nondū sit mūdo reuelatus. Et
cū vbi sit qrit. Dicūt aliq q sit vi/
uens cū angelis sicut vixit moy ses
cum deo. xl. dieb⁹ in monte synai.
z expectat ibi voluntatē dei d ostē
dendo se mūdo. Alij dicunt q sit
vltra montes caspios expectas p
ceptū dñi d liberatōe populi. Alij
dicunt q vadit p mundū tāq le/
prolus fm illd Ysa. liij. Et nos re/
putauim⁹ eū qsi leprosus zc. Quo
usqz ex pcepto dñi appareat in tē/
tute ad liberadū pplm ex fuitute i
qua est. z sic d alijs figmētis hmoi
frivolis et volūtarijs. Silz de p
sacrā scripturā z pphetas pñda/
uit locū in q naceret christus. vt
Michae. v. vt qvictur⁹ essz man/
suet et i paupate. vñ Zachar. ix.
Ecce rex tuus venit tibi mānētus
z ipe paup. pñciavit quoqz mira/
cula q opatur⁹ erat. vñ Ysa. xxxv.
Deus ipe veniet et saluabit nos z
tūc apient oculi cecoz et aures sur/
doz patebūt. tūc saliet claudus si/
cut ceru⁹. Et Ysa. xliij. Dedi te i fe/
dus populi in lucē gentiū. vt ape/
rias oculos cecoz z educas de con/
clusiōe vincros de domo carceris
sedentes in tenebris. Postreō p/
nūciavit modū moriendi xpi. scz
quō moritur⁹ esset. vt qz in hūili/
tate et patientia ex pre christi. et in
maxima crudelitate ex pre iudeoz.
occidentū. vñ Ysaie. liij. Sic ouis
ad occisiōem ductus est. zc multa
q ibi ponunt. hec em omia sē ma/
nifeste impleta in christo dño. z i
ipo solo. quare ipi manifestū per/
hibent testimoniū q ipe est vere
messias. Et omnia predicta et a/
lia similia ad hoc de domino deo
pennunciata erant in scripturis vt

cognosceret et eum recipere fide et amore salutem fieret. **S**ed dicit euangelium. Ipsi autem venire ad nuptias et in christum dominum credere noluerunt. propter quod littere misit alios seruos. scilicet qui de populo nudaerunt aduersum christum ut iohannem baptistam et etiam discipuli christi erant a christo missi in omnem terram. ciuitatem et locum quem ipse venturus erat. Luc. x. d. Dicite in uita. scilicet iudeis. Ecce praedictum meum pavi. id est doctrinam iusticie et misericordiarum scripturarum ex omnibus prophetis ordinari uel uitam eternam in christo omnibus praeparauit et aperuit quem in eum credunt et opera bona quae ad fidem pertinent usque in finem. Et ecce thauri mei. id est patres noui testamenti crediderunt et tam firmiter quod pillo multa passi sunt et aliqui mortui et bona opera pro uino harum nuptiarum adipiscendo usque in finem operum sunt illos constituti illorum exempla sequimini. Thauri mei et altaria mea occisi sunt. propterea thauros intelliguntur patres veteris testamenti. unde Gregorius in omelia. Luz ex promissione legis acceperunt quatenus aduersarios suos odij retributione percuterent. ut ita dicam quod erant nisi thauri qui inimicos suos uirtutis corporis cor non feriebant. per altaria quae sunt aues domus alite et impinguate significant patres noui testamenti qui per gratie pinguedinem terrenis desiderijs ad sublimia contemplationis suae penitus subleuantur. Sicut autem talia ad lasciuia in conuiujs occidi solent ut coram inuitant ad mensam ponant ut inde reficiant. Ita sancti patres tam noui quam veteris testamenti qui missi ad praedicationem dominice incarnationis sacramenti multiplicem persecutionem prouulerunt mores et do-

ctrinam sequimur. Unde Gregorius in omelia. Thauri mei et al. m. occisi sunt. Iacobi dicat. patrum praecedentium mores aspiciate et remedium uitae uere cogitate et opere uestrorum. quia si aliquid uobis ad sanctae uitae exempla deficit. uidetur in posterum patrum utriusque testamenti gestis repiri posse. non enim aliquid ad sanctam uitam pagendam uel fidem saluandam nobis impossibile credamus cum tale in aliquo iporum inuenimus. Et hoc est quod dicit. b. Gregorius. Thauri et altaria mactati memorerat. quia omnipotens deus cum uerba audire nolumus adiungit ut omne quod impossibile credimus tanto nobis ad sperandum fiat facilius quanto per hoc transisse et alios uidimus. Uenite ad nuptias. secundum Chrysostomum. Non pedibus. sed fide et moribus. scilicet credere diligendo et operando. Illi autem neglexerunt et abierunt alius ad uillam. alius ad negotiationem. reliqui uero tenuerunt seruos eius. et cottidie illa affectos occiderunt. Gregorius. In uillam ire. est labori terreno imoderate incumbere. In negotiationem uero ire. est actionum secularium lucris inhiare. quando igitur alius interius labori terreno alius mundanis curis huic deditus misterium incarnationis perscrutari et finem illud uiuere dissimulat. quod ad uillam uel negotium pergit uenire ad nuptias regias accusat. Reliqui autem tenuerunt seruos et cotidie. et ad lasciuia uerum est de principibus et maioribus populi israel qui tam antiquas prophetas quam modernos apostolos qui praedicabant incarnationis misterium cottidie multis affecerunt. et nonnullos occiderunt sic dominus eis improperat. Mat. xxiij. di. Ecce ego mitto ad uos prophetas et sapientes. etc.

Dñica .XX. post trini:

Et nota q̄ inter iudeos q̄ xpm̄ in carne veniēte nō receperunt triplex genus distingui potest. Pri/ mi sūt populares q̄s terrenarū re/ rus occupatō sepat a xpo et intelli/ gunt p̄ illos q̄ dicūtur missi in vil/ lam. Scđi sunt sacerdotes q̄ sola avaricia ducti ip̄s reape noluerūt et intelligit p̄ illū q̄ ad negotiatōz accessit. Tercij vero sūt q̄ odio vel inuidia in mortē xpi et discipuloz malignati sūt. et intelligit p̄ illos de q̄bus dī. [Reliq̄ vero te. s. zc.] Et illd̄ est qd̄ dīc̄ Lhry. sup̄ Mar. Per occupatōez ville populares iudeoz significat q̄s mūdi dile/ ctio sepat a xpo. p̄ negotiatōz aut sacerdotes ceterosq̄ repli mīstro s̄ significat q̄s lucri obreū veniētes ad ministratōz legis et templi aua/ ricia sepat a fide de q̄bus nō dixit q̄ malignati sūt sed neglexerunt. qui aut odio aut inuidia xpi cruci fixerūt illi malignati sūt. Sequitur in lra. [Rex aut cū audisset iratus ē. Un̄ Hiero. Qñ iuitant ad nu/ ptias ragebat opa clemētie hoīs nomē appositū est. qñ aut ad vlti/ onē venit hō sileet et rex tm̄ dicitur [Cū audisset] p̄ eundē facti suos nūcios cōtemni et p̄ sanguis effu/ sionē pphetarū ap̄loz et martirū eo mō q̄ ad cayn dictū est Glor̄ s̄a guis fr̄is abel clamat ad me de terra. [Iratus est] Lhry. Ira in/ do nō pprie s̄z transūptiue dī. tūc em̄ irascit qñ vlciscit [Et missis ex/ ercibus suis pdidit homicidas illos et ciuitatē illoz succedit] s̄m Hiero. et Lhry. Ad lram p̄ exerci/ tus missos intelligim̄ romanos sub duce vespasiano et tyro q̄ occi/ sis populū iudeoz p̄uaticaricē suc

cēderūt ciuitatē. s̄m vero Grego. p̄ exercitū intelligūt angeloꝝ agmi/ na. dicit em̄ sic Angeloꝝ agmina s̄f̄eratus reḡ n̄ri [missis q̄ exer/ citibz] extinxisse homicidas dī. qz in om̄ibz eis iudiciū p̄ āgelos exer/ cet [homicidas q̄ pdidit. qz pse/ q̄ntes etiā īf̄emūt] et citatē eoz luc/ cedit [qz eoz nō solū aie. s̄z et caro in q̄ habitauerūt eterne gehēne flā/ ma cruciat. Et qz vt ait Gregori⁹: Rex q̄ se iuitatē cōtemni cōspicit filij sui nuptias vacuas nō habe/ bit. pp̄ qd̄ sequit̄. [Tūc ait seruis suis] s̄. apl̄is et eozū seq̄cibz [Nu/ ptie q̄des pate sūt] i. omne sacm̄ incarnatōis est pactū. vtp̄ute xpi natiuitas. passio. resurrectō zc. S̄z iudei [q̄ sūt inuitati] p̄m̄ et etiā vocati p̄ xpm̄ et ap̄los [Nō fūerūt digni] i. nō credebāt se dignos. id̄ circo [ite ad exit⁹] viarū. [Ubi s̄m Hiero. et Remigiu p̄ exitus viarū intelligunt diuerse secte gētiliū q̄ nō erāt in via mādatorū dei. ad il/ las em̄ gentes iuerūt apl̄i iudeis nolētibz xpi fidē reape. sicut habe/ tur Actū. xij. dicentibz paulo et barnaba ad iudeos. vobis opre/ bat p̄m̄ loq̄ verbū dei. sed qm̄ re/ pulistis illud et indignos vos iu/ dicastis eterne vite. ecce p̄uertimur ad gētes] et q̄tq̄ iuenerit vocate ad nuptias [ad fidē sine p̄sonarū acceproel et egressi serui ei⁹] de iu/ deal in vias] i. ad om̄es hoies cu/ iuscūq̄ status. cōditōis aut modi viuēdi extiterit. [Cōgregauerūt oēs q̄s inuenerunt bonos et malos] **S**piceres Inter hos qui fo/ ris sūt etiā boni inuēti sūt. Rñdet̄ q̄ hec dīna bonoz et maloz pōt̄ p̄mo intelligi sic. q̄ añq̄ p̄ ap̄los

vocarent ad fidē fuerūt boni sicut
de cornelio legīt Actū. x. Vel p
bonos intelligunt illi q an vocati
onē vivebāt fm rectitudiez iudicij
naturalis de qbus loquit aplūs
ad Rōm. i. Eū em gētes q legem
nō hnt naturaliter ea q legis sunt
faciūt ipi sibi sūt lex. p malos aut
illi intelligūt q an vocatōez vi
uebāt cōtra rectū dictamē natura
lis rōnis. Vel fm Grego. intelli
gunt q post vocatiōez z fidei susce
ptiōe sūt in ecclia boni et mali p
miscue Et ita ipa qlitate puiuariū
onidit q p has regis nuptias pns
ecclia designat in q cū bonis z ma
li cōuiuūt. Boni etiā nufq sūt so
li nisi in celo et mali soli nufq nisi
in inferno. Nec aut vita q inter ce
lū et infernū posita est sicut in me
dio subsistit ita vtrarū prium ci
ues cōiter recipit Et implete sunt
nuptie discubētij glo. interlineal
qz crediderūt q qd pordiat erant
ad vitā eternā. Sequit scda ps in
q ad modū pphetaz loquit de fu
turo tanq sit pteritū. d. Et intra
uit rex vt videret discubētes Jb ad
scdm aduētū ei de die iudicij ad
discernēdū merita singuloz Et vi
dit hoies Jp vnū hoies intelligunt
oēs q in malicia sūt sociati. siue to
tus cetus maloz nō vestitū veste
nuptiali J. i. charitate fm Grego.
Un dic ipē in omel. Intra ei ad
nuptias. sed cū nuptiali veste nō
intra q in scā ecclia xns fidē ha
bet sed charitatē nō habet. recte ei
charitas vestis nuptialis vocatur
qz hāc i se cōditor nō habuit cū ad
ecclie sibi sacrade nuptias venit. so
la qppe dilectōe dī actū ē vt ei vni
genit mētes sibi electozū hoim

vniret Un ipē i euāgelio Joh. iij.
loquit. Sic deus dilexit mūdū vt
vnigenitū. J. zc. Et subdit Nos su
mus fīes q in nuptijs verbī dei
discubim. qui iā in ecclia habita
mus. qz scripture sacre epul pasci
mur qui pūctā deo eē eccliaz gau
dem. Sz ecce rex ad nuptias in
gredit in die. iudicij et cordis nrl
habitū cōtēplat et ad eum quē tūc
charitate vestitū nō inuenerit dic
[Amice Jp fidē. sz nō amice p opa
tōz] Quō huc intraſti nō hīs veste
nuptialē J. i. charitates. [at ille ob
mutuit] Micro. In tpe em illo n
erit loc excludit. excludit nec ne
gādi facultas. cū oēs angeli z mū
dī ipe testes sint pctoz Grego. qd
dici sine gemitu nō pōt. in illa di
strictōe vltie increpatōis omne argu
mētū cessat excusatiōis. qppe qz il
le foris increpat q test cōscie intus
aim accusat [Tūc dixit rex mīstr].
Ligat manibz et pedibz J pedes sē
affect. manus opa. z hec ligabunt
in morte i iudicio piculari. vel in
fine seculi in iudicio vniuersali. qz
tūc nō erit apli facultas hūuolē
di vel opandi. pp qd dic Grego.
Hic ligant man z pedes p discre
tiōz snie q mō a pūis opibz ligari
noluerūt p melioratiōez vite. Vel
fm Origenem. Tunc ligat pena
quos modo a bonis operto ligat
culpa. Pedes em qui iam negli
gunt egruz vilitare. Manus que
nihil indigētibz tribuūt ab om
ni opere iam ex voluntate ligant
tur ex vicio tunc inuite ligabun
tur in supplicio. [Mitte cum i
tenebras exteriores.] Unde bea
tus Gregorius. Interiores qppe
tenebras dicimus cecitates cordis

Dñica .XXI. post trini.

exteriores & tenebras eternā no-
crem damnatōis. Tūc igit dānat⁹
q̄q̄ nō interiores sed in extērio-
res tenebras mittit. q̄ illic inuit⁹
p̄iāt in mortē damnatōis q̄ hic
sponte cecidit in cecitatē cordis. ibi
erit fletus et stridor dentium. Et me-
rito fm Bre. uellit dentes stride-
ant q̄ de edacitate gaudebant. illic
ocli defleāt q̄ illic p̄ illictras concu-
piscētiās versabant. q̄tinus singu-
la q̄q̄ mēbra supplicij subiaceāt
q̄ hic singul' vicij subiecta fuebāt
[Multi sunt vocati] ad fidē [sed
pauci electi ad vitā] Et h' mlti sunt
electi sed isti omēs pauci dicunt p
cōparatōē ad istam magnā multi-
tudinē dānādoz. Sicut em̄ zī ec-
clesia multitudo bonoz pua ē per
comparatōē ad multitudinē ma-
loz. Propter h' Aug. sup ps. xxv.
cōparauit eccliam auenē in q̄ gra-
na pmixta cū paleis valde paucio-
ra sunt q̄ palee. imo sic latitat sub
paleis vt quasi nulla videant' vsq̄
auena ventilabit.

Dñica. xxj. post trinitatis.

Sermo lxxvj.

Rat quidā
regulus cui fili⁹ iſirma-
bat capharnaū. Joh. iij.

Nota fm Chryso. Dicit⁹ est
regul⁹ q̄ fuit de familia regis he-
rodias vel celaris. habēs tūc in iu-
dea aliquā prātē. q̄ depuratus ad
custodiā galilee manēs i caphar-
naūz q̄ fuit metropol' ei⁹ [Hic cū
audisset q̄ iſus venit a iudea i ga-
lyleā abiit ad eū et rogabat eūz vt
descēderet z sanaret filiū ei⁹. incipi-
ebat em̄ mori] fm Theophilū h

aliq̄ntulū credidit in xpm p p̄f mī-
raculū in chana factū de q̄ audire
rat q̄uis nō pfecte cognouerit ei⁹
diuitatē. potuit enīz esse q̄ crederet
christū esse puz hoīem sed tū pro-
phetā et dei amīcū. et iō licz crede-
ret q̄ posset sanare filiū suū sic po-
tuit cōuētere aquā in vinū. z sicut
pphete mltā miracula fecerūt. exq̄
eius diuitatē nō nouit credidit q̄
h' nō possz facere nisi corpāl' pre-
sens esset. sicut et helizē nō potuit
suscitare filiū sunamitis i absētia
quem tū suscitauit in p̄ntia. z ideo
petijt vt descēderet capharnaum.
Et impfectōē fidei ei tarditatez
ad credēdū dñs redarguit. iō seqt'
[Dixit ḡ iſus ad eū. Nisi signa et
p̄digia videritis nō creditis] cū tū
ille crederet. q̄ em̄ salutē filio suo
q̄rebat. pculdubio crederat. Notā-
dum q̄ in xpo sunt due nature. s.
diuina q̄ ipse semp est. sp̄ fuit z erit.
i mo necessario nō mutat'. Alia est
hūana quā ex tpe assumpsit z sibi
vniuit in casto vtero intemperate &
ginis. **I**scō notādū q̄ di-
uina natura ē vbiq̄ z in omī crea-
tura p essentiā p̄sentiā et potentiā
dicente dño Hiero. xxiij. Ego celū
z terrā impleo. sicut h' declarat ma-
gister pmo sniaz di. xxvij. p mul-
tas scripturas. z sic xps dñs fm
diuinam naturā est vbiq̄ et i omī
re. sed fm humanā naturā tūc nō
erat nisi i vno loco in q̄ ipm regu-
lus etiā vidit. et mō fm hūanā na-
turā nō nisi i celo z sub sacro. pōt
poni exemplū fm phos. Alia ē idi-
uisibilis z tota in q̄libz pre hūani
corpis etiā fm scrōs. Silr Augu.
in epla ad Hiero. de origine anie.
z allegat mgt' vbi supra. dicit. sic.

Et allegat mgt vbi s. dicit sic. *Alia*
p oēs pñculas corpis tota adest
simul nec mior in mioribus nec ma
ior in maioribus. Et etiā diuina na
tura est tota in omni re zc. Itē aia
licet eadez sit in pede vel manu. vt
pute visione zc. Itē Buerrois po
suit vnū intellectū in omibz et ita
ille intelligit aliqd in me qd nō in
te. Sic intelligamus pporō nabi
lit de xpo dño q vbiqz est. s. hūa
na natura nō vbiqz est. sic visio n
est in pede. et sic etiā hūana natu
ra nō est xpo vbiqz vnita s. tñ in
certis locis. Ex istis patz rñsio ad
qñtionē Brego. ad quā etiā ipse rñ
det Querit mgt vbi s. Quō xps
insit omibz. z q tñ corpaliū rez
in qñtōibz nō cōtaminat Rñdet
q illd frivolu est qñre nec rñsioe
dignū. cū etiā spūs creatus sordi
bz corpis etiā leprosi vel quōcū
qz polluti in qñari nō pōt Sol qz
radios suos sine sui pollutōe effū
dīt sup loca et corpa nō solū mū
da sed etiā imūda z sordibus ferē
ta. s. qz cōtactu hoies ac qdā alie
res inficiunt. solis vero radij ipol
luti et cōtaminati ea cōtingētes cri
stūt. Nō est gmirandū si essentia
diuina oīno simplex icōmutabilis
oīa replet et oībz creaturis essen
tialiter inest. nec tñ cuiusqz sordi
bz cōtaminat. Et post pauca Si
ergo visibilia mūda inuisibilibz
imūdis cōtingi pñt et nō cōtami
nari. qzro magis inuisibilis z incō
taminabilis veritas. Et hec est sen
tentia Aug. in de agone xpiano q
rñdet. d. Nementote qd perit et
apte cognosceris qz in fide dubita
uit. p. pofat nāqz vt descēderet et
filii suū sanaret. carnalē gpnitaz

dñi qrebat q p spm nūqz de erat.
min⁹ g de illo credidit quē nō pu
tabat posse salutē dare nisi pñs essz
et corpe. Si ei pfecte credidisset p
culdubio sciret qz nō esset loc⁹ vbi
nō esset de⁹. salutē g filio perit et
tñ in fide dubitauit. qz eū ad quēz
venerat potentē ad curādū credi
dit et tñ mortēti filio absentes esse
putauit Sequitur dicit ad eū regu
lus Dñe descēde pulqz moriat fi
lius meus I Chryf. Budi qliter ad
huc xpm trahit qñ nō posset cum
post mortē suscitare Et vt Brego.
dicit Dñs q rogat vt vadat q nō
desit vbi iuitatur indicat in hoc q
solo iussu salutē reddidit qui solo
nūti omia creatur. p. p qd sequit.
[Dicit et iesus Glade filius tu⁹ vi
uit.] pfecte sanitati restitutus est
R. Et dicitis tripliciter q⁹ de pben
dit infidelitas pño in b q in xpo
supposuit defectū pñtie in omi lo
co. qz rogauit eū descēdere ac si nō
esset vbiqz Scdo defectū potētie
dicēs [pulsqz moriat] ac si nō possz
eū suscitare. Tercō defectū scie. qz
credidit xps ignorare infirmitates
pueri. Et b at q xps nō descēdēdo
s. iubēdo sanitatē filij sui predicat
remouet a regu'o impfectiōz fidei
q nō credebat xpm corpe absentes
posse filio pferre salutē. z ideo sub
dit euāgelista [Credidit hō fmo
ni quē dixit illi iesus s. m glo. Cre
didit xpm xbo sanasse filiū cū dic
[Glade filius tu⁹ viuit Et ab h.]
Chryf. dicit Credidit sed nō integre
sive sane Nota q dñs aliquñ ad sa
nādos morbos aut suscitādo mor
tuos corpaliē accessit vt Math.
xiij. ad filiā pñcipis Et Joh. xi. ad
lazaz. et b ideo vt corpe suū tanqz

Dñica. XXII. post trini.

diuinitatis organū et deo plenū virtuosū donar. Aliqñ aut in ab sentia sanauit. vt seruū cēturionis **M**atth. viij. Et filiam chananee **M**atth. xv. et hic filiū reguli vt o/ scēderet se deuz esse qui omnibus pñs est z cui oia ad nūm obediūt zc. Querit hic cur dñs nō inuita/ tus vt iret ad suū cēturionis pro/ misit se iturū. d. Ego veniā et cura bo eū vt habet **M**atth. viij. Et in uitarus a regulo ad ppriū eius fi liū descēdere recusauit. Rñdetur fm **L**hry. qz ideo qz cēturio firmi orē et pfectōzē habuit fidē de xpo vt patet ex xpi testionio q de eo di xit. Amen dico vob non iueni tā/ tā fidē in israel. Et ideo eius fides fuit roborāda et nutrienda qd fie/ bat p hoc q dñs benigne respon/ dit se iturū et sanaturū eius seruū et etiā manifestāda fuit ad alioz informatōz sicut et manifestabat p hoc q dño. d. Ego veniā et cura bo eū cēturio rñdit Dñe nō sū di/ gnus zc. Sed regulus impfectaz habuit fidez. nesciebat em q dñs absens corpe possz sanare. vt ergo dñi virtutē effectū cognosceret nō descēdit. sed corpe absens eius fi liū sanauit. fm **G**rego. in omelia rñdet q dñs attēdens in regulo tpalē potētā et diuitias ne videre tur talia honorare ad ei? filiū ire recusauit. attendēs verō in cēturi/ onis seruo naturā ne ipm despice re videret ppter paupratē. ppe con ditionē seruile dixit se iturū ad eū informans ex hoc hoies ne ppter diuitias honorarēt psonā. ppter paupratē aut fuitutē despiciāt na turā ad dei imaginē factā in q nul la supbia rerū dñt et imprudentia.

qz multonens ppter tpsalia hono ramus indignos. et ppter inopiaz despiciamus innocētes. vide de **B** Grego. in omel. 2. **C**irca **B** notādū q vt dicit. s. **T**ho. secūda scē. q. lxiij. Honor ē qddā testio nū virtutis. ppter qd dicit. i. ethi. Honor est exhibitio reuerentie in testionū virtutis. Et vt dicit scūf **T**ho. scda scē. q. cū. Hmōi testi/ fica tō corā homibus q nō vident cor sed solū fieri p aliqua exteriora et sensibilia signa vrpute sicut euz. aliquis ore pñciat excellētiā alte rius vel factis et gestib. vt sunt in clinatō vel genuflexio. zc. vel exte. rioribz rebz vt sūt exteniorz z mu nerū oblatō vel bñficioz collatio. **S**cdō notandū vt vult. s. **T**ho. vbi sup q duplex est virt. s. ppria et aliena. Ex pdictis patet pmo si cut etiā infert. s. **T**ho. q. lxiij. q so la virt? est debita causa honoris. nec ppter aliqd aliud pōt laite ali cui honor exhiberi. ppter qd **A**re/ sto. dic. i. Eth. q honor est ppriū p miū virtutis qsi exhibetur honor in q nō est virtus vel excellentia. p pua vl' aliena tūc est falsū testimo niū et exhibet honor ei cui nō de/ bet honor. Scdō pz q h rōe. ppe virtutis pncipaliter hō sit dignus vt vult **A**resto. iij. ethi. cū dic **S**o li boni sūt honorādi. tñ vt dicit. s. **T**ho. etiā rōne aliene virtutis ho mies honorādi sunt si sūt mali in qzū gerūt psonā dei et cōitaz cut pficiunt et in ipis honorāda est su cut in imagine honorat rex. zc. sic deus in his q eius psonā gerūt. ea dē etiā rōne pntes et dñi nfi sunt. a nobis honorādi. ppter h q pti/ apāt diuinā dignitatē qui est oim.

pater et dñs. vñ Exodi. ij. dñ. No-
 noza pñem tuū et mñem tuā. zc. et
 p me ad Thi. v. Quicūq; sūt sub
 iugo serui dños suos honore di-
 gnos arbitrent. diuites aut hono-
 rādi ppter hoc q; maiores locū in
 cōitantijs obtinēt. ad hoc obligati
 vt diuitijs et potētis suis subue-
 niāt. et republicā dirigāt Et aliqui
 diuites spāliter honorādi sunt ha-
 bito respectu ad prudētiā et indu-
 striā qua iusta et recta intētiōe la-
 borātes bona sua acq;siuerūt de q;
 bus tota regio. vel ciuīl cōitas me-
 li⁹ valere p̄t Si āt aliq; honozarz
 diuitē solū intūitu diuitiaz tanq;
 diuitie faciāt ipm honore dignuz
 Aut si q; diuites z potētes hono-
 rare vt ab eis p̄moneat. aut vt di-
 ues fiat. sicut faciūt ipi adulatorēs
 et cupidi p̄ctm acceptionis p̄sona-
 ruz cōmittit. qz ex indebita causa
 honozat. ppter qd Jacobi. ij. dicit
 Si introierit in cōspectū vñm vir
 habens anulū aureū in cādida ve-
 ste. introierit z paup in habitu for-
 dido. et si intēdatis in eū q; indut⁹
 est veste p̄clara et dixeritis ei Tu
 sede hic bene. Pauperi aut dicat⁹
 Tu sta illic aut sede s; scabello pe-
 dū meoz. Nōne iudicat⁹ apd vos
 metip̄os et facti estis iudices cogi-
 tatōnū iniquaz. Dicit glo. Quicū
 q; diuitē ppter diuitias honozat.
 Sequit in lra Jam aut eo descē-
 dente serui occurrerūt ei et nūcia-
 uerūt dicētes. qz filius ei⁹ viuerz.]
 Chry. Serui obuiauerūt. non vt
 ānūciarēt solū. s; quasi estiantes
 de reliquo supflua esse christi pre-
 sentiā quē credebāt accedere. [In-
 terrogabat aut horā ab eis in qua
 melius habuerat. Et dixerūt ei. qz

beri hora septia reliqt eū febris.]
 Chry. Vide q̄liter miraculuz ma-
 nifestū est. nō em̄ simpliciter. neq;
 vti alijs cōtingit a periculo erutus
 est. sed repente et simul vt appeat
 nō esse ex nature cōsequētia. qd fie-
 bat. sed ex xpī actōne [Cognouit q;
 p̄f qz illa hora erat in qua dixit
 iesus Glade filius tuus viuit. zc.]
 Et sic certe cognouit q; ad p̄ceptū
 xpī puer sanatus erat. et non casu.
 nec virtute nature [Et credidit ipe
 et dom⁹ ei⁹ tota .i. ois familia ei⁹]

Diuitia. xxij. post trinitatis
 Sermo. lxxvij.

Simile est re-
 gnū celoz hor regi q; volu-
 it ratōnē ponere cū seruis
 suis. Matth. xviij. **M**ota
 fm Remigiū Regnū celoz est ec-
 clesia militās in q; dñs opat s; qd
 pñs pabola loquit⁹. S; [hō rex]
 xps dñs. [Serui aut sūt hoies]
 [Silē factū est regnū celoz] quia
 xps dñs opat in ecclia sua militā-
 te. Silē ei negociuz de q; pabola
 illa loq̄t qd factū ē vel fieri potuit
 p hoies regē. qz ipe dñs fm Orig.
 icipit rōnez ponere cū hoies spūalz
 qñ ania erit d corpe z pñtat⁹ spe-
 ctui ipi⁹. z cū oib; generalz i extre-
 mo iudicio. tñc ei vnūquēq; optet
 reddere rōez de cogitatōib; locutō-
 nib; et opib; dicēte aplo Ro. xiiij
 Vnusq;sq; p se reddet rōez coram
 dō. Per fūū q; dēbat. x. milia talē-
 ta fm Aug. i d vñs dñi interpretat⁹
 p̄ctōz q; oia p̄cepta offēdit. et mī-
 coriēs ptra qdlibz. Vel fm Remi-
 giū. x. milia talēta debuit q; d inūe-
 rabilib; p̄ctis re⁹ fuit. [Cum autē
 nō haberet vñ redderet.] qz null⁹

Dnica. XXII. post trini.

possit p peccō satisfacere deo salte
ad equalitā. Unde g de hoc scotū
et alios sup. iij. dist. xv. [Iussit enī
dñs su⁹ veniūdari z vxorē ei⁹ z fili
os et oīa q̄ habuit et reddi. i. ppe/
tue dānari corpe z aīa vt funs sit
malignoz spiritū et illoz duro
subiaceat dñio. Quia dīc Aug⁹. in
de q̄stionibz euāgelij Xpcū vēdi
ti est suppliciu dānari z h̄ erit in re
oibus q̄ in rōne fīda in extremo
iudicō debitorē iuenient. nūc aut
in hac vita vt dīc Chry. dñs pctōri
taz dure cōmīat⁹ est vt frī⁹ p has
minas supplicet deo et sic hāc pe/
naz euadat. Et h̄ facit sicut scribit
[p̄cidit aut seruus ille rogabat cū
d. patētia habe in me z oīa reddā
tibi illud significat p̄niam pctōri
qui derelictatur oīa pctā sua cū emē
dādi pposito et satisfactōe fī dei
ordiatōz. sequit⁹ [Misertus autē
dñs serui illius dimisit eū et debi
tū dimisit ei] Chry. Unde diuini a/
moris supabū dātiā petit seru⁹ soli
us t̄pis dilatoz. ipe maius eo qd
petit dedit. s. dimissionē et cōcessio
nem totius mutui. Et ita deus cō
trito nō solū dimittit pctā. sed etiā
infūdīt grāz. z si p̄seuerat vult ad/
dere vitā eternā. [Egressus autē ser
uus ille inuenit vnū de cōseruis su
is q̄ debebat ei cētū denarios et te
nēs suffocabat eū dicēs. redde qd
debes. Et p̄cidēs cōseruus eius ro
gabat eū. d. patētia habe in me et
oīa reddā tibi. ille autē noluit. sed
abijt et misit eū in carcerēz donec
redderz vniuersū d̄bitū] **N**o
ta q̄ s̄z Chry. inē pctā q̄ p̄mittunt
in deū sic blaspheia et hmōi. et
pctā q̄ p̄mittuntur i hoīez vt furcū
z. tāta est differētia in ḡuitate q̄z

ta est differētia deē milia talētoz
ad cētū. ino maior. vt patet ex dif
ferētia psonaz. peccans enī in re/
gē grauius delinqt q̄ peccās in co
mitē. z peccās in comites ḡuius q̄
peccās i simplice psonā certis pibz
De⁹ aut in infinitū excedit q̄libet
creaturā. igit et pctm in deū valde
excedit peccatū cōmissū in p̄xim ce
teris pibz. Nota q̄ sicut sūt tres
virtutes theologice q̄ habēt deū p
obiecto sic sūt tria vicia eis oppo/
sita q̄bus peccamus in deū. qz fī/
dei opponit infidelitas q̄ est qdaz
repugnancia et cōtēptus credēdi.
vt cū q̄s non vult xpo assentire sīc
iudei et pagani. aut si xpo assentit
nō tñ eligit ea q̄ sūt vere a xpo tra
dita sed ea q̄ sibi p̄pria mens sug/
gerit. sed spei opponit despatō vt
quādo falsestiat q̄ de⁹ pctōri pe/
nitēti veniā denegat tūc isti cōfor/
mis est despatio de bonitate diui
na et largitate. Charitati opponit
odiū dei. zc. Alia sūt peccata q̄bul
peccat in p̄ximū. Itē peccās cōtra
eū aut hō magis tenet a q̄ plura
beneficia recepit ḡuius delinqt et
ex maiori in ḡtitudine q̄ peccans in
illū a q̄ mīora beneficia recepit et
pauciora. s. a deo plima beneficia
suscipimus et maria. zc. ppter qd
itez dicit Chry. Grauiora appent
peccata i deū ex beneficio q̄ sum⁹
potiti ab ipō. fecit enī nos esse et
oīa ppter nos opatus est. z aīam
rōnalē nobis inspirauit. filiū suū
misit. celū nobis aperuit. et nos fi
lios suos fecit. Nūqd ḡ si vna q̄z
die moreremur p illo retribuere/
mus ei aliqd p̄ dignū. neq̄z sed et
b̄ rurū ad vtilitatē n̄sam p̄tinēz
Per p̄mū igit seruū ille vt dictus

fuita pñcipio. q̄ cōtra singula p̄ce
pra peccat et ira cōtra deū et pri/
mū ratōne tamē grauiorū pecca/
torū que p̄tra deū admisit dicitur
debitor. x. milia talētoꝝ. Per con/
seruū vero debitore centū denari/
orū intelligit hō q̄ tñ cōtra primū
peccat sibi irascēdo et nocēdo in cor
pore. fm Remigiū vero p̄ seruū
debitore decē milia talētoꝝ signi/
ficat ille qui quēcūq̄ grauiora pec/
cata cōmisit. Et p̄ debitore cētū de/
narioꝝ designat q̄ leuiora crimia
cōmisit. Dico. Sicut si q̄s cōmi/
sit homicidiū adulteriū sacrilegiū
Xigū seruū ille noluit misereri cō/
serui sui pro minoribz debitis de/
precanti. sed tenēs suffocat at et m/
idest acriter instabat vt debitū exi/
geret. significat peccatore cui dñs
dimisit maiora p̄cā q̄ in denz vel
in proxmū cōmisit. vel q̄ deside/
rat vt dñs ei illa dimittat et q̄ nō
vult fratri suo. dimittere minores
offensas cōtra se cōmissas. sed cō/
tra eū irā et rancore tenet. et cū pōt
vindictā in eū cū austeritate exer/
cet. **¶ Sequit̄** Vidētes autē
conserui eius q̄ fiebant contristati
sunt valde et venerūt et narraue/
rūt domio suo omia q̄ pacta fue/
rant. Remigiū Serui sūt sancti
āgeli vel p̄dicatores ecclie. vel etiā
quilibet fidelis q̄ vidētes aliquē
fratrem remissionē peccatorū ad
eptū vel de adipiscendo certū si/
cut quilibet certus est qui facit qd
debet. Vidēt quoq̄ eū nolle mi/
sereri conseruo suo. i. proximo. ex
fraterna charitate contristant de
eius malo et p̄ditione et narrant
demio nō corpore sed corde. Non
sequenter ponitur condigna pena

serui maligni cū dicitur. Tūc vō
cauit eū domin⁹ suus et ait illi. ser/
ue nequaz omne debitū dimisi ti/
bi quoniam rogasti me. Nonne er/
go oportuit et te misereri. conserui/
tui sicut et ego misertus sum tui.]
quasi diceret. Si ego dominus q̄
in nullo obligor vobis tibi p̄can/
ti dimisi tam magnū q̄to magis
tu debebas p̄seruo tuo dimittere
parū aut obligaris ratione natu/
re et ratione conditionis et rōne
precepti diuini de mutua dilectōe
Et q̄ ille seruus vt ait Chry. Et be/
neficio nō est factus melior igit di/
gnū fuit vt pena corrigeret que pe/
ne acerbitas ostēdit cū dicit.] Tra/
tus dominus eius tradidit eū tor/
toribus q̄adusq̄ redderet vniuer/
sus debitū.] Tradet eū tortoribus
idest demonibus. q̄ fm remigiū
semp ad hoc parati sunt vt p̄ditas
animas suscipiāt et in pena eterne
damnationis torqueāt. quoadusq̄
redderet vniuersū debitū.] Chryf.
Quoadusq̄ ponit pro eternaliter
Semp eū soluet et nūq̄ psoluet
quia culpa est causa pene. sed cul/
pa eternaliter durabit. igit et pena

¶ Motādū q̄ ex hac p̄cula
euangelij in qua tangit quō domi/
nus a seruo igrato p̄p̄ ingratitu/
dinē erigit omne debitū sibi dimis/
sus dixerūt aliqui q̄ in quolibz re/
ciduante in p̄ctm mortale redirēt
omnia peccata pri⁹ dimissa. ita q̄
reciduians sit debitor eiusdē pene
cuius p̄us fuit debitor añq̄ p̄cā
suerunt dimissa et cum hoc ma/
ioris propter istam nouam cul/
pam per quam reciduat. Sed
hoc est falsū et cōtra. b. Aug⁹. in li/
bro de responsionibz prosperi vbi

Dñica .XXIII. post trini.

dicit Qui recedit a xpo et alienat^r
a gra vivit hac vitā. qd nisi in pdi/
tōnez vadit sed non in illud quod
admissū ēredit neqz originali pctō
damnabit Et sup illo ps. Beati q
ruz remisse sūt inīqtates et qru te
cta sūt pctā. dic Aug^o. q tecta sunt
pctā penitētis. qz deus nō vult ea
amplius videre ad vindictā. Idez
vult Hiero. sup illo Naū. j. Nō iu
dicabit deus bis in idipm. Et p di
cta opinio est 2ra. s. Tho. in septo
sup. iij. sen. dif. xxiij. et cōtra scotuz
et doctores cōiter. Dicēdū igit pri
mo q in recidivante pctā dimissa
nec q ad culpā nec q ad penaz seu
reatū redeūt. Secūdo dicendū q
pctā dimissa redeūt tāqz circūstan
tia agguans pctm in qd recidivat
pctōz. h est dicere q pctm in qd
hō de nouo cadit gū^o ē ppf bñfi
ciū dimissionis priorz pctōrū q si
pctā nō fuissent dimissa et h ppter
duo Priō qto aliqz plura 2 ma
iora bñficia ab aliqz gūte suscipit
tāto plus obligat sibi ex lege gūtu
dinis ad gratiaz actōnes fm suuz
modū. sed dimissio pozz pctōz est
magñū bñficiū a deo gūte colla
tū pctōz. igit pro illo spāliter sibi
obligat. et p cōseqns cōtra eū ali
quid faciēs ex h amplius peccat p
ingratitude. Scdo qto aliqz re
net ad aliqd pluribz obligatōnibz
tāto grauius peccat si transgredit
sed penitēs quēscūqz penitet ob
ligat se volūtariē ad non peccādū
in postez. et pter h est astrictus le
ge diuina ad nō peccādū tā sicut aū
dimissionē pctōz. igit si transgre
ditur peccat cōtra duplicē legē ob
ligantē ad nō transgrediendū. Qz
ergo in pabola dicit [dedit eū tor
toribus donec redderet vniuersuz

debitū] J intelligit q recidivās ad/
iudicabit eterne dānatōi ppter re/
cidivā quā etiā habuissz ppter pec
cata pri^o dimissa. et habebit equa
lem penā qtu ad duratōez p rea/
diua sicut pro pīcipalibus pecca/
tis habuissz. sed nō equalē quo ad
intēsiōnē Et ita auctoritates scō/
rū sonantes q redeāt pctā omīa.
que qdē fūdate sūt in illa pabola
quaruz multas ponit mgt in. iij.
dif. xxiij. omēs ita intelligunt q ob
ligatō ad dānatōnez redit. 2 ppter
peccata prius dimissa grauior pro
illa culpa p quā recidivat q si poz
dimissio nō fuerit. Et in fine euan
gelij dñs pabolā applicat ad nos
dicēs [Sic et pī meus celestis fa/
ciat vobis si nō remiseritis vnus/
quisqz fratri suo de cordibz vris.]
Hiero. Formidulosa est sentētia
si pua fratri nō dimittimus. ma/
gna nobis a deo nō dimittentur.
Et notanter dicit [de cordibz ve/
stris] significans q nō fictā sed ve
raz pacē cū priorio habere debea/
mus peccatū eius d corde totali/
ter dimittēdo. qūis ore possum^o
eū sup pctō corripere vl etiā ope si
videbit expedire. Uñ Aug. in epi/
stola ad marcellinū tractās illud
Math. v. Ego aūt dico vobis nō
resistere malo dicit. teneat in secre
to animi patiētia cū benivolētia.
in manifesto aūt illud fiat qd eis
videt prodesse posse. sunt em pces
pra patiētie semp in cordis ppara
tione tenenda. ipsaqz benivolē
tia ne reddatur maluz pro malo.
agēda sunt etiā multa cū inuitis
quadā austeritate plectendis quo
ruz potius vtilitati cōsulendū est
qz volūtati. Et idē Augustin^o sup
ultima pīcula pīsentis euangelij

dicat. Per charitates si imponitis
disciplinas lenitas de corde nō re-
cedat. Dat. exēplū. Quid ei tā piū
q̄ q̄ medic⁹ ferēs ferramētū seuit
in vulnus vt hō sanetur q̄ si non
vuln⁹ palpat solūmodo blāde tra-
cians pditur hō. Sit ergo remis-
sio offense in corde. etiā si aliquā-
do nō ad vindictas tui sed ad cor-
rectionem proximi sit asperitas in
voce. **Nota** q̄ sup̄ius dñi
ca quinta sup̄ illud Math. v. Si
offers munus tuū ad altare. dixi
quō et quādo tenemur fratres p
nos offensuz recōciliare petēdo zc
Nūc autē dicēdū quō in remittēdo
nos habere debeamus ad fratres
qui nos offendit vel offenderunt
vel offendere conant. Pro quo no-
tandū sicut dixi dñica. iij. q̄ in pec-
cati dimissione tali sunt duo. Pri-
mū est iniuria nobis illata in cor-
pore. in rebus. vel honore. Et de il-
lo fm̄ Nicolaū de lyra sup̄ illo nō
reddere malū. Math. v. dicēdum
est primo q̄ qñq; sustinere iniuri-
antes et dimittere iniuriā. vt non
erigatur p̄ ea iusta emenda et fm̄
ordinē iusticie esset cōtra profectū
proximoz vt ip̄ius iniuriā vel
alioz. q̄ forte p̄ hoc daret auda-
cia ip̄i iniuriā. vel ip̄is alijs ma-
lis hominib; simplices opprimē-
di. Et qñ posset malicie eoz sine
periculo talio maiori malo resisti
z occurrī tūc dimittere emēdā esset
malū. et p̄ oppositū exigere eā exte-
riori ope esset laudabile et bonuz
dñi modo tamē hō habet p̄para-
tuz animū q̄ veller libenter totū
dimittere si honor dei et profect⁹
proximoz per h̄ procuraret. **Se-
cūdo** dicēdū q̄ p̄ penā vel emēdā
p̄ iniuria vel dāno illato exigēdas

ab aliq̄ estaret verisimiliter nullū bo-
nuz euenire vt correctōz delinquē-
tis vel alioz et magis timeret de
scādalo vl̄ de maiori malo suscitā-
do tūc tenet hō dimittere iniuriā z
nullā exigere penā vel vdictā. z h̄
est p̄cepti z necessitatis. **Tercō** no-
tādū q̄ citra illos cas⁹. vt. s. qñ spe-
rat de bono nec timet de maiori
malo suscitādo dimittere iniurias
ip̄i ledēt vl̄ q̄ lesit p̄p̄ deū est sup̄
erogātōis z p̄silij. illa etiā trahunt
ex brō Aug⁹. in eplā ad vicētiū do-
nastitā. Et in eplā ad marcellinū.
et fuit sup̄ allegatū. Et patet si-
naliter scda scde. q. cxiij. **Secūdo**
dimittēdū ip̄i ledēt est ira rancor
odiū vl̄ idignatō. Et illd tenet hō
dimittere si cōcepit cōtra eū q̄ iniu-
riatus est. vel q̄ actu iniuriat. siue
petat siue nō petat. q̄ tenet ex p̄ce-
pro diligere quēlibet. igit nullum
odio habere. **Secūdo** dico dimit-
tere signa rācoris nō tenet hō an-
teq̄ petat. sed si facit est p̄fectōis.
Itē cū petit aduersarius hūiliter
tūc tenet hō dimittere signa rāco-
ris. Ita dicit Bonauen. an. iij. dis.
iij. sup̄ ter. Et Richar. sup̄ codē lo-
co. Et vult Aug. in enchiridion.

Dñica. xxiij. Ser. lxxvij

Sevintes
pharisei cōcilij ierūt
et capent iesū i finōe.
Dat. xxiij. Rñ h̄ evāge. loq̄t
dñs phariseis z seniorib; ppli per-
pabolā d̄ nuptijs z d̄ indumento
sue vestis nuptial. z oñdit q̄ essent
se. ludēdi a regno dei z p̄ficiēdi in
infernū. p̄pter quod irati phari-
sei conalij ierūt vt capent iesū
in sermōe. J. s. s. posset aliqd̄ audire

Dñica .XXIII. post trini.

ab eo ex q̄ argueret ignarus vel ex
q̄ redderet hoib⁹ odioſus. ⁊ ⁊ mīe
rūt ei diſcipulos ſuos cū herodia
nis Jdic mgr in hiſtorijs q̄ tūc ve
nerat ad diez feſtū herodes tetrar
cha et adduxit ſecū milites gēiles
vlt de antiq̄s militib⁹ herodis aſca
lonite. ad huc aliqui ſuperant ⁊ iſti
dicunt hic herodian⁹. Illos q̄ cū
diſcipul⁹ ſuis miſerūt phariſei ad
xp̄m. Et vt dic̄ Lbr̄y. Qui vult aūē
capere regit rethe et q̄ vult thaurū
mactare cū nō pōt eū cū viribus
ſubiugare feriat manib⁹ ſuis eius
cervicē. Ita et illi mellicis ſermo
nibus dñs ieſū malicioſe alloq̄bā
tur ⁊ vt decipent adulatorie dice
bāt ad eū ⁊ mgr ſc̄m⁹ q̄ verax es
et vñs dei in veritate doces ⁊ nō eſt
tibi cura de aliq̄. nō em̄ reſpicis p
ſonā hominū. Dic q̄ nobis qd̄ ti
bi videſ. Licet cēſū dare ceſari. an
nō Jdic Lbr̄y. Mgr̄m eū vocāt
vt quaſi honorat⁹ ⁊ laudat⁹ ab eiſ
miſeritū cordis ſui ſimpliciter eiſ
aperiat tūq̄ volēs eos habere di
ſcipulos. Nota q̄ vt dic̄ Mgr̄ in
hiſtorijs In tpe iſto dubitatō erat
de tributo ſoluēdo romanis qui
buſdā aſſerētib⁹ pplm̄ dei q̄ primi
cias et decimas deo ſolvebat nō
debere ſolvere tributa hoib⁹. eſti
mabāt em̄ fm̄ Lbr̄y. q̄ nō eſſet iu
ſtū. **S** **¶** Secūdo notandum
q̄ vñſepe dixi pctm̄ quod charita
ti contrariat⁹ eſt mortale. Sed vt
dicit ſc̄t⁹s Thomas vbi ſup̄ q̄ a
dulator quādoq̄ cōtrariat⁹ charita
ti. Priō ratione materie vt cū q̄
laudat alicuius peccat⁹. Nec em̄
cōtrariatur dilectioni dei contra
cuius iuſticiā homo loquit⁹ et con
trariatur dilectioni proximī quē in

peccato ſonnet. vnde eſt peccatum
mortale. fm̄ illud yſa. q̄. Ele vob
qui dicitis malū bonū. Alio mo
do cōtrariat⁹ dilectioni ratōne intē
tionis. vt aliq̄s adulat⁹ alicui vt ei
fraudulenti noccat vel corpaliſ vel
ſpiritaliter. vt h̄ fecerūt phariſei.
Et h̄ etiā eſt pctm̄ mortale. et de h̄
habet Prouer. xxiij. Meliora ſt
vulnera diligētis q̄ fraudulēta o
ſcula odientis. Tercio rōne occaſi
onis. Si em̄ laus adulatoris ſit
alteri occaſio peccādi etiā p̄ter adu
latoris intētionē. et in h̄ cōſidera
re oportet vtrū ſit occaſio data vlt
accepra et q̄lis ruina ſubſeq̄tur. et
eſt ſimile ſic de ſcādalo. Si aut̄ ali
q̄s ex ſola auaritia delectandi ali
os. vel ad cuitādū malū aut ad a
liud in neceſſitate cōſeq̄ndū alicui
verbis aut factis adulat⁹ fuerit n̄
eſt cōtra charitatē. ⁊ ideo nō pctm̄
mortale ſ; veniale. et rō eſt. q̄ Au
gu. in ſermone de igne purgatorij
int̄ minuta pctā nūcrat ſi q̄s cuiq̄
maiori p̄ſone aut ex volūtate. aut
neceſſitate adulari voluerit. ⁊ ſi hō
adulādo alicui eū ſcitāt ad auferē
dū alicui ſua dicēdo h̄ ſignū stren
nuitans eſſe vel aliqd̄ hm̄ōi dicen
do. ſi p̄babiliter credit q̄ adulator
ſua ſuit cauſa ablatōnis rerū p̄ri
mi ⁊ dānificatōis eius tūc nō ſolū
peccat. ſed etiā ad reſtitutōnē tene
tur illi ⁊ c. ⁊ At illi obtulerūt ei de
narium. Et ait illis Quis eſt ima
go hec ⁊ ſuperſcriptio J Gloſa. Nō
ex ignorantia interrogat ſed vt cō
ſeq̄nter ad eoz verba cōpetenter
reſpōdeat. Et ſeq̄it⁹ Dicūt ei Le
ſaris. ⁊ Tunc ait illis. Reddere
que ſunt ceſaris ceſari. et que ſunt
dei deo. ⁊ Ceſari ſcilicet tributa

et cer
apū
ras.
die.
ſc̄s o
er ali
au. m
buer
p̄ad
abier
nter

rauit
Ma
Lbn
bis ei
cōſun
pē po
xp̄m
magi
Sed
labo
q̄ ma
funct
ra p
dom
extre
mab
q̄ p̄n
auger
tuad
p̄pter
eſt die
bus ſ
gnat
credic
vt ſup

et census q̄ sūt tāq̄ stipendia p̄n
cipū p̄ q̄bus defendere debēt ter/
ras. Et hoc etiā docet apls Rom.
dicēs [Et q̄ sunt dei reddite] dō
scz decimas et oblatōes z p̄mitas
et alia in lege cōstituta. sequit̄ [Et
au. mī.] qui fm̄ Hiero. credere de
buerūt eo q̄ eoz calliditas in tem
ptādo n̄ habuit locū [et relicto eo
abierūt] Interli. Infidelitatē pa
riter et admiratōem reportantes.

Dñica. xxiij. post trini.

Sermo Arrie

Quēte ie

su ad turbas ecce prin/
ceps vn̄ accessit et ado
rauit eū dicens. Dñe filia mea zc.
Mar. x. **N**ota ex b̄ fm̄
Chrsō. Hostes xpi nō solū ex ver
bis eius sed etiā ex opibz deberent
cōfundi cū viderēt gentis sue p̄nci
pē potentē z litteratū accedere ad
xpm̄ tā hūiliter ipm̄ adorādo. et
magnū miraculū cōfident̄ perere
Sed p̄tra d. Mar. v. q̄ filia illa
laborabat in extremis. Et Lu. viij
q̄ moriebat̄. igit̄ hic male d̄z q̄ de
functa sit. Respōdet q̄ oīa sūt ve
ra p̄ diuersis t̄pibz. qñ em̄ itur̄ a
domo recessit filia ei⁹ laborabat i
extremis. sed cū venit ad iesū esti
mabat eā mortuā. Vel fm̄ Chry.
q̄ p̄nceps dicit de morte puelle ē
augentis calamitatē. est em̄ cōsue
tudo rogantibz extollere sermonē
p̄pter mala. z ampl⁹ aliqd̄ eo qd̄
est dicere. vt magis attrahāt eos q̄
bus supplicat. Et q̄ dicit [veni] si
gnat q̄ nō p̄fecte credidit. qz non
credidit b̄ nisi cor paliter cēt p̄sens
vt sup̄ sile dictū est. sequit̄. [Et sur

gēs iesus. seq̄bat̄ eū. et discip̄l̄ ei⁹.]
Ubi dicit Remig⁹. Mirāda aut̄
est pariter et imitāda dñi hūilitas
z māsuētudo. nā mor vt rogatus
est rogantē cepit sequi. In q̄ sub di
cos pariter et p̄latos istruxit. sub
ditis exemplū obediētie reliq̄t. p̄/
latis nō instantiā et sollicitudinē
demonstrauit. vt quotiescūqz au
dierint aliquē mortuū in aīa adel
se festinēt. Tūc interponit m̄lier
sanatio cū dicit [Et ecce m̄lier que
sanguis fluxum patiebat̄. xij. ānis
accessit retro et tetigit fimbriā ve
stimenti eius. Dicebat em̄ intra se.
si tetigero tm̄ vestimētū ei⁹ salua
ero.] Remig⁹. Laudāda est huius
mulieris hūilitas. qz nō ad faciez
acceserat sed a retro. et indignam
se estimabat pedes ei⁹ tangere. nec
plenitudinē vestimētū tetigit s̄ tm̄
fimbriā tetigit. Magna etiā erat
fides m̄lieris que credidit tantam
vim esse in vestimentis xpi q̄ ad ta
ctū eoz sanaret q̄ sanari nō pote
rat p̄ medicos. q̄bus tantū impen
dit q̄ depaupata fuerit vt d̄z Lu.
viij. Fides tamē nō dū fuit p̄fecta
z cōsummata. al̄s nō dubitass̄ qñ
sciuisset q̄ ipm̄ tetigisset et q̄ cu
rata ab ipo fuiss̄. de quibus tamē
videt̄ dubitasse. cū tamē miracu
lum in se factū occultauit quous
qz a dño coacta fuit manifestare.
vt d̄z Lu. viij. Ad cōfirmatōem igit̄
tur fidei sequit̄. At iesus cōuersus
vidēs eā dixit. Confide filia. fides
tua salua te fecit. z salua facta est
mulier ex illa hora. **U** **Q**ue
rit Chrys. quare dñs manifestauit
rē mulierē illā latere volētē. z ad
hoc plures causas adducit. Priā
est ne mulier haberet remorū q̄

Dñica .XXIII. post trini.

contra legis p̄ceptus sanguinaria
rengent. ¶ Scda vt ip̄am corri/
geret. qz putabat ip̄m latere. Ter/
cio vt fide ei⁹ cūctis videntibus in
erēplū oñderet. Quarto vt mani/
festaret se oīm cognitorē. Quinta
vt archisynagog⁹ solideret ob quaz
causam eā sanauit priusqz ad filiā
ei⁹ veniret. Et vt idē dicit fidelior
fuit hec mulier qz archisynagogus.
ille enī medicū dūcebat. huic vero
sufficiebat tact⁹ fimbrie. Allegori
ce oīa q̄ de hac muliere dicunt si/
gnificant fm̄ Rabanū et Hiero.
eccliam rōe morbi quē habuit. ra/
tione modi q̄ cōualuit. z rōe t̄pis
q̄ accessit. morbus fuit sanguis flu/
tus q̄ causat in muliere sterilitatē.
ideo vocat eccliaz ex gentibz adu/
narā q̄ sterilis erat anteqz esset per
xpi grām fecūdata. Isa. xliij. Le/
tare sterilis q̄ nō parit. ¶ Dod⁹ au/
tem q̄ cōualuit fuit quodāmodo
casual. qz vadēs de⁹ sanare synago/
gā que ligē p̄ filiā p̄ncipis hui⁹. vñ
Mar. xv. Nō sū missus nisi ad o/
nes q̄ pierūt dom⁹ isrl. collegit p̄
mo ecclia ex gentibz. et postea sy/
nagogā adducet in fine. sicut p̄ mo
sanauit emorroissam. et postea fili/
am archisynagogi. Et h̄ inuit apo/
stolus ad Ro. xj. dicēs. Illoz deli/
ctū salus est gentibz. qd̄ est dicere.
ex delicto iudeoz secuta est sal⁹ gē/
tīū. sicut mors puelle fuit occasio
sanatōis huius mulieris. Vñ Act.
xij. Quia indignos vos fecistis vi/
ta eterna ecce cōuertimur ad gētes
Tēpus q̄ ecclia ex gentibz collecta
elāquit fuit tps natiuitatis z exor/
dij synagoge. qz p̄ ydolatriā dep/
uato mudo. qd̄ est lāguor ecclesie.
fuit abrahā de vr chaldeoz voca/
tus qui fuit initij synagoge. ita qd̄
idem fuit tps p̄uariatōis gētiliū
z institutōis synagoge. Et patet in
hac emorroissa q̄ tot annos habu/
it infirmitatis q̄t filia p̄ncipis era/
tis. vt ptz Mar. v. ¶ Nota qz fm̄
Ambro. in fm̄oe hec fuit martha
narrās eā beatificā xpi circa genit/
hūanum. post aliq̄ p̄missa subdit.
Dū languidū sanguis fluxū siccat
in martha. dū demones expellit
de maria. dū corpus rediuit spūs
calore p̄strinxit in lazaro. ¶
Et nota qz mgt̄ in hystoriz arcu
hanc hystoriā dicit. Sic legit̄ i hy/
storia ecclesiastica qz in eodē loco i
q̄ dñs sanauit emorroissaz facta
est statua enea habens fimbrias i/
feri⁹ insculptas. sicut dñs legitur
habuisse ad similitudinē iudeoz her/
bam quandā sub imagine crescen/
tē. que cū sui sūmita te attingit fim/
brias statue oēs curat languores.
Vñ sicut circa hūc locū allegat sā/
ctus Tho. in glo. cōtinua Eusebi⁹
ita dicit. Dicūt aut̄ hanc mulierē
maria pānea de q̄ est cesarea phi/
lippi vnde orta fuit statuisse triū/
phos insignes collati sibi bñficij
a saluatore. stabat nāqz sup altam
basim ad limina domus ei⁹. euēit
simulacrū mulieris flexis genibz
manibzqz cōiunctis q̄si p̄caretur
Ex cui⁹ opposito aliud etiā simula/
chrū adinstar viri eiusdez materie
amictū diplōide z manū x̄sus mu/
lierē extendēs añ cuius pedes sup
ip̄az basim aliena spēs plāte orta
q̄ vsqz ad enee diplōidis orā p̄tin/
gens medicina oīm passionū esse
ferebat. [Et cū venisset iesus i do/
mū p̄ncipis sa. et vi. ti. z tur. tu.
d. [Recedite] p̄ hoc qd̄ dixit [No

lice fl
nos
exce
ni b
vini
sed p
teri e
z ter
desce
ferm
Et in
oīm
libro
cter
cipiū
bilis
moz
p̄nci
stua
ri x̄p
vive
alter
glur
rū. S
fiteo
etere
rem
men
ve p
gata
cū u
ad e
ip̄i
Se
ita
mo
mu
Qu
culā
da
ad
x̄po
lib.

lite flere. Jvt habet Luce. viij. docet nos q mortuos nros nō debem⁹ excessiue flere psertim cū fuerit boni hoies. qz lig moriant mūdo tñ viuūt deo. ipos em̄ nō amittimus sed pmittim⁹. vt dicit Aug. In veteri em̄ testamēto triste fuit mori z terribile. qz tūc oēs ad infernum descēderūt. Un̄ scūs Job dīc. In fernus dom⁹ mea ē z tenebr̄ zc Et infra. iij. Ibi cōstituta ē domus oīm viuētū. Mō aut dicit Aug. i libro de visitatōe infirmoz. audacter pnūcia qz inītiū vite hoīs pncipiū doloris est. o mors desiderabilis pncipiū dolor z maloz finis. o mors oīs laboris clausula qz etiā pncipiū. qz cogitare qat tuaz beatitudinū vtilitates. Nā male mori xpianoqz n̄ ē. bñ at mori cū xpo viuere est. et qz eius bñficia iusticiēter enucleat quē xpo hoīem cōglutinat. que est finis oīm maloz. Glaleas mors dilectissima. cōfiteor qz si possem libēter te cōplecterer. libēt te gustare. vltro subirem. Mors itaqz iustis nō est timenda. sicut nec sancti timuerunt vt pz ex auctoritate Augu. iā allegata. **Y** De scō Amb. legit cū infirmaret misit comes ytalie ad eū viros qz pparent qtinus sibi ipi spaciū viuēdia dño ipetraret Sed btūs ambro. rñdens d. Nō ita inf vos viri vt me pudeat. nec mori timeo cū bonū dñm habeamus. Et de brō martino canitur. Qui nec mori timuit nec viuere cūsaui. imo mors ē iustis appetēda. iuxta exemplū Pauli dicentis ad Phil. i. Cupio dissolui z esse cū xpo. Et gentī ille pbs Tullius in lib. d senectute extulit senij propi-

vicinitatē vsqz ad mortē quā de ppinq adduxit z gaudebat cito mori spe meliorz vite. Dicit ei i fine li. de senectute. Efferrer eqdē studio ptes nros qz colui et dilexi. vidēdo nō solū qz ipē pgnoui sed illos etiā de qbus audiui et legi. z ad qz qdē pficiscēre nemo sane retrahere poterit. Quinimo si qz de⁹ mihi largiat vt ex hac etate i puerescā z in cunctis vagiam valde recusabo nec velim velut decurso spacio ad carceres a calce reuocari. Et subdit Quid hec vita habet cōmodi. qd nō pot⁹ laboris. Et paucis interpositis dīc. Nec me virisse penitet qm̄ ita viri vt nō frustra me natū existimē. et ex vita sic discedo tanqz ex hospitō. nō tāqz ex domo. cōmorādī em̄ natura diuersoz non habitādī b dedit palaciū. Opclā rū dīc cū in illud aiaz cōfortiū ce tūqz pficiscar aiaz illustriū viroz an me mortuoz. cūqz ex hac turba z colluuiōe discedā. pficiscar autē nō solū ad eos viros de quibz an dixi. vtz etiā ad Latonē meum quia nemo vir melior nat⁹ ē. Et dēte qntē ille gentīl ductu natura lis rōis spreuit p̄sentia vt iā morturus nō vellet repulescere z ad pstinā reuocari. z hoc ppter spez melioris vite. et ppter spem videndi charos suos et veniēdi ad felicem cōsociatē eoz qz fama pbritatis extulerat. Et quāto magis xpianipotissime qz in se senserūt signa prius dicta de electōe z de inexistētia charitatis nō solū timere s; et appetere debent mori amore future vite. in qua non solum videbunt quos hic caros habuerunt. sed etiam innumerā multitudinē scōz.

De penis inferni

omniū āgeloz et hominū pfectis
simoz in omni bono virtutis g/te
et felicitatis pperue. z in sup vi
debūt in mēsu bonū omipotētes
deū qui satiat omē desiderū eo
rū. Mors itaqz pctōibz est metu
enda. Unde in ps. Mors pctō/
rū pessima. qz illā mortē p mā que
est f m corpus sequit mors secūda
que est f m aiām. et eterna oibz ē
recēdenda. Unde Eccl. viij. Recor/
dare nouissima z in eternū n pec/
cabis. Et Hiero. in epla ad pauli/
nū. c. xl. Facile contēnt oia q sem
p cogitat se moriturz

De vltima dñica iam nihil. qz
et euāgelij exponit i qdragelima

De penis inferni et dñatoz
Dominica. xx. Sermo lxxx

Simile est re

Ignū celoz homi regi zc.
Morandū q f m sā
ctos principia sunt sex ex quoz q
libet z meli⁹ ex oibz simul cōstrui
pōt fideli. s. aie secura qdā muni/
tio. et tanqz mur⁹ sue maris q de
fendit et seqstrat ab omi mūdāna
dilectione. z ab incurtibz malaruz
cogitationū et rēptatōnū. Pri/
mū est discreta cognitio z cōside/
ratio infernaliū cruciatū. Scōz
iugis memoria celestīū gaudiōz.
Terciū est intuitus z mēoria ope
rū xpī et eius scīssime passionis.
Quartū freqns cōsideratio mor/
tis et incertitudis hui⁹ vite pſentis
z qz terribilis sit p mortē caro no
stra quā nūc tance amam⁹ p cuius
cōmodis tā mltas habem⁹ curas
Et addat q bō diligere z cogitare

debet statū aie sue statim p⁹ mor
tē et exitū ei⁹ de corpe. Nam inter
multa q legunt de statu a niaz p⁹
separōem a corpe et ante iudiciū
pticulare videt q inter instās pri
mū cōplere separōis aie a corpe
re z inter iudiciū pticulare eiusde
aie est internallū aliqnti tps. sicut
patet ex hystoria ordis carthusiē.
in q aie illoz saltē q p peccatis nō
satisfecerūt in qdam ambiguo et
pēdulo fluctuantes multiplicē hnt
causam tristicie et doloris actimo
ris Primo ex remiscētia pctōz cō
missoz dū āministrarēt corpa de
qbus laūt se non cōtritas in via.
aut dubitāt se nō satisfecisse p
nis zc. Existis valde turbabūt scī
entes q mō trāsiit tpus grē z pe
nitēdi z aduenit tpus iusticie z so
lū recipiēdi p his q in corpe gesse/
rūt zc. Scōdo ex hoc q sat ania se
ad iudiciū deducēda cito vbi iudi
cāda est finaliter ad infernū vl ad
celū. quod iudiciū i magna pple/
ritate et anxietate expectat nesciēs
qd de ea finalit fiat. Quintū clau
stralis custodia et monasterial di
sciplina. Sextū est terribile iudi
ciū vniuersale in fine mūdi aut p/
ticulare in vniuscuius qz morte vē
tuz. Et de hoz quolibz aliqd di
cendū est tpe suo. Et qz pſens euā
gelij in fine mentōem facit de p/
mo. s. de cruciatibus infernalibz. z
ideo de illis est dicendū. **B**
Pro q notanduz q vt colligit ex
dictis scōz doctoz. s. scī tho. sco
ti et alioz. i. iij. sniaz. Multe sūt
damnatoz pene qz mō habēt in
aiabz et ampl⁹ hēbūt post resurre
ctōem in aiab⁹ z corpi bz. Prima

est pena damni q̄ est inuolūtaria
carentia maximi boni sui. scilicet eternae
beatitudinis. q̄ licet in se nō sit dolor
aut tristitia. ip̄am tñ apphensaz p
modū tāti ex omissione ppria aut
cōmissione volūtatis maxia sequi
tur afflictō mētalis et vehemētissi
ma tristitia et grauior q̄ aliq̄ alia
infernalis pena. ppter qd̄ dicit Au
gustin⁹. Alienari a regno dei et ca
rere magna multitudiē dulcedi
nis dei taz magna pena est et gran
dis vt nulla ei possint tormenta q̄
nouimus compari. Et Lbry. sup
Math. Ponamus añ oculos q̄
ti doloris sit excludi et projici a re
gno celoz. qz vt mihi videt̄ grauior
est pena gehenna Multi gehēnaz
horret. ego vero carētiā istius glo
rie multo maiore aio. zc. Si decē
mille gehēnas ponat quis vltale
dicit quale est a gloria excludi et o
dio haberi a xpo. Scdo anime dā
nate corpibz exute sciūt nūc infalli
biliter q̄ resūptis corpibz ab igne
infernali cruciabunt̄ ppetue vero
et sensibili dolore. ex hac cōsidera
tione ignis infernalis p modū eis
nociui certissime future cruciant̄
nūc mētali ter maximo timore et
horrore. Et hec est scōa eoz pena.
¶ Tercō q̄libet dānatus maxime
diligit se affectōe cōmodi. valde ei
vult sibi bonū cōmodi. et ex hoc
intēse appetit vti libertate potētie
sue moriue vt possit se pro libito
mouere et pntē facere cuiusq̄ cor
pi. et qz scit se ptra hāc suā affectōz
esse ppetue a diuina volūtate alli
garū igne infernali tanq̄ molestis
simo carceri. et illi horribili societa
ti demonū et hoim dānatoz. ex q̄
in eo itez sequit̄ vehemēs tristitia

Et hec ē tertia pena. ¶ Quarto ex
eadē affectōe cōmodi et amore sui
ip̄e dānatus maxime desiderat p
sua volūtate cōsiderare nūc s̄ aut
illd̄ vt sibi delectabile fuerit et pla
citū. et maxime desiderat quietaz
cognitōez sui. intātū etiā q̄ vt dic
scor⁹ in vlti. q. xli. Si dānat⁹ possz
stare in queta cognitōe sui ppe
tua et nō determinaret̄ ab alio ad
hoc vel illud. ip̄e reputaret se bñ
beatitudie naturali. et ita maxime
in suūpius q̄seceret cognitōe. Luz
ergo cōtra illud intēsus desiderius
ab illo impedit̄ et scit se sic ppetue
impediēdū. sequit̄ in eo maxia tri
sticia q̄ est nūc quarta pena. impe
dit̄ aut̄ ab hoc desiderio p hoc q̄
a diuina volūtate determinat̄ ad p
petue intēse cōsiderandū terribi
mū infernū. acerbissimū ignē. ca
rentiā eterne beatitudinis. et carētiā
taz excellentis boni qd̄ adipisci po
terat et sua culpa amisit. ppter vi
lia bona huius seculi. et ppter mo
mentaneas delectatōes. ¶ Quito
q̄uis dānati nō videant̄ intēitine
gloriā brōz ita vt distincte cogno
scant qualis sit glia eoz. tñ ad au
gmētū miserie eoz sciūt brōs esse
in qdā inestabili glia. de q̄ iterus
valde turbant̄ propter b̄ q̄ ip̄i il
laz amiserūt. et etiā ex inuidia dolē
de gloria bonoz. et qz ita in eis v
get odiū et liuor inuidie q̄re vellēt
nullos esse brōs sed esse om̄es mi
seros. et cū sciāt se nūq̄ ad beatitudi
nez posse ptingere. nec aliq̄s a bti
ne posse amoueri. et hoc sequit̄ ite
rū in eis magna tristitia et nimia
tristitia et animi amaritudo prop̄
quā dētibz suis fremūt et in seip̄is
tabescūt vehemēter et cōfundunt̄.

De penis inferni

miserabiliter et hec est quinta eorum pena. **S**exto damnatus apertissime nolat peccata sua in quibus finaliter decessit et scit se pro illis perpetue puniendum ex quo sequitur in eo remorsus conscientie et intencissima displicentia de ipsis non quod ibi nestra et contra deum facta. sed quod impeditur ut propter commodum et causa tam intolerabiliter inani. et illa est sexta eorum pena quam dicit vermis conscientie. eo quod mirabiliter perpetue punit et rodit conscientiam sic materialis vermis rodere solent carnem. Et ultra si aliquid putabatur damnatos habituros in corporibus suis materiales vermes qui eos perpetue affligerent eorum carnes rodendo sic ignis affligit veredo secundum quod scriptum est Iudith. Dabis ignem et vermem in carnes eorum. Et Eccl. Undicuta carnis ipsius ignis et vermis. imo dicit doctor quod in inferno non solum erunt immundicie elementales de quibus postea dicitur. sed etiam diuerse species verminum horribilium ut serpentes. ranarum bufonum. et ceterorum animalium terre. aqua et aeris atrocium pro varietate penarum ibi diuersis pro disparitate culpe infligendorum. propter quod ut dicitur quidam. Aliemittit species ibi esse poterunt in pena eternaliter sic metallo ardentis fluminis vel fontes ut auari bibant ibi aurum liquidum propter quod iniuste si ibi usurpadum meruerunt infernum. et ita de alijs. **S**eptima eorum pena est tenebre interiores quam tenebre interiores secundum Gregorium. sunt cecitas intellectus quam aie secundum doctores non omnino ceciderunt secundum intellectum. sed aliqua cognoscunt. illa tamen sola quam faciunt ad augmentum damnationis et cumulum penae. et ita ista cognitio non erit eis ad consolatores sed ad omnimodam desolationem. et spiritualiter post iudicium ita comprehensum erunt et absorpti tristitia et nimio dolore ut non liceat eis aliquid delectabile cogitare. **O**ctava eorum pena est illud grande malum. scilicet voluntas eorum a deo deserta et in malicia obstinata. et a suo fine ultio tota auersa ut non possint bene velle et continue male velit. puniunt enim sunt omnino affectione iusticie. et derelicti sunt ardentissime affectui commodi sine propter bene esse. et ideo interitissimam habent displicentiam de vehemeter cruciatu infernali pene quam tam extreme contraria est ipsorum ardenti affectui. et quod desperauerunt de termino ipsius tormenti. ideo agitati spiritu impatientie surgunt in continuo murmur. odium et blasphemiam omnipotentis dei sic eos punientis. et nunc est in eis blasphemia cordis. sed post corporum resurrectionem erit in eis perpetua blasphemia cordis et oris. propter quod dicit Apoc. xvi. Est uenerunt homines estu magno et blasphemauerunt verbo domini hominibus praeferentibus super has plagas. ubi dicitur glo. In inferno positi quis sciat se pro meritis puniri dolent tamen quod deus tanta potentia habet ut eis plagas inferat. **N**ona eorum pena est tenebre exteriores de quibus in principio euangelio dicitur. ut sunt tenebre exteriores corporales causare ex defectu luminis in loco inferni. Ubi notandum quod. scilicet Thome. in fine. liij. dicit In inferno sunt lux et tenebre tamen et tali modo put maxime spectant miserie damnatorum. est enim ibi ignis ferulentis. turbidus. et quasi fumosus ut nihil possit ibi clare et perspicue sed solum sub quidam vmbrositate videri. et habet talis ignis aliquid luminis ut aliqui ibi videant sed solum illa quam dolor et tristitia cordis ingerit

per
di
ne
ad
ser
ant
ob
Qu
m
tinu
re
erit
sit
p
ign
tr
am
pun
ppe
us
fer
er
dul
rie
men
ra
pas
er
ter
dan
ere
bil
po
em
digi
ign
hoc
ign
solu

rere possūt et aīam torq̄re. Ideo dicit Ysido. de sum. bo. Ignē gehē ne ad aliud lumē habere dicimus ad aliū nō habere. Lucebit em̄ miseris ad augmētū penaz vt videant vñ doleāt. z nō lucebit ad consolationē ne videāt vñde gaudeāt. Quidā etiā causas tenebrarū inferni dicūt esse cōmassationē et cōp̄sionē corpm dānatorū q̄ ppter multitudinē ita replebūt locū inferni vt quasi nihil ibi maneat transparens et lumē puiū. ¶ Decia pena erit post resurrectōē totius cōp̄o. sicut ex aīa et corpe cruciat⁹ ac sempiternū supplicū in feruētissimo igne in q̄ ppetue torq̄bunt sine detrimento et corruptōne corpm et eternaliter dolebūt sine interitu z amissione vite et sic sp̄ erunt vt sp̄ puniant z ppetue viuent vt sint in ppetua morte. De h̄ loquit̄ cesari⁹ us. d. Quō trepid⁹ et male cōsci⁹ sermo poterit explicare cū cepit in expiabilis caro et infecta pctis mendulla seuis gehēne estib⁹ penetrari et more feruentiū ac decoq̄ntiū metalloꝝ inextinguibili ardore tota hoīs substantia int⁹ infūdi et depascentib⁹ flāmis corpa atqz aīas ex pte cōsumi. z ex pte nutriri vt inter medios igniū globos natura dānata det pabulū et accipiat incrementū. Et q̄ acerbi⁹ et intolerabile doloꝝ illud causet in dānato pōt nūc qlibet faciliter pp̄edere. si em̄ aliq̄s nostrū debet nūc solū digitū et ad modicū tps tenere in igne cogitet quantus esset sibi ex hoc dolor zc. Et quia tunc erit in igne incompabiliter calidiori z non solū ad tempus sed in ppetuū. et

nō solum cū digito. sed cum toto corpore. et nō solū affligetur et ardebit exterius in corpore. sed ignis penetrabit omnia mēbra eius immo et viscera et etiā medullas ossium suorum et quecunqz totius corporis quātumcūqz occulta. et nō solū erit in inferno ignis vehemētissime calidus. sed etiā erit ibi aqua vehemētissime frigida. vt sic idem damnatus patiatur a summe contrarijs. Juxta illud Job. Trāsiunt ab aquis niui⁹ ad calores nimii. ¶ Et Afflicti in inferno erūt tñ ignis et aqua. Sed vt vult. b. Basilii⁹. In vltima mundi purgatione fiet quedam separatio in elementis. vt quicquid est purum et nobile remaneat superius ad gloriā beatorū. quicquid vero est ferulentum ignobile imūdu⁹ et spurium ex omnibus sterquilis njs et feditatibus post finale iudicium inuoluat reprobos et cum eis descendat in infernum ad ipsoꝝ perpetuā penam. et hoc ideo vt homines qui in hac vita optimis et electissimis effectib⁹ et fructibus elementorū abusi fuerūt vilissimis eorū fecibus et sterquilinis que ex elementis fieri solēt in inferno crucientur. Et quis describere posset omnia mala miserum statum damnatorum cum nihil sit i ipsi⁹ nec erit qd nō sit eis materia tristitie. Quis etiam cogitare poterit horrorem et abominatōnem regionis istius et carceris infernalis quam regione om̄nibus elementis sorbibus repleta sulphurea flamma incendē ferorem facit spirare intolerabilē.

De penis inferni

Multis stulti homines et excecati hec parvipendunt et pro nihilo ducunt. Et verbalibus quod illa tam amare in posterum lugenda nunc rideant reputant. et quod bus pus expianda erunt quod credenda. Et quavis innumerabilia sint mala illius eterne miserie. et sint inestimabiliter gravia. hec tamen pauca ex eis sic dixi. Primo propter hoc ut nemo parvipendat istam rem. nec aliquis nunc rideat de illo malo postea tam amare desinendo. sed ut destitute sciamus et noscamus quod inestimabile est malum illius eterne miserie. et ut cognoscentes diligenter caveamus ne propter presentes incontinentias delectationes incidamus in illud intolerabile malum. Secundo propter hoc ut timor quem nobis incuteret de beata memoria et cognitio illius miserie sit nobis munus et quoddam adiuvamentum ad totalius resistendum omni temptationi. Cum enim homo temptatur aut sentit se inclinari ad aliquam iram vel vindictam. luxuriam. gulam. invidiam. avaritiam aut aliam iniustitiam. si tunc distinet cogitare predicta mala damnationis eterne quod posset esse quin incurret sibi tantum timorem sui quod citissime in eo omnem temptationem extingueret. Sunt ergo homines nunc scienda. nunc sunt se dule ante mentis oculos statuenda. quod ut a principio dixi finem sanctos in eis quod homines alliciunt ad bonum et retrahunt a malo. unum est interminabilis cruciatus damnationis eterne et omnium malorum quod includit mors illa perpetua tam corporis quam anime. cum ei homo talia distinet noscitur. et attente ac frequenter meditat. necessario incutitur sibi timor sui. **T**ibi notandum quod duplex est timor penarum damnationis eterne. Primus non est bonus nec

laudabilis aut meritorius vite eterne ut cum homo timet penam illam ex hoc quod si bi mala sunt nociva et penales et si homo propter tale timorem solum servit deo ut quod cavet peccata et fiat mandata. id est iunat. orat. et facit cetera. homo bona opera solum propter hoc ut evadat illa supplicia eterna quod timet. quis sic mandata servare. deo servire. et peccata vitare solum ex tali timore disponit homines aliquid modo ad bonum in quantum humiliter cum ad opera de genere bona. et tollit sibi consuetudinem peccandi. tamen quod sic deo fuit ex solo timore nullum mercedis propter vitam eterne. **T**unc exemplum ponit zylbel. in li. de condictionibus virtutum. **P**rimum de latronibus quod videntes thesauros custodes plures et fortiores se et paros in more et captivos eorum si thesauros invaserint. nulla gratia debet si non fuerint. nec aliquid meriti est eis a furto homines abstinere. **S**ecundum exemplum Si navigantes et naufragii sibi imminere videtes pro eo quod navis eorum nimis onerata est si navis exonerare volentes preciosa in mare precipiunt reputat nemo eis ad virtutem largitur vel aliter ad meritum. **T**ercium exemplum. Si latrones insectari se videtes a satellitibus. iamque se persequentes vel persequendos ab ipsis et propter homines metum solum sarcinas furivas abiciunt. non ex hoc eis aliquid gratia datur. nec aliquis dicet eos propter hoc aliquid meruisse. **Q**uartum exemplum de parvulis quod propter solum metum flagellationis dimittunt facere aliqua mala et faciunt bona non eis regravat. sed ut vulgo dicitur. et gerit ferule. sic predicto modo deo solum fuerit regravari non deus. sed magis supplicio infernali propter quod solum mala dimittunt et bona faciunt.

Alius timor gehēne bon^o lau-
dabil^{is} et meritor^{us}: vt cū hō timet
damnatiōes. nō solū qz sibi mala
sed plus ppter h^u q p eam hō sepa-
tur a deo. qđ caritas maxime refu-
git. et ppter hoc quia ipa includit
pctā. s. odiū dei et alia p q de^o offē-
ditur qđ itez caritas ifugit q omni
no noller offendere dilectū. et etiā
ipa cōtrariat multis bonis p que
hō recte ordinaret in deū. De mor-
te z qbusdā mortē cōcernētibz ap-
plicari p̄t hec maxia pueniēter ad
dñicā. xliij. p̄dicādo de vno ex sex
p̄dictis ex qbus fideli aīe zc. s. de
crudatu gehēne dictū est in dñica
xx. vt supius continet. De scđo. s.
de gaudijs celi et bonis eterne be-
atitudinis dictū est in die omniuz
sanctorū. De terribili christi adue-
ntu ad vniuersale iudiciū dictū ē in
secūda dñica aduentus. **N**
Nunc dicēdū ē de quarto. s. d. mor-
te. ppria. de incertitudine vite. z d.
horrore corpis p̄prij post mortē.
z de ceteris ad hoc ptinentibz. qz
meditatio vtilis est hōi vt timore
corruptus hic mala caueat vt bēa
mereat expiri. **P**ro q notādū q
p̄dictoz meditatio valde valz ho-
mini ad cauendū pctā z resistēduz
temperatiōibus. Nam auariciā re-
primit. voluptates eriguit. hono-
res cōtēnere facit. et ifrigidat totā
carnis p̄pagē. **U**nō dī Eccl. viij. In
oibz opibz tuis memorare nō
iustitia tua z in eternū nō pecca-
bis. **E**t Diero. i. epla ad Paulinū
in fine. Facile cōtemnir oia q sp se
cogitat eē moriturū. Et ergo ad cu-
stodiā hoīs cōtra pctā z ad incita-
rōes etiam hoīs ad maiore feruo-
rem operum bonozū expedit. si

bi vt sepe apud se meditet^{ur} **D**is ca-
ro fenū. et oīs glia eius tanqz flos
agri q hodie floret et cras in cliba-
nū mittit^{ur}. Et cogitet quō. nihil est
certius morte. et nihil incert^{ius} ho-
ra mortis. ita vt nec homo horā si
bi certitudinal^{iter} pmittere possit vt
in exemplū capiat hō iuniores. se-
fiores. saniores. doctiores. san-
ctiores. quos oēs abstulit dñs. et
aliqñ mō iproposito et iprouiso. z
quare. nisi vt inē causas ceras vna
dicat in terrore nobis z exemplū.
vt iuxta amonitōem saluatoris si-
mus sp z vbiqz pati mori. et sem-
p viuamus tanqz cras morituri si-
m^{us}. **S**cđo cogitet hō. mors au-
fert vitā p̄sentē in q solū hō pōt sa-
tisfacere p peccatis et mereri vitā
eternā. z ergo cogitet qz necessariū
sit sibi vt sit freqns in opibz bonis
ne forte cito moritur^{us} vita puetur
eterna aut pfectōe meriti. **T**ercō
expedit homi ad custodiā sui zc. vt
sepe cogitet statū cadaueris sui p^{er}
mortē. et dicat apud se fm doctrīā
beati Augu. in meditatiōibz suis
Ecce statim z qz scit vtrū hodie vt
cras claudunt oculi mei ad interi-
ora capitis reflexi. quoz sepe va-
nis et pniciosis vagatōibz delecta-
bar. tacebūt tenebris horredis ob-
ducti q mō p luce gaudent vanita-
tes haurire. patebūt aures replen-
de vermibz q mō detractōis vocel
z seclares rumores dānabili iocū-
ditate suscipiūt. Stringent^{ur} dētes
miserabiliter obserati quos sepe dis-
soluit edacitas. putrescēt nares q
nūc varijs odoribz delectant^{ur}. squa-
lorē fetida labia horrebūt q stulte
cachinno freqnter dissoluta gau-
debāt. Ligabit^{ur} lingua tabida sanie

Meditatio 6. Aug.

De penis inferni

q̄ sepe ianes fabulas pferebat. Ar
tabit guttur z venter seaturiet &
mibus q̄ varijs escis crebro diste
tus fuit. tota illa cōplexio siue cor
pis dispositio. cuius sanitati. cuius
comoditati. cuius voluptati om̄is
pene cura inuigilat in putredinez
z vermē. et postremo in abiectioni
mū puluere dissoluet. z vbi tūc e
rit supbia mea. aut qd̄ pderit mi
hi. Vbi ceruix erecta. vbi iactantia
verboz. vbi ornatus vestitū. varie
tas deliciar. vbi pulcritudo corpo
ris. vbi viuacitas sensuū. vbi diui
tie multe. vbi honores seculi z p̄si
dentie. certe mors totū aufert z ve
lut sonū euanescent z suū amaro
rē miserimū reliquit. z nihil me
sequitur nisi opa mea fm̄ quoz q̄
litate recipiā p mercede bona aut
mala. Cur ergo his nūc inuigilo.
cur circa ista sollicitor. cur nō spūa
libus insisto eternaliter duratur.
¶ Quereret aliq̄s ēne licitū de
liberate timere mortē et desidera
rare lōgā vitā. Et dico notāter de
liberate. qz naturale ē timere mor
tē et amare vitā. et talis naturalis
horror non est bonus aut malus
moraliter sicut nec ceteri p̄mi mo
tus. Et pculdubio vidēdū p̄mo q̄
mors p̄uat hominē bonis nature
vt sunt pulchritudo. fortitudo mē
broz. agilitas. sanitas. sensuū viua
citas. Itē priuat oibz oblectamen
tis q̄ hō fm̄ qnqz sensus in hac vi
ta cōsuevit habere. Spoliatur etiam
oibus bonis mūdi. q̄ sunt diuitie
honores. gl̄ie. p̄sidentie. Nihil em̄
hō hinc trāsiens secū portat. Vñ
ps̄. Non ei cū moriet accipiet oīa.
neqz descēdet cū eo gl̄ia dom̄ ei.
¶ Si q̄s timet mortē et deside

rat longā vitā solū ppter hoc qm̄a
mors spoliatur cū bonis p̄dictis in
q̄bus delectari velle: erit timor
eius malus z inordinat. qz proce
dēs ex iordiato amore quo nimis
adheret p̄sentis vite bonis in q̄bo
indebite delectat. est z vltim⁹ dele
ctari velle. et ideo ea timer amitte
re. Et de talibz sic delectabilibz p̄
sentis seclī affectatis verisimilit̄ p̄
sumit q̄ nō curaret de bonis futu
re vite si de p̄sentis vite bonis co
piā cū valitudine corpis ppetue ha
bere posset. nunq̄ em̄ sibi poneret
terminū vite. sed sicut nūc p̄p̄a
mors et delectatōnem p̄sentis vel
lent viuere sic p̄ annum post. x. et
sp̄. Sicut autē velle p̄tēari p̄ntē vite
bonis et nō curare bonū patrie et
ne nisi in q̄ntū p̄sentia nō p̄nt sem
p̄ et eternaliter haberi est vnus de
signis eterne reprobatōis q̄ solent
cōiter enūerari. **¶** Scdo notādū
q̄ mors etiā p̄uat hoīem vitā pre
senti in q̄ datū est hominibus p̄ bōa
opa mereri vitā imortalē. dolere
p̄cā. et satisfacere de penis p̄ dolo
res p̄niales. quoz neurz. erit in vi
ta aīe post mortē corpālē. qz p̄ p̄
sentē statū meritorū agēdi et fru
ctuose penitēdi ponet hō ad statū
rigorose iusticie. z ad statū recipiē
dū solū mala aut bona q̄ meruit.
Et q̄bo p̄mo p̄z p̄ciositas hui⁹ vi
te in q̄ hoīes sic p̄nt penitere d̄ pec
catis et mereri vitā eternā. p̄p̄ qd̄
aīa īfernū aut purgatorū expta si
ad h⁹ vite statū p̄ diē regredi pos
set baud dubiū p̄ oībo regnis aut
bonis delectabilibz mūdi hui⁹ re
cipet illd̄ p̄uū t̄pus i q̄ de facili re
gnū celeste mereri possz. z oīz pe
nā p̄ penis exoluere. **¶** Scdo patz

q̄ dignerephēdēda sit stulticia eo
rū q̄ tā p modico ducit q̄ eis tps
hui⁹ vite inuulz trāsit. in q̄ possent
tāta bona merēdo obtinere ⁊ peni
tēdo tāta mala futura euadere. s.
pēas inferni et purgatorij. ¶ Ter
cio p̄z q̄ cuilibz xpiano cauēdū ē
ne sua culpa moria i maturus. ⁊ si
bi notabilz p̄ntē vitā breuiet ior/
diare viuēdo supfluis cibis aut po
ribus aut alijs idebitis delectabi
libz vlt̄ indifferētis ⁊ excessiuis exina
nitōibz. Quia dicit Hiero. Nō dif
fert vtrū puo vel magno tpe te in
terimas. tal enā se puat cōplemē
to pfectōis cū sibi abbreviat tps i
q̄ pficere possit ⁊ mereri. et puat p
rimos pfectu quē ex eo pseq̄ pos
sit. ¶ Quarto p̄z ex dictis q̄ bonū
⁊ laudabile ē mortē refugere ⁊ lō
giorē vitāz appetere. si hō b̄ faciat
solū ex dictis causis. vtpote p̄mo
q̄z timer se nōdū sufficiētē p p̄c̄is
pnigz egisse. Scōo q̄z diuiti⁹ viuē
do p̄t ampli⁹ mereri ⁊ maiorē glo
riā i celo vt dan⁹ videat deū. intē
si⁹ deū amet. et pfecti⁹ eū eternalz
laudet. ⁊ neglecta recōpēfare. Ter
cio vt dona grē ⁊ nature sibi p̄ces
sa adhuc exercēdo alijs pficiat ad
salutē. q̄lit fecit br̄us martin⁹ qui
moritur⁹ dixit. Dñe si adhuc sum
pp̄lo tuo necessari⁹ nō recuso labo
rē. Sic etiā ap̄ls dixit ad Phil. j.
Exortor et duobz. i. moueor ad ap
petendū q̄ nō p̄nt sibi b̄si. desiderij
habēs dissolui p mortē corpālē et
esse cū xp̄o. Multo magi meli⁹ il
lud videt p me pmanere aut i car
nel. diuiti⁹ viuere necessariū ē pro
pter vos. Et b̄ sit scōm dictū p rñ
siōe ad dubiū. ¶ Tercio dico
q̄ quis hō licite desideret imo co

net ad plōgatorē vite p bonū regi
men et p alia p̄grua media ppter
causas dūtaxat p̄dictas. d̄z tñ i b̄
sic i oibz alijs volūtātē suā diuine
subdere volūtati. ⁊ totū dimittere
diuine dispositōi ⁊ dicere Dñe sicut
tu vis fiat. ⁊ qñ tu vis i inuēture vlt̄
i senectute ⁊ sic in tua puidētia no
sti bonū ad tuā laudē et meā salu
tē. Sic facere docuit nos dñs cūz
in mōte oliueti orauit dicēs. Pa
ter trāseat a me calix iste. Et statiz
subiūxit. verūtū nō sicut ego volo
s̄ sicut tu vis. Et hō dū cogitat mor
tis tps adesse d̄z eā sp̄ōte subire et
neq̄q̄ volūtate reniti p̄naciū p̄z
q̄z d̄z hō velle aut nō reniti volū
tate diuine volūtati cognite vt de
termināt doctores circa finē p̄mi
sniāz. Nō si nēo mori n̄si dō vo
lēte ip̄m mori d̄z hō cogitare ⁊ sci
re q̄z oia q̄ sūt de⁹ vult fieri p̄ter
p̄c̄m. Itē ad incitādū se ad ita vo
lēdū mori d̄z hō cogitare q̄ mori
est sibi via q̄dā de vita p̄nti ⁊ mor
tali ad vitā futurā ⁊ imortalē m̄
to meliorem. nec vñq̄ pueniet nisi
morte media. Etā cogitare d̄z q̄
vt dicit Aug. i de visitatōe infirmo
rū q̄ initiū vite p̄sentis principiū
est doloris. et q̄ mors oim malo
rū est termin⁹ et finis. Et August.
subdit. male mori nō est xpianoꝝ.
bñ autē mori cum xp̄o viuere facit
Item legi de br̄o Aug. q̄ multuz
laudabat homines quibz predicto
modo inerat voluntas moriendi.
Et super hoc trium episcopozū ex
pla septi⁹ recitabat. Br̄us Ambro
sius enim cum in extremis esset
et rogaretur vt prolongationem
vite sue sibi p̄cibus obtineret. Re
spondit. Nō sic vita vt me pudeat

*Qua agonal
hinc p̄xi
mura*

De penis inferni

vivere inter vos. nec mori timeo.
 qm̄ bonū habemus dñm. Adde/
 bat quoq; de alio ep̄o. cui cū dice/
 ret eū ecclie multū necessariū fore
 q̄ ideo oraret vt eū dñs adhuc cō/
 seruaret. Rñdit. si nunq; bñ si ali/
 qñ quare nō modo. De alio quo/
 q; ep̄o aiebat Lyprianū referre q̄
 cū infirmitate graui laboraret ad/
 huc sanitatē sibi restitui exorabat
 Qui iuuenis speciosus appareſ cū
 indignatōe infremuit z ait. Pater
 timetis. exire nō vultis. qd̄ faciaz
 vobis. Et cōtus in. iij. dist. xxi.
 putat cōcessibile fore q̄ mors etiā
 natural' volūtariē suscepta sit suf/
 ficiēs p̄ pena cuiuscūq; venialis et
 forte p̄ magna pte debite pene p̄
 mortalibz. Nec obstat q̄ ip̄a mors
 est pena necessaria. qz aliq; p̄t ne/
 cessariū volūtariē assumere. et de
 necessitate facere virtutē. **R**
 Secundū dubiū vtz liceat hōmī
 nante tps mortis appetere mor/
 tē z deum p̄ ea orare. Rñdet m̄gr
 Henric' de hāssia in lectione super
 Bene. Q null' debz absolute ap/
 petere mortē ppter senectutē suā
 aut ppter penalitates aut aduersi/
 tates. qz in om̄i etate pōt hō aliq;
 facere bona et sibi p̄mij eterni me/
 reri augmentū. vel etiā ip̄am vitā
 mereri de q̄ nō est certus q̄ meru/
 erit prius. et sic delere pctā potest
 de qbus nō est certus q̄ pri' de/
 leuerit. Sic et sufferētia penalita/
 tū et tribulationū debite patiēti ē
 meritoria et satisfactoria p̄ pecca/
 tis et penis qbus oēm hōiem in
 purgatorio satisfacere incōpabilit'
 grauius q̄ in p̄senti seclō. Sic etiā
 legimus illos q̄ vocati qñq; roga/
 bant dñm vt morerent nō exaudi

tos sed magis cōphēsos. sicut le/
 git. iij. Reg. xix. de helya. cui peten/
 ti vt moreret dictū est ab angelo.
 Surge et comede grandis cin re/
 stat tibi via. Et Jone pphete dicē/
 ti. Tolle dñe aiam meā qz melior
 est mihi mors q̄ vita dixit deus.
 Putas bñ irascaris tu. Jone. iij.
Sed o fm̄ vilh. in de virtutibus
 q̄ null' d̄z ab solute appetere mor/
 tes aut p̄ ea orare ppter hoc vt sta/
 tim veniat ad vitā eternā quā desi/
 derat z quā cōsequi nō potest nisi
 morte media. esset em̄ hec p̄sum/
 ptio qdam hoīs de meritis suis. z
 q̄ dignus esset vita zc. et esset que/
 dā p̄sumptio q̄ hō estimaret se cer/
 tū esse q̄ sua vita esset tā bona: tā
 sancta et opa sua tā iusta q̄ sibi de/
 beret vita eterna p̄ illis. Itēz Job
 cui de' phibuit testimonij de san/
 ctitate sua postq; multa mag' ope/
 ra bona enūerauit statim subiun/
 xit. Elerebar oia opa mea tāq; di/
 ceret. Nescio an i me vel i operibz
 meis sit aliqd qd̄ nescio z qd̄ deus
 scit. ppter qd̄ ip̄a opa nō sibi sunt
 accepta zc. Quāta ergo p̄sumptio
 q̄ nos puuli p̄sumim' de opibz
 nostris q̄ sint iusta. et p̄sumimus
 d̄ scititate vite int. itū q̄ estimam'
 nos securos esse. Itēz Eccl. xx. scribi/
 tur. Hodie fenerat q̄s z cras expe/
 tit. Et subdit Odibil' erit hō h̄mōi
 sp̄. ex h̄. qz puenit et accelerat tpus
 solutōis debitū. et sic facit q̄ abso/
 lute desiderat mortē ppter conseq
 vitā eternā. Feneramur nāq; dñō
 qd̄qd̄ boni facim'. Tps aut soluti/
 onis ip̄e dñs cōstituit z scit. Stul/
 ticia ḡ z p̄cacia nos erigere p̄mij
 ab ip̄o an tps ab eo cōstitutū qd̄
 ip̄e nouit. Itēz Job. vij. dz. Sicut

mercenarij sic dies hoīs sup frā.
 Sicut ergo mercenarij optz expe
 ctare mercedē donec op⁹ cōsumma
 uerit. p quo merces dāda erit. imo
 sibi imputaret si prius ipoztūe exi
 geret. sic iputabile est hoī si ppf re
 tributōem vite eterne absolute de
 sideraret mortē añqz cōsummasset
 opa qbus pmiū habz mereri sibi
 pordinari. Quāuis ergo bonum
 sit hoīem amare celeste regnuz et
 feruēter desiderare actōis vinbz
 conari vt ad illud pueniat. tñ pati
 enter expectare debz dei volūtātē i
 hoc. ipe em scit tēpus qd ipe consti
 tuit. ipe scit qñ hō cōsummauit op⁹
 q mereri habz pmiū pordinatuz.
 Propter qd scribit Jaco. v. Pati
 entes estote vsqz ad aduentū dñi.
 agricola ei expectat pciōsū fructū
 terre. q. d. Quāuis agricola p mer
 cede laboz suoz dīderet recipe p
 ciosum fructū agri sui. tñ expectat
 vsqz ad debitū tps pāctēr ferens
 labozē agriculture sue donec acci
 piat tēporaneū et serotinū. Itē sic
 vna nō seipam vindemiat sed vi
 ri sic fortiter adberet q etiam ab
 rumpere volentī resistit z expectat
 vindemiatozem qui scit tempus
 vindemie z qñdo vna matura sit
 z colligenda in cellaria. z similē d
 messe. Sic hō nescit tpus verū q/
 re expectare debet dñm suū q scit
 qñ maturus sit z colligend⁹ i hor
 rea celestis patrie. Ipe scit qñ hō
 cursū suū cōsummauerit. qñ totum
 certamē bonū certauerit. z terra nō
 differt sibi coronā. **¶** Ter
 cia questio qre deus voluit hōmī
 ni ignotū esse terminū vite sue. nū
 qd meli⁹ fuisset q eū hō psciuissz.
 tñ potuissēt se ad mortē peniten

tia disposuisse. Rñdet q de⁹ ita or
 dinauit qz in dubie vtili fuit q el
 set mors incerta ad vitandū viciā.
 ad adipiscēdū virtutes qbz mere
 mur vitā eternā. Nam ex b q hō
 scit se moriturū tūc nō sat an ho
 die vel cras. imo nec horā aut mi
 nutā p sibi certitudinalit pmitte
 re de vita efficit prudens et sollici
 tus de frequentia bonoz opez. et
 sp est patius et semp sic viuūt. ac si
 sit statim moriturus Itē cū sic scit
 se moriturū. et nescit diē aut horāz
 mortis. et scit q si moreret in mor
 tali dānaret ppetue. sp. vigilat sup
 seipo. et diligenter sibi cauet a pecc
 atis. et si hō ali. qñ ex fragilitate ca
 dit cito conat totis viribz p cōtri
 tionē resurgere ne forte mort ipm
 i statu mortal pccī arripiat subito.
 z improuise in somno vel als. Itē
 cū desides serui sciūt dñm in certo
 tpe nō venturū dormiūt. et negli
 gūt op⁹ eis cōmissum. sed cū sciūt
 dñm venturū z nesciūt an hora p
 ma scda vel tertia sp. vigiāt z ac
 tente laborāt. vt si dñs forte repē
 te veniat inueniat eos vigilantes.
 Nos ergo sumus illi desides ser
 ui tardissimi ad oīia bona. et qz
 uis sciam⁹ nos morituros et nesci
 amus qñ. imo nec vna hora securi
 sum⁹ tñ valde audacter peccam⁹.
 occupādo nos cū multis seculari
 bus et supfluis curis et nimis de
 lectari qrimus in pscntibus reb⁹.
 auide congregamus diuitias sepe
 modicū intendim⁹ illis que ad sa
 lutē pntinent et ad dei laudes. Qd
 cū ita se habeat. qd putatis q fie
 ret si certi essemus de hora. forte
 oēs qz diu restaret notabilis ps vi
 te nostre vel tacere curarem⁹. sz

sine timore peccaremus et omnibus
vicijs nos replem⁹ a principio
vite ppe vsq; finē. Et accedente ter
mino cū nos vellemus cōuertere
ad deū nō possem⁹. qz nō meruis
semus nobis hā deo dari. s; ma
gis meruissem⁹ obstinari in pctis
eo q p totā vitā sine timore et tā
multis peccatis deo displicuisse
mus. Itē ipā cōsuetudo peccandi
tā longo tpe firmata in nobis nō
pmitteret bona agere sed sp retra
hereta bonis ad peccata consueta
et ad pñtiū morem istoz. in qbus
tam longo tpe tam feruenter et si
ne freno delectari essem⁹. Item si
homo ppe finem vite aliq bona d
genere faceret. ista nō faceret ex a
more dei nec pure ppr⁹ deū i ipm
vltimate referēdo. sed faceret ma
gis ex timore mortis quā sciret im
minere de ppinquo. et faceret ad
evitandū damnatōem eternā quā
timeret sibi similē futurā propter
nimia peccata et pessimā vitā quā
dixit tpe floz de iuuentutis sue. et
posterius sp vsq; ad etatem senilē
et grauescentē et ineptā ad scientias
et virtutes. nisi fulcata sit studijs iu
uentutis. Vel etiā hmoi opera d
genere bona faceret solū ex amo
re sui ppr⁹ cōmodi. s; vt puenire
mereret ad celū vt sibi bene ibi es
set zc. et oīa talia nō sunt merito
ria s; peccata. qz opa malo fine cir
cūstantionata. et sic damnaret p
quibus se saluari putaret zc.

Item nota q gra et pctā mor
talia itā repugnāt q nequaq; pos
sunt simul stare in eadē aīa. qz per
pctm mortale fit hō dign⁹ morte
eterna. fm illud ad Rom. vi. Si
pendia peccati mors. Sed qlibet

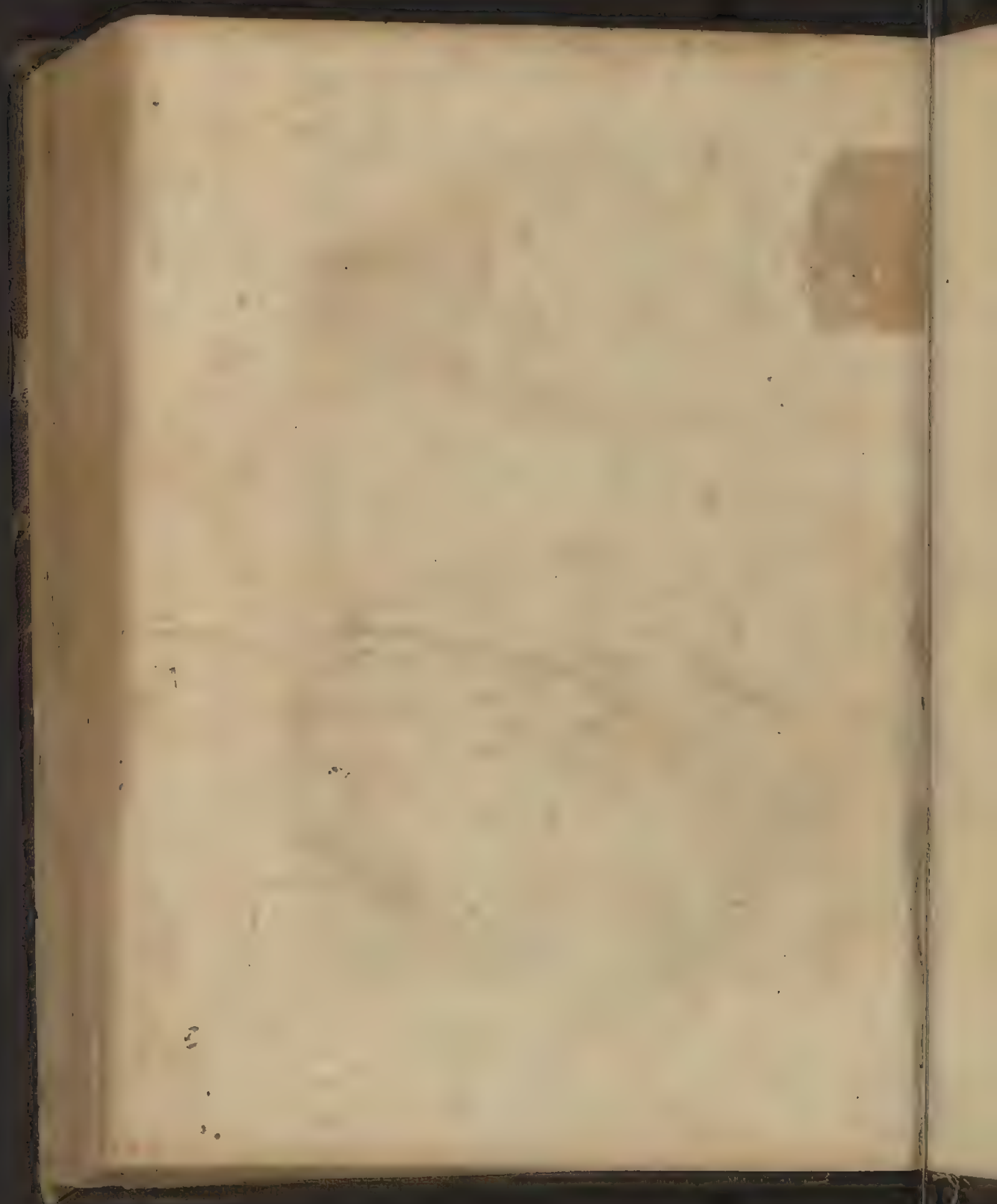
habens caritatē habet meritū vi
te eterne fm p̄dicta. nullus autē
pōt simul dignus esse vita eterna
et morte eterna. et ergo cum in cō
tritione infundit gratia tūc dimit
tunt oīa peccata mortalia i eodez
instanti. Et similiter cū in baptis
mo infundit gratia tūc dimittitur
peccatū originale. et ecōuerso quā
do hō cadit in pctm mortale tunc
non minuit gratia sed tota sit per
ditur. quia si aliquid gratie staret
cum mortali culpa tūc talis esset
ex p̄dictis simul dign⁹ morte eter
na et vita eterna. qd est impossibi
le. Sed venialia peccata bñ stant
cum caritate. qz ei nō repugnant.
nec eā de p se auferunt. q̄uis dis
ponāat mortale p quod ipsa au
ferit. Nec etiā venialia minuūt es
sentia charitatis sed feruorē. pro
pter fr̄qntatōnem venialiu cari
tas hebetat in actiōe sua sicut ca
lor p hūiditatē. et sic hebetata mi
nus frequenter et minus intensos
eliat actus meritorios. et hoc ē eā
remitti p venialia quo ad feruorē
Hec sunt cōmuniter determinata
p doctores sup pmo sentētiarum.
di. xviij. Et sup scōo di. xvi. Et sup
tercio. dist. xxvij.

Opus postillaz euāgeliorum
dominicaliū p circulum anni
vulgarissimi doctoris Nicolai
de dynckelspuel: quē dñs An
thoninus i sua tercia pre p au
tētico allegat atq; i cōstātiensi
pallio notatissimū. qd testat se
fecisse Anno. M. cccc. xxi. nō mi
nus diligenter reuissū atq; im
psum q̄ vitale in insigni ciuita
te Argenti. anno. M. cccc. xviij

ritū
s aurez
eterna
in co/
dime
i codes
capit/
virtutur
so qua
le tunc
il per
stare
s esse
te eter
ossibi
stant
nant.
s dis/
ola au
it el/
i. pro
a caris
te ca/
a mi/
enlos
cē eā
uore
nora
eruz.
r sup

rum
anni
olaf
An
au
ensi
at se
mi
im
ura
cyj

Ad omnes sacerdotes vnice ad
Luratos de sacramento altaris
mundo et transformato Et de
crucioribus atqz votis

BIBLIOTHECA
VANDERBILT
CRACOVIA

Prologus

Necia sepe specie virtutum preferūt. z sub specie pietatis sepe nūero impietas z ydolatria irrepit. 3. moraliū ca. lxxx. et. xxxiij. moraliū ca. xcviij. et in epistola senece. xxiiij. Ideo per cristū nobis dicit **Alph** thei. x. Estote prudētes. Prudens a porro z videre dicitur. id est longe videns. preterita. presēcia. z futura. **Boeci**⁹. **N**ō qd̄ aī oculos sitū est sufficiat intueri. nā rerū exiūs prudēcia metit. Prudencia enī scōm macrobiū li. j. cōplectit̄ z sub se hz rationēque inter bonū z malū discernit. solūq; bonū eligit. Scōdo itellectū qui inuisibilia percipit. Tercio circūspēctionē que est viciozū viciozū cautela. ne de v̄tute in viciū cadatur. Quarto prouidēciā que est nocio futurorum. Quinto docilitatē. s. sui ipsius hoīs z proximi. **Iaco** bi. iij. Que aut̄ de sursum est sapia. primū pudica est deinde pacifica. modesta. suadibilis bo. cō. zc. Sexto cautionem vt sibi quisq; caueat de vicijs. que sub specie boni animū titillāt. **Mā** in tēptacōnib⁹ discretio proficit. qz vt v̄tutes a vicijs subtilius distinguat agnoscit. scōdo moraliū c. xcviij. In signū cui⁹ iob legit̄ vestimēta sua scidisse **Iob**. j. Vestimēta nostra scindimus. cū discernēdo opera nostra retractamus. id est iterū z iterū discutimus z tractamus. Discretio enī dicitur a discernēdo. id est discuciēdo z diuersa cernēdo. ut sciat̄ in quē finē res pre manibus tendat. **Uñ** **Qib⁹** in rebus. res est discretio sūma. **Mā** dyaboli

efficacius machinamentum est. Vt homo in via dei incaute. id est sine ratione ambulet. cum sit discretio omnium morum doctrix. et affectuum moderatio et regula. sine qua nonnunquam fit reatus criminis. quod putabatur causa virtutis. dum enim virtutes discretionis moderamine excedunt. virtutis nomen amittunt. Sic timor nimius cadit in desperationem. spes immoderata in presumptionem. amor superfluous in adulationem. leticia superflua in dissolutionem. ira intemperata in furorem iusticia in tyrannidem. compassio in molliciem et pusillanimitatem et sic de alijs. Ideo dicit Aristoteles in sexto ethicorum. Impossibile est prudentem esse. non existentem bonum. Est namque prudentia falsa. sic dicitur bonus latro. secundum imperfecta. sic dicitur bonus negociator. bonus nauita. licet finem non querat communis vite humane considerando verum eternum et perfectum bonum omnium. sed querit temporale bonum. Tercio est prudentia vera et perfecta que ad bonum finem totius vite recte consiliatur indicat et precipit. et hec in peccatoribus esse non potest. secundum theodorem. secundam sententiam. quod. xlvij. articulo. xiiij. Sed que credimus et agimus in sacramento eucharistie sepe nec ratio. nec sensus capere potest secundum theodorem. super quarto sententiarum. ideo ibi magna prudentia atque discretio est adhibenda. quia sacramentum suum in virtute secretis simul circa quod multi contingunt errores ita apud spirituales simplices. quam agrestes seculares.

Capitulum primum.

incurrit odiū proculdubio. qui arguit criminosos.
 sit igit̃ semper eorū basis in oculis eorū. **F**acile nāq̃
 deuiat a iusticia. qui in causis nō deū. sed hoīes for-
 midat scōm **H**ieronimū. **M**et' dispersionis tēpo-
 raliū sepe disperdit celeste cōuiuiū. dispar labor. dis-
 par honor. **A**rs arcū ē. regimē aiarū de elec. **L**icet
 canon li. vj. **S**int ergo et circumspecti oēs curati ne
 nomē pastozis perdāt. z a dño mercenarij vocitētur
Io. decio. **S**it z prouidū largū z argutū ipsum vul-
 gus promiscuum / vrbani et villani. diuites z paupe-
 res. serui z liberi. dñe z ancille. matrone z iuuenē.
 ne stulta vota emittant ad huiusmodi loca. de quorū
 reliquijs. z secretis sacramentis siue grece misterijs
 certā scienciā nō hñt. **D**eutronomij. xxxij. **I**nterro-
 ga patrē tuū. id est curatū z sacerdotem. z annūciabit
 tibi nudā v̄itatē. **Q**uia labia sacerdotis custodiunt
 scienciā **M**alachie. ij. z. xj. q. j. **S**acerdotibus. z dis-
 xliij. **S**it rector. an̄ mediū **E**t de hereticis. **C**ū ex in-
 iuncto. paragro. ij. **E**t infra. **E**t legem ex ore eius re-
 quirēt. qz angelus dñi exercituū est. hz enī officiū an-
 gelicū. s. colere deū z dirigere populū dei. non oues
 nō boues p̄cipalit. **S**z quidā indurati villani / pro-
 prie nesciēcie ipaciētes dicūt / sacerdotes i his mis-
 terijs nō esse illūinatos. qz excecante eos auaricia. for-
 midāt extenuacōnē oblationū suarū. assumētes in sue
 vesanie defensionē. illō **I**o. ix. **I**n iudiciū veni i hūc
 mūdū. ut nō vidētes videāt. z qui vidēt ceci fiant. tex-
 tū illū mime intelligētes. **U**bi **J**ohēs crisostim' dī

qꝫ xp̄s venit in maius suppliciuꝫ ip̄is incredulis et perfidis. qꝫ qui ipsum cōdēnauerūt in mortē crucis iam eterna dānatione dānati sunt. gentibus legē dei quōdam nō hñtibus. iā ad fidē vocatis. israel ambulata deo sua perfidia in remotis:

Capitulum scđm.

C Motū semper de bono siue propter bonū finē fieri dꝫ. z tūc de' adiuuat. **Psal. vij.** Iustū adiutoriū meū a dño. qꝫ de' optim' est. iō non acceptat aliquid cōtra se. s. malū. Quidā etiā vouēt propt' bonū tēporale. qđ si assequerent'. eēt eis in laqueū z in dānationē. ut si maliuolus z tirānus voto cōsequeret' dignitatē. aut rerū abiūdatiā. in aīnū proteruū z in violētiā pauperū caderet. Ideo in oī voto deo placita. z hōi salubria desiderari dñt. scđi paralip. ij. **C**um ignoramus quid agere debeam'. hoc solū habem' residui ut ad te oculos dīrigamus. **Un̄ dꝫ. v. dyalogorū. z xxij. q. iij.** Obtineri. Ad salutē aīe nequaqꝫ pñt obtineri. que predestinata nō fuerit. Ideo nec prece. nec voto. nec lacrimis poterit obtineri. qđ deus nō predestinauit. **Malachie. ij.** Ego dñs z non mutor zc. Quedā etiā deus predestinauit. ut nō nisi profunda hūilitate multis precibus et lacrimis perseverantia nō modica ab eo obtineāt scđm **Aug'** vbi supra. vt patet in zara **Gen. xix.** z infra in thobia eiusdē c. iij. in ioachim z anna z sic de singulis. Sz hōi sepe predestinata ē infirmitas ī penā sui peccati. ut patet **Jo. v.** in egrotō ad ānos. xxxviii. Quia maxia nostre in

firmitatis causa est peccatū. de peni z remis. Cum in
 firmitas. Infirmitas enī maxie prodest hoi dispensa
 tione diuina scdm Aug⁹ super ps. xv. Multiplicate
 sunt infirmitates eorū. postea accelerauerūt. s. cōuer
 ti ad dñm. psal. lxxxvij. Cū occideret eos reuertebāt
 et psal. lxxxij. Imple facies eorū ignomia. et querēt
 nomē tuū dñe. Simile prz actūū. ix. in paulo. z Aba
 thei. xv. in chananea. z eius filia. Et nō solū prodest
 pctōribus z iniustis. sz z iustis z electis. Quia scō
 rū vtus ī ifirmitate perficit. ij. ad Corin. xij. Si ergo
 iusti dispēsacōe z mia dīna paciūt. ifirmitates. adue
 sitates. tribulacōes. flagella. detractiōē. ut ī iusticia
 cōseruēt. z merita adaugeāt. vt iob qui fuit cōtēpera
 neus moysi z gētilis. Io. baptista qui toto anno fuit
 incarceratus. Paulus aplūs. ij. ad Corin. xij. qui
 passus fuit stimulū carnis ne reuelatiōnū diuinā
 magnitudo eū extolleret. Quid iusto dei iudicio. me
 rito patientē pctōres z iniqui. ut a scōzia purgēt pcti
 fatuissimi ergo sunt pctōres infirmati diuina prede
 stinatione pro suis pctis. qui mox ut infirmant vota
 vouēt qñqz valde stulta z indiscreta. z ad loca quorū
 reliquie z misteria eis mīme sunt cōgnita et adorā
 do fundūt ibi latriā. vbi vix ypardulia aut dulia lo
 cū hz. sepe etiā ydolatriā cōmittūt. ut infra dicet. Nō
 attēdētes illō prima petri primo Adodicum nunc si
 oportet contristari. s. tēporaliter et breuiter. in varijs
 tēptationibus corporis. aut persecuciōibus aut vio
 lencijs. tanq̃ filijs carissimis deus hoc permittit. ut

probatio vestre fidei. in tali fornace tribulacōis. inue
 niat. id est cedat vobis in laudē et gloriā sempiternā
Qui ergo pro peccatis suis pati reuult. clarū est quod nō
 est filius dei adoptiuus nec coheres christi. quia ad hebre
 os. xij. dicitur. Flagellat oēm filiū quē diligit. qui etiā na
 turale filiū nō pretermisit. **P**rimitiua ecclesia vehemē
 ter patiebat. sed iam refriguit caritas multorū tempore
 pacis

Capitulu terciū

Si ergo tā durissimū iudiciū dei incepit a do
 mo dei. id est ab amicissimis christi. **Q**uis finis eorū
 qui nō credūt euāgelio christi. quia incorporabiliter duri
 or. et si iustus vix saluabit per multas tribulationes.
 impius. id est incredulus. et peccator abiciens flagellum
 dñi ubi parebunt. quod. nusquam. quia in profundo inferni
 abscondent. i. petri. iij. et actū. xiiij. **Q**uē ergo dñs
 purgat. et purgari nō vult. purgatoriū futurū mauult
 aut infernū. quia dñs mentē dei vult. **E**t si quāq; talē deus
 audit. sit pro mera dei miscōia. aut in perniciē taliter
 vouētis. sicut israel post largicōem mānatis. ipo
 rtune petijt coturnices. id est ortigias de braekuo gel
 in deserto. et accepit sibi in mortē. **N**umeri. xj. et psal.
 lxxvij. et c. iij. **Q**uia adhuc esce erāt in ore ipsorum
 et ira dei rē. **S**ic perversus israel dñi mētē petijt re
 gē. et dñs dedit eis cū insinuacōe pene in mala hora
 j. regū. viij. **Q**uidā etiā infirmant a mala cōplexiōe
 a parentibus cōtracta. sicut leprosi. et podagrici. cecil
 artetici rē. de cōse. dis. v. **L**egimus quosdā. **Q**uidā
 ab enormitate vite. quia bibuli luxuriosi exhausti. sal

tatores. gladiatores sicarij et ceteri. et statim vouent,
 ac si dicat dñe volumus a te signū videre **M**atth. xij
 et **L**uce xj. Et si cōsequūtur bñficia dei. sua cōtinuāt
 maleficia et forēfacta vt prius. Si quid tñ gratie cōse
 quūtur. etiā in quocūq; loco. laudē et gloriā retribu
 ant scē trinitati que dicit **D**eutro. xxxij. Ego occi
 dā. et ego viuere faciam. percutiam. et ego sanabo et
Quia oē miraculū pñcipaliter est a deo scdm tho. i
 prima parte. q. cxliij. Duo etiā hoīm genera petūt et
 vouēt. et tñ nō accipiūt. **P**rimi sunt quos deus tali
 passu infirmitatis aut tribulacōis vult saluari. qui
 bus dicit **P**otestis bibere calicē meū **M**atth. xx. et
 illō. ij. **A**oz. xij. Sufficit tibi grā mea. s. preueniēs et
 cooperās **S**cōi sunt. qui si acciperēt optatū eēt eis i
 laqueū. iaco. iij. **P**etitis et nō accipietis. eo q̄ male
 petatis. vt i concupiscētis vris isumatis. id est male ex
 pēdatis. Sic quedā mulier lasciuia et cecuciens. vo
 uens sepius visitauit sepulcrū scī thōe cāthuariēsis.
 petijtq; vt visum reciperet. et q̄to magis frequenta
 uit. tāto visum perdidit. qz si restituta fuisset. veneri et
 affecle sumi seruissset. **A**gāt igit ambo predicti gra
 tias deo. cui semper cura ē de nobis. j. petri. v. b. **E**t
 qz iustus dñs iusticias dilexit. psal. x. iō nō pōt eē in
 iustū. qd iusto placet. **Q**ui etiam nos nō exaudit ad
 nostrū velle. s; ad vtilitatē et ad eternā felicitatē vt dī
Augusti. super psal. xxxiiij. **C**lamauerūt iusti. et dñs
 exaudiuit eos. s. ad salutē. sicut pia mater lauans filiū
 fauciu et scabie infectū. nō vult audire fletum eius et

cor anxium. sed eius sanitatis reditum. et salutis profectum:

Capitulum. iiii.

Ad odice fidei hoies. corda hñtes nutancia. audiāt illō Grego. xij. moraliū ca. ij. super vbo job ca. xiiij. **C**ōstituisti terminos eius. qui preteriri nō poterūt. Nulla que in hoc mūdo hoibus fiunt. absq; oī potētis dei occulto cōsilio veniūt. **N**ā cūcta deus secutura presciēs. añ secula decreuit. qualiter per secula disponant. **S**tatutū quippe iā hoī est. s. ab eterno. vel quātū hūc mūdi prosperitas sequat. vel quātum aduersitas feriat. ne electos eius. aut imoderata prosperitas eleuet. aut nimia aduersitas grauet. statutū quoq; est quātū in ipsa vita mortali tēporaliē viuat. nā et si ānos xv. ezechie regi ad vitā addidit oīpotēs deus. tñ cū eū mori permisit. tūc eū presciuit moriturū. ysa. xxxviii. z. iiii. regū. xx. **N**ec ille. **P**eccās enī mortaliter mortē mereē. quē tñ deus sepe prolōgat. sepe suo dīno cōsilio abbreviat in quo nihil variat. licet huiusmodi hoī sit absconditū. vñ etiā dī job. xxiij. **S**ublatis sunt añ tpūs suū. vbi idē Grego. xvj. moraliū. c. xv. dī **N**ō tēpore ex hac vita quisq; subtrahitur quo ex dīna potēcia añ tempora presciē. s. subtrahendus. deus creans hoies. iuxta singulorū merita. disponit et terminū. vt vel inde malus ille breuiē viuat ne multis bñ agētibus noceat. vel bonus iste diucius i hac vita subsistat. vt multis operibus bonis melior existat. s. per diuturnū meritum. **N**el iō diucius malus viuit. vt sua mala augeat iustos puniendo et

persequendo. bonus vero quique citius moritur ne diu uiuendo. sua innocentia. aliorum malicia corrumpatur. sicut enoch fuit translatus in paradysum. ne malicia imutaret animam eius **Gen.** v. 2 **Sapie.** iiii. **¶** Ex benignitate igitur dei fragitur peccatoribus spatium penite. quo quod sepe abutuntur ad iniquitates. id est iniam et vitam perdunt iuxta dei prescientiam que non patitur hominem alio in tempore mori. quam presciuit. licet homo longiora sibi uiuendi tempora prefixit id bene dicit iob. quod iniqui sublati sunt ante tempus suum. scilicet ex mera gratia. ne nimium peccarent. et multo plus punirentur in vita futura.

Capitulum. v.

¶ Ex premissis collegit dominus anthonius de senis episcopus fulginatenus. cum approbatione multorum doctorum tempore sexti pape quarti presentibus cardinalibus. quod deus non solum presciuit terminum vniuscuiusque. verum. etiam statuit et prefixit. in omni loco et tempore **Secundo** ex quo deus omnia ista presciuit in que nulla penitus cadit ignorantia. id est nec anticipari nec differri mors poterit hominibus cuiuscumque. ex quo deus omnia causauit et statuit. id est et terminum eorumdem statuit. cum sit sua voluntas causa vniuersalis omnium rerum. impossibile quoque est quod divina voluntas effectum suum non consequatur. ut clare deducit scriptus the. in prima parte. q. ix. ar. vi. 2 infra. **De** enim cognoscit omnes res propria cognitione. secundum quod ab alijs distinxit. **Tercio** quod fugientes pestilenciam siue pestem. non subterfugiet quin morientur tempore prescito statuto et prefixo a deo. siue intus siue extra. quod deus omnia presciuit creauit fecit et statuit ad voluntatem suam. consequentem et

nō ad cōminatoriā. sicut cōminat⁹ fuit ezechie. Et po
 nit idē dñs Anthonius tria tēpora vite hoīs. **Pri**
 mū quo naturaliter et regulariter vixisset. scđm vo
 lūtātē ipsius dei. si mortaliter non peccasset. vt p̄t̄ in
Maria v̄gine. job. **I**o. baptista zc. z illd̄ t̄p̄s stat in
 diuina volūtātē bñplacita. sic rapuit enoch **A**liđ est
 quo mori meret̄ hō pctōz statim post peccatū morta
 le peractū. z illud t̄p̄s d̄s qñqz prolōgat. sicut in eze
 chia. niniuitis. nabugodonosor. achab zc. propter vi
 te emēdationē. **A**liqñ abbreviat. ne hoīes nimīū pec
 cent. psal. liiij. **V**iri sanguinū et dolosi. non dimi. di.
 su. **P**eriodus enī hoīs. naturalie raro explet̄ tum
 propter gulā. luxuriā zc. et qualitātū primarū repūg
 nantiā. **T**erciū est t̄p̄s quo oīno oportet hoīez mō
 ri. scđm volūtātē dei cōsequētē siue bñplacitā que est
 recta cui oīs hō d̄z cōformari. et efficax. qz impediri
 nō pōt̄. nec quicqz sine illa fieri pōt̄. atqz irreprensibi
 lis. qz oīa iuste agit et cōsultat. **I**sta est que dat sanī
 tates. infirmitates. penas. premia. retribucōnes. mo
 dis infinitis. nūc per se. nūc per angelos. nūc per de
 mones. nunc per homīes. aut bestias. modis infini
 tis in hoc mūdo inferiori. qz non solū circa cardines
 celi ambulat cū sit ipse solus p̄cipiū oīm. xxiiij. q. v.
Quid ergo. z est **I**ero. super naum. ca. i. fatui ergo
 sunt qui in suis infirmitatibus. pauperieb⁹. aduersi
 tatibus zc. vota sua stra dei volūtātē bñplacitā emit
 tūt. cū infirmitas sit hoī vtilior sanitate. sicut in vitas
 patrū quidaz petijt a terciāna vt liberaret̄. **A**ni **I**o.

heremita rñdit. Rem tibi necessariā cupis a te abij-
cere. Quia eccli. xxxj. Infirmitas grauis. sobriā fa-
cit aiam. qz in infirmitate appetitus auferē. z post cō-
ualitudinē. oportz valde sobrie viuere. ne recidiuū in-
currať. Sic est de aia. Dñs qui flagellat nos pater
noster est. optimus suauissimus et benignissimus.
quō poterit nos odire. qui tñ oia diligit que fecit. et
nihil boni odit que fecit. Sapie. xj. c. Ach quō ergo
diligit hoīem sub māu eius hūiliatū in flagellis. quē
proprio sāguie refecit. j. petri. j. et. j. petri. ca. v. An. v.
moralīū. ca. cvj. dť grego. Qui in pems murmurat i
iusticiā dei ferientis accusat. Apoca. iij. Ego quos
amo. arguo z castigo. Prover. iij. Quē enī dñs dili-
git. corripit. z quasi pater i filio placet sibi. Propť
talē respectum grōsum ad deū dť abro. in hymno de
martiribus tormētatis. Non murmur resonat. nec
querimonia. Dic michi quei aut q̄ta vota emisērūt
apostoli et martires in vinculis et carceribus detēti
Arguimur igitur de modica fide. quia non plene in
nostris displicentijs in deo confidimus. qui tñ post
lacrimationē et fletum exultationē certissime infun-
dit. Tobie. iij. d. Pia mater plus sollicitatur circa
vnū filiū infirmū. q̄ circa sex sanos. Que pena. mo-
dicum humiliari. et eternaliter exaltari. Humiliamī
ergo sub potenti manu dei vt exaltet vos in tempore
uiscitationis. j. petri. v. Nota tñ rationabilia et debite
circūstantionata. per dicta iā non execrantur nec pro-
hibentur. licet obligent et grauent conscientiaz. nisi

firmiter reddatur et soluantur. *Ecclesiastes. v. 2 scda*
scda. q. lxxxviii. ar. iij. in corde.

Capitulum. vi.

Sacramentum eucharistie differenter reperitur. videlicet mundum et transformatum. *De mundo* due ponuntur propositiones. *Prima.* Sacramentum eucharistie eo qd modo singulari seu incōsueto repertum est statu a populo dignius et efficacius qd si sic nō esset repertum colendum error. *Historia* Refertur de quadam hostia consecrata. cum in campo per quēdam esset posita erat reinuenta que conseruabatur et maiori deuotione a populo ibidem concurrente et ecclesiam edificante venerabatur quasi in miraculis et virtutibus pre alijs hostijs esset efficacior. *Probatio.* Sicut infinito nō potest fieri additio sic non est existimandum qd sacramentum habens rationem infiniti boni honorabilis ita qd homo de facto ad summū honorem ei exhibendum qd potest videlicet patrie obligatur possit habere rationem cuiuscūq; reparationis maiorem dignitatem vel efficaciam quare specialius vota vouerēt et micula sperarentur. quod de per se patet. Similiter si sanguis domini de calice per negligentia funderetur ad corporale ipsum corporale propter talem sanguinem non ē populo exhibēdū quasi maioris efficacie qd sanguis xpi in calice altaris. *Scda.* Propt mirabile seu singularē reparationē hostie mundel ipsam hostiam ita

q̄ vetustate pereat cōseruari ferroz. **H**istoria. **R**efertur q̄ hostia vt preferē inuenta sit posita in pixide et tandē ea pereunt et aliā cōsecratā ipsi questionarij supra posuerūt vt populus consuetus offerre/cernere ad pixidē et offerre nō videret inuente hostie corruptionē. **P**robatio. **N**ā sacramentū eucharistie scdm̄ xp̄i institucōem alius d̄r siue esca viua ad vnūz tendens. s. ad spūalē cibacōem. iō vnū sacramētum est et vnū corpus verū z organicū. licet sit in diuersis altaribus scdm̄ pe. de tarētia super. iiii. dis. x. q. ij. z tho. ibidē d̄. viii. q. j. ar. j. in rñsione ad questiūculā scd̄az et ita vniuersalis ecclesia ipsius vsū per oblationē et manducacōem acceptauit et actu seruat. **N**ō doctores cōcludūt q̄ nō debeat ad corrupcōez seruari sed reuerēter s̄sumi. **N**e 3 xp̄i institucōez et vniuersalis ecclesie ritū per auaricie abusū tā magna fiat irreuerētia per sp̄rū deficiētiā si ad multos annos reseruet. **E**t si in tali loco mira fierent. nō tñ eēnt vera miracula. nisi ad vnguē examinetur. **Q**uia miracula vt miracula. non dñt publicari. nisi verificent z vere probent. etiā per iuramēta. nec questuarijs credēdū est in hac materia. **N**ō pessime agunt predicātes. qui huiusmodi populo pronūciant precipitāter. sine examinacōe z probacōe sufficiēti. **L**icz d̄s sit per oīa potēs facere miracula. vbi. qñ. et quibus. illi placet. **E**z beudoloz iā oēs a maxio vsqz ad mīmū studēt auaricie. a prophetaz vsqz ad sacerdotē cūcti faciūt mēdaciū **J**eremie viij. **M**ultos perdidit aurū z argētū. **E**cce

ca. viij. a. nec regibus et principibus parcat illud ma-
lū vt dicitur ibidē. qz quotidiane lauticie et expēse eorum
auariciā faciunt crescere in infinitū. sic et de alijs qui
busdā iudicibus inferioribus qui tali cōcupiscētia cō-
uertunt de iusticia in iniusticiā. sic qz sepe innocētes
dānant corpore et ere scdm lirā ibidē. Quia canes
palatini hiantia hnt ora. j. de consolatu prosa quarta.

Capitulum. vij.

De sacramēto eucharistie trāsformato conside-
randū est. qz transformatio pōt fieri duplici. Uno
modo per mutationē specieruz panis. Alio mō per
aliqd extrinsece speciebus panis cōiūctū. Prīmū po-
test fieri adhuc dupliciter. Uno mō spēs panis ex to-
to mutatur in aliā formā ita qz nichil de spēs panis
amplius apparet. Alio mō si partes mutarentur vt
cū colore tātū. scdm hoc ponunt proposiciōes. Pri-
ma sacramētū eucharistie sic transformatū vt nichil
specierū panis vel vini appareat venerari vt mūdū
error. Historial Legit hostiā consecratā propter in-
credulitatē cuiusdā femine in p̄sentia scī gregori. s.
magis esse mutatā miraculose in cruentā carnē etiā
tēpore incendiū cuiusdā ecclesie mutatā in carbonem
Probatio. Nā sicut consecrās requirit debitā ma-
teriam huius sacramenti videlicet panis et vini iux-
ta xpi institutionē. imo alias nō consecrat vt vult ma-
gister in quarto sentētiarū. Sic cōsequēs ēleo qz nō
cōuenit consecrari sub alijs speciebus. sic nec esse sa-
cramentaliter sub alijs speciebus ipsum corpus et san-

guinē xpī q̄s panis et vini / Alias hostia putrescentes
 si v̄mes tēporis intervallo generarētur ex ea / pro cor
 poze xpī deberēt adorari / qđ absurdū est ī fide catho
 lica. Idē tho. ibidē d. xi. q. ij. ar. ij. questiuicula iij. in
 corpore Sacerdos ergo cōsecrās panē discōtinuatū
 siue vicinū corruptioni graviter peccat. s̄z gravi⁹ qui
 hostiā consecratā diucius reseruat. cōmittēs eā peri
 culo corruptionis. muco. et scaturicōi tinearū et ver
 miculorū. iō venit graviter puniēdus a prelato et cō
 fessore. duplici foro. s. iurisdictionis et consciētie. S̄z
 si mutatio hostie nō esset specierū / que substantiā pa
 nis magis indicat / vt sapor / odor / vt si appproximaret
 ei muscus vel ambra. s̄z tantū in colore / qui multipli
 citer variari pōt / alijs accidētibus manētibus / Isto
 modo creditur / eucharistie esse sacramētū et vt supra
 tactū loibus modis cōsumēdum esse. Nec valet dici
 crediq̄ simpliciter / propter certa mira ibi facta. Ec
 ce d̄s facit ibi multa miracula. qz d̄s potens est face
 re miracula vbiq̄ frarū. si et iqtū hoīz deuocō hoc
 mereē. aut etiāz eorū malicia. perfidia / aut superstitio
 demeretur. vt dictū est. Miracula qnq̄ dyabolus
 facit. laxato vocabulo. scđm tho. in prima parte. q. c
 xiiij. ar. iij. qz de his ignorato fundamēto homines
 mirāē. qz dyabolus vti ibi qnq̄ veris rebus. vt pa
 tet in ranis Exodi. viij. et in igne qui cecidit de celo
 job. i. Vide etiā ī vita bti martini thuronēsis epī. de
 latrone. Facta etiā sunt mira a dyabolo in quodā lo
 co. vbi sepultus canis habebat. in partib⁹ hispanie.

Secūda. Sacramentū eucharistie per aliqđ extrinsece cōiunctū trāsformatū tanq̃ maioris honoris et efficacie q̃ mūdū cōstitui a populo colēdū error. **H**istoria referē q̃ sepe vicibus quibusdā iudeis pupugentibus hostiā cōsecratā gutte sanguinis videbantur emanare et ita hostia manēs trāsformata ob trāsformationē a populo credebāt maioris efficacie in miraculis et virtutibus q̃ mūda. **P**robatio. **N**am qualiscūq̃ additio sub alia specie q̃ sub specie sacramentali facta fuerit illđ additū credit̃ pura creatura. **U**nde nō pōt sacramento superaddere maiore ratione veneracōis et ex probacōe prime probacōis de sacramēto mundo clare elici potest

Capitulū. viij.

De cruoribus varijs ponūt sequētes propositiones. **P**rima **S**i sanguis xpī naturalis scđm propriā suā spēm reperit siue sit nutritiū siue substantificus et colerēt latria vt sanguis xpī in sacramēto altaris error. **H**istoria. **R**efert̃ in q̃ pluribus ecclesijs esse sanguinē xpī naturalem qui fluxerat de latere eius quē populus adorat adoracōne latrie eo q̃ petiit exaudiri in remissionē culpe et grē donationem imo credūt huiusmodi sanguinē miraculose languētibz subuenire. **U**n̄ vota vouēt offerūt et sacrificāt. **P**robatio. **N**ā talis sanguis si sic esset derelict⁹ esset exanimis et deitati nō vnitus. **N**ōq̃ pura creatura irrationalis cui vt supra tactū est nō debet adoratio latrie nec dūlie eo q̃ seruitus ista que ad adorationez

pertinet famulatus cōplacētie dō. **S** ei debetur ho-
 nor venerationis tātū per respectū ad cristū de cui⁹
 corpore fluxit. **S** an talis sanguis a xpō sic sit dere-
 lictus vel nō varie de hoc reperiūtur opiniones. iō
 nichil tangā in proposito. non volo inniti capiti meo
 vide infra. **S**cda. Sanguinē miraculosum constitui
 populo ad adorandū et inuocandū per ista vba mise-
 rere adiua exaudi pro salute corporali et spiritali
 error. **H**istoria. In q̄ pluribus ecclesijs dō esse san-
 guis miraculosus cui solemnizat ecclesia etiam per
 festa pluribus accensis candelis quē populus reue-
 lata mente sicut deū vel sanctum in patria actu prin-
 cipaliter interiori alloquitur adorando vt exaudiat
 pro corporali et aīe salute credēs huiusmodi sangui-
 nē habere ptatē faciendi miracula. **I**ōq̄ ei vota vo-
 uet offert et sacrificat. sicut clare videt in figuris ce-
 reis et ferramentis oblati. **P**robatio. **M**ā iste ho-
 nor vt prefertur est scdm se spēs latrie pure creature
 exhibitus qui soli deo debet. **I**ōq̄ nō oportet dubi-
 tari de ydolatria. **S**i quis in hoc dubitauerit inter-
 roget a peregrinis qua fide et spe huiusmodi cruo-
 res peregrinādo accedūt et attendūt ad eorū cantica
 hauriet quotidianū premissōrū experimētū. **T**ercia
 Sanguinolentū colorē dolose i hostia cōsecrata pro-
 curatū cōstitui populo. tāq̄ sanguinē miraculosum
 vt in proxia proposicōe tactū est colēdū et or. **H**isto-
 ria. **R**efert de quodā plebano vano qui i aliquo de
 sumis festis proprio cruore i altari hostiā cōsecratā

tingebat et ingemiscens quasi hoc propter incredulitatem cuiusdam persone miraculose esset factum. **A**diuravit circumstantes in testimonium ad quem cruore magnus factus erat concursus populi. **M**o supratacto ut post aliquod tempus procuratoribus quibusdam timoratis et doctis examinatus est plebanus et tandem confessus est et punitus pro dolo. **P**robatio. **N**am fundamentum est dolosa inuentio. **N**am minus cultus exhibendus est tali cruori et nullus sicut nec miraculoso quamvis populus credebatur ipsius sanguinem multa facere miracula. **I**deoque etiam de ambone pronuntiabant et figure certe oblate ostendebant populo et sacramentum in testimonium miraculorum apponebant. **E**cce sic nos christiani illudimur a christianis imo a propriis curatoribus. **Q**uarta hominem demetia. **Q**uarta. **M**onstranciam seu capsam in qua nichil cruoris est. **O**ndi hominibus quasi cruore christi naturaliter vel sanguinem miraculosum continere pro pretacta cultura populi terrore. **H**istoria. **R**efert de quodam monasterio moniali pro quo quidam religiosus tamquam visitator et reformator constitutus vidit ibidem monstranciam sub berillo continere cedula scriptam cum rubro. **H**ic est sanguis domini nostri ihesu christi. **E**t ex hoc populi concursus cum adoracionibus oblationibus et votis ut premissum est augerunt. **H**ic religiosus. **N**on visita bo vos nisi oderitis michi quid contineatur in hac monstrancia. **H**ic inde collacionibus conuenerunt superiores cum episcopo et aperiens iuenerunt duas alias cedulas ita continentes in scripto de sanguine domini nostri ihesu

xpi et nichil sanguis ibidē erat repertū. Insuper re-
fertur q̄ in quodā opido seu villa prignicensi tres
hostie sanguinolētis tribus guttis vt d̄r miraculose
tincte que hostie nunc vetustate adeo cōsumpte sunt
vt p̄sertim nihil sanguinis ibidē reperiā. Nichi-
lominus eadē mōstrācia cū sacramēto corrupto po-
pulo oñditur qui non aliud q̄ sanguinē vt ab inicio
querit adorat sacrificat et vouet eo mō quo supra ta-
ctū est. Probatio. Nā si non licet creature exhiberi
honorē soli deo debitū minus sic licet honorare qd̄
non est in rerū natura. z vt supra tactū est z scdm̄ bea-
tū augustinū perniciosissimū est in tali cultu mēda-
ciū. Nam sub specie religionis infinitos ducit ad er-
rorem zc.

Capitulum. ix.

Airca predicta est notandū scdm̄ sanctum tho.
quotlibet. v. ar. i. z i fcia parte eiusdē. q. liiij. qz xp̄s
resurrexit in integritate corporis sui habens spiritū.
carnē. sanguinē z ossa zc. Auce vltio. qz corpus chri-
sti in resurrectione fuit eiusdē nature sicut prius per
omnia. sed alterius glorie. scdm̄ grego. omelia. xxvj
qz etiā capillus de capite electorū n̄ perit. Auce. xxj.
minus ergo quicq̄ de corpore xp̄i resurgētis. qd̄
autē dicitur. ij. Chozin. xv. Caro et sanguis regnum
dei non possidebunt. intelligitur non de natura. sed
de culpa. scdm̄ Grego. xiiij. moralium. ca. cj. contra eu-
ticiū constantinopolitane vrbis episcopum. qui er-
rante dicit. corpus resurgētū ad gloriā esse im-
palpabile. et vento aereq̄ subtilius. Christus ergo

postq̃ corpus suū p̃ resurrectionē discipulis palpa-
bile prebuit. nūq̃ idē corp⁹ postea imutauit. nec sub-
tilius fecit. Sicut ergo xp̃s in sua ꝛceptionē accepit
corpus mortale. ⁊ nō celeste ⁊ ipassibile. sic etiā i sua
resurrectionē idē corpus eiusdē nature resūpsit ad vitā
imortale alterius glorie. Totūq̃ sanguiem resūpsit.
quē in passionē pro redēptionē generis hūani effudit.
scdm̃ tho. in quolibet vbi supra ⁊ hoc triplici rōe.
tū quia xp̃s in perfectissima etate passus fuit. i qua
maxie ea que in hoīe inueniūt. ad vitatē hūane natu-
re pertiere vidēt. tāq̃ ad maxiaz perfectōez adducta.
tū qz partes sc̃tozū in quibus passiōez pro xp̃o susti-
nuerūt. q̃dā priuilegiatū fulgozē in resurrectione ha-
bebūt scdm̃ Aug⁹ xxi. de citate. Multo magis ergo
sanguis xp̃i. quē in passionē pro nobis effudit. ad glo-
riolam resurrectionez reparatus ē. tum qz iste sanguis
xp̃i in passionē effusus hūanū genus sc̃tificauit. ad be-
bz. vltio. qz hūanitas xp̃i. salutiferā vtutē habuit ex
vtute vbi sibi vniti. scdm̃ damasce. li. iij. iō necessariū
fuit. qz ille saluber sanguis sic effusus. in resurrectio-
ne iūgeret alijs partibus hūanitatis xp̃i. qz non fuit
separatus a dīnitate. sicut probauit multiplici Jo.
de turricremata corā papa pio et dñis cardinalibus
tūc etiā papa vt papa ⁊ nō vt doctor def̃ mīauit istō
dubiū. ⁊ silēciū de eo āpli⁹ disputandi oīb⁹ ⁊ singulis
ip̃osuit. quare garruli de cetero taceāt. qz xp̃s dixit i
cena. Hoc ē corpus meū. qd̃ pro vo. tra. ⁊ hic ē san-
me. qui pro vo. effun. Ex quib⁹ vbis xp̃i vidēt eadē

esse vnitas inter sanguinē effusū et sanguinē viuū.
 que fuit inter corpus xpī viuū. et corp⁹ mortuū. **S**
 corp⁹ mortuū et viuū xpī fuit vnū et idē. vnitate sup
 positi. ergo et sanguis vnitate suppositi. tā effusus q̄
 viuus. **N**ūc cōcordat **Jo.** de poliaco. quarto quot
 libeto suo. qui etiā dī. q̄ tēpore passiōis xpī nō erat ī
 xpō aliquis sanguis superfluus. z sic totus sanguis
 eius ad perfectionē humane nature pertinebat. scdm
 q̄ etiā prima ratio thōe tā dicta tenet. z per consequēs
 totus sanguis qui tūc effusus fuit. in resurrectionē fuit
 it reassumptus. **I**deo tñ nō sequit̄ scdm thō. vbi fuit
 pra. q̄ tot⁹ sanguis nutritiualis. id est qui ex cibis
 generat̄. pertineat in xpō ad vitatez hūane nature. qz
 cū añ passiōē xpūs comederit et biberit. nichil pro
 hibet ī eo fuisse aliquē sanguinē nutritiualē. qui ad
 vitatē hūane nature nō pertineret. et quē non oportet
 ret. ad corpus eius in resurrectionē redire. **S**ecus fuit
 de sanguine eius ad perfectionē hūane nature per
 tinēte. qui fuit precīū sufficiens nostre redēpcōis. **J.** ad
Corin. vj. **E**mp̄ti enī estis precio magno. qz iste san
 guis fuit dei eterni nūq̄ corrupendus que incorrup
 tio nō inerat ei ex naturali v̄tute. sed ex v̄tute diuini
 tatis sibi vnite. **J.** petri. **J.** **N**ō corruptibilib⁹ zc. sequit̄
 s̄z precioso sanguīe quasi agni īma. et incōtami thesa
 uristi. **I**ste est sanguis qui traditur nobis in sacra
 mēto per oīa vnitus dīnitati. **D**e isto sanguīe nichil
 mansit in terris. qz si remāssisset. querit̄. quid erit de
 eo in fine seculi. nō est dicendū q̄ corrupat̄. quia sic

Deus corrüperetur in vltima flagracöne. nec q tñc
 reassumatur a xpö. quia resurrectio xpi non iterabi-
 tur let xpüs iam summä perfectione habet igitur xē.
Si autē habeatur aliquis sanguis in quibusdā eccle-
 siis. de quibus dñt **F**ranciscus maronis. et post eum
 magister rupertus in suo quadragesimali. in sermōe
 diei pasce. iste effluxit miraculose de quadaz ymagi-
 ne xpi percussa. vel de hostia consecrata iudeis tradi-
 ta. et per eos pñcta vt cōtigit parisijs in vico iudeo-
 rum. scđm tho. vbi supra. et **P**o. de peliaco vbi supra
 ad cōfutandā perfidorū iudeorū cordis duriciā. qui-
 bus datur signū in eternam vltionē. nisi fuerint con-
 uersi ad veram fidem. nec talis sanguis debet adora-
 ri adoratione latræ propter se. sed propter cristū pas-
 sum cuius passionē representat. sicut etiā xpi ymago.
 siue ymago crucifixi. vbi mens adorantis nō termia-
 tur in re ista sic visa. sz in cristo pro nobis passō scđz
 tho. et ceteros doc. super. iij. sententiarū dis. ix. **I**n ec-
 clesia etiāz barchinonensi partiū aragonie et cathalo-
 nie qñqz publice predicabatur. q in sanguine cristi
 asperso et effuso in parascue. non remansit deitas.
 quo cōperto magister **N**ico. roselli ordinis predica-
 torum heretice prauitatis inquisitor scripsit clemen-
 ti pape sexto. qui habito desuper solemni cōsilio car-
 dinaliū et doc. rescripsit eidem. mandans per paten-
 tes litteras dicto inquisitori. qtūs dictuz articulum
 vt hereticalem et erroneum condemnaret. qd et in ec-
 clesia predicta publice et solēniter fecit. q aut rupert?

dicat q̄ certe littere date sunt a sede apostolica. pro
certo loco vbi dicitur esse de sanguine christi natu-
rali. vñ in ecclesia monasterij beate marie in diocesi
xanctonensi. Et in capella regis francie est spina cuz
sanguine. et in prouincia prouincie ad sanctum maxi-
mum in conuentu fratrum predicatorum. Et apud
esculum. Item Macaneti. z Matue. z in nurebergi
vbi lancea christi est. vbi tamen cruor non apparet.
Ad hoc potest dici q̄ quando papa pius huiusmo-
di dedit litteras abbati in diocesi xanctonensi. q̄ ma-
teria illa nondum plene fuit discussa. Aut surzepticie
obtinuit per dolosos interpositores. Sicut et domi-
nicus cum quodam canonico ecclesie sancti petri in
vrbe falsificauit litteras pape innocencij octau. homo
magne opinionis in curia. filius medici eiusdem pa-
pe. qui magistraliter dictauit metricis supplicans ipi
pape. sed iusticiam passus fuit. et quidam de ordine
predicatorum non iuxta sua vota acceperunt. De ea-
dem materia sanguis christi videatur Jo. gerson in
sermone de circuncisione domini alphabeto vs. a. vbi
sentit cum sancto tho. et Jo. de poliano. et Jo. de tur-
ricremata. quasi per omnia.

Capitulum. x.

¶ Sanctus Augustinus in libro de mendacio. z
habetur. xxiij. q. ij. cap. j. dicit q̄ mendacii maximu est
quando quis mentitur in doctrina religionis xpia-
ne in his que sunt fidei. et bonorum morum. quia in
istis duobus tota consistit summa religionis. qd me

daciū non solū fit verbo. sed et falso scripto et simula-
tis operib⁹. xxij. q. ij. caute. **Q**ui ergo superstitiose
colunt et adorant ⁊ colentes defensant. mortalit⁹ pec-
cant. totiens quotiens. talis falsus cultus peragitur.
Quia actus elicitī virtutum moralium. regulari de-
bent actu imperato virtutum theologicarum. qua-
rum fides fundamentum est. quia deus colitur fide.
spe et caritate scdm Aug⁹ in enchiridion. Religio
enim non est fides. sed fidei protestacō per cultum ex-
teriorē. secunda secunde. q. xcij. ar. primo. Sic et su-
perstitio est infidelitatis protestatio. per exteriorē
cultum. **Q**ui ergo credit cruozem aliquem miracu-
losū. habere virtutem cognoscendi hominum desi-
deria. et exaudiendi vota. per miraculorum operatio-
nem. et peccatorum remissionem ⁊c. quā virtutē ha-
bere creaturam irrationabilē et inanimatam ⁊ homi-
nibus dare est impossibile. quia soli deo hoc conue-
nit. ideo sapit heresim et superstitionem. et est contra
primū fidei articulum **C**redo in vnum deum patres
omnipotentē. dicit notanter in vnum. quia talis gra-
tia soli vni fontaliter et principaliter conuenit. namq⁹
sola diuina virtus vera miracula facit. scdm thomā
in prima parte. q. cxliij. ar. iij. Secundo tales peccāt
in spe. quia tanta ducuntur superstitione et vana spe
miraculorum fiendorū a talibus cruozibus q⁹ nolūt
informari et ab errore reuocari allegātes frequentia
miraculorū. **N**ō potest esse spes ordinata. vbi deficit
fides catholica. qui ē sbā. id ē basis ⁊ fūdamētū toti⁹

edificij spūalis. rerū sperādarū. argumētū. id est certa
 probatio. nondum apparenciū. s. rerum futurarum
 ad **Hebre.** xj. **E**t claret q̄ sine fide. s. recta. nemo po-
 test placere deo. patet ergo q̄ fides manifestat sperā-
 da. Ideoq̄ assumens speranda a fide non manifesta-
 ta. deordinat spem. **T**ercio tales peccant in dei cari-
 tatem. allegantes diuini cultus augmentū in tali lo-
 co. **Q**uia omnis superstitio quantū contrariatur re-
 ligioni. tantum contrariatur caritati. **Q**uia religio
 est virtus pertinens ad debitū iusticie. quo deo ob-
 ligamur in testimonium vniuersalis dominij. vnde
 deum tenemur super omnia diligere tota anima to-
 ta mente. **M**athei. xxij. et scōm thomā secunda secū-
 de vbi supra. **C**laret autem lucidissime. q̄ maxime le-
 dit diuinam caritatem qui honorem ei debitum nō
 exhibet. vel alteri exhibet cui non debetur. vel aliter
 q̄ honor exhibendus est exhibet. **Q**uia superstitio
 dicitur a superstes. vana et superflua religio siue ob-
 seruatio. siue ydolorum cultura. quia tales errant et
 delirant sicut superstites. id est senes sensu deficien-
 tes. quia illum quem fide confitentur. non vt deum
 vnum et verum colunt et recognoscunt. vt dicitur
 ad **Romanos** primo. **E**t sic cultus superstitiosus sa-
 pit errorem in fide. spe. et caritate. **L**atria latrīe est
 seruitus que soli deo debet exhiberi. et est virtus car-
 dinalis. que reducit ad iusticiā. que reddit vnicuiq̄
 qd suū ē. et nō alteri vt in insti. titu. primo. **V**erū tñ
 est q̄ caro siue hūanitas xpī dupliciter pōt cōsiderari

vel vt ē coniuncta vbo. z sic nō debet ei latría. s; yperdu
 lia vel vt ē vnita vbo in vna ypostasi siue in vna per
 sona z sic debet ei latría *Vnde Aug^o* super illo vbo
 jo. xiiij. *Nō* turbet cor vestrū. ymagini etiā xpī vt ē
 res quedā. sic nō debet ei aliquis honoz. s; vt ē yma
 go. sic debet ei latría qz motus adorātis dirigit ad
 ymaginē z ad ymaginātū finaliter. *Dulia* autē est ho
 nor siue seruitus que debetur homī. siue sanctis dei.
Et pponit cū yper qd est supra. z d; yperdulia lie. z
 puenit hūanitati xpī vt dictū est certa cōsideracōe. bea
 tissime virgini. ligno vitali. clauis xpī lanceeq; eius
Quia huiusmodi vnice z singularit. iuuerūt et auxe
 runt salutē nostrā. *Versus.* *Mortalis* dulciā. latriam
 dic oipotētis. *Recte* et proprie honoz siue dulia nō
 debet nisi diuinis. et existētibus in grā z vtute. *Ob*
stinatis vō in malicijs et demonibus nō debetur. qz
 ordo ad virtutem ligatus est in illis *Iō* d; grego. v.
 moralū. c. cxiiij. super vbo job. iij. *Nullus* intelligit
 in eternū peribūt qz a mane vsq; ad vespērā succidun
 tur. s. iniquitatis perpetracōe. ab exordio vite eorum
 vsq; ad terminū. qz spernunt verū honozē dei et gau
 dia electis promissa. et tātū ad tēporalia anhelant. ob
 cecati z fascinati in conscientijs et rationibus eorum
Que sit afflictionis retributio nō cognoscunt. actio
 nis sue pedē in profundū porrigūt. qz a luce intelligē
 tie sponte sua oculos claudūt voluptatibus diuersis
 decepti. tēporalia que vident tātū diligūt. sic a seipis
 alienati. nō vidēt vbi in eternū ruūt. *Hec* grego. *Et*

qz nō dimidiāt dies suos per penitentiā. iō sepe occi-
dunt a dyabolo. z ab homibus. aut male moriuntur.
et periodū suā naturalē nō attingūt scdm cassiodorū
super psal. liiij. in fine super vsu. Viri sanguinū z do-
losi non dimidia. dies suos. bella. lites guerras sine
causā instruūt occisiones permittunt dolosq; sine nu-
mero. presertim in superstitione predicta connectunt
ideo si ad penitentiā non redierint. in ictu oculi ad in-
fernū descendēt. **¶** Nū quidā religiosus defendens ex-
positionē et exhibitionē cruoris in wylsnaco. ē vene-
randū et eximū viruz doctorē taken in magdeburg.
qui effecit potenter qtuīs hostia p̄secrata locaretur in
eadē mōstrācia super cruorē istūne ydolatria cōmit-
teret. **¶** Penitētia vera. ut sperat ductus. postea iens
cū indulgētis ē bohemos. reuocauit errorē de am-
bonibus. dicēs utinā in profunda turri inneruatus
sedissem. qñ huiusmodi cruori in wylsnaco defensam
prestiti. **¶** Iste cruor iam cū multis alijs diuersis in lo-
cis perijt. qui infinitas ydolatrias p̄flauerūt. **¶** Iquet
ergo qz familiares taliū ecclesiarū. ut rectores. capel-
lani. vicarij. iurati siue ecclesie prouisoze. qui indi-
es iniusta lucra expectāt. iō dissimulāt. et falsitati fa-
uent. in periculosissimo statu ambulāt. z sine vera pe-
nitentia p̄fitētur et celebrant. iō totiens mortaliē pec-
cant. qz in aīa mortui sunt. et tñ celebrādo cibū eterne
vite sumunt a quo ipsi nō incorporātur. scdm thomā
in scripto quarti dis. ix. q. j. ar. iij. in corde questionis
Capitulum. xj.

Qui vō allegant q̄ populus cōfluēs ad huius
modi loca. perfundit multa deuocōe. errāt. q̄ deuotio
d̄r a deuouendo. z est virtus inclinans voluntatē
hoīs. ad prompte faciendū. q̄d ad dei seruiciū perti-
net. q̄ deuocōis actus est exterior actus latrīe. sc̄da
sc̄de. q. lxxxij. ar. j. que soli deo conuenit. Et qñ deuotio
ad sc̄tōs dirigit. nō ibi terminat. s̄ trāsit in deū.
quē in ministris suis veneramur. deuocō ergo vt sit
vera. presupponit verā fidē. spem z caritatē dei que ī
illis deficit. Et quicquid viciat diuinū cultū. viciat
etiā et deuocōez. sc̄dm̄ tho. vbi supra ar. ij. ad vltimū
argumētū. Quia deuotio ē prontas voluntatis fa-
mulandi deo vere et nō superstitiose. Iō et si popul⁹
magna munera offert locis in talibus cūiuscūq; ge-
neris superstitiosum est. q̄ sc̄dm̄ tho. vbi supra que-
stionibus. lxxxv. z. lxxxvj. sacrificare et offerre nume-
rant inter actus exteriores ipsius latrīe. qui soli deo
debent. Et inter oīa offerenda. aīa qua deo cōiungi-
mur et beatificamur principalis est oblatio. illi ergo
soli offerre debemus principaliter visibile sacrificiū.
cuius in corde nostro inuisibile sacrificiū nosipsi esse
debemus sc̄dm̄ Aug⁹. x. de citate. Et oīa que habemus
a deo accepimus. j. Paralip. vltimo. Que de
manu tua ac. dedim⁹ tibi. ergo execrabiliter et super-
stitiose offerēt ydolo cui nos cōmittimus sub spe salu-
tis corporis et aīe suscipiēde. z nō deo. q̄d a solo deo
gratiose accepim⁹ Nullus ergo cruozibus istis. aut
ymaginibus vota sua faciat pro aīa aut corpore quia

superstitiosum est. vna enī ymago nō plus diuinitatis hz q̄ alia. ideo vota soli deo principaliter sunt vouenda et soluēda. ysa. xix. Volent eū. s. solū deū principaliter in hostijs ⁊ muneribus. q̄ aut aliquid in veteri lege ministris dabať de oblacōibus. aut q̄ iā sanctis dei offertur. hoc est minus p̄cipaliter. quia a deo sunt oīa bona p̄cipaliter Jacobi. j. iō electos dei. et mīstros ecclesie honoramus vt mediatores. s. finē in deū dirigere debemus. Proprie votū debet deo. promissio sanctis. et homībus in quibus ē virtus et gratia. deo nosmetipsos et nostra offerre debemus. sanctis vo nostra in finē ad deū. nō tñ ymaginibus aliquid diuinitatis attribuere debemus. nec fidē nec spem in eis locare. s. in sanctis sub deo quos honoramus tāq̄ dei ministros. Quā si quis talibus ymaginib⁹ superstitiose expositis aliquid suasu stultorū sacerdotū. vel cuiuscūq̄ promiserit. nō soluat. s. in cultū diuinū i penitētia stulti voti erogat ⁊ soluat. Quēsepe ipsi agrestes rei inanimate et irrationabili dant latriā. cui nō debet dulia qđ tñ eorū curati procurāt. ⁊ excusant. qui merito dicere deberēt. illđ psal. cxi. Nō declines cor meū in vba malicie ad excusandas excu. in pctis. Seneca. Omitte excusationez. nemo inuitus peccat. fatua ē pctōrū excusatio. vbi multorū fit accusatio. Jeronim⁹ in quadā epistola. Multitudo sociozū. nō est alleviatio peccatoruz. iō nullus questionarius siue questuarius in his se legitime excusare pōt. qz ptz qz ipi vna cū confluentibus peccant in

fide. spe. et caritate. et virtutibus moralibus que ad la-
 triā pertinet que est summa spēs virtutū. et quidam
 peccant in virtutibus moralibus. que ad iusticiā per-
 tinent exteriorē. vt patuit. sed heu nemo cōsiderat. qz
 mathathias obliuioni datus est. i. machabe. iij. **D**e
 ymaginibus etiā notādū. qz tripliciter cōtingit yma-
 ginē mutari. s. miraculose. naturaliter ⁊ artificialiter.
Primo vt si emanaret sanguis ex ymagine percus-
 sa. in testimoniū cōtumelie illi sancto cuius est yma-
 go illate. non ergo sequitur qz huiusmodi ymago ex-
 ponatur populo. pro languoribus curandis aut pro
 cōsimilibus. qz propter huiusmodi nō est illi ymagi-
 ni aliquid diuinitatis collatū. nam si in aliqua re. aut
 pro aliqua re. aut per aliquā rem fit miraculū. nō iō
 eidem rei cōfertur vltior vis miraculorū. sicut fuit
 de serpente eneo in deserto **N**umeri. xxi. cuius vir-
 tus sanandi fuit tātū ad certū tpūs. cessante aut causa.
 cessauit et eius effectus iō ezechias eū in puluerē re-
 degit. alias eum iudei honore ydolatrie adorassent. si-
 cut et vitulū fecerūt. vide. lxiij. dis. c. **Q**uia sancta ro-
 mana ecclesia textū cū glosa **I**tē si naturaliter ymago
 fuerit humectata ex aere vaporoso. in ipsa cōdensato
 ita vt sudare videret aliquo tēpore anni. nō ergo de-
 bet venerari amplius q̄ prius. **T**ercio si artificialit̄
 oleū mitteret in ymaginē cōcauā que emitteret gut-
 tas tanq̄ sudans. nō ideo debet venerari qz talis fal-
 lacia ē perniciosissima que ad religionē pertinet scōz
Aug^o vt supra **S**cdo modo principaliter fit error ex

effectibus quibusdā extra ymaginē continētibus.
Quia ab insultis dicuntur quedā ymagine ambula
 re. et hoīes in eorū infirmitatib⁹ visitare sicut in solt
 wedel atigit ymagini saluatoris. iō obtulerūt eidem
 nouos calceos. ymagine nō prop̄ ambulare eccle
 sia romana admisit. s; propter simpliciū ruditatē qz
 sunt libri lagicozū. propter affectuū tarditatem qz nisi
 ymagine essent misterii xpī incarnacōnis et passio
 nis. sanctorūq; eius lagici feruēt nō caperēt z cum
 deuocōe et geitu tractarēt. **T**ercio propter memorie
 labilitatē. de con. dis. iij. perlatū. qz propter huiusmo
 di apostoli vsum ymaginū introduxerunt. sicut et lu
 cas certas ymagine xpī et bte marie depinxit. qua
 rū quedā adhuc sunt rome. **S**z postea dyabolus lo
 quebatur deceptorie ex ymaginibus scdm fidozū
 viij. ethimo. cap. xj. et fecit se coli. **A**d idēz vide bona
 uentu. super. iij. sniarū dis. ix. q. ij. qz aut legi. qz yma
 go saluatoris cuidā psallenti calceum aureū dedit de
 suo pede. potest ascribi deuocōi psallētis. vel illusio
 ni diabolice propter supersticōez. qz nō valet seque
 tia a posse ad esse. xpīs non legi calceatus fuisse au
 reis calceis. **N**ec pnt ymagine hoībus salutis con
 silia dare. **N**ec est eis vrus miraculozū continua z per
 manēs attribuēda. iō pre ceteris nō d; dici gratiosa
 vt patuit de serpēte in heremo. z de helisei cadauere
 ad cuius tactū. mortuus surrexit. qd tñ semel tātū fa
 ctum est. iij. **R**egū. xij. **E**t si miraculuz contingeret
 verū apō ymaginē. nō ymagini. s; soli deo ē assignā

dum. qui mederi quēcūq; voluerit quocūq; in loco
 sibi in salutē aut in damnū vt dictū est. quia ymago
 nichil diuinitatis per hoc accipit. Quia ymages
 nō sūt vtēde ad aliū vsuz aut efficacīā. q̄ vnīuersalis
 ecclesia eas acceptauit. nec ad cultū trahende. nisi cū
 relacōe ad prototypū scōm damasce. li. iij. z basilii
 Offerre etiā z pendere ymages argēteas aut cere
 as añ eucharistiā. in signū sperati vel accepti benefi
 cij recta intencōe. licitū est qz ipse solus morificat et
 viuificat. Sic etiā in ecclesia cōseruātur in memoriā
 bñficiorū sicut capisteriū bñdicti. Sic et in veteri te
 stamento. Siluester etiā astatino oñdit ymages pe
 tri et pauli. quas diu cōseruauit cū reuerēcia effigiatō
 rū. Et si fieret ymago crucifixi de ligno vitali. plus
 alijs ymaginibus posset venerari.

Capitulum. xij.

Incantissime ambulant qui istis diebus mira
 cula diligunt et de his glorianiur scōm grego. ome
 lia dominicali. xxvj. Ideo iudei insultantes xpianis
 dicunt. Fides vestra si non est alijs fundata nisi mira
 culis. debilis est. Miraculorum quedam sunt ficta
 que non sunt sanctitatis signa quātum ad operantes.
 quia miraculum est fidei testimonium. Quedam ve
 ro sunt vera. et illorum quedam fiunt in fidei testimo
 niū. que etiam fieri possunt per malos. Mathei. viij.
 Domine nonne in nomine tuo prophetauimus. de
 monia eiecimus. virtutes multas fecimus. vbi se
 quitur. Discedite a me qui operamini iniquitatem.

Quedā vō in oñsione persone sancte. et talia tantū fi
 unt per bonos et tñ nemo talis debet coli in hac vi
 ta propter miraculozū operationē. quia quilibz indi
 get adhuc suffragijs aliozū. z ignorat mētis sue inte
 riorē reuelacōez. **S**i tñ dōs deuotas mentes vtrinqz
 reuelaret. pro implorandis mutuis suffragijs in pro
 posito nō reprehenderet. **I**tē homo mortuus nō ca
 nonisatus. licet sit sc̄tūs cognitus. et miracula faciat
 tñ publico officio. nō dōz honorari in ecclesia vt i cle
 mētina de reli. z ve. sanc. **S**i dñm per doctores. **A**d
 canonisacōez aut requirit̄ necessario vita eminentis
 meriti. tribulatio z persecutio pro veritate et ecclesia
 dei. z miraculū. vide cap. **A**udiuimus. z cap. **C**ū ex
 eo. de reliquijs z ve. san. **E**t eodez ti. li. vj. c. vnico. s.
 gloriosus dōs in textu z glo. **P**ōt tñ quis in secreto
 alicui defuncto quē sanctum credit preces porrigere
 vt pro ipso ad dñm int̄ cedat sc̄dm Innocē. z hostiē.
 et glo. ibidē. s̄z solemne officiū dari ei publice nō dōz
 ab ecclesia. nisi sit canonisatus. **U**ti etiā reliquijs san
 ctozū vel rebus sacris. nō ex diuino instinctu. nec ex
 ecclesie ritu. s̄z pro libito discurrentiū per domos ad
 infirmos per eos curandos vt dicūt. causa lucri. exe
 crandum est. ad hoc vide pulcrū passū in sc̄da sc̄de
 q. clxxviij. ar. j. in rñsione ad primū. **Q**uia principiū
 operandi miracula non est cōicabile alicui creature.
 tanq̄ qualitas permanēs. **U**n̄ claret. q̄ si semel per
 aliquā rem dōs miraculū fecit. nō ob id eadē res tra
 benda est ad vsum cōtinuū operandi miracula. sicut

premissum est de ymagine percussa. **I**tem quod mens facientis aliquid. ad quod sequitur effectus miraculi quem deus operatur. a deo moueatur. ad hoc agendum. sicut moyses in virga sua multa miracula fecit. non sine speciali mocione diuina. si quis autem similia facere presumeret. deum non modice temptaret. quia deus omnibus sanctis non pariformiter facere miracula concessit secundum gregorium in dialogo. nam petrus mare calcauit. quod paulus mime fecit. non ergo sequitur quod paulus sit minoris meriti quam petrus. idem dicit Augustinus in libro. lxxxiiij. ques. Non omnibus sanctis ista attribuuntur. ne perniciosissimo errore decipiatur infirmi. estimantes in talibus esse maiora dona. quam in operibus iusti. quibus vita eterna comparatur. **S**ignate misteria horum verborum **I**tem res sacramentales ut corporale. calix etc. a populo non debent recipere potestatem rationem veneracionis quam habet ex ordinacione ad usum ecclesie vniuersalis. ut si corporale ab hostijs impositis transformaretur multo tempore. non propterea deus singulari deuocione custodiri et reuereri. quam alio corporale. sic factum fuit in uisina co ipsi corporali. et tribus cereis. non sine errore. Quia efficacior debet esse ratio veneracionis sacramentalium ex usu sacro ad quem sunt deputata et sacrata. quam ex miraculo vero. minus. falso. **O**mnino igitur seruetur usus sacramentalium iuxta ecclesie institutionem. et non aliter. licet agrestis populus aliquando ex stulta deuotione alium affectet usum. ut quidam missa finita faciunt ventilare corporale ad facies eorum!

putātes se aliquid diuinitatis aut grē recipere. **E**uā-
gelii ex mera deuocōe propter verborum sacrorum
virtutē pōt quis in collo deferre. nisi assit certa super
sticō. **E**x his et similibus claret. qz de ambonibus
pronūciantes miracula nō rite examinata. pzo modico
xenio nō parū errant. qz sepiissime ficta sunt inuenta.
Quia quidā vouerūt in infirmitate. et votū soluerūt
infirmitate permanēte. secreta rōne dei. vel naturaliter
aut medicinaliter sunt curati. **U**el captiui de sua
et aliorū industria et labore liberati. et tñ cū multa ad-
dicōe proclamāt predicatorēs questuarij huiusmodi
facta vt euidēcia miracula. et mortaliter peccāt. quia
aduersus deū falsum loquūtur testimoniū qui ē sum-
ma vītas. et summa potētia nō indigens nostro men-
dacio pro sue magnificētie recōmendacōe. **J**ob. xiiij.
et **P**rouer. xix. **T**estis falsus non erit impunitus.
Quia maiori scelere laudat in deo falsitas. qz vitupe-
ratur vītas. vj. q. j. **S**i oīa. et est oracius poeta. **A**n sil-
uā ne ligna feras. nec solē facibus ardes. **I**ste sol ius-
ticie est oīpotens et opis aliene non indignus. **A**n
aplūs dī. j. ad **R**ozin. xv. **I**nuenimur falsi testes dei.
si dixerimus christum resurrexisse. si non resurrexit.
Ideo omnes prelati. principes. et omnes alij his er-
roribus consentiētes in locis vbi huiusmodi hostie
et cruozes sic reponuntur pro questu. mortaliter pec-
cant et ydolatriaz incurrunt que est maximū malum.
xxvj. q. ij. **S**i de area. qz potentes sunt huiusmodi er-
rores extirpare et nolunt eris concupiscētia per moti

Salomon nō credidit ydolis immoland. xiiij. de ci-
uitate ca. xi. post mediū. z. iij. **R**egū. xi. z. xxxij. q. iij.
Salomō. licz blandicijs fatuis mulieribus delubra
in mōte oliueti cōstruens cōplacuit que añ mortem
non destruxit. cuz tñ potuit. iō q̄plures doctores eū
dicunt eternāliter damnatum. nisi in suis nouissimis
momētis smēti habuit. q̄ destruere voluit. qz ista de-
lubra lōge post eius mortē stabant vsq̄ ad tēp ora io-
sie. iij. **R**egū. xxiij in medio. **A**ulus etiā a lōge ad-
uentans audiens huiusmodi falsas miraculorū pro-
mulgacōes. flendo ydolatrāt. z reuertēs ad lares pro-
prios q̄ plurima falsa magnificādo adijcit instinctu
dyaboli. z tota terra currendo et stulte. vouēdo exci-
tatur. clamādo et eulando. **D**euoꝝ sancte miserere
mei. succurre michi. sana me. adiuua me. z sic ydola-
tria creſcit in infinitū. et quis extinguet eam?

Capitulum. xiii.

Ubi notandū q̄ miraculū d̄z ab admiracōe. s.
qñ ea videmus et audimus. quorū effectus est mani-
festus. causa aut nobis est occulta. **A**d operatic nem
tñ diuine potētie nullū pōt dici miraculū. quātūcūq̄
etiam magnum fuerit. ysa. xl. **E**cce gentes quasi stilla
situle zc. **S**z d̄z miraculū q̄tū ad facultatē nature quā
excedit. rusticus etiā mirat̄ solis eclipsim. astrolog⁹
nō mirat̄. **E**t illd̄ est verū miraculū a deo. qđ habet
causam oibus occultā. hec aut est d̄s. **U**n̄ d̄t Jo. an.
in glo. super ca. gloriosus d̄s prefato. li. vi. q̄ miracu-
lū quatuor d̄z h̄z vt sit miraculus **P**rimo q̄ nou ex

arte. nec ex dyabolo cōtingat. Secūdo q̄ sit contra natura. Tercio q̄ nō sit ex vi verborū. sicut vi verborū consecratur hostia. Quarto q̄ sit ad corroboracōez fidei. vide ibi laciū. pensanda permaxime sunt quatuor ista quibus bene discussis claret. q̄ inter mille mira. vix est vnum verum miraculū quod a deo est. in istis questuosis causis ⁊ tamen per centum annos vel prope proclamata sunt talia. si rite examinaretur. mendaciū inueniretur. His omnibus quidam modice fidei non contenti. faciunt miracula inscribi. appendunt. ferramenta baculos ymagines cereas. vincula publice ad parietes ecclesiarum ipsorum questum. et per hoc perpetuo impingunt saluatori nostro et deo vera testimonia. nam vera miracula sunt quedam diuina testimonia. ad **Hebr. ij.** Contestante deo. s. legē euangelicā signis. s. non naturaliter nō medicinaliter per tēporis successum. s. in instanti factis. sicut socrus petri in momēto sanata est a xpō de febribus. **Math. viij.** qd̄ fuit verū miraculū. ⁊ prodigijs. que nō pnt fieri per naturā. nec q̄tū ad substantiā facti. nec q̄tū ad modū fiēdi. sicut illūtiatio cecorū. ⁊ sanatio leprosorū. ⁊ talia dicūt prodigia quasi procul a digito. id est oñsiōe. qz rō ⁊ cognicō cause taliū est supra naturā hūanā. Portenta aut̄ adhuc sunt maiora que nō solū excedūt naturā hūanā. s. eē videtur contra naturā. sic q̄ vgo manens. virgo pariat. **ysa. vij.** **Luce. ij.** ⁊ q̄ hñs verū corpus. per alia corpora. absq̄ eorū diuisione trāseat. sicut xpūs ad discipulos ianuis

clausis intrauit. **Luce. xxiij. z Jo. xxi.** Et talia dicuntur porteta quasi in longinquum tensa. sequitur z varijs virtutibus et. ff. distribucioibus scōz volūtate suā. s. dei qui talia apostolis. s. fidē spem et caritatē donatq; liguarū actū scōo. j. ad **Mozin. xij.** gratuitate ex diuina liberalitate. z nō meritis apostolorū z predicatorūz donat. **Hec** hoc sufficit his bonis peregrinis. s. cū redierint a peregrinacōe ad propria faciūt huiusmodi falsa miracula et a suis curatis et capellanis promulgari in maius testimoniū falsitatis cōtra deum. **Nō** permissione diuina et sua exigente perfidia plures infirmitatibus a dyabolo torquentur. in finē vt talia voueāt. z ydolatriā cōmittāt atq; amplificēt. ¶ **Iōq;** predicatorēs pro deo informant suos ita cursitantes qd si pergere volunt in istis locis questuū. qz cōpesci a cursu nō pnt. qz primū genuflectāt in choro coram sacramēto eucharistie cōfidentes. z grās agentes qd si quid gracie cōsecuti sunt aut consequi possint non a cruce. s. a deo celi eis cōfertur quo omne datum optimū. z donū perfectū. **Iaco. j.** **Hic** visitent hostias illas expositas siue cruce z dicāt. **Si** deus es tu aut vera hostia xpī adoro te. si autē mime. **Ad** cruce rem vō miraculosum dicāt. si quid numis aut gratie habueris diuinitus tibi collatū facio tibi honore. reuerentiā z veneracōez vt creature dei. **Siquomin?** loco tui colo deū celi pro oībus de nis z bñficijs suis michi imerito collatis. **Et** sic pōt oīs homo preseruari ab ydolatriā. z deo falsuz nō imponi. nec fū

des catholica. in cordibus simpliciū cōfundit. Item
 iniūgat curatus eis q̄ huiusmodi peregrinacōez et
 fatigā pro honore dei principaliter. et tanq̄ peniten-
 tiā pro suis pctis. in supplecōez penitencie canonice
 seruande. obediēter suscipiant. **S**i igit̄ tūc hō bñfici-
 um curacōis p̄sequit̄ diuine miscōie. z nō tali cruo-
 ri ascribat. z inuicibilis ignorātia simpliciū sic excu-
 sari pōt a tāto **M**inistri tñ taliū ecclesiariū. magis de
 errore populi doleant. q̄ de questu gaudeant. qui tñ
 in suis cōsciētijis periculose ambulāt. **M**arhei. xviij.
Qui scādalisauerit vnū ex his pusillis expedit ei vt
 mola asinaria sus. col. ei⁹ zc. **I**ndulgētie vō ad huius-
 modi ecclesias si date fuerint tali respectu. nulle sunt.
 qz false narrādo. nichil est impetratū. nāq̄ superstitiō
 in loco isto nō est reuelata datorū indulgentiarū. defi-
 cit ergo legitima causa dacōis indulgentiarū. et fides
 vera ipsius populi circa cultum dei. **Q**uatuor enim
 scdm doctores ad indulgētiās veras p̄currunt. duo
 ex parte dantis. et duo ex parte recipientis. z sic tan-
 tū valēt. quātū sonāt. id est. xl. dies indulgentiarū. va-
 lent. xl. dies canonice penitēcie. sic z de anno intelli-
 gat̄ z sic p̄sequēter vt ptz per sanctū tho. z plures ali-
 os super. iij. sententiarū dis. xx. q. i. ar. iij. z. v. **T**a-
 les questuarij etiā dant signa plūbea. vt in signū emi-
 nētis grē illius loci deferant̄ per vniuersum. que et
 rubedie quadā tingūt. que in vitate nō ē in isto cruo-
 re. qz totus cruor disperijt vt in cismaria in odello in
 wylsnaco in dobberaen in blomenberch. **F**alsa sunt

igitur talia signa. qz sunt et deferunt sine signato. nā
 significare est potētiā obiecti in cognicōez ducere. et
 illō obiectū siue signatū nō est in rerū natura. igit̃ zc.
¶ Quidā etiā dubitāt de hostia trāsformata. vtrum
 sit vere cōsecrata. iō de nouo cōsecrāt ad cautelam. ne
 populus ydolatriā adorando incurrat. Et heudoloꝝ
 populus hostiā talē nō principaliter adorare intēdit.
 qz i suis ecclesijs proprijs sacramētū hz. sz per maxi
 me tincturas illas aduertit z adorat tanq̃ sanguinez
 abstractū qz illis vouet qd̃ est valde erroneum. quia
 adoratur incertū pro certo. falsum pro vero. transitoꝝ
 riū pro eterno. nāqz cū defecerint spēs panis triticei
 in loco tincto. tunc a quibuscū nō credit̃ ibi esse cor
 pus xpi. vt dictū est in capitulo. vij. qz sacerdos tem
 pore cōsecrationis sub illa specie rubedinis nō cōse
 crauit. nec illā rubedinē sacerdos postea pōt cōsecra
 re. qz nō est verū substantiale materiale illius sacramē
 ti inter quatuor substantialia. qz trāsformatio posset
 esse tanta qd̃ spēs panis posset transmutare vt etiā in
 fra dicetur ibi. Utrū ad veneficiū siue ad irrisionē si
 ue cōtumeliā dei. sacerdos possit cōsecrare. vide ibi
 dem. Si spēs vini mutarētur in sanguiez. dubitatur
 vtrū celebrās debeat sumere vt sanguinē xpi. sic vide
 tur esse in proposito. Est ergo talis recōsecratio ho
 stie trāsformate d̃ xpi institucōez. z ecclesie vniuersa
 lis ritū qz panis cōsecrādus dz esse mūdus z nō tin
 ctus. imundus est ergo valde qui huiusmodi nouus
 et falsum ritū addit. qz ydolatriam addit. et non tollit

per nouā cōsecracōez. ex quo populus figit in adorā
do mentē ad tincturas. nō ergo valet excusatio de re
baptisacōe pueri. vbi est dubiū vtrū sit baptisat'. qz
baptismus est de necessitate. hec autē recōsecratio. nō
est de necessitate salutis. s; de vtilitate questus z aua
ricie.

Capituli. xiiij.

Quidā etiā questorū arbitrātes se obsequium
prestare xpō dicūt. **E**cce spiritus dñi vbi vult spirat
Jo. iij. **E**t qz spirat nobis / frequentibus chorūscans
miraculis / amplifcemus. in altū erigamus. venusta
te cōstruamus ei nouū tēplū. qz gloria z grā respexit
nostrū locū. edificant ergo ad honorē sancti cruoris
vel alterius ymagis quā dicūt esse grōsam ecclesiam
quā noiant ad sanctū cruorē. vel ad sanctā crucē. itelli
gere nolētes. quid sit sanctū. **S**citur pro vō qz locus
supersticiōis nō est sanctus. qz honor dei ibi pācipa
liter nō querit. qd sic notat. qz fotores talis loci op
ponūt se salutiferis doctrinis / eos de eorū errore cor
ripiētibus tanq̃ cecī et surdī. ducesq; cecorū. **N**ō po
pulus tātū aberrat qz stāte vō sacramēto eucharistie
in altari. magis venerat hostiā tinctam q̃ verū sacra
mētū qz credit eā efficaciorē esse miraculis. putās eē
xpi naturalē sanguinez id qd in hostia tincta vident.
Iste locus sanctus est vbi d's vere habitat. vt dicūt
Gen. xxviiij. **Exo. iij.** z **Math. iij.** vbi iherusalē ciui
tas sancta noiat. nō ille locus vbi sit dolosa adinuen
tio supersticiōis / falsa miraculorū promulgatio. popu
li xpiani deceptio. z aiarū corruptio. **R**e' pācipalit

sanctus est. hinc electi in celo. tercio veri religiosi cu
 iuscūq; status qui in iusticia et sanctitate coram deo
 et hoibus militant. **Luce. i.** quarto vasa sancta. non
 per se. sed per respectū aduenientē extrinsecus. secun
 da secunde. q. lxxxj. ar. ultimo. **Diuina** enī virtus nō
 fundatur super re superstitiosa. que de per se ē mala.
 malum autē vt malū deo nunq; placuit. **Ingemiscat**
 ergo quisq; vere catholicus super hac re. q; i medio
 nationis sancte | honoz fit dyabolo. ⁊ nō euigilat pro
 fessus. nec vir ecclesiasticus ex officio suo. nec littera
 tus ex scientie dono. nec principatus nec potestas.
 non quēq; iniuriando. sed iniuriam christi detestan
 do. **Quare** dicit christus. **Mathei. xij.** et **Luce. xj.**
Qui non colligit mecum. dispergit. ideo et ipse dis
 pergetur et disperdetur | quando nullus liberabit. q;
 etiam ab hostia quandoq; emanauit sanguis quan
 do iudei eam pupugerunt. per hoc non probatur. q;
 hostia fuit vere consecrata. nunquid petra in deserto
 largissime bina vice euomuit aquas. **Numeri. xx.** et
Exodi. xvj. vbi tamen aderat peccatum diffidentie.
 sicut et in iudeis. de pe. distin. ij. **Si** enim. **Deus** ta
 men operabatur gratiam suam in creatura sua non
 consecrata. **Quia** prepotens est operari scdm suam
 maiestatem et omnipotentiam in quacūq; creatura
 sibi congrua. siue propter discrecentia perfidorū iu
 deorū. siue prop̄ timorē et reuerentiā fidelīū suorum
 in quocūq; loco. et quacūq; re. siue sc̄ta siue imūda.

sic exiuit sanguis de ymagine in curia romana. et in
 colonia agrippina propter lesionē perfide z malicio-
 se factam. sic etiā iudeus flagellauit ymaginem sancti
 nicolai. z emisit sanguinē. nōne egiptū d's extermina-
 uit per angelos malos. psal. lxxvij. Nonne per ange-
 lū bonum exercitum sennacherib vna nocte occidit.
Inter miracula dei etiā est operatio. scōm tho. in
 prima parte. q. cv. ar. viij. in corde. Quia quedā sunt
 magna. sicut subito dare pluiā vel ignem de celo et
 subito exurgere a febribus. subito mare condensare vir-
 tute diuina absq; naturalib' causis. Alia sunt maiora.
 vt illūatio cecorū. resuscitatio mortuorum. qz natura
 pōt vitā causare. s; nō in mortuo. et pōt prestare viliū.
 s; non ceco. Tercia sunt maxia. que nullo mō natura
 facere pōt. sicut facere q' sol retrocedat. aut q' corpus
 hūanū glorificet. aut q' duo corpora sint simul in eo
 dē sicut ihūs trāsīuit per ianuas clausas. vt supra di-
 ctū est. Sic d'r maius miraculū qd' magis excedit fa-
 cultatē nature. Nōnunq; etiā diuina permissiōe hereti-
 ci miracula faciūt. s; fide eorū perdita. nulli' apd' de-
 um sunt meriti eorū miracula. qz caritas in hoib' et
 hūilitas z nō vtrutuz signa dnt venerari. xx. moralium.
 ca. xxx. super vbo job. xxx. a. Quorum v̄tus manūū
 michi erat pro nichilo. z vita ipā putabātur indigni
 Quia vera v̄tus in amore dei z proximi est. nō autē
 in oñsione miraculorū. **Uñ** Jo. xiiij. In hoc cognos-
 scēt oēs hoies qz mei discipuli estis si dilectionē ha-
 bueritis adinuicēz. sentiamus igit' vera de deo. z de

proximo meliora q̄ de nobismetipsis. et diligamus
proximos sicut nosmetipsos. sic miracula nō desunt
nobis. Sepe tñ talia faciūt magi. qualia sancti. diuer
so tñ iure et fine. Isti faciunt querētes gloriā suā. illi
vō querētes gloriā dei. z isti faciūt per quedā priua
ta cōmercia. s. dyaboli. illi autē publice iusticie admi
nistracōe et iussu dei. cui cuncta creata subiecta sunt.
scdm Aug' in li. lxxiiij. questionū z sanctū tho. i pri
ma parte. q. cxliij. ar. iij. ad scdm. Peducūt qñq; dia
boli ipōs hoīes incautos operacōne miraculorū lar
ge sumēdo miraculū. nō tñ vere pñt hoīem mortuū
resuscitare. nec corpus hūanū in corpus bestiale mu
tare. Apparēt tñ pñt facere. qz ab interiori pōt dia
bolus imutare fantasiā hoīs et etiā sensus corporeos
vt aliquid aliter videat q̄ est. Etiam ab exteriori. for
mādo corpus ex aere cuiuscūq; forme z figure. z illō
assumēs visibilibus quibuscūq; modice fidei apparet et
illudit eis multipliciter. in finē vt eos supersticiosos ef
ficiat et deo incredulos. Aliqñ etiā circūponit cuiuscū
q; corporee. quācūq; corporeā figuram vt in eius spē
videat. Nec Aug' z thōas vbi supra. His modis
etiā quedā muliercule multa faciūt mala prestigia ar
te dyabolica sic prestācius portauit merces in dorso
in partibus italie qz videbat sibi qd eēt asinus. nā lu
dificāt demōes aīas z corpora hoīm. nō tñ permutāt
Sic troya destructa socij diomedis greci regis. cō
uersi sunt in volucres rapacissimas. Et socij vlixis i
bestias scdm Aug' de citate li. xvij. c. xvij. z. xvij. et

in boecio de cōsulatu li. iiii. metro. iij. a. z scōm tho.
 de malo. q. xvj. ar. ix. **N**ec omnia permittit deus ip̄i
 dyabolo z mēbris eius vt probet fidē suozū. vt patet
In entro. xvij. b. qd̄ mēti cōmēda. **I**ōq̄ dyabol' ni
 gromāciā primo mulieres perdocuit vt talibus effe
 ctibus insolitis sibi homies attraheret. et a fide vera
 alienaret. in finē vt sic morerent sine penitudine. z ba
 ratrū peterent. **H**omo ergo fidelis et in fide stabilis
 miracula non petit. **Q**uia iā ecclesia in fide est firma
 ta. secus fuit in primitiua ecclesia scōm grego. xxvij.
 moraliū. c. liij. et. j. ad thimo. v. z de iureiurādo. c. **E**t
 si xp̄s. **A**n. xxij. de ciuitate ca. viij. d̄t **A**ug' **Q**uis
 quis adhuc prodigia inquit vt credat. magnū ē ip
 se prodigiū. qui etiā mūdo credēte. nō credit. **Q**uod
 vbi si simplices masticarēt. nō sic ad diuersos cruo
 res discurrerēt. **Q**uia scōm grego. **F**ides nō habet
 meritū. vbi racō hūana bz experimentū. **I**n fine autē
 mūdi rarissime fiēt miracula scōm **I**sidorū. vt perse
 quetiū seuicia audacioz fiat. **S**cdo vt scōzū paciētia
 euidēti' cōprobez. **T**ercio vt illozū qui casuri sunt le
 uitas oīdas **E**t si mō antixp̄s seuiret. multos leues
 et instabiles inueniret. **Q**uia qui deuz tēpore pacis
 nō amat. tēpore belli ad fugam proculdubio anhelat
Quesitū est etiā sepenūero nostra tēpestate ab obse
 sis pfluētibus ad ecclesias vbi erat hostia trāfforma
 ta cū cruore. vtrū esset verus cruor et vera hostia rite
 cōsecrata zc. **A**cce quāta vesania euāgeliū z cetera sa
 cre scripture nō attēduntur a patre mendaciū veritas

perquiritur. Qui tñ cū in proprijs loquit̃. mentit̃.
jo. viij. in cuius ptate si staret oēs ydolatrare faceret.

Capitulū. xv. de modica saltē informacōe
simpliciū. ipsius eucharistie. id est bone grē

Tanta est illius sacramēti sublimitas. q̃ naturā et
sensū hūanū excedit. iō qñq̃ sancti doctores de illo
scribētes simplicibus videtur discordare. q̃ mēs hu
mana illō diuinitatis pelagus in hac via perfecte at
tingere nō pōt. **M**athei. xix. **Q**ue impossibilia sunt
apud hoīes. possibilia sunt apud deū. **N**ō primo sciē
dum scōm **A**lex. de ales parte quarta summe. q. xxix
q̃ agnuebat tēpore legis nature. moisaice. z grē. hoc
sacramētū prefigurari. nō vna s̃ octo prefiguracōni
bus. **P**rimo rōne sue dignitatis. q̃ est excellentissī
mū sacramētū noue legis. **S**cđo rōne difficultatis
ad credendum. iō necesse fuit vt certis figuris manu
duceremur ad illius credulitatē. **T**ercio rōne signa
cōis. q̃ xp̃s passus pro nobis. quo nobis vita dat̃
hoc sacramētū signat. **F**igure aut̃ tales sūt octo. **P**ri
ma oblacō panis z vini ip̃i melchisedech **G**en. xiiij
Scđa fuit agñ pascalis **Exo.** xij. **T**ercia datio man
natis **Exodi.** xvj. **Q**uarta. aqua que fluxit de petra.
Numeri. xx. z. j. ad **Corin.** x. **Q**uinta fuit in diuersis
sacrificijs i lege. **Leuitici.** ij. z ifra. **S**exta in edo quē
coctū obtulit manue **Judiciū.** xij. **S**eptia i fauo mel
lis. j. **Regū** xiiij. **O**ctaua i fluxu aque z sanguis de
latere xp̃i **Jo.** xix. **I**te hoc sacramētū debuit institui
non tēpore legis nature nec legis scripture. s̃ tempore

legis gratie scdm hugonē. vt homo cecus z infirm⁹
magis cognosceret suam imbecillitatē. ignorantiam
et anime infirmitatē. quia nemo poterat ei succurre
re. nisi deus et homo in vno supposito. cuz sit hoc sa
cramentū memoratiuū nostre redemptionis. ostensi
uū integerrimi amoris redimētis. cōpletiuū vmbre
p̄figurantis. **De eodem** vide infra sanctū thomam
Et licet hoc sacramētū habeat binas species. s. panis
et vini. et multa noīa. est tñ vnū. et nō plura in omni
b⁹ altarib⁹ et locis vt infra dicet. **Et** qñ dicitur hoc ē cor
pus meū. tūc nō fit trāsbāciacō. nisi in fine toti⁹ orōis
scdm tho. et richar. quos angelus sequit in summa
sua. **Brixien.** aliter mouet vt infra. s. nō tenetur. **Si**
vero sacerdos diceret tantū verba cōsecratiōis. non
p̄missis alijs verbis | quibus p̄fata verba conse
cratiōis determinarent. ad corp⁹ xpi. nō consecraret
scdm scotū super iij. dis. viij. et angelū. **Thomas** tñ
tenet cōtrariū. qđ tñ pluribus doc. nō placet. sicut et
illd. si quis in irrisionē aut veneficiū cōsecrare vellz.
vt ifra dicet. **Quia** in his obscurissimis certior via
ē tenēda. ne superstitiō aut ydolatria surrepat. **Et** nul
lus sacerdos sit adeo mente alienatus qđ mīstret po
pulo partes nō s̄secratas. loco corporis et sangis cri
sti. sub maxis penis vtriusq; fori. s. iurisdicōis et pe
nitētie. **Sz** diceret quare nō dicitur cū cōsecrat. hoc ē ca
ro mea. cū xpūs dicat Jo. vj. Caro mea vere ē cibus
Dicēdū scdm alex. de ales vbi supra. qđ corpus xpi
est res huius sacramēti. z nō res tantū. s. res z sacra

mentū. s. corporis mystici. cuius et si in quadā genera-
litate omnia membra sunt similia. s. similitudine fidei
et iusticie. tamē distinctionē hnt et differentiā q̄tum
ad officia et dona. s. **Corin. xij.** Corpus nō est vnum
membriū. sed multa. glo. **In ecclesia** non omnes sunt
vnus officij et doni. debet ergo in consecratione ex
primi essentia sacramēti. et significatio eius. id est ve-
rum corpus cristi et mysticū. id est ecclesia. s. **Corin.**
xij. Omnes vnum corpus sumus in christo. **Tum**
quia sacramentum hoc representat mortem christi :
s; xp̄s passus fuit in toto corpore suo i diuersis mē-
bris. nō solū in carne. igit̄ r̄c. **Hec** sunt alia vba qui-
bus d̄s dedit v̄tutē trāsustātiādi. nisi istis. **Hoc** est
corpus meū. **Ecclesia** apposit hāc dictionē enī que
omitti nō d̄z frivole sub pena pcti mortalis. nec oēs
euāgeliste eandē formā omniū verborū añ et post cō-
secracōez seruāt. iō apostoli et sc̄i pr̄s vba euangeli-
starū sic collegerūt. vt in canone habētur. q; sic credi-
tur xp̄s ea expressisse. licet euāgeliste diuersa verba
ponāt. **Et** sacer character sacerdoti eternalit̄ impres-
sus in prolacōe horum verborū. habet illam v̄tutē
trāsustātiādi effectiue factiue et causatiue. quā la-
gicus nō habet. etiam si hec verba proferret. licet sig-
nificatiue hec verba proferre poss; de hoc lacius vi-
de. de celebratione missarum. **¶ Cum** marthe offi fun-
geris. et xj. distin. c. **¶ Ecclesiasticarum.** et distinc. xij.
¶ Illa. Et verba consecrationis non debent corrumpi.
ideo quisq; plena attētiōe illa cum sc̄ā intencōe

proferat. vt supra dictū est. **E**tia ecclesia hic cōme-
morat in cōsecracōe q̄ xp̄s oculos in celū leuauit. si-
cut fecit in resuscitacōe lazari Jo. xi. qz opus grande
valde remotū a via nature. hic erat operaturus. nam
totā s̄bām panis z vini. in totā substātiā corporis sui
erat trāsustātiatur. dei enī oīpotētis ē totū produce-
re. qui in agēdo nichil presupponit. sicut ptz in crea-
cōe celi z t̄re z oīm aīarū hūanarū. **E**t agēs natura-
le presupponit materias z nichil amplius pōt nisi qz
materiā pōt expoliare vna forma. z inducere aliā. **I**n
hoc tamen sacramento. materiā premisit cibālē scđm
Aug. qz pane et potu vita humana sustentat. qz aut
d̄z noui et eterni testamenti. declarat qz corpus chri-
sti non est sub tempore. sed est eternū. tempus autem
est causa corrupcōis. z si generet. hoc est per accidēs
iiij. phisicorū. Antiquū testamētū promittebat tantū
tēporalia. vt ptz ysa. i. **E**t nouū promittit eterna. id ē
regnū celozū. **Matth. iij.** **P**niāz agite appropiqua-
bit regnū celozū. **T**estamētū xpi fuit nouū. id est vlti-
mū. z illd̄ tenet qz sanguie xpi dedicatū. ergo stabile
et eternū. **P**anes delirādo dixit. qz venturū ēēt ter-
ciū testamētū. qd̄ debeat dici testamētum. n̄. sicut tes-
te. est patris. et tes. no. est filij. quod dictū est erroneū
qz duo testamenta ve. et no. non distinguūtur. scđm
distinctōez personarū in deitate. sed per illa duo di-
stinguitur veritas a figura. **V**eritas autem noui tes-
tamenti manet in eternū. cedentibus figuratibus et
cerimonialibus. **Jo. vj.** **Q**ui bibit sanguinem meū.

habebit vitā eternā. illa bibitio et carnis gustatio est
 spiritualis. nō ergo cruda et dura. **Iō** dicit **Jo: vi.** qñ
 quidā abibāt dicētes. sermo iste durus est. **Nū**quid
 et vos discipuli vultis abire? **Scitote** pro vō qz ver-
 ba que locutus sum spūs et vita sunt. iō localiter illud
 sacramētū in re deficere nō pōt. qz xpūs nō incipit eē
 localiter sub speciebus panis et vini. s. per motū loca-
 lē. de celo descendens. per virtutē diuinā verbis cōse-
 crationis terminatis. spēs trās substantialitē in corpus
 sicut si lapis aut lignū in aurū totaliter cōuerteretur.
 tūc eē substātie lapis. cederet in esse auri. scōz egidiū
 de roma. in repetitōe super predicto canone. **Q**uā mar-
 the. iō populus innūerus illō sacramētū in re abstu-
 mere nō pōt. qz nūqz deficiet. **I**n celo enī est substan-
 tia xpī mediāte quātitate. **E**t in hostia est corpus cri-
 sti mediante substātia. que de se est indiuisibilis. ideo
 et tota quātitas corporis xpī in hostia est modo indi-
 uisibili. iō minor hostia et eius minima pars. tantuz
 hz in substātia sicut magna hostia. **L**icet ergo diuer-
 sa rerū genera distinguant hic. s. substātia. qualitas
 quantitas. sola tñ quantitas de se est extēsa. **E**st ergo
 corpus xpī in celo localiter. in altari sacramentaliter.
 utrobiz tñ realiter et veraciter. dicit ergo bñ mysteriū
 fidei. qz aliud ibi esse credit. qz cernit. et aliud cernit
 qz credit. **Q**uia panis et vinū tātū ibi vidēt. tñ vera-
 citer est ibi vitas carnis et sanguis xpī. ac vitus vni-
 tatis et caritatis. id est corpus xpī mysticum. id est dei
 ecclesia. in caritate et amore ordinate iūcta sicut mem-

bra sub capite. s. xpō. **P**rimū. s. forma panis et vini ē
sacramētū et nō res. scōm est corpus xpī verū. quod
est sacramētū et res. **T**erciū est ibi corpus xpī misti
cū. id est multitudo fideliū. et est res / z nō sacramētū.
iō hic materia. misteriū. signū. sacramētū similitudo
et ymago stant pro eodē. qz huiusmodi spēs dant no
bis ibi intelligere cristū / z substācialiter esse. **E**t sicut
ex multis granis scōm **A**ug' oinelia. xxvj. g. super
Jo. fit panis. et ex multis vuis ofluuit vinum. sic per
vnionē z verā caritatē. colligitur mysticū corpus xpī
id ē multitudo fideliū vt sint vera xpī mystica mēbra
vt etiā vult sc̄tus tho. in secreta in festo corporis xpī.
et hoc mēti hereat. **S**pēs siue signum aut sacramētū
duo significat. s. corpus xpī verū cuz deitate et aīa. et
corpus xpī mysticū. id est ecclesiā. qd est res tantū ge
mini sacramēti scz panis z vini. **A**t qñ hostia vel san
guis diuidit. corpus xpī nō diuidit. **E**t accidētia in
illa bñdictissima trāsubstācōe vini z panis. vtute di
uina hñt eē sine subiecto. s. sub eis quasi sub quodaz
velamie. hz eē substantia corporis z sanguis xpī. nec
substātia panis et vini est ibi amplius. nec tñ alij sub
iecto inheret. nec sanguis xpī in calice pōt misceri vi
no post cōsecracōez infuso. s. accidētia bñ cōmiscēnt
qd est s̄ philosophū de generacōe z corrupcōe c. vl
timo. **Q**uia accidētia vini nō sunt hic naturalit. sed
miraculose sine subiecto. tēpore tñ preparacōis ipsi
calicis. modica aqua absorbet a multo vino **A**t si ali
quo liquore hostia tāgere. corp' xpī nō propterea li

quesit ſz bñ ſpēs panis. **D**e aqua appoſita in calice.
 vtrū ouertat in ſanguinem multe ſunt vie erronee. vt
 in c. prefato. **A**ū marthe. aut ouertat in aquā que ef-
 fluxit de latere xpī in cruce. **Jo. xix.** **A**urſus eni actio-
 nis naturalis ē. vt modicū multo iūctū. in ipſuz mul-
 tū ouertat. vt ptz de igne ſuppe applicato. eſt igitur
 prima opinio falſa ſimilit et tertia. ſcda vera in cap.
 prememorato. **A**ū marthe. qz in v̄bis cōſecracōnis
 calicis. nulla ſit mētio de aqua. igit̄ zc. clarū eſt ergo
 qd aqua appoſita in calice cōuertat in ſanguinē xpī.
 et nō in aquā que fluxit de latere xpī in cruce. **A**qua
 aut̄ que populū ſignificat apponit. **P**rimo in ſignū
 cōſormacōis. qz xpūs ſic i cena egit. **S**cdo in ſignū
 paſſiōis xpī vbi de eius latere vera aqua exiuit ſcdz
 tho. ſanguie deficiēte. **T**ercō in ſignū dilectiōis xpī
 ad ſua mēbra. z ecōtra. vt viciffim incorporent̄ hic i
 grā. z in futuro in gloria. **Jo. xij.** **V**olo pater vt vbi
 ego ſum. illic z miniſter meus erit. **Q**ui ergo aquā
 nō apponit grauiter peccat. licet cōſecret. qz xpō po-
 pulū nō vnit. gutte due aut tres tñ ſufficiūt. **I**tem
 in alijs trāſmutacōibus. ſemper aliquid noui. ſ. noua
 forma. vel nouus terminus acquiriūt. z ad nouū ter-
 minū terminat̄. ſz hic ſemper terminant̄ ad antiquū
 terminū. ſ. ad corpus xpī qd eſt in celo. qd quidez ſi-
 ne ſui mutacōe incipit eſſe ſub ſpeciebus panis in al-
 tari. iuxta ſenſum iā dictū. qz forme cōſecracōis non
 ſe expectāt mutuo ſcdm tho. ſuper. iiii. **E**t hoc ē deo
 valde poſſibile. qui etiā pōt qñ vult. facere ex ſubſtā-

tia panis. vnū corpus. qđ non est aut aliquñ fuit in rerū natura. iō multo magis pōt propriū corpus suū. qđ est de facto in rerū natura. sine sui mutacōne facere in substantia panis. sicut pōt facere. vt florenus sit sub spēb⁹ ligni. aut alicuius metalli. ¶ Altissima de hoc sacramēto dicta sunt. iō quisq; celebraturus pro omni posse et nosse se disponat. vt digne ad hoc accedat. qđ obrem btūs dioscorus abbas qui fere centus monachorū pater fuit semper cōicātes lagicos hortabā. vt ad eucharistie cōionē se ita diligentē disponerēt. ac si ad mortē ire deberent. istis diebus inf qđ plures monachos pauci fuerūt sacerdotes. teste vincencio in speculo historiali li. xv. ca. lxxv. vbi agit de cocodrillo. Qui ergo est in pctō mortali sciēter. z celebrat. sumēdo corpus xpi peccat mortaliter. qz mortuus est. z cibū vite sumit scđm tho. super. iij. dis. ix. q. j. ar. iij. ¶ Presbiter siue sacerdos in sciūtate z iusticia dō excellere monachū lagicū. sic multo forti⁹ presbiter et monachus certet preire oēm secularē sacerdotē. qz est de cōsilio z nō tātū de precepto. Itē nota qđ dō de cō. dis. ij. c. Mos aut in specie. an⁹ olecracōz. verus est panis et verū est vinū. s; mox vltio vbo cōsecracōis prolato a celebrāte nō solū est sacramentū. s; verū corpus xpi. et verus eius sanguis in vtroq;. et panis z vinū statim fiūt accidētia. que tñ alicui subiecto nō inherēt. s; dīna vtute. id est miraculose sunt per se. vt de cō. dis. ij. Species. z c. panis in altari in textu z glo. ¶ scđm tho. super. iij. dis. viij. q. ij. ar.

iij. in corde. forme cōsecracōis nō expectant se in ope
 rando. **E**st tñ vnū sacramētū per vniuersum et non
 plura vt dictū est. nō in diuisibilitate qz spēs diuidū
 tur aut cōtinnitate. qz spēs panis nō cōtinuat ad spe
 ciem vini. s; integritate scdm pe. de tarentasia. super
 iij. dis. viij. a. **E**st enī ibi dñitas. hūanitasq; xpī. ve
 rus d̄s z verus hō in aīa z corpore scdm bonauētū.
 super. iij. dis. xj. paragro. xix. Spēs tñ diuidū qz in
 passiōe xpī sanguis eius fuit diuisus a corpore. s; iā
 est indiuisus. tū qz sacramētū sumit in cibū z potum
 spūalē. que nō sunt idē. **I**n die tñ parasceues. sub sola
 specie panis. sumit vtrūq; qz vinū z aqua tūc nō cō
 secrat. s; tātū sanctificat. **I**n adoracōe etiā sacramēti
 scdm astēsem li. j. titu. vj. in fine. semper assit cogitacō
 si tu es vere cōsecratus adoro te verū vnicū. oipoten
 tē. z imortalē deū. et verū hoīez. ne ydolatria cōmitta
 tur. qz celebrās vt hō pōt errare in forma cōsecratio
 nis. aut in preparacōe calicis. aquā fundendo pro vi
 no. **I**n cena xpūs dedit corpus mortale quale tūc ha
 buit. nūc aut dat imortalē. qz resurrexit et iā nō mori
 tur. vt d̄r ad romanos. vj. **E**t non dat se in specie pro
 pria. s; aliena. li. iij. sententiarū dis. xj. z hoc multipli
 ci rōne. **P**rimo vt fides que de his est que nō vidē
 tur. meritū haberet. qz fides nō hz meritū. vbi ratio
 hūan. hz experimētū. scdm grego. **S**cdo. ne abhor
 reret aimus. qd̄ cerneret oculus. horrozē incuteret si
 quis carnē crudā hominis comedere deberet. **T**ercio
 ne ridiculū habeāt increduli de xpianis q; hoīs occi

si cruore biberet.

Capitulum. xvj.

Quatuor sunt huius sacramenti substantialia quorum unum si defecerit. non consecrat. secundum sanctum thomam. et per. de tarentasia. et generaliter omnes docent. **super. iij. sententiarum. s. Sacerdos ordo. et deuota intentio ex parte consecratis. et debita forma et materia ex parte consecrati. forma. s. verbum consecrationis de qua supra. materia. s. panis purus triticeus. et vinum de vite. Tamen sanctus thomas. et alii per maxime de dei pietate super quarto distinctum. xj. q. ij. articulo. j. questionum. tertia. distinguit de duplici intentione. una est que ordinatur ad sacramentum. et illa est substantialis. Alia que ordinatur ad finem sacramenti. et illa non est substantialis siue essentialis secundum eum. et sic quis possit consecrare in veneficium vel in irrisionem dei. ut cum quis pacto consecraret. quibus hostiam illam traderet iudeo ut eam pingeret. aut traderet hostiam tabernatrici perfide. in finem. ut poneret eas ante thorum. ut hospites multos colligeret. et pinguia lucra faceret et sic de alijs. Sed hec distinctio sancti thome alijs doctoribus non placet ex quo a fine omnia sunt denominata secundum philosophum et finis omnium sacramentorum debet esse laus dei. et non ludibrium. irrisio aut contumelia dei. **Hugo. et petrus de tarentasia post eum. Sacramentum irritum reputatur. si contra morem ecclesie celebratur. Unde ut idem sanctus thomas prius doc. super. iij. sententiarum. dist. viij. in fine. q. ij. articulo. iij. questionum. tertia in solutione primi. quod ad sacramentum requiritur intentio faciendi quod facit ecclesia. in essentialibus sacramento. sed intentio est huius:****

ergo **2°**. **Q**uā dicit bonauentu. super. iiii. distin. vj. q. ij. paragro. lxiii. vbi agit de baptismo. q. intentio est voluntas rationata. prout dirigitur in finē **2°**. **C**hris-
tus enīz irrisionem vel veneficiū non intendebat. quando desideranter desiderabat hoc sacramentū in-
stituere et manducare cūz duodecim discipulis **L**u-
ce. xxij. Simile est actiūz. ij. de fractione panis. **Q**uā
etiam in cena dixit **L**uce. xxij. **H**oc facite in meam
commemorationē. s. mortis mee turpissime in cruce.
Sapie. ij. **E**x quo naturali et sufficienti ratione ostē-
di non possit q. talis consecratio ambigua sit certa z
vera. potius videtur esse tenendum cum alijs docto-
ribus non minimis. s. cū **A**lex in tractatu quarto de
eucharistia. cum bonauentu. super. iiii. distin. x. cum
petro de tarentasia. qui factus fuit papa. dictus **I**n-
nocentius quintus. post grego. decimū. anno domi-
M. cclxxv. circa annum et tempus. quando sanctus
thomas obiit. cum angelo in summa sua. vbi eucha-
ristia. primo. paragro. xxv. **Q**uia celebrans non ha-
bet absolutam. sed limitatam potestatem consecran-
di. nam christus est principalis consecrator. ipse ve-
ro instrumentalis et minus principalis. vt nichil in-
tendat. nisi vt faciat cibum spiritualem fidelium sedōz
eundem petrum et sanctiūz thomā. quia si intenderet
consecrare totum panem triticeūz in macellis. vt sue
consuleret ingluuiei. nichil faceret. **E**t si deus hu-
iusmodi intentionem ratam haberet. esset causa sue
contumelie. superstitionis et ydolatrie. vt supra

patuit. Igitur scđz jo. scoti super. iiii. dis. xiiij. q. ij. i cor
de. Sacerdos in hoc sacramēto pōt. qđ ordinate po
test: et nō amplius. scđz sicut xpūs instituit Luce. xxiij.
et ecclesia cōtinuauit Actū. ij. z. j. ad Alorin. x. z. de
summa trini. z. fide ca. vñ idem scđs tho. in scripto
quarti dis. viij. Ad textū in pñcipio dñt. qđ sacramēta
sunt ad vsum fidelīū. non ergo tabernatrici aut iudeo
vendi debēt in veneficiū. Si igitur i loco vbi talis ho
stia a iudeis pñcta reseruāt. bñficia populo dei cōtin
gāt. dñe mīscōdie est ascribēdū. quibus vō rōnibus
huiusmodi fiat. nouit dñs vt supra patuit. Etia si ta
lis ticta hostia cōsecrata esse nō dicere. nec per hoc
dñz dici qđ dñs sit auctor mediātibus suis gratijs illi
supersticiōis z ydolatrie. eo qđ permisit exire speciem
sanguis de hostia ista. qđ hoc requirebat perfidia pñ
gentiū vt dictū est. nec talis hostia propter cruozē ta
lem dñz reseruari. s. potius cum primis absumi. z po
pulo non exhiberi vt supra. vij. z. xj. cap. Quidam a
deo acceperūt diua. z acuta īgenia quibus tñ se peni
mero abutūtur dñi dei mādāta. non ergo dñs est auctor
facinoris eorum. Sic est z de nostris genitalibus qui
bus quidā abutuntur zc. Sacramētorū minister est sa
cerdos. z nō dñs. iō sacerdotis est absumere huiusmo
di hostias tinctas. Dyabolus etiā sepe ad decipiē
dū nos mira facit vt dictū est. nunquid effecit qđ iero
boam erexit. ij. vitulos. iij. Regū. xij. Et in cor iude
misit vt cristū traderet. Jo. xiiij. Nō est ad honorem
dei quosdam iudeos incinerare. eo qđ pupugerunt

hostiā. z post talē cruorē populo erigere et exhibere
 in longitudine multorū annorū in populi laqueuz et
 deceptionē. ad superstitionē et ydolatriā vbi vix cen
 tesimus hoīm aliquid curationis reportat. **C**oncur
 rit igit in hoc errore. mēdaciū. simulacō z ypocrisis
 in finē vt marsupiiū repleat job. xxxvj. **S**imulatores
 et callidi prouocāt irā dei. qz plus diligūt dantis fa
 uorē. q̄ sanctā et iustā conuersationē scđm grego. xxxj.
 moraliū. c. xxvj. z xxvij. et tho. in scđa scđe q. cxj. ar.
 j. z ij. et supra in hoc opusculo c. xij. z xiiij. ypocrita in
 greco. latine dōr simulatoz scđz **I**sidorū. **T**ales plus
 gaudēt de tēporali oblacōne. q̄ de populi corporali
 et spiritali curacōe. ¶ **E**t licet perfectus dōs sit sub
 spēbus in hoc sacramēto. z dōs est vbiqz. ergo non se
 quit̄ qz sacramētū sit vbiqz. vt dōr tho. super iij. senē
 tiarū. dis. x. q. j. ar. j. in corde f. **U**n notat pe. de tarētā
 sia ibidē ex v̄bis **I**nnocēcij terciij. qz filius dei cōfide
 ratur dupliciter. vel scđm naturā diuinā. z sic triplici
 ter h̄z eē **P**rimo est in oībus rebus per eēntiā. qz qz
 sunt h̄nt ab eo. vt dōr actuū xvij. **F**ecit hūc mundū zc
Scđo est in iustis per gratiā **I**o. vi. **I**n me manet z
 ego in eo. **T**ercio ī hūana natura assumpta per vnio
 nem. ad **G**ala. iij. **F**actus ex muliere. et ad **R**oma. j.
Qui factus est ei scđm carnē ex se. da. **S**cđo cōfide
 ratur scđm hūanā naturā. z sic etiā h̄z eē tripliciter.
Quia in verbo ē personaliter. nā filius marie factus
 est filius dei in scđa persona dīnitatis qz fili⁹ dei z fi
 lius hoīs est vna persona. nāqz in sacratissima trini⁹

tate est vna substantia. et tres sbe siue ypostases. id est tres persone. Secdo est in celo localit scdm dimensio- nes corporis sui gloriosi. diffinitive et circumscriptione scdm tho. super quarto. dis. x. q. j. ar. iij. et i tali forma videbit ab electis in eternu oculo corporali. et i eade forma iudicabit i extremo scdm tho. i tertia parte q. liiij. ar. iij. **O**culo aut metali siue intellectuali. mediate lue glorie. cognosceit dina eentia a nobis scdm mensura dilectionis nre ad eu. j. ad Corin. xiiij. **T**uc cognosca zc. et ibidem ca. xv. Sicut differt stella a stella zc **T**ercio e i altari sacramentali siue misteriali. id e sub velamine speru panis et vini. et dr sic i sacris siue a secretis virtutib. qz corporalia vident. et dina credunt. scdm ee naturale corpus xpi solu e in vno loco. s. i celo empirreo. scdz ee aut sacramentale. e simul et semel in plurib. s. altaribus et pixidibus. no tn diffinitie. qz no in loco vt i loco. sicut nec aia diffinitie e in manu. sic vt no sit in alijs mebris. qz hoc e propriu spūs scdm Aug. **E**t angeli diffinitie dicunt ee in loco. qz hnt virtutē finitā. **N**ec xpūs cōfute est in hostia. qz vbi vna e pars. ibi no est alia. qz nisi sic. hoc repugnaret distinctōi partiu in corpore organico. cū corpus xpi no sit situale i sacramēto. qz no e accipere ordinē partiu corporis xpi scdm pparacōz ad hostiā siue ad partes hostie. sz scdm propriā q̄titatē corporis xpi. **S**icut enī tota forma sbalis ligni. e i qualibz parte eius sic corp⁹ xpi cōtinet absolute sub spēbus. rōe sbe. no tn rōe q̄tītātis. in q̄tū sbā p̄is nūsa e i corpus xpi vt in fra dicit c. proxiō **E**t iō añ fractōez. e totū i toto. et to

tū i partib'. **¶** Vbiq; erat tota natura pais. ibi est tota natura corporis xpi. z per oīs totū corpus. z tota q̄titas eius. z si videret hostia īfiniciesli qualibz parte eius tota natura xpi actu eētque tū prius erat ī tota z ītegra hostia. nō scōz actū. s; scōz potētiā scōz tho. super iij. dis. x. q. j. ar. iij. questiuicula ij. z iij. **Exē** plū hui' poit orige. de vbo prolato. qd̄ ītegre petit et ītrat oēs aures sanas corāpositas **H**oc sacramētū īstituiere a xpō nō quocūq; tēpore. s; ī vltia cena. z ita subtiliē. fuit nobis maxime necessariū propt̄ multa: scōz tho. dis. octaua quarti. q. j. ar. iij. in corde.

¶ Cap. xvij. de īstitucōe festi corporis xpi. et de diuersis noībus eucharistie. de mirabili eius cōsecracōe. fractiōe z motu zc

¶ Notādū ē qd̄ āno dñi m. cc. lxj. viterbi; p' alex. iij. i papā elctūs ē vrbā. iij. filius pauperis viri ī frācia. qui cōsuevit sotilares resartire. z sedit ānis iij. **N**obilissimus fuit sapiā z vtutibus **H**ic iūxit scō thōe de aquino vt sumā cō gētiles scriberet qd̄ z fecit. **N**ō obtinuit ab eodē papa īstitucōez festi corporis xpi. cuius totū officiū nocturnū z diurnū ex iūcto pape cōdidit scōz **A**nthoninū in cro. parte iij. ti. xvij. c. x. para. j. z. ij. z ti. xix. c. xij. para. j. **¶** Et de reli. z ve. sanc. in clemētia. **S**i dñm. **P**ostea martinus. v. florēcie refidēs indulgētiā adauxit. āno dñi **M**. cccc. scdm̄ **A**nthonio. iij. parte. ti. xix. c. xij. para. j. **I**nterdictū relaxauit vbiq; ī hoc festo zc. **S**uccessor quoq; ei' īmediat' euēgenius. iij. florēcie etiā manēs cū curia indulgētiā a

martino datā ad hoc festū duplicavit. **S**ctūs vō tho-
mas post innūeros labores. anno dñi **M**.cc.lxxiiij.
etatis vō sue anno. l. inchoante nonis marci. cum a
gregorio. x. ad cōciliū **L**ugdunen. cū summa contra
gentiles vocatus fuissz. obiit in monasterio noue fol-
se. ordis cistarcien. socio suo magistro reginaldo de
piperno obitū suū prenūciāns. scdm eundē **A**ntho.
ti. xxiiij. c. viij. paragro. xi. post annos vō lxxv. transla-
tus est ad tolosam per vrbānū. v. **I**dē reginaldus ei⁹
discipulus z in itinere socius. multa opera cōpleuit.
que scūs exordiens. nō cōpleuit. miracula facta sūt
ante eius mortem. per comete apparicōez. similiter z
maiora post mortem. **A**nno dñi. **M**.ccc.xxiiij. a **J**o.
papa xxij. i auinione xv. kals augusti. a morte sua an-
no. l. cū debita examinacōe et solēnitare. s. tho. canoni-
satur scdm eundē **A**ntho. parte. iij. ti. xxiiij. c. viij. para-
gro. xiiij. ¶ **C**orpus xpī multa hz noia. **E**st enī insti-
tutū hoc sacramētū a cristo in cena vltia in mēoriam
sue passiōis. **M**ath. xxvj. iō dō sacrificiū scōz **I**sidō.
quasi sacrū factū. s. mistica prece. **S**ic z nos iussu xpī
sacrificamus. **E**z sacrificiū generalit̄ est victia z que
cūqz in ara ponūtur et cremanē. **O**rigo enim oīm sa-
cramentozū est a xpō scōz tho. in scripto quarti. dis.
viii. q. j. ar. j. ad tciā questūculā. dō etiā hostia ab ho-
stib⁹ vincēdis. **E**t qz plenitudie grē oīa sacramēta ex-
cedit. iō anthonomatice dō eucharistia. id est bōa grā
est etiā cōsummatio oīm scificationū. vnit enī hoīez cū
deo z proximo. z cū seipō ne sit aliqn aliqua trōuīa

iō dī cōmuniō sūe grēce sinaxis. qđ idē ē. **P**reterea
 ̄tinet hoc quo ianua regni aperit. s. sanguinē xpī. iō
 specialit̄ viaticū appellat̄. **H**erba enī ̄secracōis faci
 unt trāfire panē in corpus xpī verū. cū quadā ̄comi
 tātia sanguis. **N**ō ē caro viua sine sanguīe. Sic z
 de calice. qz nō est sanguis nisi in corpore viuo. **O**re
 cilinus. Sanguis alit corpus. cruor est de corpore su
 suo. **E**t idem est vnū sacramentū. et non plura. licz
 ecclesia dicat. purificēt nos dñe hec sacramēta. habz
 enī materiā et formā. tñ ad vnū tendit. s. ad spirituales
 cibacōez. sicut cibus et potus ad vnū tendunt. tho. su
 per. iiii. dis. viii. q. i. ar. i. i rñsiōe ad questiūculā scđaz
In sacramēto altaris ē verū corp⁹ xpī. z nō per so
 lā significacōez. vt sic sit perfecta diuictio capitis z mē
 brorū tho. super. iiii. dis. x. q. i. i corde. **I**te sicut cor
 pus xpī in triduo mortis fuit sine oī forma substātia
 li. sic z quātitas in sacramēto altaris. existit sine mate
 ria z forma substātia li. vt dī tho. de argētia super. iij.
 dis. xxi. ar. i. in medio. qđ est mirabile. **I**ō dī psal. cx.
Memoriā fecit mirabiliū suoz. q. d. **R**emēorauit
 antiqua mirabilia facta in isaac **Gen.** xxi. in agno pa
 scali **Exo.** xij. **I**n dato māna **Nūeri.** xxi. z in melchi
 sedech. id est sem filio noe scđz **Ieronimū Gen.** xiiij.
 qui legīt fuisse sine patre z mrē. ad **Hebre.** vii. s. sub
 hoc noīe melchisedech. **S**equit̄ in psalmo. **M**emor
 erit in seculū testamēti sui. s. qđ instituit in vltia cena.
 vt et nos id peragamus in mortis eius memoriā
 venerādā. donec veniat ipse xpūs ad iudiciū extremū

s. ad Corin. xi. Virtutē operū suozū an. populo suo.
 id est oñdit mirabilē potentia in tali trāsubstantiacōe.
 iō sumēdus est cū amore. sapore. z decore. extra de sū
 ma trinitate et fide catho. firmit̃ credim⁹. Nil vani⁹
 et labilius vbo. z nil solidius corpore xpī. qđ deitati
 personaliter manet vnitū. z tñ vbo panis z vinū tran
 sit in corpus xpī. mirabilis ergo ē ista cōsecracō vt d̃t
 Ambro. de sacramētis. Qđ operatorius est sermo
 xpī. in quo oīa inceperūt eēque nō erāt. et vt sint z in
 aliō ouertāt. vide de con. dis. ij. Panis. Et c. Reue
 ra per totū Adducit exēpla de māna corruptibili p⁹
 diem sabbati Exo. xvj. de bina vomitōe aque de pe
 tra Exo. xvij. z Nūeri. xx. de virga siue baculo pasto
 rali ipsi⁹ moyli Exo. iij. in serpētē z ecōuerso. de mu
 tacōe aquarū egipti in sanguiez Exo. vij. de stacōne
 maris rubri in modū murozū Exo. xiiij. vt pertrāsi
 ret populus. de fluuio marath dulcorato Exo. xv.
 de iordane petēte suū exordiu z extra naturā ascēdēte.
 Josue. iij. de ferro securis natāte. ad iussū helisei. iij.
 Regū. vj. Et de igne quē sūmisit vbu helie bina vi
 ce et incineravit binos p̃cipes quinquagenarios cū
 viris. cxx. iij. Regū. j. Et vt vult Brixien. in glo.
 de cō. dis. ij. Amore. hec dictio hoc in vbis cōse
 cracōis prolata est a xpō significatiue. et a nobis profer
 tur materialit̃. alias mētemur. qz est corpus xpī. et
 nō corpus cōsecrantis post vba cōsecracōis cōplete
 prolata. vide supra. Nec quicqđ an xpī resurrectionē
 potuit verū corpus xpī cōficere. nisi solus xpūs. alias

corpus mortuū fuisset cōfectū et cōsecratū. **Q**uō er-
 go viuificare ac vitā cōferre sumētibus potuisset iux-
 ta promissum xpi Jo. vi. Et scdm eundē brixiensem
 cautius illa negat q̄ cōceditur. **D**e pane fit corpus
 cristi quia si sic. singulis dieb⁹ ei aliquid adderetur.
 qd̄ prius nō erat. et sic semper augmētaret. ⁊ aliquid
 esset corpus cristi qd̄ esset inanimatū. ⁊ nō de virgi-
 ne natū. ergo nō de sola virgie haberet originē. **E**rgo
 ergo dicit q̄ in corpus christi ista terrena cōuertūt
 sic intellige. i. trāsubstantiā. vel trāseunt. **H**ec i glo.
 de cōse. dis. ij. **Q**uia corpus. super verbo cōuertunt
Quia nichil fit. vel esse incipit corp⁹ christi. **I**n ver-
 borū igit cōsecratiōis prolatiōe scdm cris. sacerdos
 loquit. s̄ deus operat. **F**icut maria virgo sine viri-
 li cōmixtione filiū dei cōcepit / operatiōe spiritus san-
 cti. angelo cōsenties. luce j. **E**t sicut illa vox dei **E**re-
 scite ⁊ multiplicamini. Gen. j. viij. ⁊ ix. cap. semel dicta
 est. s̄z omni tēpore sentit effectū. ad generatiōes / natu-
 ra operāte. **H**ebre j. **M**ortās oīa verbo virtutis sue
Mat⁹ ergo mirabile cōsecratiōis. **S**z q̄tū ad mē-
 surā iteruz mirabile est. sub hostie parua quantitate
 posse esse tam grāde corpus christi. cū tñ naturaliter
 corpora tātū locū occupēt. q̄tū illa sunt magna. **S**ed
 sciendū est q̄ in omni re naturali. substācia ⁊ quanti-
 tas differūt. quia manēte eadem rei substācia. augeri
 pōt quātitas vel minui **S**ubstantia aut de se locū nō
 occupat. nisi rōe q̄titatis. cū substācia de se nō habet
 at partē extra partes. s̄z solū rōne q̄titatis **Q**uātitas

que est accidēs qñq̃ trahit substātiā ad naturā suam
 vt occupet locū. sicut patet in anima/corpus hūanuz
 animāte que tota est in toto. ⁊ in qualibet eius parte
 tota. scđm phūm. ⁊ per cōsequēs est illocalis. extēdi-
 tur enī tātū q̃tū corpus extēdit qđ animat. **E**contra
 s̃ bā qñq̃ trahit q̃tū ad naturā suā. vt sit alicubi. ⁊
 nō occupet locū. **H**ic virtute cōsecratiōis volūtate di-
 uia. substācia p̃cipaliter ē in hoc sacramēto. q̃titas
 aut tātū ex cōsequēti. **I**deo ipsa quātitas induit natu-
 rā substācie. que nō habet partes extra partē. **E**t licet
 ita subtiliter ⁊ mirabiliter totū corpus ch̃isti sit i ho-
 stia. non tñ assignari pōt. quis sit locus capitis. quis
 pedis. quia i omni parte hostie est totū corpus ch̃i-
 sti. locū nō occupās. qđ virgis clausuz vterū exiuit ⁊
 clauso sepulcro surrexit. clausis ianuis ad discipu-
 los intrauit. **Q**đ etiā adeo subtiliter statim post vir-
 ginis consensum ad annūciatiōem angelicam in vte-
 ro eius perfectū fuit. licet in minima carnis porcio-
 ne. cū oībus suis corporalibus lineamētis. scđm da-
 mascenū ⁊ aug. vt vir perfectus esset. licet mēbroruz
 disticioladeo tenuis/parua ⁊ subtilis fuerit q̃ visui
 humano vix subijci potuisset/scđm Aug. in libel. de
 secreto incarnatiōis dñice. **E**t tñ jer. ca. xxxj. audacē
 dicit femina circūdabit virū. s. perfectū. nō dicit em-
 brionē aut puerulū. **I**n momēto enī et in īstanti cor-
 pori formato virtute s̃. verbū diuinū ei vnitus fuit.
 inseparabili vnitate personali. ita vt in īstanti opera-
 tiōe spiritus sancti facta sit sanguis separatio. cōsolis

datio.
 vgin
 predi
 sus ac
 sacra
 ius sa
 essent
 magi
 tibile
 Sicut
 mani
 parte
 culo
 diuini
 effect
E
 hic n
 corp
 fiden
 note
 mir
 sum
 pon
 den
 loco
 mae
 stium

datio. corporis figuratio. aīatio et deificatio. nō ī alio
 v̄ginis membro q̄s gēitali sc̄dm Aug^o vbi supra. Ex
 predictis tāq̄ inductiuis fiat consideracōis progres-
 sus ad istā viuifici ac sacrosancti secretissimā essentia
 sacramēti sub specie panis et vini. ¶ Fractio etiā hu-
 ius sacramēti admirabilis est. qz nō est substantie siue
 essentie. s̄z tātū in accidētali forma panis. Quia sc̄dz
 magistrū sentētiarū li. iij. dis. xij. corp^o xpī incorrup-
 tibile est. Fit igit̄ particio sacramenti. s̄z nō substantie.
 Sicut aīa hūana que est tota in oī parte corporis hu-
 mani non diuidit̄. qñ corpus pertitur. etiā in plures
 partes. Exēpla ponit crsosti. in v̄bo prolato. et in spe-
 culo fracto. Sicut simplex vnica. imutabilis et in-
 diuisibilis dei volūtas. sine sui mutacōe. diuersos h̄z
 effectus. Sic sc̄dm accidētia diuiditur. s̄bā indiuisa.
 ¶ S̄z d. tñ prop̄ corporis dñici reuerētia. accidētia
 hic nō remanēt actu sine subiecto. qz nō ē hic. nisi s̄bā
 corporis dñici. Dic qz remanēt ad misterij ritū. et ad
 fidei suffragiū. et propter gustū. licz multa hic a doc.
 notet̄ diuersitas. ¶ Alio us etiā ī hoc sacramēto ad-
 mirandus est. licet hostia in vno altari leuet̄. et ī alio
 sūmittat̄ aut de altari in pixidem. aut de pixide in os
 ponat̄. nō tñ corpus xpī mouetur per se vel per acci-
 dens ad motū hostie. qz nullū quietū manēs in eodē
 loco mouet̄ per se. vel per accidens. vt d̄t sc̄tus tho-
 mas super. iij. dis. x. q. i. ar. iij. in responsione ad que-
 stiunculā quartā.

¶ Capitulū. xviii. adhuc de eucharistia.

Custodia eucharistie dz ee magna vt de custo: eu
cha. ca. j. nec minor fiat diligetia in consecracoe. partes
consecrade sume mident. ne quid lateri adhereat. z qn
populo porrea est eucharistia. suo opere corporale mu
det. no solu patena. sz z super rogū expadat. iuxta il
lud **Exo. xij.** qd superest igni cremate. s. qd visu nota
bile no ē. **D**ixis eucharistie pro infirmis deputata.
singulis mēibus expurget. z sacramentū absumat.
nūero partiū xvj. aut xx. z alie partes reconsecrēt. **N**ec
statim post cōionē ē comedēdū scdm factū tho. super
iij. dis. viij. q. j. ar. iij. sz propē reueretiā tā grādis sa
cramēti est expectādū. cū lcōe grārū actionis. cū lacri
mis cū geitu z pectoris tūsiōe. qz nec in celo nec i tra
ē tā grāde z preciosum donū. **V**alle altaris sacre ve
stes corporalia z oia vasa sacra sint per oia mūda. nec
ipā ecclesia recipiat vtēilia parochialiu. s. zabernas
et cistas. nisi tēpore bellozū. z incendij hostilis. vt de
custo. eucha. c. ij. **E**t celebrās atqz cōicās sit semper ie
iunus ieiunio nature. nisi cōicādus fuerit ifirmatus
maxie ad mortē nec lagicus aliquo mō i via deferat
eucharistiā qn ifirmus ē cōicādus. sub graui pena e.
c. vt supra. **I**te in aceto corpus xpi cōfici nō dz. qz
fuit vinū. z tā nō ē. nec in agresta. qz nō ē vinū. sz erit
qd vō modicū aque vino apponit i calice significat
qz cū ad cristū ouertimur. nō ipē i nos. sz nos i ipsuz
mutamur. qz illi z corpori suo mystico icorporamur.
vt ifra dicit. **S**i aut ex negligetia vna gutta vini ap
poneret sanguini. nō iō delinit esse sanguis. nec sanz

guini
vtra
appoi
finit ee
sicut i
de aqu
ix. q. j.
nit ee c
mastic
ctio i
bū ou
būanc
lud su
nō sit
quoci
cōex. l
vt ifra
bitar
talis
fidei
mēta
cram
xpūe
to an
mēta
men
cram
aia e
et ho

guini xpi illa gutta incorporat. s3 tantū accidētibus. q2
vtraq3 spēs i sua nat'a permanet. s3 si multū de vino
appōit vni gutte sāguis. sicut fit i ablucōe. tūc ibi de
sinit eē sanguis. q2 multū absorbet modicū. cōsimilit
sicut i preparacōe calicis vbi multū de vino z parū
de aqua appōit. **D**icit etia3 tho. i scripto quarti dis.
ix. q. i. ar. ij. q2 quādiu spēs nō mutāt nullo mō desi
nit eē corpus z sāguis xpi. iō solus tact' labiorū aut
masticatio per dētes nō facit trāsmutacōez. vel traies
ctio i vētrē. s3 sola digestio que ē a calore naturali ci
bū uertēte. hereticū ē ergo dicere. q2 tactus labiorū
būanozū facit ne sit corpus xpi z q2 pctōz mortalis il
lud sumere non possit. nec ex illo sequit' q2 iste cibus
nō sit cibus mētis. vadit enī iste cibus quasi localit'.
quociq3 spēs vadūt. nō enī sumit' prop' vētris reple
cōez. s3 prop' mētis resectōz. i qua ei' effectūs recipit'
vt ifra dicet'. q2 multas grās efficit i aia. q2 mētē iha
bitare per eēntiā. sola dītas pōt. labia eē pctōris mor
talis n̄ tīgūt nisi spēs. **E**t q2 hoc sacramētū ē mīsteriū
fidei vt i canōe. iō qui carēt fide. hoc sacramētū sacra
mētali nō accipiūt. nec i eis aliquid efficit. q2 hoc sa
cramētū significat z efficit. s3 ipī nō credūt q2 totus
xpūs sit sub spēbus. igit' zc. **P**oss3 tñ hereticus i cer
to articulo hoc sacramētū cōsecrare. qui nō pōt sacra
mētali sumere. q2 sumere siue māducare est vti sacra
mento. non autem cōsecrare. **I**sta quatuor in hoc sa
cramento diuidi non possunt. corpus et sanguis xpi
aia et deitas. aia per cōiūctionē deitas per vniōnē.
et hoc in vtrīs3 speciebus. **E**t lic3 quādo sacramētū

Digne sumimus. nō nos deū incorporamus. s; nos
 incorporamur ab eo. tñ dñ glo. j. ad Corin. xj. q; quō
 dā aliqui inebriati sunt ex vñu spērū huius sacramēti
 dñ ergo scñs tho. vbi sup̄a dis. xij. q. j. ar. ij. questiū
 cula. v. q; verū corpus xpi nō trāsīt in corpus nostrū
 sed ecōuerso. spēs tñ comedentis in corpus eius con
 uertūtur. **C**onsimiliter dicendū de corrupcōe spērū
 etiā totali. z scaturicōe vermiū de eis dēl qz ille spēs sic
 subsistūt. q; pñt agere quicquid poterāt substācijs pa
 nis et vini subsistētibz scdm tho. vbi sup̄a. dis. xij.
Nō stultissimū est hostias tinctas reservare ad mul
 tos annos vt dictū est. **M**ez ex sepe dictis colligit. ex
 quo aliud vidē. et aliud credit q; errant qui in suis
 deuotionibus existētes. surgūt discurretes de altari
 ad altare. vt videāt cōpōis xpi elevationē. **E**t qui
 digne cōicauerit multos fruct? a xpō accipiet scdm
 pe. de tarētasia dis. ix. quārti. **A**n̄. **I**nflamat. s. aīaz ca
 ritate. mēorat. s. passiōē xpi. ergo olim celebraturus
 legit passiōē xpi añ missam. s; iā legunt quicq; psal
 mi cū ceteris orōibz añ missam. z totus processus
 xpi passiōis dñ in superficie meditari in missa. qd est
 fructuosissimū. **S**equit. sustētat cōtra casum peccati.
 roborat. ad omne opus bonū. auget. s. spēm hoīs fa
 ciens semper tendere sursum. purgat venialia. z mor
 talia oblita que hō nō pōt remitti. reficit. s. interior
 res sensus vitā dat. s. spūales in pñti. z eternā in futu
 ro. z vñit. s. corpi cristī vō z mistico. **C**onfirmatq;
 fidē. nā pia fides multū hic merēl qz hz illū hic pñtē

in sacramēto in quē absente credit in celo. perimit. id
 est vincit tēptacōes dyabolicas ⁊ dyabolū debilitat
 fomitēq; remittit. id est debilitat cōcupiscētiā carnis
 et attenuat legē mēbrozū de qua ad Roma. vii. **U**
 deo aliā legē in mēbris meis. repugnātē legi mentis
 mee. id est superiori portioni rōnis. **I**ter alia metra.
Liberat. irradiat. dulcorat. molliciatq;. **C**onfortat.
 purgat. aie solatia prestat. **M**ortē cōmēorat. ducatū
 pacificus dat. merito ergo dicitur eucharistia. id est bona
 grā. **S**i ergo manducās accedit bñ dispositus. sic su-
 mit sacramētalit ⁊ spūalit. ⁊ oīa hec meret. **S**i vō in-
 dispositus ⁊ nō collectus sumit sacramētalit ⁊ nihil
 meret. **S**i autē cū mortali sciēter. mortaliter peccat. et
 gebennā acquirit si nō resipiscit. **Q**ui autē est in grā
 et desiderat. nō tñ est corpore apt⁹. sic nō sumit sacra-
 mētaliter. s; spūaliter et gratiole. **A**ugustinus in per-
 sona xpi. **L**ibus sum grādū. s. in fide. crede et mādu-
 casti. **I**ndigni autē oībus his grātijs priuāt. vñ de-
 termināt doc. q; clericus ꝛcubinaris nō pōt absol-
 ui. vbi est periculū recidiui. nisi ꝛcubinam abiciat ⁊
 nodū turpitudinis dirūpat. q; vere nō cōterit xxiiij.
 q. iij. **A**egatur. **D**e peni. dis. v. **F**ratres. et si est noto-
 riū peccatū suū q; publice eā tenet in suo domicilio ⁊
 et h; posteritatē ab ea. palā. in scādālū vehemens po-
 puli. nemo d; audire missam eius. qui sciēter cōtrafa-
 cit peccat mortaliter. **S**imiliter et ꝛcubia absolui nō
 d; xxxiiij. dis. **A**udite. **E**t talis clericus populo pre-
 dicare non d; nisi sibi imineat cura animarū. et aliū se

subleuantē non habuerit. Simile est si talis clericus
 est uictus in iudicio. **C**ōciliū tñ cōstātiense parū ta-
 libus 2descēdit. s; iudex vniuersalis est plus q̄ oē cō-
 siliū in 2scia hūana que semper rodit sensatū. ysa. lxxvj
Vermis eozū nō moriet. **V**ide panoz in ca. **U**trā de
 cohabitacōne cle. 2 mu. **D**e talibus quidā lacrimas
 fundit. 2 tñ peccare in his nō desinūt similes balaam
Numeri xxiiij. de peni. dis. iij. paragro. s. ante finem.
 et eozū penitētia est vere penitētie irritio. stante nexu
 turpis societatis. **U**i etiā sepe lacrimant in tempora
 li damno. sed non pro eozum peccato. et non prospe-
 rantur. **Q**ui vō orationē 2 lacrimas pio corde fun-
 dunt. suis orationibus quasi armis vinct. quia la-
 crime debent arma esse clericozū. xxiiij. q. viij. **C**ōue-
 nior. **E**t **E**zee vltimo. **A**ccipe bonum. s. quod offer-
 re tibi possumus. et reddemus vitulos labiorum no-
 strorum. id est sacrificia pure laudis. **P**sal. xlix. **S**a-
 crificium laudis honorificabit me. et illic iter quo
 osten. illi salutare dei. ecce maxima promissio. **U**nde
 sanctus **B**asilius magnus. **C**esariē. episcopus pre-
 cibus suis obtinuit. q̄ beate virginis marie iussu
 sanctus mercurius fuit resuscitatus. et persecutorem
 ecclesie dei **I**ulianum apostatam in bello interfecit.
Uñ lancea ipsius sancti mercurij que in ecclesia san-
 cti basilij seruabatur. inuēta est sanguine iuliani apo-
 state perfusa. **E**t dicit etiam **A**lbertus magnus in
 tractatu de corpore christi circa finem. q̄ frequēs ce-
 lebratio in non proficientibus in moribus nō est re-

cōmendanda. **I**gitur pulcre concludit **A**ugustinus
 di. **S**ic viuas. vt merearis quotidie. id est sepe acci-
 pere. s. cu3 salute. vt cum frequentatione misterij. cre-
 scat et salutis affectus. vt quisq3 crescat in virum per-
 fectum. in mensuram etatis plenitudinis christi. ad
Ephe. iiii. **Q**uod nobis prestare dignetur astripo-
 tens omnipotens. sua diuina virtute. et amarissima
 passione. meritis et precibus oim electorū ei'. **A**me.
Incus z malleus pie correctionis omnibus z sin-
 gulis offertur iuxta sinceruz et sensatū vniuscuiusq3
 sentimentum. vt iugulentur superflua. addantur ne-
 cessaria. vrbane agrestia. semper in caritate patna.
Notate **C**auendo tu astare a viterbio. viue a
 modo viterbiese **A**be se de fare odire **N**el riuoltare
 e leggere ly libri molte cose se trouano e imparano.
Signate. z quod bonum est tenete.

Conclusio.

Pro iusticia agonizare pro anima tua et vsq3 ad
 mortem certa pro iusticia. et deus expugnabit pro te
 inimicos tuos. **E**ccllesiastici capitulo quarto d. **N**o-
 nozi dei altissimi detrahere. non modicum est viciū.
Mors enim bona esset elegibilior. q̃ iusticie trans-
 gressio. ideo dicit **A**ristotiles in quinto ethicorum
 quia iusticia est omnis virtus. quia omnes virtutes
 cardinales sincopim patiuntur. sed non iusticia **E**c-
 cllesiastici decimo quinto. **Q**ui continens est iusticie.

Notet lectoris reuerentia q̄ per a
intelligitur primum latus folij cu
iuslibet. per b vo secundum latus.

Tabula

- A**ccidētia quō subsistūt in sacramēto xxvij. b. iij
- A**dozare quō debeant peregrini. xxj. a.
- A**dozari quō debeat eucharistia. xxix. a.
- A**nthoninus fulginatē. epūs. vj. b.
- A**qua quare ponitur in calice. xxviii. a.
- A**uaricia regnat. viij. b. iij.
- B**ases ecclesie sunt prelati. iij. a. ij.
- C**alceus aureus datus est. xvij. b.
- C**anonisatio. xvij. b.
- C**aro ⁊ corpus differūt. xxv. b. iij.
- C**onsecratio ad veneficiū. xxix. b.
- C**onsecratio eucharistie. xxv. xxvj.
- C**orpus xpī est in diuersis locis. xxvij. a.
- C**ruozes diuersi habentur. x. a.
- C**ruoz aliquñ erūpit de hostia aut alia re. xxiiij. a.
- C**ura animarū est ars artū. iij. b. ij.
- D**euotio vera. xvj. a.
- D**eus homī oīa preuidit. vj. a.
- D**eus aliquñ dat nobis q̄ nostrā salutē corporalē. v. a
- D**eus non mutat volūtātē suam. iij. a. iij.
- D**yaabolus miracula facit. xxiiij. a.
- D**igitū debemus ori supponere. iij. a. ij.
- D**iscretio magna virtus est. ij. a. iij.
- D**octor take in magdeburg. xv. b.

- E**cclēsie noue erigūtur per questores. xxij. b.
Electi dei flagellātur a deo. iij. b.
Esse filij dei multipliciter cōsideratur. xxxj. a.
Eucharistia sumens in peccato mortali sciēter. mort
 aliter peccat. xxvij. b.
Eucharistie quatuor substātia. xxix. b. j.
Eucharistie declaratio. xxv. xxvj.
Eucharistie figura multiplex. xxv. a.
Eucharistie spēs quare diuidūtur. xxix. a.
Eucharistia vide sacramentū.
Eucharistia quare datur in specie aliena. xxix. a. ij.
Eucharistia multa habet noia. xxxij. b.
Eucharistia multa hz mirabilia. xxxij. a. b. z infra
Exaudit d̄s quosdā. nō omnes. v. b.
Ezechie quō aucta est vita. vj. a.
Fidē xpianā prelati z p̄cipes defendāt. iij. a. ij.
Festum corporis xpī instituitur. xxv. a.
Flagellat d̄s elcōs oēs. iij. b. z. v. a. Itē. vij. b.
Fructus multiplex est digne cōicātibus. xxxvj. b.
Gratias multas meretur digne cōicans
Heretici an faciant miracula. xxij. b.
Homini deus omnia preuidit. v. a.
Imaginibus an sit vouendū. xvj. a. iij. z infra
Imagō tripliciter mutatur. xvij. a. z infra
Indulgētie quatuor requirūt. xxj. b.
Infirmitatis nr̄e causa. est peccatū. iij. a. iij. z b. j.
Infirmitas prodest homi. iij. b. ij. Item. v. a. Item
 vij. a. iij.

Intentio consecrantis. xxix. b.

Clatra. yperdulia. dulia differunt. xiiij. a. iij.

Magi z heretici miracula faciunt. xxiiij. a.

Mendaciū habetur. xiiij. b.

Miraculū verū habeat quatuor. xx. a. iij.

Miracula qñq; dyabolus facit. ix. b. iij.

Miracula nō petamus. xviiij. a. z infra vbi vide

Miracula faciūt sancti differenter. xix. a. j.

Miracula nō examiata annūciare populo est graue peccatū. xix. b. j.

Miraculū vñ dicatur. xx. a. ij.

Miraculū prodigiū. z portentū dñt. xx. b.

Miracula hñt 2paracōes. xxiiij. b.

Miracula vide dyabolus hereticus z magus

Miracula multa fecit deus olim. xxiiij. b.

Motus eucharistie. xxxv. a.

Nouū testamentū dñt eucharistia. xxvj. b.

Oculos vtrū xpūs leuauit qñ 2secrauit. xxvj. b.

Peregrini quō se habeāt adorādo. xxj. a.

Periodus nostra est triplex. vij. a.

Pestilencia an fugienda sit. vj. b.

Petūt quidā z nō accipiunt. v. b.

Predicatores falsa miracula nō promulgēt. xix. b. ij

Prelati sunt bases ecclesie. iij. a. ij.

Prestancius portauit merces more asini. xxiiij. a.

Prostigia multa faciūt male mulieres.

Prudens procul. id est longe videt. ij. a. ij.

Prudencia magna virtus est. ij. a. ij. z. b. ij.

Questuariorū mēdaciū. xiiij. b. iij. z infra. Itē. xv. b.
Questuarij triplici peccato inodantur. xxxj. a.
Reconsecratio hostie transformatē. xxij. a.
Rustici in votis stulti sunt. iij. b. iij.
Sanctū dicit quid multipliciter. xxij. a. j.
Sacramentū dupliciter reperitur. viij. a.
Sacramentū quōq; mundū reperitur. viij. a.
Sacramentū quōq; transformatū reperitur. ix. a.
Ad idem vide ubi eucharistia.
Salomon an sit saluus. xx. a. j.
Sanguis xpī an mansit in terris. xj. b. z infra
Serpens in heremo. xvij. a. ij.
Signa dant questuarij mendacia. xxj. b. iij.
Thomas egregius ecclesie doctor fecit vt festum
 corporis xpī institueretur. xxxij. a.
Vasa ecclesie quō debēt honorari. xix. a. ij.
Veritas fatuissime queritur a dyabolo. xxiiij. b. iij.
Vicia sepe apparent quasi sint vtutes. fo. ij. a. j.
Votum semper sit de bono. iij. a. j.
Voluntas dei non mutatur. vij. a.
Xpūs diuersimode est in diuersis locis. xxxj. a. et
 infra.
xpūs vide eucharistia. sacramentum. corpus. caro.
xpūs consideratur multipliciter. xxxj. a.

Finisce la Tavola.

157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200

cv.b.

um

iiij.

a. et

o.

卷之四
 四
 五
 六
 七
 八
 九
 十
 十一
 十二
 十三
 十四
 十五
 十六
 十七
 十八
 十九
 二十
 二十一
 二十二
 二十三
 二十四
 二十五
 二十六
 二十七
 二十八
 二十九
 三十
 三十一
 三十二
 三十三
 三十四
 三十五
 三十六
 三十七
 三十八
 三十九
 四十
 四十一
 四十二
 四十三
 四十四
 四十五
 四十六
 四十七
 四十八
 四十九
 五十
 五十一
 五十二
 五十三
 五十四
 五十五
 五十六
 五十七
 五十八
 五十九
 六十
 六十一
 六十二
 六十三
 六十四
 六十五
 六十六
 六十七
 六十八
 六十九
 七十
 七十一
 七十二
 七十三
 七十四
 七十五
 七十六
 七十七
 七十八
 七十九
 八十
 八十一
 八十二
 八十三
 八十四
 八十五
 八十六
 八十七
 八十八
 八十九
 九十
 九十一
 九十二
 九十三
 九十四
 九十五
 九十六
 九十七
 九十八
 九十九
 一百

18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
8

[illegible]

1. The first part of the book is a preface by the author, in which he explains the purpose of the work and the scope of the inquiry.

de indigne bo-
passe t
murene opaco
adabo. **o**
12 octo fact

ut inquit quia eo accipit / redit
unde laniat / do / postea / elidit /
et hoc / sed deo / tunc / tunc /
et hoc / et hoc / et hoc / et hoc /
et hoc / et hoc / et hoc / et hoc /

o. Bo. et ho. x. que. et dolare. qd.
at. eo. gnu. et. gnu. et. gnu. et. gnu.
p. et. d. u. o. f. et. d. u. o. f. et. d. u. o. f.
et. d. u. o. f. et. d. u. o. f. et. d. u. o. f.
et. d. u. o. f. et. d. u. o. f. et. d. u. o. f.

an. et. f. et. f. et. f. et. f. et. f. et. f.
f. et. f. et. f. et. f. et. f. et. f. et. f.
f. et. f. et. f. et. f. et. f. et. f. et. f.
f. et. f. et. f. et. f. et. f. et. f. et. f.
f. et. f. et. f. et. f. et. f. et. f. et. f.

